

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

SİPAHİZADE-EVZAHÜ'L-MESALİK (İNCELEME-METİN-DİZİN)

DOKTORA TEZİ

Hazırlayan
GAMZE KARGI İNCE

Tez Danışmanı
Prof. Dr. ZAFER ÖNLER

ankkale-2016

TAAHHÜTNAME

Doktora tezi olarak sunduğum “Sipahizade-Evzahü'l-Mesalik (İnceleme-Metin-Dizin)” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

23.03.2016.

Gamze KARGI İNCE

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Gamze KARGI İNCE'ye ait "Sipahizade-Evzahü'l-Mesalik (İnceleme-Metin-Dizin)" adlı çalışma, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, **DOKTORA TEZİ** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Zafer ÖNLER (Danışman)

Prof. Dr. Hatice ŞAHİN

Prof. Dr. Mehmet İsmail

Doç. Dr. Şaban Doğan

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Levent YENER

Tez No: **10105561**

Tez Savunma Tarihi: 19/02/2016

ONAY

Doç. Dr. Şerif KORKMAZ

Enstitü Müdürü
24/03/2016

ÖZET

SİPAHİZADE-EVZAHÜ'L-MESALİK (İNCELEME-METİN-DİZİN)

Çalışmamız, *Evzahü'l-Mesâlik ilâ Marifeti'l-Büldân ve'l-Memâlik* adlı yazmanın fonetik, morfolojik ve sözlük bilimsel özelliklerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. 147 varak 21 satırdan oluşan eser, dil özellikleri ve barındırdığı terimler nedeniyle söz varlığı açısından oldukça önemlidir.

Çalışma giriş, metin, dizin olmak üzere üç bölümdür. Giriş bölümünde Osmanlı döneminde coğrafya üzerine genel bilgi verilmiştir. Ardından metin ve yazarının tanıtımı yapılmıştır.

Dil incelemesi yazım özellikleri, ses bilgisi ve yapı bilgisi olmak üzere üç ana başlık altında toplanmıştır. Yazım bölümünde, ünlü ve ünsüzlerin yazımı üzerinde durulurken ses bilgisinde metin, ünlü uyumları ve diğer ses olayları açısından değerlendirilmiştir. Yapı bilgisinde ise iyelik ekleri, ad durum ekleri, zarf yapma ekleri, fiil çatıları, fiil çekimi, birleşik fiiller ve fiilimsiler Türkiye Türkçesinden farklı yönleriyle örneklendirilmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın metin bölümünde eserin çeviri yazısı verilmiştir.

Dizin bölümü, gramatikal, yer isimleri ve özel isimler olmak üzere üç başlık altında incelenmiştir. Gramatikal dizinde 2960, yer isimleri dizininde 1973, özel isimler dizininde 359, kavim isimleri dizininde de 77 madde başı bulunmaktadır. Gramatikal dizinimizde 1725 Arapça, 195 Farsça, 1000 Türkçe, 8 Yunanca, birer tane Macarca, Fransızca ve İtalyanca kelime bulunmaktadır.

ABSTRACT

SİPAHİZADE-EVZAHÜ'L-MESALİK (GRAMMAR-TEXT-INDEX)

This research purports to display the phonetic, morphologic and lexicologic features of the manuscript entitled *Evzahü'l-Mesâlik ilâ Marifeti'l-Büldân ve'l-Memâlik* with its 147 pages and 21 lines. The work proves itself to be a very important contribution to our understanding of the usage of the term and the language used in that period.

The research consists of three parts introduction-text proper- index. In the introduction a related information on the geography in Ottoman. In the text proper, a general information about the writer and the text are given.

The analysis of the language of the text is given three main headings; ortography, phonetics and morphology.

The target of the research is not to make a complete analysis of the language of the text proper, but its concentrates on its deviations from Old Anatolian Turkish and Turkey Turkish. In the ortography chapter, the focus of the study is the spelling of the vowel consonants; in the phonetics, the evaluation concentrates on the harmony vowel and the other characteristics of the text. In the morphology, the possessive suffixes, case suffixes, adverb derivational suffixes, voices of verb, verb inflection, compound verbs and verbal are exemlified as deviations from Turkey Turkish.

The text is also transcribed.

In the chapter of index three are four headings: The grammatical index, the location index, index of proper names and index of the tibes.

In the grammatical index three are 2960 items; in the location index 1973; in the proper names index 359 items; in the names of tribal index there are 77 items.

In the grammatical index there are 1725 Arabic, 195 Persian, 1000 Turkish 8 Greek, one each Hungarian, French, İtalian words.

ÖN SÖZ

Sipahizâde Muhammed bin Ali tarafından önce Arapça sonra ise Türkçeye çevirdiği *Evzahü'l-Mesâlik ilâ Marifeti'l-Büldân ve'l-Memâlik* adlı yazma çalışma konumuzu oluşturmaktadır. Eser 147 varak, 21 satırdır. Coğrafya konulu metnimiz, mukaddimeden sonra denizler, göller, nehirler, dağlar ve alfabetik olarak dizilmiş şehirler olmak üzere beş bölümdür.

Çalışmamız giriş, metin, dizin olmak üzere üç bölümdür. Giriş bölümünde Osmanlı döneminde coğrafya üzerine genel bilgi verilmiştir. Ardından metnimizin ve yazarının tanıtımı yapılmıştır. Dil incelemesi yazım özellikleri, ses bilgisi ve yapı bilgisi olmak üzere üç ana başlık altında toplanmıştır. Burada metnin dil özellikleri ortaya çıkarılarak Eski Anadolu Türkçesi ve Türkiye Türkçesinden ayrılan yönleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu nedenle metin üzerinde tam bir dil incelemesi yapılmamıştır.

Yazım bölümünde, ünlü ve ünsüzlerin yazımı üzerinde durulmuştur.

Ses bilgisinde metin, ünlü uyumları ve diğer ses olayları açısından değerlendirilmiştir. Yapı bilgisinde ise iyelik ekleri, ad durum ekleri, zarf yapma ekleri, fiil çatıları, fiil çekimi, birleşik fiiller ve fiilimsiler Türkiye Türkçesinden farklı yönleriyle örneklendirilmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın metin bölümünde *Evzahü'l-Mesâlik ilâ Marifeti'l-Büldân ve'l-Memâlik*'in çeviri yazısı verilmiştir.

Bilimsel bir coğrafya kitabı olan eser, konusu ve barındırdığı coğrafi terimler açısından önemlidir. Bu nedenle eserin söz varlığını ortaya koyan dizin bölümü, gramatikal, yer adları özel adlar ve kavim adları olmak üzere dört başlık altında incelenmiştir. Gramatikal dizinde 2960, yer adları dizininde 1973, özel adlar dizininde de 359, kavimler dizininde ise 77 madde başı bulunmaktadır. Gramatikal dizinimizde 1725 Arapça, 195 Farsça, 1000 Türkçe, 8 Yunanca, birer tane Macarca, Fransızca ve İtalyanca kelime bulunmaktadır.

Çalışmamız sırasında yol gösteren değerli hocalarım Prof. Dr. Zafer ÖNLER'e ve Prof. Dr. Hatice ŞAHİN'e, önemli katkılarından dolayı Doç. Dr. Gülgün YAZICI ve Okt. Mesut YAZICI'ya teşekkürü bir borç bilirim.

Gamze KARGI İNCE

Çanakkale-2016

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	x
GİRİŞ	1
1. Coğrafya Konulu Başlıca Türkçe Eserler	1
2. Evzahü'l-Mesâlik ilâ Ma'rifeti'l-Büldânve'l-Memâlik	13
2.1. Eserin Müellifi ve İstinsah Tarihi	16
2.2. Eserin Önemi ve Konusu	17
2.3. Eserin Nüshaları	19
2.3.1. Türkçe Nüshaları	19
2.3.1.1. Yurt Dışı	19
2.3.2.2. Yurt İçi	21
2.3.2. Arapça Nüshaları	22
2.3.2.1. Yurt Dışı	22
2.3.2.2. Yurt İçi	23
2.3.2.3. Baskı Nüshaları	24
DİL İNCELEMESİ	
1. Yazım Özellikleri	25
1.1. Ünlülerin Yazımı	25
1.1.1. a Ünlüsünün Yazımı	25

1.1.1.1. Ön Seste	25
1.1.1.2. İç Seste	26
1.1.1.3. Son Seste	27
1.1.2. e Ünlüsünün Yazımı	28
1.1.2.1. Ön Seste	28
1.1.2.2. İç Seste	28
1.1.2.3. Son Seste	28
1.1.3. Kapalı e “e” Ünlüsünün Yazımı	28
1.1.3.1. Ön Seste	28
1.1.3.2. İç Seste	28
1.1.4. ı ve i Ünlülerinin Yazımı	29
1.1.4.1. Ön Seste	29
1.1.4.2. İç Seste	30
1.1.4.3. Son Seste	30
1.1.5. o, ö, u, ü Ünlülerinin Yazımı	31
1.1.5.1. Ön Seste	31
1.1.5.2. İç Seste	31
1.1.5.3. Son Seste	31
1.2. Ünsüzlerin Yazımı	32
1.2.1. ç Ünsüzünün Yazımı	32
1.2.1.1. Ön Seste	32
1.2.1.2. İç Seste	32
1.2.1.3. Son Seste	33
1.2.2. p Ünsüzünün Yazımı	33
1.2.2.1. Son Seste	33
1.2.3. s Ünsüzünün Yazımı	34

1.2.3.1. Ön Seste	34
1.2.4. t Ünsüzünün Yazımı	34
1.3. Hemzenin Kullanımı	34
1.4. Şeddenin Kullanımı	35
1.4.1. Yabancı Sözcüklerde	35
1.4.2. Türkçe Sözcüklerde	35
1.5. Harekelenmiş Sözcükler	35
1.6. Yazım Yanlışları	35
1.7. Bitişik Yazım	36
2. Ses Bilgisi	38
2.1. Ünlü Uyumları	38
2.1.1. Kalınlık İncelik Uyumu	38
2.1.2. Düzlük Yuvarlaklık Uyumu (Dudak Benzeşmesi)	38
2.1.2.1. Sözcük Kök ve Gövdelerinde	38
2.1.2.2. Yuvarlak Ünlülü Ekler	39
2.1.2.3. Düz Ünlülü Ekler	41
2.1.2.4. Hem Düz Hem Yuvarlak Ünlü ile Kullanılan Ekler	44
2.2. Ötümlüleşme	45
2.2.1. Ön Seste Ötümlüleşme	45
2.2.2. İç Seste Ötümlüleşme	45
2.2.3. Son Seste Ötümlüleşme	46
2.3. Ötümsüzleşme	47
3. Ses Düşmesi	47
4. Yapı Bilgisi	47
4. 1. İyelik Ekleri	47
4. 2. Durum Ekleri (İsmin Halleri)	48

4.2.1. Vasıta +IA	49
4. 3. Zarf Yapma Ekleri +ArU, +cA, +cIIAyIn, +In, +rA	49
4.4. Çatılar	49
4.4.1. Oldurgan Çatı	50
4.4.2. Ettirgen Çatı	50
4.4.3. Edilgen Çatı	51
4.4.4. DönüŖlü Çatı	51
4.4.5. İşteş Çatı	52
4.5. Birleşik Fiiller	52
4.5.1. Tasviri (Betimlemeli) Fiiller	52
4.5.1.1. Sürerlilik	52
4.5.1.2. Tezlik	52
4.5.1.3. Yeterlilik	52
4.5.2. İsim ve Yardımcı Fiilden Oluşan Birleşik Fiiller	53
4.5.3. Diğer Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller	56
4.6. Fiil Çekimi	57
4.6.1. Geniş Zaman Çekimi	57
4.6.1.1. Geniş Zamanın Şartı	58
4.6.1.2. Geniş Zamanın Hikâyesi	59
4.6.2. Görülen Geçmiş Zaman	59
4.6.2.1. Görülen Geçmiş Zamanın Hikâyesi	60
4.6.2.2. Görülen Geçmiş Zamanın Şartı	60
4.6.3. Anlatılan Geçmiş Zaman	60
4.6.3.1. Anlatılan Geçmiş Zamanın Hikâyesi	60
4.6.4. Şart Çekimi	61
4.6.4.1. Ek Eylemden Sonra Şart Çekimi	61

4.6.5. Emir Çekimi	61
4.6.6. İstek Çekimi	61
4.6.7. Gereklilik	63
4.7. Fiilimsiler	63
4.7.1. İsim Fiiller	63
4.7.2. Sıfat Fiiller	64
4.7.3. Zarf Fiiller	65
METİN	67
GRAMATİKAL DİZİN	270
YER İSİMLERİ DİZİNİ	554
ÖZEL İSİMLER DİZİNİ	656
KAVİM İSİMLERİ DİZİNİ	678
SONUÇ	683
KAYNAKÇA	687

KISALTMALAR

Ar. : Arapça

b. : bin

bkz. : bakınız

çev. : Çeviren

Haz. : Hazırlayanlar

İt. : İtalyanca

ö. : Ölüm

Far. : Farsça

Fr. : Fransızca

Ktp. : Kütüphane

Mac. : Macarca

MÖ. : Milattan önce

nr. : Numara

T. : Türkçe

vr. : Varak

Yun. : Yunanca

GİRİŞ

Çalışmamıza konu olan *Evzahü'l-Mesâlik ilâ Marifeti'l-Büldân ve'l-Memâlik* adlı yazma Osmanlı döneminde coğrafya konusunda yazılmıştır. Eserin, coğrafya konusunda Türkçe yazılmış eserler arasındaki yerini belirleyebilmek için, o dönemde kaleme alınmış başlıca eserlere göz atmak yararlı olacaktır.

1. Coğrafya Konulu Başlıca Türkçe Eserler

Coğrafya, yer anlamına gelen “geo” ve yazmak, betimlemek anlamındaki “graphein” sözcüklerinden oluşmuş birleşik bir sözcüktür. Yeryüzünü anlatan yazı anlamına gelmektedir. Tirlî (Sur) Marinos (ö. 130 ?) ve Batlamyus da (Ptolemaios, ö. 168 ?) dünyayı tanıtan kitaplarına *Geographia* adını vermişlerdir. Sözcük, Muhammed binEbû Bekr ez-Zühri (XII. yüzyıl) ve İbn Said el-Mağribî (XIII. yüzyıl) gibi Arap coğrafyacıları tarafından cuğrâfiyâ biçiminde Arapçalaştırılarak da kullanılmıştır. Harizmî (ö. 232/847'den sonra) coğrafya sözcüğünü *Sûretü'l-Arz*, Mesudî (ö. 345/956) ise *Katü'l-Arz* biçiminde Arapçaya aktarmıştır. İslam coğrafyacıları bunların dışında eserlerine *el-Mesâlik ve'l-Memâlik*, *Kitâbü'l-Büldân*, *Sûverü'l-Ekâlîm*, *Kitâbü Nüzheti'l-Müştâk fî İhtirâki'l-Âfâk*, *Takvîmü'l-Büldân*, *Esmâ-i Büldân*, *Menâzirü'l-Avâlim*, *Acâibü'l-Mahlûkât* gibi adlar vermişlerdir.¹

Coğrafya ile ilgili ilk eserler dünyanın ilk coğrafyacısı Strabon (MÖ. 1.yüzyıl) ve matematiksel coğrafya alanının kurucusu Batlamyus'a (MS.-165) aittir. Eski Hint ve İran'da astronomi eserleri içerisinde coğrafya ile ilgili bilgilerin yer aldığı görülmektedir. Müslüman coğrafyacılar ise İran, Hint ve Yunan kaynaklı metinlerden aldıkları bilgilere fütihat, ticaret, astronomi, denizcilik ve seyahatten elde ettikleri deneyimleri de ekleyerek coğrafya biliminin temellerini atmışlardır.²

¹ S. Ahmed Maqbul, “Coğrafya” *Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Cilt 8, İstanbul 1993, s. 50.

² Sami Öngör, *Coğrafya Sözlüğü*, Maarif Basımevi, İstanbul 1953, s. 799.

Müslümanların bilimsel coğrafya çalışmalarını önceleri çeviri eserler oluştururken sonra orijinal eserler verilmeye başlanmıştır. Kuteybe bin Muslim (ö.96/715) tarafından Horasan'da bulunan, İran coğrafyası konusundaki eser ilk çeviridir.³

Müslüman coğrafyacılar, eserlerini dört biçimde kaleme almışlardır.

1. Birincisi *Sûretü'l-Arz* tarzı coğrafya eserleridir. Bu tür eserlerde hem fizikî ve siyasi coğrafya, dönemlerinin sosyal ve ekonomik hayatı, ziraat, ticaret, etnoloji, şehirler arasındaki uzaklıklar ve yollardan söz edilir hem de çok sayıda harita bulunur. Bu ekolün en önemli temsilcileri ise İstahrî, İbn Havkal ve el-Makdisîdir.⁴

2. İkinci tür eserler, çeşitli ülke ve şehirleri konu edinirler. Bunlar *Kitâb-ı Büldân* tarzı coğrafya kitaplarıdır. Edebî coğrafya olarak da adlandırılan bu eserler, harita bulundurmaz, ayrıca fizikî coğrafya açısından da zayıftırlar. Bu ekolün temsilcileri ise Hişam bin el Kalbî, el- Cahız, el-Yakubî ve İbnü'l-Fakîh'tir.⁵

3. Üçüncüsü *el-Mesâlik ve'l-Memâlik* tarzı kitaplardır. Bunlar *Sûretü'l-Arz* tarzı eserlerle *Kitâbü'l-Büldân* tarzı eserlerin arasında yer alırlar. Daha çok ülkeler ve mesafelerden söz ederken bazılarında haritalar bulunur. Bu ekolün önemli temsilcileri Ebû Ubeydü'l-Bakrî, İbn Hurdazbih, el-Cehani'dir.⁶

4. Dördüncü tür eserler ise seyahatnâmelerdir. Osmanlılardan önce bu konuda yazılmış eserlerin en önemlileri Süleyman el-Tacir (237/851), İbn Fadlan (ö. 309/951), İbn Cübeyr (ö. 614/1217) ve İbn Battûta (779/1368)'nin seyahatnâmeleridir. Zaten coğrafya kitaplarının önemli bir bölümü müelliflerinin seyahat anılarını içerir.⁷

Bu coğrafya kitaplarından başka *Acâibü'l-Mahlûkât* tarzı, kozmografya, zooloji, coğrafya karışımı daha çok efsane biçiminde yazılmış eserler de vardır. Bu tip eserlerin en ünlüleri Zekariyya el-Kazvînî (682/1283)'nin *Acâibü'l-Mahlûkât ı* ile İbnü'l-Verdî

³ Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat, *Osmanlı Coğrafya Literatürü Tarihi I-II*, Cilt 1, İslamTarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi (IRCICA), İstanbul 2000, s. XXXI.

⁴ Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat, *Osmanlı Coğrafya ...*, Cilt 1, s.XXXIII.

⁵ Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat, *Osmanlı Coğrafya...*, Cilt 1, s.XXXIII.

⁶ Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat, *Osmanlı Coğrafya...*, Cilt 1, s. XXXIII.

⁷ Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat, *Osmanlı Coğrafya...*, Cilt 1, s. XXXV.

(ö.749/1349)'nin *Harîdetü'l-Acâib ve Ferîdetü'l-Garâib* adlı eserlerdir. Osmanlı döneminde bu kitapların çokça serbest çevirisi yapılmıştır.⁸

Müslüman coğrafyacılarından böyle bir mirası devralan Osmanlılarda 13. ve 14. yüzyıla kadar medreselerde yetişen âlimlerin temsil ettiği Doğu tarzı coğrafya ekolü ile denizlerin ve medrese çevresi dışında olan kimselerin temsil ettiği Batı Avrupa'daki kartografya ve keşiflere dayanan coğrafya ekolleri bulunmaktadır. Bu iki ekol uzun süre yan yana var olmuştur.⁹

Medrese ders programında coğrafya dersleri olmamasına karşın Osmanlıda müderrisler, coğrafya ile de ilgilenmişlerdir. Onların eserlerini de iki grupta toplamak mümkündür. İlk grupta İslam geleneğine dayanan ve onun devamı olan eserler bulunmaktadır. Bu tip eserlere Sipahizâde'nin *Evzahü'l-Mesâlik ilâ Marifeti'l-Büldân ve'l-Memâlik'i* ve Âşık Muhammed bin Ömer'in *Menâzirü'l-Avâlim'i* örnek verilebilir. Bu eserler yalnızca Osmanlı Devleti sınırlarındaki yer ve şehirler hakkında bilgiler vermektedir. Ayrıca Klasik İslam coğrafyasından yararlanan Osmanlı âlimleri çevirdikleri kitapların hiçbirini tamamen çevirmemişlerdir. İkinci grupta ise edebî nitelikte ve geniş okuyucu kitlesine hitap eden eserler bulunmaktadır. Bu ikinci tip eserler, bilimsel kaygı taşımayan, daha çok edebî nitelikte, yarı efsanevî tarzda yazılmış kozmografya, coğrafya, botanik ve zooloji karışımıdır. Bu grupta yer alan eserlere verilecek en iyi örnekler, Alî bin Abdurrahman ile Ahmed Bîcân'ın *Terceme-i Acâibü'l-Mahlûkât* adlı kitaplarıdır. Bu eserlerde İslam coğrafyacılarının eserlerinden alınan pasajlar ve mütercimlerin kendi dönemlerine ilişkin bilgiler bulunur. Bu tür çeviri eserlerin sayısı 12'dir. Doğu ekolüne ait eserlerdeki yazarların kendi zamanlarına ait coğrafi notları bu eserleri önemli kılar. Osmanlıda Batı ekolünün öncüsü Pîrî Reis'tir.¹⁰

Taeschner'in "Osmanlılarda Coğrafya" adlı makalesinde belirttiği üzere Osmanlıda coğrafyacılar, fizikî coğrafya ve matematiksel coğrafya ile pek ilgilenmez, daha çok bölgesel ve topografik coğrafya ile ilgilenirler. Bunun için de Osmanlılarda fizikî coğrafya ve matematiksel coğrafya ile ilgili herhangi bir keşif de yoktur. Osmanlı coğrafyacıları kendi görüşlerine çok az yer verir. Eserlerinde daha çok edebî ve kendilerinden önce yazılmış eserlerden edindikleri bilgileri aktarırlar. Böylece eserlerde eskimiş pek çok bilgi

⁸ Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat, *Osmanlı Coğrafya...*, Cilt 1, s. XXXV.

⁹ Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat, *Osmanlı Coğrafya...*, Cilt 1, s. XXXV-XXXVI.

¹⁰ Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat, *Osmanlı Coğrafya...*, Cilt 1, s. XXXV-XXXIX.

bu biçimde sürüp gider. Hatta bu nedenle en parlak eserlerde dahi Batlamyus'dan alıntılar bulunur. Ancak Osmanlı coğrafyacıları, bazen herhangi bir bağlantı gözetmeksizin eserlerine yeni bilgiler de ekler.¹¹

Osmanlıda coğrafyacılar, genel betimlemelere ve nitelemelere fazlasıyla değer verir. Bundan dolayı da kâinatın genel görünüşünü anlatan kozmografya eserlerini özellikle kâinatın yaratılmasından başlatırlar. Bunun yanı sıra asıl coğrafi bilgilere yani astronomi, mineraloji, botanik, zooloji ve medeniyetlere ise her çeşit rivayetin içinde küçük bir yer ayırırlar.

Taeschner, Osmanlı döneminde yazılan coğrafi eserlerin tarihi coğrafya bilimi için ne derece önemli olduğunu açıkladıktan sonra Osmanlı coğrafi eserlerini bu amaç doğrultusunda kullanabilmek için de öncelikle geniş bir filolojik inceleme yapılması gerektiğine dikkat çekmektedir.¹²

Biri diğerinin sınırlarına geçse de Osmanlı coğrafya eserlerini Taeschner, konuları itibariyle üç bölüme ayırır.

1. Bilimsel Coğrafya Eserleri: Matematiksel coğrafya eserleri, heyet ve felekiyat kitapları ve bilimsel kitaplar bu bölümde yer alır.

2. Bilimsel ihtiyaçlar için yazılmış pratik eserler.

3. Seyahatnâmeler¹³

Osmanlı coğrafyasına ait kaynaklar ve ilk çalışmalar pek bilinmemektedir. Ancak bir bibliyografya kitabı olan Kâtip Çelebi'nin *Keşfü'z-Zünûn* adlı eserinde birçok coğrafi eserden söz edilmektedir. Buna ek olarak Sipahizâde Muhammed bin Ali'nin *Evzahü'l-Mesâlik ilâ Marifeti'l-Büldân ve'l-Memâlik* adlı eserinin bazı nüshalarında coğrafyaya ait bir bibliyografya bulunmaktadır.¹⁴

14. yüzyıldan başlamak üzere her yüzyılın önemli coğrafi eserlerini ve özelliklerini şöyle sıralayabiliriz.

İran kültürüne bağlı olan Selçukluların yıkılmasıyla Türkçeden başka dil bilmeyen Türkmen Beyleri Türkçenin 14. yüzyılda bilim ve sanat dili olarak kullanılmasını

¹¹ Franz Taeschner, "Osmanlılarda Coğrafya" s. 273

¹² Franz Taeschner, "Osmanlılarda Coğrafya" s. 272-273.

¹³ Franz Taeschner, "Osmanlılarda Coğrafya" s. 275.

¹⁴ Nur-ı Osmaniye Ktp. Nr.4693, vr. 3a (Arapça); Ragıp Paşa Ktp. Nr. 1059, vr. 3a. (Türkçe)

sağlamışlardır. Osmanlı devrinde Arapça ve Farsça yazılmış coğrafya eserlerine ilgi duyulmuş ve ilk dikkat çeken de Zekeriyâ el-Kazvî'nin *Acâibü'l-Mahlûkât* adlı eseridir. Edirne'nin başkent olmasından sonra yazılan Osmanlı coğrafyasının ilk eseri Alî bin Abdurrahman'ın *Acâibü'l-Mahlûkât*'ıdır. Kazvî'nin aynı adlı eserinden yararlanılsa da telif bir eserdir.¹⁵ Teaschner'in Osmanlı Coğrafyası adlı makalesinin çevirmeni Hamit Sadi makaleye eklediği dipnotta “Profesör Teaschner, makalesinin intişarını müteakip İstanbul'a geldiği zaman bu eseri bizzat tetkik etmiştir. İstanbul'un fethinden evvel, Edirne'nin yeni payitaht olduğu esnada yani takriben 1320-70 tarihinde yazılmış olduğu anlaşılan bu eser, Yazıcızâde'nin eserinden takriben bir asır evvel yazılmıştır. Kitabın müellifi “Alî bin Abdurrahman”dır. ... Şimdiki halde Osmanlı devrinin ilk coğrafi eseri bu olmak icap eder. “ açıklamasını yapar.¹⁶ Cevdet Türkay da Alî bin Abdurrahman'ın *Acâibü'l-Mahlûkât* adlı çevirisinin Osmanlı müelliflerine ait ilk coğrafya eseri olduğunu doğrular ve bu eseri Osmanlıda coğrafya çalışmalarının başlangıcı olarak kabul eder.¹⁷

Fatih Sultan Mehmed, 15. yüzyılda ilk kez pozitif bilimlerin de okutulduğu “Sahn-ı Semân” medreselerini kurmuştur. Coğrafya ile kişisel olarak da ilgilenen Fatih, Batlamyus'un *Geographike Hyphgesi* adlı kitabını Georgios Amirutzes'e *Coğrafyaya Medhal* (Coğrafyaya Giriş) adıyla Arapçaya çevirtmiştir. İslamî ilmi coğrafya geleneğinin 15. yüzyıldaki en önemli örneği bu eserdir. Batlamyus'un eserinin İtalyanca manzum çevirisi 1478'de Floransa'da Francesco Berlinghieri tarafından *Geographica* adıyla yayınlanmış ve önce Fatih'e sonra da II. Beyazid'e sunulmuştur.¹⁸

Öte yandan, Kazvî'nin *Acâibü'l-Mahlûkât* adlı eseri, Rükneddin Ahmed tarafından da çevrilmiş ve Çelebi Sultan Mehmed'e sunulmuştur.¹⁹ Ayrıca söz konusu eser, Ahmed Bîcân tarafından 1453'te özetlenerek çevrilmiştir. Hâcî Bayram Velî'nin dervişi olan Ahmed Bîcân, *Acâibü'l-Mahlûkât*'ın çevirisinden sonra *Dürr-i Mekkûn* adlı telif bir kozmografya kitabı yazmıştır. Ahmed Bîcân'ın kozmografyayı din ve mitoloji ile

¹⁵ Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat, *Osmanlı Coğrafya...*, Cilt 1, s. 3; Franz Taeschner, “Osmanlılarda Coğrafya.” (Çev. Hamit Sadi) *Türkiyat Mecmuası*, Cilt. 2, İstanbul 1928, s. 275; Cevdet Türkay, *Osmanlı Türklerinde Coğrafya*, Maarif Basımevi, İstanbul 1959. s. 7.

¹⁶ Franz Taeschner, “Osmanlılarda Coğrafya”, s. 275.

¹⁷ Cevdet Türkay, *Osmanlı Türklerinde ...*, s. 7.

¹⁸ Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat, *Osmanlı Coğrafya...*, Cilt 1, s. XXXVII; Cevdet Türkay, *Osmanlı Türklerinde ...*, s. 12.

¹⁹ Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat, *Osmanlı Coğrafya...*, Cilt 1, s. 13-14.

harmanlayan tarzı daha sonra birçok yazar tarafından takip edilmiştir.²⁰ *Acâibü'l-Mahlûkât*'ın birçok çevirisinden en önemlisi Kanûnî'nin oğlu Şehzâde Mustafa'nın hocası Sürûrî Efendi'ye aittir. Sürûrî çevirisini “zürefe” maddesine kadar getirmiş, fakat Şehzâde Mustafa öldürülünce eseri yarım bırakmıştır. Bu yarım çeviri, Rodosîzâde Muhammed bin Emîr tarafından tamamlanmış ve 1685 yılında IV. Mehmed'e sunulmuştur.²¹

İbnü'l-Verdî'nin *Harîdetü'l-Acâib* eserinde efsanelerle coğrafya birbirine karışmıştır. Ancak eser, ilgi çekmiş ve çok sayıda Türkçe çevirisi yapılmıştır. Eserin en eski çevirisi Mahmûd Şirvânî'nin 1446 tarihinde yaptığı çeviridir.²²

16. yüzyıl, İslamî coğrafya eserlerinin bütünüyle tanındığı ve çevrildiği bir dönem olmuştur. Ancak bu yüzyılda çeviri eserlerin yanı sıra Arapça ve Farsça eserlerin kaynaklık ettiği telif eserler de bulunmaktadır.²³ Çevrilen eserleri değerli kılan ise müelliflerinin eklediği bazı coğrafî notlar olmuştur.²⁴ Özellikle Arapçadan yapılan çeviriler arasında en büyük ilgiyi 14. ve 15. yüzyılda da olduğu gibi Kazvî'nin *Acâibü'l-Mahlûkât*'ı ve İbnü'l-Verdî'nin *Harîdetü'l-Acâib*'i görmüştür.²⁵ İslam coğrafyasının en önemli ürünlerinden Ebü'l-Fidâ'nın (ö. 732/1332) *Takvîmü'l-Büldân*'ı da Türkçeye çevrilen ya da sıkça yararlanılan eserler arasındadır. Sipahizâde Mehmed bin Alî, Ebü'l-Fidâ'nın bu eserini *Evhâzü'l-Mesâlik ilâ Marifeti'l-Büldân ve'l-Memâlik* adı ile çevirmiştir. Ancak Sipahizâde eserini yazarken Ebü'l-Fidâ'nın *Takvîmü'l-Büldân*'ı dışında Ebü'l-Fedâil Safîyyüddîn Abdülmümin bin Abdülhakk'ın *Merâsidü'l-İttılâ alâ Esmâi'l-Emkine ve'l-Bikâ* gibi eserlerden de yararlanmıştı. 980'de eserini III. Murad'a sunmuştur. Eserin Ragıp Paşa nüshasından kendisinin yazdığı Türkçe bir özetini de Sokullu Mehmed Paşa'ya sunduğu anlaşılmaktadır.²⁶ Yine bu yüzyılda Alî Kuşçu'nun *Risâle-i fî'l-Hey'e* adlı astronomi ve matematikle ilgili eserleri hey'î (astronomik) coğrafya açısından önemli görülmüş ve pek çok kez Türkçeye çevrilmiştir.²⁷

²⁰Franz Taeschner, “Osmanlılarda Coğrafya ...”, s. 276.

²¹ Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat, *Osmanlı Coğrafya...*, Cilt 1, s.116.

²²Bursalı Mehmed Tahir; *Osmanlı Müellifleri I-II-III ve Ahmed Remzi Akyürek Miftahu'l-Kütüb ve Esami-i Müellifin Fihristi*, Cilt 3, Bizim Büro Basımevi ve Dağıtım, Ankara 2000. s. 139-140; Franz Taeschner, “Osmanlılarda Coğrafya”, s. 278.

²³ Cevdet Türkay, *Osmanlı Türklerinde ...*, s. 15-16.

²⁴ Cevdet Türkay, *Osmanlı Türklerinde ...*, s.16.

²⁵ Franz Taeschner, “Osmanlılarda ...”, s. 277.

²⁶ Adnan Adıvar, *Osmanlı Türklerinde İlim*, Remzi Kitabevi, İstanbul 1982. s. 93; Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat, *Osmanlı Coğrafya Literatürü Tarihi ...*, Cilt 1, s. 65.

²⁷ Bunların en önemlileri Seydi Ali Reis'in “Hulasatü'l-Hey'e”si ile Molla Perviz'in “Mirkatü's-sema”sıdır.

16. yüzyılda Osmanlı topraklarını genişletmek isteyen padişahlar, coğrafi çalışmaları desteklemişlerdir. Özellikle kara ve deniz yollarını gösteren haritalara, topografya ve istatistiki bilgilere ihtiyaç duyulmuştur. Bu gereksinimler deniz coğrafyası ile ilgili eserlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur.²⁸ Osmanlı İmparatorluğunun sınırları genişledikçe deniz coğrafyacılığı da gelişme göstermiştir.²⁹ Bu eserler daha çok denizcilere rehberlik etmeleri amacıyla yazılmışlardır.³⁰ Deniz coğrafyacılığının öncüsü Pîrî Reis'tir. Onun *Kitâb-ı Bahriyyesi* ve *Dünyâ Harîtaları* adlı çalışmaları aynı dönemdeki Batılı örneklerinden bile daha iyidir. Pîrî Reis, *Kitâb-ı Bahriyye*'yi yazarken Cenovalı, Venedikli, Portekizli, İspanyol ve Osmanlı denizcilerinin coğrafya çalışmalarından yararlanmışır. Manzum ve mensur olmak üzere iki bölümden oluşan eser, 1521'de yazılmış ve 1526 yılında eklemeler yapılmış ve Kanûnî Sultan Süleyman'a sunulmuştur. Eserin çok sayıda nüshası bulunmasına karşın Pîrî Reis'in Kristof Colomb'un haritasından yararlanarak çizdiği ve Osmanlıyı Amerika kıtasından haberdâr ettiği Dünya haritasından iki parça günümüze dek ulaşmıştır.³¹

Deniz coğrafyacılığında Kanûnî döneminde Hint donanmasının kaptanı Seydi Alî Reis, 1554 yılında yazılı kaynaklar ve kendi deneyimlerine dayanarak yazdığı *Kitâbü'l-Muhit fî İlmi'l-Eflâk ve'l-Ebhûr* adlı eseriyle Pîrî Reis'i takip etmiştir. 1554'te Ahmed-Abad'da yazdığı eseri, Hint okyanusu, deniz astronomisi ve fizikî coğrafya ile ilgilidir. 10 bâb ve 50 fasıl biçiminde düzenlenmiştir. Döneminde oldukça dikkat çeken eser, çeşitli dillere de çevrilmiştir. Seydi Alî Reis, Hindistan'dan döndükten sonra bu yolculuğu anlatan *Mirâtü'l-Memâlik* adlı bir seyahatnâme kaleme almıştır.³²

Seydi Alî Reis'i izleyen eserlerden Hacı Ahmed Tunisi'nin *Risâle-i Coğrâfyâ* adlı eseri ve haritası; Alî Macar Reis'in *Atlâs'ı* ve Muhammed el-Suûdî (1591)'nin telif ettiği söylenen *Hâdis-i Nev* veya *Târîh-i Hind-i Garbî'si* coğrafya çalışmalarının en iyi örneklerindendir. Bu eserler Osmanlıyı Avrupa ve Amerika'nın keşiflerinden haberdâr

²⁸ Cevdet Türkay, *Osmanlı Türklerinde ...*, s.16.

²⁹ Cevdet Türkay, *Osmanlı Türklerinde ...*,s.16.

³⁰ Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat, *Osmanlı Coğrafya...*, Cilt 1s. XXXV-XXXIX

³¹ Adnan Adıvar, *Osmanlı Türklerinde...*, s. 76; Franz Taeschner, "Osmanlılarda ...", s.281; Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat, *Osmanlı Coğrafya...*, Cilt 1, s. 39.

³² Mehmet, Kiremit, *Seydi Ali Reis, Mirâtü'l-Memalik (İnceleme-Metin-İndeks)*, Türk Dil Kurumu, Ankara 1999. s. 14-15; Franz Taeschner, "Osmanlılarda ...", s. 281.

etmek için çevrilmiştir.³³ 16. yüzyılda denizcilikle ilgili bu eserlerin dışında yollar ve güzergâhlar hakkında bilgi veren rûznâmeler ve menâzilnâmeler bulunmaktadır. Bunların en değerlisi Matrakçı Nasûh (ö. 1564)'un Kanûnî'nin İran seferi sırasında yazdığı *Beyân-ı Menâzil-i Sefer-i Irâkeyn-i Sultân Süleymân Han* adlı eseridir.³⁴ Tek nüsha olan eser, Hüseyin Yurdaydın tarafından yayımlanmıştır.³⁵ Osmanlının ünlü astronomlarından Muvakkit Mustafa Alî (öl. 1600) *Kühü'l-Ahbâr* adlı tarih ile ilgili eserinin mukaddimesinde coğrafyaya dair bilgi vermiştir.³⁶ Hem coğrafya hem de astronomi ile ilgili olan asıl eseri ise *İ'lâmü'l-İbâd fî Alâmi'l-Bilâd'dır*.³⁷ 16. yüzyıl sonlarında Osmanlı topraklarını dolaşan Mehmed Âşık; kendisinden önceki İbn Hurdâzbih, İbnü'l-Cevzî, Zekeriya el-Kazvîni, Dimaşkî, Ebü'l-Fidâ, Sipahizâde ve Hamdullah Müstevfî gibi eski coğrafyacıların eserlerinden yararlanarak ve yaklaşık 20 yıl süren seyahatleri sırasında elde ettiği bilgileri de katarak *Menâzirü'l-Avâlim* adlı eserini yazmıştır.³⁸

16. yüzyıl, coğrafya ile yakından ilgili seyahatnâme ve sefaretnâmelerin önemli bir yer tuttuğu yüzyıl olmuştur. Bu eserlerden biri Alî Ekber Hıtaî'nin (ö. 1520'den sonra) *Hitaynâme* adlı eseridir. Eser, Farsça kaleme alınmış ve sonra III. Murad zamanında (983-1003) adı bilinmeyen bir mütercim tarafından *Kanûnnâme-i Çin ü Hitâ* adıyla özetlenerek Türkçeye çevrilmiştir. Bu döneme ait bu türden bir başka eser de Çelebizâde Asım Efendi (ö. 1173/1759) tarafından Türkçeye çevrilen ünlü *Hitay Sefaretnâmesi*'dir. Bu eser 1915'te Alî Emîri Efendi tarafından İstanbul'da basılmıştır.³⁹

17. yüzyılda Osmanlıda coğrafya çalışmaları Kâtip Çelebi ve Ebû Bekr bin Behrâm ve Evliyâ Çelebi'nin eserleriyle doruk noktasına ulaşmıştır;⁴⁰ çünkü 16. yüzyılın sonunda Doğulu ve Batılı coğrafya anlayışlarının yan yana bulunduğu dönem kapanmış ve Batılı anlayışın ağırlığı artmıştır. Böylece Kâtip Çelebi, İslam dünyasında yapılan coğrafya

³³ Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat, *Osmanlı Coğrafya...*, Cilt 1, s. XL-46-48.

³⁴ Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat, *Osmanlı Coğrafya...*, Cilt 1, s. 42-45.

³⁵ Hüseyin Yurdaydın, *Beyan-ı Menâzil-i Sefer-i Irakeyn-i Sultan Süleyman Han*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 1976.

³⁶ Franz Taeschner, "Osmanlılarda ...", s. 286.

³⁷ Franz Taeschner, "Osmanlılarda ...", s. 285; Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat, *Osmanlı Coğrafya...*, Cilt 1, s. 49-52

³⁸ Franz Taeschner, "Osmanlılarda ...", s. 287; Mahmut Ak, "Menâzirü'l-Avalim ve Kaynağı Takvimü'l-Büldan", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Araştırma Merkezi, Prof. Bekir Kütükoğlu'na Armağan*, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1991. s. 101-102-120.

³⁹ Franz Taeschner, "Osmanlılarda ...", s. 280-281.

⁴⁰ Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat, *Osmanlı Coğrafya...*, Cilt 1, s. XL; Franz Taeschner, "Osmanlılarda ...", s. 294.

çalışmalarının yetersiz olduğunu ve zamanın ihtiyaçlarını karşılamadığını görebilmiştir. Kâtip Çelebi çalışmalarında, Avrupalıların coğrafya ve haritacılık alanında ileri olduğunu ve bu sayede de dünyaya hâkim olduklarını aktarmıştır. Batılı kaynakları tanımaya çalışan Kâtip Çelebi, Fransız Şeyh Muhammed İhlasî'nin yardımıyla Mercator'un Latince yazdığı *Atlâs Minor'u Levâmi'l-Nûr* adıyla Türkçeye çevirmiştir. Yine İhlasî'nin yardımıyla Ortelius, Cluverius Gion Lorenzo d'Anania gibi Avrupalı müelliflerin eserlerini incelemiştir.⁴¹ Kâtip Çelebi, *Cihân-Nümâ'yı* 1648 yılında yazmaya başlamış ancak *Atlâs Minor'un* üçte ikisini çevirdikten sonra elindeki bilgilerin yetersiz olduğunu fark etmiş, tekrar Batılı kaynakları incelemiş ve sonra *Cihân-Nümâ* adlı eserini 1654'te yeniden yazmaya girişmiştir. *Cihân-Nümâ* Teashner'e göre Osmanlı coğrafyasının ilk ve tek sistematik eseridir.⁴² Osmanlı coğrafyacıları *Cihân-Nümâ* dan sonra Batılı kaynaklardan geniş bir biçimde yararlanmayı sürdürmüştür. *Cihân-Nümâ*'nın her iki telifinde de eksikler bulunmasına karşın, çok ilgi görmüş ve hızla çoğaltılmış, hatta pek çok defa Avrupa dillerine çevrilmiştir. İbrahim Müteferrika, eseri çeşitli metin ve harita ekleriyle birlikte İstanbul'da 1732'de basmıştır. Kâtip Çelebi'nin 1656'da yazdığı *Tuhfetü'l-Kibâr fi Esfâri'l-Bihâr* ve coğrafya bilimine ait eserlerin de sıralandığı *Keşfü'z-Zünûn* adlı eserleri kısmen de olsa coğrafya ile ilgilidir.⁴³

Ebû Bekr bin Behrâm el-Dimaşkî (1102/1691) de *Cihân-Nümâ* tarzında eserler vermiştir. Dimaşkî, *Atlâs Major'u Nusretü'l-İslâm ve's-Sürûr fi Tahrîrî* adıyla, 6 cilt halinde Türkçeye çevirmiştir. *Coğrâfyâ-yı Kebir ve Coğrâfyâ-yı Umûmî* adıyla da anılan eserin Topkapı nüshasının içinde 252 adet harita bulunmaktadır. Yazar, Kopernik'ten 142 yıl sonra Osmanlıyı âlemin merkezinin güneş olduğundan ve dünyanın güneş etrafında döndüğünden haberdâr etmiştir.⁴⁴ Ardından iki eser daha yazmıştır. Bunlardan ilki *Atlâs Major'un* ekli bir özeti, diğeri ise temel coğrafya bilgilerini içeren bir risaledir.⁴⁵

17. yüzyılın en tanınmış coğrafyacısı ise Evliyâ Çelebi'dir ve *Seyahât-nâme ya da Târîh-i Seyyâh* adlı 10 ciltten oluşan bir eser telif etmiştir. *Seyahât-nâme* 42 yıllık bir seyahatin notlarıdır. Evliyâ Çelebi, eserini 1630 senesinde yazmaya başlamış ve 1682 yılında tamamlamıştır. Pek çok kaynağı kullanabilecek kadar iyi bir eğitim gören Evliyâ Çelebi

⁴¹ Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat, *Osmanlı Coğrafya...*, Cilt 1, s. XL-XLI; Franz Taeschner, "Osmanlılarda ...", s. 294-300.

⁴² Franz Taeschner, "Osmanlılarda ...", s.300.

⁴³ Cevdet Türkay, *Osmanlı Türklerinde ...*, s. 33-37.

⁴⁴ Cevdet Türkay, *Osmanlı Türklerinde ...*, s. 42.

⁴⁵ Franz Taeschner, "Osmanlılarda ...", s. 301; Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat, *Osmanlı Coğrafya...*, Cilt 1, s. XLI.

eserinde pek çok İslam coğrafyacısından yararlanmışır. Ancak eserinde yararlandığı bu kaynakların adlarını anmamıştır.⁴⁶ Evliyâ Çelebi, Kâtip Çelebi'nin *Cihân-Nümâ*'sından yararlanmasına karşın onun çevirdiği *Atlâs Minor*'u ve *Mappamondû* denilen dünya haritasını görmüştür.⁴⁷ Cevdet Türkay da Evliyâ'nın Hamdullah Müstevfî ve Zekeriyâ Kazvîni'den yararlandığını eserlerde verilen bilgileri karşılaştırarak ortaya koymuştur.⁴⁸ 10 ciltlik *Seyahâtnâme*'de Evliyâ Çelebi gördüğü görmediği yerlerin tarihi, coğrafyası, halkı, gelenek ve görenekleri, ekonomisi, yapıtları hatta dilleri hakkında bilgi verirken kendine has abartılı bir anlatım biçimi kullanmıştır. Teashner, eserde bilgi hatalarına ve uydurmalara rastlandığını ancak bunların doğru olup olmadığını ortaya koyacak belgelerin olmadığına değinmiştir.⁴⁹ Eser sade bir konuşma diliyle yazılmış olup 17. yy'daki günlük dili yansıtmaktadır.⁵⁰ 17. ve 18. yüzyılda Türk coğrafyacıları üzerinde önemli etkileri olan *Cihân-Nümâ*'nın ve Avrupa'da yazılan eserlerin *Seyahâtnâme*'de etkisi bulunmamaktadır. Bu durum *Seyahâtnâme*'nin önemini artırmaktadır. ⁵¹

Evliyâ Çelebi'nin *Seyahâtnâme*'sinin birinci cildi *Müntehabât-ı Evliyâ Çelebi* adıyla önce 1843'te sonra 1846'da basılmışır. Eserin tamamı 1896 yılından sonra yayınlanmıştır. Necip Asım Bey'in çalışmaları ile Ahmet Cevdet tarafından İkdâm Matbaası'nda 1896'da ilk 4 cildi basılmışır. 5. cildi 1897'de, 6. cildi Macar Akademisi'nin yardımıyla Dr. Karacson'un düzeltmeleriyle 1900'de yayınlanmıştır. 7. ve 8. ciltler Türk Tarih Encümeni tarafından 1928'de tenkitli metin biçiminde yayınlanmıştır. 9. ve 10. ciltler ise 1938'de Maarif Vekâleti tarafından basılmışır. Eserden bazı bölümler çeşitli dillere çevrilmiş, üzerinde çok sayıda bilim insanı çalışmalar yapmıştır.⁵²

18. yüzyıl da tıpkı 16. yüzyıl gibi çeviri yüzyılıdır. Fakat 16. yüzyılda Arapça ve Farsça eserler çevrilirken 18. yüzyılda Batı dillerinden çeviriler gerçekleştirilmiştir. Yapılan bu çevirilerin çoğu Amerika özellikle de Avrupa kıtalarının betimlenmesinden ibarettir. Osmanlı coğrafyasında 17. yüzyılda hafif hafif hissedilen batı etkisi 18. yüzyılın ilk

⁴⁶ Taeschner'e göre bunlar daha çok Velayetname, Menakıpname, Menazirü'l-Avalim gibi eserlerdir.

⁴⁷ Franz Taeschner, "Osmanlılarda ...", s. 304-305.

⁴⁸ Cevdet Türkay, *Osmanlı Türklerinde ...*, s. 40.

⁴⁹ Franz Taeschner, "Osmanlılarda ...", s. 305.

⁵⁰ Cevdet Türkay, *Osmanlı Türklerinde ...*, s. 40.

⁵¹ Cevdet Türkay, *Osmanlı Türklerinde ...*, s. 39.

⁵² M. Cavid Baysun, "Evliya Çelebi" İslam Ansiklopedisi cilt. 4, s. 400-412; Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat, *Osmanlı Coğrafyası...*, Cilt 1, s. 101-107; Cevdet Türkay, *Osmanlı Türklerinde ...*, s. 40.

yarısında şiddetlenmiştir. Teashner'e göre bu dönemde yazılan eserlerin hiçbiri Mehmed Âşık'ın, Kâtip Çelebi'nin ve Evliyâ Çelebi'nin eserleri kadar önemli değildir.⁵³

III. Ahmed zamanında Avrupa'dan bazı eserler getirilerek toplu halde çevrilmeye başlanmıştır. Bu dönemde Avrupa'da bilimde önemli gelişmeler kaydedilirken İbrâhim Müteferrika matbaayı kurmuş ve Osmanlıda da kültür ve bilim açısından önemli bir basamak aşılmıştır. Artık hemen her konuda eserler basılmaya başlanmıştır.⁵⁴

Osmanlılara esir düştükten sonra Müslüman olan İbrâhim Müteferrika, matbaasında bizzat 17 eser basmıştır. Bu eserlerden coğrafya ile ilgili olanlar; Kâtip Çelebi'nin *Tuhfetü'l-Kibâr fî Esfâri'l-Bihâr* ile *Cihân-Nümâ'sı* ve Emîr Mehmed'in *Târîh-i Hindî Garbî*sidir. Bastığı en önemli eser, Ebû Bekr Behrâm Dimaşkî'nin *Nusretü'l-İslâm ve's-Sürûr fî Tercüme-i Atlâs-ı Mayor*⁵⁵ adlı eserinden Anadolu ve Arabistan coğrafyası ile ilgili bilgiler ve bunun dışında haritalar ve şekiller eklediği *Cihân-Nümâ*'dır. Osmanlıyı rönesanstan ilk haberdâr eden ve coğrafya ile ilgili pek çok telif ve çeviri eserleri bulunan İbrâhim Müteferrika zamanında el-Coğrafi lakabıyla anılmaktadır. İlk eseri coğrafya ve haritanın devlet memurlarına yararlarından ve basılan haritaların Doğu ülkelerine satılmasından çıkar sağlanabileceğini söylediği *İcâzet* adlı risalesidir. İbrâhim Müteferrika aynı yıl içinde yazdığı ve pusula ile mîknatısın ilişkisini anlattığı *Füyûzât-ı Mîknatısiyye* adlı eserini *Cihân-Nümâ'dan* önce kendi matbaasında basmıştır. İbrâhim Müteferrika'nın *Mecmûa-i Heyeti'l-Kadîme ve'l-Cedîde* adlı eseri günümüze yazma biçiminde ulaşmıştır. Eser, III. Ahmed'in emriyle 17. yüzyıl Hollanda coğrafyacısı Andrea Keller'in *Atlas*'ından 1733 yılında Latince'den Türkçeye çevrilmiştir.⁵⁶

Yine bu yüzyılın en önemli eserlerinden Hasankaleli Şeyh İbrâhim Hakkı'nın *Marifetnâmesi*, *Cihân-Nümâ*'dan ilham alarak yazılmıştır. Dini, tıbbi, astronomik ve coğrafi bilgiler içeren ansiklopedik bir eserdir.⁵⁷ *Hadîkatü'l-Cevâmî*, Hacı İsmailzâde Ayvansaraylı Hafız Hüseyin tarafından III. Mustafa zamanında yazılmaya başlanmış, I. Abdülhamid zamanında tamamlanmıştır. Eser, İstanbul camilerinin yapılış tarihleri ve özelliklerine dair bilgiler içermektedir. 18. yüzyılda hac yolundan söz eden pek çok eser yazılmıştır. Bunlardan en önemlisi Mehmed Edîb'in *Menâsikü'l-Hacc* adlı eseridir. Eser

⁵³ Franz Taeschner, "Osmanlılarda ...", S. 307.

⁵⁴ Cevdet Türkay, *Osmanlı Türklerinde ...*, s. 45.

⁵⁵ Hollanda elçisi Colyer'in 1662 yılında bastığı Atlas-ı Maior'un 1675-1688 yılları arasında yapılmış çevirisidir.

⁵⁶ Cevdet Türkay, *Osmanlı Türklerinde ...*, s. 46.

⁵⁷ Cevdet Türkay, *Osmanlı Türklerinde ...*, s. 46-47.

Fransızcaya da çevrilmiştir.⁵⁸ Telif eserler dışında 18. yüzyılda Batılı eserlerden çeviriler de yapılır. *Fen-Nümâ-yı Câm-ı Cem ez Fennî Coğrâfyâ* ve *Coğrâfyâ Risâlesi Tercümesi* bunlardandır. Eser, 1733 yılında I. Mahmud'un sadrazamı Ali Paşa için Kayserili Petros Baronyan tarafından Fransızcadan Türkçeye aktarılmıştır. Modern matematik ve fizikî coğrafya ile ilgili bilgilerin yanı sıra düzlem küre ve rüzgârgülünün resimlerinin bulunması eseri değerli kılmaktadır. Astronomik ve kozmografik bilgiler içeren *Coğrâfyâ Risâlesi Tercümesi* adlı eser, dünyanın gökteki yerini ve ülkelerin kısa betimlemelerini anlatmaktadır. Köprülüzâde Hâfız Ahmed Paşa'nın teşvikiyle 1751'de Osman bin Abdülmennân tarafından Almancadan Türkçeye çevrilmiştir.⁵⁹

17. yüzyılın ikinci yarısından 19. yüzyılın başına kadar Avrupa'ya gönderilen sefirler tarafından yazılan sefaretnâmeler de Osmanlı coğrafyasındaki Avrupa etkisini göstermektedir. Sefaretnâmeler, hem diplomasi tarihi açısından hem de bazı coğrafi bilgileri içermeleri açısından önemli ve değerlidirler. Bu Sefaretnâmelerin arasından en ünlüsü 28 Mehmed Çelebi'ninkidir. Eser, hem doğuda hem batıda ün kazanmıştır.⁶⁰

19. yüzyılda Batı her alanda olduğu gibi Osmanlı coğrafyasında da etkisini arttırmıştır. Bu dönemin ilk coğrafya eseri Londra sefaret kâtibi olan Mahmud Râif Efendi'nin çeşitli kaynaklardan derleme yaparak Fransızca telif ettiği kitaptır. Kitap daha sonra *İcâletü'l-Coğrâfiyye* (Coğrafya El Kitabı) adıyla Viyana maslahatgüzârı Yakovaki tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Eser, 1804'te 24 renkli haritayı içeren *Cedîd Atlas Tercümesi* de eklenerek basılmıştır. Ancak eklenen bu haritalar zamanına göre geri olduğu gibi eserde Batlamyus sisteminden söz edilirken Kopernik sistemine değinilmemiştir. Osmanlı müellifleri 19. yüzyılın başlarında dahi hala Batlamyus, Kazvînî ve Ebü'l-Fidâ gibi klasik coğrafyacıların etkisi altında kalmıştır. Bu da Osmanlının modern bilime henüz ulaşamadığının bir göstergesidir.⁶¹

Siyasi, sosyal ve kültürel olarak yenilik hareketlerinin başladığı Tanzimat döneminde (1839-1879) coğrafya okullara girmiştir. II. Mahmud döneminde kurulan Rüştîyelerde genellikle Fransızcadan çevrilen *Muhtasar Coğrâfyâ*, *Mebâdî-i Coğrâfyâ*, *Usûlî Coğrâfyâ*, *Mülahhas Coğrâfyâ*, *Coğrâfyâ Risâlesi* adlarıyla küçük coğrafya kitapları okutulmuştur. Tanzimat döneminde coğrafya tetkik, tedvin ve tedris olmak üzere üç bölüme ayrılmıştır.

⁵⁸ Cevdet Türkay, *Osmanlı Türklerinde ...*, s. 47; Franz Taeschner, "Osmanlılarda ...", s. 307.

⁵⁹ Cevdet Türkay, *Osmanlı Türklerinde ...*, s. 47-48.

⁶⁰ Cevdet Türkay, *Osmanlı Türklerinde ...*, s. 48.

⁶¹ Cevdet Türkay, *Osmanlı Türklerinde ...*, s.48-49.

Bu dönemde Batılı eserlerden pek çok çeviri yapılmış ancak 17. yüzyılda Kâtip Çelebi döneminin terkip biçiminde oluşturulan eserleri bile aşılammıştır. Tanzimat döneminin sonlarında Osmanlıda coğrafya; isim, tarif ve tavsif coğrafyası idi. Yine bu dönemde Hey'î yani astronomik coğrafyaya ait bazı telif eserler görülmektedir. Daha çok İngilizceden çevrilen fizikî coğrafya eserlerine Ömer Suphi Bey'in *Coğrâfyâ-yı Hikemî* ve Maarif-i Umûmiyye nezareti tarafından yayınlanan *Coğrâfyâ-yı Tabii İlmîne Esâsî-i Muhtasar* adlı kitaplar örnek verilebilir.⁶²

Son olarak da coğrafya sözlüklerinden söz edebiliriz. Bunların başlıcaları Çorlulu Esad Efendi ve Dr. Hüseyin Remzi'nin birlikte yazdıkları *Coğrâfyâ Lügati*, Ahmet Rifat'ın *Lügat-i Târîhiyye ve Coğrâfiyye*'si, Şemseddin Sami'nin *Kâmûsü'l-Alâm'ı* ve Alî Cevad'ın *Memâlik-i Osmâniyye'nin Musavver Târîh ve Coğrâfyâ Lügati* adlı sözlükleridir.⁶³

2. Evzahü'l-Mesâlik ilâ Ma'rifeti'l-Büldân ve'l-Memâlik

Eserin ismi *Kitâbü'l-Büldân*, *Takvîmü'l-Büldân*, *Esâmi-i Büldân*, *Acâibü'l-Mahlûkât*, *Süverü'l-Ekâlîm* gibi coğrafya kitaplarına verilen genel bir isimdir. Ülkeler ve şehirlere değin yolların en iyi açıklaması anlamına gelmektedir. 16. yüzyıl sonunda Âşık Mehmed'in yazdığı *Menâzirü'l-Avâlim*'de ise *Esâmi-i Büldân* adıyla anılmaktadır.⁶⁴ Mehmed Tahir de bu ismi tercih edenler arasındadır.⁶⁵ Ancak eserin müellifi Sipahizâde Muhammed bin Alî esere *Evzahü'l-Mesâlik ilâ Ma'rifeti'l-Büldân ve'l-Memâlik* adını vermektedir.⁶⁶ Ayrıca eserin bazı nüshaları farklı isimlerle kaydedilmiştir. British Museum'da bulunan nüshası *Acâibü'l-Mahlûkât*, Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi'nde bulunan nüshası *Esmâ-i Büldân*, İstanbul Millet Kütüphanesi'nde bulunan nüshası ise *Takvîmü'l-Büldân* adıyla kaydedilmiştir.

Eserin başında adı ve kime sunulduğu şöyle belirtilmiştir.

“(12) ve ba‘dehu bu bende-i dâ‘î-i fevka‘l-âde Muhammed bin ‘Alî e‘ş-şehîr Sipahizâde (13) Evzahü'l-Mesâlik ilâ Ma'rifeti'l-Büldân ve'l-Memâlik nâm kitâbı te'lîf

⁶² Cevdet Türkay, *Osmanlı Türklerinde ...*, s. 49-50.

⁶³ Cevdet Türkay, *Osmanlı Türklerinde ...*, s. 48-50; Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat, *Osmanlı Coğrafyası...*, Cilt 1, s. 328.

⁶⁴ Âşık Mehmed, *Menazirü'l-Avalim* 1. Cilt, (Haz. Mahmut Ak), Türk Tarih Kurumu, Ankara 2007, s. CLVIII.

⁶⁵ Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri I-II-III ve Ahmed Remzi Akyürek Miftahu'l-Kütüb ve Esami-i Müellifin Fihristi*, 3. Cilt, Bizim Büro Basımevi ve Dağıtım, Ankara 2000, s. 65-66.

⁶⁶ Süleymaniye Ktp, Halet Efendi 2a/13.

(14) ve taşnîf êtdükdenşonra kitâb-ı müstetâba ve hitâb-ı müşgîn- (15) niķāba hāme-i ‘Arabî ‘imāme birle Türki cāme giydürüp huṭbe-i kitâb-ı fezā’il- (16) iktisābı bir pādīşāh-ı cihān-penāhuṅ elķāb-ı ferḥundesiyile (17) muvaşşāh u muķarrer ve cebhe-i hitâb-ı fevāzil-intisābı bir ŗehen-ŗāh-ı (18) felek bir bārgahuṅ evşāf-ı raḥşendesiyile müreşşāh u muṭarrāz kıldı ki anuṅ (19) me‘āric-i menākıb-ı salṭanat u celālī idrākine bürhān-ı süllemī ile irtikā muḥāl (20) ve medāric-i maḥāsin-i menākıb-ı ‘azamet ü kemāl fehmine nerdbān-ı kuvvet-i ḥayāline (21) birle i‘tilā-i maḥz-ı ḥayāldür (...) [2b] (...)maşrıķ-ı (4) āf-tāb-ı emān-ı ḥalk maṭla‘-i envār-ı istihķāk ve aḥkem-i beyne’n-nās bi’l-ḥaķķ (...) (6) ŗuret-i āferīd-gār ḥalef-i ŗıdķ-ı Süleymān-ı rüzgār a‘nī ḥazret-i sultān-ı (7) selātin-i cihān ve ḥākān-ı ḥavākīn-i zamān bāsitü’l-emn ve’l-aman nāşirü’l- (8) ‘adl ve’l-iḥsān e’s-Sultān Murād Ḥān bin es-Sultān Selīm Ḥān bin es- (9) Sultān Süleymān Ḥān ⁶⁷ “

Bu bölümden anlaşıldığı üzere eser Sipahizāde tarafından önce Arapça daha sonra Türkçe olarak yazılmış ve III. Murad’a sunulmuştur. Kâtip Çelebi ve Taeschner, *Evezhü’l-Mesâlik ilâ Marifeti’l-Büldân ve’l-Memâlik*’in Arapça aslının III. Murad’a sunulduğunu yazmışsa⁶⁸ da Türkay ve Adıvar, eserin hem Arapça aslının hem de Türkçesinin Sadrazam Sokullu Mehmed Paşa’ya sunulduğu görüşündedir.⁶⁹ Mahmut Ak, hangi nüshanın hangi dilde kime sunulduğunu belirleyerek bu karışık duruma son noktayı koymuştur. Eserin Arapça ve Türkçesinin III. Murad (Arapça: Süleymaniye Ktp. Hafit Efendi Kısmı, nr. 207; Türkçe: Süleymaniye Ktp. Halet Efendi Kısmı, nr. 607), Sadrazam Sokullu Mehmed Paşa (Arapça: Nur-ı Osmaniye Ktp. nr. 4693; Türkçe: Süleymaniye Ktp. Mihrişah Sultan Kısmı, nr. 304/2) ve Sadrazam Siyavuş Paşa’ya (Arapça: Millet Ktp. Feyzullah Efendi Kısmı, nr. 1350; Türkçe: Ragıp Paşa Ktp. nr. 1060) sunulduğunu belirterek bu konuyu aydınlığa kavuşturmuştur.⁷⁰

Metin, coğrafya ve kozmografya konusunda çoğu çeviri ve derlemelerden oluşan eserlerin yazıldığı bir dönemde kaleme alınmıştır.⁷¹ Nitekim Kâtip Çelebi, *Evezhü’l-Mesâlik ilâ Marifeti’l-Büldân ve’l-Memâlik*’in sadece Ebü’l-Fidâ’nın *Takvîmü’l-Büldân*

⁶⁷Süleymaniye Ktp, Halet Efendi 2a/13-2b/9.

⁶⁸Katip Çelebi, *Cihannüma*, (Ed. Said Öztürk), İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları, İstanbul 2010, s. 47; Katip Çelebi, *Keşfü’z-zünun*, (Çev. Rüşti Balcı), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2008, s. 409; Franz Taeschner, “Osmanlılarda Coğrafya” s. 227.

⁶⁹ Adnan Adıvar, *Osmanlı Türklerinde...*, s. 97.

⁷⁰ Mahmut Ak, “Menazirü’l-Avalim ve Kaynağı Takvimü’l-Büldân” Prof. Dr. Bekir Kütükoğluna Armağan, Ayır Basım, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Araştırma Merkezi, Edebiyat Fakültesi Basımevi İstanbul 1991, s. 107.

⁷¹ Adnan Adıvar, *Osmanlı Türklerinde...*, s. 92-93.

adlı eserinden kısaltılarak çevrildiğini söylemektedir.⁷² Oysa Sipahizâde eserinin bazı nüshalarının⁷³ mukaddime bölümünde Ebü'l-Fidâ'nın *Takvîmü'l-Büldân* adlı eserini tanıttikten sonra yararlandığı diğer eserlerin listesini genellikle müellifleriyle birlikte vermiştir. Burada Takvîmü'l-Büldân hariç 27 eser yazmıştır.⁷⁴ Adivar, mukaddimenin sonundaki bibliyografyanın eserin ortaya konulduğu dönem için oldukça mükemmel olduğu değerlendirmesi yapmıştır.⁷⁵ Ancak çalışmamıza konu olan nüshada bibliyografya listesi bulunmadığından üzerinde inceleme yapılmamıştır.

Sipahizâde Arapça yazdığı eserini Sokullu Mehmed Paşa'nın emri üzerine Türkçeye çevirmiştir.⁷⁶ 1581'de istinsah edilen eser, Eski Anadolu Türkçesinin dil özelliklerini yansıtmaktadır. Eserde Türkçe dışındaki sözcüklere yaptığı açıklamalar ile Arapça sözcük ve cümleler için yaptığı Türkçe açıklamalar oldukça ilgi çekicidir. Eserde Türkçe için Türkîce sözcüğü kullanılmıştır.

“buḡayre ve baḡıhanuḡ ikisinüḡ ma' nâsı birdür Türkîce göl demekdür” (bkz. metin 11b/13)

Bazı yerlerde ise Türkîce sözcüğünü kullanmadan Arapça sözcük ya da cümleyi yazdıktan sonra yani deyip Türkçe karşılığını vermiştir.

“İşbîliyyenüḡ ma' nâsı medîne-i münbasit̄ ya' nî döşenmiş şehr demekdür“ (Bkz. metin 35a/11-12)

“anuḡçün Şâhibü'l-Kenz ⁷⁷ و من لم يجيد وقتهما لم تجبا عليه (18) 'aleyhi demişdür ya' nî şol kimesne ki yatsunuḡ ve vitrüḡ vaḡtini bulmaya (19) ol kişiye yatsu namâzı ve vitr namâzı farz olmaz” (Bkz. metin 50b/17-19)

Evzahü'l-Mesâlik ilâ Marifeti'l-Büldân ve'l-Memâlik okunaklı bir talikle yazılmıştır. Eski Anadolu Türkçesi ürünlerinde hem Uygur hem de Arap-Fars imla geleneklerini birlikte görmek mümkündür. Ayrıca müstensihlerin imla konusunda gerekli özeni göstermedikleri de bilinmektedir.⁷⁸ Dönem eserlerinde sıklıkla rastlanıldığı gibi *Evzahü'l-Mesâlik ilâ Marifeti'l-Büldân ve'l-Memâlik*'te de imla konusunda düzensizlikler

⁷² Katip Çelebi, *Cihannüma*, s. 11

⁷³ Süleymaniye Ktp. Nur-ı Osmaniye Kısmı, nr. 4693, vr. 3a; Süleymaniye Ktp. Ragıb Paşa Kısmı, nr. 1059, vr. 3a.

⁷⁴ Aşık Ömer, *Menazirü'l-Avalim*, I. cilt, s. CLVIII.

⁷⁵ Adnan Adivar, *Osmanlı Türklerinde...*, s. 93.

⁷⁶ Adnan Adivar, *Osmanlı Türklerinde...*, s. 93; Mahmut Ak, “Menazirü'l-Avalim ve...”, s. 107; Cevdet Türkay, *Osmanlı Türklerinde...*, s. 23.

⁷⁷ “ve men lem yecid vaḡtehuma lem tecibâ 'aleyhi”

⁷⁸ Hatice Şahin, *Eski Anadolu Türkçesi*, Akçağ Yayınları, Ankara 2003, s. 33.

bulunmaktadır. Bunun yanı sıra müstensihin noktalamalarda eksiklik ve yanlışlıkları olduğu görülmüştür. Müstensihin eksik bıraktığı harfler ve sözcükler tamamlanarak köşeli parantez içinde gösterilmiştir. Bu konu ile ilgili gerekli açıklamalar, çalışmamızın ilgili bölümünde geniş biçimde yapılmıştır.

2.1. Eserin Müellifi ve İstinsah Tarihi

Evzahü'l-Mesâlik ilâ Marifeti'l-Büldân ve'l-Memâlik, Sipahizâde Muhammed bin Alî tarafından önce Arapça olarak 980/1572 yılında yazılmıştır. Sonra Sokullu Mehmed Paşa'nın emriyle Türkçeye çevrilmiştir. Çalışmamıza konu olan nüsha 29 Kasım 1581 Çarşamba günü Hüseyin bin Muhammed el-Vardarî tarafından istinsah edilmiştir.⁷⁹ Yani eser, yazarı vefat etmeden dokuz yıl önce istinsah edilmiştir. Ayrıca varak 72b'de eserin yazarı tarafından kaydedildiği belirtilen bir derkenar bulunmaktadır. Bu da bize çalışma nüshamıza Sipahizâde Muhammed bin Alî tarafından eklemeler yapıldığını düşündürmektedir.

Eserin müellifi Sipahizâde Muhammed bin Alî, 16. Yüzyılda yaşamış Bursalı bir müderristir. Önce Bursalı âlimlerden ders almış ve bunlardan birinin mülazımlığını (asistanlığını) yapmıştır. Çeşitli aşamalardan geçerek kırk akça medreselerinden birinde müderris olmuş, bu görevinden azledilince de Safer 981/Haziran 1573'de Sinekzâde'nin yerine Mustafa Paşa Medresesi'nin müderrisliğine atanmıştır. Recep 983/Ekim 1575 tarihinde Edirne Üç Şerefeli Medresesi'nde Hemşerizâde'den boşalan müderrisliğe tayin edilmiştir. Rebiü'l-ahir 987/Mayıs 1589'da Azmi Efendi'den sonra Sahn müderrisliğine getirilmiştir. Zilhacce 991/ Aralık 1583 tarihinde de Remzizâde'nin yerine Ayasofya medresesine terfi edilmiştir. Şaban 992/Ağustos 1584'te Martaloszâde'nin ardından Bağdat kadısı olmuştur. Zilkade 995/Ekim 1586'da bu görevinden azledilmiş ve yerine Seyrekzâde Efendi getirilmiştir. Muharrem 997/Aralık 1588 tarihinde İzmir kadısı olmuştur. Zilkâde 997/ Eylül 1589'da bu görevi sürdürürken İzmir'de vefât etmiştir. Kendisinden sonra Taşzâde Alî Çelebi İzmir kadılığına atanmıştır.⁸⁰

Sipahizâde üç dili iyi derecede bilen dinî ve riyazî ilimlerde âlim bir kişidir. Özellikle riyaziyât ve kelim alanında ustadır. *Evzahü'l-Mesâlik ilâ Marifeti'l-Büldân ve'l-*

⁷⁹ Süleymaniye Ktp. Halet Efendi Kısmı, nr. 607, vr. 148a.

⁸⁰ Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat, *Osmanlı Coğrafya...*, s. 64-65; Bursalı Mehmed Tahir; *Osmanlı Müellifleri...*, Cilt 1, s. 65-66; Nevizade Atai, *Hadaiku'l-Hakaik fi Tekmileti's-Şekaik, I- II*, (Haz. Abdülkadir Özcan) İstanbul 1989, Cilt 2, s. 309-310.

Memâlik'ten başka üç eseri daha bilinmektedir. Bunlardan ilki tefsir, hadis, kelam, usul-i fıkıh, feraiz, meanî, tıp, astronomi'den söz eden, Sadrazam Sinân Paşa'ya sunulmuş, *Enmûzecü'l-Fünûn* adlı kitabıdır. Diğer iki eseri ise haşiyedir. Nasîr-ı Tûsî'nin (672) *Tecrîdü'l-Kelâm* eserine altı bâb ve pek çok fasıldan oluşan kelâm ilminin inceliklerinden bahseden haşiyesi bunlardan biridir.⁸¹ Diğerisi ise Kâtib-i Kazvî'nin *Hikmetü'l-Ayn* eserine yazdığı haşiyedir.⁸²

2.2. Eserin Önemi ve Konusu

Eser, yazıldığı dönemin dil ve kültür özelliklerini yansıtması, Türkçenin sözcük varlığını ortaya koyması, coğrafya terimlerinin zenginliği ve yer isimleri bakımından dikkat çekicidir. Metnin bu özellikleri nedeniyle Türkoloji, tarihî coğrafya ve bilim tarihi üzerinde yapılacak çalışmalara kaynaklık edeceği inancındayız.

Eserin mukaddime bölümünde yeryüzünün top gibi yuvarlak olduğu anlatılır. Küre biçiminde olan dünyanın su ile kaplı olmadığı, yeryüzünün yüksek yerlerinin suyun dışında kalarak karaları meydana getirdiği, havanın da küre biçiminde ve canlıların yaşaması için yeryüzünü kuşattığından söz edilir. Mukaddimededen sonra ise beş bölüm bulunmaktadır. Bu bölümlerde sırasıyla denizler, göller, nehirler, dağlar ve alfabetik sıra ile şehirlerden söz edilir. Bu bölümlerin metin içerisindeki yerleri ve içerikleri aşağıda belirtilmiştir.

1. el-bâbü'l-evvel: 15 ayrı deniz konu edilir. (6a/5)-(11b/12)
 2. el-bâbü's-sânî: 25 gölden söz edilir. (11b/12)-(14b/10)
 3. el-bâbü's-sâliş: 57 nehir konu edinilir. (14b/10)- (21b/7)
 4. el-bâbü'r-râbi: 28 dağdan söz eder. (21b/7)- (25b/17)
 5. el-bâbü'l-hâmis: Arap alfabesine göre sıralanmış 1085 şehiri içerir. (25b/17)-(148a/15)
- faslü'l-elif: 123 şehir (25b/17)- (40b/19)
- faslü'l-bâ: 117 şehir (40b/19)-(57a/6)
- faslü't-tâ: 37 şehir (57a/7)-(61a/9)
- faslü's-sâ: 2 şehir (61a/9)-(61a/16)

⁸¹ Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat, *Osmanlı Coğrafya...*, Cilt 1, s. 65.

⁸² Katip Çelebi, *Keşfü'z-zünun*, Cilt 5, s.348; Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri...*, Cilt 2, s. 66.

- faslü'l-cîm: 50 şehir (61a/16)-(66b/1)
- faslü'l-hâ: 38 şehir (66b/2)-(70a/21)
- faslü'l-hâ: 45 şehir (70a/21)-(74a/5)
- faslü'd-dâl: 37 şehir (74a/5)-(78a/15)
- faslü'z-zâl: 3 şehir (78a/15)-(78b/7)
- faslü'r-râ: 36 şehir (78b/7)-(83a/9)
- faslü'z-zây: 17 şehir (83a/10)-(84b/7)
- faslü's-sîn: 73 şehir (84b/7)-(93a/20)
- faslü'ş-şîn: 42 şehir (93a/20)-(97a/20)
- faslü's-sâd: 29 şehir (97a/21)-(101b/4)
- faslü't-tâ: 25 şehir (101b/5)-(104a/8)
- faslü'z-zâ: 1 şehir (104a/8)-(104a/12)
- faslü'l-ayn: 37 şehir (104a/13)-(108a/3)
- faslü'l-gayn: 11 şehir (108a/4)-(109b/7)
- faslü'l-fâ: 25 şehir (109b/8)-(112b/6)
- faslü'l-kâf: 75 şehir (112b/7)-(122b/4)
- faslü'l-kâf: 54 şehir (122b/5)-(127a/19)
- faslü'l-lâm: 20 şehir (127a/20)-(128b/21)
- faslü'l-mîm: 105 şehir (129a/1)-(139b/8)
- faslü'n-nûn: 35 şehir (139b/9)-(143a/16)
- faslü'l-vâv: 15 şehir (143a/17)-(144b/2)
- faslü'l-hâ: 19 şehir (144b/3)-(146b/11)
- faslü'l-yâ: 14 şehir (146b/12)-(148a/15)
- Eserde toplam 1085 şehir konu edilmiştir.

2.3. Eserin Nüshaları

Çalışmamızda A nüshası olarak adlandırdığımız Süleymaniye Kütüphanesi Halet Efendi Kitaplığı 607 numarada kayıtlı bulunan nüsha, Sipahizâde Muhammed bin Alî yaşarken 1581 yılında istinsah edilmiştir. Bu nüshanın istinsah kaydının tam olması ve metinde bulunan bir derkenarın Sipahizâde tarafından yazılması çalışmamız için bu nüshayı tercih etmemize neden olmuştur. Metin 147 varak, 21 satırdan oluşmaktadır. Bu nüshadaki eksiklikler de B nüshası diye adlandırdığımız Millet Kütüphanesi Alî Emîrî Koleksiyonu 5 numarada kayıtlı nüsha ve C nüshası olarak adlandırdığımız Bursa İnebey Yazma Eserler Kütüphanesi Haraççioğlu Bölümü 1218 numarada kayıtlı olan nüshalardan yararlanılarak düzeltilmiştir. Metindeki bu düzeltmelerin niçin ve hangi nüshadan olduğu dipnotlarla gösterilmiştir.

2.3.1. Türkçe Nüshaları

2.3.1.1. Yurt Dışı

1- Avusturya Milli Kütüphanesi Kataloğu

Sipahî-zâde Alî b. Mehmed b. Alî (öl. 997/1588) Evzahu'l-Mesâlik fî Ma'rifeti'l-Büldân ve'l-Memâlik adıyla Avusturya Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları bölümünde 1278 numarada kayıtlıdır. Müstensihî İbrahim Kırîmî', istinsah yeri ise Ankara'dır. 11-118 varakları arası 21 satır olan metin nestalîk ile yazılmıştır. Katalogda eserin konusu genel tarihler olarak belirtilmiştir.

2- Vatikan Kütüphanesi Türkçe Yazmaları

Audah al-Masalîk ila Ma'rifat al-Buldan wal-Masalîk adıyla Vat. Turco 108 'de kayıtlıdır. 20,5x 14,2 cm 167 varak, 21 satırdır. Nesihle yazılmıştır. Hicri XIII/XVIII. Yüzyılda istinsah edilmiştir.

3- İngiltere Milli Kütüphanesi

Sipahizâde Alî b. Mehmed bin Alî (öl. 997/1588) Acâ'ibü'l-Büldân adıyla İngiltere Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları içinde Sloane 23381'de kayıtlıdır. Ömer bin Ahmed tarafından 1132 (1720) tarihinde nesihle 101 yaprak 27 satır olarak istinsah edilmiştir.

4- Almanya Milli Kütüphanesi

Sipahî-zâde Alî b. Mehmed b. Alî (öl. 997/1588) Muhtasar Evzahi'l-Mesâlik ilâ Ma'rifeti'l-Buldân ve'l-Memâlik adıyla Almanya Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları içinde Ms.or.oct.2244 numarada kayıtlıdır. 1009(1600) tarihinde istinsah edilmiştir.149 yaprak 21 satırdan oluşan metin talikle yazılmıştır. İmâm Yakub b. Habîb Iskîlibî ve Mustafa b. Mehmed Iskilibi adına mülkiyet kaydı bulunmaktadır.

5- Almanya Milli Kütüphanesi

Sipahî-zâde Alî b. Mehmed b. Alî (öl. 997/1588) Muhtasar Evzahi'l-Mesâlik ilâ Ma'rifeti'l-Buldân ve'l-Memâlik adıyla Almanya Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları içinde Ms.or.oct.1636 numarada kayıtlıdır. İstinsah tarihi 1069 (1658), nesihle yazılmıştır. 63 yaprak 21 satırdan oluşmaktadır.

6- Bodleian Kütüphanesi

2081 numarada kayıtlı olan nüsha, 40 varak, 21 satır ve talikle yazılmıştır.

7- Bodleian Kütüphanesi

MS. Turk e 79 numarada kayıtlıdır. Nestalikle yazılmış, 182 varak 21 satırdır.

8- Leiden Üniversitesi

Lugduno-Batave Academiae, nr. 1712'de Evdahu'l-Mesâlik ila Ma'rifeti'l-Buldân ve'l-Memâlik adı ile kayıtlıdır.

9- Mısır Milli Kütüphanesi

Eser Terceme-i Evzahü'l-Mesâlik ila Marifeti'l-Buldân ve'l-Memâlik adıyla Türkçe yazmalar içinde 8801/1 numarada kayıtlıdır. Ancak eserin yazarı Sipahizâde Muhammed bin Alî Siyahizade olarak yazılmıştır. Müstensih Mehmed bin Musa Magnisavî'dir. Talikle varak belli değil 25 satırdır.

10- British Museum

378 numarada kayıtlıdır. 25 Receb 1091'de Derviş Osman el-Şerif tarafından Bağdat'ta istinsah edilmiştir. 169 varaktır.

2.3.1.2. Yurt İçi

1- Süleymaniye Kütüphanesi

Halet Efendi Bölümü, nr. 607'de kayıtlıdır. 147 varak 21 satırlık metnin müstensihisi el- Vardarî Hüseyin b. Muhammed ve istinsah tarihi katalogda 989 (05.02.1581) metinde ise 29 Kasım 1581 Çarşamba'dır. Talikle yazılan metnin CD numarası 14891'dir.

2- Bursa İnebey Kütüphanesi

Haraççioğlu Bölümü, nr. 1218 155 varak 21 satır istinsah tarihi ve müstensihisi bulunmamaktadır.

3- Askeri Müze

Numara 73'te kayıtlıdır. Nesihle yazılmıştır. 150 varak 29 satır istinsahı H. X. yüzyıl.

4- Süleymaniye Kütüphanesi

Yeni Cami Bölümü, nr. 787'de kayıtlıdır. 178 varak 15 satır olan metnin, katalogda dili Arapça olarak belirtilmişse de eserin dili Türkçedir. Metnin istinsah tarihi katalogda 980 (14.05.1572) verilmişse de eserin arka bölümünde hicri 1036 tarihi bulunmaktadır. Ayrıca Arapça olarak yazdığı eserden kendisinin kısaltarak yaptığı tercüme ifadesi eserin ilk sayfasına ayrı bir kâğıda yazılarak yapıştırılmıştır. Eser nesihle yazılmıştır.

5- Süleymaniye Kütüphanesi

Mihrişah Sultan Bölümü, nr. 304/2'de kayıtlıdır. Dili katalogda Arapça yazılmışsa da eserin dili Türkçedir. 83-206 varak arası 25 satırdır. İstinsah tarihi belli olmayan metnin yazı türü Arap-taliktir.

6- Süleymaniye Kütüphanesi

Ragıp Paşa Bölümündedir. Takvim el-Buldan adıyla, nr. 1060. 231 varak 17 satır ve talikle yazılmıştır. İstinsahı Recep 1144/1731.

7- Süleymaniye Kütüphanesi

Tercime-i Evzah el-Mesalik ila Marifeti'l-Bildan ve'l-Memalik adıyla Reşit Efendi Koleksiyonu 644 numarada kayıtlıdır. Eser 27 Zilkade 1055 yılında, nesihle 121 varak 22 satır olarak yazılmıştır. Bu nüsha Süleymaniye Kütüphanesine Kayseri Raşid Efendi Eski Eserler Kütüphanesi'nden getirilmiştir.

8- İstanbul Üniversitesi

346 numarada kayıtlıdır. Talikle yazılmıştır. 112 varak, 23 satırdır. İstinsahı H. XI. yüzyıl.

9- Millet Kütüphanesi

Alî Emirî Koleksiyonu, 34Ae Coğrafya'da kayıtlıdır. 125 yaprak 25 satırlık metin Arap-nesih ile yazılmıştır.

10- Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları

Revan 1642'de kayıtlıdır. İbrahim Kırîmî eseri 1152 (1740)'da istinsah etmiştir. 115 yaprak 21 satır olan metin talikle yazılmıştır.

11- Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi

Esmâ-i Buldan adıyla Konya İl Halk Kütüphanesi Koleksiyonu, 42 Kon 3010/9'da kayıtlıdır. Eser Arap nesihle yazılmıştır. Katalogda ne eserin yazarının adı ne istinsah tarihi ne de yaprak ve satır sayısı belirtilmiştir. Eserin konusu katalogda matematiksel coğrafya olarak yazılmıştır.

12- Kayseri Raşid Efendi Eski Eserler Kütüphanesi

Raşid Efendi, Eki 1233'de kayıtlıdır. 1011 (1602) tarihinde istinsah edilen metin, 108 yaprak 25 satırdır.

2.3.2. Arapça Nüshaları

2.3.2.1. Yurt Dışı

1- Cambridge

Cambridge, Or. 918: nesihle 141 varak 21 satırdır. Molla Salîh el-Durî tarafından H. 1197'de istinsah edilmiştir.

2- Sofya

Sofya, Or. Nr. 2642: 241 varak 19 satır İstinsahı Yusuf İzzuddin tarafından 1338 (1968)'de Bağdat'ta yapılmıştır.

3- Michigan Üniversitesi Kütüphanesi

Talikle 173 varak 25 satır olarak yazılmıştır. 1585 yılında istinsah edilmiştir.

4- Mısır Milli Kütüphanesi

Dar al-Kutub, nr. 7438'de kayıtlıdır. İstinsahı Yusuf b. Derviş b. Muhammed tarafından 27 Zilhicce 1090 tarihinde Bağdat'ta yapılmıştır. 272 varaktır ve Nesihle yazılmıştır.

2.3.2.2. Yurt İçi

1- Süleymaniye Kütüphanesi

Hafid Efendi Kitaplığı, nr. 207'de kayıtlıdır. İstinsah tarihi Rebiyülahir 1001 (08.10.1592) olan metin 148 varak 25 satırdır. Nesihle yazılan eserin CD numarası 14916'dır.

2- Süleymaniye Kütüphanesi

Esad Efendi Bölümü, nr. 2039 'da kayıtlıdır. 192 varak 23 satır ve nesihle yazılmış olan metnin istinsah tarihi Rebiyülahir 1094/1683 (31.12.1682)'dür. CD numarası ise 5902'dir.

3- Süleymaniye Kütüphanesi

İsmihan Sultan Bölümü, nr. 298'de kayıtlı olan metin nesihle yazılmıştır. 168 varak ve 25 satırdır. Muharrem 977'de tamamlanmıştır. CD numarası ise 71357'dir.

4- Süleymaniye Kütüphanesi

Ragıp Paşa Kütüphanesi, nr. 1059'da kayıtlı olan metin, Yahya adlı biri tarafından 1095 (20.12.1683)'de istinsah edilmiştir. Nesihle yazılan eser 185 varak 21 satırdır. CD numarası ise 53751'dir.

5- Süleymaniye Kütüphanesi

Nuruosmaniye Yazma Eser Kütüphanesi Nuruosmaniye Koleksiyonu, 34 Nk 4693'da kayıtlı olan metin, Arap yazı türü ile 219 varak olarak yazılmıştır. İstinsah tarihi 984.

6- Süleymaniye Kütüphanesi

Kılıç Alî Paşa, nr. 723: talikle 183 varak,19 satır. Mukaddimesi eksiktir. İstinsahı Şevval 965.

7- Süleymaniye Kütüphanesi

Murad Molla, nr. 1419: nesihle 158 varak, 27 satırdır. İstinsahı H. XI. yüzyıl

8- Süleymaniye Kütüphanesi

Veliyyüddin Efendi, nr. 2337'de kayıtlıdır. Talikle yazılmıştır. 157 varak 24 satırdır. Hicri 974'te istinsah edilmiştir.

9- İstanbul Millet Kütüphanesi

Feyzullah Efendi Koleksiyonu, 34 Fe 1350'de kayıtlıdır. 1094'de Mustafa bin Abdullah tarafından istinsah edilen metin 169 yaprak 25 satırdır ve Arap-talikle yazılmıştır.

10- Köprülü Yazma Eser Kütüphanesi

Fazıl Ahmed Paşa Koleksiyonu, 34 Fa 935'de kayıtlıdır. Yazı türü Arap olan eser 153 varaktır.

2.3.2.3. Baskı Nüshaları

Eserin Arapçasının baskısını Ravzah el-Mehdî yayına hazırlamıştır.⁸³

⁸³Sipahizâde Muhammed bin Ali, (Haz. Rawadiyah, al-Mahdi İd) Awdah al-Masalik ila Marifat al-Buldan wa-al-Mamalik, Beyrut 2006.

DİL İNCELEMESİ

1. Yazım Özellikleri

Eski Anadolu Türkçesi eserlerinde Uygur ve Arap-Fars yazım geleneğinin özellikleri görülmektedir. Bu nedenle bu dönemde yazılan eserlerde düzenli ve kurallı bir yazımdan söz edilemez.¹ Ayrıca yazım özellikleri konusunda müstensihlerin gerekli özeni göstermedikleri de bilinmektedir. İnceleme metnimizin tamamı harekeli değildir. Bunun için eser okunurken dönemin genel ses özellikleri göz önünde bulundurulmuştur. Ünlülerin gösterildiği sözcük ve ekler, okuma kolaylığı sağlamıştır. Yazım özelliklerine değinirken sözcüklerin bu ikili durumları üzerinde de durulacaktır.

1.1. Ünlülerin Yazımı

1.1.1. a Ünlüsünün Yazımı

1.1.1.1. Ön Seste

İnceleme metnimizin tamamı harekeli değildir. Buna karşılık bazı sözcüklerin harekelendiği görülmektedir. A ünlüsü de medli elif (آ) , üstünlü elif (أ) ve harekesiz elif (ا) olmak üzere üç değişik biçimde yazılmıştır.

A ünlüsünün ön seste medli yazımında bir tutarlılık bulunmamaktadır. Örneğin kimi sözcüklerde elif (آ), metin boyunca hem medli hem de medsiz yazılmıştır.

acı آجي 13b/17 (medli) acı اجي 35a/3 (medsiz)

ay آي 7b/10 (medli) ay اي 7b/12 (medsiz)

aķ “beyaz” sözcüğü aķdur اقدر 22a/4 örneği dışında medli yazılırken aķ- fiili ise daima medsiz yazılmıştır.

aķ آق 21a/18, 79a/10, 135b/4.

¹ Hatice Şahin, *Eski Anadolu Türkçesi*, Akçağ, Ankara 2009, s. 37.

aķar اكار 16a/17, 69b/6, aķup اقوب 134b/14.

Metinde elif harfinin medli ve üstünlü yazıldığı kimi sözcükler ise şunlardır.

acı اءى 13b/17, adına أدنه 43a/12, adlu أدلو 26a/10, ad vemişdür أد ويرمشدر 6a/9, aķ آق 21b/18, at آت 83a/3, ay آى 7b/10.

adıdur أدیدر 12b/7, aķar آقار 17b/4, arasından آراسندن 24b/6, ardında آردنده 11b/1.

1.1.1.2. İç Seste

A ünlüsünün iç sesteki yazımında tutarlılık bulunmamaktadır. Genellikle elif (l) ile yazılırken az sayıda sözcükte güzel h (o) ile yazılmıştır.

ağacı اءاعى 54b/17, aşığa اشاعه 73b/2, baba بابا 26b/14, baķır باقر 99a/3, bal بال 36b/14, balıķ بالءق 101a/15, balıќ بالى 7b/16, baltaya بالته يه 102a/13, başıcaķ باصءاق 65a/6, baş باش 6a/9, başķa باشقه 82a/1, başlamışdur باشله مشدر 29b/8, batup باتوب 12b/10, bıraqduķları بر اءقءلرى 108b/2, bıraķduķları بر اءقءلرى 126a/9, birķaķ بر قاء 103b/17, boğazı بوءازى 62a/16, buğday بوءداى 4b/14,  anağlar  ناءلر 125b/1,  atlamazdur  اتله مازدر 8b/3,  avuşı  اووشى 79b/5,  ayırdısın  اىردىسن 7b/13,  ayırlu  اىرلو 74b/16, ıraќ اىراق 86a/11, ırmağ ارماغ 11b/7, ıabarmasıdur ىابارمه سىدر 7b/3, ıalduķķa قالدقچه 7b/4, yuķaru يوقارو 7b/4, ıan قان 57b/21, ıanatlu قنالو 25b/8, ıapılmaz قاپلمز 33b/6, ıaplan قىلان 57b/17, ıapu قاپو 25b/8, ıar قار 21b/18, ıara قاره 13a/9, ıarındaşları قارندشلىرى 62a/4, ıarış قاش 56b/8, ıarşusunda اوارشوسنده 17a/16, ıatılıp قاتلوب 15b/6, ıatır قاتر 5a/13, ıavunı قاونى 38b/21, oğlan اوءلان 29b/13, sac ساء 115b/9, şacına ساءىنه 33b/1, şağ صاء 64a/2, şalıvırmez idi وىرمز اىدى 8a/9, şalkımları سالقملرى 137b/5, şarıلur صارىلور 137b/7, sancağındandır سانءاءندندر 13b/3, şarup صاروب 58a/4, şarı صارى 13b/1, şarķılar سارقىلر 58a/4, şarmaşıķ صارمشق 137b/6, şatarlar ساتلر 142b/6, şavurup صاورب 86a/11, şağ طاغ 4b/4, çalup طالب 23b/2, şardur طاردر 8a/13, şarı طارى 137b/6, şaş طاش 13a/5, şaşra طاشره 49b/15, řopraќlar طپرالر 14b/15, uzadı اوزادى 55b/2, uzaķ اوزاق 14b/14, vardı واردى 19a/7, yağduğı ياغءوđى 22a/1, yalıم يالم 23b/19, yapağı يىراعى 13b/2, yaramazdur يرامزدر 65a/9, yaşına ياشنه 29b/7, yazılıمş يازلمش 76a/8.

İkili Yazılanlar

Sözcük kök ve gövdelerinde “a” ünlüsü güzel h (o) ile de yazılır.

یلدره دغچون yaldıraduğıçün 113a/1, اوغره دقده ugraduğda 110a/2, اوچه ماز uçamaz 127a/1.

İç seste a ünlüsü aynı sözcükte bazen yazılmış bazen ise hiç yazılmamıştır.

balçık بلچق 101a/15, balçık بالچق 101a/16.

bağır باقر 99a/3, bağır بقر 38a/20.

çanağ چناق 101a/15, چناق چنق 101a/14.

kaçarlar قچارلر 7b/17, 23b/5, kaçup قاچوب 8a/8, 101a/21.

kara قاره 13a/9, 48b/2, 68b/13, 4b/7, 33a/14, 92a/8, قاره قاره 4b/7, 33a/14, 92a/8.

oğlan اوغلان 44b/2, 29b/13, اوغلان اوغلان 29b/13, 44b/2.

taşra طاشره 49b/15, 3a/9, طاشره طاشره 3a/9, 49b/15.

yaprak يپراق 127a/8, 13b/2, يپراق يپراق 13b/2, 127a/8.

-an ortacının ünlüsü olan اولان 9a/8 örneğindeki gibi bazen elifle "ا" yazılmış bazen de çakan چاقن 6b/11 örneğindeki gibi elifsiz yazılmıştır.

Bu ikili yazım kimi zaman aynı sözcük için de geçerli olmuştur. oğlan اوغلان 41b/11, 41b/12, 44b/2, oğlan اوغلان 29b/13, 60a/19, 68b/18.

1.1.1.3. Son Seste

Genel olarak son seste “a” ünlüsü güzel h (ه) ile gösterilirken bazı sözcük kök ve gövdelerinde hem elif (ا) hem de güzel h (ه) ile yazılmıştır.

ada اده 112a/3, anası انه سي 29b/14, aşağı اشغه 83a/5, atası اته سي 29b/14, başka باشقه 82a/1, ılıca ايليجه 47a/11, kayalara قيه لره 9a/4, kara قاره 13a/9, kışa قصه 100b/18, ortalarında اورته رنده 19a/15, ovası اووه سي 13b/9, şırçadan صرچه دن 33b/20, şonra صكره 52b/4.

aşagadan اشغادن 65a/3, ayvası ايواسي 88a/2, aña اكا 5b/2, babası باباسي 26b/14, ovası اوواسي 137b/20, saña سكا 46a/4.

1.1.2. e Ünlüsünün Yazımı

“e” ünlüsü sözcük kök ve gövdelerinde ön seste elif (ا) ile yazılırken iç ve son seste güzel h (ه) ile gösterilmiştir.

1.1.2.1. Ön Seste

ek اك 145a/11, ekin اكن 20b/15, ekinlü اكنلو 26a/5, elli اللي 35a/17, elin الن 141b/21, er ار 55b/2, elma الما 82b/1, erkek اركك 12b/13, esdügi اسدوكي 13b/19, eski اسكي 122a/5, esneme اسنمه 147a/5, eteginde اتكنده 65a/20, etmek اتمك 47b/5, ev او 64a/21, eyle ايله 5b/7, eyü ايو 106b/6.

1.1.2.2. İç Seste

gècelik كجه لك 61a/19, gelecek كله جك 23b/6, nitekim نته كم 24b/10.

1.1.2.3. Son Seste

dere دره 27b/6, deve دوه 139a/5, ılıca ايلجه لر 47a/11.

1.1.3. Kapalı e “è” Ünlüsünün Yazımı

1.1.3.1. Ön Seste

Kapalı e “è” ünlüsü genel olarak ön seste elif ve y (ا, ي) harfleri ile birlikte yazılırken bazen yalnızca elifle (ا) de yazılmıştır.

édinseler ايندسلر 85b/6, böyle étdükleri بويله ايتدكلري 29b/11, éli ايلي 9b/15, énlü اينلو 21a/12, érişe ايرشه 41b/3, éşikleri ايشكلري 135b/2.

1.1.3.2. İç Seste

İç seste ise hem ye (ي) hem ye (ي) ve kesre (◌) ile birlikte gösterilirken hiçbir harfle gösterilmediği de belirlenmiştir.

dédi ديدي 4a/5, dénür دينور 65b/15, gèñ كيك 8a/5, vèrdügi ويردوكي 101a/19, vèrilüp ويرلوب 34b/1.

İkili Yazılanlar

èni أنى 14a/4, èni إنى 11b/11, èni اينى 14a/4.

ètdügi اتدوكى 135b/20, èdicek ايديجك 135b/20.

devr ètdürmişler دور اترمشلر 100a/10, binā èdüb بنا ايوب 131b/8.

dènür دنر 25b/21, dènildügi دنلوكى 30b/17, dènilür دينلر 30b/17.

gecelik كجك لك 61a/9, gèce كيجه 3b/13.

gèñ كيك 11a/2, gèñligi كيكلي 13a/17, gèñligi كيكلي 8b/13.

1.1.4. ı ve i Ünlülerinin Yazımı

1.1.4.1. Ön Seste

Söz başındaki “ı ve i” ünlüleri genellikle elif (ل) ve y (ي) harfleriyle yazılırken sadece elif (ل) ile yazıldığı örneklere de rastlanmıştır.

Elif (ل) ve Y (ي) İle Yazılanlar

ılğun ايلغون 12a/11, iç ايچ 32b/15, igen ايكن 18b/11, igneye ايكنه به 33a/17, iken ايكن 7b/10, iki ايكي 3b/5, incedür اينجه در 5a/13, ile ايله 2a/19, ilikler ايلكلر 7b/10, inen اينن 15b/8, inilür اينلور 55a/17, işidilmemişdür ايشدلمه مشدر 22a/1, iz ايزي 55a/19.

Elif (ل) İle Yazılanlar

iletüp التوب 119a/11, imdi امدي 46a/5, iplik ايلك 33a/17, istemez idi استمز ايدي 55a/8, işbu اشبو 3b/14, işlemekde اشلمكده 113b/8, işlenene اشلننه 48b/8, işledeler اشلده لر 41b/5.

İkili Yazılanlar

Ön seste “ı,i” ünlüsünün yazımında tutarlılık bulunmamaktadır. “ı,i” ünlüsü aynı sözcükte kimi zaman elif (ل) ve ye (ي) ile kimi zaman ise sadece elif (ل) ile yazılmıştır.

ırağ ايراق 86a/11, ırağ اراق 121a/1.

incedür اينجه در 5a/13, ince انجه در 75a/17.

inen اينن 15b/8, indükce اندكجه 7b/5.

1.1.4.2. İç Seste

“ı ve i” ünlüsünün yazımı ön seste olduğu gibi iç seste de tutarsızdır. Aynı sözcükte ya “y” (ي) ile ya yalnızca hareke (◌) ile yazılmışlar ya da “y”siz ve harekesiz hiçbir harfle gösterilmemiştir.

Y (ي) İle Yazılanlar

“ı,i” ünlüleri iç seste genellikle yazılmazlar. Ancak metnimizde “y” ile yazılan sözcüklere rastlanmıştır.

ekinlü اکینلو 37a/10, dilek ديلک 142a/3, keskin کسکين 44b/13, nice نيجه 5a/16

Hareke (◌) İle Yazılanlar

dil دل 32b/7, direkler ديرکله 49a/12, dikişe دیکشه 105a/11, diri دري 46a/14.

Y’siz ve Harekesiz

ağır اغير 77b/2, bakır بقر 69b/10, dilkü دلکو 81a/11, diri دري 46a/14, dirlik درلک 12a/19, katır قاتر 5a/13.

İkili Yazılanlar

dilüñ ديلک 119b/9, dil دل 11a/1.

direkleri ديرکلري 75b/21, direk درک 82a/21.

diş ديش 57b/19, diş دش 65a/4.

ekinlü اکینلو 26a/5, ekinlü اکینلو 37a/10.

ılıcalar ایلجه لر 47a/11, ılıca ایلجه 59a/20.

1.1.4.3. Son Seste

köpri کوپري 19b/15, kıuyı قویي 109b/19, ötüri اوتوري 148b/8, şarı صاري 13b/1, şimdi شمدی 11b/19, țarı طاري 137b/6, țoğrı طوغري 34a/7.

1.1.5. o, ö, u, ü Ünlülerinin Yazımı

1.1.5.1. Ön Seste

Ön seste “o, ö, u, ü” tutarlı bir biçimde elif ve vav (و) ile yazılmıştır.

oğlan اوغلان 29b/13, oğlı اوغلي 18b/14, oğınur اوغنر 42a/12, olınmışdur اولنمشدر 8b/4, on اون 5a/2, ortasına اورته سنه 7b/16, ovası اوؤسي 13b/9, öldi اولدي 46a/8, öñ اوکنده 10a/20, örtüp اورتوب 13b/2, ucında اوچنده 85b/5, uçup اوچوب 23b/2, ufağ 130b/6, üç اوج 3b/19, üsti اوستي 59a/8, üzüm اوزم 39a/21.

1.1.5.2. İç Seste

İç seste ise söz konusu ünlüler vav (و) ile yazılmıştır. Birkaç sözcükte de ya harekeyle gösterilmiş ya da hiçbir harfle yazılmamıştır.

kodı قودي 55b/3, koluñ قولك 8a/15, kónup قونب 70a/10, kópmişdur قومشدر 31a/8, kóparup قوپروب 58a/5, şoqar سوقار 23b/3, dökilüp دوكلوب 58a/3, kömür كومور 111a/5, köpek كؤپك 32a/1, köpri كوپري 19b/15, söğüd سؤكؤد 13a/19, söyleyüp سويليوب 72b/19, şöyle شويله 13a/8, kúcaqlayup قوجاقليوب 124b/4, kul قول 44a/21, kulak قولاعي 145b/15, kum قؤم 126b/6, kúrida قوریده 3a/9, kuyruğı قويروغي 5a/13, olunmışdur اولونمشدر 25a/11, şusuz صوسوز 108a/10, kürdlerüñ كوردلرك 119a/14, ölüyi اولويي 46a/14, toğusı طوغوسي 147a/3, büyük بويوك 17b/11, küçük كوجك 17b/11, niçün نچون 34b/4, yüksek يوكسك 3a/9.

koqar قؤقار 12b/8, koyun قيون 33a/19, toprağı طپراغي 33b/12.

İkili Yazılanlar

türk ترك 40b/8, türk تورك 40b/1.

uzunluq اوزنلوق 25b/2, uzunluğ اوزونلوق 35a/5.

1.1.5.3. Son Seste

kapu قابو 25b/8, şaru صارو 74a/14, tatlu طتلو 12a/7, tolu طولو 7b/10, yatsu نسو 50b/16, kendü كندو 52b/4, ötrü اوترو 147b/8.

-dUK ortacının ünlüsü berâber olduğu için 3b/12, 6a/17, 3b/8 örneklerinde gösterilmiştir. Ancak aldıklarından 106a/19, 79a/8, 12b/5. örneklerinde ise gösterilmemiştir.

Bidirme kipi -DUr'un ünlüsünün yazımı da -dUK ortacıyla benzemektedir. köylerdür 14b/3, nehrdür 18b/8, vardur 12a/13, yêredür 13b/9 örneklerinde ekin ünlüsü yazılırken meşhürdür 105a/21, şehrdür 74b/2, tağlardur 23b/16. örneklerinde yazılmamıştır.

-(y)Up ulacının ünlüsü de gelüp 81a/12, girüp 100b/9, giydürüp 2a/15, örneklerindeki gibi vav (و) ile yazılmıştır. Ancak şavurup 86a/11, kazdurup 9a/6, örneklerinde olduğu gibi bazı sözcüklerde ekin ünlüsü hiçbir harfle yazılmamıştır.

İkili Yazılanlar

köprü 50b/7, köpri 19b/15.

şaru 74a/14, şarı 13b/1

1.2. Ünsüzlerin Yazımı

1.2.1. ç Ünsüzünün Yazımı

“ç” ünsüzünün yazımında kimi zaman çim (چ) kimi zaman ise cim (ج) harfi kullanılmıştır.

1.2.1.1. Ön Seste

çağırur 101a/18, çanağa 101a/15, çayıdısın 7b/13, çeküp 6b/1, çekirdeği 66b/5.

çekilüp 9b/11, çizerler 134b/3.

1.2.1.2. İç Seste

alçağdur 134b/14, balçığı 69b/12, çiçek 13b/2, geçdi 55b/8, keçe 43b/3, şaçına 33b/1, uçamaz 110a/2.

açlıktan أجلقدن 24a/5, küçük كوجك 17b/11,

İkili Yazılanlar

niçe نيچه 12b/16, nice نجه 5a/16.

1.2.1.3. Son Seste

Son seste çim (چ) ile değil, daha çok cim (ج) ile yazılmıştır.

ağaç اغاج 92b/3, birkaç بر قاج 8b/9, kaç قاج 5b/17, güç كوج 134a/15, yengeç ينجق 33b/21.

İkili Yazılanlar

iç ايچ 35a/21, iç ايچ 32b/15.

1.2.2. p Ünsüzünün Yazımı

“p” ünsüzü metinde genellikle be (ب) harfi ile gösterilmiştir. Fakat az da olsa istisnası bulunmaktadır. Bunun yanı sıra aynı sözcüğün hem be (ب) hem de p (پ) harfi ile yazıldığı gözlenmiştir.

“pe” (پ) ile yazılanlar: depe دپه 28b/14, kaplan قیلان 57b/17, kapu قاپو 25b/8, köprü کوپری 19b/15, öperler اوپرلر 51b/1.

İkili Yazılanlar

depe دپه 28b/14, tebede تبهده 13b/2.

toprağı طپراغي 33b/12, tobrağ طبراق 135b/10.

1.2.2.1. Son Seste

Metinde sözcük sonundaki “p” için hiçbir örnek bulunmazken günümüz Türkçesindeki “top” sözcüğü طوب 3a/7, 82b/1 ve “yap” sözcüğü ياب 10b/12 biçiminde yazılmıştır.

1.2.3. s Ünsüzünün Yazımı

1.2.3.1. Ön Seste

”s” sesi, aşağıdaki bazı örnekler dışında art ünlülü sözcüklerde sad (ص), ön ünlülü sözcüklerde ise sin (س) harfi ile gösterilmiştir.

sacayağ ساج ايق 115b/19, sancağındandır سانجاغندندر 13b/3, sazlıktır سازلقتدر 48b/12, sızındısından سيزندسندن 112b/4, sustluğ سستلق 7b/5.

İkili Yazılanlar

“s” sesi metindeki bir sözcükte ise hem sad (ص) hem de sin (س) harfi ile yazılmıştır.

arşlan ارصلان 38a/20, arslan ارسلان 97a/11.

1.2.4. t Ünsüzünün Yazımı

İnceleme metnimizde ön seste art ünlülü sözcüklerde tı (ط), ön ünlülü sözcüklerde ise te (ت) ile yazılmıştır.

tağ طاغ 7a/19, talağ طلقي 43b/14, tamar طمر 52b/8, țar طار 10b/13, țaş طاش 25b/7, top طوب 3a/7, tuzdan طوزدن 74a/14.

tepe تبه 13b/2, tüyi تويي 101a/18.

1.3. Hemzenin Kullanımı

Hemze (ˆ); Türkçe sözcüklerde, Arapça sözcüklere örnekseme ile belirtme durumu ekini göstermek için kullanılmıştır.

kaˆ beyi كعبه 135b/10, kimesneyi كمسنه 33a/19, medıneyi مدينة 70a/12, nasrāniyi نصراني 117a/8, nesneyi نسنه 3b/7.

Hemze ile yazılan Arapça sözcüklerin bazılarında Türkçe söyleyişe uydurulmak amacıyla hemze (ء), ye (ي) ile birlikte yazılmıştır.

dāˆyima دأئما 8b/18, dāˆyire دأيره 3b/9 gibi.

Bu tip sözcükler hemze kullanılmaksızın yalnızca ye (ي) ile de yazılmışlardır. dāyimā دایما 24b/14, dāyire دایره 7b/17, sāyir سایر 80a/7.

Hemze ilk sözcüğü ünlü ile biten Farsça terkipleri göstermek amacıyla kullanılmıştır.

‘aḳabe-i laṭīfedür عقبه لطفه در 106a/8, cezīre-i ‘āmire خزیره عامره 120b/20, kenīse-i ‘aẓīme کنیسه عظیمه 82a/11, ḳubbe-i ‘āliyenūn قبه عالیه نك 69b/10.

1.4. Şeddenin Kullanımı

1.4.1. Yabancı Sözcüklerde

Aynı sözcük hem (-)şeddeli hem de şeddesiz yazılmıştır.

evvelden اولدن 85a/19 - evvel اول 33b/7, eyyām ایام 13b/1 - eyyām ایام 87a/1, ḥaddı حدی 63b/17 - ḥadd حد 93b/16, ḥattā حتّی 21b/5 - ḥattā حتّی 24a/12.

1.4.2. Türkçe Sözcüklerde

ellerini اللّیني 101a/19, ıssı اسّی 6b/7. Çift ünsüzü yazdığı halde şedde de kullanmış.

1.5. Harekelenmiş Sözcükler

İncelediğimiz metin harekesiz olmakla bazı birlikte sözcükler, yanlış okumaya meydan vermemek için harekelenmiştir.

bataḳ بَتَق 13a/1, dere دَره 27b/6, ḳoḳar قَوَقَر 12b/8, köpek كَوَيْك 32a/1, söḡüd سُؤكُد 13a/19.

1.6. Yazım Yanlışları

İnceleme metnimizde çok sayıda yazım yanlışına rastlanmıştır. Bunun pek çoğu harflerin noktalarının konulmaması sonucu oluşmuştur. Ayrıca bazı sözcükler için satırda boşluk bırakılmış ancak sözcük yazılmamıştır. Bu eksiklikler gerek metnimizin elimizde bulunan diğer nüshalarına bakılarak gerekse seciler izlenerek giderilmeye çalışılmıştır.

ḥāliḳ حَالِق (doğrusu) ḥāliḳ خَالِق 1b/5.

müstetā مُسْتِنَا (doğrusu) minnet مَنّت 1b/5.

yāyhūdī ياهودي (doğrusu) yāhūdī ياهودي 29b/14.

anun انون (doğrusu) anuṅ انوك 46a/14.

ḥasīnedür حصينه در (doğrusu) ḥaṣīnedür حصينه در 50b/3.

mi‘rāḥ معراج (doğrusu) mi‘rāc معراج 55a/5.

nākūre ناکوره (doğrusu) nākūr ناکور 61a/21.

müşennā مثنّا (doğrusu) müşennāt مثنات 69a/14.

fāris فارس 73b/9 “fe” harfinin noktası yok.

muḳābilesinde مقابله سنده 83b/16 “kaf” harfinin noktası yok.

baḥr-i şarḳda بحر شرقده (doğrusu) baḥr şurfeh بحر شرقده 99b/12 “kaf” harfinin noktalarından biri yok.

vāfiretü’l-ḥayrāt وافرة الحيرات (doğrusu) vāfiretü’l-ḥayrāt وافرة الخيرات 110b/21.

ḳoyup قویوب 113b/5 “kaf” harfinin noktası yok.

ḡuṭa-i dimeşḳ غوطه دمشق 130b/12 “ḡayn” harfinin noktası yok.

mervü’r-rūz مروارود (doğrusu) mervü’r-rūz مورالرود 133a/1.

aḫir احر (doğrusu) aḫr اخر 134a/14.

1.7. Bitişik Yazım

altı yüz التیوز 6a/2, işbu اشبو 3b/14, 7a/4, 8a/20.

“ile” ve “içün” edatı , -(i)ken ulacı sözcüklere bitişik ve sözcüklerden ayrı yazılmıştır.

İle

Metinde ile sözcüğünün yazımında bir düzen bulunmamaktadır. Bazen ekleşerek kendisinden önceki sözcüğe bitişik yazılmış bazen de ayrı yazılmıştır.

‘askeriyle عسکریله 49b/18, biriyle بریله 33b/3, emriyle امریله 137a/15, ferḡundesiyile فرخنده سیله 2a/16, i‘tibāriyle اعتباریله 6b/15, ziyādesiyile زیاده سیله 112b/20. (bitişik)

arz ile ارض ايله 3a/10, demürler ile دمورلر ايله 23a/12, dênilmek ile دینلمك ايله 68a/13, cevâhir ile جواهر ايله 76a/1, taḥfîf ile تخفيف ايله 85a/3, ziyâdesi ile زيادهسي ايله 116b/11. (ayrı)

içün

anuñçün انوچون 70a/11, anuñçün انكچون 7b/10, güzel olduğıçün گوزل اولدوغچون 70a/12. (bitişik)

muḥârebe için محاربه ايجون 106a/2, şayd için صيد ايجون 65b/7, teneffüs için ايجون تنفس 31b/21. (ayrı)

iken

ay tolu iken اي طولو ايكن 7b/10, gelür iken گلور ايكن 131b/6, ma‘mür iken معمور ايكن , yaşında iken ياشنده ايكن 6b/17, (ayrı)

giderken گدرکن 70a/10, gözleyüp тұrurken گوزليوب توررکن 33a/21, muḥâşara ederken محاصره ايدرکن 117a/14. (bitişik)

ki

Birkaç örnek dışında görülen geçmiş zaman III. tekil şahıs ekinden sonra bitişik yazılmış, diğer örneklerde ise ayrı yazılmıştır.

eyledi ki ايلديكه 73a/21, 134a/14, gördi ki گوردیکه 73a/17, 143a/1, qodı ki قودیکه 111b/2, müncerr oldı ki منجر اولديكه 41b/3, yapdurdı ki ياپدردیکي (bitişik)

bildürdi ki بلدردکه 145b/2, hikâyet eyledi ki حکایت ايلدي که 145b/9, 145b/12. (ayrı)

şol ki شولکه 134b/13. (bitişik)

kimesne ki کيمسنه که 147a/4. (ayrı)

2. Ses Bilgisi

2.1. Ünlü Uyumları

2.1.1. Kalınlık İncelik Uyumu

Eski Türkçeden bu yana gelişmiş bir biçimde incelik kalınlık uyumu Eski Anadolu Türkçesinde de i- cevheri fiiline eklenen -ken eki ve -ki ilgi eki hariç aşağı yukarı tamdır.² İncelik kalınlık uyumu inceleme metnimizde de bu doğrultudadır.

gözleyüp тұrurken 33a/21, şâmdakinüñ 36a/12.

2.1.2. Düzlük Yuvarlaklık Uyumu (Dudak Benzeşmesi)

Eski Anadolu Türkçesinde genel yuvarlaklaşma eğilimi ve bazı eklerin sürekli düz veya yuvarlak ünlü ile kalıplaşması uyumu bozan etkenlerdendir.³ Dudak uyumunu bozan bu nedenler, sözcük kök ve gövdeleri ile eklerde olmak üzere iki bölümde incelenecektir.

2.1.2.1. Sözcük Kök ve Gövdelerinde

Yuvarlaklaşmanın çeşitli nedenleri bulunmaktadır.

1. Bazı sözcüklerin ikinci hecelerindeki yuvarlaklık Eski Anadolu Türkçesinde de devam etmektedir.

altun 39b/1, 89a/7, 121a/18, azuq 49a/4, balcuq 101a/16, 113a/16, berü 5a/5, 79b/18, degül 34b/3, 43a/14, 54a/13, dilkü 81a/11, eksük 7b/9, 25a/15, 83b/1, eyü 106b/6, gerü 19a/17, için 109a/19, 110b/8, 111a/19, incü 87a/9, 89a/2, 106b/6, 119a/8, qarşu 17a/16, 108b/16, kendü 52b/4, 64a/2, 113b/5, niçün 33b/4.

2. Eski Anadolu Türkçesinde oluşmuş yuvarlaklaşmalar

a. -ğ ve -g'lerin düşmesi ve ünlü ile kaynaşması sonucunda oluşan yuvarlaklaşmalar. kapu 25b/11, 33b/15, 113b/5, şaru 74a/14, bu sözcüğün sarı 13b/1, 79a/10 biçimi de var. ulu 41b/5, yatsu 50b/16, 50b/19. Bu örneklerin yanı sıra uyuma giren örneklere de rastlanır. diri 46a/14.

² Hatice Şahin, *Eski Anadolu Türkçesi*, Akçağ, Ankara 2009, s. 42.

³ Hatice Şahin, *Eski Anadolu ...*, s. 42.

b. Dudak ünsüzleri olan “b, m, v ”nin etkisiyle görülen yuvarlaşmalar.

çubuğ 12b/12, demür 25b/8, 26a/4, 57b/17, kavun 38b/21.

2.1.2.2. Yuvarlak Ünlülü Ekler

-(y)AlUm İstek kipi I. çoğul kişi eki

sâkin olalum 111b/9, zıkr edelüm 9a/13.

+ArU Zarf yapma eki

içerü 63b/11, 134b/10, yukaru 7b/4, 65a/4, 106b/1, 120b/16.

+cUk Addan ad yapma eki

oğlancuğ 29b/10, 36b/7.

-dUK Sıfat fiil eki

başı *aşıldığı* kapuda 75b/18, Akdenize *dökildiği* yer 9b/17, Karadenize *dökildiği* yerdür 11a/3, bahr *kabardığı* vaktin 35a/6, hazret-i Meryemün *yédüğü* nahlenün kıt‘ asıdır 54b/6.

Yuvarlak ünlülü olan bu ek, Nîl-i Üşmüm-ı Tanâc ve Nîl-i Dimyâţ *ayrıldııkları* yerde bir şehrdür 65b/4 örneğinde -dık biçiminde harekelenmiştir.

-dUKça Ulaç eki

eksildükçe 12b/5, indükçe 7b/5, kalkduğça 7b/4.

-dUKda Ulaç eki

uğraduğda 113a/1.

-dUm Görülen geçmiş zaman I. tekil kişi

Görülen geçmiş zaman eki I. tekil kişi ekini alınca yuvarlaklaşır.

dédüm 114b/14, gönderdüm 46a/5, işitdüm 23b/8, yapdum 145a/20.

-dUr Ettirgenlik eki

bildür- 145b/2, döndür- 52b/2, étdür- 100a/10, getür- 82a/15, 138b/17, 142a/3, giydür- 2a/15, kıaldur- 9a/3, kıazdur- 33b/9, 112b/5, 141a/1, kıaldur- 29b/7, 82a/15, yapdur- 73a/15.

+dUr Bildirme eki

İnceleme metnimizde bildirme kipi genellikle ünlüsü gösterilmeden yazılmıştır. Ancak ekin ünlüsünün yazıldığı örneklere de rastlanmıştır. Bu durumla ilgili gerekli açıklamalar imla bölümünde yapılmıştır.

biri tatlu biri *acıdur* 12a/7, bu deñiz bir *deñizdür* ki 6b/12, havası ğāyetde *ıssıdur* 84b/5.

-gU Fiilden ad yapan ek

bilegü 147b/16.

+IU Addan ad yapma eki

boylu 11a/16, çayurlu 36b/4, 74b/16, dürlü 25b/1, ekinlü 26a/5, 37a/10, 53b/16, ènlü 21a/12, 39b/19, eñlü 4b/14, gizlü 81a/6, ırmağlu 75a/9, 109b/7, çamışlu 14a/10, 14a/11, kıanatlu 25b/8, karlu 22b/1, taşlu 32b/9, tatlu 44b/11, 92a/19, 110a/2, toprağlu 60b/5, yèllü 86a/8, yemişlü 26a/5, 36b/4, yemlü 33b/21.

-mUr Fiilden ad yapma eki

yağmur 60b/2, 98a/2, 122a/13.

+nUñ/(U)ñ İlgi durum eki

ağzınuñ şark tarafında 7a/12, *arpanuñ* èni 5a/12, *ayuñ* evvelinden 7b/15, *erüñ* mīrāşından 100b/20, *Tataruñ* hālişleridür 115a/6, bilād-ı *Türküñ* nihāyet-i şarkīsinde 115a/5.

İlgi durum eki sadece bir örnekte “+iñ” biçiminde harekelidir.

melikiñ ismi 67b/15.

-sUn Emir kipi III. tekil kişi eki

mağhūr *olsun* 114a/1, vaşıl u nāzil *olsun* 2a/10.

-sUz Olumsuz sıfat eki

énsüz şuları 139b/12, kimi *kılsuzdur* 101a/21, *otsuz* ve *şusuz* berriyyelerden 108a/10.

-(y)U Ulaç eki

dèyü 36a/4, 65b/8, 65b/8, 120a/16, 133b/16, 145b/13.

-(U)K Fiilden ad yapma eki

artuḡ 18b/12, bölük 25a/7, büyük 35b/8, 66a/1, 77b/19, delük 23a/21, 23b/8.

+(U)m İlgi durumu I. kişi eki

benüm katılımı 21b/19, *bizüm* zamânımızda 26b/7.

+(U)m İyelik I. tekil kişi eki

benüm *metā'um*... 145b/13.

+(U)mUz İyelik I. çoğul kişi eki

babamız Âdem 55b/4, *bizüm* *resûlümüz* 117a/9.

+(U)ñ Emir kipi II. çoğul kişi eki

dâhil oluḡ 61a/5, gelmeḡ 117a/19, müctemi' oluḡ 126b/9.

-(y)Up Ulaç eki

açup 34a/11, başup 69b/13, büyüyüp 7b/14, çevirüp 102b/2, eküp 117a/20, şaḡup 68b/15, talup 23b/2, uçup 23b/2, vèrilüp 34b/1.

-Ur- Ettirgen çatı eki

devşürürler 35a/7, şavurup 86a/11.

-Ur- Oldurgan çatı eki

geçürdüḡi 3b/8, göçürüp 66a/3, kaçurmuşlardur 82a/3, toḡurmadın 81b/9, uçurmayınca 111b/3.

-Ur- Geniş zaman III. tekil kişi eki

açılır 119a/7, alur 138b/1, çekilir 8b/11, dènür 25b/21, erişür 101a/19, vèrür 7b/14.

-Ur Sıfat fiil eki

deḡirmen *yüridür* bir nehr 51a/14.

2.1.2.3. Düz Ünlülü Ekler**+cI Addan ad yapan ek**

çıkırıkçı 3b/7.

-dI Görülen geçmiş zaman III. tekil kişi eki

aldı 114a/6, 145b/14, bildiler 34a/18, bildürdi 145b/2, buldı 52b/8, dēdi 4a/5, 19a/6, 33b/5, 46a/9, geçdi 55b/8, gönderildi idi 49b/1, istedi 111a/12, kaldı 34a/3, kazdı 19a/7, kodı 55b/3, 111b/2, öldi 46a/8, uğurlandı 145b/13, uzadı 55b/2, vardı 19a/7, vērđi 40a/20, yapdurdı 9a/5.

-dIIAr Görülen geçmiş zaman III. çoğul kişi eki

ağıtdılar 9a/7, esir ētdiler 114b/8, gördiler 22b/1, 22b/2, kaldurdılar 9a/3, kırdılar 145b/15, nādım oldılar 34a/19, vardılar 100b/9, yēdiler 117a/21.

+(y)I Belirtme durum eki

adını Tārābulus kıomişlardur 36a/16, ‘İsā peygāmbēri şalb ētdükleri ağacı bulmak için 54b/17, bir pāre *balçığı* alup 69b/12, *büt-ḥāneyi* ḥarāb ētdi 51b/4, ‘asker kendülerine *cenneti* icāb eylediler 114b/13, ḥacc ētmekden *ḥalkı* men‘ eyledi 139b/18, *hemzeyi* ḥazf ēdüp 115b/1, *keniseyi* yapup 54b/19, *kimesneyi* kıaparlar 33b/5, *kiremidi* artuḳ kimesne bilmesün 73b/1, ol *maḥalleyi* tevsī‘ ēdüp 66a/4, *nesneyi* çıkırığa çevirdüğü 3b/7, ol *oğlanuğı* ol şuya ḥaldururlar 29b/10, *ḥamarı* her kıan kıısı evvel buldı 52b/8.

+I /+sI İyelik III. tekil kişi eki

nice *adı* vardur 6b/15, *bādāmi* vāfir bir memleketdür 129b/19, *berdi* şedīddür 109a/11, dā‘ inün bu sū’āle *cevābı* budur 22a/5, behāyim *cimā‘ı* gibidür 101b/4, Hārünü’r-Reşīdün *çavuşı* 79b/5, bunun bir büyük *ırmağı* vardur 36b/6, ḥekīmün *ḳabri* bundadur 111a/13, bunun *maḥreci* 19b/4, el-lānuḡ *taşḫiḫi* 88a/9, bunun *üsti* 69b/6.

Tek bir örnekte bunun *şuyunu* 108a/17 biçiminde yazılmıştır.

iki *adası* vardur 112a/2, anası 29b/14, *atası* ve *anası* Yahūdī veyā Naşrānī veyā Mecūsī ēderler 26b/14, şimālīnün *berüsünde* 4a/6, bunun bir *deresi* vardur 56a/9, Nūḡ peygāmbērün *gemisi* 24b/9, dökildüginün ‘aḫīm *günbüdüsi* vardur 118a/4, bunun *ıssısı* 92b/4, bunun enārınun taşrasından *içerüsi* görünür 66b/5, *ḥamarı* her *kıan kıısı* evvel buldı 52b/8, Furāt üzerinde bir *köprisi* vardur 136b/7, Mūş *ovası* 137b/20, bir *niçesi* cimā‘ ēder 101b/4, kenisenün *taşrasında* 82a/20, Yemāmenün gün *toğusu* 147a/3, kıuş *yavrusın* 111b/2.

-(y)IcAK Ulaç eki

başınca 65a/6, bulunmayınca 34a/18, helâk edicek 62a/5, geçicek 110b/11, göçicek 134a/15, olınca 117a/10.

-(y)IncA Ulaç eki

bulınca 58a/1, kıbarınca 35a/7, olıncaya 14a/12, mâlik olmayınca 122b/12, uçurmayınca 111b/3, urmayınca 33a/14, varınca 4a/7, yunmayınca 69b/15.

bilinceye 81a/8, gelinceyedek 81b/16, girmeyince 95a/15, giymeyince 33a/15, kesilmeyince 102a/15.

-mAdIn Ulaç eki

toğurmadın 81b/9, varmadın 108b/4, zühür etmedin 146b/10.

-mI Soru eki

anlardan mıyam 114b/14, var mı dur 3b/21, 4a/4, 46a/15.

-mİş Anlatılan geçmiş zaman III. tekil kişi eki

şonra yine Fireng *almışdur* 45b/7, da'vete *başlamışdur* 29b/8, eş'âr-ı bî-şümâr *dênmişdür* 119a/3, biri birine bir vechle *eklenmişdür* 145a/11, hândağ üzerinden *geçürilmişdür* 90a/1, taraf-ı şimâlisine *gelmişdür* 24b/13, ıraqdan *görmüşlerdür* 21b/17, deniz içinde *qalmışdur* 34a/3, âhir-i mülûk-i Yünândur ol *qazdurmışdur* 33b/9, köyleri *örtmişdür* 95a/15, şanemini *pârelemişdür* 99b/19, söz *söylenmişdür* 82b/3, bu tağ Nîl içinde dişler gibi *sürilmişdür* 65a/4, bu şehir *tılsımlanmışdur* 69b/7.

-mİşlAr Anlatılan geçmiş zaman III. çoğul kişi eki

yollar *açmışlardur* 23a/13, tayifenün 'alemi *olmuşlardur* 40b/2, Şervân *demişlerdür* 95a/8, devr etdürmişler 100a/10, islâma *gelmişlerdür* 44a/20, anda *gizlenmişlerdür* 108a/7, adını Tarâbulus *qomışlardur* 36a/16, büldânuğ itvâlini bu cezâyirden *qutmuşlardur* 63b/12.

+(I)ncI Addan ad yapan ek

altıncı 26b/4, 117a/7, birinci 64a/10, dördüncü 14b/17, 17b/7, 33b/15, ikinci 64a/11, 94a/6, on toközuncü 5b/2, onuncü 5a/20, üçüncü 14b/16, 81b/16, 116b/21.

2.1.2.4. Hem Düz Hem Yuvarlak Ünlü ile Kullanılan Ekler

-II- /-UI- Edilgen çatı eki

açılmaz 33b/16, anılmaz idi 121a/14, aşıldığı 75b/18, atılan 77b/15, ayrılmak 134a/15, beñzedilüp 97a/11, bozulup 13a/9, 34a/18, çekilüp 6a/15, çevrilüp 6a/18, çıkılmağa 25b/5, dênildi 46b/4, 113a/4, dikilen 7b/13, dökildiği 9b/17, düzilen 101a/15, ekilür 30b/21, eksildiği 14b/19, geçilmek 108b/17, geçirilmişdür 90a/1, gidilür 42b/14, girilür 84a/3, gönderildi idi 49b/1, inilür 55a/17, işidilür 32a/, kapılmaz ol- 33b/6, katılup 15b/6, kesildiği 101a/1, kırıldıkdanşoñra 145b/16, koparıilup 34a/17, şarılır 137b/7 şatılır 12a/20, şuarılır 17a/20, sürilmişdür 65a/4, tütılmaz 23b/9, unıdilup 85b/21, varılır 7a/6, verilüp 34b/1, yazılmışdur 145a/15, yıkılmasına 34a/17.

düzülmüş 19b/15, koyulsa 101a/15, kütulamadı 33b/3, tütulur 23b/9, yonulmuş 25b/4.

-In-/-n-/-Un- Dönüşlü çatı

bölinüp 18a/13, qorınurlar 81a/4, şıgınurlar 68a/15.

bulunmaz 47b/2, görünmesine 13a/21.

-In-/-Un- Edilgen çatı

alınduqdan şoñra 79a/8, bey^c olunur 119a/3, oqınur 42a/12.

beyān olundı 132a/13.

-Iş/-Uş İşteş çatı

buluşup 4a/2.

qarışan 14b/18, değışip 4a/2, yapışup 33b/1.

+IIk /+IUk Addan ad yapma eki

açlıqdan 24a/5, ^c aqılsuzlık 103b/10, aralıqlar 7a/5, arslanlıqdur 128a/12, aydınlığında 33a/17, aylık 64a/18, 91b/6, 103a/21, beglik 82a/1, beyāzlığından 33a/14, deliklerden 86a/11, derinligi 13a/18, dirliğı 12a/19, ekinlikler 34b/10, enligi 4b/19, 5a/2, enlülüğı 63a/20, eylikde 76b/16, gècelik 61a/19, gènliğı 8b/13, 13a/17, iplik 33a/17, qamışlık 13b/4, 14a/1, ortalıqda 38a/8, 38b/19, sazlıqdur 48b/12, süpründilik 131b/6, uzunluğu 6b/14, 8b/2, 10a/11, yıllık 76a/3, yükseklik 47b/13, 77b/13.

delüğe 23b/1, ênlüğü 4b/3, 80b/5, ênlülüğü 13a/12, 35a/16.

2.2. Ötümlüleşme

Ötümlüleşme p,ç,t,k ötümsüz ünsüzlerinin b,c,d,g ötümlü ünsüzlerine dönüşmesidir. Ötümlüleşmenin çeşitli fonetik sebepleri bulunmaktadır. Bunların başında ünlü uzunluğu yer alır. Ayrıca sonunda ötümsüz ünsüz olan çok heceli sözcükler ünlü ile başlayan ek aldıklarında da ötümlüleşme gerçekleşir.⁴

2.2.1. Ön Seste Ötümlüleşme

Kalın ünlülü sözcüklerde "t" sesinin başta ötümlüleşmesi dağı 15a/21 sözcüğünün yazımını dışında tutarlı değildir.

t- Sesinin korunduğı sözcükler

Kalın ünlülü pek çok sözcükte "t" sesi korunmuştur.

tağ 4b/4, talağı 43b/14, talar 72b/19, tamar 52b/8, tarı 137b/6, tış 32b/15, toğı 34a/7, toğusu 147a/3, tolu 7b/11, toksan 31b/4.

t->d-

degirmiligi 56b/7, depe131b/11, dirliğı 12a/19, düketmek 107a/18, dürlü 25b/1.

2.2.2. İç Seste Ötümlüleşme

-k->-g-

bölüğü 11b/21, büyüğüne 17b/12, çekirdeğı 66b/5, çiçeğı 13b/2, derinliğı 13a/18, gönderdüğü 106a/3, ênliğı 4b/12, eşini 135b/14, eteginde 29a/10, geñliğı 8b/13.

-k->-ğ-

Kalın ünlülü sözcüklerde sonda bulunan "k" sesi ünlü ya da ünlüyle başlayan bir ek aldığında ötümlüleşir.

⁴ Şaban Doğan, "Eski Oğuz Türkçesinde (Eklenme Harici) Söz Sonu t>d ve k>ğ Ötümlüleşmeleri" *Dil Araştırmaları*, Sayı:12 Bahar 2013, s. 61.

aylığı 46b/3, durduğı 29b/8, balçuğı 69b/12, balıguñ 12a/20, beyāzlığından 33a/14, boncuğa 132a/11, çanağa 101a/15, kulağı 145b/15, katır kuyruğı 5a/13, ocağı 67b/3, şusuzlığa 40a/3, tobrağı 50a/16, uzunlığı 4b/2, yaprağına 127a/8, yasağını 67b/3.

ırmağ sözcüğünün ilk hecesindeki uzun ünlünün ikinci heceye aktarılması sözcükteki ötümlüleşmenin nedenidir.⁵

ırmağ 37a/2, 42b/12, ırmağda 15b/10, ırmağdur 15a/19, ırmağlar 12b/17, ırmağlu 109b/7.

“k” sesi de metnimizdeki bazı örneklerde ötümlüleşmemiştir.

kankı 86a/18, şarkılar 58a/4.

-t->-d-

ağardurlar 111a/6, ‘azm edüp 46a/16, berkidürler 43b/1, güder 33a/20, incidüp 126b/9, işidüp 55a/9, kaynadup 58a/12, tonadup 34a/11, yudar 79a/10.

Ettirgen çatı ekinin üzerine ünlü ya da ünlü ile başlayan bir ek geldiğinde günümüzde ötümlüleşme gerçekleşmemektedir. Ancak metnimizde böyle durumlarda ettirgen çatı ekinin ötümlüleştiğini gözlemledik.

yumuşad- 26b/11, yükled- 8b/2, şulad- 67a/1, yörid- 19b/8, öded- 15b/6 örneklerinde görüldüğü gibi.

-p->-b-

dibini 109b/19.

2.2.3. Son Seste Ötümlüleşme

-d Sesinin sözcük sonunda korunması

Dörd sözcüğünün son ünsüzünün sekiz örnek dışında sürekli ötümlü olması sözcüğün ünlüsünün Ana Türkçede uzun olması nedenine bağlanmaktadır.⁶

dört 3b/16, 12a/10, 13b/17, 14a/12, 14b/13, 71b/3, 80a/6, 80a/11.

⁵ Şaban Doğan, “Eski Oğuz ...”, s. 78.

⁶ Şaban Doğan, “Eski Oğuz ...”, s. 72-73.

dörd 15a/4, 19a/11, 19a/21, 23a/13, 27b/5, 29b/9, 32a/8, 32a/13, 32b/11, 33b/14, 35a/14, 38a/2, 39a/12, 48b/3, 58a/11, 62a/1, 66a/14, 68b/5, 68b/11, 72b/19, 73a/16, 73b/19, 82a/15, 82a/20, 83a/9, 88a/18, 88b/10, 89a/14, 90b/2, 91a/9, 91b/21, 93b/6, 94b/9, 95b/11, 97b/20, 110b/17, 116a/16, 118b/14, 119a/10, 122a/21, 123a/10, 133a/12, 133b/3, 142b/12, 143b/13, 146b/11, dörddür 75b/5, 88b/14, 95a/16.

+cI Ekinin Ötümlüleşmesi

Ötümlüleşmesi geç dönemlere rastlayan -cI ekinin metnimizdeki bazı örnekleri şunlardır:

çizmeçi 77b/10, doğancı 31a/8, tuzcu 45b/15, yağcı 31b/8.

2.3. Ötümsüzleşme

Türkiye Türkçesinde ötümlüleşmiş bazı ön ses “b”leri Eski Türkçede olduğu gibi metnimizde de ”b” biçimini sürdürmüştür.

bıñar 25a/10, 58a/12, 89a/15, 99a/18, 108a/16.

3. Ses Düşmesi

Metnimizde III. Tekil kişi zamiri 178 kez “ol” biçiminde iken sadece iki örnekte “o” biçimindedir.

o 145a/20, 145a/21.

3. Yapı Bilgisi

3. 1. İyelik Ekleri

Klasik Osmanlı dönemine ait olan metnimizin dil özelliklerinin Türkiye Türkçesinden ve Eski Anadolu Türkçesinin yazımından ayrılan yönlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Herhangi bir farklılık göstermediklerinden iyelik ekleri örneklerine yer verilmemiştir.

3. 2. Durum Ekleri (İsmin Halleri)

Durum, fiilin bildirdiği ismin nerede/nede bulunduğunu, nereden/neden kaynaklandığını, nereye/neye yöneldiğini, neyi etkilediğini, hangi araçla yapıldığını belirten kategoridir.

Metnimizde yönelme durum eki her zaman +A, bulunma +dA, ayrılma +dAn ile gösterilmiştir. Ancak Türkiye Türkçesinden farklı olarak bulunma ve ayrılma durum eklerindeki "d" ünsüzü kendisinden önceki ses ne olursa olsun ötümsüzleşmemiştir.

nağşda 101a/3, fersahdan 6a/3, ırağdan 21b/17.

Belirtme durum eki ise III. tekil kişi iyelik ekinden sonra geldiğinde +n biçimindedir. Belirtme durum ekinin bu kullanımı Türkiye Türkçesinden fonetik olarak farklıdır.

balığın 12a/19, başın 113a/2, elin 141b/21, kulağın 145b/15, dünyaların 135b/17, şeriflerin 135b/18.

Belirtme durum eki, iyelik eki almış sözcüklere eklendiğinde belirtme durum ekinden önce “zamir n’si” getirilir.

altısını 34a/2, bağıyyesini 147b/4, cümlesini 6b/19, havāsını 52a/6, kapusını 43b/1, laṭīfesini 6b/6, şarkīsini 11b/6.

‘ askerlerini 36a/5, bāğçelerini 16b/11, bağlarını 16b/11, başlarını 23b/1, dillerini 4a/2, ellerini 101a/19, ferşlerini 33a/13, metā‘ larını 81a/9, pādişāhlarını 100b/15, sōḳāklarını 52b/2, yapraklarını 127a/8.

Türkiye Türkçesinden farklılık gösteren diğer bir ek de ilgi durum ekidir. İsimlere yuvarlak ünlüyle eklenir.

arpanuḡ eni 5a/12, *ayaḳlarınuḡ* izi 55a/19, *depenüḡ* üzerinde 96a/21, *deryānuḡ* ...uzunluḡı 8b/2, *enbiyānuḡ* her birisiçün 55a/14, *yatsunuḡ* ve *vitrüḡ* vaḳtini 50b/18.

Ādemüḡ tābūtını 55b/4, *baḫrüḡ* evveli 6a/10, *çöbānuḡ* elinden 33b/2, *Fir‘avnuḡ* vezīri 108a/1, *ḫarāretüḡ* sebebi 22a/6, *nisbetüḡ* mābeyni 63b/6, *şaḫşuḡ* zuhūrı 72b/19, *yoluḡ* ortasında 32a/19.

Yuvarlak ünlülüdür. İki ismi birbirine bağlamakla görevlidir. Yalnızca bir sözcükte “-iḡ” biçimiyle harekelenmiştir. *melikiḡ* ismi 67b/15.

Su sözcüğüne şuyuş biçiminde gelmesi gerekirken *şunuş* yolu 89b/21 biçiminde gelmiştir.

I. kişi zamirlerine “+Um” biçiminde eklenir.

benüm 21b/19, bizüm 26b/7.

3.2.1. Vasıta +IA

İle bağlacının ekleşmesidir.

anuşla 59b/5, benümle 111b/6 kırbasıyla 138b/17, şuyıyla 69b/14, tábütla 34b/2.

3.3. Zarf Yapma Ekleri +ArU, +cA, +cIIAyIn, +In, +rA

içerüde 134b/10, yukarı 7b/4.

güzelce 39b/10, mucibince 86a/7, nice 61b/2, sivrice 3b/8, taqđırce 21b/10.

buncılayın 42b/10.

gündüzin 43b/2, vaqtin 110a/9.

şonra 19a/13, taşra 33b/4, üzere 23a/19.

Zarf yapma eklerinin yanı sıra bulunma ve ayrılma durum ekleri de zarf yapma göreviyle kullanılmıştır.

ğäyetde 20b/20, kışda 43a/14, 47a/13, 99a/5, yazda 43a/14, 47a/13, 99a/5.

ğäyetden 73a/18, pırlıkden 46a/4, sözden 65b/8, şusuzlıqdan 39b/20.

3.4. Çatılar

Fiilin özne ve nesne ile olan ilişkisini belirten kavramdır. Çalışma metnimizde ettirgen, oldurgan, edilgen ve dönüşlü çatıları belirledik. Ayrıca farklı çatıların bir arada kullanımına da rastladık.

3.4.1. Oldurgan Çatı

-D-

Oldurgan çatı, yapma, etme bildiren geçişli fiiller ile olma bildiren geçişsiz fiilleri, -r-, -D-, -dUr- ekleriyle yapma yaptırma ve ettirme bildiren geçişli fiillere çeviren bir çatı türüdür.

ağardurlar 111a/6, ağıtdılar 9a/7, incidürler 111a/12, kaynatdup 58a/12, kurıdup 133a/11, semirdüp 86a/21, tonadup 34a/11, yürüdür 51a/14.

-dUr-

döndürmüşlerdür 52b/2, kaldurdılar 9a/3, taldururlar 29b/10, tolaşdurup 85b/7.

-Ar-/-Ur-

giderseler 126b/11, kıparup 58a/5.

göçürüp 66a/3, kaçurmuşlardur 82a/3, uçurmayınca 111b/3.

3.4.2. Ettirgen Çatı

Ettirgen çatı, fiile -D-, -dUr-, -Ar-, -Ur- ekleri getirilerek yapılır. Ettirgen çatı ile kurulmuş cümlelerde özne fiili kendisi gerçekleştirmez, başka birine ya da bir şeye yaptırır. Özne başka bir özne veya başka bir şey aracılığıyla nesneye etkiye bulunur. Ettirgen çatı, geçişli bir fiilin hareketini ikinci ya da üçüncü özneye yaptırın çatı türüdür.

-D-

işledeler 41b/5,

-dUr-

atdurup 73b/2, bildürdi 145b/2, devr êtdürmişler idi 100a/10, giydürüp 2a/15, kızdurmuşdur 33b/9, yapırdı 9a/5.

-Ur-

geçürdügi 3b/8, şavurup 86a/11.

3.4.3. Edilgen Çatı

Geçişli ve geçişsiz fiillerden -l-, -n- ekleriyle kurulan, fiilin kimin tarafından yapıldığı belli olmayan, öznesi belirsiz bir çatı türüdür.

-II/-UI-

atılan 77b/15, ayrılmak 134a/15, beñzedilüp 97a/11, bozulup 13a/9, çekilüp 6a/15, çevrilüp 86b/15, çıkılmağa 25b/5, dēnildi 46b/4, dikilmişdür 104b/1, dökilen 12b/19, döşenilen 113b/7, düzilüp 37a/11, düzülmiş 19b/15, ekilür 30b/21, eksildüğü 14b/19, geçilür 62a/17, gidilür 25b/4, girilür 84a/3, gönderildi idi 49b/1, inilür 55a/17, işidilmemişdür 22a/1, kapılmaz ol-. 33b/6, katılup 15b/6, kesilmeyince 102a/15, kırıldıkdanşonra 145b/16, kıparılup 34a/17, koyulsa 101a/15, şarılır 137b/7, şatılır 12a/20, şuvarılır 17a/20, sürilmişdür 65a/4, tutilmaz 23b/9, tutilur 23b/9, unıdılup 85b/21, yapılmışdı 34a/1, yañılmayup 34a/7, yazılmış 76a/8, yıkılır 99a/11, yonulmuşdur 66b/17.

-In/-n/-Un-

bulunmaz 47b/2, döşenmiş 35a/12, murād edindikleri 52b/19, eklenmişdür 145a/11, işlenmez 133a/21, kōnmiş 82a/21, söylenmişdür 82b/3, tılsımlanmışdur 69b/7, uğurlansa 145b/13.

3.4.4. Dönüşlü Çatı

Dönüşlü çatı, fiillere -n- eki getirilerek oluşturulur. Dönüşlü çatı eki ile kurulmuş cümlelerde iş özneye yöneliktir. Özne aynı zamanda yaptığı işten etkilenendir.

-In/-n-

bu nehr Nehr-i Hirmāsdan *bölinüp* 18a/13, bir nehr dağı *bulınur* 17a/11, sedd şu az olduğu vaqtin *görinür* 9a/10, bunlar ‘adüvvlerinden bu göl ile *korınurlar* 81a/4, ‘ilmeleri bunda *oқınur* 42a/12, ol diyāruñ halkı bir vāqı‘a zamānında aña *şıgınurlar* 68a/15.

-Iş-

dünyāların *değişüp* 135b/17, ellerini şalıvèrdüğü vaqtin topuқlarına *erişür* 101a/19.

3.4.5. İşteş Çatı

Fiilin birden fazla özne ile yapıldığını gösteren çatıdır. İşteş çatı -ş- ünsüzü ile kurulur. İşteş çatılı fiilin belirttiği iş ve oluş, birden fazla özne tarafından karşılıklı, ortaklaşa ya da birlikte gerçekleştirilir.

ol âdemler nice müddet gidüp âhar bir gemiye *buluşup* 4a/2, dördüncü büyük şu olmak ile buña *karışan* eşyâ-yı müfsidenüñ bunda te'siri yokdur 14b/18.

3.5. Birleşik Fiiller

Metnimizde çok sayıda birleşik fiil bulunmaktadır. Bunların büyük bölümü isim ve yardımcı fiilden oluşan birleşik fiillerdir. Fiil ve yardımcı fiil kuruluşundaki birleşik fiillere daha az rastlanmıştır.

3.5.1. Tasviri (Betimlemeli) Fiiller

İki fiilden oluşan birleşik fiillerdir. Birinci fiile bir ulaç eki eklenmiştir. Sonra ilk fiilin yani asıl fiilin anlamını betimleyen, ona anlamsal olarak yeni bir özellik katan yardımcı fiil getirilir.

3.5.1.1. Sürerlilik

çıkageldi 33b/1, aşılıp тұrur 51b/15, 54b/5, çıkmayup тұrurun 81b/13, gözleyüp тұrurken 33a/21, alup giderler 37a/11, 69b/9, 123b/2, koyup gitdiler 117b/1, koyup giderler 81a/11, koyup gidüp 81a/13. 81a/11, 81a/13, batup қалurlar 12b/10. қурыықалур 40a/1, göme қорlar 58a/5.

3.5.1.2. Tezlik

feth êdivêre 45b/8, қазıvêr 19a/6, şalıvêrdügi 101a/19, şalıvêrmez idi 8a/9, şalıvêrüp 9a/7, yapıvêrmişdür 73a/15, 73a/15.

3.5.1.3. Yeterlilik

Türkiye Türkçesinden farklı olarak Eski Anadolu Türkçesinde genellikle -A ulacı yerine -I'nin kullanıldığı görülür.

göremez 12b/1, 145b/10, giremezdi 33a/15, uçamaz 110a/2, çıkarılmaz 23b/15, varılmaz 110a/1.

3.5.2. İsim ve Yardımcı Fiilden Oluşan Birleşik Fiiller

İsimleri yüklem yapmak için isimden hemen sonra bir yardımcı fiil getirilerek oluşturulan birleşik fiillerdir. Metnimizdeki bu tip birleşik fiiller daha çok "ol-, eyle- ve et -" yardımcı fiilleriyle kurulmuştur. Bunların yanında "kıl-" yardımcı eylemiyle de kurulan az sayıda birleşik fiil bulunmaktadır. Ayrıca kıl- yardımcı fiili sadece yabancı sözcüklerle birlikte kullanılmıştır.

ol-

acı olur 12b/5, berâber olduğün 3b/11, 3b/14, berk olsa 31b/19, boğaz olur 10b/13, bölük olur 15a/12, cāyız ola 22a/20, dāhil olur 112b/12, daķıķa olur 4b/1, eksük olur 7b/9, fāsıd olmaz 118a/6, fevt olup 6a/3, 81b/10, ğālib ğanī olurlar 52b/4, ğeņ olmağa 10b/10, ğeņ olup 11a/2, ğeņ olur 8a/5, 10b/16, ğiyer olduğün. 6a/10, ħālī olmamışdur 44a/1, ‘imāret olan 5b/8, ‘imāret olmaduğün 23b/15, īsar olsun. 2a/5, i‘tibār olduğı 4a/21, ķābil ola 108b/17, ķıţ‘a olur 3b/15, 3b/17, ma‘ mūr olan 3b/18, medīne olup 106a/4, mişķāl olur 56b/7, mübtelā olup 34b/1, müctemi‘ olan 68b/20, naşrānī oldı 29b/11, 82a/15, nāzır olan 24a/16, nāzil olan 124b/17, nāzil olduklarıçün 126b/12, nāzil olduklarında 126b/9, nāzil olup 112b/10, nāzil olsa 145b/3, nehr olan 111b/7, nehr-i ħābūr olur 78b/13, nisbet olur 112a/9, nūşādur olur 43b/3, pādişāh ola 81b/12, pādişāh olup 81b/16, 100b/12, 100b/13, pāre pāre oldı 73b/2, peydā olup 130b/16, pīr olup 46a/2, rāzı olmazlar 81a/13, rāzı olurlar 81a/13, şaf olmuşdur 54b/1, 54b/2, sā‘ at o-.duğı 5a/6, 5a/7, 5a/9, sā‘ at olur 4b/1, 97b/19, sebebi olmuşdur 41b/1, söylemez oldı 145b/16, şehīd olanlarıuņ 67a/2 şī‘ i olmuşlardur 120b/11, şūre olduğün 33b/12, ŧabi‘ olmuşdur 90b/2, tābi‘ olup 139b/14, ucuzluķ olsa 23b/8, vāķi‘ olur 7b/2, vālī olana 141b/17, var olmuşdur 57a/6, yakın olmağa 10b/12, yeşil olur 110a/3, yol olur 6a/4, yüksek olmaķ 22a/19, ziyāde oldı 65a/6, ziyāde olmuş olur 5b/21.

Olmak yardımcı fiili bir yandan isim ve sıfatlara gelerek birleşik fiiller oluştururken bir yandan da Eski Türkçedeki er- fiiline benzer bir görevde sıfat fiil, eki almış fiillerden

sonra gelerek oluş ve kılışın zamanını ve biçimini de belirten birleşik fiiller oluşturur. Bu tip yapılara Banguoğlu "karmaşık fiiller" adını vermektedir.⁷

-Ar ile yapılanlar (Başlama fiilleri)

Geniş zaman ortacı ile yapılanlar, yardımcı fiilin aldığı zamandan başlayarak kılış ve oluşun alışkanlık biçiminde sürdürdüğünü, sürekli tekrarlandığını ifade eder.

giyer olduğün. 6a/10.

-maz ile yapılanlar

ağmaz olup 17a/19, kapılmaz oldu 33b/6, söylemez oldu 145b/16.

-miş ile yapılanlar (Öncelik fiilleri)

Geçmiş zaman ortacı ile yapılanlar, yardımcı fiilin aldığı kipin ya da zamanın öncesinde oluş ve kılışın tamamlanmış olduğu ifadesini kazanırlar.

binâ etmiş ola 29a/16, olmuş olur 117a/11, 117a/12, ziyâde olmuş olur 5b/21.

olın-

bey^c olunur 119a/3, 121a/19, defn olunup 26b/19, feth olunup 51b/2, 75b/17, 99a/14, haṭṭ-ı istivâdan olunduğı 4a/17, haṣf olunup 30b/17, 65b/14, 138a/16, ḥesâb olına 6a/4, hikâyet olunur 145a/21, itlâk olunup 110a/20, istiğnâ olunduğün 87a/19, istihrâc olunur 132a/12, katl olunup 75b/15, kitâbet olunur 17b/8, maḥşud olunan. 5b/9, murâd olunur 99b/6, nakl olunan 4a/9, nakl olunanları 11b/14, rivâyet olunur 24a/5, 33a/12, ta^c rib olunup 42a/6, tebdil olunup 120b/8, ziyâde olunup 82b/20.

olun-

aḥz olunmuşdur 141b/18, beyân olundu 132a/13, binâ olunmuş 132a/18, 136a/5, cem^c oluna 21a/3, defn olunduğı 54b/18, fehm olunmaz 72b/18, hikâyet olunur 72b/17, itlâk olunmuşdur 129a/11, 136b/5, ibtâl olunmuşdur 40b/14, ictinâb olunmağın 131a/13, ihdâş olunmuşdur 126b/5, katl olunduğı 143a/16, katl olunmuşdur 53b/4, 133a/14, nisbet olunmuşdur 19a/7, 122b/9, ref^c olunmuşdur 126b/19, şalb olunmuşdur 55b/10, ta^c cîm

⁷ Tahsin Banguoğlu, *Türkçenin Grameri*, TDK, Ankara 2007, s. 482-486.

olunmuşdur 127a/12, tağyir olunmuşdur 26b/7, tesmiye olundu 122a/12, vaşf olunmaz 55a/13, vaż' olunmuş 8a/7, zamm olunmuşdur 111b/17, zıkr olundu 49a/1, zıkr olunmadı 131a/14.

eyle-

baş eyledi 1b/4, binā eylediler 143a/2, dārü'l-islām eylemişdür 50a/5, emr eyledi 134a/14, 143a/2, emr eyleyüp 73b/1, faşl eylemişdür 23a/10, 147b/5, fetḥ eylemişdür 69b/21, ḥacb eylemez 46a/10, ḥikāyet eyledi 145b/12, 145b/9, i'āde eyleye 115a/19, icāb eylediler 114b/13, ifsād eylemez 140a/21, iḥāta eylemişdür 91b/20, ma' mūr eylemişdür 75b/20, men' eyledi 139b/19, muḥālif eyleyüp 41b/6, munaḳkaş eylemişdür 76a/1, ref' eyledi 1b/2, taḳdīr eyledi 1b/9, vaż' eyledügiçün 88a/12, zamm eylemişlerdür 63a/2, ziyāde eyler 89a/16, zu' m eylemişlerdür 63b/8.

ét-

'amel édüp 55b/6, beglik étmege başla- 82a/1 burc édüp 41b/4, cem' eder 105b/1, cidd ü sa'y étدی 33b/2, delikler ederler 86a/11, dilek étmiş 142a/3, diri ederdi 46a/14, emr édüp 9a/2, farz édüp 4a/11, fetḥ étdügi 30b/20, gözlü ederdi 46a/13, ḥabs édüp 8a/9, 13a/8, ḥarḳ étmişdür 109a/3, helāk eder 7b/11zṭırāb édüp 23a/18, 'ibādet ederler idi 23a/15, ifrāt édüp 14b/13, imtişāl édüp 55b/2, intikāl étдилer 130b/16, intikāl étmişlerdür 137a/9, 146a/2, intikāl édüp 80a/13, intikām édüp 41b/6, iḥā'at édicek 134a/13, izḥār édüp 120b/10, 'izzet eder 45a/3, ḳabūl étmez 82b/3, ḳıyās étmenüñ 22a/8, ma' mūr edici 43b/20, mızṭırāb éde éde 23b/4, mübāya'at étdügi 67a/7, nüzül édüp 122a/11, pādişāh éterler 101a/4, perākende édüp 114b/6, rağbet édüp 51b/3, şulḥ édüp 114b/9, şaḳḳ étmişdür 110a/12, şehr étдилer 111b/9, tecāvüz étdukden 17b/10, 20a/7, ticāret ederler 57b/18, ṭulū' étse 101a/21' urūc étmişdür 55a/18, vaşıyyet eder 19a/1, vezn étdürüp 9a/1, yaldır yaldır eder 82b/1, yüksek étmişler idi 135b/14, zabt édüp 59a/19, zarar étmek 69b/15, zerā'at ederler zu' m ederler 122b/11.

ḳıl-

müteḥayyir ḳılır 129a/21, tābi' ḳıl 34a/20, tābi' ḳılduḳdanşonra 34a/20, müreşşāḥ u muṭarraz ḳıldı. 2a/18.

3.5.3. Diğer Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller

başla-

beglük étmege başlayup 82a/1, gëñ olmağa başlayup 10b/10, yakın olmağa başlayup 10b/12.

bul-

furşat bulmadılar 117b/8, iştiḥâr bulan 14b/11, 21b/8, iştiḥâr bulmuşdur 6a/5, kemâl bulduḡdan şonra 58a/2, kemâl bulınca 58a/1, ma^ç mûre bulmuşdur 4a/7, nihâye bulmuş idi 142a/2, nihâyet bulmuşdur 66b/11, nihâyet bulup 24b/5, nihâyet bulur 22b/7, yüksek buldılar 9a/2.

çek-

dîvâr çekmişler idi 102a/5, şu çekdügi 131a/5, zaḥmet çekerler 39b/21, dîvâr çekilmişdür 40b/8.

düş-

târîḥ düşmişdür 117b/7.

gel-

güç gelüp 134a/15, râst gelür 52b/6, 52b/7.

gör-

kerih görmişlerdür 49b/4, kerih görüp 131a/9, 135b/20.

i-

ne ise 81a/11, usta ise 101a/4.

çal-

‘âciz çalmışlar idi 8b/19, bâḳî çalan 3b/18, 17a/20, bâḳî çaldı 41b/9, bâḳî çalmışdur 66a/5, 104a/21, ḥarâb çalmışdur 106a/19, ḥayrân çalur 66b/18, taşra çalanın 6a/8, taşra çalmışdur 3a/9, maḥrûm çalup 52b/9, maḥrûm çalur 52b/5.

çalḳ-

rüzgâr çalḳmaq 7b/4.

ķoy-

niřān ķoyup 81a/9.

ķur-

bāzār ķurur 50b/7, bāzār ķurur idi 91b/16.

ver-

ad vēmişlerdür 82a/8, izin vērüp 114b/5, laķab vē- 32a/20.

3.6. Fiil Çekimi

3.6.1. Geniş Zaman Çekimi

I. Tekil şahıs

bilürem 73a/20, çıķmayup ķururın 81b/13.

III. Tekil şahıs

aķar 16a/17, aķardur 110a/11, atar 86a/12, çıķar 9b/20, řıķar 23b/3, řoķar 23b/3, şalar 72b/19, toĝar 29b/14, toņar 36b/7, yaĝar 75a/19, yanar 31b/17, yudar 79a/10.

biner 10a/20, 52b/18, biter 13b/2, döĝer 91a/10, döker 35a/6, düşer 23b/4, cem^c eder 105b/1, geķer 6a/17, gider 16b/8, göķer 108b/4, güder 33a/20, iner 43a/7, şişer 43b/15.

aķılır 119a/7, bulunur 17a/11, çağırur 101a/18, ķabarur 7b/4, ķalır 41a/5, ķavuřur 19a/14, müteĝayyir ķılır 129a/21, nihāyet bulur 22b/7, oķınur 42a/12, şarılır 137b/7, şatılır 12a/20, şuvarur 19b/16, ķurur 82a/13, varılır 7a/6.

bilür 3b/21, çekilür 7a/12, denür 25b/21, ekilür 30b/21, eşişür 101a/19, eydür 33a/11, geķilür 62a/17, gidilür 25b/4, inilür 55a/17, vērür 7b/14, yüridür 51a/14.

III. Tekil şahısın olumsuzu

aķılmaz 33b/16, bulunmaz 47b/2, benzemezdür 66a/21, bitmezdür 84b/6, çatlamazdur 8b/3, çıķılmaz 76b/10, demez 18b/3, farz olmaz 50b/17, fāsıd olmaz 118a/6, girmez 43b/4, ĝālī olmaz 131b/16, ĝāřıl olmaz 122b/8, işlenmez 133a/21, ķabül etmez 82b/3, müntefi^c olmaz 101a/17, müsteĝaķ olmaz 122b/12, ķutılmaz 23b/9.

I. oğul şahıs Çekimi

buluruz 134a/16, zıkr  der z 6b/19.

II. oğul şahıs olumsuzu

ıkmazsız 33b/5.

III. oğul şahıs

ağarlar 13a/3, çıkarlar 7b/16, aarlar 7b/17, 23b/5, azarlar 52b/7, oparlar 33b/5, şatarlar 142b/6, yaçarlar 65a/5, 111a/5.

binerler 40a/3, çizerler 134b/13, delerler 79a/8, ekerler 15b/1, geerler 36b/7, r  r z  derler 55a/9, ierler 31a/12, keserler 132b/12, s rerler 12b/12, zağmet çekerler 39b/21,

ağardurlar 111a/6, bulurlar 52b/10, alurlar 12b/10, avuşurlar 19a/10, orınurlar 81a/4, r zı olurlar 81a/13, şığınurlar 68a/15, şaldururlar 29b/10.

berkid rler 43b/1, bil rler 13b/21, değiş rler 39b/1, devşir rler 35a/7, gel rler 23a/21, get r rler 138a/21, g t r rler 47a/15, incid rler 111a/12.

III. oğul şahısın olumsuzu

ķomazlar 139b/20, d mezler 101a/5, gidilmez 25b/3, areket  tmezler 3b/6, r zı olmazlar 81a/13.

3.6.1.1. Geniş Zamanın şartı

III. Tekil şahıs

isterse 7a/4.

III. oğul şahıs

bulurlar ise 52b/10, isterseler 77b/3, r zı olurlar ise 81a/13.

III. oğul şahısın olumsuzu

r zı olmazlar ise 81a/13.

3.6.1.2. Geniş Zamanın Hikâyesi

III. Tekil şahıs

geçürilür idi 33a/18, koyar idi 145b/1, vürür idi 145b/15, yaçar idi 34a/10, yapardı 73a/16.

III. Çoğul şahıs

atarlar idi 77b/3, ʿibâdet ederler idi 146b/11, çaparlar idi 33a/19, yaçarlar idi 34a/6.

III. Çoğul şahısın olumsuz çekimi

añılmaz idi 121a/14, istemez idi 55a/8, şalıvêrmez idi 8a/9.

3.6.2. Görülen Geçmiş Zaman

I. Tekil şahıs

görmedüm 73a/19, varımadum 46a/4.

III. Tekil şahıs

aldı 114a/6, bildürdi 145b/2, buldı 52b/8, dedi 4a/5, geçdi 55b/8, çarâb etti 51b/5, çaldı 34a/3, çodı 55b/3, menʿ eyledi 139b/19, naşrânî oldu 29b/11, şağdı 68b/16, uğurlandı 145b/13, uzadı 55b/2, vardı 19a/7, yapdırdı 9a/5.

III. Tekil Şahısın olumsuz

çomadı 111a/13, vèrdi 40a/20, çıkr olunmadı 131a/14.

III. Çoğul şahıs

açtırdılar 9a/7, bildiler 34a/18, buldılar 110a/9, dediler 46a/12, intikâl etdiler 130b/16, buyurdılar 114b/12, gitdiler 41b/13, çaldurdılar 9a/3, çırdılar 145b/15, çodılar 131b/9, müteferrik oldılar 41b/11, unutdılar 114a/2, vardılar 100b/9, yèdiler 117a/21, yüksek buldılar 9a/2.

III. Çoğul Şahısın olumsuz

furşat bulmadılar 117b/8.

3.6.2.1. Görülen Geçmiş Zamanın Hikâyesi

III. Tekil Kişi

ëtmediler idi 135b/17, gönderildi idi 49b/1.

3.6.2.2. Görülen Geçmiş Zamanın Şartı

buldı ise 52b/8.

3.6.3. Anlatılan Geçmiş Zaman

III. Tekil şahıs

almışdur 45b/7, demiş 71b/9, geçirilmişdür 90a/1, girmiş 103b/19, kalmışdur 34a/3, örtmişdür 95a/15, yumurdlamış 111b/1.

III. Tekil şahısın olumsuzu

görmemişdür 76a/3, ihâta etmemişdür 3a/8, ihtilâf etmemişlerdür 76a/12, işidilmemişdür 22a/1, kalmamışdur 19a/3, varmamışdur 21b/17.

III. Çoğul şahıs

almışdur 45b/7, aşılmışdur 75b/16, atmışdur 41a/19, başlamışdur 29b/8, demişlerdür 4a/12, yollar açmışlardur 23a/13, zuhûr etmişlerdür 70a/13.

3.6.3.1. Anlatılan Geçmiş Zamanın Hikâyesi

III. Tekil şahıs

dilek etmiş idi 142a/3, gitmiş idi 8a/8, göndermiş idi 4a/5, kalmış idi 46a/2, komuş idi. 111a/2, nihâye bulmuş idi 142a/2, vermiş idi 49b/1, yapmışdı 33a/13, yapılmışdı 34a/1.

III. Tekil şahısın olumsuzu

müyesser olmamış idi 115a/2.

III. Çoğul şahıs

binâ etmişler idi 130b/14, buyurmışlar idi 135b/15, dîvâr çekmişler idi 102a/5, devr etmişler idi 100a/10 kaçurmışlardur 82a/3, kapu etmişler idi 135b/11.

3.6.4. Şart Çekimi

III. Tekil şahıs

çıkırsa 145b/9, çıkılırsa 86a/18, dênilse 99b/6, esse 99a/7, gelse 36b/18, gitse 65b/7, giderilse 73a/20, görse 126b/6, inse 145b/10, kıalsa 101a/3, kıoyulsa 101a/15, nazâr êtse 145b/9, olsa 22a/3, ôlse 19a/1, sürse 69b/13, tûlû^c êtse 101a/21, tûrsa 12a/21, uğurlansa 145b/13.

III. Çoğul şahıs

cem^c êtseler 123b/15, gelseler 141b/20, giderseler 126b/11, içseler 58a/12, isteseler 77b/3, murâd êdinseler 85b/6, varsalar 81a/7, yunsa 110a/3.

3.6.4.1. Ek Eylemden Sonra Şart Çekimi

ne ise 81a/11, usta ise 101a/4.

3.6.5 Emir Çekimi

III. Tekil şahıs

mağhûr olsun 114a/1, vaşıl u nâzil olsun 2a/10.

III. Tekil şahısın olumsuzu

bilmesün 73b/1, girmesün 40b/8.

I. Çoğul şahıs

beyân êdelüm 6a/12, sâkin olalum 111b/7.

II. Çoğul şahıs

gelmeğ 117a/19.

3.6.6. İstek Çekimi

Bu çekim yapı olarak istek olsa da cümledeki anlamı bakımından gelecek zaman, geniş zaman ve şart da ifade etmektedir.

I. Tekil şahıs

eger gelecek yıl sağ olursam Ka'beyi yıkup İbrâhim peygâber binâ ettiği tarz üzerine *binâ edem* 135b/17. (gelecek zaman)

II. Tekil şahıs

Bülisi gönderdüm bunun nefsine adâb-ı nebeviyye ile *'ilâc edesin* 46a/6.(istek)

III. Tekil şahıs

ol taş gâyetde yüksek olmak ile qar yağmak *câyiz ola* (geniş zaman) 22a/20, ' arzı otuz üç derece *otuz daқиқа ola* (geniş zaman) 76a/13, kaçan ki gemi bu taşların arasına *düşe* (geniş zaman) 7a/20.

feth olup yine müslimün *elinde ola* amîn (istek) 99a/14.

birinün batnı ve birinün *zahirine gele* ve her arpanun eni altı katır kıyruğı kılınun incedür (şart) 5a/12, Naşârânun oğulları üç veyâ dörd yaşına *gire* getirüp bu şuya taldurup el-ân naşrânî oldı dërler (şart) 82a/15, her kimesne ki bunun meyvesin *yéye* ve şuyın *içe* ve gölgesinde *yata* elbette esneme tuta (şart) 147a/4.

III. Tekil şahısın olumsuz

şol kimesne ki yatsunun ve vitrün vaqtini *bulmaya* ol kişiye yatsu namâzı ve vitr namâzı farz olmaz (şart) 50b/18.

bu kuş yavrusın çıkarup uçurmayınca buña kimesne *degmeye* (geniş zaman) 111b/3, hiçbir ev yokdur ki anda şıhrîc *olmaya* (geniş zaman) 55a/12, bir ev yokdur ki içinde bāğçesi ve akarşuyı *olmaya* (geniş zaman) 97a/13.

II. Çoğul şahıs

Haqq Ta'âlâ sevğ ettiği yere *gidesiz* dedi (istek) 55b/6.

III. Çoğul şahıs

gemiler yañılmayup toğrı *geleler* (geniş zaman) 34a/7.

muğalefet edenlerden munfaşıl olup ahar yere *göçeler* (istek) 134a/14, her burca ulularından birer âdem ta' yin eddiler ki mu' temed olup bennâları *işledeler* (istek) 41b/5.

III. Çoğul şahısın olumsuzu

Benî İsrâ'îlün fazlına muṭṭali' olup kendüden *ı'rāz' etmeyeler* (istek) 139b/20, Kudüsü koyup Mekke-i Müşerrefeye hacc' etmege *varmayalar* (istek) 55a/7.

3.6.7. Gereklilik

Metnimizde gereklilik -mAk isim fiili ve -sA şart ekine gerek sözcüğü getirilerek yapılmıştır.

olmağ gerek 7b/11, ma' lüm olmağ gerekdür 5b/14, ḳatlı olunsa gerekdür 128a/14.

nāzil olsa gerekdür 145b/3, zıkr olunsa gerek 5b/7, zıkrinde gelse gerekdür 36b/18.

3.7. Fiilimsiler

3.7.1. İsim Fiiller

-mA

bozılmasına 34a/18, bozmağa 111a/21, demenün 4a/9, eksilmesidür 7b/3, girmedür 12a/9, görünmesine 13a/21, inmesine 22b/4, ḳabarmasıdır 7b/3, ḳıyās' etmenün 22a/8, müyesser olmaduğün 102a/15, ṭurmaduğı 108b/5, uluması 32a/1, yıḳılmasına 34a/17, yonmadur 80a/19.

-mAK

aḳmağ 14b/15, aṣmağ 12b/13, ayrıлмаğ 134a/15, bulmağ 52b/2, demek 13b/7, düketmek 107a/18, eksük olmağ 22a/14, geçilmek 108b/17, girmek 102a/15, gitmek 7a/4, ḳacāmet' etmek 7b/11, nikāḳlanmağ 35b/20, ṣuvarmağ 128a/5, sürmek 12b/12, varmağ 86b/18, yağmağ 22a/14, yermek 111a/12.

başmamak 145b/17.

-Iṣ

dikişe 105a/11, dönışde 26b/18.

3.7.2. Sıfat Fiiller

-(y)AcAk

çıkacak (yer) 87a/9, geçecek (yer) 45b/12, giyecekleri (yer) 78a/19, kırbān kesecek (yer) 49a/13, sākin olacak (yer) 132a/10.

-(y)An

aқан 145a/1, atılan 77b/15, bāqī kalan 3b/18, binā eden 76a/9, cem^c olan 85b/9, çıkan 6b/11, dēnilen 9a/14, dikilen 7b/13, dökilen 116a/12, dōşenilen 113b/7, düzilen 101a/15, geçen 30a/3, gelen 38b/8, işlenene 48b/8, iştihār bulan 14b/11, kıarışan 14b/18, kıonan 81a/12, kıoğan 29b/13, yatan 7b/14, yunan 69b/14.

-dUK

bırakdukları 126a/9, birikdügi 20b/19, buyurdukları 114b/15, çekildügi 35a/6, dēdüğine 22a/4, dēdükleri 35b/18, dökildügi 9b/17, edindikleri 52b/19, geçdükleri 23a/4, istilā etdükleri 61b/13, kıaldukları 61a/6, kıazdukları 110a/9, kıoduqları 55b/7, şıu çekdügi 131a/5, varduqları 141a/4.

itā^c at etmedükleri 61a/6, ugramaduqları 62a/2.

-mİş

biñmiş (bir şanem) 69b/11, çekilmiş (yēri) 114b/2, kıkmış (bir kıalicün) 65b/2, dōşenmiş (şehr) 35a/12, girmiş (bir dilün) 38b/16, kıaşıl olmuş (bir kıāyetde güzel kıāyifedür) 118a/13, kıonmuş (bir yüksek mermer direk) 82a/21, kıokmuş (kimesne) 69b/12, vaz^c olunmuş (bir şanemün ismi) 8a/7, yonulmuş (gibidür) 25b/4.

mevcūd olmamış olur 22a/13.

-r

beñzer (bir kıayvān) 40a/3, beñzer (bir kıçirek şehr) 54a/20, beñzer (bir nesnedür) 133a/3, degirmen yüridür (bir nehr) 51a/14.

3.7.3. Zarf Fiiller

-(y)A

ıztırāb éde éde 23b/4.

-dUKCA

-dUK ortacından sonra -cA eşitlik eki alarak oluşmuştur.

eksildükçe 12b/5, eksük olduğca 7b/9, indükçe 7b/5, kalkduğca 7b/4, olduğca 14b/1, ziyāde olduğca 7b/8.

-dUKdA

-dUK ortacından sonra bulunma hal eki getirilerek oluşmuştur.

beyān olduğda 141b/14, emr étdükde 111a/21, tamām olduğda 49b/12, uğradüğda 113a/1, vardüğda 15a/12.

-dUKdAn

alındüğdan şöra 79a/8, batduğdansöra 33a/18, çıkdüğdansöra 29b/8, ħarāb olduğdansöra 106b/16, kemāl bulduğdan şöra 58a/2, kırıldüğdansöra 145b/16, müfārekat étdükdensöra 63b/9, tābi^c kıldüğdansöra 34a/20.

-(y)IcAK

başıcağ 65a/6, bulunmayıcağ 34a/18, geçicek 111b/19, göçicek 134a/15, helāk édicek 62a/5, olıcağ 117a/10.

-(y)Inca

baṭīḥa olıncaya dek 14a/12, bilinceye 81a/8, fetḥ édinca 54b/21, gelince 6a/12, kıbarınca 35a/7, kemāl bulınca 58a/1, varınca 4a/7.

girmeyince 95a/15, giymeyince 33a/15, kesilmeyince 102a/15, mālīk olmayınca 122b/12, uçurmayınca 111b/3, urmayınca 33a/14, yunmayınca 69b/15.

-ken

ay ṭolu iken 7b/11, gelür iken 34a/20, 134b/16, ma^c mūr iken 19b/7, yaşında iken 26b/7, ziyāde olur iken 7b/13.

-mAdAn

olmadan 50b/14, zühür étmeden 23a/15.

-mAdIn

toğurmadın 81b/9, varmadın 108b/4, zühür étmedin 146b/10.

-mAkdAn

hadd olmağdan 63a/7, menba^ç -i fužalā olmağdan 44a/1, yapmağdan 65a/21.

-mAzdAn

binā olmazdan 91b/15.

-(y)U

düyü 80a/9, 81b/13, 113a/6, 117a/19.

-(y)Up

ağup 11b/17, alup 13b/19, artup 123b/2, basup 69b/13, bozulup 13a/9, çıkup 61a/13, kaçup 101a/21, muğārın kılup 116a/17, olup 13b/13, şavurup 86a/11, talup 23b/2, uçup 23b/2, varup 6b/3, yapup 25b/7.

‘amel édüp 55b/6, begenüp 73a/18, biçüp 117a/21, çeküp 6b/1, değışüp 4a/3, eküp 117a/20, girüp 86a/11, iletüp 119a/11, kesüp 80a/7, semirdüp 86a/21, yelken açup 34a/11, yüzüp 102a/3.

‘ārız olmayup 57b/16, bulmayup 141a/5, bulunmayup 50b/16, çıkmayup tır- 81b/12, çıkartmayup 7a/21, kalmayup 40a/1, kıomayup 45b/1, varmayup 22b/3, yañılmayup 34a/7.

bilmeyüp 4a/2, gitmeyüp 55b/9, görünmeyüp 81a/7, muvāfağat étmeyüp 41b/8.

METİN

[1b] (1) Bismi'l-lāhi'r-raḥmani'r-raḥīm (2) ḥamd-i nā-maḥdūd ol mübdi¹-i [mübdā]¹ āta ki ḳubbe-i ḥaẓrāyı bi-ğayr-ı 'umd ref² eyledi (3) ² الله الذى رفع السموات بغير عمد تر (4) muḥtera³-i muḥtere³ āta ki basīṭ-i ḡabrāyı³ bilā-meded ve ṣenā-yı ḡayr-ı ma⁴ dūd ol (5) ⁴ ve şenā-yı ḡayr-ı ma⁴ dūd ol (4) muḥtera³-i muḥtere³ āta ki basīṭ-i ḡabrāyı³ bilā-meded baş eyledi (5) ⁴ ve minnet-i bī-pāyān ol ḥāliḳ-ı (6) maḥlūḳāta ki nev⁵-i insānı nefsi vāḥidetden ḥalḳ eyledi ⁵ (7) ⁵ هولذى ve şükr-i bī-kerān ol (8) rāziḳ-ı merzuḳāta⁶ ki sükkān-ı arzuḡ erzāḳını zeminden taḳdīr (9) eyledi ⁷ و بارك (10) ol dānende-i aşıḳārā vü nihāne ki rumūz-ı serāyir-i zāmāyir ve sipās-ı bā-esās (10) ol dānende-i aşıḳārā vü nihāne ki rumūz-ı serāyir-i zāmāyir ve küñüz-ı ḥabāyā-yı (11) ḥavāṭır anuḡ levḫ-i 'ilm-i ḳadīminde rūşen ü zāḥirdür ⁸ و ما تسقط من (12) ve sitāyīş-i bī-ḳıyās ol Ḥannān u⁹ Mennāna ki anuḡ (13) ni⁸ am-ı celīlesi ta⁹ dādından benān-ı beyān u niṭāḳ-ı tıbyān ḳāşırdur ¹⁰ (14) و ان تعدوا ¹⁰ و ان تعدوا

تحيت في وصف نعمته

تفصرت عن شكر الايته

(15) ve cevāḥir-i şalavāt¹¹-ı bī-nihāye ve zevāḥir-i taḥıyyāt-ı bī-ğāye cenāb-ı risālet-me¹¹ āb (16) efzāl-i mülūk-i ticānū'n-nübüvvet fi eḳālīmi'l-arz ve ekmel-i selāṭīn-i erā'ik (17) ü'r-risālet fi'l-ma¹² müreti mine't-ṭül ile'l-¹² arz nūr-ı ḥadeḳa-i risālet

[2a] (1) ve nūr-ı bahār ḥadiḳa-i ḥilāfet seyyidü'l-mürselīn ve senedü'l-müttaḳīn ² الذى (2) كان (3) magfıret Muḥammedü'l-Muştafa¹² deryā-yı raḥmet ve vāsıta-i 'afv [ü] (3) magfıret Muḥammedü'l-Muştafa

¹ mübda B: - A:

² “Allah odur ki gökleri, görebileceğiniz bir direk olmadan yükseltti. (13/2)”

³ ḡabrāyı B: ḡabrānı A

⁴ “Bundan sonra da yeri yuvarlattı. (79/30)”

⁵ “Sizi bir tek candan yarttı, sonra ondan eşini meydana getirdi. (39/6)”

⁶ merzuḳāta B: mezruḳāta A:

⁷ “Ona bereketler yarattı ve onda –arayıp soranlar için- gıdalarını (bitkilerini ve ağaçlarını) **dört günde** takdir etti. (düzene koydu) (41/10)”

⁸ “Düşen bir yaprak, -ki mutlaka onu bilir. (6/59)”

⁹ u B: - A:

¹⁰ “Eğer Allah'ın nimetini saymak isterseniz sayamazsınız! (14/34)”

¹¹ şalavāt B: ādāt A:

¹² “Adem su ile çamur arasında iken o peygamberdi. (Ellezi kāne nebiyyen ve ādeme beyne'l-mā'i veṭ-ṭin)

‘aleyhi efzali’ş-şalavât ve ekmeli’t-taḥiyyât (4) ḥazretinüñ ravza-i razıyye ve ḥaṭıre-i ḥaṭıresine rūḥ-ı pür-fütüḥ ve şadr-ı (5) meşrûhına nişâr u işâr olsun **şi‘r**

چشم چراغ جم رسل هادی

(6) سیل سلطان جاربالش ایوان اصفیا

کنجینه حقایق اسرار کائیناته

(7) مجموعه مکارم احلاق اولیا

دستش محیط جود و دمش کیای علم

(8) نطقش مکان صدق و دلش معدن صفا

ve rūḥ u reyḥân u ḳurb (9) u rıḍvân anuḡ âl u aşḥâbınuḡ dil ü cân-ı münevverlerine ve ittibâ‘ (10) u şibâ‘ında nefis ü revân-ı mu‘aṭṭarlarına vâşıl u nâzil olsun **şi‘r** (11)

مستغرق درود ثنّاً باد روح وشان

تاروز افروغ بود شمع را شمع

(12) **ve ba‘dehū** bu bende-i dâ‘î-i fevḳa’l-âde Muḥammed bîn ‘Ali eş-şehîr Sipâhizâde (13) Evzâḥü’l-Mesâlik İlâ-Ma‘rifeti’l-Büldân ve’l-Memâlik nâm kitâbı te’lif (14) ve taşnîf êtdükdenşonra kitâb-ı müsteṭâba ve ḥiṭâb-ı müşgîn- (15) niḳâba ḥâme-i ‘Arabî ‘imâme birle Türkî câme giydürüp ḥuṭbe-i kitâb-ı fezâ’il (16) iktisâbı bir pâdişâh-ı cihân-penâhuḡ elḳâb-ı ferḥundesıyle (17) muvaşşah u muḳarrer ve cebhe-i ḥiṭâb-ı fevâzil intisâbı bir şehen-şâh-ı (18) felek bir bârgah¹³uñ evşâf-ı raḥşendesıyle¹⁴ müreşşah u muṭarraz ḳıldı ki anuḡ (19) me‘âric-i¹⁵ menâkıb-ı saltanat u celâlî idrâkine bürhân-ı süllemî ile irtikâ muḥâl (20) ve medâric-i maḥâsin-i menâkıb-ı ‘azamet ü kemâl fehmine nerdbân-ı ḳuvvet-i ḥayâline (21) birle i‘tilâ-i maḥz-ı ḥayâldür **şi‘r**

ورقاً فهمتتك لاتنال جنابه

[2b] بجنحی الاحسالیس والادراك انی تصلی (1)

العناك بلزی تسحبت انا

(2) مهادری الافلاك سایه نشین

ایالت اقالیم سبعت باطول

¹³bârgâh C: - A:

¹⁴raḥşendesıyle C: raḥşende A:

¹⁵me‘âric C: ḥâric A:

(3) ¹⁶ maşrık-ı (4) āf-tāb-ı emān-ı halk matla‘-i envār-ı istiḥkāk ve aḥkem-i beyne’n-nās bi’l-ḥaqq (5) **şî‘r**

سأيه لطف خدا مالك ارزاق امم

حامى ملك جهان ماحى رستم ستم

(6) şüret-i āferid-gār ḥalef-i şıdḡ-ı Süleymān-ı rüzgār a‘nī ḥazret-i sultān-ı (7) selāṭin-i cihān ve ḥākān-ı ḥavākīn-i zamān bāsütü’l-emn ve’l-amān nāşirü’l- (8) ‘adl ve’l-iḥsān es-Sultān Murād Ḥān bin es-Sultān Selīm Ḥān bin es- (9) Sultān Süleymān Ḥān الى سلطنته الى خداالله تعالى el-bābü’l-evvel ¹⁷ fī ma‘rifeti’t-tüccār-i baḥrü’l- (11) **Muḥīṭ** Baḥrü’ş-**Şin** Baḥrü’l-**Ḥazar** Baḥrü’l-**Fārs** Baḥrü’l-**Ḳulzüm** Baḥrü’l-**Oḳyānūs** (12) Baḥrü’r-**Rüm** Baḥrü’n-**Niṭiş** Baḥrü’l-**Mā-niṭaş** Baḥrü’l-**Bürdīl** Baḥrü’l-**Derenk(?)** (13) Baḥrü’l-**Ḥuvaḳand** el-bābü’ş-şānī fī ma‘rifetü’l-ber-baḥīrāt (14) Buḥayret-i **Kūrā** Buḥayretü’s-**Sūdān** Buḥayret-i **Tūnus** Buḥayretü’l-**Feyyüm** (15) Buḥayretü’l-**Bezer(?)** Buḥayret-i **Dimyāt** Buḥayret-i **Zagre** Buḥayret-i **Mānyās** (16) Buḥayret-i **Ṭaberiyye** Buḥayretü’l-**Buḳā‘** Buḥayret-i **Dimaşḡ** Buḥayret-i **Ḳudūs** Buḥayret-i (17) **Efāmiye** Buḥayret-i **Anṭākiyye** Buḥayret-i **Erciş** Buḥayret-i **Telā** Buḥayret-i **Fārs** (18) Buḥayret-i **Deşt-i Erzen** Buḥayret-i **Ekmekān** Buḥayret-i **Zere** Buḥayret-i **Ḥārezm** (19) Buḥayret-i **Tūliye** el-bābü’ş-şāliş fī zikri’n-nehār **Nīl-i Mışr** (20) Nehr-i **Melviyye** Nehr-i **İşbīliyye** Nehr-i **Rūmiyye** Nehr-i **Ebi Füzrūs** Nehrü’l-**Ürdünn** (21) Nehrü’l-**Yermük** Nehr-i **Ḥamā** Nehr-i **Ceyḥān** Nehr-i **Seyḥān** Nehr-i **Anḳara** Nehr-i **Hiraḳle [3a]** (1) nehr-i **Furāt** nehr-i **Sümeysāt** nehrü’s-**Sebelḡ(?)** nehr-i **Anḡā(?)** nehrü’l-**Hirmās** nehr-i **Dicle** (2) nehrü’l-**Mere** nehrü’d-**Dīrer(?)** nehr-i **Batıḡ(?)** bu kitāb bir muḳaddime bēş bāb (3) üzerine mürettebdür muḳaddime ‘ālemünḡ hey’eti ve arzün eḳālīme kısmeti beyānındadır (4) **Bāb-ı evvel** deryālar beyānındadır **bāb-ı şānī** göller¹⁸ beyānındadır **bāb-ı şāliş** (5) ırmaḡlar beyānındadır **bāb-ı rābi‘** taḡlar beyānındadır **bāb-ı ḡāmis** (6) ḥurūf-ı tehecci tertībi üzere büldānuḡ esāmīsi ve evşāf ve aḡbārını (7) beyānındadır

el-muḳaddime evvelā ma‘lūm ola ki arz küretü’ş-şekldür ya‘nī ṭop gibi (8) müdevver mā daḡı el-küriyü’ş-şekldür lākin arzı cemī‘ cevānibinden iḡāṭa etmemişdür (9) belki arzün yüksek yerleri şudan taşra ḳalmışdur ḳurıda (10) olan ḡayvānāta mesken olmak için havā daḡı küriyü’ş-şekldür arz ile (11) māyı cemī‘ cevānibinden iḡāṭa etmişdür bunlara ‘anāşır-ı

¹⁶ “Biz seni yeryüzünde hükümdar yaptık (38/26)”

¹⁷ “Allah onları ve oğullarını kıyamete kadar saltanatlarını daim etsin. (ḡalledā’l-lāhu Ta‘ālā saltanatehu ilā intihā ve’d-devrān-ı ebnā’u’l-lāhu Ta‘ālā amin)”

¹⁸ gökler A:

erba' a d rler bu ' an şır-ı (12) erba' ayı  okuz efl k ih ta  tmifşdur evvel  n rı Felek-i ** amer** anı Felek-i (13) **Z hre** anı Felek-i ** ems** anı Felek-i ** ems** anı Felek-i ** amer** anı Felek-i ' **U arid** (14) anı Felek-i **Z hal** anı Felek-i ** ev bit** anı Felek-i A' zama ih ta  tmifşdur (15) Őretleri bunlardur ve Kev kib-i (16) seb' a-i seyy re ki (17)  amer ve ' U arid ve (18) Z hre ve  ems (19) ve Merih ve M Őteri (20) ve Z haldur her (21) birisi bir felekdedur [3b] (1) amm  bunlardan  ayrı kev kib n c mlesi felek-i Őev bitdedur bu felege felek 'l- (2) bur c dağı el-bur c dağı d rler Şuver-i bur c bunda tağayy l olunduği un (3) ve felek-i a' zama felek-i atlas dağı d rler kev kibden h li olduği un atlas (4) nağşdan h li olduğı gibi lis n-ı Şer' de felek-i Őev bitde k rsi (5) ve felek-i a' zama ' arş denil r her feleg n iki  utbı ve bir mın kası vardur (6)  utblar iki c nibde olan noğtalardur ki aŐl  hareket  tmezler meŐel  (7)  ıkrıkcı bir m devver nesneyi  ıkrığa  evird ği vağtin ol nesnen n (8) iki tarafına sivrice dem rler ge urd ği yerlere  utblar d rler mın ka Şol (9) d 'yire-i ' azim dur ki iki  utbuğ m beyninde k re  zerinde farz olunur (10) felek-i a' zamuğ mın kasına mu' addil 'n-neh r d rler Şems ol mın ka (11)  zerine geldiği vağtin cem 'i '  lemde leyl   neh r ber ber olduği un bu (12) mu' addil 'n-neh r semtinde yery zinde farz olunan d 'yireye hağt-ı istiv ' (13) d rler bu d 'yire  zerinde v ki' olan Şehirlere d 'yim  gece ve g nd z (14) ber ber olduği un işbu d 're k re-i arzı k ti' farz olınsa arz (15) iki k t' a olur nişfi cen bi nişfi Őim li uf -ı istiv  d rler bir d yire (16) dağı vardur ol dağı arzı k ti' farz olınsa arz d rt k t' a (17) olur iki rub' ı cen bi ve iki rub' ı Őim li ve bu iki rub' Őim lin n bir rub' ina (18) rub' -ı mesk n¹⁹ d rler arzuğ ma' m r olan yeri bu rub' dadur b ki  alan (19)  c rub'  ar bdur ' ulem -yı m te addimin b yle bulmıŐlardur hağt  Şol k Ősa-i (20) meŐh re ki İskender-i Z 'l- arneynden nağl olunur İskender bir gemiye (21) cem ' dili bil r  demler  oyup bundan  ayrı ma' m re var mıdur [4a] (1) g r n  ey  g nder p ol  demler nice m ddet gid p  ğar bir gemiye (2) buluşup biri birin n dillerini bilmey p '  kibet bunlar anlardan (3) ve anlar bunlardan birer  dem deđiŐup gel p ol  dem bunlaruğ dilin (4) bild kten Şonra bizi dağı p diŐ ımız bundan  ayrı ma' m re var mıdur g r n (5)  ey  g ndermiŐ idi dedi ol k Ősanuđ aşlı yoğdur d miŐler amm  (6) h l  P rta al-ı bed-fi'  l on iki rub' Őim lin n ber sinde dağı t  vil yet-i (7)  ine varınca ma' m re bulmıŐdur halk dilinde buğa yeni d ny  d rler bu tağdirce (8) arzuğ nişf-ı Őim lisi ma' m r olup nişf-ı mesk n denil r (9) **pes** İskenderden nağl olunan k Ősanuđ aşlı yoğdur d men n aşlı yoğdur (10) v'all hu a' lem ' ulem -yı hey'et bu rub' -ı mesk nda hağt-ı istiv ya ber ber Őar dan (11)  arba yedi d 're

¹⁹ menk z A:

farz edüp her iki dâ'ire mâbeyninde vâkı' olan (12) yere bir ıqlım demişlerdür ba'zılar ıqlım-i evvelün (13) ibtidâsı haṭṭ-ı istivâdan (14) on iki derece ve kırk (15) daḳıka şimâl cānibinden (16) tutmuşlardur haṭṭ-ı (17) istivâdan olunduğı (18) taḳdırce [1]ıqlım-i evvelde (19) dâ'imâ leyl [ü] nehâr on (20) ikişer sâ'at olur ammâ on iki (21) derece ve kırk daḳıka şimâl cānibinden i'tibâr olduğı taḳdırce ıqlım-i **[4b]** (1) evvelün ḡāyet uzun günü on iki sâ'at kırk beş daḳıka olur (2) ve bu ıqlım-i evvelün şarḳdan ḡarba uzunluğı on biñ iki yüz elli iki (3) fersaḥdur ve cenūbdan şimāle enlūgi yüz kırk yedi fersaḥdur ve bu ıqlımda (4) yigirmi taḡ ve otuz ırmaḡ vardur ve ekşer ehlinün levni ḳaradur ıqlım-i şānīnün (5) uzun günü on üç sâ'at on beş daḳıkadur uzunluğı üç biñ (6) yüz dört fersaḥdur eni otuz beş fersaḥdur ve bunda yigirmi yedi (7) ırmaḡ vardur ve ekşer ehlinün levni ḳara ile ḳara yaḡız mâbeynindedür ıqlım-i (8) şālišün uzun günü on dört sâ'atdür uzunluğı iki biñ toḳuz (9) yüz yigirmi dört fersaḥdur enlūligi yüz on beş buçuḳ fersaḥdur ve bunda (10) otuz üç taḡ yigirmi iki ırmaḡ vardur ve ekşer ehlinün levni ḳara yaḡızdur (11) ıqlım-i rābi'ün uzun günü on dört buçuḳ sâ'atdür ve uzunluğı (12) iki biñ yedi yüz yigirmi beş fersaḥdur enligi toḳsan toḳuz fersaḥdur (13) ve bunda yigirmi beş taḡ ve yigirmi iki ırmaḡ vardur ekşer ehlinün levni (14) buḡday enlū ve beyāzdur ḡalkān ve ḡulḳan nāsuḡ a' delidür anuḡcün (15) bu ıqlım ma'den-i enbiyā ve evliyā ve ḡükemādur ıqlım-i ḡāmisün uzun günü (16) on beş sâ'atdür uzunluğı iki biñ beş yüz elli yedi fersaḥdur (17) [ē]nligi seksen iki buçuḳ fersaḥdur ve bunda otuz taḡ ve on beş ırmaḡ vardur (18) ekşer ehlinün levni beyāzdur ıqlım-i sādīsün uzun günü on beş (19) buçuḳ sâ'atdür uzunluğı iki biñ üç yüz toḳsan buçuḳ fersaḥdur enligi (20) yētmiş iki fersaḥdur ve bunda on bir taḡ kırk ırmaḡ vardur ekşer ehlinün (21) levni ḡamr ile beyāz mâbeynindedür ıqlım-i sābi'ün uzun günü **[5a]** (1) on altı sâ'atdür uzunluğı iki biñ iki yüz elli dört fersaḥdur (2) ve enligi altmış iki fersaḥdur ve bunda on bir taḡ ve kırk ırmaḡ vardur (3) ekşer ehlinün levni beyāz ile şuḳret mâbeynindedür ıqlım-i evveli haṭṭ-ı istivâdan (4) i'tibâr edenler ḳatında ıqlım-i sābi'ün āḡiri āḡiri-i 'imāretdür ammâ on iki (5) derece kırk daḳıka berüden i'tibâr edenler ḳatında āḡiri-i 'imāret ḡāyet uzun (6) gün on altı sâ'at ve rub' sâ'at olduğı yerdür ve ba'zılar uzun (7) günü yigirmi sâ'at olduğı yerde bir cezāre-i ma'müre vardur Tūlī dērler ol (8) cezārenün ḡalkı ḡāyet şovuḳdan ḡammāmlarda sākin olurlar demişlerdür (9) ve uzun günü yigirmi üç sâ'at olduğı yerde ādemler vardur ki (10) vuḡūşa beñzer demişlerdür v'allāhu a'lem her fersaḡ üç mildür ve her mīl (11) dört biñ zirā' dur ve her zirā' yigirmi dört uşbu' dur ve her uşbu' dur ki (12) altı dāne arpa enidür ki birinün baṭnı ve birinün zāhirine gele ve her arpanuḡ (13) eni altı ḳatır ḳuyruğı ḳılınuḡ incedür mühendisīn böyle ta'bir etmişlerdür (14) bu zıkr olunan eḳālīme eḳālīm-i ḡaḳıḳiyye dērler ıqlımün bir ḳısmı daḡı

vardur (15) aña ıqlīm-i ‘örfi dërler ıqlīm-i ‘örfi şol nâhiyeye ve şol memlekete dërler ki (16) bir nice şehrleri müsta‘ mel ola Şâm gibi ‘Irâk gibi eķālīm-i ‘örfiyyenüñ cümlesi (17) yigirmi toķuzdur evvelki cezîre-i ‘Arab ikinci diyâr-ı MıŖır üçünci bilâd-ı Mağrib (18) dördünci cezîre-i Endelüs beşinci bihâr-ı ğarbiyyede olan Cezâyir altıncı Şâm (19) yedinci Cezîre ki Dicle ile Furât mâbeynindedür sekizinci ‘Irâk toķuzuncı (20) Hûzistân onıncı Fârs on birinci Kermân²⁰ on ikinci Sicistân (21) on üçünci Sind on dördüncü Hind on beşinci Çîn on altıncı bihâr-ı şarķiyyede [5b] (1) olan Cezâyir on yedinci Rûm on sekizinci Ermeniyye ve Azâķ ve Ezrebîcân (2) on toķuzuncı bilâd-ı Cebel ki aña ‘Irâk-ı ‘Acem dërler yigirminci Deylem ve Gilân (3) yigirmi birinci Taberistân yigirmi ikinci Hôrâsân yigirmi üçüncü Zâbulistân (4) yigirmi dördüncü H̄ârezm yigirmi beşinci Toķârüstân ve Bedağşân yigirmi (5) altıncı Mâverâü’n-Nehr yigirmi yedinci Türkistân yigirmi sekizinci arzuñ (6) taraf-ı cenûbî yigirmi toķuzuncı arzuñ şimâlisidür bu kitâbda büldânüñ (7) etvâl ve ‘arûzî dağı zıkr olınsa gerek eyle olsa tûl-ı beled ve ‘arz-ı (8) beled ne êdüĖi ma‘ lûm olmaķ lâzımdur tûl-ı beled cânib-i ğarbda nihâyet (9) ‘imâret olan yerüñ ĖaĖı-ı nişf-ı nehârî ile maķşûd olınan (10) şehrüñ ĖaĖı-ı nişf-ı nehârî mâbeyninde mu‘ addilü’n-nehârdan (11) vaķi‘ olan kıı‘ aya dërler ‘arz-ı beled mu‘ addilü’n-nehâr ile semt-i re’s (12) mâbeyninde ĖaĖı-ı nişf-ı nehârdan vaķi‘ olan kavse dërler meşelâ (13) Dârü’s-Salţanata Koşantîne-i mühimmenüñ tûlı elli toķuz derece (14) ‘arz[ı] kırķ bir derece on beş daķıkadur bu dağı ma‘ lûm olmaķ gerekdür ki felekde (15) bir derecenüñ sağı-ı ‘arzdân Ėişşesi taķriben yigirmi iki fersağdur (16) ve bir günlük yol sekiz fersağdur fuķahâ böyle i‘ tibâr eylemişlerdür kaçan (17) iki şehrüñ tûlları ve ‘arzları ma‘ lûm olsa mâbeynleri kaç (18) günlük yol êdüĖi mâ lûm olur meşelâ Mekke-i Müşerrefenüñ tûlı altmış yedi (19) derecedür ve Dârü’s-Salţanat-ı Koşantînenüñ tûlı elli toķuz derece (20) ‘arzi kırķ bir derece pes Mekkenüñ tûlı Koşantîniyyenüñ tûlından (21) sekiz derece ziyâde olmuş olur sekiz derece ‘arzdân yüz yetmiş [6a] (1) fersağ olur ve Koşantînenüñ ‘arzi Mekkenüñ ‘arzından yigirmi derece (2) ziyâde olur yigirmi derece arzdân dört yüz kırķ fersağ olur cümlesi altı yüz (3) on fersağ olur bu cümle her gün sekiz fersağdan taķriben yetmiş altı günlük (4) yol olur ki Mekke ile Koşantînenüñ mâbeyninde bâkıyyesi buña göre Ėesâb olına (5)

el-bâbü’l-evvel bihâr-ı kibâr ki ‘ulemâ beyninde iştihâr bulmuşdur (6) evvelki Bağr-i MuĖiĖ ikinci Bağr-i Çîn üçüncü Bağr-i Rûm ya‘nî Akdeñiz dördüncü (7) Bağr-i Niğiş ya‘nî Karadeniz beşinci Bağr-i Hâzez ya‘nî Şirvân denizidür

²⁰ kirâmân A:

zıkr-i Baħr-i Muħit (8) buña Muħit dēnildügi arzuñ şudan taşra kalanın ihāta ētdügiçündür (9) Aristālis buña İklil dēyü ad vērmişdür ħavl-i arzdan baş üzerinde (10) iklil ya' nī tād giyer olduğıçün bu baħrūñ evveli cānib-i ġarbdan ihātası (11) ba' dehū cānib-i cenūbdan ve ba' dehū cānib-i şarġdan ve ba' dehū cānib-i (12) şimālden ihātası tā ibtidā ētdügmüz yere gelince beyān ēdelüm bu deñizūñ (13) cānib-i ġarbiyyesine Okyānūs dērler fetħ-i hemze ve sükūn-ı vāv ve kesr-i kāf (14) müşennāt-ı taħtiyye ve elif ve nūn ve vāv ve sīn-i mühmele ile bu Baħr-i Sebte ve (15) muġābilesinde Maġrib-i [A]kşā sevāhilinden cenūb cānibine çekilüp (16) Berber vilāyetine ve ħarāb yerlere uğrayup ħaṭṭ-ı istivānuñ cenūb (17) tarafına geçer andan şarġ tarafına müteveccih olup Cibāl-i Ķamer ki Nīl çıġduğı (18) taġlardur anuñ ardından çevrilüp Zengiler vilāyetinūñ ardından (19) şarġan ve şimālen çeküp Hind ve Çin Deñizine muttaşıl olur andan bilād-ı Çinūñ (20) şarġ tarafından çevrilüp Çin vilāyetinūñ şimāl ve ġarb cānibin (21) tecāvüz ēdüp Ye'cüc ve Me'cüc seddi muġābilesinde gelüp andan Rūs [6b] (1) vilāyetin tecāvüz ēdüp andan maġribe ve cenūba çeküp Rūmiyye vilāyetinūñ (2) ġarb cānibine gelür ba' dehū bilād-ı Rūmiyyeyi tecāvüz ēdüp cenūba (3) çekilüp sevāhil-i Endelüse varup andan Endelūs vilāyetinūñ ġarb (4) tarafından çekilüp Sebte muġābilesine gelür ki andan ibtidā ētmışdük (5) bu baħrūñ cenūb tarafında şems, arza ġarīb olup şuyınuñ (6) eczā ve laṭifesini taħlil ētdügiçün bu deñizūñ ol cānibinūñ şuyı (7) ġāyetde ġalīz ve ıssı ve tuzludur ħattā ol tarafında ħayvānātdan (8) bir nesne yoġdur ve bu deñizūñ taraf-ı şarġisine Baħr-i Zifti dērler şuyı (9) mükedder ve rüzġarı ħavī olup ekşer evġātında üzerinden (10) zulumāt ħālī olmaduğıçün

zıkrü'l-baħrū'l-ħārici fi'l-muħiti's-şarġi (11) **ilā ciheti'l-ġarbi icmālen** muħit-i şarġiden ġarb cānibine çıġan (12) deñizūñ icmālen zıkridür bu deñiz bir deñizdür ki bilād-ı Çinūñ şarġ (13) tarafından çıġup maġribe çekilüp Ķulzüm deñizine gelür bilād-ı Çinūñ (14) Ķulzūme gelince bu deñizūñ uzunluğu iki biñ yēdi yüz kırġ sekiz (15) fersaħdur bu deñizūñ etrafında vāġi' olan şehrler i' tibāriyle nice adı (16) vardır meşelā taraf-ı şarġisine Baħr-i Çin dērler sāhilinde bilād-ı Çin vāġi' (17) olduğıçün taraf-ı ġarbisine Baħr-i Hind dērler bilād-ı Hindde muġābilesinde olduğıçün (18) şonra Baħr-i Fārs dērler ve şonra Baħr-i Berber dērler (19) şonra Baħr-i Ķulzüm dērler bu deñizūñ cümlesini zıkr ēderüz İnşāllāhu Ta' ālā (20)

zıkrü Baħri's-Şin ya' nī Çin Deñizi Çinūñ şarġi ve cenūbī olan şehrlerinūñ (21) etrafından ħaṭṭ-ı istivā' üzerinden ġarb tarafına çekilüp cibāl-i [7a] (1) Ķamerūn Çin ile Hind mābeyninde fāşıludur ve bu taġlar 'ūd ma' denleridür (2) ve deñize on ġünlük yol miġdārı girmişdür Hind Deñizinde bir cezir[e] vardır (3) aña Serire dērler ħaçan bir kimesne bu

cezireden gemiye girüp rāst-ı cānib-i (4) şarka müteveccih olup Çin vilāyetine gitmek isterse işbu tağlara (5) uğrar ve bu tağların mābeyninde ba^ç zı kapular ve aralıklar vardır ki gemiler (6) girür ve her aralıktan bilād-ı Çinden bir şehre varılır

zıkrü'l-Baħrü'l- Ahzar (7) ya^ç nî yeşil deniz buña Hind Deñizi dەرler bununı taraf-ı şarkîsi bilād-ı Çin (8) ve şimālîsi bilād-ı Hind ve ğarbîsi bilād-ı Yemendür ammā taraf-ı cenūbîsi ma^ç lūm (9) degüldür zirā deniz çekilüp haṭṭ-ı istivāyı tecāvüz etmişdür Baħr-i Çinde (10) ve Baħr-i Hindde biñ yedi yüz cezāyir-i ma^ç mūre vardır ħarābeden ğayrı (11)

zıkr-i Baħr-i Fārs bu bir baħrdür ki Baħr-i Hindden Mükrān ile ^çUmmān mābeyninden (12) çıkup şimāl tarafına çekilür Mükrān bu baħrün ağızının şark tarafında (13) ve ^çUmmān ğarb tarafındadır bu baħr sāhil-i ^çUmmān üzerinden şimāle çekilüp (14) ^çAbbādāna varur andan şarkan ve bir miqdār cenūben çekilüp Mehrūbāna (15) andan Sinize ve Cennābeye ve Sifü'l-Baħre varur andan şarka çekilüp (16) Seyrāfa²¹ ve Hısn-ı İbni ^çAmāreye varup Hürmüz ki Kermānuñ iskelesidür (17) aña muttaşıl olur andan cenūben ve maşrıkan çekilüp sāhil-i Mükrāna varur (18) ve bu Baħr-i Fārsun ağızından durdūr vardır lisān-ı ^çavāmda aña çevlük dەرler (19) bununı aşlı budur ki ol mevzi^ç de üç tağ vardır birine Küseyr ve birine (20) ^çUveyr ve birine Leyse Fihi-Ĥayr dەرler kaçan ki gemi bu tağların arasına düşe (21) bu tağların mābeynlerinden muḥālif rüzgārlar gelüp gemi çıkartmayup [7b] (1) ^çākıbet helāk eder Baħr-i Çin ve Baħr-i Hind ve Baħr-i Fārs ve Baħr-i Okyānūsda (2) günde bir kerre medd ve bir kerre cezr ve gecedde bir kerre medd ve bir kerre cezr vāki^ç olur (3) medd denizün şuyunun kabarmasıdır cezr eksilmesidür bununı sebebi (4) budur ki şems yukarı kalkduçça²² rüzgār kalkmaç²³ ile deniz kabarur ve şems (5) indükçe rüzgār yatup deniz evvelki kararına varur ve kezālik gece (6) evāyilinde rüzgār harekete başlayup evāhirinde sākin olur (7) bunlara medd yevmi ve cezr yevmi dەرler bunların şehrieleri dağı olur şehrieleri (8) olur ki kamerün nūrı ziyāde olduçça denizlerin şuyı ziyāde olur eksük (9) olduçça eksük olur bununı sebebi nūr-ı kamerün ruṭūbatı ^çālemde te^çşiridür (10) anuñçün ay tolu iken kemiklerde ilikler ve sā^çyir aḥlāt ziyāde olur (11) tabıbler bundan ötürü kan almak ve hacāmet etmek ay tolu iken olmaç gerek (12) demişlerdür ve ay tolu iken yemişler tüz tüz büyürler ḥattā bāğ-bānlar yemişlerin (13) çayırdısın işidürler ve kamerün nūrı ziyāde olur iken dikilen ağaclar (14) tüz büyü[yü]p tüz yemiş vērür ve ay aydınında yatan kimesnelerde nezle (15) -ler ḥadiş olup bedenlerinde sustlık müşāhede ederler ve ayun (16) evvelinden ortasına varınca balıklar

²¹ seyrāfa C: seyraça A:

²² kalkduçça B-C: kalduçça A:

²³ kalkmaç C: kalmaç A:

deñiz yüzine çıkarlar ortasından (17) āhîrine varınca deñiz dibine kaçarlardı belki bir gecede ay maşrıqdan mışf-ı nehār dāyiresine (18) gelince şu üzerine gelüp mışf-ı nehārdan mağribe varınca ka' r-ı deryāya giderler (19)

zıkrü Bahri'l Qulzüm buña Kız[ıl]deñiz dërler ammā Hicāzda Bahr-i Qulzüm dërler zîrā Qulzüm (20) bununı taraf-ı şimālîsinde bir şehrdür bu baħr ' Aden qarasıyla cebel-i (21) Mendeb mabeyninde Bahr-i Hindden çıkup şimāle çekilüp sevāhil-i [8a] (1) Yemeni tecāvüz edüp Ciddeye muttaşıl olur andan şimālen ve bir miqdār ğarben (2) çekilüp Hıcefeye ve sāhil-i Yenbu' a ve Medîneye uğrayup Eyleye muttaşıl (3) olur andan cenūba dönüp Tūra varup andan şimāle dönüp (4) Qulzümeye muttaşıl olur andan cenūben ve bir miqdār şimālen çekilüp Kuşayra varur (5) bu baħr Kuşayrı tecāvüz etdükdensöñ yétmiş mîl miqdārı ğeñ olur bu (6) ğeñ yere Birke-i Ğurundul dërler ğayn-ı mu' ceme ve rā-i mühmelenün zammeleri ve sükün-ı (7) nūn ve dāl-ı mühmele ve lām ile Ğurundul bir mevzi' de vaz' olunmuş bir şanemün (8) ismiydi kaçan bir kimesne Mısr pâdişāhından anuñçün kaçup gitse ol şanem (9) anı ħabs edüp şalı vèrmez idi ba' dehū Kuşa[y]rdan cenūben ve bir miqdār (10) ğarben mümtedd olup ' Ayzāba varur andan cenūben mümtedd olup Sevākine (11) ve cezîre-i [D]ehleke varup sevāhil-i Hıbeşeden mümtedd olur Cebel-i Mendebe varur (12) Cebel-i Mendeb bu deñizün nihāyetidür cebel-i Mendeb ile ' Aden qaryesinün (13) mabeyni ğāyetde tardur hattā bir tarafda olan şahş ol bir tarafda olan şahş (14) da teşhîş eder ve bir tar yere Bābü'l-Mendeb dërler ve bu Bahr-i Qulzümünden (15) iki kol çıkup şimāl tarafına mümtedd olup şarka olan koluñ (16) nihāyetine Eyle ve ğarbi olan koluñ nihāyetinde Qulzümdür Eyle, Qulzüm mabeyninde (17) cenūb tarafına deñize dil gibi giren qararuñ nihāyetinde Tūr tağıdır (18) fir' avn bu baħrde Qulzümeye qarib yerde ğarq olmuşdur

zıkrü'l-Halîcü'l-Berberî (19) halîc dèyü deryāda bir kıt' aya dërler ki ba' zı nevāhiye mümtedd ola bu Berber Hıbeş (20) vilāyetindeki Berberdür Mağrib vilāyetindeki Berber degüldür işbu baħr (21) Cebel-i Mendebün ve bilād-ı Hıbeşenün cenūb tarafından Bahr-i Hindden [8b] (1) çıkup mağriben mümtedd olup Berber şehrine muttaşıl olur bu (2) deryānuñ şarkdan ğarba uzunluğı beş yüz mîl ve bu baħrün emvācı (3) tağlar gibidü[r] ve hem çatlamazdur

zıkr-i Bahr-i Okyanūs Okyanūsun (4) taşhîhi sâbıkan beyān olınmuşdur bu baħr Bahr-i Muħit-i Mağribiden bir kıt' adur (5) bu baħr hatt-ı istivā tarafından çıkup maşrıkan mümtedd olup ba' dehū (6) şimālen ve mağriben mümtedd olup Tancaya muttaşıl olur andan sevāhil-i (7) Endelüse uğrayup Endelüsi tecāvüz edüp bilad-ı Rūmiyyenün (8) şimāl

tarafından çevrilüp arzūn taraf-ı şimālisine varur (9) bu baħrden birkaç baħrle müteşa‘ib olur Baħr-i Rūm Baħr-i Bürdil Baħr-i Vereng gibi (10)

zıkrü Bahri’r-Rūm ya‘nî Akdeñiz bu deryā Baħr-i Okyānūsdan çıkup şark (11) tarafına çekilür bunun ibtidāsı Sebte ile Endelüs kıarası mabeynindedür (12) anuñçün ol mevzi‘e Sebte Boğazı dërler ve Baħrü’z-Zükāk daħı dërler Zükāk (13) ya‘nî sōkāk gibi tar olduğıçün evvel zamānda gēnligi on mīl (14) idi ammā hālā on sekiz mīl miqdārı olmışdur dërler bu baħrūñ (15) Sebte tarafına ki Mağrib kıarasıdur Berrü’l-‘Adve dërler zirā‘ adve geçmege (16) dërler bu mevzi‘den Endelüs kıarasına geçildiğıçün Berrü’l-‘Adve de denilmişdür (17) Ĥaridetü’l-‘Acāyib şāħibi eydür ehl-i Sūs ki Ġarb-ı Akşā ehlidür (18) dā‘yimā Endelüs vilāyetini urup gāret ederler idi ehl-i Endelüs (19) bunlaruñ elinden ‘āciz kalmışlar idi ‘ākıbet İskender ol diyāra (20) varduğı zamānda bunlar gelüp İskendere şikāyet etdiler İskender (21) daħı mühendisler cem‘ edüp kendüsi bi’z-zāt bile Zükāka [9a] (1) hazır olup Baħr-i Muħit ile Baħr-i Şāmı vezn etdürüp Baħr-i Muħiti (2) Baħr²⁴-i Şāmdan bir miqdār yüksek buldılar andan İskender emr edüp (3) Baħr-i Şām sevāhilinde olan şehrleri yüksek yerlere kıaldurdılar (4) ba‘dehū Endelüs ile Tanca mabeynini yerleri kıayalara varınca kıazdurup iki (5) tarafa taşda iki muħkem sedd yapırdı ki ikisinüñ²⁵ mabeyni (6) altı mīl idi anda Baħr-i Muħit cānibini kıazdurup iki seddüñ (7) ortalığına şuyı şalıverüp Baħr-i Muħiti Şāma akıtdılar ba‘dehū (8) şu galebe edüp iki cānibde olan şehrlerden nice şehrleri ġark (9) edüp nice tā‘yifeyi helāk etdi ve ol seddler şu altında kıalmışdur (10) hattā Endelüs tarafında olan sedd şu az olduğı vaħtin görinür (11) ammā Tanca tarafında olan seddi şu alup vāridini on iki (12) mīl miqdārı yere dek kıazmışdur v‘allāhu a‘lem bu deryānuñ (13) Tanca ve Sebteden ibtidā edüp ba‘dehū sā‘ir cevānibin zıkr edelüm (14) tā Endelüs kıarasına Cezire-i Ĥazrā denilen şehre gelince ki Sebtenuñ (15) muķābilesindedür pes bu Baħr-i Tanca ve Sebteden cenūben ve şarkān mümtedd olup (16) Tilimsānı tecāvüz eder ba‘dehū şarkān ve bir miqdār şimālen mümtedd olup (17) Bicāye memleketini ve Afrikiyye memleketini tecāvüz edüp Tūnusūñ (18) şimālī tarafına gelür ve bu mevzi‘de baħrden bir dil girüp Tūnus (19) ol dilüñ nihāyetindedür ba‘dehū şarkān mümtedd olup andan (20) cenūb tarafına dönüp cenūb cānibine bir büyük dil (21) girüp bu dilüñ ağızında Cezire-i Kıavşara dërler bir cezire vardır [9b] (1) Cezire-i Çekliyye muķābildür andan şarkān mümtedd olup Sūsaya (2) varur ba‘dehū maşrıķān ve cenūben mümtedd olup Mehdiyyeye ve Şafākusa (3) ve Cerbeye varur Cerbe Ceziresi Şafākusuñ şark ve cenūb (4) tarafındadır andan şarkān ve şimālen mümtedd

²⁴ baħr B: berr A:

²⁵ ikisinüñ B: iki sūtūnuñ A:

olup mağrib Ṭarablusına (5) varur andan sāhil-i bilād-ı Berķaya uğrayup Re's-i Evṣān (6) dērler bir tağ vardur aña mūrūr édüp andan ŗarkā teveccüh (7) édüp Re's-i Tennin dērler bir tağa dađı uğrayup andan (8) cenūb ṫarafına dönüp 'Aķabe dērler bir mevzi' ki Diyār-ı Mıŗrıyenün (9) ser-ħaddidür²⁶ anuđ berāberine varur ba' dehū maŗrıķan ve cenūben mümtedd olup (10) İskenderiyyeye varur ba' dehū maŗrıķan mümtedd olup Dimyāta ve 'Arıŗe (11) varur andan ŗarķan ve ŗimālen çekilüp Ğazzeve andan 'Aŗķālāna (12) andan Ŗaysāriyyeye andan 'Akkāya andan ŗūra andan ŗaydāya andan (13) Beyrūta andan ŗām Ṭarablusına andan Cebeleye andan Lāziķiyyeye (14) andan Süveydiyyeye varup ba' dehū ğarben ve ŗimālen mümtedd olup bāb-ı (15) Sekenderūneye Bāniyāsa andan Ayāsa andan Ŗaraman ve Ğamīd Ēli (16) tađları muķābilesine varur andan mağriben mümtedd olup Ŗaradeniz (17) Aķdenize dökildüĝi yer andan mağriben ve bir miķdār cenūben mümtedd olup (18) Mōra vilāyetine ve Arnavūd vilāyetine ve Bāsiliseye andan Būliyyaya (19) varur Benādıķa ğalici bilād-ı Bāsiliseye ile Būliya mābeyninde (20) çıkar Bāsiliseye bir 'avratuđ adıdur ki ol zamānda ol (21) vilāyetün pādiŗāhı idi andan cenūben mümtedd olup [10a] (1) Ŗalveriyye memleketine ve sevāhil-i Rūmiyye andan Tosķān vilāyetine ve Bize (2) vilāyetine varur andan Ceneveye varup ŗimālen ve ğarben dönüp (3) Lunberde memleketine andan Mağribe dönüp Fireng vilāyetiyle Endelūs (4) vilāyetinün mābeyninde fāŗıla olan tağ ki aña Cebelū'l-Bürt dērler (5) aña varur ba' dehū ŗarķ ṫarafına dönüp Endelūs vilāyetinün (6) ṫaraf-ı ŗarķisi denize girür andan ṫaraf-ı ŗarķi devr édüp (7) ba' dehū mağribe dönüp Berŗelūneye varur andan ğarben ve cenūben (8) mümtedd olup Ṭurtūŗa ve Belensiyyeye varur ba' dehū mağriben (9) ve ŗimālen mümtedd olup Dāniya andan ğarben ve cenūben mümtedd olup Māliķaya (10) uğrayup Cezire-i Ğazrāya muttaŗıl olur ki Sebte ve Ṭanca muķābilesidür (11) ve bu baħrün uzunluđı biđ yüz otuz altı fesaħdur ve bunda yüz (12) miķdārı cezire vardur

zıkr-i Ğavrū'l-Benādıķa ğavr feth-i ğā-i mu' ceme (13) ve sūkūn-ı vāv rā-i mūhmele ile ŗol ğalice dērler ki ba' zı nevāğiye (14) mümtedd olan Benādıķa bir ṫāyifedür Benādıķa ibni Maṫaya mensūblardur (15) ve ğalici Bāsiliseye vilāyeti ile Būliya ortasında Aķdenizden çıkup (16) mağriben ve bir miķdār ŗimālen mümtedd olup Rūmiyyenün ṫaraf-ı ğarbisine (17) varur bu medine-i Benādıķiyye bu ğaliciñ nihāyetindedür bu ğalici (18) ibtidāsından intihāsına varınca yedi yüz mildür bilād-ı Benādıķa (19) bu ğaliciñ içinde ve sevāhilindedür her kiŗinün evi önine (20) gemi varup her kiŗi ķapusu öninde gemiye biner

²⁶ser-ħaddidür B: ser-ħaddür A:

zıkr-i Nîtiş ve Baħr-i (21) Mā-nîtiş Nîtiş kesr-i nūn ve sūkūn-ı yā-i taħtiyye ve kesr-i t̄a-i mūhmele [10b] (1) ve ūin-i mu^c ceme ile Ķaradenizūñ adıdur Mānîtiş AzaĶ deñizinūñ (2) adıdur kütüb-i Ķadîmede böyledür ve Ķaradenize Baħr-i Ķırım ve Baħr-i Tarbūn (3) daħı d̄erler ve deryānuñ beyānına sāħil-i ūarĶisinden ibtidā (4) édüp ba^c dehū sāħil-i ūimālisine ba^c dehū ġarbīsini beyān édelüm (5) tā Ķoūantīneye gelince pes bu baħr Fenā d̄enilen mevzi^c de ūimālen ve bir miĶdār (6) ūarĶan mūmtedd olup Kerpeye ve Bendekliye uğrayup ba^c dehū ūimāle (7) ve ġarba dönüp Ķaradan deñize bir dil girür bu dilūñ niħayetinde (8) Sinōpdur bu dilūñ muĶābilesinde ġarb tarafında bir dil daħı (9) vardur anuñ nihāyetinde ūaru-Kermāndur ba^c dehū Sinōbdan ūarĶa (10) mūmtedd olup ve ġeñ olmaġa baūlayup Sāmsūna andan Tarābzōna (11) varur ba^c dehū ūimālen ve bir miĶdār ġarben mūmtedd olup Soħūma varur andan (12) ūonra berr-i ūarĶi ile berr-i ġarbi yap yap biri birine yaĶın olmaġa baūlayup (13) giderek deryā tar boġaz olur bu boġaz AzaĶ Deñizinūñ Ķaradenize (14) aĶduġı ȳerdür ve bununūñ taraf-ı ūarĶisinden Tāmān d̄erler bir ūeħr vardur (15) baħr-i mezkūr Tāmāni tecāvüz étdükdenūonra ūarĶan ve ūimālen ve ġarben ġeñ (16) olur sāħil-i ūarĶisinde bir ūeħr vardur aña ūuĶrāĶ d̄erler ba^c dehū (17) ūimālen mūmtedd olup AzaĶa varur Ten cānib-i ġarba çevrilüp (18) zıkr olınan boġazuñ ġarb tarafında Kerū d̄erler bir ūeħr vardur (19) aña varur ve bu Kerū zıkr olınan Tāmānuñ muĶābilesinden ba^c dehū bu boġaz (20) cenūben mūmtedd olup Ķaradenize varur andan cenūben ve maġriben mūmtedd (21) olup Keġāya varur ki Tarābzōna muĶābildür ve andan ūūdaĶa varup ūarĶ tarafına dönüp Ķaradan [11a] (1) bir dil deryāya girür ol dilūñ niħayetinde ūaru-Kirmāndur ki Sinōba muĶābildür ba^c dehū (2) ġarben ve bir miĶdār cenūben ġeñ olup AĶ-Kirmāna varur andan cenūben mūmtedd olup (3) ūaĶĶıya varur ki Tūnā ūuyınuñ Ķaradenize dökildüġi ȳerdür ba^c dehū cenūben mūmtedd (4) olup Kerpe muĶābilesine gelüp andan Fenār d̄enilen ȳere gelür Ĥalīc-i Ķoūantīnenūñ (5) iki boġazı vardur biri bu Fenārdur ki Ķaradenizūñ İstanbül boġazına aĶduġı (6) ȳerdür ve biri Gelibōlı Boġazıdır ki Ĥalīc-i Ķoūantīnenūñ AĶdeñize dökildüġi (7) ȳerdür bu Ĥalīcūñ bir boġazdan bir boġaza varınca uzunluġı ȳetmiş mīldür (8) ve Ķoūantīne ile Üsküdār mābeyni taħmīnen bir fersaħdur ve Ķoūantīneden Fenār (9) boġazına varınca on altı mīldür ve Ķaradenizūñ Fenārdan tā intihāsına (10) varınca uzunluġı biñ üç yüz mīldür ve Ķaradenizde altı cezīre vardur (11)

zıkr-i Baħr-i Bürdīl bu bir baħrdür ki Endelūsūñ ūimāl cānibinde ūintiyāĶū (12) d̄erler bir ūeħr vardur anuñ yanından Baħr-i Muħiṫ-i Maġribīden ĶıĶup ūarĶ (13) tarafına mūmtedd olup Endelūs vilāyeti tamām olduġı ȳerde Bürdīl d̄enilen ūeħre (14) mūntehī olur ve bu

baħrüh bir tarafı Akdeñize qaribdür hattâ mâbeyni kırk mildür (15) dërler ve bu baħrde bir cezire vardur adına Birtâniyye dërler

zıkr-i Baħr-i (16) Vereng Vereng uzun boylu bir t̄ayifedür ki bu baħrüh sâhilinde olurlar (17) Baħr-i Muħit̄-i Mağribi Endelüsden şimâl canibine tecävüz êtdükdenşonra ma' müreye baħrden (18) bir kıt' a girüp Şaçalibe vilâyetinüh şimâl tarafından mümtedd olup Bulğâr memleketine (19) müntehî olur bu baħre Baħr-i Vereng dërler bu baħr şarq tarafına çekilüp Türk vilâyetinüh (20) ardından ğayr-ı ma' lümü'l-hâl tağlara ve yerlere uğrayup arz-ı Çinüh (21) hudûdına varur

zıkr-i Baħrüh'l- H̄azez H̄azez fet̄-i h̄â-i muceme ve iki zay-ı [11b] (1) mu' ceme ile Babüh'l-Ebvâb ardında Türkdën bir ümmet-i ' azîmedür buñların bilâdına (2) bilâdü'l-H̄azez dërler ve bu baħr ol bilâda nisbet olup Baħrüh'l-H̄azez dênilür (3) ve buña Baħr-i Âbüskün ve Baħr-i Cürçân ve Baħr-i Taberistân dañı dërler bu bir müstaķill (4) acı deñizdür ki Deryâyı Muħite ve sâyir deñizlere ittışali yoķdur ve t̄ulânîdür (5) ammâ istidârete qaribdür bu baħrüh evvelâ cânib-i ğarbisini ba' dehû cenûbisini ba' dehû (6) şarķisini ba' dehû şimâlisini beyân edelüm pes bu deñiz cânib-i ğarbda Şirvân (7) derbendinde Demür K̄apu dênilen mevzi' den ibtida edüp cenûben ve şarķan mümtedd (8) olup Erdübil vilâyetinden Mûğâna ve bilâd-ı Gilâna ve Deyleme uğrayup (9) ba' dehû maşırķan mümtedd olup Âbüskûna varur Âbüskün bu baħrüh nihâyet-i şarķiyye- (10) sidür ba' dehû şimâlen ve mağriben mümtedd olup Demür K̄apuya gelür bu baħrüh (11) şarķdan ğarba uzunluğı iki yüz altmış fersaħdur êni iki yüz fersaħdur (12) ve bunda cezâyir-i ma' müre yoķdur ammâ ģarâbe vardur

el-babüh's-şânî (13) buħayre ve baṭıhanuñ ikisinüh ma' nâsı birdür Türkice göl demekdür göller (14) ğâyetde çoķdur zabṭa kâbil degüldür lâkin kitâblarda naḳl olınanları beyân (15) edelüm ḥaṭṭ-ı istivânun cenûb tarafında iki göl vardur biri ğarbî (16) ve biri şarķîdür Cebel-i K̄amer ki Nîlüh çıkduğı tağdur ol tağdan on (17) ırmağ çıkup beş ırmağ aḳup gelüp ğarbî olan göle dökilür (18) ve beş ırmağ şarķî olan göle dökilür Nîl-i Mışruñ aşlı bunlardandır (19)

Buħayret-i Kūrâ bu göl ḥaṭṭ-ı istivâ üzerinde bir göldür ki şimdi zıkr (20) olınan iki gölüh şuları gelüp buña dökilürler ba' dehû bu şu üç (21) bölük olup bir bölüğü şimâle aḳup Mışra gelür aña Nîl-i Mışr dërler [12a] (1) ve bir bölüğü şarķa aḳup Zenc ve H̄abeş vilâyetinde Maḳdişûya gelür aña Nîl-i (2) Maḳdişû dërler ve bir bölüğü ğarba aḳup bilâd-ı Sūdânda Ğâneye gelür aña Nîl-i (3) Ğâne dërler ba' zılar bu gölden hemân Nîl-i Mışr çıkar Nîl-i Maḳdişû ve Nîl-i (4) Ğâne ğayrı tağdan çıkar demişlerdür v'allâhu a' lem

Bahiretü's-Sūdān (5) bu göl Mağrib-i Akşāda Kaşrū'l-'Abdü'l-Kerīm ile Selā mābeynindedür

Buḥayretā-i (6) **Tūnusü'l 'azbete ve'l-ğayrū'l- 'azbete** Tūnusun iki göli vardır biri (7) tatlı biri acıdır tatlı olan göl yağmur şularından müctemi' dür (8) ve bu gölün kenārında ra' nā bāğlar ve bāğçeler vardır ammā acı göli denizden (9) girmedür bu gölün ağzı ile Tūnus mābeyni on mīldür ve bu gölün (10) devri yigirmi dört mīldür

Buḥayretü'l- Feyyūm Feyyūm Göli tatlı göldür (11) Feyyūmun şularından müctemi' olur bu gölde balıklar ve ılğun ağacı (12) ve mişeler vardır Feyyūmdan şimāl ve ğarb canibine buçuğ günlük yerde-(13) dür ve şarkdan ğarba uzunluğı bir günlük miqdārı vardır

Buḥayretü'l- (14) **Nesterū** bu bir göldür ki İskenderiyye ile Reşid mābeyninde Acı Denizden (15) çıkan Reşidün ğarb ve şimāl tarafında Reşide bir günlük yol miqdārı (16) yerdedür ve bu gölde bir cezire var ol cezirede Nesterū derler (17) feth-i nūn ve sūkūn-ı sin-i mühmele ve müsennāt-ı fevkiyye ve rā-i mühmele ve sūkūn-ı (18) vāv ile bir köy vardır bu göl aña nisbet olunup Buḥayret-i Nesterū (19) dēnilür ve bu köy halkının dirligi bu gölün balığın şayd etmek iledür (20) haṭṭā derler ki balığın maḥşūli yılda yigirmi biñ altundan ziyādeye şatılır (21) ve bu göle Nilden bir ḥalıc girür ve bunun ortasında bir kimesne ṭursa [12b] (1) aşlā eṭrāfını göremez

Buḥayretā-i Dimyāt ve Tinnīs bunlar iki (2) göldür biri birine muttaşıldur ve ikisi de denize muttaşıldur Dimyāt göli ğarb (3) tarafına ve Tinnīs göli şark tarafınadır Tinnīs bu gölün içinde bir ceziredür (4) ve bu iki göle Nilden şu girür anuḡcün Nil ziyāde olduḡça bunların (5) şuları tatlı eksildükçe acı olur

Buḥayret-i Zūğar zamm-ı zā ve feth-i ğayn-ı mu' cemeteyn (6) ve rā-i mühmele ile Şāmda bir kıyeyün ismidür aşlāda Zūğar Luṭ peygāmerün (7) kızının adıdır bu kıyede sakin olduḡcün bu kıyeye dağı Zūğar (8) dēnilmişdür bu buḡayreye Buḡayre-i Müntine ya' nī Koğar Göl derler balıktan (9) ve ğayrıdan bunda aşlā nesne olmaduḡcün bu göle Ürdünn ırmağı (10) ve ğayrı şular akup bunda batup kalurlar ve bu gölden ḡummer derler (11) zamm-ı ḡā-i mühmele ve feth-i mim-i müşeddede ve rā-i mühmele ile bir nesne çıkar ol diyāruḡ (12) halkı bu nesneyi bāğlarının çubuğlarına sürerler ve bunu sürmek dişi (13) ḡurmāya erkek ḡurmā aşmak gibidür derler ve bu göl Ġavruḡ cenūb (14) tarafındadır ve devri iki günlükden ziyādedür

Buḥayret-i Bāniyās (15) Bāniyās kırbında bir göldür içinde kıamışlık vardır ve ol mevzi^c de (16) bir tağ vardır ol tağdan niçe ırmağlar çıkup bu göle dökilür (17) ve Şeri^c a ırmağı bundan çıkup Taberiyye göline dökilür

Buḥayret-i Taberiyye (18) Taberiyye bu gölün kenārında cānib-i ğarbi ve cenūbisinde bir medīne-i ḥarābedür (19) bu göl aña nisbet olunur Bāniyās göline dökilen Nehr-i Şeri^c a bu göle (20) dökilür ve bu gölün devri iki günlük miđdārı vardır ve bunda ašlā (21) kıamış yoktur

Buḥayretü'l- Bukā^c kesr-i bā-i muvaḥḥade ve fetḥ-i kāf ve elif [13a] (1) ve ^cayn-ı mühmele ile bu göl birkaç batağlar ve kıamışlıklardır Ba^clebekden ğarb tarafına (2) bir günlük yērdedür

Buḥayret-i Dimaşk buña bu göl Ğuḥa-i Dimaşkun şarki (3) ve şimālindedür Beredā ırmağı ve ğayrı ırmağlar buña akarlar ve bunda (4) kıamışlık vardır

Buḥayretü'l-Kuds buña Buḥayre-i Hımsuğ dağı dērler bu göl (5) Nehr-i Urnuđdan ḥaşıl olmadır zīrā bu gölün taraf-ı şimālisinde taş ile (6) bir sedd yapılmışdır İskender yapmışdır dērler bu seddün şarka ğarba uzunluğı (7) biñ iki yüz seksen yēdi zīrā^c dur ēnlülüđi on sekiz bucuğ zīrā^c dur (8) bu şuyı ḥabs ēdüp göl ēden bu seddür şöyle ki bu sedd ḥarāb olsa (9) göl bozulup ırmağ olur ve bu seddün ortasında kara taşdan binā (10) olunmuş iki burc vardır ve bu göl bir düz yerde ve Hımsuğ bir günlük (11) taraf-ı ğarbindedür şimālden cenūba uzunluğı üç günlük yoldur (12) ēnlülüđi zikr olınan seddün uzunluğı kıadardır ve bu gölün balıkları (13) vardır

Buḥayret-i Efāmiye Efāmiye Şeyzer kırbında bir şehrdür Efāmiyenün (14) ğarbi ve şimālī tarafında sazlıklar içinde bir niçe göller vardır a^c zamī iki (15) göldür biri cenūbī ve biri şimālīdür ikisininüñ dağı şuyı Nehr-i Urnuđ-(16) dan gelüp cenūb tarafından bu göllere girüp şimāl tarafından çıkar (17) bu iki gölün cenūb tarafında olanına Buḥayre-i Efāmiye dērler ğenliği (18) nişf-ı fersaḥ vardır ve deriñliđi ādem boyı miđdārıdır yēri balcuğdur (19) içinde ādem tırmağa kıadir degöldür ve bu gölün etrafını kıamışlar ve söğüd (20) ağacları iḥāta etmişdür ve ortasında kıamışlıklar vardır gölün (21) bi't-tamām görünmesine māni^c dūr ve bu gölde envā^c -i tıyūr bir mertebede çokdur ki [13b] (1) ašlā bir gölde dağı böyle yoktur ve eyyām-ı rābi^c de bu gölde şarı nīlūfer (2) bir tepede çok biter ki çiçeği ve yaprağı gölün yüzini örtüp gemiler nīlūferler (3) arasında gezerler ammā ol şimāl tarafında olan göl Hısn-ı Bürzeyh sancağındandır (4) bu iki gölün mābeyninde kıamışlık vardır ve bu kıamışlık içinden biri birine (5) yol vardır ve bu göle Naşārā Göli dērler balık şayd ēdenler Naşārā (6)

olduğün ve bunun vasaı açuğdur ammā taraf-ı cenūbī ve taraf-ı şimālisinde (7) nīlūfer biter ve bunda engelis dēmek ile ma^ç rūf bir nev^ç balığ vardır (8)

Buğayre-i Antākiyye bu göl Antākiyye ve Bağrās ve Hārīm mabeyninde bir (9) düz yēdedür ol yēre ^ç Amığ Ovası dērler Halebden ğarb tarafına (10) iki günlük yoldur ve bu göle üç ırmağ girür biri şarkīdür aña ^ç İfrīn (11) dērler ve biri ğarbidür aña Kara Irmağ dērler ve biri bu ikisinün mabeyninde- (12) dūr aña Nehr-i Yağrā dērler bu üç ırmağ müctemi^ç olup bu gölün şimāl (13) tarafından girüp cenūb tarafından çıkup bir ırmağ olup Antākiyyenün (14) üstinde Demür Köprinün altında Urnuğ Irmağına muttasıl olur bu gölün (15) devri bir günlük yol miğdārıdır ve bunu dağı kāmışlar ihāta etmişdür ve bunda (16) olan kuşlar ve balıklar Efāmiye Gölünde olanlara qarībdür

Buğayret-i Erciğ (17) bu bir acı göldür ve deriğdür devri dört günlükden ziyādedür Hālağ (18) ve Erciğ bunun kenārındadır bu Hālağın şark tarafındadır bunda tiriğ (19) dēmek ile ma^ç rūf bir nev^ç balığ olur effāka alup giderler yēl esdügi (20) zamānda bu göl kavī hareket edüp rāyiğası Hālağa ve etrafında olan (21) bilāda vāşıl olmak ile bunun temevvüc etdügin bilürler ve bunda [14a] (1) kāmışlık yoğdur

Buğayret-i Telā ve buña Ürmiiye Göli dağı dērler bu göl Merāğa (2) ile Selemās mabeyninde Merāğanun ğarbisinde Selemāsın şarkisinde (3) bunun ğarbdan şarka cenūba inhirāf ile uzunluğı yüz otuz mīldür (4) eni bunun nişfidur ve bunun ortasında bir cezīre ve ol cezīrede (5) bir tağ ve üzerinde bir kal^ç a vardır aña Kal^ç a-i Tulā dērler bu kal^ç anun (6) ğāyetde haşāneti olduğün Hūlagū mālını bunda kōmişdur belki (7) dağı anda medfūndur dērler bu cezīrenün devrini ba^ç zılar altı günlük (8) ve ba^ç zılar dağı ziyāde ve ba^ç zılar eksük dēmişlerdür

Batāyihü'l-İrāk (9) Batāyih-i Başra ve Batāyih-i Vāsıt, Dicle ırmağlarından Vāsıt altından (10) çıkarlar Vāsıtın büyük batığasına Dicle bir kāmışlu sōğākdan (11) girüp bir kāmışlu sōğākdan çıkar bu minvāl üzerine girüp çıkar tā (12) dört batığ olıncaya dek bunlardan şonra Diceden Başra ırmağları (13) çıkarlar Kūfenün dağı Furāt şuyunun fazlātından birkaç batığası (14) vardır

Buğayrāt-ı Fārs Feminhā Buğayret-i Değ-i Erzen (15) bu göl Kūre-i Sābūr dēnilmek ile ma^ç rūf olan yēdedür uzunluğı (16) on fersağ miğdārı vardır ve şuyı tatlıdur ğāh olur kurıyup (17) şuyı ğāyetde az kalur

Ve Minhā Buḥayretü'l-Cemkân bu göl Kûre-i (18) İştâhrdadur evveli Şirāza iki fersaḥ yêrdür āhiri ḥudūd-ı (19) Ḥüzistāna qaribdür ve şuyı tuzludur ve uzunluğı on iki (20) fersaḥ miḳdârıdır

Buḥayret-i Zere zāy-ı mu'ceme ve rā-i mühmele ve hā ile (21) bir mevzi' dür ki Buḥayre aña nisbet olunur bilād-ı Sicistānda bu bir tatlu [14b] (1) göldür Hind-mind Irmağı buña dökilür şular çok olduçça şuyı çok ve az (2) olduçça az olur uzunluğı otuz fersaḥ ve êni bir günlük miḳdârı (3) vardur ve bundan çok balıklar çıkar eṭrāfi köylerdür Alā-Sicistān (4) şahrāsına olan ṭarafı degül

Buḥayre-i Ḥārezm bu göl Ḥārezmden (5) altı merḥale yêrdedür ve şuyı tuzludur ve buña Ceyhün Irmağı (6) ve Şaş Irmağı girür ve bunun devri yüz fersaḥdur

Buḥayret-i Tūliye (7) müşennāt-ı fevkiyye ve vāv ve lām ve müşennāt-ı taḥtiyye ve hā ile nāhiye-i şimâlde nihāyet-i (8) ma' mûrede bir buḥayre-i kebîredür ba' zısı ḳuṭb-ı şimālî taḥtındadır ve bunun (9) ḳurbında bir medîne vardur ismine Tūliye dêrler bu buḥayre aña mensûbedür (10)

el-bābü's-şâliş enhār-ı kibār ve şigār bî-ḥadd ve bî-şümârdur (11) lâkin 'ulemā mābeyninde iştiḥār bulan bunlardur

zıkr-i Nîl-i Mısr bu bir nehr-i (12) 'azîm-i meşhûrdur ki dünyāda nazîri yoğdur Ebû 'Ali ibni Sinā Ḳānûnda (13) eydür bir ḳavm Nîl-i Mısrı medḥinde ifrāt edüp esbâb-ı medḥi dörd (14) nesnedür demişlerdür evvelkisi gāyet uzak yêrden gelüp çok (15) aḳmaḳ ile laṭifdür ikinci pāk ṭopraḳlar üzerinden aḳmaḳ ile ḥâliş olup (16) şevāyib-i rediyeden ḥâlîdür üçünci cenûbdan şimāle aḳmaḳ ile yêli ki (17) ṭayyib yêldür ebḥire-i rediyesini taḥlîl edüp şâfi olur dördüncü (18) büyük şı olmaḳ ile buña qarışan eşyâ-yı müfsidenün bunda te'siri (19) yoğdur gāyır ırmağlar eksildüğü zamānda Nîl ziyāde olur sebebi bunun (20) çığduğı yêrün ḳışı zamānı bu cāniblerün yazı zamānı olduğdur (21) pes ol ṭarafda ḳış zamānı olmaḳ ile şular çok olup [15a] (1) bu ṭarafda yaz zamānı olmaḳ ile az olur ḥaṭṭ-ı istivānuḳ cenûb ṭarafında Cebel-i Ḳamer (2) dêrler bir ṭağ vardur Nîl ol ṭağdan on yêrden inüp sâbıḳan (3) zıkr olınan ḥaṭṭ-ı istivānuḳ cenûb ṭarafında olan iki göle dökilürler beşi (4) birine ve beşi birine ba' dehū bu iki gölün her birinden dörd ırmağ çığup iki (5) ırmağ daḥı ḥāricden qarışup cümlesi cem' olup sâbıḳan zıkr olınan (6) ḥaṭṭ-ı istivā üzerindeki Kūrā göline dökilür Nîl-i Mısr bu gölden çığup (7) şimâl ṭarafına mûmtedd olup bilād-ı Şūdānda Zegāveye andan Nübeye uğrayup (8) ba' dehū şimālen ve bir miḳdar ḡarben mûmtedd olup andan rāst-ı Mağribe dönüp ba' dehū (9) mağriben ve bir miḳdar şimālen ve mûmtedd olup ba' dehū şarka rücū' edüp andan (10)

şimâle ve şarka dönüp Üsvâna varur ba' dehû şimâlen ve bir miqdâr ğarben mümtedd (11) olup andan bir miqdâr şarka dönüp Mışra uğrar andan Mısrı tecāvüz (12) édüp Şatnûf dênilen kıaryeye varduĝda iki bölük olur ğarbîsi (13) Reşîde varup andan Aĝdenize dökilür şarkîsi Cevcer dênilen kıaryeye (14) vâşıl olduĝda iki bölük olup ğarbîsi Dimyâtuĝ ğarb tarafından (15) denize dökilüp şarkîsi Üşmün-ı Tannâc dênilen şehre uğrayup (16) Dimyât ve Tinnîs Göllerine dökilür ki bu göller deryâya muttaşıldur sâbıķan (17) beyân olunmuşdur Nîlün ziyâdesi zamânında Nehr-i Feyyûma daĝı şü çıkar (18)

Nehrü's-Süsü'l-Aķsâ bu bir ırmaĝdur ki maĝribde Lemta dênilen şehrün (19) şark tarafında iki günlük yerde bir taĝuĝ taraf-ı cenûbî ve şarkîsinden çıkup (20) şimâlen mümtedd olup Sûs-ı Aķşâ şehri ki Târüdenet denilür anuĝ şimâl (21) tarafına uğrayup Aĝdenize dökilür Nîl-i Mısr gibi bunuĝ daĝı etrafına ĥinnâ [15b] (1) ve sükker kıamışı ekerler Nehr-i Melviyye bu bir nehr-i kebîrdür ve Maĝrib-i Aķşâda meşhûrdur (2) Sicilmâse Irmaĝı ki Sicilmâsenün cenûb tarafından çıkar buĝa dökilür (3) ikisi bir ırmaĝ olup Sebtenün taraf-ı şarkî ve cenûbisinde Sebtaye (4) üç yüz on mil yerde Aĝdenize dökilür

Nehr-i İşbiliyye Mine'l-Endelüs (5) bu nehr büyüklükde Dicle miqdârı vardur ehl-i Endelüs buĝa nehr-i a' zam dërler (6) Cibâl-i Şeķüre dênilen taĝlardan çıkup daĝı ırmaĝlar kıatılıp Kırtubaya (7) uğrayup andan çevrilüp şimâlden cenûba aķup İşbiliyyeye mürür (8) eder İşbiliyye bu gölün taraf-ı şarkîsindedür ve Tarrayâne taraf-ı ğarbisinde İşbiliyye (9) muķâbilesindedür ba' dehû dönüp şarkdan ğarba aķup Berrü'l-Mâ 'yide dênilen yerde (10) Deryâ-yı Muĥîte dökilür bu ırmaĝda deryâdan medd ve cezr vâķi' olur (11) Başra kıatında Diclede olduĝı gibi

Nehr-i Rûmiyye bu ırmaĝ Rûmiyyenün (12) şimâl tarafından çıkup Rûmiyyeye uğrayup Baĝr-i Rûma dökilür

Nehr-i Ebi-i (13) Fütürüs zamm-ı fâ-i sükün tã ve zamm-ı rã ve sîn-i mühmelât ile bu nehr Fileşîn (14) vilâyetinde Remleye kıarîbdür Ĥalîl Taĝınuĝ altından çıkup şarkdan ğarba (15) aķup Ürsûf mişeliginün cenûb tarafında Baĝr-i Rûma dökilür (16)

Nehrü'l-Ürdünn zamm-ı elif ve sükün-ı rã-i mühmele ve zamm-ı dâl-ı mühmele ve teşdid-i (17) nûn ile Şâmda bilâd-ı Ğavrda bir şehrdür buĝa Nehr-i Şerî' a daĝı dërler (18) bunuĝ aşlı Cebel-i Şelcden Bâniyâs Göline inen ırmaĝlardur bu gölden (19) bu ırmaĝ çıkup Taberiyye Göline girüp andan çıkup cenûben seyr édüp (20) Nehr-i Şerî' aya dökilür

Nehrü'1-Yermük Yermük Nāhiye-i Şāmda (21) bir vadīnūn ismidür bu nehr Kuşayr ile Taberiyye mābeynindedür [16a] (1) bu nehr Nehr-i Şerī'aya dökilür Nehr-i Şerī'a dağı Gavruñ ortasından geçüp (2) cenūben mümtedd olup Beysāna ve Erihāya varup andan Buḥayre-i Zūgara (3) dökilür

Nehr-i Ḥamāh buña Nehr-i Urnuṭ dērler ve bu nehr[e] Maḳlūb dērler (4) cenūbdan şimāle aḳduğıçün ve Nehr-i 'Āşī dērler ekşer enhār yerleri dolaşır (5) şuarup bu dōlāb ile şuarduğıçün bunun menba'ı Ba'lebekden bir merḫale (6) şimāl tarafında Re's dērler bir köydür Re'sden çıkup şimālen seyr édüp (7) Cūsiyeyi tecāvüz édüp Hımsuñ ğarb tarafında Buḥayre-i Ḳudüse (8) dökilür andan çıkup Ḥamāya andan Şeyzere uğrayup Buḥayre-i (9) Efāmiyeye dökilür andan çıkup Demür Köpriye varur andan dönüp (10) cenūben ve maġriben seyr édüp Anṭakiyye ḥiṣārına uğrayup Süveydiyye katında (11) Baḥr-i Rūma dökilür ve bu nehre bir niçe enhār dağı qarışur biri bir nehirdür ki (12) Efāmiyeden çıkup Buḥayre-i Efāmiyeye varup Nehr-i Ḥamāya muḥteliṭ olur (13) biri dağı bir nehirdür ki Efāmiyenūñ şarḳ tarafında iki mīl miḳdārı yerden (14) çıkup Buḥayre-i Efāmiyeye girüp Nehr-i Ḥamā ile muḥteliṭ olur ve biri dağı (15) üç nehirdür ki şimālden aḳup Demür Köpriden aşağada Nehr-i Ḥamā (16) ile muḥteliṭ olur bu üç nehrüñ birisi Nehr-i Esveddür ki şimāl tarafından (17) ve Dürbesāk altından aḳar ve biri Nehr-i Yaġrādur fetḫ-i müşennāt-ı taḫtiyye ve sükūn-ı (18) ğayn-ı mu'ceme ve fetḫ-i rā-i mühmele ve elif-i maḳşüre ile bunun menba'ı Yaġrāya (19) qarībdür bu nehr Yaġrāya uğrayup Nehr-i Esvede dökilür biri dağı (20) Nehr-i 'İfrīndür kesr-i 'ayn-ı mühmele ve sükūn-ı fā ve kesr-i rā-i mühmele ve müşennāt-ı (21) taḫtiyye ve nūn ile bunun menba'ı bilād-ı Rūmdur bu nehr dağı Rāvendāne ve Cevmeye [16b] (1) ve 'Amiḳe uğrayup Nehr-i Esvede qarışup cümlesi bir nehr olup Buḥayre-i (2) Anṭakiyyeye girüp andan çıkup Nehr-i Ḥamāya dökilür

Nehr-i Ceyḫān 'āmmē-i (3) nās buña cihān şuyı dērler bunun aşlı Mar'aşa üç günlük yerden (4) çıkar birkaç ırmağlardur 'Uyūn-ı Ceyḫān dēnilmek ile ma'rūflardur ve bu (5) nehr büyüklükde Furāta qarībdür bu nehr Rūm Ṭaġlarınıñ arasından şimālden (6) cenūba çekilüp Mişşisanuñ şimāl tarafından geçüp Baḥr-i Rūma dökilür (7)

Nehr-i Seyḫān bunun menba'ı Malaṭıyyeye üç günlük yerdür ve bu Ceyḫāndan (8) geçer gider bu dağı şimālden cenūba aḳup bilād-ı Ermen ki bilād-ı Sisdür aña (9) uğrayup Azene ḥiṣārınıñ taraf-ı şarḳisinden geçüp Azene ile Mişşışa (10) altında Ceyḫān ile bir olup Āyās ile Ṭarsūs mābeyninde Baḥr-i Rūma (11) aḳarlar

Nehr-i Ankarâ bu nehr Ankaraya uğrayup bāğlarını bāğçelerini (12) şuarup Karadenize aqar

Nehr-i Hiraqlê bu bir nehrdür ki ‘Alâyâ (13) Tağlarından Sinöb cânibine inüp Karadenize dökilür Hiraqlê bu nehrün (14) kenârında bahre qarib bir şehr idi ammâ Hârünü’r-Reşid harâb étmişdür (15)

zîkrü’l-Furât ve muzâfatihâ Furātuñ aşlı Erzenü’r-Rûmuñ taraf-ı (16) şimâlî ve şarkîsidür andan çekilüp Malaṭıyye qurbına andan Sümeysâta gelür (17) ba‘dehû şarqan mümtedd olup Qal‘atü’r-Rûma ve Bireye ve Ca‘ber qal‘asına (18) ve Raqqaya ve Reḥabeye ve ‘Âneye ve Hite ve Kûfeye ve Diyâr-ı ‘Araba ve (19) Vâsiṭ ile Başra mâbeyninde olan baṭâyihâ uğrayup andan Şaṭṭ-ı (20) ‘Arabda Dicleye muttaşıl olup Baḥr-i Fârsa aqarlar ve Furâta bir niçe enhâr (21) girür biri

Nehr-i Sümeysâtdur bu nehr Sümeysâta uğrayup [17a] (1) andan Hışn-ı Ziyâd ki Hartabirt dërler aña uğrayup Malaṭıyye üstinde (2) Furâta girür ve biri

Nehrü’l-Balîhdür bâ-i muvaḥḥade ve lâm ve müşennât-ı taḥtiyye (3) ve ḥâ-i mu‘ceme ile bu aşlı Arz-ı Ḥarrânda bir ırmağdur ki aña ‘Aynü’z-Zehbâniyye (4) dërler zâl-i mu‘ceme ve hâ ve bâ-i muvaḥḥade ve elif ve nûn ve müşennât-ı taḥtiyye ve hâ ile (5) bu nehr maşriqa seyr édüp Raqqanuñ şimâl tarafından geçüp Furâta muttaşıl (6) olur ve biri

Nehrü’l-Ḥâbürdur ḥâ-i mu‘ceme ve elif ve bâ-i muvaḥḥade (7) ve vâv ve râ-i mühmele ile bunun aşlı Re’s-i ‘Ayn denilen mevzi’ de (8) ‘Aynü’z-Zâhireye denilen ırmağdur bu nehr Raqqâ ile Qarkîsâ mâbeyninde (9) Furâta qarışur ve biri Nehrü’l-Hirmâsdur kesr-i hâ ve sükûn-ı (10) râ-i mühmele ve mîm ve sîn-i mühmele ile bu nehr arz-ı Naşibinden çıkup (11) bundan bir nehr daḡı bulunur aña Nehr-i Şarşâr dërler bu Nehr-i Şarşâr Beriyye-i (12) Sincâra uğrayup Tikrit yanında Dicleye qarışur ammâ Nehr-i Hirmâs (13) çekilüp Nehr-i Ḥabûra muttaşıl olup ikisi bir nehr olup Qarkîsâ (14) yanında Furâta aqar

Furâtdan bir niçe enhâr çıkar biri (15) **Nehr-i ‘İsâdur** ‘İsâ bin ‘Ali bin Naşibin‘ Abdullâh bin ‘Abbâs ki Maşûruñ (16) ‘ammuşidur aña nisbet olunur bunun maḡreci Kûfe qarşusunda Dehmâ (17) dërler bir yêrdür bu nehr Bağdâd tarafına gidüp Muḥavvil denilen mevzi’ e (18) varduqda bir niçe ırmağlar olup Bağdaduñ cânib-i ġarbisinde Dicleye (19) dökilür Furât

eksildiği eyyāmda nehr-i ‘İsā akmaz olup būstānlar (20) bundan bākī kalan gölcüklerden²⁷ dōlāb ile şuvarılır

biri (21) **Nehr-i Şarşardur** feth-i Şādeyn-i mühmeleteyn ve sūkūn-ı rā’eyn-i mühmeleteyn ile [17b] (1) bu nehr Furātdan Nehr-i ‘İsā çıktığı yērūn aşığa yanından çıkup (2) Bağdād ile Kūfe mābeyninde Sevād-ı ‘İrāqa seyr edüp ve üzerinde (3) olan bilādı şuvarup Bağdād ile Medāyīn mābeyninde Dicleye (4) aqar

ve biri Nehrü’l-Mülkdür bu Nehr-i Furātdan Nehr-i Şarşar aşığa (5) yanından çıkup Sevād-ı ‘İrāqdan üzerinde olan bilādı şuvarup (6) Medāyīn altında Dicleye aqar

ve biri Nehr-i Kūşādur zamm-ı kef (7) ve sūkūn-ı vāv ve şā-i müşelleşe ve elif-i maqşüre ile lākin elif dördüncü harf (8) vāki‘ olduğün yā şūretinde kitābet olunur bunun maḥreci Nehr-i Mülk (9) maḥrecinden aşığadır bu daḥı eṭrāfında olan bilādı şuvarup Nehr-i (10) Mülkūn altı yanında Dicleye aqar Furāt Nehr-i Kūşāyı tecāvüz étdükden sonra (11) iki bölük olur biri küçük ve biri büyük küçügi ki cenūbīsīdūr (12) çekilüp Kūfeyi tecāvüz edüp Baṭāyiḥa dökilür büyüğüne Nehr-i Sūrī (13) dērler zamm-ı sīn-i mühmele ile Sūrī bir kıyenyūn ismidür ki bu nehrūn (14) kenārındadır bu nehr Kaşr-ı İbni Hübeyreye uğrayup ba‘ dehū cenūben seyr (15) edüp medīne-i Bābile mūrūr edüp andan sonra bir niçe bölük olur (16) ammā aşı çekilüp medīne-i Nīli tecāvüz edüp Dicleye aqar

zıkr-i (17) **Dicle** kesr-i dāl-ı mühmele ve sūkūn-ı cīm ile Nehr-i ‘azīm-i meşhūrdur bu nehr (18) Erzenü’r-Rūmdan çıkar çıktığı yerde azdur ammā Aḥlātdan ve Diyār-ı (19) Bekrden daḥı şular kıarışup Amide vāşıl olduğu yerde büyük (20) olur ba‘ dehū cenūben çekilüp Cezīre-i ibni ‘Ömere varur andan maşrıқан (21) ve cenūben çekilüp medīne-i Beledde varur ba‘ dehū maşrıқа teveccūh [18a] (1) edüp Mavşıla varur andan maşrıқан ve cenūben seyr edüp Tikrīte (2) varur ba‘ dehū rāst-ı şarқа dönüp Sūrre Men Re’āya varur (3) andan cenūba dönüp ‘Ukberāya varur ba‘ dehū cenūben ve bir miqdār şarқан (4) mümtedd olup Bağdāda varur andan cenūben seyr edüp Kelvāzāya ve Medāyīne (5) ve Sībe uğrayup Deyrū’l-‘Ākūla varur ba‘ dehū maşrıқан seyr edüp (6) Nu‘ māniyeye varur andan cenūben ve maşrıқан seyr edüp Femū’ş-Şulḥa varur (7) ba‘ dehū maḡriben seyr edüp Vāsīta varur andan maşrıқан seyr edüp (8) Baṭāyiḥ-i Vāsīta girüp andan çıkup şarқа ve cenūba mümtedd olup Başrayı (9) tecāvüz edüp Übülle aḡzına andan ‘Abbādāna mūrūr edüp Baḥr-i Fārsa (10) dökilür

²⁷ gölcüklerden A, C: gökçeklerden B:

Dicleye bir niçe ırmağ dökülür biri Nehr-i (11) Erzendür buña Nehr-i Şarsār dahı dërler feth-i şâ-i müşelleşe ve sükûn-ı (12) rā-i mühmele ve feth-i müşelleşe-i şāniye ve elif ve rā-i mühmele ile bu nehr Nehr-i (13) Hirmāsdan bölünüp Berriyye-i Sincāra uğrayup Dicleye dökülür (14) nitekim yukarıda zıkr olınmışdur

ve biri Nehr-i Bāsānfadur (15) bu nehr arz-ı Meyyafariķinden çıkup Cezāre-i ibni ‘Ömerüñ üstinde (16) şark tarafına beş fersah yerde Dicleye dökülür

ve biri Zāb-ı (17) Ā‘lādur feth-i zāy-ı mu‘ ceme ve elif ve bā-i muvahhade ile buña²⁸ Delü İrmağ dërler (18) berk aķduđıķın bu nehr Mavşıl ile İrbil mabeyninden çıkup Sinn (19) dënilen şehrün qurbında Dicleye dökülür

ve biri Zāb-ı Aşğardur (20) bu nehr Şehrüzör tağlarından çıkup İrbil ile Deķūka mabeyninden geķüp (21) Dicleye dökülür Diclede bir niçe enhār çıkar biri Qātül-ı [18b] (1) Ā‘lādur feth-i kâf ve elif ve zamm-ı tã-i mühmele ve vāv ve lām ile bu nehr Diclede (2) Qaşr-ı Mütevekkil yanından çıkup niçe köyler arasında seyr edüp Şulı dënilen (3) köye varur andan sonra buña Qātül dënilmiz Nehrüvān dënilür ba‘ dehü (4) bir niçe bilād ve qurāya uğrayup Cercerāyanuñ cānib-i şarkısında (5) Dicleye dökülür

ve biri Evc-i Qātül dahıdur cümlesinüñ (6) başı birdür Sürre-Men Re‘ādan iki fersah aşğadan çıkarlar ba‘ dehü Dicleye (7) aķarlar ve

biri Düceyldür zamm-ı dāl-ı mühmele ve feth-i cīm ve sükûn-ı (8) müşennāt-ı tahtıyye ve lām ile Bağdād üstinde bir nehrdür mahreci Sürre-Men Re‘ādan (9) aşğadur ve bu Düceylün üzerinde niçe şehrler ve köyler vardur Diclede (10)

Batāyih altından şarka ve garba niçe enhār çıkar şarka (11) çıkan ırmađlarıñ igen şöhretleri yokdur ammā garba çıkan ırmağlar (12) gāyetde çokdur hattā yüz biñden artuğdur dërler lākin uşulı (13) toķuz ırmağdur evvelkisi ki fevķanīdür

Nehrü’l-Meredür Ebü Bekr Şıddıķuñ (14) oğlı ‘Abdu’r-Raķmanıñ mu‘ taķı Mere bin ‘Oşmāna mensübdur bu nehr Diclede (15) cihet-i garba çıkup Diclenün taraf-ı garbisinde ve Başranuñ taraf-ı (16) şimālisinde olan yerleri şıvarup fażalātı Nehrü’d-Deyre dökülür (17) ikincisi

Nehrü’d-Deyrdür bu nehr Diclenün taraf-ı garbisinde Nehrü’l-Mere (18) çıkduğı yerden üç fersah aşğadan çıkar bu nehrün ağzında (19) Muķammed bin Hānefiyyenün

²⁸ buña B: ŋa A:

meşhedi vardır bu meşhedde şol kadar (20) māl vardır ki haşra kâbil degüldür zirâ ol diyârûn halkı (21) râfîzilerdür Muḥammed bin Ḥanefiyyeye gâyetde mu‘ teḳadlardır kaçan [19a] (1) bir kimesne ölse cümle mālını bu meşhede vaşiiyet eder üçüncisi

Nehr-i (2) Bişḳ-i Şîrîndür bu nehr, Nehrü’-d-Deyrden altı fersah aşağıdan (3) çıkar bu nehr bi’l-külliiye ḥarâb olup ašlâ eşeri ḳalmamışdur dërler (4) dördüncisi

Nehr-i Ma‘ ḳıldur bu nehr ašḫâb-ı Resûlü’llâhdan Ma‘ ḳıl bin (5) Yesâre mensûbdur zirâ Aḥnef ḥazret-i ‘ Ömere Ehl-i Başra için bir nehr (6) ḳazı vër dëdi ḥazret-i ‘ Ömer daḫı Ma‘ ḳıl bin Yesâre emr eyledi ol (7) daḫı vardı bu nehri ḳazdı anuḫün aḫa nisbet olunmuşdur bu nehr (8) enhâr-ı Başranuḫ ecell ü a‘ zamındandır Nehr-i Bişḳ-i Şîrînden iki fersah aşağıdan (9) çıkup maḡribe seyr édüp andan yay gibi cenûba çevrilüp Başranuḫ ḡarbî (10) ve şimâlisine muttaşıl olup Başra ḳatında Nehr-i Übülle ile ḳavuşurlar (11) beşincisi

Nehr-i Übülledür bunun maḡreci Nehr-i Ma‘ ḳıl maḡrecinden dörd (12) fersah aşağıdur Übülle bunun aḡzında bir şehrdür bu nehr Başra tarafına (13) seyr édüp cenûba aḳup sonra yay gibi şimâle çevrilüp Başra yanında (14) Nehr-i Ma‘ ḳıl ile ḳavuşur bu iki nehrün her birisi nişf-ı dâyre gibidür (15) Dicle ortalarında veter ve ḳuṭr gibidür ve bu üç ırmaḡ mâbeyninde (16) olan yerlere Cezîre-i ‘ Uzma dërler bu cezîrenün cümlesi ekinler ve bûstânlardur (17) kaçan Baḫr-i Fârsda medd vâḳi‘ olsa Nehr-i Übülle Nehr-i Ma‘ ḳıla aḳup şu gerüsine (18) döner Hind gemileri ‘ Abbâdândan Dicle içinden Übülle ve Başraya çıkarlar (19) kaçan cezr olsa şu yine dönüp Nehr-i Ma‘ ḳıl²⁹ Nehr-i Übülle aḳar bu ikisi (20) dâyimâ bu ḫâl üzerindedür altıncısı

Nehrü’-l-Yahûdidür bu nehr (21) Nehr-i Übülle maḡrecinün altında dörd fersah yerden çıkar bunun ba‘ zısı [19b] (1) ḫarâb olmuşdur yedinci

Nehr-i Ebi’l-Ḥaşıbdür fetḫ-i ḫâ-i mu‘ ceme ve kesr-i şad-ı mühmele (2) ve sükûn-ı müşennât-ı taḫtiyye ve bâ-i muvaḫḫade ile bu nehr Nehr-i Yahûdî altında bir fersah (3) yerden çıkar bunun daḫı ba‘ zısı ḫarâb olmuşdur sekizincisi

Nehrü’-l- (4) Emîrdür bunun maḡreci zıkr olunan nehrün maḡrecinden bir fersah (5) aşağıdur bunun daḫı ba‘ zısı ḫarâbdur toḳuzuncısı

Nehrü’-l-Ḳundüldür (6) ḳâf ve nûn ve dâl-ı mühmele ve lâm ile Başrada bir mevzi‘ dür bu nehr Başra ma‘ mûr (7) iken mevcûd idi ammâ el-ân ḫarâbdur mu‘ temed-i ‘ aliyye

²⁹ ma‘ ḳıl B: ma‘ ḳıl A:

kimesne naql éder ki Başra ve şol (8) şehrler ki bu nehrlerüñ üzerindedür harâb olup gâyetde az qalmışdur (9)

Dicletü'l-Ehvâz bu nehr Ehvâzdan çıkar büyüklükde Dicleye (10) qaribdür üzerinde bağlar ve büstânlar ve şeker qamışları çoğdur (11)

Nehr-i Şirîn bunun menba'ı Cebel-i Demâr dërler bir tağdur bu nehr, bilâd-ı (12) Fârsı yarup Cennâbe yanında Baħr-i Fârsa dökilür

Nehrü'n-Nevkân (13) feth-i nûn ve sükûn-ı vâv ve feth-i kâf ve elif ve nûn ile bu nehr bilâd-ı Hûzistânda (14) bir nehr-i 'azîmdür ve bu nehr 'Asker-i Mükreme uğraduğı yerde yigirmi miqdârı (15) gemiden düzülmiş bir 'azîm köpri vardır bu nehrüñ aşlâ şuyı zâyı' (16) olmayup bağçeleri ve mezra'aları ve şeker qamışlarını şuarur

Nehr-i (17) **Tüster** bu nehr, 'Asker-i Mükrem verâsından çıkup Ehvâza Hısn-ı Mehdiye (18) uğrayup Baħr-i Fârsa dökilür

Nehr-i Tâb bunun menba'ı İşfahân (19) Tağlarına qaribdür bu Nehr-i Errecâna uğrayup Sînz katında Baħr-i Fârsa (20) dökilür

Nehr-i Sekân feth-i sîn-i mühmele ve feth-i kâf-ı muħaffefe ve elif ve nûn (21) ile Rustâk, Rûyecândan çıkup nevâhî-i Fârsdan niçe yerler [20a] (1) şuarup Baħr-i Fârsa dökilür

Nehr-i Zendeverd zamm-ı zây-ı mu'ceme ve sükûn-ı (2) nûn ve feth-i dâl-ı mühmele ve vâv ve sükûn-ı râ-i mühmele ve zâl-ı mu'ceme ile İşbahân (3) qapusında bir nehr-i kebîrdür

Nehrü'l-Hind-Mind kesr-i hâ ve sükûn-ı nûn (4) ve dâl-ı mühmele ve mîm ve sükûn-ı nûn ve dâl-ı şâniye ile bu nehr Ğuvr ardından (5) çıkup ħudûd-ı Ruħħaca ve Büste uğrayup ba' dehû şarqdan ġarba çekilüp (6) Sicistânı vâşıl olup Buħayre-i Zereye dökilür bu nehr, Sicistâna (7) bir merħale miqdârı tecävüz étdükden sonra bundan bir niçe enhâr çıkar (8) evvelkisine Nehrü't- Ta'âm dërler ikincisine Nehr-i Sîrüz üçüncisine Nehr-i Sitârüz (9) dërler Medîne-i Sicistânun cemî' enhârı Nehr-i Sitârüzdandır bâb-ı (10) Büstde Nehr-i Hind-Mind üzerinde gemilerden düzülmiş köpri vardır (11)

Nehrü'r-Ress bu nehr Qalîkalâ tağlarından çıkup Debile ve Verşâna (12) uğrayup Baħr-i Ĥazeze qarib yerde Nehr-i Kürr ile biriküp Baħr-i Ĥazeze (13) dökilürler Nehr-i Ressün ardında üç yüz altmış medîne-i ħarâbe vardır (14) dërler bu şehrler ħaqq celle ve

‘alānuḡ ve aşḡābü’r-ress و قرونأً بين ذلك (15) ³⁰ كثيراً kavliyle zıkr  tdüğü Őhrlerdür d miŐlerdür

Nehrü’l-Kürr zamm-ı kef (16) ve Şedid-i r -i m hmele ile iki nehrdür a’ zammı ve eŐheri Err nda B b ’l-Ebv b (17) katındağı tağdan  ıķandur bu nehr, bil d-ı Err nı yarup ge up Baġr-i H zeze (18) d kil r bil d-ı Ezrebic n ile bil d-ı Err n m beyninde bu nehr f Őiladur (19) Nehr ’l-K rr n  biri dağı bil d-ı F rsdadur bu nehr Kerv ndan  ıķup (20) Rust k K m-ı F r zı Şuvarup Buġayret ’l-Cemk na d kil r

Nehr-i (21) C rc n bu nehr C rc n Tağından  ıķup mağriben ve cen ben  ekil p [20b] (1)  b sk na varur  b sk ndan ayrılıp iki nehr olup Baġr-i H zeze d kil r (2)

Nehr-i Belġ buġa Ceyġ n Irmağı d rler bu nehr ġud d-ı BedeġŐ ndan  ıķup (3) ve buġa dağı  ok ırmağlar karıŐup mağriben ve Őim len seyr  d p ġud d-ı (4) Belġe ve Tirmide varur ba’ deh  mağriben ve cen ben seyr  d p Zemme varur ba’ deh  (5) mağriben ve Őim len m mtedd olup  mula ve ġ rezme varur ba’ deh  Őarķan ve bir miķd r (6) Őim len m mtedd olup Buġayret-i ġ rezme d kil r ve bu Ceyġ ndan bir ırmağ (7) dağı  ıķup cen ben seyr  d p ġucende ķurbına uğrayup Baġr-i Aġzara (8) d kil r

Nehr ’Ő-Ő Ő buġa Seyġ n d rler bu nehr bil d-ı T rk (9) ġud dından  ıķup AġsikeŐe uğrayup ba’ deh  mağriben ve bir miķd r cen ben (10) m mtedd olup ġucendeye ve F r ba uğrayup Yangı Kente iki merġale y rde (11) Buġayret-i ġ rezme d kil r

Nehr-i Mehr n bu nehr Nehr-i Sindd r (12) bu nehr N ġiye-i M lt na uğrayup cen ben ve ġarben m mtedd olup ManŐ reye (13) uğrayup Debil n  ġaraf-ı Őarķisinde Baġr-i Hinde d kil r bu nehr tatlu (14) ve b y k nehrd r N l-i Mışr gibi bu dağı taŐup ni e y rlere  ıķup andan (15)  ekil p y rine ekin ekerler ve bunda dağı tims Őlar vardur

Nehr-i (16) ġamr n bu nehr bil d-ı  in ile bil d-ı T rk m beyninde f Őıla olan tağdan (17)  ıķar ve bu nehr enh r-ı  in n  a’ zammıdur ve bunun  ġaraf-ı Őarķisinde med ne-i (18) ġamed n ve ġaraf-ı ġarbisinde Med ne-i K ytağ r dadur Nehr-i  in ve Nehr-i Hind (19) Baġr-i Muġit ile birikd ği y rde baġre d kil r

Nehr-i K nek bu nehr ehl-i (20) Hind katında ġ yet mu’ azzamdur buġa ġacc  derler ve kend lerini bunda ġarķ (21)  derler ve ken rında nefŐlerini ķatl  derler Şuyını zemzem

³⁰ “Ve bu arada daha bir ok nesilleri (inkarları y z nden helak ettik) (25/38)”

şuyı [21a] (1) gibi hediye için alurlar bu nehr hudūd-ı Hinde şarkdan ğarba akup Kınevçün (2) taraf-ı şarkisine uğrar

Nehr-i Tunā zāmm-ı tā-i mühmele ve feth-i nūn ve elif (3) ile Tūne denilen ırmağdur bu Nehr-i Furāt ile Dicle cem^c olunsa (4) ikisinden büyükdür ve bu nehr akşā-yı şimālden cenūb tarafına akup (5) Şa^cb Tağ dērler bir tağ vardır anuñ taraf-ı şarkisine uğrayup (6) andan çekilüp Belğırād önünde Sāve Irmağıyla biriküp ğarbdan (7) şimāle mūmtedd olup Şakıcı dēnilen şehrūñ taraf-ı şimalisinde Ğaradenize dökilür (8)

Nehr-i Denişt bu bir [bü]yük ırmağdur Tūnenūñ şimāl tarafındadır (9) Cebel-i Şıķlab dērler bir büyük tağ vardır andan çıkup bir (10) aylık yol miķdārı ğarb tarafına akup ba^c dehū maşrıķ tarafına dönüp (11) şarkan çekilüp Ğaradenize dökilür ve bu nehrūñ ğarba giden kolyıla (12) şarka giden kolyi mābeyni bir ēnlü ve uzun ceziredür ve bu cezirede (13) çok şehirler vardır

Nehr-i Ūzū elif ile ve zāy-ı mu^c ceme-i mufahhame ve vāv (14) ile ya^c nī Ūzū dēnilen ırmağdur Tunānuñ şarkisindedür bu dağı (15) bir büyük ırmağdur şimālden gelüp mağribe gidüp andan dönüp (16) şarka gidüp Şaru Kirmān ile Ak Kermān mābeyninde Ğaradenize (17) dökilür

Nehr-i Tan tā-i müşennāt-ı fevkiyye ve elif-i mūmāle ve nūn ile (18) ya^c nī Ten şuyı dēnilen nehr-i ^cazımdür Uzūnuñ³¹ taraf-ı şarkisinde (19) ve İtilūñ taraf-ı ğarbisindedür şimālden cenūba akup Azaķuñ taraf-ı (20) ğarbisinden Azaķ Denizine dökilür

Nehrü'l-İtil İtil kesr-i elif (21) ve tā-i müşennāt-ı fevkiyye ve lām ile Rūs ile Hāzez mābeyninde bir şehrdür [21b] (1) bu nehr aña nisbet olunur bu nehr ol bilāduñ a^czam-ı enhārındandır akşā-yı (2) şimāl ve maşrıķ ki anda ^cimāret yoķdur ol taraftan gelüp Bulğār şehrinūñ (3) taraf-ı şimālī ve ğarbisini devr ēdüp Ūkek dērler bir kiçirek şehir vardır (4) aña gelüp ba^c dehū şarkan ve cenūben mūmtedd olup Şarāy şehrinūñ taraf-ı cenūbisine (5) ve ğarbisine uğrayup Baħr-i Hāzeze karīb yerde bölük bölük olur hattā (6) biñ bir ırmağ olur dērler ve bunlarūñ cümlesi Baħr-i Hāzezūñ taraf-ı şimālī ve ğarbisinde (7) baħre dökilür

el-bābü'r-rābi^c cibāl ve tilāl (8) bī-ħadd ve bī-şümārdur lākin ^culemā mābeyninde iştiħār bulan bunlardır

³¹ uzve A:

zıkr-i (9) **Cebelü'l-Ḳamer** bu fennün aşhâbı bunun zabtında ihtilâf etmişlerdür (10) ba' zılar Cebel-i Ḳamerdür gökde olan kamere muzâfdur demişlerdür bu taḳdırce (11) feth-i kâf ve feth-i mîm ile olur ba' zılar kamer, tarfdan ya' nî ḳardan göz (12) ḳamaşmasından müştakḳdur demişlerdür ve ba' zılar Ḳumr zamm-ı kâf ve sükûn-ı (13) mîm ile aḳşâ-yı cenûbda bir cezîrenün ismidür aḳa muzâfdur demişlerdür (14) bu taḳ ḥaṭṭ-ı istivânun cenûb tarafında on bir derece yêrdedür ve bunun (15) ğarbdan şarḳa uzunluḡı on beş derecedür Nîl-i Mıṣruḡ menba' ı budur (16) Kitâbü Resmî'l-Ma' mûrda bu taḳun levni kızıldur dênilmişdür Naşîr-ı Tûsi (17) tezkiresinde buḡa kimesne varmamışdur belki ırâḳdan görmüşlerdür ki (18) üzerinde olan ḳar sebebiyle bir aḳ taḡdur demişlerdür şâhib-i Ḥamâ (19) Naşîruḡ kelâmına sū'âl êdûp demişdür ki bu söz benüm ḳatında ğâyetde (20) müsteb' addur zîrâ Cebel-i Ḳamer ḥaṭṭ-ı istivânun cenûb tarafında on (21) bir derece yêrde olduḡı gibi ' Aden daḡı ḥaṭṭ-ı istivânun şimâl [22a] (1) tarafında on bir derece yêrdedür cemî' zamânda ' Adende ḳar yağduḡı işidilmemişdür (2) taraf-ı cenûbî ḥôd ḥazîz-i şems ol cânibde olduḡıçün daḡı ıssıdur (3) eyle olsa Cebel-i Ḳamerde ḳar n'eyler ve Ḳitâbü Resmî'l-Ma' mûrda bu taḳun levni (4) kızıldur dênildüḡi Naşîruḡ levni aḳdur dêdüḡine muḥâlifdür demişdür bu faḳîr (5) dâ' inün bu sū'âle cevâbı budur ki ' ulemâ böyle beyân eylemişlerdür ki (6) ḥarâretün sebebi şemsün hem arza ḳurbı ve hem semt-i re'se ḳurbıdur (7) kez[â]lik bürüdetün sebebi şemsün hem arzdan bu' dı ve hem semt-i re'sden (8) bu' dıdur eyle olsa Cebel-i Ḳameri ' Adene ḳıyâs êtmenün belki daḡı ıssıdur (9) dêmênün vechi yoḡdur ve ' Aden tarafı Cebel-i Ḳamer tarafından ıssıdur zîrâ (10) ' Adenün ḳışı şems, cedî evveline varduḡı zamânadur ol zamânda şems (11) egerçi kim ehl-i ' Adenün semt-i re'sinden cenûb tarafına ba' id olur (12) ammâ ḥazîz-i şems ol cânibde olduḡıçün şems, arza ḳarîb olmaḡ (13) ile bürüdetün bir sebebi mevcûd olmamış olur pes ' Adende bürüdet (14) eksük olmaḡ ile ḳar yağmaḡ müyesser olmaz ammâ Cebel-i Ḳamerün ḳışı şems, (15) sereṭân evveline varduḡı zamânadur ol zamânda şems, Cebel-i Ḳamerün (16) semt-i re'sinden şimâl tarafına ba' id olduḡı gibi evc, şems şimâl (17) cânibinde olduḡıçün arzdan daḡı ba' id olur pes bürüdetün (18) iki sebebi bile mevcûd olmaḡ ile Cebel-i Ḳamerde ḳar yağmaḡ câyiz olur (19) bu daḡı ihtimâldür ki ol taḡ ğâyetde yüksek olmaḡ ile ḳar (20) yağmaḡ câyiz ola ve Kitâb-ı Resmde zıkr olınan ile Naşîruḡ ḳavlini (21) tevfiḡ mümkindür zîrâ Kitâb-ı Resmde zıkr olınan ḳarsuz zamânda [22b] (1) levnini kızıl gördiler demekdür ve Naşîruḡ zıkr êdüḡi ḳarlu zamânda (2) aḳ gördiler demekdür bu faḳîrün ḳatında müsteb' ad olan budur ki bu taḡa (3) kimesne varmayup ırâḳdan gördükleri taḳdırce Nîlün bu taḡdan on (4) yêrden inmesine ḥükm niçe şâhib olur v'allâhu a' lem

Cebel-i Deren (5) feth-i dāl-ı mühmele ve rā-i mühmele ve nūn ile bilād-ı Mağribde bir ‘azīm ve meşhūr tağdur (6) evvelā Akşā-yı Mağribde Baħr-i Muħiṭ be[y]ānındadır bu tağ şarkā mūmtedd olup taraf-ı (7) şarkīsi İskenderiyyeye üç günlük yerde nihāyet bulur ve bu taraf-ı şarkīye (8) Re’s-i Evşān dērler bu tağun ğarbdan şarkā uzunluğı elli derecedür (9) ve bunun üzerinden qar eksük degüldür ve bu tağ Merrākeşden görünür (10) ve mābeyni iki merħaledür

Cebel-i Gürüle iklim-i şāliş mābeyninde bir (11) tağdur Baħr-i Muħiṭ-i Mağribiden şark tarafına on iki dereceye dek mūmtedd (12) olmuşdur³²

Cebel-i ‘Amāre mağribde Berrü’l-‘Advede bir tağdur ve deñize (13) girmişdür zirā Akdeñiz şarkān Sebteyi tecāvüz étdükdenşonra cenūb (14) tarafına dönüp cebel-i ‘Amāreye muttaşıl olur ol mevzi‘de Bādis dērler (15) bir şehr vardır bu Bādis ile Sebtenün mabeyni yüz mīldür Endelüsde (16) Bādis muķābilesinde Māliķa dērler bir şehr vardır bu mevzi‘de deñizün (17) éni bir derecedür ve bu Cebel-i ‘Amārede şol kadar ümmetler vardır ki (18) Allahdan ğayrı kimesne ta‘dādına ķadır [d]egüldür

Cebel-i Medyūne Fāsuñ (19) taraf-ı şarkīsinde Berr-i ‘Advede bir tağdur cenūb tarafına mūmtedd olup (20) Cebel-i Derene muttaşıl olur

Cebel-i Yüsr bilād-ı Medyūnenün (21) taraf-ı şarkīsinde bir tağdur Nehr-i Yüsr ki ol diyārda [23a] (1) meşhūrdur bu tağdan çıkar

Cebel-i Veneşriş Cebel-i (2) Yüsrün şark tarafında Cebel-i Yüsre muttaşıl bir tağdur

Cebel-i Tāriķ (3) Cezāre-i Endelüsün cānib-i cenūbīsinde bir tağdur buña Cebel-i Feth (4) dērler zirā müsliṃün Endelüsi feth étmeye geçdükleri vaķtin bu tağa (5) ilticā étmişlerdür ve bu tağ Sebteden görünür

Cebelü’ş-Şāre (6) bu bir tağdur ki Endelüsün taraf-ı şarkīsinden taraf-ı ğarbīsine varınca (7) mūmtedd olup Endelüsi iki bölük étmişdür biri şimālī ve biri cenūbīdür (8)

Cebelü’l-Bürt bu bir tağdur ki Baħr-i Muħiṭ-i Mağribiden mūmtedd olup baħr-i (9) Rūma muttaşıl olmuşdur bu tağ Cezāre-i Endelüs ile Büyük Yēr mābeynini (10) faşl eylemişdür Endelüsi cemī‘ cevānibinden deñiz ihāta étmişdür Büyük (11) Yerden Endelüse karadan bu tağdan ğayrı yol yokdur evvel bu yol (12) dağı yok idi şonra demürler ile ve āteş ile ve dağı niçe āletler (13) ile bu tağda yollar açmışlardır bu tağun uzunluğı dörd günlük

³²olmuşdur B: ükmüşdür A:

(14) yoldur heykelü'z-zühre bu tağdadur heykelü'z-zühre bir kenisedür ki dîn-i (15) Naşrâniyye zühür étmedin ol diyâruñ halkı aña ' ibâdet ederler idi (16)

Cebelü't-Ṭaylemûn buña Cebelü't-Ṭayr dahı dërler bu Şa'îd-i Mışruñ (17) cânib-i şarkîsinde Anşînâya karîb yerde bir tağdur ve bu tağ Nîl (18) içine girmiştir anuñçün ol mevzi' de şu ıztırâb édüp (19) gemiler ihtirâ[z] üzere yürürler bu tağa anuñçün Cebelü't-Ṭayr demişlerdür ki (20) Bûkîr dërler bir nev' ak kuş vardur bu nev' de bir niçe kuşlar (21) her yıl bir zamân-ı mu' ayyende bu tağa gelürler ve bu tağda bir delük vardur [23b] (1) bu kuşlar birer birer gelüp başlarını bu delüğe şokup çıkarup (2) andan Nîle talup uçup giderler tâ şuna dek ki biri gelüp baş (3) şokar bu delükden bir nesne bunun başın tutup şıkar bu kuş (4) dahı ıztırâb éde éde helâk olup bir niçe zamândan şonra düşer (5) bu kuşuñ aşılduğın sâyir kuşlar gördükleri gibi fi'l-hâl kaçarlar (6) gelecek yıl yine ol zamân-ı mu' ayyene gelince bu tağda aşlâ bir kuş (7) görünmez her yıl hâl böyledür Ebû Bekr Şûlî eydür bu diyâruñ â' yanından (8) işitdüm ki kaçan yıl ucuzluk olsa bu delükde iki kuş tutulur (9) mutavassıt olsa bir kuş tutulur kahtlık olsa hiç tutulmaz (10)

Cebel-i Câlût bu bir tağdur ki Şa'îd-i Mışruñ taraf-ı ğarbîsinde (11) Vâhât dërler bir yer vardur andan ibtidâ édüp Lâhûn dërler (12) bir sedd vardur anuñ berâberine gelür ve bu tağ Ṭaylemûn tağınuñ cenûb (13) tarafındadır

Cebelü'l- Laziverd bu cebel Cebel-i Câlûtuñ (14) cenûb tarafındadır ve bu tağda Lâceverd ma' deni vardur lâkin ol (15) yerlerde ' imâret olmaduğıçün kimesne varup çıkarırmaz (16)

Cebelü't-Ṭayy bunlar iki tağlardur birine Acâ ve birine Selmâ dërler (17) ikiside Medîne-i Münevverenüñ taraf-ı şarkîsindedür bunlara hüccâc-ı Kûfa (18) uğrarlar

Cebelü'l-Ārız fetḥ-i ' ayn-ı mühmele ve elif ve kesr-i (19) rā-i mühmele ve dād-ı mu' ceme ile bu tağın yüzi mağrib tarafındadır ve yalım (20) taşdur dīvâr gibidür ve ardı maşrıq tarafındadır şimâlen ve cenûben mümtedd (21) olup taraf-ı cenûbîsi bilâd-ı Yemene muttaşıldur ve Ža' deye üç [24a] (1) günlük yol miqdâridur ve Yemâme ve Hicr ve Yebrîn bu tağın ardındadır (2)

Cebelü't-Ṭür luğat-ı ' İbrâniyede ṭür muṭlaķâ her tağın ismidür (3) şonra cebel-i mu' ayyenenüñ ' alemi olmışdur biri Ṭür-ı Zeytâdur bu Re'is-i ' Ayna (4) karîb bir cebel-i ma' rûfdur ve Ṭür-ı Zeytâ yine Kudüsde bir tağdur rivâyet (5) olunur ki Ṭür-ı Zeytâda yetmiş biñ nebî açlıktan helâk olmuşlardır (6) ve Ṭür-ı Ṭaberiyye üzerine nâzır bir cebel-i

mu‘ayyendür Tūr-ı Sināda ihtilāf (7) eylemişlerdür ba‘zılar Eyleye qarīb bir tağdur demişlerdür ba‘zılar Şāmdadur (8) demişlerdür ve ba‘zılar Sinā taşınuñ ismidür ve ba‘zılar ol tağda (9) bir ağacun ismidür demişlerdür Tūr-ı Hārūn Kudsūñ kıblesi tarafında (10) bir ‘ālī tağdur Harūn peygāmerūñ kabri bu tağun başındadır (11)

Cebelü’ş-Şelc ve Cebelü’l-Bünān ve Cebelü’l- Lütgām bu tağlar (12) biri birine muttaşıldur hattā cümlesi bir tağ gibi olup cenūbdan (13) şimāle mümtedd olmışdur taraf-ı cenūbīsi Şafata qarībdür şimāl tarafına mümtedd (14) olup Dimaşkuñ şimāl tarafına geldüğü yerde bu tağa Cebel-i Senīr (15) dērler feth-i sīn-i mühmele ve kesr-i nūn ve sūkūn-ı müşennāt-ı tahtıyye ve rā-i mühmele (16) ile ve Dimaşk üzerine nāzır olan yerine Cebel-i Kāsyūn dērler feth-i (17) kāf ve elif ve sīn-i mühmele ve zamm-ı müşennāt-ı tahtıyye ve vāv ve nūn ile ba‘dehū (18) Ba‘lebekūñ taraf-ı ğarbīsine uğrayup Ba‘lebeke muķābil olan yerine Cebel-i (19) Lübnān dērler zamm-ı lām ve sūkūn-ı bā-i muvaḥḥade ve feth-i nūn ve elif ve nūn ile (20) Ba‘lebeki tecāvüz édüp Tarābulusun şarķ tarafına geldüğü yerde Cebel-i (21) ‘Akkār dērler ‘Akkār feth-i ‘ayn-ı mühmele ve kāf-ı müşeddede ve elif ve rā-i mühmele [24b] (1) ile bu tağda bir ḥiṣāruñ ismidür ba‘dehū şimālen mümtedd olup Hısn-ı Ekrādı (2) tecāvüz édüp Hımş ve Ḥamā ve Şeyzer ve Efāmiye semtlerine geldüğü yerlerde Cebel-i (3) Lükkām dērler zamm-ı lām ve feth-i kāf ve elif ve mīm ile Cebel-i Lükkām şimālen mümtedd olup (4) Şıhyavnı ve Şuğri ve Bekāsı tecāvüz édüp Anṭākiyyeye muntehī olduğı (5) yerde cebel nihāyet bulup bunun muķābilesine Cebel-i Ermen gelür (6) Nehr-i ‘Āşi bu iki tağun arasından geçüp Süveydiyye katında Baḥr-i Rūma (7) dökilür

Cebelü’l-Cūdī zamm-ı cīm ve sūkūn-ı vāv ve kesr-i dāl-ı mühmele (8) ve āḥirinde müşennāt-ı tahtıyye-i müşeddede ile Dicle kenārında Cezīre-i ibni ‘Ömerūñ (9) cānib-i şarķisinde bir tağdur Nūḥ peygāmerūñ gemisi bu tağ üzerinde (10) qarār etmişdür nitekim ḥaḳḳ celle ve ‘alā buyurmuşdur³³ استوت على الجودي (11) v’allāhu a‘lem

Cebel-i Siyāh-ı Kūh bu bir tağdur ki bunun taraf-ı şarķisi (12) Ṭaberistān Deñizidür bu tağ mümtedd olup ıklīm-i sādisi ve sābi‘i (13) istiğrāk édüp tā Baḥr-i Ṭaberistānuñ taraf-ı şimālīsine gelmişdür (14)

Cebelü’l-Cerş Erdübil katında bir yüksek tağdur dāyimā üzerinden (15) qar eksük degüldür bunun aşağasında bir kiçirek tağ daḥı vardır (16) aña Cūy-Reş dērler

³³ “(Gemi) Cudi’ye oturdu. (11/44)”

Cebel bu bir tağdur ki Zencāndan ibtidā (17) édüp şimālen mümtedd olup Berde‘ aya qarīb olup Tiflīse varur (18) ba‘ dehū şimālden cenūb ve ğarb tarafına dönüp iki bölük olur (19) bir bölügi cenūben mümtedd olup Hūlvāna qarīb olur ba‘ dehū maşrıka dönüp (20) Kırmīsīn ve Deynever mābeynine varur bundan Hūlvān ile Deynever (21) mābeynine bir tağ çıqup Deyneverī devr éder andan Cebel-i Mezķūr [25a] (1) maşrıkan mümtedd olup Sāvenūñ taraf-ı şimālīsine varur Hemedāni tecāvüz (2) édüp Sāvenūñ şimāl tarafına varur ve bu tağdan Hemedān Tağı (3) çıqup havl-i Hemedāni devr édüp Cebel-i Mezķūruñ ol bir bölügi Cebel-i (4) Hūlvāndan şimāl tarafına mümtedd olup Şehrüzōruñ şimāl tarafına uğra- (5) yup Erzenū‘r-Rūma varur bu mevzi‘ den iki bölük olup bir bölügi (6) şarķan ve bir miķdār cenūben mümtedd olup Cezīre-i ibni ‘Ömere varur Cezīre-i (7) ibni ‘Ömer katında bu tağa Cūdīi dēnilür ol bir bölügi Qālīkalānuñ (8) taraf-ı şarkīsine mümtedd olur

Cebel-i Bīsütūn bilād-ı Cebel ki ‘Irāķ-ı (9) ‘Acem dēnilmek ile ma‘ rūfdur anda bir ğāyetd[e] yüksek tağdur bu tağ (10) zahrında bir mağāra vardur ve içinde bir bınar vardur ve bu mağārada (11) Hüsrevūñ ve Şīrīnūñ şūretleri taşvīr olunmuşdur

Cebel-i (12) **Dīnāvend** bu tağ Reyy memleketinūñ haddıdur ve niçe tağlar (13) ortasındadır ve ol tağlardan bir kubbe gibi yüksekdür ve bunun (14) depesine kimesne çıķduğı meşhūr degüldür ve depesinden dāyimā duĥān (15) eksük degüldür

Cebel-i Taberistān Baħr-i Hāzezūñ cenūbī (16) ve şarķī cānibinde bir tağdur

Cebelü’l-Ķaytaķ Ķaytaķ feth-i (17) kāf ve sūkūn-ı müşennāt-ı taħtiyye ve feth-i müşennāt-ı fevķāniyye ve kāf-ı āħir ile (18) bir nev‘ ādemlerdür ki bu tağ cānib-i şimālīsinde sākinlerdür Legzī (19) dērler bir nev‘ daħı vardur anlar cānib-i cenūbīsinde sākinlerdür Legzī (20) feth-i lām ve sūkūn-ı kāf ve kesr-i zāy-ı muceme iledür bu tağa Cebel-i Elsūn (21) daħı dērler zīrā bunda dilleri biri birine muĥālif niçe tāyife vardur [25b] (1) ĥattā bu tağda üç yüz dürlü dil vardur dērler bu tağ sāħil-i Baħr-i Hāzezden (2) cenūb tarafına mümtedd olup Bābü’l-Ebvāba andan bilād-ı Rūma varur uzunluğı (3) bir ay miķdārı ve ēni on gün miķdārı vardur bilād-ı Tūrke gidilmez illā bu tağ (4) ile Baħr-i Hāzez mābeyninden gidilür bu tağ taraf-ı cenūbisi keser ile yonulmuş (5) gibidür ve divār gibidür çıķılmağa imķān yoķdur bu tağ ile Baħr-i Hāzezūñ (6) mābeyni üç mīl miķdārıdur Nūşirevān Hāzez pādīşāhı ile şulĥ (7) ve ittifāķ édüp bu mevzi‘ de taş ile ve qalay ile bir divār yapup (8) ol divāra iki ķanatlu demür ķapu yapmışdur anuñçün ol mevzi‘ e (9) Demür Ķapu dērler ve bu tağ içinde on yol vardur cümleden büyügi (10) bu tağ ortasındadır Nūşirevān bu yol üzerine daħı bir divār (11) ve divārda bir ķapu yapmışdur bu ķapuya Bābü’l-Lān dērler

Cebel (12) bu bir tağdur ki hudūd-ı Çinden gelüp mağriben mümtedd olup hudūd-ı Fergānaya (13) Üsrüşene ve Keşş ile Semerķand mābeynine uğrayup Buḡārā tağına (14) muttaşıl olur Cebelü'r-Rāhūn feth-i rā-i mühmele ve elif ve zamm-ı hā ve (15) sūkūn-ı vāv ve nūn ile Cezīre-i Serendībde ḡaṭṭ-ı istivā üzerinde (16) bir yüksek tağdur Ādem peygāMBER 'aleyhi's-selām cennetden bu tağ üzerine (17) inmişdür dērler v'allāhu a'lem

el-bābü'l-hāmis faşlü'l-elif (18) Ābüskūn feth-i elif-i memdūde ve zamm-ı bā-i muvaḡḡade ve sūkūn-ı sīn-i mühmele (19) ve zamm-ı kāf ve sūkūn-ı vāv ve nūn ile ıḡlīm-i rābi' den ve Māzenderāndan (20) sāhil-i Baḡr-i Ḥazezde bir şehrdür Cürċānuḡ iskelesidür ve baḡr buḡa daḡı (21) nisbet olunur Baḡr-i Ābüskūn dēnür bu şehrüḡ ṭülü yetmiş ṭoḡuz [26a] (1) derece on beş daḡıḡadur 'arzı otuz dörd derece on daḡıḡadur (2)

Āmid feth-i elif-i memdūde ve kesr-i mīm ve dāl-ı mühmele ile ıḡlīm-i rābi' den (3) Diyār-ı Bekrden Diclenüḡ ḡarb tarafında bir şehrdür bunun sūrı bir ḡara (4) taşdan yapılmışdur ki ne āteş ve ne demür āleti te'sīr ētmek yoḡdur (5) bu şehir ḡāyetde ucuzluḡ yemişlü ve ekinlü yērdür ve sūrı içinde ırmaḡ (6) vardur bunun ṭülü altmış beş derece elli daḡıḡa 'arzı otuz altı (7) derecedür

Āmul feth-i elif-i memdūde ve zamm-ı mīm ve lām ile ıḡlīm-i rābi' den (8) Māzenderāndan sāhil-i Baḡr-i Ḥazezde bir şehrdür Ṭaberistānuḡ ḡaşabasıdır (9) ve ol diyārda bundan ma' mūr şehir yoḡdur ṭülü yetmiş yēdi derece yigirmi (10) daḡıḡa 'arzı otuz yēdi derece otuz beş daḡıḡadur ve Āmul adlu (11) Buḡārā semtinde bir şehir daḡı vardur Ceyḡūndan bir mil ırāḡdur Ceyḡūn (12) bunun taraf-ı ḡarbīsindedür ba' zılar iḡtişār ēdüp Āmū dērler ve Āmul-ı Zemm (13) ve Āmul-ı Şaṭṭ ve Āmul-ı Ceyḡūn daḡı dērler

Āyās feth-i elif-i memdūde (14) ve müsennāt-ı ṭaḡṭāniyye ve elif ve sīn-i mühmele ile ıḡlīm-i rābi' den bilād-ı Ermenden (15) sāhil-i Baḡr-i Şāmda bir büyük şehrdür ve ol diyāruḡ iskelesidür deḡizde (16) Āyāsa ḡarīb yērde Fireng ḡal'a gibi bir burc ihdās eylemişdür Āyāsdan (17) Baḡrāsa iki günlük yoldur ve Tell-i Ḥamdūne bir günlük yoldur Āyās ve ol (18) burc ḡarāb olmuşdur ṭülü elli ṭoḡuz derece 'arzı otuz altı derecedür (19)

Ubeda Endelüsde bir şehrdür ḡulefā-yı Benī Ūmeyye zamānında ihdās (20) olunmuşdur ve Ubedanuḡ bir bınarı vardur zaḡferānlıḡ şuvarur

Eberḡūh (21) feth-i hemze ve bā-i muvaḡḡade ve sūkūn-ı rā-i mühmele ve zamm-ı kāf ve sūkūn-ı vāv [26b] (1) ve hā ile ıḡlīm-i şālişden Fārsdan nāḡiye-i İştāḡrda Yezde ḡarīb (2)

bir meşhūr şehrdür tūlī yētmiş yēdi ‘ arzı otuz bir derece Eberķūh (3) İřfahāna yigirmi fersah yērde bir kiçirek şehrūn dađı ismidür

Ebzū (4) hemze ve sūkūn-ı bā-i muvaḥḥade ve zamm-ı zāy-ı mu‘ ceme ve vāv ile altıncı ıķlīmden (5) bilād-ı Kōšťantīneden Ḥalic-i Kōšťantīnenūn ađzında Őark tarafında (6) bir şehrdür tūlī kırķ tōķuz derece ‘ arzı kırķ bēř derecedür bu Őehr (7) bizüm zamānımızda yokdur ğālibā ḥarāb olmışdur veyā ismi tađyīr olunmuşdur (8)

Übülle zamm-ı hemze ve bā-i muvaḥḥade ve teřdīd-i lām ve hā ile ıķlīm-i Őālīřden (9) ‘ Irāķdan Nehr-i Übülle ađzında bir kiçirek şehrdür Bařranuñ Őark tarafındadır (10) ucuzluđdur ve ma‘ mürdur ve ırmađınınuñ iki tarafı kařlar ve bŪstānlardur (11) biri birine muttařıl olup bir bŪstān gibi olmuşdur tūlī yētmiş bēř derece (12) ‘ arzı otuz bir derecedür

Ebvā fetḥ-i hemze ve sūkūn-ı bā-i muvaḥḥade ve fetḥ-i vāv (13) ve elif ile ıķlīm-i Őālīřden Ḥicāzdan Cūḥfenūn Őimāl tarafında sekiz fersah (14) yērde bir mevzi‘ dŪr ResŪl Őalla’llāhu ‘ aleyhi ve sellemūn babası ‘ Abdullāh (15) bunda vefāt ētdi dēmişlerdŪr ammā Őaḥīḥ budur ki Medīnede DārŪ’n-Nābi‘ de (16) vefāt ētmişdŪr bu faķīr dā‘ i eydŪr Ketebe-i Tevārīḥde böyle zıkr olunmuşdur ki (17) ResŪlu’llāhı altı yařında iken vālidesi Medīneye alup gitmiş idi (18) Ümmü Eymen dērler bir ḥātŪn bile eydi bir ay turup Medīneden dōniřde (19) ResŪlu’llāhuñ vālidesi Ebvāda vefāt ēdŪp anda defn olunup (20) ResŪlu’llāhuñ Ümmü Eymen götürŪp dedesi ‘ Abdu’l-Muttālibe teslim ētmişdŪr v’allāhu (21) a‘ lem Ebvānuñ tūlī altmış bēř derece ‘ arzı yigirmi ūç derecedür

EbŪtīc [27a] (1) fetḥ-i hemze ve zamm-ı bā-i muvaḥḥade ve sūkūn-ı vāv ve müřennāt-ı fevķiyye ve müřennāt-ı taḥtiyye (2) ve cīm ile ıķlīm-i Őālīřden Őa‘ īd-i Mıřrdan Nīlūn ğarb tarafında Üsyūḥa (3) bir ğŪnlŪkden eksŪk yērde bir şehrdür ve bundan³⁴ İḥmime yigirmi dōrd (4) fersah yērdŪr ve bunda ḥařḥāř çoķdur tūlī elli iki derece ‘ arzı (5) yigirmi sekiz derecedür

EbŪ KŪbays fetḥ-i hemze ve zamm-ı bā-i muvaḥḥade ve sūkūn-ı (6) vāv ve zamm-ı kāf ve ferḥ-i bā-i muvaḥḥade ve sūkūn-ı müřennāt-ı taḥtiyye ve sīn-i mŪhmele (7) ile Mekkenūn ūzerine nāzır-ı Őark tarafında bir tađdur

Ebe ‘ āmme Eve dēr (8) fetḥ-i hemze ve sūkūn-ı elif ve bā-i muvaḥḥade ve hā ile ıķlīm-i rābi‘ den bilād-ı Cebelden (9) Hemedānuñ Őarķī-i Őimālīsinde Hemedān ile Reyy mābeyninde bir şehrdür bunun ile (10) Hemedān mābeyni yigirmi yēdi fersahdur ve bunun ile Kāzvin mābeyni on altı (11) fersahdur ve Sāve mābeyni bēř mīldŪr tūlī yētmiş bēř derece

³⁴ bundan B: ğünden A:

on daķıka ʿ arzı (12) otuz dörd derece kırk daķıkadur İřfahān köylerinden bir köye daķı (13) Ebe dەرler

Ebher feth-i elif ve sükūn-ı bā-i muvaħħade ve feth-i hā ve rā-i mühmele (14) ile ıķlīm-i rābiʿ den Cebelden Qazvīn ile Zencān mābeyninde bir Őehrdür bundan (15) Qazvīne on iki fersaħ ve Zencāna on beř fersaħdur tūlı yētmiř dörd (16) derece ʿ arzı otuz sekiz derecedür ve Ebher İřfahān nevāħīsinde bir kiçirek (17) Őehrdür

Ebiverd feth-i elif ve kesr-i bā-i muvaħħade ve sükūn-ı müŐennāt-ı taħtiyye (18) ve feth-i vāv ve sükūn-ı rā ve dāl-ı mühmeleteyn ile ıķlīm-i rābiʿ den Ĥorāsāndan (19) bir Őehrdür Ābāverd ve Bāverd daķı dەرler tūlı seksen dörd (20) derece ʿ arzı otuz yēdi derece yigirmi daķıkadur

Eřārb feth-i (21) hemze ve řā-i müŐelleēe ve elif ve rā-i mühmele ve bā-i muvaħħade ile řāmda [27b] (1) bir yērdür tūlı altmıř derece ʿ arzı otuz beř derecedür

Aħsā feth-i elif (2) ve sükūn-ı hā-i ve feth-i sīn- i mühmeleteyn ve elif ile ıķlīm-i řāniden Baħreynden (3) bir kiçirek Őehrdür bununun bī-řūmār eřcār ve enhārı ve ğāyetde ıssı bınarları (4) vardur Qaṭifūñ ğarb-ı cenūbīsine iki merħale yērdedür Aħsā ile Yemāme (5) mābeyni dörd ğünlük yērdür Aħsānuñ ve Qaṭifūñ ehli Ĥarc dەرler Yemāmede (6) bir dere vardur aña ĥurmā iletüp bir dāne ĥurmāya bir raħile buğday alurlar (7) bununun tūlı yētmiř üç derece ʿ arzı yigirmi iki derecedür

Eħař feth-i (8) hemze ve hā ve řād-ı mühmeleteyn ile Ĥalebūñ řarkīsinde Ĥaleb ile Ĥanāřıra (9) mābeyninde bir ʿ azīm tağdur ve bunda çok köyler vardur Ĥanāřıra bununun (10) taraf-ı řarkīsindedür

Aħķāf ĥıķfuñ cemīʿ dür ĥıķf kuma dەرler Qurʿān-ı (11) ʿ azīmede mezkūr olan Aħķāf-ı ʿ Ummān ile Mehre mābeyninde olan vādīdür (12) ve baʿ zılar ʿ Ummāndan Ĥazramevte varınca olan kumlardur ki baħr üzerine (13) ĥavāledür ʿ Ādd kavmi ki Ĥūd peyğāMBER anlara irsāl olunmışdur bu kumlar (14) içinde sākınler idi dēmiřlerdür baʿ zılar Aħķāf, řāmda bir tağdur dēmiřlerdür (15)

Aħsikeř feth-i elif ve sükūn-ı hā-ı muʿ ceme ve kesr-i sīn-i mühmele ve feth-i kāf (16) ve řā-i müŐelleēe ile ıķlīm-i ĥāmisden bilād-ı Fergānadan bir Őehrdür bu da řāř (17) Irmağınuñ taraf-ı řimālīsinde bir düz yērdedür tūlı toķsan bir derece yigirmi (18) daķıka ʿ arzı kırk iki derece yigirmi beř daķıkadur

İhmīm kesr-i elif (19) ve sükūn-ı hā-i mu‘ceme ve kesr-i mīm ve sükūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve mīm-i şāniye ile (20) iklim-i şāniden Şa‘id-i Evşatdan bir büyük şehrdür Üsyūta iki merhaledür (21) aşār-ı evāyilden bunda çok binālar vardır ve Zū’n-Nūn-ı Mıṣrī [28a] (1) bundandır tūlū elli beş derece ‘arzı yigirmi yedi derecedür

Edrene feth-i (2) hemze ve sükūn-ı dāl ve feth-i rā-i mühmeleteyn ve feth-i nūn ve hā ile iklim-i ḥāmisūḡ (3) āhirinden bilād-ı Rumdan bir büyük şehrdür Kōnstantīnenūḡ cānib-i ḡarbī (4) ve şimālisinde altı günlük yēdedür ve bunda üç enhār-ı kibār vardır birine Tūnca (5) ve birine Merīc ve birine Arda dēler bunı selāḡin-i ‘Oşmāniyyeden Sulḡān (6) Ġāzi Murād bin Orḡān³⁵ بالغفران والرحمة تعالى تخمد الله hicret-i nebeviyyenūḡ (7) yēdi yüz altmışında feth etmişdür ve bunda Selāḡin-i ‘Oşmaniyye ve sāyir ümerā niçe (8) cāmi‘ler ve medreseler binā etmişlerdür el-ān ber-dārū’s-salḡana budur ve biri (9) Kōnstantīnedür tūlū elli sekiz derece ‘arzı kırk iki derecedür (10)

Ezrebicān feth-i hemze-i ḡayr-ı memdūde ve sükūn-ı zāl-ı mu‘ceme ve feth-i rā-i (11) mühmele ve kesr-i bā-i muvaḡḡade ve sükūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve cīm ve elif ve nūn ile (12) bir iklim-i ‘örfiyyenūḡ ismidür bu fennūḡ aşḡābı Ezrebicānı Errānı ve Ermeniyyeyi (13) zikrde ve taṣvīrde bir yēre cem‘ etmişlerdür biri birine tedāḡül ētdüḡiçün (14) pes bu iklim-i şelaşenūḡ ḡudūdını ‘alā-ḡarīki’l-icmāl beyān ēdelüm bunları (15) ḡarb ḡarafından bilād-ı Ermen ve ba‘zı ḡudūd-ı cezīre ihāḡa etmişdür cenūb (16) ḡarafından ba‘zı ḡudūd-ı cezīre ve ‘Irāḡ ihāḡa etmişdür şarḡ ḡarafında bilād-ı (17) Cebel ve Deylem ihāḡa etmişdür Baḡr-i Ḥazeze varınca şimāl ḡarafından Cebel-i (18) Kāyḡaḡ ihāḡa etmişdür ve müstakillen Ezrebicānı şarḡ ḡarafından bilād-ı Cebel (19) ve Deylem ve cenūb ḡarafından ‘Irāḡ ve Cezīreden bir kıḡ‘a ihāḡa etmişdür (20) Ezrebicānūḡ ekşeri ḡaḡlardur

Ezra‘āt feth-i hemze ve sükūn-zāl-ı (21) mu‘ceme ve feth-i rā ve ‘ayn-ı mühmeleteyn ve müşennāt-ı fevḡiyye ile iklim-i şālīşden Ḥavrāndan [28b] (1) bir şehrdür ‘Ummān ile bunun mābeyni elli mīl tūlū altmış derece ‘arzı (2) otuz bir derece on beş daḡıḡadur

Āzene feth-i hemze ve zāl-ı mu‘ceme (3) ve nūn ve hā ile iklim-i rābi‘den bilād-ı Ermenden bir şehrdür bunı ve ḡarsūsı (4) Hārūnū’r-Reşid yapmışdur ikisinūḡ mābeyni on sekiz mīldür Āzene ile (5) Mıṣṣīşanūḡ mābeyni on iki mīldür ve Seyḡānūḡ ḡaraf-ı ḡarbisindedür (6) Seyḡānūḡ üzerinde ḡaşdan yapılmış ber-ḡāyet uzun köpri vardır (7) Āzenenūḡ tūlū elli ḡokuz ‘arzı otuz üç derecedür

³⁵ “Allah onu rahmeti ile kuşatsın. (teḡammedehu’l-lāhu Ta‘āla bi’r-raḡmetihi ve’l-ḡufrān)”

Errān feth-i (8) hemze ve teşdīd-i rā-i mühmele ve elif ve nūn ile ıqlīm-i şelāse-i ‘örfiyye ki Ezrebicān (9) ve Errān ve Ermeniyyedür anlaruñ biridür ĥudūd-ı Ezrebicān zikrinde müctemi‘at (10) zıkr olunmuşdur Errān bin Yāfiş bin Nūh ile tesmiye olunmuşdur (11)

İrbil kesr-i hemze ve sükūn-ı rā-i mühmele ve kesr-i bā-i mūvaḥḥade ve lām ile (12) ıqlīm-i rābi‘ dendür ve Şehrüzōruñ taḥtıdur ve ḥādişdür Mavşıluñ şarkī (13) ve cenūbīsi mābeyninde iki günlüğe qarīb bir düz yereddür sūr (14) içinde bir yüksek depe üzerinde kal‘ ası vardır ve bunda enhār-ı (15) keşire vardır ikisi şehrūñ içine girüp cāmi‘a ve Dārū’s-Saltānaya varur (16) tūlı altmış toḫuz derece elli daḫıka ‘arızı otuz altı derece yigirmi daḫıkadur (17)

Erbincen feth-i hemze ve sükūn-ı rā-i mühmele ve kesr-i bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı (18) nūn ve feth-i cīm ve nūn-ı şāniye ile ıqlīm-i ḥāmisden Soğd-ı Semerḫanddan (19) bir kiçirek şehrdür tūlı seksen derece otuz daḫıka ‘arızı otuz toḫuz (20) derece elli daḫıkadur

Ürbüne zamm-ı hemze ve sükūn-ı rā-i mühmele ve zamm-ı (21) bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı vāv ve feth-i nūn ve hā ile ıqlīm-i ḥāmisden [29a] (1) Endelüsūñ nihāyet-i şarkıyyesinde bir şehrdür bunūñ taraf-ı cenūbīsinde bir göl vardır (2) Baḫrū’z-Zükāka muttaşıldur bunūñ tūlı yigirmi altı derece ‘arızı kırk üç derece (3) yigirmi daḫıkadur

Ercān feth-i elif ve sükūn-ı rā-i mühmele ve feth-i cīm ve elif (4) ve nūn ile ba‘zılar teşdīd-i rā-i meftūḥa ile dēmişlerdür ve ba‘zılar cīm mekānına ġayn-ı (5) mu‘ceme ile ya‘nī Ergān dēmişlerdür ıqlīm-i şālīşden ĥudūd-ı Fārşuñ āḫirinde (6) Ḥūzistān tarafında bir ‘aẓīm şehrdür ve bundan Baḫr-i Fārşa bir merḥaledür bunūñ (7) ba‘zı yeri baḫrī ve ba‘zı berrī ve ba‘zı sehlī ve ba‘zı cebelīdür tūlı yētmış (8) yēdi derece otuz daḫıka ‘arızı otuz iki derece otuz daḫıkadur (9)

Erciş feth-i hemze ve sükūn-ı rā-i mühmele ve kesr-i cīm ve sükūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye (10) ve şīn-ı mu‘ceme ile ıqlīm-i rābi‘den Ermeniyyeden tağlar eteginde bir belde-i (11) şağire-i ġayr-ı müsevveredür ve Ḥilātuñ şark tarafında iki günlük yereddür (12) Ercişūñ Göli Ḥilātuñ şark tarafındadır tūlı altmış yēdi derece (13) ‘arızı kırk derecedür

Erdübil feth-i hemze ve sükūn-ı rā ve zamm-ı (14) dāl-ı mühmeleteyn ve kesr-i bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve lām ile ıqlīm-i rābi‘den (15) Ezrebicāndan bir şehrdür zann-ı ġālib budur ki bunı Erdübil bin Erdemini (16) bin Lafzi bin Yūnān bin ‘Āmur bin Yāfiş bin Nūh binā etmiş ola bunūñ (17) ehli ġalīzü’t-tab‘ seyyi’ü’l-ḫulḫdur bundan

Erzencāna bēş merhale ve Hūnece (18) yigirmi yedi fersaḥ ve Tibrīze on bēş fersaḥdur Erdübilūḡ taraf-ı ġarbisinde (19) iki fersaḥ yēde bir ġāyetde yüksek taġ vardır adına Seylān dērler (20) üzerinden dāyimā qar eksük degüldür tūlı yetmiş iki derece otuz (21) daḡıka ‘ arzı otuz sekiz derecedür

Erdestān feth-i hemze [29b] (1) ve sükūn-ı rā ve feth-i dāl ve sükūn-ı sīn-i mühmelāt ve feth-i müşennāt-ı fevḡiyye (2) ve elif ve nūn ile ıḡlīm-i şālīşden ‘ Irāḡ-ı ‘ Acemden beriyye tarafında İşfahāndan (3) on sekiz fersaḥ yēde bir şehrdür tūlı yetmiş yedi derece on daḡıka (4) ‘ arzı otuz üç derece otuz daḡıkadur

Ürdünn zamm-ı hemze ve sükūn-ı (5) rā zamm-ı dāl-ı mühmeleteyn ve teşdīd-i nūn ile Şāmdan bilād-ı Ġavrdan bir şehrdür (6) ve bunda bir ‘ aḡīm nehr vardır yukarıda zıkr olunmuşdur Yaḡyā peygāMBER ‘ İsa (7) peygāMBERİ otuz yaşına girdüġi vaḡtın bu göle ḡaldurup andan (8) çıḡduḡdanşonra da‘ vete başlamışdur anuḡcün naşārā oġlancuḡları (9) üç yaşına veyā dörd yaşına girdüġi vaḡtın keşişleri bir şuya (10) ba‘ zı nesne oḡıyup ol oġlancuḡı ol şuya ḡaldururlar ve ol (11) şuya mā‘ī-i ma‘ müdiye dērler böyle é[t]dükleri zamānda Naşrānī oldı dērler (12) nitekim Resūl şalla‘llāhu ‘ aleyhi ve sellem buyurmuşdur *كل مولود يولد على الفطرة* (13) ³⁶ او نبصرانه او ميجسانه³⁶ یا حتى ان ابو يه ليهودانه او نصراانه او ميجسانه³⁶ (14) her toġan oġlan (14) fiḡra-i İslāmiyye üzerine toġar ammā şonra atası ve anası Yahūdī (15) veyā Naşrānī veyā Mecūsī ēderler

Erzencān feth-i hemze ve sükūn-ı rā-i (16) mühmele ve feth-i zāy-ı muceme ve sükūn-ı nūn ve feth-i cīm ve elif ve nūn ile (17) ve cīm yerine kāf ile Erzengān daḡı dērler ıḡlīm-i ḡāmısdan Ermeniyyeden (18) Sīvās ile Erzenü‘r-Rūm mābeyninde bir şehrdür bundan Sīvāsa ve Erzenü‘r-Rūma (19) kırḡ fersaḥdur Erzencān ile Erzenü‘r-Rūm mābeyninde olan yollaruḡ cümlesi (20) otlu ve şulu yerlerdür tūlı altmış üç derece ‘ arzı otuz toḡuz (21) derece elli daḡıkadur

Erzen feth-i hemze ve sükūn-ı rā-i mühmele [30a] (1) ve feth-i zāy-ı mu‘ ceme ve nūn ile ıḡlīm-i rābi‘ den eḡrāf-ı Ermeniyyeden Hılāḡa (2) üç günlük yēde bir şehrdür tūlı altmış bēş ‘ arzı otuz toḡuz derecedür (3)

³⁶ “Her doġan islam fiḡratı üzerine doġar. Annesi onu Yahudi ve Hıristiyan yapar. (Küllü mevlüdin yüledü ‘ ale‘l-fiḡratı‘l-islām ḡattā in ebū leyhūdāne ev yūnaşarānihi yūmeccisānihi)”

Erzenü'r-Rûm Erzen yine geçen gibidür lâkin Rûma muzâfdur ıqlîm-i hâmisden (4) Ermeniyyeden bilâd-ı Rûmuñ hadd-ı şarkîsinüñ âhirinde bir şehrdür menba' -ı Furât (5) bununı taraf-ı şarkî ve şimalîsindedür tûlı altmış toköz derece ' arzı kırk (6) bir derecedür

Ürsûf zamm-ı hemze ve sükûn-ı râ ve zamm-ı sîn-i mühmeleteyn (7) ve vâv ve fâ ile ıqlîm-i şâlîşden Fileştinden Baħr-i Rûm sâhilinde bir şehir idi (8) el-ân ħarâbdur bundan Ķaysâriyyeye on sekiz mîl Yâfaya altı mîl Remleye (9) on iki mîldür tûlı elli altı derece elli daķıķa ' arzı otuz iki (10) derece kırk beş daķıķadur

El-Arzü'l-Kebîre ma' nâsı büyük (11) yer demekdür Mağribüñ şimal tarafınunı Endelüsden ħayrısınunı ismidür (12)

El-Arzü'l-MuĶaddese hadd-ı kıblesi Tih-i Benî İsrâ'ıldür tih ile Beytü' (13) l-MuĶaddes mâbeyni sekiz günlük miĶdârıdur hadd-ı şarkîsi Semâve beriyyesidür (14) bu bir beriyye-i kebîredür ki ' Irâķa dek mümtedd olmuşdur hadd-ı şimalîsi Nehr-i Furâtdur (15) Nehr-i Furât ile Beytü'l-MuĶaddesün mâbeyni yigirmi günlük miĶdârıdur bu taĶdırce (16) memleket-i Şâmiyye bi'l-külliyeye arz-ı MuĶaddeseden olur hadd-ı ħarbîsi Baħr-i Rûmdur hadd-ı (17) cenûbîsi reml-i Mışır ve ' Ariş ba' dehû Tih-i Benî İsrâ'ıl ve Tûr-ı Sînâ ve Tebûk (18) ve Dûmetü'l-Cendeldür ki hadd-ı şarkîye muttaşıl olur

Ürküş râ-i mühmele (19) ile Nehr-i İşbîliyyenünı cânib-i cenûbîsinde bir nâhiyedür

İrlânda (20) kesr-i hemze ve sükûn-ı râ-i mühmele ve lâm-elif ve sükûn-ı nûn ve feth-i dâl-ı mühmele (21) ve hâ ile Baħr-i MuĶîṭ-i Mağribîden Endelüsünı ħarbî ve şimalî tarafına çıkan kıṭ'asında [30b] (1) bir cezîredür

Erment feth-i elif ve sükûn-ı râ-i mühmele ve feth-i mîm ve sükûn-ı (2) nûn ve müşennât-ı fevķiyye ile ıqlîm-i şânîden Şa'îd-i Mışırdan Nîlünı ħarb tarafında (3) bir kiçirek şehrdür eşcârı vü mezâ' rî' i azdur Esvân ile mâbeyni iki merħaledür (4) tûlı elli bir ' arzı yigirmi dörd derecedür

İrminiyye kesr-i hemze ve ba' zılar (5) Ķatında feth-i hemze ve sükûn-ı râ-i mühmele ve kesr-i mîm ve sükûn-ı müşennât-ı taḫṫiyye ve kesr-i nûn (6) ve müşennât-ı şaniye-i muĶaffefe ve hâ ile ve müşennât-ı şaniye-i müşeddede daħı olur (7) ıqlîm-i şelâse-i ' örfiyyenünı biridür ħudûdı Ezrebîcân zıkrinde geçmişdür (8) ve bu ıqlîm İrminiyye bin Yâfeş [bin] Nûħa nisbet olunur

Urmiye zamm-ı elif (9) ve sükûn-ı râ-i mühmele ve mîm ve müşennât-ı taḫṫiyye ve hâ ile ıqlîm-i râbi' den Ezrebîcândan (10) Buħayret-i Telâya bir merħale ħarîb bir şehrdür

Ezrebicānuḡ ḡadd-ı ḡarbīsiniḡ āḡiridür (11) Selmāsuḡ ṡaraf-ı ḡarbīsinde on altı fersaḡ yērdedür ve Mavşıl Urmiyeniḡ (12) ṡaraf-ı ḡarbīsindedür mābeyni kırık fersaḡdur ve bu şehriḡ sūrı vardur (13) ve ma‘ mürdur Zerādüşṡ ki mecūsuniḡ nebīsidiḡ bu şehrdendür dērler (14) ṡülü altmış bir derece kırık bēş daḡıka ‘ arzı otuz yēdi derecedür (15)

Eriḡā feth-i hemze ve kesr-i rā-i mūhmele ve sūkūn-ı müşennāt-ı ṡaḡtiyye ve ḡā-i (16) mūhmele ve elif-i maḡşūre ve memdüde ile ḡāḡ olur hemze ḡazf (17) olup Riḡā dēnilür Şāmda ḡavrda Beytü’l-Muḡaddesuniḡ ḡarb ṡarafında (18) bir ḡünlük yēde bir ḡaryedür buḡa ḡaryetü’l-Cabbārīn dērler ḡaḡḡ ta‘ ālānuḡ (19) ³⁷ قالو ان فيها قوماً جبأرين dedüḡinden murād budur dērler Mūsā (20) peyḡāmberden şonra Yuş‘a peyḡāmberiḡ arz-ı Şāmdan evvel feth ētdüḡi (21) yēr budur ve bunda vesme ekilür ṡülü elli altı derece otuz [31a] (1) daḡıka ‘ arzı otuz bir derece otuz daḡıkadur

Ezāzevār feth-i hemze ve (2) zāy-ı mu‘ ceme ve elif ve feth-i zāl-ı mu‘ ceme ve feth-i vāv ve elif ve rā-i mūhmele ile (3) ıḡlīm-i rābi‘ den ḡorāsāndan kūre-i Cüveynden bir şehrdür Cüveyn, Neysābūr (4) kūrelerinden bir kūredür İmām el-ḡaremeynü’l-Cüveynī Ezāzevārdandur ṡülü (5) seksen iki derece on bēş daḡıka ‘ arzı otuz altı derece otuz daḡıkadur (6)

Ezcāve feth-i hemze ve sūkūn-ı zāy-ı mu‘ ceme ve feth-i cīm ve elif ve vāv ve ḡā (7) ile ḡorāsānda ḡāberān köylerinden bir köydür bundan ‘ ulemādan çok kimesne (8) ḡopmuşdur

Azaḡ feth-i hemze ve zāy-ı mu‘ ceme ve ḡāf ile ıḡlīm-i sābi‘ den (9) Tān şuyınuḡ Azaḡ Denizine dökildüḡi mevzi‘ de bir düz yēde bir şehrdür (10) bināsı āḡaclardandur bununiḡ ile ḡırımıḡ mābeyni on bēş merḡaledür (11) ve bu ḡırımıḡ şarḡ ve cenūb ṡarafındadır ve tüccāruniḡ iskelesidiḡ (12) ve Azaḡ Deniziniḡ şuyı igen ṡuzlu degüldür ḡattā misāfirler iḡerler ve ḡāyet (13) şovukda ṡonar Azaḡ ṡülü altmış bēş ‘ arzı kırık sekiz derecedür (14)

Ezemmūr feth-i hemze ve zāy-ı mu‘ ceme ve teşdid-i mīm ve vāv ve ra-i mūhmele ile (15) Ma‘ ribde Berrü’l-‘ Advede Denizize iki mīl yēde bir şehrdür ekşer sükkānı (16) Şinhāce dērler bir ṡāyifedür

Eznāve feth-i hemze ve sūkūn-ı zāy-ı mu‘ ceme (17) ve feth-i nūn ve elif ve vāv ve ḡā ile Hemedānda nāḡiye-i Acemde bir ḡal‘ adur (18)

³⁷ “Dediler ki: (*Ey Musa*), orada zorba bir millet var (5/22)”

Ezür feth-i hemze ve zamm-ı zây-ı mu'ceme ve vāv ve rā-i mühmele ile ıqlīm-i şālīşden (19) Sindden Nehr-i Mehrān üzerinde bir şehrdür ve bunun iki sūrı (20) vardır ve ehli müselmānlardır Manşüre şāhibine tābi'lerdür ve bunun ile (21) Manşüre mābeyni otuz fersahdır tūlı toksan bēş derece on bēş [31b] (1) daķıķa 'arzı yigirmi sekiz derece on daķıķadur

Üsbānikeş zamm-ı elif ve sükūn-ı (2) sīn-i mühmele ve feth-i bā-i muvaḥḥade ve elif ve kesr-i nūn ve sükūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve feth-i (3) kāf ve sā-i müselleşe ile ıqlīm-i ḥāmısdan bilād-ı İsbīcābdan İsbīcāba bir merḥale (4) yerde bir şehrdür Üsrūşenenün şarkīsinde toksuz fersah yerdeyür tūlı toksan (5) derece otuz daķıķa 'arzı kırk derecedür

Ester-ābād feth-i hemze ve ba' zılar (6) katında kesr-i hemze ve sükūn-ı sīn-i mühmele ve kesr-i müşennāt-ı fevķiyye ve feth-i rā-i mühmele (7) ve elif ve feth-i bā-i muvaḥḥade ve elif ve zāl-ı mu'ceme ile ıqlīm-i ḥāmısdan Māzenderāndan (8) ba' zılar katında Ḥorāsāndan bir şehrdür Ester ism-i recüldür ve ābād 'imāretdür (9) ma'nāsı 'imāret-i ester demekdür dērler bundan Āmule ki kaşaba-i Ṭaberistāndan (10) otuz toksuz fersahdır bunun tūlı yetmiş toksuz derece otuz bēş daķıķa (11) 'arzı otuz altı derece elli daķıķadur Ḥorāsānda nevāhī-i Nesāda bir köye (12) daķı Ester-ābād dērler

İstenberi kesr-i hemze ve sükūn-ı sīn-i mühmele (13) ve feth-i müşennāt-ı fevķiyye ve sükūn-ı nūn ve bā-i muvaḥḥade ve rā-i mühmele ve müşennāt-ı (14) taḥtiyye ile Rūmiyye muķābilesinde deñiz içinde bir yüksek tağdur ve Rūmiyye (15) muķābilesinde baḥr içinde bir yüksek tağ daķı vardır aña Bürkān dērler (16) Bürkān ve İstenberinün ma'naları ra'd ü berķ demekdür bu iki tağda (17) dāyimā gecede āteş ve gündüzde duḥān zāhir olur bunlara yanar ada (18) dērler ve bu tağların toprakları ḥafıfdür ve bunlarda mağāralar çokdur (19) her-bār ki rūzgār berk olsa bu mağāralarda kumdan depeler ḥādiş (20) olur zann-ı ğālib budur ki bu kavm ol āteşün ğıdāsı ve mādresi (21) ve müteḥallil olanuñ bedelidür ve bu mağāralarda teneffüs için ba' zı yerler [32a] (1) vardır ol yerlerden köpek uluması gibi avāzeler işidilür

Üstevā zamm-ı hemze (2) ve sükūn-ı sīn-i mühmele ve feth-i müşennāt-ı fevķiyye ve vāv ve elif ile nevāhī-i Neysābūrdan (3) bir köyleri vāfir nāhiyedür kaşabası Cürçāndur

Esed-ābād feth-i hemze (4) ve sīn ve dāl-ı mühmeleteyn ve elif ve feth-i bā-i muvaḥḥade ve elif ve zāl-ı mu'ceme ile ıqlīm-i (5) rābi'den ve a'māl-i Cürçāndan Hemedāndan 'Irāķa çıkıldıĝı vaktin Hemedāna bir (6) menzil yerde bir şehrdür bundan Kaşrū'l-Luşūşa yedi fersah ve Deynevere (7) on yedi fersahdır tūlı yetmiş üç derece kırk

dağıka ‘arzi otuz (8) dörd derece elli dağıkadur a‘ māl-i Neysābūrdan kūre-i Beyhağda (9) bir köye dağı Esed-ābād dērler

Üsrūşene zamm-ı hemze ve sukūn-ı sīn (10) ve zamm-ı rā-i mühmeleteyn ve sukūn-ı vāv ve fetḥ-i şīn-i mu‘ceme ve nūn ve hā ile (11) ism-i ıqlīmdür bunı cihet-i şarkdan Fergānanuğ ba‘zı ve cihet-i şimālden Şāş (12) ve Fergānanuğ ba‘zı ve cihet-i ğarbdan ḥudūd-ı Semerğand ve cihet-i cenūbdan (13) ba‘zı ḥudūd-ı Keşş ve Şağāniyān ihāta etmişdür ve Üsrūşenenüğ dörd (14) yüz kal‘ası ve niçe ‘azīm şehirleri vardur dērler ba‘zılar Üsrūşene (15) ıqlīm-i ḥāmısdan Semerğanduğ taraf-ı şarkisinde beş merḥale yerde bir mu‘azzam (16) şehrdür demişlerdür tūlı toğsan derece ‘arzi kırk derecedür (17)

İsferāyn kesr-i hemze ve sukūn-ı sīn-i mühmele ve fetḥ-i fā ve rā-i mühmele (18) ve elif ve müşennāt-ı taḥtiyye ve nūn ile ıqlīm-i rābi‘den Ḥorāsāndan nevāhī-i (19) Neysābūrda Cürcāna giden yoluğ ortasında bir şehrdür Kūbād bu şehre (20) Mihrecān dēyü lağab vermişdür mihrecān güz faşlına dērler nitekim (21) güz faşlı atyeb-i fuşuldur bu şehrüğ dağı havāsı tayyib ve nebātātı [32b] (1) ter ü tāze olduğıçün güz faşlına teşbih edüp Mihrecān demişdür (2) tūlı seksen bir derece ‘arzi otuz altı derecedür

İsfizār (3) kesr-i hemze ve sukūn-ı sīn-i mühmele ve kesr-i fā ve fetḥ-i zāy-ı mu‘ceme ve elif ve rā-i (4) mühmele ile ıqlīm-i rābi‘den Ḥorāsāndan Herāt ile Sicistān mābeyninde bir (5) şehrdür tūlı seksen toğuz derece yigirmi dağıka ‘arzi elli dörd (6) derece otuz dağıkadur

Esefi fetḥ-i hemze ve sīn-i mühmele ve kesr-i fā ve müşennāt-ı (7) taḥtiyye ile ıqlīm-i şālīşden ve Akşā-yı Ğarbdan bağrdan bir dil üzerinden (8) bir şehrdür ve Merrākeşüğ iskelesidür ve düz yērdedür ve sūrı (9) vardur ve yēri taşludur ve şuyı yağmurdandur bağları ve būsānları (10) vardur ammā būsānları dōlāb ile şuvarılır ve ba‘zı ırmağlar (11) vardur amma şuları tuzlurağdur Esefi ile Merrākeş mābeyni dörd (12) günlükdür tūlı elli derece ‘arzi otuz derecedür

İsfcāb kesr-i (13) hemze ve sukūn-ı sīn-i mühmele ve kesr-i fā ve sukūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve fetḥ-i (14) cīm ve elif ve bā-i muvaḥḥade ile ıqlīm-i sādısdan Türk derbendinde (15) bir mu‘azzam şehrdür ve bunuğ bir iç ḥişarı ve tış ḥişarı vardur (16) lākin iç ḥişarı ḥarāb olmuşdur ve bu bir düz yērdedür ve etrafında (17) üç fersağ yēre dek tağ yokdur tūlı seksen toğuz derece elli dağıka (18) ‘arzi kırk beş derece otuz beş dağıkadur

İsfinkân kesr-i hemze (19) ve sükûn-ı sîn-i mühmele ve kesr-i fâ ve müşennât-ı tahtıyye ve nûn-ı sâkine ve kâf (20) ve elif ve nûn ile bilâd-ı Hôrâsândan Nâhiye-i Neysâbûrda bir kiçirek (21) şehrdür tûlî seksen derece kırk bês daķıķa ‘arzı otuz yedi [33a] (1) derece on daķıķadur

İskelkend kesr-i hemze ve sükûn-ı sîn-i mühmele (2) ve iki kâf-ı meftûhanuñ mâbeyninde sükûn-ı lâm ve sükûn-ı nûn ve dâl-ı mühmele (3) ile gâh olur hemze-i iskât êderler iklim-i râbi‘ den Toħârüstândan (4) bir kiçirek şehrdür tûlî toķsan derece otuz daķıķa ‘arzı otuz (5) altı derece otuz daķıķadur

İskenderiyye kesr-i hemze ve sükûn-ı (6) sîn-i mühmele ve fetħ-i kâf ve sükûn-ı nûn ve fetħ-i dâl ve râ-i mühmeleteyn ile (7) iklim-i şâlişden sevâhil-i diyâr-ı Mısrda bir şehrdür İskender binâ êtdüğü (8) şehirlerdendir bundan ğayrı on iki şehir dağı yapmışdur dërler biri (9) İsfahânda Ciy şehridür ve biri Hôrâsânda Herât ve biri Merv ve biri (10) Hindde bir şehir ve biri Bâbilde ve biri Semerķandda Şâhibü'l-Ķâmûs (11) eydür İskenderiyye on altı mevzi‘ üñ ismidür cümlesi İskendere mensûbdur (12) bu İskenderiyye ruķ‘a-i şaţranç şûretinde yapılmışdur rivâyet olunur ki (13) İskender bunun dîvârlarını ve ferşlerini ğâyetde aķ mermer ile yapmışdı (14) hattâ yêtmiş yıla dek ğâyetde beyâzlıĝından gözlerine kıra bez urmayınca (15) ve siyâh libâslar giymeyince buña kimesne giremezdi rahiblerüñ siyâhlar (16) giydükleri ol sebebdendir dërler kemâl-i ziyâsından ĝece ile çerâĝa (17) ihtiyâc yok idi ve ĝecelerde ay aydınlıĝında igneye iplik (18) ĝeçürilür idi dërler ĝün batduĝandanşonra kimesne şehrden taşra (19) çıkamaz idi çıkan kimesneyi kıaparlar idi sâhil-i baħrde kıoyun (20) ĝüder bir çöbân var idi dâyimâ baħrden bir nesne çıkup bunun (21) kıoyunun alurdu çöbân bir ĝün bir yerde ĝizlenüp ĝözleyüp tûrurken [33b] (1) nâ-ĝâh baħrden bir ‘avrat çıkageldi hemân çöbân bunun şaçına yapışup (2) berk tutdu ne kıadar ki cidd ü sa‘y êtdi bu ‘avrat çöbânüñ elinden (3) kıurtulamadı çöbân bu ‘avratı evine ĝötürüp biri biriyle me’nûs (4) olduklarından şonra ‘avrat bunlara ĝün batduĝundan şonra niçün taşra (5) çıkamazsız dedi bunlar eyitdiler çıkan kimesneyi kıaparlar pes bu ‘avrat (6) bunda bir tılsım peydâ êtdi ki andan şonra kimesne kıapılmaz oldu İskenderiyyede (7) tılsımâtı evvel vaz‘ êden budur dërler İskenderiyyeye Nilden bir ĝalîc (8) ĝelür bu ĝalîcün iki tarafı bûstânlar ile müzeyyendir bu ĝalîci Filvibaţra dërler (9) bir ‘avrat ki âħir-i mülük-i Yûnândur ol kıazdurmışdur ve bu ĝalîc ile (10) baħrün mâbeyni bir cezîredür bu cezîrenüñ uzunluĝı nişf-ı merħaledür (11) ve bu cezîrenüñ cümlesi bâĝlar ve bûstânlardur ve İskenderiyyenüñ (12) topraĝı şûre olduĝün İskenderiyyeye buĝday ĝayrı yerden (13) ĝelür anuñcün igen ucuzluk degüldür ve

İskenderiyyenün taşdan (14) sūrı vardır ve dö[r]d kapusu vardır birine Bāb-ı Reşid ve birine (15) Bāb-ı Sedre ve birine Bābü'l-Baħr dەرler ve dördüncü kapu cum' a güninden ğayrı (16) günde açılmaz tūlı elli iki derece ' arzı otuz bir derecedür diyār-ı (17) Mışriyyede olan aşār-ı ' acibe ve eşyā-yı ğaribenün biri mināre-i (18) İskenderiyyedür ba' zılar bu mināreyi Aristātālīsün şākirdi (19) Balinyās ğakīm yapmışdur demişlerdür ve ba' zılar mülük-i Rūmuğ yedincisi (20) İsfīniyūs kayşer yapmışdur demişlerdür bu mināre şırçadan köprüler (21) üzerine ve köprüler deñiz içinde baķırdan bir yengeç üzerine [34a] (1) yapılmışdı ve yüksekliği üç yüz zırā' idi ve bu mināre şehrün (2) ortasında idi ve şehir yedi kaşaba idi altısı deñizidi biri (3) kaldı ki el-ān şehir oldur ve mināre yeri deñiz içinde kalmışdur ve bu mināre (4) ne için yapılduğında ihtilāf vardır ba' zılar demişlerdür ki İskenderiyye (5) bir çukur yêrdedür ve etrāfında aşlā tađ yokdur bu minārenün (6) üzerinde gece ve gündüz āteş yaķarlar idi tā ki İskenderiyyeye teveccüh eden (7) gemiler yañılmayup toğrı geleler ve ba' zılar demişlerdür ki bu minārede (8) çini demürden bir ayine var idi bu ayinede bir aylık yolda (9) olan gemiler görünürdi ve bu ayine bir tılsım idi ki kuvvet-i şu' ā' yla (10) deñizde düşmān gemilerini yaķar idi ve ba' zılar demişlerdür ki Rūm (11) pādişāhları gemiler tonadup yelken açup bilād-ı Müslimine teveccüh (12) êtdükleri bu ayinede görünür idi müselmānlar dağı tedārik üzere (13) olurlar idi mülük-i Rūm bundan ğāyetde bī-ħuzūrlar idi ' aķıbet (14) Rūm pādişāhlarınuğ biri ğulefā-yı Benī Ümeyyeden Velid bin ' Abdü'l-Melike (15) cāsūs gönderüp ol minārenün şülüş-i a' lāsında İskenderün (16) ğazinesi vardır dēyü i' lām êtdi Velid dağı minārenün (17) yıķılmasına emr êdüp ayine kopardı olup mināre şülüşine dek yıķılup tılsım (18) bozulup aşlā nesne bulunmayıcaķ bildiler ki tılsım bozulmasına ğile imiş (19) anda cāsūs teccsūs êdüp bulımayup nādım oldılar ve İskender (20) diyār-ı şarkī tamām kendüye tābi' kılduğdanşonra İskenderiyyeye gelir iken (21) Şehrüzörda ba' zılar katında Bābil köylerinden bir köyde ğavānik [34b] (1) marazına mübtelā olup ve ba' zılar katında zehr verilüp vefāt êdüp (2) meyyitini altın tabūtle İskenderiyyeye eletüp anda defn êtmişlerdür bu İskender (3) Ğur'ān-ı ' azimde zıkr olınan Zü'l-ķarneyn degüldür niçe ' ulemā bunda ğalağ (4) êtmişlerdür Ğur'ān-ı ' azimde zıkr olınan bundan evveldür İbrāhım peygāMBER (5) zamānındadır mülük-i Ğımyerden Zü'ş-şac' b dەرler bir melik-i ' azim idi (6) dەرler v'allāhu a' lem

Eski Yurt Şaraydan bir günlük yerde Ükekden (7) büyücek bir kiçirek şehrdür

Esnā fetħ-i hemze ve sükūn-ı sīn-i mühmele ve nūn (8) ve elif ile iklīm-i şāniden Şa' id-i Ā' lādan Nīlün ğarb tarafında Üsvān (9) ile Ğūş mābeyninde Ğūşa ķarib bir şehrdür ve binā-

yı kıbtı-ı evveldendür ve bunda (10) hammâmlar ve çâr-sûlar ve bâğlar ve bâğçeler ve ekinlikler vardır tûlı elli altı (11) derece otuz daķıķa ‘ arzı yigirmi iki derecedür

Üsvân zamm-ı hemze (12) ve ba‘ zılar feth-i hemze ve sükûn-ı sîn-i mühmele ve feth-i vāv ve elif ve nûn ile (13) iklim-i şâniden Nîlün şark tarafında Şa‘ id-i Ā‘ lānuñ nihâyetinde vilâyet-i (14) Kûşdan bir şehrdür ve Kûşa beş merhâledür bâğçeleri çokdur ammâ buğday (15) ğayrı yerden gelür tûlı elli iki derece ‘ arzı yigirmi iki derece otuz (16) daķıķadur

Üsyût zamm-ı hemze ve sükûn-ı sîn-i mühmele ve zamm-ı müşennât-ı (17) tahtıyye ve sükûn-ı vāv ve tã-i mühmele ile ba‘ zılar katında hemzesiz iklim-i (18) şâniden Şa‘ id-i Ā‘ lādan bir şehrdür Cebelü’-Tayrta cibâlde zıkr olunmuşdur (19) Üsyût tarafındadır tûlı elli bir derece kırk beş daķıķa ‘ arzı yigirmi (20) iki derece on daķıķadur

Üşbüne zamm-ı hemze ve sükûn-ı şîn-i mu‘ ceme (21) ve zamm-ı bâ-i muvaḥḥade ve sükûn-ı vāv ve nûn ve hâ ile ve ba‘ zılar [35a] (1) katında hemze yerine lām ile iklim-i ḥāmısdan Endelüsdan Baḥr-i Muḥıte otuz (2) mîl yerde Bâcenün ğarb tarafında bir medîne-i kadîmedür ve bunun büstânları (3) meyveleri vardır ve bunun şimâl tarafında bir acı göl ve ğarb tarafında (4) bir iç göl vardır ve bunun muķâbilesinde baḥr kenârında Hışnü’l-Ma‘ den (5) dërler bir yer vardır buña anuñçün Hışnü’l-Ma‘ den dërler ki kaçan baḥr (6) kabarduğı vaktin bu ḥışâr tarafına tibr-i altunun döker deñiz çekildüğü (7) zamânda ol diyâruñ ehli altun devşürürler tâ deñiz yine kabarıncâ (8) Üşbünenün tûlı altı derece on beş daķıķa ‘ arzı kırk bir derece (9) kırk daķıķadur

İşbilye kesr-i elif ve sükûn-ı şîn-i mu‘ ceme ve kesr-i bâ-i muvaḥḥade (10) ve sükûn-ı müşennât-ı tahtıyye ve lām ve müşennât-ı şâniye ve hâ ile iklim-i râbi‘ den (11) Endelüsün ğarbî cenûbısında Baḥr-i Muḥıte qarib bir şehrdür İşbilyenün (12) ma‘ nâsı medîne-i münbasit ya‘ nî döşenmiş şehir demekdür ve bu şehir nehrinün (13) şark tarafındadır Kırıtuba memleketinün ğarbisinde İşbilye ile Kırıtuba (14) mâbeyni dörd günlük yoldur ve bu şehir Endelüs tahtlarıdır ve on beş (15) kapusu vardır İşbilye memleketinün ğarbdan şarka uzunluğı (16) Kırıtuba memleketine varınca beş merhale ve cenûbdan şimâle enlülüğü Baḫalyevs (17) memleketine varınca beş merhâledür tûlı sekiz derece elli daķıķa ‘ arzı otuz (18) dörd derece kırk daķıķadur

İştihan kesr-i elif ve sükûn-ı (19) şîn-i mu‘ ceme ve kesr-i müşennât-ı tahtıyye ve feth-i hâ-i mu‘ ceme ve nûn ile iklim-i ḥāmısdan (20) Soğd-ı Semerqanddan bir köydür ba‘ zılar bir şehrdür köyleri vardır ve çâr-sûları (21) ve kuhandazı ya‘ nî iç ḥışârı var ırmağları vardır

ve ucuzluk gâyet [35b] (1) â' lâ şehrdür Küşāniyeye bundan beş fersahdur demişlerdür tūli seksen üç (2) derece otuz daқиқа ' arzı otuz toқuz derece elli daқиқadur

Üşmūm (3) zamm-ı elif ve sūkūn-ı şīn-i mu' ceme ve zamm-ı mīm ve sūkūn-ı vāv ve mīm ile ve ba' zılar (4) қatında mīm bedeli nūn ile iklim-i şālīşden diyār-ı Mısrдан Nīlūñ taraf-ı şarқisinde (5) bir şehrdür ve bunda hammāmlar ve cāmi' ler ve çār-sūlar vardur tūli elli dörd (6) derece ' arzı otuz bir derece on dörd daқиқadur

Üşmūn zamm-ı elif (7) ve sūkūn-ı şīn-i mu' ceme ve zamm-ı mīm ve sūkūn-ı vāv ve nūn ile Mısr altında (8) Dimyāta қarīb bir büyük şehrdür buña Üşmūn-ı Tannāc ve Üşmūnū'r-Rūmmān (9) ve Üşmūn-ı Çiriş dağı dērler

Üşmūneyn zamm-ı elif ve sūkūn-ı şīn-i mu' ceme (10) ve zamm-ı mīm ve fetḥ-i nūn ve sūkūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve nūn ile Üşmūnuñ teşniyesidür (11) iklim-i şālīşden Şa' id-i Evsatdan Nīlūñ garb tarafında üç merḥale yerde bir (12) şehrdür bunda mermer direklerden ve gayrıdan aşār-ı kadīme vü ' azīme çoқdur (13) tūli elli yēdi derece yigirmi daқиқа ' arzı otuz altı derecedür

Eşir (14) fetḥ-i hemze ve kesr-i şīn-i mu' ceme ve sūkūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve rā-i mühmele ile Mağribde (15) Bicāye tevābi' inden bir ḥişārdur

Iştaḥr kesr-i elif ve sūkūn-ı şād ve fetḥ-i (16) tā-i mühmeleteyn ve ḥā-i mu' ceme ve rā-i mühmele ile iklim-i şālīşden Fārsdan (17) bir kadīm şehrdür bunda ebniye-i kadīmeden aşār-ı ' azīme çoқdur ḥattā bunı (18) cinler yapmışdur dērler Tedmürde ve Ba' lebekde dēdikleri gibi ba' zılar (19) bunı Behmenūñ kızқarındaşı Ḥamānī ki yine Behmenūñ ' avratıdur ol yapmışdur (20) demişlerdür dīn-i mecūsda kızқarındaşı nikāḥlanmak cāyiz idi Iştaḥr (21) ile Şirāzuñ mabeyni on iki fersahdur tūli yētmış sekiz derece [36a] (1) otuz daқиқа ' arzı otuz derecedür

Işbahān kesr-i elif ve sūkūn-ı şād-ı (2) mühmele ve fetḥ-i bā-i muvaḥḥade ve fetḥ-i hā ve elif ve nūn ile ba' zılar қatında bā yerine (3) fā ile Işfāhān bin Yāfeş bin Nūḥ ile tesmiye olunmışdur ba' zılar Sebāḥān (4) -dan ta' rīb olunmışdur dērler luğat-ı Fārside sebā dēyü ' askere ve hān (5) dēyü ictimā' a dērler mülūk-i Fārsuñ bir mühimmleri olsa Işfahānda ' askerlerini (6) cem' ederler idi anuñçün buña Sebāḥān dērler sonra ta' rīb ēdüp (7) Şafāhān dērler bu şehir gâyetde ucuzluk şehrdür ve bunda kuḥl ma' deni (8) vardur ve Işfahāndan Reyeye giden kimesne Қāşāna andan Қumma uğrar tūli (9) yētmış altı derece kırқ daқиқа ' arzı otuz iki derece kırқ daқиқadur (10)

Aṭrābuls feth-i elif ve sükūn-ı t̄a ve feth-i rā-i mühmeleteyn ve zamm-ı bā-i muvaḥḥade (11) ve lām ve sīn-i mühmele ile iki şehriñ ismidür biri Şāmda ve biri Mağribdedür (12) ba' zılar Şāmdakinüñ isminüñ evvelindeki elifi ve ba' zılar Mağribdekinüñ isminüñ (13) evvelindeki elifi ḥazf etmişlerdür fark için Şāmda olan Ṭarābulus iklim-i (14) rābi' den sevāḥil-i Ḥımşdan deniz kenārında bir şehir idi hicretüñ altı yüz (15) seksen sekizinde müslimūn feth edüp ve ḥarāb edüp buña bir mīl yerde (16) bir şehir bünyād edüp adını Ṭarābulus ḳomışlardur bunun büstānları ve sükker (17) ḳamışları ve eşcārı çoḳdur ve bunun ile Ba' lebek mābeyni elli dörd mīldür (18) ve Dimaşḳ mābeyni ṫoḳsan mīldür ṫülü elli ṫoḳuz derece 'arzı otuz (19) dörd derecedür Mağribde olan Ṭarābulus iklim-i ṣālīşden Afriḳıyyeden (20) Ḳayrevānuñ taraf-ı şarḳisinde baḥr kenārında ucuzluk bir şehrdür ammā aḳarşuları yoḳdur (21) ḳuyuları vardır ve Ṭarābulusdan İskenderiyyeye gelince yolda olan şehirlerde [36b] (1) ašlā ḥammām yoḳdur ṫülü otuz yedi derece yigirmi daḳıḳa 'arzı otuz (2) bir derece otuz daḳıḳadır

Aḡmāt feth-i elif ve sükūn-ı ḡayn-ı mu' ceme ve feth-i (3) mīm ve elif ve müşennāt-ı fevḳiyye ile iklim-i ṣālīşden Aḳşā-yı Mağribden Cebel-i (4) Derenüñ şimāl tarafında şahīḥ havālu ve çayurlu ve çemenlü ve yemlü ve yemişlü (5) bir şehrdür ve Merrākeşüñ cenūbisinde ve bir miḳdār şaḳisindedür ve bunun (6) bir büyük ırmaḡı vardır şehre cenūb tarafından girüp şimāl tarafından (7) çıkar ḡah olur ḳış zamānında şöyle ṫoḡar ki üzerinden oḡlancuḳlar geçerler (8) ṫülü on bir derece otuz daḳıḳa 'arzı yigirmi üç derece elli daḳıḳadır (9)

Afriḳ feth-i elif ve sükūn-ı fā ve kesr-i rā-i mühmele ve sükūn-ı müşennāt-ı taḫtiyye (10) ve kesr-i t̄a-i mühmele ve şīn-i mu' ceme ile iklim-i ḥāmisden Baḥr-i Rūmda Berḳa (11) muḳābilesinde bir ceziye-i 'azīme-i meşhūredür ḡarbdan şarḳa uzunluḡı (12) üç yüz elli mīldür ve devri on beş günlük yoldur bunda bir medīne (13) vardır ṫülü kırḳ yedi derece kırḳ daḳıḳa 'arzı kırḳ derece otuz (14) daḳıḳadır ve bundan İskenderiyyeye bal ve peynīr gider

Afriḳıyye feth-i (15) elif ve sükūn-ı fā ve kesr-i rā-i mühmele ve sükūn-ı müşennāt-ı taḫtiyye ve kesr-i ḳāf (16) ve müşennāt-ı şaniye ve hā ile bilād-ı Mağribüñ üç ḳıṫ' asından ḳıṫ' a-i (17) şimāliyye-i şarḳiyyesinüñ ismidür ol üç ḳıṫ' anuñ beyānı İnşā'allāhu (18) Ta' ālā ḡarb zikrinde gelse gerekdür Firengüñ çavıḡı Afriḳayānis ismiyle (19) müsemmādur

Aḳça-Kermān feth-i hemze ve sükūn-ı ḳaf ve feth-i cīm ve elif (20) ve feth-i ḳāf ve sükūn-ı rā-i mühmele ve feth-i mīm ve elif ve nūn ile iklim-i (21) sābi' den Ḳaradeniz kenārında Şaru-Kermānuñ ḡarb tarafında on [37a] (1) beş günlük bir düz yerde bir kiçirek

şehrdür Nehr-i Tırlu dërler bir ırmağ vardır (2) Hâmânun Nehr-i ‘Āşisi kadar vardır bu ırmağ Karadenize Akça-Kermânda (3) dökülür Tırlu zamm-ı t̄a ve sükûn-ı rā-i mühmeleleyn ve lām ve vāv iledür Akça-Kermân (4) ile Şakcınun mabeyni on beş günlükdür t̄ulı kırk beş derece ‘arzı elli derecedür (5)

Akşehir iklim-i hâmisden Rûmdan bûstânları ve yemişleri çok bir güzel (6) şehrdür Koniyanun şimâli ve ğarbisinde üç günlük yêrdedür t̄ulı kırk (7) sekiz derece ‘arzı otuz toktuz derecedür

Aksur feth-i elif ve sükûn-ı (8) kâf ve zamm-ı şād ve rā-i mühmeleleyn ile iklim-i şāniden Şa‘îd-i Ā‘lâdan Nîlün (9) şark tarafında ve Kûşun cenûb tarafında bir merhale yêrde bir kiçirek şehrdür (10) ekinlü ve bāğçeli yêrdür ve bunda toprakdan ibrikler ve ğayrı nesnelere (11) düzilüp sâyir bilâda alup giderler t̄ulı elli bir derece kırk dakika (12) ‘arzı yigirmi dörd derecedür

Aksaray iklim-i hâmisden Rûmdan (13) bāğçeleri ve yemişleri vâfir bir şehrdür ve bundan Kōniyaya ve Kaysariyyeye (14) üçer günlük yoldur ve bunun ortasında bir muhkem kal‘a vardır (15) ve şehrin içinde bir ırmağ vardır t̄ulı elli yedi derece ‘arzı kırk (16) derecedür

İklirins kesr-i elif ve sükûn-ı kâf ve kesr-i lām ve rā-i mühmele (17) ve sükûn-ı nûn ve sîn-i mühmele ile Arnavûd vilâyeti ile Bâsilise vilâyeti (18) mabeyninde bir vilâyettür

Ükek zamm-ı elif ve feth-i kâf ve kâf-ı şāniye ile (19) iklim-i sâbi‘den Nehr-i İtlık cānib-i ğarbisinde bir kiçirek şehrdür Şarây ile (20) Bulğarun mabeynindedür bundan her birine on beş merhaledür t̄ulı yetmiş (21) sekiz derece on beş dakika ‘arzı elli derecedür

El-lân feth-i hemze [37b] (1) ve şedîd-i lām ve elif ve nûn ile Cebel-i Kaytağda bir vâsi‘ memleketdür taht-ğâhına (2) Serîr-i El-lân dërler hâlâ Demür Kapu dërler

El-Vahât feth-i elif ve sükûn-ı (3) lām ve feth-i vāv ve elif-i şāniye ve feth-i hâ-i mühmele ve müsennât-ı fevkiyye ile nevâhî-i (4) Mısrda beriyye tarafında bir meşhûr şehrdür eşcâr ve enhârı bî-şümârdur (5) ve akarşuları çokdur ve bunun ile Şa‘îd mabeyni üç günlük yêrdür (6) ba‘zılar elifsiz ve Vahât Şa‘îd-i Mısrın ğarbisinde üç kûrenün (7) ismidür Vah-ı Ūlâ ve Vahâh-ı Vüştâ ve Vahâh-ı Kuşvâ dërler üçden (8) evvelkisi ziyâde ma‘mûrdur ve bunda ırmağlar ve hammâmlar ve ‘acâyibler vardır (9)

Amâsiyye feth-i hemze ve mîm ve elif ve kesr-i sîn-i mühmele ve müsennât-ı tahtiyye-i (10) meftûha ve hâ ile iklim-i sâdisden ve Rûmdan bir büyük şehrdür (11) sūrî ve kal‘ası

ve bŭstānları ve büyük ırmağı ve dŏlābları (12) vardur ve buña medīne-i ĥŭkemā dەرler ve bunda gŭmŭş ma‘deni vardur (13) Sinŏbuŭ şarkī ve cenŭbisindedŭr ikisinŭŭ mābeyni altı gŭnlŭkdŭr (14) tŭlŭ elli yēdi derece otuz dağıka ‘arzı kırk bēş derecedŭr (15)

Enbār feth-i hemze ve sŭkŭn-ı nŭn ve feth-i bā-i muvaĥĥade ve elif ve rā-i mŭhmele (16) ile iqlīm-i şālīşden ‘Irāđdan Furāt kenārında Bađdāda bir merĥale yērde bir şehrdŭr (17) tŭlŭ altmış ŧoĥuz derece otuz dağıka ‘arzı otuz ŭç derece on (18) bēş dağıkadur ve Enbār nevāĥī-i Belĥde Cŭzcāndan bir ĥaryenŭŭ ismidŭr (19) Ebŭ el-Ĥasan ‘Aliyyŭ’l-Enbārī buña mensŭbdur

Enderāb feth-i hemze ve sŭkŭn-ı (20) nŭn ve feth-i dāl ve rā-i mŭhmele ve elif ve bā-i muvaĥĥade ile iqlīm-i rābi‘den (21) Ėazne ile Belĥ mābeyninde bir kiĥirek şehrdŭr Kābŭle ĥāfile bundan girŭr ve [38a] (1) ve bunun ĥurbında Cebel-i Benchīr dەرler bir tağ vardur anda gŭmŭş ma‘deni (2) vardur tŭlŭ ŧoĥsan dŏrd derece kırk dağıka ‘arzı otuz yēdi (3) derecedŭr

Enderābī yine geĥen gibidŭr ammā āĥirinde mŭşennāt-ı taĥtiyye ile (4) Baĥr-i Şarkda bir cezīrenŭŭ ismidŭr

Endŭkān feth-i hemze ve sŭkŭn-ı nŭn (5) ve zamm-ı dāl-ı mŭhmele ve feth-i kāf ve elif ve nŭn ile Fergāna tevābi‘inde bir ĥaryedŭr (6)

Endelŭs feth-i elif ve sŭkŭn-ı nŭn ve feth-i dāl-ı mŭhmele ve zamm-ı lām ve sīn-i mŭhmele (7) ile Baĥr-i Rŭmuŭ ĥaraf-ı şimālisinde olan vilāyetŭŭ ismidŭr ki vilāyet (8) Mağrib muĥābilesindedŭr ortalığda Sebte Boğazı vardur Endelŭs bin (9) Yŭnān bin Yāfeş bin Nŭĥ ile tesmiye olunmışdur ve buña Cezīretŭ’l-Endelŭs (10) dەرler zirā cemi‘ cevānibi baĥr ihāta etmişdur illā cānib-i şimālisini degŭl ve bu (11) Cezīre-i Endelŭs mŭşelles şeklindedŭr ŭç kŏşesi vardur biri (12) cenŭbī ve ĥarbīdŭr ki ol mevzi‘de Cezīre-i Ĥadisdŭr ve Sebte Boğazıdur (13) ve bir kŏşesi şarkīdŭr ki Ṭarrakŭne ile Berşelŭne mābeynindedŭr ve ol mevzi‘de (14) Cezīre-i Minŭrĥadur ve bir kŏşesi şimālī ve bir miĥdār ĥarbīdŭr ve Baĥr-i Muĥīĥ (15) ŭzerindedŭr Şintiyākŭ bu kŏşeye ĥarīb yēdedŭr kŏşe-i evvelden (16) kŏşe-i şāniye varınca Endelŭsŭŭ sāĥil-i cenŭbisidŭr Baĥr-i Zŭĥāk ŭzerinde (17) mŭmtedd olmışdur ve kŏşe-i şānīden kŏşe-i şālīşe varınca Endelŭsŭŭ ĥadd-ı şimālīsidŭr (18) Endelŭs ile Bŭyŭk Yēr mābeynini faşl ēden Ṭađ-ı Berābirī ĥekilmışdur ve kŏşe-i (19) şālīşden kŏşe-i evvele varınca Endelŭsŭŭ sāĥil-i ĥarbīsidŭr Baĥr-i Muĥīĥ ŭzerinden (20) mŭmtedd olmışdur Endelŭsde āĥŭ ve ĥimār-ı vaĥşī ĥoĥdur ammā arşlan yoĥdur (21) ve bunda gŭn-ā-gŭn mermer kesilŭr

Anşınā feth-i elif ve sükūn-ı nūn ve kesr-i [38b] (1) şād-ı mühmele ve nūn-ı şāniye ve elif ile ıklīm-i şālīşden Şa‘īd-i Evsaţdan Nīlūn (2) taraf-ı şarkīsinde ol bir tarafda olan Üşmūneyn muķābilesinde bir medīne-i (3) ķadīmedür ki medīne-i Saḫere dēnilmek ile meşhūrdur fir‘avn sāhīrleri (4) bundan getürdmīşdür ve bunda aşār-ı ‘azīme-i bī-nihāyedür ve ucuzluķdur (5) ve meyveleri vāfirdür tūlı elli üç derece ‘arzı yigirmi üç derecedür (6)

Anţākiyye feth-i elif ve sükūn-ı nūn ve feth-i tā-i mühmele ve kesr-i kāf ve müşennāt-ı (7) taḫtiyye-i müşeddede ve hā ile ıklīm-i rābi‘den Şāmdan bir mu‘azzam şehrdür İskenderden (8) sonra gelen mülūkden Melik-i Anţiyāhūs binā etmişdür ve bununu taşdan bir (9) ‘azīm sūrı vardır ki içinde beş tağ vardır sūruḡ devri (10) on iki mīldür ve ķal‘ası vardır Ḥabībū’n-Neccāruḡ ķabri bundadır (11) Nehr-i ‘Aşī ile Nehr-i Asūduḡ mecmū‘ı bununu ardından geçer ve bununu vāfir (12) būsānı vardır evlerinde ve sōķāķlarında ve cāmī‘lerinde aşarşular (13) vardır tūlı altmış bir derece otuz beş daķıķa ‘arzı otuz dörd (14) derece on daķıķadır

Anţāliyā feth-i hemze ve sükūn-ı nūn ve feth-i tā-i (15) mühmele ve elif ve kesr-i lām ve müşennāt-ı taḫtiyye ve elif ile ıklīm-i rābi‘den Rūmdan (16) karadan Akdeḡize girmiş bir dilūn üzerinde bir kiçirek şehrdür taşdan (17) muḫkem sūrı vardır ve iki ķapusu vardır biri bahre ve biri berredür (18) ve bu şehir Kōniyanuḡ ġarb tarafındadır mābeyni on günlük yoldur (19) ortalıķda Ḥamīd Ēli tağlarıdır ve Anţāliyānuḡ şuları ve būsānları (20) çoķdur ve bir kiçirek nehri vardır evlerinde sōķāķlarında ve būsānlarında (21) aşarşular vardır ve tūrunc ve nārenc ve ütrüc ya‘nī ağac ķavunı [39a] (1) bunda bī-nihāyedür tūlı elli iki derece otuz daķıķa ‘arzı kırķ (2) derece otuz daķıķadır

Anţartūs feth-i hemze ve sükūn-ı nūn (3) ve feth-i tā ve sükūn-ı rā-i mühmeleteyn ve zamm-ı tā-i şāniye ve sükūn-ı vāv ve sīn-i (4) mühmele ile Baḡr-i Rūm kenārında bir ķal‘adır Ḥımsuḡ derbendidür müselmānlar (5) bunu feth edüp sūrlarını ḫarāb etmişlerdür bunda ḫazret-i ‘Osmānuḡ (6) muşhafı var idi tūlı altmış derece ‘arzı otuz yedi derece (7) on daķıķadır

Anķara ya‘nī Engūriyye feth-i hemze ve sükūn-ı nūn ve zamm-ı (8) kāf ve sükūn-ı vāv ve kesr-i rā-i mühmele ve müşennāt-ı taḫtiyye ve hā ile ıklīm-i (9) ḫāmīşden Rūmdan bir şehrdür bir yüksek depe üzerinde ķal‘ası (10) vardır ve tağlar ortasındadır ve bunda būsānlar yoķdur ve şuları (11) kuyulardandır Kōniyanuḡ şimāl ve şark tarafındadır mābeyni beş günlük yoldur (12) ve Akşehrūn şarkīsindedür mābeyni dörd günlükdür ve

Kaşamōniyyenūñ (13) ğarbī ve cenūbīsindedür mābeyni beş günlükdür tūlı elli dörd derece (14) ‘arzı kırk derecedür

İngiltara kesr-i hemze ve sükūn-ı nūn ve kesr-i kāf (15) ve sükūn-ı lām ve feth-i tā-i mūhmele ve ba‘ zılar katında tā yerine müşennā[t]-ı fevkiyye ve feth-i (16) ra-i mūhmele ve hā ile Baħr-i Muħiṭ-i Maġribden Endelūsūñ ğarbī ve şimālī (17) tarafına giden kıt‘asında bir ‘azīm cezīredür cenūbdan şimāle uzunluġı (18) bir miqdār iħirāf ile dörd yüz otuz mīldür bu cezīrede bir şehir (19) vardur adına Enders dērler bunun taħt-gāhıdur ve bunun şāhibine (20) Engetār dērler ve bu cezīrede altun ve gümüş ve baķır ma‘denleri (21) vardur ve ğāyet şovuķlukdan bunda üzüm yokdur bunun ehli Fireng [39b] (1) vilāyetine altun getirüp ħamra deġişürler

Ennerī feth-i hemze ve nūn-ı müşeddede (2) ve kesr-i rā-i mūhmele ve müşennāt-ı taħtiyye ile ıķlīm-i şālīşden Sind[d]en Nehr-i Mihrānuñ (3) taraf-ı ğarbisinde bir şehrdür tūlı toķsan beş derece ‘arzı yigirmi yēdi (4) derece yigirmi daķıķadur

Evāl feth-i hemze ve vāv ve elif ve lām ile ıķlīm-i (5) şānīden Baħr-i Fārsda bir günlük baħr içinde bir cezīredür uzunluġı (6) iki günlük yoldur ve bunda üç yüzden ziyāde köyler vardur ve bunda (7) bağlar üzerinedür tūlı yetmiş altı derece ‘arzı yigirmi iki derecedür (8)

Evcān hemze ve vāv ve cīm ve elif ve nūn ile ıķlīm-i rābi‘den (9) Ezrebicāndan bir kiçirek şehrdür ve bunun ırmaġları ve çar-sūları (10) vardur ammā eşcārī ķalīldür güzelce ve ucuzluk şehrdür tūlı yetmiş (11) bir derece ‘arzı otuz yēdi derece on beş daķıķadur

Evcele feth-i (12) hemze ve sükūn-ı vāv ve feth-i cīm ve lām ve hā ile bilād-ı Maġrib ile El-Vāħāt (13) mābeyninde bir kiçirek şehrdür bunda sākin olan t̄ayife ğāyetde ehl-i ticāretdür (14) ve bundan Sūdān vilāyetine gidilür

Evdāġast feth-i hemze ve sükūn-ı (15) vāv ve feth-i dāl-ı mūhmele ve feth-i ğayn-ı mu‘ceme ve sükūn-ı sīn-i mūhmele ve müşennāt-ı (16) fevkiyye ile ıķlīm-i şānīden Sūdān-ı Maġrib beriyyesinde bir şehrdür bunda (17) sākin olanlar Berber t̄ayifesindendür ve riyāset-i Şinhāce dērler bir t̄ayife (18) tūlı on beş derece ‘arzı yigirmi altı derecedür şehriñ taraf-ı ğarbisinde (19) Sicilmāse ile Ġāne mābeyninde bir uzun ve enlū şāhrā vardur aña (20) Şāhrā-yı Nesr dērler misāfirler bu şāhrāda şusuzlukdan ğāyetde zaħmet (21) çekerler ğāh olur cenūb yēli esüp kırbalarındaġı şuları [40a] (1) ķalmayup kırbaları ķurıyıķalur ğāyetde mużtar olduklarından develerini (2) boġazlayup ķarnında olan şuyı çıkarup içerler lamaṭ dērler geyige (3) beñzer bir ħayvān vardur ekşer aña binerler şusuzluġa ziyāde şabr ētdüġiçün (4)

Evīne İŝbīliyye tevābi‘ inden Nehr-i İŝbīliyyenūñ ŝimāl tarafında bir güzel (5) ŝehrdür

Ehvāz feth-i hemze ve sūkūn-ı hā ve feth-i vāv ve elif ve zāy-ı mu‘ceme ile (6) ıqlīm-i ŝālīŝden Hūzistāndan bir nāhiyenūñ ismidür Ehvāz bin Sām bin (7) Nūh ile tesmiye olunmuşdur ve bunda bir ŝehr vardur Sevķū’l-Ehvāz dērler (8) ekŝer yeri ħarāb olmuşdur bundan İŝfahāna seksen fersaħdur tūlı (9) yetmiş beŝ derece ‘arzı otuz iki derecedür

İŝniye hemze ve müŝennāt-ı (10) taħtiyye ve ŝā-i müŝelleŝe ve nūn ve müŝennāt-ı ŝāniye ve hā ile ıqlīm-i rābi‘den (11) Hālic-i Kōŝantīnenūñ ğarbī ve ŝimālīsinde baħr kurbında bir ŝehrdür bu ŝehr (12) ħükemā-yı Yūnānuñ ŝehridür ‘ilimleri ve ħikmetleri bunda maħfūzdur ve bunda (13) baħr kenārında naŝārānuñ mecmu‘ı vardur tūlı kırķ iki derece ‘arzı kırķ (14) üç derecedür

İrān ŝehr kesr-i hemze ve sūkūn-ı müŝennāt-ı taħtiyye ve feth-i (15) rā-i mühmele ve elif ve nūn ile ve feth-i ŝīn-i mu‘ceme ve sūkūn-ı hā ve rā-i mühmele (16) ile bilād-ı ‘Irāķ ve Fārs ve bilād-ı Cibāl ve Ĥorāsānuñ cümlesinūñ ismidür (17) Īrec bin Efrīdūn ismi ile tesmiye olunmuşdur bunun taħķīki budur ki (18) Ferīdūnuñ üç oĝlı var idi birine Selem ve birine Tūr ve birine Īrec (19) dērler idi Ferīdūn ma‘mūre-i arzı bunların mābeynlerinde kısmet (20) édüp Seleme bilād-ı Rūmı ve bilād-ı Maĝribi vērđi Tūra bilād-ı Türk ve bilād-ı (21) ŝīn ve bilād-ı Hindi vērđi Īrece İrān ŝehrini vērđi İrān [40b] (1) ba‘de’t-terħīm Īrecūñ cemī‘dür tūrān türk cemī‘dür lākin her birisi her birisinūñ (2) neslinden olan tayıfenūñ ‘alemi olmuşlardur ŝonra mezkūrenūñ ‘alemleri (3) olmuşlardur

İlāk kesr-i hemze ve sūkūn-ı müŝennāt-ı taħtiyye ve lām-elif (4) ve ķāf ile ıqlīm-i ħāmıŝden ıqlīm-i ŝāŝe muttaŝıl bir ıqlīmūñ ismidür (5) bunun ķaŝabasına Binket dērler bir ŝehrdür sūrı vardur ve birķaķ (6) ķapuları ve ŝuları ve būsānları vardur ve bir nehri vardur Nehr-i (7) İlāk dērler ve bunda Sābelaĝ dērler bir taĝ vardur bu taĝdan Vadī-i (8) ŝāŝa varınca bir dīvār çekilmişdür bilād-ı İlāķa Türk girmesün dēyü (9) tūlı seksen toķuz derece on daķīķa ‘arzı kırķ üç derece (10) yigirmi daķīķadur İlāk nevāħī-i Neysābūrda bir ŝehrūñ bu nevāħī-i Buħārāda (11) bir ŝehrūñ ve mecmu‘-ı bilād-ı ŝāŝuñ ismidür

Eyle feth-i hemze ve sūkūn-ı (12) müŝennāt-ı taħtiyye ve lām ve hā ile ıqlīm-i ŝālīŝden Cezīre-i ‘Arabdan sāħil-i (13) Baħr-i Kūlzūmde bir kiķirek ŝehrdür ammā el-ān hemān bir burc ķalmışdur bunun (14) baħr içinde bir ķal‘ası var idi ibtāl olunmuşdur ve bu ŝol Yahūdiler (15) ŝehridür ki Allahu Ta‘ālā anlardan maymūn ve ħinzir eylemişdür tūlı elli yēdi (16) derece ‘arzı yigirmi toķuz derecedür

İliyā kesr-i hemze ve sükūn-ı müşennāt-ı (17) taḥtiyye ve kesr-i lām ve elif-i memdūde veyāḥūd maḥşūre ile ve İliyā (18) bir müşennāt-ı taḥtiyye ve ḳaşr ile Beytü'l-Muḳaddesün ismidür (19)

faşlü'l-bā

(20) **Bāb** ıḳlīm-i rābi' den Cünd-i Ḳınnesrinden bir kiçirek şehrdür ṭülü altmış iki derece (21) on beş daḳīka ' arzı otuz altı derece kırk daḳīkadur

Bābü'l-Ebvāb [41a] (1) ıḳlīm-i ḥāmisden Ḥazezden ba' zılar ḳatında Errāndan Şirvān derbendinde bir kiçirek şehrdür (2) ve buña el-ān Demür Ḳapu dērler şimāl-i Tatarī ki aña Beyt-i Bereke dērler ve cenūb-ı (3) Tatarī ki aña Beyt-i Hulāgü dērler ikisinün mābeyninde şınurdur ve memleket-i Fārs ile memleket-i (4) Ḥazez mābeyninde daḫı şınurdur zirā Memleket-i Ḥazez ğarben ve cenūben mūmteḍ olup Bābü'l-Ebvāba (5) mūntehī olur ḥattā baḫr ile Cebel-i Ḳaytaḳ mābeyni iki mīl miḳdārı ḳalur ve bu Cürċānuḡ (6) ve Deylemün ve Ṭaberistānuḡ ve Ḥazezün ve Serirü'l-Lānuḡ iskelesidür ṭülü yetmiş beş derece (7) ' arzı kırk sekiz derecedür ve Māverā-i Nehrde Tirmide üç günlük yerde bir şehir (8) vardur aña daḫı Demür Ḳapu dērler ṭülü ṭoḳsan bir derece ' arzı yigirmi sekiz (9) derece otuz daḳīkadur Buḫārā ile Tirmid mābeyninde Buḫārāya sekiz merḫale (10) yerde bir şehir vardur aña daḫı Demür Ḳapu dērler

Bāb-ı Sekenderūne (11) bāb ma' lūmdur Sekenderūne fetḫ-i sīn-i mūhmele ve fetḫ-i kāf ve sükūn-ı nūn ve fetḫ-i (12) dāl ve zamm-ı rā-i mūhmeleteyn ve sükūn-ı vāv ve fetḫ-i nūn ve hā ile ıḳlīm-i rābi' den (13) Cünd-i Ḳınnesrinden Baḫr-i Rūm sāhilinde Anṭākiyyeye ḳarīb bir şehrdür Vāşıḳ-ı Billāhuḡ ḫilāfeti (14) zamānında İbni Duvādü'l-Eyādī binā etmişdür bizüm zamānımızda bu mevzi' e derbend-i (15) bilād-ı Sīs dērler Buḡrāsa on iki mīl yērdür ṭülü altmış derece ' arzı otuz (16) altı derecedür

Bābil fetḫ-i bā-i muvaḫḫade ve elif ve muvaḫḫade-i şāniye ve lām ile (17) ıḳlīm-i şālişden ' Irāḳda bir şehrdür ' Irāḳda bundan aḳdem bir şehir daḫı yoḳdur anuḡcün (18) ıḳlīm-i ' Irāḳ buña nisbet olunur ıḳlīm-i Bābil dērler İbrāḫim peygāmbere ' a.m (ﷺ)³⁸ Nemrūdü' (19) l-La' in āteşe bu şehirde atmışdur ve bunı Ḍaḫḫāk binā etmişdür dērler ammā el-ān (20) ḫarābdur yerinde bir ḳarye-i şaḡire vardur ṭülü yetmiş derece ve ' arzı otuz (21) iki derecedür tebelbül-i luḡāt ya' nī dillerün iḫtilāfı bunda olduḡcün buña Bābil [41b] (1) denilmişdür tebelbül-i luḡātuḡ sebebi olmuşdur ki ṭūfāndan şonra ḫādiş olan (2) evlād-ı Nūḫ tekrār bir

³⁸ ' aleyhi's-selām

tūfān daḥī vāḳī‘ ola dēyü ḥavf édüp rāyları buña (3) müncerr oldı ki bu şehir yerinde bir köşk binā ederler ki başı saḳf-ı semāya erişe (4) pes bu köşkün bināsına şürü‘ édüp bu köşk için yetmiş iki burc édüp (5) her burca ulularından birer ādem ta‘ yīn étdiler ki mu‘ temed olup bennāları işledeler (6) ḥaḳḳ celle ve ‘alā daḥī bunlara intiḳām édüp dillerini biri birine muḥālif eyleyüp (7) biri birinün sözlerini anlayamadılar ammā içlerinden ‘Āber bunlara muvāfaḳat (8) étmeyüp Allāhu Ta‘ ālāya iṭā‘ atde şābit olduḡiçün lisānı müteḡayyir olmayup evvelki (9) lisānı ki lisān-ı ‘İbrānīdür anuḡ üzerine bāḳi ḳaldı bu lisāna lisān-ı ‘İbrānī (10) denildüḡi ‘Ābere mensūb olduḡiçün ve Ḥaḳḳ Ta‘ ālā bir ḳavī rūzgār gönderüp (11) bu köşki yıḳup bunlar müteferrik oldılar Sām oḡlanları ‘İrāḳ ve Fārs ve Hind ṫarafına (12) ve Ḥām oḡlanları Mısr ve Maḡrib ṫarafına ve Yāfeş oḡlanları Baḫr-i Ḥazez ve Çin ṫarafına (13) gittiler dillere iḫtilā[f] geldüḡi zamānda evlād-ı Nūḫ yetmiş iki bölük idi

Bāce (14) feth-i bā-i muvaḥḫade ve elif ve taḥfif-i cīm ve hā ile ıḳlīm-i şālīden Afriḳıyyeden baḫrden (15) bir günlük bir düz yerde bir mu‘ azzam şehrdür ve bunda bınarlar ve bir miḳdār būsānlar (16) vardur ṫulı yigirmi ṫoḳuz derece ‘arzı otuz bir derecedür Feyyūmuḡ ṫaraf-ı (17) şarkisinde at segirdimi yerde bir ḳaryeye daḥī Bāce dērler ve Endelüsün ḡarbī-i (18) şimālisinde Üşbūnenün şark ṫarafında bir nāhiyeye daḥī Bāce dērler ḡāyet (19) güzel memleketdür şuyunuḡ saḫtiyān dibāḡat étmekde ziyāde ḫāşiyyeti vardur dērler (20)

Bādarāyā feth-i bā-i muvaḥḫade ve elif ve feth-i dāl ve rā-i mühmeleteyn ve elif ve müşennāt-ı (21) taḫtiyye ve elif ile Vāsıṫ tevābi‘ inden bir ḳaryedür

Bādīs feth-i bā-i [42a] (1) muvaḥḫade ve elif ve kesr-i dāl-ı mühmele ve sūkūn-ı müşennāt-ı taḫtiyye ve sīn-i mühmele ile Maḡribde (2) Berrü’l-‘ Adve şehirlerinden Sebtenün şark ve cenūb ṫarafında bir şehrdür ṫulı (3) on derece otuz daḳıḳa ‘arzı yigirmi dörd derecedür

Bazaḡīs (4) feth-i bā-i muvaḥḫade ve elif ve feth-i zāl ve kesr-i ḡayn-ı mu‘ cemeteyn ve müşennāt-ı taḫtiyye ve sīn-i mühmele (5) ile ıḳlīm-i rābi‘ den Ḥorāsāndan nevāḫī-i Herātta bir niçe kiçirek şehirler ve niçe köyler (6) ve mezra‘ alardur Fārsice Bād-Ḥīr demekdür ta‘ rib olup Bād-Ḡīs denilmişdür (7) ol mevzi‘ de rūzgār çoḳ olduḡiçün ṫulı seksen dörd derece ‘arzı (8) otuz beş derecedür

Bāriskeş feth-i bā-i muvaḥḫade ve kesr-i rā ve sūkūn-ı sīn-i (9) mühmeleteyn ve feth-i kāf ve şā-i müşelleşe ile bilād-ı Şāşda Māverā-i Nehr şehirlerinden (10) bir şehrdür

Bārsī bā-i muvaḥḥade ve elif ve rā ve sīn-i mūhmeleteyn ve müsennāt-ı taḥtiyye (11) ve baʿzılar katında bir bā ve bir elif daḥı ziyādesiyle ki Bābārsī olur ıqlīm-i şāniden (12) Hindde bir şehrdür ehl-i Hind katında bu şehir gāyetde muʿazzamdur ʿilmeleri bunda oqınur (13) tūlı yüz altı derece otuz daḳıka ʿarzı yigirmi dörd derece sekiz daḳıkadur (14)

Bārā bā-i muvaḥḥade ve elif ve rā-i mūhmele ve müsennāt-ı taḥtiyye ile ıqlīm-i şāniden Hindden (15) şarḳī-i Geng de bir şehrdür ve ol taraftaḡı memleketūñ kürsīsidür tūlı yüz beş (16) derece elli daḳıka ʿarzı yigirmi altı derece otuz daḳıkadur

Bārīn feth-i (17) bā-i muvaḥḥade ve elif ve kesr-i rā-i mūhmele ve sūkūn-ı müsennāt-ı taḥtiyye ve nūn ile ıqlīm-i (18) rābiʿ den Ḥamānuḡ ġarbī-i cenūbīsinde bir merhale yerde bir kiçirek şehrdür tūlı (19) altmış bir derece ʿarzı otuz beş derecedür ve bunda Refeniyye dērleri (20) bir ʿimāret-i ḳadīme eşeri vardur feth-i rā-i mūhmele ve fā ve kesr-i nūn ve müsennāt-ı taḥtiyye (21) ve hā ile bunun gāyet āʿlā inciri olur Tīn-i Refenī dērleri bunun [42b] (1) tūlı altmış derece elli daḳıka ʿarzı otuz dörd derece yigirmi daḳıkadur (2)

Bāserūr bā-i muvaḥḥade ve elif ve feth-i sīn-i mūhmele ve iki rā-i mūhmelenūñ (3) mābeyninde ve vāv ile Hindde bir kiçirek şehrdür

Bāsilīse feth-i bā-i muvaḥḥade ve elif (4) ve kesr-i sīn-i mūhmele ve lām ve müsennāt-ı taḥtiyye ve sīn-i mūhmele-i şāniye ve hā ile Baḥr-i Rūm (5) sāhilinde Benādıka Boğazınun aḡzında ve şarḳ tarafında bir memleketdür bu boğazınun (6) aḡzında ġarb tarafında Būliya memleketidür memleket-i Bāsilīse memleket-i Būliya muḳābilesindedür (7) Benādıka Boğazı bu iki memleketūñ mābeyninden çıkar Bāsilīse bir ʿavratunun adıdır (8) evvel zamānda ol memleketūñ pādīşāhı idi Bāsilīse şehri yanında Benādıka (9) Boğazınun aḡzında ḳaradan baḥr içinde ġarb tarafına bir gāyetde yüksek taḡ (10) girmişdür ve buncılayın bir yüksek taḡ daḥı boğazınun ġarb tarafında vardur (11)

Bāsyān bā-i muvaḥḥade ve elif ve sīn-i mūhmele ve müsennāt-ı taḥtiyye ve elif-i şāniye (12) ve nūn ile ıqlīm-i şālişden Ḥūzistāndan bir şehrdür ki ortasından ırmaḡ (13) geçer bundan Ḥışn-ı Mehdīye ve Devraḳa ikişer merhale yērdür ikisine daḥı Nehr-i (14) Tūster içinden gidilür tūlı yētmış dörd derece on beş daḳıka ʿarzı (15) otuz iki derece otuz daḳıkadur

Bāfd feth-i bā-i muvaḥḥade ve elif ve sūkūn-ı (16) fā ve dāl-ı mūhmele ile ıqlīm-i şālişden Kermāndan bir gāyet ıssı şehrdür tūlı seksen (17) iki derece ʿarzı yigirmi toḡuz derecedür

Bākūy feth-i bā-i muvaḥḥade ve elif (18) ve zamm-ı kâf ve vāv ve müšennāt-ı taḥtiyye ile Şirvān derbendinde bir şehrdür tūlı (19) yêtmiş dörd derece otuz daḳıka ‘ arzı otuz toḳuz derece otuz daḳıkadur (20)

Bālis feth-i bā-i muvaḥḥade ve elif ve lām-ı maksūre ve sīn-i mühmele ıḳlīm-i rābi‘ den (21) Cünd-i Ḳınnesrīnden Furātuḅ taraf-ı ğarbīsinde bir kiçirek şehrdür bilād-ı Şāmuḅ [43a] (1) ser-ḥaddidür ve ehl-i Şāmuḅ iskelesidür Raḳḳa bunun şarḳ tarafındadır tūlı (2) altmış iki derece ‘ arzı otuz altı derecedür

Bāmīyān feth-i bā-i muvaḥḥade ve elif (3) ve mīm-i maksūre ve müšennāt-ı taḥtiyye ve elif ve nūn ile ıḳlīm-i rābi‘ den Zābūlistān (4) Belḅ ile Ğazne mābeyninde bir şehrdür bundan Belḅe on merḫale ve Ğazneye kırḳ (5) beş fersaḥdur ve bunun yanından bir ‘ aḫīm ırmağ aḳup Ğarşistāna varur (6) ve Bāmīyān tağ üzerinde olduğıçün būsṫānları yoḳdur buḅa yemişler ğayrı (7) yerden gelür enhār-ı Ceyḫūnuḅ ba‘ zısı bunun bazı tağlarından iner Kābūl ve Ferāvān (8) ve Ğazne ve Benchir bunun tevābi‘ indendür tūlı toḳsan beş derece ‘ arzı otuz (9) dörd derecedür

Bāniyās bā-i muvaḥḥade ve elif ve nūn ve müšennāt-ı taḥtiyye (10) ve elif ve sīn-i mühmele ile ıḳlīm-i şālişden Dimaşḳuḅ ğarbi ve cenūbīsinde bir (11) buçuḳ merḫale yerde Cebel-i Şelc eteginde bir kiçirek şehrdür ve bunun ḳal‘ ası vardur (12) adına Şubeybe dērler zamm-ı şād-ı mühmele ve feth-i bā-i muvaḥḥade ve sūkūn-ı müšennāt-ı taḥtiyye (13) ve bā-i muvaḥḥade-i şāniye ve hā ile Cebel-i Şelc Bāniyās üzerine ḫavāle bir tağdur (14) yazda ve kışda bu tağın başından ḳar eksük degüldür bu tağda bir ḳaşaba vardur (15) bu ḳaşabadan Vādī-i Ken‘ ānda olan Keferlā dēnilen ḳaşabaya varınca on sekiz (16) mīldür Keferlādan Yūsuf ḳuyusına varınca on iki mīldür Bāniyāsuḅ (17) eşcārı ve enhārı bī-şümārdur tūlı elli toḳuz derece yigirmi daḳıka (18) ‘ arzı otuz sekiz derecedür

Büttem zamm-ı bā-i muvaḥḥade ve ba‘ zılar ḳatında (19) feth ile ve tā-i fevḳiyye ve mīm ile Māverā-i Nehrde bir kūredür ve bunda (20) ğāyetde yüksek tağlar vardur ve bu tağların ba‘ zısında nūşādur ma‘ deni (21) vardur bunun aşlı budur ki ol tağda bir mağāra vardur ol mağāranuḅ [43b] (1) ḳapusını ve pencerelerini muḫkem berkidürler daḅı bu mağāranuḅ içinde bir buḫār peydā (2) olur ki gece ile nār ve gündüzün duḫāna beḅzer pes bu buḫār bu mağārada (3) şol ḳadar müctemi‘ olur ki keçe gibi olup nūşādur olur şiddet-i ḫarāretten (4) ol mağāraya kimesne giremez illā yaş keçeler giyüp sür‘ at ile girüp nūşādur alup (5) sür‘ at ile ḳıḳarlar

Bicāye kesr-i bā-i muvaḥḥade ve feth-i cīm ve elif ve müsennāt-ı taḥtiyye (6) ve hā ile iklim-i rābi‘ den Ġarb-ı Evsaḥda bir şehrdür ve bunun bir nehri vardır (7) kenārında büstānlar vardır ve bunun muḳābilesinde Endelüsde bir şehir vardır (8) Ṭurṭūşa dērler bunun ile Ṭurṭūşa mābeyninde deñiz üç günlük miḳdārıdır (9) Bicāyenüñ ṭılı yigirmi iki derece ‘ arzı otuz dörd derecedür (10)

Baḥreyn feth-i bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı hā ve feth-i rā-i mühmeleteyn ve sükūn-ı müsennāt-ı (11) taḥtiyye ve nūn ile ki baḥrūñ teşniyesidür Baḥr-i Fārs kenārında Başra ile ‘Ummān (12) mābeyninde bir nāḥiyenüñ ismidür bu nāḥiyeye bir cānibinde Baḥr-i Fārs ve bir cānibinde (13) Aḥsā katındağı göl olduğıçün Baḥreyn dēnilmişdür ve bunda incü çıkar (14) bunun incüsü ğāyet a‘ lādur ve her kim ki Baḥreynde sākin ola ṭalaḳı büyüyüp (15) ḳarnı şişer

Buḥārā zamm-ı bā-i muvaḥḥade ve feth-i hā-i mu‘ ceme ve elif ve feth-i rā-i (16) mühmele ve elif ile iklim-i ḥāmisden ḳavā‘ id-i Māverāü’n-Nehrden bir büyük (17) şehrdür bunun köyleri ve mezra‘ aları ve büstānları cümlesi bir sūr içindedür (18) ve bu sūruñ eni ve uzunı on ikişer fersaḥdur ve bu sūruñ içinde bir sūr (19) daḫı vardır eni ve uzunı birer fersaḥdur ol diyāruñ ehlinde köylerin ma‘ mūr (20) edici Buḥārā ḫalkı gibi bir ṭāyife daḫı yoḳdur ḫattā ol büyük sūruñ içinde (21) aṣlā bir ḫarāb yer yoḳdur dērler ve Buḥārā bir düz yērdedür ve Soğd-ı [44a] (1) Semerḳanda muttaşıldur ve Buḥārā mecma‘-ı fuḳahā ve menba‘-ı fuḫalā olmaḳdan ḫālī olmamışdur (2) şāḫibü’ş-şāḫiḫ ḳıdvetü’l-meşāyih Muḫammed bin İsmā‘ il el-Buḥārā-yı ‘ Aliye Raḫmetü’l-Bārā (3) bundandır ehl-i ‘ ilm ehl-i Buḥārā gibi ḫürmet ve ‘ izzet eder bir ümmet daḫı yoḳdur (4) ṭılı seksen yēdi derece otuz daḳıḳa ‘ arzı otuz ṭoḳuz derece otuz (5) daḳıḳadır

Budaḫkeş zamm-ı bā-i muvaḥḥade ve feth-i dāl-ı mühmele ve sükūn-ı hā-i (6) mu‘ ceme ve feth-i kāf ve şā-i müselleşe ile Māverā-i Nehrde bilād-ı Şāşdan bir şehrdür (7)

Bidlīs kesr-i bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı dāl-ı mühmele ve kesr-i lām ve müsennāt-ı taḥtiyye (8) ve sīn-i mühmele ile iklim-i rābi‘ den Ermeniyyeden Meyyāfāriḳīn ile Ḥalāt (9) mābeyninde bir kiçirek şehrdür ve sūrı vardır ammā nişf-ı sūrı ḫarābdur (10) ve cemī‘ cevānibinden ṭaḫlar ihāta etmişdür ve ḳışı berkdür şehrūñ ortasından (11) şular geçer ve ucuzluk yērdür ṭılı altmış bēş derece otuz daḳıḳa ‘ arzı (12) otuz sekiz derece ḳırḳ bēş daḳıḳadır

Bazaḫşān feth-i bā-i muvaḥḥade (13) ve zāl ve sükūn-ı hā ve feth-i şīn-i mu‘ cemāt ve elif ve nūn ile iklim-i rābi‘ den (14) Ṭoḫārüstān üstinde müstakillen bir iklimün ve bir şehrūñ

ismidür ve bunda (15) lâceverd ve billûr ma^ç deni vardır ve bunda bir hışn-ı ^ç acîb vardır Ca^ç fer bin (16) Maşûruñ kıızı Zübeyde Hâtûn binâ etmişdür ve bununun tûlî toğsan (17) bês derece yigirmi daķıķa ^ç arzı otuz bês derecedür

Berberâ feth-i bâ-i muvaḥḥade (18) ve sükûn-ı râ-i mühmele ve feth-i bâ-i muvaḥḥade ve râ-i mühmele ve elif-i maḳşûre ile (19) ıķlîm-i evvelden hâric cenûb tarafında bir şehrdür bilâd-ı Habeşenün ḳâ^ç idesidür (20) bununun ekşer ehli islâma gelmişlerdür anuñçün bu yerün ḥalķından bilâd-ı İslâmda (21) ḳul yoķdur tûlî elli bês derece kırık daķıķa ^ç arzı cenûb cânibine on iki [44b] (1) derecedür müverriḥin böyle beyân eylemişlerdür ki Berber aşda Ken^ç ân bin (2) Mâri^ç bin Hâm bin Nûḥ oğlanlarından bir t̄ayifenün ismidür ve bunlar bir niçe (3) ḳabiledür birine Şinhâce ve birine Kenâme ve birine Zinâte ve biri Meşâmidde (4) ve birine Hintâte ve birine Ber-^ç Avâta d̄erler dillerinün uşulî birdür ammâ fûrû^ç da (5) iḥtilâfları vardır ḥattâ bir ḳabile bir ḳabilenün dilini tercemânsuz anlayamaz (6) ve bunların ba^ç zısı Hâbêş vilâyetinde ve ba^ç zısı Mağrib vilâyetinde sâkin olmuşlardır (7) tâ Muḥîṭ-i Mağribiye varınca

Bürḥavâr zamm-ı bâ-i muvaḥḥade ve sükûn-ı râ-i mühmele (8) ve feth-i ḥâ-i mu^ç ceme ve vâv ve elif ve râ-i mühmele ile nevâḥî-i İşfahândan bir nâḥiyenün (9) ismidür niçe ḳurâyı müstemildür

Bürdâl zamm-ı bâ-i muvaḥḥade ve sükûn-ı râ ve feth-i (10) dâl-ı mühmeleteyn ve elif ve lâm ile ıķlîm-i sâdisden Berşelünenün şimâl tarafına (11) bilâd-ı Firencden bir şehrdür ve bu bir tatlu gölün şarḳ tarafındadır ve ol göle (12) Ṭalve d̄erler bir nehr aḳup andan ol gölden çıḳup bahre dökülür ve bu (13) şehrün keskin kılıçları meşhûrdur tûlî yigirmi bês derece ^ç arzı elli dörd (14) derecedür

Berdesîr feth-i bâ-i muvaḥḥade ve sükûn-ı râ ve feth-i dâl ve kesr-i sîn-i (15) mühmelât ve sükûn-ı müşennât-ı taḥtiyye ve râ-i mühmele ile ıķlîm-i şâlişden bilâd-ı Kermândan (16) bir şehrdür Sircân ile bununun mâbeyni iki merḥaledür tûlî seksen iki (17) derece otuz daķıķa ^ç arzı otuz derecedür

Berde^ç a feth-i bâ-i (18) muvaḥḥade ve sükûn-ı râ ve feth-i dâl ve ^ç ayn-ı mühmelât ve hâ ile ıķlîm-i ḥâmisden (19) aḳşâ-yı Ezrebicândan ba^ç zılar ḳatında Errândan Nehr-i Kürre ḳarîb bir düz (20) yerde bir şehrdür Berde^ç a bin Errân bin Yâfiş bin Nûḥ ile tesmiye (21) olunmuşdur ve bununun ḳatırı sâyir bilâduñ ḳatırlarından [45a] (1) fâyiḳdür ve bununun şuları ve bûstânları çoķdur ve ekşer yerleri ḥarâb (2) olmuşdur tûlî altmış sekiz derece ^ç arzı kırık sekiz derecedür

Berdic feth-i (3) bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı rā ve kesr-i dāl-ı mühmeleteyn ve müşennāt-ı taḥtiyye ve cīm ile (4) bilād-ı Ezrebicānuḡ aqşāsında bir şehrdür bunun ile Berde^c a mābeyni on (5) dörd fersah yerdür

Berzend feth-i bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı rā-i mühmele ve feth-i (6) zāy-ı mu^c ceme ve nūn ve dāl-ı mühmele ile ıqlīm-i rābi^c den Ezrebicāndan bir kiçirek (7) şehrdür bundan Verşāna on beş fersah yerdür tūlı yetmiş üç derece (8) ^c arzı otuz üç derecedür

Bürzeyh zamm-ı bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı rā-i (9) mühmele ve feth-i zāy-ı mu^c ceme ve sükūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve hā ile ıqlīm-i rābi^c den Cünd-i (10) Kınnesrinden Hayt dēnilmek ile ma^c rūf olan taḡuḡ eteginde şark tarafında (11) bir ḡal^c a-ı mustaḡile-i menī^c adur ve Efāmiyenüḡ şimāl ve ġarb tarafında bir merḡale (12) yerde ve Şuḡr ve Bekāsuḡ cenū[b] tarafında bir merḡale yerdedür tūlı altmış (13) bir derece ^c arzı otuz beş derece on daḡıḡadur

Bers-Birt feth-i (14) bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı rā ve sīn-i mühmeleteyn ve kesr-i bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı rā-i (15) mühmele ve müşennāt-ı fevḡiyye ile ıqlīm-i rābi^c den bilād-ı Ermenden bir yüksek taḡ (16) üzerinde bir şa^c b ḡal^c adur Ermen mülkinüḡ ḡazīnesi bundadır ve bilād-ı (17) Sīsüḡ şimāl tarafında bir merḡale yerdedür tūlı elli ḡokuz derece yigirmi daḡıḡa (18) ^c arzı otuz yedi derecedür

Bürşān zamm-ı bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı (19) rā-i mühmele ve feth-i şīn-ı mu^c ceme ve elif ve nūn ile ve cīm ile Bürçān daḡı (20) dēnilür Naşārādan bir ḡāyifenüḡ ismidür ḡadīmü'z-zamānda bunlaruḡ ḡāyetde (21) şöretleri var idi lākin Alamān bunlara ḡālib olup bunları ihlāk [45b] (1) édüp aşlā bunlardan bir kimesne ḡomayup eşerleri daḡı ḡalmamışdur (2) ve bunlaruḡ şehirleri ıqlīm-i sādisedendür tūlı kırḡ derece ^c arzı kırḡ beş (3) derecedür

Berşenüne feth-i bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı rā-i mühmele ve feth-i şīn-ı (4) mu^c ceme ve zamm-ı nūn ve sükūn-ı vāv ve feth-i nūn ve hā ile nūn-ı evvel bedeli zamm-ı lām (5) ile Berşelüne daḡı dērler ıqlīm-i ḡāmisden Endelüsden Turtuşaya ḡarīb (6) bir şehrdür Keyḡalān dērler Firengden bir ḡāyifenüḡ pādīşāhınuḡ taḡt-ḡāhıdur (7) sābıḡan müslimūn bunu feth etmişler idi şonra yine Fireng almışdur Allahu Ta^c ālā (8) yine feth edivere tūlı yigirmi dörd derece otuz daḡıḡa ^c arzı kırḡ (9) iki derecedür

Birtāniyye bā-i muvaḥḥade ve rā ve ḡā-i mühmeleteyn ve elif (10) ve nūn ve müşennāt-ı taḥtiyye ve hā ile ıqlīm-i sābi^c üḡ şimāl tarafında Baḡr-i Bürdil (11) içinde bir ceziredür müstaḡillen bir ıqlīmdür müstaḡill pādīşāhı vardır (12) ve bu cezirenüḡ taraf-ı şarkī-i

cenūbīsinden bilād-ı Endelüse geçecek bir miqdār (13) kuru yer vardur ve bunun uzunluđı on sekiz gūnlük yoldur ve Őuyı (14) yađmurdandur tūlı tođuz derece ʿ arzı elli derecedūr

Bargazmā bā-i (15) muvađđade ve rā-i mūhmele ve ğayn-ı muʿ ceme ve elif ve zāl-ı muʿ ceme ve mīm ve elif ile (16) Bađr-i Muđıđde Cezire-i Őıđlabuđ kāʿ idesidūr tūlı kırk beŐ derece (17) otuz dađıka ʿ arzı elli yēdi derecedūr

Bergāmīs bā-i muvađđade ve rā-i (18) mūhmele ve ğayn-ı muʿ ceme ve elif ve mīm ve mūšennāt-ı tađtiyye ve sīn-i mūhmele ile bilād-ı (19) Yūnāndan bir Őehrdūr Qalūziyye ile ikisinūđ mābeyni ũç gūnlük yoldur (20) tūlı elli iki derece ʿ arzı otuz tođuz derece kırk dađıkadur zann-ı ğālib (21) budur ki el-ān Bergāma dēnilen Őehrdūr aŐđāb-ı tevāriđ-i Cālīnūs [46a] (1) ĥakīm bu Őehrden kōpmıŐdur dēmiŐlerdūr ve ʿ Īsā peyğāmbere ʿ a.m (عم)³⁹ zamānında (2) Cālīnūs ğāyetde pīr olup ĥareketden qalmıŐ idi ʿ Īsā peyğāmbere (3) kızqarındaŐı ođlı Būlis ile bir mektūb gōnderũp dēdi ki yā tađībūʿn-nūfūs (4) veyā nebīyyūʿl-lāh ben pīrlikten sađa varımadum ğāh olur ki ʿ avāriż-ı cismāniyye (5) sebebiyle marīz ĥūrmet-i tađībden ʿ āciz olur imdi Būlisi gōnderdüm (6) bunun nefsine adāb-ı nebeviyye ile ʿ ilāc ēdesin Būlis mektūbı ʿ Īsā (7) peyğāmbere iŐāl ētdükde ʿ Īsā peyğāmbere Būlise ikrām tām edũp ĥavāriyyūnuđ (8) biri ũldi ʿ Īsā peyğāmbere dađı Cālīnūs a mektūb irsāl ēdũp (9) dēdi ki ⁴⁰ یامن انصف بعلمه الصحيح طبيبه ihtiyāc ĥıfz-ı Őıđđatden ũtũrũdũr (10) mesāfe nūfūsı ĥacb eylemez ve baʿ zılar Cālīnūs ʿ Īsā peyğāmbere (11) iki yũz yıl miqdārı Őonra gelmiŐdũr ve diyānet-i naŐrāniyye Cālīnūs (12) zamānında zuhūr ētmiŐdũr ve Cālīnūs a dēdiler ki Beytūʿl-Mađdisde bir nebī (13) gelmiŐ idi kōri gōzli ēderdi ve ebraŐı marāzından qurtarurdu (14) ve ũlũyi diri ēderdi Cālīnūs eyitdi anuđ⁴¹ muŐāđıblerinden Beytūʿl (15) -Mađdisde kimesne var mıdur dēdiler ki vardur andan Cālīnūs Rūmiyyeden (16) çıqup Beytūʿl-Mađdisde ʿ azm ēdũp Őıđıllıyye varduđda vefāt ētdi (17) dēmiŐlerdūr vaʿllāhu aʿlem

Berkaʿ id fetđ-i bā-i muvađđade ve sũkun-ı rā-i mūhmele ve fetđ-i (18) kāf ve kesr-ı ʿ ayn-ı mūhmele ve sũkūn-ı mūšennāt-ı tađtiyye ve dāl-ı mūhmele ile cezire (19) Őehrlerinden bir Őehrdūr sũrı ve esvākı vardur ve bundan Āmide on bir fersađ (20) ve MavŐıla on yēdi fersađdur

Berka fetđ-i bā-i muvađđade ve sũkūn-ı rā-i mūhmele (21) ve kāf ve hā ile Diyār-ı MıŐr ile Afrikiyye mābeyninde bir vilāyetdũr [46b] (1) Rūmiler zamānında buđa Anābulus

³⁹ ʿ aleyhiʿs-selām

⁴⁰ “yā men enŐafu bi-ʿ ilmihiʿŐ-Őađıđı tađībe”

⁴¹ anuğ C: anun A:

dénilür idi şadrü's-selâmda ' Arab (2) bunı feth' êtdüğü vaktin Berka dëyü ad vërmişdür zîrâ lûgatda Berka (3) dëyü şol mevzi' e dërler ki muhtelifetü'l-elvân taşları evvelâ bununu dağı (4) taşları kuma muhteliğ olduğıçün Berka dënildi ve bununu karadan şimâl (5) tarafına Baħr-i Rûma giren dilün üzerinde bir düz yërde şehri vardur ve bu şehir (6) iklim-i şâlişdendür tûlı kırk iki derece kırk bësh dağıka ' arzı otuz iki derecedür (7) ve Berkanun iki tağı vardur ve bu tağlarda ırmağlar ve nefis köyler ve mezra' alar (8) vardur ve Berka dâyimâ ucuzluğdur bundan Mışra kaṭrân ve hamr ve koyun alurlar (9) giderler ve bununu iki lîmânı vardur gemiler sâkin olurlar birine Acye ve birine (10) Ṭalmeysâ dërler

Bürkân zamm-ı bâ-i muvaḥḥade ve sükûn-ı râ-i mühmele ve feth-i kâf (11) ve elif ve nûn ile Baħr-i Rûm içinde Rûmiyye muḳâbilesinde bir gâyetde (12) yüksek tağdur bununu iḥbârî İstenbiri zikrinde beyân olunmuşdur (13)

Berekri bâ-i muvaḥḥade ve râ-i mühmele ve kâf ve râ-i şâniye ve müşennât-ı taḥtiyye (14) ile Ermeniyyeden bir kiçirek şehrdür Ḥalâṭun şark tarafında bir günlük (15) yërde tağlar içindedür ve bununu ile Erciş mâbeyni sekiz fersağdur (16) tûlı altmış altı derece kırk dağıka ' arzı otuz sekiz derece otuz (17) dağıkadur

Bürücird zamm-ı bâ-i muvaḥḥade ve râ-i mühmele ve vâv ve kesr-i cîm (18) ve sükûn-ı râ ve dâl-ı mühmeleteyn ile iklim-i râbi' den bilâd-ı Cebelden bir şehrdür (19) bundan Hemedâna on sekiz fersağdur ve ucuzluğdur ve eṣmâr ve eṣcâr (20) ve enhârî bî-şümârdur ve bunda za' ferân dağı olur tûlı yetmiş yedi derece (21) otuz dağıkadur ' arzı otuz dörd derece otuz dağıkadur

Burûsa [47a] (1) zamm-ı bâ-i muvaḥḥade ve râ-i mühmele ve sükûn-ı vâv ve feth-i sîn- i mühmele ve hâ ile (2) iklim-i ḥâmisden bilâd-ı Rûmdan bir şehrdür cemî' cevânibinden tağlar (3) iḥâta êtmışdür şehir cenûb tarafında olan tağlarınu eteginde vâқи' olmuşdur (4) ve bir yüksek depe üzerinde kal' ası⁴² vardur şehrin şimâl tarafı (5) bir ' aẓîm şahrâdur ve bu şahrâda çok köyler vardur ve bununu bî-şümâr (6) eṣcâr ve enhârî ve bî-nihâye bağları ve bûstânları vardur ve buña (7) cenûb tarafından iki nehr-i ' aẓîm gelüp evlerine ve çâr-sûlarına ve ḥammâmlarına (8) varur birine Gökdere ve birine Bınarbaşı dërler ve bununu yemişlerini (9) Dârü's-saltâna-i Ḳoştanṭîneye alup giderler ve bu şehir-i Ḳoştanṭîneden cenûb (10) ve bir miqdâr şark tarafınadır baħrden ikisinün mâbeyni bir günlüğe qarîbdür (11) ve kurudan üç günlüğe qarîbdür ve bunda ve vâfir ılıcalar vardur ve cenûb (12) tarafında Keşiş Tağı dërler

⁴² kal' ası B: ka' lası A:

bir gâyetde yüksek tağ vardır yazda (13) ve kışda qarı ve buzı bî-nihâyedür pâdişâh-ı ‘âlem-penâh halledet (14) hilâfetuhu hâzretlerinüñ mühimmâtı çün Kostañtineye qarı ve buzı (15) ol tağdan götürürler bunu selâtin-i ‘Osmâniyyeden Sultân Orhân (16) ‘aleyhi’r-rahmeti ve’r-rıdvân hicret-i nebeviyyenüñ yedi yüz yigirmi altısında (17) Sultân ‘Osmân hayâtda iken fetḥ étmişdür Sultân Meḥmed Hâna gelince geçen (18) selâtin-i ‘Osmâniyyenüñ cümlesinüñ maḳâbiri bundadır زادالله تعالى (19) ⁴³ رحمتهم وابد اعمار اولادهم ودولتهم ve bunda meşâhid-i evliyâ ve merâkıd-ı (20) aşfiyâ çoḳdur ve selâtin-i ‘Osmâniyye ve ğayrılar bunda vâfir câmi‘ler ve medreseler (21) binâ eylemişlerdür tûlı altmış derece ‘arzı kırık derecedür

Berîsâ bâ-i [47b] (1) muvaḥḥade ve râ-i mühmele ve müşennât-ı taḥtiyye ve sîn-i mühmele ve elif ile ıqlîm-i evvelden (2) bilâd-ı Tekrûrdan Ğanenüñ şimâl tarafında bir şehrdür bunda etmek bulunmaz (3) illâ ğâhî pâdişâhları çatında bulunur ammâ bunda âbanûs çoḳdur ve penbe (4) daḡı vardır tûlı yigirmi iki derece ‘arzı on üç derece otuz daḡıkadur (5)

Büzâ‘â zamm-ı bâ-i muvaḥḥade ve fetḥ-i zây-ı mu‘ceme ve elif ve fetḥ-i ğayn-ı mühmele ve elif-i maḳşûre (6) ile ıqlîm-i râbi‘den Cünd-i Kınnesrinden nevâhî-i Bâbdan bir nâhiyedür Halebüñ (7) şimâlî ve şarkısında bir merhale yêrdedür

Bezde fetḥ-i bâ-i muvaḥḥade ve sükûn-ı (8) zây-ı mu‘ceme ve dâl-ı mühmele ve hâ ile Mâverâ-i Nehrde Nese fe altı fersaḡ yêrde (9) bir ḳal‘a-i ḥaşinedür tûlı seksen toḳuz derece yigirmi beş daḡıka ‘arzı (10) otuz üç derece kırık daḡıkadur

Besâ fetḥ-i bâ-i muvaḥḥade ve sîn-i mühmele (11) ve elif ile ıqlîm-i sâlişden Fârsdan bir şehrdür ‘Arabca Fesâ dërler nisbetde (12) Fesûy dërler Fârside nisbetde Besâsiri dërler kûre-i Dârâbcirdde (13) bundan ‘azîm şehir yoḳdur büyüklükde Şirâza qarıbdür binâlarınuñ ekşer (14) eşcârı şecer-i servdür tûlı yetmiş sekiz derece ‘arzı yigirmi iki derecedür (15)

Büst zamm-ı bâ-i muvaḥḥade ve sükûn-ı sîn-i mühmele ve müşennât-ı fevkiyye ile ıqlîm-i (16) sâlişden Sicistândan Nehr-i Hind-Mind kenârında bir mu‘azzam şehrdür ucuzluḡdur (17) ve bâġları çoḳdur ve bunda ‘azîm hânlar vardır ve bundan Ğazneye on (18) dörd merhâledür tûlı toḳsan bir derece ‘arzı otuz iki derece otuz (19) daḡıkadur

Bestâm fetḥ-i bâ-i muvaḥḥade ve sükûn-ı sîn ve fetḥ-i tâ-i mühmeleteyn (20) elif ve mîm ile ıqlîm-i râbi‘den Kûmisten bir şehrdür gâyetde meyvelü (21) ve büstânlu şehrdür ve

⁴³ “Allah çocuklarının ve devletlerinin ömürlerini ebedi kılsın. (zâda’l-lâhu Ta‘âlâ rahmetehum ve ebede a‘ mâre evlâdihim ve devletihim)”

Şeyh Ebū Yezīd-i Bestāmī bundandır tūlī yētmiş toköz [48a] (1) derece on bēş daķıķa ‘ arzı otuz altı derece kırķ daķıķadur (2)

Biskeş kesr-i bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı sīn-i mūhmele ve feth-i kāf ve sā-i mūşellese (3) ile Māverā-i Nehrde bilād-ı Şāşda bir şehrdür

Biskere kesr-i bā-i muvaḥḥade (4) ba‘ zılar katında fethayla ve sükūn-ı sīn-i mūhmele ve kāf ve rā-i mūhmele ve hā ile (5) iklim-i şanıden Ğarb-ı Evsaṭ muķābilesinde bilād-ı Ceridden bir şehrdür ve bunun (6) eşcārı ve mezra‘aları vāfirdür ve bundan Tūnusa ve Bicāyeye ḥurmā gider (7) tūlī ve ‘ arzı yigirmi yēdişer derecedür

Büş zamm-ı bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı (8) şīn-i mu‘ ceme ve mūşennāt-ı fevķiyye ile nevāḥī-i Neysābūrdan bir nāḥiye-i kişretü’l- (9) ḥayrdur bundan çok ‘ ulemā zūhūr etmişdür

Buştenikān zamm-ı bā-i muvaḥḥade (10) ve sükūn-ı şīn-i mu‘ ceme ve feth-i mūşennāt-ı fevķiyye ve kesr-i nūn ve feth-i kāf ve elif (11) ve nūn ile Neysābūr kıaryesinden bir kıaryedür ve menzehāt-ı Neysābūruḡ (12) biridür

Başra feth-i bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı şād ve feth-i rā-i mūhmeleteyn (13) ve hā ile iklim-i şālīşden Diclenūḡ ġarb tarafında ve Übüllenūḡ şark tarafında (14) bir medīne-i islāmiyyedür ḥazret-i ‘ Ömer rd (رض)⁴⁴ zamānında binā olunmuşdur (15) ve bunun ġarbī ve cenūbīsinde Berberiyye vardur bu beriyyede bir vādī (16) vardur aḡa Vādī’n-Nesā dērler zīrā ol vādīde ‘ avratlar çıkup (17) mantar devşürürler ve Başrada beriyye tarafında bir maḥalle-i ‘ aзіme vardur (18) adına Mirbed dērler kesr-i mīm ve sükūn-ı rā-i mūhmele ve feth-i bā-i muvaḥḥade (19) ve dāl-ı mūhmele ile aķtār-ı arzdan ‘ Arab gelüp bunda mūctemi‘ olup (20) eş‘ār okıyup bey‘ ü şīrā ederler Başranuḡ tūlī yētmiş dörd (21) derece ‘ arzı otuz derecedür

Buşrā zamm-ı bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı [48b] (1) şād ve rā-i mūhmeleteyn ve elif-i maķşūre ile iklim-i şālīşden kūre-i Ḥavrāndan (2) bir medīne-i ezeliyyedür kıara taş ile yapılmışdur ve bir muḥkem binālī ķal‘ ası (3) vardur Dimaşķ ķal‘ asına mūşābihdür bundan Dimaşķa dörd merḥaledür (4) ve Şarḥad bunun şarkīsindedür tūlī elli toköz derece yigirmi daķıķa ‘ arzı (5) otuz bir derece otuz daķıķadur

Başannī bā-i muvaḥḥade ve şād-ı mūhmele-i (6) meftūḡa ve nūn-ı mūşeddede-i meksūre ve mūşennāt-ı taḥtiyye ile iklim-i şālīşden (7) Ehvāzdan bir şehrdür ve bunda bezler işlenüp üzerine ‘ amel-i Başannī dēyü (8) yazılıp effāķa gider ġāḡ olur ġayrı yerlerde

⁴⁴ rağiya’llāhu ‘ anh

işlenene dahı yazup (9) telbīs ederler tūlı yétmiş dörd derece otuz daķıķa ʿ arzı otuz üç (10) derece on daķıķadur

Batāyih feth-i bā-i muvaḥḥade ve tā-i mühmele ve elif (11) ve müşennāt-ı taḥtiyye ve ḥā-i mühmele ile Vāsıt ile Başra ile Vāsıt mābeyninde (12) bir sazlıkdur ve bunda şular içinde niçe köyler vardur

Batālyevs (13) feth-i bā-i muvaḥḥade ve tā-i mühmele ve sükūn-ı lām ve feth-i müşennāt-ı taḥtiyye ve sükūn-ı (14) vāv ve sīn-i mühmele ile ıķlīm-i ḥāmısdan Endelüsün ğarb tarafında bir çemen (15) -zārda nehr kenārında bir muʿazzam şehrdür bundan Ƙurtubaya elli günlük yèrdür (16) ve bu şehir muḥaddısdür ehl-i islām zamānında binā olunmuşdur ve taḥt-gāh memleketdür (17) memleket-i Batālyevs memleket-i Ƙurtubanun taraf-ı şimālī ve ğarbisinde ve memleket-i (18) Tuleytīlenün ğarbī ve cenūbīsindedür tūlı toķuz derece ʿ arzı otuz üç (19) derece elli daķıķadur

Batn-ı Muḥassī feth-i bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı tā-i (20) mühmele ve nūn ve zamm-ı mīm ve feth-i ḥā-i mühmele ve kesr-i sīn-i mühmele-i müşeddede ile (21) Minā ile Müzdelife mābeyninde bir vādīdür

Batn-ı Merr batn zıkr [49a] (1) olundı ammā Merr feth-i mīm ve rā-i mühmele-i müşeddede ile ıķlīm-i şānīden Ḥicāzdan (2) bir nāhiyedür Mekkeye bir günlük yèrdedür Şām ve Mışr ḥüccācınun yolları üzerindedür (3) ve bu nāhiyede köyler ve aķarşular ve meyveler çokdur bundan ve Tāyifden ki aña (4) ʿ Abbās eli dèrler Mekkeye meyveler ve sāyir azuķlar alurlar giderler ve Mekkede (5) ve Mināda şu bulunmaduğı vaķtin ḥüccāc gelüp şuyı bundan alurlar (6) tūlı altmış yèdi derece ʿ arzı yigirmi bir derece on beş daķıķadur

Baʿķūbā (7) feth-i bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı ʿ ayn-ı mühmele ve zamm-ı kāf ve sükūn-ı vāv ve feth-i bā-i (8) muvaḥḥade ve elif ile Bağdāddan on fersaḥ yèrde bir ķarye-i kebīredür

Baʿlebek (9) feth-i bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı ʿ ayn-ı mühmele ve feth-i lām ve bā-i muvaḥḥade ve kāf ile ıķlīm-i (10) rābiʿden Dimaşķ tevābiʿinden bir belde-i ķadīme-i ʿ aẓīmdür sūrı ve ķalʿ a-i (11) ḥaşinesi vardur ve tağ üzerindedür ekşer bināsı taş iledür (12) ve bunda taşdan kaşrlar vardur ki yüksek direkler üzerine binā olunmuşdur (13) ve bunda bir

mezbah ya' nî kırbân kesecek yer vardur şâbî'ler kıatında mu' zzamdur (14) ve bunun eşcârı ve enhârı bî-şümârdur tûlî altmış derece ' arzı otuz (15) sekiz derece⁴⁵ elli daķıķadur

Bağdâz feth-i bā-i muvaḥḥade ve sükün-ı ğayn-ı mu' ceme ve feth-i (16) dāl-ı mühmele ve elif ve zāl-ı mu' ceme ile ıklım-i şālışden ' Irâķdan Dicle kenârında (17) bir şehrdür Bağdâz denilmenün sebebinde ihtilâf vardur ba' zılar demişlerdür ki (18) Bağdâzuñ yeri bir yeşil mişelik idi ve bu mişelikde bir rahibün savma' ası (19) var idi ol rahibün ismi Bağdâz idi şehir daḡı bu ismiyle müsemmâ oldu (20) ve ba' zılar demişlerdür ki bağ bûstâna dërler dâz bir recülün ismidür ma' nâsı (21) bûstân-ı Dâz demekdür ve ba' zılar demişlerdür ki Kısraya diyâr-ı şarķdan bir ḡâdim [49b] (1) hediye gönderildi idi Kısra daḡı bu şehri ol ḡâdime vërmiş idi (2) diyâr-ı şarķ ehli bir şaneme ' ibâdet ederler idi ki ismi Bağ idi bu ḡâdim (3) bu şehre Ba' dâz dëyü ad vërdi ya' nî baña bunu Bağ vërdi demekdür pes (4) bu eelden fuķahâ buña Bağdâz demegi kerih görmişlerdür ve buña Bağdâd daḡı dërler (5) dâleyn-i mühmeleteyn ile ve Bağdân daḡı dërler nûn ile ve Mağdân daḡı dërler (6) mîm ile ḡulefâ-yı ' Abbâsiyyenün ikincisi Ebû Ca' fer-i Mañşür Kûfe kırbında Hâşimiyye (7) denilen şehirde sâkin idi Râvendiyeye denilen tayfa Ebû Ca' ferün üzerine (8) ḡurûc êtdükleri eelden ve ehl-i Kûfeden ihtirâz etdüğü eelden Hâşimiyyeden (9) çıkup Bağdâduñ yerini ihtiyâr êdüp hicret-i nebeviyyenün yüz kırķ bëshinde (10) Bağdâduñ binâsına şuru' êdüp yüz kırķ altıda tamâm êdüp adını (11) Medînetü's-Selâm vërdi zîrâ Dicleye Vâdi's-Selâm denilür idi Bağdâduñ (12) binâsı tamâm olduķda Mañşür Nev-Baht müneccime bu şehrün ḡâlî' in gör dëyü emr (13) êdüp ol daḡı görüp müşterî kıavs burcında bulup bu şehrün (14) sâyir bilâd üzerine fazlına ḡükm êtdükde Mañşür ğâyetde mesrûr oldu (15) ve Mañşür iç şehrün kıapularını taşra şehrün kıapularından müzevver êtdüğüçün (16) buña Zevvrâ dëyü ad vërmişdür ve Bağdâduñ cânib-i ğarbisine Kerḡ dërler (17) Mañşür Bağdâdı binâ êtdüğü zamânda bu cânibde sâkin olmuşdur ve cânib-i (18) şarķisine ' Askerü'l-Mehdî dërler Mañşürün oğlı Mehdî ' askeriyle ol cânibde (19) sâkin olduğüçün ve Rüşâfe daḡı dërler zîrâ Reşid ol cânibde (20) bir kıaşr binâ êdüp adını Rüşâfe kıomışdur ve Cânibü't-Ḥâķ daḡı dërler (21) Rustâķ denilür bir ' aẓîm çâr-sû vardur aña nisbet ederler [50a] (1) ve ol cânibinde bir maḡalle-i ' aẓîme vardur Nehrü'l-Mu' allâ dërler Mañşürün mu' taķı (2) Mu' allâ bin Ḥârîfe mensûbdur ve Bağdâdı selâḡîn-i ' Oşmâniyyeden Sulḡân Süleymân (3) Ḥân ' aleyhi'r-raḡmeti ve'r-rıdvan hicret-i nebeviyyenün toķuz yüz kırķında ' adüvvü'd-dîn (4) re'îsü'l-mülhidîn ve kıdvetü'r-

⁴⁵ bu kelime unutulmuş.

rāfızıyyīn Ṭahmāsbū'l-La'īnūn elinden feth edüp (5) dārū'l-islām eylemişdür ṭūlı yetmiş derece 'arzı otuz üç derece yigirmi (6) bēş daқиқadur

Bağrās feth-i bā-i muvaḥḥade ve sūkūn-ı ğayn-ı mu' ceme ve rā-i (7) muhmele ve elif ve sīn-i muhmele ile iqlīm-i rābi' den Cünd-i Kınnesrinden bir şehrdür (8) ve bunun yüksek kal'ası ve ırmağları ve būsānları vardır bunun (9) ile Antākiyye mābeyni on iki mīldür Cezīre derbendiyle Şām derbendini (10) mābeynindedür ve Hārim üzerine ḥavāle olan tağdadur Hārim bunun şark (11) tarafındadır mābeyni iki merḥaleye qarībdür ve Bağrās Dürbesākuñ cenūb (12) tarafındadır mābeyni bir merḥaleden eksiükdür ṭūlı altmış derece on bēş (13) daқиқа 'arzı otuz bēş derece on üç daқиқadur

Bağşūrā feth-i (14) bā-i muvaḥḥade ve sūkūn-ı ğayn ve şīn-i mu' cemeteyn ve vāv ve rā-i muhmele ve elif (15) ile iqlīm-i rābi' den Ḥorāsāndan Merv ile Herāt mābeyninde Megāzede (16) toprağı ve havāsı şahīḥ bir şehrdür şuları kıuyulardandır bu şehre (17) nisbetde Bağavī dēler Muḥyi's-sünneti Ebū Muḥammed bin Mes'ūd el-Ġarrā el-Bēgavī ki 'ilm-i (18) tefsīr ve 'ilm-i ḥadīşde nazīri yoқdur bundandır ve İmām Ġazālī ile mu' aşırdur (19) bunun ṭūlı seksen ṭokuz 'arzı otuz altı derecedür

Bağlān feth-i (20) bā-i muvaḥḥade ve sūkūn-ı ğayn-ı mu' ceme ve lām-elif ve nūn ile nevāḥi-i Belḥde (21) bir güzel şehrdür

Bekās ve Şuğr feth-i bā-i muvaḥḥade ve kāf ve elif ve sīn-i [50b] (1) muhmele ile ve Şuğr zamm-ı şīn ve sūkūn-ı ğayn-ı mu' cemeteyn ve rā-i muhmele ile ikisi (2) iqlīm-i rābi' den Cünd-i Kınnesrinden bir uzun tağ üzerinde iki kal'a-i (3) ḥaşīnedür⁴⁶ mābeynleri bir oқ atımıdır ve Antākiyye ile Efāmiye mābeynindedür (4) ve ikisinin de altında enhār ve eşcār bī-şümār vardır ikisinin de cāmi'leri (5) ve çār-sūları vardır ve bunların şark tarafında at segirdimi yerde (6) nehr üzerinde Keşfehān köprüsi dēnilmek ile meşhūr bir köprü vardır (7) bu köprüde haftada bir gün bāzār ṭurur ve bunların ṭulları altmış (8) bir derece 'arzlari otuz bēş derece otuz daқиқadur

Bulār zamm-ı bā-i (9) muvaḥḥade ve feth-i lām ve elif ve rā-i muhmele ile 'imāret-i şimāliyyenün nihāyetinde (10) Nehr-i İtilün şarkı ve şimālisinde bir şehrdür 'Arabca buña Bulğār dēnilür ve bu şehir (11) bir şahrādadır tağ buña bir günlük yol yerdedür ve bundan Şarāya yigirmi (12) merḥaledür şiddet-i berdden bunda eşcār ve eşmār ve üzüm olmaz ammā ğāyetde (13) büyük ve siyāh türpı olur ve bunun ehli ḥanefiyyū'l-mezḥeb müslimlerdür (14)

⁴⁶ ḥaşīnedür B: ḥasīnedür A:

ve evvel-i şayfda bunda şafağ ğāyet olmaz belki şafağ ğāyet olmadan fecr tūlū‘ (15) édüp gece ğāyetde kaşır olur hattā evvel-i şayfda yatsu ve vitr namāzınun (16) vaqitleri bulunmayup ol zamānda yatsu ve vitr namāzı ol t̄ayifenūñ (17) üzerine farz olmaz anuñçün Şāhibü’l-Kenz (18) ⁴⁷ عليه demışdür ya‘ nī şol kimesne ki yatsunun ve vitrūñ vaqtini bulmaya (19) ol kişiye yatsu namāzı ve vitr namāzı farz olmaz tūlı yetmiş derece (20) ‘ arzı elli derece otuz daķıķadur

Balāsāgūn feth-i bā-i muvaḥḥade ve⁴⁸ (21) ve lām-elif ve feth-i sīn-i mühmele ve elif ve zamm-ı ğayn-ı muceme ve vāv ve nūn [51a] (1) ile ıķlīm-i rābi‘ den bilād-ı Türkden māverā-i Seyḥūnda Kāşğara qarib bir şehrdür (2) tūlı toķsan bir derece otuz beş daķıķa ‘ arzı kırk yedi derece kırk (3) daķıķadur

Balātunş feth-i bā-i muvaḥḥade ve lām-elif ve zamm-ı t̄ā-i mühmele ve nūn (4) ve şīn-i mu‘ ceme ile ıķlīm-i rābi‘ den ve Şāmdan bir kiçirek şehrdür ve ķal‘ a-i (5) menī‘ a ve eşcār-ı celīle ve ‘ uyūn-ı cāriyyesi vardur tūlı altmış derece (6) on beş daķıķa ‘ arzı otuz beş derece on beş daķıķadur (7)

Bilbeys kesr-i bā-i muvaḥḥade ve sūkūn-ı lām ve feth-i bā-i muvaḥḥade ve sūkūn-ı (8) müşennāt-ı taḥtiyye ve sīn-i mühmele ile ıķlīm-i şālīşden Nīlūñ şimāl tarafında (9) Ḥavf dēnilen nāḥiyedendür ve nāḥiye-i Ḥavfun vālīlerinūñ maķarrıdur (10) Nīl ziyāde olduğı zamānda Nīlden çıkan enhārdan buña daḥı bir nehr (11) mūrūr éder ol nāḥiyenūñ ehli bu nehrden içerler tūlı elli dörd derece (12) otuz daķıķa ‘ arzı otuz derece on daķıķadur

Belḥ feth-i bā-i muvaḥḥade (13) ve sūkūn-ı lām ve ḥā-i mu‘ ceme ile ıķlīm-i rābi‘ den Ḥorāsāndan bir medīne-i‘ azīmedür (14) éni nişf-ı fersaḥ ve uzunı nişf-ı fersaḥdur ve bunun on degirmen yürüdür (15) bir nehri vardur ve cemī‘ cevānibini būstānlar ihāta étmişdür ve bunda ütrüc (16) ve şeker ķāmiş[1] vardur ve dērler ki Belḥ bilād-ı Ḥorāsānun ortasıdur (17) zīrā bundan şarķan Fergānaya ve mağriben Reyve ve cenūben Sicistāna ve Kermāna (18) ve Ḥārezme ve Mūltāna varınca otuz merḥaledür ve bunı Mışr bin Beyşar bin Ḥām bin Nūḥ binā étmişdür ve bunda bir büt-ḥāne var idi adına (20) Nevbahār dērler idi tūlı ve ‘ arzı yüzer zīrā‘ idi ve bu büt-ḥānede (21) Bermekiler oturlar idi Hind ve Çin begleri büt-ḥāneye gelüp büte [51b] (1) secde édüp Bermekilerūñ ellerin öperler idi şonra ‘ Oşmān bin ‘ Affān (2) Raḍiye ‘ Anhu el-Melikū’r-Reyyan zamānında Ḥorāsān feth olunup Bermekilerden (3) Ḥālid İslāma rağbet édüp ḥazret-i ‘ Oşmāna gelüp māl ile Belḥi zāmin (4) oldu ba‘ dehū ‘ Abdullāh

⁴⁷ “ve men lem yecīd vaķtehumā lem tecibā ‘aleyhi”

⁴⁸ fazladan yazılmış

bin ‘Āmir cemī‘ Horāsānı feth edüp ol büt-ḥāneyi (5) ḥarāb etti Ebū İshāk bin İbrāhīm bin Edhem ve Ebū ‘Ali Şaḳīḳ ibni İbrāhīm (6) ve Reşidü’-d-din Vaṭvāt cümlesi Belḥdendür ⁴⁹ رحمة الله تولى توکسان (7) bir derece ‘arzı otuz altı derece kırk bir daḳıḳadur

Beled feth-i bā-i (8) muvaḥḥade ve lām ve dāl-ı mühmele ile ıḳlīm-i rābi‘ den diyār-ı Bey‘adan Diçlenün (9) ğarb tarafında bir belde-i şaġiredür bundan Mavşıla yedi fersaḥdur Yūnus (10) peygāMBER ‘aleyhi’s-selām bunda idi tūlı altmış sekiz derece kırk beş (11) daḳıḳa ‘arzı elli yedi derece yigirmi daḳıḳadur Belezm feth-i bā-i muvaḥḥade (12) ve lām ve sükūn-ı zāy-ı mu‘ceme ve mīm ile Rūm dilince medīne demekdür bu Cezīre-i (13) Şıḳılıyyede baḥr kenārında bir medīne-i ‘azīmedür ġāyet yüksek sūrı (14) vardır Aristātālīs bunun kenāsesinde bir ağacda tābūt ile (15) aşılp tūrur dērler

Belḳā’ feth-i bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı lām ve feth-i (16) ḳāf ve elif-i memdūde ile Şām ile Vādi’l-Ḳurā mābeyninde Şerāt (17) nevāḥisinden bir nāḥiyenün ismidür ve Ḳarye-i Cabbārın bundadır ba‘zılar (18) Keḥf ve Raḳīm daḳı bundadır demişlerdür

Belencer feth-i bā-i muvaḥḥade ve lām (19) ve sükūn-ı nūn ve feth-i cīm ve rā-i mühmele ile ıḳlīm-i sādiden Ḥazez derbendinde (20) bir şehrdür Belencer bin Yāfese mensūbdur tūlı yetmiş beş derece ‘arzı otuz (21) altı derece elli daḳıḳadur

Bellerī feth-i bā-i muvaḥḥade ve lām-ı müşeddede [52a] (1) ve kesr-i rā-i mühmele ve müşennāt-ı taḥtiyye ile ıḳlīm-i sādiden Sindden Nehr-i Mehrānuḡ (2) ğarb tarafında bir şehrdür

Belensiye feth-i bā-i muvaḥḥade ve lām ve sükūn-ı nūn (3) ve kesr-i sīn-i mühmele ve feth-i müşennāt-ı taḥtiyye ve hā ile ıḳlīm-i rābi‘ ün evāḥirinden (4) Endelüsden Mürsiye ile Ṭurṭūşa mābeyninde bāġçeler ve ırmaġlar ile müzeyyen (5) bir bī-bedel şehrdür ve bu şehir bir Buḥayre-i Ḥasene kenārındadır ve bu şehrün (6) ziyāsı sāyir bilād-ı Endelüsden ziyādedür ve havāsı şāfīdür aşlā havāsını (7) mükedder bir nesne görünmezdür tūlı yigirmi derece ‘arzı otuz sekiz derecedür (8)

Bilinyās kesr-i bā-i muvaḥḥade ve lām ve sükūn-ı nūn ve müşennāt-ı taḥtiyye ve elif (9) ve sīn-i mühmele ile ıḳlīm-i rābi‘ den sevāḥil-i Ḥımsdan bir şehrdür eşcār ve eşmārı (10) bī-şümārdur ve bunun deryāya nāzır bir ḳal‘a-i menī‘ ası vardır adına Merḳab (11) dērler bu ḳal‘ayı hicretün dörd yüz elli dördünde müslimūn ihdās (12) etmişlerdür Bilinyās ile

⁴⁹ “Allah onlara merhamet eylesin.(raḥimehumu’l-lāhu)”

kal' asının mabeyni bir fersah miqdarı yerdür (13) ve bunun ile Anṭartūs⁵⁰ mabeyni on iki mildür ṭülü altmış derece ' arzı (14) otuz dörd derece kırk beş daқиkadur

Bemm feth-i bā-i muvaḥḥade (15) ve teşdīd-i mīm ile ıqlīm-i şālīşden Kermāndan bir şehrdür ve bunda üç cāmī' (16) vardur ṭülü seksen dörd derece ' arzı yigirmi sekiz derece otuz (17) daқиkadur

Benteraklı feth-i bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı nūn ve feth-i müşennāt-ı (18) fevkiyye ve rā-i mühmele ve sükūn-ı kāf ve kesr-i lām ve müşennāt-ı taḥtiyye ile (19) Ḥalīc-i Konstanṭinenün şark tarafında Bendekli dedükleri қаşabadur (20) Kerbīnün şimāl tarafındadır

Benchīr feth-i bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı nūn (21) ve cīm ve kesr-i hā ve sükūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve rā-i mühmele ile ıqlīm-i rābi' den [52b] (1) Zābūlistāndan tağ üzerinde bir şehrdür bu şehrün ḥalkı gümüş cevherin (2) bulmak için қаza қаza sōḳāklarını ğırbāle döndürmişlerdür gāh (3) olur bir kimesne niçe māl ḥarc édüp қазup şol қadar gümüşe (4) vāşıl olur ki kendü ve kendüden sonra evlādı tamām ğanī olurlar (5) ve gāh olur ki aşlā bir nesneye vāşıl olmayup maḥrūm қалur gāh (6) olur ki birisi bir ṭamara rāst gelür ve birisi daḥı bir taraftan bi-' aynihi (7) ol ṭamara rāst gelür ikisi bile қазarlar ' ādetleri budur ki ol (8) ṭamarı her қanқısı evvel buldı ise ol ṭamar ve ol ṭamardan ḥāşıl olan (9) anuḡ olup ol biri maḥrūm қалup ḥarc étdügi māl zāyi' olur (10) ve eger ikisi de berāber bulurlar ise şerīk olurlar ṭülü ṭoқsan dörd (11) derece kırk daқиқа ' arzı otuz dörd derece elli daқиkadur (12)

Bünduқиye zamm-ı bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı nūn ve dāl-ı mühmele ve kāf (13) ve müşennāt-ı taḥtiyye ve hā ile ıqlīm-i sādīşden bir şehrdür Benādiқанuḡ (14) taḥtidur Şāhibū'l-Қamūs eydür Benadiқа bin Maṭa bir қабilenün babasıdur (15) zann-ı ğālib budur ki Benādiқа ol қабiledendür ve bu şehir Benādiқа (16) Boğazı dēnilen ḥalīcün tarafındadır bunun ekşer ' imāreti deryā içindedür (17) ḥattā evleri öñinde gemiler yürüyüp her kişi evi қapusında gemiye (18) biner ve bunların aşlā bir yürüyecek yerleri yoқdur illā Sūķū's-Şarf (19) dērler bir çār-şūları vardur ḥareket murād édindikleri zamānda (20) anda gezerler ve pādişāhları yine kendülerindendür adına dūk dērler (21) zamm-ı dāl-ı mühmele ve vāv ve kāf ile ṭülü otuz iki derece ' arzı [53a] (1) kırk dörd derecedür

Binkeş kesr-i bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı nūn (2) ve feth-i kāf ve şā-i müşelleşe ile ıqlīm-i ḥāmīşden bir şehrdür Şāş vilāyetinün (3) қаşabasıdur ve bu şehrün bir қuhünduzı

⁵⁰ anṭartūs B: anṭarsūs A:

ya' nī iç hişarı vardur (4) şehri ve iç hişarı bir sūr ihāta étmişdür sūrdan taşra rebaızı (5) ya' nī vārōşı vardur bu rebaızı bir sūr dağı ihāta édüp sūruş (6) hāricinde bir rebaız dağı vardur ve bu rebaızı bir sūr dağı ihāta (7) étmişdür ve bunun şuları ve bŭstānları çoğdur tŭlı seksen toğuz (8) derece on dağıka ' arzı kırk iki derece otuz dağıkadur (9)

Bevāzic feth-i bā-i muvaḥḥade ve vāv ve elif ve kesr-i zāy-ı mu' ceme ve müşennāt-ı taḥtiyye (10) ve cīm ile ıqlīm-i rābi' den cezireden Tikrit ile Erbil mābeyninde (11) bir şehrdür tŭlı altmış derece elli dağıka ' arzı otuz bēş derece (12) otuz dağıkadur

Bŭzcān zamm-ı bā-i muvaḥḥade ve sŭkŭn-ı vāv (13) ve zāy-ı mu' ceme ve feth-i cīm ve elif ve nŭn ile ıqlīm-i rābi' den Ḥorāsāndan (14) Herāt ile Neysābŭr mābeyninde bir şehrdür tŭlı seksen dörd derece (15) ' arzı otuz altı derecedür

Bŭşenc zamm-ı muvaḥḥade ve sŭkŭn-ı vāv (16) ve feth-i şin-i mu' ceme ve sŭkŭn-ı nŭn ve cīm ile bu ismüñ luğat-ı ' Acemiyyede (17) aşlı Bŭseng idi ta' rib olup Bŭşenc dēnilmişdür Fŭşenc (18) dağı dēnilür fā ile ıqlīm-i rābi' den Ḥorāsāndan Herāta nişf-ı merḥale (19) bir düz yerde bir şehrdür bunun eşcārı çoğdur ve şuyı Herāt (20) ırmağındandır bu ırmağ Herātdan aqup Bŭşence varup andan (21) Seraḥsa varur gāh olur kesilüp Seraḥsa vāşıl olımaz [53b] (1) tŭlı seksen bēş derece ' arzı otuz yēdi derecedür

Bŭşir zamm-ı bā-i (2) muvaḥḥade ve sŭkŭn-ı vāv ve kesr-i şād-ı mŭhmele ve sŭkŭn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve rā-i (3) mŭhmele ile buña Bŭşir-i Ḳōrideş dērler tevābi' -i Feyyŭmdan bir şehrdür (4) Mervānŭ'l-Ḥimār ki ḥulefā-yı Benī Ūmmeyenŭñ āḥiridür bunda ḳatlı olunmuşdur (5) Bŭşir bir dağı vardur aña Bŭşir-i Sidr dērler kŭre-i Semnŭdiyyeden (6) bir Bŭşir dağı vardur aña Bŭşir-i Benā dērler feth-i bā-i muvāḥḥade ve nŭn ile (7) ve bir Bŭşir dağı vardur kŭre-i Bŭşdan zamm-ı bā-i muvaḥḥade ve sŭkŭn-ı vāv (8) ile ve şin-i mu' ceme ile bunlaruñ cŭmlesi diyār-ı Mışrdandır

Bŭliya zamm-ı (9) bā-i muvaḥḥade ve sŭkŭn-ı vāv ve kesr-i lām ve müşennāt-ı taḥtiyye ve hā ile Baḥr-i Rŭm (10) kenārında Benādiḳa Boğazınuñ ğarb tarafında bir memleketdür

Bŭmin zamm-ı bā-i (11) muvaḥḥade ve sŭkŭn-ı vāv ve kesr-i mīm ve nŭn ile Medīne-i Gilānuş ismidür (12) baḥre ḳaribdür ve maḳarr-ı selātin-i Gilāndur

Bevn feth-i bā-i muvaḥḥade ve sŭkŭn-ı (13) vāv ve nŭn ile buña Bebnē dağı dērler iki bā-i muvaḥḥade ile evvelkisi (14) meftŭḥa ve şāniyesi sākinedür Bāzağisde Bāmeyin ḳatında bir şehrdür (15)

Büne zamm-ı ba-i muvaḥḥade ve sükūn-ı vāv ve nūn ve hā ile ıḳlīm-i rābi‘ den (16) sāḫil-i Afrīḳıyyede bir şehrdür ekinlü ve yemişlüdür ve kettānı çoḳdur (17) ve bunun bir ırmağı vardır ğarb tarafında baḫre dökilür ve bunun zührında (18) demür ma‘ deni vardır ve bunda mercān çıkaracak yer ḥādiş olmuştur (19) tūlı yigirmi sekiz derece ‘arzı otuz üç derecedür

Bahric feth-i bā-i muvaḥḥade (20) ve sükūn-ı hā ve kesr-i rā-i mūhmele ve cīm ile ıḳlīm-i s̄aniden Sindden Mehrānuḡ ğarb tarafında (21) bir şehrdür tūlı toḳsan dörd derece ‘arzı yigirmi dörd derecedür

Behesnā feth-i [54a] (1) muvaḥḥade ve hā ve sükūn-ı s̄in-i mūhmele ve nūn ve elif ile ıḳlīm-i rābi‘ den (2) ḳilā‘-i Şāmiyyeden bir ḳal‘a-i meni‘ adur ‘Ayntābuḡ ğarb ve şimāl cānibindedür (3) ikisinin mābeyni iki günlük yerdür ve bunun ile Sīvās mābeyni altı (4) günlük yerdür ve bunun būsānları ve bir kiçirek ırmağı ve çār-sūları ve cāmi‘ leri (5) vardır tūlı altmış bir derece otuz daḳıḳa ‘arzı otuz altı derece kırık (6) daḳıḳadır

Behesā feth-i bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı hā ve feth-i nūn ve s̄in-i mūhmele (7) ve elif-i maḳşūre ile ıḳlīm-i şālişden Şa‘īd-i Ednādan Baḫr-i Feyyūm üzerinde bir şehrdür (8) Nīlūḡ ğarb tarafında bir merḫale yerde taḡ altındadır tūlı elli bir derece otuz (9) daḳıḳa ‘arzı yigirmi toḳuz derecedür Behesā evāyil-i bilād-ı Sūdānda El-Vāḫāt (10) nāḫiyesinde bir şehrüḡ daḫı ismidür

Beyāse bā-i muvaḥḥade ve müşennāt-ı taḫtiyye (11) ve elif ve s̄in-i mūhmele ve hā ile Endelüsde Nehr-i İşbīliyye üzerinde bir şehrdür (12) ve bunun havāsı laḫıfdür ve ekinleri ve za‘ ferānı çoḳdur Übbede dēnilen şehir buḡa (13) yaḳındur lākin nehr üzerinde degüldür

Beyt-i Ḥabrūn beyt ma‘ rūfdur Ḥabrūn (14) feth-i ḫā-i mūhmele ve sükūn-ı bā-i muvaḥḥade ve zamm-ı rā-i mūhmele ve vāv nūn ile (15) ıḳlīm-i şālişden Fileştinden bir şehrdür bu şehir eşcārı çoḳ taḡlar (16) arasında bir derenüḡ içindedür bu taḡların Fileştinüḡ sāyir taḡlarının (17) ağaçları zeytūn ve incir ve keçi boynuzı ağaçlarıdır sāyir fevākih (18) azdur ve bu şehir Beytū’l-Maḳdise altı mīl yerdedür bu şehrüḡ tūlı elli altı (19) derece otuz daḳıḳa ‘arzı otuz iki derecedür ve bu şehrüḡ cenūb (20) tarafında ḳaryeye beḡzer bir kiçirek şehir vardır Mescid-i İbrāḫimü’l-Ḥalīl dēnilmek ile (21) ma‘ rūfdur ve bu mescidde İbrāḫim ve İşḫāḳ ve Ya‘ḳūb peyḡamberüḡ ḳabrleri ber şaf [54b] (1) olmuştur her birinüḡ ḳabrinüḡ ḫizāsında her birinüḡ ‘avratınüḡ ḳabrleri (2) daḫı ber şaf olmuştur

Beytü'l-Laḥm beyt ma' rûfdur laḥm lām ve ḥā-i mu' ceme (3) ve ba' zılar katında ḥa-i mūhmele ve mīm ile Beytü'l-Maḳdis e iki fersaḥ yêrde (4) bir ḳaryedür 'Īsā peygāberün velādeti bunda vāḳi' olmuşdur bunda bir kenise (5) vardur ol kenisede naḥleden bir ḳıṭ' a aşılıp ṭurur der-naşārā (6) zu' m êderler ki ḥāzret-i Meryemün yêdügi naḥlenün ḳıṭ' asıdur

Beytü'l-Maḳdis (7) beyt ma' rûfdur maḳdis meclis veznindedür veyāḥūd muḳaddesdür mu' azzam vezninde (8) ve Ḳudūs daḥı dêrler zamm-ı ḳāf ve sūḳūn-ı dāl-ı mūhmele veyāḥūd zamm-ı dāl-ı mūhmele (9) ile ve buḡa İlyā daḥı dêrler faşlü'l-fāda zıkr olunmuşdur ' İbrānice Yerūşelem (10) dêrler müşennāṭ-ı taḥtiyye ve rā-i mūhmele ve vāv ve şīn-i mu' ceme ve lām ve mīm ile ma' nāsı (11) ḳaryetü's-selām demekdür ıḳlīm-i şālīşden Fileştīnden bir meşḥūr şehrdür bunu Süleymān (12) peygāber yêdi belde yapmuşdur dörd yüz elli üç yıldan şonra mülūk-i Bābilden (13) Buḥt-ı Naşr gelüp bunu ḥarāb êdüp yêtmış yıl ḥarāb ḳalmışdur ba' dehū mülūk-i (14) Fārsdan Kūruş gelüp yine ma' mūr êdüp yêdi yüz yigirmi bir yıldan şonra (15) mülūk-i Rūmdan Ṭīṭūş gelüp ḥarāb êdüp ba' dehū yap yap yine ma' mūr (16) olup ' aḳıbet Ḳostañtinün vālidesi Hilāne zu' mları üzerine ' Īsā (17) peygāberi şalb êtdükleri ağacı bulmaḳ için Beytü'l-Maḳdis e gelüp zu' mları (18) üzerine ' Īsā peygāber defn olunduḡı ḳabrün üzerine Ḳumame dênilen (19) keniseyi yapup ve Beytü'l-Maḳdisi ḥarāb êdüp mescid-i aḳşāyı yêre (20) berāber êdüp yêrini mezbele êtmişdür Beytü'l-Maḳdis bu ḥāl üzere ḳalmışdur (21) tā ḥāzret-i ' Ömer Ḳudūsü feth êdince andan ḥāzret-i ' Ömer mescid-i aḳşānuḡ yêrini [55a] (1) pāk êdüp yine mescidi binā êtmişdür ba' dehū mülūk-i Benī Ümeyyeden Velīd bin ' Abdü'l-Melik (2) gelüp ḥāzret-i ' Ömer yapduḡı mescidi yıḳup Mescid-i Aḳşāyı tekrār yapup (3) ve şaḥre üzerine ḳubbe yapmuşdur el-ān anuḡ yapduḡı üzeredür ve bundan (4) ḡayrı birkaç ḳubbe daḥı yapup kimine ḳubbe-i maḥşer ve kimine ḳubbe-i mizān ve kimine (5) ḳubbe-i silsile ve kimine ḳubbe-i mi' rāc dêmışdür rivāyet êderler ki bunlardan (6) Velīdün ḡaraḳı bu idi ki Ḳudūsün mevḳi' i ehl-i Şāmuḡ ḳulūbında ' aẓīm olup (7) Ḳudūsü ḳoyup Mekke-i Müşerrefeye ḥacc êtmege varmayalar zīrā ḥaḳḳuḡ Ḥicāza (8) varmasını istemez idi ehl-i Ḥicāzdan Resūl şalla'llāhu ' aleyhi ve sellemün (9) ehl-i beytinün faziletlerini işidüp Benī Ümeyyeden ı' rāz êderler dēyü (10) Beytü'l-Maḳdis taḡlar üzerinedür ve ekinleri taḡlar etrāfındadır ammā (11) nefsi şehir taḡlar ortasında bir feẓādadır şuları yağmur şuyıdur (12) ve ḥiçbir ev yoḡdur ki anda şıhric olmaya Mescid-i Aḳşā şehrin şarḳ tarafındadır (13) ḡün-ā-ḡün mermer direkler ile bir büyük güzel mesciddür ki vaşf olunmaz (14) ve bu mescide meşḥūr olan enbiyānuḡ⁵¹ her birisiçün bir miḥrāb vardur

⁵¹ enbiyānun A:

(15) ve şahre dēnilen taş bundadır bu bir taşdur ki uzunı otuz üç (16) zirā^ç ve ēni yigirmi yēdi zirā^ç dur ve yērden yüksekliđi ādem boyı qadardur (17) ve üzerinde bir ^çālī kubbē vardur ve altında nerdbān ile inilür bir mağāra (18) vardur Resūl şalla'llāhu ^çaleyhi ve sellem mi^ç rāca bu şahreden ^çurūc ētmişdür (19) hattā mübārek ayaklarınını izi ol taşuñ üzerinedür dērler aşhāb-ı (20) tāriħden ba^ç zılar eydür Nūħ peygāmbēri gemiye girdüđi vaqtin Allahu Ta^ç ālā emr eyledi (21) ki şimşār ağacından bir tābūt düz daħı Ādem peygāmbēriñ cesedini ol [55b] (1) tābūta koyup gemiye bile koy dēdi Nūħ peygāmbēri daħı emre imtişāl (2) ēdüp Ādem peygāmbēriñ tābūtını gemide erler ile ^çavratlar mābeynine uzadı (3) qodı şonra Nūħ ođlı Sāma şöyle vaşiyet eyledi ki ben vefāt (4) ētdüđüm vaqtin babamız Ādemüñ tābūtını gemiden çıkarup evlādımızdan (5) Melegizdağ'ı bile alup tābūt ile seyr ēdüp Haqq Ta^ç ālā sevq ētdüđi (6) yēre gidesiz dēdi bunlar daħı Nūħuñ vaşiyeti ile ^çamel ēdüp Haqq Ta^ç ālā (7) bunları Beytü'l-Mağdis tađına sevq ēdüp tābūti kulle üzerine qodukları (8) gibi tābūt yēre geçdi andan Sām dönüp ehline gitdi ammā Melegizdağ (9) gitmeyüp Beytü'l-Mağdisi binā ēdüp ölünce anda qaldı şol kulle ki Ādem (10) peygāmbēriñ qabri andadır ^çĪsā peygāmbēri anda şalb olunmuşdur bu kelām (11) naşārā ⁵² خذلهم الله تعالى zu^ç mındadır ammā bizüm qatımızda (12) وما صلبوه و لكن شبه لهم ⁵³ و ما قتلوه Beytü'l-Mağdisüñ tūlı elli altı derece (13) ^çarzi otuz üç derecedür

Biyerdāvel kesr-i bā-i muvaħħade ve teşdid-i (14) müşennāt-ı taħtiyye ve sükūn-ı rā ve fetħ-i dāl-ı mühmeleteyn ve elif ve vāv ve lām ile (15) Hindde Ma^ç ber sulţānıñ şehridür

Beyrūt fetħ-i bā-i muvaħħade ve sükūn-ı (16) müşennāt-ı taħtiyye ve zamm-ı rā-i mühmele ve vāv ve müşennāt-ı fevkiyye ile iqlīm-i şālişden (17) Dimaşqdan sāhil-i baħrde bir şehrdür Dimaşquñ iskelesidür ve bunıñ (18) ğāyet ā^ç lā līmānluđı vardur ve iki burcı vardur ve būstānları ve ırmağı (19) vardur bunıñ ile Ba^ç lebek mābeyni otuz altı mildür tūlı elli toquz (20) derece ^çarzi otuz dörd derecedür

Birūzkūh kesr-i bā-i muvaħħade (21) ve sükūn-ı müşennāt-ı taħtiyye ve zamm-ı rā-i mühmele ve vāv ve zāy-ı mu^ç ceme ve zamm-ı [56a] (1) kāf ve vāv hā ile ma^ç nāsı gök tađ demekdür iqlīm-i şālişden bir qal^ç a-i (2) haşinedür Cibāl-i Ğürük taħt-ğāhidur tūlı seksen toquz derece kırk (3) daqıka ^çarzi otuz bir derecedür

Birūn kesr-i bā-i muvaħħade ve sükūn-ı (4) müşennā[t]-ı taħtiyye ve zamm-ı rā-i mühmele [ve] vāv nūn ile iqlīm-i şālişden Sindden (5) bir şehrdür ve Sindüñ iskelelerinüñ

⁵² “Allah rezil etsin. (hāzelehumu'l-lāhu Ta^ç ālā)”

⁵³ “Oysa onu öldürmediler ve asmadılar; fakat (Īsa) onlara benzer gösterildi. (4/157)”

biridür Debîl ile Manşûre mâbeyninde (6) der-üstâd Ebû er-Reyhânü'l-Bîrûnî buña mensûbdur tûlî toksan dörd (7) derece ' arzı yigirmi dörd derecedür

Bîre kesr-i bâ-i muvaḥḥade ve sükûn-ı (8) müşennât-ı taḥtiyye ve rā-i mühmele ve hā ile ıqlım-i rābi' den Cünd-i Kınnesrinden (9) Furātun şark kenârında bir yüksek ve şa' b kal' adur ve bunun bir deresi (10) vardur Zeytun Deresi dërler kal' atü'r-Rûmun şark tarafında bir (11) merhale yêrdedür ve Serûcun cenûb ve ğarb tarafındadır tûlî altmış (12) bir derece ' arzı otuz altı derece elli daḳıkadur

Bîze kesr-i bâ-i muvaḥḥade (13) ve sükûn-ı müşennât-ı taḥtiyye ve zây-ı mu' ceme ve hā ile gâh olur zây-ı mu' ceme (14) şin-i mu' cemeye tebdil olunur ıqlım-i sâdisden Endelüsün rükn-i (15) şimâlisi üzerinde bir vilâyetdür Rûmiyye vilâyetinün ğarb tarafındadır (16) ve bunun muḳâbilesinde baḥr içinde Cezîre-i Serdâniyedür ve bu vilâyetün (17) pâdişâhı yoḳdur merci' leri bâbdur bâb dèyü naşârânun ḫalifesine (18) dërler tûlî otuz bir derece ' arzı kırk altı derecedür

Beysân (19) fetḫ-i bâ-i muvaḥḥade ve sükûn-ı müşennât-ı taḥtiyye ve fetḫ-i sîn-i mühmele ve elif ve nûn (20) ile ıqlım-i şâlišden Ürdünnden bir kiçirek şehrdür büstânları ve enhârı (21) vardur ve bir kiçirek nehr şehri yarup geçer ve Ğavrun ğarb tarafındadır [56b] (1) ve Ṭaberiyyenün cenûb tarafında on sekiz mîl yêrdedür tûlî elli sekiz derece (2) ' arzı otuz iki derecedür

Beyzâ' fetḫ-i bâ-i muvaḥḥade ve sükûn-ı müşennât-ı taḥtiyye (3) ve fetḫ-i zâd-ı mu' ceme ve elif ile ıqlım-i şâlišden Fârsdan bir şehrdür ve Iştâḫr (4) vilâyetinün medînesidür bir beyâz kal' ası olduğıçün Beyzâ dênilmişdür (5) lisân-ı Fârside bunun ismi Nişânekdür vâfîretü'l-ğalât kişretü'l-ḫayrât tayyibet-(6) ü'l-havâ ' azbetü'l-mâ' şehrdür ve bunda aşlâ yılan ve ' aḳreb yoḳdur ve bunda bir nev' (7) üzüm olur ki her dânesi on mişḳâl olur ve bir alma olur ki degirmiligi (8) iki qarış olur Hüseyn bin Manşürü'l-Ḥallâc ve İmâm Ḳâzî Nâşîre'd-dîn ' Abdullâh (9) şâhib-i Kitâbü't-Ṭavâli' buña mensûblardur ve bundan Şîrâza sekiz fersahdur (10) tûlî yêtmiş sekiz derece ' arzı otuz derecedür

Beykend fetḫ-i bâ-i muvaḥḥade (11) ve sükûn-ı müşennât-ı taḥtiyye ve fetḫ-i kâf ve sükûn-ı nûn ve dâl-ı mühmele ile ıqlım-i (12) ḫamisden Buḫârâdan bir bî-bedel şehir idi sūrî ve biḫ ḫanı var idi (13) ve bir cāmi' i var idi ki binâsı u' cûbe idi lâkin el-ân ḫarâbdur tûlî (14) seksen altı derece ' arzı otuz toḳuz derecedür

Beylekān feth-i bā-i (15) muvaḥḥade ve sükūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve feth-i lām ve kaf ve elif ve nūn ile ıqlīm-i (16) ḥāmısdan Errāndan keşiretü'l-ḥayrāt vāfretü'l-ğalāt bir medīnedür Beylākān (17) bin Ermīni bin Lafzī bin Yūnān binā etmişdür bununla Verşān mābeyni (18) altı fersahdur ṭulı yetmiş üç derece otuz daḳıka ʿarzı kırk bir (19) derece yigirmi daḳıkadur

Bīmān-Şehr kesr-i bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı (20) müşennāt-ı taḥtiyye ve mīm ve elif ve nūn ve şīn-i muʿceme ve hā ve rā-i mūhmele (21) ile ıqlīm-i rābiʿ den Gīlāndan bir kiçirek şehrdür ṭulı yetmiş dörd [57a] (1) derece ʿarzı otuz yedi derecedür

Bīmend bā-i muvaḥḥade ve müşennāt-ı taḥtiyye (2) ve mīm ve nūn ve dāl-ı mūhmele ile bilād-ı Kermāndan bir şehrdür Sultān Maḥmūd bin (3) Sebük-Tigīnün vezīri Ebū el-Ḥasan Bīmendī bundandır ṭulı seksen derece (4) ʿarzı yigirmi toḳuz derecedür

Beyhak feth-i bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye (5) ve hā ve kāf ile Neysābūra yigirmi fersah yerde bir niçe köylerdür Beyhaḳun (6) ḳaşabası Ḥusrevcird idi sonra Sebzvār olmuşdur (7)

faşlü't-tā (8)

Tādilā feth-i müşennāt-ı fevḳiyye ve elif ve kesr-i dāl-ı mūhmele ve lām-elif ile baʿzılar (9) ḳatında lāmdan sonra hā ile ıqlīm-i şālīşden Ğarb-ı Aḳşādan Cebel-i Şīnhāce ile (10) Cebel-i Deren mābeyninde bir şehr Baḥr-i Muḥiṭe dek mūmtedd olmuşdur ve Merrākeş ile (11) aʿmāl-i Fās mābeynindedür ve raʿiyyeti Cezāve dērler Berber ṭāyifesindedür (12) ṭulı on iki derece ʿarzı otuz derecedür

Tārūt feth-i müşennāt-ı fevḳiyye (13) ve elif ve zamm-ı rā-i mūhmele ve sükūn-ı vāv ve tā-i şāniye ile Ḳaṭīfe bir merḫale (14) yerde bağları çok bir şehrdür ḳaçan Baḥr-i Fārsda medd vāḳiʿ olsa bu şehri (15) şu cemīʿ cevānibinden ihāṭa edüp cezīre gibi olur ḳaçan cezr vāḳiʿ (16) olsa bunun ile Ḳaṭīf mābeyninde olan yerlerün şuları çekilüp bundan (17) Ḳaṭīfe ḳurudan varılır

Tāne feth-i müşennāt-ı fevḳiyye ve elif ve nūn ve hā (18) ile ıqlīm-i evvelden Hind[d]en sāḫil-i baḥrde bir şehrdü[r] Cūzerātuḡ şarḳisinde (19) ve Mūnibāruḡ ḡarbisedür bu sāḫilün ehli cümleten küffārdur içlerinden müslimīn (20) daḡı vardır Tāneye nisbetde Tāneti dērler şiyāb-ı Tāniyye bundandır ṭulı (21) seksen dörd derece yigirmi daḳıka ʿarzı on toḳuz derece yigirmi daḳıkadur [57b] (1)

Tāhart feth-i müşennāt-ı fevkiyye ve elif ve İbni Sa‘id katında elif yerini müşennāt-ı tahtiyye (2) ve hā ve rā-i mühmele ve müşennāt-ı şāniye ile iklim-i şāliden Mağrib-i Evsatdan iki (3) şehriñ ismidür birine Tāhart-ı ‘Ulyā ve Tāhart-ı ‘Abdu’l-Ĥālīk dēler zamān-ı evvelde (4) ‘Irāk-ı Mağrib dēler idi mülūk-i ‘Arab-ı Evsatdan Rüstemiñ bir maķāmı idi (5) bu şehir vāfiretü’l-gālāt keşiretü’l-ḥayrāt şehrdür tūlı yigirmi bēş derece otuz bēş (6) daķıķa ‘arzi yigirmi toķuz derecedür ve birine Tāhart-ı Süflā ve Tāhartü’l-Cedīde (7) dēler bunıñ ile Tāhart-ı ‘Ulyānuñ mābeyni bir merḥaledür bunıñ tūlı yigirmi altı (8) derece ‘arzi yigirmi toķuz derecedür ikisinüñ bile ḥalkı ḥamāķat ile mevşūflardur (9)

Tev’em feth-i müşennāt-ı fevkiyye ve sükūn-ı vāv ve feth-i hemze ve mīm ile cevher vezninde (10) ‘Ummānuñ sāhil tarafında olan kaşabasınuñ ismidür cevheri şihāḥında böyle (11) dēmişlerdür şāhibü’l-kāmūs bunı redd edüp Tuvām ğurāb vezninde Kaşaba-i (12) ‘Ummāna yigirmi fersaḥ yerde bir medīnedür dēmişdür

Tübbet zamm-ı müşennāt-ı fevkiyye (13) ve feth-i bā-i muvaḥḥade-i müşeddede ve müşennāt-ı şāniye ile bir iklim-i vāsi‘ adur bilād-ı (14) Şīna ve ba‘zı bilād-ı Hinde ba‘zı bilād-ı Etrāke muttaşıldur ve bu yerde kanıñ (15) tabi‘ atı kavīdür anıñcün bunıñ ehli dāyimā sürür ve feraḥ üzeredür ve bunda (16) olan kimesneye ğam ve ḥüzn ‘arız olmayup dāyimā gülmekden ḥālī degüldür (17) ve bunıñ ḥalkı gümüş ve demür ve mülevven taş ve misk ve kaplan derisi ile (18) ticāret ederler ve Tübbet tağında sünbül biter ve bunda misk geyigi vardur (19) bu geyik sāyir geyikler gibidür illā bunıñ aşığa çeñesinde iki dişi vardur (20) ḥinzir azısı gibi ağızından taşra çıķmışdur bunıñ göbegi misk ma‘denidür (21) her yıl bir vaķt-i mu‘ayyende bunıñ göbeginde kan müctemi‘ olup misk [58a] (1) olur kaçan göbeginde bu verem ḥāşıl ola tā tamām kemāl bulınca geyik mariz (2) olur tamām kemāl bulduķdan sonra göbegini aḥcāra ve eşcāra sürüp misk (3) dökilüp tüccār gelüp cem‘ ederler ve bunda misk şıçanı vardur bu şıçanı (4) şayd edüp muḥkem şarkılar ile şarup kanı göbегine cem‘ olup andan (5) boğazlayup göbegini kıparup biraz arpa içine göme kırlar ol göbekde (6) olan kan misk-i ḥālīş olur

Tibriz kesr-i müşennāt-ı fevkiyye ve sükūn-ı (7) bā-i muvaḥḥade ve kesr-i rā-i mühmele ve müşennāt-ı tahtiyye ve zāy-ı mu‘ceme ile iklim-i ḥāmisden (8) Ezrebicāndan āb u havāsı laḥif bir şehrdür cemī‘ cevānibinden büstānlar (9) ihāta etmişdür ve etrafında ḥammāmāt-ı kibriyyet-i ‘acibet binā etmişdür ol kıbbenüñ (10) etrafı medreselerdür ve bunda mesācid ve cevāmi‘ ve medāris ve kışūr-ı (11) şerife çokdur bu büyüklükde Ḥūy miķdārı vardur ve buña dörd fersaḥ (12) yerde bir kıaryede bir bınar vardur şuyını kıaynadup

içseler işhâl eder (13) ve bunda tuz tağı vardır tûlî yetmiş üç derece ‘arzı otuz toktuz (14) derecedür

Tebük feth-i müşennât-ı fevkiyye ve zamm-ı bâ-i muvaḥḥade ve sükûn-ı vāv ve kâf (15) ile iklim-i şâlişden bâdiye-i Şâmdan Medyen muḥâzâtında bir şehrdür ırmağı (16) ve eşcârı vardır aşhâb-ı Eyke ki Şu‘ayb peygâmbere anlara müressildür (17) Tebükdandır ammâ Şu‘ayb bu tayifeden degül idi ehl-i Medîneden idi (18) Tebükün ğarb tarafındadır Tebükün tûlî elli sekiz derece elli dağıkadur (19) ‘arzı otuz beş derecedür

Tatar iki müşennât-ı fevkiyyenün fethasıyla ve râ-i (20) mühmele ile Türkten bir tayife-i ‘azîmedür iklim-i sâdisün taraf-ı şarkisinde (21) sâkinlerdür kasâvet-i kalbde ve ğalîz-i tab‘da ve huşûmâtda kan dökmekte sibâ‘a [58b] (1) müşâbihlerdür bunlarda aşlâ diyânet ve ħill ve ħürmet yokdur ve bunların lisânı (2) ve kalemleri sayir elsineye ve aqlâma muḥâlifdür ve şemse secde ederler

Tedmür feth-i (3) müşennât-ı fevkiyye ve sükûn-ı dâl-ı mühmele ve zamm-ı mîm ve râ-i mühmele ile iklim-i râbi‘den (4) bâdiye-i Şâmdan bir kiçirek şehrdür Hımsun şark tarafında üç merhale (5) yêrdedür sürî ve kal‘ası ve enhâr ve eşcârı ve ekinleri ve zeytûnı (6) vardır ve bunda mermer direklerden ve ğayrıdan aşâr-ı kadîme çokdur bunı (7) Süleymân peygâmbere binâ etmişdür derler bundan Dimaşka elli mîl ve Reḥabeye (8) yüz mîldür tûlî elli yedi derece ‘arzı otuz beş derecedür

Türkistân (9) Nehr-i Ceyhûnün mâverâsında olan bilâda derler ammâ Türkmen Türkten (10) bir tayifedür bunlardan bir ayda iki yüz biç âdem imâna geldiğiçün Türk-i (11) imân denilmiştir ba‘dehû taḥfif olup Türkmen denilmiştir

Termid feth-i (12) müşennât-ı fevkiyye veyâ zammı ile ve tâ-i kesri ile ve sükûn-ı râ-i mühmele ve kesr-i mîm kadîmde (13) meşhûr olan kesr-i tâ ve mîm ba‘zılar katında zamm-ı tâ ve mîm ve zâl-ı mu‘ceme ile iklim-i (14) râbi‘den Ceyhûn kenârında bir şehrdür sôkâklarının ekseri kiremid ile (15) döşenmiştir ve buña niçe şehirler ve nâhiyeler muzâfdur tûlî toktan bir derece (16) ‘arzı otuz yedi derecedür

Tüster zamm-ı müşennât-ı fevkiyye ve sükûn-ı sîn-i (17) mühmele ve feth-i müşennât-ı şemâniyye ve râ-i mühmele ile iklim-i şâlişden Ehvâzdan (18) bir şehrdür nehr-i kebîri vardır Berâ’ bin Mâlikün kabri bundadır bundan (19) Cündeysâbûra sekiz fersah yêrdür vech-i arzda bundan kadîm şehir yokdur (20) derler tûlî yetmiş dörd derece otuz dağıka ‘arzı otuz bir derece (21) otuz dağıkadur

Toskân zamm-ı müşennât-ı fevkiyye ve sükûn-ı sîn-i [59a] (1) mühmele ve kâf ve elif ve nûn ile Firengden bir cinsdür begleri yokdur hâkimleri (2) ekâbirleridür bilâd-ı Toskân ma' den-i za' ferândur

Tufile zamm-ı müşennât-ı fevkiyye (3) ve kesr-i tâ-i mühmele ve sükûn-ı müşennât-ı tahtiyye ve feth-i lâm ve hâ ile iklim-i sâdisden (4) Endelüsün şark tarafında cebel-i Şârenün cenûbisinde hulefâ-yı Mervâniyye (5) zamânında binâ olunmuş bir güzel şehrdür tûlî yigirmi derece otuz daқиka (6) ' arzı kırk üç derece on beş daқиkadur

Ti' iz kesr-i müşennât-ı fevkiyye (7) ve ' ayn-ı mühmele ve zây-ı mu' ceme ile iklim-i evvelden Yemenden Tehâyim ve arâzi-i Zebîd (8) üzere olan tağlar üzerinde bir kal' adur bunun üstü yanında Şahle (9) derler bir seyrângâh vardır şâhibü'l-Yemen tağlardan buña şular getirüp (10) bir bûstân içinde bi-nazîr kaşrlar yapmışdur tûlî yetmiş derece ' arzı on üç (11) derecedür

Tağlibiye feth-i müşennât-ı fevkiyye ve sükûn-ı ğayn-ı mu' ceme ve kesr-i lâm (12) ve bâ-i muvaḥḥade ve müşennât-ı tahtiyye ve hâ ile hüccâc-ı ' Irâk tarafında bir karyedür (13) üzerinde sûrî vardır tûlî altmış sekiz derece otuz daқиka (14) ' arzı yigirmi sekiz derece otuz daқиkadur

Teflîs feth-i müşennât-ı (15) fevkiyye ve sükûn-ı fâ ve kesr-i lâm ve sükûn-ı müşennât-ı tahtiyye ve sîn-i mühmele ile (16) iklim-i hâmisden Errândan bir şehrdür Gürcistânın kaşabasıdır Teflîs bin (17) Hûzân bin Yâfes bin Nûḥ ile tesmiye olunmuşdur ḥâzret-i ' Oşmân bin ' Affân (18) ⁵⁴ عليه رحمة الملك المنان zamânında müslimün bunu feth edüp niçe müddet (19) zabt edüp ba' dehû Gürciler yine almışlardır meyvelü ve ucuzluk şehrdür (20) ve bunda ılıcalar çokdur tûlî yetmiş üç derece ' arzı kırk üç derecedür (21)

Tekrür feth-i müşennât-ı fevkiyye ve sükûn-ı kâf ve zamm-ı râ-i mühmele ve sükûn-ı [59b] (1) vâv ve râ-i şâniye ile Nîlün iki tarafında karalar memleketidür tûlî elli altı (2) derece ' arzı on sekiz derecedür

Tikrît kesr-i müşennât-ı fevkiyye ve sükûn-ı (3) kâf ve kesr-i râ-i mühmele ve sükûn-ı müşennât-ı tahtiyye ve müşennât-ı fevkiyye ile iklim-i (4) râbi' den Cezîreden Diclenün ğarb tarafında Mavşıla altı günlük yerde (5) bir şehrdür Vâil kıızı Tikrît ki Bekr bin Vâilün kızkarındaşıdır anuḡla (6) tesmiye olunmuşdur ammâ kal' asını Sâbûr bin Erdeşîr bin Bâbek

⁵⁴ “Nimet veren Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun. (' aleyhi rahmetü'l-meliki'l-mennân)”

binā eylemişdür (7) lākin el-ān ol al‘ a arābdur ūlı altmış sekiz derece otuz daıa ‘ arzı (8) otuz bēş derece otuz daıadur

Tell-i A‘fer feth-i mūşennāt-ı fevıyye (9) ve teşdīd-i lām ve feth-i elif ve sūkūn-ı ‘ ayn-ı mūhmele ve feth-i fā ve rā-i mūhmele ile (10) ılīm-i rābi‘ den Cezīreden Sincār ile Mavşıl mābeyninde bir şehrdür (11) ūlı altmış altı derece yigirmi daıa ‘ arzı otuz altı derece otuz (12) daıadur

Tell-i Bāşir tell el-ān zıkr olınan gibidür Bāşir feth-i bā-i (13) muvaade ve elif ve kesr-i şīn-i mu‘ ceme ve rā-i mūhmele ile Şāmda Halebūn (14) şimāl tarafında Halebe iki gūnlük yērde bir nāiyedür al‘ a-i aşīnesi (15) ve şuları ve būstānları vardur ūlı altmış iki derece otuz daıa (16) ‘ arzı otuz dōrd derece otuz daıadur

Tell-i Hāmdūn (17) Tell yine zıkr olınan gibidür Hāmdūn feth-i hā ve mīm ve zamm-ı dāl-ı mūhmeleteyn (18) ve sūkūn-ı vāv ve nūn ile ılīm-i rābi‘ den bilād-ı Ermenden bir depe (19) üzerinde bir al‘ a-i aşīnedür sūrı ve ār-sūları ve būstānları (20) ve ırmaı ve gūn-ā-gūn meyveleri vardur lākin mūselmānlar bunu arāb (21) ētmışdür ūlı elli okuz derece otuz daıa ‘ arzı otuz [60a] (1) altı derecedür

Tilimsān kesr-i mūşennāt-ı fevıyye ve kesr-i lām ve sūkūn-ı (2) mīm ve feth-i sīn-i mūhmele ve elif ve nūn ile ılīm-i rābi‘ den Ġarb-ı Aşādan (3) a eteginde bir medīne-i meşhūre-i mūsevveredür ve on ü apusu (4) vardur şuyı altı mīl yērde bir ırmadandır āricinde enhār (5) ve eşcār okdur ve bu bir memleketūn ā‘ idesidür ve bunun ok işārı (6) vardur Fās bunun ğarb ve cenūb tarafındadır ūlı on dōrd derece (7) ‘ arzı otuz ü derecedür

Tendyūr feth-i mūşennāt-ı fevıyye ve sūkūn-ı (8) nūn ve dāl-ı mūhmele ve zamm-ı mūşennāt-ı tatiyye ve vāv ve rā-i mūhmele ile Hindde (9) Mūnībārdan Re’s-i Heylīnūn şariyyesinde būstānları vāfir bir kiçirek şehrdür (10)

Tūnket zamm-ı mūşennāt-ı fevıyye ve sūkūn-ı nūn ve feth-i kāf ve mūşennāt-ı şāniye (11) ile ılīm-i hāmisen Māverā-i Nehrde Şāş şehirlerinden bir şehrdür (12) İläun aşabasıdır ve bunun uhūnduzı ve rebaı ve nehri vardur (13) ūlı oksan bir derece ‘ arzı kır ü derecedür

Tinnīs kesr-i (14) mūşennāt-ı fevıyye ve kesr-i nūn-ı mūşeddede ve mūşennāt-ı tatiyye ve sīn-i mūhmele ile (15) ılīm-i şālīşden diyār-ı Mışırda Buayre-i Tinnīs dēnilmek

ile ma' rûf olan (16) buhayrenüñ ortasındağđ cezîrede bir şehrdür tûlı elli dörd (17) derece otuz dağđka ' arzı otuz derece kırğ dağđkadur

Türân (18) zamm-ı müşennât-ı fevkiyye ve sükûn-ı vāv ve rā-i mühmele ve elif ve nûn ile (19) mecmû' Māverāü'n-Nehrün ismidür Feridûn oğlanlarından Tūr ismi ile (20) tesmiye olunmuşdur tağđki İrân şehir zikrinde geçmiştir

Tüzer zamm-ı müşennât-ı (21) fevkiyye ve sükûn-ı vāv ve fetğ-i zāy-ı mu' ceme ve rā-i mühmele ile iklim-i şalışden [60b] (1) Afrikiyyeden bilād-ı Ceridden bir şehrdür besātini ve enhārı ve eşcārı (2) vardur ve bunda kettān ve ħinnā olur ve yağmur az olur Mışır gibi tûlı (3) otuz bir derece ' arzı otuz derecedür

Tökāt zamm-ı müşennât-ı fevkiyye (4) ve sükûn-ı vāv ve fetğ-i káf ve elif ve müşennât-ı şāniye ile iklim-i ħāmisden (5) Rūmdan kızıl topraklı bir tağ eteginde bir kiçirek şehrdür bűstānları (6) ve eşcār ve eşmārı vardur ve havāsı mu' tedildür ve bir kiçirek çal' ası (7) vardur ve Sīvāsūñ şimāl tarafındadır mābeyni iki günlükdür tûlı (8) altmış bir derece otuz dağđka ' arzı kırğ bir derece on dağđkadur

Tűliye (9) zamm-ı müşennât-ı fevkiyye ve sükûn-ı vāv ve müşennât-ı tağđiyye ve hā ile nāhiye-i (10) şimālde āhir-i ' imāretde bir buhayre-i ' aźime vardur ba' zısı kuğb-ı şimālî (11) tağđındadır bu buhayrenüñ kenārında bir şehir vardur adına Tűliye dەرler (12)

Tűn⁵⁵ zamm-ı müşennât-ı fevkiyye ve sükûn-ı vāv ve nûn ile Kűhistānda Kűayın (13) katında bir kiçirek şehrdür

Tűnus zamm-ı müşennât-ı fevkiyye ve sükûn-ı vāv (14) ve zamm-ı nûn ve sīn-i mühmele ile iklim-i ħāmisden Afrikiyyeden bir medīne-i (15) celīle-i qadīmetű'l-binādur keşiretű'l-ğayrāt ve vāfreti'l-ğallāt şehrdür denizden (16) çıkan acı gölinüñ kenārındadır tûlı otuz iki derece ' arzı otuz (17) üç derecedür

Tűh zamm-ı müşennât-ı fevkiyye ve sükûn-ı vāv ve hā ile ba' zılar (18) rivāyetinde ħā-i mühmele ile iklim-i şalışden Fārsdan Cennābeye on (19) iki fersağ yerde havāsı ıssı bir şehrdür tûlı yetmiş yedi derece ' arzı (20) otuz derecedür

Tihāme kesr-i müşennât-ı fevkiyye ve fetğ-i hā ve elif ve fetğ-i (21) mīm ve hā ile Cezîre-i ' Arabuñ aqsām-ı ħamsesinüñ birisidür inşā' [61a] (1) Allāhu Ta' ālā ' an çarib beyān olunur

⁵⁵ Kırmızı başlıkta tűlem biçiminde yazılmış.

Teymā feth-i müşennāt-ı fevkiyye ve sükūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye (2) ve mīm ve elif ile ıqlīm-i şāniden Bādiye-i Şāmda bir ḳal‘ adur ṭulı altmış yēdi derece (3) ‘ arzı yigirmi bēş derecedür Hıṣn-ı Eblaḳ ki Sem ‘ul bin ‘ Ādyā el-Yahūdiye mensūbdur (4) bu Hıṣna ḳarībdür

Tih kesr-i müşennāt-ı fevkiyye ve sükūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve hā ile (5) Ḥaḳḳ celle ve ‘ alā Benī İsrā’ ile arz-ı muḳaddeseye dāḥil oluḡ deyü emr ēdüp (6) anlar daḡı emre itā‘ at ētmedükleri eclden kırk yıl maḥbūs olup ḳalduḡları (7) beriyyedür bu beriyye-i Eyle ve Mıṣr ve Baḥr-i Ḳulzüm ve Cibāl-i Şerāt mābeynindedür ēni ve uzunı (8) kırḳar fersaḥdur ve yeri berkdür bunda bir miḳdār eṣcār ve enhār vardur (9)

faṣlū’ş-şā (10)

Ṣaḡr feth-i şā-i müşelleṣe ve sükūn-ı ḡayn-ı mu‘ ceme ve rā-i mühmele ile cānib-i ‘ Advede (11) olan derbende ve ser-ḥadde dērler

Ṣemānīn feth-i şā-i müşelleṣe ve feth-i mīm ve elif (12) ve kesr-i nūn ve sükūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve nūn ile Cebel-i Cūdīi ḳatında Mavşıluḡ (13) fevḳinde bir kiçirek şehrdür Nūḡ peyḡamber gemiden seksen kimesne ile çıkup (14) bunı binā ēdüp bunda sākin olduḡlarıçün Ṣemānīn dēnilmişdür (15)

faṣlū’l-cīm (16)

Cācerm feth-i cīm ve elif ve feth-i cīm-i şāniye ve sükūn-ı rā-i mühmele ve mīm (17) ile Neysābūr ve Cüveyn ve Cürcān mābeyninde bir şehrüḡ ve bir köyleri vāfir (18) nāḥiyenüḡ ismidür

Cār feth-i cīm ve elif ve rā-i mühmele ile Baḥr-i Ḳulzüm sāhilinde (19) Medīne-i Münevvereye bir ḡün ve bir ḡecelik yērde bir şehrdür ehl-i medīnenüḡ (20) iskelesidür

Cālūr feth-i cīm ve elif ve zamm-ı lām ve sükūn-ı vāv ve rā-i mühmele (21) Hindde Nāküre ile Nehlevāre mābeyninde topraḳdan bir depe üzerinde bir [61b] (1) bir şehrdür

Cām feth-i cīm ve elif ve mīm ile nevāḥī-i Neysābūrda bir ḳaṣabadur (2) ta‘ rib ēdüp Zām daḡı dērler bundan nice ‘ ulemā ve fuṣalā ḳopmışdur

Cāve (3) feth-i cīm ve elif ve vāv ve hā ile cezāyir-i Hindden bir cezāre-i kebāre-i (4) meşhūredür

Cebel feth-i cīm ve bā-i muvāḥḥade ve lām ile ‘ Āmme ḳatında (5) ‘ Irāḳ-ı ‘ Acem dēnilmek ile ma‘ rūf olan bilāddur bunuḡ cihet-i ḡarbiden ḥadd-ı (6) Ezrebicān ve cihet-i

cenūbdan bilād-ı ‘ Irāķuñ ba‘ zıısı ve Hūzistān ve cihet-i (7) şarkdan Hōrāsān ve Fārs şahrāları ve cihet-i şimālden Ezrebicānuñ (8) ba‘ zıısı ve bilād-ı Deylem ve Qazvin ve Reyydūr

Cebbül feth-i cīm ve zamm-ı muvaħħade-i (9) müşeddede ve lām ile Dicle üzerinde Bağdād ile Vāsıf mābeyninde bir şehrdür (10)

Cübble zamm-ı cīm ve sūkūn-ı muvaħħade ve feth-i lām ve hā ile ıķlīm-i evvelden Yemenden (11) ‘ Aden ile Şan‘ ā mābeyninde tağlar içinde bir şehrdür iki nehrüñ üzerinde (12) olduğıçün Medīnetü’n-Nehreyn dağı dērler bu şehri şāliħiyyūn Yemene (13) istilā ētdükleri zamānda binā ētmişlerdür tūlı altmış beş derece ‘ arzı (14) on üç derecedür

Cebele feth-i cīm ve feth-i muvaħħade ve lām ve hā ile (15) ıķlīm-i rābi‘ den sāhil-i Şāmda bir kiçirek şehrdür İbrāhīm bin Edhemüñ (16) kabri bundadır Cebeleden Lāzıķiyyeye on iki ve Bilinyāsa yigirmi (17) dörd mıldür tūlı altmış derece ‘ arzı otuz dörd derecedür (18)

Cübbī zamm-ı cīm ve teşdid-i muvaħħade ve müşennāt-ı taħtiyye ile ıķlīm-i şālişden (19) Hūzistāndan bir şehrdür Ebū ‘ Aliyyü’l-Cübbā’iyyü’l-Mu‘tezilī bundandır tūlı (20) yetmiş dörd derece otuz beş daķıķa ‘ arzı otuz derece on (21) daķıķadur nevaħi-i Nehrüvānda bir kıaryeye dağı Cübbī dērler [62a] (1)

Cühfe zamm-ı cīm ve sūkūn-ı hā-i mühmele ve feth-i fā ve hā ile Mekkedden dörd merħale (2) yerde bir kıarye-i kebīredür ehl-i Mısr ve Şāmuñ miķātlarıdur Medīneye uğra- (3) maduķları taķdīrce zamān-ı sābıķda buña Mehye‘ a dērler idi ‘ Āduñ (4) kıarındaşları Benū ‘ Abīd Medīneden iħrāc olunduķları zamānda gelüp bunda (5) sākin olup ba‘ dehū seyl gelüp bunları helāk ēdicek Cühfe dēyü tesmiye (6) olunmuşdur ħālā hemān bir resmdür ašlā anda kimesne sākin degüldür **Cüdde** (7) zamm-ı cīm ve teşdid-i dāl-ı mühmele ve hā ile ıķlīm-i şānīden Tehāyim-i Hıccāzdan Mekkeye (8) iki merħale yerde baħr kenārında bir şehrdür ehl-i Mekkenüñ iskelesidür tūlı (9) altmış altı derece otuz daķıķa ‘ arzı yigirmi bir derece kırķ beş daķıķadur (10) **Cerbāzķān** feth-i cīm ve sūkūn-ı rā-i mühmele ve feth-i muvaħħade ve elif ve sūkūn-ı (11) zāl-ı mu‘ ceme ve kıāf ve elif ve nūn ile ıķlīm-i rābi‘ den bilād-ı Cebelden Kerħ ile (12) Hemedān mābeyninde bir şehrdür ‘ Acem buña Derbāyķān dēr tūlı yetmiş beş derece (13) yigirmi beş daķıķa ‘ arzı otuz dörd derecedür Cerbāzķān Esterābād (14) ile Cürcān mābeyninde bir şehre dağı dērler

Cirbe kesr-i cīm ve sūkūn-ı rā-i (15) mühmele ve bā-i muvaħħade ve hā ile ıķlīm-i şālişden Baħr-i Rūmda Afriķiyye muķābilesinde (16) bir cezīredür bunun ile kıara mābeyni ğāyetde tar yērdür Ġalaťa Boğazı (17) gibi zevraķlar ile geçilür Cezīre-i Şıķıliyye bunun

şimāl tarafındadır (18) ve bunun ğarbdan şarka uzunluğı altmış mıldür ve şark tarafındağı (19) başınuğ eni on bēş mıldür tūlı otuz üç derece ʿ arzı otuz (20) bēş derecedür

Cürcān zamm-ı cīm ve sükūn-ı rā-i mühmele ve cīm-i şāniye (21) ve elif ve nūn ile ıqlīm-i rābiʿ den H̄arezm ile Ṭaberistān mābeyninde [62b] (1) bir şehrdür ʿ Acem buña Gürgān dēr Cürcān bin Amīm bin Levzān bin Sām (2) ibni Nūh ile tesmiye olunmuşdur kışı uzun ve yağmuru çok şehrdür (3) ve ortasında bir nehri vardur ve Baħr-i H̄azeze qarībdür tađlar ihāta (4) etmişdür Ābüskūn bunun iskelesidür ve bundan Esterābāda yigirmi bēş (5) fersahdur ve bunu Süleymān bin ʿ Abdü’l-Melik zamānında Yezīd bin el-Mühelleb fetħ (6) etmişdür tūlı seksen derece ʿ arzı otuz sekiz derece elli dađıkadur (7)

Cürcāniyye-i H̄arezm ıqlīm-i hāmisen H̄arezmde Ceyhūnuđ (8) ğarb tarafında bir şehrdür buña Gürgenc-i Şuġrā dērler bundan Gürgenc-i kübrāya (9) on mıldür tūlı seksen dörd derece bēş dağıka ʿ arzı kırk iki (10) derece kırk bēş dağıkadur

Cercerāyā fetħ-i cīm ve sükūn-ı rā-i mühmele (11) ve cīm-i şāniye ve rā-i şāniye ve elif ve müşennāt-ı taħtiyye ve elif-i şāniye ile ıqlīm-i (12) şālişden ʿ Irāđdan Bağdād ile Vāsıt mābeyninde Diclenūđ ğarb tarafında (13) bir şehrdür tūlı yétmiş derece otuz dağıka ʿ arzı otuz üç derecedür (14)

Cürhān zamm-ı cīm ve sükūn-ı rā-i mühmele ve fetħ-i hā-i muʿ ceme ve elif ve nūn (15) ile kūre-i Ehvāzda Sūsa qarīb bir şehrdür

Cüreş zamm-ı cīm (16) ve fetħ-i rā-i mühmele ve şīn-i muʿ ceme ile ıqlīm-i evvelden Yemenden bir şehrdür tūlı (17) altmış bēş derece ʿ arzı on yēdi derecedür

Cirm kesr-i cīm ve sükūn-ı (18) rā-i mühmele ve mīm ile ıqlīm-i rābiʿ den Bedeħşāndan bir şehrdür tūlı tođsan (19) dörd derece ʿ arzı otuz yēdi derecedür

Cüzerāt cīm ve zāy-ı (20) muʿ ceme ve rā-i mühmele ve elif ve müşennāt-ı fevkiyye ile Hindūđ eđalīm-i şelāşe- (21) sinden ğarb tarafında olan ıqlīmüne dērler ki bilād-ı Sīnde ve [63a] (1) ve Kermāna muttaşıldur

Cezīret Dicle ile Furāt mābeyninde olan bilāda dērler (2) Şām qarısından Furāt kenārında olan bilāduđ baʿ zısını buña zamm eylemişlerdür (3) Reħabe ve ğayrı gibi bilād-ı Cezīreye qarīb olduđıçūn bunun hadd-ı (4) ğarbī ve cenūbisi Furātdur pes hadd-ı mezkūr Furāt ile mümtedd olup Malaṭıyyeye (5) andan Sūmeysāta andan řalʿ atü’r-Rūma andan Bīreye andan Menbic muķābilesine (6) andan Bālise andan Raķķaya andan Řarķīsāya andan Reħabeye andan Hīte andan (7) Anbāra varur bu maķāmda Furāt hadd olmađdan çıķup hadd-

1 mezbûr Anbârdan (8) ve Dicle üzerinde Tikrîte dönüp Cezîre-i İbni ‘Ömere andan Amide varur (9) ba‘ dehû hadd-ı ğarbî olup hudûd-ı Ermeniye ve hudûd-ı bilâd-ı Rûma mürûr (10) êdûp Malaṭıyye kıatında Furâta varur ki andan ibtidâ olunmuş idi (11) Cezîre Diyâr-ı Rebî‘a ve Diyâr-ı Muṣarî ve ba‘ zı Diyâr-ı Bekri müstemildür Cezîreye (12) nisbetde Cezerî denilür

Cezîre-i İbni ‘Ömer ıqlım-i râbi‘ den Cezîreden (13) Diclenüĝ ğarb cânibinde Mavşılun şimâl tarafında bûstânları vâfir bir kiçirek (14) şehrdür Dicle bunu hilâl gibi ihâta etmişdür tûlı altmış beş derece otuz (15) daķıķa ‘ arzı otuz yedi derece otuz daķıķadur

Cezîre-i Benî Kāvân (16) cezîre-i ma‘ rûfedür Benî Kāvân kâf ve elif ve vâv ve elif ve nûn ile ıqlım-i (17) şaniden Baḥr-i Fârsda Kermân muķâbilesinde bir cezîredür buña Cezîre-i (18) Left daḡı dërler feth-i lâm ve sükûn-ı fâ ve müşennât-ı fevķiyye ile ba‘ zılar (19) hareket-i lâm şu‘ belendürüp Lâfat dërler bunun uzunluĝı toķsan (20) iki ve ênlülüĝi toķuz mîldür tûlı seksen iki derece yigirmi daķıķa (21) ‘ arzı yigirmi yedi derece kırķ daķıķadur

el-Cezîretü’l-Ḥazrâ’ [63b] (1) cezîre-i ma‘ rûfedür ḥazrâ aḡdarun mü’ennesidür ıqlım-i râbi‘ den Endelüsden Sebte (2) öĝinde bir belde-i tayyibdür sûrı baḥr kenârındadır keşîretü’l- ḥayrât ve vâfîretü’- (3) l-felât şehridür bunun bir nehri vardur ismine Vâdî’l-‘ Asl dërler (4) ve bu nehrün kenârında bir mesîre vardur nehre ve baḥre nâzırdur ismine Ḥâcebiye dërler (5) Cezîre-i Ḥazrâya nisbetde Cezîrî dërler buña nisbet ile eķâlîmden olan (6) Cezîreye nisbetünĝ mâbeyni fark için tûlı toķuz derece ‘ arzı otuz (7) beş derecedür

Cezâyirü’l-Ḥâlidât buña Cezâyirü’s-Sü‘ edâ daḡı dërler (8) zîrâ ḥükemâ böyle zu‘ m eylemişlerdür ki nüfus-ı şâliḡa Abbadândan müfâreķat (9) êtdükdensoĝra bu cezâyirde sâkin olurlar bu cezâyir Baḥr-i Muḡîṭ-i Maĝribî (10) içinde altı cezîredür zamân-ı kıadimde ma‘ mûre idi ammâ el-ân baḥr içinde (11) ma‘ mûredür ve sâḡil-i baḥrden on derece içêrudür kıudemâ-yı müneccimîn (12) büldânunĝ itvâlini bu cezâyirden tutmuşlardur ammâ müte’ aḡḡirin sâḡil-i baḥrden (13) tutmuşlardur

Cezîretü’l-‘ Arab diyâr-ı ‘ Arabî cemî‘ cevânibinden biḡa[r] ve enhâr (14) ihâta êtdüĝün cezîre denilmişdür Cezîre-i ‘ Arabunĝ ğarb tarafından (15) ḡaddı Baḥr-i Kıulzümdür Baḥr-i Kıulzüm eṭrâf-ı Yemenden mümtedd olup Eyleye varmışdur (16) Eyle hadd-ı ğarbünĝ vasaṭıdır ammâ hadd-ı ğarbünĝ tamâmı eṭrâf-ı Şâma dek (17) mümtedd olmuşdur şimâl tarafından ḡaddı ba‘ zı bilâd-ı Şâm ve Furât üzerinde Bâlis (18) ve Reḡabe ve ‘ Ânedür Kûfe tarafına varınca ḡadd-ı şarkîsi hudûd-ı Kûfeden (19) Furât ile mümtedd olup Başraya andan sâḡil-i Baḥr-i Fârs üzerinden (20) mümtedd olup Baḡreyne andan ‘ Ummâna varmışdur cenûb tarafından ḡaddı (21) Baḡr-i Hind ve sevâḡil-i Yemendür Ḥicâz tarafına varınca

Cezîre-i [64a] (1) ‘ Arabuñ hudûdı üzerinde seyr eden kimesne Eyleden bañr kenârından ibtidâ (2) édüp bañr, sağ tarafına çalup kendü cenûb tarafına müteveccih olup Medîne (3) andan Yenbu‘ andan Cüddeye andan Zebîde ve ‘ Adene varup Yemeni devr eder ba‘ dehû (4) şarğ tarafına müteveccih olup yine bañr, kemâ-kân sağ cânibinde olup sevâhili Zafâr (5) ve sevâhil-i Mehreye varup Yemeni devr eder ba‘ dehû şimâl tarafına müteveccih olup (6) Bahreyne kemâ-kân sağ cânibinde olup ‘ Ummâna ve Kuṭeyfe ve Kâzıme ve Başraya (7) varur ba‘ dehû ğarb tarafına müteveccih olup bañrdan müfareket édüp Furâtı sağ (8) cânibine alup Başradan Sîbe ve Kûfeye ve ‘ Āneye ve Reḥabeye ve Raḳḳaya ve Bâlise (9) ve hudûd-ı Halebde Selemiyyeye Ğuṭa-ı Dimaşka ve eṭrâf-ı Havrâna ve Belḳâya ve Şerâta (10) ve Eyleye varur ki andan ibtidâ etmişdi Cezîre-i ‘ Arab beş kısmdur birincisi Tihâmedür (11) ki Hicâzuñ cenûb tarafıdır ikincisi Necddür ki Hicâz ile ‘ Irâḳ mâbeynindedür üçüncüsü (12) Hicâzdur Hicâz bir tağdur ki Yemenden mümtedd olup Şâma muttasıl olmışdur Medîne (13) ve ‘ Ummân bundadır dördüncüsü ‘ Arûzdur ki Yemâmeden Bahreyne varıncadır beşinci (14) Yemendür Diyâr-ı ‘ Arabda bir nehr ve bir bañr yoğdur ki anda gemi yûriye ammâ ırmağlar ve kuyular (15) çoğdur Medîneden Kûfeye yigirmi merhale ve Mekkeye on merhale ve Başraya on (16) sekiz merhaledür ve Medîneden Bahreyne on beş merhale ve Raḳḳaya ve Dimaşka (17) ve Fileştine yigirmişer merhaledür Medîneden Başra sâhil üzerinden yigirmi (18) beş merhaledür ve Mekkedden ‘ Adene bir aylık miğdârı yêrdür ‘ Adenden Mekkeye iki (19) yol vardur biri sâhil-i bañr üzerindendür biri Şafâya ve Şa‘ ideye ve Cüreşe (20) ve Tâyife uğrayup Mekkeye varup bu yol evvelkinden yağındur

Cifâr kesr-i (21) cîm ve feth-i fâ ve elif ve râ-i mühmele ile Reml-i Mışr dênilmek ile ma‘ rûf olan [64b] (1) yêrdür bunuñ haddı Bañr-i Rûmdur Refahdan Buḡayre-i Tinnise varur andan Ḳulzüme (2) andan Tih-i Benî İsrâ’ilden andan yine Refah katında Bañr-i Rûma varur cefr helâk olmağa dêrler (3) bunuñ menâzil ve merâhili biri birinden ırâḳ olmağ ile devâbb yürimekten ekşeriyâ (4) helâk olduğıçün buña Cifâr dênilmişdür fir‘avn zamânında Cifâr köyler ve ırmağlar (5) ile ma‘ mûr idi Hâḳḳ celle ve ‘ alâ bundan hikâyet édüp buyurmuşdur *يصلن فرعون و قومه و ماكانو ايعرشون* ⁵⁶ (6) و دمرنا ماكان

Cuḳrâḳ zamm-ı cîm ve sükûn-ı ḳâf ve feth-i (7) râ-i mühmele ve elif ve ḳâf-ı şâniye ile Azaḳ Deñiziniñ sâhilinde Azaḳuñ cenûb cânibinde (8) bir merhale yêrde bir şehrdür ve bunuñ cenûb cânibi bir büyük şahrâdur

⁵⁶ “*Firavun ve kavminin yapageldiği şeyleri ve yükseltmekte oldukları sarayları (ve bahçeleri) de yıktık.* (7/137)”

Cikl (9) kesr-i cīm ve kāf ve lām ile bilād-ı Türkden Tarāz kırbında bir şehrdür

Celūlā feth-i (10) cīm ve lām ve vāv ve lām-elif ile iklim-i rābi‘den ‘Irāqdan Bağdāddan Hōrāsāna (11) giden yolda bir kiçirek şehrdür ve üzerinde nehri ve vāfir köyleri vardır (12) tūlı yétmiş bir derece on daķıķa ‘ arzı otuz üç derecedür Celūlā Afriķıyyede (13) bir şehrüñ daķı adıdır

Cillıķıyye kesr-i cīm ve lām-ı müşeddede ve müşennāt-ı tahtıyye ve kāf (14) ve müşennāt-ı şāniye ve hā ile iklim-i sādısdan bilād-ı Rūmdan bir medīne-i celīle-i (15) mu‘zzamadur tūlı on derece ‘ arzı otuz altı derecedür

Cemkūt (16) cīm ve mīm ve kāf ve vāv ve müşennāt-ı fevķıyye ile ma‘mūrenūñ nihāyet-i şarkıyyesinde (17) haţţ-ı istivā üzerinde bir şehrdür bunūñ tūlı yüz seksen derecedür (18) ‘ arzı yoķdur

Cennābe feth-i cīm ve teşdīd-i nūn ve elif ve bā-i muvaħħade ve hā (19) ile iklim-i şālişden Baħr-i Fārs sāhilinde bir kiçirek şehrdür bundan Şirāza (20) elli dörd fersaħdur tūlı yétmiş bēş derece kırķ bēş daķıķadur ‘ arzı otuz (21) derecedür

Cenāh feth-i cīm ve nūn ve elif ve hā-i mūhmele Baħr-i Hindde bir [65a] (1) yüksek tağdur

Cenādel feth-i cīm ve nūn ve elif ve dāl-ı mūhmele ve lām ile (2) Esvānuñ üstinde Nīl içinde bir tağdur ki Nīl-i Mışr aña uğrayup gelür (3) Nūbe gemileri yuķarudan gelüp buña mūntehī olur ve Mışr gemileri aşığādan (4) yuķaru gidüp buña mūntehī olur bu tağ Nīl içinde dişler gibi sürilmişdür (5) Nīlūñ ziyādesi zamānında bu taşlarūñ üzerinde mūmlar yaķarlar şū gelüp (6) bu mūmları başıcaķ Nīl ziyāde oldu deyü Mışra muştucılar gönderürler (7)

Cened feth-i cīm ve feth-i nūn ve dāl-ı mūhmele ile iklim-i evvelden Yemenden Ti‘ izūñ (8) şimāl tarafında nışf-ı merħale yerde Zemār ile Zebīd mābeyninde bir şehrdür āb u (9) havāsı gāyetde yaramazdur ve bunda Mu‘āz bin Cebelūñ cāmi‘ i vardır ekşer ehli (10) şī‘ adur tūlı altmış bēş derece otuz daķıķa ‘ arzı on dörd derece (11) otuz daķıķadur

Cend feth-i cīm ve sūkūn-ı nūn ve dāl-ı mūhmele ile (12) iklim-i sādısdan Türkistāndan Seyħūn kenārında bir kiçirek şehrdür tūlı seksen (13) yēdi derece ‘ arzı kırķ yēdi derecedür

Cündeysābūr zamm-ı cīm ve sūkūn-ı (14) nūn ve feth-i dāl-ı mūhmele ve müşennāt-ı tahtıyye ve feth-i sīn-i mūhmele ve elif ve zamm-ı bā-i muvaħħade (15) ve sūkūn-ı vāv ve rā-i mūhmele ile iklim-i şālişden Ehvāzdan keşiretü’l-hayrāt ve vāfıretü’l- (16) gallāt bir

şehrdür bundan Tüstere sekiz fersah ve Süse altı fersahdur tûlı (17) yêtmiş bês derece ‘ arzı otuz üç derecedür

Cenz feth-i cîm ve sükûn-ı nûn (18) ve zây-ı mu‘ ceme ile Ezrebicân şehirlerinden bir şehrdür tûlı yêtmiş üç derece (19) ‘ arzı kırk bir derecedür

Ceneve feth-i cîm ve nûn ve vāv ve hâ ile ıklîm-i hâmisden (20) bilâd-ı Firencden bir cebel-i ‘ azîmün eteginde baħr kenârında bir medîne-i ‘ azîmdür ve evleri (21) gâyetde büyükdür her ev bir kal‘ a gibidür bu ecluden Ceneveye sūr yapmağdan müstağnî [65b] (1) olmuşlardır bilâd-ı Ceneve bilâd-ı Bâziyenün ğarbîsindedür ve Baħr-i Rûmdan (2) çıkmış bir ħalicün ğarb tarafındadır tûlı otuz bir derece ‘ arzı kırk bir derecedür (3)

Cevcer cîmeyn-i meftûhateyn ve mâbeynlerinde vāv ve râ-i mühmele ile Manşûre (4) muķâbilesinde Nîl-i Üşmûm-ı Tanâc ve Nîl-i Dimyât ayrıldıkları yerde bir şehrdür (5)

Cür zamm-ı cîm ve vāv ve râ-i mühmele ile ıklîm-i şâlişden ve Fârsdan kûre-i (6) Erdeşirden bir bî-bedel şehrdür cür ğuruñ mu‘ arrebîdür ‘ ağudu’d-devlet şayd (7) için buña gitse melik be-ğür reft dërler idi ya‘ nî pâdişâh ķabre gitdi (8) bu sözden bî-ħuzûr olup bu şehrüñ adını tağyîr édüp Firûz-Ābâd dëyü ad (9) vërmişdür Firûz-Ābâd medînetü’z-zağar demekdür bu şehrüñ gülleri ve bûstânları (10) çoğdur bundan Şirâza on dörd ve Kâzerûna on altı fersahdur tûlı (11) yêtmiş üç derece ‘ arzı otuz bir derecedür

Cürķân zamm-ı cîm ve sükûn-ı (12) vāv ve râ-i mühmele ve ķâf ve elif ve nûn ile nevâhî-i Hemedânda bir ķaryedür

Cûzcânân (13) zamm-ı cîm ve sükûn-ı vāv ve zây-ı mu‘ ceme ve feth-i cîm-i şâniye ve elif ve nûn ve elif-i şâniye (14) ve nûn-ı şâniye ile gâh olur şonraki elif ve nûn ħazf olup Cûzcân (15) daħı dënür Ĥorâsânda Belĥ cânibinde bir şehrdür kûre-i Ĥorâsândan bir nâhiyeye (16) daħı dërler

Cevvîş feth-i cîm ve vāv-ı müşeddede ve müşennât-ı taħtiyye ve sâ-i müşellese (17) ile nevâhî-i Başrada bir şehrdür

Cüveyn zamm-ı cîm ve feth-i vāv ve sükûn-ı müşennât-ı (18) taħtiyye ve nûn ile Neysâbûrda keşîretü’l-‘ imârât ve’l-besâtin bir nâhiye-i (19) nefisedür

Cehrem feth-i cîm ve sükûn-ı hâ ve feth-i râ-i mühmele ve mîm ile bilâd-ı (20) Fârsdan bir beldedür tûlı yêtmiş toğuz ‘ arzı yigirmi üç derecedür (21)

Ceyy feth-i cīm ve teşdīd-i müşennāt-ı taḥtiyye ile İsfahānuḡ ḡadīm şehrinüḡ [66a] (1) ismidür el-ān ‘Acemde Şehrestān dēnilür İsfahānuḡ büyük şehrine (2) Yahūdiyye dērler zirā Buḡt-ı Naşr Beytü'l-Maḡdisi ḡarāb ētdüḡi vaktin (3) Yahūdileri İsfahāna göçürüp bunlar daḡı gelüp anda evler binā ēdüp (4) bir maḡalle olup ba‘ dehū bunlara müslimūn ḡarışup ol maḡalleyi tevsī‘ ēdüp (5) bir medīne-i ‘azīme olup Yahūdiyye ismi bāḡī ḡalmışdur Yahūdiyye ile Ceyy (6) mābeyni iki mīl miḡdārı vardır bu mābeyn ve Ceyy el-ān ḡarābdur (7)

Ceyyān feth-i cīm ve teşdīd-i müşennāt-ı taḥtiyye ve elif ve nūn ile ıḡlīm-i ḡāmısdan (8) Endelüsden Ḳurtubanuḡ şarḡ ḡarafında bēş ḡünlük yērde bir medīne-i ḡaşīnedür (9) enhārı ve eşmārı vāfirdür ve bunda ebrisīm çoḡdur ḡülü on bir buçuḡ (10) derece ‘arzı otuz üç derecedür

Cīrūft kesr-i cīm ve sūkūn-ı müşennāt-ı (11) taḥtiyye ve zamm-ı rā-i mühmele ve sūkūn-ı fā ve müşennāt-ı fevḡiyye ile ıḡlīm-i şālīşden (12) Kermāndan bir medīne-i ‘azīmedür naḡīli ve ütrüci çoḡdur ve ucuzluḡdur (13) Ḥorāsān ve Sicistān tüccārınuḡ mecmu‘ idür bundan Sīrcāna iki merḡale (14) ve Hürmeze dörd merḡaledür ḡülü seksen bēş buçuḡ derece ‘arzı otuz bir (15) derecedür

Cīl kesr-i cīm ve sūkūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve lām ile verā-i Ḥaberistānda (16) bilād-ı Deyleme muttaşıl bir nāḡiyenüḡ ismidür buḡa ḡil ve ḡilān dērler ta‘ rib olunup (17) Cīl ve Cīlān denür Cīlān bin Yafeş bin Nūḡ ile tesmiye olunmuşdur bunda (18) çoḡ köyler vardır ammā bir medīne-i ‘azīme yoḡdur

Cīmi kesr-i cīm ve sūkūn-ı (19) müşennāt-ı taḥtiyye ve kesr-i mīm ve müşennāt-ı şāniye ile ḡaḡḡ-ı istivā ile ıḡlīm-i evvel mābeyninde (20) Mısrā gelen Nīlūḡ ḡarb ḡarafında bir şehrdür Kānim vilāyetinüḡ taḡtıdur ve bunun (21) fevākihi bu diyāruḡ fevākihine benzemezdir ve bunda enār ve şeft-ālū ve şeker ḡāmışı [66b] (1) olur ḡülü elli üç derece ‘arzı ḡoḡuz derecedür (2)

faşlü'l-ḡā (3)

Ḥārim feth-i ḡā-i mühmele ve elif ve kesr-i rā-i mühmele ve mīm ile ıḡlīm-i rābi‘den Diyār-ı (4) Ḥalebdan bir kiçirek şehrdür ḡal‘ası ve enhār ve eşcārı vardır ve bunun enārınuḡ (5) ḡaşrasından içerüsi ḡorinür ve çekirdeḡi yoḡdur Ḥārim Ḥalebüḡ ḡarb ḡarafında (6) iki merḡale yērdedür ve bundan Anḡākiyyeye bir merḡaledür ḡülü altmış derece (7) otuz daḡıḡa ‘arzı otuz bēş derece elli daḡıḡadır

Hānī feth-i hā-i mühmele (8) ve elif ve kesr-i nūn ve müşennāt-ı tahtıyye ile Diyār-ı Bekrde bir şehrdür ve bunda demür (9) ma‘ deni vardır

Habēs feth-i hā-i mühmele ve bā-i muvaḥḥade ve şīn-i mu‘ ceme ile Sūdāndan (10) bir t̄ayifedür Habēşe bin Hām bin Nūḥ evlādındandır ve bunların bilādı bilād-ı Yemene (11) muḳābıldür ve baḥre muttaşıldur ve Ḥalīc-i Berberī birle nihāyet bulmuşdur ve berr-i Habēşede (12) ašlā şecer yokdur

Hicāz Cezīre-i ‘ Arabuḅ bir kısmıdır s̄abıḳan z̄ikr olunmuşdur (13)

Hicr kesr-i hā-i mühmele ve s̄ükūn-ı cīm ve rā-i mühmele ile ıḳlīm-i şālīḡden Hicāzdan (14) Medīne ile Şām mābeyninde Vādī’l-Ḳurāda Diyār-ı Şemūduḅ ismidür ki Ḥaḳḳ celle (15) ve ‘ alā anlardan ḥikāyet édüp buyurmuşdur الجبال بيواً⁵⁸ بالواد⁵⁷ (16) و ثمودالذین جابواالصخر و تتحتون من bu bir niçe taḡlardır ve her taḡ biri birinden (17) munfaşıldur her taḡda maḡaralar gibi evler yonulmuşdur envā‘ -i nuḳūş ile (18) münakḳaşdur ki ādem ḥayrān ḳalur ve bu taḡların ortasında bir ḳuyu vardır (19) Şālīḡ peygāberüḅ nāḳası ol ḳuyıdan içerdı rivāyet olunur ki Resūl (20) şalla’llāhu ‘ aleyhi ve sellem bu ḳuyıdan içmegi nehy étmişdür t̄ulı altmış derece otuz (21) daḳīḳa ‘ arzı yigirmi sekiz derece otuz daḳīḳadır

Hecr feth-i hā-i mühmele [67a] (1) ve s̄ükūn-ı cīm ve rā-i mühmele ile ıḳlīm-i şāniden Yemāmeden bir şehrdür ḥazret-i (2) Ebi Bekr rd (رض)⁵⁹ zamānında Müseylime-i kezzāb cenginde şehīd olanların maḳābiri bundadır (3) t̄ulı yétmiş bir derece ‘ arzı yigirmi iki derecedür

Hucr zamm-ı hā-i mühmele ve s̄ükūn-ı (4) cīm ve rā-i mühmele ile Yemende bir mevzi‘ üḅ ismidür

Hüdeybiye zamm-ı hā ve feth-i dāl-ı (5) mühmeleteyn ve s̄ükūn-ı müşennāt-ı tahtıyye ve kesr-i bā-i muvaḥḥade ve feth-i müşennāt-ı şāniye-i muḥaffefe (6) ba‘ zılar ḳatında müşeddede ve hā ile Mekkeye bir merḫale yerde bir ḳaryedür Resūl şalla’llāhu (7) ‘ aleyhi ve sellem ašḫābiyla tahtında mübāya‘ at étdüḡi şecere yanında bir ḳuyu ismiyle tesmiye (8) olunmuşdur bu şol mevzi‘ dür ki Resūlu’llāhı müşrikler ziyāret-i Beytu’llāhdan (9) bunda men‘ étmişlerdür

⁵⁷ “ Vadi(’l-Kura)da kayaları oya(rak evler yapa)n semud(kavmin)’e (89/9)”

⁵⁸ “ Daḡlardan (ustalıkla) evler yontuyorsunuz. (26/149)”

⁵⁹ raḳiyallāhu ‘ anḥ

Ḥadīse feth-i hā ve kesr-i dāl-ı mühmeleteyn ve sükūn-ı müşennāt-ı (10) taḥtiyye ve feth-i şā-i müşellese ve hā ile iki şehriñ ismidür biri ıqlīm-i rābi‘ den bilād-ı (11) Cezireden Furāt kenārında ‘Ānenüñ taḥtında Anbāruñ fevķindedür buña Ḥadīşü’n- (12) Nūr dēnür tūlı altmış yēdi derece yigirmi daķıķa ‘arzı otuz üç derecedür (13) ve biri ıqlīm-i rābi‘ den Diclenüñ cānib-i şarķisinde Zāb-ı A‘ lāya qarīb bir (14) kiçirek şehrdür buña Ḥadīşü’l-Mavşıl dērler bundan Mavşıla on dörd fersaḥdur (15) tūlı altmış yēdi derece otuz daķıķa ‘arzı otuz altı derecedür (16)

Ḥarrān feth-i hā ve teşdīd-i rā-i mühmeleteyn ve elif ve nūn ile ıqlīm-i rābi‘ den Diyār-ı (17) Muḍaruñ қаşabasıdur ve şābī’lerüñ medīneleridür ve bunda bir depe üzerinde şābī’lerüñ (18) muşallāları vardır bunlar bunu ğāyetde ta‘zīm ederler bu muşallā İbrāhīm peygāmberine (19) nisbet olunur tūlı altmış üç derece ‘arzı otuz dörd derece elli (20) daķıķadur

Ḥirde kesr-i hā ve sükūn-ı rā ve feth-i dāl-ı mühmelāt ve hā ile ıqlīm-i (21) evvelden Baḥr-i Yemen sāḫilinde bir şehrdür

Ḥırille kesr-i hā ve rā-i mühmeleteyn ve feth-i [67b] (1) lām-ı müşeddede ve hā ile Mürsiye tevābi‘ inden bir қaryedür

Ḥarīm feth-i hā (2) ve kesr-i rā-i mühmeleteyn ve sükūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve mīm ile Bağdādda Ḥarīm (3) Dārü’l-Ḥilāfe dēnilen yērdür büyüklüğü şülüş-i Bağdād miқdārı vardır ve Ḥarīmüñ (4) bir sūrı vardır ol sūr Dicleden ibtidā olup hilāl şeklinde (5) devr edüp yine Dicleye münthehī olmuşdur Ḥarīmüñ içinde maḥalleler ve çār-sūlar (6) ve re‘āyā evleri çokdur Dicle re‘āyā evleri mābeyninde bir sūr daḫı (7) vardır bu sūruñ içinde pādīşāḫ evlerinden ğayrı evler yokdur

Ḥusbān (8) zamm-ı hā ve sükūn-ı sīn-i mühmeleteyn ve feth-i bā-i muvaḥḫade ve elif ve nūn ile (9) bir kiçirek şehrdür Belķānuñ taḥt-ğāḫıdur ve bunda bir dere vardır buḫayre-i (10) Zūğar muttaşıldur ve bu derede degirmenler ve būsānlar ve ağaclar bī-nihāyedür (11)

Ḥışn-ı ibni ‘Amāre Ḥışn ve ibn ma‘rūflardur ‘Amāre feth-i ‘ayn-ı mühmele (12) ve mīm ve elif ve feth-i rā-i mühmele ve hā ile ıqlīm-i şālişden Fārıdan baḥr kenārında (13) bir kal‘a-i meni‘ adur rivāyet olunur ki bunuñ şāḫibi zamān-ı қadīmde (14) şol kimesne idi ki ḫaḫḫ celle ve ‘alā andan ḫikāyet edüp buyurmuşdur و راهم ملك يا خذكل سفينته غصبا⁶⁰ (15) و كان

⁶⁰ “Onların ilerisinde her (sağlam) gemiyi zorla alan bir kral vardı. (18/79)”

ve ol melikiñ ismi Cülendîdür bunun (16) tûlı seksen derece ‘ arzı yigirmi dörd derece kırk dakikadır

Hısnü’l-Ekrâd (17) Hısn ma‘rûfdur Ekrâd feth-i hemze ve sükûn-ı kâf ve feth-i râ-i mühmele ve elif ve dâl-ı (18) mühmele ile iklim-i râbi‘ den Hıms ile Tarablus mâbeyninde Cebel-i Lübnâna muttaşıl (19) bir cebel üzerinde bir kal‘ a-i meni‘ adur bundan Hımşa ve Tarablusa bir merhâledür (20) tûlı altmış derece otuz dakika ‘ arzı otuz dörd derecedür (21)

Hısn-ı Dimleve Hısn ma‘rûfdur Dimleve kesr-i dâl-i mühmele ve sükûn-ı mîm [68a] (1) ve lâm ve vâv ve hâ ile iklim-i evvelden Yemenden ‘ Adenüñ şimal tarafında tağ üzerinde (2) bir kal‘ a-i meni‘ adur Yemen şahibinüñ hazînesi bundadır tûlı altmış dörd (3) derece kırk dakika ‘ arzı on dörd derecedür

Hısn-ı ziyâd Hısn (4) ma‘rûfdur Ziyâd kesr-i zây-ı mu‘ceme ve feth-i müşennât-ı tahtıyye ve elif ve dâl-ı mühmele ile Diyâr-ı (5) Bekrde Hartabirt denilen kal‘ adur

Hısnü’t-tâk feth-i tâ-i mühmele ve elif (6) ve kâf ile iklim-i şâlişden Sicistândan bir yüksek depe üzerinde bir medîne-i (7) şâğiredür ve gâyetde şa‘b şehrdür ol diyârüñ pâdişâhları bir vâkı‘ a (8) zamânında bunda şaklanurlar ve hazînelerin bunda şaklarlar tûlı seksen yedi (9) derece ‘ arzı otuz iki derecedür

Hısnü’l-Mâyi’de cebel-i Şâre ki Endelüsün (10) şark tarafından garb tarafına varınca mümtedd olmuşdur anuñ üzerinde bir kal‘ adur (11) Süleymân peygâmerün mâyidesi mahfûz idi dërler

Hısn-ı Bürzeyh (12) Bürzeyh zamm-ı bâ-i muvaḥḥade ve sükûn-ı râ-i mühmele ve feth-i zây-ı mu‘ceme ve sükûn-ı müşennât-ı (13) tahtıyye ve hâ ile iklim-i râbi‘ den Cünd-i Kınesrinden Hayt denilmek ile ma‘rûf (14) olan tağun eteginde bir kal‘ a-i şâğiredür ve gâyetde şa‘bdur ol diyârüñ (15) halkı bir vâkı‘ a zamânında aña şıgınurlar ve anda dizdârlardan gayrı kimesne (16) sâkin olmaz tûlı altmış bir derece ‘ arzı otuz beş derece on dakikadır (17)

Hısn-ı Kiyfâ kesr-i kâf ve sükûn-ı müşennât-ı tahtıyye ve fâ ve elif ile (18) iklim-i râbi‘ den Diyâr-ı Bekrden Cezîre-i ibni ‘ Ömer ile Meyyâfârķin mâbeyninde (19) Dicle üzerinde bir şehrdür buña nisbetde Haşkefi denilür tûlı altmış dörd (20) derece otuz beş dakika ‘ arzı otuz yedi derece otuz dörd dakikadır (21)

Hısn-ı Manşûr iklim-i râbi‘ den Cünd-i Kınesrinden Nehr-i Azrakun şimal tarafında [68b] (1) ve Furâtuñ cenûb tarafında bir düz yerde bir kal‘ adur bunu Manşûr bin Ca‘ venetü’l-

(2) ‘ Āmiri āhir hulefā-yı Benī Ümeyye el-ān Mervānū’l-Ḥimār zamānında binā etmişdür (3) lākin el-ān ḥarābdur tūlī altmış beş derece ‘ arzı otuz yedi derecedür (4) Hıŝn-ı Mehdi ma‘ rūfdur bundan Übülleğe on bir fersaḥ ve Übülleden Başraya (5) dörd fersaḥdur

Ḥaḍr feth-i ḥā-i mūhmele ve sūkūn-ı ḍād-ı mu‘ ceme ve rā-i mūhmele (6) ile ıḳlīm-i rābi‘ den Cezīreden Tikrīt muḳābilesinde beriyyede bir medīne-i (7) ḳadīmedür el-ān ḥarāb olmışdur tūlī altmış altı derece ‘ arzı otuz beş (8) derecedür Ḥaḍr Mekke ile Medīne mābeyninde bir mevzi‘ üñ daḫı ismidür (9)

Ḥaḍramevt feth-i ḥā-i mūhmele ve sūkūn-ı ḍād-ı mu‘ ceme ve feth-i rā-i mūhmele ve feth-i (10) mīm ve sūkūn-ı vāv ve müŝennāt-ı fevḳiyye ile Yemenden ‘ Adenüñ ŝarḳ tarafında baḫr (11) ḳurbında bir ma‘ mūr ŝehrdür ŝehr ile bunuñ mābeyni dörd günlük yerdür (12)

Ḥaleb feth-i ḥā-i mūhmele ve feth-i lām ve sūkūn-ı bā-i muvaḥḫade ile ıḳlīm-i rābi‘ den (13) ŝāmdan Cünd-i Ḳinnesrinden bir medīne-i ‘ aḫīmedür ve ḳara taŝdan sūrī (14) vardur ve ortasında bir depe üzerinde bir yüksek ḳal‘ ası vardur (15) ve ḳal‘ ada İbrāhīm peygāMBER cum‘ a günlerinde ḳoyunların ŝaḡup fuḳarāya (16) taŝadduḳ eder idi fuḳarā Ḥalebe ya‘ nī ŝaḡdı dērler idi bundan ötürü (17) bu ŝehre Ḥaleb dēnilmişdür dērler ve ba‘ zılar dēmişdür ki Ḥaleb ve Hımŝ ve Berde‘ a (18) ‘ Uleyḳ oḒlanlarından üç ḳarındaŝ idi her biri bir ŝehr binā edüp (19) ol ŝehrlər bunlaruñ isimleriyle müsem mā olmuşlardur Ḥaleb keŝiretü’l-ḥayrāt (20) ve tayyibetü’l-havā ve ‘t-türbet ŝehrdür suyu yaḒmurdan müctemi‘ olan ŝihriḳdendür (21) tūlī altmış iki derece ‘ arzı otuz derecedür **Ḥulvān** zamm-ı ḥā-i [69a] (1) mūhmele ve sūkūn-ı lām ve feth-i vāv ve elif ve nūn ile ıḳlīm-i rābi‘ den ‘ Irāḳdan (2) bir taḒ eteginde bir ŝehrdür bu taḒından dāyimā ḳar eksük degüldür ekŝer meyvesi (3) incirdür ve bundan BaḒdāda beş merḫaledür tūlī yétmiş bir derece ‘ arzı otuz (4) beş derecedür Ḥulvān Nīl üzerinde Fuŝtātdan iki fersaḥ yuḳaruda (5) bir ḳaryenüñ daḫı ismidür

Ḥille kesr-i ḥā-i mūhmele ve teŝdīd-i lām-ı meftūḫa ve ḥā (6) ile bir niḳe mevāzi‘ uñ ismidür biri ıḳlīm-i ŝāliŝden ‘ Irāḳdan BaḒdād ile (7) Kūfe mābeynindedür buña Ḥillet-i Benī Mezīd dērler bunı bünyād eden Seyfü’d- (8) Devlet-i ŝadaḳa bin Dübeys bin ‘ Ali bin Mezīdü’l-Esedīdür hicret-i nebeviyyenüñ (9) dörd yüz toḳsan beşinde bünyād etmişdür tūlī altmış toḳuz derece (10) ‘ arzı otuz bir derece on beş daḳīḳadur ve biri Vāsīt ile Başra (11) mābeyninde bir ḳaryedür buña Ḥillet Benī Feyle dērler ve biri Başra ile Ehvāz (12) mābeyninde bir ŝehrdür buña Ḥillet-i Dübeys bin ‘ Afifü’l-Esedī dērler ve biri (13) Mavŝıla ḳarīb bir ḳarye-i kebīredür buña Ḥillet-i Beniyyü’l-Merrāḳ dērler

Ḥalī feth-i (14) hā-i mühmele ve sükūn-ı lām ve müşennā[t]-ı taḥtiyye ile ıqlīm-i evvelden Yemenden bir şehrdür (15) buña Ḥalī bin Ya'kūb dērler tūlı altmış yēdi derece 'arzı sekiz derece (16) on daḳıḳadur

Ḥammāmāt Baḥr-i Rūmda Tūnusa qarīb bir ceziredür (17)

Ḥamāh feth-i hā-i mühmele ve mīm ve elif ve hā ile ıqlīm-i rābi' den Şāmdan (18) tevābi' -i Ḥımşdan bir medīne-i ḳadīmedür ve bunun bir yüksek ḳal' ası vardur (19) ve Nehr-i 'Āşi bunun taraf-ı şarḳī ve şimālīsinden geḳer bu nehrün üzerinde çoḳ (20) dōlāblar vardur ol dōlāblar būsānları ve evleri şuvarur (21) tūlı altmış bir derece on beş daḳıḳa ve 'arzı otuz dōrd derece [69b] (1) on beş daḳıḳadur

Ḥımş kesr-i hā-i mühmele ve sükūn-ı mīm ve şād-ı mühmele ile (2) ıqlīm-i rābi' den Şāmdan bir medīne-i ḳadīme-i meşhūredür Ḥımş bin Mükennef-i (3) 'Amalīḳī ismiyle müsemmādur bu şehir düz yēdedür taraf-ı ḳablīsinde bir yüksek (4) depe üzerinde bir ḳal' a-i meni' ası vardur bilād-ı Şāmda havāsı ve türābı (5) şahīḥ bundan ğayrı şehir yoḳdur ve Dimaşḳ ile Ḥaleb mābeynindedür ve Nehr-i (6) Maḳlūb ki Nehr-i Urnuḫdur bunun üsti yanında aḳar bu nehrün üzerinde (7) bāḒlar bāḒçeler çoḳdur ve bu şehir tılsımlanmışdur bunda aşlā 'aḳreb ve yılan (8) yoḳdur şehrin ḳapusına geldiḒi gibi helāk olur ve bunun topraḒından sāyir (9) bilāda alup giderler yılan ve 'aḳreb şoḳduḒi yēre sürerler fāyda ēder (10) ve bunda bir ḳubbe-i 'āliyenün ortasında baḳırdan insān şūretinde ata (11) binmiş bir şanem vardur ve bu ḳubbenün dīvārında bir 'aḳreb şūreti vardur (12) yılan ve 'aḳreb şoḳmış kimesne bir pāre balçığı alup bu şūretün üzerine (13) başup andan ol yılan ve 'aḳreb şoḳduḒi yēre sürse ol ḥinde (14) ḥalāş olur ve Ḥımşun şuyıyla Yunan libāsı giyen kimesneye yılan ve 'aḳreb (15) aşlā zarar ētmek yoḳdur tā ol libās bir ğayrı şuyıyla yunmayınca tūlı (16) altmış bir derece 'arzı otuz beş derece yigirmi daḳıḳadur

Ḥumayme zamm-ı (17) hā-i mühmele ve feth-i mīm ve sükūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve feth-i mīm ve hā ile Şevbeke (18) bir merḫaleye qarīb yērde bir ḳaryedür ḥulefā-yı 'Abbāsiyye bundan (19) ḳopmışlardur

Ḥuvārīn zamm-ı hā-i mühmele ve feth-i vāv ve elif ve rā-i mühmele (20) ve müşennāt-ı taḥtiyye ve nūn ile Baḥreynde bir şehrdür bunu Ziyād bin 'Amr feth (21) eylemişdür anuḳçün buña Ziyād-ı Ḥuvārīn dērler Ḥuvārīn Ḥımşun [70a] (1) şarḳī ve cenūbīsinde bir ḳaryenün daḒı ismidür

Havrān feth-i hā-i mühmele (2) ve sükūn-ı vāv ve feth-i rā-i mühmele ve elif ve nūn ile Dimaşkuñ cānib-i (3) kablisinde bir köyleri ve mezra'aları vāfir nāhiyedür bununı kaşabası (4) Buşrā ve Ezra' ātdur

Havf feth-i hā-i mühmele ve sükūn-ı vāv ve fā ile (5) Nilüñ taraf-ı şimalisinde Fustātdan aşığa olan yerlerüñ ismidür

Hıyār (6) kesr-i hā-i mühmele ve feth-i müşennāt-ı tahtıyye ve elif ve rā-i mühmele ile Haleb kürelerinden (7) bir kürenüñ ismidür el-ān beriyyeden vuḥūşdan ğayrı nesne yokdur

Hıre (8) kesr-i hā-i mühmele ve sükūn-ı müşennāt-ı tahtıyye ve feth-i rā-i mühmele ve hā ile ıklīm-i şālışden (9) ' Irāqdan Kūfeye bir fersaḥ yerde bir medīne-i kadīmedür mülūk-i Yemenden biri (10) Yemenden Ḥorāsāna giderken gece ile bu mevzi' de müteḥayyir olup konup andan (11) ol pādīşāh bu medīneyi binā etmişdür anuñcün buña Hıre denilmişdür (12) ve buña Hıre-i Beyzā daḥı dērler ğāyetde güzel olduğıcün ve bu şehir (13) bir mevzi' dedür ki aña Necef dērler evāyil böyle böyle zu' m etmişlerdür ki (14) Baḥr-i Fārs zamān-ı sābıkda bu mevzi' e muttaşıl idi lākin Baḥr-i Fārs la bu mevzi' üñ (15) mābeyni mesāfe-i ba' idedür el-ān bu mevzi' de ne baḥr vardır ve ne medīne (16) vardır tūlı altmış tokuz derece yigirmi beş daḳıka ' arzı otuz iki (17) derece on daḳıkadur

Hızān kesr-i hā-i ve sükūn-ı müşennāt-ı tahtıyye ve feth-i (18) zāy-ı mu' ceme ve elif ve nūn ile ıklīm-i rābi' den Diyār-ı Bekrden bir şehrdür Hızān (19) bin Anūş bin Şiḡ bin Ādem ile tesmiye olunmuşdur eşcār-ı bī-şümārı vardır (20) ḥuşūşā şecer-i bınduk ğāyetde çokdur tūlı altmış beş derece ' arzı otuz (21) yedi derece yigirmi daḳıkadur

faşlü'l-hā [70b] (1)

Hāberān feth-i hā-i mu' ceme ve elif ve feth-i bā-i muvaḥḥade ve rā-i mühmele ve elif (2) ve nūn ile Seraḥs ile Ebīverd mābeyninde bir nāhiyedür

Hācū feth-i (3) hā-i mu' ceme ve elif ve cīm ve vāv ile ıklīm-i ḥāmisden Şīndan bir medīne-i (4) kebiredür bununıla Ḥān-Bālīkuñ mābeyni on beş günlük yoldur tūlı (5) yüz elli üç derece otuz daḳıka ' arzı kırk bir derecedür

Hārek (6) feth-i hā-i mu' ceme ve elif ve feth-i rā-i mühmele ve kāf ile ıklīm-i şālışden Baḥr-i Fārsda (7) eni ve uzunı birer fersaḥ bir cezīre-i şaġiredür Cennābenüñ cenūb (8) tarafındadır ve Cezīre-i Kişüñ ğarb tarafındadır mābeynleri yigirmi beş (9) fersaḥdur ve bu cezīre incü çıkaracak yerdür tūlı yetmiş beş derece ' arzı (10) yigirmi sekiz derecedür

Hān-Bālīk feth-i hā-i mu' ceme ve elif ve nūn ve feth-i bā-i (11) muvaḥḥade ve elif ve kesr-i lām ve kāf ile ıqlīm-i rābi' den bilād-ı Hıṭā katında (12) bir medīne-i 'azīmedür ehli Hıṭā cinsindendür şöyle rivāyet olunur ki (13) ğarbdan şarḡa yigirmi üç günlük yer bir sūr bu bilādı ve ḡaryelerini ve (14) mezra' alarını ihāṭa etmişdür tūlı yüz kırık dörd derece ' arzı otuz (15) beş derece yigirmi beş daḡıḡadur

Hāncū hā-i mu' ceme ve elif ve nūn ve cīm (16) ve vāv ile ıqlīm-i evvelden Şīndan nehr kenārında bir şehrdür tūlı yüz altmış iki (17) derece ' arzı on üç derecedür

Hānkū hā-i mu' ceme ve elif ve nūn ve kāf (18) ve vāv ile ıqlīm-i evvelden Şīndan nehr kenārında bir şehrdür bunda fevākih ve buḡūl (19) ve hınṭa ve şa' ir ve erez ve ḡaşab-ı sūkker çoḡdur tūlı yüz altmış derece ' arzı on (20) dörd derecedür

Hāniḡin hā-i mu' ceme ve elif ve kesr-i nūn ve kāf ve sūkūn-ı (21) müşennāt-ı taḡtiyye ve nūn ile ıqlīm-i ra' biden ' Irāḡdan nāḡiye-i Baḡdādda [71a] (1) Baḡdāddan Hemedāna giden yolda ḡaşr-ı Şīrin ile Hūlvān mābeyninde (2) bir şehrdür tūlı yetmiş bir derece on beş daḡıḡa ' arzı otuz üç (3) derece elli daḡıḡadur ve Hāniḡin Kūfede her bir medīnenūḡ daḡı ismidür (4)

Hān-ı Lencān Hān ma' rūfdur Lencān feth-i lām ve sūkūn-ı nūn ve cīm (5) ve elif ve nūn ile nevāḡi-i İşfahānda bir medīnedür

Hāvuş feth-i (6) hā-i mu' ceme ve elif ve zamm-ı vāv ve şād-ı mühmele ile Semerḡandūḡ fevḡinde (7) bir medīne-i şaḡiredür

Hūbūşān zamm-ı hā-i mu' ceme ve bā-i muvaḥḥade ve sūkūn-ı (8) vāv ve şīn-i mu' ceme ve elif ve nūn ile nāḡiye-i Neysābūrda bir medīne-i (9) şaḡiredür Ebū el-Hāriş Muḡammed Hūbūşānī bundandur

Hābiş feth-i hā-i mu' ceme (10) ve kesr-i ba-i muvaḥḥade ve sūkūn-ı müşennāt-ı taḡtiyye ve şād-ı mühmele ile Kermānda (11) bir ḡaryedür tūlı seksen üç derece ' arzı otuz üç derecedür

Huttalān (12) zamm-ı hā-i mu' ceme ve feth-i müşennāt-ı fevḡiyye-i müşeddede ve lām-elif ve nūn ile (13) ıqlīm-i rābi' den Māverāū'n-Nehrde nice medīneleri müşt Emil bir kūr-i kebīredür (14) bunun vādilerinde seyl zamānlarında altun bulunur buḡa nisbetde (15) Hālī dēnilür tūlı ṭoḡsan bir derece ' arzı otuz yēdi derece

Ḥuten (16) zamm-ı hâ-i mu'ceme ve fetḥ-i müşennât-ı fevkiyye ve nûn ile ıqlîm-i ḥâmisden Türkmândan (17) bir ma' mûr ve ucuzluk şehrdür tûlî seksen yedi derece ' arzı kırık dörd derece (18)

Ḥucustân zamm-ı hâ-i mu'ceme ve zamm-ı cîm ve sükûn-ı sîn-i mühmele ve müşennât-ı fevkiyye (19) ve elif ve nûn ile Herât Tağlarından bir tağdur iki yüz altmış iki (20) senesinde Ḥorāsân üzerinde tağallüb eden Aḥmed bin ' Abdullâh el-Ḥucustânî (21) bundandır

Ḥocend zamm-ı hâ ve fetḥ-i cîm ve sükûn-ı nûn ve dâl-ı mühmele ile [71b] (1) ve ba' zılar katında hâ ziyâdesiyle ıqlîm-i ḥâmisden Mâverâü'n-Nehrden Seyḥûn (2) kenârında meyveler ve bûstânları çok bir şehrdür bundan Semerḳand yedi (3) merḥaledür ve Şâşa dört merḥale tûlî toḳsan derece ' arzı kırık derecedür (4)

Ḥudeyser zamm-ı hâ-i mu'ceme ve fetḥ-i dâl-ı mühmele ve sükûn-ı müşennât-ı taḥtiyye ve fetḥ-i (5) sîn-i mühmele ve râ-i mühmele ile Mâverâü'n-Nehrde a' mâl-i Üsrûşene bir şehrdür (6)

Ḥorāsân zamm-ı hâ-i mu'ceme ve fetḥ-i râ-i mühmele ve elif ve fetḥ-i sîn ve elif ve nûn (7) ile bilâd-ı kebîredür Ḥorāsân bin Yafes⁶¹ bin Nûḥ ile tesmiye olunmuşdur ve ba' zılar Ḥor ism-i (8) şemsdür âsân bir şeyüñ mekânıdur Ḥorāsânüñ mekânı şemsdür (9) ba' zılar ma' nâsı külli bi'r-refâhiye ya' nî refâhiyet eyledi demekdür demiş (10) Ḥorāsânı ğarb tarafında Ḥorāsânla bilâd-ı Cebel mâbeyninde olan Şaḥrâ (11) ve Cürçân cenûb tarafından Ḥorāsân ile Fârs ma' nâsı mâbeyninde (12) olan Şaḥrâ⁶² ve Ḳûmes şark tarafından nevâḥî-i Sicistân ve bilâd-ı Hendek ba' zısı (13) şimâl tarafından bilâd-ı Mâverâü'n-Nehr ve bilâd-ı Türkistânüñ ba' zısı ihâta etmişdür (14)

Ḥarc fetḥ-i hâ-i mu'ceme ve sükûn-ı râ-i mühmele ve cîm ile Yemâmede bir vâdinüñ (15) ismidür

Ḥartayirt fetḥ-i hâ-i mu'ceme ve sükûn-ı râ-i mühmele ve fetḥ-i müşennât-ı fevkiyye (16) ve kesr-i yâ-ı muvâḥḥade ve sükûn-ı râ-i mühmele ve müşennât-ı fevkiyye ile bilâd-ı Diyâr-ı Bekrde (17) Ḥışn-ı Ziyâd dênilmek ile ma' rûf bir ḥışndur bunüñ ile Malaḥiyyenüñ (18) mâbeyni iki günlük yerdür ve Furât ikisinüñ mâbeynindedür

⁶¹ yafes B: - A:

⁶² şaḥrâ B-C: -A:

Harcird (19) feth-i hâ-i mu' ceme ve sükûn-ı râ-i mühmele ve kesr-i cîm ve sükûn-ı râ ve dâl-ı mühmeleteyn ile (20) [i]klim-i râbi' den tevâbi' -i Herâtdan bir şehrdür buña Hargird dağı dërler ve bunun aqarşuları ve bûstânları vardur (21) tûlı seksen dört derece ' arzı otuz bês derecedür

Hareşket feth-i hâ-i mu' ceme [72a] (1) ve râ-i mühmele ve sükûn-ı şîn-i mu' ceme ve feth-i kâf ve müşennât-ı fevkiyye ile bilâd-ı (2) Şâşdan bir beldedür

Harmaysan feth-i hâ-i mu' ceme ve sükûn-ı râ-i mühmele ve feth-i (3) mîm ve sükûn-ı müşennât-ı tahtiyye ve feth-i şâ-i müşelleşe ve nûn ile Buḥārâ köylerinden (4) bir köydür

Husrevcird zamm-ı ha-i mu' ceme ve sükûn-ı sîn ve feth-i râ-i mühmeleteyn (5) ve sükûn-ı vāv ve kesr-i cîm ve râ ve dâl-ı mühmeleteyn ile iklim-i râbi' den bilâd-ı (6) Beyhaḡdan bir beldedür Hâfız Ebu Bekr Beyhaḡi bundandur tûlı seksen üç derece (7) ' arzı otuz altı derece kırk daḡıkadur

Husrüşâh zamm-ı hâ-i mu' ceme (8) ve sükûn-ı sîn ve zamm-ı râ-i mühmeleteyn ve vāv ve şîn-i mu' ceme ve elif ve hâ ile (9) bilâd-ı Ezrebicândan Tibrîze yedi fersah yerde bir şehrdür ve Merv köylerinden (10) bu köyüñ dağı ismidür

Huşufâḡn zamm-ı hâ ve şîn-i mu' cemeteyn ve sükûn-ı vāv (11) ve feth-i fâ ve sükûn-ı ḡayn-ı mu' ceme ve nûn ile Soḡd qaryelerinden bir qarye-i kebîre (12) keşîretü'l-ḡayrâtdur el-ân buña köpri başı dërler

Huşuş zamm-ı hâ-i (13) mu' ceme ve şâd-ı mühmele ve sükûn-ı vāv ve şâd-ı şâniye ile Nîlûñ şarkisinde (14) Nîlden bir at segirdimi yerde Şa' id-i Evsaḡda Üsyût muḡâbilesinde bir (15) qarye-i kebîredür

Hıḡâ kesr-i hâ-i mu' ceme ve feth-i ḡâ-i mühmele ve elif ile iklim-i (16) râbi' den bir şehrdür

Hilât kesr-i hâ-i mu' ceme ve lâm-elif ve ḡâ-i mühmele ile (17) ve buña Ahlât dağı dërler feth-i hemze ve sükûn-ı hâ-i muceme ile iklim-i ḡâmisden (18) Ermeniyyeden bir medîne-i celîledür ve bu şehir bir düz yêrdedür ve bunun (19) ırmaḡları ve bûstânları çoḡdur ve kışı berkdür tûlı altmış bês derece (20) elli daḡıka ' arzı otuz toḡuz derece kırk daḡıkadur

Hulm zamm-ı hâ-i mu' ceme (21) ve sükûn-ı lâm ve mîm ile Belḡe on fersah yerde bir şehrdür buña ' ulemâdan [72b] (1) çoḡ kimesne mensûbdur

Hunāşara zamm-ı hā-i mu‘ceme ve feth-i nūn ve elif ve şād (2) ve rā-i mühmeleteyn ve hā ile Halebüñ cenūb tarafında iki merhale yerde beriyye kenārında (3) bir ƙal‘ adur hulefā-yı Benī Ūmeyyeden ‘Ömer bin ‘Abdü’l-‘Azīz bunda sākīn olur idi (4) tūlı altmış iki derece otuz daƙıƙa ‘arzı otuz beş derece otuz daƙıƙadur (5)

Hansā hā-i mu‘ceme ve nūn ve sīn-i mühmele ve elif ile ıƙlīm-i şālīşden Şīndan (6) bir medīnedür Şīnuñ bir büyük iskelesidür bizüm diyārımızuñ tüccārı buña (7) vāşıl olurlar tūlı yüz elli beş derece kırƙ daƙıƙa ‘arzı on sekiz (8) derecedür

Hüvār zamm-ı hā-i mu‘ceme ve taħfif-i vāv ve elif ve rā-i mühmele ile ıƙlīm-i (9) hāmīşden bilād-ı Cebelden nevāhī-i Reyde Rey ile Simnān mābeyninde bir medīne (10) -dür ki ƙavāfil bunuñ ortasına uğrarlar buña Hüvār-ı Rey derler tūlı yetmiş (11) yedi derece on daƙıƙa ‘arzı otuz beş derece kırƙ daƙıƙadur

Hvārezm (12) Ceyhūnuñ iki tarafında bir naħīye-i kebīre ve bir vilāyet-i muttaşilatü’l-‘imāredür (13) Hvārezm bin Yāfeş bin Nūh ile tesmiye olunmuşdur ve bu vilāyetüñ hāƙı ‘āmmeten (14) mu‘teziliyyü’l-mezhebdir ve bunu ğarb tarafından ba‘zı bilād-ı Türk ve cenūb (15) tarafından Ĥorāsān ve şarƙ tarafından bilād-ı Māverāü’n-Nehr ve şimāl tarafından (16) yine bilād-ı Türk ihāta etmişdür ve bilād-ı Hvārezm Buħayre-i Hvārezmüñ cenūb (17) ve şarƙ tarafındadır hikāyet olunur ki Buħayre-i Hvārezmde insān şūretinde (18) bir şahş vardır ba‘zı evƙātta şu üzerine çıƙup fehm olunmaz (19) üç dörd kelimāt söyleyüp yine şuya talar şahşuñ zuhūrı (20) pādīşāhlardan birinüñ mevtine delālet eder derler

Huvāş zamm-ı hā-i mu‘ceme (21) ve feth-i vāv ve elif ve şīn-i mu‘ceme ile ıƙlīm-i şālīşden Sicistāndan Ƙarneyne

(li-muħarririhī⁶³ Hvārezm ahalisinden nice fuзалā-yı şahib-i‘tiƙad ve pāk-mezheb zevāt zuhūr eyledüğü tetebbu‘-ı kütüb-i tevārīh edenlere ma‘lūmdur bu ādem ‘alā vecihī’t-tefhīm mu‘tezilīdür deyü taħriri ‘adem-i mübālāt ve ‘adem-i vuƙūfına delālet eder (tecāvüz ?) ketebehu ‘an hefvātihī

Harrerehu Nāşid Meħmed Şāh Hvārezmī ve ābā ve ecdādı gibi ve beldelerinde nice nice pāk i‘tiƙad mü‘ellifi ve muşannifi zuhūr eyledüğü ma‘lūm-ı ‘ālemdür⁶⁴

[73a] (1) bir merhale yerde eşcār ve enhārı vāfir bir şehrdür tūlı seksen yedi derece (2) kırƙ daƙıƙa ‘arzı elli üç derecedür

⁶³ Yazarı tarafından

⁶⁴ Der-kenar

Havāf feth-i hā-i mu‘ceme ve vāv ve elif (3) ve fā ile nevāhī-i Neysābūrdan bir nāhiyedür tūlī seksen üç derece (4) on daқиқа ‘arzı otuz beş derece otuz daқиқadur

Huvākand (5) zamm-ı hā-i mu‘ceme ve feth-i vāv ve elif ve feth-i kāf ve sūkūn-ı nūn ve dāl-ı mühmele ile (6) gāh olur kāf kāfe tebdil olunur Huvākend dēnilür iqlim-i hāmısdan Fergāna- (7) dur Nesā-yı ‘Ulyā nevāhīsinde bir nāhiyedür tūlī toқsan derece‘arzı (8) kırk derece elli daқиқadur

Hūst zamm-ı hā-i mu‘ceme ve sūkūn-ı vāv ve sīn-i (9) mühmele ve müşennāt-ı fevkiyye ile iqlīm-i rābi‘den Belhden Enderāba ile Toқhārūstān (10) mābeyninde bir şehrdür ve buña vāvsız Hūst dağı dēnilür tūlī seksen (11) üç derece kırk daқиқа ‘arzı otuz üç derece yigirmi daқиқadur (12)

Hūcān zamm-ı hā-i mu‘ceme ve vāv ve cīm ve elif ve nūn ile nāhiye-i (13) Neysābūrda bir қаşabadur

Havrnak feth-i hā-i mu‘ceme ve vāv ve sūkūn-ı (14) rā-i mühmele ve feth-i nūn ve kāf ile Kūfede bir қаşrdur Nu‘mān bin el-Mūnzir (15) yapdurmışdur bunı buña Sinimmār adlu bir kimesne altmış yılda yapıvemişdür (16) iki üç yıl yapardı dörd beş yıl gāyb olurdu bu üslūb (17) üzere bu қаşr tamām olduқdanşonra Nu‘mān üzerine çıkup gördi ki (18) bir қаşrdur bir cānibi berre ve bir cānibi baһre gāyetden begenüp Sinimmāra (19) eyitdi bundan güzel қаşr ben görmedüm dēdi Sinimmār eyitdi ben bunda (20) bir kiremīd bilürem ki ol kiremīd giderilse bu қаşr bi’l-küllıyye yıқılır Nu‘mān eyitdi (21) ol kiremīdi senden gāyrı kimesne bilür mi eyitdi ki yoқ imdi ol [73b] (1) kiremīdi artuқ kimesne bilmesün dēyü emr eyleyüp Sinimmārı қаşruñ yuқarusından (2) aşığa atdurup Sinimmār inüp pāre pāre oldu ihsān muқābilesinde (3) isā’et etmekde cezā’-yı Sinimmār meşel olmuşdur nitelim şu‘arādan biri dēmişdür (4) ⁶⁵ جزتني بنو سعد بحسن فعالنا جزا سمار و ماكان ذاذنب (5) Havrnak Belhe nışf-ı fersah yērde bir қaryeye dağı dērler

Hūzistān (6) buña Hūz dağı dēnilür zamm-ı hā-i mu‘ceme ve sūkūn-ı vāv ve zāy-ı mu‘ceme ile Hūzistān (7) Başra ile Fārs mābeyninde müdün-i keşire-i müştemil bir iqlīm-i ‘azīmdür bu iqlīmi gārb (8) tarafından Rustāk Vāsıf cenūb tarafından ‘Abbādāndan hūdūd-ı Fārsa varınca (9) Baһr-i Şarқ tarafından ba‘zı hūdūd-ı Fārs ve hūdūd-ı Işfahān ve bilād-ı Cebel ve şimāl (10) tarafından hūdūd-ı Şaymār ve Kerḡ ve cibāl-i Lūr ve bilād-ı Cebel iḡāta

⁶⁵ “ *Saat oğulları eylemlerimizin güzelliği nedeniyle beni Sinimmar cezasıyla cezalandırdı oysa günahım yoktu. (Cezetni Benū Sa‘ ad bi-hūsni fı‘ālinā cezā’-yı Sinimmār ve Mākāne zā zenbin)”*

étmişdür ve bu (11) iklim bir düz yèrdedür ki ašlā cibāl yokdur ve bununu aqarşuları çokdur (12) bu şular müctemi' olup Hısn-ı Mehdi qatında Baqr-i Fārsa dökilür

Hūnec (13) zamm-ı hā-i mu' ceme ve sükūn-ı vāv ve feth-i nūn ve cīm ile iklim-i rābi' den Ezrebicāndan (14) Merāgaya üç fersah yèrde bir şehrdür tūlı yètmış üç derece ' arzı otuz (15) altı derecedür

Huvayy zamm-ı hā-i mu' ceme ve feth-i vāv ve teşdid-i müşennāt-ı tahtıyye ile (16) iklim-i rābi' den Ezrebicāndan Merendūy ğarbī ve şimālisinde on iki fersah (17) yèrde bir şehrdür bundan Selmāse yigirmi bir mīldür

Hayber feth-i hā-i mu' ceme (18) ve sükūn-ı müşennāt-ı tahtıyye ve feth-i bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı rā-i mühmele ile iklim-i (19) şāniden Hicāzdan Medīne-i Münevverenūy şarkī ve şimālisinde dörd merhale (20) yèrde bir şehrdür luğat-ı Yehūdda Hayber hısn demekdür tūlı altmış beş derece (21) yigirmi daqıka ' arzı yigirmi beş derece yigirmi daqıkadur

Hayvān feth-i [74a] (1) hā-i mu' ceme ve sükūn-ı müşennāt-ı tahtıyye ve feth-i vāv ve elif ve nūn ile iklim-i evvelden (2) Yemenden niçe ma' mūr köyleri ve mezra' aları müştemil bir vilāyettür şuları yağmurdandır (3) ve bundan Şa' deye on altı fersahdur tūlı altmış yedi derece (4) yigirmi bir daqıka ' arzı on beş derece on daqıkadur (5)

faşlü'd-dāl (6)

Dārā feth-i dāl-ı mühmele ve elif ve rā-i mühmele ve elif ile iklim-i rābi' den (7) Cezīreden Mārdin tağınınu eteginde bir belde-i şağiredür tūlı (8) altmış beş derece ' arzı otuz yedi derece on daqıkadur cibāl-i (9) Ṭaberistānda bir qal' aya ve bilād-ı Benī ' Āmirde bir vādīye dağı Dārā dèrler (10)

Dārābcird feth-i dāl-ı mühmele ve elif ve feth-i ra-i mühmele ve elif ve bā-i (11) muvaḥḥade ve kesr-i cīm ve sükūn-ı rā ve dāl-ı mühmeleteyn ile ma' nāsı ' amel-i dārā (12) demekdür iklim-i şālişden Fārsdan bir şehrdür ve bununu sūrı ğandaqı (13) vardır ve vasaṭ-ı medīnede qubbe gibi bir tağ vardır ve nāḫīye-i Dārāb- (14) cirdde tuzdan aq ve qara ve kızıl ve şaru ve yeşil tağlar vardır (15) bu tuzlardan alup yunup sāyir bilāda alup giderler ve bunda mūmyā (16) ve zibaq ma' denleri vardır tūlı seksen derece ' arzı otuz iki derecedür (17)

Dāliya feth-i dāl-ı mühmele ve elif ve kesr-i lām ve feth-i müşennāt-ı tahtıyye ve hā ile (18) iklim-i rābi' den Cezīreden Furātūy ğarb tarafında Raḫabe ile Ġāne (19) mābeyninde bir medīne-i şağiredür tūlı altmış beş derece otuz daqıka (20) ' arzı otuz dörd derecedür

Dāmān feth-i dāl-ı mühmele ve elif ve (21) feth-i mīm ve elif ve nūn ile bilād-ı Cezirede bir kıaryedür

Dāmağān [74b] (1) feth-i dāl-ı mühmele ve elif ve feth-i mīm ve ğayn-ı mu‘ ceme ve elif ve nūn ile ıqlīm-i (2) rābi‘ den Qūmesden bir ucuzluk şehrdür tūlı yetmiş tokuz derece (3) otuz daqıka ‘ arzı otuz yedi derece yigirmi daqıkadur

Dāniya (4) feth-i dāl-ı mühmele ve elif ve kesr-i nūn ve feth-i müşennāt-ı tahtıyye ve hā ile ıqlīm-i hāmısdan (5) Endelüsden Belensiyenün ğarb tarafında baır kenārında bir medīne-i ‘ azīmetü’l-ıkadrdür (6) tūlı on tokuz derece on daqıka ‘ arzı otuz tokuz derece altı (7) daqıkadur

Debūsiyye feth-i dāl-ı mühmele ve zamm-ı bā-i muvāhhade ve sūkūn-ı vāv (8) ve sīn-i mühmele ve müşennāt-ı tahtıyye ile ıqlīm-i hāmısdan Buğārā ile Semerqand (9) mābeyninde bir medīne-i şağiredür tūlı seksen sekiz derece on beş (10) daqıka ‘ arzı otuz tokuz derece kırk daqıkadur

Debīl feth-i (11) dāl-ı mühmele ve kesr-i bā-i muvāhhade ve sūkūn-ı müşennāt-ı tahtıyye ve lām ile ıqlīm-i rābi‘ den (12) Erminiyeden bir şehrdür tūlı yetmiş iki derece ‘ arzı otuz üç derecedür (13)

Dürbesāk zamm-ı dāl ve sūkūn-ı rā-i mühmeleteyn ve feth-i bā-i muvāhhade ve sīn-i (14) mühmele ve elif ve kāf ile ıqlīm-i rābi‘ den Cünd-i Kınnesrinden Bağrāsuğ (15) şimāl ve şark tarafında on mīl miqdārı yerde yüksek kal‘ alu bir medīnedür (16) ve bunun şark tarafında çayırlu ve çemenlü bir ‘ azīm şahrā vardur Nehr-i Esved (17) bu şahrāya uğrayup gezer tūlı altmış bir derece ‘ arzı otuz altı derecedür (18)

Der‘ān feth-i dāl ve sūkūn-ı rā ve ‘ ayn-ı mühmelāt ve elif ve nūn ile ıqlīm-i (19) hāmısdan H‘ārezmden bir şehrdür

Destivā feth-i dāl ve sūkūn-ı sīn-i (20) mühmeleteyn ve zamm-ı müşennāt-ı fevkiyye ve vāv ve elif ile Ehvāzdan bir şehrdür (21)

Deskere feth-i dāl ve sūkūn-ı sīn-i mühmeleteyn ve feth-i kāf ve rā-i mühmele [75a] (1) ve hā ile ıqlīm-i rābi‘ den ‘ Irāqdan nevāhī-i Bağdādda H‘orāsān yolında bir (2) kıarye-i kebire-i kadīmedür buña Deskereü’l-Melik dērler bunda menāzil-i mülükden (3) ve ebniye-i ‘ acībeden aşār-ı kadīme çokdur tūlı yetmiş bir derece ‘ arzı (4) otuz üç derecedür

Daşnā feth-i dāl-ı mühmele ve sükūn-ı şīn-i mu‘ceme (5) ve nūn ve elif ile ıqlīm-i sāniden Şa‘ idden Nīlūñ şark tarafında Kūşa (6) üç merhale yerde bir medīne-i şağīredür tūlı elli bir derece kırk bēş (7) daķıķa ‘arzı yigirmi bēş derece on bēş daķıķadur

Dekūkā feth-i dāl-ı (8) mühmele ve zamm-ı kāf ve sükūn-ı vav ve feth-i kāf ve elif-i maķşūre ile ıqlīm-i (9) rābi‘ den Cezīreden Zābla üç günlük yerde būsānlu ve ırmağlu (10) vāfīretü’l-ğalāt keşīretü’l-hayrāt bir şehrdür tūlı altmış yēdi derece (11) otuz daķıķa ‘arzı otuz dörd derece otuz daķıķadur (12)

Dillī kesr-i dāl-ı mühmele ve kesr-i lām-ı müşeddede ve müşennāt-ı taḥtiyye ile ıqlīm-i rābi‘ den (13) Hindden bir şehrdür bu bir düz yēdedür ve kiremīdden sūrı vardır (14) ve kendüden bir fersah yerde Furātan kiçirek bir nehri vardır ve bunun (15) cāmi‘ inüñ kıızıl taşdan üç yüz altmış ayak nerdbānlu bir mināre-i (16) ‘acībesi vardır bu mināre murabba‘ degüldür keşīretü’l-adlā‘ dur ve aşığası (17) yoğun ve yukarısı gitdükçe incedür bunun sulḫānı ve ekşer ehli (18) müslimündür ammā ehl-i bāzārı keferedür ve bunda üzüm yokdur ve bunda (19) yay faşında yağmūr yağar tūlı yüz yigirmi sekiz derece elli daķıķa ‘arzı (20) otuz bēş derece elli daķıķadur

Dimaşķ kesr-i dāl-ı mühmele ve feth-i (21) mīm ve sükūn-ı şīn-i mu‘ceme ve kāf ile ıqlīm-i şālīşden Şāmdan bir medīne-i [75b] (1) kadīmedür bānisi Dimaşķ bin Ken‘ān ile tesmiye olunmuşdur bu şehir (2) tağlar ortasında keşīretü’l-enhār ve’l-eşcār ve vāfīretü’l-zürü‘ ve’l-eşmār (3) bir vāsī‘ şahrādudur bu buķ‘ aya Ğūḫa dērler zamm-ı ğayn-ı mu‘ceme ve sükūn-ı vāv (4) ve feth-i ḫā-i mühmele ve hā ile Ğūḫanūñ uzunluğı iki merhale ve ēnlülüğü (5) bir merhaledür cinān-ı dünyā dördür biri Ğūḫa-i Dimaşķ ve biri Şoğd-ı (6) Semerķand ve biri Şī‘b-i Bevvān ve biri Nehr-i Übülle bunların cümlesinden efdali (7) Ğūḫa-i Dimaşķdur dēmişlerdür bu şehrin enhārı Fīce dērler kesr-i fā ve sükūn-ı (8) müşennāt ve feth-i cīm ve hā ile bir kenīsenūñ altından çıkup andan Beredā (9) dērler feth-i bā-i muvaḫḫade ve rā ve dāl-ı mühmeleteyn ve müşennāt-ı taḥtiyye ile bir nehr ile (10) daḫı müctemi‘ olup Ğūḫanūñ köylerine gider ve bu şehrin ‘āmmeten evlerinde (11) ve sōķāķlarında ve ḫammāmlarında şular aķar bunun cāmi‘i cāmi‘ ü’l-‘acāyib (12) ve’l-ğarāyibdür bu cāmi‘ üñ yēri evvel kenīse idi miḫrābda maķşūreleri (13) katında olan dīvārı ve ḫubbesi şā‘ībiler bināsındandır bunların muşallāları (14) idi bunlardan şoñra Yahūdilerün ve ‘Abede-i Evşānūñ olup ba‘ dehū (15) Yaḫyā peygāmbere katılınup başı bu cāmi‘ üñ Bāb-ı Ceyrūn dēdikleri (16) kapısında aşılımışdur şoñra Naşārā tağallüb edüp bunu ta‘zīm ederler (17) idi ‘āķibi ehl-i islām gelüp ḫazret-i ‘Ömer zamānında hicretün on

dördünde Dimaşk feth olunup bu kenise mescid-i müslimîn olmuşdur (18) Yaḥyâ peygâamberün başı aşılduğı kapuda ḥazret-i Ḥüseynün dağı (19) başı aşılmışdur mülük-i Benî Ümeyyeden Velid bin ‘Abdü’l-Melik gelüp bu mescidi (20) ber-vechle ma‘mür eylemişdür ki dünyâda bir dağı nazîri yokdur yerini (21) ve divârlarınun yüzlerini mermerden eyleyüp mermer direkleri [76a] (1) altunla ve cevâhir ile müzehheb ve muraşsa‘ ve munaḳkaş eylemişdür ḥattâ bir kişinün (2) yüz yıl ‘ömri olsa bu câmi‘de her gün bir şan‘at görür ki bundan evvel (3) görmemişdür Şamuñ yedi yıllık ḥarâcını buña ḥarc eylemişdür dërler bunun (4) binâsı Velid zamânında tamâm olmayup Süleymân bin ‘Abdü’l-Melik zamânında (5) tamâm olmuşdur ve bu câmi‘de altundan altı yüz ḳandil zincirleri var (6) idi sonra ‘Ömer bin ‘Abdü’l-‘Azîz gelüp bu zincirleri Beytü’l-Mâle alup (7) yerlerine tu[n]cdan ve demürden zincirler eylemişdür rivâyet olunur ki (8) bu câmi‘ün bir köşesinde böyle yazılmış ki bu beyti Dâmaşkıyûş (9) bunu binâ eden pâdişâhun ismidür ziyûş müşteri yıldızı demekdür (10) Dimaşkun cezâyir-i Ḥâlidâtdan ṭulı tamâm yêtmiş ve sâhilden tamâm (11) altmış derece édüğünde kimesne ḥilâf etmemişdür ammâ ‘arzında iḥtilâf (12) etmişlerdür muḥtâr budur ki ‘arzı otuz üç derece otuz daḳîka (13) ola

Demenhür feth-i dâl-ı mühmele ve mîm ve sükûn-ı nûn ve zamm-ı hâ ve sükûn-ı (14) vâv ve râ-i mühmele ile İskenderiyyenün şarḳ ve cenûb cânibinde bir (15) merḥale yerde bir medinedür buña Demenhürü’l-Vaḥş dërler Şiyâb-ı Demenhüriye (16) buña nisbet olunur ve buña Ḥalîc-i İskenderiyyeden bir ḥalîc gelür ve Demenhür-ı (17) İskenderiyye ile Fustât mâbeyninde bir ḳaryenün dağı ismidür ve nevâḥî-i (18) Ḳâhireden bir ḳaryenün dağı ismidür buña Demenhürü’ş-Şehd dërler (19)

Dimyât kesr-i dâl-ı mühmele ve sükûn-ı mîm ve feth-i müşennât-ı taḥtiyye ve elif (20) ve tâ-i mühmele ile ıḳlîm-i şâlişden sevâḥil-i diyâr-ı Mışriyyeden Nîlün (21) şarḳî olan bölüğünün baḥre dökildüğü yerde baḥr kenârında bir müsevver [76b] (1) şehri idi Fireng dâyimâ bunda olan müslimîni bî-ḥuzûr etdüğüçün (2) müslimün bunu ḥarâb édüp hicretün altı yüz kırk sekizinde (3) buña ḳarîb yerde Münye adlu bir şehri bünyâd eylemişlerdür Münye zamm-ı (4) mîm ve sükûn-ı nûn ve feth-i müşennât-ı taḥtiyye ve hâ iledür Dimyâtuñ (5) ṭulı elli üç derece yedi daḳîka ‘arzı otuz bir derece yigirmi (6) beş daḳîkadur

Dunbâvend zamm-ı dâl-ı mühmele ve sükûn-ı nûn ve bâ-i (7) muvaḥḥade ve elif ve feth-i vâv ve sükûn-ı nûn ve dâl-ı mühmele ile ba‘zılar (8) ḳatında Demâvend mîm ile ıḳlîm-i rab‘iden bilâd-ı Cebelün nihâyet-i şaḳîsinde (9) bir ḡâyetde yüksek taḡdur ki elli fersaḳ yerden görünür bunun (10) yukârusına çıkılmaz dërler ṭulı yêtmiş yedi derece otuz daḳîka

(11) ‘arzı otuz yedi derece yigirmi daķıkadur nevāhī-i cibālden Ṭaberistān (12) tarafına olan nāhiyeye daķı Dunbāvend dērler

Dendānekān feth-i (13) dāl-ı mühmele ve sükūn-ı nūn ve feth-i dāl-ı şāniye ve elif ve nūn ve kāf (14) ve elif-i şāniye ve nūn ile ıķlīm-i rābi‘ den Mervü’ş-Şāhicān nevāhīsinden (15) Seraḥs tarafına Merve iki merḥale yerde bir belde-i şaġiredür bu (16) nāhiyenün ebrīşümi ve penbesi çoķdur ḥattā penbesi eylikde meşel (17) olmuşdur ṭulı seksen yedi derece yigirmi daķıka ‘arzı otuz (18) yedi derecedür

Dünküle zamm-ı dāl-ı mühmele ve sükūn-ı nūn ve zamm-ı kāf (19) ve feth-i lām ve hā ile ıķlīm-i evvelden vilāyet-i Nevbenün taḥtıdur ṭulı elli üç derece (20) kırık daķıka ‘arzı on dörd derecedür

Devraķ feth-i dāl-ı mühmele ve sükūn-ı vāv (21) ve feth-i rā-i mühmele ve kāf ile ıķlīm-i şālişden nevāhī-i Hūzistānda bir medīne-i kebiredür [77a] (1) bundan Bāsyāna on fersaḥ ve Ercāna on sekiz fersaḥdur ṭulı yetmiş beş (2) derece otuz daķıka ‘arzı otuz iki derece yigirmi daķıkadur

Dūlāb (3) zamm-ı dāl-ı mühmele ve ba‘ zılar katında fethā ile ve sükūn-ı vāv ve lām-elif ve bā-i muvaḥḥade ile (4) ıķlīm-i rābi‘ den ḥudūd-ı Deylemden ve A‘ māl-i Reyden bir kıryedür buña Kesker daķı (5) dērler feth-i kāfeyn ile ve vasaṭında sīn-i mühmele ve āḥirinde rā-i mühmele ile (6) ṭulı yetmiş iki derece ‘arzı otuz yedi derece elli daķıkadur

Dümetü’l-Cendel (7) zamm-ı dāl-ı mühmele ve fethā ile ve sükūn-ı vāv ve feth-i mīm ve müşennāt-ı taḥtiyye ve elif ve lām (8) ve feth-i cīm ve sükūn-ı nūn ve feth-i dāl-ı mühmele ve lām ile Dimaşka on yedi merḥale (9) ve Medīneye on üç merḥale yerde Şām ile ‘Irāķ mābeynini fāşıl bir mevzi‘dür (10) Dūmete bin Şiş bin Ādeme mensūbdur

Devīn feth-i dāl-ı mühmele ve zamme ile ve kesr-i (11) vāv ve sükūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve nūn ile ıķlīm-i rābi‘ den Ermenīyyeden bir beldedür (12) ṭulı yetmiş iki derece ‘arzı otuz üç derecedür

Dührüt zamm-ı dāl-ı (13) mühmele ve fethle ve sükūn-ı hā ve zamm-ı rā-i mühmele ve sükūn-ı vāv ve tā-i mühmele ile (14) ıķlīm-i şālişden Nīlün cānib-i ġarbisinde Şa‘īd-i Ednāda Münyet-i ibnü’l-Ḥaşibe (15) bir günlük yerde keşiretü’z-zürü‘ bir medīne-i şaġiredür ṭulı elli sekiz (16) derece ‘arzı yigirmi çoķuz derecedür

Dihistān kesr-i dāl-ı mühmele ve hā ve (17) sükūn-ı sīn-i mühmele ve feth-i müşennāt-ı fevķiyye ve elif ve nūn ile ıķlīm-i ḥāmisen (18) Ḥorāsāndan bir medīne-i meşhūredür bunu

‘Abdullāh bin Ṭāhir binā etmişdür (19) Dihistānuñ ma‘ nāsı mevzi‘ ü'l-kurā demekdür ṭūlı seksen derece‘ arzı (20) otuz sekiz derecedür

Dehlek feth-i dāl-ı mühmele ve sükūn-ı hā ve feth-i lām (21) ve kāf ile ıqlīm-i evvelden Baħr-i ‘Ayzābdan Baħr-i Yemene gider yolda bir ceziredür [77b] (1) ve bu cezirenün uzunluğı seksen mīldür ve bununla ‘Ayn qarasinuñ mābeyni (2) otuz mīl miqđarıdır ve bu cezire ħarcı ağır ve havāsı ıssı yērdür mülūk-i (3) Benī Ümeyye kaçan bir kimesneye ğazab isteseler bu cezireye atarlar idi ṭūlı altmış (4) bir derece ‘ arzı on dörd derecedür

Biyār-ı Bekr ve Diyār-ı Bey‘ a ve Diyār-ı Mużar (5) Diyār-ı Bekr Bekr bin Vā‘il bin Kāşta mużāfdur Diyār-ı Bey‘ a Rabī‘ ate bin Nezār bin (6) Ma‘azz bin ‘Adnāna (mużāfdur diyār-ı Mużar Rabī‘ anuñ qarındaşı Mużar bin Nezār bin)⁶⁶ Ma‘azz bin ‘Adnāna mużāfdur bu diyāruñ cümlesini bilād-ı (7) Cezire müştemildür lākin Diyār-ı Bekr Naşibin üzerine ħavāle olan tađdan (8) Dicleye varınca olan bilāda dērler Hışn-ı Kiyfā ve Amid ve Meyyāfāriķin Diyār-ı (9) Bekrdendür Diyār-ı Bey‘ a Mavşıl ile Re’s-i ‘Ayn mābeyninde olan bilāda (10) dērler Diyār-ı Mużar sehilde Furātuñ şarkisinde olan bilāda dērler (11) Ĥarrān ve Raķķa ve Sümeysāt ve Serūc gibi

Diyār-ı Kavm-i Lūṭ ‘ a.m (عم)⁶⁷ buña (12) ‘ arz-ı Maķlūbe dağı dērler buħayre-i Zağire qaribdür bunda zer‘ den ve zar‘ dan (13) ħaşışden aşlā nesne yoķdur ve bu arz bu yükseklikde biri birine (14) müteķārib taşlar ile döşenmişdür rivāyet olunur ki bu taşlar Lūṭ (15) kavmine atılan ħicāre-i müsevvemedendür ve bu taşların üzerinde mihr gibi (16) nesne vardur

Deybül feth-i dāl-ı mühmele ve sükūn-ı müşennāt-ı taḫtiyye ve zamm-ı bā-i (17) muvaħħade ve lām ile ıqlīm-i şāniden Sindden sāhil-i Baħr-i Hindde bir medīne-i (18) şağiredür Ĥalīc-i Sinde qaradan giren dilün üzerindedür ve Sindün (19) bir büyük ve meşhūr iskelesidür ve ğāyetde havāsı ıssı yērdür ve simsimi (20) ya‘ nī sevseni çoķdur ṭūlı toķsan iki derece otuz bir daķıķa ‘ arzı yigirmi (21) dörd derece on daķıķadur

Deyrū’l-‘ Āķūl deyr ma‘ rūfdur [78a] (1) ‘ Āķūl feth-i ‘ ayn-ı mühmele ve elif ve zamm-ı kaf ve sükūn-ı vāv ve lām ile Bağdāda (2) qarib bir medīne-i şağiredür ṭūlı yētmış derece on daķıķa ‘ arzı otuz (3) üç derecedür

Deylem feth-i dāl-ı mühmele ve sükūn-ı müşennāt-ı taḫtiyye ve feth-i lām ve mīm (4) ile Cīlāna muttaşıl bir ıqlīmdür bunuñ ikisini ğarb tarafından bilād-ı Ezrebicānuñ (5) ba‘ zısı

⁶⁶ Der-kenar

⁶⁷ aleyhi’s-selām

ve bilād-ı Reyūyū ba‘ zısı cenūb tarafından Kazvīn ve Ezrebīcānuḡ (6) ve Reyūyū ba‘ zısı ve şarḡ tarafından Reyūyū baḡıyyesi ve Ṭaberistān ve şimāl (7) tarafından Baḡr-i Ḥāzez iḡāta etmişdür ve Deylemūḡ taḡları ḡāyetde yüksesdür (8) ve bu taḡlarda Ṭaberistān tarafına vāfir şular ve mişelikler vardır

Deynever (9) fetḡ-i dād-ı mühmele ve sükūn-ı müşennāt-ı taḡtiyye ve fetḡ-i nūn ve vāv ve rā-i mühmele ile (10) ıḡlīm-i rābi‘ den bilād-ı Cebelden Hemedānuḡ ḡarbi ve şimālisinde kesretü’l-enhār (11) ve’l-eşmār bir medīnedür bundan Mavşıla ve Marāḡaya kırḡar fersaḡ yerdür (12) ṫülü yetmiş üç derece ‘ arzı otuz beş derecedür

Dīv kesr-i dāl-ı (13) mühmele ve sükūn-ı müşennāt-ı taḡtiyye ve vāv ile Baḡr-i Hindde Kenbāytūḡ cenūb (14) tarafında bir cezīredür bunuḡ ḡalkı ḡarāmīlerdür ve evleri ḡamışdandır (15) ve şuları yağmurdandır

faşlü’z-zāl (16)

Zāt-ı ‘Irḡ fetḡ-i zāl-ı mu‘ ceme ve elif ve müşennāt-ı fevḡiyye ve kesr-i ‘ ayn ve sükūn-ı (17) rā-i mühmeleteyn ve ḡāf ile ıḡlīm-i şānīden Ḥicāzdan bir yerdür bundan (18) Mekkeye kırḡ altı mīldür ve bu mevzi‘ ehl-i ‘ Irāḡuḡ mīḡāt ya‘ nī iḡrām (19) giyecekleri yerdür ṫülü altmış yedi derece yigirmi daḡıḡa ‘ arzı yigirmi (20) iki derece otuz daḡıḡadır

Zemār fetḡ-i zāl-ı mu‘ ceme ve kesri ile ve mīm (21) ve elif ve rā-i mühmele ile ıḡlīm-i evvelden Yemenden bir belde-i meşhūredür [78b] (1) bundan Şan‘ āya on altı ve Zafāre sekiz fersaḡdur Şan‘ ādan Zēmāra gider (2) yolda iki ḡünlük yerde Mu‘ āz bin Cebelūḡ mescidi vardır ṫülü altmış (3) altı derece ‘ arzı on üç derece otuz daḡıḡadır

Zūkār zamm-ı (4) zāl-ı mu‘ ceme ve sükūn-ı vāv ve fetḡ-i ḡāf ve elif ve rā-i mühmele ile Kūfe (5) ile Vāsıṫ mābeyninde bir yerdür lākin Kūfeye aḡrebdür ‘ Arab ile Fārs (6) mābeyninde olan yevm-i zī-ḡār bunda vāḡi‘ olmışdur Reyde bir ḡaryeye (7) daḡı Zū-ḡār dērler

faşlü’r-rā (8)

Rāzkān fetḡ-i rā-i mühmele ve elif ve zāl-ı mu‘ ceme ve kāf ve elif ve nūn ile (9) nevāḡi-i Ṭūsda bir ḡiçirek şehrdür bundan ‘ ulemādan ḡoḡ kimesne ḡoḡmışdur (10)

Re’s-i ‘Ayn fetḡ-i rā-i mühmele ve elif ve sīn ve fetḡ-i ‘ ayn-ı mühmeleteyn (11) ve müşennāt-ı taḡtiyye ve nūn ile ıḡlīm-i rābi‘ den Diyār-ı Rebī‘ adan bir düz (12) yerde bir

şehrdür bundan üç yüzden ziyāde ırmağ çıkar bu ırmağlar (13) müctemi' olup Nehr-i Hābūr olur tūlı altmış dörd derece ' arzı (14) otuz altı derece elli daқиқадur

Re's-i Kūmhūrī (15) Re's ma' rūfdur Kūmhūrī zamm-ı kāf ve sūkūn-ı mīm ve zamm-ı hā (16) ve kesr-i rā-i mūhmele ve mūşennāt-ı taḥtiyye ile bilād-ı Ma' berden Mūnibār tarafında (17) bir medīnedür

Re's-i Heylī Re's ma' rūfdur Heylī fetḥ-i hā (18) ve sūkūn-ı mūşennāt-ı taḥtiyye ve kesr-i lām ve mūşennāt-ı taḥtiyye ile Mencerūruḡ verāsında (19) baḡrde üç günlük yerde bir cebel-i ' aẓīmdür

Rāme fetḥ-i ra-i mūhmele ve elif (20) ve fetḥ-i mīm ve hā ile Başradan Mekkeye giden yolda on iki merḡale yerde (21) bir menzildür

Rām-Hürmüz fetḥ-i rā-i mūhmele ve elif ve mīm ve zamm-ı hā [79a] (1) ve sūkūn-ı nūn ve mīm-i şāniye ve zāy-ı mu' ceme ile ıqlīm-i şālišden Hūzistāndan (2) nevāḡī-i Ehvāzda bir nāḡiyedür Selmān-ı Fārsī bundandur bundan Rustākū'z- (3) Zuḡa yēdi fersaḡ ve Ehvāza on ḡokuz fersaḡdur tūlı yētmış bēş (4) derece kırk bēş daқиқа ' arzı otuz derecedür

Rānc fetḥ-i rā-i mūhmele (5) ve elif ve nūn ve cīm ile ıqlīm-i evvelūḡ cenūb tarafında baḡr-i Aḡḡarda (6) bir cezīre-i meşḡuredür bunda kāfūr aḡacı vardur kāfūr aḡacı (7) şöyle büyükdür ki gölgesinde yüz ādem gölgelenür kāfūr bu aḡacuḡ (8) zamḡıdur bu aḡacı delerler kāfūr andan aḡar kāfūr alınduḡdan şonra bu aḡac (9) ḡurur ve bu cezīrede şol aşl yılanlar olurlar ki ādemi ve şu şıḡırını (10) yudar ve şu şıḡırı gibi aḡ maymūnlar vardur ve şarı ve aḡ tūḡiler (11) vardur

Rāvend fetḥ-i rā-i mūhmele ve elif ve fetḥ-i vāv ve sūkūn-ı nūn (12) ve dāl-ı mūhmele ile nevāḡī-i Işfahānda bir ḡaryedür

Er-Rāvendān elif ve lām (13) ve rā-i mūhmele ve vāv ve sūkūn-ı nūn fetḥ-i dāl-ı mūhmele ve elif ve nūn ile (14) ıqlīm-i rābi' den Cūnd-i Ḳınnesrīnden bir yüksek ḡaḡ üzerinde bir ḡal' a-i (15) menī' adur tūlı altmış iki derece ' arzı otuz altı derecedür

Rebāḡ (16) fetḥ-i rā-i mūhmele ve bā-i muvaḡḡade ve elif ve ḡā-i mūhmele ile Endelūsde ḡuleyḡile (17) tevābi' inden bir ḡal' adur

Rabāḡü'l-Fetḡ Maḡrib-i Aḡşāda Berrü'l-' Advede (18) bir medīnedür bunu ' Abdü'l-Mü'min İskenderiyye bināsı vaẓ' ında binā ētmışdür (19)

Rabaza rā-i mühmele ve bā-i muvaḥḥade ve zāl-ı mu‘cemenüñ fethaları ve hā (20) ile Medīne-i Münevvere kıaryesinden Medīneye üç mīl yerde bir kıaryedür (21) tūlı altmış derece otuz daķıķa ‘arzı yigirmi dörd derece on daķıķadur [79b] (1)

Racıf feth-i rā ve kesr-i cīm ve sūkūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve ‘ayn-ı mühmele ile (2) Mekke ile Ṭāyif mābeyninde bir mevzi‘dür ve Ḥayber kıatında bir yerdür

Rehabe (3) feth-i rā ve feth-i ḥā-i mühmeleteyn ve bā-i muvaḥḥade ve hā ile ıķlīm-i rābi‘den (4) Diyār-ı Bekrden Raķķa ile ‘Ane mābeyninde Furāt kenārında bir şehir idi (5) Hārūnū’r-Reşīdün çavuşı Raḥbe bin Mālik bin Ṭavķ binā etmişdi (6) bu şehir ḥarāb olup şāḥib-i Ḥıms Şīr-Kūh bin Muḥammed bin Şīr-Kūh bin Şādī (7) bunun cenūb tarafında Furātdan bir fersaḥ yerde bir kiçirek şehir binā etmişdür (8) bir depe üzerinde ķal‘ası vardır İrāk ve Şām kıāfilelerinün menzilidür (9) tūlı altmış dörd buçuķ derece ‘arzı otuz altı derecedür

Ruḥḥac (10) zamm-ı rā-i mühmele ve feth-i ḥā-i mu‘ceme-i müşeddede ve cīm ile ıķlīm-i şālişden Sicistāndan (11) bir nāḥiyedür tūlı toķsan üç derece ‘arzı otuz iki derece elli (12) daķıķadur

Rüstāķu’z-Zuṭ zamm-ı rā ve sūkūn-ı sīn-i mühmeleteyn ve feth-i (13) müşennāt-ı taḥtiyye ve elif ve ķāf ve elif ve lām ve zamm-ı zāy-ı mu‘ceme ve ṫā-i mühmele (14) ile ıķlīm-i şālişden Ehvāzdan bir nāḥiyedür tūlı yetmiş altı derece (15) ‘arzı otuz yedi derece kırķ beş daķıķadur

Resten feth-i rā (16) ve sūkūn-ı sīn-i mühmeleteyn ve feth-i müşennāt-ı taḥtiyye ve nūn ile Nehr-i ‘Āşīnün (17) cenūb tarafında Ḥıms ile Ḥamā mābeyninde bir medīne-i kıādīme idi ammā (18) fütūḥ-ı Şām zamānından berü ḥarābdur tūlı altmış bir derece ‘arzı on (19) dörd derecedür

Reşīd feth-i rā-i mühmele ve kesr-i şīn-i mu‘ceme ve sūkūn-ı (20) müşennāt-ı taḥtiyye ve dāl-ı mühmele ile ıķlīm-i şālişden sevāḥil-i Mışırda İskenderiyyenün (21) şarķ cānibinde bir merḥale yerde Nīlün ğarb tarafında Nīl Acı Deñize [80a] (1) dökildüğü yerde bir kiçirek medīnedür tūlı elli üç derece ‘arzı otuz bir (2) derecedür

Er-Rüşāfe elif ve lām ve zamm-ı rā-i mühmele ve feth-i şād-ı mühmele ve elif (3) ve fā ve hā ile ıķlīm-i rābi‘den Cünd-i Kınnesrinden bir mevzi‘dür Rüşāfe-i Ḥişam (4) dēnilmek ile ma‘rūfdur tūlı altmış iki derecedür beriyyede Raķķa muķābilesinde (5) bir mevzi‘e Rüşāfe dērler

Rāzvā feth-i rā-i mühmele ve sükūn-ı zād-ı mu' ceme (6) ve feth-i vāv ve müşennāt-ı tahtiyye ile Yenbu' a bir günlük ve Medineye dört günlük (7) yerde bir tağdur bu tağdan bilegi taşları kesüp sâ'ir bilâda alup (8) giderler Kisâniyye dênilmek ile ma' rûfe olan t̄ayife Muḥammed bin 'Alî ki İbni (9) Ḥanîfiyye dênilmek ile ma' rûfdur ḥayâtdadır ve bu tağda muḳîmdür deyü (10) zu' m ederler

Raḳḳāda feth-i rā-i mühmele ve teşdîd-i kâf ve elif ve dâl-ı mühmele (11) ve hâ ile ıḳlîm-i şâlişden Ḳayrevāna dört mîl yerde bir medîne idi (12) ḥulefâ-yı Fâtîmiyyenün evveli Mehdî bunda muḳîm idi şonra Mehdiyyeyi binâ (13) édüp aña intikâl édüp Raḳḳāda ḥarâb olmuşdur t̄ulı (14) ve ' arzı otuz bir derecedür

Raḳḳa feth-i rā-i mühmele ve feth-i kâf-ı müşeddede (15) ve hâ ile ıḳlîm-i râbi' den Diyâr-ı Bekrden Furâtuḡ şimâli ve şarḳî cānibinde (16) bir medîne-i kebîre-i musavver idi lâkin el-ân ḥarâbdur t̄ulı altmış iki derece (17) ' arzı otuz yedi derece

Raḳîm feth-i rā-i mühmele ve kesr-i kâf ve sükūn-ı (18) müşennāt-ı tahtiyye ve mîm ile Şâmda Belḳā ḳurbında bir belde-i şağîredür (19) evleri bi'l-küllîyye taşdan yonmadur ba' zılar ḳatında aşḫâb-ı kehf (20) bundadır

Remle feth-i rā-i mühmele ve sükūn-ı mîm ve feth-i lâm ve hâ ile ıḳlîm-i şâlişden (21) Fileştinden Beytü'l-Maḳdise bir merḫale yerde bir medînedür ekşer şuları [80b] (1) ḳuyulardandır t̄ulı altmış altı derece yigirmi daḳîḳa ' arzı otuz derece kırḳ (2) daḳîḳadır

Rûdis zamm-ı rā-i mühmele ve sükūn-ı vāv ve kesr-i dâl-ı mühmele (3) ve ba' zılar ḳatında mu' ceme ve sîn-i mühmele ile ıḳlîm-i râbi' den Baḫr-i Rûmda (4) İskenderiyye muḥâzâtında bir derecedür şimâlden cenûba uzunluḡı elli (5) mîl ve enlûḡı yigirmi beş mîldür Rûdis Ḳubrusuḡ ḡarbî ve şimâlisindedür (6) ve Cezîre-i Maşḫâki ile Cezîre-i Aḳrîḫ mâbeynindedür müslimûn bunı (7) ḫazret-i Mu' âviye zamânında feth étmişler idi ba' dehû yine kāfir alup (8) hicret-i nebeviyyenün toḳuz yüz yigirmi toḳuzunda Sulṫān Süleymân (9) Ḥān 'aleyhi'r-raḫmeti ve'r-rıḍvān yine feth édüp el-ân müslimûn elindedür (10) t̄ulı elli bir derece kırḳ daḳîḳa ' arzı otuz altı derece yigirmi bir daḳîḳadır (11)

Ruz-abād⁶⁸ zamm-ı rā-i mühmele sükūn-ı vāv ve feth-i zāl-ı mu' ceme ve bā-i muvaḫḫade ve elif (12) ve rā-i mühmele ile ıḳlîm-i râbi' den bilād-ı Deylemün taḫtdır t̄ulı (13) yétmiş beş derece otuz yedi daḳîḳa ' arzı otuz altı derece (14) yigirmi bir daḳîḳadır

⁶⁸ ruz-abār B: ruz-abād

ķurā-i Bağdāddan bir ķaryeye ve Ğorāsānda (15) Tūsda bir mevzi'e ve Mervde bir ķaryeye ve Şāşda (16) bir ķaryeye ve Hemedānda bir maħalleye daħı

Rūzabād dەرler Rūzvar zamm-ı rā-i mūhmele (17) ve sūkūn-ı vāv ve zāl-ı mu' ceme ve fetħ-i vāv ve rā-i mūhmele ile nevāhī-i Hemedānda keşiretü's-eşcār ve'l-eşmār (18) bir medīne-i şağiredür

Rūs zamm-ı rā-i mūhmele ve sūkūn-ı vāv ve sīn-i [81a] (1) mūhmele ile Şaķālibeden bir ümmet-i 'azīmedür bunların dilleri ve şerī'atları (2) sāyir dillere ve şerāyi'a muħālifdür ve bunların bilād-ı Bulğāruñ şimāl tarafında- (3) dur ve bilād-ı Şaķālibeye ve bilād-ı Türke muttaşıldur ve bunlar bir şahrādatur ki ol (4) şahrāyı bir göl ihāta etmişdür bunlar 'adüvvlerinden bu göl ile korunurlar (5) ve bunların bilādında ekin yokdur bunların ticārātı Nehr-i İtil üzerindedür (6) Rūsun şimāl tarafında bir tayıfe vardur bey' i ü şirāyı gizlü ederler (7) kaçan tüccār bunların diyārına varsalar bunlara görünmeyüp bunlar (8) tüccārın geldikleri bilinceye dek turlurlar ba' dehū bey' ü şirāçün (9) ma' hūd olan yere tüccār metā' larını götürüp her kişi metā' ina nişān (10) koyup menzillerine giderler andan bu tayıfe gelüp her metā' un muķābilesine (11) semmūr ve sincāb ve vaşak ve dilkü ve daħı ne ise koyup giderler ba' dehū (12) metā' şāhibleri gelüp eger metā' ları muķābilesinde konan nesnelere rāzī (13) olurlar ise alup giderler eger rāzī olmazlar ise yine koyup gidüp (14) ba' dehū yine ol kavm gelüp evvel ķoduķları nesnelere üzerlerine daħı nesne (15) ķorlar tā şunā dek ki terāzī üzere ayrılırlar aşlā ne bunlar anları (16) ve ne anlar bunları görürler

Rūm aşhāb-ı tevāriħ böyle (17) demişlerdür ki Rūm iki tayıfedür birine Rūm-ı evvelī ve birine Rūm-ı (18) şāniye dەرler Rūm-ı evvelī tayıfe-i Yūnāndur Rūm bin Lanı bin Yūnān (19) bin Yāfeş bin Nūħ neslindedür bunlar ħükemā-yı ümem idi 'ilm-i nücūmda (20) ve ħisābda ve hendesede ve tıbbda ve mantıķda ve şinā' at-ı ğarībe ve (21) 'acībede māhirler idi bunların bilādının cihet-i cenūbdan ħaddı [81b] (1) Baħr-i Rūm ve şüğūr-ı Şāmiyye ve şüğūr-ı Cezeriyye cihet-i şimālden ħaddı bilādü'l-Lān (2) ve Baħr-i Kıırım cihet-i şarķdan ħaddı bilād-ı Ermeniyye ve Bābü'l-Ebvāb cihet-i ğarbdan (3) ħaddı bilād-ı Endelūs idi ve bunların luğatlarına luğat-ı Ağriķiyye dەرler idi (4) ve bunlar şā'ibiler ve 'abede-i eşnām idi Rūm-ı şāniye Rūm bin 'İyş (5) bin İşāķ bin İbrāhīm neslindedür bunların luğatlarına luğat-ı Laṫiniyye dەرler (6) bunların pādişāhlarından Ağūstus gelüp Rūm-ı evvelī ki Yūnāniyyūndur (7) onların üzerlerine ğalebe edüp Yūnāniyyūnun zikri mużmaħill olmuşdur (8) Ķayşer laķabıyla evvel mūlaķķab olan Ağūstusdur Ķayşerün ma' nāsı Fireng (9)

luğatında شُقُّ عَنْهُ⁶⁹ demekdür Ağustusun vâlidesi Ağustusı toğurmadın (10) fevt olup vâlidesinün qarnın yarup Ağustusı çıkarduklarıçün (11) Qayşer dênilmek ile mülakqab olup ba‘ dehū her kimesne ki Rūma pādīşāh (12) ola aqa Qayşer dēmişlerdür hattā Ağustus ben ‘avrat fercinden çıkmayup (13) tūrurın dēyū sāyir pādīşāhlar üzerine iftiḥār eder idi ve bir kimesneye (14) sögdügi vaqtin ibni ferc dēyū sögerdi bunlaruñ tahtları Rūmiyye-i (15) kübrā idi ve dīnleri şā’ibiler dīni idi tā Qoştāntīn (16) gelinceyedek Qoştāntīn pādīşāh olup üçünci yılda dīn-i naşrānī (17) izḥār edüp tayife-i Rūmī ‘āmmeten Naşrānī edüp ve kendüsi Rūmiyyeden (18) geçüp gelüp Qoştāntīnenün sūrını binā edüp bunda sākīn (19) olup Rūmiyye-i vesāyir bilād-ı Rūmiyye-i Laṭīniyyelerden mu‘ temedi’n-‘ aleyh (20) kimesnelere ışmarlayup bunlar yine kendünün taht-ı ḥükümetinde ‘āmilleri müşābe- (21) sinde idi ba‘ dehū bu kimesenelerden qavī ola niceler Qayşerün [82a] (1) tā‘ atından çıqup her biri başqa beglik étmege başlayup Laṭīnilerün (2) memleketi Rūmīler memleketinden mütemeyyiz olmışdur bundan şonra müsłimūn cümlesine (3) galebe edüp ekşer bilādlarını fetḥ edüp bunları aqşā-yı bilādlarına qaçurmuşlardur (4)

Rūmiyye Rūma daḥı dērler ıqlīm-i ḥāmısdan ve sādısdan Qalğarya (5) vilāyetinün ğarb tarafında ve Benādıqa Ḥalīcinün cenūb cānibinde bir medīne-i ‘azīme-i (6) meşhūredür mülūk-i Rūmuñ evveli iki qarındaş idi birine Rūmelus ve birine (7) Rūmānus dērler idi bu ikisi bu medīne-i ‘azīmeyi binā edüp Rūmiyye dēyū (8) ad vemişlerdür ḥalīfe-i Naşārā ki aqa Bāb dērler bu şehir anuñ maqarrıdur ve bunuñ (9) ḥişārı kiremīd ile yapılmışdur ve devri yigirmi dörd mīldür ve vasaṭ-ı medīneye (10) uğrar bir nehri vardur bu nehrün üzerinde çok köpriler vardur ve bunda (11) bir kenīse-i ‘azīme vardur ki dīvārınuñ uzunluğı altı yüz zirā‘ dur (12) ve bu kenīsenün saqfi baqırdan ve ferşi mermerdendür bunuñ şadırında altundan (13) bir kürsī (vardur üzerinde bāb oturur ve bunda mermerden bir ‘azīm ḥavz)⁷⁰ vardur içinde mā-i ma‘ mūriyye tūrur ve mā-i ma‘ mūriyye bir şudur ki (14) üzerine keşişler ba‘ zı nesne oqurlar qaçan ki Naşārānuñ oğulları üç (15) veyā dörd yaşına gire getürüp bu şuya taldurup el-ān naşrānī oldı (16) dērler anuñçün Resūl şalla’llāhu ‘aleyhi ve sellemün buyurmuşlardur كل مولود⁷¹ (17) (18) يولد فهو علي الغطرة حتي ان ابويه ليهودانه اونيصرانه اويجسانه⁷¹ ve bu kenīsenün altında bir gümüşlü qapudan aşığa iner bir zir-i zemīn vardur (19) ḥavāriyyūnuñ biri ki adı Baṭrisdür bu zir-i zemīnde medfūndur dērler (20) bu kenīsenün taşrasında bir

⁶⁹ “Bir varlıktan kaynaklandı. (Şuqqa ‘ anhu)”

⁷⁰ Der-kenar

⁷¹ “Her doğan islam fitratı üzerine doğar. Annesi onu Yahudi ve hristiyan yapar. (Küllü mevlüdin yüledü ‘ale’l-fiṭrati’l-islām hattā in ebū leyhūdāne ev yūnaşarānihi yūmeccisānihi)

köşesinde bakırdan dörd ayak üzerine (21) konmuş bir yüksek mermer direk vardır ve bunun üzerinde bir büyük [82b] (1) altunlu top vardır yaldır yaldır eder ve on iki mîl yerden görünür bundan ötüri Rūmiyyeye rûm kızıl alma dërler⁷² (2) mevzi^ç-i kenise bununla ma^ç lûm olur Rūmiyye evşâfına şol kadar söz (3) söylenmişdür ki ^ç aql kabûl étmez tûlı otuz üç derece ^ç arzı kırk (4) bir derece otuz bir daķıkadur

Rūyān zamm-ı rā-i mühmele ve sūkūn-ı vāv (5) ve fetḥ-i müşennāt-ı taḥtiyye ve elif ve nūn ile ıķlīm-i rābi^ç den Ṭaberistāndan tağlar (6) içinde bir medīnedür ve buña Şāristān dërler bundan Ƙazvīne (7) on altı fersaḥdur tûlı yetmiş altı derece ^ç arzı otuz altı derecedür (8)

Ruhā zamm-ı rā-i mühmele ve fetḥ-i hā ve elif ile ıķlīm-i rābi^ç den Diyār-ı Muzardan (9) Furātuñ şarķ ve şimāl cānibinde ķal^ç atü'r-Rūma ķarib bir medīne-i Rūmiyye-i (10) ^ç aẓime idi ammā el-ān ḥarābdur ve bunda bir kenise-i ^ç aẓime ve üç yüzden (11) ziyāde naşārā deyri vardır ve aşār-ı ^ç acibe çoķdur tûlı altmış iki (12) derece elli daķıķa ^ç arzı otuz altı derece kırk daķıķadur

Reyy (13) fetḥ-i rā-i mühmele ve teşdīd-i müşennāt-ı taḥtiyye ile ıķlīm-i rābi^ç den bilād-ı Cebelden (14) ba^ç zılar ķatında bilād-ı Deylemden bir medīne-i ^ç aẓimedür buña nisbetde āhirine (15) zāy-ı mu^ç cemetü'l-ḥāķ édüp Rāzī dërler İmām Muḥammedüñ ve Kisā'yinüñ (16) ķabrleri bundadır ve bundan Ƙūmise bir merḥale ve Sāveye üç buçuķ (17) merḥaledür tûlı yetmiş sekiz derece ^ç arzı otuz beş derece otuz (18) beş daķıķadur

Rihā kesr-i rā-i mühmele ve sūkūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve fetḥ-i (19) ḥā-i mühmele ve elif-i maķşüre ve memdüde ile ve gāh olur evveline elif (20) ziyāde olunup Eriḥā denür Beytü'l-Maķdisden bir günlük yerde (21) Ğavrda bir ķaryedür buña ķaryetü'l-Cabbārīn dërler Yūşa^ç bin [83a] (1) Nūn bilād-ı Şāmdan evvel fetḥ étdügi medīne budur Nehrü'l-Ürdünn bunun (2) şarķ tarafında on dörd mîl yerdedür ve Buḥayre-i Zügar ki Buḥayre-i Müntine (3) dërler bunun cenūb cānibinde bir at segirdimi kadar yerdedür tûlı (4) elli altı derece yigirmi daķıķa ^ç arzı otuz bir derece otuz daķıķadur (5)

Rif kesr-i rā-i mühmele ve sūkūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve fā ile Fustātdan aşāga (6) Nīlünğ taraf-ı cenūbisi Zif dēnilmek ile ma^ç rüfdür Rifünğ ^ç arzı ḥudūd-ı (7) İskenderiyyeden meğāze-i Ƙulzümünğ evveline varınca sekiz merḥale miķdāridür (8)

⁷² Der-kenar

Rīvend kesr-i rā-i mühmele ve sükūn-ı müşennāt-ı tahtıyye ve fetḥ-i vāv ve sükūn-ı nūn ve dāl-ı mühmele ile (9) Neysābūruḡ dörd bölükde bir bölüḡinüḡ ismidür (10)

faşlü'z-zāy (11)

Zābül fetḥ-i zāy-ı mu'ceme ve elif ve zamm-ı bā-i muvaḥḥade ve lām ile ve Zābūlistān (12) daḡı dērler eḡālīm-i 'örfiyyeden bir ıḡlīmdür ḡaşabası Kābül ve Ġaznedür (13) ve bunun ba'zı bilādı ıḡlīm-i şālīşden ve ba'zısı ıḡlīm-i rābi' dendür

Zāmīn (14) fetḥ-i zāy-ı mu'ceme ve elif ve kesr-i mīm ve sükūn-ı müşennāt-ı tahtıyye ve nūn ile ve gāh (15) olur nūndan 'ivaż-ı cīm ile ıḡlīm-i ḡāmisden a' māl-i Üsrūşeneden (16) nevāḡi-i Semerḡanda bir medīne-i şaḡiredür bāḡlu ve bāḡçelü āb-ı revānlu (17) şehrdür ḡülü seksen ḡoḡuz derece 'arzı kırḡ derece yigirmi daḡıḡadur (18)

Zebaḡra fetḥ-i zāy-ı mu'ceme ve bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı ḡā ve fetḥ-i rā-i mühmeleteyn (19) ve hā ile Malaḡıyyenüḡ cenūb cānibinde iki merḡale yēde bir ḡal' adur lākin (20) el-ān ḡarābedür ḡülü altmış bir derece 'arzı otuz altı derecedür (21)

Zebīd fetḥ-i zāy-ı mu'ceme ve kesr-i bā-i muvaḥḥade ve sükūn-ı müşennāt-ı tahtıyye ve dāl-ı [83b] (1) mühmele ile ıḡlīm-i evvelden tehāyim-i Yemenden deryāya bir ḡünlükden eksük bir düz (2) yēde bir şehrdür şuları ḡuyulardandur ve eşcārı bī-şümārı ve sūrı (3) vardur sūrınüḡ sekiz ḡapusı vardur ḡülü altmış dörd derece (4) yigirmi daḡıḡa 'arzı on bēş derece on bēş daḡıḡadur Zebīdüḡ (5) iskelesi 'Alāḡa dērler bir yērdür bundan Zebīde on bēş mīldür (6)

Zerenc fetḥ-i zāy-ı mu'ceme ve fetḥ-i rā-i mühmele ve sükūn-ı nūn ve cīm ile ıḡlīm-i (7) şālīşden bir şehrdür Sicistānuḡ ḡaşabasıdur gāh olur nıfs-ı Zerence (8) Sicistān dēnilür bunun sūrı ve ḡandaḡı vardur ve ḡandaḡınüḡ (9) içinden şu ḡaynayup ḡıḡar ve evlerinde ve sōḡāḡlarında şular aḡar (10) ḡülü seksen yēdi derece 'arzı otuz iki derece otuz daḡıḡadur (11)

Zerend fetḥ-i zāy-ı mu'ceme ve rā-i mühmele ve sükūn-ı nūn ve dāl-ı mühmele ile ıḡlīm-i (12) şālīşden nevāḡi-i Kermāndan bir medīne-i meşḡuredür bundan Sircāna (13) yigirmi ḡoḡuz fersaḡdur ḡülü seksen iki derece 'arzı otuz üç derece (14) Zerend bilād-ı Cebelden nevāḡi-i Işfahānda bir kiçirek şehre daḡı dērler (15) ḡülü yētmış üç derece 'arzı otuz sekiz derecedür

Zerūn (16) fetḥ-i zāy-ı mu'ceme ve zamm-ı rā-i mühmele ve vāv ve nūn ile Baḡr-i Hindde 'Ummān muḡābilesinde (17) iki Hürmüzüḡ ḡarb ḡarafında Yemene ḡarīb yēde bir ceziredür (18)

Zegāve feth-i zāy-ı mu‘ceme şāhibü’l-kāmūs katında zamm-ı zāy-ı mu‘ceme (19) ve feth-i ğayn-ı mu‘ceme ve elif ve feth-i vāv ve hā ile iklim-i evvelden taşra (20) cenūb cānibinden bilād-ı Zencden bir medīnedür Zegāve bin Hām bin (21) Nūh ile tesmiye olunmuşdur bunun ehli müslimūn olmuşdur tūlı elli beş [84a] (1) derece ‘ arzı bir derecedür

Zuġar zufer vezninde Şāmda bir kıaryedür Buġayre-i (2) Zuġarda zıkr olunmuşdur

Zelle feth-i zāy-ı mu‘ceme ve teşdīd-i lām ve hā ile bir (3) medīne-i şaġiredür bilād-ı Sūdāna bundan girilür ve bundan Zevīleye (4) ğarb ve cenūb cānibine on günlük yerdür tūlı kırk beş derece on (5) beş daķıķa ‘ arzı yigirmi yedi derecedür

Zemm feth-i zāy-ı mu‘ceme ve teşdīd-i (6) mīm ile iklim-i rābi‘ den Hōrāsāndan Ceyhūn tarafında bir medīne-i şaġiredür (7) bundan çok ‘ ulemā kıopmışdur tūlı toķsan toķuz derece ‘ arzı otuz (8) altı derece elli daķıķadur

Zemaġşer feth-i zāy-ı mu‘ceme ve mīm ve sūkūn-ı (9) hā ve feth-i şīn-i mu‘cemeteyn ve rā-i mūhmele ile iklim-i hāmısdan Hārezm (10) kıaryelerinden bir kıarye-i kebīredür şāhibü’l-Keşşāf bundandur tūlı seksen (11) beş derece elli daķıķa ‘ arzı kırk bir derece kırk daķıķadur

Zencān (12) feth-i zāy-ı mu‘ceme ve sūkūn-ı nūn ve feth-i cīm ve elif ve nūn ile iklim-i rābi‘ den (13) bilād-ı Cebelden bir medīnedür Herāt bunun cenūb cānibindedür tūlı yetmiş (14) üç derece ‘ arzı otuz sekiz derecedür

Zevzen feth-i zāy-ı mu‘ceme (15) ve sūkūn-ı vāv ve feth-i zāy-ı mu‘ceme ve nūn ile iklim-i rābi‘ de Kıuhistāndan (16) Herāt ile Neysābūr mābeyninde bir medīne-i kebīredür tūlı seksen beş (17) derece ‘ arzı otuz üç derece on beş daķıķadur

Zūş (18) zamm-ı zāy-ı mu‘ceme ve sūkūn-ı vāv ve şīn-i mu‘ceme ile Buġārā kıarye- (19) lerinden bir kıaryedür

Zevīle feth-i zāy-ı mu‘ceme ve kesr-i vāv ve sūkūn-ı müşennāt-ı (20) taġtiyye ve lām ve hā ile iklim-i şālişden bilād-ı Fezzānuġ taġt-ġāhıdur tūlı (21) otuz toķuz derece ‘ arzı otuz derecedür Zevīle Kıāhirede [84b] (1) bir maġallenūġ daġı ismidür

Zeytūn ma‘ rūfdur Şāmda bir kıaryedür ve Şa‘īd-i (2) Mışırda Nīlūġ ğarb cānibinde bir kıaryedür

Zeyla‘ feth-i zāy-ı mu‘ceme (3) ve sūkūn-ı müşennāt-ı taġtiyye ve feth-i lām ve ayn-ı mūhmele ile iklim-i evvel ile ġaġt-ı (4) istivā mābeyninde deryā kenārında bir düz yerde bir

medīnedür Hābeş vilāyetinüñ (5) Yemen cānibine iskelesidür ve havāsı ğāyetde ıssıdur ve bunda meyveden (6) aşlā nesne bitmezdür Kenzüñ şāri[h]i İmām Zeyla^ç bundandur tūlı altmış (7) bir derece ^ç arzı sekiz derecedür

faşlü's-sīn (8)

Sābāt feth-i sīn-i mūhmele ve elif ve feth-i bā-i muvaḥḥade ve elif ve tā-i mūhmele (9) ile Medāyin-i Kisrāya qarīb bir kiçirek şehrdür Firūzuñ oğlı Belās (10) binā étmişdür aşlda Belās-abād idi sonra ta^ç rīb olup Sābāt (11) denilmişdür buña Sābātü'l-medāyin ve Sabāt-ı kisrā daḥı dērler māverā-i (12) nehirde Üsrūşene katında Semerķanda yigirmi fersah yerde bir medīneye daḥı (13) Sābāt dērler tūlı seksen toķuz derece on beş daķıķa ^ç arzı (14) kırķ derece yigirmi daķıķadur

Sārye feth-i sīn-i mūhmele ve elif ve rā-i (15) mūhmele ve müşennāt-ı taḥtiyye ve hā ile ıķlīm-i rābi^ç den Māzenderāndan bir şehrdür (16) tūlı yétmiş sekiz derece ^ç arzı otuz yedi derecedür

Sālm sīn-i (17) mūhmele ve elif ve lām ve mīm ile ıķlīm-i ḥāmisen şarķ-ı Endelüsden (18) bir medīne-i celīledür tūlı on sekiz derece ^ç arzı kırķ üç derece (19) kırķ daķıķadur

Sālūs feth-i sīn-i mūhmele ve elif ve feth-i lām (20) ba^ç zılar katında zamm-ı lām ve sūkūn-ı vāv ve sīn-i mūhmele ile ıķlīm-i rābi^ç den (21) bilād-ı Deylemden baḥr üzerinde bir medīnedür Ṭaberistān şehirlerinüñ [85a] (1) āḥiridür bundan Nātile bir merḥaledür tūlı yétmiş altı derece yigirmi daķıķa (2) ^ç arzı otuz yedi derecedür

Sāmerrā feth-i sīn-i mūhmele ve elif ve feth-i (3) mīm ve rā-i mūhmele-i müşeddede ve gāh olur taḥfif ile ıķlīm-i rābi^ç den (4) ^ç Irāķdan bir şehrdür bunu Mu^ç taşım binā étmişdür Diclenüñ cānib-i şarķisinde- (5) dūr ve havāsı şaḥiḥdür lākin ḥarāb olup bir қarye miķdārı kalmışdur (6) tūlı altmış toķuz derece ^ç arzı otuz dörd derecedür

Sāmsūn (7) sīn-i mūhmele ve elif ve mīm ve sīn-i şāniye ve vāv ve nūn ile ıķlīm-i sādisden (8) Қaradeniz sāhilinde bir şehrdür Sām bin Nūḥ ile tesmiye olunmuşdur (9) Amāsiyyeden çıkan ırmağ bunun şarķ tarafında denize dökilür (10) ve bunun cenūb tarafında olan tağ ğarben ve şarķan çekilüp sāhil-i (11) baḥre muttaşıl olur tūlı elli toķuz derece yigirmi daķıķa ^ç arzı kırķ altı (12) derece otuz sekiz daķıķadur

Sāmaşri Ḥalic-i Қostañtinenüñ şarķ (13) tarafında Bontrāķlinüñ şimāl tarafında bir kiçirek şehrdür

Sāve feth-i sīn-i (14) mühmele ve elif ve vāv ve hā ile iklim-i rābi' den bilād-ı Cebelden Rey ile (15) Hemedān mābeyninde bir medīne-i celiledür ve bundan nefis çār-sūlar (16) ve ra' nā menziller vardır bundan Qumma on iki fersahdur ve bunun (17) ğarbī ve cenūbīsinde bir şehir dağı vardır aña Ave dēler Sāvenūğ (18) tūlı yetmiş bēş derece 'arzı on bēş derecedür

Sebā feth-i sīn-i (19) mühmele ve bā-i muvaḥḥade ve elif-i maḳşūre-i mehmūze ile iklim-i evvelden (20) Yemenden bir medīnedür bānīsī Sabā' bin Yeşcūb bin Ya'rub bin Kaḥtān (21) ismiyle tesmiye olunmuşdur Belkīsūğ taḥt-gāhı idi ve bunda Süleymān [85b] (1) peygāmbereğ kaçır var idi seylü'l-'arim geldiği zamānda bunun ehli müteferriḳ (2) olup medīne el-ān ḥarābedür tūlı altmış sekiz derece 'arzı on dörd (3) derecedür

Sebte feth-i sīn-i mühmele ve sūkūn-ı bā-i muvaḥḥade ve feth-i müşennāt-ı (4) fevḳiyye ve hā ile iklim-i rābi' den Aḳşā-yı Mağribden Baḥr-i Muḥīḫ ile Baḥr-i Rūm (5) mābeyninde berrden Mağrib cānibinden dāḫil olan bir dil ucında bir medīnedür (6) bu medīnenūğ ehli murād edinseler ol dili kesüp baḥri bunun cemī' (7) cevānibine tolaşdurup bunu cezīre ederler idi arz-ı Endelūs ile bunun (8) mābeyninde baḥr ğāyetde tardur ḥattā havā şāfi olduğı zamānda Endelūsdeki (9) Cezīre-i Ḥaḍrā bundan görünür ve bunun şuyı şahriclerde cem' olan (10) yağmur şuyındandır ve ḥāricden dağı götürürler tūlı toḳuz derece 'arzı (11) otuz bēş derece otuz daḳıḳadur

Sebzerān sīn-i mühmele (12) ve sūkūn-ı bā-i muvaḥḥade ve zāy-ı mu' ceme ve rā-i mühmele ve elif ve nūn ile (13) Ḥorāsāndan bir medīnedür tūlı seksen bir derece 'arzı otuz altı (14) derecedür

Sübeyḫale zamm-ı sīn-i mühmele ve feth-i bā-i muvaḥḥade ve sūkūn-ı (15) müşennāt-ı taḥtiyye ve feth-i tā-i mühmele ve lām ve hā ile iklim-i şālişden Afriḳıyyeden (16) bir medīnedür sābıḳda memleket-i Afriḳıyyenūğ taḥt-gāhı idi şonra (17) taḥt-gāh-ı Qayrevān şonra Mehdiyye şonra Tūnus olmuşdur bundan Qayrevāna (18) altmış mildür tūlı otuz derece 'arzı otuz derece otuz daḳıḳadur (19)

Sicistān kesr-i sīn-i mühmele ve kesr-i cīm ve sūkūn-ı sīn-i şāniye ve feth-i müşennāt-ı (20) fevḳiyye ve elif ve nūn ile bir iklim-i 'azīmenūğ ismidür kaçabasınūğ ismi (21) Zerendür lākin bu ism unıdilup nefsi kaçabaya Sicistān dēnilmişdur [86a] (1) iklim-i Sicistān Ḥorāsān ve Mūkrān ve Kermān ve Sind mābeynindedür ve iklim-i (2) Sicistānı ğarb tarafından Ḥorāsān ve ba' zı Hind iḥāḫa etmişdur ve cenūb (3) cānibinden Sicistān ile Fārs ve Kermān mābeyninde olan şahrā iḥāḫa (4) etmişdur ve şark tarafından Sicistān ile Mūkrān

mābeyninde olan şahrā ve bilād-ı (5) Mültāndan bir kıt‘a ihāta etmişdür ve şimāl tarafından bilād-ı Hind ihāta (6) etmişdür Sicistāna nisbetde hīlāf-ı kıyās üzere Siczi dēnilür kesr-i sīn (7) ve sükūn-ı cīm ve kesr-i zāy-ı mu‘ceme ile kıyās mucibince Sicistānī daḡı dēnilür (8) arz-ı Sicistān arz-ı sehldür ve kumlu ve ḡāyetde yēllü yērdür ve bunda (9) yēl degirmenleri çoḡdur kaçan kumu bir yērden bir yēre naql etmek murād ēdinseler (10) kumuḡ öjine ağacdan ve ḡayrı nesneden bir dīvār ēdüp ol dīvāruḡ (11) dibinde yēr yēr delikler ēderler yēl ol deliklerden girüp kumu şavurup ırak (12) yērlere atar ve bilād-ı Sicistān ucuzluḡ keşiretü’l-hayrāt ve vāfiretü’t-temrāt (13) yērdür ehl-i ‘āmmeten ḡanīlerdür

Sicilmāse kesr-i sīn-i mūhmele ve kesr-i cīm ve sükūn-ı (14) lām ve fetḡ-i mīm ve elif ve sīn-i şāniye ve hā ile ıqlīm-i şāniden ḡarb-ı Akşādan (15) bilād-ı Maḡrib ile bilād-ı Sūdānı fāşıl olan şahrāda bir şehrdür ve bunun (16) bir nehri vardur cenūb ve şarḡ tarafından gelüp iki bölük olup (17) bunun cānib-i şarḡisine ve ḡarbisine mūrūr ēder ve bunun sekiz kapusu vardur (18) kanḡı kapudan taşra çıkılsa nehr görünür ve bu nehrüḡ üzerinde besātīn-i (19) keşire vardur ve bunda eşcār ve ešmār-ı bī-şümārdur cemī‘ besātīn ve ešcārını (20) kırḡ mīl mīḡdārı bir dīvār ihāta etmişdür ‘Arab ḡarāmīlerini men‘ için (21) ve bunun ḡalkı kelbi semirdüp yērlər tūlı on üç derece yigirmi iki daḡıka [86b] (1) ‘arzi yigirmi altı derece yigirmi dörder daḡıkadur

Şahartā sīn ve ḡa (2) ve rā-i mūhmelāt ve müşennāt-ı fevḡiyye ve elif ve ba‘zılar katında elif bedeli hā ile (3) bilād-ı Ḥabeşeden bir müstaḡill bilāddur ıqlīm-i evvelden cenūb cānibine ḡāricdür (4) tūlı elli bēş derecedür ‘arzi yoḡdur

Şehūl fetḡ-i sīn ve zamm-ı ḡā-i mūhmeleteyn (5) ve vāv ve lām ile Yemende bir karyedür Şiyāb-ı Şehūliyye buḡa nisbet olunur

Soḡūm (6) sīn-i mūhmele ve ḡā-i mu‘ceme ve vāv ve mīm ile Baḡr-ı Kırımḡ cānib-i şarḡī ve cenūbisinde (7) Ṭarābzōnuḡ şarḡ tarafında ḡaradan üç günlük yēr düz yērdē beldedür (8) ehli müslimūndur bununla Gürc bilādı mābeyni bir günlükdür

Sedūsān (9) fetḡ-i sīn ve zamm-ı dāl-ı mūhmeleteyn ve vāv ve sīn-i şāniye ve elif ve nūn ile (10) ıqlīm-i şālişden Sindden Nehr-i Mehrānuḡ ḡarb tarafında keşiretü’l-hayrāt ve vāfiretü’l- (11) ḡallāt bir şehrdür tūlı toḡsan dörd derece elli daḡıka ‘arzi (12) yigirmi sekiz derecedür

Sürt zamm-ı sīn ve sükūn-ı rā-i mūhmeleteyn ve müşennāt-ı (13) fevḡiyye ile ıqlīm-i şālişden evāyil-i ḡarbdan baḡr kenārında bir medīnedür (14) ḡadīmden taḡt-ḡāh idi lākin

‘Arab harāb etmişdür baħr bunı tecāvüz (15) etdükdensöñra şimāle çevrilüp qaradan bir dil baħre girür Mışra sâhilden (16) olan yoldan Sürtden Feyyūm üzerinden olan yol yakındur Sürt (17) ile Feyyūm mābeyninde olan şahrāda Mu‘izz bin el-Mehdiyyü’l-Fāṭimī Mışra (18) varmağ kaşd etdüğü zamānda vāfir şıhrīcler binā etmişdür tūlı kırk (19) yēdi derece ‘arzı otuz derecedür

Serahs feth-i s̄in ve rā-i (20) mühmeleteyn ve sükūn-ı hā-i mu‘ceme ve s̄in-i mühmele ile ıqlīm-i rābi‘den Ĥorāsāndan (21) Neysābūr ile Merv mābeyninde bir arz-ı sehilde bir medīnedür [87a] (1) ve bunda Herāt şularınun fużalātından ba‘zı eyyāmda gelenden ġayrı (2) aħarşu yoğdur ekşeriyā kıyulardan iħerler ve bunun nevāhīsinde mer‘ā (3) çoğdur ve köyleri kalīldür ve ehlinün mu‘azzam mālı develerdür tūlı (4) seksen beş derece ‘arzı otuz yēdi derecedür

Sürdāniyye zamm-ı s̄in (5) ba‘zılar katında feth-i s̄in ve sükūn-ı rā ve feth-i dāl-ı mühmelāt ve elif ve kesr-i nūn (6) ve feth-i müşennāt-ı taħtiyye ve hā ile ıqlīm-i rābi‘den Baħr-i Rūmda bir cezīre-i (7) kebīredür Fireng lisānında Şardanī dērler bunun şimālden cenūba uzunluğı (8) iki buçuğ günlük yērdür ve bunda çoğ kal‘alar ve gümüş ma‘deni ve mercān (9) ve incü çıkacağ yerler vardur ve bunda bir medīne vardur tūlı otuz (10) bir derece ‘arzı otuz sekiz derecedür

Serekuştā feth-i s̄in ve rā-i (11) mühmeleteyn ve zamm-ı kāf ve sükūn-ı s̄in-i şāniye ve feth-i tā-i mühmele ve hā ile (12) ıqlīm-i hāmisen Endelüsden bir ra‘nā şehrdür havası hūbdur ve besātīn (13) ve enhārı çoğdur tūlı yigirmi derece otuz dağıka ‘arzı kırk (14) iki derece otuz dağıkadur

Sirfendekār kesr-i s̄in ve sükūn-ı rā-i (15) mühmeleteyn ve feth-i fā ve gāh olur fā yerine vāv ve sükūn-ı nūn ve feth-i dāl-ı (16) mühmele ve kāf ve elif ve rā-i mühmele ile ıqlīm-i rābi‘den bilād-ı Ermenden (17) Ceyhānun cenūb cānibinde bir vādīde bir taş üzerinde bir kal‘a-i (18) menī‘adur ba‘zı cevānibinde sūr yoğdur ol taş ile istiğnā (19) olınuğıçün tūlı altmış derece ‘arzı otuz yēdi derece yigirmi (20) dağıkadur

Surmārī zamm-ı s̄in ve sükūn-ı rā-i mühmeleteyn ve mīm ve elif (21) ve rā-i şāniye ve müşennāt-ı taħtiyye ile Tiflīs ile Ĥalāt mābeyninde bir kal‘a-i [87b] (1) menī‘adur ve Buħārā kırasından kıaryedür

Sermağ feth-i s̄in ve sükūn-ı (2) rā-i mühmeleteyn ve feth-i mīm ve kāf ile ıqlīm-i Fārsdan keşirü’l-eşcār (3) ve’l-eşmār bir beldedür

Sermīn feth-i sīn ve sūkūn-ı rā-i mühmeleteyn ve kesr-i (4) mīm ve sūkūn-ı müşennāt-ı taḥṭiyye ve nūn ile ıqlīm-i rābi‘de tevābi‘-i Ḥalebden (5) Ḥalebūn cenūb cānibinde bir günlük yerde keşiretü’l-eşcār ve’l-eşmār bir beldedür (6) şuları şahriclerdendür tūlı altmış bir derece elli daḳıka ‘arzı otuz (7) beş derece on beş daḳıkadur

Serendīb feth-i sīn ve rā-i mühmeleteyn (8) ve sūkūn-ı nūn ve kesr-i dāl-ı mühmele ve sūkūn-ı müşennāt-ı taḥṭiyye ve bā-i muvaḥḥade (9) ile lisān-ı Hindī ile Senkādīb dērler ıqlīm-i evvelden cenūb cānibine (10) ḥāric-i Baḥr-i Hindde bir cezīre-i kebīredür bunda bir medīne vardır (11) ismine Ağnā dērler tūlı yüz yigirmi dörd derece ‘arzı bir buçuk derecedür (12) Cezīre-i Serendībūn tūlı ve ‘arzı seksener fersaḥdur ve bunda ḥaṭṭ-ı (13) istivā üzerinde bir ‘azīm tağ vardır Cebel-i Rāhūn dērler cibālde (14) zıkr olunmuşdur Ādem peygāmbir bu tağ üzerine hūbūṭ etmişdür dērler (15) Serendībde yāḳūt ve elmās ve envā‘-i ‘ıtr ve ‘ūd ve nār-ı cebel ve dābbetü’l- (16) misk ve ma‘den-i zehab ve incü çıkacak yer vardır ve bunun ekşer (17) ehli mecūsdur müslimūn daḥı vardır

Servān feth-i sīn ve sūkūn (18) ve sūkūn-ı rā-i mühmeleteyn ve feth-i vāv ve elif ve nūn ile ıqlīm-i şālişden (19) Sicistāndan Büste iki merḥale yerde keşiretü’l-eşcār ve’l-eşmār bir medīne-i (20) şağīredür tūlı toḳsan derece otuz daḳıka ‘arzı otuz üç (21) derece yigirmi beş daḳıkadur

Serūc feth-i sīn ve zamm-ı rā-i mühmeleteyn [88a] (1) ve sūkūn-ı vāv ve cīm ile ıqlīm-i rābi‘den bilād-ı Cezīreden Ḥarrāna bir merḥale (2) yerde şuları ve būsṭānları ve enārı ve emrūdı ve ayvası vāfir bir şehrdür (3) lākin el-ān ḥarābedür tūlı altmış iki derece kırk daḳıka ‘arzı otuz (4) yedi derece kırk daḳıkadur

Servistān feth-i sīn ve sūkūn-ı (5) rā-i mühmeleteyn ve kesr-i vāv ve sīn-i şāniye ve müşennāt-ı fevḳiyye ve elif ve nūn (6) ile ma‘nāsı servilik demekdür ıqlīm-i şālişden Fārsdan Şirāza üç (7) merḥale yerde bir şehrdür būsṭānları ve aḳarşuları vardır tūlı yetmiş (8) sekiz derece otuz daḳıka ‘arzı yigirmi toḳuz derecedür

Serirü’l-Lān (9) serir ma‘rūfdur el-lānuḡ taşḫiḫi bāb-ı elifde geçmişdür ıqlīm-i ḥāmısdan (10) Bābü’l-Ebvāba qarib Cebel-i Ḳaytaḳa muttaşıl bir tağ üzerinde bir memleket-i (11) vāsi‘adur mülūk-i ‘Acemden biri ba‘zı eḳaribini ol memlekete nāyib edüp (12) ol mevzi‘de aḡa Serir vaż‘ eyledüḡiḡün Serirü’l-Lān denilmek ile (13) ma‘rūf olmuşdur tūlı yetmiş üç derece ‘arzı kırk dörd derecedür (14)

Serīre Baħr-i Aħdarda ya‘nī Hind Denjizinde Cezīre-i Mihrācuḡ medīnesidūr (15) bu medīne ol cezīrenūḡ vasaṡındadır baħrden bu cezīreye bir dil (16) girmiřdūr bu medīne ol dilūḡ nihāyetindedūr

Sirreyn kesr-i sīn-i mūhmele (17) ve fetḡ-i rā-i mūhmele-i mūředdede ve sūkūn-ı mūřennāt-ı taḡtiyye ve nūn ile ıķlīm-i evvelden (18) Yemenden sāḡil-i baħrde Cūddeye řarīb ve Mekkeye dōrd gūnlūk yērde (19) bir kiçirek řehrdūr Yelemlem denilen řarye ki ehl-i Yemenūḡ mīķātıdır buḡa (20) řarībdir ṡulı altmıř altı derece ‘arzı yigirmi derecedūr

Saṡif (21) fetḡ-i sīn ve kesr-i ṡā-i mūhmeleteyn ve mūřennāt-ı taḡtiyye ve fā ile ıķlīm-i řāliřden [88b] (1) ġarb-ı Evsatdan Teyhert ile Kayrevān mābeyninde Bicāyenūḡ cenūb (2) cānibinde iki merḡale yērde keřiretū’l-enhār ve’l-eřcār vāfiretū’l-ġallāt (3) ve’l-eřmār bir medīne-i kebīredūr ve bunda Ebkcān dērler bir taġ vardır (4) Saṡifūḡ řal‘ası bu taġuḡ üzerindedūr ṡulı yigirmi altı derece (5) ‘arzı otuz bir derecedūr

Sī‘irt kesr-i sīn ve kesr-i ‘ayn ve sūkūn-ı (6) rā-i mūhmelāt ve mūřennāt-ı fevkıyye ba‘zılar řatında İś‘irz kesr-i hemze ve (7) sūkūn-ı sīn ve kesr-i ‘ayn ve sūkūn-ı rā-i mūhmelāt ve zāl-ı mu‘ceme ile ıķlīm-i (8) rābi‘den Diyār-ı Rebi‘adan Mavřılıḡ řarķ ve řimāl řarafında beř gūnlūk (9) yērde bir taġ üzerinde keřiretū’l-eřcār ve’l-eřmār bir medīnedūr ve Amidūḡ (10) cenūb cānibinde dōrd gūnlūk yērdedūr ṡulı altmıř sekiz derece (11) ‘arzı otuz yēdi derece yigirmi daķıķadır

Soġd zamm-ı sīn-i mūhmele (12) ve sūkūn-ı ġayn-ı mu‘ceme ve dāl-ı mūhmele ile ġāh olur řoġd daġı dērler (13) řād-ı mūhmele ile Māverā-i Nehrde Soġd-ı Semerķand dēnilen nāḡiyedūr (14) cinān-ı dūnyā dōrddūr dēmiřledūr biri Soġd-ı Semerķand ve biri Ġūṡa-i (15) Dimařķ ve biri Bařra řatında Nehr-i Ūbülle ve biri Fārsda ři‘b-i Bevvān- (16) dur lākin Soġd-ı Semerķand bu dōrdūḡ efdālidūr zīrā vādī-i Soġd-ı Semerķand (17) ḡadd-ı Buḡārādan ḡadd-ı Būtteme varınca sekiz gūnlūk mīķdārı çekilūp gitmiřdūr (18) bu ortalıķ cümleten eřcār ve eřmār ve enhār ve bāġlar ve bāġçeler ile (19) ṡop ṡoludur bunlaruḡ māverāsi mezra‘alar ve mezra‘alar māverāsi (20) mer‘ālardır

Sūfāle zamm-ı sīn-i mūhmele ve fā ve elif ve lām ve hā ile (21) iki řehrūḡ ismidūr birine Sūfāletū’l-Hind ve birine Sūfāletū’z-Zenc [89a] (1) dērler Sūfālet-i Hind ıķlīm-i evvelden Hindden sāḡil-i Baħr-i Hindde bir medīne-i (2) ma‘mūredūr ḡalkı ve ticārātı ġāyetde çoķdur ve bunda incü çıkar bunūḡ (3) ile Sindān mābeyni beř merḡaledūr ve buḡa Sūfāre daġı dērler sīn-i (4) mūhmele ve vāv ve fā ve elif ve rā-i mūhmele ve hā ile ṡulı yüz dōrd (5) derece elli beř daķıķa ‘arzı on ṡoķuz derece otuz beř daķıķadır (6) ammā Sūfāle-i

Zenc hatt-ı istivānuñ cenūb cānibinde bilād-ı Zencde bir şehrdür (7) halkı müslimündür ekşer ma'ışetleri altun ve demür iledür libāsları kaplan (8) derileridür bilād-ı Zencde at igen yaşamaduğičün bunlaruñ cengleri şıgır (9) üzerindedür tūlı elli derece 'arzı cenūb cānibine bir derecedür (10)

Sukūtra zamm-ı sīn-i mühmele ve zamm-ı kāf ve sūkūn-ı tā ve feth-i rā-i mühmeleteyn (11) ve hā ile ba'zılar kāfuñ zammesini şu'belendürüp Suķūtrī dērler (12) vāv ile ıqlīm-i evvelden Baħr-i 'Ummānda bir cezīre-i meşhūredür uzunluğı (13) seksen fersaħdur ve cenūbdan şimāle münħarifdür bunuñ ile 'Aden mābeyni (14) gemi seyri ile dörd günlükdür ve bunda şabr ve iki qarındaş kanı olur (15) ve bunuñ ehli naşārā-i neşūriyyedür ve bunda bir bınar vardur (16) 'aklı ziyāde eyler tūlı yetmiş dörd derece otuz daķıķa 'arzı toķuz (17) derecedür

Selā feth-i sīn-i mühmele ve lām-elif ile ıqlīm-i şālīşden ğarb-ı (18) Aķşādan bir medīne-i kadīme ve 'azīmedür ğarbisi Baħr-i Muħiṭ ve cenūbisi (19) bir nehr-i kebīredür bunuñ öninde nehrüñ şatt-ı cenūbisinde nehr ile Baħr-i (20) Muħiṭ üzerinde 'Abdü'l-Mü'min bir kaşr binā edüp bu kaşruñ eṭrafını (21) evler edüp bir mevzi' bir şehir olup buña Mehdiyye dēyü ad vērmişdür [89b] (1) ve Selānuñ topraķı kıızıl kumdur tūlı yēdi derece on daķıķa 'arzı (2) on üç derece otuz daķıķadur

Sultaniyye buña Kuñgurlān (3) dērler zamm-ı kaf ve sūkūn-ı nūn ve zamm-ı ğayn-ı mu'ceme ve sūkūn-ı rā-i mühmele (4) ve lām-elif ve nūn ile ıqlīm-i hāmisen Ezrebicāndan Tibrizüñ (5) cānib-i şarķi ve cenūbisinde sekiz günlük yerde bir medīne-i muħdeşedür (6) Ĥarbend ibni Argūn binā etmişdür ve bu bir düz yēdedür ve bundan (7) Gilān tağlarına bir günlükdür tūlı yetmiş altı derece 'arzı otuz toķuz (8) derecedür

Selemās feth-i sīn-i mühmele ve feth-i lām ve elif ve sīn-i mühmele ile (9) ıqlīm-i rābi' den Ezrebicāndan Ĥöyüñ cānib-i ğarbi ve şimālisinde yēdi fersaħ (10) yerde bir medīnedür Ezrebicānuñ cānib-i ğarbda ser-ħaddidür tūlı yetmiş (11) bir derece 'arzı kırķ derecedür

Selmeyye feth-i sīn-i mühmele ve lām ve mīm (12) ve müşennāt-ı taḥtiyye-i müşeddede ve hā ile ıqlīm-i rābi' den tevābi'-i Ĥımşdan (13) şuları ve būsānları ve eşcār ve eşmārı vāfir bir medīne-i laṭifedür (14) ve bunu 'Abdullāh bin Şālīḥ bin 'Abdullāh bin 'Abbās bin 'Abdü'l-Muṭṭalib (15) binā etmişdür ve bunuñ ekşer sükkāni Benū Hāşimdür tūlı altmış bir derece (16) yigirmi daķıķadur 'arzı otuz dörd derecedür

Semerķand (17) feth-i s̄in-i m̄uhmele ve m̄im ve s̄uk̄un-ı r̄a-i m̄uhmele ve feth-i ķāf ve s̄uk̄un-ı n̄un (18) ve d̄āl-ı m̄uhmele ile ıķl̄im-i ħ̄am̄isden M̄aver̄a-i Nehrden V̄adi-i Soĝduņ (19) cen̄ub c̄anibinde bir m̄urtefi‘ yerde bir belde-i ṭayyibed̄ur ve Soĝduņ (20) ķaşabasıdur ve bununı etr̄afında bir ‘az̄im ḥandaķı vardır ve buņa (21) bir nehr gel̄ur ve bu şununı yolu baķırdan yapılmışdur ve ḥandaķ [90a] (1) üzerinden geķurilmiřd̄ur K̄uheķ d̄erler bir ṭaĝ Semerķanda muttaşıldur (2) Semerķandunı ṭaşları ol ṭaĝdan gel̄ur ve şehr̄unı s̄oķaķları c̄umleten (3) ṭaş ile d̄oşenmişd̄ur ṭulı seksen ṭoķuz derece ‘arzı kırķ dereced̄ur (4)

Semnek feth-i s̄in-i m̄uhmele ve s̄uk̄un-ı m̄im ve feth-i n̄un ve ķāf ile Simn̄ane (5) muttaşıl bir belde-i řaĝired̄ur

Simn̄an kesr-i s̄in-i m̄uhmele ve s̄uk̄un-ı (6) m̄im ve feth-i n̄un ve elif ve n̄un-ı ř̄aniye ile ıķl̄im-i r̄abi‘ den K̄umesden Rey (7) ile D̄amaĝan m̄abeyninde bir med̄ine-i meşh̄ured̄ur ṭulı ȳetmiş ṭoķuz (8) derece ‘arzı otuz altı dereced̄ur

Siminc̄an kesr-i s̄in-i m̄uhmele (9) ve m̄im ve s̄uk̄un-ı n̄un ve feth-i c̄im ve elif ve n̄un ile ıķl̄im-i r̄abi‘ den (10) Ṭoĝr̄ust̄andan Belḥ ver̄asında bir med̄ine-i řaĝired̄ur ṭulı ṭoķsan (11) bir derece ‘arzı otuz altı dereced̄ur

Semm̄ure feth-i s̄in-i m̄uhmele (12) ve z̄amm-ı m̄im ve s̄uk̄un-ı v̄av ve feth-i r̄a-i m̄uhmele ve h̄a ile ıķl̄im-i s̄adisden (13) Cel̄alıķa d̄enilen ṭayifen̄unı ṭaĝt-ḡahıdur s̄abıķan buņa m̄uslim̄un m̄alik (14) olmişlar idi şonra Cel̄alıķa yine almışlardur ṭulı on derece (15) ‘arzı kırķ altı dereced̄ur

S̄umeyrem z̄amm-ı s̄in-i m̄uhmele ve feth-i m̄im ve s̄uk̄un-ı (16) m̄uşenn̄at-ı taḥtiyye ve r̄a-i m̄uhmele ve m̄im ile Işfah̄an ile şir̄az m̄abeyninde (17) bir med̄ine-i řaĝired̄ur

S̄umeys̄at z̄amm-ı s̄in-i m̄uhmele ve feth-i m̄im ve s̄uk̄un-ı (18) m̄uşenn̄at-ı taḥtiyye ve s̄in-i ř̄aniye ve elif ve ṭa-i m̄uhmele ile ıķl̄im-i r̄abi‘ den (19) ř̄amdan ķal‘ at̄u‘r-R̄umunı ĝarb tarafında Fur̄at ken̄arında bir şehrd̄ur (20) ṭulı altmış iki derece ‘arzı otuz ȳeği dereced̄ur

Senb̄il (21) s̄in-i m̄uhmele ve n̄un ve b̄a-i muvaḥḥade ve m̄uşenn̄at-ı taḥtiyye ve l̄am ile ıķl̄im-i [90b] (1) ř̄alişden Ehv̄azdan bir n̄ah̄iyed̄ur s̄abıķan F̄arsa t̄abi‘ idi şonra (2) Ḥ̄uzist̄ana t̄abi‘ olmişdur bundan Erc̄ana d̄ord fersaḥdur ṭulı ȳetmiş (3) altı derece on daķıķa ‘arzı otuz derece elli daķıķadur

Senteriyye (4) feth-i s̄in-i m̄uhmele ve s̄uk̄un-ı n̄un ve feth-i m̄uşenn̄at-ı fevķiyye ve kesr-i r̄a-i m̄uhmele ve m̄uşenn̄at-ı (5) taḥtiyye-i m̄uşeddede ve h̄a ile Feyȳumunı ĝarb c̄anibinde bir kiķirek med̄ined̄ur (6) ve İskenderiyyeden ĝarb ve cen̄ub m̄abeyninde on

günlük yêrdedür (7) ve bununun ğāyet ıssı bınarlar[1] vardur tūlı kırk sekiz derece ‘ arzı yigirmi (8) yêdi derecedür

Sincār kesr-i sîn-i mühmele ve sükûn-ı nûn ve feth-i cîm (9) ve elif ve rā-i mühmele ile ıqlîm-i rābi‘ den ve dīyār-ı Rebī‘ adan vasaṭ bir yêrde (10) Mavşıluṅ ğarb cānibinde üç merḥale yêrde bir şehrdür dīyār-ı Rebī‘ ada (11) Sincārdan ğayrısında eşcār yoḫdur tūlı altmış altı derece ‘ arzı (12) otuz altı derecedür

Sind kesr-i sîn-i mühmele ve sükûn-ı nûn ve dāl-ı (13) mühmele ile ism-i ıqlîmdür Sind bin Hām bin Nūḫ ile tesmiye olunmuşdur (14) ıqlîm-i Sindi ciḫet-i ğarbdan ḫudūd-ı Mükran ve şahrā-yı Sicistān ihāta (15) etmişdür ve ciḫet-i cenūbdan Kermān ile Baḫr-i Fārs mābeyninde olan (16) şahrā ihāta etmişdür ve ciḫet-i şarḫdan Baḫr-i Fārs ihāta etmişdür (17) zīrā Sindünj cānib-i şarḫisinde Baḫr-i Fārsdan bir dil girmişdür ve ciḫet-i (18) şimālden Hindünj bir kıṭ‘ ası ihāta etmişdür Sinda nisbetde Sindī (19) dërler nevāḫī-i Bağdādda bir karye vardur ismine Sindī dërler (20) kesr-i sîn-i mühmele ve sükûn-ı nûn ve kesr-i dāl-ı mühmele ile buṅa nisbetde (21) Sindüvānī dërler ıqlîm-i Sind ile bununun mābeynini farḫdan ötüri [91a] (1) farḫdan ötüri

Sindābūr sîn-i mühmele ve nûn ve dāl-ı mühmele (2) ve elif ve bā-i muvaḫḫade ve vāv ve rā-i mühmele ile ıqlîm-i evvelden sevāḫil-i (3) Hindden Baḫr-i Aḫḫardan girmiş bir dilünj üzerinde Tāneye üç merḥale (4) ve Manşüreye on beş fersaḫ yêrde bir şehrdür Cüzerātunj āḫiri (5) Münibārunj evvelidür ve bu ḫuṣṫ ve ḫayzerān kânīdür tūlı yüz dörd (6) derece yigirmi daḫiḫa ‘ arzı on toḫuz derecedür

Sinōb sîn-i (7) mühmele ve nûn ve vāv ve bā-i muvaḫḫade ile ıqlîm-i sādiseden Ḳaradeniz (8) sāḫilinde Ḳaşamōniyyenünj şarḫ ve şimāl cānibinde ve Sāmsūnunj ğarb (9) tarafında dörd merḥale yêrde bir şehrdür ve meşḫur iskeledür ve bununun (10) sūrınunj ba‘ zı burclarını baḫr döğer ve bununun besātīn-i keşīresi (11) vardur tūlı elli yêdi derece ‘ arzı kırk altı derece kırk (12) daḫiḫadur

Sevākin feth-i sîn-i mühmele ve vāv ve elif ve kāf-ı maksüre (13) ve nûn ile ıqlîm-i evvelden sāḫil-i Baḫr-i Ḳulzümde ‘ Ayzāba yêdi merḥale yêrde (14) bir şehri meşḫuredür tüccārunj sevākīnidür tūlı elli sekiz derece ‘ arzı (15) on yêdi derecedür

Sūrā zamm-ı sîn-i mühmele ve sükûn-ı vāv ve feth-i (16) rā-i mühmele ve elif ile Bağdād ile Kūfe mābeyninde bir medīnedür (17)

Sūs zamm-ı s̄in-i m̄uhmele ve s̄ük̄un-ı vāv ve s̄in-i s̄āniye ile (18) ıql̄im-i s̄āl̄iṣden H̄ūzistāndan bir med̄ine-i k̄ad̄imed̄ür t̄ūfān-ı Nūh̄dan (19) ṣoṣra evvel binā olınan ḥiṣār bunun ḥiṣārıdır Sūs bin Sām (20) bin Nūh̄ binā étmişdür Dāniyāl peygāamberün ḡabri bundadır t̄ulı yétmiş (21) üç derece kırk bés daḡıka ‘arzı otuz iki derecedür Sūs [91b] (1) iki med̄inenün daḡı ismidür biri ıql̄im-i s̄ān̄iden ḡarb-ı Aḡṣādan (2) berrden baḡre kırk m̄il miḡdārı girmiş bir dilün ṡarafında bir med̄inedür (3) buṡa Sūs-ı Aḡṣā d̄erler t̄ulı bés derece ‘arzı yigirmi yedi derece (4) yigirmi daḡıkadur biri daḡı ıql̄im-i s̄āl̄iṣden Afr̄ıkiyyeden Tūnusun (5) cenūb ve ṡarḡ cānibinde baḡr kenārında bir med̄ine-i k̄ad̄imed̄ür buṡa (6) Sūs-ı Ednā d̄erler bunun ile Sūs-ı Aḡṣā mābeyni üç aylık (7) mesāfedür ve buṡa Sūsā daḡı d̄erler hā ile ve bunun kireçden (8) s̄urı vardur ve bundan Mehdiyeye iki merḡale yerdür t̄ulı otuz (9) dörd derece on daḡıka ‘arzı otuz yedi derece kırk (10) daḡıkadur

Sūḡū’l-erba‘ā ıql̄im-i s̄āl̄iṣden Ehvāzdan (11) nevāḡi-i H̄ūzistānda bir ṡehrdür bundan ‘Asker-i Mükreme altı fersaḡ ve H̄ıṣn-ı (12) Mehdiye on altı fersaḡdur t̄ulı yétmiş dörd derece kırk bés (13) daḡıkadur ‘arzı otuz derece kırk bés daḡıkadur

Sūḡū’s-Sūlaṣā (14) Baḡdādda Nehr-i Ma‘lānun cānib-i ṡarḡisinde bir maḡalledür ve bunda (15) bazārların bir büyük çār-sūsı vardur Baḡdād binā olmazdan (16) evvel her ayda ṡāl̄iṣā güninde bu mevzi‘ de bāzār ṡurur idi bu mevzi‘ (17) ol bāzār günine nisbet olunup Sūḡū’s-Sūlaṣā d̄enilmişdür (18)

Sūḡcū zamm-ı s̄in-i m̄uhmele e s̄ük̄un-ı vāv ve kāf ve zamm-ı c̄im ve vāv (19) ile ıql̄im-i ḡām̄isden Ṣinun ṡimāl ṡarafında bir düz yerde bir ṡehrdür (20) ve eṡrāfını enhār-ı ṡiḡār iḡḡāta eylemişdür ve besāt̄in-i kes̄iresi vardur (21) bunun ile H̄ānḡū mābeyni dörd günlük yoldur t̄ulı yüz [92a] (1) elli yedi derece ‘arzı kırk dercedür

Sūveydiyye bilād-ı Ṣāmdan nehr-i ‘Āṡinun (2) Aḡdeñize aḡduḡı yerde bir ṡehrdür t̄ulı elli yedi derece on daḡıka ‘arzı (3) otuz bés derece kırk bés daḡıkadur **Sūveys** nevāḡi-i Mıṡrdan Baḡr-i Ḳulzüm (4) sāḡilinde bir ṡehrdür H̄aremeyn-i Ṣer̄ifeynun iskelesidür Fuṡṡāṡdan buṡa yedi (5) günlük yerde ammā beriyyedür

Sūhvererd zamm-ı s̄in-i m̄uhmele ve s̄ük̄un-ı hā ve fetḡ-i (6) rā-i m̄uhmele ve vāv ve s̄ük̄un-ı rā-i s̄āniye ve dāl-ı m̄uhmele ile ıql̄im-i rābi‘den bilād-ı (7) Cebelden Zencān ḡurbında bir ṡehrdür ekṡer ehli ekrāddur t̄ulı yétmiş üç derece (8) yigirmi daḡıka ‘arzı otuz bés derecedür

Siyāh Kūh ma‘ nāsı kara tağ (9) demekdür ıqlīm-i sādiseden Baħr-i Hazezde bir cezīre-i kebirede tağdur bunda (10) enhār ve eşcār bī-şümārdur bu cezīrede bu tağdan ğayrı yèr mesken (11) degüldür tūlı yètmiş toköz derece ‘ arzı kırk sekiz derece otuz daķıkadur (12) Siyāh Kūh Hōrāsān şahrāsına muttaşıl bir tağuş dağı ismidür bu tağ ıqlīm-i (13) sādīsūñ ve sābi‘ üñ ‘ arzı istiğrāk édüp Baħr-i Hazez ile bile devr (14) édüp medīne-i Bābuñ şimāl cānibine muttaşıl olur

Sīb kesr-i sīn-i mūhmele (15) ve sūkūn-ı müşennāt-ı tahtıyye ve bā-i muvaħħade ile Sevād-ı Kūfede bir nehrdür bu nehrün (16) kenārı bir nāhiyedür Qaşr-ı ibni Hübeyre bu nāhiyededür Sīb Başrada (17) Vāsıñ cānibinde bir nehrün dağı ismidür üzerinde çok kıyeyler vardur (18)

Sīhū kesr-i sīn-i mūhmele ve sūkūn-ı müşennāt-ı tahtıyye ve zamm-ı hā-i mu‘ ceme ve vāv ile (19) Hāñkūya qarīb bir tatlu göldür devri nişf-ı yevm miķdārıdur

Sīrāf (20) kesr-i sīn-i mūhmele ve sūkūn-ı müşennāt-ı tahtıyye ve fetħ-i rā-i mūhmele ve elif ve fā ile (21) ıqlīm-i şāliseden Baħr-i Fārs sāhilinde Kermān cānibinde bir şehrdür Fārsuş [92b] (1) bir ‘ aźim iskelesidür ve bunda zer‘ ü zar‘ yoķdur ve bunuş ehli bināya (2) tamām ihtimām ederler hattā ba‘ zı tüccār bir eve üç biñ dīnārdan ziyāde (3) ħarc eder dèrler ve bunuş eṭrāfında besātīn ve eşcār yoķdur ağac (4) buña bilād-ı Zencden gelür ve bunuş ıssısı muħkemdür tūlı yètmiş sekiz derece (5) ‘ arzı otuz altı derecedür

Sīrcān kesr-i sīn-i mūhmele ve sūkūn-ı (6) müşennāt-ı tahtıyye ve rā-i mūhmele ve fetħ-i cīm ve elif ve nūn ile ıqlīm-i şāliseden (7) Kermāndan bir şehrdür Kermānuñ qaşaba-i kebiresidür bundan Cīrūfte iki merħale (8) yèrdür tūlı seksen sekiz derece ‘ arzı otuz derecedür

Sīrevān kesr-i (9) sīn-i mūhmele ve sūkūn ve müşennāt-ı tahtıyye ve fetħ-i rā-i mūhmele ve vāv ve elif ve nūn (10) ile ıqlīm-i rābi‘ den bilād-ı Cebelden bir nāhiyedür medīnesine Māsebezān (11) dèrler fetħ-i mīm ve elif ve fetħ-i sīn-i mūhmele ve fetħ-i bā-i muvaħħade fetħ-i zāl-ı (12) mu‘ ceme ve elif ve nūn ile bu Mekke-i Müşerreffe gibi tağlar arasında bir medīne-i (13) kadīmedür ve vasaṭ-ı medīnede enhār-ı cāriyyesi vardur ħulefā-yı ‘ Abbasiyyeden (14) Mehdī bunda sākin idi ve bunda vefāt édüp bunda defn olunmuşdur (15) tūlı yètmiş sekiz derece ‘ arzı otuz sekiz derece otuz daķıkadur (16) Sīrevān Nefs köylerinden bir köye dağı dèrler ve Reyy kırbında (17) bir mevzi‘ e dèrler

Sīs kesir-i sīn-i mühmele ve sükūn-ı müşenāt-ı taḥtiyye (18) ve sīn-i şāniye ile ıqlīm-i rābi‘den bilād-ı Ermenden bir belde-i kebīredür (19) Ermen pādīşāhı Lāvi binā etmişdür dērler ve ba‘zılar Reşīdūñ (20) ḥuddāmından ba‘zı binā etmişdür dērler ve bunun bir uzun tağ (21) üzerinde ḳal‘ası ve sūrı vardır ve būsṭānları ve enhār-ı şīgārı [93a] (1) vardır bundan ‘Ayn-ı Zerbeye ve Mışşışaya yigirmi dörder fersaḥdur (2) tūlı altmış derece ‘arzı otuz yēdi derecedür

Sīfū’l-Baḥr kesr-i sīn-i (3) mühmele ve sükūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve fā ile ma‘rūfdur ıqlīm-i şālīşden Baḥr-i Fārs (4) sevāḥilinden bir mu‘ayyen sāḥilūñ ismidür bunda niçe kıryeler ve mezra‘alar (5) vardır ammā ıssısı ḳavī yērdür tūlı yētmış altı derece on daḳıḳa ‘arzı (6) otuz sekiz derece elli daḳıḳadur Sīniz kesr-i sīn-i mühmele ve sükūn-ı (7) müşennāt-ı taḥtiyye ve kesr-i nūn ve sükūn-ı müşennāt-ı şāniye ve zāy-ı mu‘ceme ile ıqlīm-i (8) şālīşden Fārsdan bir belde-i şağīredür ekşer yeri ḥarāb olmuşdur (9) tūlı yētmış altı derece kırk beş daḳıḳa ‘arzı otuz iki derecedür (10)

Sīlā sīn-i mühmele ve müşennāt-ı taḥtiyye ve lām ve müşennāt-ı şāniye ile Baḥr-i Şarḳda (11) bir cezīredür Baḥr-i Ğarbdā cezāyir-i Ḥālidāt gibi lākin bu keşīretü’l-ḥayrāt ve vāfīretü’l- (12) ḡalātdur cezāyir-i Ḥālidāt ḥarābedür ve bu ıqlīm-i evvelden cenūb cānībinedür (13) tūlı yüz yētmış derece ‘arzı yoḳdur

Sīvās kesr-i sīn-i mühmele ve (14) sükūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve fetḥ-i vāv ve elif ve sīn-i şāniye ile ıqlīm-i ḥāmidür (15) Rūmdan bir belde-i kebīre-i müsevveredür ḳal‘a-i şağīresi vardır ve bunun (16) enhārı keşīre ve eşcārı ḳalīledür ve şehre nışf-ı fersaḥ yērde bir nehr-i (17) kebīri vardır ve bunun kışı berkdür bunun ile Ḳaysāriyye mābeyni altmış (18) mīldür ve bu yolda misāfirler için yigirmi dörd ḥān vardır Erzenü’r-Rūm (19) bunun şarḳ tarafındadır tūlı altmış bir derece otuz daḳıḳa ‘arzı kırk derece (20) on daḳıḳadur

faşlü’ş-şīn (21)

Şāzyāḥ fetḥ-i şīn-i mu‘ceme ve elif ve zāl-ı mu‘ceme ve fetḥ-i müşennāt-ı taḥtiyye ve elif [93b] (1) ve ḥā-i mu‘ceme ile Neysābūr ḳapısında kırye gibi bir yērdür Neysābūra muttaşıldur (2) ve bunda Dārü’s-Salṭana vardır

Şāş şīneyn-i mu‘cemeteyn ve mābeynlerinde (3) elif ile Nehr-i Seyḥūn māverāsında ıqlīm-i ḥāmiden bir medīnedür ve ismi (4) ıqlīm-i ‘örfīdür ve bunun yigirmi beş pāre şehri vardır Şāş Māverā-i (5) Nehrūñ eşref bilādıdır cemī‘ evlerinde aḳarşuları vardır ve bundan

(6) Hucendeye dörd merhale yerdür tūlı seksen toköz derece on daķıķa (7) ‘ arzı kırık iki derece otuz daķıķadur

Şātibe feth-i ŧin-i mu‘ ceme (8) ve elif ve kesr-i tā-i mühmele ve feth-i bā-i muvaħħade ve hā ile Endelüsden Kırtubanū (9) ŧarķ tarafında bir medine-i ‘ aźimedür ve bunū birkaç teferrüç-gāhı vardur (10) birine Buṭaħā ve birine Ğadīr ve birine ‘ Ayn-ı Kebīre dērler

Şāliyāt feth-i ŧin-i (11) mu‘ ceme ve elif ve kesr-i lām ve müşennāt-i taħtiyye ve elif ve müşennāt-ı fevķiyye ile bilād-ı (12) Menībārdan bir beldedür

Şām ıķlīm-i ‘ örfi ma‘ rūfdur bunı mağrib tarafından (13) Ṭarsūsdan Rufaħa varınca Baħr-i Rūm ihāta etmişdür ve cenūb cānibinden (14) Rufaħdan Tih-i Benī İsrā’ ile ve Şevike ve Eyleye ve Belķāya mümtedd olan hadd (15) ihāta etmişdür ve cihet-i ŧarķdan Belķādan Şarħade ve etrāf-ı Ğūṭaya (16) ve Selemiyyeye ve Halebe ve Bālise mümtedd olan hadd ihāta etmişdür ve ŧimāl tarafından (17) Bālisden Furāt ile ķal‘ a-i Necme ve Bīreye ve ķal‘ atū’r-Rūma ve Sümeysāta (18) ve Hıŧn-ı Manşūra ve Behesnāya ve Mar‘ aṣa ve bilād-ı Sise ve Ṭarsūsa (19) ve Baħr-i Rūma mümtedd olan hadd ihāta etmişdür bu ıķlīme Şām dēnildüĝinde (20) niçe vech vardur ba‘ zılar dēmişdür ki Benī Ken‘ āndan bir ķavm buña teṣā’üm (21) etdiler ya‘ nī ŧol cānibe gitdiler zīrā Şām Mekke-i Müşerrefenū ŧol [94a] (1) cānibinedür ba‘ zılar Sām bin Nūħ ile tesmiye olunmuşdur dēmişdür (2) Sāmū ismi Süryānī dilinde Şāmdur ŧin-i mu‘ ceme ile ba‘ zılar Şāmāt (3) ile tesmiye olunmuşdur dēmişdür Şāmāt begler dēmekdür bu ıķlīmū (4) ba‘ zı yeri ebyaz ve ba‘ zı esved ve ba‘ zı aħmer olduĝiçün begler (5) gibi olduĝiçün ecluden Şām dēnilmişdür ve Şām beş cünddür evvelkisi (6) Furātdan Cünd-i Kınnesrīndür ikincisi Cünd-i Hıms üçüncüsü Cünd-i (7) Dimaŧķ dördüncüsü Cünd-i Hāvrān beşincüsü Cünd-i Fileŧīndür (8) bu beş Cündū ĝni Furātdan Fileŧīne dekdür uzunı hadd-ı ŧarķīden (9) Baħr-i Rūma dekdür

Şāmıs feth-i sīn-i mu‘ ceme ve elif ve kesr-i mīm ve sīn-i (10) mühmele ile ıķlīm-i rābi‘ den Baħr-i Rūmda bir cezīredür Cezīre-i (11) Afrīṭiŧ ile ŧimāl mābeynindedür tūlı altmış iki derece ‘ arzı (12) otuz sekiz derecedür

Şāvkeŧ feth-i ŧin-i mu‘ ceme ve elif ve vāv (13) ve feth-i kāf ve ṣā-i müşelleŧe ile ıķlīm-i hāmısdan bilād-ı Şāŧdan bir (14) beldedür tūlı toķsan derece otuz daķıķa ‘ arzı kırık bir derecedür (15)

Şībām kesr-i ŧin-i mu‘ ceme ve feth-i bā-i muvaħħade ve elif ve mīm ile ıķlīm-i (16) evvelden cenūb cānibine ıķlīm-i evvelden hāric-i Yemende bir ŧa‘ b ṭağdur (17) Şan‘ āya

bundan on bir merhale yerdür ve bunda ‘aķık ma‘ deni (18) ve göz boncuğı ma‘ deni vardur tūlı yetmiş bir derece ‘arzı on (19) iki derece

Şebürkân ŧın-i mu‘ ceme ve bā-i muvaħħade ve vāv ve rā-i (20) mühmele ve ķaf ve elif ve nūn ile ıķlīm-i rābi‘ den Ĥorāsāndan bir ŧehrdür (21) Cūzcānānuĝ medīnesidür bununu aķarşuları ve bir miķdār [94b] (1) būsānları vardur bundan Belĝe on toķuz fersaħdur tūlı toķsan (2) derece ‘arzı otuz altı derece kırķ bēş daķıķadur

Şibliyye kesr-i (3) ŧın-i mu‘ ceme ve sūkūn-ı bā-i muvaħħade ve kesr-i lām ve müşennāt-ı taħtiyye ve hā ile (4) Māverā-i Nehrde bilād-ı Ūsrūşeneden bir medīnedür Şeyĝ Şibli bundandır (5)

Şübays zamm-ı ŧın-i mu‘ ceme ve fetĝ-i bā-i muvaħħade ve sūkūn-ı müşennāt-ı taħtiyye ve sā-i (6) müselleşe ile Aĝaş dēnilen taĝuĝ ŧarķ tarafında bir taĝdur ikisinūĝ (7) mābeyni bir at segirdimidür

Şiħr kesr-i ŧın-ı mu‘ ceme ve sūkūn-ı hā ve rā-i (8) mühmeleteyn ile bilād-ı Yemenden ‘Aden ile Zafār mābeyninde bir belde-i ŧaĝiredür (9) ŧuları ķuyulardandır bundan Ĥaĝramevte dörd gūnlük yerdür (10) ve buĝa ĝurmā Ĥaĝramevtten gelür

Şuhūre zamm-ı ŧın-i mu‘ ceme ve hā-i (11) mühmele ve vāv ve rā-i mühmele ve hā ile Kūsve ile Dimaŧķ mābeyninde bir ‘aķabe-i (12) laťifedür

Şedūne fetĝ-i ŧın-i mu‘ ceme ve dāl-ı mühmele ve vāv ve nūn (13) ve hā ile İŧbiliyye nevāĝisinden Baħr-i Muĝit cānibine bir nāĝiyedür (14)

Şerāh fetĝ-i ŧın-i mu‘ ceme ve rā-i mühmele ve elif ve hā ile Belķānuĝ (15) cenūb cānibinde beriyye-i Ūrdūnn de bir taĝdur el-ān fellāħlar sākin olurlar (16)

Şerce fetĝ-i ŧın-i mu‘ ceme ve sūkūn-ı rā-i mühmele ve cīm ve hā ile ıķlīm-i (17) evvelden Yemenden sāĝil-i baħrde bir belde-i ŧaĝiredür tūlı altmış (18) bēş derece kırķ daķıķa ‘arzı on altı derece yigirmi daķıķadur (19)

Şermaĝūl fetĝ-i ŧın-i mu‘ ceme ve sūkūn-ı rā-i mühmele ve fetĝ-i mīm ve ĝayn-ı (20) mu‘ ceme ve vāv ve lām ile Nesā Tevābi‘ den Ĥorāsānda bir ķal‘ a-i ĝaŧinedür (21)

Şermekān fetĝ-i ŧın-i mu‘ ceme ve sūkūn-ı rā-i mühmele ve fetĝ-i mīm [95a] (1) ve ķāf ve elif ve nūn ile ıķlīm-i ĝāmisen Ĥorāsāndan İsfereyne (2) ķarīb bir ŧehrdür ‘Acem buĝa Carmekān dēr ve bu Tirmidūĝ cenūb (3) ve ŧarķ cānibinde altı fersaĝ yēdedür tūlı seksen yēdi derece (4) otuz bēş daķıķa ‘arzı otuz altı derece otuz daķıķadur (5)

Şervân feth-i şîn-i mu'ceme ve sükûn-ı rā-i mühmele ve feth-i vāv ve elif (6) ve nûn ile iklim-i hāmısdan Ezrebicāndan ba'zılar katında Errāndan (7) bir medinedür Anüşervân binâ ettiğiçün Anūsın hāzf edüp (8) Şervân demişlerdür tûlı altmış sekiz derece on yedi dakika 'arzı (9) kırk bir derece kırk beş dakikadur ba'zılar Şervân vilâyet adıdur (10) kaşabası Şemâhîdür demişlerdür

Şi' b-i Bevvân kesr-i şîn-i mu'ceme (11) ve sükûn-ı 'ayn-ı mühmele ve bā-i muvaḥḥade ve feth-i muvaḥḥade-i sâniye ve feth-i vāv-ı (12) müşeddede ve elif ve nûn ile Bevvân-ı Keşşidād Şi' b-i Bevvân Nevbîz- (13) cāndan iki fersaḥ yerde bir niçe karyeler ve şulardur ki biri (14) birine muttaşıldur ve üzerinde eşcār-ı keşîre vardır hattâ ol (15) köyleri örtmişdür içine girmeyince ol köyler görünmez cinân-ı (16) cihân dördür biri Ğûṭa-i Dimaşq ve biri Nehr-i Übülle ve biri (17) Şoğd-ı Semerqand ve biri Şi' b-i Bevvāndur

Şuğr Bekāda zıkr (18) olunmuşdur

Şakîf feth-i şîn-i mu'ceme ve kesr-i kâf ve sükûn-ı (19) müşennât-ı taḥtiyye ve fā ile iki kal' anuḡ ismidür birine Şakîf-ı (20) Ernûn dەرler Ernûn feth-i hemze ve sükûn-ı rā-i mühmele ve zamm-ı (21) nûn ve sükûn-ı vāv ve nûn-ı sâniye ile bir şaḡşuḡ ismidür [95b] (1) Şakîf ana muzâf olmuşdur iklim-i sâlisden tevâbi' -i Dimaşqdan Dimaşq (2) ile sâhil mabeyninde Bāniyāsa karîb bir kal' a-i ḡaşinedür tûlı (3) elli yedi derece kırk dakika 'arzı otuz iki derecedür ve birine (4) Şakîf-i Tîrûn dەرler kesr-i müşennât-ı fevkiyye ve sükûn-ı müşennât-ı taḥtiyye (5) ve zamm-ı rā-i mühmele ve vāv ve nûn ile bu daḡı sâhilde şûra⁷³ karîb (6) bir kal' adur

Şilb kesr-i şîn-i mu'ceme ve sükûn-ı lām ve bā-i muvaḥḥade ile (7) İşbilyenüḡ ġarbî ve şimālîsinde sâhil-i baḡrde Kurtubaya toḡuz (8) günlük yerde bir nâhiyenüḡ ve medînenüḡ ismidür

Şelc feth-i şîn-i (9) mu'ceme ve sükûn-ı lām ve cîm ile iklim-i sâdisden Türkistân derbendlerinden (10) bir karye-i kebîredür belde-i şaġîreye müşâbihdür ve bundan Tarāza (11) dörd fersaḡdur tûlı toḡsan derece 'arzı kırk sekiz derecedür (12)

Şaltîş feth-i şîn-i mu'ceme ve sükûn-ı lām ve kesr-i tā-i mühmele ve sükûn-ı (13) müşennât-ı taḥtiyye ve şîn-i sâniye ile İşbilye tevâbi' inden bir medîne-i (14) şaġîre-i ḡaşinedür

⁷³ şûra B: sûra A:

Şelmağān feth-i ŧin-i mu' ceme ve sükūn-ı lām (15) ve feth-i mīm ve ğayn-ı mu' ceme ve elif ve nūn ile nevāhī-i Vāsıtda bir (16) kıaryedür

Şelübīne feth-i ŧin-i mu' ceme ve lām ve sükūn-ı vāv ve kesr-i (17) bā-i muvaħħade ve sükūn-ı müŧennāt-ı taħtiyye ve hā ile Hāŧūn-ı Ğarnāta- (18) dan Baħr-i Zükāk üzerinde bir haŧinedür

Şemāhī feth-i ŧin-i mu' ceme (19) ve taħfif-i mīm ve elif ve kesr-i ħā-i mu' ceme ve müŧennāt-ı taħtiyye ile bir medīne-i (20) 'āmiredür ve Şervānuĝ kaŧabasıdır

Şimŧat kesr-i ŧin-i mu' ceme (21) ve sükūn-ı mīm ve feth-i ŧin-i ŧāniye ve elif ve ŧā-i mühmele ile [96a] (1) ıķlīm-i rābi' den Diyār-ı Muđardan Amid ile Hırtabirt mābeyninde bir kiçirek (2) ŧehrdür ŧülü altmış üç derece ' arzı otuz yedi derecedür (3)

Şemkūr feth-i ŧin-i mu' ceme ve sükūn-ı mīm ve zamm-ı kāf ve sükūn-ı vāv (4) ve rā-i mühmele ile ıķlīm-i ħāmisden Errāndan Berde'aya kıarīb bir (5) kıal' adur bir yüksek mināresi vardur ŧülü yetmiş üç (6) derece ' arzı kırık bir derecedür

Şentirīn feth-i ŧin-i mu' ceme (7) ve sükūn-ı nūn ve kesr-i müŧennāt-ı fevķiyye ve rā-i mühmele ve sükūn-ı müŧennāt-ı (8) taħtiyye ve nūn ile ıķlīm-i ħāmisden Endelüsün ŧimālisinde Baħr-i Birtāniya ki (9) Baħr-i Bördildür anuĝ üzerinde bir ŧehrdür ŧülü sekiz derece on (10) daķıķa ' arzı otuz iki derecedür

Şentemeriye ŧin-i mu' ceme ve nūn (11) ve müŧennāt-ı fevķiyye ve mīm ve rā-i mühmele ve müŧennāt-ı taħtiyye ve hā ile iki (12) medīnenün ismidür Endelüsün biri ŧark cānibinde biri ğarb (13) cānibindedür

Şintiyākū ŧin-i mu' ceme ve nūn ve müŧennāt-ı fevķiyye ve müŧennāt-ı (14) taħtiyye ve elif ve kıaf ve vāv ile ıķlīm-i sābi' den Endelüsden sāhil-i (15) baħrde Baħr-i Muħiŧe bir ğünlük yerde bir medīne-i laŧifedür ŧülü toķuz (16) derece ' arzı kırık toķuz derecedür

Şeneŧ ŧinteyn-i mu' cemeteynün (17) mābeyninde nūn ile Māliķa tevābi' inden bir kıal' adur

Şinkli kesr-i (18) ŧin-i mu' ceme ve sükūn-ı nūn ve kıaf ve lām ve yā ile bilād-ı Münibārdan (19) bir beldedür

Şevbek feth-i ŧin-i mu' ceme ve sükūn-ı vāv ve feth-i bā-i (20) muvaħħade ve kāf ile ıķlīm-i ŧāliŧden ŧāmuĝ Hicāz cānibinde bir medīne-i (21) ŧağiredür ve bir yüksek depenün üzerinde aķ taŧdan yapılmıŧ [96b] (1) kıal' ası vardur ve ol kıal' anuĝ altından iki bınar kııķar

biri (2) al' anu sağında ve biri olındadır yzdeki iki gz gibi (3) ve bunun ecr ve emr ve bestin-i keiresi vardur tlı (4) elli altı derece ' arzı otuz bir derecedur

u zamm-ı in-i (5) mu' ceme ve skn-ı vv ve in-i niye ile Diclenn ar cnibinde (6) tevbi' -i Mavıldan tağlar arasında bir al' a-i mehredur (7) ve Cezire-i ibni ' mere arib bir mevzi' dr

umn zamm-ı in-i (8) mu' ceme ve skn-ı vv ve fet-i mm ve elif ve nn ile ılm-i rbi' den (9) mver-i Nehr-i Ceyunda Trkistnda ağniyndan bir ehrdur (10) tlı tksan bir derece elli daıka ' arzı otuz yedi derece (11) yigirmi daıkadur

ehrbn fet-i in-i mu' ceme ve skn-ı h ve (12) fet-i r-i mhmele ve elif ve fet-i b-i muvhade ve elif ve nn ile ılm-i (13) Bcsir denilen arb ehrn altında orsn yolında Deskeret'l- (14) Melik urbında bir kierek ehrdur Tbe ırmadı bunun ortasından (15) geer

ehrzr fet-i in-i mu' ceme ve skn-ı h ve zamm-ı r-i mhmele (16) ba' zılar atında fet-i r-i mhmele ve zy-ı mu' ceme ve skn-ı vv ve r-i (17) mhmele ile ılm-i rbi' den bild-ı Cebelden bir medne-i ağiredur (18) Zr bin Dhk bin etmidur bundan ulvna yigirmi iki fersa (19) yerdur ucuzluk ehrdur lkin alkı aliz't-ab' dur tlı yetmi (20) derece yigirmi daıka ' arzı otuz be derece otuz be daıkadur (21)

ehrestn fet-i in-i mu' ceme ve skn-ı h ve fet-i r ve skn-ı in-i mhmeleteyn [97a] (1) ve fet-i msennt-ı feviyye ve elif ve nn ile ılm-i rbi' den Neysbr ile rezm (2) mbeyninde bir medne-i mehredur Me' mn-ı alife zamnında ' Abdullh (3) bin Thir bin etmidur ve bundan ok ' ulem opmidur tlı tksan (4) bir derece otuz daıka ' arzı on be derecedur medne-i Ifahn ki (5) Ciy denilmek ile ma' rufedur aa daı ehrestn derler ve Frsdan (6) kre-i Sbrun aabasına daı ehrestn derler

irz (7) kesr-i in-i mu' ceme ve skn-ı msennt-ı tatiyye ve fet-i r-i mhmele ve elif ve zy-ı (8) mu' ceme ile ılm-i liden Frsdan bir medne-i adimedur irz bin (9) Thmre bin etmidur ba' zılar medne-i mudeedur ucccu ' ammısı oğlı (10) Muammed bin el-asım ibni ' Ail bin etmidur ve syir yerlern t' amı bua (11) gelp bununki ayrı yere gitmekde arslan arnına bezedilp irz (12) denilmidur demiqlerdur ve bunda enhr ve ecr bi' umrdur bir ev yodur (13) ki iinde bğcesı ve aarsuyı olmaya ey'l-t-ı Sibeveyn abri (14) bundadır ve bunda Ifahna yetmi iki fersa yerdur tlı yetmi sekiz derece ' arzı (15) yigirmi tokuz derece otuz altı daıkadur

Şeyzer feth-i şīn-i mu‘ceme ve sūkūn-ı (16) müşennāt-ı taḥtiyye ve feth-i zāy-ı mu‘ceme ve rā-i mūhmele ile ıqlīm-i rābi‘ den tevābi‘ -i Hımşdan bir (17) medīne-i şağire ve bunun ıal‘a-i ḥaşinesi ve eşcār ve eşmārı vardır Nehr-i ‘Āşi (18) bunun şimāl tarafından geçer ve bu nehrün üzerinde köpri vardır ve bundan (19) Ḥamāya toköz mīl ve Hımşa otuz üç mīl ve Antākiyyeye otuz altı mīldür tūlı (20) altmış bir derece on daķıka ‘arzı otuz dörd derece elli daķıkadur (21)

faşlü’ş-şād [97b] (1)

Şarı-Kirmān feth-i şād-ı mūhmele ve elif ve kesr-i rā-i mūhmele ve müşennāt-ı taḥtiyye (2) ve feth-i kāf ve kesr-i kāf ve feth-i mīm ve elif ve nūn ile ıqlīm-i sābi‘ den Aķça- (3) Kermānuḡ şark tarafında bir medīne-i şağiredür bunun ile Kırım mābeyni üç (4) günlük yerdür ve bunun muķābilesinde baḡr kenārında medīne-i Sinōbdur (5) tūlı elli beş derece ‘arzı elli derecedür

Şāgān feth-i şād-ı mūhmele ve elif (6) ve feth-i ġayn-ı mu‘ceme ve elif ve nūn ile Merv karasında bir karyedür aşl ismi (7) Cāğāndur ta‘rib olup Şāgān denilmişdür bundan çok ‘ulemā (8) kopmışdur

Şubeybe zamm-ı şād-ı mūhmele ve feth-i bā-i muvaḥḥade ve sūkūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye (9) ve bā-i şāniye ve hā ile medīne-i Bāniyāsuḡ ıal‘asınun ismidür Bāniyās (10) bāb-ı bāda zıkr olunmuşdur

Şuhār zamm-ı şād ve feth-i ḥā-i mūhmeleteyn ve elif (11) ve rā-i mūhmele ile ıqlīm-i evvelden Baḡreynden ‘Ummānuḡ cebel cānibinde olan ıaşabasıdır (12) bu ıaşabanun eşcār ve eşmārı bī-şümārdur tūlı yetmiş dörd derece (13) ‘arzı on toköz derece yigirmi daķıkadur

Şarāy feth-i şād ve rā-i mūhmeleteyn (14) ve elif ve müşennāt-ı taḥtiyye ile ıqlīm-i sābi‘ den Baḡr-i Ḥazezün ġarb ve şimāl cānibinde (15) Nehr-i İtilün şimāl ve şark tarafında bir medīne-i ‘azīmedür mülūk-i Tatarun (16) taḡt-ġāhı idi Cengiz Ḥān evlādından biri binā etmişdür dērler Şarāy-ı (17) Bānū denilmek ile ma‘rūfdur Nehr-i İtil bunun yanından aķup Baḡr-i Ḥazeze (18) dökilür ve bu tüccār için bir büyük iskeledür bunun ġāyet uzun (19) günü on yedi sā‘at olur tūlı yetmiş yedi derecedür ‘arzı (20) elli dörd derecedür

Şarḡad feth-i şād ve sūkūn-ı rā-i mūhmeleteyn (21) ve feth-i ḥā-i mu‘ceme ve dāl-ı mūhmele ile ıqlīm-i şālişden Ḥavrāndan bir [98a] (1) belde-i şağiredür ve bir ıal‘a-i mürtefi‘ası vardır ve bāġları çokdur (2) ammā şuları yağmurdan şıḡriclerde ve birkelerde müctemi‘ olandır ve bunun (3) cānib-i şarkisinde Raşif dērler ‘Irāķa gider bir yol vardır bu

yoldan (4) Şarhadden on günde Bağdâda varılır tûlî altmış derece yigirmi (5) daķıķa ‘ arzı otuz iki derece on beş daķıķadur

Şarşar (6) şādān-ı mühmeletān ve meftūhatān ve raān-ı mühmeletān ile iklim-i şālīşden (7) ‘ Irāķdan Bağdād ile Kūfe mābeyninde Bağdāda üç fersah yerde bir belde-i (8) şaģiredür ve bunun nehri enhār-ı Furātdan evvel münşe‘ ib olan nehrdür (9) tûlî altmış toķuz derece on beş daķıķa ‘ arzı otuz üç derece (10) yigirmi daķıķadur ve Nehr-i ‘ İsanuñ üzerinden bir karyeye daķı Şarşarü’l-‘ Ulyā (11) dērler

Şarmencān feth-i şād ve sūkūn-ı rā-i mühmeleteyn ve feth-i mīm ve sūkūn-ı (12) nūn ve cīm ve elif ve nūn ile nevāhī-i Tirmidden bir nāhiyedür lisān-ı Fārsīde (13) buña Cūmengān dērler

Şa‘de feth-i şād ve sūkūn-ı ‘ ayn ve dāl-ı mühmelāt (14) ve hā ile iklim-i evvelden Yemenden bir medīnedür bundan Şan‘āya altmış fersahdur (15) ve bunda debbāğ hāneler çokdur sāyir yerlere gön ve saħtiyān bundan gider (16) ucuzluķ yērdür tûlî altmış yēdi derece yigirmi daķıķa ‘ arzı on (17) altı derecedür

Şa‘īd feth-i şād ve kesr-i ‘ ayn-ı mühmeleteyn ve sūkūn-ı müşennāt-ı (18) taħtiyye ve dāl-ı mühmele ile Nīlūñ iki cānibinde iki taģuñ mābeyninde Fustātdan (19) Üsvāna varınca bir uzun nāhiyedür bunda niçe şehrler ve köyler vardur (20)

Şaģāniyān feth-i şād-ı mühmele ve ğayn-ı mu‘ceme ve elif ve nūn ve müşennāt-ı taħtiyye (21) ve elif ve nūn-ı muħaffefāt ile lisān-ı Fārsīde Caģāniyān dērler Nehr-i Ceyhūnuñ [98b] (1) māverāsında eşcār ve enhārı bī-şūmār bir vilāyet-i ‘ aźīmedür buña nisbetde (2) Şaģānī ve Şāģānī dērler ba‘zılar Şaģāniyān iklim-i hāmisen Māverā-i (3) Nehrden bir medīnenūñ ismidür ve bu ism cümleten vilāyete daķı ıtlāķ olunur (4) dēmişlerdür tûlî toķsan iki derece kırķ daķıķa ‘ arzı kırķ üç (5) derecedür

Şafākus feth-i şād-ı mühmele ve fā ve elif ve zamm-ı kaf ve sīn-i (6) mühmele ile iklim-i şālīşden Afriķiyyeden Mehdiyyenūñ şarķ tarafında baħr kenārında (7) bir düz yerde bir medīne-i şaģiredür şuları kuyulardandur tûlî otuz (8) beş derece otuz daķıķa ‘ arzı otuz bir derece elli daķıķadur (9)

Şafāt feth-i şād-ı mühmele ve fā ve müşennāt-ı fevķiyye elsin[e]-i nāsda tā yerine (10) dāl-ı mühmele ile iklim-i şālīşden Ürdünnden Buħayre-i Taberiyye kenārında (11) bir medīne-i mutavassıtdur ve ķal‘a-i haşīne ve besātīn ķalīlesi vardur (12) tûlî elli yēdi derece otuz beş daķıķa ‘ arzı otuz iki derece (13) otuz daķıķadur

Şakleb feth-i şād-ı mühmele ve sükūn-ı kâf ve feth-i (14) lām ve bā-i muvaḥḥade ile Şıḳılliyede bir medīnedür buña Dārü's-Şakālibe (15) dērler Şakālibe Şaklāb bin Yāfeş bin Nūh evlādından bir tāyifedür (16) bunların kimi Rūs ve kimi Mecūs ve kimi Naşārā ve kimi 'abede-i şemsīdür ve bunların (17) bilādı Baḥr-i Şāmdan Baḥr-i Muḥīte ve şimāle varıncadur dēmişlerdür

Şıḳılliye (18) kesr-i şād-ı mühmele ve kesr-i kâf ve kesr-i lām-ı müşedde ve feth-i müşennāt-ı taḥtiyye ve hā ile (19) ba' zılar ḳatında meksūrların fethaları ile Baḥr-i Rūmda Afriḳiyye muḳābilesinde (20) bir cezīre-i 'azīmedür ve bu cezīre-i müşelleş şekldür bir zāviyesi şimāl (21) ḫarafınadur bu zāviyeden arz-ı kebīreye altı mīl yērdür bir zāviyesi [99a] (1) cenūb cānibine Atrābuls muḳābilesindedür bir zāviyesi ğarb ḫarafınadur ve bu (2) cezīrenün uzunluğı beş günlük yoldur ve devri on yēdi günlük (3) yoldur ve bunda altun ve gümüş ve demür ve ḳalay ve baḳır ve jīve ve nūşādur (4) ve kuḫl ve zāc ma' denleri vardur ve enhār ve eşcār ve eşmār bī-şümārdur (5) yazda ve ḳışda bunda za' ferān biter ve bunda yanartağ dērler bir tağ (6) vardur baḥr üzerine ḫavāledür devri üç günlük yērdür bu tağın (7) yukarısında āteşün nefesi ḳıḳaçak yērler vardur ḳaçan yēl esse ra' d (8) gibi gümler ve bu mevzi' den kibrit alurlar ve bunda yüzden ziyāde ḳal' a (9) vardur ve çok medīneler vardur ammā meşhūr olanı ikisidür birine (10) Belezm ve birine Messīne dērler ve bu cezīrede zelzele çok olur ekşeriyyā bināları (11) zelzeleden yıḳılır ve Belezmün önünde bir tağ vardur ol tağdan şol (12) ḳadar enhār-ı şīgār ḳıḳar ki anlara Ğırbāl dērler bu cezīre sābıḳan müsümün (13) elinde idi ḫālā Naşārā elindedür Ḥaḳḳ celle ve 'alā dergāhından mütevaḳḳı' (14) ve me'mül ve mutazarri' sü'ül dur ki feth olunup yine müsümün elinde ola (15) amīn yā mu' in

Şalt feth-i şād-ı mühmele ve sükūn-ı lām ve müşennāt-ı fevḳiyye (16) ile ıḳlīm-i şālişden Ürdünnden Eriḫā muḳābilesinde 'Aclūnün cenūb (17) cānibinde bir merḫale yēde berūde bir belde-i şağīredür ve ḳal' ası vardur (18) ve ḳal' anın altında bir 'azīm bınar ḳıḳup şehre aḳar ve bunun besātīn-i (19) keşīresi vardur ḫabbū'r-rümmān ki meşhūrdur sāyir bilāda bundan gider (20) tūlı elli yēdi derece 'arzı otuz iki derecedür sāḫil-i Şāmun şarḳī (21) ve cenūbī cānibinde Cebelü's-Şalt dērler bir tağ vardur bu cebelün ehli [99b] (1) 'āşiler olduğıcün mülk-i mu' azzam-ı Ḥışn-ı Şaltı binā édüp bunlar muḫī' (2) olmışlardur bunun ile 'Aclūn mābeyni ve Kerek mābeyni ikişer merḫaledür (3)

Şulgāt zamm-ı sād-ı mühmele ve sükūn-ı lām ve feth-i ğay-ı mu' ceme ve elif ve müşennāt-ı (4) fevḳiyye ile ıḳlīm-i sābi' den Ḳırımdan baḫrden nışf-ı merḫale yēde bir

medînedür (5) Kıyım egerçiki ism-i ıqlîmdür lâkin nâs Şulgâta ıtlâk etmişlerdür hattâ (6) Kıyım dênirse Şulgât murâd olunur tûlı elli yêdi derece on daķıķa (7) ‘arzı elli derece on daķıķadur

Şan‘ â’ feth-i şâd-ı mühmele ve sükûn-ı (8) nûn ve ‘ayn-ı mühmele ve elif-i memdüde ile ıqlîm-i evvelden Yemenden ‘Adenüñ şarķ-ı (9) şimâl cânibinde tağlar içinde keşîretü’l-enhâr ve’l-eşcâr bir belde-i tayyibedür (10) ve bunda bir yüksek depe vardur Ğumdân dênilmek ile ma‘rûfdur tûlı (11) altmış yêdi derece ‘arzı on dörd derece otuz daķıķadur (12)

Şanf feth-i şâd-ı mühmele ve sükûn-ı nûn ve fâ ile Baħr-i Şarķda cezâyir-i (13) Şîndan bir cezîre-i meşhûredür şarķdan ğarba uzunluğı iki (14) yüz mîldür ‘üduñ â lāsı bundan gelür ve bunda bir medîne vardur (15) tûlı yüz altmış iki derece ‘arzı altı derece kırķ beş daķıķadur (16)

Şanem-i Şümenât şanem ma‘rûfdur Şümenât şâd-ı mühmele ve ba‘zılar kıatında (17) sîn-i mühmele ve sükûn-ı vâv ve feth-i mîm ve nûn ve müşennât-ı fevķiyye ile ıqlîm-i (18) şâniden Hind[d]en bilâd-ı Cüzerâtdan sâhil-i baħrde bir medîne-i meşhûredür (19) Sulţân Maħmûd Sebük-Tiĝin bunu feth edüp şanemini pârelemişdür bu ħuşuşda (20) ba‘zı şuş arâ demişdür

يا فتندان بت كه نامش بو دلالت ⁷⁴ Şi‘r

لشكر محموداندر سعي منات (21)

tûlı toķsan yêdi derece on [100a] (1) daķıķa ‘arzı yigirmi iki derece on beş daķıķadur

Şanemeyn şanemüñ (2) teşniyesidür Ezre‘âta on sekiz mîl yerde bir vilâyetdür

Şüdâķ (3) zamm-ı şâd-ı mühmele ve sükûn-ı vâv ve feth-i dâl-ı mühmele ve elif ve ķâf ile ıqlîm-i (4) sâbi‘ den Kıyımdan Kıradeniz kenârında tağ eteginde bir düz yerde bir medîne-i (5) meşhûredür ve tüccârüñ iskelesidür tûlı elli altı derece ‘arzı elli bir (6) derecedür

Şür zamm-ı şâd-ı mühmele ve sükûn-ı vâv ve râ-i mühmele ile (7) ıqlîm-i şâlişden sevâhil-i Dimaşķdan Baħr-i Rûm kenârında bir medîne-i ‘azîme-i (8) kıadîmedür ‘amme-i ħükemâ-yı Yûnân bundandur ve bunun ħişârı ğâyet şa‘b (9) ħişâr idi kıradan yaña olan tarafınuñ ħavlini Fireng kıazup ħişârı (10) baħre devr etdürmişler idi ve bunda bir ilîmân var idi ve ilîmânüñ aĝzında (11) bir köpri var idi gemiler ilîmâna köpri altından girür idi bundan

⁷⁴ yâ fitnedân ki bit ki nâmeş bu dilât / leşker-i mahmüddândur sa‘î menât

(12) ‘Akkāya on iki mīldür hicretün altı yüz toksanında feth olunmuşdur lākin (13) el-ān harābdur tūlı elli sekiz derece on bēş daķıķa ‘arzı otuz iki (14) derece kırķ daķıķadur

Şahyūn feth-i şād-ı mühmele ve sūkūn-ı hā ve zamm-ı (15) müşennāt-ı taḥtiyye ve sūkūn-ı vāv ve nūn ile ıķlīm-i rābi‘den Cünd-i Kınnesrinden (16) bir medinedür ve bir ‘ālī ķal‘ ası vardır tūlı altmış derece on daķıķa (17) ‘arzı otuz bēş derece on daķıķadur

Şit kesr-i şād-ı mühmele ve sūkūn-ı (18) müşennāt-ı taḥtiyye ve müşennāt-ı fevkıyye ile ‘Irāķda bir medinedür

Şaydā feth-i şād-ı (19) mühmele ve sūkūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve feth-i dāl-ı mühmele ve elif-i maķşūre ile ıķlīm-i (20) şālīşden sevāḥil-i Dimaşķdan bir medīne-i şaģiredür ve ķal‘ a-i ḥaşīnesi (21) vardır bunda Dimaşķa altmış altı mīldür tūlı elli toķuz derece yigirmi [100b] (1) daķıķa ‘arzı otuz üç derece kırķ bēş daķıķadur

Şaymara (2) feth-i şād-ı mühmele ve sūkūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve feth-i mīm ve rā-ı mühmele ve hā (3) ile ıķlīm-i rābi‘den bilād-ı Cebelden enhār ve eşcārı bī-şūmār bir medīne-i (4) şaģiredür tūlı yetmiş bir derece elli daķıķa ‘arzı otuz dörd (5) derece kırķ daķıķadur

Şin kesr-i şād-ı mühmele ve sūkūn-ı müşennāt-ı (6) taḥtiyye ve nūn ile nihāyet-i şarķda bir ıķlīm-i ‘örfinūñ ismidür Şin bin (7) Yāfeş bin Nuḥ ile tesmiye olunmuşdur bunun aşlı budur ki ‘Āmūr bin (8) Yāfeş dedesi Nuḥ peygāber düzdüğü gibi bir gemi düzüp ehli (9) ve ‘ıyālī ile ol gemiye girüp bahri geçüp Şina vardılar andan (10) ol mevzi‘de medīneler binā edüp altun ma‘denleri çıkarup (11) ve şinā‘āt-ı ğarībe ve ‘acībe ihdāş edüp ‘Āmūr üç yüz yıl pādişāh(12) olup vefāt edüp andan sonra karındaşı Şin bin Yāfeş bin Nuḥ (13) pādişāh olup babasının şūretini altundan taşvīr edüp ol (14) şūreti ṭavāf ederler idi sonra ehl-i Şinun ‘ādetleri daḥı bu idi (15) pādişāhlarını taşvīr edüp aña secde ederler idi bu daḥı iki (16) yüz yıl pādişāhlık edüp vefāt etdi evvel bunlar şābi’ın dīninde (17) idiler sonra muḥtelif olup kimi Mecūs ve kimi ehl-i evşān ve kimi ehl-i (18) nīrān olmuşlardır ve bunların boyları kışa ve başları büyük (19) ve burunları pūçe ve levnleri şaruşındur ve bunların katlarında (20) zinā ḥelāldür ve ‘avratun mīrāşı erün mīrāşından ziyādedür ve bunların (21) eşref zīnetleri gergedan boynuzıdır zīrā gergedan

[101a] (1) boynuzı kesildüğü vaķtin içinde şūr-ı muḥtelife-i ‘acībe peydā olur ve bundan (2) kuşaklar ederler ‘ulūm-ı ḥikemiyyede ve şinā‘āt-ı ğarībede ve nuķūş-ı ‘acībede ğāyetde (3) māhirlerdür kaçan bir pādişāh vefāt edüp birkaç oğlu ķalsa ķankısı naķşda (4)

ğāyetde ustā ise anı pādişāh ēderler ve bir pādişāh ki yüz nikāhlu ‘ avratı (5) ve hıdmetkārları fili olsa aña pādişāh dēmezler (6) dērler ve ıqlīm-i Şını ğarb tarafında Şın ile Hind mābeynind[e] olan şahrā (7) ve cenūb cānibinden bihār ve şark cānibinden Bahr-i Muḥīt maşrıķı ve şimāl (8) cānibinden arāzi-i ye ’cūc ve me ’cūc ihāta etmişdür ve dērler ki bunun (9) ‘ arzı tūlından ziyādedür zīrā eķālīm-i seb’ anuñ cümlesini müstemildür ve bunda (10) köylerden ve cezirelerden ğayrı üç yüz pāre medīne-i kebīre vardır (11) ve ḥayvānāt-ı ‘ acībe fīl ve gergedan ve zūrāfa ve bebr ve dābbe-i misk bī-nihāyedür (12) ve şandal ve ābanūs ve kāfūr ve sāyir efāviye bī-ğāyedür ve bunda Şiniyye (13) dērler bir medīne vardır mülūk-i Şiniyyenüñ qadīmden taḥt-ğāhlarıdur ğazāyir-i (14) Şiniyye ki ol diyārdan gelen çanağlarıñ balçuğıdur bunda olur ve ol (15) balçık ğāyetde beyāz ve şeffāfdur bundan düzilen çanağa zehr koyulsa zehri (16) taşra vērür dērler ve bu balçuk şol kadar çok yatur ki şāhibi bundan (17) müntefi’ olmaz belki vārişleri müntefi’ olur dērler ve vilāyet-i Çinüñ mişe- (18) liklerinde insān vardır ki maymūn gibi çağırur ve maymūn tüyi gibi tüyi (19) olur ve ellerini şalıverdüğü vaḫtın topuğlarına erişür ve bir ağacdān (20) bir ağaca kalkır ve bilād-ı Şinüñ verāsında bir niçe çıblağ t̄ayife vardır kimi (21) kıllıdır ve kimi kılsuzdur ve kimi kaçan şems tūlū’ etse ıssıdan kaçup [101b] (1) mağāralara girürler tā şems cānib-i ğarba varınca andan şonra çıkarlar ve bunlar (2) mantar gibi bir ot ve balık ve yēde olan böceklerden yērler ve nāhiye-i şimālde (3) bunlara muḥāzi şaruşın bir çıblağ t̄ayife daḫı vardır bunlarıñ cimā’ ları (4) behāyim cimā’ ı gibidür bir dişiye bir niçesi cimā’ ēder dērler (5)

faşlü’ t̄-tā-i (6)

Tāberān feth-i t̄ā-i mūhmele ve elif ve bā-i muvaḥḥade ve rā-i mūhmele ve elif ve nūn ile (7) ıqlīm-i rābi’ den Ḥorāsāndan nāhiye-i Tūsüñ iki kaşabasınüñ biridür (8) ve bir kaşabası Nevqāndur bu ikisinüñ mābeyni altı fersāhdur bu iki kaşabanuñ (9) biñden ziyāde qaryeleri vardır tūlı seksen derece otuz daķıka ‘ arzı (10) otuz beş derece yigirmi daķıkadur

Tālekān feth-i t̄ā-i mūhmele ve elif ve feth-i (11) lām ve ba’ zılar qatında sūkūn-ı lām ve feth-i kāf ve elif ve nūn ile ıqlīm-i rābi’ den (12) Ḥorāsāndan Mervü’r-Rūd ile Belḥ mābeyninde tağ cānibinde bir medīnedür (13) miyāh-ı cāriyye ve besātīn-i qalīlesi vardır tūlı seksen sekiz derece yigirmi (14) beş daķıka ‘ arzı otuz dörd derece kırk daķıkadur Tālekān ıqlīm-i (15) rābi’ den bilād-ı Cebelden Qazvīn ile Ebher mābeyninde bir nāhiyenüñ ve medīnenüñ (16) daḫı ismidür bunun tūlı yētmiş beş derece kırk beş daķıka ‘ arzı otuz (17) dörd derece on daķıkadur

Ṭāmān feth-i tā-i mühmele ve elif ve mīm (18) ve elif-i sāniye ve nūn ile Karadeniz ile Azağ denizi mābeyninde olan boğazda (19) Karadenizün taraf-ı şarkisinde bir medinedür

Ṭāyif feth-i tā-i mühmele ve elif ve kesr-i (20) müşennāt-ı tahtiyye ve fā ile iklim-i sāniden Hicāzdan Cebel-i Gazevān üzerinde (21) havāsı hūb ve fevākih çok bir belde-i şagiredür hālā buña ‘Abbās Ēli [102a] (1) dēler Hicāzda bundan mürtefi‘ yēr yokdur ve bu tağda gāh olur buz toğar (2) bu buğ‘a tūfān-ı Nūhda Şamdan kopup şu üzerinde tāyif olur ya‘nī (3) yüzüp ‘ākıbet gelüp bu mevzi‘de karar ētdügiçün buña Ṭāyif dēnilmişdür (4) ba‘zılar eydür zamān-ı cahiliyyede taşaşsun içün bunuñ etrafına bir dīvār (5) çekmişler idi anuñçün Ṭāyif dēnilmişdür tūlī altmış derece otuz daқиқа (6) ‘arzı yigirmi bir derece kırk daқиқadur

Ṭāykan feth-i tā-i mühmele ve elif (7) ve müşennāt-ı tahtiyye ve kāf ve kāf bedeli kāf ve elif ve nūn ile iklim-i rābi‘den (8) Toğārüstāndan nevāhī-i Belhde tağlar arasında eşcār ve eşmārı bī-şümār ucuzluğ (9) bir belde-i kebiredür tūlī toğsan iki derece otuz daқиқа ‘arzı otuz (10) yēdi derece yigirmi bēş daқиқadur

Ṭaberistān Reyy ve Kūmes (11) ve Baħr-i Hāzez mābeyninde ve bilād-ı Deylem ve Gilānuğ şark tarafında ve Kazvīnūğ (12) şark ve şimāl cānibinde ‘Acemūğ Māzenderān dēdügi iklim-i ‘örfidür (13) taber teberūğ mu‘arrebidür teber baltaya dēler ve istān nāhiyye dēler (14) Ṭaberistānuğ ma‘nāsı nāhiyye-i Teber dēmekdür bu iklimūğ bī-nihāye eşcārı (15) olup ol eşcārılar teber ile kesilmeyince buña ‘asker girmek müyesser olmaduğičün (16) buña Ṭaberistān dēnilmişdür ve bu iklim keşirü‘l-emtār ve‘l-enhārdur ve bināları (17) haşeb ve kaşab iledür ve ekşer etmeleri birinc unındandur ve bunda ebrīsim (18) gāyetde çok olur

Ṭaberiyye feth-i tā-i mühmele ve bā-i muvaḥḥade ve kesr-i rā-i (19) mühmele ve müşennāt-ı tahtiyye ve hā ile iklim-i şālīşden Dimaşka üç günlük (20) yēde bir medīne-i kadīmedür mülūk-i Yūnāndan Ṭaberiyyūs binā ētdügiçün (21) Ṭaberiyye dēnilmişdür ve Ürdünnūğ kaşabasıdur cānib-i ġarbīsi cibāldür [102b] (1) cānib-i şarkīsi Ṭaberiyye gölidür ve bunda ‘uyūn-ı hārre üzerinde hammāmlar çokdur (2) tūlī elli yēdi derece ‘arzı otuz iki derecedür

Ṭahā feth-i tā ve taḥfif-i (3) hā-i mühmeleteyn ve Kaşr ile Şa‘id-i Mışrda Üsyūta qarīb bir karyedür (4) imām Taḥāvī bundandur

Ṭoğārüstān zamm-ı tā-i mühmele ba‘zılar katında feth-i (5) tā ve hā-i mu‘ceme ve elif ve zamm-ı rā ve sūkūn-ı sīn-i mühmeleteyn ve feth-i müşennāt-ı fevkiyye (6) ve elif ve nūn

ile Nehr-i Ceyhūnuñ ğarb tarafında Belḡ tevābi‘inden büldān-ı keṣīre-i (7) müṣtemil bir nāḥiye-i kebiredür

Ṭurrā zamm-ı tā ve teşdīd-i rā-i mühmeleteyn ve elif ile (8) ıqlīm-i ṣālīṣden Afrikiyyeden bir medīnedür bunda ṣāfi şırça ve ā‘lā ṣūf (9) işlenür İskenderiyyeye gider (Sultān Meḥmed bin Murād Ḥān hicret-i nebeviyyenüñ sekiz yüz altmış beşinde bunu feth etmişdür) ⁷⁵ ṭūlı otuz yedi derece yigirmi daḳıka ‘arzı (10) yigirmi toḳuz derece kırk daḳıkadur

Ṭarābzōn feth-i tā ve rā-i mühmeleteyn (11) ve elif ve bā-i muvaḥḥade ve zamm-ı zāy-ı mu‘ceme ve sükūn-ı vāv ve nūn ile ıqlīm-i sādīden (12) Ḳaradeniz kenārında Sāmsūnuñ şark tarafında ve Soḥūmuñ ğarb tarafında (13) bir medīnedür deñizi tağları bunıñ cenūb cānibindedür ṭūlı elli dörd (14) derece otuz daḳıka ‘arzı kırk altı derece elli daḳıkadur

Ṭarāz feth-i tā (15) ba‘zılar katında kesr-i tā ve feth-i rā-i mühmeleteyn ve elif ve zāy-ı mu‘ceme ile ıqlīm-i sādīden (16) ḥadd-ı bilād-ı Türkde İsbicāba ḳārib bir medīnedür ṭūlı seksen toḳuz derece (17) kırk daḳıka ‘arzı kırk yedi derecedür

Ṭarsūs feth-i tā ve rā-i (18) ve zamm-ı mühmelāt ve vāv ve sīn-i ṣāniye ile ıqlīm-i rābi‘den bilād-ı Ermenden (19) Azeneye altı fersaḥ yerde bir medīne-i kebiredür iki sūrı vardır Ṭarsūsü’ (20) l-binü’r-Rūm bine’l-‘Ays bin Sām bin Nūḥ ile tesmiye olunmuşdur dērler Hārūn- (21) ü’r-Reşid bunu tecdid edüp sūr çevirüp ḥandaḳ kesmişdür [103a] (1) ve bu zühḥād ve ‘Ād mevzi‘dür Me’mūn ḥalīfenüñ ḳabri bundadır ṭūlı elli (2) sekiz derece kırk daḳıka ‘arzı otuz altı derece elli daḳıkadur (3)

Ṭurtūşa zamm-ı tā ve sükūn-ı rā ve zamm-ı tā-i mühmelāt ve sükūn-ı vāv ve feth-i (4) ṣīn-i mu‘ceme ve hā ile şark-ı Endelüsde Bāḥsiyyenüñ şark cānibinde bir medīnedür (5) bunıñ şark tarafında Baḥr-i Züḳāḳda Cezire-i Māyorḳadur ṭūlı yigirmi iki (6) derece otuz beş daḳıka ‘arzı kırk derecedür

Ṭarrakūne feth-i tā-i (7) mühmele ve feth-i rā-i mühmele-i müşeddede ve zamm-ı kāf ve sükūn-ı vāv ve feth-i nūn (8) ve hā ile ıqlīm-i ḥāmisden Endelüsden sāḫilde bir medīnedür ṭūlı yigirmi (9) sekiz derece yigirmi daḳıka ‘arzı kırk üç [derece] otuz iki daḳıkadur

Ṭırnāv (10) kesr-i tā ve sükūn-ı rā-i mühmeleteyn ve feth-i nūn ve vāv ile ıqlīm-i sābi‘den Evlāḳdan (11) Şaçcınıñ ğarb tarafında üç günlük yerde sāḫil-i baḥrde bir

⁷⁵ Der-kenar

medînedür (12) bunı Ğazî Hudâvendigâruñ vezîri ‘Alî Paşa ibni Hayreddîn Paşa hicretüñ (13) yedi yüz toksan birinde fetḥ étmişdür tûlî elli bês derece ‘arzı elli derecedür (14)

Ṭarrayâna fetḥ-i tâ ve râ-i mühmeleteyn ve müşennât-ı taḥtiyye ve elif ve nûn ve hâ ile (15) Endelüsde Nehr-i İşbiliyyenüñ ğarb tarafında İşbiliyye muḳâbilesinde bir medînedür (16)

Ṭarrîf tâ ve râ-i mühmeleteyn ve müşennât-ı taḥtiyye ve fâ ile Endelüsde bir medîne-i (17) şaĝiredür ve öninde bir cezîre-i şaĝire vardur Cezîre-i Ṭarrîf denilmek (18) ile meşhûredür mevâlî-i benî Ümeyyeden Ṭarîfe mensûbdur

Ṭalmeysâ fetḥ-i (19) tâ-i mühmele ve sükûn-ı lâm ve fetḥ-i mîm ve sükûn-ı müşennât-ı taḥtiyye ve şâ-i müşellese ve elif (20) ile ıqlîm-i şâlişden Berqa vilâyetinde sâhil-i baḥrde bir medînedür ve iskeledür (21) bundan İskenderiyyeye bir aylık yoldur tûlî kırk dörd derece ‘arzı otuz [103b] (1) üç derece on daḳıkadur

Ṭuleytle zamm-ı tâ-i mühmele ve fetḥ-i lâm ve sükûn-ı müşennât-ı (2) taḥtiyye ve kesr-i tâ-i şâniye ve lâm ve hâ ile ıqlîm-i ḥâmîsden Endelüsden bir medîne-i (3) ḥaşîne-i tayyibetü’l-havâdâr leṭâfet-i havâsından bunüñ maḥzenlerinde ğallât (4) yétmiş yıl tursa aşlâ müteĝayyir olmaz ve bu Ḳurtubanüñ şark ve şimâl (5) cânibindedür bundan Ḳurtubaya ve Ğarnâta ve Mürsiyye ve Belensiyye yedişer (6) günlük yoldur ve bu maḳarr-ı selâîndür tûlî on derece kırk daḳıka ‘arzı (7) otuz bês derece otuz daḳıkadur

Ṭanca fetḥ-i tâ-i mühmele ve sükûn-ı nûn (8) ve fetḥ-i cîm ve hâ ile ıqlîm-i râbi‘den aḳşâ-yı ğarbda Baḥrû’z-Züḳâḳ ağzında (9) bir medîne-i ḳadîmedür eşcâr ve eşmârı bî-ḥadd ve bî-şümârdur ḥuşuşen (10) emrûd ve üzüm ğâyetde vâfirdür ve ehli ‘aḳılsuzluk ile meşhûrlardur (11) tûlî sekiz derece otuz bir daḳıka ‘arzı otuz bês derece otuz daḳıkadur (12)

Ṭavâvîs ṭāvusunüñ cemî‘dür fetḥ-i tâ-i mühmele ve vâv ve elif ve kesr-i vâv-ı (13) şâniye ve sükûn-ı müşennât-ı taḥtiyye ve sîn-i mühmele ile ıqlîm-i ḥamîsden tevâbi‘-i (14) Buḥârâdan bir medîne-i kebîre-i keşîretü’l-‘ulemâ idi ammâ el-ân ḥarâbdur tûlî seksen (15) yedi derece kırk daḳıka ‘arzı otuz toksuz derece otuz daḳıkadur (16)

Ṭūr zamm-ı tâ-i mühmele ve sükûn-ı vâv ve râ-i mühmele ile luĝat-ı ‘İbrâniyyede (17) muṭlakâ cebele dërler idi şonra birkaç cibâlüñ ‘alemi olmışdur cümleden (18) biri Ḳulzüm ile Eyle mâbeyninde olan meşhûr iskeledür bu cebel Baḥr-i (19) Ḳulzûme girmiş gitmişdür ḥattâ bunda Eyle Mışr ḳarası mâbeyni baḥrdür Mışrdan (20) Ṭūra giden kimesne baḥr

kenârında ve ulzüm üzerinden çevrilüp ūra varur (21) ūruŋ tafşili bâb-ı râbi‘ de Cebel-i ūra zikr olunmuşdur [104a] (1)

ūs zamm-ı â-i mühmele ve sükûn-ı vāv ve sîn-i mühmele ile orāsândan bir nâhiyedür (2) iki medinesi vardır birine āberân ve birine Nevân dërler ve bunlaruŋ (3) mâbeyninde biŋ midârı arye vardır ve ūs ilîm-i râbi‘ den Neysâbürdan (4) bir medînedür ûlı seksen iki derece elli daıa ‘ arzı otuz yedi derecedür (5) ve ūs Buârâ urısından bir aryedür

îb kesr-i â-i mühmele ve sükûn-ı (6) müşennât-ı tatiyye ve bâ-i muvaade ile ilîm-i şâlişden ûzistândan Vâsıt ile (7) Ehvâz mâbeyninde bir beldedür ûlı yetmiş dörd derece otuz daıa (8) ‘ arzı otuz üç derece on daıadur

faşlü’z-zâ (9)

afâr feth-i zây-ı mu‘ ceme ve fâ ve elif ve râ-i mühmele ile ilîm-i evvelden tehâyim-i Yemenden (10) Bar-i Cenûbîden cânib-i şimâle mümtedd bir dilüŋ nihâyetinde bir medînedür bundan (11) Şan‘ âya yigirmi dörd fersadur Aâf bunuŋ şimâl tarafındadır (12) ûlı altmış yedi derece ‘ arzı on beş derecedür (13)

faşlü’l-‘ ayn (14)

‘ **arız** bâb-ı râbi‘ de zikr olmuşdur

‘ **âne** feth-i ‘ ayn-ı mühmele (15) ve elif ve feth-i nûn ve hâ ile ilîm-i râbi‘ den vasa-ı Furâtda bir cezîrede (16) bir medîne-i şaîredür ûlı altmış altı derece otuz daıa ‘ arzı otuz (17) dörd derece kır daıadur

‘ **abbâdân** feth-i ‘ ayn-ı mühmele ve bâ-i (18) muvaade-i müşeddede ve elif ve dâl-ı mühmele ve elif ve nûn ile ilîm-i şâlişden (19) ‘ Irâdan sâhil-i Bar-i Fârsdan bir medînedür ‘ Abbâdeynü’l-aşîn bunda murâbi (20) olduiçün ‘ Abbâdân dênilmişdür bar bunu ihâta édüp berr-i alîl (21) bâî almışdur Dicle Bar-i Fârse bunuŋ cenûbî ve şarkîsinde dökilür [104b] (1) ve bu mevzi‘ de bar içine aaclar dikilmişdür bu aaclar gemiler bu mevzi‘ e dek (2) gelüp bundan tecâvüz etmemesine ‘ alâmetdür tâ ki cezr oldui zamânda (3) gemiler araya oturmaya ve bunda zer‘ den ve ar‘ dan nesne yodur ve bunda (4) sâkin olanlar mütevekkilledür rız bunlara eraf-ı arzdan gelür ûlı (5) yetmiş dörd derece otuz daıa ‘ arzı otuz bir derecedür

‘**Abbāsiyye** (6) bilād-ı Mısrđan Bilbeysün şimāl tarafında bir merhale yerde bir beldedür ‘Abbāsiyye (7) binti Aħmed bin Tūlūn binā etmişdür

‘**Abķar** feth-i ‘ayn-ı mühmele ve sūkūn-ı (8) bā-i muvaħħade ve feth-i kāf ve rā-i mühmele ile Bādiyede keşirü’l-cinn bir yerdür (9) ve cezirede bir mevzi‘dür ve Yemāmede bir yerdür

‘**Aclūn** feth-i ‘ayn-ı mühmele (10) ve sūkūn-ı cīm ve zamm-ı lām ve vāv ve nūn ile iķlīm-i şālīşden Ürdünnden bir (11) ķal‘alu şehrdür Şalaħe’d-Dīnnūñ ekber-i ümerāsı ‘Alī bin Üsāme binā etmişdür (12) şehir-i ķal‘adur bir at menzili ķadar yerededür ve besātīn-i keşire ve miyāh-ı (13) cāriyesi vardur tūlı elli yedi derece ‘arzı otuz iki derecedür (14)

‘**Aden** feth-i ‘ayn ve dāl-ı mühmeleteyn ve nūn ile iki medīnedür birine (15) ‘Aden-i Ebyen dērler feth-i hemze ve sūkūn-ı bā-i muvaħħade ve feth-i müsennāt-ı taħtiyye (16) ve nūn ile bir şahşuñ ismidür ‘Aden aña muzāf olmuşdur bu ‘Aden (17) iķlīm-i evvelden cenūb cānibinden tehāyim-i Yemenden sāhil-i baħrde tağ eteginde (18) bir medīnedür Hind gemilerinūñ iskelesidür ve bunun iki ķapusu vardur (19) biri berre biri baħredür ve bundan Şan‘āya altmış sekiz fersaħdur ve buña (20) şu bir günlük miķdārı yerden gelür tūlı altmış yedi derece ‘arzı (21) on bir derece ve birine ‘Aden-i lā‘a dērler feth-i lām ve elif [105a] (1) ve ‘ayn-ı mühmele ve hā ile Yemende Cebel-i Şıbrda bir medīne-i şağīredür (2) şāhibü’l-ķāmūs eydür Lā‘a cebel-i Şıbrda bir medīnedür ‘Aden buña (3) ķarīb yerde ķaryedür Lā‘aya muzāfdur ħulefā-yı Mısr-ı Fāṭimiyūn ‘Aden-i (4) Lā‘adan zūhūr etmişlerdür

‘**Uzayb** zamm-ı ‘ayn-ı mühmele ve feth-i zāl-ı mu‘ceme (5) ve sūkūn-ı müsennāt-ı taħtiyye ve bā-i muvaħħade ile Kādisiyye-i Kūfeden Mekke-i Müşerrefeye (6) giden yolda Bādiyede Benū Temīmūñ şularıdır ve berriyyede bir niçe şularuñ (7) daħı ismidür

‘**Irāk** kesr-i ‘ayn ve feth-i rā-i mühmeleteyn ve elif ve ķāf (8) ile iķlīm-i ‘örfiyyenūñ biridür bunu cihet-i ğarbdan cezire ve Bādiye cihet-i (9) cenūbdan Bādiye ve Baħr-i Fārs ve ħudūd-ı Ĥūzistān cihet-i şarķdan (10) ħudūd-ı bilād-ı Cebel cihet-i şimālden Ĥulvāndan cezireye varınca olan (11) ħadd ihāta etmişdür ‘irāk luğatda ķırbanuñ aşağasında olan dikişe (12) dērler bu vilāyet Necd vilāyetinūñ aşağasında olup ve baħre ķarīb (13) olduğıçün veyāħūd Diclenūñ ve Furātūñ ‘irākında a‘nī kenārında (14) olduğıçün ‘Irāk denilmişdür veyāħūd ‘Irāk Īrān şehriñ mu‘arrebidür (15) ma‘nāsı keşirü’n-naħl ve’l-şecer demekdür anuñçün ‘Irāk tesmiye olunmuşdur (16) demişlerdür

‘Arc feth-i ‘ayn ve sükûn-ı rā-i mühmeleteyn ve cīm ile (17) nevāhī-i Tāyifden bir kıydedür şā‘ir ‘Arci bundandır ve Mekke ile Medīne (18) mābeyninde yol üzerinde bir ‘aķabedür Cebelü’l-‘Arc bundadır

‘Arafāt (19) ‘Urana ile Hāyıt ibni ‘Āmmar mābeynine dērler ‘Urana zamm-ı ‘ayn ve feth-i rā-i (20) mühmeleteyn ve hā ile bir vādīdür bu Hāyıtta qarīb bir mescid vardır (21) Mescid-i İbrāhīm dēnilmek ile meşhūrdur yevm-i ‘arefede İmām Zahr ile [105b] (1) ‘Aşrī bu mescidde cem‘ eder

‘Irķa kesr-i ‘ayn ve sükûn-ı rā-i mühmeleteyn ve feth-i ķāf (2) ve hā ile ıķlīm-i rābi‘ den sāhil-i Şāmdan bir belde-i şaġiredür ķal‘a-i şaġiresi ve nehr-i (3) şaġiri vardır bundan Tārāblusa cenūb semtine on iki mīldür ve bahre bir fersaķ (4) yērdedür tūlı altmış derece on beş daķıķa ‘arzı otuz dōrd derece (5) otuz daķıķadır

‘Arūz feth-i ‘ayn ve zamm-ı rā-i mühmeleteyn ve sükûn-ı vāv (6) ve zād-ı mu‘ceme ile Mekke ve Medīne ve bunların ħavālisidür Cezīre-i ‘Arab zikrinde (7) beyān olunmuşdur
7

‘Arīş feth-i ‘ayn ve kesr-i rā-i mühmeleteyn ve sükûn-ı müşennāt-ı taġtiyye (8) ve şīn-ı mu‘ceme ile Baħr-i Rūm sāhilinde bir menzīldür ve bunda mermerlerden ve ġayrıdan (9) aşār-ı kadīme çokdur Hāķķ celle ve ‘alā⁷⁶ و ماكان يصنع فرعون و قومه و ماكانو ايعرشون (10) dēdüġiġün buña ‘Arīş dēnilmişdür bundan Refaħa bir ġünlük [y]ērdür tūlı elli (11) dōrd derece otuz daķıķa ‘arzı otuz bir derece otuz daķıķadır (12)

‘Azāz feth-i ‘ayn-ı mühmele ve zāy-ı mu‘ceme ve elif ve zāy-ı şāniye ile Halebūn şīmāl ve ġarb (13) tarafında bir ķal‘adır tūlı elli bir derece ‘arzı otuz altı derecedür

‘Üsfān (14) zamm-ı ‘ayn ve sükûn-ı sīn-i mühmeleteyn ve feth-i fā ve elif ve nūn ile ıķlīm-i sānīden Hicāzdan (15) Mekke ile Medīne mābeyninde ħuccāc-ı Mışruñ ve Şāmuñ yolları üzerinde Baġn-ı Merrūñ (16) şīmāl tarafında bir merħale yērde bir menzīldür el-ān buña Medrec-i ‘Oşmān dērler tūlı (17) altmış altı derece otuz daķıķa ‘arzı yigirmi iki derece yigirmi daķıķadır

‘Asķalān (18) feth-i ‘ayn ve sükûn-ı sīn-i mühmeleteyn ve feth-i ķāf ve lām ve nūn ile ıķlīm-i sālīşden (19) Fileşīnden baħr cānibinde Ġazzeye üç fersaķ yērde bir belde idi ammā el-ān (20) ħarābdur tūlı elli altı derece ‘arzı otuz iki derecedür

⁷⁶ “Fīr’avn’ın ve kavminin yapageldiġi şeyleri ve yükseltmekte oldukları sarayları (yıktık) (7/137)”

‘**Asker-i Mükrem** (21) ‘ asker ma‘ rûfdur mükrem zamm-ı mîm ve sükûn-ı kâf ve fetḥ-i rā-i mühmele ve mîm-i şāniye [106a] (1) ile ıqlîm-i şālîşden Ehvâzdan bir medîne-i muḥdeşdür bu mevzi‘ de evvelden bir kırye (2) var idi Ḥaccâc bin Yûsuf Hurdâd bin Bâris ile muḥârebe için Mükrem bin (3) Fazrî ‘ asker ile gönderdüğü vaḳtın gelüp bunda nüzûl êdüp bunda biraz (4) binâ êdüp sonra binâ ziyâde olup medîne olup ‘ Asker-i Mükrem denilmek ile (5) tesmiye olunmuşdur ve bunda ‘ aḳârib-i şîğâr-ı kâtîle vardur ve bundan Tüstere (6) sekiz fersahdur tûlı yetmiş altı derece ‘ arzı otuz bir derece yigirmi bês (7) derecedür

‘**Aḳabetü’ş-Şuḥûre** zamm-ı şîn-ı mu‘ ceme ve hâ-i mühmele ve vāv ve rā-i mühmele (8) ve hâ ile Kûsve ile Dimaşḳ mâbeyninde bir ‘ aḳabe-i laṭîfedür

‘**Aḳr-i Bâbil** (9) fetḥ-i ‘ ayn-ı mühmele ve sükûn-ı kâf ve rā-i mühmele ile bâbil ma‘ lûmdur ‘ aḳr muṭlakâ (10) şol ḳaşra dërler ki ehl-i kıryenün mu‘ temedi ola ammâ ‘ Aḳr-i Bâbil Kerbelâ kırbında (11) bir mevzi‘ dür

‘**Aḳr-i Ḥamîdiyye** Mavşılta bir ḳal‘ a-i ḥaşîne-i meşhûredür (12) Ḥamîdiyye bu yêrde ekrâddan bir ṭâyifedür

‘**Aḳîḳ** fetḥ-i ‘ ayn-ı mühmele ve kesr-i kâf ve sükûn-ı (13) müşennât-ı taḥtiyye ve kâf-ı şāniye birkaç vâdînün ismidür biri medîne-i Resûl ‘ a.m (ﷺ)⁷⁷ (14) ḳatında maḳâbir-i medînedür buḳa ‘ Aḳîḳ-i Ā‘lâ dërler ve biri bundan aşığadur (15) buḳa ‘ Aḳîḳ-i Esfel dërler ve biri Yemâmedür buḳa ‘ Aḳîḳ-i ‘ ârîz dërler

‘**Akkâ** (16) fetḥ-i ‘ ayn-ı mühmele ve fetḥ-i kâf-ı müşeddde ve elif ile ıqlîm-i şālîşden sevâḥil-i Şâmdan (17) bir medîne-i kebîredür ve bunun içinde bir ırmağ vardur ‘ Aynü’l-Baḳar dërler ve bunda (18) bir mescid vardur Şālîḳ peygâmbere nisbet olunur hicretün altı yüz ṭoḳsanında (19) bunu müslimün Fireng êlinden alduḳlarından sonra ḥarâb ḳalmışdur tûlı elli sekiz (20) derece ‘ arzı otuz üç derece otuz daḳîḳadur

‘**Ukberâ** zamm-ı (21) ‘ ayn-ı mühmele ve sükûn-ı kâf ve fetḥ-i bâ-i muvaḥḥade ve rā-i mühmele ve elif-i maḳşûre [106b] (1) ile ıqlîm-i şālîşden ‘ Irâḳdan Bağdâddan on fersah yukaru Dicle üzerinde (2) bir medîne-i şağîredür tûlı altmış ṭoḳuz derece kırḳ daḳîḳa ‘ arzı otuz (3) üç derece otuz daḳîḳadur

⁷⁷ ‘ aleyhi’s-selâm

‘**Allākī** feth-i ‘ayn-ı mühmele ve lām-ı müşeddde (4) ve elif ve kāf-ı maksûre ve müşennât-ı tahtiyye ile iklim-i evvelden Baħr-i Ƙulzümün (5) ğarb tarafında bilād-ı Sūdāndan bir beldedür ve bunda maġaş-ı lü’lü’ ya‘nī (6) incü çıkaracak yer vardır lâkin eyü degüldür ve bunun taġında altun ma‘deni (7) vardır ħāşıl olanı ħarcı miġdārıdır ve bunun ile ‘Ayzāb mabeyni (8) sekiz merħaledür tûlı elli sekiz derece ‘arzı yigirmi derecedür

‘**Alā’iyye** (9) feth-i ‘ayn-ı mühmele ve lām-elif ve kesr-i hemze ve müşennât-ı müşeddede ve hâ ile iklim-i ħāmisden (10) bilād-ı Rūmdan Baħr-i Rūm sâhilinde ħaradan bir dil üzerinde Anġaliyānuġ (11) cenūb cānibine iki günlük yerde şuları ve bûstānları vāfir bir medīne-i (12) muħdeşedür Selāġin-i Selċuġiyyeden Sulġān ‘Alāe’d-dīn binā êdügüġün (13) ‘Alā’iyye denilmişdür ve sūrı vardır tûlı elli iki derece ‘arzı otuz (14) toġuz derece otuz daġıġadur

‘**Amādiyye** Mavşılun şark ve şimāl cānibinde (15) üç merħale yerde bir taġ üzerinde bir ħal‘adur altında aġarşuları ve (16) bûstānları vardır bunun ismi evvelâ esb idi ħarāb olduġdanşonra (17) ‘Amāde’d-dīn Zengi tekrār binā êdüp ismini ‘Amādiyye ħomışdur

‘**Ummān** zamm-ı (18) ‘ayn-ı mühmele ve feth-i mīm-i muħaffefe ve elif ve nūn ile iklim-i evvelden Baħreynden (19) taġt-ı Başrada baħr üzerinde bir medīne-i celiledür Sind ve Hind ve Şin (20) ve Zenc gemilerinün iskelesidür ve ħaşabasınun ismi Şuħārdur yukarıda (21) zıkr olunmuşdur ve bunun nevhāşisi üç yüz fersaġ yêrdür ve buġa diyār-ı

[107a] (1) Ezd daġı dêrler lâkin bu diyārın ħarāreti nihāyet mertebededür

‘**Ammān** feth-i (2) ‘ayn-ı mühmele ve feth-i mīm-i müşeddede ba‘zılar ħatında muħaffefe ve elif ve nūn ile iklim-i (3) şālişden Belġādan bir medīne-i tayyibe-i ħadīmedür Nehr-i Zerġā bunun altından (4) geġer ve bu Birke-i Zeberrānuġ şimāl tarafındadır Lūġ peyġāmbere ‘aleyhi’s-selām bunı (5) ta‘mīr êtmişdür ammā el-ān ħarābdur tûlı elli yedi derece ‘arzı otuz bir (6) derecedür

‘**Ammūriyye** feth-i ‘ayn-ı mühmele ve zamm-ı mīm-i müşeddede ve vāv-ı sākine (7) ve kesr-i rā-ı mühmele ve feth-i müşennât-ı tahtiyye-i müşeddede ve hâ ile iklim-i sādiseden (8) bilād-ı Rūmdan bir belde-i kebiredür ve ħal‘a-i ħāşinesi vardır ekşer sükkānı (9) Türkmandur ve bınarları ve bûstānları vardır ve bunda bir ‘azīm sarāy (10) vardır Belġīsundur dêrler ve bunı Mu‘taşım ħalīfe feth êtmişdür tûlı elli (11) dörd derece ‘arzı kırġ üç derecedür

‘**Avāşım** cem‘i ‘āşımdu ‘Avāşım (12) Haleb ile Anṭākiyye mābeyninde bir niçe vilāyet ve niçe ḳal‘ alardur ekşeri (13) taḡlardadur

‘**Avf** feth-i ‘ayn-ı mühmele ve sükūn-ı vāv ve fā ile Cebel-i (14) ‘Āmilenūñ şarkī ve cenūbisinde bir taḡdur bunun ehli ‘āşī olduklarıçün (15) esāme-i ḥışn ‘Aclūnī yapup muṭī‘ olmuşdur

‘**Ayzāb** feth-i ‘ayn-ı (16) mühmele ve sükūn-ı müşennāt-ı taḡtiyye ve feth-i zāl-ı mu‘ ceme ve elif ve bā-i muvaḥḥade ile (17) ıḳlīm-i şānīden diyār-ı Mışrıyyeden sāḫil-i Baḫr-i Ḳulzümde bir medīne-i şaḡīredür (18) ve tüccār-ı Yemenūñ iskelesidür ve baḫr düketmek isteyen ḥüccāc-ı Mışır bundan (19) gemiye girüp Cüddeye çıkarlar bunun ile Cüdde mābeyninde baḫr iki derece (20) yerdür ṭülü altmış sekiz derece ‘arzı yigirmi bir derecedür

‘**Ayntāb** (21) feth-i ‘ayn-ı mühmele ve sükūn-ı müşennāt-ı taḡtiyye ve nūn ve müşennāt-ı fevḳiyye ve elif [107b] (1) ve bā-i muvaḥḥade ile ıḳlīm-i rābi‘den Cünd-i Ḳınnesrīnden Halebūñ şimāl cānibinde üç (2) merḫale yerde bir belde-i ḥasenedür ve taşdan yonulmuş bir ḳal‘ a-i menī‘ ası (3) vardur ve şuları ve büstānları vardur ṭülü altmış iki derece (4) otuz daḳıka ‘arzı otuz altı derece otuz daḳıkadur

‘**Aynü’l-Cerr** (5) ‘ayn ma‘rūfdur cerr feth-i cīm ve teşdīd-i rā-i mühmele ile Ba‘lebekūñ cenūb (6) cānibinde bir merḫale ve Dimaşḳa on sekiz mīl yerde bir ḳaryedür ve bunda (7) taşlardan aşār-ı ‘azīme ve ḳadīme vardur ve bir nehr-i kebīr vardur

‘**Ayn-ı Zerbe** ‘ayn ma‘rūfedür Zerbe feth-i zāy-ı mu‘ ceme ve sükūn-ı rā-i mühmele (9) ve bā-i muvaḥḥade ve hā ile ıḳlīm-i rābi‘den bilād-ı Ermenden Sīs ile Tell-i (10) Ḥamdūnuñ mābeyninde Ceyḫānuñ şimāl cānibinde bir taḡda bir belde-i (11) şaḡīredür ḫalk bunun ismini taḡyīr édüp Nāverzā démişlerdür (12) feth-i nūn ve elif ve feth-i vāv ve sükūn-ı rā-i mühmele ve feth-i zāy-ı mu‘ ceme ve elif (13) ile ve bunun ḳal‘ a-i menī‘ ası ve nehri vardur ṭülü elli ṭoḳuz (14) derece otuz daḳıka ‘arzı otuz yedi derecedür

‘**Ayn-ı Şems** (15) ‘ayn ve şems mu‘ arrefetāndur ıḳlīm-i şālişden diyār-ı Mışrıyyeden Ḳāhireye (16) nışf-ı merḫale yerde bir mevzi‘dür medīne-i Fir‘avn idi dērler ammā (17) el-ān ḫarābdur diyār yoḡdur ve bunda şuḫūr-ı ‘azīmden aşār-ı ḳadīme (18) çoḡdur ve bunda bir ‘adesī-yi murabba‘-i ‘amūd vardur ṭülü otuz zirā‘dur (19) ve bunda Ḳāhirenūñ şimāl ve şark cānibinde bir ḳarye vardur ismine (20) Maṭariyye dērler bu ḳaryede ṭülü ve ‘arzı birer mīl bir büstān vardur (21) şecer-i Belesān dünyāda bundan ḡayrı yerde yoḡdur dērler ve bu büstānda [108a] (1) bir ḳuyı vardur Fir‘avnuñ vezīri Hāmān ḳazmışdur ve ‘İsā (2) peyḡamber

‘aleyhi’s-selām bundan iğtisāl etmişdür dërler tûlı elli (3) üç derece otuz daķıķa ‘arzı otuz derece yigirmi daķıķadur (4)

faşlü’l-ğayn (5)

Ġār ma‘rûfdur şol ġār ki Resûl şalla’llāhu ‘aleyhi ve sellem ķable’n- (6) nübüvvet anda ta‘abbüt eder idi Mekke-i Müşerrefeye üç mîl yërde (7) Ġirā tağındadır şol Ġār ki Ebû Bekr ħazretleri ile anda gizlenmişlerdür (8) Mekkenüñ cenûb cānibinde Cebel-i Nürdadur

Ġāne feth-i ġayn-ı mu‘ceme ve elif (9) ve nûn ve hâ ile ıķlîm-i evvelden cenûb cānibine ħāric bilād-ı Sūdāndan bir (10) medînedür Mağrib tācirleri Sicilmāsedden bunda otsuz ve şusuz (11) berriyyelerden elli günde gelüp bundan altun alurlar ve Nîlün bir bölügi (12) Ġāneye uğrayup Baħr-i Muĥîte dökilür bilād-ı Ġāne bu Nîlün iki cānibinde- (13) dür dërler tûlı elli toķuz derece ‘arzı on derecedür

Ġazāmis feth-i (14) ‘ayn ve zāl-ı mu‘cemeteyn ve elif ve kesr-i mîm ve sîn-i mühmele ile ıķlîm-i şālîşden (15) Afriķıyyeden şahrâda bir medîne-i celîle ü ‘āmire ü āhiledür ve vasaında (16) bir ķadîm bınar vardur üzerinde eşer-i binā-yı Rûmî vardu[r] ve ehl-i medîne (17) bunun şuyunu nevbet ile alurlar ve üzerine zirâ‘ at ederler (18) ve bunun ħalkı Berber t̄ayifesinden müslimündür lâkin bunların re’îsleri (19) yoķdur pîrlerine mürāca‘ at ederler tûlı ve ‘arzı otuz toķuz derece (20) onar daķıķadur

Ġadîrĥumm feth-i ġayn-ı mu‘ceme ve kesr-i dāl-ı mühmele ve sükûn-ı (21) müşennât-ı taĥtiyye ve rā-i mühmele ve zamm-ı ħā-i mu‘ceme ve teşdîd-i mîm ile Mekke ile Medîne [108b] (1) mābeyninde Ĥacefeye üç mîl yërde bir mişelikdür şî‘ anuñ buña (2) mensûb bir bayrāmları vardur şāhibü’l-ķāmûs demişdür ki Ĥumm (3) ol mevzi‘ de bir mişelikdür ve anda bir ħavz vardur şuyı semmdür (4) bunda toğan kimesne sinn-i bülûğa varmadan elbette bundan göçer (5) bu faķîr eydür bunda bir kimesne sinn-i bülûğa varınca t̄urmaduğı taķdîrce (6) bunda vilāyet nice mümkün olur

Ġarb feth-i ġayn-ı mu‘ceme ve sükûn-ı (7) rā-i mühmele ve yā-i muvaĥĥade ile ıķlîm-i ‘örfiyyenüñ biridür bunı cihet-i şarķdan (8) Zahrü’l-Vāĥâtdan ‘Aķabe ķatında Berķa ve İskenderiyye yanından Baħr-i Rûma (9) inen ħadd ve cihet-i şimâlden ‘Aķabe-i mezkûreden Baħr-i Zükāk ağzına varınca (10) Baħr-i Rûm ve cihet-i ġarbdan Tancadan Berber berriyyelerine varınca Baħr-i Muĥît (11) ve cihet-i cenûbdan bilād-ı Sūdān ile bilād-ı Ġarb mābeyninde Zahrü’l-Vāĥâta (12) varınca olan şahrâlar ihâta etmişdür ve bilād-ı Ġarb üç kıt‘ adur (13) biri ġarben ve şarķan Baħr-i Muĥîtden Tilimsāna şarķan ve cenûben Sebteden

Merrākeş (14) ve Sicilmāseye varıncadır buña ğarb-ı Akşā dërler ve biri Tilimsāndan (15) Bicāye haddından hūdūd-ı diyār-ı Mışriyyeye varıncadır buña Afrikiyye dërler (16) bilād-ı Mağribden şol yër ki anuñ iskelesinden qarşu Endelüs vilāyetine (17) geçilmek kâbil ola aña Berrü'l-‘Adve dërler Ğarb-ı Akşā ile Ğarb-ı Evsaţ (18) gibi ammā Afrikiyyenüñ muķābilesinde Şıķılliye ve ‘arz-ı kebire olup bundan (19) Endelüse geçilmek kâbil olmaduğıçün Afrikiyyeye Berrü'l-‘Adve dëmezler (20) ba‘zılar Tūnus-ı Afrikiyyeden igen Tūnusdan Endelüse geçilmek kâbil olduğıçün (21) Tūnusa Berrü'l-‘Adve dëmişdür

Ğarnāta feth-i ğayn-ı mu‘ceme ve sūkūn-ı [109a] (1) rā-i mühmele ve feth-i nūn ve elif ve t̄a-i mühmele ve hā ile ıķlīm-i rābi‘den Endelüsden (2) Ğurtubanūñ cenūb ve şarķ tarafında beş günlük yërde bir medīne-i celīle-i (3) keşiretü'l-eşcār ve'l-şemār ve'l-nehārdur bu enhārlar medīneyi ħarķ etmişdür (4) ve üzerinde degirmenler vardur nehr-i kebirine Sūnbül dërler bu enhār bunun (5) cenūb cānibinde Cebel-i Şelc dërler bir tağdan iner ve bunu Dimaşkdan (6) dađı güzeldür dërler zirā bunun medīnesi ğavţası üzerine nāzırdur (7) ve cānib-i şimālisi mekşūfdur ve bunun ħal‘a-i ‘āliye-i ħaşinesini vardur (8) tūlı on bir derece kırķ daķıķa ‘arzı otuz dörd derece otuz (9) daķıķadur

Ğazne feth-i ğayn ve sūkūn-ı zāy-ı mu‘cemeteyn ve feth-i nūn ve hā (10) ile ıķlīm-i şālişden Zābülistāndan hadd-ı Hind ile hadd-ı Ğorāsān mābeyninde (11) bir beldedür Hindüñ iskelesidür ve berdi şediddür tūlı toķsan (12) iki derece ‘arzı otuz beş derecedür

Ğazze feth ve teşdīd-i zāy-ı mu‘cemeteyn (13) ve hā ile ıķlīm-i şālişden Fileşīnden sāhil-i baħrde bir medīnedür ve bunun (14) ħal‘a-i şaĝiresi vardur şalla’llāhu ‘aleyhi ve sellemnüñ ceddı (15) Hāşim bin ‘Abdi Menāfuñ ħabri bundadır ve imām Şāfi‘inüñ velādeti (16) bunda vāķi‘ olmuşdur ħazret-i ‘Ömer rd (رض)⁷⁸ zamānında mābeyninde bunu Mu‘āviye feth (17) etmişdür tūlı altmış altı derece ‘arzı otuz iki derecedür

Ğumdān (18) zamm-ı ğayn-ı mu‘ceme ve sūkūn-ı mīm ve feth-i dāl-ı mühmele ve elif ve nūn ile Şan‘ā-yı (19) Yemende pādişāhlar için bir ħaşr idi ‘Oşmān bin ‘Affān yıķmışdur (20) **Ğavr** feth-i ğayn-ı mu‘ceme ve sūkūn-ı vāv ve rā-i mühmele ile Beytü'l-Maķdis (21) ile Dimaşķ mābeyninde bir vilāyetdür Ğavr aşda alçaķ yère dërler bu vilāyet [109b] (1) iki tağun mābeyninde olup sāyir bilād-ı Şām mevāzi‘-ı mürtefi‘ada (2) olduğıçün buña Ğavr dënilmişdür bunun haddı Buħayre-i Ṭaberiyyeden (3) Beysāna ve Zuğara varıncaya ve

⁷⁸rađiya’llāhu ‘anh

Buḥayre-i Müntineye ve Eyleye varıncadır ve bu (4) vilâyetde eşcâr ve enhâr bî-şümârdur ve qar qarâr étmezdür

Ġuvr zamm-ı (5) ğayn-ı mu‘ceme ve sükûn-ı vāv ve rā-i mühmele ile bir memleket-i kebîredür bunu (6) üç taraftan bilād-ı Ĥorāsân ve bir taraftan nevāhî-i Sicistân ihâta étmişdür (7) ve bunun ekşeri bûstânlu ve ırmaĝlu taĝlardur ve berdi şedîddür (8)

faşlü'l-fâ (9)

Fārâb feth-i fâ ve elif ve feth-i rā-i mühmele ve elif ve bā-i muvaḥḥade ile bilād-ı Türkde (10) mâverâ-i Nehr-i Seyḥûnda bir ıqlîmdür tûlı ve ‘arzı bir günlükden azdur mişelikleri (11) ve mezra‘aları vardır ve Şaşuḡ fevķinde Balâşâĝûna qarîb bir medînedür (12) ehli şâfi‘ü’l-mezheblerdür tûlı seksen sekiz derecedür otuz dakîka ‘arzı (13) kırk dörd derecedür

Fârs eķâlîm-i ‘örfiyenüḡ biridür Fârs (14) bin Arem bin Sâm bin Nûḡ ile tesmiye olunmuşdur dërler bunu şark cānibinden (15) Kermân ĝarb cānibinden Ĥûzistân şimâl cānibinden mefāze-i Ĥorāsân (16) cenûb cānibinden baḡr ihâta étmişdür bu ıqlîmde birkaç emr-i ‘acîb ḡikâyet (17) éderler biri nāḡiye-i Sâbûrda bir cebeldür bu cebelde

mülûk-i ‘Acem ve Sedne-i (18) Nîrândan kim var ise bunda taşvîr olunmuşdur ve bir daḡı nāḡiye-i Ercānda (19) Ṭaberiyân nām bir қaryede bir қuyı vardır dibini aşlâ bulmamışlardır (20) ve bu қuyudan bir degirmen yüridür şu қaynayup çıkar ve nāḡiye-i (21) Hindîcānda iki taĝ arasında bir қuyı vardır [110a] (1) bu қuyudan dāyimâ bir mertebede duḡân çıkar ki âdem yakınına varmaz ve üzerinden (2) қuş uçamaz ve nāḡiye-i Dâzinde bir tatlu nehr vardır қаçan bunun şuyıyla (3) bir nesne yunsa yeşil olur

Fārayâb feth-i fâ ve elif ve feth-i rā-i mühmele ve müşennât (4) ve elif ve bā-i muvaḥḥade ile ıqlîm-i râbi‘den nevāhî-i Belḡde Belḡe yigirmi dörd (5) fersaḡ yerde bir medînedür ‘Acem buḡa Bâriyâb dërler buḡa nisbetde Fārayâbî (6) ve Faryâbî denilür tûlı seksen toқuz derece ‘arzı otuz altı derecedür (7)

Fâs feth-i fâ ve elif ve sîn-i mühmele ile ıqlîm-i şâlişden ĝarb-ı Akşâdan (8) bir medîne-i muḡdeşe-i islâmiyyedür Fâs baltaya dërler bu medîneyi bināya şürû‘ (9) édüp қazduқları vaқtin ittifaқ bir balta buldılar anuḡün buḡa Fâs (10) dëmişlerdür bunda eşcâr ve eşmâr ve enhâr-ı şîĝâr ve kibâr bî-ḡadd ve bî-şümârdur (11) evlerinde ve sōķâķlarında ve ḡammâmlarında şular aқardur ve şehr içinde şu üzerinde (12) altı yüz miқdârı degirmen vardır ve bir nehr medîneyi iki şakķ étmişdür ve medîne-i (13) Fâs müdün-i maĝribüḡ

vasatında vâki^ç olmuşdur bundan Merrâkeşe ve Sebteye ve Sicilmâseye (14) ve Tilimsâna onar günlük yoldur ve bir ^ç âlî mevzi^ç de kal^ç ası vardır ve ucuzluk (15) yêrdür ve bununun halkı kemâl-i refâhiyetdedür tûlî sekiz derece ^ç arzı otuz iki (16) derecedür

Fâl feth-i fâ ve elif ve lâm ile Fârsde bir kıaryedür bâlûn mu^ç arrebidür (17) Kıtûb-ı Fâli bundandır

Fâmiye feth-i fâ ve elif ve kesr-i mîm ve feth-i müşennât-ı tahtıyye-i (18) muhaffefe ve hâ ile ıqlîm-i râbi^ç den tevâbi^ç -i Şeyzerden bir medîne-i kadîmedür (19) gâh olur ö[η]ine hemze ziyâde édüp Efâmiye dërler ve bu ism küresine de (20) ıtlâk olunup küre-i Efâmiye dërler bununun bir tatlu göli vardır (21) tûlî altmış bir derece ^ç arzı otuz beş derecedür nevâhî-i Vâsıtâda Kâmü's-Şulh [110b] (1) kıaryelerinden bir kıaryeye dağı Fâmiye dërler

Fânû fâ ve elif ve nûn ve tâ-i (2) mühmele ve vâv ile bilâd-ı Şîndan Nehr-i Hâmdûn üzerinde bir beldedür tûlî yüz (3) altmış toköz derece ^ç arzı on bir derecedür

Fürâve zamm-ı fâ ve feth-i râ-i mühmele (4) ve elif ve vâv ve hâ ile ıqlîm-i hâmisden Hôrâsândan Hârezm cânibine bir (5) medîne-i şâgîredür buña Ribât-ı Fürâve dërler bunı Me'mûn zamânında (6) ^ç Abdullâh bin Tâhir binâ etmişdür Ğazne cânibine beriyye tarafına derbenddür ve bir (7) ^ç amâyîrden ve kıurâdan⁷⁹ münkaatı^ç dur ve bunda derbendi hıfz ve kıurâset (8) için biş miqdârı âdem vardır tûlî seksen derece ^ç arzı otuz (9) toköz derecedür

Ferebr feth-i fâ ba^ç zılar kıatında kesr-i fâ ve feth-i râ-i mühmele (10) ve sükûn-ı bâ-i muvâhhide ve râ-i şâniye ile ıqlîm-i râbi^ç den Hârezm cânibinde (11) Ceyhûn tarafında bir beldedür bilâd-ı Mâverâ-i Enhârdan bilâd-ı Hôrâsâna geçecek (12) yêrdür tûlî seksen yedi derece ^ç arzı otuz sekiz derecedür

Ferec (13) feth-i fâ ve feth-i râ-i mühmele ve cîm ile ıqlîm-i hâmisden Endelüsdan Tuleytülenün (14) şark cânibinde bir medînedür ve bununun bir nehri vardır adına Vâdi'l-Hicâre (15) dërler tûlî on beş derece ^ç arzı otuz altı derece kırk daķıkadur (16)

Fur^ç zamm-ı fâ ve sükûn-ı râ ve ^ç ayn-ı mühmeleteyn ile ıqlîm-i şânidan Hicâzdan (17) Medîne-i Münevverenün cenûb cânibinde dörd günlük yerde bir niçe kıaryelerdür (18) Medînedan Mekkeye bununun üzerinde giden yol yakındur ammâ harâmîliķdür (19) tûlî altmış yedi derece otuz daķıka ^ç arzı yigirmi beş derecedür (20)

⁷⁹ kıurâ B: kıuzâ A:

Fergāna feth-i fā ve sükūn-ı rā-i mühmele ve ğayn-ı mu‘ceme ve elif ve nūn ile (21) iklim-i hāmisen Māverā-i Nehrden keşiretü’s-şemerāt ve vāfiretü’l-ḥayrāt [111a] (1) bir medine-i ḥasenedür bunu Nūşirevān ma‘mūr edüp ve her ḥānenūḡ (2) ehlini buḡa naql edüp ismini Herḡāne ḡomış idi şonra ta‘rib (3) olinup Fergāna dēnilmişdür tūlū ḡoksan iki derece ‘arzı kırık iki (4) derece yigirmi daḡıka Fergāna cümleten māverā-i nehrde bilād-ı Türke varınca olan (5) vilāyete daḡı dērler bu vilāyetde bir taḡ vardur taşını kömür gibi yaḡarlar⁸⁰ (6) ve küli ile bez aḡardurlar ve bunda altun ve gümüş ve demür ve baḡır ve jīve (7) ve pīrūze ve zāc ve nūşādur ve neft ve zift ma‘denleri vardur (8)

Feremā fā ve rā-i mühmele ve mīm-i meftūḡāt ve elif ile iklim-i şālişden (9) sevāḡil-i diyār-ı Mışrıyyeden Baḡr-i Rūm kenārında bir medīne idi ammā el-ān ḡarābdur (10) bu mevzi‘den Baḡr-i Rūm Baḡr-i Ḳulzūme ğāyetde yaḡındur ḡattā mābeynleri yētmış mildür (11) ḡazret-i ‘Ömer rd (رض)⁸¹ zamānında ‘Amrū bin el-‘Āş ikisinūḡ mābeynini Zēn-i Timsāḡ (12) dēnilen mevzi‘den yērmek istedi kefere ḡuccācı incidürler dēyü ḡazret-i ‘Ömer (13) ḡomadı Cālīnūs⁸² ḡekīmūḡ ḡabri bundadur dērler tūlū elli dörd derece (14) kırık daḡıka ‘arzı otuz iki derecedür

Fustāt zamm-ı fā ve ba‘zılar ḡatında (15) kesr-i fā ve sükūn-ı sīn ve feth-i tā ve elif ve ta-i şāniye ile iklim-i şālişden diyār-ı (16) Mışrdur Nīl kenārında bir medine-i muḡdeşedür hicretūḡ yigirmi birinde ḡazret-i (17) ‘Ömer zamānında ‘Amrū bin ‘Āş binā etmişdür bu mevzi‘e ḡadīmden bir ḡaşr (18) var idi aḡa ḡaşr-ı Tetebbu‘ dērler idi bunun aşlı budur ki ‘Amru bin (19) ‘Āş Mışrı feth etmege geldüḡi zamānda bunun ḡalkıyyla muḡārebe etmek için (20) bir fustāt ya‘nī ḡıldan bir ev bünyād edüp bi-‘avni’l-lāhi Ta‘ālā Mışrı feth (21) edüp İskenderiyyeye gitmek murād edüp Fustātı bozmaḡa emr etdükde [111b] (1) gördiler ki bunun üstinde bir ḡuş yumudlamış bes ‘Amrū bin el-‘Āş (2) Fustātı bozmaḡa ḡomayup üzerine bir müvekkel ḡodı ki tā bu ḡuş yavrusın (3) ḡıḡarup uçurmayınca buḡa kimesne degmeye andan İskenderiyyeye varup (4) altı ay üzerinde tūrup ‘āḡıbet bi-‘avni’l-lāhi Ta‘ālā anı daḡı feth edüp (5) ḡazret-i ‘Ömere mektūb ḡönderüp İskenderiyye de sākin olmaḡa icāzet (6) istedi ḡazret-i ‘Ömer daḡı mektūb irsāl edüp benümle müslemūn mābeyninde baḡr (7) ve nehr olan yērde sākin olma dēdi ‘Amrū bin el-‘Āş ḡanda sākin olalum (8) dēyü aşḡābıyla müşāvere etdükde aşḡābı yine seng-i Fustātuḡ ḡatında sākin (9) olalum dēdiler andan ḡelüp bu mevzi‘de evler binā edüp bir şehr etdiler (10) Fustāt taḡt-ḡāh-ı diyār-ı Mışrıyye idi şonra

⁸⁰ yaḡarlar B: yaḡarrlar A:

⁸¹ raḡiya’llāhu ‘anh

⁸² cālīnūs B: cālīnū A:

MıŖra Aĥmed bin Tīlūn vālī olup (11) MıŖruŖ Ŗimāl cānibinde Ŗaṭāyi'ī ve cāmi' -i Tīlūn dēnilmek ile ma' rūf olan (12) cāmi' i binā ētdi FuŖṭātuŖ ṭūlı elli dōrd derece kırık daķıķa ' arzı (13) yigirmi ṭoķuz derece on bēŖ daķıķadur

FileŖtīn kesr-i fā ve feth-i lām ve sūkūn-ı (14) sīn ve kesr-i ṭā-i mūhmeleteyn ve sūkūn-ı mūŖennāt-ı taṭtiyye ve nūn ile Ŗāmdan MıŖr (15) ṭarafına bir nāḥiye-i kebīredūr ecnād-ı ŖāmuŖ ġarb ṭarafından ol cūndi (16) budur ve bunun ṭūlı Rufaḥdan Leccūna varıncadur ' arzı Yāfādan Eriḥāya (17) varıncadur Zuġar ki diyār-ı kavm-i Lūṭdur cibāl-i Ŗerāt buṅa zamm olunmuŖdur (18) ve FileŖtīn bilād-ı ŖāmuŖ ġāyet ucuzluķ yēridūr ve bunun medine-i (19) kebīresi Remledūr andan geṭecek Beytū'l-Maķdisdūr

Felek Bār felek (20) ma' rūfdur bār feth-i bā-i muvaḥḥade ve elif ve rā-i mūhmele ile Felekū'd-dīn daḥı (21) dērler ve ḥālā Egridir dērler Ḥamīd Élinde ṭaġlar arasında bir [112a] (1) düz yērde AnṭāliyanuŖ ṭarafında bēŖ ġūnlük yērde ve Ŗoniyaya bēŖ ġūnlük (2) yērde bir medinedūr ve yanında bir ġōli vardur ve ġōl içinde iki adası (3) vardur birine Nis ve birine Cān ada dērler

Femū'Ŗ-Ŗılıḥ feth-i fā ve mīm ve elif (4) ve lām ve kesr-i Ŗād-ı mūhmele ve sūkūn-ı lām ve ḥā-i mūhmele ile ıķlīm-i ŖāliŖden' Irāķdan (5) Dicle üzerinde Vāsıṭa yēdi fersaḥ yērde bir medinedūr Me'mūn ḥālīfe vezīri (6) Ḥasan bin SehlūŖ kıızı Burāna bunda nikāḥ ētmiŖdūr ṭūlı yētmiŖ iki derece ' arzı (7) otuz iki derece on bēŖ daķıķadur

FenŖūr cezāyir-i Hindden Cezire-i (8) CāvenūŖ cenūb cānibinde bir medinedūr kāfūr-ı FenŖūrī buṅa nisbet (9) olunur ṭūlı seksen bēŖ derece ' arzı bir buṭuķ derecedūr

Fenek feth-i fā ve nūn (10) ve kāf ile Cezīre-i ibni ' Őmer kurbında bir ḳal' a-i ḥaŖinedūr

Fū' a zamm-ı fā (11) ve sūkūn-ı vāv ve ' ayn-ı mūhmele ve ḥā ile ḤalebūŖ cenūb cānibinde bir merḥale (12) yērde bir medinedūr ṭūlı altmıŖ bir derece ' arzı otuz bēŖ derece yigirmi daķıķadur (13)

Fūvve zamm-ı fā ve teŖdīd-i vāv ve ḥā ile İskenderiyyeye ḳarīb bir medinedūr

Fehrec (14) feth-i fā ve sūkūn-ı ḥā ve feth-i rā-i mūhmele ve cīm ile FehrenūŖ mu' arbedidūr ıķlīm-i ŖāliŖden (15) Fārsdan kūrē-i İŖṭārdra Ŗaḥrā ṭarafında bir medinedūr ṭūlı yētmiŖ ṭoķuz buṭuķ (16) derece ' arzı otuz üṭ derece yigirmi daķıķadur

Feyd feth-i fā ve sūkūn-ı (17) mūŖennāt-ı taṭtiyye ve dāl-ı mūhmele ile ıķlīm-i Ŗānīden Necdden ḥūccāc-ı ' IrāķuŖ Kūfeden (18) Mekkeye giden yolında Selmā ṭaġına ḳarīb bir

medine-i şağîredür hüccâc metâ' larını (19) bunda emânet korlar tûlı altmış sekiz derece on dakika ' arzı yigirmi (20) yedi derecedür

Fîrüzâbâd feth-i fâ ve kesr-i fâ ve sükûn-ı müşennât-ı tahtiyye ve râ-i (21) mühmele ve sükûn-ı vâv ve zây-ı mu' ceme ve elif ve bâ-i muvahhade ve elif-i şâniye ve zâl-ı [112b] (1) mu' ceme ile iklim-i şâlişden Fârsdan Şîrâza qarîb bir medîne-i meşhûredür (2) tûlı yetmiş yedi derece ' arzı yigirmi sekiz derecedür

Feyyûm feth-i fâ ve zamm-ı (3) müşennât-ı tahtiyye-i müşeddede ve vâv ve mîm ile iklim-i şâlişden Şa' idden Mısra (4) üç günlük yerde bir nâhiye ve medînedür ve bunu Nîlün sızındısından bir nehr (5) şakq' etmişdür bu nehri Yûsuf peygâmbere kazdurmışdur dârlar ve Feyyûmda çârşûlar (6) ve hammâmlar ve bûstânlar ve medreseler vardır tûlı elli üç derece ' arzı yigirmi toktuz derecedür (7)

faşlü'l-kâf (8)

Kâbes feth-i kâf ve elif ve bâ-i muvahhade ve sîn-i mühmele ile iklim-i şâlişden (9) Afrikiyyeden bir medînedür sûrı ve handakı vardır Afrikiyyede bu Şâmda (10) Dimaşq gibidür cenûb cânibinde olan tağdan iki nehr nâzil olup bunun (11) bağlarını ve bûstânlarını harq' etmişdür ve bunun ile baħr mâbeyni üç mildür (12) orta gemiler bunun nehrine dâhil olur ve bunda mevz ve habbü'l- ' azîz ve ħinnâ (13) olur tûlı otuz iki derece kırk dakika ' arzı otuz iki derecedür (14)

Ķâdis feth-i kâf ve elif ve kesr-i dâl ve sîn-i mühmeleteyn ile iklim-i ħâmisden (15) Baħrû'z-Zükâk ağzında Nehr-i İşbiliyyenün Baħr-i Muħiṭe aqduğı mevzi' ün muḳâbilesinde (16) bir cezîredür tûlı on iki mildür ve bunda bağlar ve bûstânlar bî-nihâyedür (17) ve bu cezîrenün kara cânibine olan baħrinde köpri üzerinden bu cezîreye (18) tatlu Şu gelür idi tûlı sekiz derece ' arzı otuz toktuz derecedür Ħorâsânda (19) Mervü'r-Rûd qaryelerinden bir qaryeye daħı Ķâdis dârlar

Ķâdisiyye zikr (20) olınandan bir müşennât-ı tahtiyye ve bir hâ ziyâdesiyle iklim-i şâlişden ' Irâqdan (21) Kûfeye on beş fersah yerde tarîḳ-ı hüccâcda bir medîne-i [113a] (1) şağîredür şâhibü'l-kâmûs eydür İbrâħim peygâmbere buña ugraduğda (2) bunda bir ' acûze İbrâħim peygâmbere başın yuyup İbrâħim peygâmbere ol (3) ' acûze ⁸³ قدست من ارض ⁸⁴ dedüğinden ötürü bu medîneye Ķâdisiyye (4) dânilidi ba' zılar bunun diħkânî Ķâdis⁸⁴ bin

⁸³ "Topraktan (dolayı) temiz oldun. (Ķaddesti min arzın)"

⁸⁴ qadis B: hâdes A:

Herāt ile tesmiye olunmuşdur (5) dërler ve ba‘ zılar t̄ayife-i Fûrsün ‘ Uzeybde bir qaşları var idi ismine (6) Qadis dërler idi bu medine ol qaşra nisbet olunup Qâdisiyye dênilmişdür (7) dërler hâzret-i ‘ Ömer zamânında müslimûn ile ‘ Acem mâbeyninde olan harb-i (8) ‘ azîm bunda vâki‘ olmuşdur t̄ulı altmış toköz derece yigirmi bês daқиқа (9) ‘ arzı otuz bir derece on daқиkadur Sâmerâda bir qarye-i kebîreye (10) dağı Qâdisiyye dërler Mervü’r-Rûdda olan Qâdis dênilen qaryenün (11) ehli buña nüzül êdukleriçün Qâdisiyye dênilmişdür

Qâre feth-i kâf (12) ve elif ve râ-i mühmele ve hâ ile Hıms ile Dimaşq mâbeyninde bir qarye-i (13) kebîredür Hımsa bir buçuk merhale ve Dimaşqa iki merhale yêrdedür ve menzili (14) qavâfildür

Qâşân feth-i kâf ve elif ve feth-i şîn-ı mu‘ ceme ve ba‘ zılar qatında (15) sîn-i mühmele ve elif ve nûn ile ıqlîm-i râbi‘ den bilâd-ı Cebelden bir medînedür (16) bunun ekşer binâsı balçuk iledür ve kâşî dênilen nesne bunda işlenür (17) ve bunun halkı şî‘ ilerdür t̄ulı yêtmiş altı derece ‘ arzı otuz dörd (18) derecedür

Qâşgar feth-i kâf ve elif ve sükûn-ı şîn ve feth-i ğayn-ı (19) mu‘ cemeteyn ve râ-i mühmele ile Kâşgar dağı dërler kâf ile ıqlîm-i sâdisden (20) Türkistândan bir medine-i ‘ azîmedür üzerinde sūrı vardır ehli (21) müslimündür t̄ulı toksan altı derece ‘ arzı kırk yedi derecedür [113b] (1)

Qâkı kâf ve elif ve kâf-ı şâniye ve müşennât-ı tahtıyye ile Şînuş şarkı (2) ve şimâlisinde bir medinedür

Qâlîkalâ feth-i kâf ve elif ve lâm ve müşennât-ı (3) tahtıyye ve kâf-ı şâniye ve lâm-elif ile ıqlîm-i râbi‘ den Diyâr-ı Bekrden bir (4) medînedür mülûk-i Rûmdan Qâlî dërler bir ‘ avrat binâ êdüp ismini (5) Qâlîkalâ koyup kendü şüretini şehrün qapularında bir qapu üzerinde (6) taşvîr êtdürmiş idi Qâlîkalanuñ ma‘ nâsı ihsân-ı kâlî demekdür (7) sonra ta‘ rib olup Qâlîkalâ dênilmişdür dōşenilen kâlî buña mensûbdur (8) zîrâ bunun halkı kâlî işlemekte ğâyet mâhirlerdür t̄ulı altmış üç (9) derece kırk bês daқиқа ‘ arzı otuz üç derecedür

Kâmrûn (10) feth-i kâf ve elif ve mîm ve râ-i mühmele ve vâv ve nûn ile ıqlîm-i evvelden (11) cenûb cânibine hâric-i Baħr-i Şîn içinde Hind ile Şîn mâbeyninde faşl (12) êtmîş tağlardur

Qâhire feth-i kâf ve elif ve hâ ve râ-i mühmele ve hâ-i (13) şâniye ile Nîlün şark tarafında Fustâtuñ şimâl cânibinde bir medine-i (14) ‘ azîmedür Fustât ile ikisini bir sūr ihâta êtmîşdür Qâhîrenün (15) yeri evvelde Benî Tîlûnuñ medîneleri olan Qatâyi‘ dênilen

medīneye (16) qarīb būstānları idi mağribde zühür eden hulefā-yı Fāṭimiyūndan (17) Mu‘ izz bin Mu‘ add bin el-Manşūr kılı Cevheri ‘ asker ile Mışra gönderüp (18) Cevher dağı hicretün üç yüz elli toközünde gelüp Fustātı alup (19) Kāhire mevzi‘ inde efendisiçün bir kaşr binā edüp Mu‘ izz dağı mağribden (20) gelüp bu mevzi‘ i medīne etmişdür anuñçün buña Kāhire-i Mu‘ zziyye dërler (21) ve buña Tefā-yı Lān-Kāhire dëyü ad vërmişdür ya‘ nī bu medīnenün [114a] (1) emrine muhālefet eden mağhūr olsun ba‘ dehū halk buña rağbet edüp (2) Fustātı unuttılar el-ān Mışrda medine-i ‘ aẓime budur selāṭin-i (3) ‘ Osmāniyyeden Sultān Selīm Hān bin Sultān Bāyezīd Hān (4) ‘ aleyhimu’r-raḥmetu ve’r-rıdvānu bunı Çerākise elinden alup Sultān Selīm (5) şuveyy şuveyy tāriḥ dënmişdür bir tāriḥ dağı budur **şir** (6)

fikr-i tāriḥ eyleridüm nā-gehān

Mışrı aldı dërler Sultān Selīm (7)

Kāyın kâf ve elif ve kesr-i müşennāt-ı taḥtiyye ve nūn ile ıqlīm-i rābi‘ den (8) Kūhistāndan bir medīnedür şuları kâh-riz ile gelür ve būstānları (9) azdur tūlı seksen dörd derece ‘ arzı otuz dörd buçuğ derecedür (10)

Kubā zamm-ı kâf ve fetḥ-i bā-i muvaḥḥade ve elif-i memdūde ba‘ zılar rivāyetinde (11) mağşüre ile Medine-i Münevvereye iki mīl yerde bir karye-i kebiredür (12) Haḫḫ celle ve ‘ alānuñ mescid-i Üssis ‘ ale’t-taḫvā dëyü buyurduğı mescid (13) bundadır bu mescidün fezāyil-i keşiresi vardur buña nisbetde Kubāyi (14) dërler müşennāt-ı taḥtiyye ile Kubā elif-i mağşüre ile ıqlīm-i hāmisen Fergānadan (15) Şāşa qarīb bir medīnedür bunun bir harāb kühen-dizi vardur ammā (16) şehri ma‘ mürdur sūrı vardur şuları ve būstānları çoğdur (17) buña nisbetde Kubāvi dërler tūlı toḫsan bir derece elli daḫiqa ‘ arzı (18) kırk üç derecedür

Kubāziyān zamm-ı kâf ve bā-i muvaḥḥade ve elif ve kesr-i (19) zāl-ı mu‘ ceme ba‘ zılar katında dāl-ı mühmele ve fetḥ-i müşennāt-ı taḥtiyye ve elif ve nūn (20) ile nevāḥi-i Belḥden bir nāḫiye-i keşiretü’l-besātindür

Kubrus zamm-ı kâf (21) ve sūkūn-ı bā-i muvaḥḥade ve zamm-ı rā ve sīn-i mühmeleteyn ile ıqlīm-i rābi‘ den [114b] (1) Baḫr-i Rūmda bilād-ı Şām muḫābilesinde bir cezire-i kebiredür devri (2) on altı günlükdür şarḫ cānibine bir ince kıyruğ gibi çekilmiş yeri (3) vardur hicret-i nebeviyyenün yigirmi yedisinde ḫazret-i ‘ Ömer zamānında (4) Mu‘ āviye ḫazretleri Şāmdan deryāya ğazā etmek ḫazre-i ‘ Ömerden (5) istizān edüp ḫazret-i ‘ Ömer dağı izn vërüp ḫazret-i Mu‘ āviye (6) sevāḫile mektūblar perākende edüp ‘ Akkāda iki yüz yigirmi pāre gemi (7) cem‘ oldı andan ‘ asākir-i müslimīn gemilere girüp Kubrusa gelüp

Qırkır kesr-i kâf ve sükûn-ı rā-i mühmele ve kesr-i kâf-ı sāniye ve rā-i [115b] (1) sāniye ile aşlda kırkar idi hemzeyi hâzif edüp Qırkır denilmiştir (2) iklim-i sābi' den Şarı-Kermānuş şimāl tarafında bir günlük yerde (3) bir yüksek tağuş üstinde bir şahrāda bir qal' a-i haşinedür (4) yanında Çādı[r] Tağ dērler bir yüksek tağ dağı vardır Qaradenizden (5) görünür tūlı elli bēş derece otuz daqıka ' arzı elli derecedür (6)

Qırkūb zamm-ı kâfeyn ve mābeynlerinde rā-i mühmele ve vāv ve bā-i muvaḥḥade (7) ile iklim-i sālişden Ehvāzdan Tibe yēdi fersaḥ Sūsa on fersaḥ (8) yerde bir medinedür tūlı yētmış dörd derece ' arzı otuz üç (9) derecedür

Qarkısyā feth-i kâf ve sükûn-ı rā-i mühmele ve kesr-i kâf-ı (10) sāniye ve sükûn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve sīn-i mühmele ve elif-i memdūde ile (11) iklim-i rābi' den diyār-ı Muḍardan bir cānibi Furāt üzerine ve bir cānibi (12) Hābūr üzerine bir medinedür Cezimetü'l-Ebreşūş ' avratı Zebbānuş (13) şehridür ve buña nisbetde Qarkısyāni dērler nūn ziyādesiyle ve gāh (14) olur nūn ' ivaızı yā ile Qarkısyāyi dērler tūlı altmış dörd (15) derece kırk daqıka ' arzı otuz altı derece kırk daqıkadur (16)

Qırım kesr-i kâf ve rā-i mühmele ve mīm ile kırk miqdārı medine-i (17) müştemel bir iklimdür ol medīnelerūş meşhūreleri Şalfāt ve Şūdāk (18) ve Kefādur gāh olur Qırım hāşşeten Şulgāta itlāk olunur Şulgāt (19) ve Şūdāk ve Kefā sacayağ gibi vāki' olmuştur birinden birine (20) birer günlük miqdārı yērdür Şulgāt Kefānuş şimāl ve garb cānibindedür (21) Şūdāk Kefādan şimālī ve şarkīdür Kefā Şūdākūş şark [116a] (1) cānibindedür tūlı elli sekiz derece ' arzı kırk altı derecedür

Qarmūniye feth-i (2) kâf ve sükûn-ı rā-i mühmele ve zamm-ı mīm ve sükûn-ı vāv ve kesr-i nūn ve müşennāt-ı (3) ḥafife ve hā ile Endelūsde Nehr-i İşbīliyyenūş cenūb cānibinde bir nāhiyedür (4)

Qirmīsīn kesr-i kâf ve sükûn-ı rā-i mühmele ve kesr-i mīm ve sükûn-ı müşennāt-ı (5) taḥtiyye ve kesr-i sīn-i mühmele ve müşennāt-ı sāniye ve nūn ile Kermānşāhānuş mağribidür (6) iklim-i rābi' den cibāl-i ' Irāqdan Hemedāna otuz fersaḥ yerde Deynever qatında (7) bir medine-i ma' muredür tūlı yētmış dörd derece ' arzı otuz bēş buçuq (8) derecedür

Qarneyn feth-i kâf ve sükûn-ı rā-i mühmele ve nūn ve müşennāt-ı taḥtiyye (9) ve nūn-ı sāniye ile ki Qarnekn teşniyesidür Sicistāna bir merḥale yerde bir medine-i (10) şağiredür tūlı seksen yēdi derece yigirmi daqıka ' arzı otuz iki derece (11) kırk daqıkadur

El-Ḳaryetü'l-Cedīde buña Yangı Kend ya'ni Yeni Köy dèrler (12) ıqlīm-i sādīden Türkistāndan Buḡayre-i Ḥārezme dökilen nehr kenārında Fārāba (13) yigirmi merḡale yerde bir medīnedür tūlı yetmiş sekiz buçuk derece 'arzı kırk beş (14) derecedür

Ḳarīneyn feth-i ḳāf ve kesr-i rā-i mühmele ve sūkūn-ı müşennāt-ı taḡtiyye ve feth-i (15) nūn ve sūkūn-ı müşennāt-ı şāniye ve nūn ile ıqlīm-i rābi' den Ḥorāsāndan Vādī-i (16) Mervde bir beldedür bundan Mervü'r-Rūda dörd merḡaledür ikisini biri (17) birine muḳārın kılup Ḳarīnān dēmişlerdür tūlı seksen yēdi derece 'arzı (18) otuz yēdi derece on beş daḳıkadur

Ḳuzdār zamm-ı ḳāf ve sūkūn-ı zāy-ı (19) mu'ceme ve feth-i dāl-ı mühmele ve elif ve rā-i mühmele ile Ḳuşdār daḡı dèrler şād-ı mühmele (20) ile ıqlīm-i şālişde nevāḡi-i Hindden bir nāḡiyedür bundan Büste seksen fersāḡdur (21) tūlı toḡsan bir buçuk derece 'arzı yigirmi yēdi derecedür

Ḳazvīn feth-i [116b] (1) ḳāf ve sūkūn-ı zāy-ı mu'ceme ve kesr-i vāv ve sūkūn-ı müşennāt-ı taḡtiyye ve nūn ile ıqlīm-i (2) rābi' den bilād-ı Cebelden bir taḡ eteginde Deylem derbendinde bir medīnedür ve ḳal'ası (3) ve bāḡları ve bāḡçeleri vardur ammā şuları kuyulardan ve kāh-rizlerdendür (4) tūlı yetmiş beş derece 'arzı otuz yēdi derecedür

Ḳastāmōniyye feth-i ḳāf (5) ve sūkūn-ı sīn ve feth-i ḡā-i mühmeleteyn ve zamm-ı mīm ve sūkūn-ı vāv ve kesr-i nūn ve müşennāt-ı (6) taḡtiyye ve hā ile ıqlīm-i sādīden nevāḡi-i Rūmdan Sinōbuḡ cenūb cānibinde (7) beş günlük ve Engūriyyenūḡ şark tarafında beş günlük yerde bir medīnedür tūlı (8) elli beş buçuk derece 'arzı kırk altı derece kırk üç daḳıkadur (9)

Ḳoştāntīne zamm-ı ḳāf ve sūkūn-ı sīn ve feth-i ḡā-i mühmele ve sūkūn-ı nūn ve kesr-i (10) ḡā-i şāniye ve sūkūn-ı müşennāt-ı taḡtiyye ve feth-i nūn-ı şāniye ve hā ile ve müşennāt-ı taḡtiyye-i (11) müşeddede ziyādesi ile Ḳoştāntīniyye daḡı dēnilür ve gāḡ olur iki şūretde (12) bile ḡā-i evvelī maẓmūme olur ıqlīm-i ḡāmis evāḡirinden Bilād-ı Rūmdan Baḡr-i Ebyaz (13) ile Baḡr-i Esvedūḡ mecmu'ında bir medīne-i 'azīme ve meşhūredür bunu Nīḡūmāzyā (14) dèrler bir pādīşāḡ ḡübūḡ-ı Ādem 'aleyhi's-selāmuḡ dörd biḡ sekiz yüz (15) kırk toḡuzuncı yılında binā ētmiş idi ol zamānda bu medīnenūḡ ismi (16) Nīḡūmāzyā idi şonra bir zelzele-i 'azīme vāḡi' olup bu şehr yıḡılıp (17) içindeki ādemler bi'l-kūlliyye helāk olup kırk yıl ḡarāb ḡaldı Nīḡū- (18) māzyānuḡ Būzāntīn adlu bir oḡlı var idi zelzele zamānında Üngürüs (19) vilāyetinde idi kırk yıldan şonra gelüp bunu ma' mūr ēdüp ismini Būzāntīyye (20) ḡodı ba' dehū ḡübūḡ-ı Ādem 'aleyhi's-selāmuḡ beş biḡ sekiz yüz yigirmi yılında (21) Ḳoştāntīnūs nām bir pādīşāḡ gelüp pādīşāḡlıḡınuḡ üçüncü yılında [117a] (1)

Kōştāntīniyyenūñ sūrını binā édüp Rūmiyyeden geçüp bunda gelüp (2) ismini Kōştāntīniyye
 kodı ve bunda bir kenise-i nefise binā édüp ismini (3) Ahiyyā Sūfiyyā kodı hemze ve ha-i
 mühmele ve müsennāt-ı tahtıyye ve elif ve sīn-i (4) mühmele ve vāv ve fā ve müsennāt-ı
 sāniye ve elif ile ma' nāsı hikmetü'l-ḳudūs (5) demekdür ve Selihīn a' nī Ḥavāriyīn nāmına
 bir kenise-i nefise daḥı binā etti (6) Kōştāntīnūsdan muḳaddem gelen Rūm pādīşāhları
 'āmmeten şābi'ler ve 'abede-i (7) eşnām idi Kōştāntīnūs-ı mezkūr pādīşāhlığınun altıncı
 yılında dīn-i (8) naşrāniyi izhār édüp tenaşşur etmişdür Hübüt-ı 'Ādem 'aleyhi's-selām
 zamānından (9) bizüm resūlümüz ḥazret-i Muḥammed 'aleyhi's-selāmun ḥicreti zamānına
 gelince altı biñ (10) yüz on iki yıldır böyle olıcaḳ Kōştāntīnenūñ evvelā bināsı zamānında
 (11) zamān-ı hicrete gelince biñ iki yüz altmış üç yıl olmuş olur ve sūrınun (12) bināsı
 zamānından zamān-ı hicrete gelince iki yüz seksen bir yıl olmuş olur (13) ḥazret-i Mu'āviye
 ḥilāfeti zamānında hicret-i nebeviyyenūñ ellisinde oḒlı Yezīdi (14) 'asker-i naşr-ı peyker ile
 Kōştāntīniyyeye ḡazāya gönderüp ḥişārını muḥāşara ederken (15) ḥazret-i Ebī Eyyūbe'l-
 Enşāri şāḥib-i resūl'l-Bāri vefāt édüp (16) sūra ḳarīb mevzi' de medfūn olmuşdur nūrullāh-
 ı merḳade ve ṭayyib-i meşhede (17) ba' dehū yine ḥulefā-yı Benī Ümeyyeden Süleymān bin
 'Abdü'l-Melik hicret-i nebeviyyenūñ (18) toḒsan sekizinde ḳarındaşı Mesleme bin 'Abdü'l-
 Meliki 'asker-i zafer-i rehber ile (19) Kōştāntīneye gönderüp feth etmeyince gelmeñ deyi
 emr eyledi bu daḥı gelüp (20) küffāra bu ḡeñ şehri ṭar édüp Kōştāntīne ḥavālisinde ekinler
 eküp (21) ve ol ekinleri biçüp yediler 'āḳıbet Süleymān bin 'Abdü'l-Melikün mevti ḥaberi
 [117b] (1) gelüp ḳoyup gitdiler ba' dehū Selāṭin-i 'Oşmāniyyede sultānū'l-berreyn ve
 ḥāḳānū'l- (2) baḥreyn Sultān Meḥmed Ḥān ibni Sultān Murād Ḥān 'aleyhi'r-raḥmetü'l-
 meliki'l-Mennān (3) hicret-i nebeviyyenūñ sekiz yüz elli yedinci yılınun rebi'ü'l-evvelinūñ
 on ikinci (4) gününde cum'a günü dārū'n-naşr Maḥmiyye-i Edreneden Kōştāntīneye ḡazā
 niyyetine (5) teveccūh édüp bi-'ināyet-i rabbāniyye ve hidāyet-i sübhāniyye sene-i
 mezbūrenūñ (6) cemāziye'l-evvelisinūñ yigirminci günü se şenbih gün şubḥ-ı şādıḳda ol
 medīne-i (7) metīnenūñ fethi vāḳi' olup beldetü't-ṭayyibe tārīḥ düşmişdür ve bir tārīḥ daḥı
 budur

Beyt (8) feth-i Kōştāntīne fırsat bulmadılar evvelūn

feth édüp Sultān Meḥmed oldu tārīḥ-i āḥirūn

(9) beled-i mezbūr müselleş şeklinde bir sūr ile mestūrdur ve bu sūrun ḡarbī (10) ve
 şimālisi berre ve şarḳī-i şimālisi ve şarḳī-i cenūbisi baḥredür ve bunun muḳābilesinde (11)
 şarḳ ve şimāl cānibinde bir ḳal' a-i şaḒire-i ma' mūre vardır ismine Ḳalāṭa dērler (12) ḥulefā-

yı Benî Ümeyyeden bunda gelenler **Qoştantîne**ye havâle için binâ etmişler ve ismini (13) Medînetü'l-**Qahr** komışlardır dërler **kal**'a-i mezbûre ile **Qoştantîne** mâbeyninde (14) ğarb ve şimâl cânibine bir halîc-i daķık mümtedd olup **Qâğid-Hâne** şuyı dërler (15) bir nehr-i kebîre muttaşıl olur **Qoştantîne** muķâbilesinde **Halîc-i Qoştantînenün** (16) berr-i şarkîsinde **Üsküdâr** dërler bir **kaşaba-i ma**' mûre vardır ve medine-i mezbûrede (17) olan aşâr-ı kadîme ve ebniye-i 'azîmenün zikrinden benân-ı beyân **kaşır** u niţâķ-ı (18) tıbyân mütekâşırırdu tûlı elli toķuz derece elli daķıķa 'arzı kırķ bir derece (19) on bês daķıķadur

Qustîne zamm-ı **kâf** ve sükûn-ı **sîn** ve kesr-i **tâ**-i mühmeleteyn (20) ve sükûn-ı müşennât-ı tahtıyye ve nûn ve hâ ile ba' zılar katında

Qusunţîne zamm-ı **sîn**-i (21) mühmele ve sükûn-ı nûn ile ıķlîm-i şâlişden ğarb-ı evsaţdan **Bicâye** memleketi [118a] (1) ile **Afriķıyye** memleketi mâbeyninde bir tağ üzerinde bir medînedür ve bu tağı (2) cemî' cânibinden bir dere ihâta etmişdür **kal**'a kapusı olan mevzi' den (3) ğayrı yerden buña çıkılmaz ve bunun bir 'azîm **handakı** vardır ve bu **handakı** (4) bir nehr dökülür ve dökildüĝinün 'azîm **günbüdüsi** vardır ve bu medîne (5) ĝâyetde yüksek yerde olduĝün **handakı**nda bu nehr yıldız gibi görünür (6) ve bunun maħzenlerinde yüz yıl miķdârı buğday tırur aşlâ fâsid olmaz (7) tûlı yigirmi altı derece kırķ daķıķa 'arzı otuz üç derece yigirmi (8) iki daķıķadur

Qaşķatağ feth-i **kâf** ve sükûn-ı **şîn**-ı mu' ceme ve feth-i **kâf**-ı (9) şâniye ve elif ve feth-i **tâ**-i mühmele ve elif-i şâniye ve ĝayn-ı mu' ceme ile bir cebel-i 'azîmdür (10) **Nehr-i Tuna** bunun şark tarafından aşar **Nehr-i Tuna** zikrinde beyânı geçmiştir (11)

Qışmîr kesr-i **kâf** ba' zılar katında kesr-i **kâf** ve sükûn-ı **sîn**-i mu' ceme ve kesr-i (12) mîm ve sükûn-ı müşennât-ı tahtıyye ve râ-i mühmele ile ıķlîm-i şâlişden **Dillinün** (13) şark cânibinde tağlar arasında **Hind** ve **Sind** ve **Türkten** hâşıl olmuş (14) bir ĝâyetde güzel tayıfedür bunların zenleri **hüsn-i kâmet** ve **hüsn-i** (15) şûretde meşel olmuşlardır

Qaşr-ı İbni Hübeyre **kaşr** ve **ibn ma**' rûflardur (16) **Hübeyre** zamm-ı hâ ve feth-i bâ-i muvaħħade ve sükûn-ı müşennât-ı tahtıyye ve feth-i râ-i mühmele (17) ve hâ ile ıķlîm-i şâlişden 'Irâķdan **Furâta** karîb bir medînedür **Yezîd bin** (18) ' **Amr bin Hübeyre** ki **hulefâ-yı Benî Ümeyyenün** âħiri **Mervânü'l-Himâr** zamânında (19) vâlî-i 'Irâķ idi aña mensûbdur ba' zılar **Benü Ümeyyenün** 'Irâķ emiri (20) **Ebû eş-Şinâ** ' **Amr bin Hübeyreye** mensûbdur demişlerdür tûlı yetmiş derece otuz (21) daķıķa 'arzı otuz üç derecedür

Qaşr-ı Ahmed iklim-i râbi‘ den Afrikiyyeden [118b] (1) bir kırye-i şağiredür ‘ Arabuñ bu mañzenidür ğallelerini bunda şaqlarlar ve bu (2) zeytunlu yerdür tũlı otuz toquz derece on daqıka ‘ arzı yigirmi toquz (3) derece on daqıka

Qaşrũ’l-Luşũş Luşũş luşşuñ cem‘ idür iklim-i râbi‘ den (4) bilâd-ı Cebelden Esed-âbâda qarib Hemedân ile Kırmisîn mâbeyninde bir medinedür (5) müslimũndan ba‘zı kimesnelerũñ bu mevzi‘ de tavarları seriqa olunduğıçũn (6) Qaşrũ’l-Luşũş denilmişdür buña Kinkiver dağı dẽrler kesr-i kâfeyn ve feth-i kâfeyn (7) ve mâbeynlerinde sũkũn-ı nũn ve feth-i vāv ve râ-i mũhmele ile tũlı yetmiş dörd (8) derece otuz daqıka ‘ arzı otuz dörd derece otuz daqıkadur Kinkiver (9) Cezire-i ibni ‘ Ömer kırbında bir qal‘ a-i meni‘ anuñ dağı ismidür

Qaşr-ı Şirîn (10) iklim-i râbi‘ den bilâd-ı Cebelden Hemedân ile Hũlvân mâbeyninde Qaşrũ’l-Luşũşa (11) elli fersağ ve Hũlvâna beş fersağ yerde bir mevzi‘ dũr Hũsrevũñ ‘ avratı Şirine (12) mensũbdur ve bunda aşâr-ı ‘ acibe ve ğaribe toqdur tũlı yetmiş bir bucuq derece ‘ arzı (13) otuz üç derece on beş daqıkadur

Qaşr-ı ‘ Abdũ’l-Kerim iklim-i râbi‘ den (14) Ğarb-ı Akşâdan Sebteye dörd merhale yerde nehr üzerinde bir medinedür (15) tũlı sekiz bucuq derece ‘ arzı otuz dörd derece kırk daqıkadur (16)

Qaşr-ı Yânnih qaşr ma‘rũfdur Yânnih feth-i müşennât-ı tahtıyye ve elif ve nũn-ı müşeddede (17) ve hâ ile kelime-i Rũmiyyedür Qaşr-ı Yânnih Şıqılliyede bir tağ üzerinde bir medine-i (18) kebiredür

Quşayr zamm-ı kâf ve feth-i şâd-ı mũhmele ve müşennât-ı tahtıyye ve râ-i mũhmele (19) ile iklim-i şâniden Baħr-i Qulzũm kenârında Qũşa üç gũnlũk yerde mefâzede (20) bir medinedür ve iskeledür ve tũlı elli toquz derece ‘ arzı yigirmi beş derece (21) otuz daqıkadur

Qatrabbũl feth-i kâf ve sũkũn-ı tã ve feth-i râ-i [119a] (1) mũhmeleteyn ve zamm-ı bâ-i muvaħħade-i müşeddede ve lâm ile Bağdâd ile ‘ Ukberâ mâbeyninde (2) bir kırye-i meşhũredür sâbıkan mecmu‘ı hũlefâ idi bunuñ haqqında eş‘âr-ı (3) bĩ-şũmâr denmişdür Āmid muqâbilesinde ħamr-ı şırâ ve bey‘ olunur bir kıryeye dağı (4) Qatrabbũl dẽrler

Qatıf feth-i kâf ve kesr-i tã-i mũhmele ve sũkũn-ı müşennât-ı tahtıyye (5) ve fâ ile iklim-i şâlişden Baħreynden Baħr-i Fârs kenârında sũrlu ve ħandaqlu (6) bir medinedür qaçan baħrde medd vâkı‘ olsa baħr bunuñ sũrina vâşıl olur (7) qaçan cezr vâkı‘ olsa ba‘zı yerler açılır ve buña baħrden bir dil (8) girmişdür bu dile medd ve cezr zamânında bunuñ gemiler girür ve bunda incũ çıkaracak (9) yer vardur ve bundan Aħşâya iki merhale ve

Başraya altı merhale ve Kāzımeye (10) dörd merhale ve ‘Ummāna bir aylık yérdür Ahsānuñ ve Qatıfün halkı bundan (11) Vādī-i Yemāmeye ħurmā iletüp bir dāne ħurmāya bir rāhile buğdāy alurlar (12)

Qatya feth-i kâf sükün-ı tã-i mühmele ve feth-i müşennât-ı tahtıyye ve hâ ile t̄ariğ-i (13) Mışırda bir qaryedür

Kufş zamm-ı kâf ve sükün-ı fâ ve şād-ı mühmele ile Fârs (14) ile Kermân mâbeyninde Kürdler tağlarından bir tağdur Kürdlerün mevzî^c leridür (15) ve bunun halkı gâyetde eşrârdur ve Bağdād ile ‘Ukbarâ mâbeyninde bir qaryeye dağı (16) Qufş dërler bu qarye sâbıkan mevâtin-ı lehv ü lu^c b idi bunun haqqında (17) eş^c âr-ı bî-şümâr vardır

Kafşa feth-i kâf ve sükün-ı fâ ve şād-ı mühmele (18) ve hâ ile ıqlım-i şālîşden Afrikiyye muqâbilesinde bir beldedür bilād-ı Mağribde (19) bundan ğayrı yerde fistuğ yoğdur ve bundan dühn-ı benefşe ve ħal-i (20) ‘unşul gelür t̄ülü otuz bir derece ‘arzı otuz derece elli dağıkadur (21)

Qıft kesr-i kâf ve sükün-ı fâ ve tã-i mühmele ile ıqlım-i şāniden Şa^c id-i [119b] (1) Ā^c lādan Nîlün şarğ tarafında Kūşdan aşığa bir medine-i şağiredür ehli (2) Şi^c ilerdür t̄ülü elli bir derece on üç dağıka ‘arzı yigirmi üç derece (3) elli dağıkadur

Qalleri kâf ve feth-i lām-ı müşeddede ve kesr-i rā-i mühmele ve müşennât-ı (4) tahtıyye ile Nehr-i Mihrānuñ taraf-ı ğarbisinde bir medinedür t̄ülü toğsan bês (5) buçuğ derece ‘arzı yigirmi altı derecedür

Qallafriye feth-i kâf ve feth-i lām-ı müşeddede (6) ve sükün-ı fâ ve kesr-i rā-i mühmele ve feth-i müşennât-ı tahtıyye-i muħaffefe ve hâ ile Baħr-i Rūm (7) sâhilinde bilād-ı Būliyanuñ ğarb tarafında bir memleketdür

Qulzüm zamm-ı kâf ve sükün-ı (8) lām ve zamm-ı zây-ı mu^c ceme ve mīm ile ıqlım-i şālîşden Tih-i Benî İsrā’ıl tarafında (9) Baħr-i Qulzümde çıkan iki dilün ğarb cānibindeki dilün nihāyetinde (10) bir medine-i şağiredür bundan Qāhireye üç merhale yérdür t̄ülü elli dörd (11) derece ‘arzı yigirmi toğuz buçuğ derecedür

Qal’atü’r-Rūm ıqlım-i rābi^c den (12) Cünd-i Qınnesrinden Furātuñ cānib-i ğarbisinde bir qal^c a-i menî^c adur ve bunun (13) būsānları ve meyveleri ve nehri vardır t̄ülü altmış iki derece yigirmi (14) dağıka ‘arzı otuz altı derece elli dağıkadur

Ḳal‘ a-i Ca‘ber (15) feth-i cīm ve sūkūn-ı ‘ ayn-ı mühmele ve feth-i bā-i muvaḥḥade ve rā-i mühmele ile ıqlīm-i (16) rābi‘ den Diyār-ı Bekrden Raḳḳa ile Bālis mābeyninde Furātuḡ şimāl tarafında (17) bir yüksek taş üzerinde bir ḳal‘ a-i meni‘ adur sābıḳan buḡa Devseriye (18) dērler idi Nu‘ mān bin Münzirüḡ ḳulı Devser binā étdüḡiḡün ba‘ dehū Sābıḳu’d- (19) dīn Ca‘berü’l-Ḳuşeyri mālik olduḡiḡün Ḳal‘ a-i Ca‘ber dēnilmişdür (20) ḫālā ḫarābdur aşlā bunda deyyār yoḡdur ṫulı altmış iki derece ‘ arzı (21) otuz beş derecedür

Ḳal‘ a-i Necm feth-i nūn ve sūkūn-ı cīm ve mīm [120a] (1) ile Furātuḡ şarḳ tarafında taḡ üzerinde bir ḳal‘ a-i meni‘ adur bunı (2) Sulṫān Maḫmūd bin Zengi binā étmişdür

Ḳalūziye feth-i kāf ve zamm-ı lām (3) ve sūkūn-ı vāv ve kesr-i zāl-ı mu‘ceme ve müşennāt-ı taḫtiyye ve hā ile ıqlīm-i ḫāmisen (4) Rūmdan Bergāmise üç günlük yerde bir medīnedür Baṫlamyūs şāḫibü’l- (5) Miceşti bundandır ṫulı elli dörd derece ‘ arzı yigirmi toḡuz derecedür (6)

Ḳalhāt feth-i kāf ve sūkūn-ı lām ve feth-i hā ve elif ve müşennāt-ı fevḳiyye (7) ile ıqlīm-i evvelden sāḫil-i Baḫr-i ‘ Ummānda bir medīnedür ehli bi’l-külliiyye ḫavāricdür (8)

Ḳamār feth-i kāf ve mīm ve elif ve rā-i mühmele ile Baḫr-i Hindde Cezīre-i (9) Şanfa bir günlük yerde bir cezīrede bir medīnedür bunda daḫı ‘ üd (10) olur ammā ‘ üd-ı şanfi ‘ üd-ı ḳamāriden ā‘ lādur ṫulı yüz altmış (11) altı derece ‘ arzı iki derecedür

Ḳumāma zamm-ı kāf ve feth-i mīm ve elif (12) ve mīm-i şāniye ve hā ile Beytü’l-Maḳdisde vasat-ı medīnede naşārā için (13) bir kenīse-i nefisedür ve bu kenīsede bir ḳubbe ve ḳubbenüḡ altında bir ḳabr (14) vardur naşārā zu‘ mında ḫazret-i ‘ İsa ‘ aleyhi’s-selām ḳabr-i mezbūrda (15) maḳbūrdur ve bu ḳabrden yine ḳāyim olmuşdur anuḡçün naşārā bu ḳubbeye (16) ḳiyāmet dēyü tesmiye ederler

Ḳumr zamm-ı kāf ve rā-i mühmele (17) ile bilād-ı Zencden Baḫr-i Hindde bir cezīre-i kebīredür ve Diyār-ı Mışrda (18) bir medīnedür muḫaddiḡ Ḥüccāc bin Süleymān Ḳumri bundandır

Ḳumm zamm-ı (19) kāf ve teşdid-i mīm ile ıqlīm-i rābi‘ den bilād-ı Cebelden bir medine-i muḫdeşe- (20) dūr hicret-i nebeviyyenüḡ seksen üçünde binā olunmuşdur sābıḳan bir medīnenüḡ (21) mevzi‘ inde biri birine ḳarīb yēdi ḳarye var idi birinüḡ ismi

[120b] (1) Gümmedān idi zamm-ı kāf ve feth-i mīm-i müşeddede ve sūkūn-ı müşennāt-ı taḫtiyye ve feth-i (2) dāl-ı mühmele ve elif ve nūn ile ‘ Abdu’r-Raḫman bin Muḫammed bin Eş-şa‘ ş Ḥaccāc (3) bin Yūsuf Şaḳafiden münhezim olduḡı zamānda ‘ Abdu’r-Raḫman-ı

mezkûruñ (4) aşhâbından Sa' id bin Mâlik bin 'Āmirü'ş-Şa' rînün oğlanları ' Abdullâh (5) ve Aḥvaş ve İshâk ve Na' im ve bunlaruñ ehleri gelüp bu kıaryelerün (6) re' islerini katl edüp bunda niçe evler binâ edüp bunda muḳim olup (7) bu yedi kıarye bu medinenün yedi maḥallesi olmışdur ve Gümmedân ta' rib olunup (8) kāf kâfa tebdil olunup ve ba' zı ḥurûfi iskât olunup Ḳumm (9) dênilmişdür ' Abdullâh-ı mezkûruñ Mūsâ nâm bir oğlu var idi Kûfeden (10) göçüp bunda gelüp mezheb-i şî' ayı izhâr edüp bunuñ ḥalkı ' āmmeten (11) şî' i olmuşlardur ve bu medîne ğâyetde ḥaşînedür ve sūrı vardır (12) ve şuları kıuyulardandır ve bunda finduḳ ve fistuḳ aḡaçları ve bûstânlar (13) vardır ve bundan Reyve yigirmi bir fersaḡ ve Ḳâşâna on altı fersaḡ yêrdür (14) tûlı yêtmış yedi derece ' arzı otuz bês derece kırık daḳîkadur (15)

Ḳamûlâ feth-i kāf ve zamm-ı mîm ve vâv ve lâm ve elif ile ıḳlîm-i şâniden (16) Şa' id- i Ā' lâdan Nîlün ğarb cânibinde Ḳûşdan yukaru bûstânlu ve sükker (17) kıamışlu bir medînedür tûlı elli bir derece otuz bês daḳîka ' arzı yigirmi (18) dörd derece yigirmi daḳîkadur

Ḳanbela kāf ve nûn ve bâ-i (19) muvaḥḥade ve lâm ve hâ ile ba' zılar kıatında hâ bedeli vâv ile ıḳlîm-i evvelden (20) cenûb cânibine ḥâric-i Ḥalîc-i Berberde bir cezîre-i ' âmire idi (21) ve maḳarr-ı mülûk-i Zenc idi ammâ el-ân ḥarâbedür tûlı on iki derece [121a] (1) cenûb cânibine ' arzı üç derecedür

Ḳandâbîl feth-i kāf ve sükûn-ı (2) nûn ve feth-i dâl-ı mühmele ve elif ve kesr-i bâ-i muvaḥḥade ve sükûn-ı müşennât-ı taḥtiyye (3) ve lâm ile Sindden Mehrânun ğarb cânibinde Bedehe dêrler bir vilâyetün (4) kıaşabasıdur tûlı toḳsan bês derece ' arzı yigirmi sekiz derecedür (5)

Ḳandahâr feth-i kāf ve sükûn-ı nûn ve feth-i dâl-ı mühmele ve hâ ve elif (6) ve râ-i mühmele ile ıḳlîm-i şâlişden Hindden bir medine-i meşhûredür (7) İskender aḳtâr-ı arzda binâ êdđüği on altı medinenün biri Ḳandahârdur (8) bunun kıaşabasınun ismi Veyhinddür feth-i vâv ve sükûn-ı müşennât-ı taḥtiyye (9) ve feth-i hâ ve sükûn-ı nûn ve dâl-ı mühmele ile tûlı toḳsan altı derece elli (10) daḳîka ' arzı otuz üç derece yigirmi daḳîkadur

Ḳınnesrîn kesr-i (11) kāf ve feth-i nûn-ı müşeddede ve sükûn-ı sîn ve kesr-i râ-i mühmeleteyn ve sükûn-ı (12) müşennât-ı taḥtiyye ve nûn ile ıḳlîm-i râbi' den Şâmdan Ḥalebe bir merḡale (13) yêrde bir kıarye-i şağîredür ol zamânda Şâmda kâ' ide-i ' aẓîme (14) idi ḥattâ bunun kıatında Ḥaleb anılmaz idi şonra Ḥaleb kıavî olmaḡ ile (15) bu za' if olup kıarye olmuşdur tûlı altmış iki derece on daḳîka (16) ' arzı otuz bês derece kırık bês daḳîkadur

Ḳinnevc kesr-i kāf (17) ve feth-i nūn-ı müşeddede ve vāv ve cīm ile ıqlīm-i şānīden aḳşā-yı Hindden (18) Mültānuḡ şarḳ cānibinde bir medine-i ‘aẓīmedür bunda altun ma‘ denleri (19) çokḡdur ve cevāhir bey‘ olunur üç yüz çār-sūsı ve pādişāhınun (20) iki biḡ bēş yüz fili vardur dērler tūlı yüz dörd derece (21) elli daḳıḳa ‘arẓı yigirmi toḡuz derecedür

Ḳūş zamm-ı kāf ve sūkūn-ı [121b] (1) vāv ve şād-ı mühmele ile ıqlīm-i şānīden Şa‘ id-i Ā‘ lādan Nīlün şarḳ tarafında (2) Fustāḡa on iki merḡale yērde bir medine-i ‘aẓīmedür ve tüccār-ı ‘Adenün iskelesidür (3) tūlı elli bēş derece otuz daḳıḳa ‘arẓı yigirmi altı derecedür

Ḳavşara (4) feth-i kāf ve sūkūn-ı vāv ve feth-i şād ve rā-i mühmeleteyn ve hā ile ıqlīm-i rābi‘ den (5) Baḡr-i Rūmda Afriḳıyye muḳābilesinde Şıḳıllıyye bir merḡale yērde bir ceziredür (6) bunda şecer-i maştakī vardur dērler

Ḳūmes zamm-ı kāf ve sūkūn-ı vāv (7) ve feth-i mīm ba‘ zılar ḳatında kesr-i mīm ve sīn-i mühmele ile Ḳorāsān ile bilād-ı (8) Cebel mābeyninde bir nāḡıye-i kebiredür Ḳūmes bin Miḡlā’ıl bin Ḳaynān (9) ile tesmiye olunmuşdur ba‘ zılar ḡümüşün mu‘arrebīdür dēmişlerdür ve bunun (10) ḡaddı Beştāmdan Simnāna varıncadır

Ḳōniya zamm-ı kā ve sūkūn-ı (11) vāv ve kesr-i nūn ve feth-i müşennāt-ı taḡıyye ve hā ile ıqlīm-i ḡāmısdan Rūmdan (12) bir medine-i meşhūredür bunu cemī‘ cevānibinden taḡlar iḡāḡa etmişdür (13) lākin şimāl cānibinde olan taḡlar bir miḡdār ırāḡdur ve cenūb cānibindeki (14) taḡdan bir nehr-i kebīr nāzil olup medīnenün ḡarb cānibinden şehre dāḡıl (15) olup būsḡanlarını şıvarup ba‘ dehū buḡayre ve sazlıḳ olur Eflāḡunun (16) ḳabri bunun ḳal‘ asındadır dērler ve bunun fevākıh-i keşiresi ve Ḳamerü’d-dīn (17) dēnilmek ile meşhūr zerdālūsı vardur tūlı elli altı bucuḳ derece ḳıyās budur ki tūlı altmış bir bucuḳ ola ⁸⁸ (18) ‘arẓı kırḳ bir derecedür

Ḳūhistān zamm-ı kāf ve sūkūn-ı vāv ve kesr-i (19) hā ba‘ zılar ḳatında zamm-ı hā ve sūkūn-ı sīn-i mühmele ve feth-i müşennāt-ı fevḳıyye ve elif (20) ve nūn ile Ḳūhistānuḡ mu‘arrebīdür Neysābūr ve Herāt ve İşfahān ve Yezd (21) mābeyninde bir nāḡıye-i kebiredür bilād-ı Ḳūhistān biri birinden [122a] (1) ırāḡdur mābeynlerinde şahrālar vardur Kermānda Cīrūfte ḳarīb bir medīnenün daḡı (2) ismi Ḳūhistāndur

Ḳuhunduz zamm-ı kāf ve hā ve sūkūn-ı nūn ve zamm-ı dāl-ı mühmele (3) ve zāy-ı mu‘ceme ile ba‘ zılar ḳatında ḡurūf-ı maẓmūmenün fethāları ile her medīnenün (4) vasaḡında

⁸⁸ Der-kenar

olan al' anu ismidür orāsān ve Māverāü'n-Nehr medīnelerinü (5) ekseri uhunduzdan ālī degüldür uhundur Kuhunduzu mu' arrebidür ma' nāsı eski al' a (6) demekdür

ayta bunun taııı ve evāf ve abārı bāb-ı rābi' de zıkr olunmuşdur (7)

ayrevān feth-i āf ve sükūn-ı müşennāt-ı tatiyye ve feth-i rā-i mūhmele ve vāv ve elif (8) ve nūn ile ılīm-i ālīşden Afriıyyeden bir medine-i mudeşedür hicret-i nebeviyyenü (9) elli beşinde azret-i Mu'āviyenü ilāfeti zamānında aāb-ı Resūlu'llāhdan (10) 'Ubete bin 'Āmmar binā etmişdür ba' zılar ayrevān Kārvānu mu' arrebidür bu mevzi' e (11) bir āfile nüzūl edüp ba' dehū ol mevzi' de bir medīne binā olup ayrevān (12) ile tesmiye olundu dēmişlerdür sābıda bu medīnenü bir 'azīm sūrı var (13) idi Ziyādetullāh bin el-Aleb yapmışdur ve bu medīnenü uları yamurdan müctemi' (14) olur birkelerdendür ūlı ve 'arzı otuz birer derecedür

aysāriyye feth-i (15) āf ve sükūn-ı müşennāt-ı tatiyye ve feth-i sīn-i mūhmele ve elif ve kesr-i rā-i mūhmele ve (16) müşennāt-ı tatiyye-i muaffefe ve hā ile ılīm-i ālīşden sāil-i āmda a' māl-i Fileştiden (17) bir medine-i 'azīme idi ammā el-ān arābedür bundan 'Akkāya otuz altı mīl (18) ve Remleye otuz iki mīldür ūlı otuz yēdi derece otuz daıa 'arzı (19) otuz iki derece otuz daıadur aysāriyye ve ād-ı mūhmele ile aysāriyye (20) daı dēnilür ılīm-i āmısdan Rūmdan Sīvāsu arb cānibinde Asarāya (21) dörd merale yerde bir medine-i kebirdür āyşere mensūbdur ve bunun bir al' a-i [122b] (1) menī' ası vardır bunda enhār ve ecār ve besātīn ve emār bī-add ve bī-ümārdur (2) ūlı altmış derece 'arzı kır derecedür

aytūrā āf ve müşennāt-ı tatiyye ve ā-i (3) mūhmele ve ayn-ı mu' ceme ve vāv ve rā-i mūhmele ve elif ile īnda bir medine-i mehūredür (4) ūlı yüz altmış yēdi derece 'arzı cenūb cānibine altı derecedür (5)

falū'l-kāf (6)

Kābül⁸⁹ feth-i āf ve elif ve zamm-ı bā-i muvaade ve lām ile ılīm-i ālīşden Zābūlistāndan (7) Hinde muttaıl bir medīnedür Kābül bin Mihlā' il bin aynān ile tesmiye olunmuşdur (8) ve Hindü iskelesidür ihlīlec-i Kābūlı bua mensūbdur ihlīlec bunda āıl olmaz (9) lākin tüccār ayrı yerden ihlīleci bunda getürdükleriün bua nisbet olunmuşdur (10) ve bunda bir al' a-i menī' a vardır ol al' aya bir yoldan ayrı yoldan (11) ıılmaz ehl-

⁸⁹ kābil biiminde harekelenmiş.

i Hind böyle zu' m ederler ki irakda ve yakında şah şahlığa (12) müstahak olmaz tā Kābüle mālîk olmayınca tūlî toksan bēş derece yigirmi (13) daқиқа 'arzı otuz bēş derecedür

Kāt feth-i kāf ve elif ve tā-i (14) müşennāt-ı fevkiyye ve ba' zılar kıatında şā-i müşellese ile iklim-i hāmîsden H̄ārezmden (15) Çinüñ şark tarafında bir medîne-i hasenedür tūlî seksen dörd derece (16) 'arzı kırk bir derece on bēş daқиkadur

Kārezin feth-i kāf ve elif (17) ve feth-i rā-i mühmele ve kesr-i zāy-ı mu' ceme ve sükün-ı müşennāt-ı tahtiyye ve nūn ile iklim-i şālîşden (18) Fārsdan Baħr-i Fārs tarafında bir medînedür tūlî yetmiş sekiz derece otuz (19) daқиқа 'arzı yigirmi sekiz derece otuz daқиkadur

Kārzıyāt (20) feth-i kāf ve elif ve kesr-i rā-i mühmele ve sükün-ı zāy-ı mu' ceme ve feth-i müşennāt-ı tahtiyye ve elif (21) ve müşennāt-ı fevkiyye ile Fārsda bir medînedür

Kāzerün feth-i [123a] (1) kāf ve elif ve feth-i zāy-ı mu' ceme ve zamm-ı rā-i mühmele ve sükün-ı vāv ve nūn ile iklim-i şālîşden (2) küre-i Sābūrdan bir medîne-i 'azîme-i şahîhatü't-türāb ve'l-havādur şuları (3) kıuyulardandır tūlî yetmiş yēdi derece 'arzı yigirmi toksuz derece elli daқиkadur (4)

Kāsān feth-i kāf ve elif ve feth-i sīn-i mühmele ve elif ve nūn ile (5) iklim-i hāmîsden iklim-i Şāş verāsında bir nāhiyenüñ ve bir medînenüñ (6) ismidür tūlî toksan bir derece otuz bēş daқиқа 'arzı kırk iki derecedür (7)

Kāzıme feth-i kāf ve elif ve kesr-i zā-i mu' ceme ve feth-i mīm ve hā ile sāhil-i (8) Baħr-i Fārsda Başra ile Kaṭîf mābeyninde bir ḫalîcdür ve bunda ra' nā mer' ālar (9) ve bî-nihāye kıuyular vardır ve bu menāzil-i 'Arabdur ve bundan Başraya iki merḫale (10) ve Kaṭîfe dörd merḫale yērdür

Kālār feth-i kāf ve elif ve lām-elif (11) ve rā-i mühmele ile iklim-i rābi' den Deylemden bir medînedür tūlî yetmiş yēdi (12) derece 'arzı otuz altı derecedür

Kāmid feth-i kāf ve elif ve mīm (13) ve dāl ile Meşğarāya altı mīl yērde bir medînedür

Kānim feth-i kāf ve elif (14) ve kesr-i nūn ve mīm ile aḫşā-yı Mağribde bilād-ı Sūdānda bir medînedür ba' zılar (15) eydür Kānim Sūdāndan bir şınıfdur

Kāvar feth-i kāf ve elif ve feth-i vāv (16) ve rā-i mühmele ile Ṭarāblus ğarbuñ cenūb cānibinde bir medînedür

Kebūzencekeş (17) feth-i kâf ve zamm-ı bâ-i muvaḥḥade ve sükûn-ı vāv ve feth-i zâl-mu^ç ceme ve sükûn-ı nûn ve feth-i (18) cîm ve kâf ve şâ-i müşelleşe ile Şoğd-ı Semerḳandūḡ şimâl tarafında bir medînedür (19)

Kübeyse zamm-ı kâf ve feth-i bâ-i muvaḥḥade ve sükûn-ı müşennât-ı taḥtiyye ve feth-i sîn-i mühmele (20) ve hâ ile Furātuḡ şarḳ cānibinde Hît qarîb keşîretü'l-eşcâr ve 'z-zürü^ç (21) bir medînedür Ebū el-^ç Abbāsü'l-Ḳāyyimūḡ bunda ebniye-i keşîresi vardır

Küşe [123b] (1) zamm-ı kâf ve feth-i şâ-i müşelleşe ve hâ ile Fârsda taraf-ı mefâzede keşîretü'l-eşmâr (2) bir medînedür ḥattâ bunun meyvesi ehlinden artup İşfahâna alup giderler (3) tûlı yetmiş sekiz derece ^ç arzı otuz iki derecedür

Keḫtâ feth-i (4) kâf ve sükûn-ı ḥâ-i mu^ç ceme ve feth-i müşennât-ı fevḳiyye ve elif ile ıḳlîm-i râbi^ç den (5) Şâmdan Malaṭiyyenūḡ şarḳ cānibinde iki merḫale yerde bir ḳal^ç a-i meni^ç a (6) ve metîne ve ḥaşînedür ırmaḡı ve bûstānları vardır tûlı altmış bir derece (7) kırḳ beş daḳîka ^ç arzı otuz altı derece elli daḳîkadur

Kerec feth-i (8) kâf ve râ-i mühmele ve cîm ile ıḳlîm-i râbi^ç den bilâd-ı Cebelden Hemedân ile İşbahân (9) mâbeyninde bir medîne-i ṭaviledür uzunluḡı bir fersaḡ vardır ve binâları (10) müteferriḳdür bunu Ebū Dülefü'l-Ḳāsım bin ^ç İsâ el-^ç İclî şehri etmişdür anuḡçün buḡa (11) Kerec-i Ebi Dülef dârleri ve bu medîne şiddet-i bürüdet ile ma^ç rüfedür tûlı yetmiş (12) yedi derece kırḳ daḳîka ^ç arzı otuz dörd derecedür

Kerḫ (13) feth-i kâf ve sükûn-ı râ-i mühmele ve ḥâ-i mu^ç ceme ile bir kelime-i nabṭiyyedür ma^ç nâsı (14) cem^ç étmekdür kerḫatü'l-mâ ve ḡayra dârleri kaçan şuyı ve ḡayrı nesneyi bir yere (15) cem^ç étseler Kerḫ bir niçe yerlere nisbet olunur biri kerḫ-i Bağdâddur (16) Bağdâdda bir sūḳuḡ ismidür ve biri Sürre Men Re'âda kerḫ-i Bâceddândur (17) ve biri cezîrede kerḫü'r-Raḳḳadur ve biri kerḫü'l-Başradur ve biri ^ç İrâḳda (18) kerḫ-i Beysândur ve biri kerḫ-i Ḥüzistândur ve biri Nehrüvânda kerḫ-i ^ç İbretâdur (19) ve biri fevḳ-i İrîlde bir depe üzerinde bir ḳal^ç adur buḡa Kerḫîni dârleri (20) kesr-i ḥâ-i mu^ç ceme ve sükûn-ı müşennât-ı taḥtiyye ve nûn ile

Kirdkûh kesr-i kâf ve sükûn-ı (21) râ-i ve dâl-ı mühmeleteyn ve zamm-ı kâf ve sükûn-ı vāv ve hâ ile ma^ç nâsı [124a] (1) müdevver taḡ demekdür ıḳlîm-i râbi^ç den Ḡürdan bir medînedür tûlı seksen (2) ṭoḳuz derece ^ç arzı otuz dörd derecedür

Kerş feth-i kâf (3) ve sükûn-ı rā-i mühmele ve şīn-i mu‘ ceme ile ıqlīm-i sābi‘ den Baħr-i Azağ ağızında (4) Kefā ile Azağ mābeyninde bir medīne-i şağiredür tūlı altmış altı derece (5) ‘ arzı kırk yedi derece otuz daķıkadur

Kerek feth-i kâf ve rā-i (6) mühmele ve kâf-ı şāniye ile ıqlīm-i şālişden Belķādan Şevbeke⁹⁰ üç merħale yerde (7) bir medīne-i meşhūredür ve bir kāl‘ a-i menī‘ ası vardır ve bunun altı (8) yanında bir vādī ve ol vādīde ħammām ve besātīn-i keşire vardır tūlı (9) elli altı derece otuz daķıka ‘ arzı otuz derece otuz beş daķıkadur (10)

Gürgān Fārsdan Nevbīzcāne beş merħale yerde Şi‘b-i Bevvān (11) üzerinde bir medīnedür

Gürgānc zamm-ı kâf ve sükûn-ı rā-i mühmele (12) ve feth-i kâf-ı şāniye ve elif ve sükûn-ı nūn ve cīm ile ıqlīm-i ħāmisden Ĥ‘ārezmden (13) iki medīnenūñ ismidür ta‘ rib olup Cūrcāniyye dēnilür biri Ceyħūn (14) kenārında kaşaba-i Ĥ‘ārezmdür buña Gürgāncü’l-kūbrā dērler tūlı seksen (15) dörd derece ‘ arzı kırk iki derece on altı daķıkadur ve biri Gürgāncü’l- (16) kūbrāya on mīl yerde bir medīnedür buña Gürgāncü’ş-şuğrā dērler tūlı (17) seksen dörd derece beş daķıka ‘ arzı kırk iki derece kırk beş daķıkadur (18)

Kerker feth-i kāfeyn ve sükûn-ı rāeyn-i mühmeleteyn ile ıqlīm-i (19) rābi‘ den aķşā-yı Şāmdan Furātuñ ġarb cānibinde bir yüksek ve berk (20) kāl‘ adur tūlı altmış bir derece yigirmi daķıka ‘ arzı otuz toķuz derecedür (21)

Kermān feth-i kâf ve gāh olur kesr ile lākin feth-i meşhūr bi’ş-şihħatdūr [124b] (1) ve sükûn-ı rā-i mühmele ve feth-i mīm ve elif ve nūn ile Fārs ve Sicistān ve Mūkrān (2) mābeyninde bir vilāyet-i meşhūre ve nāhiye-i ma‘ mūredür Kermān bin Fārs bin Ṭahmūrş (3) ile tesmiye olunmuşdur arz-ı Kermān Baħr-i Fārsa dāħil olup baħrden iki (4) kol çıkup arz-ı Kermānı kucaķlayup sāhil-i Kermānda baħr-i dāyireden (5) bir kavs şeklinde olmuşdur ve arz-ı Kermānı cihet-i ġarbdan ħudūd-ı Fārs (6) ve cihet-i cenūbdan Baħr-i Fārs ve cihet-i şarķdan arz-ı Mūkrān ve cihet-i şimālden (7) Fārs ve Mūkrān ve Ĥorāsān mābeyninde olan şahrā ihāta etmişdür (8)

Germīne feth-i kâf ve sükûn-ı rā-i mühmele ve kesr-i mīm ve sükûn-ı (9) müşennāt-ı taħtiyye ve nūn ile ıqlīm-i ħāmisden Buħārādan Ṭavāvīs ile Kādisiyye (10) mābeyninde bir medīne-i ma‘ mūredür tūlı seksen üç derece ‘ arzı otuz (11) toķuz buçuķ derecedür

⁹⁰ şevbeke B: şevbele A:

Kerüh feth-i kâf ve zamm-ı rā-i mühmele (12) ve vāv ve hā-i mu'ceme ile ıqlīm-i rābi' den Hōrāsāndan nevāhī-i Herātda (13) tağlar arasında keşiretü'n-nehār ve'l-eşcār ve'l-eşmār bir medīne-i şağīredür (14) tūlı seksen yēdi buçuğ derece 'arzı otuz bēş derece yigirmi daķıkadur (15)

Küsve zamm-ı kâf ve sūkūn-ı sīn-i mühmele ve vāv ve hā ile (16) Dimaşka on iki mīl yēde bir zay' a ve menzil-i Cebel-i Şelcden nāzil (17) olan nehr buğa mūrūr ēder ve bunun ile Dimaşq mābeyninde bir 'aķabe (18) vardur 'Aķabetü's-Şühūre dēnilmek ile ma' rūfdur

Küşāf (19) zamm-ı kâf ve feth-i şīn-i mu'ceme ve elif ve fā ile Mavşılığ cenūb cānibinde (20) İrbile iki merhale yēde Zāb ile şaṭṭ-ı Dicle mābeyninde bir ḳal' a-i 'āmire- (21) dūr havālisi mūrūc ve merā' idür

Küşāniye zamm-ı şīn-i [125a] (1) mu'ceme-i muḫafefe ve ba' zılar ḳatında feth-i şīn-i mu'ceme ve elif ve nūn ve müşennāt-ı (2) taḫtiyye ve hā ile ıqlīm-i hāmisen nevāhī-i Semerḳandda Soğd-ı Semerḳand (3) vādīsiniñ şimāl cānibinde bir medīnedür Soğd medīneleriniñ ḳalbidür (4) tūlı seksen sekiz derece yigirmi bēş derece [dakika]' arzı otuz toḳuz derece (5) elli daķıkadur

Keşş feth-i kâf ve şīn-i mu'ceme-i müşeddede ile (6) ıqlīm-i hāmisen Māverā-i Nehrden Nahşeb ḳurbında bir medīnedür (7) ve bunda nehrān-ı kebīrān vardur birine Nehrü'l-Ḳuşārīn dērler tūlı (8) seksen toḳuz buçuğ derece 'arzı otuz toḳuz derece yigirmi bēş (9) daķıkadur

Küşmihen zamm-ı kâf ve sūkūn-ı şīn-i mu'ceme (10) ve kesr-i mīm ve sūkūn-ı müşennāt-ı taḫtiyye ve feth-i hā ve nūn ile Mervü's-Şāhicān (11) tevābi' inden bir ḳaryedür

Kefā feth-i kâf ve fā ve elif-i maḳşūre (12) ile ıqlīm-i sābi' den Baḫr-i Ḳırım sāhilinde Şūdāḳuğ şarḳ tarafında (13) bir medīne-i meşhūredür tüccāruğ iskelesidür ve berr-i āḫirden Ṭarābzōn (14) muḳābilesindedür tūlı otuz yēdi derece otuz yēdi daķıka 'arzı (15) elli derecedür

Kefertūsā feth-i kâf ve fā ve sūkūn-ı rā-i mühmele (16) ve zamm-ı müşennāt-ı fevḳiyye ve sūkūn-ı vāv ve şā-i müşelleşe ve elif ile ıqlīm-i (17) rābi' den Diyār-ı Rebi' adan Dārāya bēş fersaḫ bir düz yēde zāt-ı (18) eşcār ve enhār bir medīne-i şağīredür tūlı altmış altı buçuğ derece (19) 'arzı otuz yēdi derecedür

Kefertāb feth-i kâf ve fā (20) ve sūkūn-ı rā ve feth-i tā-i mühmeleteyn ve elif ve bā-i muvaḫḫade ile ıqlīm-i (21) rābi' den Cünd-i Hımsdan Ma'arra ile Şeyzer mābeyninde şuları

kalil [125b] (1) bir belde-i şağīredür ve bunda çanaqlar ve çömler işlenüp effāka gider (2) tūlı altmış bir buçuğ derece ‘ arzı otuz beş buçuğ derece kırk daқиқadur (3)

Kelābaz feth-i kāf ve lām-elif ve feth-i bā-i muvaḥḥade ve elif ve zāl-ı (4) mu‘ ceme ile Buḥārāda bir maḥalledür

Kelvāzā feth-i kāf ve sükün-ı lām (5) ve feth-i vāv ve elif ve feth-i zāl-ı mu‘ ceme ve elif-i şāniye ile ıqlīm-i şālīşden ‘ Irāqdan (6) Bağdāda iki fersaḥ yerde bir ḳarye-i meşhūredür bundan Nehrūvāna iki (7) fersaḥ ve Ḳaşr-ı İbni Hübeyreye altı fersaḥ yerdür ve bu Kelzaniyūnuḡ şehridür (8) buḡa nisbetde Kelzāniyyā dērler ḫilāf-ı ḳıyās üzere tūlı yetmiş derece (9) ‘ arzı otuz üç derecedür

Kele feth-i kāf ve lām ve hā ile (10) ıqlīm-i evvelde cenūb cānibine ḫāric-i Baḫr-i Hindde ‘ Ummān ile Şīn mābeyninde (11) muntaşıf-ı ṭariḳde bir cezīre-i meşhūredür ve bunda ḳalay ma‘ denleri (12) ve eşcār-ı kāfūr⁹¹ ve ḫayzerān vardur bundan cezāyirü’l-Mihrāca yigirmi (13) günlük yērdedür tūlı yüz dörd derece ‘ arzı sekiz derecedür (14)

Künbāyat zamm-ı kāf ve sükün-ı nūn ve feth-i bā-i muvaḥḥade ve elif (15) ve müşennāt-ı taḫtiyye ve müşennāt-ı fevḳiyye ile ıqlīm-i şāniden sāhil-i Baḫr-i Hindde (16) Münibāruḡ⁹² ḡarb tarafında bir medīnedür bināları aḳ mermerler ve kiremīd ile- (17) dūr ve besatīn-i ḳalīlesi vardur tūlı ṭoḳsan ṭoḳuz derece yigirmi (18) daқиқа ‘ arzı yigirmi altı derece yigirmi daқиқadur

Gence feth-i kāf (19) ve sükün-ı nūn ve feth-i cīm ve hā ile ıqlīm-i ḫāmisen Errāndan Berde‘ anuḡ (20) şarḳī ve cenūbīsinde iki merḫale yerde bir medīnedür lākin vebāsı çoḳdur (21) ve būsānları ve inciri çoḳdur her kim ki bunuḡ incirin yēye

[126a] (1) maḫmūm olur dērler tūlı yetmiş dörd derece ‘ arzı kırk üç derece (2) on daқиқadur

Kündür zamm-ı kāf ve sükün-ı nūn ile nevāḫī-i (3) Neysābūrda bir ḳaryedür

Kinde kesr-i kāf ve sükün-ı nūn ve feth-i (4) dāl-ı mühmele ve hā ile Yemende Ḥaḫramevt ḳurbında bir vilāyetdür Kinde bin ‘ Ufeyr bin (5) el-Ḥāriş ile tesmiye olunmuşdur

Ken‘ān feth-i kāf ve sükün-ı nūn (6) ve feth-i ‘ ayn-ı mühmele ve elif ve nūn ile arz-ı Şāmdur Ken‘ān bin Sām bin (7) Nūḫ ile tesmiye olunmuşdur Ken‘ān arz-ı Şāmdan bir

⁹¹ kāfūr A: kānūr B:

⁹² münibār B: müniyār A:

mevzi'e dağı dërler (8) ki ol mevzi'de bir kıarye vardur ismine Seylûn dërler bir kıarye Ya' kıub (9) peygâmbëriñ menzili idi Yûsuf 'aleyhi's-selâmı bırakdukları kıuyı bundadur (10)

Kinkiver kesr-i kâf ve sükûn-ı nûn ve kesr-i kâf-ı şâniye ve gâh olur (11) fetĥâ ile ve fetĥ-i vâv ve râ-i mühmele ile Cezîre-i ibni 'Ömer kıurbında bir kıal'a-i (12) menî' adur Kıaşrû'l-Luşûşa dağı Kinkiver dërler

Kenli fetĥ-i kâf ve sükûn-ı (13) nûn ve kesr-i lâm ve müşennât-ı tahtıyye ile Baĥr-i Kıırım sâhilinde Sinôbuñ cenûb (14) cânibinde bir medîne-i şağîredür

Kevâşe fetĥ-i kâf ve vâv ve elif (15) ve şîn-i mu'ceme ve hâ ile Mavşılıñ şark cânibinde tağlar içinde bir kıal'a-i (16) menî' adur bir yayak âdem çıkacak yerden ġayrı çıkılmağa imkân yokdur (17)

Kütüm zamm-ı kâf ve sükûn-ı vâv ve zamm-ı müşennât-ı fevkiyye ve mîm ile (18) ıklîm-i râbi'den Gîlândan bir medîne-i şağîredür Baĥr-i Ĥazeden bir ġünlük (19) yol miğdârı ba'iddür tûlı yetmiş yedi derece 'arzı otuz altı derecedür (20)

Kûfen zamm-ı kâf ve sükûn-ı vâv ve fetĥ-i fâ ve nûn iledür (21) Ĥorâsândan Ebîverde altı fersah yerde bir medîne-i şağîredür 'Abdullâh [126b] (1) bin Tâhir binâ etmişdür tûlı seksen üç derece 'arzı otuz altı derecedür (2)

Kûfe zamm-ı kâf ve sükûn-ı vâv ve fâ ve hâ ile ıklîm-i şâlişden (3) 'İrâkıdan Furâtuñ cenûb ve ġarb cânibinde Furâtdan bir şu'be üzerinde (4) bir medîne-i islâmiyyedür ĥazret-i 'Ömer zamânında Başra ihdâş olınduğdan (5) bir bucuğ yıl şonra Kûfe ihdâş olunmışdur bunun vech-i tesmiyesinde aqvâl (6) vardur ba'zılar Rû'yet-i Kûfanân dërler kıaçan bir müstedîr kıum ġorseler bunun (7) dağı binâsı müstedîr olduğıçün Kûfe dênilmişdür dërler ba'zılar tekevüfü'r-reml (8) dërler kıaçan kıum müctemi' olsa müslimûn 'İrâkı fetĥ êtdükleri vaqtin anbâra (9) nâzil olduklarında sıvrısinek bunları incidüp sa'd-ı arz-ı Kûfeyi ihtiyâr (10) êdüp müslimûna⁹³ تكوفوا فيها ya'ni bunda müctemi' oluğ dedi anuñçün (11) Kûfe dênilmişdür dërler ba'zılar Kuvvînetü'r-reml dërler kıaçan kıumı ġiderseler (12) bunun mevzi'inden kıumı ġiderüp bunda nâzil olduklarıçün Kûfe (13) dênilmişdür dërler ya'sübü'l-muvaĥĥidîn ve Râbi'u'l-ĥulefâi'r-Râşidîn Esedu'l-lâh (14) e'l-Gâlib 'Alî bin Ebî Tâlib ĥazretleri bunda maqtûl ve medfûndur meşhed-i münevverleri (15) ve merkıad-i muṭahharları maқşad-ı aқşâyı 'âlim ve maṭlab-ı â'lâ-yı benî âdem êdüğü (16) meşĥurdur ve ĥazret-i İmâm-ı A'zam ve

⁹³ "tekevüfvâ fihâ"

Hümām-ı Ekrem ebū Ḥanīfe Nu‘ mām bin Sābit (17) ve efşah-ı fuşaha ve eblağ Ebū eṭ-Ṭayyib Aḥmede’l-Mütenebbī bundan ıopmışlardur ve bunda (18) bir ev vardur ḥazret-i İdris ‘aleyhi’s-selām bu evde derzilik işler idi (19) ve semāya bu evden ref‘ olunmışdur dەرler şılı altmış şokuz buşuk derece (20) ‘ arzı otuz bir buşuk derecedür

Kevkebān teşniyetü’l-kevkeb (21) şan‘ ā-yı Yemende bir şağdur üzerinde cevher ile yapılmış iki şaşr vardur [127a] (1) gece ile kevkeb gibi yaldıraduğıçün Kevkebān dēnilmiřdür

Kükü (2) iki kāf ve iki vāv ile ıqlīm-i evvelden cenūb cānibine ḥāric-i bilād-ı Sūdānda (3) bir medīnedür ve buña mensūb bir nehr vardur bu řehr nehrün řarķ tarafındadır (4) ve bunun ehli keferedür řılı kırķ dörd derece ‘ arzı on derecedür (5)

Kevlem fetḥ-i kāf ve sükūn-ı vāv ve fetḥ-i lām ve mīm ile ıqlīm-i evvelden baḥr-i (6) Hindden bir dil üzerinde bir medīnedür ve āḥir-i bilād-ı Fülfüldür ve bundan şalkup (7) ‘ Adene gelürler ve bunda baķķam ağacı olur baķķam ağacı enār ağacına beņzerdür (8) ve yapraklarını ‘ unnāb yaprağına beņzerdür şılı yüz on derece ‘ arzı on iki (9) derecedür

Kümmācer zamm-ı kāf ve sükūn-ı vāv ve fetḥ-i mīm-i müřdedede (10) ve elif ve cīm ve rā-i mühmele ile Bābü’l-Ḥadīd ile Azaķ mābeyninde Bābü’l- (11) Ḥadīdün ğarbī ve cenūbīsinde Tatar-ı Berekenün memleketidür

Kiř (12) Kışden ta‘ cīm olunmışdur fetḥ-i kāf ve sükūn-ı müřennāt-ı taḥtiyye ve řin-ı mu‘ ceme ile (13) ve ba‘ zılar şatında Kiř kesr-i kāf ve sükūn-ı müřennāt-ı taḥtiyye ve řin-ı mu‘ ceme ile (14) ıqlīm-i řāniden Baḥr-i Fārsda Hind ile Bařra mābeyninde bir cezīre-i ḥasenedür (15) devri bir ğnlük mesāfedür ve büştanları ve eřcārı bī-řümārdur ve bunda (16) incü çıkar ve şuyı kıyulardandır şılı yētmıř sekiz derece ‘ arzı yigirmi (17) yēdi derecedür

Keymāk kāf ve müřennāt-ı taḥtiyye ve mīm ve elif ve kāf-ı (18) řāniye ile Türkdēn bir řāyifedür bunların medīnelerine Keymākiyye dەرler ıqlīm-i sābi‘den (19) Buḥayre-i Ğāğānuñ řarķ tarafındadır şılı şoksan sekiz derece ‘ arzı kırķ şokuz derecedür (20)

faşlü’l-lām (21)

El-Lāziķiyye elif ve lām ve kesr-i zāl-ı mu‘ ceme ve kāf ve müřennāt-ı müşdedede ve hā ile ıqlīm-i [127b] (1) rābi‘den sāḥil-i Baḥr-i Rūmda bir medīne-i ḥasenedür řahrīcleri vāfirdür (2) ve bundan Antākiyyeye sekiz mīl ve Celebeye on iki mīldür şılı altmış (3) derece on daķıķa ‘ arzı otuz beř derece on beř daķıķadır (4)

El-lār elif ve teşdīd-i lām ve elif-i şāniye ve rā-i mühmele ile ıqlīm-i şānīden (5) Baħr-i Fārsda Seyrāf ile Kīş mābeyninde bir cezīre-i kebīredür devri (6) on iki fersāhdur dērler ve bunda incü çıkar tūlı seksen derece ‘ arzı (7) yigirmi bēş derecedür

El-lārecān elif ve teşdīd-i lām ve fetḥ-i rā-i mühmele (8) ve cīm ve elif-i şāniye ve nūn ile ıqlīm-i rābi‘ den Ṭaberistāndan Rey (9) ile Ṭaberistān mābeyninde bir medīnedür tūlı yētmış altı derece kırk (10) bēş daķıķa ‘ arzı on altı derece on daķıķadur

Lāride (11) lām ve elif ve kesr-i rā ve fetḥ-i dāl-ı mühmeleteyn ve hā ile ıqlīm-i ḥāmisden (12) şarķ-ı Endelüsden bir medīne-i ḳadīmedür ve buña bir kāh-rīz ile şu gelür ol (13) kāh-rīzün bināsında cemī‘ ‘ ālem müteḥayyirdür ve bu medīne Nehr-i Sereķustaya (14) munşabb olur bir nehrün şarķ tarafındadır tūlı yigirmi derece ‘ arzı otuz (15) yēdi buçuķ derecedür

Lārende lām ve elif ve fetḥ-i rā-i mühmele ve sükūn-ı (16) nūn ve dāl-ı mühmele ve hā ile ıqlīm-i ḥāmisden Rūmdan Kōniyanuñ şarķ (17) ve şimāl cānibinde bir günlük yerde bir medīne-i celīledür tūlı elli yēdi (18) derece ‘ arzı kırk derece otuz daķıķadur

Lāmri lām ve elif (19) ve mīm ve rā-i mühmele ve müsennāt-ı taḥtiyye ile ıqlīm-i evvelden cenūb cānibine (20) ḥāric-i Baħr-i Hindde bir cez[i]redür bunda baķķam ve ḥayzerān ağaçları olur (21) tūlı yüz yigirmi yēdi derece ‘ arzı tōķuz derecedür

Lāhacān [128a] (1) fetḥ-i lām ve elif ve fetḥ-i hā ve cīm ve elif ve nūn ile ıqlīm-i rābi‘ den Deylemden (2) bir medīnedür ve bunda ḥarīr-i keşir ḥāşıl olup Afāķa gider tūlı yētmış (3) dōrd derece ‘ arzı otuz yēdi derece on bēş daķıķadur

Lāhūn (4) fetḥ-i lām ve elif ve hā ve vāv ve nūn ile Şa‘ id-i Mışırda bir sedddür Feyyūma (5) şuvarmaķ için Yūsuf peygāMBER binā ētmişdür ve bunda bir ferce-i (6) ‘ aзіme vardur Nīl ziyāde olduğı zamānda bu fereden gemiler (7) girüp Feyyūma varur

El-Leccūn fetḥ-i lām ve zamm-ı cīm-i müşeddede ve sükūn-ı (8) vāv ve nūn ile Şāmda bir medīnedür bunda İbrāhīm peygāMBERÜN (9) mescidi vardur tūlı elli yēdi derece kırk bēş daķıķa ‘ arzı (10) otuz iki derecedür Beysānuñ ğarb tarafında nişf-ı merḥale yerde (11) bir ḳaryeye dağı Leccūn dērler

Lahza fetḥ-i lā[m] ve sükūn-ı ḥā-i mühmele ve fetḥ-i (12) zā ile Tihāmede bir arslanlıķdur

Lüdd ve teşdîd-i dâl-ı mühmele ile Şâmda (13) Remleye bir at segirdimi yerde bir medîne-i şağiredür deccâl ‘aleyhi’l-la‘ ne (14) bunda katlı olursa gerekdür

Legz feth-i lām ve sükûn-ı kâf ve zây-ı (15) mu‘ceme iledür bend-i Hâzez anda bir beldedür bânisi olan Legze mensûbdur (16) Legz Türkten bir tayıfedür Tatar-ı şimaliyyin ki Tatar-ı Berekedür ve Tatar-ı cenûbiyyin (17) ki Tatar-ı Hülâgüdür bu ikisini fâşıl olan cebelde sâkinlerdür

Lemriyâ (18) feth-i lām ve sükûn-ı mîm ve kesr-i rā-i mühmele ve müşennât-ı tahtiyye ve elif ba‘zılar (19) rivâyetinde elif bedeli hâ ile iklim-i sâdisden Bahr-i Rûmda bir cezîre-i (20) kebîrede bir medînedür tûlı kırk beş buçuğ derece ‘arzı kırk üç (21) derece on dörd daқиkâdur ve bu cezîrenün devri yedi yüz [128b] (1) mildür ve bunun ile Cezîre-i Afrîş mâbeyni altmış mildür

Lemta feth-i lām (2) ve sükûn-ı mîm ve feth-i tâ-i mühmele ve hâ ile iklim-i şâniden ğarb-ı Aqşadan (3) bir medînedür bunun cânib-i şarkisinde iki merhale yerde bir tağ vardır (4) andan bir nehr-i kebîr nâzil olup medînenün cenûb cânibinden mürûr edüp (5) mağriben ve şimâlen aqıp Bahr-i Muhiye dökülür tûlı yedi buçuğ derece ‘arzı (6) yigirmi yedi derecedür

Lamgâ feth-i lām ve sükûn-ı mîm ve ğayn-ı mu‘ceme ile (7) cibâl-i Ğaznede bir niçe yerlerdür

El-Lunberdiyye zamm-ı lām-ı müşeddede ve sükûn-ı (8) nûn ve feth-i bâ-i muvaḥḥade ve sükûn-ı rā ve dâl-ı mühmeleteyn ve müşennât-ı tahtiyye ve hâ (9) ile iklim-i ḥâmisden bir vilâyet-i kebîredür bunu Ceneve ḥaddına varınca tağlar (10) ihâta etmişdür Cezîre-i Mâyorka bunun muḳâbilesindedür ve bilâd-ı Lunberdiyyenün (11) ğarb cânibinde medîne-i Rîderâkündür rîd kesr-i rā-i mühmele ve sükûn-ı müşennât-ı (12) tahtiyye ve dâl ile ma‘nâsı mülk demekdür Râkûn rā-i mühmele ve elif ve kâf (13) ve elif ve nûn iledür

Levşe feth-i lām ve sükûn-ı vāv ve şîn-i mu‘ceme ile (14) Endelüsde Ğarnâtağa bir merhale yerde bağçeleri ve büstânları vâfir bir medînedür (15)

Lûr zamm-ı lām ve sükûn-ı vāv ve rā-i mühmele Hûzistân ile İsfahân (16) mâbeyninde bir nâhiye-i kebîre lâkin Hûzistândan ma‘düddür ekseri cibâldür tûlı (17) yetmiş dörd derece ‘arzı otuz iki derecedür

Lavker feth-i lām ve sükûn-ı (18) vāv ve feth-i kâf ve rā-i mühmele ile Nehr-i Merv üzerinde bir kırye-i kebîredür (19)

Levhevr feth-i lām ba' zılar katında zamm-ı lām ve sükūn-ı vāv ve feth-i hā ve vāv (20) ve rā-i mühmele ile Luvhevr dağı dërler ıqlīm-i şālışden Hindden bir (21) medīne-i 'azīmedür tūlı yüz derece 'arzı otuz bir derecedür [129a] (1)

faşlü'l-mīm (2)

Māb feth-i mīm ve elif ve bā-i muvaḥḥade ile ıqlīm-i şālışden Kerekünj şimāl (3) cānibinde nışf-ı merḥale yërde bir medīne-i qadīme idi lākin ḥarāb olup (4) bir qarye olmuşdur buña Rabbe dağı dërler feth-i rā-i mühmele ve teşdīd-i bā-i (5) muvaḥḥade ve hā ile tūlı elli altı bucuq derece 'arzı otuz bir derecedür (6)

Mā'rib feth-i mīm ve sükūn-ı hemze ve kesr-i rā-i mühmele ve bā-i muvaḥḥade ile (7) meşhūr olan Mā'ribdür hemzenünj fethi ve meddi ile ıqlīm-i evvelden Yemenden (8) Ḥaḍramevt tağlarının ucında Şan'āya üç merḥale yërde bir medīne-i qadīme (9) idi ve mülük-i Yemenünj taht-gāhı idi āmmā el-ān ḥarābedür Mā'rib pādīşāhınunj (10) ismi idi medīne bu ism ile tesmiye olunmuşdur dërler ba' zılar Mā'rib (11) pādīşāhınunj qaşrınunj ismi idi şonra medīneye itlāk olunmuşdur (12) dēmişdür bu medīne Sebā dēnilen medīnedür tūlı ve 'arzı Sebāda zıkr (13) olunmuşdur

Mātūriyet feth-i mīm ve sükūn-ı elif ve zamm-ı müşennāt-ı fevkiyye ve kesr-i (14) rā-i mühmele ve sükūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve āhirinde müşennāt-ı fevkiyye ile ve ba' zılar katında (15) tā bedeli dāl-ı mühmele ile Semerqandda bir maḥalledür

Māderāya feth-i mīm ve sükūn-ı (16) elif ve dāl ve rā-i mühmeleteyn ve elif-i şāniye ve müşennāt-ı taḥtiyye ve elif-i şālīşe ile (17) 'Irāqdan tevābi' -i Başradan bir medīnedür

Mārīde feth-i mīm ve elif ve kesr-i (18) rā ve dāl-ı mühmeleteyn ve hā ile ıqlīm-i ḥāmisden ğarb-ı Endelüsden Nehr-i (19) Baḫalyevsünj cenūb cānibinde bir medīne-i qadīmedür ve buña ḥāricden (20) bir şu getürmişlerdür bu şununj yolınunj bināsı üstādları müteḥayyir (21) kıılır tūlı on derece 'arzı otuz derecedür

Mārdīn [129b] (1) feth-i mīm ve sükūn-ı elif ve kesr-i rā ve dāl-ı mühmeleteyn ve müşennāt-ı taḥtiyye ve nūn ile ıqlīm-i (2) rābi' den diyār-ı Rebi' adan irtifā' ı iki fersaḫ miqdārı bir tağunj üzerinde (3) bir qal'a-i menī' adur ve bunda qattāl yılanlar vardur tūlı altmış dörd derece (4) 'arzı otuz altı derecedür

Māzer feth-i mīm ve elif ve feth-i zāy-ı mu' ceme ve rā-i (5) mühmele ile Cezīre-i Şıqıliyede bir medīnedür Muvattā-yı Mālik şāriḫi İmām (6) Māzeri buña mensūbdur

Māzenderān feth-i mīm ve elif ve feth-i zāy-ı mu‘ ceme (7) ve sükūn-ı nūn ve dāl ve rā-i mühmeleteyn ve elif ve nūn ile vilāyet-i Ṭaberistānuḡ (8) ismidür

Māsakān feth-i mīm ve elif ve feth-i sīn-i mühmele ve feth-i kāf ve elif ve nūn (9) ile nevāḡi-i Kermānda bir medīne-i şaḡiredür

Mākzūniye feth-i mīm ve elif (10) ve sükūn-ı kāf ve zamm-ı zāl-ı mu‘ ceme ve vāv ve nūn ve müşennāt-ı taḡtiyye ve hā ile (11) ıqlīm-i ḡāmisden Ḥalīc-i Ḳoştāntīnenūḡ ḡarb cānibinde bir medīnedür İskender-i (12) Rūmī bundan ḡopmışdur dērler ṫılı elli derece ‘ arzı kırk bir derecedür (13)

Mākisīn feth-i mīm ve elif ve kesr-i kāf ve sīn-i mühmele ve sükūn-ı müşennāt-ı taḡtiyye (14) ve nūn ile ıqlīm-i rābi‘ den cezīreden Ḥābūr üzerinde bir medīnedür (15) bundan Ḳarkīsāya yēdi fersaḡ ve Sincāre yigirmi iki fersaḡ yērdür ṫılı (16) altmış bēş derece ve ‘ arzı otuz bēş derecedür

Mālika feth-i mīm ve elif (17) ve kesr-i lām ve feth-i kāf ve hā ile ıqlīm-i rābi‘ den Endelüsūḡ cenūb cānibinde (18) İşbīliyye memleketi ile Ġarnāṫa memleketi mābeyninde Baḡrū’z-Zükākū üzerinde (19) incīri ve bādāmı vāfir bir memleketdür ṫılı on buḡuk derece ‘ arzı otuz (20) dōrd derecedür

Mālīn feth-i mīm ve elif ve kesr-i lām ve sükūn-ı müşennāt-ı (21) taḡtiyye ve nūn ile ıqlīm-i rābi‘ den tevābi‘ -i Herātdan şulu ve bāḡlu [130a] (1) ve būsānlu bir niḡe ḡaryelerdür ehl-i Herāt buḡa Mālān dērler ṫılı (2) seksen bēş derece elli daḡıḡa ‘ arzı otuz dōrd derece otuz bēş (3) daḡıḡadur

Māmetīr feth-i mīm ve elif ve feth-i mīm-i şāniye ve kesr-i ṫā-i mühmele (4) ve sükūn-ı müşennāt-ı taḡtiyye ve rā-i mühmele ile ıqlīm-i rābi‘ den Āmul tevābi‘ inden (5) bir medīne-i şaḡiredür ṫılı yētmış yēdi derece elli daḡıḡa ‘ arzı otuz (6) altı derece elli daḡıḡadur

Mā-Nītiş feth-i mīm ve elif ve kesr-i nūn (7) ve sükūn-ı müşennāt-ı taḡtiyye ve şīn-i mu‘ ceme ile Baḡr-i Azaḡuḡ ismidür

Māverāü’n-Nehr (8) Tūrān vilāyetinūḡ ismidür nehrden murād Ceyḡūndur Ceyḡūnuḡ şarḡ ṫarafına (9) sābıḡan bilād-ı Heyāṫıla dērler idi şonra müslimūn Māverāü’n-Nehr dēmişlerdür (10) ḡarb ṫarafına vilāyet-i Ḥorāsān ve Ḥārezm dērler

Māveşān feth-i mīm (11) ve elif ve feth-i vāv ve şīn-i mu‘ ceme ve elif ve nūn ile bilād-ı Ezrebīcāndan (12) Hemedān ḡurbında eşcār ve enhārı bī-şümār bir medīnedür

Māhān māhuḡ (13) teşniyyesidür biri Deyneverdür buña Māhū'l-Kūfe dërler ve biri Nühāvenddür (14) buña Māhū'l-Başra dërler

Māymarg feth-i mīm ve sükūn-ı elif ve sükūn-ı (15) müşennāt-ı taḡtiyye ve feth-i mīm ba' zılar qatında zamm-ı mīm ve sükūn-ı rā-i mühmele (16) ve ġayn-ı mu' ceme ile nevāḡi-i Naḡşebde Buḡārā yolu üzerinde bir qarye-i kebiredür (17) ve Semerqand qatında bir qaryeye daḡı ve ṡaraf-ı Ceyḡūnda bir mevzi' e daḡı Māymarg (18) dërler

Māyin feth-i mīm ve elif ve kesr-i müşennāt-ı taḡtiyye ve nūn ile bilād-ı (19) Fārşdan bir beldedür

Mübārek zamm-ı mīm ve feth-i bā-i muvaḡḡade ve rā-i mühmele (20) ve kāf ile Bağdād ile Vāsiṡ mābeyninde Dicle kenārında bir medīne-i şaġire (21)

Metūs feth-i mīm ve zamm-ı müşennāt-ı fevḡiyye ve sükūn-ı vāv ve şā-i müşelleşe ile [130b] (1) Qurḡūb ile Ehvāz mābeyninde Ḥūzistān medīnelerinden bir medīnedür (2)

Mecdel feth-i mīm ve sükūn-ı cīm ve feth-i dāl-ı mühmele ve lām ile nevāḡi-i (3) Cezīrede Ḥābūrda bir medīnedür

Muḡaşşab zamm-ı mīm ve feth-i ḡā-i mühmele (4) ve feth-i şād-ı mühmele-i müşeddede ve bā-i muvaḡḡade ile Mekke ile Minā mābeyninde (5) lākin Mināya qarīb bir mevzi' dür baḡḡā-yı Mekke dedükleri budur bunun arzında (6) ḡaşbā ya' nī ufaḡ ṡaşlar olduġıçün buña Muḡaşşab dēnilmişdür (7)

Maḡalle feth-i mīm ve feth-i ḡā-i mühmele ve teşdīd-i lām ve ḡā ile ve buña Maḡalletü'd-Deḡalā (8) daḡı dërler feth-i dāl-ı mühmele ve kāf ile iḡlīm-i şālişden Nilūḡ ġarb cānibinde (9) bir medīne-i kebiredür ṡılı elli üç derece yigirmi bir daḡıḡa ' arzı otuz bir (10) derecedür bilād-ı Mışrda yüz miḡdārı qaryeye maḡalle dërler

Muḡavvel zamm-ı mīm (11) ve feth-i ḡā-i mühmele ve teşdīd-i vāv ve lām ile Bağdādun ġarb ve cenūb cānibinde (12) bir fersaḡ yerde Ġūṡa-i Dimaşḡ gibi keşiretü'l-eşcār ve'l-enhār bir medīnedür (13)

Medāyin medīnenūḡ cem' idür iḡlīm-i şālişden Dicle ṡarafında yedi medīne (14) idi ebnā-yı Ekāsire binā etmişler idi ḡazret-i ' Ömer rd (رض)⁹⁴ zamānına dek mülūk-ı (15) Benī Sāsān bunlarda sākinler idi ba' dehū ġarb-ı diyār Fürse mālīk olup (16) Kūfe ve Başra ve Vāsiṡ peydā olup ḡalḡ bunlara intiqāl étdiler el-ān Medāyin-i (17) Diclēnūḡ şarḡ cānibinde

⁹⁴ raḡiya'l-lāhu anh

karıye gibi bir yerdür eyvân-ı kistrâ olan medîne Diclenüñ (18) şark tarafında bir medîne-i kebîre idi buña Ravzatü'l-Medâyin ve Taysefün dağı (19) dërler idi feth-i tâ-i mühmele ve sükün-ı müşennât-ı tahtiyye ve feth-i sîn-i mühmele ve zamm-ı (20) fâ ve vâv ve nûn ile ve gâh olur fâ bâ-i muvaḥḥade tebdil olunur Taysebün (21) dağı dërler tûlı yetmiş derece ' arzı otuz üç derece kırk [131a] (1) daқиkadur

Medyen feth-i mîm ve sükün-ı dâl-ı mühmele ve feth-i müşennât-ı tahtiyye (2) ve nûn ile ıqlîm-i şâlişden Hicâzdan sâhil-i Baḥr-i Kûlümde Tebûke altı merhale (3) yerde bir medîne-i ḥarâbedür Şu' ayb peygâmbereñ cediti Medyen-i İbrâhim ' a.m (عم)⁹⁵ (4) ismiyle tesmiye olunmuşdur Mûsâ ' a.m (عم)⁹⁶ Şu' ayb peygâmbereñ koyunlarıçün (5) şu çekdügi kuyı bundadır tûlı altmış bir derece ' arzı yigirmi (6) toқuz derecedür

Medîne buña Yeşrib dağı dênilür feth-i müşennât-ı (7) tahtiyye ve sükün-ı şâ-i müşelleşe ve kesr-i râ-i mühmele ve bâ-i muvaḥḥade ile evvelâ bunda (8) sâkin olan evlâd-ı Sâm bin Nûhdan Yeşrib bin Fâsa ismiyle tesmiye (9) olunmuşdur lâkin Resûl şalla'llâhu 'aleyhi ve sellem bu ismi kerih görüp (10) ismini Tayyibe kıomışdur feth-i tâ-i mühmele ve sükün-ı müşennât-ı tahtiyye ve feth-i bâ-i (11) muvaḥḥade ve hâ ile ıqlîm-i şânîden Hicâzdan bir düz yerde bir medîne-i (12) müsevvere-i münevveredür⁹⁷ *صلوات الله على مشرفها* ve bunun toқsan (13) beş ismi vardır it' âb ve ishâbdan ictinâb olunmağın zıkr (14) olunmadı mescid-i Resûlu'llâh medînenüñ vasaḥındadır ve meşhed-i muḥahhar (15) ve merḳad-ı münevverleri mescidüñ zâviye-i şarḳiyyesinde saḳf-ı mescide mülḥaḳ (16) bir ḳubbededür ve Ebû Bekr ve 'Ömerüñ ḳabrleri dağı meşhed-i muḥahharuñ yanındadır (17) tûlı altmış beş derece yigirmi daқиқа ' arzı yigirmi beş derecedür (18)

Medîne-i Maşâf Ḥamânuñ ğarb cânibinde bir günlük yerde Cebel-i (19) Lübnân eteginde bir medîne-i celiledür ḳal' a-i menî' ası ve besâtin-i (20) keşîresi ve enhâr-ı şığârı vardır

Merâ feth-i mîm ve râ-i mühmele ve elif (21) ile Mõra dênilen memlekettür bu memleket sâhil-i Baḥr-i Rûmda fem-i Ḥalîc-i [131b] (1) Koşantîneden ibtidâ edüp Mağrib tarafına mümtedd olmuşdur ve bunda cânib-i (2) ğarbîsi Arnavud vilâyetidür

Merâğa feth-i mîm ve râ-i mühmele ve elif ve ğayn-ı (3) mu' ceme ve hâ ile ıqlîm-i râbi' den Ezrebicândan Tibrizüñ ğarb cânibinde yedi (4) fersaḳ yerde bir medîne-i ma' mûre

⁹⁵ ' aleyhi's-selâm

⁹⁶ ' aleyhi's-selâm

⁹⁷ “ Onu şereflendirenlerin Allah'ın salavatı üzerine olsun. (şalavātu'l-lahi ' alâ müşerrefihâ)”

ve meşhûredür kadîmden bu bir kırye idi (5) Mervân bin Muhammed bin Mervânü'l-Ḥakem ki vâli-i Ermeniyye ve Ezrebicân idi Mûḫân (6) ğazâsından gelür iken bunda konup ve bunda bir küllük ve süpründilik (7) var idi bunların tavarları bunda temerruĝ edüp ya' nî aĝnayup yuvarlanduklarıçün (8) buña Kıryetü'l-Merâĝa dediler ba' dehû Mervân-ı mezbûr bunda medîne binâ edüp (9) ismini Merâĝa kodılar ämmâ sûrı ve Ʒal'ası Hârünü'r-Reşid zamânında (10) binâ olunmuşdur ve bunda ħân-Ʒâhlar ve medreseler çokdur ve ħâricinde (11) olan depe üzerinde Ḥ'âce Naşir-ı Tûsî Hûlâĝü için raşad etmişdür (12) tûlı yetmiş bir derece on daƷıƷa ' arzı otuz yedi derece yigirmi (13) daƷıƷadur

Merrâkeş feth-i mîm ve râ-i mühmele-i müşeddede ve elif ve zamm-ı kâf (14) ve şin-i mu' ceme ile ıƷlîm-i şâlişden Maĝrib-i Akşâdan bir medîne-i muhdeşedir (15) büstânları vâfir olduĝuçün veĥâmeti ziyâdedür ekşeriyyâ bunda gelen (16) ĝarib ħummâdan ħâlî olmaz luĝat-ı Berberiyyede Merrâkeşün ma' nâsı isra' (17) demekdür ya' nî tîz yürî mevzi' -i maĥâfete olduĝuçün buña Merrâkeş denilmişdür (18) ve bunun cânib-i cenûbîsi Cebel-i Deren ve şimâlisî Selâ memleketi ve ĝarbîsi (19) Baĥr-i Muĥîṭ ve şarƷîsi Sicilmâse ve Fâs taraflarıdır ve bunun devri yedi (20) mîldür ve bunun on yedi Ʒapusu vardır ve havâsı ĝâyet ıssıdır (21) tûlı on bir derece ' arzı yigirmi toƷuz derecedür

Mirbâṭ kesr-i [132a] (1) mîm ve sükûn-ı râ-i mühmele ve bâ-i muvaĥḫade ve elif ve ṭâ-i mühmele ile ıƷlîm-i (2) evvelden Yemenden Zafâruĝ şarƷ ve cenûb cânibinde bir medîne-i şaĝiredür (3) tûlı yetmiş dörd derece ' arzı on iki derecedür

Mirbed kesr-i mîm (4) ve sükûn-ı râ-i mühmele ve feth-i bâ-i muvaĥḫade ve dâl-i mühmele ile Başrada beriyye (5) cânibinde bir maĥalle-i ' aƷîmedür aƷṭâr-ı ' âlemden ' Arablar gelüp bunda müctemi' (6) olup bey' ler ve şirâlar edüp eş' ar oƷurlar

Merc-i Râhiṭ feth-i (7) mîm ve sükûn-ı râ-i mühmele ve cîm ve feth-i râ-i şâniye ve kesr-i hâ ve ṭâ-i mühmele ile (8) Ğûṭa-i DimaşƷuĝ şarƷ cânibinde bir mevzi' dür

Mersâü'l-Ḥarez feth-i (9) mîm ve sükûn-ı râ-i mühmele ve feth-i sîn-i mühmele ve müşennât-ı taṭtiyye ile gemiler (10) sâkin olacak yere dërler Ḥarez feth-i ħâ-i mu' ceme ve feth-i râ-i mühmele ve zâ ile (11) boncuĝa dërler Mersâü'l-Ḥarez sâĥil-i AfriƷiyyede Bûneye üç günlük (12) yerde bir mevzi' -i ma' mürdür ve mercân bu mevzi' de istiĥrâc olunur (13)

Mersâü'z-Züccâc Mersâ el-ân beyân olundu züccâc şırça (14) ma' nâsınadır diyâr-ı Maĝribde bir medînedür ve Ʒal' a-i menî' ası vardır (15)

Mürsiye zamm-ı mīm ve sükūn-ı rā ve kesr-i sīn-i mühmeleteyn ve müsennāt-ı (16) tahtiyye ve hā ile iklim-i hāmisen şarḫ-ı Endelüsden memleket-i Tedmirden (17) Nehr-i İsbiliyyenün zirā' -i şarḫisi üzerinde hulefā-yı Benī Emeviyye zamānında (18) binā olunmuş bir medīnedür tūlı on iki derece elli daḫiḫa ' arzı (19) otuz toḫuz derece on daḫiḫadur

Mar' aş feth-i mīm ve sükūn-ı (20) rā ve feth-i ' ayn-ı mühmeleteyn ve şīn-i mu' ceme ile iklim-i rābi' den Şām ile Rūm (21) mābeyninde olan serḫadde bir medīnedür Hārūnū'r- Reşīd binā etmişdür [132b] (1) ve bunun iki sūrı ve vasaḫında bir hışnı vardır Mervānī dērler Mervānū'l- (2) Hīmār binā etdügiçün bir çār-sūsı vardır Hārūniyye dērler tūlı (3) altmış derece ' arzı otuz yēdi derecedür

Merḡāb feth-i mīm ve sükūn-ı (4) ra-i mühmele ve feth-i ḡayn-ı mu' ceme ve elif ve bā-i muvaḫḫade ile nevāḫi-i Herātda bir ḫaryedür (5) ve Mervū'ş-Şāhicāne mūrūr eder bir nehrdür

Merḡinān feth-i mīm ve sükūn (6) rā-i mühmele ve kesr-i ḡayn-ı mu' ceme ve sükūn-ı müsennāt-ı tahtiyye ve nūn ve elif ve nūn-ı (7) şāniye ile Māverāü'n-Nehrde nevāḫi-i Ferḡānada bir meşḫūr şehrdür

Merḫab (8) feth-i mīm ve sükūn-ı rā-i mühmele ve feth-i ḫāf ve bā-i muvaḫḫade ile Bilīnyās (9) ḫal' asınuḫ ismidür bu ḫal' a hicretün dörd yüz elli dördünde (10) müslimün ihdāş eylemişdür

Marmarā feth-i mīmeyn ve rāyen-i mühmeleteyn (11) ve elif ile ḫalīc-i Ḳoşantīnenün aḡzında Ḳoşantīneden iki yüz (12) mīl yerde bir cezīredür ve bunda mermer keserler

Merme berr-i ' Advede (13) Sebteye iki yüz mīl yerde bir meşḫūr iskeledür

Merend feth-i mīm (14) ve rā-i mühmele ve sükūn-ı nūn ve dāl-i mühmele ile iklim-i rābi' den Ezrebicāndan (15) Tibrīzün şarḫ ve şīmāl cānibinde iki günlük yerde keşīretü'l- enhār ve'l-eşcār (16) bir medīnedür bundan Ḥān-ı Kerkere beş fersaḫ ve Neşevāya on fersaḫ (17) yērdür Nehr-i Ress bunun ile Neşevā mābeyninden mūrūr eder tūlı yētmış (18) üç derece ' arzı otuz yēdi buçuk derecedür

Mervū'r-Rūz feth-i mīm (19) ve sükūn-ı rā-i mühmele ve feth-i vāv ve elif ve lām ve zamm-ı rā-i mühmele ve sükūn-ı (20) vāv ve zāl-ı mu' ceme ile iklim-i rābi' den Ḥorāsāndan bir medīne-i ḫasenedür (21) luḡat-ı ' Acemiyyede rūduḫ ma' nāsı nehrdür Mervū'r-Rūd dēmek [133a] (1) mervū'n-nehr dēmekdür buḫa nisbetde Mervū'r-Rūzı ve Mervezī daḫı dērler bu medīnenün (2) aşlā ' aybı yoḫdur illā ehline ' ırḫ-ı medīnī çoḫ ' arız olur ' ırḫ-ı

medīnī (3) ‘ırka beşzer bir nesnedür bedende hâdiş olup deriden taşra çıkar (4) Medīnede hüdüşü ekşer olduğün buña ‘ırk-ı medīnī dēnilmişdür bunun (5) tūlı seksen yēdi derece ‘arzı otuz altı buçuk derecedür

Mervü’ş-Şahicān (6) ma‘ nāsı rūhü’l-melik demekdür iklim-i rābi‘ den Hōrāsāndan bir medīne-i (7) kadīmedür Tahmūreş binā etmişdür dērler ve cibālden ba‘ id bir düz yērdedür (8) lākin türābī şūre ve kumludur ve bunun çapısında Reziķ dērler (9) bir nehr vardur şehriñ havzlarına şū bundan gider bundan ğayrı (10) üç nehri dağı vardur ve bunun nefis yēmişleri olur hattā yēmişlerini (11) kurıdup ğayrı yērlere alup giderler ve bu şehirde olan pāklik (12) ve hūsn-i tertīb bir şehirde dağı yokdur ve bundan Mervü’r-Rūza dōrd (13) günlük yol ve Neysābūra ve Herāta ve Belhe ve Buḥārāya on iki günlük (14) yoldur Yezd-Cird ki āḫir-i mülūk-i Fürsdür bunda katlı olunmuşdur ve hūlefā-yı (15) ‘Abbāsiyye bundan zuhūr etmişdür ve Me’ mūn bunda sākin olur idi (16) ve bunda niçe ‘ulemā kōpmışdur ve bunda ebrisim ve penbe çok hāşıl (17) olur tūlı seksen yēdi derece ‘arzı otuz yēdi derece kırk (18) daķıkadur

Meriyye feth-i mīm ve kesr-i rā-i mühmele ve teşdīd-i müşennāt-ı taḫtiyye (19) ve hā ile iklim-i rābi‘ den Endelüsden Baḥr-i Zükāk kenārında Māliķa (20) memleketi ile Mürsiye mābeyninde havāsı mu‘ tedil bir medīne-i müsevveredür (21) ve bunda bir harīr işlenür ki bir yērde dağı işlenmez tūlı on dōrd [133b] (1) derece kırk daķıka ‘arzı otuz beş derecedür

Mezġinān feth-i mīm ve sūkūn-ı (2) zā ve kesr-i ğayn-ı mu‘ cemeteyn ve nūn ve elif ve nūn-ı şāniye ile Baḥr-i Ğarbdā (3) Afriķiyye ile Maġrib mābeyninde Bicāyeye dōrd günlük ve Mersāü’z- (4) Züccāca otuz sekiz mīl yērde birkaç cezīredür el-ān Cezāyir (5) dēnilmek ile meşhūrdur ve medīnesi baḥr kenārındadır ve bu bir meşhūr iskeledür (6) tūlı yigirmi derece on sekiz daķıka ‘arzı otuz üç buçuk derecedür (7)

Mezīnān feth-i mīm ve kesr-i zāy-ı mu‘ ceme ve sūkūn-ı müşennāt-ı taḫtiyye ve nūn (8) ve elif ve nūn-ı şāniye ile Hōrāsānuñ ‘Irāk cānibinde bir medīne-i şaġīredür (9)

Mestegānem Maġribde Berrü’l-‘ Advede bir medīnedür ve iskeledür Endelüsden (10) Daniye muķābilesindedür ikisinün mābeyninde baḥrün enlülüġi üç buçuk (11) günlükdür

Mesevāhī mīm ve sīn-i mühmele ve vāv ve elif ve hā ve müşennāt-ı taḫtiyye (12) ile iklim-i şāniden Sindden Nehr-i Mihrānuñ ğarb cānibinde bir medīnedür (13)

Misīle kesr-i mīm ve sīn-i mühmele ve sūkūn-ı müşennāt-ı taḫtiyye ve hā ile (14) ve Misīlā dağı dēnilür hā bedeli lām-elif ile iklim-i şālişden Cezīreden (15) Biskere tevābi‘ inden bir medīne-i muḫdeşedür hūlefā-yı Fāḫimiyūndan ‘Āşım Billāh (16) hicretün

üç yüz on beşinde ihdās étmişdür ve Muḥammediyye dèyü ad (17) vèrmişdür tūlı yigirmi üç derece ‘ arzı otuz derece yigirmi daḳıḳadur (18)

Messīne feth-i mīm ve kesr-i sīn-i mühmele-i müşeddede ve sükūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye (19) ve nūn ve hā ile ıḳlīm-i rābi‘ den Cezīre-i Şıḳılıyyenün zāviye-i şimāliyyesinde (20) Ḳalgārya memleketi muḳābilesinde keşret-i ‘ inab ve keşret-i ḥamr ile meşhūr (21) bir medīnedür tūlı otuz bēş derece on bēş daḳıḳa ‘ arzı [134a] (1) otuz sekiz derece on bēş daḳıḳadur

Meşān feth-i mīm ve şīn-i (2) mu‘ ceme ve elif ve nūn ile Başra ḳurbında beldeye müşābih bir ḳarye-i keşiredür (3) İmām Ḥarirī ki makāmāt şāhibidür bundandır

Meşgāzā feth-i mīm (4) ve sükūn-i şīn ve ḡayn ve zāy-ı mu‘ cemāt ve elif ile Şaydāya yigirmi (5) dörd mīl yerde eşcār ve enhār ile müzeyyen bir medīne-i ḥasenedür (6)

Meşḳa feth-i mīm ve şīn-i mu‘ ceme ve ḳāf ve hā ile ıḳlīm-i sābi‘ ün şimāl (7) cānibinde Şaḳālibeden bir medīnedür tūlı kırk üç ‘ arzı kırk (8) sekiz derecedür

Meşhedü’r-Rudeynī meşhed ma‘ rūfdur rudeynī zamm-ı rā (9) ve feth-i dāl-ı mühmeleteyn ve sükūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve kesr-i nūn ve müşennāt-ı (10) şāniye ile Nīlün cānib-i şarḳisinde Esvānuḡ cenūb cānibinde bir meşheddür (11)

Mıṣr ıḳlīm-i ma‘ rūfdur aşḫāb-ı tārīḡ dēmişlerdür ki İdrīs (12) peygāMBER ‘ a.m (عم)⁹⁸ şerī‘ at-ı Ādeme ve Şīşe muḫālefet edenleri nehy edüp (13) ekşeri muḫālefetde ḳalup aḳallı itā‘ at edicek muṭī‘ olanlara emr (14) eyledi ki muḫālefet edenlerden munfaşıl olup āḡar yere göçeler bunlara (15) vaṡanlarından ayrılmāḡ güç gelüp biz bu maḳāmdan göçicek buncılayın (16) Bābilyūnı ḳanda buluruz dēdiler luḡat-ı Süryāniyyede Bābil dèyü nehre (17) dērler murādları Dicle ile Furāt idi andan İdrīs ‘ a.m (عم)⁹⁹ (18) eyitdi biz lillāḡ hicret edicek Allahu Ta‘ ālā bunlardan ḡayrı bir nehr (19) vèrür dēdi andan bunlar çıkup seyr edüp ḡālā Mıṣr olan (20) mevzi‘ e geldüklerinde Nīli görüp İdrīs ‘ a.m (عم)¹⁰⁰ 101 هذا بابليون dēdi (21) ya‘ nī bu sizün nehriñüz gibi nehrdür cemī‘ -i ümem ḳatında bu ıḳlīme Bābil [134b] (1) dērler idi illā ‘ Arab degül zīrā ‘ Arab bu‘ dü’ṡ-ṡūfān bu ıḳlīm nāzil (2) olan Mıṣr bin Beyşar bin Ḥām bin Nūḡ ismiyle tesmiye edüp Mıṣr dēr diyār-ı (3) Mıṣruḡ ḡadd-ı şimālisi Baḡr-i Rūmdur Rufaḡdan mümtedd olup ‘ Arīşe ve Cifāra (4) ve Feremāya ve Dimyāṡa ve sāḡil-i Reşide ve

⁹⁸ ‘ aleyhi’s-selām

⁹⁹ ‘ aleyhi’s-selām

¹⁰⁰ ‘ aleyhi’s-selām

¹⁰¹ “*Hazā Bābilyūn*”

İskenderiyye ile Berka mabeynine (5) varur hadd-ı ğarbisi İskenderiyye ile Berka mabeyninden cenub cānibine (6) mümtedd olup Tahru'l-Vāhāta ve Nübeye varur hadd-ı cenūbisi Nūbeden (7) şarq tarafına mümtedd olup Baħr-i Qulzūme varur hadd-ı şarqisi Baħr-i Qulzūmden (8) mümtedd olup ' Ayzāba ve Qaşire ve Qulzūme ve Tih-i Beni İsrā' ile andan dönüp (9) Rufah katında Baħrū'r-Rūma varur

Maştakī Baħr-i Rūmda Halīc-i (10) Koşantāne ağzından yüz elli mil içerde bir cezire-i kebiredür (11) şimālden cenūba uzunluğı altmış mildür sāyir bilāda Maştakī (12) bundan gider Maştakīnūn ağacı fistuğ ağacı gibidür bu ağacı yaz (13) faşında çizerler andan maştakī aħar şol ki ağac üzerinde (14) toņa ğāyet a' lādur ve şol ki aħup yerde toņa alçağdur

Mişşā (15) kesr-i mīm ve kesr-i şād-ı mühmele-i müşeddede ve sūkūn-ı müşennāt-ı taħtiyye ve şād-ı (16) şāniye ve hā ile ba' zılar katında fetħ-i mīm ve taħfif-i şādeyn ile sefine (17) vezinde ıqlīm-i rābi' den Ermenden Ceyhān kenārında bir medīne-i ḥasenedür (18) Ebū Ca' fer-i Maşūr binā etmişdür tūlı elli toħuz derece on beş daķıķa (19) ' arzı otuz yedi derece on beş daķıķadur

Mu' ān zamm-ı mīm ve (20) fetħ-i ' ayn-ı mühmele ve elif ve nūn ile Tebūkdan bir merħale yerde bir hışn (21) idi āmmā el-ān ħarābdur

Ma' ber fetħ-i mīm ve sūkūn-ı ' ayn-ı mühmele

[135a] (1) ve fetħ-i bā-i muvaħħade ve rā-i mühmele ile nevāhī-i Hindden bir nāhiyedür ve Hindūn (2) ekālīm-i şelāsesinden Münibāruñ şarq cānibinde olan ıqlīmdür

Ma' arra (3) fetħ-i mīm ve fetħ-i ' ayn-ı mühmele ve rā-i mühmele-i müşeddede ve hā ile iki medīnenūn (4) ismidür birine Ma' arratū'n-Nu' mān dērler aşhāb-ı Resūlden Nu' mān bin Beşire (5) mensūbdur ıqlīm-i rābi' den Cünd-i Hımşdan keşiretü'l-fevākih bir medīne-i ḥasenedür (6) ve buña nisbetde Ma' arnemī dērler tūlı kırk bir derece kırk daķıķa ' arzı (7) otuz beş derece kırk beş daķıķadur birine Ma' arrat-ı Nesrīn dērler (8) nūn ve sīn ve rā-i mühmeleteyn ve müşennāt-ı taħtiyye ve nūn-ı şāniye ile meşhūr (9) olan Maşrīndür fetħ-i mīm ve sūkūn-ı şād ve kesr-i rā-i mühmeleteyn ve sūkūn-ı (10) müşennāt-ı taħtiyye ve nūn ile nevāhī-i Cebelde bir medīne-i ḥasenedür buña (11) nisbetde Ma' arrensī dērler tūlı kırk bir derece on iki daķıķa ' arzı (12) otuz beş derecedür

Ma' lā fetħ-i mīm ve sūkūn-ı ' ayn-ı mühmele ve lām-elif (13) ile ıqlīm-i evvelde bir medīnedür

Maḳdişū feth-i mīm ve sükūn-ı kaf (14) ve kesr-i dāl-ı mühmele ba' zılar katında feth-i dāl-ı mühmele ve zamm-ı şin-ı mu' ceme ve vāv ile (15) iklim-i evvelden cenūb cānibine ḥāric-i Zenc ve Ḥabeşe mābeyninde Baḥr-i Hind (16) sāhilinde bir medīne-i 'azīmedür Nīl-i Mışruḡ bir kıt'ası buḡa gelür dērler (17) tūlū altmış iki derece 'arzı cenūb cānibine iki derecedür (18)

Maḳzūniye feth-i mīm ve kāf ve zamm-ı dāl-ı mu' ceme ve sükūn-ı vāv ve kesr-i (19) nūn ve müşennāt-ı taḥtiyye-i muḥaffefe ve hā ile iklim-i ḥāmisden Ḥalīc-i Ḳoştāntīnenūḡ (20) ḡarb cānibinde bir medīnedür İskender-i Rūmī bundan ḳopmuşdur tūlū (21) elli derece 'arzı kırk derecedür

Mülkrān zamm-ı mīm ve sükūn-ı kāf [135b] (1) ve feth-i rā-i mühmele ve elif ve nūn ile iklim-i şālīşden Sindden şātt-ı Nehr-i Mehrānda bir (2) nāḥiye-i vāsi' adur tūlū ḳoḡsan üç derece 'arzı yigirmi beş derece on (3) daḳıḳadur

Miknāse kesr-i mīm ve sükūn-ı kāf ve nūn ve elif ve sīn-i mühmele (4) ve hā ile Fāsūḡ şimāl cānibinde bir aḳ ḡaḡ üzerinde iki medīnedür mābeynleri (5) bir at segirdimi miḳdārıdur ve keşret-i zeytūn ile meşhūrlardur

Mekke (6) feth-i mīm ve teşdīd-i kāf ve hā ile Bekke daḡı dēnilür bā-i muvaḥḡade ile iklim-i (7) şānīden Tihāmeden cibāl mābeyninde bir vādīde bir medīne-i münevvere-i (8) müsevveredür mescid-i Ḥarām sūr içindedür ve Ka'be sūruḡ vasaḡındadır (9) evvelā Ka'benūḡ mekānında peygāمبرūḡ ḡaymesi var idi şonra Şīş (10) peygāمبر ol mekānda ḡaş ve ḡopraḳ ile Ka'beyi binā etmiş idi ba' dehū İbrāḡim (11) ve İsmā'il peygāمبر 'a.m (ع) ¹⁰² tekrār binā etmişler idi ve buḡa iki ḳapu etmişler (12) idi biri şarḳī ve biri ḡarbī ve ḳapularūḡ eşikleri yer ile berāber idi (13) ve ḡaḡim-i Ka'be içinde idi ba' dehū zamān-ı cāhiliyyede Ka'beyi yıḳup (14) ve ḳapusun bir edüp eşigini ¹⁰³ bir ādem boyı miḳdārı yüksek etmişler (15) idi Resūl 'a.m (ع) ¹⁰⁴ hüccetü'l-vedā'larında buyurmuşlar idi ki eger gelecek yıl (16) şaḡ olursam Ka'beyi yıḳup İbrāḡim peygāمبر binā etdüḡi ḡarz üzerine (17) binā edem dūnyāların deḡişüp etmediler idi ba' dehū 'Abdullāḡ bin el-Zübeyr (18) Resūl 'aleyhi's-selāmuḡ kelām-ı şerīflerin istimā' edicek Ka'beyi yıḳup (19) İbrāḡim peygāمبر bināsı ḡarzında binā etdi şonra ḡuccāc Ka'benūḡ (20) bināsı İbn ez-Zübeyr etdüḡi üzere olması kerīḡ görüp yine Ka'beyi (21) yıḳup cāhiliyyet zamānında olan ḡarz üzerine binā

¹⁰² 'aleyhi's-selām

¹⁰³ eşigini B: eşiglini A:

¹⁰⁴ 'aleyhi's-selām

étmişdür [136a] (1) el-ân hüccâc binâ étdüğü üzeredür tûlî altmış yedi derece ‘ arzı (2) yigirmi bir derecedür

Malâzciirt feth-i mîm ve lâm ve elif ve sükûn-ı zây-ı (3) mu‘ ceme ve kesr-i cîm ve sükûn-ı râ ve dâl-ı mühmeleteyn ile ıqlîm-i hâmisden Ermeniyyeden (4) Erzenü’r-Rûmuş şimâl cānibinde üç günlük ve Bidlisüñ şimâl ve ğarb (5) cānibinde bir buçuk günlük yerde siyâh taş ile binâ olunmuş keşîretü’l- (6) enhâr medîne-i şaġîredür tûlî altmış beş derece ‘ arzı otuz toköz (7) derece otuz daķîkadur

Malatıyye feth-i mîm ve feth-i lâm ve sükûn-ı tâ-i (8) mühmele ve feth-i müşennât-ı tahtıyye ve hâ ile ‘ âmme katında kesr-i tâ ve teşdid-i yâ ile (9) ıqlîm-i hâmisden Rûmdan Sîvâsuñ cenûb cānibinde üç merhale ve Kehtâ (10) ve Kerkere iki merhale taġlar vasaatında bir düz yerde keşîretü’l-enhâr ve’l-eşmâr (11) bir medîne-i müsevveredür tûlî altmış bir derece ‘ arzı otuz yedi derecedür (12)

Melfecüt feth-i mîm ve sükûn-ı lâm ve feth-i fâ ve zamm-ı cîm ve sükûn-ı vāv (13) ve tâ-i mühmele ile Arnavuţ dedükleri t̡âyifedür bunların memleketleri sâhil-i Baħr-i (14) Rûmdadır

Melinde Zenc medînelerinden bir medînedür bunun cānib-i (15) ğarbisinde bir halîc vardır Cibâl-i Kâmerden ol halîce bir nehr akar (16) ve cānib-i şarkisinde bir taġ vardır baħr içine şimâl ve şark cānibine (17) yüz mîl miķdârı mümteddür ve bu taġuñ bir cānibi berrde cenûb (18) cānibine müstaķîmen elli mîl miķdârı mümteddür bu ğarâyibdedür ki bu taġuñ (19) berrde olan cānibinde demür ma‘ deni ve baħrde olan cānibinde ħacer-i (20) maġnâtis vardır bu medînenüñ tûlî seksen bir buçuk derece (21) ‘ arzı iki derece elli daķîkadur

Menbic feth-i mîm ve sükûn-ı nûn [136b] (1) ve kesr-i bâ-i muvaħħade ve cîm ile ıqlîm-i râbi‘ den Cünd-i Kınnessrinden bir medînedür (2) mülûk-i ‘ Acemden bilâd-ı Şâma ġâlib olanların ba‘ zısı binâ édüp ismini (3) Menbe koyup ve bunda bir âteş-ġâne daġı binâ étmiş idi şonra ta‘ rib (4) olunup Menbic denilmiştir ba‘ zılar eydür Menbe âteş-ġânenüñ ismi idi (5) şonra medîneye ıtlâķ olunmuşdur tûlî altmış iki derece elli daķîka (6) ‘ arzı otuz altı derece yigirmi daķîkadur ve bunun Furât üzerinde bir (7) köprisi vardır tûlî yigirmi beş mîldür

Mencerûr feth-i mîm ve sükûn-ı (8) nûn ve feth-i cîm ve zamm-ı râ-i mühmele ve sükûn-ı vāv ve râ-i şâniye ile Hindde (9) Münibârıñ ekber-i bilâdudur

Menderī Hinde Farza ile Ma‘ber mabeyninde (10) Serendibe varınca bir medinedür tūlı yüz yigirmi derece ‘arzı on bēş (11) derecedür

Mennorka feth-i mīm ve zamm-ı nūn-ı müşeddede ve sūkūn-ı rā-i mühmele ve feth-i (12) kāf ve hā ile iqlīm-i hāmısdan Baħr-i Zükākda bir cezire-i kebire-i müstafiledür (13) şimālden cenūba tūlı bir miqdār inhirāf ile altmış mīldür ve bu cezire (14) Cezire-i Māyorķanuñ şarķ cānibindedür ikisinūñ mabeyni elli mīldür (15) ve bunūñ vasaatında bir kal‘ a-i menī‘ ası vardır tūlı yigirmi dörd (16) derece ‘arzı otuz toķuz derecedür

Münestīr zamm-ı mīm ve feth-i nūn (17) ve sūkūn-ı sīn-i mühmele ve kesr-i müşennāt-ı fevķiyye ve sūkūn-ı müşennāt-ı taħtiyye ve rā-i (18) mühmele ile arz-ı Afriķiyyede Mehdiyye ile Sūsa mabeyninde bir ķaryedür (19) her birinūñ mabeyni birer merħaledür

Manşüre feth-i mīm ve sūkūn-ı nūn ve zamm-ı (20) şād-ı mühmele ve sūkūn-ı vāv ve feth-i rā-i mühmele ve hā ile bir niçe medinenūñ ismidür (21) biri iqlīm-i şānīden Sindden bir medīne-i kebire kesiretü’l-ħayrātdur müslimūn [137a] (1) bunı feth etdikleri zamānda Nuşrınā dedükleriçün buña Manşüre denilmişdür (2) ba‘zılar eydür ‘Ömer bin Ħafş ki Hezār-Merd Mühellebī denilmek ile ma‘rūfdur (3) bunı ħulefā-yı ‘Abbāsiyyenūñ ikincisi Ca‘fer-i Manşūr zamānında binā edüp anuñ (4) laķabı ile tesmiye etmişdür Nehr-i Mehrāndan bir ħālīc bunı ihāta edüp cezire (5) gibi olmuşdur ve bunda ħurmā ağaçları ve kaşab-ı sükker vardır ve ziyāde (6) ıssı yerdür tūlı seksen bēş derece ‘arzı yigirmi altı derece kırķ daķıkadur (7) ve biri nevāhī-i Vāsıtda baťayih-i ‘Irāķda bir medinedür ve biri Ceyħūnuñ (8) şarķ cānibinde Ħārezm-i kadīme idi bunı şu ħarāb edüp ehli Ceyħūnuñ (9) ġarb cānibinde Gürgence intikāl etmişlerdür ve biri nevāhī-i Afriķiyyede Manşüreyn (10) Kāsımü’l-Fāṭımī binā etdügi medinedür ve biri bilād-ı Deylemde bir medinedür ve biri (11) Yemende Tuğtegin bin Eyüb ihdāş etdügi medinedür ve biri Ķāhire ile (12) Dimyāt mabeyninde Kāmil bin ‘Ādil ihdāş etdügi medinedür

Menf feth-i mīm (13) ve ba‘zılar katında kesr-i mīm ve sūkūn-ı nūn ve fā ile iqlīm-i şālīşden diyār-ı Mışrıyyeden (14) Nīlūñ ġarb cānibinde Mışr-ı kadīme ve medīne-i fir‘avndur ‘Amrū bin ‘Āş Mışrī (15) feth etdügi zamānda ħazret-i ‘Ömerūñ emriyle bunı ħarāb edüp Nīlūñ şarķ (16) cānibinde Fustāṭı binā etmişdür bunda ašār-ı kadīme-i ‘aźīme bī-nihāyedür (17) ve Yūsuf peygāmberūñ menzili bundadır tūlı elli dörd derece kırķ daķıka (18) ‘arzı yigirmi toķuz derecedür

Menfelūṭ feth-i mīm ve sūkūn-ı nūn ve feth-i (19) fā ve zamm-ı lām ve ṭā-i mühmele ile iqlīm-i şālīşden Şa‘īd-i Evsaṭdan Nīlūñ ġarb (20) cānibinde Üsyūta bir merħale yerde bir

medīne-i şağīredür tūlı elli iki derece (21) yigirmi daķıķa ‘ arzı yigirmi yēdi derece kırķ daķıķadur

Mūnekkeb [137b] (1) zamm-ı mīm ve feth-i nūn ve feth-i kāf-ı müşeddede ve bā-i muvaḥḥade ile sāḥil-i Cezīre-i (2) Endelūsde tevābi‘ -i Bīzeden bir iskeledür bununı ile Ğarnāta mābeyni kırķ (3) mīldür

Mūnībār zamm-ı mīm ve kesr-i nūn ve sūkūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve feth-i bā-i (4) muvaḥḥade ve elif ve rā-i mūhmele ile Hindūñ eķālīm-i şelāşesinden biridür Cūzerātuñ (5) şarkı tarafındadır ve bu ıķlīm bilād-ı fūlfūldür fūlfül bir ağacda olur ki şalkımları (6) tarı şalkımları gibidür ve bununı ağacı şarmaşıķ ağacı gibi nesneye (7) şarılır

Mūnībetten zamm-ı mīm ve kesr-i nūn ve sūkūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve feth-i bā-i (8) muvaḥḥade ve feth-i müşennāt-ı fevķiyye-i müşeddede ve nūn ile bilād-ı Ma‘berden sāḥil-i (9) baḥrde bir beldedür

Minā kesr-i mīm ve feth-i nūn ve elif-i maķşūre ile Mekkeye (10) bir mīl yerde ‘ irfān yolında bir mevzi‘ dūr

Mūnyet İbnü’l-Ḥaşīb (11) zamm-ı mīm ve sūkūn-ı bā-i muvaḥḥade ve nūn ve elif ve lām ve feth-i ḥā-i mu‘ceme ve kesr-i (12) şād-ı mūhmele ve sūkūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve bā-i muvaḥḥade ile ıķlīm-i şālīşden Şa‘ıdden (13) Nīlūñ ğarb cānibinde Üşmūneyne bir merḥale yerde bir belde-i şağīredür ve bunda (14) çār-sūlar ve ḥammāmlar ve cāmī‘ler ve medreseler vardır tūlı elli üç (15) derece ‘ arzı yigirmi altı derecedür

Mevrūr feth-i mīm ve sūkūn-ı vāv (16) ve zamm-ı rā-i mūhmele ve vāv ve rā-i mūhmele-i şāniye ile Māliķanuñ ğarb cānibinde (17) bir ḳal‘adur

Mūş zamm-ı mīm ve sūkūn-ı vāv ve şīn-i mu‘ceme ile ıķlīm-i (18) ḥāmısdan Ermeniyyeden Meyyāfāriķine iki merḥale ve Ḥilāta üç merḥale (19) yerde bir vādīnūñ ağzında bir medīne-i şağīredür ve bununı iki günlük (20) miķdārı ağacılı ve otlu bir ‘azīm şahrāsı vardır Mūş Ovası dēnilmek (21) ile meşhūrdur tūlı altmış dōrd derece otuz daķıķa ‘ arzı otuz [138a] (1) toķuz derece otuz iki daķıķadur

Mavşıl ferḥ-i mīm ve sūkūn-ı vāv (2) ve kesr-i şād-ı mūhmele ve lām ile ıķlīm-i rābi‘den cezīreden Diclenūñ ğarb (3) cānibinde bir düz yerde bir medīne-i müsevveredür āmmā sūrı ḥarābdur (4) Cezīre ile ‘Irāķ mābeynini veyā Dicle ile Furāt mābeynini veyā Beled ile (5) Ḥadīse mābeynini vaşl ētdüģiçün veyā bunu ihdāş ēden pādīşāhuñ (6) ismi Mavşıl olduģiçün buña Mavşıl dēnilmişdür tūlı altmış derece (7) ‘ arzı otuz yēdi buçuk

derecedür Zâb-ı Aşgar Mavşılun cenûb cânibinde (8) Dicleye akar ve Yûnus peygâmbir irsâl olunduğı medîne-i Nînevâ Diclenün (9) şark cânibinde Mavşıl muķâbilesindedür

Mûķân zamm-ı mîm ve sükûn-ı vâv (10) ve fetḥ-i ķâf ve elif ve nûn ile ıķlîm-i râbi‘ den Errândan Bâbü’l-Ebvâba iki (11) günlük yerde bir medînedür Mûķân bin Yâfeş bin Nûḥ ile tesmiye olunmuşdur (12) tûlı yetmiş üç derece ‘arzı otuz üç derecedür lâkin bu zamânda medîne-i Mûķân (13) meşhûr degüldür meşhûr olan arazi-i Mûķândur ki Tibrîze on merḥale yerde (14) sâhil-i Baḥr-i Ṭaberistânda mer‘aları şuları vâfir bir büyük yerdür (15)

Mûltân zamm-ı mîm ve sükûn-ı vâv ve lâm ve fetḥ-i müşennât-ı fevķiyye ve elif ve nûn (16) ile ekşeriyâ vâv ḥazf olup Mûltân denilür ve ol diyârın ḥalkı (17) tâ’yı tâ’ya tebdîl edüp Mûltân dërler ıķlîm-i şâlişde Hindden bir medînedür (18) bunda bir şanem vardur ismi Mûltândur medîne anuḡ ile tesmiye olunmuşdur (19) ol şanem şûret-i insândadır ve bir kürsi üzerinde murabba‘ oturmuşdur (20) kıvıl saḥtiyândan kaftanı vardur ve gözleri iki dâne cevherdür ehl-i (21) Hind bu şaneme ġâyetde ta‘zîm edüp ve buña ḥacc edüp mâl-ı ‘azîm getirürler [138b] (1) gelen mâlı Mûltânın pâdişâhı alur âmmâ kendüsi müslimdür

Mehcem fetḥ-i mîm (2) ve sükûn-ı hâ ve cîm ve mîm-i şâniye ile ıķlîm-i evvelden Yemenden Zebîdün şimâl ve şark (3) cânibinde üç günlük ve ‘Adene ve Şan‘âya altışar günlük yerde bir medînedür (4) tûlı altmış dörd derece ‘arzı on yedi derecedür

Mehdiyye (5) fetḥ-i mîm ve sükûn-ı hâ ve kesr-i dâl-ı mühmele ve fetḥ-i müşennât-ı taḥtiyye ve hâ ile ıķlîm-i (6) şâlişden Afrîķiyyeden bir medîne-i ḥasenedür ḥulefâ-yı Fâḥimiyûnun evvelkisi Mehdî (7) ‘Ubeydullâh hicretün üç yüz üçünde binâ etmişdür ve bu medîneye karadan baḥre (8) giren koluḡ ucında el gibidür sûrı ve ķal‘a-i menî‘ ası ve ebrice-i ‘azîmesi (9) vardur Sûsanın şark ve Şafâķusun ḡarb cânibindedür tûlı otuz bir (10) derece ‘arzı otuz bir buçuķ derecedür

Mihrâc buña cezîretü’l-Mihrâc (11) daḡı dërler mîm ve hâ ve râ-i mühmele ve elif ve cîm ile ıķlîm-i evvelden cenûb (12) cânibine ḥâric baḥr-i Aḡḡarda bir cezîre-i kebîredür tûlı yüz kırķ derece (13) ‘arz-ı cenûbîsi bir derecedür ba‘zılar cezîretü’l-Mihrâc cezîre-i Serîredür (14) dërler

Mihrâs kesr-i mîm ve sükûn-ı hâ ve fetḥ-i râ-i mühmele ve elif ve sîn-i (15) mühmele ile Cebel-i Uḡudda bir şunun ismidür ḥadiş-i şerîfde vârid olmuşdur ki (16) Uḡud ḡazâsında Resûl şalla’llâhu ‘aleyhi ve sellem şuşayup ḥazret-i ‘Alî raḡiya’llâhu (17) ‘anh bu şudan

kırbasıyla şu getirüp Resûl şalla'llâhu 'aleyhi ve sellem ol şu ile mübârek (18) yüzlerinde olan kanı yumuşdur ve hâzret-i Hamza bunda şehid olmuşdur (19)

Mihrecân kesr-i mîm ve sükûn-ı hâ ve feth-i râ ve cîm ve elif ve nûn ile İsfereyn (20) medînesinüñ ismidür

Mehrübân feth-i mîm ve sükûn-ı hâ ve zamm-ı râ-i mühmele (21) ve sükûn-ı vâv ve bâ-i muvaḥḥade ve elif ve nûn ile ıqlîm-i şâlişden Hûzistândan [139a] (1) baḥr üzerinde bir medîne-i şağîredür Ercânüñ iskelesidür tûlî yêtmiş altı (2) derece yigirmi daḳîka 'arzı otuz derecedür

Mehre feth-i mîm ve sükûn-ı (3) hâ ve feth-i râ-i mühmele ve hâ-i şâniye ile ıqlîm-i evvelden Yemenden bir medînedür (4) ve bunun şahrâ-yı bî-kerânî vardır ve bunda eşcâr ve zürü' yokdur (5) bunun ehlinüñ mâlî devedür tûlî yêtmiş beş derece 'arzı on altı (6) derecedür

Meyyâfâriḳin feth-i mîm ve feth-i müşennât-ı taḫtiyye-i müşeddede ve elif (7) ve feth-i fâ ve elif ve kesr-i râ-i mühmele ve kesr-i ḳâf ve sükûn-ı müşennât-ı taḫtiyye ve nûn (8) ile ıqlîm-i râbi' den bilâd-ı Cezîreden bir medînedür şâfi taş ile yapılmış (9) sûrı vardır ve şimâl cānibinde bir tağ vardır medîne ol tağüñ (10) etegindedür Naşibîn gibi bunı daḫı şular ve bûstānlar ihâta etmişdür keşîret-i (11) ḥurûfî olduğıçün nisbetde ba'zı ḥurûfin isḳâ' edüp Fâriḳî (12) dërler tûlî altmış dörd derece on beş daḳîka 'arzı otuz sekiz (13) derecedür

Meyânic feth-i mîm ve müşennât-ı taḫtiyye ve elif ve kesr-i nûn ve cîm (14) ile ba'zılar ḳatında elif ve nûn ve hâ ile Meyâne dēnilür ıqlîm-i râbi' den (15) Ezrebicāndan Merâğāya iki merḫale yërde bir medînedür tûlî yêtmiş iki (16) derece 'arzı otuz yēdi derecedür

Meybüz feth-i mîm ve sükûn-ı (17) müşennât-ı taḫtiyye ve zamm-ı bâ-i muvaḥḥade şāḫibü'l-ḳāmûs ḳatında kesr-i bâ-i muvaḥḥade (18) ve zâl-ı mu'ceme ile ıqlîm-i şâlişden nevāḫî-i İşfahānda Yezde ḳarîb bir medînedür (19) tûlî yêtmiş sekiz buçuk derece 'arzı otuz iki derecedür

Meydân (20) feth-i mîm ve sükûn-ı müşennât-ı taḫtiyye ve feth-i dâl-ı mühmele ve elif ve nûn ile (21) bir niçe mevzi' üñ ismidür biri Neysâbūrda bir maḫalledür buña Meydân-ı [139b] (1) Riyād bin 'Abdu'r-Raḫman dërler Mecma' ü'l-Emsâl şāḫibi İmām Meydānî (2) bundandır ve biri İşfahānda bir maḫalledür buña Meydân-ı İsfaris ve Şâri' (3) ü'l-Meydân dërler ve biri H'ârezmde bir maḫalledür biri aḳşâ-yı (4) Mâverâ-i Nehrde İsbicāba ḳarîb bir medînedür

Meymend feth-i (5) mīm ve sükūn-ı müşennāt-ı taḥtiyye ve feth-i mīm-i şāniye ve dāl-ı mühmele ile Ġazne (6) kıaryelerinden bir kıaryedür Sultān Maḥmūd Sebük-Tiginün veziri (7) Ebū el-Ḥasen ‘Alī bin Aḥmedü’l-Meymendī bundandır Meymend Fārsda Şirāzuḡ (8) cenūb cānibinde iki merḥale yērde bir medine-i şaġireye daġı dērler (9)

faşlü’n-nūn (10)

Nābulus feth-i nūn ve elif ve zamm-ı bā-i muvaḥḥade ve sīn-i mühmele ile ıklīm-i (11) şālişden Ürdünnden Beytü’l-Maḥdise on fersaḡ yērde iki taġ ortasında (12) bir uzun ve ēnsüz şuları vāfir medīnedür Süleymān peygāberün (13) oġlı Raḡub‘um pādişāh iken Süleymān peygāberün kıulı Yarub‘um ‘āşī (14) olup on iki esbātuḡ onı buḡa tābi‘ olup Raḡub‘um ile (15) Sıbt-ı Yahūza ve Sıbt-ı Bünyāmīn kıalup mezbūr Yarub‘um Nābulus (16) taġında bir mescid-i ‘azīm binā ēdüp enbiyā-yı Benī İsrā’ilden Mūsā (17) ve Hārūn ve Yūşa‘ peygāberden ġayrı peygāberlere kāfir olup (18) ve Sāmīriler dīnini ihdās ēdüp Beytü’l-Maḥdise ḡacc ētmekden ḡalkı (19) men‘ eyledi tā ki Benī İsrā’ilün faşlına muḡtali‘ olup kendüden ı‘rāz (20) ētmeyeler bu medīnede Sāmīrilerden ġayrı kimesne kıomazlar ve Sāmīriler (21) kıatında mel‘ūndur şöyle ki bunlardan biri meşḡūr olan Beyt- [140a] (1) ü’l-Maḥdisi terciḡ ēde taş ile recm ēderler ḡulı elli altı derece (2) yigirmi bēş daķıķa ‘arzı otuz iki derecedür Raḡub‘um rā ve zamm-ı (3) ḡā-i mühmeleteyn ve sükūn-ı bā-i muvaḥḥade ve zamm-ı ‘ayn-ı mühmele ve mīm iledür (4) Yarub‘um müşennāt-ı taḥtiyye ve zamm-ı rā-i mühmele ve sükūn-ı bā-i muvaḥḥade ve ‘ayn-ı mühmele (5) ve mīm iledür

Nātil feth-i nūn ve elif ve kesr-i müşennāt-ı fevķiyye ve lām ile (6) ıklīm-i rābi‘den Ḥaberistāndan bir medīne-i şaġiredür ḡulı yētmış yēdi (7) derece on bēş daķıķa ‘arzı otuz dörd derece on bēş daķıķadur (8)

Nāşara Ḥaberıyyeye on üç mīl yērde bir kıaryedür ‘İsā peygāber ‘a.m (عم)¹⁰⁵ (9) bunda sākīn olduġıçün Naşārā bu kıaryeye mensūblardur ba‘zılar (10) naşra mensūblardur dēmişlerdür nitekim Ḥaḡḡ celle ve ‘alā buyurmuşdur من (11)¹⁰⁶ الي الله قال الحواريين نحن انصار الله ¹⁰⁶ *lākin ḡaḡḡ evvelkisidür (12)*

Nākūr nūn ve elif ve zamm-ı kāf ve vāv ve rā-i mühmele ile Hindde bir (13) medīnedür

Nāverzā feth-i nūn ve elif ve feth-i vāv ve sükūn-ı rā-i mühmele (14) ve feth-i zāy-ı mu‘ceme ile ıklīm-i rābi‘den Ermenden Ceyḡānuḡ şimāl cānibinde Sīs (15) ile Tell-i

¹⁰⁵ ‘aleyhi’s-selām

¹⁰⁶ “*Havariler: Biz Allah yolunun yardımcılarıyız. (3/52)*”

Ḥamdūn mābeyninde tağ eteginde bir medīnedür tūlı elli toꝓuz buꝓuꝓ (16) derece ʿ arzı otuz altı derece elli daꝓıꝓadur

Nebzeret feth-i nūn (17) ve sūkūn-ı bā-i muvaḥḥade ve feth-i zāy-ı muʿ ceme ve rā-i mūhmele ve mūšennāt-ı fevḳiyye ile (18) ıꝓlīm-i ṣālīḣden Afriḳıyyeden baḥr üzerinde bir medīne-i ḥarābedür bununı (19) cenūb cānibinde ʿeni ve uzunı dōrder mīl bir taṭlu göli vardur ve ŗarḳ (20) cānibinde uzunı on altı mil ve ʿeni sekiz mīl bir tuꝓlu göli vardur ikisi (21) biri birine aꝓarlar lākin biri birini ifsād eylemez bu medīne Tūnusūḡ mersāsıdur [140b] (1) tūlı otuz derece elli daꝓıꝓa ʿ arzı otuz üꝓ buꝓuꝓ derecedür (2)

Necānıkeş feth-i nūn ve cīm ve elif ve kesr-i nūn ve sūkūn-ı mūšennāt-ı taḫtiyye (3) ve feth-i kāf ve ṣā-i mūšelleše ile nevāḫī-i Semerḳandda Üsrūšene ḳatında (4) bir belde-i ŗaḡiredür

Necd feth-i nūn ve sūkūn-ı cīm ve dāl-ı mūhmele ile (5) Cezīre-i ʿ Arabuḡ aḳsām-ı ḥamsesinūḡ biridür sabıḳan beyān olunmuşdur (6)

Necrān feth-i nūn ve sūkūn-ı cīm ve rā-i mūhmele ve elif ve nūn ile ıꝓlīm-i (7) evvelden Yemenden ʿ Aden ile Ḥaḍramevt mābeyninde taḡlar içinde ŗanʿ ādan (8) on merḫale yēde keşīretüʿl-eşcār bir medīne-i ŗaḡiredür ve bunda ŗaḫtiyān (9) işlenür

Neciřem feth-i nūn ve kesr-i cīm ve sūkūn-ı mūšennāt-ı taḫtiyye ve feth-i (10) rā-i mūhmele ve mīm ile Bařrada bir maḫalledür baʿ zılar ıꝓlīm-i ṣāniden Fārsdan (11) bir medīnedür tūlı yētmış yēdi buꝓuꝓ derece ʿ arzı yigirmi altı buꝓuꝓ derecedür (12) dēmişlerdür

Naḫcūvān feth-i nūn ve sūkūn-ı ḫā-ı muʿ ceme ve zamm-ı cīm ve vāv (13) ve elif ve nūn ile ve ḡāḥ olur ḫā bedeli ḳāf ile Naḫcūvān dēnilür (14) ve Neşevā daḫı dēnilür feth-i nūn ve feth-i ŗin-i muʿ ceme ve vāv ve elif-i maḳsūre (15) ile ıꝓlīm-i ḫāmisten Errāndan Tibrize altı fersaḡ yēde bir medīnedür (16) tūlı yētmış bir buꝓuꝓ derece ʿ arzı otuz toꝓuz derecedür

Naḫşeb (17) feth-i nūn ve sūkūn-ı ḫā ve feth-i ŗin-i muʿ cemeteyn ve bā-i muvaḥḥade ile (18) taʿ rīb olup Nesef dēnilür feth-i nūn ve sīn-i mūhmele ve fā ile ıꝓlīm-i (19) ḫāmisten Māverā-i Nehrden bir düz yēde keşīretüʿl-enhār veʿl-eşmār (20) bir medīnedür vebālu yērdür tūlı seksen sekiz derece ʿ arzı otuz (21) toꝓuz derecedür

Ners feth-i nūn ve sūkūn-ı rā ve sīn-i [141a] (1) mūhmeleteyn ile enhār-ı Kūfeden bir nehrdür Nersā bin Behrām ḳazdurmışdur üzerinde (2) bī-nihāye ḳaryeler vardur

Nesā feth-i nūn ve sīn-i mūhmele ve elif-i maḡşūre ile bir niçe (3) mevzi' üñ ismidür biri ıqlīm-i rābi' den Ḥorāsāndan Ebīverd ile Seraḡs mābeyninde (4) bir medīnedür müslimūn Ḥorāsāna varduḡları zamānda bunda ricālden kimesne (5) bulmayup هوأ نسأ والنسأ¹⁰⁷ (6) dēdükleriçün buña Nesā dēnilmişdür lisān-ı Fārsīde buña Cīgūl dērler ve bu (7) medīnede vebā ve 'ırḡ-ı medīnī çoḡdur şāḡibū's-Sünen Aḡmedū'n-Nesāyī bundandır (8) ṡulı yüz iki 'arzı otuz sekiz derecedür ve biri Fārsda bir medīnedür ve biri (9) Kermānda bir medīne ve biri Fergāna kūrelerinden Ḥucend nāḡiyesi ṡarafında bir kūredür (10) buña Nesāü'l-'Ulyā dērler bundan aşıḡa bir kūre daḡı vardır aña Nesāü's-Süflā (11) dērler

Naşībīn feth-i nūn ve kesr-i şād-ı mūhmele ve sūkūn-ı müşennāt-ı taḡtiyye ve kesr-i (12) bā-i muvaḡḡade ve müşennāt-ı şāniye ve nūn-ı şāniye ile ıqlīm-i rābi' den Diyār-ı Rebī' adan (13) Sincāruḡ şimāl ṡarafında bir medīnedür bunun şimāl cānibinde bir cebel-i kebīr vardır (14) Ḳur'ān-ı 'azīimde zıkr olınan Cebel-i Cūdīi budur dērler ve bu cebelden Nehr-i Naşībīn (15) nāzil olup sūrına ve būsānlarına mūrūr eder ve bunda 'aḡārib-i ḡātile bī-nihāye- (16) dūr ṡulı altmış beş derece yigirmi daḡıḡa 'arzı otuz dörd derecedür (17)

Naṡanz feth-i nūn ve feth-i tā-i mūhmele ve sūkūn-ı nūn ve zāy-ı mu' ceme ile nevāḡi-i (18) İşbahānda İşbahāna yigirmi fersaḡ yērde bir medīne-i şāḡiredür

Nu' māniyye zamm-ı (19) nūn ve sūkūn-ı 'ayn ve feth-i mīm ve elif ve kesr-i nūn-ı şāniye ve feth-i müşennāt-ı taḡtiyye (20) ve hā ile ıqlīm-i şālişden 'Irāḡdan Bağdād ile Vāsıṡ mābeyninde bir medīne-i (21) şāḡiredür ṡulı yētmış derece yigirmi daḡıḡa 'arzı otuz üç derecedür [141b] (1)

Nakrbent feth-i nūn ve sūkūn-ı ḡāf ve rā-i mūhmele ve feth-i bā-i muvaḡḡade ve sūkūn-ı (2) nūn-ı şāniye ve müşennāt-ı fevḡiyye ile memleket-i Benādıḡada birḡaç ceziredür (3)

Nevbendecān feth-i nūn ve sūkūn-ı vāv ve feth-i bā-i muvaḡḡade ve sūkūn-ı nūn (4) ve dāl-ı mūhmele ve cīm ve elif ve nūn ile ıqlīm-i şālişden Fārsdan bir beldedür (5) kūre-i Sābūruḡ ḡaşabasıdır ṡulı yētmış yēdi derece on beş daḡıḡa 'arzı (6) otuz derece on daḡıḡadır

Nūbe zamm-ı nūn ve sūkūn-ı vāv ve feth-i bā-i muvaḡḡade (7) ve hā ile Nīlūḡ iki cānibinde bir vilāyet-i 'azīimedür Nūbe bin Ḥam bin Nūḡ ile (8) tesmiye olunmuşdur taḡt-

¹⁰⁷ “Bunlar kadındır. O kadının adamları gelinceye kadar kadınlarla savaşımayın. O erkek (bunu) göz ardı etti. (hāulā'i nisā'u ve'n-nisā'u lā-tukātilūne fenesiye emrehā ilā en ye'ūdu ricāluhā)”

gâhı Dünküledür Lokmânü'l-hekîm ve Bilâlü'l-Habeşî ve Zû'n-Nünü'l- (9) Mısrî bundandır ve bu vilâyetde altın ma' deni vardır ve halkı naşârâdur (10)

Nevbahâr feth-i nûn ve sükûn-ı vâv ve feth-i bâ-i muvaḥḥade ve elif ve râ-i mühmele ile (11) Reyden iki merhale yerde tariḫ-i İsfahânda bir mevzi' dür ve Belḫde Berâmkenün (12) bir evleridir Berâmke Belḫde mülûk-i tavâyifden evvel bir şerîf tâyife idi (13) ve 'Abede-i Evşân idi bunlara Mekkenün ve Ka'benün evşâfı ve Kureyşün (14) ve 'Arabuḫ buḫa ta'zîmi beyân olunduḫda bunlar daḫı Ka'beye bir ev binâ edüp (15) ve üzerine bir şanem vaz' edüp ol şanemi ḫarîrler ve cevherler ile tezyîn (16) etmişler idi ittifaḫ ol beyânun itmâmı evvel bahârda vâkı' olmaḫın ol (17) eve Nevnehâr dëyü tesmiye etmişler idi ve ol evün sidânesine vâlî olana (18) Bermek dërler idi Bermek Bermekeden aḫz olunmuşdur ma' nâsı Mekke üzerine (19) ḫâyim ve ḫâfız demekdür mülûk-i Hind ve Şîn ve Fârs bu Şaneme ḫâyette ta'zîm ve tekrîm edüp (20) çok hediyeler gönderürler idi ve ḫaçan bu mekâna gelseler ol şaneme secde edüp (21) Bermekün elin öperler idi ḫaçan bir Bermek fevt olsa yerine oḫlı Bermek [142a] (1) olur idi ḫazret-i 'Oşmân bin 'Affân zamânında ḫorâsân feth olunduḫda Sedâna (2) Bermek Ebi ḫâlidde nihâye bulmuş idi mezbûr Ebü ḫâlid Medînedde ḫazret-i 'Oşmâna (3) gelüp bî-nihâye mâl getürüp Nevbahârı dilek etmiş idi ba' deḫü 'Abdullâh bin (4) 'Âmir 'Âmmeten ḫorâsânî feth êtdükde ḫaysûn bin el-Mehîmî Nevbahâra gönderüp Nevbahârı (5) bi'l-küllîyye ḫarâb etmişdür

Nûr zamm-ı nûn ve sükûn-ı vâv ve râ-i mühmele ile Mâverâ-i (6) Nehrde Buḫârâ ile Semerḫand mâbeyninde bir taḫ ḫatında bir medîne-i şaḫîredür bunda (7) meşâhid-i şuleḫâ çokdur tûlı seksen toḫuz derece on daḫîḫa ' arzı kırḫ derece (8) on daḫîḫadır

Nûrd zamm-ı nûn ve sükûn-ı vâv ve râ ve dâl-ı mühmeleteyn ba' zılar (9) ḫatında feth-i vâv ve sükûn-ı râ ile bilâd-ı Fârsdan bir beldedür ve Kâzerünün ḫaşaba- (10) sıdur

Nûḫân zamm-ı nûn ve sükûn-ı vâv ve feth-i ḫâf ve elif ve nûn ile ıḫlîm-i râbi' den (11) Tûsdan bir medînedür İmâm 'Alî bin Mûsâ bin Ca' ferün ve Hârünü'r-Reşîdün (12) ḫabrleri bunda İmâm 'Alînün ḫabri üzerinde bir ḫal' a ve ol ḫal' ada mu' tekifler (13) vardır tûlı seksen derece kırḫ beş daḫîḫa ' arzı otuz sekiz derecedür (14)

Nevî feth-i nûn ve vâv ve müşennât-ı taḫtiyye ile ḫârezm ḫarasından bir ḫaryedür (15) şeyḫü'l-islâm Ebü Zekerîyyâ Yahyâ bin Şeref İmâm Nevâvî bundandır

Nühâvend (16) zamm-ı nûn ve feth-i hâ ve elif ve feth-i vâv ve sükûn-ı nûn ve dâl-ı mühmele ile ıḫlîm-i râbi' den (17) bilâd-ı Cebelden Hemedânun cenûb cânibinde on dörd

fersah yerde tağ üzerinde (18) bir medīne-i kadīmedür Nūh peygāber binā etmişdür ve ismi Nūh-Āvend idi ta^ʿ rib (19) olup Nūhāvend dēnilmişdür dērler ve bunun enhār ve ešmārı bī-šümārdur hattā (20) bunun fevākihini gāyetde a^ʿ lā olduğūçün ʿ Irāka alup giderler hażret-i ʿ Ömer (21) zamānında müslimūnuñ bunda bir vaqı^ʿ a-i ʿ aẓimeleri olmuşdur anuñçün bunda [142b] (1) kubūr-ı şühedā çoğdur tūlı yetmiş iki derece ʿ arzı otuz yēdi derecedür (2)

Nehr-i Tīrā nehr ma^ʿ rūfdur Tīrā kesr-i müşennāt-ı fevkiyye ve müşennāt-ı tahtıyye ve rā-i mühmele (3) ve elif-i maşşūre ile ıqlīm-i şālišden nevāhī-i Ehvāzdan bir medīnedür bu nehri (4) Erdeşir bīn Behmen kazup Tīrā adlu bir vezīrine hibe edüp anuñ ismi ile (5) tesmiye olunmuşdur ve bu medīnede şiyāb-ı Bağdādiyye işlenüp Bağdāda götürüp (6) telbīs edüp Bağdādī dēyü şatarlar tūlı yetmiş beş derece on beş daķıka (7) ʿ arzı otuz derece kırk daķıkadur

Nehrü'l-Melik ıqlīm-i şālišden ʿ Irāktan Nehr-i (8) Şarşaruñ tahtında iki fersah yerde Furātdan bir şu^ʿ be üzerinde bir medīnedür ve buña (9) köpri ile geçilür tūlı altmış tokuz derece elli daķıka ʿ arzı otuz üç (10) derece on beş daķıkadur

Nehrvān fetḥ-i nūn ve ba^ʿ zılar katında kesr-i nūn ve sūkūn-ı (11) hā ve zamm-ı rā-i mühmele ve fetḥ-i vāv ve elif ve nūn ile ıqlīm-i şālišden ʿ Irāktan Bağdāda (12) dörd fersah yerde bir medīne-i kadīmedür tūlı yetmiş derece yigirmi daķıka ʿ arzı (13) otuz üç derece on beş daķıkadur

Nehlevāre fetḥ-i nūn ve sūkūn-ı hā (14) ve lām ve vāv ve elif ve rā-i mühmele ve hā ile ba^ʿ zılar rāyı taķdīm edüp Nehrevāle (15) ve ba^ʿ zılar iki rā ile Nehrevāre dērler ıqlīm-i şāniden Cūzerāt-ı Hindden baħr (16) kenārında bir medīnedür ve iskeledür tūlı tokşan sekiz derece yigirmi daķıka ʿ arzı (17) yigirmi üç derece otuz daķıkadur

Neyrīz fetḥ-i nūn ve sūkūn-ı müşennāt-ı tahtıyye (18) ve kesr-i rā-i mühmele ve sūkūn-ı müşennāt-ı şāniye ve zāy-ı mu^ʿ ceme ile nevāhī-i Şirāzda bir (19) medīnedür

Neysābūr fetḥ-i nūn ve sūkūn-ı müşennāt-ı tahtıyye ve fetḥ-i sīn-i mühmele ve elif (20) ve zamm-ı bā-i muvaḥḥade ve sūkūn-ı vāv ve rā-i mühmele ıqlīm-i rābi^ʿ den Ḥorāsāndan bir medīne-i (21) ḥasenedür ve menba^ʿ -ı ʿ ulemā ve ma^ʿ den-i fużalādur bunun mevzi^ʿ -i evvel Nīstān a^ʿ nī [143a] (1) kāmışlık idi Sābūrü'l-Melik gördi ki bu mekān bir medīne olmağa lāyık yērdür (2) pes emr eyledi bu kāmışları kesüp yērine medīne binā eylediler anuñçün buña (3) Neysābūr dēnilmişdür ʿ Acem buña Neşāver ve Nişābūr dēr bu bir düz yērdedür ve

havāsı (4) şahīhdür ve bundan Merve ve Herāta ve Cürcāna ve Dāmagāna onar merhale yērdür (5) tūlı seksen bir derece ʿ arzı otuz altı derecedür

Nīkıyye kesr-i nūn ve sükūn-ı (6) müşennāt-ı tahtiyye ve kesr-i kâf ve feth-i müşennāt-ı muhaffefe ve hā ile iklim-i hāmısdan Hālic-i (7) Koşantinenün şark cānibinde bir buhayrenün şimāl ve şark tarafında bir medīnedür (8) el-ān İznīk dēnilmek ile meşhūrdur Koşantīnūs zamānında bu medīnede (9) üç yüz on sekiz rāhib cemʿ olup muʿtekadāt-ı naşārāyı beyān eylemişlerdür (10) bunda gayrı niçe cemʿ iyyetleri dağı olmuşdur lākin evvel cemʿ iyyetleri bunda vākiʿ (11) olmuşdur

Nīl kesr-i nūn ve sükūn-ı müşennāt-ı tahtiyye ve lām ile Bağdād ile Kūfe (12) mābeyninde Furāt üzerinde bir medīnedür

Nīnevā kesr-i nūn ve sükūn-ı müşennāt-ı (13) tahtiyye ve feth-i nūn-ı şāniye ve feth-i vāv ve müşennāt-ı şāniye ile iklim-i rābiʿ den Diclenün (14) şark cānibinde Mavşıl muķābilesinde bir medīnedür Yūnus peygāMBER bunun ehline (15) irsāl olunmuşdur lākin bu medīne el-ān harābedür ve sevād-ı Kūfede bir nāhiyeye dağı (16) Nīnevā dērler hazret-i Hüseyin katlı olunduğı Kerbelā ol nāhiyededür (17)

faşlüʿl-vāv (18)

Vāsıt feth-i vāv ve sükūn-ı elif ve kesr-i sīn ve tā-i mühmeleteyn ile iklim-i (19) şālīşden ʿ Irākdan bir medīnedür nişfi Diclenün bir cānibinde nişfi bir cānibindedür (20) ikisinün mābeyninde Dicle üzerinde köpri vardır bunu Haccāc hicretün seksen (21) dördünde binā etmişdür ve Başra ile Kūfe mābeyninde olduğıçün buña Vāsıt [143b] (1) dēnilmişdür ve bundan her birine ellişer fersahdur tūlı yetmiş bir buçuķ derece ʿ arzı (2) otuz iki derece yigirmi daķıķadur

Vāşcird feth-i vāv ve elif ve sükūn-ı (3) şīn-i muʿceme ve kesr-i cīm ve sükūn-ı rā ve dāl-ı mühmeleteyn ile iklim-i rābiʿ den Māverā-i (4) Nehrden bir medīnedür tūlı toķsan bir derece ʿ arzı otuz sekiz derece otuz (5) daķıķadur

Vān feth-i vāv ve elif ve nūn ile Buhayre-i Erciş kenārında bir medīne-i (6) şağīredür ve bir tağ üzerinde ķalʿ a-i menīʿ ası vardır tūlı altmış sekiz (7) derece ʿ arzı otuz yēdi derece elli daķıķadur

Vahş feth-i vāv ve sükūn-ı (8) hā ve şīn-i muʿcemeteyn ile iklim-i rābiʿ den nevāhī-i Belhde bir belde-i tayyibedür tūlı (9) toķsan iki derece ʿ arzı otuz yēdi derecedür

Veddān Ġadāmīsūn şark (10) cānibinde eşcār ve enhārı bī-şümār cezāyir-i kibārdur tūlları elli bir derece (11) kırk daķıķa ‘ arzları yigirmi yēdi derece elli daķıķadur

Veẓār feth-i (12) vāv ve feth-i zāl-ı mu‘ ceme ve elif ve rā-i mūhmele ile Māverāū’n-Nehrde Semarķanda (13) dōrd fersaḥ yērde bir medīne-i kebīredūr ve ḳal‘ ası vardur

Verrāde (14) feth-i vāv ve feth-i rā-i mūhmele-i müşeddede ve elif ve dāl-ı mūhmele ve hā ile ‘ Arişūn (15) ğarb ve cenūb cānibinde Mısr ile Şām mābeyninde Cifār dēnilen ḳumluḳ (16) vasaṭında ḳarye gibi bir menzildūr ḳadīmde medīne idi tūlı elli bēş derece (17) on bēş daķıķa ‘ arzı otuz bir derece yigirmi daķıķadur

Versān (18) feth-i vāv ve sūkūn-ı rā-i mūhmele ve feth-i şā-i müşelleşe ve elif ve nūn ile ve ba‘ zılar (19) ḳatında feth-i rā-i mūhmele ile Ezrebicānda bir medīnedūr bunun ile Res (20) mābeyni iki fersaḥ ve Beyleḳān mābeyni yēdi fersaḥdur

Vestān (21) feth-i vāv ve sūkūn-ı sīn ve feth-i ṭā-i mūhmele ve elif ve nūn ile ıḳlīm-i [144a] (1) rābi‘den Erminiyeden Buḥayre-i Erciş kenārında taḡ eteginde ve şahrā nihāyetinde (2) bir medīnedūr ve Vānuḡ şark ve cenūb cānibinde Vāna altı fersaḥ yērdedūr (3) ve bunun ile Selmās mābeyni on üç fersaḥdur tūlı altmış yēdi bucuḳ (4) derece ‘ arzı otuz yēdi derece elli daķıķadur

Vefāt feth-i vāv ve feth-i (5) fā ve elif ve müşennāt-ı fevķiyye ile buḡa Cebere daḡı dērler feth-i cīm ve bā-i (6) muvaḥḥade ve rā-i mūhmele ve hā ile Ḥabeşede Zeyla‘ nuḡ ğarb cānibinde yigirmi (7) merḫale yērde bir medīne-i kebīredūr ve bir depe üzerinde ḳal‘ ası vardur ve bir (8) depe üzerinde pādīşāh sarāyı vardur ve bunda bir dere ve derede bir (9) nehr-i şaḡir vardur ve bunda ekşeriyyā gece ile yaḡmūr yaḡar tūlı elli altı derece (10) ‘ arzı sekiz dercedūr

Velvālic feth-i vāv ve sūkūn-ı lām ve feth-i vāv-ı şāniye (11) ve elif ve kesr-i lām ve cīm ile ıḳlīm-i rābi‘den Toḡārüstāndan Ṭāleḳāna altı (12) fersaḥ yērde bir medīne-i kebīredūr tūlı toḳsan bir derece yigirmi daķıķa (13) ‘ arzı otuz altı derece on bēş daķıķadur

Velīd feth-i vāv ve kesr-i (14) lām ve sūkūn-ı müşennāt-ı taḡtiyye ve dāl-ı mūhmele ile ıḳlīm-i ḡāmisden Endelūsden (15) Ṭuleyṭilenūn ğarb canibinde ve Cebel-i Şārenūn cenūb cānibinde bir medīnedūr (16) tūlı on bir derece on iki daķıķa ‘ arzı otuz yēdi derece elli (17) daķıķadur

Vehrān feth-i vāv ve sükūn-ı hā ve feth-i rā-i mūhmele ve elif (18) ve nūn ile ğarbdā bilād-ı Berberde Tilimsānuğ ğarb ve ōimāl cānibinde bir merħale (19) yērdē baħr kenārında bir medīnedür tūlı on bēŝ derece yigirmi daĳıķa ‘arzı (20) on üç derece elli daĳıķadur

Vīme kesr-i vāv ve sükūn-ı mūŝennāt-ı (21) taħtiyye ve feth-i mīm ve hā ile ıķlīm-i rābi‘den nāhiyye-i Dunbāvendde Rey y ile [144b] (1) Ṭaberistān mābeyninde bir medīne-i ōaĳiredür tūlı yētmīŝ yēdi derece ‘arzı on bēŝ derecedür (2)

Veyhind vāv ve mūŝennāt-ı taħtiyye ve hā ve nūn ve dāl-ı mūhmele ile ķaŝaba-i Kāndahāruğ ismidür (3)

faŝlū’l-hā

Hārūniyye (4) Őām derbendinde Cebel-i Lūkkām tarafında bir medīne-i ōaĳiredür bānisi Hārūnū’r- (5) Reŝide mensūbdur

Hāŝimiyye feth-i hā ve elif ve kesr-i ōin-i mu‘ceme ve mīm (6) ve mūŝennāt-ı taħtiyye ve hā ile Kūfe ķurbında bir medīnedür Hāŝimiyyetü’l-Kūfe dēnilmek (7) ile ma‘rūfedür ve bunı Seffāħ binā ētmīŝdür

Hettāħ feth-i hā ve feth-i mūŝennāt-ı (8) fevķiyye-i mūŝeddede ve elif ve ħā-i mu‘ceme ile ıķlīm-i rābi‘den Diyār-ı Bekrden Meyyā- (9) fāriķine ķarīb bir medīnedür tūlı altmīŝ dōrd derece otuz bēŝ daĳıķa (10) ‘arzı otuz yēdi derece kırķ bēŝ daĳıķadur

Hecer feth-i hā ve cīm ve rā-i (11) mūhmele ile cemī‘ bilād-ı Baħreynūğ ismidür Őām ve ‘Irāķ gibi ba‘zılar Hecer-i Baħreynūğ (12) ķaŝabasıdur tūlı yētmīŝ üç derece yigirmi daĳıķa ‘arzı yigirmi derecedür (13) dēmiŝlerdür

Hedye hā ve dāl-ı mūhmele ve mūŝennāt-ı taħtiyye ve hā-i ōāniyye ile (14) ħaħt-ı istivā ile ıķlīm-i evvel mābeyninde Ĥabeŝeden Vefātuğ cenūb (15) cānibinde bir beldedür bundan Ĥabeŝi ħidmetķārlar gelür tūlı elli altı (16) derece ‘arzı sekiz derecedür

Herāt feth-i hā ve rā-i mūhmele ve elif ve hā-i (17) ōāniyye ile ıķlīm-i rābi‘den Ĥorāsāndan bir medīne-i ‘azīme idi ve ħazret-i ‘Oŝmān (18) zamānında feth olunmīŝ idi lākin ōonra Tatar ħarāb ētmīŝdür ve buņa nisbetde (19) Hervi dērler ve bundan Neysābūra ve Merve ve Sicistāna on birer (20) gūnlük yoldur tūlı seksen bēŝ derece ‘arzı otuz bēŝ derecedür (21)

Hiraķle kesr-i hā ve feth-i rā-i mūhmele ve sükūn-ı ķāf ve feth-i lām ve hā-i [145a] (1) ōāniyye ile ıķlīm-i rābi‘den Rūmdan ‘Alāyā Ṭaĳından Sinōb cānibine aķan (2) nehrūğ

kenârında bahre qarîb bir medînedür Hârûnü'r-Reşîd bunı feth edüp (3) harâb etmişdür ve bunun şarķ cānibinde bir tağ vardır t̄ayife-i Rûm (4) aşhâb-ı Kehfün mağaraları bundadır d̄erler t̄ulı elli üç derece (5) yigirmi beş daķıķa ' arzı kırķ altı buçuķ derecedür

Heremân feth-i hâ (6) ve rā-i mühmele ve mîm ve elif ve nûn ile Heremün teşniyesidür Heremân Diyâr-ı (7) Mısrıyyede Şa'îd-i A' lāda Fustātuñ ğarb cānibinde iki ' azîm binādur ki (8) yêr yüzinde bunlardan yüksek binā yokdur ve bunların etrâfında daķı çok (9) heremler vardır ammâ bu ikisi cümlesinden a' zamdur ve bunlar mermerler ile ķademe (10) ķademe yapılmışdur her mermerün êni ve uzunı sekizer ve onar zîrâ' dur (11) ve bu mermerler biri birine bir vechle eklenmişdür ki ašlâ ek yeri görünmezdir (12) ve yükseklikleri ve ênleri dörder yüz zîrâ' dur ve merba' dur lâkin şekl-i (13) şanevberî gibi gitdükce yukaruları incedür tamâm olan yêrün êni ve uzunı (14) beşer qarış merba' dur şekli budur ve bunların üzerlerinde envâ'-i (15) ' ulûm ve şınâyi' yazılmışdur lâkin İbni Sînâ Şifâsında eydür Heremânda olan (16) haţtlarına luğat üzere edügi ma' lûm degüldür ve ' Alî bin Ebî Bekr Herevî (17) Kitâbü'l-İşârât fî Ma' rifeti'z-Ziyârâtda eydür ol haţtlar ķalem-i tayr iledür (18) dünyâda ol haţtı bilür yokdur ve bunların ķapuları vardır Me'mûn-ı (19) ħalife ba' zısına girmişdür d̄erler ve bunlarda şöyle yazılmışdur ki ben bunları (20) yapdum mülkinde ķuvvet-i da' vâ eden kimesne hüner odur ki yaķa bile ve ħarîr ile (21) libâslandurdum hüner odur ki ħaşîr ile libâslandura ħikâyet olunur ki [145b] (1) Yûsuf peygâmbere bunlara ta'âm koyar idi ve bunların bânîsinde aķvâl (2) ba' zılar eydür İdrîs peygâmbere Allâhu Tebârek ü Ta'âlâ vaĥy ile bildürdi ki (3) nârdan ve mâdan arza afet-i semâviyye nâzil olsa gerekdür İdrîs daķı (4) ' âlemden ' ulûm ve şınâyi' bi'l-küllîyye mürtefi' ola d̄eyü ħavf edüp bunları (5) binâ edüp üzerlerinde cemî' ' ulûm ve şınâyi' i ve âlâtını taşvîr etmişdür (6) ve ba' zılar eydür t̄ufân-ı Nûĥdan evvel mülûk-i Mısrđan Süreyd bin Sehlûķ (7) bin Şaryâķ binâ etmişdür ve ba' zılar eydü[r] Sinân bin Müşelşel binâ etmişdür (8) ve Allahu â'lem Şeyĥ Aĥmed Mısrî d̄enilür bir kimesne bu faķîre şöyle ħikâyet (9) eyledi ki kaçan bir kimesne Heremânın üzerine çıķsa ve arza nażar etse (10) yeryüzünde âdemler ve maķâbir görür ve kaçan yere inse ašlâ bir nesne göremez (11) ve bunların ķurbında taşdan yonulmuş âdem şeklinde bir büyük şûret (12) vardır buña Ebû el-Havil d̄erler şeyĥ-i mezbûr şöyle ħikâyet eyledi ki (13) evvel zamânda bir kimesnenün metâ' ı uğurlansa benüm metâ' um uğurlandı d̄eyü (14) gelüp bu şûrete söyler idi bu şûret daķı fülân kimesne aldı d̄eyü (15) buña ħaber v̄erür idi ' aķıbet bu şûretün ķulağın kırdılar ķulağı (16) kırıldıķdanşonra bu t̄ılsım bozulup ašlâ söylemez oldu ba' zılar bu şûret (17) Cîzeyi ķum başmamaķ için t̄ılsım idi d̄erler

Hürmüz zamm-ı hâ (18) ve sükûn-ı rā-i mühmele ve zamm-ı mīm ve zāy-ı mu‘ceme ve ba‘zılar katında Hürmüz vāv (19) ziyādesi ile iklim-i şalışden Baħr-i Fārsda bir dilüş üzerinde bir medīnedür (20) ve Kermānuş iskelesidür ve ħarāreti kemāldedür tūlı seksen bēş derece ‘arzı (21) otuz iki buçuk derecedür buña eski Hürmüz dērler Tatar bunı ħarāb [146a] (1) édüp ehl-i baħr içinde ‘Ummān muķābilesinde Zerūn dērler bir cezīreye (2) intikāl étmişlerdür fetħ-i zāy-ı mu‘ceme ve zamm-ı rā-i mühmele ile ve vāv ve nūn ile eski (3) Hürmüzde az kimesne ķalmışdur

Hezār-Esb fetħ-i hâ ve zāy-ı mu‘ceme ve elif ve fetħ-i (4) rā ve sükûn-ı sīn-i mühmeleteyn ve bā-i muvaħħade ile lisān-ı Fārsīde Hezār-Esb (5) dērler ma‘nāsı biş at demekdür iklim-i ħāmisden Ĥārezmden Ceyħūnuş ġarb (6) cānibinde Kāse altı fersaħ yerde bir ķal‘a-i menī‘adur tūlı seksen bēş derece (7) yigirmi daķıķa ‘arzı kırķ bir derece on daķıķadur

Hükkār zamm-ı hâ ba‘zılar (8) katında fetħ-i hâ ve fetħ-i kāf-ı müşeddede ve elif ve rā-i mühmele ile cezīreden Mavşılış (9) fevķinde bir tağ katında bir nāhiye ve bir medīnedür Ekrāddan Hükkāriyye dērler (10) bir t̄ayife bunda sākīn olmuşlardur

Helāverd hâ ve lām ve elif ve rā (11) ve dāl-ı mühmeleteyn ile iklim-i rābi‘den bilād-ı Dicle den

Ĥuttalān medīnelerinden bir (12) medīnedür tūlı toķsan bir derece ‘arzı otuz sekiz buçuk derecedür

Hemezān (13) fetħ-i hâ ve mīm ve zāl-ı mu‘ceme ve elif ve nūn ile iklim-i rābi‘den bilād-ı Cebelden havāsı (14) şovuk bir medīne-i kebīredür şuları ve büstānları vāfirdür Şeyħ Re’s Ebū ‘Alī (15) bin Sīnānuş ķabri bundadur tūlı yétmiş bēş derece ‘arzı otuz bēş derece (16) on bēş daķıķadur

Hind kesr-i hâ ve sükûn-ı nūn ve dāl-ı mühmele ile eķālīm-i (17) ‘örfiyyenüş biridür Hind bin Ĥām bin Nūħ ile tesmiye olunmuşdur bunı ġarb cānibinde (18) Baħr-i Fārs ve ħudūd-ı Sind ve cenūb cānibinden Baħr-i Hind ve şarķ cānibinden (19) Hind ile Şīn mābeyninde olan şahrālar ve şīmāl cānibinden bilād-ı Tāvāyif-i Etrāk (20) iħāta étmişdür ve Hind üç iklimdür biri Cūzerāt ve biri Münibār ve biri (21) Ma‘berdür

Hennevr fetħ-i hâ ve nūn-ı müşeddede ve vāv ve rā-i mühmele ile bilād-ı Münibārdan [146b] (1) medīne-i ħasenedür

Heyātıla feth-i hā ve müşennāt-ı taḥtiyye ve elif ve kesr-i tā-i mühmele (2) ve lām ve hā ile zū-şevket bir ṭāyife idi bilād-ı Toḥārūstān bunların idi (3) etrāk ḥalḥ ve ḥancine bunların baḳāyāsındandır

Hīt kesr-i hā ve sūkūn-ı (4) müşennāt-ı taḥtiyye ve müşennāt-ı fevḳiyye ile ıḳlīm-i şālīşden ‘Irāḳdan Furātın ḡarb cānibinde (5) Ḳādisiyyeye sekiz fersah ve Anbāra yigirmi fersah yerde bir medīnedür bir çukur (6) yerde olduḡün Hīt denilmiştir ba‘ zılar bānisi Hīt bin es-Süyendi ile (7) tesmiye olunmuştur der ve bunda zift ve nift ma‘ denleri vardır ṭılı altmış (8) sekiz buçuk derece ‘ arzı otuz dörd derecedür

Heykelü’z-Zühre (9) ıḳlīm-i ḥāmisden Endelüsün şarḳ ve şimāl cānibinde Cebel-i Būrt tarafında bir kenise- (10) dūr Naşārā dīni zuhūr etmedin ol diyāruḡ ḥalkı buḡa ‘ ibadet ederler (11) idi ṭılı yigirmi dörd derece ‘ arzı kırk üç derecedür (12)

Faşlü’l-yā

Yābire (13) müşennāt-ı taḥtiyye ve elif ve bā-i muvaḥḥade ve rā-i mühmele ve hā ile Endelüsde Baṭalyevs (14) tevābi‘ inden bir medīnedür

Yābise feth-i müşennāt-ı taḥtiyye ve elif ve kesr-i bā-i muvaḥḥade (15) ve feth-i sīn-i mühmele ve hā ile ıḳlīm-i rābi‘ den Baḡr-i Rūmda Cezire-i Māyorḳa ve (16) Mennorḳanın ḡarb cānibinde bir cezire-i kebiredür ḡarbdan şarḳa uzunluḡı (17) otuz bir mīldür bunun ile Endelüsden Belensiye mābeyni bir günlük yerdür ve bunda (18) bir medīne vardır ṭılı yigirmi derece kırk iki daḳıḳa ‘ arzı otuz sekiz (19) derecedür

Yāfā feth-i müşennāt-ı taḥtiyye ve elif ve fā ve elif-i şāniye ile ıḳlīm-i şālīşden (20) Fileştinden sāḫil-i Baḡr-i Şāmda Remlenün ḡarb cānibinde altı mīl yerde (21) bir medīnedür ve meşhūr iskeledür ṭılı elli altı derece yigirmi daḳıḳa [147a] (1) ‘ arzı otuz üç derecedür

Yabrīn feth-i müşennāt-ı taḥtiyye ve sūkūn-ı bā-i (2) muvaḥḥade ve kesr-i rā-i mühmele ve sūkūn-ı müşennāt-ı şāniye ve nūn ile Ḥacr Yemāmenün gün (3) toḡusu tarafının sağ cānibinde etrāfi görünmez bir kumluḡdur ve ḡāyetde (4) ılıçak havāsı vardır her kimesne ki bunun meyvesin yeve ve şuyın içe ve gölgesinde (5) yata elbette esneme ṭuta

Yesrib medīnenün evvelki ismidür evşāf medīnede (6) zıkr olunmuştur

Yermük feth-i müşennāt-ı taḥtiyye ve sūkūn-ı rā-i mühmele ve zamm-ı mīm (7) vāv ve kāf ile nāḫiye-i Şāmda taraf-ı Ḡavrdā bir vādīdür ḫazret-i Ebū Bekr (8) zamānında müslimūn ile Rūmunḡ bunda muḫārebeleri olmuştur

Yezd feth-i (9) müşennât-ı tahtıyye ve sükûn-ı zây-ı mu'ceme ve dâl-ı mühmele ile ba'zılar buña Yezdehavr (10) dër feth-i dâl ve sükûn-ı hâ-i mu'ceme ve feth-i vâv ve râ-i mühmele ile ıqlım-i şalışden (11) küre-i İştâhrdan İştahân ile Kermân mâbeyninde bir medînedür tûlı yetmiş (12) toköz derece ' arzı otuz iki derecedür

Yeftel feth-i müşennât-ı tahtıyye ve sükûn-ı (13) fâ ve feth-i müşennât-ı fevkiyye ve lâm ile Tohârüstânda bir medînedür Ebû Naşr bin Ebû el-Feth (14) el-Yeftelî bundandır

Yemâme feth-i müşennât-ı tahtıyye ve feth-i mîm ve elif ve feth-i mîm-i (15) şâniye ve hâ ile ıqlım-i şâniden Hicâzdan bilâd-ı ' Avâliden Başraya on (16) altışar merhale yerde Bâdiyede Mekkenüñ şark cānibinde bir medînedür qadimde (17) bunun ismi Cav idi feth-i cîm ve vâv ile Yemâme aşda Hamâmeye ya'nî gügercine (18) dërler bir cāriye-i Zerqâ var idi ismine Yemâme dërler idi üç günlük (19) yerden bir nesneyi görür idi mülük-i Yemenden biri bu cāriyenüñ iki gözlerin (20) çıkarup bu medinenüñ kapusunda şalb êtdüğüçün bu medîne anuñ ismi ile (21) tesmiye olunmuşdur Müseyemetü'l-Kezzâb bunda bünüvvet du'âsın êtmışdür tûlı yetmiş [147b] (1) bir derece kırk bês daқиқа ' arzı yigirmi bir buçuқ derecedür

Yemen feth-i müşennât-ı (2) tahtıyye ve mîm ve nûn ile eқālīm-i ' örfiyyenüñ biridür bunı şarkdan cenûba ve (3) cenûbdan ğarba varınca baħr ihâta êtmışdür ve bunun ile Cezire-i ' Arabuñ (4) bâkıyyesini beriyye üzerinden Baħr-i Hindden Baħr-i Yemene varınca şarkdan ğarba (5) bir hattı faşl eylemişdür ve bunun vech-i tesmiyesinde aқvâl vardır ba'zılar eydür (6) kaçan bir kimesne şark cānibine müteveccih olsa bu ıqlım cānib-i yemīnine geldüğüçün (7) Yemen dēnilmişdür nitekim Şām cānib-i şimāline geldüğüçün Şām dēnilmişdür (8) ve ba'zılar eydür yūmninden ötürü Yemen dēnilmişdür nitekim Şāma şūmenden ötürü (9) Şām dēnilmişdür ve ba'zılar eydür ka'benüñ yemīninde vāқи' olduğıçün (10) Yemen dēnilmişdür buña nisbetde Yemenī ve Yemānī dēnilür

Yenbu' feth-i müşennât-ı tahtıyye (11) ve sükûn-ı nûn ve zamm-ı bâ-i muvaħħade ve ' ayn-ı mühmele ile ıqlım-i rābi' den tehāyim-i (12) Hicâzdan Medīneye qarīb bir belde-i şāğiredür ve bir günlük yerde baħr kenārında (13) iskelesi vardır ħazret-i ' Alīye ve evlādına vaқfdur tûlı altmış dörd (14) derece ' arzı yigirmi altı derecedür ve bunun şark cānibinde Cebel-i Rađvā (15) dërler feth-i rā-i mühmele ve sükûn-ı dād-ı mu'ceme ile bir tağ vardır cemī' effāқа (16) bilegü taşı bu tağdan gider

Yenbülüne feth-i müşennât-ı tahtıyye ve sükûn-ı nûn (17) ve zamm-ı bâ-i muvaħħade ve zamm-ı lâm ve sükûn-ı vâv ve feth-i nûn ve hâ ile ıqlım-i sādiseden (18) ğarb-ı Endelüsde

Cebel-i Şāre ardında bir medīnedür tūlı yigirmi iki derece ‘ arzı (19) elli bēş derece kırk daқиkadur

Yencū feth-i müşennāt-ı taḥtiyye ve sūkūn-ı nūn ve zamm-ı (20) cīm ve vāv ile ıqlīm-i şālişden Şīndan baḥre iki merḥale ve Ḥānsāya bēş merḥale (21) bir düz yerde bir medīnedür Fağfūr-ı Şin ki Tamğāc Ḥān dēnilmek [148a] (1) ile mūlaqqābdur anuḡ müstaḳırrıdır tūlı yüz yigirmi bēş derece (2) ‘ arzı yigirmi iki derecedür

Yangı Kent kıarye-i cedīdedür (3) faşl-ı kāfda zıkr olunmuşdur

فرغت

(4) عن تالیفه و تصنیفه فی الیوم الثالث

(5) عشر من شهر رجب من

(6) شهر سننه ثمانین و تسعمایه

(7) حامد الله تعالى على الاختتام

(8) و مصليا على خاتم

(9) الانبياء

(10) الكرام

(11) تم

(12) قد وقع الفراغ من تنميقة يوم الثلاثاء فى وقت الظهر من شهر

(13) ذي القعدة من شهر سنة تسع و ثمانين و تسعمایه فى يد العبد

(14) الضعيف النحيف حسين بن محمد الواردارى عفا عن خطيآتهم ربهما البارى

(15) فى بلدة قسطنطينه حميت عن الجور والىوار بفضل الله الملك الغفار

(16) تم¹⁰⁸

¹⁰⁸ Ben onun (kitabın) tamamlanması için üzerine Allah’a hamd ve büyük peygamberlerin sonuncusuna salat ederek 980 senesinin 13 Recebinde kitabın telif ve tasnifini tamamladım. Bitti. Kitabın yazımı 989 senesi zilkade ayının üçüncü gününde öğlen vaktinde zayıf kul Hüseyin bin mehmed el-Vardari – Allah onun hatalarını affetsin- eliyle Konstantine (İstanbul) şehrinde -melik ve gaffar olan Allah’ın faziletiyle zulümden ve yok olmaktan korunsun- tamamlandı. Bitti.

ferāğtü (4) ‘ an te’līfihī ve taşnīfihī fi’l-yevmi’ş-şālīşī (5) ‘ aşere min şehri receb min (6) şühürī seneti şemānīne ve tis’ a mi’etin (7) ḥāmīdi’l-lahu ta’ālā ale’l-iḥtāmī (8) ve’l-enbiyā muşalliyen ‘ alā ḥātemi’ (9) l-enbiyā’i’ (10) l-kirāmī (11) temme (12) ḡad vaḡa’ a el-ferāḡu min tenmīḡihī yevmü’ş-şūlāşā fi vaḡti’z-zuhrī min şehri

(13) zi'l-qa' de min şühürî seneti tis'a ve şemânîne ve tis'a mâ'etin fî yedi'l-'abdi'z-(14) za'ifi'n-naḥîf Ḥüseyn bin Muḥammed el-Vârdârî 'afâ' an ḥaṭî'âtihim rabbuhumâ'l-bârî (15) fî beldetin Kostaṅtîne ḥumiyet 'ani'l-cevri ve'l-bevâr bi-fazli'llahi'l-meliki'l-gaffâr (16) temme

GRAMATİKAL DİZİN

A

āb: (Far.) Su. 58a/8, 65a/8, *ā.-ı revānlu* 83a/16.

ābād: (Far.) Mamur, şen, bayındır. 31b/8, a. idi. 84b/10.

ābanūs: (Far.) Abanoz denilen sert ve siyah bir ağaç. 47b/3, 101a/12.

‘abede: (Ar.) İbadet edenler tapınanlar. *‘a.-i eşnām idi* 81b/4, 117a/6, *Yahūdilerüñ ‘a.-i evşānuñ ol-*. “puta tapanlar” 75b/14, *‘a.-i evşān idi* 141b/13, *‘a.-i şemsī* 98b/16.

‘acāyib: (Ar.) Çok tuhaf şey, anlaşılmaz. ‘a.-ler 37b/8.

acı: Acı. a.-dur 12a/7, *a. ol-*. 12b/5, *a. deñiz* “Akdeniz” 11b/4, 12a/14 79b/21, *a. göl* 12a/8, 13b/17, 35a/3, 60b/16.

‘acīb: (Ar.) Tuhaf. *emr-i ‘a.* 109b/16, *hışn-ı ‘a.* 44a/15.

‘acībe: (Ar.) Şaşılacak şey. bkz. ‘acībet. 100b/11, ‘a.-de 81a/21, *aşār-ı ‘a.* 33b/17, 82b/11, 118b/12, *enbīye-i ‘a.-den* 75a/3, *hayvānāt-ı ‘a.* 101a/11, *mināre-i ‘a.-si* 75a/16, *nuķūş-ı ‘a.-de* 101a/2, *şūr-ı muhtelife-i ‘a.* 101a/1.

‘acībet: (Ar.) Şaşılacak şey. bkz. ‘acībe. *ħammāmāt-ı kibriyyet-i ‘a.* 58a/9.

‘āciz: (Ar.) Zayıf, güçsüz. *‘ā. kal-* 8b/19, *‘ā. ol-*. 46a/5.

‘acūze: (Ar.) Kocakarı. 113a/2, 113a/3.

aç-: 1. Açmak. *yelken a.-up* 34a/11, 2. Yapmak, düzenlemek. *yollar a.-mışlardur* 23a/13.

açıl-: Açılmak. a.-maz 33b/16, a.-ur 119a/7.

açlık: Aç olma durumu. a.-dan 24a/5.

açuk: Açık. a.-dur 13b/6.

ad: İsim. a.-ı 6b/15, 82a/19, a.-ıdur 9b/20, 10b/1, 10b/2, 12b/7, 42b/7, 64b/13, 95a/9, a.-ına 11a/15, 29a/19, 39a/19, 43a/12, 48a/18, 51a/19, 52a/10, 52b/20, 60b/11, 110b/14, a.-ını 36a/16, 49b/10, 49b/20, 65b/8, *a. vēr-*. 6a/9, 46b/2, 49b/3, 49b/16, 65b/8, 82a/8, 89a/21, 113b/21, 133b/16.

ada: Ada. 31b/17, 112a/3, a.-sı 112a/2.

adāb: (Ar.) Terbiyeler, utanmalar. *a.-ı nebeviyye* 46a/6, 46a/6.

‘**add:** (Ar.) Sayma, sayılma. d.-e 44b/4.

a‘del: (Ar.) (daha, pek, en) Adaletli, çok doğru. a.-idür 4b/14.

ādem: (Ar.) Adam 4a/3, 4a/3, 13a/18, 13a/19, 58b/10, 66b/18, 79a/7, 110a/1, 110b/8, 114b/8, 116b/14, 116b/20, 126a/16, 135b/14, 145b/11, ā.-i 79a/9, ā.-ler 3b/21, 4a/1, 5a/9, 41b/5, 116b/17, 145b/10, ā.-lerdür 25a/18, ā.-ünj 55b/4, *ā. boyı* 55a/16, 55a/21, 55b/2, *maṭlab-ı ā‘lā-yı beni ā.* 126b/15.

‘**adesi:** (Ar.) Mercimeğe benzeyen, mercimek biçiminde ‘*a.-yi murabba‘-i ‘amūd* 107b/18.

‘**adet:** (Ar.) Görenek, usul, tabiat, alışkanlık. ‘a.-leri 52b/7, 100b/14.

‘**adl:** (Ar.) Doğruluk. *nāşirü’l-‘a.* 2b/8.

aḍlā‘: (Ar.) mat. Geometrik şekillerin kenarları. *keşiretü’l-a.-dur* "Çokgen" 75a/16.

adlu: Adı olan, meşhur, ünlü. 26a/10, 73a/15, 76b/3, 116b/18, 142b/4.

‘**aḍud:** (Ar.) Yardımcı. ‘*a.-u’d-devlet*“ devlet adamlarının bazılarının lakabı” 65b/6.

‘**adüvv:** (Ar.) Düşman. ‘*a.-lerinden* 81a/4, ‘a.-ü’d-din 50a/3.

‘**adve:** (Ar.) Geçit. 8b/15.

āferīd-gār: (Ar.) Yaratan, yaratıcı. Tanrı. *şūret-i a.* 2b/6.

āfet: (Ar.) Büyük felaket. *bela. a.-i semāviyye* 145b/3.

āf-tāb: (Far.) Güneş. *maşrıḳ-ı ā.-ı e.-ı halk* 2b/4.

‘**afv:** (Ar.) Sucunu bağışlama. *vāsiṭa-i ‘a.* 2a/2.

aḡaç: Ağaç. 92b/3, 134b/13, a.-a 101a/20, a.-da 51b/14, 79a/8, 137b/5, a.-dan 86a/10, 101a/19, a.-ı (b) 54b/17, 79a/8, 134b/12, a.-ı 137b/6, a.-lar 7b/13, 67b/10, 104b/1, 104b/1, a.-lardandır 31a/10, a.-ları 54a/17, 120b/12, 127b/20, a.-uñ 24a/9, 79a/7, *a. kavunı* 38b/21, *baḳḳam a.-ı* 127a/7, 127a/7, *enār a.-ına* 127a/7, *fistuḳ a.-ı* 134b/12, *ḫurmā a.-ları* 137a/5, *İlgün a.-ı* 12a/11, *kāfūr a.-ı* 79a/6, 79a/6, *keçi boynuzı a.-larıdır* 54a/17, *maşṭakīnünj a.-ı* 134b/12, *şarmaşıḳ a.-ı* 137b/6, *söğüd a.-ları* 13a/20, *şimşār a.-ından* 55a/21,

aḡaçlu: Ağacı olan. 137b/20.

ağart(d)-: Beyazlatmak. a.-urlar 111a/6.

ağır: Tartıda çok çeken, hafif karşıtı. 77b/2.

ağız: 1. Yüzde, avurtlarla iki çene arasında ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan boşluk. a.-ından 57b/20, 2. Bir akarsuyun denize veya göle döküldüğü yer. a.-ında 18b/18, 19a/12, 26b/5, 26b/9, 3. Koy, körfez, liman, yol gibi yerlerin açık yanı. a.-i 12a/9, a.-ına 108b/9, a.-ında 9a/21, 42b/5, 42b/6, 42b/9, 100a/10, 103b/8, 112b/15, 124a/3, 132b/11, 137b/19, a.-ından 7a/18, 134b/10, a.-ının 7a/12, 4. Birkaç yolun birbirine kavuştuğu yer, kavşak. a.-ına 18a/9.

ağna-: Hayvanların toprakta yatıp yuvarlanması. a.-yup 131b/7.

āḥar: (Ar.) Başka. 4a/1, 134a/14.

aḥbār: (Ar.) Haber, söylentiler. a.-ı 122a/6, a.-ını 3a/6.

aḥcār: (Ar.) Taşlar. a.-a 58a/2.

aḥḍar: (Ar.) Pek yeşil, yemyeşil. a.-uḡ 63b/1.

āhile: (Ar.) Meskun, kalabalık. *medīne-i celīle ü ‘āmire ü ā.-dür* 108a/15.

āḥir: (Ar.) Nihayet, son, en sonra, sonraki. 68b/2, ā.-i 5a/4, 14a/18, 91a/4, 118a/18, ā.-idür 30b/10, 53b/4, 85a/1, ā.-inde 24b/8, 29a/5, 30a/4, 38a/3, 77a/5, 129a/14, ā.-inden 28a/3, ā.-ine 7b/17, 82b/14, *ā.-i bilād-ı fülful* 127a/6, *ā.-i ‘imāret* 5a/4, 5a/5, 60b/10, *ā.-i mülūk-ı yūnān* 33b/9, *ā.-i mülūk-i fūrs* 133a/14, *berr-i ā.-den* 125a/13, *ḳāf-ı ā.* 25a/17, *rabī‘ü’l-ā.-inüḡ* 115a/1.

āḥirūn: (Ar.) Sonrakiler, sonlar, en sonralar. *tārīḫ-i ā.* 117b/8.

aḥkem: (Ar.) En çok hükmeden; (daha, en veya çok) kuvvetli. *a.-i beyne’n-nās* 2b/4.

aḥlāt: (Ar.) İnsan vücudunda farz olunan dört unsur veya usare: kan, salya, safra, dalak. 7b/10.

aḥmer: (Ar.) Kırmızı, kızıl. 94a/4.

āhū: (Far.) Ceylan, karaca. 38a/20.

aḥz: (Ar.) Alma, kabul etme. *a. olun-*. 141b/18.

aḳ: Beyaz. 21b/18, 22b/2, 33a/13, 74a/14, 96a/21, 125b/16, 135b/4, a.-dur 22a/4, *a. ḳuṣ* 23a/20, *a. maymūn* 79a/10, *şarı ve a. ṭūfi* 79a/10.

aķ-: Akmak. a.-an 145a/1, a.-ar 16a/17, 16b/12, 17a/14, 17b/4, 17b/6, 17b/10, 17b/16, 19a/19, 69b/6, 75b/11, 79a/8, 83b/9, 99a/18, 118a/10, 134b/13, 136a/15, 138a/8, a.-ardur 110a/11, a.-arlar 13a/3, 16b/11, 16b/20, 18b/7, 140a/21, a.-duğı 10b/14, 11a/5, 92a/2, 112b/15, a.-duğıçün 16a/4, 18a/18, a.-maķ 14b/15, 14b/15, 14b/16, a.-maz ol- 17a/19, a.-up 11b/17, 11b/21, 12a/1, 12a/2, 12b/10, 15b/7, 15b/9, 15b/15, 16a/15, 16b/8, 19a/13, 19a/17, 21a/1, 21a/4, 21a/10, 21a/19, 43a/5, 44b/12, 53a/20, 97b/17, 128b/5, 134b/14.

‘**aķabe**: (Ar.) Tepe, yokuş. 105a/18, 108b/8, ‘*a.-i laṭīfē* 106a/8, 94b/12.

aķalli: (Ar.) Pek az. 134a/13.

‘**aķārib**: (Ar.) Akrepler ‘*a.-i ķātile* 141a/15, *a.-i ūiġār -ı ķātile* 106a/5.

aķarşu: Akarsu. 87a/2, a.-lar 38b/12, 38b/21, 49a/3, a.-ları 36a/20, 37b/5, 71b/20, 73b/11, 88a/7, 93b/5, 94a/21, 106b/15, a.-yı 97a/13.

aķdem: (Ar.) İlk, önce, önceki, daha önceki. 41a/17.

‘**aķibet**: (Ar.) Nihayet, son. 4a/2, 7b/1, 8b/19, 34a/13, 54b/16, 102a/3, 111b/4, 114b/8, 117a/21, 145b/15.

‘**aķılsuzlık**: (Ar.+T.) Akılsızlık. 103b/10.

aķıt-: Akıtmak. a.-dılar 9a/7.

‘**aķib**: (Ar.) Bir diğerinin arkasından gelen. ‘*ā.-i* 75b/17.

‘**aķik**: (Ar.) Genellikle kırmızı renkli değerli bir taş. 94a/17.

‘**aķıl**: (Ar.) Akıl, us. 82b/3, ‘*a.-ı* 89a/16.

aķlām: (Ar.) Yazı aletleri, kalemler. a.-a 58b/2.

aķreb: (Ar.) Yakın. a.-dür 78b/5.

‘**aķreb**: (Ar.) Zehirli ve tehlikeli bir hayvan. 56b/6, 69b/7, 69b/9, 69b/11, 69b/12, 69b/13, 69b/14.

aķşā: (Ar.) Son, en son, uzak. a.-sında 45a/4, *a.-yı bilād* 82a/3, *a.-yı cenūb* 21b/13, *a.-yı ezrebicān* 44b/19, *a.-yı ġarb* 32b/7, 103b/8, *a.-yı hind* 121a/17, *a.-yı maġrib* 22b/6, 36b/3, 85b/4, 123a/14, *a.-yı māverā-i nehr* 139b/3, *a.-yı ūām* 124a/19, *a.-yı ūimāl* 21a/4, 21b/1, *ġarb-ı a.* 108b/14, 108b/17, *ġarb-ı a.-dan* 60a/2, 57a/9, 86a/14, 89a/18, 91b/1, 110a/7, 118b/14, 128b/2, *maġrib-i a.* 6a/15, *maġrib-i a.-da* 12a/5, 15b/1,

79a/17, *mağrib-i a.-dan* 131b/14, *mağşad-ı a.-yı* ‘*âlim* 126b/15, *mescid-i a.* 55a/12, *mescid-i a.-nuş* 54b/21, *mescid-i a.-yı* 54b/19, 55a/2, *sūs-ı a.* 15a/20, 91b/3, 91b/6, *nehri’s-sūsü’l-a.* 15a/18.

ağsām: (Ar.) Parçalar, bölümler. *a.-ı hamse* 60b/21, 140b/5.

ağtār: (Ar.) Taraflar, yanlar. *a.-ı ‘âlem* 132a/5, *a.-ı arz* 48a/19, 121a/7.

ağvāl: (Ar.) Sözcükler, kakırtılar. 126b/5, 145b/1, 147b/5.

al-: Almak. *a.-dı* 114a/6, 145b/14, *a.-duğlarından* 106a/19, *a.-mışdur* 45b/7, *a.-mışlardur* 59a/19, 90a/14, *a.-up* 13b/19, 26b/17, 43b/4, 47a/9, 55b/5, 64a/8, 69b/12, 74a/15, 74a/15, 76a/6, 80a/7, 80b/7, 81a/13, 113b/18, 133a/11, 142a/20, *a.-ur* 138b/1, *a.-urdu* 33a/21, *a.-urlar* 21a/1, 27b/6, 46b/8, 49a/4, 49a/5, 99a/8, 108a/11, 108a/17, 119a/11, *a.-up gid-* 37a/11, 69b/9, 123b/2, *elinden a.-up* 114a/4, *kan a.-mağ* 7b/11, *şu a.-up* 9a/11.

āl: (Ar.) Aile; evlat; sülale. *āl u aşhāb* 2a/9.

‘ālā: (Ar.) (daha, en, pek) Yüksek. 35b/1, 42a/21, 55b/18, 102b/8, *a.-dur* 43b/14, 120a/10, 134b/14, *ā.-sı* 99b/14, *a. ol-* 142a/20, *‘ağkīk-i ā.* 106a/14, *mağlab-ı ā.-yı beni ādem* 126b/15, *şā‘īd-i a.-da* 145a/7, *şā‘īd-i ā.-dan* 34b/18, 34b/8, 37a/8, 119b/1, 121b/1, *şā‘īd-i ā.-nuş* 34b/13, *şülüs-i a.-sında* 34a/15.

‘ālā: (Ar.) Üst, üzere. 148a/8, *‘a-ğarīkī’l-icmāl* “kısaca” 28a/14, *‘a.-’t-tağvā* 114a/12.

‘ālāmet: (Ar.) İşaret, iz, nişan, belge. ‘*a.-dür* 104b/2.

ālāt: (Ar.) Aletler, vasıtalar, aygıtlar. *ā.-ını* 145b/5.

alçağ: 1. Yüksek olmayan, alçak. 109a/21, 2. Kötü. *a.-dur* 134b/14.

‘ālem: (Ar.) Dünya. 127b/13, ‘*a.-de* 7b/9, ‘*ā.-den* 145b/4, ‘*a.-ün* 3a/3, *ağtār-ı ‘ā.-den* 132a/5, *cemī‘-i ‘a.-de* 3b/11, *pādişāh-ı ‘ā.-penāh* 47a/13.

‘ālem: (Ar.) Nişan, alâmet. ‘*a.-i* 24a/3, 40b/2, ‘*a.-leri* 40b/2, ‘*a.-i ol-* 103b/17.

ālet: (Ar.) Araç, aygıt. *a.-i* 26a/4, *a.-ler* 23a/12.

alın-: Alınmak, alma işini yapmak. *a.-duğdan sonra* 79a/8.

‘ālī: (Ar.) Yüce, ulu. 24a/10, 55a/17, 100a/16, 110a/14, ‘*a.-’l-cūddī* 24b/10.

‘ālim: (Ar.) Bilgin. *mağşad-ı ağşā-yı ‘ā.* 126b/15.

‘āliye: (Ar.) Bir şeyin en yukarısı tepesi. *kal‘a-i ‘ā.-i ḥaṣīne* 109a/7, *ḳubbe-i ‘ā.-nüñ* 69b/10.

‘aliyy: (Ar.) Yüksek, büyük meşhur, ünlü. *mu‘temed-i ‘a.-e* 19b/7, *‘aliyyü’r-raḥmete el-melikü’l-mennān* 59a/18.

alma: Elma [Pirus Malus]. 56b/7, 82b/1.

alt: Alt. a.-ında 13b/14, 16b/10, 17b/6, 17b/10, 19a/21, 19b/2, 35b/7, 50b/4, 55a/17, 82a/18, 96b/13, 99a/18, 106b/15, 120a/13, a.-ındadır 54a/8, a.-ından 14a/9, 15b/14, 16a/17, 18b/10, 75b/8, 96b/1, 100a/11, 107a/3, *şu a.-ında kal-* 9a/9.

altı: Altı. 5a/12, 5a/13, 9a/6, 11a/10, 14a/7, 14b/5, 19a/2, 26b/17, 28a/4, 30a/8, 35a/8, 37b/13, 47b/8, 54a/3, 54a/18, 56b/18, 59b/4, 60a/1, 60a/4, 63b/10, 65a/16, 74b/6, 78a/18, 91b/11, 94b/2, 94b/18, 95a/3, 98b/21, 99b/15, 101b/8, 102b/19, 111b/4, 119a/9, 122b/4, 123a/13, 124a/7, 125b/7, 126a/21, 140b/15, 144a/2, 144a/11, 146a/6, 146b/20, a.-sı 34a/2.

altı bin yüz on iki: Altı bin yüz on iki. 117a/9.

altıncı: Altı sayısının sıra sıfatı. 5a/18, 26b/4, 117a/7, a.-sı 19a/20.

altışar: Altı sayısının üleştirme sıfatı. 138b/3.

altı yüz Altı yüz: 76a/5, 82a/11, 106a/18, 110a/12,

altı yüz kırk sekiz: Altı yüz kırk sekiz. a.-inde 76b/2.

altı yüz on: Altı yüz on. 6a/2.

altı yüz seksen sekiz: Altı yüz seksen. a.-inde 36a/14.

altı yüz toksan: Altı yüz doksan. a.-ında 100a/12.

altmış: Altmış. 27b/1, 28b/1, 29a/12, 39a/6, 41a/15, 42b/1, 47a/21, 49a/14, 50a/12, 50b/7, 51a/5, 52a/13, 53a/11, 59b/11, 61b/17, 62a/9, 62a/18, 66b/6, 66b/20, 67b/20, 68b/7, 78b/2, 80b/1, 73a/15, 79a/21, 85b/18, 87a/19, 88a/20, 90b/11, 93a/2, 93a/17, 98a/4, 98a/14, 100a/16, 100a/21, 102a/5, 105b/4, 122b/2, 127b/2, 128b/1, 132b/3, 134b/11, 136b/13, 138a/6, *altmış derece é-düğünde* 76a/11.

altmış altı: Altmış. 46b/16, 104a/16, 105b/17, 109a/17, 124a/4, 125a/18.

altmış beş: Altmış beş. 26a/6, 26b/21, 30a/2, 31a/13, 44a/11, 61b/13, 62b/17, 63a/14, 65a/10, 68b/3, 70a/20, 72a/19, 73b/20, 74a/19, 74a/8, 94b/17, 129b/16, 131a/17, 136a/6, 141a/16.

altmış bir: Altmış bir. 30b/14, 38b/13, 42a/19, 45a/12, 54a/5, 56a/11, 60b/8, 68a/16, 69a/21, 69b/16, 74b/17, 77b/3, 79b/18, 83a/20, 84b/6, 87b/6, 89b/15, 93a/19, 97a/20, 110a/21, 112a/12, 121b/17, 123b/6, 124a/20, 125b/2, 131a/5, 136a/11.

altmış dört: Altmış dört. 68a/2, 68a/19, 78b/13, 79b/9, 83b/3, 115b/14, 129b/3, 137b/21, 138b/4, 139a/12, 144b/9, 147b/13.

altmış iki: Altmış iki. 5a/2, 40b/20, 43a/2, 59b/15, 68b/21, 72b/4, 79a/15, 80a/4, 80a/16, 82b/11, 88a/3, 90a/20, 94a/11, 107b/3, 119b/13, 119b/20, 121a/15, 135a/17, 136b/5.

altmış sekiz: Altmış sekiz. 45a/2, 51b/10, 59a/13, 59b/7, 85b/2, 88b/10, 95a/8, 104b/19, 107a/20, 112a/19, 143b/6, 146b/7.

altmış dokuz: Altmış dokuz. 28b/16, 30a/5, 37b/17, 69a/9, 70a/16, 85a/6, 98a/9, 106b/2, 113a/8, 126b/19, 142b/9.

altmış üç: Altmış üç. 29b/20, 67a/19, 96a/2, 113b/8.

altmış yedi: Altmış yedi. 5b/18, 49a/6, 61a/2, 67a/12, 67a/15, 69a/15, 74a/3, 75a/10, 78a/19, 98a/16, 99b/11, 104a/12, 104b/20, 110b/19, 136a/1, 144a/3.

altun: 1. Altın, [simgesi Au] 35a/7, 39a/20, 39b/1, 71a/14, 89a/7, 99a/3, 100b/10, 106b/6, 108a/11, 111a/6, 121a/18, 141b/9, 2. Altın elementiden yapılmış 34b/2, a.-dan 76a/5, 82a/12, 100b/13, 3. Altından yapılmış sikke a.-dan 12a/20, a.-la 76a/1, *tibr-i a.-in* “altın tozu, altın külçesi” 35a/6.

altunlu: Altından olan. 82b/1.

a‘māl: (Ar.) Bir kasaba ya da şehrin bağlı olması. *a.-i cürcân* 32a/5, *a.-i fās* 57a/11, *a‘.-i filestīn* 122a/16, *a.-i neysābūr* 32a/8, *a.-i rey* 77a/4, *a.-i üsrüşene* 71b/5, 83a/15.

amān: (Ar.) Eminlik, korkusuzluk. *ve’l-a.* “aman ile” 2b/7.

‘amāyīr: (Ar.) İmaretler. ‘a.-den 110b/7.

‘amel: (Ar.) İş. ‘a. *ét.* 55b/6, ‘a.-i *başannī* 48b/7, ‘a.-i *dārā* 74a/11.

‘āmil: (Ar.) İşleyen. ‘ā.-leri 81b/20.

amīn: (Ar.) Ya Rab duamızı kabul eyle!, İbranice Allah'ın bir ismidir. Duaların sonunda temenniye tekit etmek üzere zikredilir. 2b/10, 99a/15, 115a/19.

‘**āmire:** (Ar.) İmar olunmuş. *cezīre-i ‘ā. idi* 120b/20, *kaḷ‘a-i ‘ā.-dür* 124b/20, *medīne-i ‘ā.-dür* 95b/20, *medīne-i celīle ü ‘ā. ü āhile* 108a/15.

‘**amm:** (Ar.) Amca. ‘a.-ısı 97a/9.

ammā: (Ar.) Ama, fakat, lakin. 3b/1, 4a/5, 4a/20, 5a/4, 7a/8, 7b/19, 8b/14, 9a/11, 11b/5, 11b/12, 12a/8, 13b/3, 13b/6, 16b/14, 17a/12, 17b/16, 17b/18, 18b/11, 19b/7, 22a/12, 22a/14, 26b/15, 29b/14, 32b/10, 32b/11, 34b/14, 36a/20, 38a/3, 38a/20, 39b/10, 40b/13, 41a/19, 41b/7, 44a/9, 44b/4, 47b/3, 49a/1, 50b/12, 55a/10, 55b/8, 55b/11, 58a/17, 58b/9, 59b/6, 63b/10, 63b/12, 63b/16, 64a/14, 66a/18, 75a/18, 76a/11, 79b/17, 82b/10, 89a/6, 92a/5, 93a/5, 98a/2, 99a/9, 103b/14, 105b/19, 106a/10, 107a/5, 107b/16, 108b/18, 110b/18, 111a/9, 114a/15, 115a/12, 116b/3, 120a/10, 120b/21, 122a/17, 129a/9, 131b/9, 134b/21, 138a/3, 138b/1, 145a/9.

‘**ämme:** (Ar.) Halk. 27a/7, 61b/4, 136a/8, ‘a.-şıdur 17a/16, ‘ā.-i *hükemā-yı yūnān* 100a/8, ‘ā.-i *nās* 16b/2.

‘**ämmeten:** (Ar.) Umumi, genel olarak. 72b/13, 75b/10, 81b/17, 86a/13, 117a/6, 120b/10.

‘**amūd:** (Ar.) Direk, sütun. ‘*adesī-yi murabba‘-i ‘amūd* 107b/18.

‘**an:** (Ar.) -DAn. 148a/4, 148a/14, 148a/15, ‘a.-*karīb* “çok geçmeden” 61a/1.

ana: Anne. a.-sı 29b/14.

aḡa: Ona 5a/15, 5b/2, 7a/3, 7a/17, 7a/18, 9b/6, 10a/4, 10a/5, 10b/16, 10b/19, 11b/21, 12a/1, 12a/2, 12a/18, 12b/19, 13b/10, 13b/11, 13b/12, 14a/5, 14a/21, 14b/9, 16b/8, 17a/1, 17a/3, 17a/11, 17a/16, 19a/7, 21b/1, 21b/4, 21b/13, 23a/15, 24b/16, 27b/6, 31b/15, 39b/19, 40a/3, 41a/2, 41a/3, 41a/8, 41a/10, 48a/16, 49a/3, 49b/21, 53b/5, 53b/6, 65a/2, 68a/15, 70a/13, 80a/13, 81b/12, 82a/8, 88a/12, 85a/17, 95b/1, 97a/5, 100b/15, 101a/5, 104b/16, 108b/17, 111a/18, 118a/19, 141a/10.

‘**anāşır:** (Ar.) Unsurlar. ‘a.-i *erba‘a* 3a/11, 3a/11.

anbār: (Far.) Genellikle tahıl ve yiyecek saklanan yer. a.-a 126b/8.

anda: Onda. 9a/6, 14a/7, 21b/2, 25a/9, 26b/19, 34a/19, 34b/2, 38a/1, 52b/20, 55a/12, 55b/9, 55b/10, 62a/6, 64a/14, 66a/3, 68a/15, 108a/6, 108a/7, 108b/3, 128a/15, a.-dur 55b/10.

andan: Ondan. 6a/17, 6a/19, 6a/21, 6b/1, 6b/3, 6b/4, 7a/14, 7a/15, 7a/15, 7a/17, 8a/1, 8a/3, 8a/3, 8a/4, 8a/10, 8b/6, 9a/2, 9a/19, 9b/1, 9b/4, 9b/5, 9b/6, 9b/7, 9b/11, 9b/11, 9b/12, 9b/12, 9b/12, 9b/12, 9b/12, 9b/12, 9b/13, 9b/13, 9b/13, 9b/14, 9b/15, 9b/15, 9b/16, 9b/17, 9b/18, 9b/21, 10a/1, 10a/2, 10a/3, 10a/6, 10a/7, 10a/9, 10b/10, 10b/11, 10b/20, 10b/21, 11a/2, 11a/4, 15a/7, 15a/8, 15a/9, 15a/11, 15a/11, 15a/13, 15b/19, 15b/7, 16a/2, 16a/8, 16a/8, 16a/9, 16a/9, 16b/2, 16b/16, 16b/16, 16b/19, 17a/1, 17b/15, 17b/20, 18a/1, 18a/3, 18a/4, 18a/6, 18a/7, 18a/8, 18a/9, 18b/3, 19a/9, 20b/14, 21a/6, 21a/9, 21a/15, 23b/2, 23b/11, 24b/21, 25b/2, 29b/7, 33b/6, 36a/8, 44b/12, 46a/15, 53a/20, 54b/21, 55b/8, 58a/4, 63a/5, 63a/5, 63a/5, 63a/5, 63a/6, 63a/6, 63a/6, 63a/6, 63a/6, 63a/8, 63a/10, 63b/19, 63b/20, 64a/3, 64a/3, 64a/3, 64a/10, 64b/1, 64b/2, 64b/2, 67b/14, 69b/13, 70a/10, 75b/8, 79a/8, 81a/10, 100b/9, 100b/12, 101b/1, 111b/3, 111b/9, 111b/19, 114b/7, 128b/4, 134a/17, 134a/19, 134b/8, 134b/13.

‘anh: (Ar.) Ondan. 81b/9.

anı: Onu. 3a/12, 3a/13, 3a/13, 3a/13, 3a/13, 3a/14, 3a/14, 3a/14, 8a/9, 101a/4, 111b/4.

añıl-: Anılmak. a.-maz idi 121a/14.

a‘nī: (Ar.) Yani. 2b/6, 105a/13, 117a/5, 142b/21.

anlar: Onlar. 4a/3, 25a/19, 61a/6, 81a/16, a.-a 27b/13, 58a/16, 99a/12, a.-dan 4a/2, 40b/15, 66b/15, a.-dan mıyam 114b/14, a.-dansın 114b/15, a.-ı (b) 81a/15 , a.-uñ 28b/9, 81b/7, 115a/7.

anuñ: Onun. 1b/11, 1b/12, 2a/9, 2a/18, 6a/18, 9b/9, 10b/9, 11a/12, 15a/20, 21a/5, 23b/12, 39b/2, 41b/9, 46a/14, 52b/9, 55a/3, 68a/10, 82a/8, 96a/9, a.-la 59b/5, a.-çün 4b/14, 7b/10, 8a/8, 8b/12, 12b/4, 19a/7, 23a/18, 23a/19, 25b/8, 29b/8, 33b/13, 35a/5, 36a/6, 41a/17, 44a/20, 50b/17, 57b/15, 69b/21, 70a/11, 82a/16, 102a/5, 105a/15, 108b/16, 110a/9, 113b/20, 120a/15, 123b/10, 126b/10, 137a/3, 138a/18, 142a/21, 142b/4, 143a/2, 147a/20, 148a/1.

añla-: Anlamak. a.-yamadılar 41b/7, a.-yamaz 44b/5.

ara: İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, açıklık, aralık, boşluk, mesafe. a.-sına 7a/20, a.-sında 13b/3, 18b/2, 54a/16, 92b/12, 96b/6, 102a/8, 109b/21, 111b/21, 118a/13, 124b/13, a.-sından 16b/5, 24b/6.

‘arab: (Ar.) Irak, Şam, Ceziretü’l-Arap, Hicaz, Yemen ile Mısır’da ve Afrika’nın kuzeyinde bulunan semitik kavmin genel adı. 48a/19, 46b/1, 78b/5, 86a/20, 86b/14, 134b/1, 134b/1, ‘a.-lar 132a/5, ‘a.-uñ 118b/1, 141b/14, *cezîre-i ‘a.* 105b/6, *cezîre-i ‘a.-uñ* 60b/21, 63b/14, 64a/1, 66b/12, *cezîretü’l-‘a.* 63b/13, *cezîr-i ‘a.* 64a/10, *diyâr-ı ‘a.-da* 64a/14, 63b/13, *menâzil-i ‘a.-dur* 123a/9, *mülûk-i ‘a.-ı evsať* 57b/4.

‘arabca: (Ar.+Far.) Sami dilleri ailesine giren ve Arap ülkelerinde kullanılan dil, Arabi. 47b/11, 50b/10.

‘arabî: (Ar.) Arap kavmine mensup. *hâme-i ‘a.* 2a/15.

aralık: İki şey arasındaki açıklık, mesafe. a.-dan 7a/6, a.-lar 7a/5.

arâzî: (Ar.) Yeryüzü parçası, yer, toprak. *a.-i mûkân* 138a/13, *a.-i ye ‘cûc ve me ‘cûc* 101a/8, *a.-i zebîd* 59a/7.

ard: Arka, geri. a.-ı 23b/20, a.-ındadır 24a/1, a.-ında 11b/1, 20a/13, 147b/18, a.-ından 6a/18, 6a/18, 11a/20, 20a/4, 38b/11.

‘arefe: (Ar.) Arife, dini bayramlardan bir evvelki gün. *yevm-i de ‘a.* 105a/21.

‘arîz: (Ar.) Gelen. *‘ā. ol-* 57b/16, 133a/2, *‘aķîķ-i ‘ā.* 106a/15.

‘arim: (Ar.) İnatçı, fena tutan. *seylû’l-a.* “Kur’an’da da adı geçen Sebe Kavmi’ne gönderilen sel felaketi. 85b/1.

arpa: Buğdaygillerden bir bitki [Hordeum vulgare]. 5a/12, 58a/5, a.-nuñ 5a/12.

arşlan: Aslan. bkz. arslan. 38a/20.

arslan: Aslan. bkz. arşlan. 97a/11.

arslanlık: Aslanların yaşadığı yer. a.-dur 128a/12.

‘arş: (Ar.) Dokuzuncu gök. bkz. felek-i a‘ zâm. 3b/5.

art-: Harcandıktan sonra bir miktar geri kalmak. a.-up 123b/2.

artuk: 1. Daha fazla, daha çok. a.-dur 18b/12, 2. Başka. 73b/1.

‘arûz: (Ar.) Enlemler. ‘a.-ı 5b/7.

arż: (Ar.) 1. Dünya. 3a/7, 3a/8, 3b/14, 3b/16, a.-a 6b/5, 22a/6, 22a/12, a.-ı (b) 3b/16, a.-uñ 3a/3, 3a/9, 3b/18, 4a/8, 5b/5, 5b/6, 6a/8, 8b/8. 2. Toprak. 3a/10, 77b/13, a.-a 145b/3, 145b/9, a.-dan 6a/2, 22a/17, a.-ı (b) 3a/8, a.-ında 130b/5, *a.-ı afrikiyye* 136b/18, *a.-ı kermān* 124b/3, 124b/4, 124b/5, *a.-ı mükrān* 124b/6, *a.-ı sehl* 86a/8, 86b/21, *a.-ı şām* 126a/7, 126a/6, *sa‘d-ı a.-ı kûfê* 126b/9, *a.-ı çin* 11a/20, *a.-ı endelüs* 85b/7, *a.-ı ħarrān* 17a/3, 1b/8, *a.-ı kebīre* 98b/21, *a.-ı meyyafarik* 18a/15, *a.-ı muqaddese* 30a/16, 61a/5, *a.-ı nuşaybīn* 17a/10, *a.-ı sehl* 86a/8, 86b/21, *a.-ı sicistān* 86a/8, *a.-ı şām* 30b/20, *aḳṭār-ı ‘a.-da* 121a/7, *aḳṭār-ı a.-dan* 48a/19, *eḳālīmi’l-a.* 1b/16, *el-a.-ü’l-kebīre* “büyük yer.” 30a/10, *el-a.-ü’l-muqaddese* 30a/12, *eṭrāf-ı a.-dan* 104b/4, *ḥavl-i a.-dan* 6a/9, *kürre-i a.-ı* 3b/14, *ma‘müre-i a.-ı* 40a/19, *sa‘d-ı a.-ı kûfê* 126b/9, *sükkān-ı a.-uñ* 1b/8, *vech-i a.-da* “yeryüzü” 58b/19.

‘arż: (Ar.) Enlem. ‘a.-dan 5b/21, ‘a.-ı 5b/14, 5b/20, 6a/1, 26a/1, 26a/6, 26a/10, 26a/18, 26b/2, 26b/6, 26b/12, 26b/21, 27a/4, 27a/11, 27a/16, 27a/20, 27b/1, 27b/7, 27b/18, 28a/1, 28a/9, 28b/1, 28b/7, 28b/16, 28b/19, 29a/2, 29a/8, 29a/13, 29a/21, 29b/4, 29b/20, 30a/2, 30a/5, 30a/9, 30b/4, 30b/14, 31a/1, 31a/5, 31a/13, 31b/1, 31b/5, 31b/11, 32a/7, 32a/16, 32b/2, 32b/5, 32b/12, 32b/18, 32b/21, 33a/4, 33b/16, 34b/11, 34b/15, 34b/19, 35a/8, 35a/17, 35b/2, 35b/6, 35b/13, 36a/1, 36a/9, 36a/18, 36b/1, 36b/8, 36b/13, 37a/4, 37a/7, 37a/12, 37a/15, 37a/21, 37b/14, 37b/17, 38a/2, 38b/13, 39a/6, 39b/3, 39b/7, 39b/18, 38b/5, 39a/1, 39a/14, 39b/11, 40a/9, 40a/13, 40b/9, 40b/16, 40b/21, 41a/7, 41a/8, 41a/15, 41a/20, 41b/16, 42a/3, 42a/7, 42a/13, 42a/16, 42a/19, 42b/1, 42b/14, 42b/17, 42b/19, 43a/2, 43a/8, 43a/18, 43b/9, 44a/4, 44a/11, 44a/17, 44a/21, 44b/13, 44b/17, 45a/2, 45a/8, 45a/13, 45a/18, 45b/2, 45b/8, 45b/14, 45b/17, 45b/20, 46b/6, 46b/16, 46b/21, 47a/21, 47b/4, 47b/9, 47b/14, 47b/18, 48a/1, 48a/7, 48a/21, 48b/4, 48b/9, 48b/18, 49a/6, 49a/14, 50a/5, 50a/13, 50a/19, 50b/20, 51a/2, 51a/12, 51a/6, 51a/20, 51b/7, 51b/11, 51b/20, 52a/7, 52a/13, 52a/16, 52b/11, 52b/21, 53a/8, 53a/11, 53a/15, 53b/1, 53b/19, 53b/21, 54a/5, 54a/9, 54a/19, 55b/13, 55b/20, 56a/3, 56a/7, 56a/12, 56a/18, 56b/2, 56b/10, 56b/14, 56b/18, 57a/1, 57a/4, 57a/12, 57a/21, 57b/6, 57b/8, 58a/13, 58a/19, 58b/8, 58b/16, 58b/20, 59a/6, 59a/10, 59a/14, 59a/20, 59b/2, 59b/7, 59b/11, 59b/16, 59b/21, 60a/7, 60a/13, 60a/17, 60b/3, 60b/8, 60b/16, 60b/19, 61a/3, 61b/13, 61b/17, 61b/20, 62a/9, 62a/13, 62a/19, 62b/6, 62b/9, 62b/13, 62b/17, 62b/19, 63a/15, 63a/21, 63b/6, 64b/12, 64b/15, 64b/18, 64b/20, 65a/13, 65a/19, 65b/2, 65a/10, 65a/17, 65b/11, 65b/20, 66a/10, 66a/14, 66b/1, 66b/7, 66b/21, 67a/3, 67a/12, 67a/15, 67a/19, 67b/16,

67b/20, 68a/3, 68a/9, 68a/16, 68a/20, 68b/3, 68b/7, 68b/21, 69a/3, 69a/10, 69a/15, 69a/21, 69b/16, 70a/16, 70a/20, 70b/5, 70b/9, 70b/14, 70b/17, 70b/19, 71a/2, 71a/11, 71a/15, 71a/17, 71b/3, 71b/21, 72a/7, 72a/20, 72b/4, 72b/7, 72b/11, 73a/2, 73a/4, 73a/7, 73a/11, 73b/14, 73b/21, 74a/4, 74a/8, 74a/16, 74a/20, 74b/3, 74b/6, 74b/10, 74b/12, 74b/17, 75a/3, 75a/7, 75a/11, 75a/19, 76a/12, 76b/5, 76b/11, 76b/17, 76b/20, 77a/2, 77a/6, 77a/12, 77a/16, 77a/19, 77b/4, 77b/20, 78a/2, 78a/12, 78a/19, 78b/3, 78b/13, 79a/4, 79a/15, 79a/21, 79b/9, 79b/11, 79b/15, 79b/18, 80a/1, 80a/14, 80a/17, 80b/1, 80b/10, 80b/13, 82b/3, 82b/7, 82b/12, 82b/17, 83a/4, 83a/6, 83a/17, 83a/20, 83b/4, 83b/10, 83b/13, 83b/15, 84a/1, 84a/5, 84a/7, 84a/11, 84a/14, 84a/17, 84a/21, 84b/7, 84b/13, 84b/16, 84b/18, 85a/2, 85a/6, 85a/11, 85a/18, 85b/2, 85b/10, 85b/13, 85b/18, 86b/1, 86b/4, 86b/11, 86b/19, 87a/4, 87a/10, 87a/13, 87a/19, 87b/6, 87b/11, 87b/12, 87b/20, 88a/3, 88a/8, 88a/13, 88a/20, 88b/5, 88b/11, 89a/5, 89a/9, 89a/16, 89b/1, 89b/7, 89b/11, 89b/16, 90a/3, 90a/8, 90a/11, 90a/15, 90a/20, 90b/3, 90b/7, 90b/11, 91a/6, 91a/11, 91a/14, 91a/21, 91b/3, 91b/9, 91b/13, 92a/1, 92a/2, 92a/8, 92a/11, 92a/13, 92b/5, 92b/8, 92b/15, 93a/2, 93a/5, 93a/9, 93a/13, 93a/19, 93b/7, 94a/11, 94a/14, 94a/18, 94b/2, 94b/18, 95a/4, 95a/8, 95b/3, 95b/11, 96a/2, 96a/6, 96a/10, 96a/16, 96b/4, 96b/10, 96b/20, 97a/4, 97a/14, 97a/20, 97b/5, 97b/13, 97b/19, 98a/5, 98a/9, 98a/16, 98b/4, 98b/8, 98b/12, 99a/20, 99b/7, 99b/11, 99b/15, 100a/1, 100a/5, 100a/13, 100a/17, 100b/1, 100b/4, 101a/9, 101b/9, 101b/14, 101b/16, 102a/6, 102a/9, 102b/2, 102b/9, 102b/14, 102b/17, 103a/2, 103a/6, 103a/9, 103a/13, 103a/21, 103b/6, 103b/11, 103b/15, 104a/4, 104a/8, 104a/12, 104a/16, 104b/5, 104b/13, 104b/20, 105b/4, 105b/11, 105b/13, 105b/17, 105b/20, 106a/6, 106a/20, 106b/2, 106b/8, 106b/13, 107a/5, 107a/11, 107a/20, 107b/4, 107b/14, 107b/20, 108a/3, 108a/13, 108a/19, 109a/8, 109a/12, 109a/17, 109b/10, 109b/12, 110a/6, 110a/15, 110a/21, 110b/3, 110b/8, 110b/12, 110b/15, 110b/19, 111a/3, 111a/14, 111b/12, 111b/16, 112a/6, 112a/9, 112a/12, 112a/16, 112a/19, 112b/2, 112b/6, 112b/13, 112b/18, 113a/9, 113a/17, 113a/21, 113b/9, 114a/9, 114a/17, 115a/3, 115a/8, 115a/20, 115b/5, 115b/8, 115b/15, 116a/1, 116a/7, 116a/10, 116a/13, 116a/17, 116a/21, 116b/4, 116b/8, 117b/18, 118a/7, 118a/21, 118b/2, 118b/8, 118b/12, 118b/15, 118b/20, 119a/20, 119b/2, 119b/5, 119b/11, 119b/14, 119b/20, 120a/5, 120a/11, 120b/14, 120b/17, 121a/1, 121a/4, 121a/10, 121a/16, 121a/21, 121b/3, 121b/18, 122a/14, 122a/18, 122b/2, 122b/4, 122b/13, 122b/16, 122b/19, 123a/3, 123a/6, 123a/12, 123b/3, 123b/7, 123b/12, 124a/2,

124a/5, 124a/9, 124a/15, 124a/17, 124a/20, 124b/10, 124b/14, 125a/4, 125a/8, 125a/14, 125a/19, 125b/2, 125b/9, 125b/13, 125b/18, 126a/1, 126a/19, 126b/1, 126b/20, 127a/4, 127a/8, 127a/16, 127a/19, 127b/3, 127b/6, 127b/10, 127b/14, 127b/18, 127b/21, 128a/3, 128a/9, 128a/20, 128b/5, 128b/17, 128b/21, 129a/5, 129a/12, 129a/21, 129b/4, 129b/12, 129b/16, 129b/19, 130a/2, 130a/5, 130b/9, 130b/21, 131a/5, 131a/17, 131b/12, 131b/21, 132a/3, 132a/18, 132b/3, 132b/18, 133a/5, 133a/17, 133b/1, 133b/6, 133b/17, 133b/21, 134a/7, 134b/19, 135a/6, 135a/11, 135a/17, 135a/21, 135b/2, 136a/1, 136a/11, 136a/21, 136b/6, 136a/6, 136b/10, 136b/16, 137a/6, 137b/15, 137a/18, 137a/21, 137b/21, 138a/7, 138a/12, 138b/4, 138b/10, 139a/2, 139a/5, 139a/12, 139a/16, 139a/19, 140a/2, 140a/7, 140a/16, 140b/1, 140b/11, 140b/16, 140b/20, 141a/8, 141a/16, 141a/21, 141b/5, 142a/7, 142a/13, 142b/1, 142b/9, 142b/12, 142b/16, 143a/5, 143b/1, 143b/4, 143b/7, 143b/9, 143b/17, 144a/4, 144a/10, 144a/13, 144a/16, 144a/19, 144b/1, 144b/10, 144b/12, 144b/16, 144b/20, 145a/5, 145b/20, 146a/7, 146a/12, 146a/15, 146b/8, 146b/11, 146b/18, 147a/1, 147a/12, 147b/1, 147b/14, 147b/18, 148a/2, 'a.-ında 76a/11, 'a.-ından 6a/1, 'a.-ları 5b/17, 50b/8, 'a.-ları 143b/11, 'a.-ı *beled* 5b/7, 5b/11, 'a.-ı *cenūbīsi* 138b/13, 'a.-ı *kebīre* 108b/18, 'a.-ı *maḳlūbe* 77b/12, *ile'l-'a.* 1b/17, *sath-ı 'a.-dan* 5b/15.

'**arżihā:** (Ar.+Far.) Enlemler. 142b/7.

aş-: Asmak. a.-maḳ 12b/13.

'**asākir:** (Ar.) Erler. 'a.-i *müsellemīn* 114b/7.

āsān: (Far.) Kolay. 71b/8.

aşār: (Ar.) Eserler. a.-ı 'a*cībe* 33b/17, 82b/11, 118b/12, a.-ı 'a*zīme* 35b/17, 107b/7, a.-ı 'a*zīme-i bī-nihāye* 38b/4, a.-ı *evāyil* 27b/21, a.-ı *ḳadīme* 58b/6, 75a/3, 105b/9, 107b/17, 115a/11, 117b/17, a.-ı *ḳadīme-i 'a*zīme 137a/16, a.-ı *ḳadīme ü 'a*zīme 35b/12.

aşfiyā: (Ar.) Samimi dostlar, azizler. *merāḳıd-ı a.* 47a/20.

aşhāb: (Ar.) Sahipler. a.-ı 21b/9, 28a/12, 111b/8, a.-ından 120b/4, a.-ıyla 67a/7, 111b/8, a.-ı *eyke* 58a/16, a.-ı *kehf* 80a/19, 145a/4, a.-ı *resūl* 135a/4, a.-ı *resūlu'l-lāh* 19a/4, 122a/9, a.-ü'l-ress 20a/14, a.-ı *tārīḫ* 55a/19, 134a/11, a.-ı *tevārīḫ* 81a/16, a.-ı *tevārīḫ-i cālīnūs* 45b/21, *āl u a.-ınuḫ* 2a/9.

‘**asker**: (Ar.) Er. 102a/15, 105b/21, 106a/3, 113b/17, 114b/13, 114b/20, ‘a.-e 36a/4, ‘a.-
lerini 36a/5, ‘a.-iyle 49b/18, ‘a.-ü’l-mehdi 49b/18, ‘a.-i mükrem 105b/20, 106a/4,
‘a.-i mükreme 91b/11, ‘a.-i naşr-ı peyker 117a/14, ‘a.-i zafer-i rehber 117a/18.

aşıl:- 1. Asılmak. a.-duğı 75b/18, a.-mışdur 75b/16, 75b/19, a.-up тұrur 51b/15, 54b/5, 2.
Tutunup çekmek. a.-duğın 23b/5.

‘**aşım**: (Ar.) Yasak, yanına yaklaşılramayan. ‘ā.-dur 107a/11.

‘**āşī**: (Ar.) Karşı gelen. ‘ā.-ler 99b/1, ‘ā. ol-. 139b/13, 107a/14.

aşl: (Ar.) Temel, esas, kök. 79a/9, 97b/6, a.-da 12b/6, 44b/1, 84b/10, 109a/21, 115b/1,
147a/17, a.-ı 4a/5, 4a/9, 4a/9, 7a/19, 11b/18, 15b/18, 16b/3, 16b/15, 17a/3, 17a/7,
17b/16, 53a/17, 100b/7, 111a/18.

aşlā: (Ar.) Hiçbir zaman. 3b/6, 12b/1, 12b/20, 12b/9, 13b/1, 19a/3, 19b/15, 23b/6, 34a/5,
34a/18, 36b/1, 43b/21, 45b/1, 52a/6, 52b/18, 52b/5, 56b/6, 58b/1, 62a/6, 66b/12,
69b/15, 69b/7, 73b/11, 77b/13, 84b/6, 81a/15, 103b/4, 109b/19, 118a/6, 119b/20,
133a/2, 145a/11, 145b/10, 145b/16.

aşağa: Aşağı. 17b/1, 17b/4, 57b/19, 70a/5, 73b/2, 83a/5, 82a/18, 119b/1, 141a/10, a.-da
16a/15, a.-dan 18b/6, 18b/18, 19a/2, 19a/8, 65a/3, a.-dur 17b/9, 18b/9, 19a/12,
19b/5, 106a/14, a.-sı 75a/16, a.-sında 24b/15, 105a/11, 105a/12.

‘**aşere**: (Ar.) Onlar [sayı]. 148a/5.

aşikārā: (Far.) Belli, açık, meydanda. *dānende-i a.* 1b/10.

at: At. 83a/3, 89a/8, 146a/5, a.-a 69b/10, *a. menzili* 104b/12, *a. segirdimi* 41b/17, 50b/5,
72a/14, 94b/7, 128a/13, 135b/5.

at-: Fırlatmak, atmak. a.-ar 86a/12, a.-arlar idi 77b/3, a.-mışdur 41a/19.

ata: Baba, dedelerden ve büyük babalardan her biri. a.-sı 29b/14.

āteş: (Far.) Od, hararet, kızgınlık. 23a/12, 26a/4, 31b/17, 34a/6, 136b/3, ā.-e 41a/19, ā.-ünç
31b/20, 99a/7.

āteş-hāne: (Far.) Mecusi mabedi, ateşe tapanların ibadet yeri. 136b/3, ā.-nünç 136b/4.

atıl-: Atılmak. a.-an 77b/15.

atım: Atma işi. oğ a.-ıdur 50b/3.

aṭlas: (Ar.) Gökyüzü. bkz. felek-i a' zam 3b/3, *felek-i a.* "göğün dokuzuncu katı" 3b/3.

atdur-: Atdırmak. a.-up 73b/2.

atyeb: (Ar.) Daha, pek, en çok güzel. *a.-i fuṣūl* 32a/21.

‘**avām:** (Ar.) Herkes, kaba ve cahil halk, ayak takımı. *lisān-ı ‘a.-da* 7a/18.

‘**avārız:** (Ar.) Engeller, engebeler. ‘*a.-ı cismāniyye* 46a/4.

avāze: (Far.) Yüksek ses. a.-ler 32a/1.

‘**avn:** (Ar.) Yardım. *bi- ‘a.-i’l-lāhi Ta‘ālā* 111a/20, 111b/4, 114b/21.

‘**avrat:** (Ar.) Kadın, 33b/1, 33b/2, 33b/4, 33b/5, 33b/9, 81b/12, 113b/4, ‘a.-ı (b) 33b/3, 101a/4, ‘a.-ı 115b/12, 118b/11, ‘a.-ıdur 35b/19, ‘a.-ınuḡ 54b/1, ‘a.-lar 48a/16, 55b/2, ‘a.-uḡ 9b/20, 42b/7, 100b/20.

ā‘yān: (Ar.) Bir memleketin ileri gelenleri. ā.-ından 23b/7.

‘**ayn:** (Ar.) Göz. 107b/8.

ay: I. Yeryüzünün uydusu olan gök cismi, kamer. 7b/10, 7b/11, 7b/12, 7b/17, ay a.-uḡ 7b/15, *a. aydını* "ay ışığı" 7b/14, 33a/17.

ay: II. Yılın on iki bölümünden her biri. 25b/3, 26b/18, 111b/4, a.-da 58b/10, 91b/16.

ayaḡ: 1. Bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü. a.-larınınuḡ 55a/19, 2. Yarım arşın veya 30.5 cm uzunluğundaki ölçü birimi, kadem. 75a/15, 3. Birtakım şeylerin yerden yüksekçe durmasını sağlayan dayak, destek veya bunlardan her biri. 82a/20.

‘**ayb:** (Ar.) Utanılacak şey, kusur, leke ‘a.-ı 133a/2.

aydın: Aydınlık, ışıklı. *ay a.-ında* 7b/14.

aydınlık(ḡ): Işık. *ay a.-ında* 33a/17.

ayīne: (Far.) Ayna. 34a/8, 34a/9, 34a/17, a.-de 34a/8, 34a/12.

aylık: Bir ay içinde olan. 21a/10, 34a/8, 64a/18, 91b/6, 103a/21, 119a/10.

ayrıl-: Ayrılmak. a.-dıḡları 65b/4, a.-maḡ 134a/15, a.-up 20b/1, a.-urlar 81a/15.

‘**ayn:** (Ar.) Osmanlı alfabesinin yirmi beşinci harfi. 107b/5, ‘*a.-ı ma‘rūfedür* 107b/8.

ayva: Ayva [Cydonia vulgaris]. a.-sı 88a/2.

ḳadrdür 74b/5, *medīne-i ‘a.-i ṣaḥīḥetü’t-türāb* 123a/2, *medīne-i ‘a.-i meṣhūre* 82a/5, *medīne-i rūmiyye-i ‘a. idi* 82b/10, *ṭāyife-i ‘a.-dür* 58a/20, *ümme-i ‘a.-dür* 81a/1, *vaḳı‘a-i ‘a.-leri* 142a/21, *vilāyet-i ‘a.-dür* 98b/1, 141b/7, *zelzele-i ‘a.* 116b/16.

‘azm: (Ar.) Kasıt, niyet, kara. *‘a. ét-* 46a/16.

azuḳ: Yiyecek, besin, gıda. a.-lar 49a/4.

B

bā: (Ar.) “b” Arap alfabesinin ikinci harfi. *bāb-ı b.-da* 97b/10, *faṣlü’l-b.* 40b/19.

bā: (Far.) ile, ...li. *sipās-ı b.-esās* 1b/9.

bāb: (Ar.) Bölüm. 3a/2, 41a/11, 56a/17, 82a/8, b.-dur 56a/17, *b.-ı bā* 97b/10, *b.-ü’l-baḥr* 33b/15, *b.-ı büst* 20a/9, *b.-ı ceyrūn* 75b/15, *b.-ı elif* 8a/9, *b.-ı rābi‘* 3a/5, 103b/21, 104a/14, 122a/6, *b.-ı reṣīd* 33b/14, *b.-ı ṣālīs* 3a/4, *b.-ı ṣānī* 3a/4, *b.-ı sedre* 33b/15, *b.-ı sekenderūne* 41a/10, *b.-ü’l-ebvāb* 11b/1, 20a/16, 25b/2, 40b/21, 41a/4, 88a/10, 81b/2, 138a/10, *b.-ı evvel* 3a/4, *b.-ü’l-ḥadīd* 127a/10, 127a/10, *b.-ı ḥāmis* 3a/5, *b.-ü’l-lān* 25b/11, *b.-ü’l-mendeb* 8a/14, *medīne-i b.-uḡ* 92a/14, *el-b.-ü’l-ḥāmis faṣlü’l-elif* 25b/17, *el-b.-ü’l-rābi‘* 21b/7, *el-b.-ü’ṣ-ṣālīs* 14b/10, *el-b.-ü’ṣ-ṣānī* 11b/12.

baba: Baba. b.-muz 55b/4, b.-sı 26b/14, b.-sıdur 52b/14, b.-sınuḡ 100b/13.

bādām: (Far.) Badem. b.-ı 129b/19.

ba‘dehū: (Ar.) Ondan sonra. 2a/12, 6a/11, 6a/11, 6a/11, 6b/2, 8a/9, 8b/5, 9a/4, 9a/7, 9a/13, 9a/16, 9a/19, 9b/2, 9b/9, 9b/10, 9b/14, 10a/5, 10a/7, 10a/8, 10b/4, 10b/4, 10b/6, 10b/9, 10b/11, 10b/16, 10b/19, 11a/1, 11a/3, 11b/5, 11b/5, 11b/6, 11b/9, 11b/10, 11b/20, 15a/4, 15a/8, 15a/8, 15a/9, 15b/9, 15a/10, 16b/17, 17b/14, 17b/20, 17b/21, 18a/2, 18a/3, 18a/5, 18a/7, 18b/3, 18b/6, 20a/5, 20b/4, 20b/4, 20b/5, 20b/9, 21a/10, 21b/4, 24a/17, 24b/1, 24b/18, 24b/19, 30a/17, 40b/1, 51b/4, 54b/13, 54b/15, 55a/1, 58b/11, 59a/19, 62a/5, 63a/9, 64a/3, 64a/5, 64a/7, 66a/4, 75b/14, 80b/7, 81a/8, 81a/11, 81a/14, 81b/11, 81b/21, 114a/1, 116b/20, 117a/17, 117b/1, 119b/18, 121b/15, 122a/11, 130b/15, 131b/8, 135b/10, 135b/13, 135b/17, 142a/3.

bādiye: (Ar.) Çöl. 104b/8, 105a/6, 105a/8, 105a/9, 147a/16. *b.-i ṣām* 58b/4, 58a/15, 61a/2, 96a/20.

bāğ: (Far.) Bağ, büyük bahçe, bostan. 49a/20, b.-lar 12a/8, 19b/10, 32b/9, 33b/11, 34b/10, 39b/7, 69b/7, 88b/18, 112b/16, b.-ları 47a/6, 47b/17, 57a/14, 98a/1, 116b/3, b.-larını 16b/11, 112b/11, b.-larının 12b/12.

bāğ-bān: (Far.) Bahçıvan. b.-lar 7b/12.

bāğçe: (Far.) Sebze yetiştirilen yer, bostan. b.-ler 12a/8, 34b/10, 52a/4, 69b/7, 88b/18, b.-leri 19b/16, 34b/14, 37a/13, 116b/3, 128b/14, b.-lerini 16b/11, b.-si 97a/13.

bāğçelü: (Far.+T) Bahçesi olan. 37a/10, 83a/16.

bağdādī: (Ar.) Bağdat'ta ait, Bağdat işi. bkz. bağdādiyye. 142b/6.

bağdādiyye: (Ar.) Bağdat'ta ait, Bağdat işi. bkz. bağdādī. *şiyāb-ı b.* 142b/5.

bāğlu: (Far.+T) Bağlı olan. 83a/16, 129b/21.

bahār: (Far.) Bahar evvel b.-da "ilk bahar" 141b/16, *nūr-ı b.-i hadīka-i hilāfet* 2a/1.

baħr: (Ar.) Deniz. 7a/13, 7b/20, 8a/5, 8a/20, 8b/5, 10b/5, 11a/19, 11b/2, 25b/20, 27b/12, 31b/15, 35a/4, 35a/5, 36a/20, 38a/10, 39b/5, 40a/11, 40a/13, 40b/14, 41a/5, 42b/9, 51b/13, 56a/16, 62a/8, 63b/2, 63b/10, 64a/1, 64a/2, 64a/4 64a/14, 65a/20, 67b/12, 70a/15, 74b/5, 76a/21, 86b/13, 86b/14, 84b/21, 91a/10, 91b/5, 97b/4, 98b/6, 99a/6, 103b/20, 104a/20, 104b/1, 105b/19, 106b/19, 107a/18, 107a/19, 109b/16, 111b/6, 112b/11, 115a/12, 119a/6, 133b/5, 136a/16, 139a/1, 140a/18, 142b/15, 144a/19, 147b/3, 147b/12, b.-de 8a/18, 11a/15, 78b/19, 119a/6, 136a/19, b.-den 8b/9, 9a/18, 11a/17, 32b/7, 33a/20, 33b/1, 64a/7, 88a/15, 99b/4, 114b/20, 124b/3, b.-dür 7a/11, 11a/11, 103b/19, 117b/10, b.-e 11a/19, 16b/14, 20b/19, 21b/7, 38b/17, 41b/14, 44b/12, 47a/10, 53b/12, 53b/17, 63b/4, 66b/11, 73a/18, 76a/21, 86b/15, 91b/2, 100a/10, 105a/12, 105b/3, 138b/7, 145a/2, 147b/20, b.-edür 104b/19, b.-i (b) 85b/6, 100b/9, b.-inde 112b/17, b.-le 8b/9, b.-ün 6a/10, 6b/5, 7a/12, 8b/2, 8b/14, 10a/11, 11a/14, 11a/16, 11b/5, 11b/9, 11b/10, 33b/10, 43b/11, 133b/10, *b.-i abüskün* 11b/3, 25b/21, *b.-i 'ayzāb* 77a/21, *b.-i azağ* 124a/3, 130a/7, *b.-i berber* 6b/18, *b.-i birtāniya* 96a/8, *b.-i bürdil* 8b/9, 45b/10, 96a/9, *b.-ü'l-bürdil* 2b/12, *b.-i cenübī* 104a/10, *b.-i çin* 6a/6, 7a/9, 6b/16, 7b/1, *b.-i cürcān* 11b/3, *b.-i dāyire* 124b/4, *b.-ü'l-derenk* 2b/12, *b.-i ebyaz* 116b/12, *b.-i esved* 116b/13, *b.-i fāris* 7b/1, 16b/20, 18a/9, 19a/17, 19b/12, 19b/18, 19b/19, 20a/1, 29a/6, 39b/5, 43b/11, 43b/12, 57a/14, 63a/17, 64b/19, 70a/14, 70a/14, 70b/6, 73b/12, 90b/15, 90b/16, 90b/17, 92a/21, 93a/3, *b.-ü'l-fāris* 2b/11, 6b/18, 7a/18, 105a/9, 119a/5, 122b/18, 124b/3, 124b/6, 127a/14,

127b/5, 145b/19, 146a/18, *b.-i feyyūm* 54a/7, *b.-i ġarb* 93a/11, 133b/2, *b.-ü'l-ħazar* 2b/11, *b.-i ħazez* 6a/7, 20a/12, 20a/12, 20a/17, 21b/5, 21b/6, 25a/15, 25b/4, 25b/5, 28a/17, 20b/1, 41b/12, 62b/3, 78a/7, 92a/13, 92a/9, 97b/17, 97b/14, 102a/11, 126a/18, *b.-ü'l-ħazez* 11b/2, *b.-i hind* 6b/17, 7a/10, 7a/11, 7b/1, 7b/21, 8a/21, 20b/13, 63b/21, 64b/21, 78a/13, 83b/16, 87b/10, 120a/8, 120a/17, 127a/5, 135a/15, 146a/18, 147b/4, *b.-ü'l-ħoķand* 2b/13, *b.-i ķaram* 10b/2, *b.-i ķırım* 81b/2, 86b/6, 125a/12, 126a/13, *b.-i ķulzüm* 6b/19, 7b/19, 8a/14, 61a/7, 61a/18, 63b/15, 63b/15, 92a/3, 103b/18, 106b/4, 111a/10, 118b/19, 119b/9, 134b/7, 134b/7, *b.-ü'l-ķulzüm* 2b/11, *b.-i ķurb* 68b/10, *b.-ü'l-mā-niṭāş* 2b/12, *b.-i mā-niṭş* 10a/20, *b.-i mezkūr* 10b/15, *b.-i muḫiṭ* 6a/6, 9a/1, 9a/1, 9a/6, 9a/7, 20b/19, 22b/6, 35a/1, 35a/11, 38a/14, 38a/19, 39a/16, 45b/16, 57a/10, 85b/4, 89a/18, 89a/19, 94b/13, 96a/15, 98b/17, 101a/7, 108a/12, 108b/10, 108b/13, 112b/15, 128b/5, 131b/19, *b.-ü'l- muḫiṭ* 2b/10, *b.-i muḫiṭ-i maġribī* 8b/4, 11a/12, 11a/17, 22b/11, 23a/8, 30a/21, 63b/9, *b.-i niṭaş* 6a/7, *b.-ü'l-niṭş* 2b/12, *b.-i oķyānūs* 7b/1, 8b/10, *b.-ü'l-oķyānūs* 2b/11, *b.-i rüm* 6a/6, 8b/9, 15b/12, 15b/15, 16a/11, 16b/6, 16b/10, 23a/8, 24b/6, 30a/7, 30a/16, 36b/10, 39a/4, 38a/7, 41a/13, 42b/4, 46b/5, 46b/11, 53b/9, 62a/15, 64b/1, 64b/2, 65b/1, 69a/16, 80b/3, 81b/1, 85b/4, 87a/6, 93b/13, 93b/19, 94a/9, 94a/10, 98b/19, 100a/7, 105b/8, 106b/10, 108b/8, 108b/10, 111a/9, 111a/10, 114b/1, 119b/6, 121b/5, 128a/19, 134b/3, 134b/9, 134b/9, 146b/15, *b.-ü'l-rüm* 2b/12, *b.-i sebte* 6a/14, *b.-ü'ş-şīn* 2b/11, *b.-i şām* 9a/1, 9a/2, 9a/3, 98b/17, *b.-i şarķ* 38a/4, 73b/9, 93a/10, 99b/12, *b.-i ṭaberistān* 11b/3, 24b/13, *b.-i ṭanca* 9a/15, *b.-i ṭarbün* 10b/2, *b.-i 'ummān* 89a/12, *b.-i vereng* 8b/9, 11a/19, *b.-i yemen* 67a/21, 77a/21, 147b/4, *b.-i ziftī* 6b/8, *b.-i züķāk* 38a/16, 95b/18, 103a/5, 108b/9, 133a/19, 136b/12, *b.-ü'z-züķāk* 8b/12, 103b/8, 112b/15, 129b/18, *bābü'l-b.* 33b/15, *ehl-i b.* 146a/1, *ħāric-i b.-i aḫḫar* 20b/7, 79a/5, 88a/14, 91a/3, 138b/12, *ħāric-i b.-i hind* 125b/10, 127b/20, *ħāric-i b.-i şīn* 113b/11, *ma'rifeti't-tüccār-i b.-ü'l-Muḫiṭ* 2b/10, *sāhil-i b.* 64a/19, *sāhil-i b.-de* 33a/19, 55b/17, 57a/18, 88a/18, 94b/17, 95b/7, 96a/15, 99b/18, 103a/11, 103a/20, 104b/17, 109a/13, 137b/9, *sāhil-i b.-den* 63b/11, 63b/12, *sāhil-i b.-e* 85a/11, *sāhil-i b.-i fāris* 63b/19, 104a/19, *sāhil-i b.-i ħazez* 25b/1, 25b/20, 26a/8, *sāhil-i b.-i hind* 77b/17, 89a/1, 125b/15, 123a/8, *sāhil-i b.-i ķulzüm* 7b/19, 40b/13, 91a/13, 107a/17, 131a/2, *sāhil-i b.-i rüm* 131a/21, 136a/13, *sāhil-i b.-i şām* 26a/15, 146b/20, *sāhil-i b.-i ṭaberistān* 138a/14, *sāhil-i b.-i 'ummān* 120a/7, *sīfü'l-*

b.-e 7a/15, *zıkr-i b.-i bürdil* 11a/11, *zıkr-i b.-ü'l-ḥazez* 11a/21, *zıkr-i b.-i muḥīt* 6a/7, *zıkr-i b.-i vereng* 11a/15.

baḥreyn: (Ar.) İki deniz. 144b/11, *b.-ı berber* 144a/18, *b.-ı būlya* 119b/7, *b.-ı cebel* 101b/15, 100b/3, 113a/15, 116b/2, 118b/4, 118b/10, 120a/19, 121b/7, 123b/8, 142a/17, 146a/13, *b.-ı cezīre* 139a/8, *b.-ı deylem* 102a/11, 137a/10, *b.-ı dicle* 146a/11, *b.-ı ermen* 107b/9, *b.-ı ezrebicān* 130a/11, *b.-ı fāris* 130a/18, 142a/9, *b.-ı ḡāne* 108a/12, *b.-ı ḡarb* 108b/11, 108b/12, *b.-ı heyāṭla* 130a/9, *b.-ı ḥorāsān* 109b/6, 110b/11, *b.-ı kūhistān* 121b/21, *b.-ı lunberdiyye* 128b/10, *b.-ı ma'ber* 137b/8, *b.-ı maḡrib* 108b/16, 119a/18, *b.-ı māverā-i enhār* 110b/11, *b.-ı mıṣr* 104b/6, 130b/10, *b.-ı münībār* 146a/21, *b.-ı šīn* 101a/20, 110b/2, *b.-ı rūm* 106b/10, 107a/8, 116b/12, *b.-ı sūdān* 106b/5, 108a/9, 108b/11, 123a/14, *b.-ı šām* 109b/1, 111b/18, 114b/1, *b.-ı ṭevāyif-i etrāk* 146a/19, *b.-ı toḥārüstān* 146b/2, *b.-ı türk* 109b/9, 111a/4, 115a/5, 136b/2, *b.-ı zenc* 120a/17, *aḡir-i b.-ı fūlfūl* 127a/6, *ekber-i b.-ıdur* 136b/9, *ḥadd-ı b.-ı türk* 102b/16, *ḥāric-i b.-ı sūdān* 127a/2, *ḥudūd-ı b.-ı cebel* 105a/10.

baḥrī: (Ar.) Denize ait, denize mensup, denizle ilgili. 29a/7.

ba'īd: (Ar.) Uzak. 133a/7, *b.-dür* 126a/19, *mesāfe-i b.-edür* 70a/15, *b. ol-* 22a/11, 22a/16, 22a/17.

baḳāyā: (Ar.) Kalıntılar. *b.-sındandur* 146b/3.

baḳır: Bakır [Cu]. 39a/20, 99a/3, 111a/6, *b.-dan* 33b/21, 69b/10, 82a/12, 82a/20, 89b/21.

baḳıyye: (Ar.) Artan, geri kalan, artık. *b.-si* 6a/4, 78a/6, *b.-sini* 147b/4.

bāḳī: (Ar.) Sürekli, kalıcı. *b. ka/-* 3b/18, 17a/20, 41b/9, 66a/5, 104a/21.

baḳḳam: (Ar.) Baklagillerden, odunundan kırmızı boya çıkarılan bir ağaç [Haematoxylon Campechianum]. 127b/20, *b. ağacı* 127a/7, 127a/7.

bal: Bal arılarının bitki ve çiçeklerden topladıkları bal özünden yapıp kovanlarındaki petek gözlerine doldurdukları, rengi beyazdan esmere kadar değişen tatlı, koyu sıvı madde. 36b/14.

balçuḳ(ḡ): İçinde çeşitli organik maddeler bulunan, genellikle kil, koyu, yapışkan çamur, mil. 101a/15, 101a/16, 113a/16, *b.-dur* 13a/18, *b.-ı (b)* 69b/12, *b.-ıdur* 101a/14.

balıḳ(ḡ): Balık. 13b/5, 13b/7, 13b/19, 101b/2, *b.-dan* 12b/8, *b.-ın* 12a/19, *b.-lar* 7b/16, 12a/11, 13b/16, 14b/3, *b.-ları* 13a/12, *b.-uḡ* 12a/20.

balta: Balta. b.-ya 102a/13, 110a/8, 110a/9.

baña: Ben zamirinin yönelme durum ekli biçimi. 49b/3.

bānī: (Ar.) Bina eden, yapan, kuran, kurucu. b.-si 75b/1, 85a/20, 128a/15, 144b/4, 146b/6, b.-sinde 145b/1.

bānū: (Far.) Kadın, hatun, kadın. *şarāy-ı b.* “ bir saray” 97b/16.

baş-: Basmak, örtmek, bürümek, kaplamak. b.-ıcağ 65a/6, b.-mamağ 145b/17, b.-up 69b/13.

bāsīt: (Ar) Yayan, yayıcı. *b.-ü'l-enn* 2b/7.

basīṭ: (Ar.) 1. Sade, düz, arızasız, engelsiz. *b.-i gābrā* 1b/4.

bast: (Ar.) Yayma, açma, uzun uzadıya anlatma. *b. eyle-* 1b/4.

baş: 1. İnsan ve hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun, ağız vb. otganları kapsayan, vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser. 6a/9, 23b/2, b.-ı 75b/15, 75b/18, 75b/19, b.-ın 23b/3, 113a/2, b.-ları 100b/18, b.-larını 23b/1. 2. Bir şeyin uçlarından biri. b.-ının 62a/19, köprü b.-ı 72a/12. 3. Bir şeyin en üst noktası. 41b/3, b.-ındadır 24a/10, b.-ından 43a/14. 4. Kaynak. b.-ı 18b/6.

başka: Farklı, özge. 82a/1.

başla-: Başlamak. b.-mışdur 29b/8, b.-yup 7b/6, 10b/10, 10b/12, *beglük étmege b.-yup* 82a/1.

bat-: 1. Batmak, bir sıvının üstüneyken içine gömülmek. b.-up 12b/10, 2. Dünyanın dönüşü dolayısıyla güneş, ay ve yıldız ufkun altına inmek. gün b.-duğundan sonra 33b/4, gün b.-duğdan sonra 33a/18.

batak: Üzerine basıldığında çöken çamurlaşmış toprak. b.-lar 13a/1.

baṭāyih: (Ar.) Sazlı, kamışlı dereler b.-a 16b/19, *b.-i 'irāk* 137a/7.

baṭḥā': (Ar.) Dağ arkasındaki dere. *b.-yı mekke* 130b/5.

baṭīḥa: (Ar.) Sazlı, kamışlı dere, gölcük b.-nuñ 11b/13, b.-sına 14a/10, b.-sı 14a/13, *b. ol-* 14a/12.

batn: (Ar.) İç. b.-ı 5a/12.

bayram: Özel olarak kutlanan gün. b.-ları 108b/2.

bāzār: (Far.) Pazar, çarşı, pazar yeri. 91b/16, 91b/17, b.-laruñ 91b/15, *b. tur-* “pazar kurmak” 50b/7, *ehli-i b.-i* 75a/18.

ba‘zı: (Ar.) Birazı, bir kısmı; kimi. 7a/5, 8a/19, 10a/13, 28a/15, 28a/16, 29a/7, 29a/7, 29a/7, 29a/7, 29b/10, 32a/11, 32a/12, 32a/13, 32b/10, 43a/7, 57b/14, 57b/14, 63a/11, 63b/17, 72b/14, 72b/18, 73b/9, 82a/14, 83a/13, 87a/1, 87a/18, 88a/11, 86a/2, 91a/10, 92b/2, 92b/20, 94a/4, 94a/4, 94a/4, 99b/20, 118b/5, 119a/7, b.-lar 4a/12, 5a/6, 12a/3, 14a/7, 14a/8, 14a/8, 24a/7, 24a/7, 24a/8, 24a/8, 21b/10, 21b/11, 21b/12, 26a/12, 27b/12, 27b/14, 29a/4, 29a/4, 29a/4, 30b/4, 31b/5, 31b/8, 31b/21, 32a/14, 33b/18, 33b/19, 34a/4, 34a/7, 34a/10, 34a/21, 34b/1, 34b/12, 34b/17, 34b/21, 35a/20, 35b/3, 35b/18, 36a/2, 36a/3, 36a/12, 36a/12, 37b/6, 39a/15, 41a/1, 42a/11, 43a/18, 49a/17, 49a/20, 49a/21, 44b/19, 46a/10, 48a/4, 51b/17, 54b/3, 55a/20, 57a/8, 58b/13, 60b/17, 63a/18, 67a/6, 68b/17, 71b/1, 71b/7, 71b/9, 76b/7, 77a/3, 80a/19, 80b/3, 82b/14, 84b/20, 86b/2, 87a/5, 88b/6, 89a/11, 92b/19, 93b/20, 94a/1, 94a/2, 95a/6, 95a/9, 96b/16, 97a/9, 98b/2, 98b/19, 99b/16, 101b/11, 102a/4, 102b/4, 102b/15, 107a/2, 108b/20, 110b/9, 111a/14, 113a/4, 113a/5, 113a/14, 114a/10, 114a/19, 117b/20, 118a/11, 118a/19, 120b/8, 120b/19, 121b/7, 121b/9, 121b/19, 122a/3, 122a/10, 122b/14, 123a/14, 125a/1, 126b/11, 126b/6, 126b/7, 127a/13, 128a/18, 128b/19, 129a/10, 129a/14, 130a/15, 134b/16, 135a/14, 136b/4, 137a/13, 137a/2, 138b/13, 139a/11, 139a/14, 140a/9, 140b/10, 142a/8, 142b/10, 142b/14, 142b/15, 143b/18, 144b/11, 145b/2, 145b/6, 145b/7, 145b/16, 145b/18, 146a/7, 146b/6, 147a/9, 147b/5, 147b/8, 147b/9, b.-sı 14b/8, 19a/21, 19b/3, 19b/5, 43a/7, 44b/6, 44b/6, 60b/10, 61b/6, 61b/8, 71b/12, 71b/13, 78a/5, 78a/5, 78a/6, 83a/13, 136b/2, b.-sına 145a/19, b.-sında 43a/20, b.-sını 63a/2.

be: (Far.) Kelimelere -e halini verir. *b.-gūr* 65b/7.

bebr: (Far.) Eski kitaplara göre, Hindistan’da ve Afrika’da bulunur, kediye benzer, gayet büyük, üstü yol yol tüylü, saldırdığı zaman derisindeki tüyleri kabarıp korkunç bir manzara arzeden, arslanın bile korktuğu, azgın bir canavarmış. 101a/11.

bedel: (Ar.) Bir şeyin yerini tutabilen karşılık. b.-i 35b/4, 45b/4, 86b/2, 102a/7, 120b/19, 128a/19, 129a/15, 133b/14, 140b/13, b.-idür 31b/21, *bī-b.* “benzersiz” 52a/5.

beden: (Ar.) Gövde, vücut, cisim, ten. b.-de 133a/3, b.-lerinde 7b/15.

beg: Bey. b.-ler 94a/3, 94a/4, b.-leri 59a/1, *çin b.-leri* 51a/21.

begen-: Beğenmek, iyi ya da güzel bulmak. b.-üp 73a/18.

beglik: Beylik, merkeze tam bağlı olmayarak bir beyin yönetimi altındaki ülke, emirlik, emaret, mirlik. *b. étmege başla-*. 82a/1.

behāyim: (Ar.) Dört ayaklı hayvan. 101b/4.

belde: (Ar.) Şehir, kasaba, memleket. 54b/12, b.-dür 65b/20, 72a/2, 72a/6, 77a/11, 86b/7, 87b/3, 87b/5, 93b/12, 94a/14, 96a/19, 104a/7, 104b/6, 106b/5, 109a/11, 110b/2, 110b/11, 116a/16, 119a/18, 128a/15, 130a/19, 137b/9, 141b/4, 142a/9, 144b/15, b. idi 105b/2, 105b/19, 107b/10, b.-ye 134a/2, *b.-i ḥasine* 107b/2, *b.-i kadīme* 115a/10, *b.-i kadīme-i ‘aẓīm* 49a/10, *b.-i kebīre* 92b/18, 102a/9, 107a/8, *b.-i kebīre-i müsavvere* 93a/15, *b.-i meşhūre* 78a/21, *b.-i şağīre* 51b/9, 74a/7, 76b/15, 80a/18, 90a/5, 93a/8, 94b/8, 94b/17, 95b/10, 98a/1, 98a/7, 99a/17, 101b/21, 137b/13, 140b/4, 147b/12, *b.-i şağīre-i ğayr-ı müsevvere* 29a/10, *b.-i tayyīb* 63b/2, *b.-i tayyibe* 89b/19, 99b/9, 143b/8, *beldet b.-ü’t-tayyibe* 117b/7, *b.-i za‘īre* 80a/18.

beled: (Ar.) Şehir, memleket. *b.-i mezbūr* 117b/9, *‘arż-ı b.* 5b/7, 5b/11, *tūl-ı b.* 5b/7, 5b/8.

belesān: (Far.) Pelesenk ağacı. *şecer-i b.* 107b/21.

belki: (Ar. bel + Far. ki) Olabilir, muhtemel olarak. 3a/9, 7b/17, 14a/6, 21b/17, 22a/8, 101a/17.

ben: Teklik birinci kişiyi gösteren söz, zamir. 46a/4, 55b/3, 73a/19, 73a/19, 81b/12, 114b/14, 145a/19, b.-üm 21b/19, 145b/13, b.-ümle 111b/6.

benān: (Ar.) Parmaklar, parmak uçları. *b.-ı beyān* 1b/13, 117b/17.

bend: (Far.) Su biriktirmek için akan suyun önüne yapılan set, bütet. *b.-i ḥazez* 128a/15.

bende: (Far.) Kul, köle. *b.-i dā‘i-i fēvka‘l-āde* 2a/12.

benefşe: (Far.) Menekşe. *duhn-ı b.* 119a/19.

benī: (Ar.) Oğullar *b. isrā‘īl* 61a/5, 139b/19, *b. kāvān* 63a/16, *b. ken‘ān* 93b/20, *b. tīlūn* 113b/15, *b. ümeyye* 55a/9, 103a/18, *bilād-ı b. ‘āmir* 74a/9, *enbiyā-i b. isrā‘īl* 139b/16, *ḥillet-i b. mezīd* 69a/7, *ḥulefā-yı b. ümeyye* 132a/17, *ḥulefā-yı b. ümeyye* 26a/19, 53b/4, 68b/2, 72b/3, 117a/17, 117b/12, 118a/18, *maṭlab-ı ā‘lā-yı b. ādem* 126b/15, *mülūk-i b. ümeyye* 75b/19, 77b/3, *mülūk-i b. sāsān* 130b/14, *tīh-i b. isrā‘īl* 30a/12, 30a/17, 64b/2, 93b/14, 119b/8.

bennā: (Ar.) Yapı yapan, mimar, kalfa, dülger b.-ları 41b/5.

benū: (Ar.) Oğullar. *b. ‘abīd* 62a/4, *b. hāšim* 89b/15, *b. temīm* 105a/6, *b. ümeyye* 118a/19.

beñze-: Benzemek, iki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak. b.-mezdür 66a/21, b.-r (o) 40a/3, 54a/20, 133a/3, b.-r 5a/10, 43b/2, b.-rdür 127a/7, 127a/8.

beñzedil-: Benzetilmek, benzeme işine konu olmak. b.-üp 97a/11.

ber: (Far.) Üzere. 54a/21, 54b/2. *ma‘rifetü’l-b.-bahīrāt* 2b/13, *b.-gāyet* 28b/6, *b.-darü’s-saltan* “Saltanat yeri, Bursa, Edirne, İstanbul gibi Osmanlı İmparatorluğu başkentlerine verilen ad.” 28a/8, *b.-vech* 75b/20.

berāber: (Far.) Birlikte bulunan, bir arada, musavi, bir hizada, farksız. 4a/10, b.-ine 9b/9, 23b/12, *b. bul-* 52b/10, *b. ét-* 54b/20, *b. idi* 135b/12, *b. ol-* 3b/11, 3b/14.

berd: (Ar.) Soğuk. b.-i 109a/11, 109b/7, *şiddet-i b.-den* 50b/12.

beriyye: (Ar.) Çöl, ova. 29b/2, 37b/4, 48a/17, 72b/2, 110b/6, 132a/4, 147b/4, b.-de 48a/15, 68b/6, 80a/4, b.-den 70a/7, b.-sinde 39b/16, b.-dür 61a/7, 92a/5, 94b/15, *b.-i eyle* 61a/7, *b.-i kebīre* 30a/14, *b.-i sincār* 17a/11, 18a/13, *semāve b.-si* 30a/13, *semāve b.-sidür* 30a/13.

berk: 1. Sağlam, sıkı, muhkem, kuvvetli. 18a/18, 33b/2, 124a/19, b.-dür 61a/8, 2. Katı, sert. b.-dür 44a/10, 72a/19, 93a/17, *b. ol-* 31b/19.

berķ: (Ar.) Şimşek. *ra‘d ü berk* “Gök gürültüsü ve şimşek” 31b/16.

berkit(d)-: Berkitmek, kuvvetlendirmek. b.-ürler 43b/1.

bermek: Mekke’nin koruyucusu. “Yazarın verdiği anlam.” 141b/18, 141b/18, 141b/21, b.-ün 141b/21, *b. ol-* 141b/21. (?)

bermeke: Mekke’nin koruyucusu. bkz. bermek. b.-den 141b/18. (?)

berr: (Ar.) Kara, toprak. b.-de 136a/17, 136a/19, b.-den 85b/5, 91b/2, 114b/20, b.-e 73a/18, 104b/19, 117b/10, b.-edür 38b/17, *b.-i ‘adve* 22b/19, 132b/12, *b.-ü’l-‘adve* 8b/15, 8b/16, 22b/12, 31a/15, 42a/2, 79a/17, 108b/17, 108b/19, 108b/21, 133b/9, *b.-i aḥir* 125a/13, *b.-i ġarbī* 10b/12, *b.-i ḥabeşe* 66b/11, *b.-i ḳalīl* 104a/20, *b.-ü’l-mā’i* 15b/9, *b.-ü’l-mā’ ol-* 56b/7, *b.-i şarķī* 10b/12, 117b/16.

berreyn: (Ar.) İki kara. *sulṭānū’l-b.* 117b/1.

berri: (Ar.) Karaya [toprak] ait, kara ile ilgili. bkz. berriyye. 29a/7.

berriyye: (Ar.) Çöl, ova. bkz. berri. b.-lerden 108a/11, b.-de 105a/6, b.-lerine 108b/10.

berü: Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye. 79b/18, b.-de 99a/17, b.-den 5a/5, b.-sinde 4a/6.

bes: (Far.) Pes, sonra. 111b/1.

besâtin: (Ar.) Bostanlar, sebze bahçeleri. 86a/19, 87a/12, 92b/3, 122b/1, b.-i 60b/1, *b.-i kalîle* 98b/11, 101b/13, 125b/17, *b.-i keşîre* 86a/18, 91a/10, 91b/20, 96b/3, 99a/18, 104b/12, 124a/8, 131a/19, *nâhiye-i keşîret-ü'l-b.-dür* 114a/20, *ve'l-b.* 65b/18.

bêş: Beş. 3a/2, 4b/1, 11b/17, 11b/18, 18a/16, 27a/11, 29a/17, 29a/18, 32a/15, 34b/14, 35a/16, 35a/17, 35b/1, 38b/9, 39a/11, 39a/13, 62a/20, 62b/9, 64a/10, 66a/8, 69a/3, 73a/16, 73b/21, 88b/8, 89a/3, 91a/21, 91b/3, 94a/5, 94a/8, 94b/2, 99a/2, 109a/2, 112a/1, 112a/1, 116b/7, 116b/7, 118b/11, 124a/10, 124a/17, 125a/17, 132b/16, 147b/20, b.-i 15a/3, 15a/4.

bêş biñ sekiz yüz yigirmi: Beş bin sekiz yüz yirmi. 5820. 116b/20.

bêşer: Beş sayısının sıra sıfatı 145a/14.

bêşinci: Beş sayısının üleştirme sıfatı. 6a/7, 5a/18, 64a/13, b.-si 19a/11, 94a/7.

bêş yüz: Beş yüz. 8b/2.

bevâr: (Ar.) Yok olma, mahvolma, çürüme ve'l-b. 148a/15.

bey^ç: (Ar.) Satma, satı, satılma, satın alma. b.-ler 132a/6, *b. olun-* 119a/3, 121a/19, *b. ü şirâ ét-* "alım satım" 48a/20, 81a/6, 81a/8.

beyân: (Ar.) Anlatma, açık söyleme, bildirme. 44b/1, 143a/9, b.-ı 36b/17, 118a/10, b.-ına 10b/3, b.-ındadır 3a/3, 3a/4, 3a/4, 3a/5, 3a/5, 3a/7, 22b/6, b.-uñ 141b/16, *b. ét-* 6a/12, 10b/4, 11b/6, 11b/14, 15a/17, 28a/14, *b. eyle-* 22a/5, *b. olun-* 8b/4, *b. olun-* 46b/12, 61a/1, 105b/7, 132a/13, 140b/5, 141b/14, *benân-ı b.* 1b/13, 117b/17.

beyâz: (Ar.) Aklık, ak. 4b/21, 5a/3, 56b/4, 101a/15, b.-dur 4b/14, 4b/18.

beyâzlık(ğ): (Ar.+T.) Beyaz olma durumu. b.-ından 33a/14.

beyn: (Ar.) Ara, aralık. *aḥkem-i b.-e'n-nās* 2b/4.

beyt: (Ar.) 1. Mesken, hane, ev. 54a/13, 54b/2, 54b/7, b.-i (b) 76a/8, *b.-i bereke* 41a/2, *b.-i ḥabrūn* 54a/13, *b.-ü'l-laḥm* 54b/2, *b.-ü'l-maḥdis* 46a/12, 46a/14, 46a/16, 54a/18,

54b/3, 54b/6, 54b/17, 54b/19, 54b/20, 55a/10, 55b/9, 55b/12, 80a/21, 109a/20, 111b/19, 120a/12, 139b/11, 139b/18, 139b/21, *b.-ü'l- maḳdis taḡı* 55b/7, *b.-ü'l- mäle* 76a/6, *b.-ü'l-muḳaddes* 30a/12, 30a/15, 30b/17, 40b/18, 82b/20, *ehl-i b.-inüḡ* 55a/9. 2. Anlam bakımından birbirine bağlı iki dizeden oluşmuş şiir parçası.117b/7.

bez: Bez, herhangi bir iş için kullanılan dokuma. 33a/14, 111a/6, b.-ler 48b/7.

bınar: Pınar. 25a/10, 58a/12, 89a/15, 96b/1, 99a/18, 108a/16, b.-ı 26a/20, b.-lar 41b/15, b.-ları 27b/3, 90b/7, 107a/9.

bınduḳ: (<Ar. funduḳ) Fındık. bkz. finduḳ. *şecer-i b.*70a/20.

bıraḳ-: Bırakmak, koymak. b.-duḳları 126a/9.

bi: (Ar.) İle. *b.-'avn-i Allahi Ta'ālā* 111a/20, 111b/4, *b.-'ināyet-i rabbāniyye* 117b/5,

b.-'aynihi "aynıyla olduğu gibi." 52b/6, *b.-faḳlı'l-lahi'l-meliki'l-ġaffār* 148a/15, *b.-ġayr-ı 'umd* 1b/2, *b.-'l-ḫaḳḳ* 2b/4, *b.-'l-küllıye* 19a/3, 30a/16, 73a/20, 80a/19, 116b/17, 120a/7, 142a/5, 145b/4, *b.-'r-refāhiyye* 71b/9, *b.-'ş-şihḫat* 124a/21, *b.-'t-tamām* 13a/21.

bī: (Far.) –sız, -maz son ekleri anlamında kullanılan Farsça bir ön ek. *b.-bedel* "benzersiz, eşsiz." 52a/5, 56b/12, 65b/6, *b.-ġāye* 101a/12, *b.-ḫadd* 14b/10, 21b/8, 103b/9, 110a/10, 122b/1, *b.-ḫuzūr* 34a/13, *b.-ḫuzūr ét-* 76b/1, *b.-ḫuzūr b.-lar idi* 34a/13, *b.-ḫuzūr ol-* 65b/8, *b.-naḫır* 59a/10, *b.-nihāye* 39a/1, 47a/6, 47a/13, 67b/10, 101a/11, 102a/14, 112b/16, 115a/11, 123a/9, 137a/16, 141a/2, 141a/15, 142a/3, 145b/4, *b.-şümār* 14b/10, 21b/8, 27b/3, 37b/4, 43a/17, 46b/20, 47a/5, 49a/14, 52a/10, 86a/19, 92a/10, 97a/12, 97b/12, 98b/1, 99a/4, 100b/3, 102a/8, 103b/9, 109b/4, 110a/10, 122b/1, 127a/15, 130a/12, 142a/19, 143b/10, *b.-şümār-ı eşcār* 27b/3, *aşār-ı 'azıme-i b.-nihāye* 38b/4, *cevāhir-i şalavāt-ı b.-nihāye* 1b/15, *eş'ār-ı b.-şümār* 119a/3, 119a/17, *eşcār-ı b.-şümār* 50b/4, 70a/19, 83b/2, *minnet-i b.-pāyān* 1b/5, *şahrā-yı b.-kerānī* 139a/4, *sitāyiş-i b.-ḳıyās* 1b/12, *şükr-i b.-kerān* 1b/7, *zevāhir-i taḫıyyāt-ı b.-ġāye* 1b/15.

biç-: Biçmek, ekin, ot vb.ni orakla, tırpanla, makine ile kesmek. b.-üp 117a/21.

biḫār: (Ar.) Denizler. 63b/13, 101a/7, *b.-ı ġarbiyye* 5a/18, *b.-ı kibār* 6a/5, *b.-ı şarḳıyye* 5a/21.

bil-: Bilmek, bir şeyi anlamış ve öğrenmiş bulunmak. b.-diler 34a/18, b.-dükten 4a/4, b.-inceye 81a/8, b.-mesün 73b/1, b.-meyüp 4a/2, b.-ür 3b/21, 145a/18, b.-ürler 13b/21, b.-ür mi 73a/21, b.-ürem 73a/20.

bilâ: (Far.) -sIz son eki anlamında kullanılan Farsça bir ön ek. *b.-meded* 1b/4.

bilâd: (Ar.) Memleketler, şehirler, kasabalar. 18b/4, 49b/14, b.-a 11b/2, 13b/21, 37a/11, 58b/9, 63a/1, 69b/9, 74a/15, 77b/8, 77b/9, 77b/10, 80a/7, 99a/19, 134b/11, b.-ı (b) 17b/3, 17b/5, 17b/9, 70b/13, b.-ı 66b/10, 83a/13, 86b/8, 98b/17, b.-ına 11b/1, b.-ında 81a/5, b.-ıdur 93b/5, b.-ınuş 81a/21, b.-larını 82a/3, b.-uş 21b/1, 44b/21, 63a/2, *b.-ı ‘avālī* 147a/15, *b.-ı bāsīlīseye* 9b/19, *b.-ı bāziye* 65b/1, *b.-ı benādīka* 10a/18, *b.-ı beni ‘āmīr* 74a/9, *b.-ı beyhağ* 72a/5, *b.-ı bulğār* 81a/2, *b.-ı cebel* 5b/2, 25a/8, 27a/8, 28a/16, 28a/18, 46b/18, 62a/11, 71b/10, 72b/9, 73b/9, 73b/10, 76b/8, 78a/10, 82b/13, 83b/14, 84a/13, 85a/14, *b.-ı ceneve* 65b/1, *b.-ı cerīd* 48a/5, 60b/1, *b.-ı cezīre* 63a/3, 67a/10, 74a/21, 77b/6, 88a/1, 92a/6, 92b/10, 96b/17, *b.-ı cibāl* 40a/16, *b.-ı cūzerāt* 99b/18, *b.-ı çīn* 6a/19, 6b/12, 6b/13, 6b/16, 7a/6, 7a/7, 20b/16, *b.-ı deylem* 61b/8, 66a/16, 80b/12, 82b/14, 84b/21, *b.-ı diyār-ı bekr* 71b/16, *b.-ı endelūs* 45b/12, 52a/6, 81b/3, *b.-ı ermen* 16b/8, 26a/14, 28a/15, 28b/3, 45a/15, 59b/18, 87a/16, 92b/18, 102b/18, *b.-ı ermeniyye* 81b/2, *b.-ı errān* 20a/17, 20a/18, *b.-ı etrāk* 57b/14, *b.-ı ezrebīcān* 20a/18, 45a/4, 72a/9, 78a/4, *b.-ı fāris* 20a/19, 65b/19, *b.-ı fārsī* 19b/11, *b.-ı fergāna* 27b/16, *b.-ı fezzā* 84a/20, *b.-ı firenc* 44b/11, 65a/20, *b.-ı ğavr* 15b/17, 29b/5, *b.-ı gilān* 11b/8, *b.-ü'l-ğazez* 11b/2, *b.-ı ħabeş* 44a/19, 86b/3, *b.-ı ħabeşe* 8a/21, *b.-ı ħāv'rezm* 72b/16, *b.-ı hendek* 71b/12, *b.-ı ħiṭā* 70b/11, *b.-ı hind* 6b/17, 40a/21, 57b/14, 86a/5, *b.-ı ħorāsān* 32b/20, 51a/16, *b.-ı ħūzistān* 19b/13, *b.-ı ‘irāk* 40a/16, 61b/6, *b.-ı ilāk* 40b/8, *b.-ı isbīcāb* 31b/3, *b.-ı islām* 44a/20, *b.-ı kebīre* 71b/7, *b.-ı kermān* 44b/15, 57a/2, *b.-ı koştāntīne* 26b/5, *b.-ü'l-lān* 81b/1, *r.-i laṭīniyye* 81b/19, *b.-ı ma‘ber* 78b/16, *b.-ı mağrib* 5a/17, 22b/5, 36b/16, 39b/12, 40a/20, 86a/15, *b.-ı māverāü'n-nehr* 72b/15, 71b/13, *b.-ı medyūne* 22b/20, *b.-ı minībār* 93b/11, *b.-ı mültān* 86a/4, *b.-ı münībār* 96a/18, *b.-ı müslimīn* 34a/11, *b.-ı reyy* 78a/5, *b.-ı rūm* 16a/21, 25b/2, 28a/3, 30a/4, 47a/2, 63a/9, 64b/14, *b.-ı rūmiyye* 6b/2, 8b/7, *b.-ı rūmiyye-i laṭīniyye* 81b/19, *b.-ı şakālibe* 81a/3, *b.-ı şīn* 40a/20, 57b/13, *b.-ı sicistān* 14a/21, 86a/12, *b.-ı sind* 62b/21, *b.-ı sīs* 16b/8, 45a/16, 93b/18, *b.-ı sūdān* 12a/2, 15a/7, 54a/9, 84a/3, *b.-ı sūdānī* 86a/15, *b.-ı şām* 42b/21, 63b/17, 69b/4, 83a/1, 92a/1, *b.-ı şāş* 42a/9, 44a/6, 48a/3, 72a/1, 94a/13, *b.-ı tekrūr*

47b/2, *b.-i tosḳān* 59a/2, *b.-i türk* 20b/8, 20b/16, 25b/3, 51a/1, 64b/9, 72b/14, 72b/16, 81a/3, *b.-i türkistān* 71b/13, *b.-i üsrüşene* 94b/4, *b.-i yemen* 7a/8, 23b/21, 66b/10, 94b/8, *b.-i yūnān* 45b/18, *b.-i zenc* 83b/20, 89a/6, 89a/8, 92b/4, *aḳṣā-yı b.-larına* 82a/3, *derbend-i b.-i sīs* 41a/15, *mecmū'-ı b.-i ṣāṣ* 40b/11, *sāhil-i b.-i berḳa* 9b/5.

bildür- Bildirmek, herhangi bir şeyi haber vermek. *b.-di* 145b/2.

bile: 1. Birlikte 22a/18, 92a/13, 145a/20. 2. DA, dahi. 8b/21, 26b/18, 52b/7, 55b/1, 55b/5, 57b/8, 114b/16, 116b/12.

bilegi: Bileği, kesici araçları bilelemek için kullanılan alet. bkz. *bilegü*. 80a/7.

bilegü: Bileği, kesici araçları bilelemek için kullanılan alet. bkz. *bilegi*. *b. taşu* 147b/16.

billür: (Ar.) Kristal. *b. ma' deni* 44a/15.

biḳ: Bin sayısının adı. 56b/12, 104a/3, 110b/8, 146a/5, *b.-den* 101b/9.

bin- 1. Binmek, yüksek bir şeyin veya bir hayvanın üstüne çıkış ayaklarını sallayarak oturmak. *b.-erler* 40a/3, *b.-miş* 69b/11. 2. Bir yere gitmek için tren, gemi, uçak, otomobil vb. bir taşıtta yer almak. *b.-er* 10a/20, 52b/18.

binā: (Ar.) Yapı, ev. 106a/4, 145a/8, *b.-dur* 145a/7, *b.-lar* 27b/21, *b.-ları* 99a/10, 102a/16, 123b/9, 125b/16, *b.-larının* 47b/13, *b.-sı* 31a/10, 49a/11, 49b/12, 56b/13, 76a/4, 79a/18, 113a/16, 117a/10, 117a/12, 126b/7, 129a/20, 131b/10, 132a/18, 135b/19, 135b/20, 136a/5, *b.-sına* 41b/4, 49b/10, *b.-sında* 127b/13, *b.-sındandır* 75b/13, *b.-ya* 92b/1, 110a/8, *b. ét-* 28a/8, 33a/7, 38b/8, 41a/14, 41a/19, 41b/3, 44a/16, 49b/17, 49b/20, 51a/19, 55a/1, 55b/9, 56b/17, 58a/9, 58b/7, 61a/14, 61b/13, 66a/3, 68b/2, 68b/18, 70a/11, 76a/9, 77a/18, 79a/18, 79b/5, 79b/7, 80a/12, 81b/18, 82a/7, 84b/10, 85a/4, 86b/18, 89a/20, 89b/6, 89b/15, 91a/20, 92b/19, 92b/20, 95a/7, 96b/18, 97a/3, 97a/9, 97a/10, 97b/16, 99b/1, 102a/20, 100b/10, 104b/7, 104b/11, 106a/4, 106b/12, 110b/6, 106b/17, 111a/17, 111b/9, 111b/12, 113b/4, 113b/19, 116b/15, 117a/1, 117a/2, 117a/5, 117b/12, 119b/18, 120a/2, 120b/6, 121a/7, 122a/10, 126b/1, 128a/5, 131b/8, 132a/21, 132b/2, 133a/7, 134b/18, 135b/10, 135b/11, 135b/16, 135b/17, 135b/19, 135b/21, 136a/1, 136b/2, 136b/3, 137a/3, 137a/10, 137a/16, 138b/7, 139b/16, 141b/14, 142a/18, 143a/21, 144b/7, 145b/5, 145b/7, 145b/7, *b. ét.-mişler idi* 130b/14, *b. étmiş ol-* 29a/16, *b. è.-üp* 131b/8, 136b/2, 137a/3, 139b/16, *b. eyle-* 47a/21, 59b/6, 143a/2, *b. ol-* 91b/15, *b. olun-* 91a/19, 122a/11, *b.*

olun-. 13a/9, 48a/14, 48b/16, 49a/12, 59a/5, 120a/20, *b.-yı kıbt-ı evvel* 34b/9, *eşer-i b.-yı rûmî* 108a/16, *medine-i celîle-i kadîmetü'l-b.-dur* 60b/14.

binâli: Yapılı. 48b/2.

biñ altı yüz: Bin altı yüz. 115a/17.

biñ bir: Bin bir sayısının adı. 21b/6.

biñ iki yüz altmış üç: Bin iki yüz. 117a/11.

biñ iki yüz seksen yedi: Bin iki yüz seksen yedi. 13a/7.

bint: (Ar.) Kız. *b.-i aḥmed bin fūlūn* 104b/7.

biñ üç yüz: Bin üç yüz. 11a/10.

biñ yedi yüz: Bin yedi yüz. 7a/10.

biñ yüz otuz altı: Bin yüz otuz altı. 10a/11.

bir: Bir. 2a/16, 2a/17, 2a/18, 3a/2, 3a/21, 3b/5, 3b/7, 3b/15, 3b/17, 3b/20, 4a/1, 4a/12, 5a/7, 5a/14, 5b/14, 5b/15, 5b/16, 6b/8, 6b/12, 7a/2, 7a/3, 7a/6, 7a/11, 7a/14, 7b/2, 7b/2, 7b/2, 7b/2, 7b/17, 7b/20, 8a/1, 8a/4, 8a/7, 8a/7, 8a/8, 8a/9, 8a/13, 8a/13, 8a/14, 8a/19, 8b/4, 9a/2, 9a/16, 9a/18, 9a/20, 9a/21, 9b/6, 9b/7, 9b/8, 9b/20, 10a/14, 10a/16, 10b/5, 10b/7, 10b/8, 10b/11, 10b/14, 10b/16, 10b/18, 11a/1, 11a/2, 11a/5, 11a/6, 11a/7, 11a/7, 11a/8, 11a/11, 11a/12, 11a/14, 11a/15, 11a/16, 11a/18, 11b/1, 11b/3, 11b/15, 11b/16, 11b/19, 11b/21, 12a/1, 12a/2, 12a/6, 12a/7, 12a/13, 12a/14, 12a/15, 12a/16, 12a/18, 12a/21, 12a/21, 12b/2, 12b/3, 12b/6, 12b/11, 12b/15, 12b/16, 12b/18, 13a/10, 13a/10, 13a/15, 13a/15, 13b/2, 13b/4, 13b/7, 13b/8, 13b/10, 13b/11, 13b/11, 13b/13, 13b/15, 13b/17, 13b/19, 14a/4, 14a/5, 14a/5, 14a/10, 14a/11, 14a/21, 14a/21, 14b/2, 14b/8, 14b/9, 14b/11, 14b/13, 15a/2, 15a/8, 15a/9, 15a/10, 15a/11, 15a/18, 15a/19, 15b/1, 15b/3, 15b/17, 15b/21, 16a/5, 16a/6, 16a/11, 16a/11, 16a/11, 16a/13, 16a/13, 16a/14, 16a/17, 16a/19, 16b/1, 16b/4, 16b/12, 16b/14, 16b/20, 16b/21, 17a/2, 17a/3, 17a/6, 17a/9, 17a/11, 17a/13, 17a/14, 17a/14, 17a/17, 17a/18, 17a/20, 17b/4, 17b/6, 17b/11, 17b/11, 17b/13, 17b/15, 18a/3, 18a/10, 18a/10, 18a/14, 18a/16, 18a/19, 18a/21, 18a/21, 18b/4, 18b/5, 18b/7, 18b/8, 19a/1, 19a/5, 19a/12, 19b/2, 19b/4, 19b/6, 19b/11, 19b/14, 19b/15, 20a/3, 20a/7, 20a/7, 20a/19, 20b/6, 20b/9, 20b/5, 21a/5, 21a/8, 21a/9, 21a/9, 21a/12, 21a/15, 21a/21, 21b/3, 21b/13, 21b/18, 22a/13, 22b/5, 22b/10, 22b/12, 22b/15, 22b/16,

22b/17, 22b/19, 22b/21, 23a/2, 23a/3, 23a/6, 23a/8, 23a/14, 23a/17, 23a/20, 23a/20, 23a/21, 23a/21, 23b/3, 23b/4, 23b/6, 23b/9, 23b/10, 23b/11, 23b/12, 24a/4, 24a/4, 24a/6, 24a/7, 24a/9, 24a/10, 24a/12, 24b/1, 24b/9, 24b/11, 24b/14, 24b/15, 24b/16, 24b/19, 24b/21, 25a/3, 25a/5, 25a/6, 25a/7, 25a/9, 25a/10, 25a/10, 25a/13, 25a/16, 25a/18, 25a/19, 25b/3, 25b/7, 25a/21, 25b/10, 25b/11, 25b/12, 25b/16, 25b/20, 26a/3, 26a/3, 26a/8, 26a/11, 26a/11, 26a/15, 26a/16, 26a/17, 26a/19, 26a/20, 26b/2, 26b/3, 26b/6, 26b/9, 26b/11, 26b/14, 26b/18, 26b/18, 27a/3, 27a/3, 27a/7, 27a/9, 27a/12, 27a/14, 27a/16, 27a/19, 27b/1, 27b/3, 27b/6, 27b/6, 27b/6, 27b/9, 27b/14, 27b/16, 27b/17, 27b/20, 28a/3, 28a/12, 28a/13, 28a/13, 28a/19, 28b/1, 28b/3, 28b/13, 28b/14, 28b/19, 29a/1, 29a/1, 29a/6, 29a/6, 29a/10, 29a/15, 29a/19, 29b/3, 29b/5, 29b/6, 29b/9, 29b/18, 30a/2, 30a/4, 30a/7, 30a/14, 30a/19, 30b/1, 30b/3, 30b/10, 30b/10, 30b/18, 30b/18, 31a/3, 31a/4, 31a/7, 31a/9, 31a/9, 31a/15, 31a/16, 31a/17, 31a/19, 31b/3, 31b/4, 31b/8, 31b/11, 31b/14, 31b/15, 32a/3, 32a/5, 32a/6, 32a/9, 32a/15, 32a/19, 32b/4, 32b/7, 32b/8, 32b/15, 32b/15, 32b/16, 32b/20, 33a/4, 33a/7, 33a/9, 33a/10, 33a/20, 33a/20, 33a/21, 33a/21, 33b/1, 33b/6, 33b/7, 33b/9, 33b/10, 33b/21, 34a/5, 34a/8, 34a/8, 34a/9, 34a/21, 34b/5, 34b/6, 34b/7, 34b/9, 34b/14, 34b/18, 35a/2, 35a/3, 35a/4, 35a/5, 35a/11, 35a/20, 35a/20, 35b/5, 35b/8, 35b/11, 35b/15, 35b/17, 36a/5, 36a/14, 36a/15, 36a/16, 36a/20, 36b/5, 36b/5, 36b/6, 36b/11, 36b/12, 37a/1, 37a/1, 37a/1, 37a/5, 37a/9, 37a/9, 37a/13, 37a/14, 37a/15, 37a/19, 37a/18, 37b/1, 37b/4, 37b/10, 37b/16, 37b/16, 37b/18, 37b/21, 38a/1, 38a/4, 38a/5, 38a/13, 38a/14, 38a/14, 38b/2, 38b/2, 38b/7, 38b/8, 38b/16, 38b/16, 38b/20, 39a/4, 39a/9, 39a/9, 39b/3, 39b/5, 39b/5, 39b/9, 39b/13, 39b/17, 39b/19, 39a/17, 39a/18, 39a/18, 39b/16, 40a/3, 40a/4, 40a/6, 40a/7, 40a/11, 40b/4, 40b/5, 40b/6, 40b/7, 40b/8, 40b/10, 40b/11, 40b/13, 40b/13, 40b/14, 40b/18, 40b/20, 41a/1, 41a/7, 41a/10, 41a/13, 41a/17, 41a/17, 41a/20, 41b/2, 41b/3, 41b/10, 41b/15, 41b/15, 41b/15, 41b/15, 41b/17, 41b/18, 41b/21, 42a/2, 42a/5, 42a/10, 42a/11, 42a/11, 42a/12, 42a/15, 42a/18, 42a/18, 42a/20, 42b/3, 42b/5, 42b/7, 42b/9, 42b/10, 42b/12, 42b/16, 42b/18, 42b/21, 43a/4, 43a/5, 43a/10, 43a/11, 43a/13, 43a/14, 43a/19, 43a/21, 43b/1, 43b/6, 43b/7, 43b/12, 43b/16, 43b/17, 43b/18, 43b/20, 43b/21, 43b/21, 44a/3, 44a/6, 44a/9, 44a/11, 44a/14, 44a/14, 44a/15, 44a/19, 44b/2, 44b/2, 44b/5, 44b/8, 44b/11, 44b/11, 44b/12, 44b/16, 44b/19, 44b/20, 44b/20, 45a/4, 45a/6, 45a/11, 45a/12, 45a/15, 45a/16, 45a/17, 45a/20, 45b/1, 45b/6, 45b/6, 45b/11, 45b/11, 45b/12, 45b/19, 46a/3, 46a/12, 46a/19, 46a/21, 46b/5, 46b/11,

46b/14, 46b/14, 46b/18, 47a/2, 47a/12, 47a/4, 47a/5, 47a/10, 47a/10, 47b/2, 47b/6, 47b/7, 47b/9, 47b/11, 47b/16, 47b/20, 48a/3, 48a/5, 48a/8, 48a/11, 48a/14, 48a/15, 48a/17, 48b/2, 48b/2, 48b/7, 48b/12, 48b/14, 48b/15, 48b/21, 49a/2, 49a/2, 49a/8, 49a/10, 49a/13, 49a/17, 49a/18, 49a/18, 49a/20, 49a/21, 49b/2, 49b/20, 49b/21, 50a/1, 50a/7, 50a/12, 50a/16, 50a/21, 50b/2, 50b/3, 50b/6, 50b/7, 50b/8, 50b/10, 50b/11, 50b/11, 51a/1, 51a/4, 51a/10, 52a/10, 52a/12, 51a/13, 51a/15, 51a/19, 51b/7, 51b/9, 51b/13, 51b/14, 51b/17, 51b/20, 52a/2, 52a/5, 52a/5, 52a/7, 52a/9, 52a/15, 52b/1, 52b/3, 52b/5, 52b/6, 52b/6, 52b/13, 52b/18, 52b/19, 53a/2, 53a/3, 53a/4, 53a/5, 53a/6, 53a/6, 53a/11, 53a/14, 53a/19, 53a/19, 53b/3, 53b/5, 53b/6, 53b/7, 53b/10, 53b/14, 53b/16, 53b/17, 53b/21, 54a/2, 54a/4, 54a/7, 54a/8, 54a/10, 54a/11, 54a/15, 54a/16, 54a/20, 54b/4, 54b/4, 54b/5, 54b/11, 55a/4, 55a/11, 55a/13, 55a/14, 55a/15, 55a/17, 55a/17, 55a/21, 55b/17, 56a/1, 56a/5, 56a/9, 56a/9, 56a/10, 56a/15, 56a/20, 56a/21, 56b/3, 56b/4, 56b/6, 56b/12, 56b/13, 56b/16, 56b/21, 57a/5, 57a/2, 57a/10, 57a/13, 57a/14, 57a/18, 57b/4, 57b/7, 57b/12, 57b/13, 57b/21, 58a/8, 58a/12, 58a/12, 58a/15, 58a/20, 58b/4, 58b/10, 58b/10, 58b/14, 58b/18, 59a/1, 59a/5, 59b/5, 59a/8, 59a/9, 59a/10, 59a/12, 59a/16, 59b/10, 59b/14, 59b/18, 59b/19, 60a/3, 60a/4, 60a/5, 60a/9, 60a/11, 60a/16, 60b/1, 60b/10, 60b/11, 60b/13, 60b/14, 60b/19, 60b/5, 60b/5, 60b/6, 61a/2, 61a/8, 61a/13, 61a/17, 61a/17, 61a/19, 61a/19, 61a/19, 61a/21, 61a/21, 61b/1, 61b/1, 61b/3, 61b/9, 61b/11, 61b/15, 61b/19, 61b/21, 62a/16, 62a/2, 62a/6, 62a/8, 62a/12, 62a/14, 62b/1, 62b/3, 62b/8, 62b/13, 62b/15, 62b/16, 62b/18, 63a/13, 63a/17, 63b/2, 63b/3, 63b/4, 64a/12, 64a/14, 64a/14, 64a/18, 64b/8, 64b/8, 64b/8, 64b/9, 64b/11, 64b/13, 64b/14, 64b/17, 64b/19, 64b/21, 65a/2, 65a/8, 65a/12, 65a/16, 65a/18, 65a/21, 65a/20, 65a/20, 65b/12, 65b/15, 65b/15, 65b/17, 65b/18, 65b/2, 65b/4, 65b/6, 65b/20, 66a/4, 66a/8, 66a/12, 66a/16, 66a/18, 66a/20, 66b/4, 66b/6, 66b/8, 66b/10, 66b/12, 66b/16, 66b/18, 67a/1, 67a/4, 67a/5, 67a/7, 67a/13, 67a/17, 67a/21, 67b/1, 67b/4, 67b/6, 67b/9, 67b/9, 67b/13, 67b/19, 67b/19, 67b/19, 68a/2, 68a/6, 68a/6, 68a/7, 68a/10, 68a/14, 68a/15, 68a/19, 68b/1, 68b/1, 68b/6, 68b/8, 68b/11, 68b/13, 68b/14, 68b/14, 68b/18, 69a/2, 69a/2, 69a/5, 69a/6, 69a/11, 69a/12, 69a/13, 69a/14, 69a/16, 69a/18, 69a/18, 69b/2, 69b/3, 69b/4, 69b/10, 69b/11, 69b/11, 69b/12, 69b/15, 69b/18, 69b/18, 69b/20, 70a/1, 70a/3, 70a/7, 70a/9, 70a/9, 70a/13, 70a/18, 70b/2, 70b/3, 70b/7, 70b/12, 70b/13, 70b/16, 70b/18, 71a/2, 71a/3, 71a/5, 71a/7, 71a/8, 71a/13, 71a/17, 71a/19, 71b/2, 71b/5, 71b/8, 71b/14, 71b/17, 71b/20, 72a/2, 72a/4, 72a/6, 72a/9, 72a/11,

72a/14, 72a/14, 72a/16, 72a/18, 72a/18, 72a/21, 72b/3, 72b/6, 72b/6, 72b/9, 72b/12, 72b/12, 72b/18, 73a/1, 73a/1, 73a/3, 73a/7, 73a/10, 73a/13, 73a/14, 73a/15, 73a/18, 73a/18, 73a/18, 73a/20, 73b/5, 73b/7, 73b/11, 73b/14, 73b/17, 73b/17, 73b/20, 74a/2, 74a/7, 74a/9, 74a/9, 74a/12, 74a/13, 74a/19, 74a/21, 74b/2, 74b/5, 74b/9, 74b/12, 74b/15, 74b/16, 74b/19, 74b/20, 75a/1, 75a/6, 75a/10, 75a/13, 75a/13, 75a/14, 75a/14, 75a/15, 75a/21, 75b/3, 75b/5, 75b/8, 75b/9, 75b/20, 76a/1, 76a/2, 76a/8, 76a/14, 76a/15, 76a/16, 76a/17, 76a/18, 76a/21, 76b/3, 76b/9, 76b/15, 76b/21, 77a/4, 77a/9, 77a/11, 77a/15, 77a/15, 77a/18, 77a/21, 77b/3, 77b/17, 77b/19, 78a/2, 78a/4, 78a/11, 78a/14, 78a/17, 78a/21, 78b/5, 78b/6, 78b/9, 78b/11, 78b/12, 78b/17, 78b/19, 78b/21, 79a/2, 79a/6, 79a/12, 79a/14, 79a/14, 79a/17, 79a/18, 79a/20, 79b/2, 79b/2, 79b/4, 79b/7, 79b/7, 79b/8, 79b/11, 79b/14, 79b/17, 79b/21, 80a/1, 80a/3, 80a/5, 80a/6, 80a/7, 80a/11, 80a/16, 80a/18, 80a/21, 80b/4, 80b/14, 80b/15, 80b/15, 80b/16, 80b/18, 81a/1, 81a/3, 81a/4, 81a/6, 81b/13, 82a/5, 82a/10, 82a/11, 82a/13, 82a/13, 82a/18, 82a/18, 82a/20, 82a/21, 82a/21, 82b/4, 82b/6, 82b/9, 82b/10, 82b/14, 82b/16, 82b/20, 82b/21, 83a/3, 83a/9, 83a/12, 83a/16, 83a/19, 83b/1, 83b/1, 83b/2, 83b/5, 83b/7, 83b/12, 83b/14, 83b/17, 83b/20, 84a/1, 84a/1, 84a/2, 84a/6, 84a/10, 84a/13, 84a/16, 84a/19, 84b/1, 84b/1, 84b/2, 84b/4, 84b/4, 84b/9, 84b/12, 84b/15, 84b/18, 84b/21, 85a/1, 85a/4, 85a/5, 85a/8, 85a/13, 85a/20, 86b/3, 85b/5, 85b/5, 85b/13, 85a/15, 85b/16, 85a/17, 85b/20, 86a/5, 86a/9, 86a/9, 86a/10, 86a/15, 86a/16, 86a/20, 86b/5, 86b/7, 86b/8, 86b/11, 86b/13, 86b/15, 86b/21, 86b/21, 87a/6, 87a/9, 87a/12, 87a/17, 87a/17, 87a/17, 87a/21, 87b/3, 87b/5, 87b/5, 87b/10, 87b/10, 87b/11, 87b/13, 87b/19, 88a/1, 88a/2, 88a/7, 88a/10, 88a/10, 88a/15, 88a/19, 88b/3, 88b/3, 88b/9, 88b/9, 89a/1, 89a/6, 89a/9, 89a/12, 89a/15, 89a/18, 89a/19, 89a/20, 89a/21, 89a/21, 89b/5, 89b/6, 89b/7, 89b/10, 89b/13, 89b/19, 89b/19, 89b/20, 89b/21, 90a/1, 90a/5, 90a/7, 90a/10, 90a/11, 90a/17, 90a/19, 90b/1, 90b/5, 90b/9, 90b/10, 90b/17, 90b/18, 90b/19, 91a/3, 91a/4, 91a/9, 91a/14, 91a/16, 91a/18, 91b/2, 91b/2, 91b/5, 91b/11, 91b/14, 91b/15, 91b/19, 91b/19, 92a/2, 92a/4, 92a/7, 92a/9, 92a/12, 92a/15, 92a/16, 92a/17, 92a/19, 92a/21, 92b/1, 92b/2, 92b/7, 92b/10, 92b/12, 92b/16, 92b/17, 92b/18, 92b/20, 93a/4, 93a/8, 93a/11, 93a/15, 93a/16, 93b/1, 93b/3, 93b/9, 93b/9, 93b/12, 93b/20, 94a/10, 94a/13, 94a/16, 94a/20, 94a/21, 94b/4, 94b/6, 94b/6, 94b/7, 94b/8, 94b/11, 94b/13, 94b/15, 94b/17, 94b/20, 95a/2, 95a/7, 95a/13, 95a/21, 95b/2, 95b/6, 95b/8, 95b/10, 95b/13, 95b/15, 95b/18, 95b/19, 96a/1, 96a/4, 96a/5, 96a/9, 96a/15, 96a/15, 96a/17, 96a/19,

96a/20, 96a/21, 96b/6, 96b/7, 96b/9, 96b/14, 96b/17, 97a/2, 97a/8, 97a/12, 97a/16, 97b/3, 97b/6, 97b/15, 97b/18, 97b/21, 98a/1, 98a/3, 98a/7, 98a/10, 98a/12, 98a/14, 98a/19, 98b/1, 98b/3, 98b/7, 98b/7, 98b/11, 98b/14, 98b/15, 98b/20, 98b/20, 98b/21, 99a/1, 99a/5, 99a/11, 99a/17, 99a/17, 99a/18, 99a/21, 99b/4, 99b/9, 99b/10, 99b/13, 99b/14, 99b/18, 100a/2, 100a/4, 100a/4, 100a/7, 100a/10, 100a/11, 100a/16, 100a/16, 100a/18, 100a/20, 100b/3, 100b/6, 100b/8, 101a/3, 101a/4, 101a/13, 101a/19, 101a/20, 101a/20, 101b/2, 101b/3, 101b/4, 101b/4, 101b/8, 101b/12, 101b/15, 101b/19, 101b/21, 102a/4, 102a/9, 102a/20, 102b/3, 102b/8, 102b/13, 102b/16, 102b/19, 103a/4, 103a/8, 103a/11, 103a/15, 103a/16, 103a/17, 103a/20, 103a/21, 103b/2, 103b/9, 103b/14, 103b/17, 104a/5, 104a/4, 104a/7, 104a/10, 104a/10, 104a/15, 104a/16, 104a/19, 104b/6, 104b/6, 104b/8, 104b/9, 104b/9, 104b/10, 104b/12, 104b/16, 104b/18, 104b/20, 105a/1, 105a/2, 105a/6, 105a/17, 105a/18, 105a/20, 105a/20, 105b/2, 105b/3, 105b/8, 105b/10, 105b/13, 105b/16, 105b/16, 105b/19, 106a/1, 106a/1, 106a/8, 106a/11, 106a/11, 106a/12, 106a/13, 106a/17, 106a/17, 106a/18, 106b/2, 106b/5, 106b/10, 106b/11, 106b/15, 106b/15, 106b/19, 107a/3, 107a/8, 107a/9, 107a/12, 107a/14, 107a/17, 107b/2, 107b/2, 107b/6, 107b/6, 107b/7, 107b/10, 107b/10, 107b/16, 107b/18, 107b/19, 107b/20, 108a/1, 108a/9, 108a/11, 108a/15, 108a/16, 108b/1, 108b/2, 108b/3, 108b/3, 108b/5, 109a/2, 109a/13, 109a/19, 109a/21, 109b/5, 109b/6, 110a/18, 109a/11, 109a/5, 109b/10, 109b/10, 109b/11, 109b/16, 109b/17, 109b/18, 109b/19, 109b/19, 109b/20, 109b/21, 110a/1, 110a/2, 110a/3, 110a/5, 110a/8, 110a/9, 110a/12, 110a/14, 110a/16, 110a/20, 110b/1, 110b/6, 110b/11, 110b/17, 110b/2, 110b/4, 110b/14, 110b/14, 111a/1, 111a/5, 111a/9, 111a/16, 111a/17, 111a/20, 111a/20, 111b/1, 111b/2, 111b/9, 111b/15, 111b/21, 112a/2, 112a/2, 112a/5, 112a/8, 112a/9, 112a/10, 112a/11, 112a/12, 112a/13, 112a/15, 112a/18, 112b/1, 112b/4, 112b/4, 112b/9, 112b/16, 112b/19, 112b/20, 112b/20, 112b/21, 113a/2, 113a/5, 113a/9, 113a/12, 113a/13, 113a/15, 113a/20, 113b/2, 113b/3, 113b/4, 113b/5, 113b/13, 113b/14, 113b/19, 114a/5, 114a/8, 114b/1, 114b/2, 114a/11, 114a/15, 114a/15, 114a/20, 114b/11, 115a/5, 115a/10, 115a/12, 115a/14, 115a/16, 115b/2, 115b/3, 115b/3, 115b/3, 115b/4, 115b/8, 115b/11, 115b/12, 115b/17, 116a/3, 116a/7, 116a/9, 116a/9, 116a/13, 116a/16, 116a/20, 116b/2, 116b/2, 116b/7, 116b/13, 116b/14, 116b/16, 116b/18, 116b/21, 117a/2, 117a/5, 117b/7, 117b/9, 117b/11, 117b/14, 117b/15, 117b/16, 118a/17, 118a/9, 118b/14, 118b/4, 118a/2, 118b/11,

118b/9, 118a/14, 118a/1, 118a/1, 118a/3, 118a/4, 118b/1, 118b/17, 118b/17, 118b/20, 119a/10, 119a/11, 119a/11, 119a/15, 119a/18, 119a/2, 119b/4, 119a/3, 119a/6, 119a/7, 119a/13, 119a/14, 119b/17, 119b/17, 119b/1, 119b/10, 119b/12, 119b/7, 120a/13, 120a/17, 120a/18, 120a/7, 120a/13, 120a/13, 120a/19, 120b/20, 120b/17, 120b/9, 120a/20, 120a/1, 120a/4, 120a/9, 120a/9, 120a/9, 121a/3, 121a/6, 121a/7, 121a/12, 121a/13, 121a/18, 121b/2, 121b/5, 121b/5, 121b/8, 121b/12, 121b/13, 121b/14, 121b/21, 121b/21, 122a/1, 122a/8, 122a/11, 122a/12, 122a/17, 122a/21, 122a/21, 122b/3, 122b/7, 122b/10, 122b/10, 122b/15, 122b/18, 122b/21, 123a/2, 123a/5, 123a/5, 123a/8, 123a/11, 123a/13, 123a/14, 123a/15, 123a/16, 123a/18, 123a/21, 123b/5, 123b/9, 123b/9, 123b/13, 123b/14, 123b/15, 123b/15, 123b/16, 123b/16, 123b/17, 123b/17, 123b/17, 123b/18, 123b/18, 123b/19, 123b/19, 123b/19, 124a/1, 124a/4, 124a/7, 124a/7, 124a/8, 124a/11, 124a/13, 124a/15, 124a/16, 124a/19, 124b/2, 124b/5, 124b/10, 124b/13, 124b/16, 124b/17, 124b/20, 125a/3, 125a/6, 125a/11, 125a/13, 125a/17, 125a/18, 125b/1, 125b/4, 125b/6, 125b/11, 125b/16, 125b/20, 126a/3, 126a/4, 126a/7, 126a/8, 126a/8, 126a/11, 126b/18, 126a/14, 126a/15, 126a/16, 126a/18, 126a/18, 126a/21, 126b/3, 126b/4, 126b/6, 126b/5, 126b/21, 127a/3, 127a/3, 127a/6, 127a/6, 127a/14, 127a/15, 127a/18, 127b/1, 127b/5, 127b/9, 127b/12, 127b/12, 127b/14, 127b/17, 127b/17, 127b/20, 128a/2, 128a/4, 128a/5, 128a/8, 128a/11, 128a/12, 128a/13, 128a/13, 128a/16, 128a/19, 128a/20, 123b/2, 128b/3, 128b/3, 128b/4, 128b/7, 128b/9, 128b/14, 128b/14, 128a/15, 128b/16, 128b/18, 128b/20, 129a/3, 129a/4, 129a/8, 129a/15, 129a/17, 129a/19, 129a/20, 129b/2, 129b/3, 129b/5, 129b/9, 129b/11, 129b/14, 129b/19, 130a/1, 130a/5, 130a/12, 130a/13, 130a/13, 130a/16, 130a/17, 130a/17, 130a/19, 130a/20, 130b/1, 130b/3, 130b/5, 130b/9, 130b/12, 130b/12, 130b/17, 130b/18, 131a/3, 131a/11, 131a/11, 131a/16, 131a/18, 131a/19, 131b/4, 131b/4, 132b/4, 131b/6, 131b/14, 132a/2, 132a/5, 132a/8, 132a/12, 132a/14, 132a/18, 132a/21, 132b/1, 132b/2, 132b/5, 132b/7, 132b/12, 132b/13, 132b/16, 132b/20, 133a/3, 133a/6, 133a/7, 133a/9, 133a/12, 133a/20, 133a/21, 133a/21, 133b/5, 133b/8, 133b/9, 133b/12, 133b/15, 133b/21, 134a/2, 134a/5, 134a/7, 134a/10, 134a/18, 134b/10, 134b/17, 134b/20, 134b/20, 135a/1, 135a/5, 135a/10, 135a/13, 135a/16, 135a/16, 135a/20, 135b/1, 135b/4, 135b/5, 135b/7, 135b/7, 135b/14, 136a/5, 136a/10, 136a/11, 136a/14, 136a/15, 136a/15, 136a/16, 136a/17, 136b/1, 136b/3, 136b/6, 136b/10, 136b/13, 136b/12, 136b/15, 136b/18,

136b/20, 136b/21, 137a/4, 137a/7, 137a/10, 137a/10, 137a/20, 137a/20, 137b/2,
 137b/5, 137b/9, 137b/10, 137b/10, 137b/13, 137b/13, 137b/17, 137b/19, 137b/19,
 137b/20, 138a/3, 138a/3, 138a/11, 138a/14, 138a/17, 138a/18, 138a/19, 138b/3,
 138b/6, 138b/12, 138b/13, 139a/1, 139a/3, 139a/8, 139a/9, 139a/15, 139a/18,
 139a/21, 139a/21, 139b/2, 139b/3, 139b/4, 139b/6, 139b/8, 139b/12, 138b/15,
 139b/16, 139b/21, 140a/6, 140a/8, 140a/12, 141a/13, 141a/13, 140a/15, 140a/18,
 140a/19, 140a/20, 140b/4, 140b/8, 140b/10, 140b/11, 140b/15, 140b/19, 140b/20,
 141a/1, 141a/2, 141a/4, 141a/8, 141a/9, 141a/9, 141a/10, 141a/18, 141a/20, 141b/4,
 141b/7, 141b/11, 141b/12, 141b/12, 141b/14, 141b/15, 141b/21, 142a/6, 142a/6,
 142a/9, 142a/11, 142a/12, 142a/14, 142a/18, 142a/21, 142b/3, 142b/4, 142b/8,
 142b/8, 142b/12, 142b/16, 142b/18, 142b/20, 143a/1, 143a/3, 143a/7, 143a/7,
 143a/12, 143a/14, 143a/15, 143a/19, 143a/19, 143a/19, 143b/4, 143b/5, 143b/6,
 143b/8, 143b/13, 143b/16, 143b/19, 144a/2, 144a/7, 144a/7, 144a/7, 144a/8,
 144a/8, 144a/12, 144a/15, 144a/18, 144a/19, 144b/1, 144b/4, 144b/6, 144b/9,
 144b/15, 144b/17, 145a/2, 145a/3, 145b/10, 145a/11, 145b/8, 145b/9, 145b/11,
 145b/13, 145b/19, 145b/19, 146a/1, 146a/6, 146a/9, 146a/9, 146a/9, 146a/10,
 146a/11, 146a/14, 146b/2, 146b/5, 146b/5, 146b/9, 146b/14, 146b/16, 146b/17,
 146b/17, 146b/18, 146b/21, 147a/3, 147a/7, 147a/11, 147a/13, 147a/16, 147a/18,
 147a/19, 147b/5, 147b/6, 147b/12, 147b/12, 147b/15, 147b/18, 147b/21, 147b/21,
 b.-i 4a/2, 10b/12, 23a/7, 23a/7, 23b/2, 24a/3, 24a/12, 26b/11, 28a/8, 28a/13, 33a/8,
 33a/9, 33a/9, 33a/10, 33a/10, 33b/3, 33b/17, 34a/2, 36a/11, 36a/11, 38a/11, 38b/17,
 38b/17, 41b/6, 41b/7, 44b/3, 46a/8, 52b/9, 64a/19, 64a/19, 64b/3, 66b/16 67a/10,
 67a/13, 68b/18, 69a/6, 69a/10, 69a/11, 69a/12, 70a/9, 73b/3, 75b/5, 75b/5, 75b/6,
 75b/6, 77b/13, 82a/1, 82a/19, 88a/11, 88b/14, 88b/14, 88b/15, 88b/15, 91b/1, 91b/4,
 95a/13, 95a/16, 95a/16, 95a/16, 95a/17, 96a/12, 96a/12, 96b/1, 96b/2, 97b/16,
 103b/18, 104b/19, 104b/19, 106a/13, 106a/14, 106a/15, 108b/13, 108b/14, 109b/17,
 116a/16, 120a/21, 135b/12, 135b/12, 136b/21, 137a/7, 137a/7, 137a/9, 137a/10,
 137a/11, 139a/21, 139b/2, 139b/3, 139b/3, 140a/21, 140a/21, 141a/3, 141a/8,
 141a/8, 141a/9, 145a/11, 146a/20, 146a/20, 146a/20, 147a/19, b.-dür 11b/13, 18b/6,
 44b/4, b.-idür 28b/9, 30b/7, 56a/5, 101b/7, 105a/8, 108b/7, 109b/13, 137b/4,
 140b/5, 146a/17, 147b/2, b.-inden 15a/4, 64b/3, 66b/16, 115b/19, 121b/21, b.-ine
 7a/19, 7a/19, 7a/20, 10b/12, 12b/2, 13b/4, 15a/4, 15a/4, 19a/14, 26b/11, 28a/13,
 23b/16, 23b/16, 24a/12, 25a/21, 26b/11, 28a/4, 28a/5, 28a/5, 33b/14, 33b/14,

33b/15, 37a/20, 40a/18, 40a/18, 40a/18, 41b/6, 44b/3, 44b/3, 44b/3, 44b/4, 44b/4, 46b/9, 46b/9, 47a/8, 47a/8, 48a/12, 57b/3, 57b/6, 77b/13, 81a/17, 81a/17, 82a/6, 82a/6, 88b/21, 88b/21, 93b/10, 93b/10, 93b/10, 95a/14, 95a/19, 95b/3, 99a/9, 99a/10, 104a/2, 104a/2, 104b/14, 104b/21, 112a/3, 112a/3, 115b/19, 116a/17, 120a/21, 125a/7, 135a/4, 135a/7, 140a/21, 143b/1, 145a/11, b.-ini 140a/21, b.-inün 4a/2, 5a/12, 5a/12, 41b/7, 72b/20, 120a/21, b.-isi 3a/21, 16a/16, 40b/1, 52b/6, 52b/6, b.-isiçün 55a/14, b.-isidür 60b/21, b.-isinün 40b/1. b.-iyle 33b/3, *b. ét-* 135b/14, 136b/19, *b. ol-* 16b/10, her b.-inün 54b/1.

biraz: Bir parça, çok değil. 58a/5, 106a/3.

birer: Bir sayısının üleştirme sayı sıfatı, her birine bir. *b. birer* 23b/1, 41b/5, 43b/19, 70b/7, 107b/20, 115b/20, 136b/19.

birik-: Birikmek, toplanıp yığılmak. b.-dügi 20b/19, b.-üp 20a/12, 21a/6.

birinc: (Far.) Pirinç, buğdaygillerden, kökleri bol su içinde yetişen bir bitki [Oryza sativa]'nin besin olarak kullanılan taneleri. b. unı 102a/17.

birinci: Yer ve sıra bakımından başkalarından önce gelen. b.-si 64a/10.

birke: (Ar.) Havuz, ufak göl. b.-lerde 98a/2, *b.-i zeberā* 107a/4.

birkaç: Çok olmayan az sayıda, az. 8b/9, 13a/1, 14a/13, 16b/4, 40b/5, 55a/4, 93b/9, 101a/3, 103b/17, 106a/13, 109b/16, 133b/4, 141b/2.

birle: İle. 2a/15, 2a/21, 66b/11.

bir nice: Bir hayli, birçok. 5a/16.

bit-: Bitmek, yetişmek. b.-er 13b/2, 13b/7, 57b/18, 99a/5, b.-mezdür 84b/6.

biz: Çokluk birinci kişiyi gösteren söz. 134a/15, 134a/18, b.-i 4a/4, b.-üm 26b/7, 41a/14, 55b/11, 72b/6, 117a/9.

bi'z-zāt: (Ar.) Kendi kendisi. 8b/21.

boğaz: İki kara arasındaki dar deniz 10b/13, 10b/19, b.-a 11a/7, b.-da 101b/18, b.-dan 11a/7, b.-ı 11a/5, b.-uñ 10b/18, *b. ol-* 10b/13, 42b/5, 42b/10, *benādiqa b.-ı* 42b/5, 42b/7, 42b/9, 52b/16, *benādiqa b.-ınuñ* 53b/10, *ğalağa b.-ı* 62a/16, *fenār b.-ına* 11a/9, *gelībōli b.-ıdur* 11a/6, *istanbūl b.-ına* 11a/5, *sebte b.-ı* 38a/8, *sebte b.-ıdur* 38a/12.

boğazla-: Boğazlamak, hayvan veya insanı boğazından keserek öldürmek. b.-yup 40a/2, 58a/5.

boncuk(ğ): Boncuk, cam, taş sedef, tahta vb. maddelerden yapılan, ortası delik, çoğu yuvarlak ve renkli süs tanesi. b.-a 132a/11, göz b.-ı 94a/18.

boy: Bir şeyin tabanı ile en yüksek noktası arasındaki uzaklık. b.-ı 13a/18, 135b/14, b.-ları 100b/18, *âdem b.-ı* 55a/16.

boylu: Boyu olan. 11a/16.

boynuz: Boynuz. b.-ı 101a/1, b.-ıdur 100b/21, *keçi b.-ı ağaçları* 54a/17.

boz-: Bozmak, bozguna uğratmak, yenmek, mağlup etmek. b.-mağa 111a/21, 111b/2.

bozıl-: Bozulmak, bozma işine konu olmak. b.-masına 34a/18, b.-up 13a/9, 34a/18, 145b/16.

böcek: Böcek, haşere. b.-lerden 101b/2.

bölin-: Bölünmek, belirli bölümlere, parçalara ayrılmak. b.-üp 18a/13.

bölük(g): Bir bütünden ayrılmış olan parça, kısım. 25a/5, b.-de 83a/9, b.-i 11b/21, 12a/1, 12a/2, 24b/19, 25a/3, 25a/5, 25a/7, 108a/11, b. idi 41b/13, b.-inün 76a/21, 83a/9, *b. b. ol-* 21b/5, 24b/18, *b. ét-* 23a/7, *b. ol-* 11b/21, 15a/12, 15a/14, 17b/11, 17b/15, 86a/16.

böyle: Bunun gibi, buna benzer. 3b/19, 5a/13, 5b/16, 13b/1, 22a/5, 26b/16, 29b/11, 44b/1, 70a/13, 115a/2, 117a/10, 122b/11, b.-dür 10b/2, 23b/7, 57b/10, 63b/8, 76a/8, 81a/16. *b. ét-* 29b/11.

bu: Bu. 2a/12, 3a/2, 3a/11, 3b/1, 3b/11, 3b/13, 3b/17, 3b/18, 4a/3, 4a/7, 4a/10, 4b/2, 4b/3, 4b/15, 5a/14, 5b/6, 5b/14, 6a/3, 6a/10, 6a/12, 6a/14, 6b/5, 6b/6, 6b/8, 6b/12, 6b/14, 6b/15, 6b/19, 7a/1, 7a/3, 7a/5, 7a/11, 7a/12, 7a/13, 7a/18, 7a/20, 7a/21, 7b/20, 8a/5, 8a/5, 8a/12, 8a/14, 8a/18, 8a/19, 8b/1, 8b/2, 8b/4, 8b/5, 8b/9, 8b/10, 8b/14, 8b/16, 9a/12, 9a/15, 9a/18, 9a/21, 10a/11, 10a/17, 10a/17, 10a/19, 10b/5, 10b/7, 10b/8, 10b/13, 10b/19, 10b/19, 11a/5, 11a/7, 11a/11, 11a/14, 11a/15, 11a/16, 11a/19, 11a/19, 11b/2, 11b/3, 11b/5, 11b/6, 11b/9, 11b/10, 11b/19, 11b/20, 12a/3, 12a/5, 12a/8, 12a/9, 12a/9, 12a/11, 12a/14, 12a/16, 12a/18, 12a/19, 12a/19, 12a/21, 12b/3, 12b/4, 12b/7, 12b/7, 12b/8, 12b/9, 12b/10, 12b/12, 12b/13, 12b/16, 12b/18, 12b/19, 12b/19, 12b/20, 13a/1, 13a/2, 13a/4, 13a/5, 13a/6, 13a/8, 13a/8, 13a/8, 13a/9,

13a/10, 13a/12, 13a/16, 13a/17, 13a/19, 13a/21, 13b/1, 13b/4, 13b/4, 13b/5, 13b/8, 13b/10, 13b/11, 13b/12, 13b/12, 13b/14, 13b/17, 13b/18, 13b/20, 14a/1, 14a/5, 14a/7, 14a/11, 14a/15, 14a/17, 14a/21, 14b/4, 14b/9, 14b/11, 14b/20, 14b/21, 15a/1, 15a/4, 15a/6, 15a/16, 15a/18, 15b/1, 15b/5, 15b/8, 15b/10, 15b/11, 15b/13, 15b/18, 15b/19, 15b/21, 16a/1, 16a/3, 16a/5, 16a/11, 16a/16, 16a/19, 16a/21, 16b/4, 16b/5, 16b/7, 16b/8, 16b/11, 16b/12, 16b/13, 16b/21, 17a/3, 17a/5, 17a/8, 17a/10, 17a/11, 17a/17, 17b/1, 17b/4, 17b/9, 17b/13, 17b/14, 17b/17, 18a/12, 18a/15, 18a/18, 18a/20, 18b/1, 18b/9, 18b/14, 18b/17, 18b/18, 18b/19, 19a/1, 19a/2, 19a/3, 19a/4, 19a/7, 19a/7, 19a/12, 19a/14, 19a/15, 19a/16, 19a/19, 19a/20, 19a/20, 19b/2, 19b/6, 19b/8, 19b/9, 19b/11, 19b/13, 19b/14, 19b/15, 19b/17, 19b/19, 20a/4, 20a/6, 20a/11, 20a/14, 20a/17, 20a/18, 20a/19, 20a/21, 20b/2, 20b/6, 20b/8, 20b/11, 20b/12, 20b/13, 20b/14, 20b/16, 20b/17, 20b/19, 21a/1, 21a/3, 21a/4, 21a/8, 21a/11, 21a/12, 21a/14, 21b/1, 21b/1, 21b/9, 21b/10, 21b/14, 21b/16, 21b/19, 22a/3, 22a/4, 22a/5, 22a/19, 22b/2, 22b/2, 22b/3, 22b/6, 22b/7, 22b/8, 22b/9, 22b/15, 22b/16, 23a/1, 23a/4, 23a/5, 23a/6, 23a/8, 23a/9, 23a/11, 23a/11, 23a/13, 23a/13, 23a/14, 23a/17, 23a/19, 23a/20, 23a/21, 23a/21, 23b/3, 23b/3, 23b/5, 23b/6, 23b/7, 23b/8, 23a/16, 23b/1, 23b/1, 23b/10, 23b/12, 23b/13, 23b/14, 23b/19, 24a/1, 24a/3, 24a/10, 24a/11, 24a/14, 24b/1, 24b/6, 24b/9, 24b/11, 24b/12, 24b/16, 25a/2, 25a/5, 25a/7, 25a/9, 25a/10, 25a/12, 25a/18, 25a/20, 25b/1, 25b/1, 25b/3, 25b/4, 25b/5, 25b/7, 25b/9, 25b/10, 25b/10, 25b/11, 25b/12, 25b/16, 25b/21, 26a/5, 26b/6, 26b/16, 27b/13, 27b/16, 28a/12, 28a/14, 29b/7, 30a/14, 30a/15, 30b/8, 30b/12, 30b/13, 31a/11, 31b/16, 31b/18, 31b/19, 31b/20, 31b/21, 32a/19, 32a/21, 32b/16, 33a/12, 33b/2, 33b/3, 33b/5, 33b/8, 33b/8, 33b/9, 33b/10, 33b/11, 33b/18, 33b/20, 34a/1, 34a/3, 34a/5, 34a/7, 34a/8, 34a/9, 34a/12, 34b/2, 35a/6, 35a/12, 35a/14, 36a/7, 37a/2, 38a/10, 38a/15, 38b/18, 39a/18, 39a/20, 39b/20, 40a/11, 44a/20, 47b/13, 50b/7, 50b/10, 51a/11, 51a/20, 51b/12, 52a/5, 52a/5, 52a/11, 52b/1, 52b/15, 53a/3, 53a/5, 53a/6, 53a/16, 53a/20, 54a/15, 54a/16, 54a/18, 54a/18, 54a/19, 54a/21, 54b/20, 55a/14, 55a/15, 55a/18, 55b/10, 56a/16, 57a/14, 57a/19, 57b/5, 57b/14, 57b/19, 58a/1, 58a/3, 58a/11, 58a/17, 60a/5, 60b/11, 61a/4, 61a/7, 61b/12, 63a/7, 63b/4, 63b/9, 63b/9, 63b/12, 64a/20, 65a/4, 65a/5, 65a/6, 65a/21, 65b/8, 65b/8, 65b/9, 66a/6, 66b/16, 66b/18, 66b/20, 66a/21, 67a/8, 67a/18, 67b/7, 67b/10, 68b/17, 69a/2, 69a/19, 69b/3, 69b/6, 69b/7, 69b/11, 69b/12, 70a/10, 70a/11, 70a/12, 70a/14, 70a/14, 70a/15, 70b/9, 70b/13, 72a/10, 72a/18, 72b/13, 73a/16, 73a/17, 73a/20,

73b/7, 73b/10, 73b/12, 74a/15, 74b/17, 75a/13, 75a/16, 75b/1, 75b/3, 75b/7, 75b/10,
 75b/12, 75b/15, 75b/17, 75b/19, 76a/2, 76a/6, 76a/8, 76a/8, 76b/15, 77b/1, 77b/2,
 77b/3, 77b/6, 77b/13, 77b/13, 77b/14, 77b/15, 78a/8, 78a/18, 78b/12, 79a/7, 79a/8,
 79a/8, 79a/9, 79b/6, 80a/7, 80a/9, 81a/4, 81a/10, 81b/21, 82a/7, 82a/7, 82a/8,
 82a/10, 82a/12, 82a/15, 82a/18, 82a/19, 82a/20, 85b/6, 85b/21, 86a/18, 87b/14,
 88a/15, 88a/15, 88a/16, 88b/4, 88b/16, 88b/18, 89a/20, 89b/6, 89b/21, 91a/5,
 91b/16, 91b/16, 92a/10, 92a/10, 92a/12, 92a/15, 92a/16, 92b/12, 93a/11, 93a/12,
 93a/18, 93b/19, 94a/3, 94a/8, 95a/2, 95b/5, 97a/18, 97b/12, 97b/18, 98a/3, 98b/3,
 98b/20, 98b/21, 99a/1, 99a/6, 99a/8, 99a/10, 99a/12, 99a/21, 99b/19, 100b/15,
 101a/16, 101b/8, 101b/8, 102a/1, 102a/2, 102a/3, 102a/14, 102a/16, 103a/1, 103b/4,
 103b/6, 103b/18, 104b/1, 104b/1, 104b/1, 104b/16, 105a/12, 105a/20, 105b/1,
 106a/1, 106a/12, 107a/1, 107a/4, 107b/20, 107b/21, 108a/12, 108b/5, 109a/3,
 109a/4, 109a/21, 109b/3, 109b/16, 109b/17, 109b/20, 110a/1, 110a/8, 110a/19,
 111a/10, 111a/17, 111a/5, 111b/2, 111b/9, 112b/5, 112b/9, 112b/17, 112b/17,
 113a/3, 113a/6, 113b/20, 113b/21, 114a/13, 115a/6, 115a/7, 116b/15, 117b/16,
 117a/19, 117a/20, 118a/1, 118a/3, 118a/4, 118a/5, 118b/1, 118b/1, 118b/5, 119a/8,
 119a/16, 120a/13, 120a/15, 120a/15, 120b/5, 120b/7, 120b/7, 120b/11, 121a/15,
 122a/10, 122a/11, 122a/12, 122a/13, 123a/9, 123b/11, 125b/7, 126b/18, 126b/19,
 127a/3, 127b/13, 128a/6, 128a/17, 128a/21, 129a/10, 129a/12, 129a/20, 131a/9,
 131a/21, 131b/4, 132a/12, 132b/9, 133a/1, 133a/11, 133b/5, 134a/15, 134a/21,
 134a/21, 134b/1, 134b/12, 136a/17, 136a/18, 136a/18, 136a/20, 136b/13, 137b/5,
 138a/12, 138a/21, 138b/7, 138b/17, 139b/20, 140a/9, 140a/21, 141a/6, 141a/14,
 141b/9, 141b/19, 141b/20, 142b/3, 142b/5, 143a/1, 143a/2, 143a/3, 143a/8,
 143a/15, 145a/9, 145a/11, 145b/8, 145b/14, 145b/14, 145b/15, 145b/16, 145b/16,
 147a/19, 147a/20, 147a/20, 147b/6, 147b/16, b.-dur 7a/19, 7b/4, 21b/15, 22b/2,
 26b/15, 28a/8, 29a/15, 30b/19, 31b/20, 30b/21, 33b/7, 40a/17, 43a/21, 45b/21,
 52b/15, 52b/7, 76a/12, 83a/1, 100b/7, 111a/18, 111b/16, 114a/2, 114a/5, 117b/7,
 121b/17, 130b/5, 141a/14, 145a/14, b. idi 55a/6, 100b/14, b.-ηα 4a/7, 6a/4, 6a/8,
 6a/9, 7a/7, 7b/19, 11b/3, 11b/20, 13a/2, 13a/3, 13a/4, 14a/1, 14b/1, 14b/5, 14b/18,
 15b/2, 15b/5, 15b/17, 16a/3, 16b/3, 18a/11, 18a/17, 18b/3, 20b/2, 20b/3, 20b/8,
 20b/20, 21b/17, 23a/3, 23a/16, 25b/20, 30b/18, 33a/15, 35a/5, 35b/8, 36a/6, 36a/15,
 37b/12, 37b/19, 38a/9, 40b/7, 40b/10, 40b/14, 41a/2, 41a/5, 41a/14, 41a/18, 41a/19,
 41a/21, 41b/1, 41b/2, 41b/3, 41b/4, 41b/4, 41b/9, 41b/11, 42a/12, 42b/5, 42b/7,

43a/6, 43a/14, 43a/14, 43a/15, 43a/20, 43b/1, 43b/2, 43b/2, 43b/12, 43b/18, 43b/18, 44b/11, 44b/12, 45a/20, 45b/12, 46a/1, 46b/1, 46b/5, 46b/7, 47a/5, 47a/6, 47a/9, 48a/15, 48b/16, 49a/3, 49a/18, 49a/19, 49b/1, 49b/2, 49b/3, 49b/4, 49b/4, 49b/4, 49b/12, 49b/13, 49b/16, 49b/17, 50a/16, 50b/10, 50b/11, 51a/10, 53b/3, 53b/5, 53b/13, 54a/12, 54b/9, 56a/6, 56b/9, 58a/11, 58b/15, 59a/9, 62a/3, 62a/12, 62b/1, 62b/8, 63a/2, 63a/17, 63b/5, 63b/7, 65a/4, 64b/4, 65a/3, 65b/7, 66a/16, 67a/11, 67a/14, 68a/19, 69a/7, 69a/11, 69a/12, 69a/13, 69a/15, 69b/21, 70a/11, 70a/12, 72a/12, 71a/14, 72a/17, 72a/21, 72b/6, 72b/10, 71b/20, 73a/10, 73a/15, 73b/6, 75a/2, 76a/3, 76a/15, 76a/16, 76a/16, 76a/18, 76b/3, 77a/4, 77b/11, 82b/6, 82b/14, 82b/21, 84b/11, 86b/5, 88a/19, 89a/3, 89a/21, 89b/2, 89b/20, 90a/13, 90b/20, 91b/3, 91b/5, 91b/7, 92a/4, 92b/4, 93b/20, 94b/10, 95a/2, 97a/10, 98a/13, 98b/1, 98b/14, 101b/21, 102a/3, 102a/15, 102a/16, 104b/19, 105a/2, 105b/10, 105b/16, 106a/14, 106a/15, 106a/15, 106b/21, 108b/1, 108b/14, 108b/15, 109b/2, 110a/5, 110a/5, 110a/9, 110b/5, 111a/2, 111b/3, 111b/17, 113a/1, 112a/8, 113a/11, 113b/7, 113b/20, 113b/21, 114a/1, 114a/13, 114a/17, 115b/13, 116a/11, 118a/3, 118b/6, 119a/7, 119b/17, 122b/8, 122b/9, 123b/10, 123b/19, 124a/14, 124a/16, 125b/8, 124b/17, 127a/3, 127b/12, 129a/4, 129a/19, 129b/6, 130a/1, 130a/13, 130a/14, 130b/6, 130b/7, 130b/18, 131a/6, 131b/8, 131b/17, 133a/1, 133a/4, 135a/6, 135a/10, 135a/16, 135b/11, 137a/1, 138a/6, 138a/21, 138b/10, 139a/21, 139b/2, 139b/14, 141a/6, 141a/6, 141a/10, 141b/14, 142b/8, 143a/2, 143a/3, 143a/21, 144a/5, 144b/18, 145b/12, 145b/15, 145b/21, 146b/10, 147a/9, 147b/10, 147a/17, b.-nda 3b/2, 4b/6, 4b/9, 4b/13, 4b/17, 4b/20, 5a/2, 10a/11, 11b/12, 12b/9, 12b/10, 12b/20, 13a/3, 13b/7, 13b/15, 13b/18, 13b/21, 14a/6, 14b/18, 20b/15, 20b/20, 25a/21, 26b/15, 27a/4, 27b/9, 27b/21, 28a/4, 28a/7, 28b/14, 29b/6, 30b/21, 31a/7, 31b/9, 32a/6, 33a/8, 33b/6, 34a/13, 34b/3, 34b/4, 34b/9, 35b/1, 35b/5, 35b/12, 35b/17, 36a/7, 36b/12, 36b/14, 37a/10, 37a/13, 37a/20, 37b/8, 37b/12, 37b/21, 38a/21, 38b/4, 38b/4, 39a/1, 39a/5, 39a/10, 39a/21, 39b/6, 39b/6, 39b/13, 39b/14, 39b/16, 40a/7, 40a/8, 40a/12, 40a/12, 40b/7, 41a/21, 41b/15, 42a/12, 42a/19, 43a/19, 43b/13, 44a/14, 44a/15, 46b/20, 47a/11, 47a/19, 47a/20, 47b/2, 47b/3, 47b/17, 48a/19, 48b/7, 48b/12, 49a/12, 49a/13, 50b/12, 50b/14, 51a/15, 51a/19, 52a/15, 53b/4, 53b/18, 54b/4, 54b/4, 56b/6, 56b/6, 57b/15, 57b/18, 58a/3, 58a/10, 58a/13, 58b/6, 59a/20, 65a/9, 60b/2, 61a/8, 61a/14, 62a/4, 66a/9, 66a/17, 66a/21, 66b/6, 66b/8, 67a/9, 67a/17, 67b/9, 68a/8, 68a/8, 69b/10, 69b/7, 70b/18, 72b/3,

73a/19, 74a/15, 75a/2, 75a/18, 75a/18, 76b/1, 77b/12, 78b/6, 79a/6, 80a/12, 81b/18, 82a/10, 82b/10, 84b/5, 85a/21, 86a/8, 86a/19, 86b/21, 87a/1, 87a/8, 87a/9, 87b/10, 87b/12, 88b/3, 89a/2, 89a/14, 89a/15, 91b/14, 92a/9, 92b/1, 92b/14, 92b/14, 92b/14, 93a/4, 93b/2, 94a/17, 97a/12, 97a/14, 98a/15, 98a/19, 99a/3, 99a/5, 99a/5, 99b/10, 99b/14, 100a/10, 100a/21, 101a/9, 101a/12, 101a/14, 102a/17, 102b/1, 102b/8, 103b/19, 104a/19, 104b/3, 104b/3, 105b/8, 106a/3, 106a/3, 106a/5, 106a/17, 106b/5, 107a/9, 107b/6, 107b/17, 107b/18, 107b/19, 108a/10, 108b/4, 108b/5, 108b/6, 109a/16, 109b/18, 110a/10, 110b/7, 113a/16, 115a/11, 117b/12, 111a/6, 112a/6, 112a/19, 112b/12, 112b/16, 113a/2, 113a/8, 117a/1, 117a/2, 118b/1, 118b/12, 119a/8, 119b/20, 120a/9, 120b/6, 120b/6, 120b/10, 120b/12, 122b/1, 121b/6, 122b/8, 122b/9, 121a/18, 122b/10, 123a/8, 123a/21, 125a/7, 125b/1, 125b/11, 126b/10, 126b/12, 126b/14, 126b/17, 127a/7, 127a/15, 127b/6, 127b/20, 128a/2, 128a/5, 128a/8, 128a/14, 129b/3, 131a/7, 131b/1, 131b/6, 131b/6, 131b/7, 131b/8, 131b/10, 131b/15, 132a/5, 132b/12, 133a/14, 133a/15, 133a/16, 133a/16, 133a/21, 136b/3, 137a/5, 137a/16, 137b/13, 138a/18, 138b/18, 139a/4, 140a/9, 140b/8, 141a/4, 141a/15, 142a/6, 142a/12, 142a/21, 142a/21, 143a/10, 143a/10, 144a/8, 144a/9, 146a/10, 146b/7, 146b/17, 147a/8, 147a/21, b.-ndadur 38b/10, 45a/16, 47a/18, 51b/17, 51b/18, 55a/15, 58b/18, 61b/16, 64a/13, 67a/2, 68a/2, 80a/20, 82b/16, 91a/20, 97a/14, 103a/1, 105a/18, 109a/15, 111a/13, 114a/13, 131a/5, 137a/17, 145a/4, 146a/15, b.-nda idi 51b/10, b.-ndan 3b/21, 4a/4, 7b/11, 20a/7, 12b/17, 14b/3, 17a/11, 17a/20, 24b/20, 26a/9, 27a/3, 27a/14, 29a/6, 29a/17, 29b/18, 30a/8, 41a/17, 42b/13, 43a/4, 45a/7, 46a/19, 46b/8, 46b/19, 47b/13, 47b/17, 48a/6, 48a/9, 48b/3, 48b/15, 49a/3, 49a/5, 51b/9, 50b/11, 51a/17, 55a/3, 56b/9, 57a/16, 58b/7, 58b/18, 58b/19, 61b/2, 62b/4, 62b/8, 64b/5, 64b/19, 65a/16, 65b/10, 66a/13, 67a/14, 67b/19, 68b/4, 68b/16, 69a/3, 69b/5, 69b/18, 71b/2, 73a/19, 73b/17, 74a/3, 76a/2, 77a/1, 78a/11, 78a/17, 78b/1, 78b/9, 78b/12, 79a/2, 82a/2, 82b/1, 82b/6, 82b/16, 83b/5, 83b/12, 84a/3, 84a/3, 84a/7, 85a/1, 85a/15, 85a/16, 85b/9, 85b/17, 89b/6, 90b/2, 91b/8, 91b/11, 92b/7, 93a/1, 93b/5, 94a/17, 94b/1, 95b/10, 96b/18, 97a/3, 97a/18, 97b/7, 98a/14, 98a/15, 99a/19, 99b/14, 100a/11, 101a/1, 101a/15, 101a/16, 102a/1, 103a/21, 103b/5, 104a/10, 104b/2, 104b/19, 105b/3, 105b/10, 106a/5, 106a/14, 107a/18, 107b/21, 108a/2, 108a/11, 108b/4, 108b/18, 110a/12, 116a/16, 116a/20, 119a/9, 119a/10, 119a/19, 119a/19, 119b/10, 120b/13, 122a/17, 123a/9, 125b/6, 125b/12, 126b/17, 127a/6, 127b/2, 129b/12, 129b/15,

132b/16, 133a/9, 133a/9, 133a/12, 133a/15, 134b/12, 135a/20, 141a/10, 143a/4, 143b/1, 144b/15, 144b/19, b.-ndandur 28a/1, 44a/3, 47b/21, 50a/18, 57a/3, 57a/20, 72a/6, 84a/10, 84b/6, 102b/4, 105a/17, 110a/17, 120a/5, 120a/18, 134a/3, 139b/2, 139b/7, 141a/7, 141b/9, 142a/15, 147a/14, b.-ni 12b/12, 13b/15, 28a/5, 28b/3, 29a/15, 32a/11, 35b/17, 35b/19, 39a/5, 41a/19, 45b/7, 46b/2, 47a/15, 49b/3, 51a/18, 54b/11, 54b/13, 57b/11, 58b/6, 59a/18, 59b/20, 61a/14, 61b/19, 62b/5, 63a/14, 67a/18, 68b/1, 69a/7, 69b/20, 71a/9, 71a/21, 72b/14, 73a/15, 75b/16, 76a/9, 76b/2, 77a/18, 79a/2, 79a/18, 80b/6, 85a/4, 85b/7, 86b/14, 89b/14, 93b/12, 94b/4, 99b/19, 100a/8, 102b/9, 102b/21, 103a/12, 104a/20, 105a/8, 106a/19, 107a/4, 107a/10, 108b/7, 109a/5, 109a/16, 109b/5, 109b/14, 110b/5, 111a/1, 112b/4, 114a/4, 116b/13, 116b/19, 120a/1, 121b/12, 123b/10, 126a/9, 128b/9, 137a/1, 137a/3, 137a/4, 137a/8, 137a/15, 138a/5, 139a/10, 143a/20, 144b/7, 145a/2, 145b/21, 146a/17, 147b/2, b.-nlar 4a/2, 8b/20, 12b/1, 23b/16, 33b/5, 41b/11, 44b/2, 55b/6, 66a/3, 67a/18, 81a/3, 81a/4, 81a/7, 81a/15, 81a/19, 81b/4, 81b/20, 99b/1, 100b/16, 101b/1, 134a/19, 141b/14, 145a/9, b.-nlara 3a/11, 7b/7, 23b/17, 31b/17, 33b/4, 41b/6, 41b/7, 45a/21, 66a/4, 81a/7, 101b/3, 104b/4, 130b/16, 134a/14, 141b/13, 145b/1, b.-nlarda 31b/18, 58b/1, 130b/15, 134a/18, 139b/21, 145a/19, b.-nlardan 3b/1, 4a/3, 14a/12, 45b/1, 55a/5, 58b/10, 75b/14, 145a/8, b.-nlardandur 11b/18, b.-nlardur 3a/15, 14b/11, 21b/8, b.-nları 28a/14, 45a/21, 55b/7, 62a/5, 81a/16, 82a/3, 126b/9, 145a/19, 145b/4, b.-nları 7b/7, 8b/19, 11b/1, 12b/4, 21b/6, 40a/19, 44b/6, 45a/20, 45b/2, 50b/5, 50b/7, 52b/18, 53b/8, 58b/1, 66b/10, 68b/19, 75b/6, 75b/13, 81a/1, 81a/2, 81a/5, 81a/5, 81a/7, 81a/21, 81b/3, 81b/5, 81b/6, 81b/14, 88b/19, 89a/8, 98b/16, 98b/16, 100b/18, 100b/19, 100b/20, 101b/3, 104a/2, 105b/6, 108a/18, 118a/14, 120b/5, 127a/18, 131b/7, 136a/13, 145a/8, 145a/14, 145a/18, 145b/1, 145b/11, 146b/3, b.-nları idi 146b/2, b.-nu 7a/7, 7a/19, 7b/3, 7b/9, 7b/20, 8b/11, 10b/14, 12a/21, 13b/6, 13b/18, 13b/21, 14a/3, 14a/4, 14a/4, 14b/6, 14b/8, 14b/19, 15a/21, 15b/18, 16a/5, 16a/18, 16a/21, 16b/3, 16b/7, 17a/7, 17a/16, 17b/8, 19a/11, 19a/12, 19a/21, 19b/3, 19b/4, 19b/5, 19b/11, 19b/18, 20b/17, 21b/9, 22b/9, 21b/14, 23b/3, 24b/5, 24b/11, 24b/15, 25a/13, 26a/3, 26a/6, 26a/12, 27a/9, 27a/10, 27b/3, 27b/7, 27b/9, 28b/1, 29a/1, 29a/2, 29a/6, 29a/16, 30a/5, 31a/10, 31a/20, 31a/19, 31b/10, 32b/15, 33a/13, 33a/20, 33b/1, 35a/2, 35a/3, 35a/4, 36a/16, 36a/17, 36b/5, 37a/14, 37b/5, 38a/1, 38b/8, 38b/11, 38b/11, 39a/19, 39a/19, 39a/21, 39b/9, 40a/17, 40b/5, 40b/13, 42a/21, 42a/21, 43a/1, 43a/5, 43a/7, 43a/8, 43a/11, 43a/21,

43b/6, 43b/7, 43b/8, 43b/14, 43b/17, 44a/16, 44a/20, 44b/2, 44b/16, 45a/1, 45a/4, 45b/13, 46b/3, 46b/4, 46a/6, 46b/9, 46b/12, 46b/15, 47a/5, 47a/8, 48a/15, 48a/5, 48b/4, 49a/14, 50a/8, 50a/8, 50a/10, 50a/19, 50b/13, 51a/14, 51b/14, 52a/10, 52a/13, 52b/16, 53a/7, 53a/19, 53b/17, 53b/17, 54a/3, 54a/4, 54a/12, 55b/17, 55b/19, 56a/9, 56a/16, 56b/5, 57a/16, 57b/7, 57b/7, 57b/15, 57b/17, 57b/19, 57b/20, 57b/21, 59a/8, 60a/6, 60a/12, 60a/5, 61b/5, 62b/4, 62a/16, 62a/17, 62a/18, 63a/3, 63a/19, 63b/3, 64b/1, 64b/3, 64b/8, 64b/17, 66a/20, 66b/4, 67b/13, 67b/15, 68b/11, 69a/18, 69a/19, 69b/6, 69b/8, 70a/3, 71a/14, 71b/17, 71b/20, 72a/18, 72b/10, 73b/11, 74a/12, 74b/16, 75a/14, 75a/17, 75b/11, 76a/3, 76b/9, 78a/14, 78a/4, 79b/7, 82a/8, 82a/12, 83a/1, 83a/3, 83a/13, 82a/21, 83b/21, 83b/8, 84a/13, 85a/9, 85a/10, 85a/16, 85b/1, 85b/6, 85b/7, 85b/9, 86a/15, 86a/17, 86a/17, 86a/21, 87a/2, 87a/7, 87b/16, 89a/2, 89a/13, 89a/15, 89a/19, 89b/15, 89b/20, 90b/7, 90b/21, 91a/9, 91a/10, 91a/19, 91b/6, 91b/7, 91b/21, 92b/1, 92b/3, 92b/4, 92b/20, 93a/15, 93a/17, 93a/17, 93a/19, 93b/4, 93b/9, 94a/21, 96b/3, 96b/14, 97a/11, 97a/17, 97a/18, 97b/3, 97b/4, 97b/17, 97b/18, 98a/2, 98a/8, 99a/18, 99b/2, 100a/8, 100b/7, 101a/8, 101b/16, 102a/4, 102b/13, 103a/5, 104a/11, 104b/18, 106a/17, 106b/6, 106b/7, 106b/16, 106b/21, 107a/14, 107a/19, 107b/11, 107b/13, 109a/13, 109a/4, 109b/7, 110a/15, 103b/3, 104a/21, 107a/3, 108a/17, 108a/18, 109a/6, 109a/7, 109b/2, 110a/2, 110a/20, 110b/14, 110b/18, 111a/18, 111a/19, 111b/1, 111b/16, 111b/18, 112b/10, 112b/11, 112b/12, 113a/4, 113a/16, 113a/17, 113b/8, 114a/15, 117b/10, 118a/3, 118a/6, 118a/10, 119a/2, 119a/6, 119a/8, 119a/15, 119a/16, 119b/12, 120b/10, 121a/14, 121a/8, 121b/9, 121b/16, 121b/16, 122a/6, 122a/21, 123b/2, 124a/7, 124b/17, 125b/21, 126b/5, 126b/6, 126b/12, 127a/4, 128b/1, 128b/3, 128b/10, 130b/5, 131a/12, 131b/18, 131b/19, 131b/20, 132b/1, 132b/17, 133a/4, 133a/8, 133a/10, 136a/14, 136b/6, 136b/15, 137b/2, 137b/6, 137b/19, 139a/4, 139a/5, 140a/18, 141a/13, 142a/19, 142a/20, 142b/21, 143a/14, 143b/19, 144a/3, 145a/3, 146b/17, 147a/4, 147b/3, 147b/5, 147b/14, b.-nuşla 56b/17, 70b/4, 77b/1, 82b/2, 86b/8.

buçuk: Yarım. 4b/9, 4b/11, 4b/17, 4b/19, 12a/12, 13a/7, 43a/11, 66a/9, 66a/14, 79b/9, 82b/16, 87a/8, 87b/11, 112a/9, 112a/15, 113a/13, 114a/9, 115a/20, 116a/7, 116a/13, 116a/21, 116b/8, 118b/12, 118b/15, 119b/5, 119b/11, 121b/17, 121b/17, 124b/11, 124b/14, 125a/8, 125a/18, 125b/2, 125b/2, 126b/5, 126b/19, 126b/20, 127b/15, 128a/20, 128b/5, 129a/5, 129b/19, 132b/18, 133a/5, 133b/6, 133b/10, 136a/5,

136a/20, 138a/7, 138b/10, 139a/19, 140a/15, 140b/1, 140b/11, 140b/11, 140b/16, 143b/1, 144a/3, 145a/5, 145b/21, 146a/12, 146b/8, 147b/1.

bu' d: (Ar.) Uzaklık. b.-ı 22a/7, b.-ıdur 22a/8, b.-ü't-tūfān 134b/1.

buğday: Buğday, buğdaygillerin örnek bitkisi ve bu bitkinin tanesi [triticum] 4b/14, 27b/6, 33b/12, 34b/14, 118a/6, 119a/11.

buḥār: (Ar.) Buğu. 43b/1, 43b/2.

buḥayrāt: (Ar.) Göller. *ma'rifetü'l-ber-b.* 2b/13. *b.-ı fāris* 14a/14.

buḥayre: (Ar.) Göl. bkz. buḥayret. 11b/13, 14a/21, 14b/9, 121b/15, b.-nüñ 60a/16, 60b/11, 143a/7, b.-ye 12b/8, *b.-i anṭākiyye* 16b/1, *b.-i 'azīme* 60b/10, *b.-i efāmiyye* 13a/17, 16a/8, 16a/12, 16a/14, *b.-i erciş* 143b/5, 144a/1, *b.-i gāgā* 127a/19, *b.-i ḥā'rezm* 72b/16, 72b/17, 116a/12, *b.-i ḥasene* 52a/5, *b.-i ḳades* 16a/7, *b.-i kebīre* 14b/8, *b.-i müntīne* 12b/8, 83a/2, 109b/3, *b.-i ṭaberiyye* 98b/10, 109b/2, *b.-i tinnīs* 60a/15, 64b/1, *b.-i zağire* 77b/12, *b.-i zere* 20a/6, *b.-i zügar* 16a/2, 67b/10, 83a/2, 84a/1.

buḥayret: (Ar.) Göl. bkz. buḥayre. *b.-i anṭākiyye* 2b/17, 13b/8, *b.-i bānyās* 12b/14, *b.-ü'l-buḳā'* 2b/16, 12b/21, *b.-ü'l-bezer* 2b/15, *b.-ü'l-cemkân* 14a/17, 20a/20, *b.-i deşt-i erzen* 2b/18, 14a/14, *b.-i dimeşḳ* 2b/16, 13a/2, *b.-i dimyāt* 2b/15, *buḥayretā-i Dimyāt ve Tinnīs* 12b/1, *b.-i efāmiyye* 2b/16, 13a/13, *b.-i ekmekân* 2b/18, *b.-i erciş* 2b/17, 13b/16, *b.-i fāris* 2b/17, *b.-ü'l-feyyūm* 2b/14, 12a/10, *b.-i ḥā'rezm* 2b/18, 14b/4, 20b/11, 20b/6, *b.-i ḥımış* 13a/4, *b.-i ḳades* 2b/16, *b.-ü'l-ḳades* 13a/4, *b.-i mānyās* 2b/15, *b.-i nesterū* 12a/18, *b.-ü'l nesterū* 12a/13, *b.-ü's-sūdān* 2b/14, 12a/4, *b.-i kūrā* 2b/14, 11b/19, *b.-i ṭaberiyye* 2b/16, 12b/17, *b.-i telā* 2b/17, 14a/1, 30b/10, *b.-i tūliye* 2b/19, 14b/6, *b.-i tūnus* 2b/14, *b.-i zağre* 2b/15, b.-i zere 2b/18, 14a/20, *b.-i zügar* 12b/5.

buḥt: (Far.) Oğul. *b.-ı naşr* 54b/13.

buḳ'a: (Ar.) Yer, toprak, ülke. 102a/2, b.-ya 75b/3.

būḳir: Beyaz bir kuş. "Yazarın verdiği anlam" 23a/20. (?)

buḳül: (Ar.) Sebzeler 64b/5, 66b/15, 67b/14, 70b/18.

bul-: 1. Bulmak. b.-dılar 110a/9, b.-maḳ 52b/2, 54b/17, b.-ımamışlardur 109b/19, b.-ımayup 34a/19, b.-mamışlardur 3b/19, b.-mayup 141a/5, b.-uruz 134a/16. 2. İstenilen şeye kavuşmak, nail olmak. b.-maya 50b/18, b.-up 49b/13. 3. Herhangi bir

görüŖe, bir yargıya varmak. *furŖat b.-madılar* 117b/8, *iŖtihār b.-an* 14b/11, 21b/8, *iŖtihār b.-miŖdur* 6a/5, *kemāl b.-duğdan Ŗonra* 58a/2, *kemāl b.-ınca* 58a/1, *ma‘mūre b.-miŖdur* 4a/7, *nihāye b.-miŖ idi* 142a/2, *nihāyet b.-miŖdur* 66b/11, *nihāyet b.-up* 24b/5, *nihāyet b.-ur* 22b/7, *yüksek b.-dılar* 9a/2. **4.** Seçmek, uygun saymak. b.-dı ise 52b/8, *berāber b.-urlar ise* 52b/10.

bulın-: 1. Bulunmak. bkz. bulun-. b.-ur 17a/11, 47b/3, 71a/14.

bulun-: Bulunmak. bkz. bulın-. b.-maduğı 49a/5, b.-maz 47b/2, b.-mayıcağ 34a/18, b.-mayup 50b/16.

buluŖ-: BuluŖmak, bir araya gelmek. b.-up 4a/2.

buncılayın: Bunun gibi, böyle. 42b/10, 134a/15.

burc: (Ar.) 1. Kale, hisar çıkıntısı, kule. 26a/16, 26a/18, 40b/13, b.-a 41b/5, b.-ı 55b/18, b.-larını 91a/10, *b. ét-* 41b/4. **2.** GüneŖin ayrıldığı on iki kısımdan herbiri. 13a/10, *ķavs b.-ında* “ yay burcu” 49b/13.

burūc: (Ar.) Yıldızlar kümesi, takım yıldızlar. *el-b.* 3b/2, *felekü'l-b.* 3b/2, *Ŗūver-i b.* 3b/2.

burun: Alınla üst dudak arasında bulunan, çıkıntılı, iki delikli koklama ve solunum organı. b.-ları 100b/19.

būstān: (Far.) Bostan, bađ, bahçe. 26b/11, 59a/10, 107b/20, b.-a 49a/20, b.-da 107b/21, b.-ı 38b/12, b.-lar 17a/19, 19b/10, 33b/8, 39a/10, 41b/15, 43b/7, 51a/15, 58a/8, 67b/10, 112b/6, 112b/16, 120b/12, 139a/10. b.-lardur 19a/16, 26b/10, 33b/11, b.-ları 32b/9, 32b/10, 35a/2, 36a/16, 37a/5, 37b/11, 38b/19, 40b/6, 43a/6, 43b/17, 45a/1, 47a/6, 50a/8, 53a/7, 54a/4, 55b/18, 56a/20, 59b/15, 59b/19, 60a/9, 60b/5, 63a/13, 65b/9, 69a/20, 71b/2, 71b/20, 72a/19, 88a/2, 88a/7, 89b/13, 92b/21, 94b/1, 106b/11, 106b/16, 107a/9, 107b/3, 114a/8, 114a/16, 119b/13, 123b/6, 125b/21, 127a/15, 128b/14, 131b/15, 146a/14, b.-larına 141a/15, b.-larında 38b/20, b.-larını 112b/11, 121b/15, b.-ları idi. 113b/16, *b.-ı dađ* 49a/21.

būstānlu: (Far.+T.) Bostanlı, sebze bahçeli. 47b/21, 75a/9, 109b/7, 120b/16, 130a/1.

buyur-: Buyurmak, bir Ŗeyin yapılmasını veya yapılmamasını kesin olarak söylemek, emretmek. b.-dılar 114b/12, 114b/15, b.-duğı 114a/12, b.-duğları 114b/15, b.-miŖdur 24b/10, 29b/12, 82a/16, 140a/10, b.-miŖlar idi 135b/15.

buz: Donarak katı duruma gelmiŖ su. 102a/1, b.-ı 47a/13, 47a/14.

büldân: (Ar.) Şehirler. b.-uñ 3a/6, 5b/6, 63b/12, *b.-i keşire-i müstemil* 102b/6.

bülüg: (Ar.) Ergenlik yaşı. *sinn-i b.-a* 108b/4, 108b/5.

bünüvvet: (Ar.) Oğulluk, evlatlık. 147a/21.

bünyād: (Far.) Bina yapı. *b. ét-* 36a/16, 69a/7, 111a/20, 69a/9, *b. eyle-* 76b/3.

bürhân: (Ar.) Delil, ispat, tanık. *b-ı süllemî* “ sonsuzluk kavramı tartışılırken kullanılan kademeli delil” 2a/19.

bürke: (Ar.) Büyük havuz, küçük göl, gölcük. b.-lerdendir 122a/14.

bürüdet: (Ar.) Soğukluk. 22a/13, b.-üñ 22a/7, 22a/13, 22a/17, *şiddet-i b.* 123b/11.

büt: (Far.) Put. b.-e 51a/21.

büt-hâne: (Far.) Puthane. 51a/19, b.-de 51a/20, b.-ye 51a/21, b.-yi (b) 51b/4.

büyü-: Büyümek. b.-rler 7b/12, b.-yüp 7b/14, 43b/14.

büyücek: Biraz büyük, büyüğe yakın. 34b/7.

büyük(g): Boyutları benzerlerinden daha fazla olan, küçük karşıtı 9a/20, 14a/10, 14b/18, 17b/11, 20b/14, 21a/8, 21a/9, 21a/15, 25b/9, 26a/15, 27b/20, 28a/3, 30a/10, 35b/8, 36b/6, 37b/10, 37b/11, 43b/16, 43b/20, 50b/13, 55a/13, 64b/8, 66a/1, 77b/19, 82a/21, 91b/15, 97b/18, 100b/18, 138a/14, 145b/11, b.-dür 21a/4, 65a/21, 79a/7, b.-ine 17b/12, *b. ol-* 17b/19,

büyüklik(g): Büyük olma durumu b.-de 15b/5, 16b/5, 19b/9, 47b/13, 58a/11, b.-i 67b/3.

C

cāhiliyye: (Ar.) İslamdan önceki Arap devrine ait. 135b/21, *zamān-ı c.-de* 102a/4, 135b/13.

cāme: (Far.) Elbise, çamaşır. 2a/15.

cāmi‘: (Ar.) Namaz kılınan ibadet edilen yer; içinde Cuma namazı kılınan yer. 52a/15, 75b/11, c.-i (b) 111b/12, c.-i 56b/13, 65a/9, c.-de 76a/2, 76a/5, c.-inüñ 75a/15, c.-ler 28a/8, 35b/5, 47a/20, 137b/14, c.-leri 50b/4, 54a/4, c.-lerinde 38b/12, c.-üñ 75b/12, 75b/15, 76a/8, *c. ‘ü’l-‘acāyib* 75b/11, *c.-i t̄ilūn* 111b/11.

cāmi‘ a: (Ar.) Topluluk 28b/15.

cān: (Far.) Gönül. dil ü c-ı münevver. 2a/9.

cānib: (Ar.) Taraf, cihet, yan. c.-de 3b/6, 9a/8, 22a/2, 22a/12, 49b/17, 49b/18, 49b/19, c.-e 93b/21, c.-i 64b/8, 73a/18, 73a/18, 115b/11, 115b/11, 136a/17, c.-in 6a/20, c.-inde 11a/11, 22a/17, 25a/16, 43b/12, 43b/12, 50a/1, 63a/13, 64a/4, 64a/6, 64b/7, 65b/15, 67a/2, 76a/14, 79b/21, 80a/15, 90b/5, 90b/10, 91a/8, 91b/5, 92a/17, 92a/21, 94b/15, 95a/3, 96a/12, 96a/20, 96b/5, 97b/11, 97b/14, 98a/18, 99a/17, 99a/21, 99b/9, 101b/12, 102a/12, 103a/4, 105b/19, 106b/14, 107b/1, 107b/6, 107b/10, 107b/19, 108a/8, 109a/5, 109b/14, 110b/10, 110b/14, 110b/17, 111b/11, 112a/8, 112a/11, 112b/10, 113b/13, 115a/14, 116a/3, 116b/6, 117b/11, 118a/13, 120b/16, 121a/3, 121a/18, 121b/13, 122a/20, 123a/16, 123a/20, 123b/5, 124a/19, 125a/3, 124b/19, 126a/14, 126a/15, 126b/3, 127b/17, 128b/11, 129a/3, 129a/19, 129b/11, 129b/17, 130b/8, 130b/11, 130b/17, 132a/2, 132a/5, 132a/8, 131a/18, 131b/3, 132b/15, 133b/8, 133b/12, 134a/7, 134a/10, 135a/2, 135a/20, 135b/4, 136a/4, 136a/5, 136a/9, 136a/19, 136a/19, 137a/8, 137a/9, 137a/14, 137a/16, 137a/20, 137b/13, 137b/16, 138a/3, 138a/7, 138a/9, 138b/3, 139a/9, 139b/8, 140a/14, 140a/19, 140a/20, 141a/13, 141b/7, 142a/17, 143a/7, 143a/14, 143a/19, 143b/10, 143b/15, 144a/2, 144a/6, 144a/15, 144a/15, 144a/18, 144b/15, 145a/3, 145a/7, 146a/6, 146a/17, 146b/4, 146b/9, 146b/16, 146b/20, 147a/3, 147a/16, 147b/14, c.-indedür 54a/2, 84a/13, 93a/12, 96a/13, 102b/13, 103b/5, 108a/12, 115b/20, 143a/19, c.-indeki 119b/9, 121b/13, c.-inden 4a/15, 4a/21, 83b/20, 85b/5, 86a/3, 93b/13, 101a/7, 101a/7, 101a/8, 104b/17, 109b/15, 109b/15, 109b/16, 118a/2, 121b/14, 128b/4, 134b/5, 135a/15, 135a/17, 136a/16, 136a/18, 136b/14, 138b/9, 138b/12, 146a/18, 146a/18, 146a/19, c.-ine 6a/15, 6b/2, 6b/11, 9a/20, 11a/17, 12a/12, 16b/13, 44a/21, 64a/8, 84b/5, 86b/3, 87b/9, 89a/9, 92a/14, 94a/16, 94b/13, 99a/1, 106b/11, 108a/9, 110b/4, 110b/6, 112b/17, 113b/11, 114b/2, 117b/14, 120b/20, 121a/1, 122b/4, 125b/10, 127a/2, 127b/19, 145a/1, 147b/6, c.-inedür 94a/1, 116a/1, c.-ini 9a/6, c.-inüñ 6b/6, c.-lerüñ 14b/20, c.-i *‘adve* 61a/10, c.-i *cenüb* 6a/11, c.-i *cenübī* 23a/3, 25a/19, 30a/19, 131b/18, c.-i *ġarb* 5b/8, 6a/10, 10b/17, 11b/6, 89b/10, 101b/1, c.-i *ġarbī* 11b/5, 12b/18, 17a/18, 37a/19, 49b/16, 77a/14, 89b/9, 102a/21, 119b/12, 131b/1, 136a/14, c.-i *ġarbiyye* 6a/13, c.-i *ġarbī ve ūmālī* 28a/3, c.-i *ķablī* 70a/2, c.-i *ūarķ* 6a/11, 7a/3, c.-i *ūarķī* 18b/4, 23a/17, 24b/9, 49b/17, 67a/13, 82a/5, 82b/9, 83a/3, 83a/19, 84a/4, 84b/2, 85a/4, 86a/17, 86b/6, 87a/17, 87b/5, 88b/2, 88b/10, 89a/6, 89b/5, 89b/19, 90b/17, 91b/14, 98a/3, 102b/1, 128b/3, 134a/10, 136a/16, c.-i

şimāl 6a/11, 104a/10, 147b/7, *c.-i şimālī* 25a/18, 109a/7, *c.-i şimālī* 38a/10, *c.-i demār* 19b/11, *c.-i selc* 15b/18, *cānib-i y.-ine* 147b/6.

cāriye: (Ar.) Para ile odalık olarak alınmış veya esir düşmüş kız, hizmetçi, halayık. *c.-nün* 147a/19, *c.-i zerķā* 147a/18.

cāriyye: (Ar.) Akan. *enhār-ı c.-si* 92b/13, *miyāh-ı c.* “akarsular” 101b/13, *miyāh-ı c.-si* 104b/13, *‘uyūn-ı c.-si* 51a/5.

cāsūs: (Ar.) Hafiyeye, gizli haberler öğrenerek veya sırları çözümlenerek haber veren, çâşit. 34a/15, 34a/19.

cāyiz: (Ar.) İşlenilmesine cevaz olan, olabilir, olur. *c. idi* 35b/20, *c. ol-* 22a/18, 22a/20.

cebel: (Ar.) Dağ. 23b/13, 24b/5, 25b/11, 67b/19, 97b/11, 103b/18, *c.-e* 103b/17, *c.-de* 109b/17, 128a/17, *c.-den* 141a/14, *c.-dür* 109b/17, *c.-ün* 99a/21, *c.-i ‘akkār* 24a/20, *c.-i ‘amāre* 22b/12, 22b/14, 22b/17, *c.-i ‘āmīle* 107a/13, *c.-ü’l-‘arc* 105a/18, *c.-ü’l-‘ārīz* 23b/18, *c.-i ‘aẓīm* 65a/20, 78b/19, 118a/9, *c.-i bencehīr* 38a/1, *c.-ü’l-bünān* 24a/11, *c.-ü’l-bürt* 10a/4, 23a/8, 146b/9, *c.-i bīsūtūn* 25a/8, *c.-i cālūt* 23b/10, 23b/13, *c.-ü’l-cerş* 24b/14, *c.-ü’l-cūdī* 24b/7, 61a/12, 141a/14, *c.-i deren* 22b/4, 22b/20, 36b/3, 131b/18, *c.-i dīnāvend* 25a/11, *c.-i elsün* 25a/20, *c.-i ermen* 24b/5, *c.-i fetḥ* 23a/3, *c.-i ğazevān* 101b/20, *c.-i gürül* 22b/10, *c.-i ḥulvān* 25a/4, *c.-i kamer* 11b/16, 15a/1, 21b/10, 21b/20, 22a/3, 22a/8, 22a/9, 22a/14, 22a/15, 22a/18, *c.-i kāsīyūn* 24a/16, *c.-i kaytaḥ* 28a/17, 37b/1, 41a/5, 88a/10, *c.-ü’l-kaytaḥ* 25a/16, *c.-i kebīr* 141a/13, *c.-ü’l-lazīverd* 23b/13, *c.-i lūbnān* 24a/18, 67b/18, 131a/18, *c.-i lūkkām* 24b/3, 24b/2, 144b/4, *c.-ü’l-lütgām* 24a/11, *c.-i ma‘rūf* 24a/4, *c.-i medyūne* 22b/18, *c.-i mendeb* 7b/20, 8a/11, 8a/12, 8a/12, 8a/21, *c.-i mezkūr* 24b/21, 25a/3, *c.-i mu‘ayyen* 24a/3, 24a/6, *c.-i nūr* 108a/8, *c.-i raḍvā* 147b/14, *c.-ü’r-rāhūn* 25b/14, 87b/13, *c.-ü’ş-şalat* 99a/21, *c.-i selc* 109a/5, *c.-ü’ş-selc* 24a/11, 43a/13, *c.-i senīr* 24a/14, *c.-i şıbr* 105a/1, 105a/2, *c.-i şıḳlab* 21a/9, *c.-i şinhāce* 57a/9, 57a/10, 59a/4, *c.-i siyāh-ı kūh* 24b/11, *c.-i şāre* 68a/9, 144a/15, 147b/18, *c.-ü’ş-şāre* 23a/5, *c.-i taberistān* 25a/15, *c.-i tāriḳ* 23a/2, *c.-ü’t-tayr* 23a/16, 23a/19, 34b/18, *c.-ü’t-taylemūn* 23a/16, *c.-i tūr* 103b/21, *c.-ü’t-tūr* 24a/2, *c.-i uḥud* 138b/15, *c.-i veneşrīş* 23a/1, *c.-i yūs* 22b/20, 23a/1, 23a/2, *c.-ü’t-tayy* 23b/16, *bilād-ı c.* 25a/8, 71b/10, *bilād-ı c.-den* 62a/11, 72b/9, 82b/13, 83b/14, 84a/13, 85a/14, 92a/7, 92b/10, 96b/17, 100b/3, 101b/15, 113a/15, 118b/4, 116b/2, 118b/10, 120a/19, *ḥudūd-ı bilād-ı c.*

105a/10, *menzil-i c.-i şelc* 124b/16, *envā'-i nār-ı c.* 87b/15, *zıkr-i c.-ü'l-kamer* 21b/9.

cebelī: (Ar.) Dağa ait, dağ ile ilgili. c.-dür 29a/7.

cebbe: (Ar.) Taraf, yön. *c.-i hıfāb-ı fevāzıl* 2a/17.

cedd: (Ar.) Dede, büyük baba, ananın veya babanın babası. c.-i 109a/14, 131a/3.

ceddān: (Ar.) Atalar, büyükler. *kerh-i bā-c.-dur* 123b/16.

cedī: (Ar.) Oğlak burcu. 22a/10.

cedīde: (Ar.) Yeni, kullanılmamış. *tāhartü'l-c.* 57b/6.

cefr: (Ar.) Helak olmak. “Yazarın verdiği anlam.” 64b/2.

celālī: (Ar.) Allah’a ait, tanrısal. 2a/19.

celīle: (Ar.) Büyük, ulu. *eşcār-ı c.* 51a/5, *medīne-i c. ü ‘āmire ü āhile* 108a/15, *medīne-i c.-dür* 72a/18, 84b/18, 85a/15, 106b/19, 127b/17, 131a/19, *medīne-i c.-i kadīmetü'l-binā* 60b/14, *medīne-i c.-i keşīretü’ş-şecār* 109a/2, *medīne-i c.-i mu‘zzama* 64b/14, *ni‘am-ı c.-si* 1b/13.

cem‘: (Ar.) Toplama, yığma. c.-i 107a/11, *c. ét-* 8b/21, 28a/13, 36a/6, 58a/3, 105b/1, 123b/14, 123b/15, *c. ol-* 15a/5, 21a/3, 58a/4, 85b/9, 114b/7, 143a/9.

cemāziye'l-evvel: (Ar.) Arap aylarının beşincisi ile ilgili. c. -i 117b/6

cemī‘: (Ar.) Cümle, hep bütün. 3a/8, 3a/11, 3b/21, 20a/9, 22a/1, 23a/10, 38a/10, 44a/10, 47a/2, 51a/15, 51b/4, 57a/15, 58a/8, 63b/13, 85b/6, 86a/19, 93b/5, 118a/2, 121b/12, 127b/13, 144b/11, 145b/5, 147b/15, c.-dür 27b/10, 40b/1, 40b/1, 103b/12, *c.-i ‘ālem* 3b/11, *c.-i ümem* 134a/21.

cem‘ī: (Ar.) Cemiyete ait, cemiyetle ilgili. c.-dür 118b/3, 130b/13.

cem‘iyyet: (Ar.) Topluluk. c.-leri 143a/10, 143a/10.

cenāb: (Ar.) “Şeref, onur ve büyüklük” terimi olarak kullanılır, hazret. *c.-i risālet-me‘āb* 1b/15.

ceng: (Far.) Sava, vuruşma. c.-leri 89a/8.

cennet: (Ar.) Uçmak. c.-den 25b/16, c.-i (b)114b/13.

cenüb: (Ar.) Güney. 6a/15, 6a/16, 6b/5, 8a/17, 8a/21, 9a/20, 9a/20, 9b/3, 9b/8, 11b/15, 12b/13, 13a/16, 13a/17, 13b/13, 15a/1, 15a/3, 15b/2, 15b/15, 21a/4, 21b/14, 21b/20, 22b/13, 22b/19, 22a/11, 23b/12, 23b/14, 24b/18, 25b/2, 28a/15, 28a/19, 31a/11, 36b/6, 37a/9, 42a/2, 44a/19, 44a/21, 45a/12, 47a/3, 47a/7, 47a/9, 47a/11, 50a/11, 54a/19, 56a/11, 56b/1, 60a/6, 63b/20, 64a/2, 64a/11, 64b/7, 64b/8, 68b/1, 70b/7, 71b/11, 72b/2, 72b/14, 72b/16, 73b/8, 76a/14, 78a/5, 78a/13, 79a/5, 79b/7, 79b/17, 82a/5, 83a/3, 83a/19, 83b/20, 84a/4, 84a/13, 85a/10, 86a/2, 86a/16, 86b/3, 87a/17, 87b/5, 87b/9, 88b/1, 88b/10, 89a/6, 89a/9, 89b/19, 90b/6, 91b/5, 93a/12, 93b/13, 94a/16, 94b/15, 95a/2, 99a/1, 99a/16, 101a/7, 102b/13, 104b/17, 105b/3, 106b/11, 107b/5, 108a/8, 108a/9, 109a/2, 109a/5, 109b/16, 110b/17, 112a/8, 112a/11, 112b/10, 113b/11, 115a/14, 116a/3, 116b/6, 120b/20, 121a/1, 121b/13, 122b/4, 123a/16, 124b/19, 125b/10, 126a/13, 126b/3, 127a/2, 127b/19, 128b/4, 129a/19, 129b/17, 130b/11, 132a/2, 134a/10, 134b/5, 135a/15, 135a/17, 136a/9, 136a/17, 138a/7, 138b/11, 139b/8, 140a/19, c.-a 6b/1, 6b/2, 8a/3, 13a/11, 14a/3, 15b/7, 16b/6, 16b/8, 18a/3, 18a/8, 19a/9, 19a/13, 21a/19, 80b/4, 87a/7, 134b/11, 136b/13, 142a/17, 143b/15, 144a/2, 144a/15, 144b/14, 146a/18, 147b/2, c.-dan 4b/3, 14b/16, 16a/4, 24a/12, 35a/16, 39a/17, 89a/13, 105a/9, 147b/3, c.-sinde 85a/17, 86b/6, 89b/5, c.-i *tatarī* 41a/2, c. *yēli* 39b/21, *aḳṣā-yı* c.-da 21b/13, *cihet-i c.-dan* 32a/12, 61b/6, 81a/21, 90b/15, 105a/8, 108b/11, 124b/6.

cenūben: (Ar.) Güney yönünden. 7a/14, 7a/17, 8a/4, 8a/9, 8a/10, 9a/15, 9b/2, 9b/9, 9b/17, 9b/21, 10a/7, 10a/9, 10b/20, 10b/20, 11a/2, 11a/2, 11a/3, 11b/7, 15b/19, 16a/2, 16a/10, 17b/14, 17b/20, 17b/21, 18a/1, 18a/3, 18a/4, 18a/6, 20a/21, 20b/4, 20b/7, 20b/9, 20b/12, 21b/4, 23b/20, 24b/19, 25a/6, 41a/4, 51a/17, 108b/13.

cenūbī: (Ar.) Güneyde bulunan. 3b/15, 3b/17, 5b/6, 13a/15, 25a/15, 38a/12, 99a/21, 104a/21, c.-dür 23a/7, c.-si 28b/13, 63a/4, c.-sinde 12b/18, 35a/11, 36b/5, 43a/10, 48a/15, 59a/4, 70a/1, 107a/14, 125b/20, 127a/11, c.-sindedür 37b/13, 39a/13, 48b/18, c.-sidür 17b/11, c.-sini 11b/5, c. *ol-* 6b/20, *arż-ı c.-si* 138b/13, *baḫr-i c.-den* 104a/10, *cānib-i c.-si* 131b/18, *cānib-i c.-sinde* 23a/3, 25a/19, 30a/19, *ġarbī-i c.-sinde* 42a/18, *ġarb-ı c.-sine* 27b/4, *ḥadd-ı c.-si* 30a/17, 134b/6, *sāḫil-i c.-sidür* 38a/16, *şarḳī-i c.-si* 117b/10, *şatṭ-ı c.-sinde* 89a/19, *ṭaraf-ı c.* 13b/6, 15a/19, 22a/2, *ṭaraf-ı c.-si* 7a/8, 23b/21, 24a/13, 25b/4, 83a/6, *ṭaraf-ı c.-sinde* 15b/3, 29a/1, *ṭaraf-ı c.-sine* 21b/4, *ṭaraf-ı şarḳī-i c.-sinden* 45b/12.

cenūbiyyin: (Ar.) Güneyde bulunanlar. *tatar-ı c.* 128a/16.

cesed: (Ar.) Ölü vücut. c.-ini 55a/21.

cevāb: (Ar.) Sorulan şeye verilen karşılık, yanıt. c.-idir 22a/5.

cevāhir: (Ar.) Cevherler, elmaslar, kıymetli taşlar. 76a/1, 121a/19, *c.-i şalavāt-ı bī-nihāye* 1b/15,

cevāmi': (Ar.) İbadet yerleri mescitler. 58a/10.

cevānib: (Ar.) Taraflar, yanlar. c.-i 38a/10, c.-in 9a/13, c.-inde 85b/7, 87a/18, c.-inden 3a/8, 3a/11, 23a/10, 44a/10, 47a/2, 57a/15, 58a/8, 63b/13, 121b/12, c.-ini 51a/15.

cevher: (Ar.) Değerli taş. 57b/9, 113b/18, 126b/21, c.-dür 138a/20, c.-i (b) 57b/10, c.-in 52b/1, c.-ler 141b/15.

cezā': (Ar.) İşlenen bir şeyin görülen karşılığı. *c.-yı sinimmār* 73b/3, 73b/4.

cezāyir: (Ar.) Adalar. 5a/18, 5b/1, 63b/9, 133b/4, c.-de 63b/9, *c.-i hind* 61b/3, 112a/7, *c.-i hālidāt* 63b/7, 76a/10, 93a/12, 93a/11, *c.-i kibār* 143b/10, *c.-i ma'mūre* 7a/10, 11b/12, *c.-ü'l-mihrāc* 125b/12, *c.-i şin* 99b/12.

cezerāt: (Ar.) Cezireler, adalar. *c.-i hind* 142b/15.

cezire: (Ar.) Ada. 7a/2, 9a/21, 10a/12, 11a/10, 11a/15, 12a/16, 14a/4, 46a/18, 57a/15, 63b/14, 70b/9, 77b/2, 99a/12, 105a/8, 136b/13, 138a/4, c.-de 12a/16, 14a/4, 21a/12, 39a/18, 39a/20, 60a/16, 79a/9, 92a/10, 99a/10, 104a/15, 104b/9, 120a/9, 123b/17, c.-den 7a/3, 28a/19, 53a/10, 63b/12, 74a/7, 75a/9, 129b/14, 133b/14, 138a/2, 146a/8, c.-dür 12b/3, 21a/12, 30b/1, 33b/10, 39b/5, 39a/17, 45b/11, 62a/16, 63a/17, 63b/10, 69a/16, 77a/21, 78a/14, 83b/17, 93a/11, 94a/10, 112b/16, 121b/5, 127b/20, 132b/12, 133b/4, 141b/2, c.-lerden 101a/10, c.-nüñ 5a/8, 14a/7, 19a/16, 21b/13, 33b/10, 33b/11, 38a/4, 45b/12, 77b/1, 88a/15, 99a/2, 112b/17, 128a/21, c.-ye 77b/3, 88a/15, 105a/10, 112b/17, 146a/1, *c. ét-* 85b/7, *c.-i afrītış* 94a/10, 128b/1, *c.-i akrītış* 80b/6, *c.-i 'āmire idi* 120b/20, *c.-i 'arab* 5a/17, 40b/12, 60b/21, 63b/14, 63b/21, 64a/10, 66b/12, 105b/6, 140b/5, 147b/3, *c.-ü'l-'arab* 63b/13, *c.-i 'azīme* 98b/20, *c.-i 'azīme-i meşhūre* 36b/11, *c.-i beni kāvān* 63a/15, *c.-i cāve* 112a/7, *c.-i çecliye* 9b/1, *c.-i dehlek* 8a/11, *c.-i endelüs* 5a/18, 23a/3, 23a/9, 38a/11, *c.-ü'l-endelüs* 38a/9, *c.-i hāzrā* 9a/14, 10a/10, 63b/5, 85b/9, *c.-i hāsene* 127a/14, *c.-i ibni 'ömer* 17b/20, 18a/15, 24b/8, 25a/6, 25a/6, 63a/8, 63a/12, 68a/18, 68a/18, 96b/7,

112a/10, 118b/9, 126a/11, *c. gibi ol-*. 137a/4, *c.-i kebîre* 114b/1, 120a/17, 127b/5, 128a/19, 134b/10, 138b/12, 146b/16, *c.-i kâdis* 38a/12, *c.-i kavşara* 9a/21, *c.-i kebîre* 87a/6, 87b/10, 92a/9, *c.-i kebîre-i meşhûre* 61b/3, *c.-i kebîre-i müstafile* 136b/12, *c.-i kiş* 70b/8, *c.-i left* 63a/17, *c.-i ma‘mûre* 5a/7, *c.-i ma‘rûfe* 63a/16, 63b/1 *c.-i maştâki* 80b/6, *c.-i mâyorça* 103a/5, 128b/10, 136b/14, 146b/15, *c.-i meşhûre* 79a/6, 89a/12, 99b/13, 125b/11, *c.-i mihrâc* 88a/14, *c.-ü'l-mihrâc* 138b/10, 138b/13, *c.-i minûrça* 38a/14, *c.-i müselles* 98b/20, *c.-i şağire* 70b/7, 103a/17, *c.-i şıklıyye* “ sicilya adası” 51b/12, 62a/17, 129b/5, 133b/19, *c.-i şanfa* 120a/8, *c.-i serdâniye* 56a/16, *c.-i serendîb* 25b/15, 87b/12, *c.-i serîre* 138b/13, *c.-i şıklab* 45b/16, *c.-ü's-sü‘edâ* 63b/7, *c.-i tarîf* 103a/17, *c.-i ‘uzmâ* 19a/16, *bilâd-ı c.* 77b/7, *bilâd-ı c.-de* 74a/21, *bilâd-ı c.-den* 67a/11, 88a/1, 139a/8, *bilâd-ı c.-ye* 63a/3, *cerbe c.-si* 9b/3, *el-c.-ü'l-hazrâ’* 63a/21, *hudûd-ı c.* 28a/15, 28a/16, *nevâhî-i c.-de* 130b/3, *sâhil-i c.-i endelüs* 137b/1.

cezr: (Ar.) Gidim. 7b/2, 7b/2, 7b/3, 57a/15, 119a/7, 119a/8, *c. ol-*. 19a/19, 104b/2, *c. yevmi* 7b/7, *medd ü c.* “gelgit” 15b/10.

cibâl (Ar.) Dağlar. 21b/7, 73b/11, 135b/7, *c.-de* 34b/18, 87b/13, *c.-den* 133a/7, *c.-dür* 102a/21, 128b/16, *c.-ün* 103b/17, *c.-i ğarb* 81b/2, *c.-i ğazne* 128b/7, *c.-i ğürük* 56a/2, *c.-i ‘irâk* 116a/6, *c.-i kamer* 6a/17, 136a/15, *c.-i kâmrûn* 6b/21, *c.-i lûr* 73b/10, *c.-i şark* 81b/2, *c.-i şekûre* 15b/6, *c.-i şerâh* 111b/17, *c.-i şerât* 61a/7, *c.-i şimâl* 81b/1, *c.-i taberistân* 74a/8, *nevâhî-i c.-den* 76b/11.

cidd: (Ar.) Bir işi gerçekten çalışıp işleme. *c. ü sa‘y ét-* 33b/2.

cihân: (Far.) Dünya. *hazret-i şulţân-ı selâţin-i c.* 2b/7, *c. şuyı* 16b/3, *cenân-ı c.* 95a/16.

cihân-penâh: (Far.) Alemin sığındığı muhafız, padişah. *pâdişâh-ı c.-uñ* 2a/16.

cihet: (Ar.) Yan, yön, taraf. *c.-i cenûb* 32a/12, 61b/6, 81a/21, 90b/15, 105a/8, 108b/11, 124b/6, *c.-i ğarb* 18b/15, 32a/12, 90b/14, 105a/8, 108b/10, 124b/5, *c.-i ğarbî* 61b/5, *c.-i şark* 32a/11, 61b/6, 90b/16, 93b/15, 105a/9, 108b/7, 124b/6, *c.-i şimâl* 32a/11, 61b/7, 90b/17, 105a/10, 108b/9, 124b/6.

cîm: (Ar.) Osmanlı alfabesinin ltıncı harfi olup “ebced” hesabında üç sayısının karşılığıdır. *‘ivaż-ı c.* 83a/15,

cimâ‘: (Ar.) Çiftleşme. *c.-ı* 101b/4, *c.-ları* 101b/3, *c. ét-*. 101b/4.

cin: (Ar.) Gözle görünmez, latif cisimlerden ibaret bir yaratık. c.-ler 35b/18.

cinān: (Ar.) Cennetler, bahçeler. *c.-i dūnyā* “Dünya cennetleri: 1. Basra’da Übülle 2. Sogdiyana, Semerkand Vadisi 3. El-Cezire’de Bevvān Geçidi 4. Şam Vadisi 75b/5, 88b/14. *c.-i cihān* 95a/15.

cinn: (Ar.) Gözle görülmez, latif cisimlerden ibaret bir yaratık. *keşirü’l-c.* 104b/8.

cins: (Ar.) Çeşit, türlü, soy. c.-indendür 70b/12, c.-dür 59a/1.

cismāniyye: (Ar.) Bedenle ilgili. *‘avārız-ı c.* 46a/4.

cum‘ a: (Ar.) Cuma günü. 33b/15, 68b/15, 117b/4.

cümle: (Ar.) Hep, hepsi. 6a/3, 19a/1, c.-den 25b/9, 103b/17, c.-si 3b/1, 5a/16, 6a/2, 15a/5, 16b/1, 19a/16, 21b/6, 24a/12, 29b/19, 33a/11, 33b/11, 43b/17, 51b/6, 53b/8, c.-sinden 75b/6, 145a/9, c.-sine 82a/2, c.-sini 6b/19, 77b/6, 101a/9, c.-sinüñ 18b/5, 40a/16, 47a/18.

cümleten: (Ar.) Bütün, hep, hep birlikte. 57a/19, 88b/18, 90a/2, 98b/3, 111a/4.

cünd: (Ar.) Asker, asker topluluğu. c.-dür 94a/5, c.-i 111b/15, *c.-i dimeşķ* 94a/6, *c.-i fileşīn* 94a/7, *c.-i havrān* 94a/7, *c.-i hımş* 94a/6, 125a/21, 135a/5, 136b/1, *c.-i ķınnesrīn* 40b/20, 41a/13, 42b/21, 45a/9, 47b/6, 50a/7, 68a/13, 68a/21, 68b/13, 74b/14, 79a/14, 80a/3, 94a/6, 100a/15, 107b/1, 119b/12.

Ç

çağır-: Çağırarak, ses çıkarmak. ç.-ur 101a/18.

çanak(ğ): Toprak, metal gibi maddelerden yapılmış yayvan çukurca kap. ç.-a 101a/15, ç.-lar 125b/1, ç.-laruñ 101a/14.

çār-sū: (Far.) Pazar, çarşı 49b/21, ç.-lar 34b/10, 35a/20, 35b/5, 39b/9, 67b/5, 85a/15, 112b/5, 137b/14, ç.-ları 50b/5, 52b/19, 54a/4, 59b/19, ç.-larına 47a/7, ç.-sı 91b/15, 121a/19, 132b/2.

çatla-: Çatlamak, bir cismin parçaları ayrılıp dağılmayacak biçimde yarılmak. ç.-mazdur 8b/3.

çavış: Söyleme, söyleyiş. ç.-ı 36b/18.

çavuş: Bir işin veya işçilerin başında bulunan ve onları yöneten sorumlu kimse. ç.-ı 79b/5.

çayırdı: Gıcırtilı ses. ç.-sın 7b/13.

çayurlu: Çayırı olan. 36b/4, 74b/16.

çek-: Çekilmek, gerilemek. ç.-üp 6b/1, *dīvār ç.-mişler idi* 102a/5, *şu ç.-dügi* 131a/5, *zahmet ç.-erler* 39b/21.

çekil-: 1. Çekme işi yapılmak. ç.-dügi 35a/6, ç.-miş 114b/2, ç.-üp 6a/15, 6a/19, 6b/3, 6b/4, 6b/13, 6b/21, 7a/9, 7a/13, 7a/14, 7a/15, 7a/17, 7b/21, 8a/2, 8a/4, 9b/11, 11a/19, 16b/6, 16b/16, 17a/13, 17b/12, 17b/16, 17b/20, 17b/21, 20a/5, 20a/21, 20b/15, 21a/6, 21a/11, 57a/16, 85a/10, ç.-ür 7a/12, 8b/11, *ç.-üp git-*. 88b/17. 2. Engel kurulmak, engel olunmak. ç.-mişdür 38a/18, *dīvār ç.-mişdür* 40b/8.

çekirdek(g): Etlı meyvelerin içinde bir veya birden çok bulunan, çoğu sert bir kabukla kaplı tohum. ç.-i 66b/5.

çemenlü: Çimeni olan 36b/4, 74b/16.

çemen-zār: (Far.) Çimenlik. ç.-da 48b/14.

çeçe: (< Far. çāne) Omurgalılarından kemik veya kırıldak ile desteklenen, altlı üstlü dişleri taşıyan ve ağzın açılıp kapanmasını sağlayan parça. ç.-sinde 57b/19.

çerāg: (Far.) Mum, kandil, lamba gibi ışık aracı; ışık. ç.-a 33a/16.

çevir-: 1. Çevirmek, bir şeyin yönünü değiştirmek. ç.-dügi 3b/7. 2. Bir yerin çevresini bir şeyle sarmak, kuşatmak. ç.-üp 102b/21.

çevlük: Girdap. 7a/18.

çevril-: Çevrilmek, çevirmek işine konu olmak. ç.-üp 6a/18, 6a/20, 8b/8, 10b/17, 15b/7, 19a/9, 19a/13, 86b/15, 103b/20.

çıblak: Çıplak, üstünde bulunması gereken giysi, örtü vb. bulunmayan. 101a/20, 101b/3.

çık-: 1. Çıkmak, içeriden dışarıya varmak, gitmek. ç.-acağ (yer) 87a/9, 87b/16, 99a/7, 126a/16, ç.-amaz idi 33a/19, ç.-an 6b/11, 12a/15, 18b/11, 18b/11, 30a/21, 33a/19, 33b/5, 51a/10, 60b/16, 85a/9, 119b/9, ç.-andur 20a/17, ç.-ar 9b/20, 12a/3, 12a/4, 12b/11, 13a/16, 14a/11, 14a/11, 15a/17, 15b/2, 16b/4, 17a/14, 17b/18, 18a/21, 18b/10, 18b/18, 19a/3, 19a/21, 19b/3, 19b/9, 20a/7, 20b/17, 23a/1, 36b/7, 42b/7, 43b/13, 78b/12, 83b/9, 89a/2, 96b/1, 99a/12, 127a/16, 127b/6, 133a/3, ç.-arlar 7b/16, 14a/10, 14a/13, 18b/6, 19a/18, 43b/5, 101b/1, 107a/19, ç.-arımaz 23b/15, ç.-

duğı 6a/17, 7a/12, 7b/21, 8b/1, 8b/5, 8b/10, 10a/15, 11b/16, 14b/20, 17b/1, 17b/18, 18b/18, 25a/14, .-duğdanşonra 29b/8, .-mazsız 33b/5, .-mış 65b/2, .-mışdur 57b/20, .-sa 145b/9, .-up 6b/13, 8a/15, 11a/12, 11b/17, 12b/16, 12b/17, 13b/13, 15a/4, 15a/6, 15a/19, 15b/6, 15b/12, 15b/14, 15b/19, 15b/19, 16a/6, 16a/9, 16a/12, 16a/14, 16b/2, 17a/10, 17b/1, 17b/5, 18a/8, 18a/15, 18a/18, 18a/20, 18b/2, 18b/15, 19a/9, 19b/17, 19b/21, 20a/5, 20a/11, 20a/19, 20a/21, 20b/2, 20b/7, 20b/9, 20b/14, 21a/9, 24b/21, 25a/3, 33a/20, 44b/12, 46a/16, 48a/16, 49b/9, 61a/13, 63a/7, 72b/18, 73a/17, 75b/8, 82a/1, 99a/18, 124b/4, 134a/19, .-age1-33b/1, .-mayup şur- 81b/12.
2. Elde edilmek, sağlanmak. 14b/3.

ıkar-: ıkarmak, birinin veya bir şeyin ıkmasını sağlamak, ıkmasına sebep olmak. .-acak 53b/18, 70b/9, 106b/6, 119a/8, .-duğlarıun 81b/10, .-up 23b/1, 40a/2, 55b/4, 100b/10, 111b/3, 147a/20, şokup .-up 23b/1.

ıkart-: ıkartmak. .-mayup 7a/21.

ıkıl-: ıkılmak, gidilmek. .-duğı 32a/5, .-mağa 25b/5, 126a/16, .-maz 76b/10, 118a/3, 122b/11, .-sa 86a/18.

ıkırık(ğ): İplik bükme, iplik sarmak gibi işlerde kullanılan, el veya ayaklanevrilen dolap. .-a 3b/7.

ıkırıkı: ıkırıkı, ıkırıkı kullanan kimse. 3b/7.

iek(g): Bir bitkinin, üreme organlarını taşıyan çoğu güzel kokulu, renkli bölümü. .-i 13b/2.

ini: (Far.) ini, sırlı kap. 34a/8.

Çiriş: Zambak gillerden, beyaz iekli bir bitki, iriş otu [Asphodelus]. Üşmün-ı . 35b/9.

iz-: izmek, izgi halinde berelemek. .-erler 134b/13.

öbän: (< Far. řobän, řubän, řebän) Davar, koyun, keçi, sığır, manda sürülerini güdüp otlatan kimse. 33a/20, 33a/21, 33b/1, 33b/3, .-uç 33b/2.

Çok: Sayı, nicelik, değer, güç, derece, vb. bakımdan büyük va aşırı olan, az karşıtı. 13b/2, 14b/1, 14b/1, 14b/3, 14b/14, 14b/21, 20b/3, 21a/13, 27b/9, 27b/21, 31a/7, 37a/5, 42a/7, 47a/5, 48a/9, 54a/15, 57a/14, 60a/5, 62b/2, 66a/18, 69a/19, 71b/2, 72b/1, 78b/9, 82a/10, 84a/7, 87a/8, 97a/3, 92a/17, 97b/7, 99a/9, 99a/10, 101a/16, 101b/21, 102a/18, 105b/9, 133a/2, 133a/16, 141b/20, 145a/8, .-dur 11b/14, 13a/21, 18b/12,

19b/10, 27a/4, 31b/18, 34b/14, 35b/12, 35b/17, 36a/17, 37b/5, 38a/20, 38b/20, 45a/1, 47a/20, 47b/3, 47b/17, 49a/3, 53a/7, 53a/19, 53b/16, 54a/12, 58a/11, 58b/6, 59a/20, 60a/5, 64a/15, 65b/10, 66a/9, 66a/12, 67b/6, 69b/7, 70a/20, 70b/19, 72a/19, 73b/11, 75a/3, 76b/16, 77b/20, 82b/11, 86a/9, 87a/3, 87a/13, 89a/2, 98a/1, 98a/15, 102b/1, 107b/18, 114a/16, 118b/12, 121a/19, 125b/20, 125b/21, 131b/10, 141a/7, 142a/7, 142b/1.

çömlek: Toprak tencere. ç.-ler 125b/1.

çubuk: Körpe dal. ç.-larına 12b/12.

çukur: Çevresine göre aşağı çökmüş olan yer. 34a/5, 146b/5.

çün: (Far.) İçin. 47a/14, aklıduğıç. 16a/4, 18a/18, anuñç. 4b/14, 7b/10, 8a/8, 8b/12, 12b/4, 19a/7, 23a/18, 23a/19, 25b/8, 29b/8, 41a/17, 44a/20, 50b/17, 82a/16, 102a/5, 105a/15, 110a/9, 113b/20, 120a/15, 123b/10, 126b/10, 142a/21, 143a/2, bey^ç ü şirā.ç. 81a/8, binā étdüğüç. 95a/7, 102a/20, birisiç. 55a/14, çıkarduklarıç. 81b/10, *dédükleriç.* 137a/1, efendisiç. 113b/19, geçildiğıç. 8b/16, geldiğıç. 147b/7, 147b/7, olduğıç. 14a/6, 22a/2, 22a/12, 22a/17, 41a/21, 41b/8, 41b/10, 42a/7, 43a/6, 43b/13, 49b/19, 109b/2, 130b/6, 133a/4, 139a/11, 146b/6, olmaduğıç. 12b/9, *yaşamaduğıç.* 89a/8, *müzevver étdüğüç.* 49b/15, *şabr étdüğüç.* 3b/13, 35a/5, 36a/6, 40a/33, 46b/4, *şalb étdüğüç.* 147a/20, *tahlil étdüğüç.* 6b/6, *tedāhül étdüğüç.* 28a/13, *vaşl étdüğüç.* 138a/5, 1, *vaz^ç eyledüğüç.* 88a/12, *berāber olduğıç.* 3b/11, 3b/14, *giyer olduğıç.* 6a/10, *hālī olduğıç.* 3b/3, 6b/10, *iḥāta étdüğüç.* 6a/9, 63b/14, *imāret olmaduğıç.* 23b/15, *istiğnā olunduğıç.* 87a/19, *kābil olduğıç.* 108b/20, *kābil olmaduğıç.* 108b/19, *qarīb olduğıç.* 105a/13, *mavşıl olduğıç.* 138a/6, *murābiḥ olduğıç.* 104a/20, *naşārā olduğıç.* 13b/6, *sākin olduğıç.* 12b/7, *şuvarduğıç.* 16a/5, *şüre olduğıç.* 33b/12, *taḥayyül olunduğıç.* 3b/2, *tar olduğıç.* 8b/13, *ter ü tāze olduğıç.* 32b/*vāki^ç* *olduğıç.* 6b/16, 17b/8, 147b/9.

D

daA: Bağlaç. 8a/14, 12b/2, 27b/16, 50b/4, 50b/4, 52b/10, 110a/19, 111b/5, 114b/15.

dābbe: (Ar.) Yük ve binek hayvanı. *d.-i misk* 101a/11, *envā^ç-i d.-tü'l-misk* 87b/15.

daḥı: Dahi. bkz. dağı. 3a/10, 3b/2, 3b/2, 3b/3, 3b/16, 3b/16, 4a/4, 4a/6, 5a/14, 5b/7, 5b/14, 7b/7, 8b/12, 8b/21, 9b/7, 10b/3, 10b/8, 11b/3, 12b/7, 13a/4, 13a/15, 13b/1, 13b/15, 14a/1, 14a/7, 14a/8, 14a/13, 15a/5, 15a/17, 15a/21, 15b/17, 16a/1, 16a/11, 16a/13,

16a/14, 16a/19, 16a/21, 16b/8, 17a/11, 17b/9, 17b/19, 18a/11, 19a/6, 19a/7, 19b/3, 19b/5, 20a/19, 20b/3, 20b/7, 20b/14, 20b/15, 21a/14, 21b/21, 22a/2, 22a/8, 22a/17, 22a/19, 23a/12, 23a/12, 23a/16, 23b/4, 24b/15, 25a/19, 25a/21, 25b/10, 25b/20, 26a/11, 26a/13, 26b/3, 27a/12, 27a/19, 29b/17, 30b/6, 31b/12, 31b/15, 32a/9, 32a/21, 33a/8, 34a/12, 34a/16, 35b/9, 41a/4, 41a/8, 41a/10, 41a/17, 41b/2, 41b/6, 41b/17, 41b/18, 42a/11, 42b/10, 42b/13, 43b/1, 43b/19, 43b/20, 44a/3, 45a/19, 45b/1, 45b/5, 46a/8, 46b/3, 46b/20, 47b/4, 48b/8, 49a/19, 49b/1, 49b/4, 49b/5, 49b/5, 49b/13, 49b/19, 49b/20, 51a/10, 51b/18, 52b/6, 53a/5, 53a/6, 53a/6, 53a/18, 53b/5, 53b/6, 53b/7, 53b/13, 54a/10, 54b/2, 54b/8, 54b/9, 55a/4, 55a/21, 55b/1, 55b/6, 57a/20, 61a/6, 61b/2, 61b/12, 61b/21, 62a/14, 63a/18, 63b/7, 64b/13, 65b/15, 65b/16, 66a/3, 67b/6, 68b/8, 69a/5, 70a/1, 70a/12, 71a/3, 71b/20, 72a/10, 72a/17, 73a/10, 73b/5, 73b/6, 74a/9, 75b/10, 75b/18, 75b/20, 76a/17, 76a/18, 76b/12, 77a/4, 77b/12, 78b/7, 80b/16, 81a/11, 81a/14, 82a/4, 83a/12, 83b/14, 84b/1, 84b/11, 84b/12, 85b/10, 86a/7, 87b/17, 88b/12, 89a/3, 91b/1, 91b/4, 91b/7, 92a/12, 92a/17, 92b/16, 97a/5, 95b/5, 97a/6, 98a/10, 98b/3, 100b/14, 100b/15, 101b/3, 101b/16, 105a/7, 107a/1, 109a/6, 109b/18, 110b/1, 111a/5, 111b/4, 111b/6, 111b/20, 112b/19, 113a/10, 113a/19, 113b/18, 113b/19, 114a/5, 114b/5, 114b/9, 114b/14, 115b/4, 116a/19, 116b/11, 117a/5, 117a/19, 118b/6, 118b/9, 119a/3, 119a/15, 120a/9, 122a/1, 122a/20, 126a/7, 126a/12, 126b/7, 128a/11, 128b/20, 129a/4, 130a/17, 130a/17, 130b/8, 130b/18, 130b/21, 131a/6, 131a/16, 133a/1, 133a/10, 133a/12, 133a/21, 133b/14, 135b/6, 136b/3, 138b/11, 139a/10, 139b/8, 140b/14, 141a/10, 141b/14, 143a/10, 143a/15, 144a/5, 145a/8, 145b/3, 145b/14, d.-dur 18b/5.

dāḥil: (Ar.) İç, içeri, içinde, içeri girmiş. *d. ol-*. 61a/5, 85b/5, 112b/12, 121b/14, 124b/3.

dā'î: (Ar.) Dua eden, duacı. 26b/16, d.-nüñ 22a/5, *bende-i d.-i fevka'l-āde* 2a/12.

dā'imā: (Ar.) Her zaman, her vakit, sürekli olarak. bkz. *dā'yimā*, *dāyimā*. 4a/19.

dā'ire: (Ar.) Çember. bkz. *dāyire*, *dā'yire*. 3b/14, 4a/11, 4a/11, d.-ye 3b/12.

daḳı: Dahi. bkz. *daḥı*. 55b/5.

daḳıḳ: (Ar.) İnce, ufak. *ḥalīc-i d.* 117b/14.

daḳıḳa: (Ar.) Bir saatlik zamanın altmışta biri. 4a/15, 4a/21, 5a/5, 26a/6, 26a/10, 27a/11, 27b/18, 28b/16, 28b/19, 29a/8, 29a/21, 29b/3, 30a/9, 30b/14, 31a/5, 31b/1, 31b/5, 31b/10, 32a/7, 32b/5, 32b/17, 32b/21, 33a/4, 34b/11, 34b/19, 35a/8, 35a/17, 35b/2,

35b/13, 36a/1, 36a/9, 36b/1, 36b/8, 36b/13, 37a/11, 37a/21, 37b/14, 37b/17, 38a/2, 38b/13, 39a/1, 40b/9, 40b/21, 42a/3, 42a/13, 42a/16, 42b/1, 42b/14, 42b/19, 43a/17, 44a/4, 44a/11, 44a/17, 44a/21, 44b/17, 45a/17, 45b/8, 45b/17, 46b/6, 46b/16, 47b/9, 48a/1, 48b/4, 48b/9, 50a/13, 50b/8, 50b/20, 51a/2, 51a/3, 51a/6, 51a/6, 51a/12, 51a/12, 51b/7, 51b/11, 51b/11, 51b/21, 52a/14, 52a/17, 52b/11, 52b/11, 53a/8, 53a/8, 53a/11, 53a/12, 54a/5, 54a/6, 54a/9, 54a/19, 56a/3, 56a/12, 56b/18, 56b/19, 57a/21, 57a/21, 57b/6, 58a/18, 58b/20, 58b/21, 59a/5, 59a/6, 59a/13, 59a/14, 59b/7, 59b/8, 59b/11, 59b/12, 59b/15, 59b/16, 59b/21, 60a/17, 60a/17, 60b/8, 61b/20, 62a/9, 62a/13, 62b/9, 62b/13, 63a/15, 63a/20, 64b/12, 65a/10, 66b/7, 66b/21, 67a/12, 67a/15, 67b/20, 68a/3, 68a/20, 69a/21, 70a/16, 70b/5, 71a/2, 72a/20, 72b/4, 72b/7, 72b/11, 73a/4, 73a/11, 73b/21, 74a/4, 74a/19, 74b/3, 74b/6, 74b/10, 75a/7, 75a/11, 75a/19, 76b/5, 76b/10, 76b/17, 76b/20, 77a/2, 77b/20, 78a/2, 78a/19, 79a/4, 79a/21, 80b/1, 80b/10, 80b/13, 82b/12, 83a/4, 83b/4, 84a/5, 84a/11, 84b/13, 85a/1, 85a/11, 86a/21, 86b/11, 87a/13, 87b/6, 87b/20, 88a/3, 88a/8, 89a/5, 89a/16, 89b/1, 90b/3, 91a/6, 91a/21, 91b/9, 92a/2, 92a/8, 93a/5, 93a/9, 93a/19, 93b/6, 94a/14, 94b/18, 95a/4, 95a/8, 95b/3, 96a/10, 96b/10, 96b/20, 97a/4, 97a/20, 98a/5, 98a/9, 98a/16, 98b/4, 98b/8, 98b/12, 99b/6, 100a/1, 100a/13, 100a/16, 100b/1, 100b/4, 101b/9, 101b/14, 101b/16, 102a/5, 102a/9, 102b/9, 102b/14, 102b/17, 103a/2, 103a/6, 103a/9, 103b/6, 103b/11, 103b/15, 104a/4, 104b/5, 104a/7, 104a/16, 105b/4, 105b/11, 105b/17, 106b/2, 107b/4, 107b/14, 108a/3, 109a/8, 109b/12, 110b/19, 111a/4, 111a/14, 111b/12, 112a/19, 112b/13, 113a/8, 113b/9, 114a/17, 115a/8, 115a/20, 115b/5, 115b/15, 116a/10, 117b/18, 118a/7, 118a/21, 118b/2, 118b/3, 118b/8, 119b/2, 119b/14, 120b/17, 121a/10, 121a/15, 121a/21, 121b/3, 122a/18, 122b/13, 122b/19, 123a/6, 123b/7, 123b/12, 124a/9, 124a/17, 124a/20, 125a/14, 125b/18, 127b/3, 127b/10, 128a/9, 130a/2, 130a/5, 130b/9, 131a/17, 131b/12, 132a/18, 133b/1, 133b/6, 133b/21, 134b/18, 135a/6, 135a/11, 136b/5, 137a/17, 137a/21, 137b/21, 139a/2, 139a/12, 140a/2, 140a/7, 140b/1, 141a/16, 141a/21, 141b/5, 142a/7, 142a/13, 142b/6, 142b/9, 142b/12, 142b/16, 143b/11, 143b/17, 144a/12, 144a/16, 144a/19, 144b/9, 144b/12, 145a/5, 146a/7, 146b/18, 146b/21, 147b/1. d.-dur 4b/5, 5b/14, 44a/5, 60b/8, 61b/21, 62a/9, 62b/6, 62b/10, 63a/15, 63a/21, 64b/20, 65a/11, 66b/7, 66b/21, 67a/20, 67b/16, 68a/16, 68a/20, 69a/10, 69a/16, 69b/1, 69b/16, 70a/17, 70a/21, 70b/15, 71a/3, 72a/7, 72a/20, 72b/4, 72b/11, 73a/2, 73a/4, 73a/8, 73a/11, 73b/21, 74a/4, 74a/8, 74b/3, 74b/7, 74b/10,

75a/7, 75a/11, 75a/20, 76b/6, 76b/11, 77a/2, 77a/6, 77b/21, 78a/20, 78b/3, 78b/14, 79a/21, 79b/12, 79b/15, 80b/2, 80b/10, 80b/14, 82b/4, 82b/12, 82b/18, 83a/4, 83a/17, 83b/4, 83b/10, 84a/11, 84a/8, 84a/17, 84b/14, 84b/19, 85a/12, 85b/11, 85b/18, 86b/1, 87a/14, 87a/20, 87b/7, 87b/21, 88a/4, 88b/11, 89a/5, 89b/2, 89b/16, 90b/3, 91a/12, 91b/4, 91b/10, 91b/13, 91b/13, 92a/3, 92a/11, 92b/15, 93a/6, 93a/20, 93b/7, 94b/2, 94b/18, 95a/4, 95a/9, 96b/11, 96b/20, 97a/15, 97a/20, 97b/13, 98a/5, 98a/10, 98b/8, 98b/13, 99b/7, 99b/11, 99b/15, 100a/1, 100a/14, 100a/17, 100b/1, 100b/5, 101b/10, 101b/14, 101b/17, 102a/6, 102a/10, 102b/10, 102b/14, 103a/2, 103a/9, 103b/1, 103b/7, 103b/11, 103b/15, 104a/8, 104a/17, 105b/5, 105b/11, 105b/17, 106a/20, 106b/3, 106b/14, 107b/4, 108a/3, 108a/20, 109a/9, 110b/15, 111b/13, 112a/7, 112a/12, 112a/16, 113a/9, 115a/8, 115b/15, 116a/11, 116a/18, 116b/8, 117b/19, 118a/8, 118b/8, 118b/13, 118b/15, 118b/21, 119a/20, 119b/3, 119b/14, 120b/14, 120b/18, 121a/10, 121a/16, 122a/19, 122b/16, 122b/19, 123a/3, 123b/7, 124a/5, 124a/9, 124a/15, 124a/17, 124b/14, 125a/5, 125a/9, 125b/2, 125b/18, 126a/2, 127b/10, 127b/3, 127b/18, 128a/3, 128a/21, 130a/3, 130a/6, 131a/1, 131b/13, 132a/19, 133a/18, 133b/17, 134a/1, 134b/19, 135a/7, 135b/3, 136a/7, 136a/21, 136b/6, 137a/6, 137a/21, 138a/1, 140a/7, 140a/16, 141b/6, 142a/8, 142b/7, 142b/10, 142b/13, 142b/17, 143b/2, 143b/5, 143b/7, 143b/11, 143b/17, 144a/4, 144a/13, 144a/17, 144a/20, 144b/10, 146a/7, 146a/16, 147b/19. d. ol-. 4b/1, 27a/12, 27a/20, 26a/1, 26a/1, 26a/10, 27b/18, 28b/2, 28b/16, 28b/20, 29a/3, 29a/8, 29b/4 29b/21, 30a/10, 31a/1, 31a/5, 31b/1, 31b/11, 32a/8, 32b/6, 32b/18, 33a/1, 33a/5, 34b/16, 34b/20, 35a/9, 35b/6, 35a/18, 35b/2, 36a/9, 36b/2, 36b/8, 36b/14, 37b/18, 38b/14, 39a/2, 39a/7, 39b/4, 39b/11, 40b/10, 40b/21, 41a/9, 42a/13, 42a/16, 42b/1, 42b/15, 42b/19, 44a/12, 45a/13, 45b/20, 46b/17, 46b/21, 46b/21, 47b/4, 47b/10, 47b/19, 48a/1, 48b/5, 48b/10, 48b/19, 49a/6, 49a/15, 50a/6, 50a/13, 76a/12, d. *daḳīkâ* 31a/1.

dâne: (Far.) Tane, tohum. 5a/12, 27b/6, 119a/11, 138a/20, d.-si 56b/7.

dänende: (Far.) Bilen, bilgin, haberli. *d.-i aşkâr* 1b/10.

dâr: (Ar.) Ev, yer, yurt. *d.-ü'l-ḫilâfê* 67b/2, 67b/3, *d.-ü'l-islâm eyle-* 50a/5, *d.-ü'n-nâbi'* 26b/15, *d.-ü'n-naşr* 117b/4, *d.-ü's-şakâlibe* 98b/14, *d.ü's-saltanat-ı koştantiniyye* 5b/19, *d.-ü's-saltana* “saltanat yeri”: Bursa, Edirne, İstanbul gibi Osmanlı

İparatorluğu başkentlerine verilen ad. 28b/15, 93b/2, *d.-ü's-salṭana-i ḳoṣṭanṭīne* 47a/9, *ber-d.-ü's-salṭana* 28a/8.

da'vā: (Ar.) İddia. *ḳuvvet-i d. ét.* 145a/20.

da'vet: (Ar.) Dua. d.-e 29b/8.

dā'yimā: (Ar.) Her zaman. bkz. dā'imā, dā'yimā 3b/13, 8b/18.

dāyimā: (Ar.) Her zaman, her vakit, sürekli olarak. bkz. dā'imā, dā'yimā 19a/20, 24b/14, 25a/14, 29a/20, 31b/17, 33a/20, 46b/8, 57b/15, 57b/16, 69a/2, 76b/1, 110a/1.

dāyire: (Ar.) Çember. bkz. dā'ire, dā'yire 3b/15, d.-sine 7b/17, *baḫr-i d.-den* 124b/4, *nıṣf-i d.* 19a/14.

dā'yire: (Ar.) Çember. bkz. dā'ire, dāyire. 3b/13, *d.-i a'zīme* “Dünyanın merkezinden gök küresini kesen herhangi bir düzlemin oluşturduğu ara kesit.” 3b/9.

dē-: Demek, söylemek. d.-di 4a/5, 19a/6, 33b/5, 46a/3, 46a/9, 55b/1, 55b/6, 73a/19, 111b/7, 126b/10, 134a/19, 134a/20, d.-diler 46a/12, 46a/15, 111b/9, 131b/8, 134a/16, d.-düğü 102a/12, d.-düğiçün 105b/10, d.-düğine 22a/4, d.-düğinden 30b/19, 113a/3, d.-dükleri 35b/18, 52a/19, 75b/15, 130b/5, 136a/13, d.-dükleriçün 137a/1, 141a/6, d.-düm 114b/14, d.-megi 49b/4, d.-mek 13b/7, 13b/19, 132b/21, d.-mekdür 11b/13, 22b/1, 22b/2, 30a/11, 31b/9, 31b/16, 35a/12, 42a/6, 49a/21, 49b/3, 51b/12, 54b/11, 56a/1, 65b/9, 73b/20, 74a/12, 76a/9, 77a/19, 81b/9, 88a/6, 92a/9, 94a/3, 102a/14, 105a/15, 113b/6, 117a/5, 122a/6, 124a/1, 128b/12, 131b/17, 133a/1, 133a/6, 141b/19, 146a/5, d.-menüj 4a/9, 22a/9, d.-mezler 101a/5, 108b/19, d.-miş (a.g.z) 71b/9, d.-mişdür 21b/19, 22a/4, 32b/1, 50b/18, 55a/5, 57b/12, 68b/17, 73b/3, 93b/20, 94a/1, 94a/3, 99b/20, 108b/2, 108b/21, 129a/12, d.-mişler 4a/5, d.-mişlerdür 4a/12, 5a/8, 5a/10, 7b/12, 12a/4, 14a/8, 14b/14, 20a/15, 21b/10, 21b/12, 21b/13, 21b/18, 23a/19, 24a/7, 24a/8, 24a/9, 26b/15, 27b/14, 27b/14, 29a/4, 29a/5, 32a/16, 33b/19, 33b/20, 34a/4, 34a/7, 34a/10, 35b/1, 35b/20, 46a/1, 46a/17, 49a/17, 49a/20, 49a/21, 51b/18, 57b/11, 75b/7, 81a/17, 81b/12, 88b/14, 95a/8, 95a/10, 97a/12, 98b/4, 98b/17, 105a/16, 107b/11, 110a/10, 116a/17, 118a/20, 121b/9, 122a/12, 134a/11, 140a/10, 140b/12, 144b/13, d.-r 27a/7, 62a/12, 62b/1, 95a/2, 134b/2, 143a/3, 146b/7, 147a/10, d.-rler 3a/11, 3b/2, 3b/3, 3b/8, 3b/10, 3b/13, 3b/15, 3b/18, 4a/7, 5a/7, 5a/14, 5a/15, 5a/15, 5b/2, 5b/11, 5b/12, 6a/13, 6b/8, 6b/16, 6b/17, 6b/18, 6b/18, 6b/19, 7a/3, 7a/7, 7a/18, 7a/20, 7b/7, 7b/19, 7b/19, 8a/6, 8a/14,

8a/19, 8b/12, 8b/12, 8b/14, 8b/15, 8b/16, 9a/21, 9b/6, 9b/7, 9b/8, 10a/4, 10a/13, 10b/3, 10b/14, 10b/16, 10b/18, 11a/12, 11a/15, 11a/15, 11a/19, 11b/2, 11b/3, 11b/21, 12a/2, 12a/3, 12a/16, 12a/20, 12b/8, 12b/10, 12b/13, 13a/4, 13a/6, 13a/17, 13b/5, 13b/9, 13b/11, 13b/11, 13b/12, 14a/1, 14a/5, 14a/7, 14b/9, 15a/2, 15b/5, 15b/17, 16a/3, 16a/3, 16a/4, 16a/6, 16b/3, 17a/1, 17a/4, 17a/11, 17a/17, 17b/13, 18a/11, 18a/17, 18b/12, 19a/3, 19a/16, 19b/11, 20a/8, 20a/9, 20a/14, 20b/2, 20b/8, 21a/5, 21a/9, 21b/3, 21b/6, 22b/8, 22b/14, 22b/16, 23a/4, 23a/16, 23a/20, 23b/11, 23b/11, 23b/16, 24a/15, 24a/16, 24a/19, 24a/21, 24b/3, 24b/16, 25a/19, 25a/21, 25b/1, 25b/9, 25b/11, 25b/17, 26a/12, 26a/13, 26b/18, 27a/13, 27a/19, 27b/5, 27b/10, 28a/5, 29a/19, 29b/11, 29b/11, 29b/17, 30b/13, 30b/18, 30b/19, 31a/16, 31b/9, 31b/12, 31b/15, 31b/18, 32a/9, 32a/14, 32a/20, 33a/8, 33a/16, 33a/18, 33b/7, 33b/8, 33b/15, 34a/16, 34b/5, 34b/6, 35a/5, 35a/6, 35b/9, 35b/18, 36a/4, 36a/5, 36a/6, 36a/7, 37a/1, 37b/2, 37b/2, 37b/7, 37b/12, 38a/1, 38a/10, 39a/19, 39a/20, 39b/17, 39b/20, 40a/2, 40a/7, 41a/8, 40b/5, 40b/7, 40b/7, 40b/8, 41a/2, 41a/2, 41a/3, 41a/8, 41a/10, 41a/15, 41a/18, 41a/19, 41b/17, 41b/18, 41b/19, 42a/19, 42a/21, 43a/12, 43b/8, 43b/21, 44b/4, 44b/12, 45b/5, 45b/6, 46b/2, 46b/3, 46b/10, 47a/12, 47a/8, 47b/11, 47b/12, 47b/12, 48a/16, 48a/18, 48b/7, 49a/4, 49a/20, 49b/3, 49b/4, 49b/5, 49b/5, 49b/12, 49b/16, 49b/18, 49b/19, 49b/20, 50a/1, 50a/17, 51a/16, 51b/15, 52a/11, 52b/19, 52b/20, 53b/3, 53b/5, 53b/6, 53b/13, 54b/8, 54b/9, 54b/10, 55a/9, 55a/19, 56a/10, 56a/17, 56a/18, 57a/11, 57a/20, 57b/3, 57b/7, 58b/7, 58b/9, 58b/20, 59a/9, 60b/11, 61a/5, 61a/11, 61b/2, 61b/12, 61b/21, 62a/5, 62a/14, 62b/8, 62b/21, 63a/1, 63a/18, 63a/19, 63b/3, 63b/4, 63b/5, 63b/7, 64b/2, 65a/6, 65b/8, 65b/16, 66a/2, 66a/16, 67a/14, 68a/11, 68b/17, 69a/7, 69a/11, 69a/12, 69a/13, 69a/15, 69b/21, 70a/12, 70a/13, 71b/20, 72a/12, 72a/17, 72b/10, 72b/20, 73b/1, 73b/5, 74a/9, 75a/2, 75b/3, 75b/7, 75b/9, 76a/3, 76a/15, 76a/18, 76b/10, 76b/12, 77a/5, 77b/8, 77b/10, 77b/10, 77b/12, 78b/7, 80a/5, 80a/9, 80b/16, 81a/18, 81b/5, 81b/13, 81b/14, 82a/4, 82a/7, 82a/8, 82a/16, 82a/19, 82b/2, 82b/6, 82b/15, 82b/21, 83a/3, 83a/12, 83b/5, 83b/14, 84b/11, 84b/13, 85a/17, 87a/7, 87b/9, 87b/11, 87b/13, 87b/14, 88b/3, 88b/12, 89a/1, 89a/3, 89a/11, 89a/21, 89b/3, 90a/1, 90b/19, 90b/19, 90b/21, 91b/3, 91b/6, 91b/7, 92b/3, 92b/11, 92b/16, 92b/17, 92b/19, 92b/20, 93b/10, 95a/20, 95b/4, 97a/5, 97a/6, 97b/16, 98a/3, 98a/11, 98a/13, 98a/21, 98b/2, 98b/15, 99a/5, 99a/10, 99a/12, 99a/21, 101a/6, 101a/8, 101a/13, 101a/16, 101a/17, 101b/4, 102a/1, 102a/13, 102a/13, 102b/20, 104a/2, 104b/15, 104b/21, 105a/12,

105a/19, 105b/16, 106a/10, 106a/14, 106a/15, 106a/15, 106a/17, 107a/1, 107a/10, 107b/16, 107b/20, 107b/21, 108a/2, 108a/13, 108b/14, 108b/15, 108b/17, 109a/4, 109a/5, 109a/6, 109a/21, 109b/14, 110a/5, 110a/8, 110a/19, 110a/20, 110b/1, 110b/5, 110b/15, 111a/5, 111a/13, 111b/21, 111b/21, 112a/3, 112b/5, 112b/19, 113a/5, 113a/7, 113a/10, 113a/19, 113b/4, 113b/20, 114a/6, 114a/14, 114a/17, 115a/18, 115b/4, 115b/13, 115b/14, 116a/11, 116a/19, 116b/14, 117b/11, 117b/13, 117b/14, 117b/16, 118b/6, 119a/4, 119a/16, 121a/3, 121a/20, 121b/6, 121b/16, 123b/11, 123b/14, 123b/19, 124a/14, 124a/16, 125a/7, 125b/8, 126a/1, 126a/7, 126a/8, 126a/12, 126b/6, 126b/7, 126b/8, 126b/11, 126b/11, 126b/13, 126b/19, 127a/18, 127b/6, 128a/11, 128b/20, 129a/4, 129a/10, 129b/12, 130a/1, 147a/18, d.-rler idi 40a/19, 51a/20, 57b/4, 62a/3, 65b/7, 68b/16, 81b/3, 82a/7, 103b/17, 111a/18, 119b/18, 130a/9, 130b/19, 134b/1, 141b/18, 130a/9, 130a/10, 130a/13, 130a/14, 130a/18, 130b/8, 130b/10, 130b/21, 132a/10, 132a/11, 132b/1, 132b/2, 133a/1, 133a/7, 133a/8, 133b/16, 134a/16, 134a/17, 135a/4, 135a/6, 135a/7, 135a/11, 135a/16, 138a/17, 138b/11, 139a/12, 139b/1, 139b/3, 139b/8, 138b/14, 141a/6, 141a/10, 141a/11, 141a/14, 141b/17, 142a/19, 142b/6, 142b/15, 143a/16, 144a/5, 145b/4, 144b/19, 145a/4, 145a/19, 145b/12, 145b/13, 145b/14, 145b/17, 145b/21, 146a/1, 146a/5, 146a/9, 147a/18, 147b/15, d.-yü 4a/1, 4a/5, 6a/9, 8a/19, 32a/20, 34a/16, 36a/4, 40b/8, 41b/2, 46b/2, 46b/3, 48b/7, 49b/3, 49b/12, 49b/16, 55a/9, 56a/17, 61a/5, 62a/5, 65a/6, 65b/8, 73b/1, 80a/9, 81b/13, 82a/7, 89a/21, 111b/8, 111a/12, 113a/6, 113b/21, 65b/8, 117a/19, 120a/16, 133b/16, 134a/16, 141b/17, 142b/6, 145b/4, 145b/13, d.-yü *gel-*. 145b/14.

debbāg-hāne: (Ar.+Far.) Deri terbiye edilen yer. d.-ler. 98a/15.

deccāl: (Ar.) Kıyamete yakın bir zamanda çıkacağına inanılan yalancı. 128a/13.

dede: Babanın veya ananın babası, büyük baba. d.-si 26b/20, 100b/8.

defn: (Ar.) Gömme, gömülme. *d. ét-*. 34b/2, *olin-*. 26b/19, *d. olun-*. 54b/18, 92b/14, 114b/17.

deg-: Değmek, dokunmak, temas etmek. d.-meye 111b/3.

degirmen: Öğüten araç veya alet ya da içinde öğütme işi yapılan yer. 51a/14, 109b/20, 110a/12, d.-ler 67b/10, 109a/4, *yel d.-leri* 86a/9.

degirmilik(g): Yuvarlaklık. d.-i 56b/7.

değiş-: 1. Değişmek, yerine başka şey veya kimse gelmek. d.-üp 4a/3. 2. Karşılıklı alıp vermek, mübadele etmek, d.-ürler 39b/1. 3. Başka bir biçim veya duruma girmek. *dünyâların d.-üp* 135b/17.

degül: Değil. 14b/4, 38a/10, 134b/1. d.-dür 7a/9, 8a/20, 11b/14, 13a/19, 18b/20, 22b/9, 22b/18, 24b/15, 25a/14, 25a/15, 29a/20, 31a/12, 33b/13, 34b/3, 43a/14, 54a/13, 57b/16, 62a/6, 69a/2, 75a/16, 92a/11, 106b/6, 122a/5, 138a/13, 145a/16, d. idi 58a/17.

dek: Bir işin, bir durumun sona erdiği zamanı veya yeri gösterir, kadar, değin. 9a/12, 14a/12, 22b/11, 23b/2, 30a/14, 32b/17, 33a/14, 34a/17, 57a/10, 63b/16, 81a/8, 81a/15, 104b/1, 130b/14, d.-dür 94a/8, 94a/9.

del-: Delmek. d.-erler 79a/8.

delâlet: (Ar.) İz, işaret. d. *ét-*.72b/20.

delik: Dar küçük açıklık, dar küçük çukur. bkz. delük. d.-lerden 86a/11, *d.-ler ét-*. 86a/11.

delük(g): Dar küçük açıklık, dar küçük çukur. bkz. delik. 23a/21, d.-de 23b/8, d.-den 23b/3, d.-e 23b/1.

demür: Demir [Fe]. 25b/8, 26a/4, 57b/17, 89a/7, 99a/3, 111a/6, d.-den 34a/8, 76a/7, d.-ler 3b/8, 23a/12, *d. ma‘deni* 53b/18, 66b/8, 136a/19.

dên-: Denmek, söylenmek. d.-mişdür 119a/3, d.-ür 25b/21, 65b/15, 66a/17, 67a/12, 82b/20.

dênil-: Denilmek, söylenmek. 30b/17, d.-di 46b/4, 113a/4, d.-dügi 6a/8, 22a/4, 41b/10, d.-en 9a/14, 10b/5, 11a/4, 11a/13, 11b/7, 15a/12, 15a/13, 15a/15, 15a/18, 15b/6, 15b/9, 17a/7, 17a/8, 17a/17, 18a/19, 18b/2, 21a/3, 21a/7, 21a/14, 21a/18, 43a/15, 45b/21, 49b/7, 49b/7, 51a/9, 52b/16, 54a/12, 54b/18, 55a/15, 67b/3, 68a/5, 88a/19, 88b/13, 90a/13, 94b/6, 96b/13, 111a/12, 113a/10, 113a/16, 113b/15, 129a/12, 131a/21, 143b/15, d.-düginde 93b/19, d.-mek 14a/15, 16b/4, 25a/9, 38b/3, 45a/10, 50b/6, 54a/20, 60a/15, 61b/5, 64a/21, 68a/13, 71b/17, 80a/4, 80a/8, 80a/9, 81b/11, 83a/6, 88a/12, 97a/5, 97b/17, 99b/10, 103a/17, 105a/21, 106a/4, 111b/11, 121b/17, 124b/18, 133b/5, 137a/2, 137b/20, 143a/8, 144b/6, 147b/21, d.-mekdedür 138a/6, d.-menüñ 49a/17, d.-mez 18b/3, d.-mişdür 8b/16, 12b/8, 21b/16, 41b/1, 42a/6, 43b/13, 53a/17, 56b/4, 58b/11, 58b/11, 61a/14, 63b/14, 64b/4, 68b/17, 70a/11, 84b/11, 85b/21, 91b/17, 94a/5, 97a/12, 97b/7, 114a/5, d.-se 99b/6, 102a/16,

102a/21, 102a/3, 102a/5, 104a/20, 105a/14, 105b/10, 106b/13, 109b/2, 111a/3, 113a/6, 113a/11, 113b/7, 115b/1, 118b/6, 119b/19, 120b/9, 126b/7, 126b/11, 126b/13, 127a/1, 130b/6, 131b/17, 133a/4, 136b/4, 137a/1, 141a/6, 142a/19, 143a/3, 143b/1, 146b/6, 147b/7, 147b/7, 147b/8, 147b/9, 147b/10, d.-ür 3b/5, 4a/8, 11b/2, 12a/19, 15a/20, 18b/3, 25a/7, 45a/20, 49b/21, 50b/10, 53a/18, 63a/12, 66a/1, 68a/19, 71a/15, 73a/6, 73a/10, 73b/6, 83b/8, 86a/6, 86a/7, 110a/6, 116b/11, 122a/20, 124a/13, 131a/6, 133b/14, 135b/6, 138a/16, 139a/14, 140b/13, 140b/14, 140b/18, 145b/8, 147b/10, d.-ür idi 46b/1, 49b/11.

deniz: Deniz, yer kabuğunun çukur bölümlerini kaplayan, birbiriyle bağlantılı, tuzlu s kütlesi. 6b/12, 7a/9, 7b/4, 7b/5, 11b/6, 23a/10, 31b/14, 33b/21, 34a/2, 34a/3, 35a/6, 35a/7, 36a/14, 43b/8, d.-de 26a/15, 34a/10, d.-den 12a/8, 12a/14, 60b/15, d.-dür 6b/12, d.-e 7a/2, 8a/17, 10a/6, 10b/7, 12b/2, 15a/15, 22b/12, 31a/15, 85a/9, d.-i 102b/13, d.-idi 34a/2, d.-lere 11b/4, d.-lerüñ 7b/8, d.-ün 6a/12, 6b/6, 6b/8, 6b/12, 6b/14, 6b/15, 6b/19, 7b/3, 8a/12, 22b/16, *acı d.-dür* 11b/4, *acı d.-e* 79b/21, *d. dibi* 7b/17, *d. yüzi* 7b/16, *azağ d.-i* 101b/18, *azağ d.-ine* 21a/20, 31a/9, *azağ d.-inüñ* 10b/1, 10b/13, *31a/12*, *64b/7*, *çin d.-i* 6b/20, *çin d.-ine* 6a/19, *d.-ü'l-ğalicü'l-berberi* 8a/18, *hind d.-i* 7a/7, *hint d.-ine* 6a/19, *hind d.-inde* 7a/2, 88a/14, *ğulzüm d.-ine* 6b/13, *şirvân d.-idür* 6a/7, *ğaberistân d.-idür* 24b/12, *yeşil d.* 7a/7.

depe: Tepe. bkz. tepe. 28b/14, 39a/9, 47a/4, 59b/18, 61a/21, 67a/17, 68a/6, 68b/14, 69b/4, 79b/8, 99b/10, 123b/19, 131b/11, 144a/7, 144a/8, d.-ler 31b/19, d.-sinden 25a/14, d.-sine 25a/14, d.-nüñ 96a/21.

der: (Far.) -De, içinde *d.-naşârâ* 54b/5, *d.-üstâd* 56a/6.

der-bend: (Ar.) Boğaz, dar geçit. d.-dür 110b/6, d.-i (b) 110b/7, d.-e 61a/11, d.-idür 39a/4, d.-inde 144b/4, d.-lerinden 95b/9, *cezîre d.-iyle* 50a/9, *deylem d.-inde* 116b/2, *ğazez d.-inde* 51b/19, *şâm d.-inüñ* 50a/9, *şirvân d.-inde* 11b/7, 41a/1, 42b/18, *türk d.-inde* 32b/14.

dere: Dere. 27b/6, 67b/9, 118a/2, 144a/8, d.-de 67b/10, 144a/8, d.-nüñ 54a/16, d.-si 56a/9, *zeytün d.-si* “yer adı” 56a/10.

derece: (Ar.) Bir çemberin 369’ta birine eşit olan aç b irimi. 4a/14, 4a/21, 5a/5, 5b/13, 5b/14, 5b/19, 5b/20, 5b/21, 5b/21, 6a/1, 6a/2, 21b/14, 21b/21, 22a/1, 26a/1, 26a/1, 26a/6, 26a/9, 26a/10, 26a/18, 26b/2, 26b/6, 26b/11, 26b/21, 27a/4, 27a/11, 27a/12,

27a/16, 27a/20, 27a/20, 27b/1, 27b/7, 27b/17, 27b/18, 28a/1, 28a/9, 28b/1, 28b/2, 28b/16, 28b/16, 28b/19, 28b/20, 29a/2, 29a/2, 29a/8, 29a/8, 29a/12, 29a/20, 29b/3, 29b/4, 29b/20, 29b/21, 30a/5, 30a/9, 30a/10, 30b/14, 31a/1, 31a/5, 31a/5, 31a/21, 31b/1, 31b/5, 31b/10, 31b/11, 32a/7, 32a/8, 32a/16, 32b/2, 32b/5, 32b/6, 32b/12, 32b/17, 32b/18, 30b/21, 32b/21, 33a/1, 33a/4, 33a/5, 33b/16, 34b/11, 34b/15, 34b/15, 34b/19, 34b/20, 35a/8, 35a/8, 35a/17, 35a/18, 35b/2, 35b/2, 35b/6, 35b/13, 35b/21, 35b/6, 36a/9, 36a/9, 36a/18, 36b/1, 36b/2, 36b/8, 36b/8, 36b/13, 36b/13, 37a/4, 37a/7, 37a/11, 37a/15, 37a/21, 37b/14, 37b/17, 37b/17, 38a/2, 38b/5, 38b/13, 38b/14, 39a/1, 39a/2, 39a/6, 39a/6, 39a/13, 39b/3, 39b/4, 39b/7, 39b/11, 39b/11, 39b/18, 40a/9, 40a/14, 40a/13, 40b/9, 40b/9, 40b/16, 40b/20, 40b/21, 41b/16, 41a/6, 41a/8, 41a/9, 41a/20, 41a/15, 42a/3, 42a/7, 42a/13, 42a/13, 42a/16, 42a/16, 42a/19, 42b/1, 42b/1, 42b/14, 42b/15, 42b/17, 42b/19, 42b/19, 43a/2, 43a/8, 43a/17, 43b/9, 44a/4, 44a/4, 44a/11, 44a/12, 44a/17, 44a/21, 44b/13, 45a/2, 45a/2, 45a/7, 45a/13, 45a/13, 45a/17, 45a/17, 45a/17, 45b/2, 45b/8, 45b/14, 45b/16, 45b/20, 45b/20, 46b/6, 46b/16, 46b/16, 46b/20, 46b/21, 47a/21, 47b/4, 47b/4, 47b/9, 47b/10, 47b/14, 47b/18, 47b/18, 48a/1, 48a/1, 48a/21, 48b/4, 48b/5, 48b/9, 48b/10, 48b/18, 48b/19, 49a/6, 49a/6, 49a/14, 49a/15, 50a/5, 50a/5, 50a/12, 50a/13, 50b/8, 50b/8, 50b/19, 50b/20, 51a/2, 51a/2, 51a/5, 51a/6, 51a/11, 51a/12, 51b/7, 51b/7, 51b/10, 51b/11, 51b/20, 51b/21, 52a/7, 52a/13, 52a/14, 52a/16, 52a/16, 52b/11, 52b/11, 52b/21, 53a/1, 53a/8, 53a/8, 53a/11, 53a/14, 53b/1, 53b/19, 53b/21, 54a/5, 54a/5, 54a/8, 54a/19, 55b/12, 55b/20, 56a/2, 56a/7, 56a/12, 56a/12, 56a/18, 56b/1, 56b/2, 56b/10, 56b/14, 56b/18, 56b/19, 57a/1, 57a/3, 57a/12, 57b/5, 57b/8, 59a/6, 59a/10, 59a/13, 59a/14, 59b/2, 59b/8, 57a/21, 57a/21, 58b/8, 58a/13, 58a/18, 58b/15, 58b/20, 58b/20, 59a/5, 59a/20, 59b/7, 59b/11, 59b/11, 59b/15, 59b/16, 59b/21, 60a/6, 60a/13, 60a/17, 60a/17, 60b/3, 60b/8, 60b/8, 60b/16, 60b/19, 61a/2, 61b/13, 61b/17, 61b/20, 61b/20, 62a/9, 62a/9, 62a/12, 62a/19, 62b/6, 62b/6, 62b/9, 62b/10, 62b/13, 62b/17, 62b/19, 63a/14, 63a/15, 63a/20, 63a/21, 63b/6, 63b/11, 64b/12, 64b/15, 64b/20, 65a/10, 65a/10, 65a/13, 65a/17, 65a/18, 65b/2, 65b/11, 66a/10, 66a/14, 66b/1, 66b/6, 66b/7, 66b/20, 66b/21, 67a/3, 67a/12, 67a/15, 67a/19, 67a/19, 67b/16, 67b/16, 67b/20, 68a/3, 68a/9, 68a/16, 68a/16, 68a/20, 68a/20, 68b/3, 68b/7, 68b/21, 69a/3, 69a/9, 69a/10, 69a/15, 69a/15, 69a/21, 69a/21, 69b/16, 69b/16, 70a/16, 70a/17, 70a/20, 70a/21, 70b/5, 70b/9, 70b/14, 70b/15, 70b/17, 70b/19, 71a/2, 71a/3, 71a/11, 71a/15, 71a/15, 71a/17, 71a/17, 71b/3, 71b/21, 72a/6, 72a/7,

72a/19, 72a/20, 72b/4, 72b/4, 72b/7, 72b/11, 72b/11, 73a/1, 73a/3, 73a/4, 73a/7, 73a/8, 73a/11, 73a/11, 73b/14, 73b/20, 73b/21, 74a/3, 74a/4, 74a/8, 74a/8, 74a/16, 74a/19, 74b/2, 74b/3, 74b/6, 74b/6, 74b/9, 74b/10, 74b/12, 74b/17, 75a/3, 75a/6, 75a/7, 75a/10, 75a/11, 75a/19, 75a/20, 76a/12, 76b/5, 76b/5, 76b/10, 76b/11, 76b/17, 77a/2, 77a/2, 77a/6, 77a/6, 77a/12, 77a/16, 77a/19, 77b/4, 77b/20, 77b/21, 78a/2, 78a/12, 78a/19, 78a/20, 78b/3, 78b/3, 78b/13, 78b/14, 79a/4, 79a/15, 79a/21, 79a/21, 79b/9, 79b/11, 79b/11, 79b/14, 79b/15, 79b/18, 80a/1, 80a/16, 80a/17, 80b/1, 80b/1, 82b/3, 82b/4, 80b/10, 80b/10, 80b/13, 80b/13, 82b/7, 82b/12, 82b/12, 82b/17, 82b/17, 83a/4, 83a/4, 83a/17, 83a/17, 83a/20, 83b/3, 83b/4, 83b/10, 83b/10, 83b/13, 83b/13, 83b/15, 84a/1, 84a/4, 84a/7, 84a/8, 84a/11, 84a/11, 84a/14, 84a/17, 84a/17, 84a/21, 84b/7, 84b/13, 84b/14, 84b/16, 84b/18, 84b/18, 85a/1, 85a/6, 85a/18, 85a/11, 85a/12, 85b/2, 85b/10, 85b/11, 85b/13, 85b/18, 85b/18, 86a/21, 86b/1, 86b/11, 86b/19, 87a/4, 87a/10, 87a/13, 87a/14, 87a/19, 87a/19, 87b/6, 87b/7, 87b/11, 87b/20, 87b/21, 88a/3, 88a/4, 88a/8, 88a/13, 88a/20, 88b/4, 88b/10, 88b/11, 89a/5, 89a/5, 89a/9, 89b/1, 89b/2, 89b/7, 89b/11, 89b/15, 89a/16, 90a/3, 90a/8, 90a/11, 90a/14, 90a/15, 90a/20, 90b/3, 90b/3, 90b/7, 90b/11, 91a/6, 91a/11, 91a/11, 91a/14, 91a/21, 91b/3, 91b/3, 91b/9, 91b/9, 91b/12, 91b/13, 92a/1, 92a/1, 92a/2, 92a/3, 92a/7, 92a/11, 92a/11, 92b/4, 92b/8, 92b/15, 92b/15, 93a/2, 93a/5, 93a/6, 93a/9, 93a/13, 93a/19, 93a/19, 93b/6, 93b/7, 94a/11, 94a/14, 94a/18, 94a/19, 94b/2, 94b/2, 94b/18, 94b/18, 95a/3, 95a/4, 95a/8, 95a/9, 95b/3, 95b/11, 96a/2, 96a/6, 96a/9, 96a/16, 96b/4, 96b/10, 96b/10, 96b/20, 96b/20, 97a/4, 97a/14, 97a/15, 97a/20, 97a/20, 97b/5, 97b/12, 97b/13, 98a/4, 98a/5, 98a/9, 98a/16, 98b/4, 98b/8, 98b/8, 98a/9, 98b/12, 98b/12, 99a/20, 99b/6, 99b/7, 99b/11, 99b/11, 99b/15, 99b/15, 99b/21, 100a/1, 100a/5, 100a/13, 100a/14, 100a/16, 100a/17, 100a/21, 100b/1, 100b/4, 100b/5, 101b/9, 101b/10, 101b/13, 101b/14, 101b/16, 101b/17, 102a/5, 102a/6, 102a/9, 102a/10, 102b/2, 102b/9, 102b/10, 102b/14, 102b/14, 102b/16, 103a/2, 103a/2, 103a/6, 103a/9, 103a/9, 103a/9, 103a/13, 103a/21, 103b/1, 103b/7, 103b/6, 103b/11, 103b/11, 103b/15, 103b/15, 104a/4, 104a/7, 104a/8, 104a/12, 104a/16, 104a/17, 104b/5, 104b/13, 104b/20, 104b/21, 105b/4, 105b/4, 105b/11, 105b/11, 105b/13, 105b/17, 105b/17, 105b/20, 106a/6, 106a/6, 106a/20, 106a/20, 106b/2, 106b/3, 106b/8, 106b/13, 106b/14, 107a/5, 107a/11, 107a/19, 107a/20, 107b/3, 107b/4, 107b/14, 108a/3, 108a/3, 108a/13, 108a/19, 109a/8, 109a/8, 109a/12, 109a/17, 109b/12, 110a/6, 110a/15, 110a/21, 110b/3, 110b/8,

110b/12, 110b/15, 110b/15, 110b/19, 111a/3, 111a/4, 111a/13, 111b/12, 111b/13, 112a/6, 112a/7, 112a/9, 112a/12, 112a/12, 112a/16, 112a/16, 112a/19, 112b/2, 112b/6, 112b/13, 112b/18, 113a/8, 113a/9, 113a/17, 113a/21, 113b/9, 114a/9, 114a/17, 115a/3, 115a/3, 115a/8, 115a/8, 115a/20, 115b/5, 115b/8, 115b/15, 115b/15, 116a/1, 116a/7, 116a/10, 116a/10, 116a/13, 116a/17, 116a/18, 116a/21, 116b/4, 116b/8, 116b/8, 117b/18, 117b/18, 118a/7, 118a/7, 118a/20, 118b/2, 118b/3, 118b/8, 118b/8, 118b/12, 118b/13, 118b/15, 118b/15, 118b/20, 118b/20, 119a/20, 119a/20, 119b/2, 119b/2, 119b/5, 119b/11, 119b/13, 119b/14, 119b/20, 120a/5, 120a/11, 120b/14, 120b/14, 120b/17, 120b/18, 120b/21, 121a/4, 121a/9, 121a/10, 121a/15, 121a/16, 121a/20, 121b/3, 121b/17, 122a/18, 122a/19, 122b/2, 122b/4, 122b/12, 122b/15, 122b/16, 122b/18, 122b/19, 123a/3, 123a/3, 123a/6, 123a/12, 123b/3, 123b/6, 123b/7, 123b/12, 124a/2, 124a/2, 124a/4, 124a/5, 124a/9, 124a/9, 124a/15, 124a/15, 124a/17, 124a/17, 124a/20, 124b/10, 124b/14, 124b/14, 125a/4, 125a/4, 125a/4, 125a/8, 125a/8, 125a/14, 125a/18, 125b/2, 125b/2, 125b/8, 125b/13, 125b/17, 125b/18, 126a/1, 126a/1, 126a/19, 126b/1, 126b/19, 127a/4, 127a/8, 127a/16, 127a/19, 127b/3, 127b/3, 127b/6, 127b/9, 127b/10, 127b/14, 127b/18, 127b/18, 127b/21, 128a/3, 128a/3, 128a/9, 128a/20, 128a/21, 128b/5, 128b/17, 128b/21, 129a/5, 129a/21, 129b/3, 129b/12, 129b/16, 129b/19, 130a/2, 130a/2, 130a/5, 130a/6, 130b/9, 130b/21, 130b/21, 131a/5, 131a/17, 131b/12, 131b/12, 131b/21, 132a/3, 132a/18, 132a/19, 132b/3, 132b/3, 132b/18, 133a/5, 133a/17, 133a/17, 133b/1, 133b/6, 133b/17, 133b/17, 133b/21, 134a/1, 134b/18, 134b/19, 135a/6, 135a/7, 135a/11, 135a/17, 135a/21, 135b/2, 135b/2, 136a/1, 136a/6, 136a/7, 136a/11, 136a/20, 136a/21, 136b/5, 136b/6, 136b/10, 136b/16, 137a/6, 137a/6, 137a/17, 137a/20, 137a/21, 137b/15, 137b/21, 138a/1, 138a/6, 138a/12, 138b/10, 138b/12, 138b/13, 138b/4, 139a/2, 139a/5, 139a/12, 139a/16, 139a/19, 140a/1, 140a/7, 140a/7, 140a/16, 140a/16, 140b/1, 140b/11, 140b/16, 140b/20, 142a/7, 142a/7, 142a/13, 141a/16, 141a/21, 142b/1, 141b/5, 141b/6, 142b/6, 142b/7, 142b/9, 142b/10, 142b/12, 142b/13, 142b/16, 142b/17, 143a/5, 143b/1, 143b/2, 143b/4, 143b/4, 143b/7, 143b/7, 143b/9, 143b/10, 143b/11, 143b/16, 143b/17, 144a/4, 144a/4, 144a/9, 144a/12, 144a/13, 144a/16, 144a/16, 144a/19, 144a/20, 144b/1, 144b/9, 144b/10, 144b/12, 144b/16, 144b/20, 145a/4, 145b/20, 146a/6, 146a/7, 146a/12, 146a/15, 146a/15, 146b/8, 146b/11, 146b/18, 146b/21, 147a/12, 147b/1, 147b/14, 147b/18, 147b/19, 148a/2. d.-dür 5b/19,

21b/15, 22b/8, 22b/17, 26a/7, 26a/18, 26b/6, 26b/12, 26b/21, 27a/5, 27a/16, 27b/1, 27b/7, 28a/1, 28a/9, 28b/7, 29a/13, 29a/21, 30a/2, 30a/6, 30b/4, 30b/14, 31a/13, 31b/5, 32a/16, 32b/2, 32b/12, 33b/16, 34b/11, 35b/13, 36a/1, 37a/4, 37a/7, 37a/12, 37a/16, 37a/21, 37b/14, 38a/3, 38b/5, 39a/14, 36a/19, 39b/7, 39b/18, 40a/9, 40b/16, 41a/7, 41a/16, 41a/21, 41b/16, 42a/3, 42a/8, 42a/19, 42b/17, 43a/2, 43a/9, 43a/18, 43b/9, 44a/17, 44b/1, 44b/14, 44b/17, 44b/17, 45a/8, 45a/18, 45b/3, 45b/9, 45b/14, 45b/17, 46b/6, 47a/21, 47b/14, 48a/7, 48a/21, 50a/19, 52a/7, 53a/11, 53a/15, 53b/1, 55b/13, 53b/19, 53b/21, 54a/9, 54a/19, 55b/20, 56a/3, 56a/7, 56a/18, 56b/10, 56b/14, 56b/21, 57a/1, 57a/4, 57a/12, 57b/6, 57b/8, 58a/14, 58a/19, 58b/8, 58b/16, 59a/11, 59a/20, 59b/2, 60a/1, 60a/7, 60a/13, 60b/3, 60b/17, 60b/20, 61a/3, 61b/14, 61b/17, 62a/13, 62a/20, 62b/13, 62b/17, 62b/19, 63b/7, 64b/12, 64b/15, 64b/17, 64b/21, 65a/13, 65a/17, 65a/19, 65b/2, 65b/11, 65b/20, 66a/10, 66a/15, 66b/1, 67a/3, 67a/12, 67a/15, 67b/20, 68a/3, 68a/9, 68b/3, 68b/8, 68b/21, 69a/4, 70b/5, 70b/10, 70b/17, 70b/20, 71a/11, 71b/3, 72b/8, 71b/21, 73a/2, 73b/15, 74a/16, 74a/20, 74b/12, 74b/17, 75a/4, 76b/18, 76b/20, 77a/12, 77a/16, 77a/20, 77b/4, 78a/3, 78a/12, 79a/4, 79a/15, 79b/9, 79b/19, 80a/2, 80a/4, 80a/14, 80b/4, 82b/7, 83a/20, 83b/15, 84a/1, 84a/5, 84a/14, 84a/21, 84b/7, 84b/16, 85a/2, 85a/6, 85a/18, 85b/3, 85b/14, 86b/4, 86b/12, 86b/19, 87a/4, 87a/10, 87b/11, 88a/8, 88a/13, 88a/20, 88b/5, 89a/9, 89a/17, 89b/8, 89b/11, 89b/16, 90a/3, 90a/8, 90a/11, 90a/20, 90b/8, 90b/12, 91a/6, 91a/15, 91a/21, 92a/8, 92b/5, 92b/8, 93a/2, 93a/9, 94a/12, 94a/14, 95b/3, 95b/11, 96a/2, 96a/6, 96a/10, 96a/16, 96b/4, 97a/4, 97b/5, 97b/19, 97b/20, 98a/17, 98b/5, 99a/20, 100a/6, 102b/2, 102b/17, 103a/6, 103a/13, 104a/4, 104a/12, 104b/5, 104b/13, 105b/13, 105b/20, 106a/7, 106b/8, 107a/6, 107a/11, 107a/20, 107b/14, 108a/13, 109a/12, 109b/13, 109a/17, 110a/6, 110a/16, 110a/21, 110b/3, 110b/9, 110b/12, 110b/19, 111a/14, 112a/20, 112a/9, 112b/2, 112b/6, 112b/13, 112b/18, 113a/18, 113a/21, 113b/9, 114a/9, 114a/18, 115a/20, 115b/5, 115b/9, 116a/1, 116a/8, 116a/14, 116a/21, 116b/4, 118a/21, 119b/5, 119b/11, 119b/21, 120a/5, 120a/11, 121a/1, 121a/4, 121a/21, 121b/3, 121b/18, 122a/14, 122b/2, 122b/4, 122b/13, 123a/6, 123a/12, 123b/3, 123b/12, 124a/20, 124b/11, 125a/15, 125a/19, 125b/9, 125b/13, 126a/19, 126b/1, 126b/20, 127a/4, 127a/9, 127a/17, 127a/19, 127b/7, 127b/15, 127b/21, 128a/10, 128b/6, 128b/17, 128b/21, 129a/5, 129a/21, 129b/4, 129b/12, 129b/16, 129b/20, 130b/10, 131a/6, 131a/17, 131b/21, 132a/3, 132b/18, 133a/5, 133b/1, 133b/6, 134a/8, 135a/12, 135a/17, 135a/21,

136a/2, 136a/11, 136b/11, 136b/16, 137a/18, 137b/15, 138a/7, 138a/12, 138b/4, 138b/10, 139a/2, 139a/6, 139a/13, 139a/16, 139a/19, 140a/2, 140a/2, 140b/1, 140b/11, 140b/16, 140b/21, 141a/8, 141a/16, 141a/21, 142a/13, 142b/1, 143a/5, 143b/9, 144a/10, 144b/1, 144b/12, 144b/16, 144b/20, 145a/5, 145b/21, 146a/12, 146b/8, 146b/11, 146b/19, 147b/1, 147a/12, 147b/1, 147b/14, 148a/2, d.-nün 5b/15, d.-ye 22b/11, *altmış derece é-düginde* 76a/11.

dergâh: (Far.) Tarikattan olanların barındıkları, ibadet ve törenler yaptıkları yer, tekke. d.-ından 99a/13.

deri: İnsan ve hayvan vücudunu kaplayan, tüy, kıl veya pulla kaplı örtü. d.-den 133a/3, d.-leridür 89a/8, *kaplan d.-si* 57b/17.

deriñ: Dibi yüzeyinden veya ağzından uzak olan. d.-dür 13b/17.

deriñlik(g): Bir şeyin dip tarafının yüzeye, ağıza olan uzaklığı. d.-i 13a/18.

deryâ: (Far.) Deniz. 8b/10, 10b/13, 52b/16, 84b/4, d.-da 8a/19, d.-dan 15b/10, d.-lar 3a/4, d.-nuñ 8b/2, 9a/12, 10b/3, d.-ya 11a/1, 15a/16, 52a/10, 83b/1, 114b/12, 114b/4, *d.-yı muñit* 11b/4, 15b/10, *d.-yı rahmet* 2a/2, *ka' r-ı d.-ya* 7b/18.

derzilik: (Far.+T.) Terzilik, terzinin yaptığı iş. 126b/18.

deşt: (Far.) Bozkır, çöl, kır, ova. *buñayret-i d.-i erzen* 14a/14.

devâbb: (Ar.) Yük ve binek hayvanları. 64b/3.

deve: Geviş getiren memelilerden, boynu uzuzn, sırtında bir veya iki hörgücü olan, yük taşımakta kullanılan hayvan. d.-dür 139a/5, d.-lerdür 87a/3, d.-lerini 40a/1.

devlet: (Ar.) Toprak bütünlüğüne bağlı olarak siyasi bakımdan teşkilatlanmış millet veya milletler topluluğunun oluşturduğu tüzel varlık. *'ağudu'd-d.* “ devlet adamlarının bazılarının lakabı” 65b/6.

devr: (Ar.) Dönme, bir şeyin etrafını dolaşma. d.-i 12a/10, 12b/14, 12b/20, 13b/15, 13b/17, 14b/6, 36b/12, 38b/9, 82a/9, 92a/19, 99a/2, 99a/6, 114b/1, 115a/16, 127a/15, 127b/5, 128a/21, 131b/19, d.-ini 14a/7, *d. ét-* 10a/6, 21b/3, 24b/21, 25a/3, 64a/3, 64a/5, 67b/5, 92a/13, *d. étdür-* 100a/10.

devşür-: Toplamak. d.-ürler 35a/7, 48a/17.

deyr: (Ar.) Manastır, kilise. 77b/21, d.-i 82b/11, *d.-ü'l-‘āḳūl* 18a/5, 77b/21, *nehrü'd-d.-den* 19a/2, *nehrü'l-d.* 18b/16, *nehrü'l-d.-dür* 18b/17.

deyyār: (Ar.) Biri, bir kimse, bir fert. 119b/20.

dip: 1. Dikili duran bir şeyin yerle birleştiği nokta ve çevresi veya bir şeyin yan başı. d.-inde 86a/11. 2. Oyuk veya çukur bir şeyin en alt bölümü. d.-ini 109b/19, *değiz d.-ine* 7b/17.

dībāgat: (Ar.) Hayvan derilerini terbiye etmek zanaati, tabaklama. *d. ét-* 41b/19,

dihḳānī: (Far.) Rençberlik, çiftçilik, köylülük. 113a/4.

dikil-: Dikilmek. d.-en 7b/13, d.-mişdür 104b/1.

dikiş: Dikme işi. d.-e 105a/11.

dil: (Far.) Gönül, yürek, kalp. *d. ü cān-ı münevver* 2a/9.

dil: I. Kıstak; bir yarımadaı karaya bağlayan iki yanı su, dar kara parçası; berzah. 8a/17, 9a/18, 9a/20, 10b/7, 10b/8, 11a/1, 32b/7, 85b/5, 86b/15, 88a/15, 90b/17, 106b/10, 119a/7, 127a/6, d.-e 119a/8, d.-i 85b/6, d.-ün 9a/19, 9a/21, 10b/7, 10b/8, 11a/1, 38b/16, 46b/5, 77b/18, 88a/16, 91a/3, 91b/2, 104a/10, 119b/9, 119b/9, 145b/19.

dil: II. Lisan 25b/1, d.-i (b) 3b/21, d.-in 4a/3, d.-inde 4a/7, 94a/2, d.-ini 44b/5, d.-lere 41b/13, 81a/2, d.-leri 25a/21, 81a/1, d.-lerini 4a/2, 41b/6, d.-lerün 41a/21, d.-lerinün 44b/4, rüm d.-ince 51b/12.

dilek: Bir kimsenin dilediği şey, istek, talep, rica, murat. *d. ét-* 142a/3.

dilkü: Tilki. 81a/11.

dīn: (Ar.) Allah'a inanma ve bağlanma. d.-i 146b/10, d.-i idi 81b/15, d.-ini 139b/18, d.-inde idiler 100b/16, d.-leri 81b/15, *d.-i naşrānī* 81b/16, 117a/7, *d.-i naşrāniyye* 23a/14, *d.-i mecūs* 35b/20, *‘adüvvü’d-d.* 50a/3, *felekü’d-d.* 111b/20, *ḳamerü’d-d.* 121b/16.

dīnār: (Ar.) Yaklaşık olarak altın liranın dörtte biri değerinde olan eski bir para. d.-a 114b/10, d.-dan 92b/2.

direk: Ağaçtan veya demirden yapılan uzun ve kalın destek. 82a/21, d.-ler 49a/12, 55a/13, d.-lerden 35b/12, 58b/6, d.-leri 75b/21.

diri: Canlı, yaşamakta olan, yaşayan. *d. ét-* 46a/14.

dirlik(g): Geçim. d.-i 12a/19.

diş: Diş. d.-i 57b/19, d.-ler 65a/4.

dişi: Hayvan ve bitkilerin, erkeği tarafından döllenecek biçimde oluşmuş cinsi. d.-ye 101b/4, d. ħurmā 12b/12.

dīvār: (Far.) Duvar. 23b/20, 25b/5, 25b/7, 25b/10, 40b/8, 86a/20, d.-a 25b/8, d.-da 22b/21, 25b/11, 26a/9, d.-ı 75b/13, d.-ında 69b/11, d.-ınıñ 82a/11, d.-larını 33a/13, d.-larınıñ 75b/21, d.-uñ 86a/10, *d. çek-*. 102a/4, *d. ét-*. 86a/10.

diyānet: (Ar.) Din. 58b/1, *d.-i naşrāniyye* 46a/11.

diyār: (Ar.) Memleket, ülke. 107b/17, 138a/16, d.-a 8b/19, d.-dan 101a/14, d.-ımızuñ 72b/6, d.-ına 81a/7, d.-uñ 12b/11, 18b/20, 23a/15, 23b/7, 26a/15, 35a/7, 43b/19, 66a/21, 68a/7, 68a/14, 77b/6, 107a/1, 146b/10, *d.-ı ‘arab* 16b/18, 64a/14, *d.-ı ‘arabī* 63b/13, *d.-ı bekr* 63a/11, 66b/8, 68a/4, 68a/18, 70a/18, 77b/4, 77b/7, 77b/8, 79b/4, 80a/15, *d.-ı bey‘a* 51b/8, 77b/4, 77b/9, 113b/3, 119b/16, 144b/8, *d.-ı ezd* 106b/21, *d.-ı ħaleb* 66b/3, *d.-ı ħavm-i lūṭ* 111b/17, *d.-ı mağrib* 132a/14, *d.-ı mışr* 5a/17, 35b/4, 46a/21, 53b/8, 60a/15, 120a/17, 111a/15, 134b/2, *d.-ı mışriyye* 9b/8, 33b/16, 107a/17, 107b/15, 137a/13, 145a/6, *d.-ı muğar* 63a/11, 67a/16, 77b/4, 77b/6, 77b/10, 82b/8, 96a/1, 115b/11, *d.-ı rebī‘a* 78b/11, 88b/8, 90b/9, 90b/10, 125a/17, 129b/2, 141a/12, *d.-ı şemūd* 66b/14, *d.-ı şark* 49a/21, 49b/2, *d.-ı şarkī* 34a/20, *bilād-ı d.-ı bekr* 71b/16, *cezīre-i d.-ı rebī‘a* 63a/11, *ğarb-ı d* 130b/15, *ħudūd-ı d.-ı mışriyye* 108b/15, *sevāhil-i d.-ı mışr* 33a/7, *sevāhil-i d.-ı mışriyye* 76a/20, 111a/9, *tahtgāh-ı d.-ı mışriyye idi* 111b/10,

diz-dār: (Far.) Kale muhafızı. d.-lardan 68a/15.

dōlāb: (< Ar. dūlāb) Dönerek çalışan ve su çeken düzenek. 16a/5, 17a/20, 32b/10, d.-lar 69a/20, 69a/20, d.-ları 37b/11.

dolaş-: Dolaşmak, gezmek, gezinmek. d.-ır 16a/4.

dög-: Döğmek, çarpmak, vurmak. d.-er 91a/10.

dök-: Dökmek, sıvı veya tane durumunda olan şeyleri buldukları yerden, kaptan başka bir yere boşaltmak. d.-er 35a/6, *ğan d.-mekde* 58a/21.

dökil-: Dökülmek, dökmek işi yapılmak veya dökmek işine konu olmak. d.-dügi 9b/17, 11a/3, 11a/6, 31a/9, 76a/21, 80a/1, d.-düginüñ 118a/4, d.-en 12b/19, 116a/12, d.-üp

15a/15, 21a/10, 21a/15, 22b/14, 24b/18, 24b/19, d.-ür 11b/18, 11b/17, 12b/16, 12b/17, 12b/20, 14b/1, 15a/6, 15a/13, 15a/16, 15a/21, 15b/2, 15b/4, 15b/10, 15b/12, 15b/15, 15b/20, 16a/1, 16a/3, 16a/8, 16a/9, 16a/11, 16a/19, 16b/13, 16b/2, 16b/6, 17a/19, 17b/12, 18a/10, 18a/10, 18a/13, 18a/16, 18a/19, 18a/21, 18b/5, 18b/16, 19b/12, 19b/18, 19b/20, 20a/1, 20a/6, 20a/18, 20a/20, 20b/1, 20b/6, 20b/8, 20b/11, 20b/13, 20b/19, 21a/7, 21a/11, 21a/17, 21a/20, 21b/7, 24b/7, 53b/17, 58a/3, 73b/12, 85a/9, 97b/18, 104a/21, 118a/4, 108a/12, 128b/5. d.-ürler 11b/20, 15a/3, 20a/13, 37a/3, 44b/12.

dön-: Dönmek, yönelmek. d.-er 10b/7, 10b/21, 15a/8, 15a/10, 15a/11, 15b/9, 16a/9, 18a/2, 18a/3, 19a/18, 19a/19, d.-üp 8a/3, 8a/3, 9a/20, 9b/8, 10a/2, 10a/3, 10a/5, 10a/7, 55b/8, 63a/8, 134b/8,

döndür-: Döndürmek, dönmesini sağlamak. d.-mişlerdür 52b/2.

döniş: Dönme işi veya biçimi. d.-de 26b/18.

dörd: Dört. bkz. dört 15a/4, 19a/11, 19a/21, 23a/13, 27b/5, 29b/9, 32a/8, 32a/13, 32b/11, 33b/14, 35a/14, 38a/2, 39a/12, 48b/3, 58a/11, 62a/1, 66a/14, 68b/5, 68b/11, 72b/19, 73a/16, 73b/19, 82a/15, 82a/20, 83a/9, 88a/18, 88b/10, 89a/14, 90b/2, 91a/9, 91b/21, 93b/6, 94b/9, 95b/11, 97b/20, 110b/17, 116a/16, 118b/14, 119a/10, 122a/21, 123a/10, 133a/12, 133b/3, 142b/12, 143b/13, 146b/11, d.-dür 75b/5, 88b/14, 95a/16, d.-inde 143a/21, d.-ün 88b/16.

dörd bin sekiz yüz kırk dokuzuncu: Dört bin sekiz yüz kırk dokuz sayısının sıra sıfatı. 116b/14.

dörd yüz elli dört: Dört yüz elli dört. d.-inde 52a/11, 132b/9.

dörd yüz elli üç: Dört yüz elli üç. 54b/12.

dörd yüz otuz: Dört yüz otuz. 39a/18.

dörd yüz toksan beş: Dört yüz doksan beş. d.-inde 69a/9.

dörder: Dört sayısının üleştirme sıfatı. 86b/1, 140a/19.

dörder yüz: Dört yüz sayısının üleştirme sıfatı. 145a/12.

dördüncü: Dört sayısının sıra sıfatı. 5a/18, 6a/6, 14b/17, 17b/7, 33b/15, d.-si 19a/4, 64a/13, 94a/7.

dört: Dört. bkz. dörd. 3b/16, 12a/10, 13b/17, 14a/12, 14b/13, 71b/3, 80a/6, 80a/11.

dört bin: Dört bin. 5a/11.

dört yüz kırk: Dört yüz kırk. 6a/2.

döşen-: Döşenmek, d.-miş 35a/12, d.-mişdür 58b/15, 77b/14, 90a/3.

döşenil-: Döşenilmek. d.-en 113b/7.

du‘ā: (Ar.) Allah’a yalvarma, *niyaz d.-sın ét-*. 147a/21.

duhān: (Ar.) Duman. 25a/14, 31b/17, 110a/1, d.-a 43b/2.

durdür: (Far.) Denizde olan girdap, çevrinti ve kanal. 7a/18.

dühn: (Ar.) Sürünecek yağ. *d.-ı benefşe* 119a/19.

dūk: (<Fr. duke) Bazı devletlerde prensten sonra gelen en yüksek soyluluk unvanı. 52b/20.

düket-: Bitirmek, geçmek. d.-mek 107a/18.

dünyā: (Ar.) Üstünde yaşadığımız gök cismi. d.-da 4b/12, 75b/20, 107b/21, 145a/18, *d.-ların deġiş-* 135b/17, *cinān-ı d.* “Dünya cennetleri: 1. Basra’da Übülle. 2. Sogdiyana, Semerkand Vadisi. 3. El-Cezire’de Bevvān geçidi. 4. Şam Vadisi.” 75b/5, 88b/14.

dürlü: Türlü, çok çeşitli özellikleri olan, çeşit çeşit. 25b/1.

düş-: 1. Düşmek, yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdanaşağıya inmek. d.-e 7a/20, d.-er 23b/4, d.-üp 114b/17. 2. Belirli bir zamana rastlamak. *tārīḡ d.-mişdür* 117b/7.

düşmān: (Far.) Düşman, yağı. 34a/10.

düz: Düz. 13a/10, 13b/9, 27b/17, 28b/13, 31a/9, 32b/8, 32b/16, 37a/1, 41b/15, 43b/21, 44b/19, 46b/5, 53a/19, 68b/1, 69b/3, 72a/18, 73b/11, 75a/13, 78b/11, 83b/1, 84b/4, 86b/7, 89b/6, 91b/19, 98b/7, 100a/4, 112a/1, 125a/17, 131a/11, 133a/7, 136a/10, 138a/3, 140b/19, 143a/3, 147b/21.

düz-: Yapmak, yaratmak, meydana getirmek. 55a/21, d.-dügi 100b/8, d.-üp 100b/8.

düzil-: Düzmek işine konu olmak veya düzmek işi yapılmak. bkz. *düzül-*. d.-en 101a/15, d.-üp 37a/11.

düzül-: Düzülmek. bkz. *düzil-*. d.-miş 19b/15, 20a/10.

E

é-: (é<er-) Olmak. *é-dügi* 126b/15, 145a/16, *altmış derece é-düginde* 76a/11, *böyle é-dükleri* 29b/11, *ne é.-dügi* 5b/8, *yol é.-dügi* 5b/18.

ebhîre: (Ar.) Buğular, dumanlar. *e.-i rediye* 14b/17.

eblağ: (Ar.) Beliğ, en fasih ve olgunluk derecesine çok yakın olan 126b/17.

ebnâ: (Ar.) Oğullar. e.-y1 Ekâsire “Eski Acem padişahlarının oğulları” 130b/14, *ve'd-devrân-ı e.* 2b/9.

ebniye: (Ar.) Binalar, yapılar. *e.-i 'acîbe* 75a/3, *e.-i 'azîme* 117b/17, *e.-i 'kadîme* 35b/17, *e.-i keşîre* 123a/21.

ebraşî: (Ar.) Baras hastalığına tutulan, vücudunda yer yer beyaz lekeler bulunan adam; erbaş, sam lekesi. 46a/13.

ebrice: (Ar.) Burçlar. *e.-i 'azîme* 138b/8.

ebrîsim: (Far.) Kalınca bükülmüş ipek iplik. bkz. ebrîşüm. 66a/9, 102a/17, 133a/16.

ebrîşüm: (Far.) Kalınca bükülmüş ipek iplik. bkz. ebrîsim. i.-i 76b/16 .

ebvâb: (Ar.) Kapılar, bölümler. *bâbü'l-e.* 81b/2, *bâbü'l-e.-a* 88a/10, 138a/10.

ebyâz: (Ar.) Pek ak, pek beyaz. 94a/4.

ecl: (Ar.) Sebep e.-den 49b/4, 49b/8, 49b/8, 61a/6, 65a/21, 94a/5.

ecell: (Ar.) Daha (en, pek) celil, çok büyük, en ulu. 19a/8.

ecnâd: (Ar.) Askerler, taburlar. *e.-ı şâm* 111b/15.

eczâ: (Ar.) Parçalar, kısımlar. İlaçlarda kullanılan çeşitli maddeler, ilaç yerine kullanılan kökler 6b/6.

édin-: Kendini bir şeye sahip kılmak, kendine sağlamak. murâd é.-dükleri 52b/19, murâd é.-seler 85b/6, 86a/9.

ednâ: (Ar.) 1. Pek aşağı, en bayağı, çok alçak 2. Az, pek az. *şa'îd-i e.-da* “yer adı” 77a/14, *şa'îd-i e.-dan* “yer adı” 54a/7, *sûs-ı e.* “yer adı” 91b/6.

efzâl: (Ar.) Daha (en, pek) faziletli. e.-i 75b/6, e.-idür 88b/16, *e.-i mülûk-i ticâni'n-nübuvvet* 1b/16, *e.-i's-şalavât* 2a/3.

efşah: (Ar.) Fasih, uzdilli. *e.-ı fūşaḥa* 126b/17.

efāviye: (Ar.) Yemeğe konulan baharat. 101a/12.

efendi: (Yun.) Buyruğu yürüyen, sözü geçen. *e.-siçün* 113b/19.

effāk: (Ar.) Ticaret için bütün dünyayı gezen (adam) *e.-a* 48b/8, 125b/1, 147b/15, *e.-a. ol-* 13b/19.

eflāk: (Ar.) Felekler, gökler. 3a/12.

eger: (Far.) Şart anlamını güçlendirmek için şartlı cümlelerin başına getirilen sözcük, şayet. 52b/10, 81a/12, 81a/13, 135b/15.

egerçi: (Far.) Gerçi, her ne kadar. 22a/11,

egerçiki: (Far.) Her ne kadar ki. 99b/5.

ehl: (Ar.) Sahip, kabiliyetli, becerikli. *e.-i* 27b/5, 29a/17, 31a/20, 35a/7, 39a/21, 44a/20, 49b/2, 50b/13, 51a/11, 55b/8, 57a/19, 57b/15, 65a/9, 70b/12, 75a/17, 83b/21, 85b/1, 85b/6, 86a/13, 86b/8, 87b/17, 89a/15, 92b/1, 99a/21, 100b/8, 103b/10, 107a/14, 109b/12, 113a/11, 113a/20, 119b/1, 120a/7, 127a/4, 137a/8, *e.-idür* 8b/17, *e.-inde* 43b/19, *e.-inden* 123b/2, *e.-ine* 55b/8, 133a/2, 143a/14, *e.-ini* 111a/2, *e.-inün* 4b/4, 4b/7, 4b/10, 4b/13, 4b/18, 4b/20, 5a/3, 87a/3, 139a/5, *e.-leri* 120b/5, *e.-i ‘aden* 22a/11, *e.-i baḥr* 146a/1, *e.-i başra* 19a/5, *e.-i bāzār* 75a/18, *e.-i beyt* 55a/9, *e.-i buḥārā* 44a/3, *e.-i endelüs* 8b/18, 15b/5, *e.-i evṣān* 100b/17, *e.-i herāt* 130a/1, *e.-i ḥicāz* 55a/8, *e.-i hind* 20b/19, 42a/12, 122b/11, 138a/20, *e.-i ‘irāk* 78a/18, *e.-i ‘ilm* 44a/3, 48b/16, 75b/17, *e.-i ḳarye* 106a/10, *e.-i kūfē* 49b/8, *e.-i medīne* 61a/19, 108a/16, *e.-i medīneden idi* 58a/17, *e.-i mekke* 62a/8, *e.-i mıṣr* 62a/2, *e.-i nīrān ol-* 100b/17, *e.-i ṣīn* 100b/14, *e.-i sūs* 8b/17, *e.-i şām* 43a/1, 55a/6, *e.-i ticāret* 39b/13, *e.-i yemen* 88a/19.

ek: Eklenmiş, katılmış. *e. yeri* 145a/11.

ek-: Ekmek, bir bitkiyi üretmek için toprağa tohum atmak veya gömmek. *e.-erler* 15b/1, 20b/15, *e.-üp* 117a/20.

ekābir: (Ar.) Rütbece, görgü ve faziletçe büyük olanlar, devlet ricali. *e.-leridür* 59a/2.

ekālīm: (Ar.) Dünyanın mıntıkaları, memlekeler, diyarlar 3a/3, e.-den 63b/5, e.-e 5a/14, e.-i 'l-arz 1b/16, e.-i *ḥaḳīḳiyye* 5a/14, e.-i 'örfiyye 5a/16, 83a/12, 109b/13, 146a/17, 147b/2, e.-i *seb'ā* 101a/9, e.-i *selāse* 135a/2, 137b/4.

ekārib: (Ar.) Yakın akraba, hısımlar. e.-ini 88a/11.

ekāsire: (Ar.) Eski Acem padişahları. ebnā-yı e. 130b/14.

ekber: (Ar.) Daha büyük. e.-i *bilād* 136b/9, e.-i *ümerā* 104b/11.

ekil-: Ekilmek, ekme işi yapılmak. e.-ür 30b/21.

ekin: Tahılın tarlaya atıldığı andan harman oluncaya kadar aldığı durum. 20b/15, 81a/5, e.-ler 19a/16, 117a/20, e.-leri 54a/12, 55a/10, 58b/5, 117a/21.

ekinlik: Ekin ekilmiş yer. e.-ler 34b/10.

ekinklü: Ekini olan. 26a/5, 37a/10, 53b/16.

eklen-: Eklenmek, ekleme işi yapılmak. e.-mişdür 145a/11.

ekmel: (Ar.) Daha (en, pek) kamil, mükemmel ve kusursuz olan, en uygun, en eksiksiz. e.-i 't-taḥiyyāt 2a/3, e.-i *selāḥin-i erā'ikü'r-risālet* 1b/16.

ekşer: (Ar.) En çok, daha ziyade. 4b/4, 4b/7, 4b/10, 4b/13, 4b/18, 4b/20, 5a/3, 6b/9, 16a/4, 31a/15, 40a/3, 40a/8, 44a/20, 45a/1, 47b/13, 49a/11, 52b/16, 69a/2, 65a/9, 75a/17, 80a/21, 82a/3, 87b/16, 89a/7, 89b/15, 92a/7, 93a/8, 102a/17, 107a/8, 113a/16, 133a/4, e.-i 28a/20, 58b/14, 107a/12, 109b/7, 122a/5, 128b/16, 134a/13.

ekşeriyyā: (Ar.) Çok defa olarak, çok zaman; sık sık. 64b/3, 87a/2, 99a/10, 131b/15, 138a/16, 144a/9.

eksil-: Eksilmek, azalmak, az duruma gelmek. e.-dügi 14b/19, 17a/19, e.-dükçe 12b/5, e.-mesidür 7b/3.

eksük: Bir bölümü olmayan, noksan. 14a/8, 22b/9, 24b/15, 25a/15, 27a/3, 29a/20, 43a/14, 69a/2, 83b/1, e.-dür 50a/12, e. *ol-* 7b/9, 22a/14.

el: I. 1. Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü. 138b/8, e.-in 141b/21, e.-lerin 51b/1, e.-lerini 101a/19, e.-inden *ḳurtul-* "birinden kaçmayı başarmak" 33b/2, 2. Yönetim. e.-inde idi 99a/13, 115a/18, e.-indedür 80b/9, 99a/13, 115a/18, e.-inden 8b/19, e.-inden *al-* 106a/19, 114a/4, e.-inde *ol-* 99a/14, 3. Sahiplik, mülkiyet. e.-inden 50a/4.

ël: II. Ülke, yurt, il. *‘abbās ê.-i* 101b/21, *ḥamīd ê.-i* 9b/15, 38b/19, *‘abbās ê.-i* 49a/4.

el-ân: (Ar.) Şimdi, şimdiki halde, henüz, hala, daha, şu ana kadar, şu anda. 19b/7, 28a/8, 30a/8, 34a/3, 40b/13, 41a/2, 41a/19, 45b/21, 55a/3, 56b/13, 59b/7, 59b/12, 66a/6, 68b/2, 68b/3, 68b/7, 63b/10, 66a/1, 70a/7, 70a/15, 72a/12, 80a/16, 80b/9, 82a/15, 82b/10, 83a/20, 85b/2, 88a/3, 94b/15, 100a/13, 103b/14, 105b/16, 105b/19, 107a/5, 107b/17, 111a/9, 115a/11, 115a/2, 114a/2, 120b/21, 122a/17, 129a/9, 130b/16, 132a/13, 134b/21, 133b/4, 136a/1, 143a/8, 143a/15.

elbette: (Ar.) Her halde, şüphesiz, kuşkusuzi elbet. 108b/4, 147a/5.

elet-: İletmek e.-üp 34b/2.

elif: (Ar.) Arap alfabesinin ilk harfi e.-siz 37b/6, *bâb-ı e.-de* 88a/9, *el-bâbü’l-ḥâmis faşlü’l-e.* 25b/17.

elkâb: (Ar.) Unvanlar. *e.-i ferḥunde* 2a/16.

elli: Elli. 22b/8, 26a/6, 28b/1, 28b/16, 28b/20, 29b/21, 30a/9, 31b/11, 32a/8, 32b/12, 32b/17, 35a/17, 35b/2, 36b/8, 37a/4, 37a/21, 42a/16, 42b/1, 45b/14, 48b/15, 48b/19, 49a/15, 50b/20, 51b/21, 52b/11, 53a/11, 56a/12, 58a/18, 58b/7, 62b/6, 66b/7, 67a/19, 71a/3, 72a/20, 73a/8, 75a/19, 75a/20, 76b/9, 77a/6, 78b/14, 79b/11, 80b/4, 82b/12, 84a/8, 84a/11, 86b/11, 87b/6, 89a/9, 90b/3, 93a/6, 96b/10, 97a/20, 97b/5, 97b/20, 98b/8, 99b/7, 100b/4, 102b/14, 103a/2, 103a/13, 104a/4, 108a/11, 114a/17, 115b/5, 117b/18, 119a/20, 119b/3, 119b/14, 118b/11, 121a/9, 121a/21, 123a/3, 123b/7, 125a/5, 125a/15, 129b/12, 130a/2, 130a/5, 130a/6, 131a/2, 132a/18, 135a/21, 136a/18, 136a/21, 136b/5, 136b/14, 140a/16, 140b/1, 142b/9, 143b/11, 143b/7, 144a/16, 144a/20, 144a/4, e.-sinde 117a/13.

elli altı: Elli altı. 30a/9, 30b/21, 34b/10, 54a/18, 55b/12, 59b/1, 83a/4, 96b/4, 100a/5, 105b/20, 124a/9, 121b/17, 129a/5, 140a/1, 144a/9, 144b/15, 146b/21.

elli beş: Elli beş. 28a/1, 44a/21, 83b/21, 86b/4, 89a/5, 97b/5, 103a/13, 115b/5, 116b/8, 121b/3, 143b/16, 147b/19, e.-inde 122a/9.

elli bir: Elli bir. 30b/4, 34b/19, 37a/11, 54a/8, 75a/6, 80b/10, 100a/5, 105b/13, 119b/2, 120b/17, 143b/10.

elli dörd: Elli dört. 32b/5, 35b/5, 36a/17, 39a/13, 44b/13, 51a/11, 60a/16, 64b/20, 102b/13, 107a/10, 111a/13, 111b/12, 105b/10, 119b/10, 120a/5, 137a/17.

elli iki: Elli iki. 27a/4, 33b/16, 34b/15, 39a/1, 45b/20, 106b/13, 137a/20.

elli sekiz: Elli sekiz. 28a/9, 56b/1, 58a/18, 77a/15, 91a/14, 100a/13, 103a/1, 106a/19, 106b/8, 116a/1.

ellişer: Elli sayısının üleştirme sıfatı. 143b/1.

elli tokuz: Elli dokuz. 59. 5b/13, 5b/19, 26a/18, 36a/18, 45a/17, 48b/4, 43a/17, 55b/19, 59b/21, 85a/11, 100a/21, 107b/13, 108a/13, 117b/18, 118b/20, 134b/18, 140a/15.

elli üç: Elli üç. 38b/5, 66b/1, 73a/2, 76b/5, 80a/1, 108a/2, 112b/6, 115a/2, 130b/9, 137b/14, 145a/4.

elli yedi: Elli yedi. 35b/13, 37a/15, 37b/14, 40b/15, 45b/17, 51b/11, 58b/8, 91a/11, 92a/2, 95b/3, 98b/12, 99a/20, 99b/6, 102b/2, 104b/13, 107a/5, 127b/17, 128a/9.

elmās: (Ar.) Elmas [C]. 87b/15.

elsine: (Ar.) Diller. e.-ye 58b/2, e.-i *nās* 98b/9.

elvān: (Ar.) Renkler. *muhtelifetü'l-e*. 46b/3.

emān: (Ar.) Emin olma durumu. *maşrıḳ-ı âf-tâb-ı e.-ı halk* 2b/4.

emsāl: (Ar.) Eş, benze.r *mecma'ü'l-e*. 139b/1.

emānet: (Ar.) Emniyet edilen kimseye bırakılan şey, eşya veya kimse. 112a/19.

emīr: (Ar.) Bir kavmin, bir şehrin beyi, başı. e.-i 118a/19.

emn: (Ar.) Eminlik, korkusuzluk, rahatlık. *bāsütü'l-e*. 2b/7.

emr: (Ar.) 1. İş buyurma, buyruk, buyrultu. e.-e 55b/1, 61a/6, e.-ine 114a/1, e.-iyle 137a/15, e. *ét-*. 9a/2, 34a/17, 49b/12, 61a/5, 111a/21, e. *eyle-*. 19a/6, 55a/20, 73b/1, 117a/19, 134a/13, 143a/2. 2. İş, şey, husus, vakıa, hadise. e.-i *'acīb* 109b/16.

emrūd: (Far.) Armut. 103b/10, e.-ı 88a/2.

emṭār: (Ar.) Yağmurlar. *keşirü'l-e*. 102a/16.

emvāc: (Ar.) Dalgalar. e.-ı 8b/2.

ên: Bir yüzeyde boy sayılan iki kenar arasındaki uzaklık, genişlik. è.-i 4b/6, 5a/13, 11b/11, 14b/2, 14a/4, 22b/17, 25b/3, 43b/18, 43b/19, 51a/14, 55a/16, 61a/7, 62a/19, 70b/7, 94a/8, 140a/19, 140a/20, 145a/10, 145a/13, è.-idür 5a/12, è.-leri 145a/12.

enār: (Far.) Nar. 66a/21, e.-i 88a/2, e.-inun 66b/4, e. ağacı 127a/7.

enbiyā: (Ar.) Nebiler, müstakil şeriat sahibi olmayan peygamberler, yalvaçlar. e.-nun 55a/14, e.-i *benī isrā'īl* 139b/16, *ma' den-i* e. 4b/15.

engelīs: Halep'te bulunan Cabul gölünde yaşayan bir balık. 13b/7. (?)

enhār: (Ar.) Irmaklar, çaylar. 16a/4, 16a/11, 16b/20, 17a/14, 18a/21, 18b/10, 20a/7, 50b/4, 58b/5, 60a/4, 61a/8, 63b/13, 66b/4, 88b/18, 92a/10, 97a/12, 99a/4, 100b/3, 109a/4, 109b/4, 122b/1, 125a/18, 134a/5, 142a/19, e.-dan 51a/10, e.-i 20a/9, 27b/3, 37b/4, 43a/17, 46b/20, 47a/6, 49a/14, 56a/20, 60b/1, 66a/9, 73a/1, 75b/7, 87a/13, 93a/16, 130a/12, 143b/10, e.-ını 98b/1, e.-lar 109a/3, e.-i *başra* 19a/8, e.-i *cāriyye* 92b/13, e.-i *ceyhūn* 43a/7, e.-i *çīn* 20b/17, e.-i *fūrāt* 98a/8, e.-i *keşire* 28b/14, e.-i *kibār ve şīgār* 14b/10, 28a/4, e.-i *kūfe* 141a/1, e.-i *şīgār* 14b/10, 91b/20, 92b/21, 99a/12, 110a/10, 131a/20, *ā'zam-i e.-indandur* 21b/1, *bilād-i māverā-i e.-dan* 110b/11, *keşiretü'l-e.* 75b/2, 78a/10, 88b/2, 99b/9, 132b/15, 136a/6, 136a/10, 140b/19, *ve'l-e.* 130b/12, *ve'l-e.-dur* 102a/16.

enlik(g): Genişlik. bkz. enlük. e.-i 4b/12, 4b/17, 4b/19, 5a/2.

enlü: Eni büyük olan, geniş. 21a/12, 39b/19.

eñlü: Yüz rengi, bet beniz. 4b/14.

enlük(g): Genişlik. bkz. enlik. e.-i 4b/3, 80b/5.

enlülük(g): Genişlik. bkz. enlülük. e.-i 63a/20.

enlülük(g): Genişlik. bkz. enlülük. e.-i 4b/9, 13a/7, 13a/12, 35a/16, 133b/10.

ensüz: Eni küçük olan, dar. 139b/12.

envā': (Ar.) Çeşitler, türler. 87b/15, e.-i *nukuš* 66b/17, e.-i *tuyūr* 13a/21, e.-i *'ulūm* 145a/14, e.-i *'ıtr ve 'ūd ve nār-ı cebel ve dabbetü'l-misk ve ma' den-i zeheb ve incü* 87b/15.

envār: (Ar.) Ziyalar, aydınlıklar, ışıklar, parlaklıklar. *ma'tla'-i e.-i istihkāk* 2b/4.

er: Erkek. e.-ler 55b/2, e.-ün 100b/20.

erā'ik: (Ar.) Şahane tahtlar. *ekmel-i selātin-i r.-ü'r-risālet* 1b/17.

erba' a: (Ar.) Dört. *'anāşır-ı e.* 3a/11, *'anāşır-ı e.-yı* 3a/12.

erez: (Ar.) Acı bağıdem ağacı. 70b/19.

êriş-: Varmak, ulaşmak. ê.-e 41b/3, ê.-ür 101a/19.

erkek: İnsan, hayvan ve bitkilerin dişiyi dölleyecek cinsten olanı. *e. ħurmā* 12b/13.

erzāk: (Ar.) Yiyecek, içecek, yenilecek, içilecek şeyler, azıklar. e.-ını 1b/8.

es-: Esmek, havanın bir yönden bir yöne akması. e.-dügi 13b/19, e.-se 99a/7, e.-üp 39b/21.

esāme: (<Ar. esāmī) Adlar. bkz. esāmī. *e.-i ħışn* 107a/15.

esāmī: (Ar.) Adlar. bkz. esāme. e.-si 3a/6.

esās: (Ar.) Doğruluk. *sipās-ı bā-e*. 1b/9.

esb: (Far.) At, aygır, beygir. e. idi 106b/16.

esbāb: (Ar.) Vasıtalar. *e.-ı medħ* 14b/13.

esbāt: (Ar.) Evlatlar ve torunlar. e.-uñ 139b/14.

eşer: (Ar.) Nişan, iz, alamet. e.-i 19a/3, 42a/20, e.-leri 45b/1, *e.-i binā-yı rūmī* 108a/16.

eşmār: (Ar.) Meyveler. 46b/19, 50b/12, 88b/18, 96b/3, 99a/4, 110a/10, 122b/1, e.-ı 52a/9, 60b/6, 66a/9, 86a/19, 89b/13, 97a/17, 97b/12, 102a/8, 103b/9, 142a/19, *keşîretü'l-e*. 123b/1, *ve'l-e*. 75b/2, 78a/11, 80b/17, 87b/3, 87b/5, 87b/19, 88b/3, 88b/9, 124b/13, 136a/10, 140b/19.

eşnām: (Ar.) Putlar. *‘abede-i e. idi* 81b/4, 117a/7.

esîr: (Ar.) Tutsak, köle. *e. êt-*. 114b/8.

eski: Çoktan beri var olan, üzerinden çok zaman geçmiş bulunan, yeni karşıtı. 122a/5, 145b/21.

esneme: Esnemek işi. 147a/5.

esvāk: (Ar.) Çarşılar, pazarlar. e.-ı 46a/19.

esved: (Ar.) Siyah. 94a/4.

eş’âr: (Ar.) Şiirler, vezinli ve kafiyeli sözler. 48a/20, 132a/6, *e.-ı bî-şümār* 119a/2, 119a/17.

eşcār: (Ar.) Ağaçlar. 27b/3, 37b/4, 46b/19, 47a/6, 86a/19, 88b/18, 89b/13, 90b/11, 92a/10, 92b/3, 96b/3, 97a/17, 97a/12, 97b/12, 98b/1, 99a/4, 102a/8, 103b/9, 109b/4, 110a/10, 122b/1, 130a/12, 134a/5, 139a/4, 143b/10, e.-a 58a/2, e.-ı 30b/3, 36a/17,

39b/10, 43a/17, 47b/14, 48a/6, 49a/14, 50b/4, 50b/12, 52a/9, 53a/19, 54a/15, 58a/16, 58b/5, 60a/5, 60b/1, , 60b/6, 61a/8, 66b/4, 83b/2, 93a/16, 100b/3, 102a/14, 127a/15, e.-ını 86a/19, e.-lar 102a/15, e.-ı *bî-şümâr* 70a/19, e.-ı *celîle* 51a/5, e.-ı *kâfûr* 125b/12, e.-ı *keşîre* 95a/14, *keşîretü'l-e.* 80b/17, 87b/2, 87b/5, 87b/19, 88b/9, 123a/20, 130b/12, 140b/8, *medîne-i celîle-i keşîretü'l-e.* 109a/3, *ve'l-e.* 75b/2, 88b/2, 99b/9, 124b/13, 132b/15, *zât-ı e.* 125a/18.

eşher: (Ar.) Ün. e.-i 20a/16.

êşik(g): Kapı boşluğunun alt yanında bulunan alçak basamak. è.-ini 135b/14, è.-leri 135b/12.

eşrâr: (Ar.) Şerirler, azıllılar, fesat karıştıranlar, kötülük edenler, edepsizler. e.-dur 119a/15.

eşref: (Ar.) Daha onurlu, şerefli. 93b/5, 100b/21.

eşyâ: (Ar.) Nesnelere, mevcut olan şeyler. e.-yı *garîbe* 33b/17, e.-yı *müfside* 14b/18.

êt-(d): Yapmak. e.dügi 135b/20, è.-mediler idi 135b/17, *amel è.-üp* 55b/6, *ı' rāz è.-erler* 55a/9, *ı' rāz è.-meyeler* 139b/20, *azm è.-üp* 46a/16, *beglik è.-mege başla-* 82a/1, *bî-ħuzûr è.-dügiçün* 76b/1, *berāber è.-üp* 54b/20, *beyān è.-elüm* 6a/12, 11b/15, 11b/6, 10b/4, 28a/14, *bey' ü şirā è.-erler* 48a/20, *binā è.-di* 117a/5, 111b/12, 135b/19, *binā è.-dügi* 33a/7, 49b/17, 121a/7, 135b/16, 136a/1, 137a/10, *binā è.-dügiçün* 95a/7, 102a/20, 106b/12, 119b/18, 132b/2, *binā è.-em* 135b/17, *binā è.-en* 76a/9, *binā è.-erler* 41b/3, *binā è.-mişdi* 79b/5, *binā è.-mişdür* 38b/8, 41a/14, 41a/19, 44a/16, 51a/19, 55a/1, 56b/17, 58a/9, 58b/7, 68b/2, 70a/11, 77a/18, 79a/18, 79b/7, 84b/10, 85a/4, 86b/18, 89b/6, 89b/15, 91a/20, 92b/19, 92b/20, 96b/18, 97a/3, 97a/9, 97a/10, 97b/16, 104b/7, 104b/11, 110b/6, 111a/17, 120a/2, 122a/10, 126b/1, 128a/5, 132a/21, 133a/7, 134b/18, 135b/21, 137a/16, 138b/7, 142a/18, 143a/21, 144b/7, 145b/7, 145b/7, *binā è.-miş idi* 116b/15, 135b/10, 136b/3, *binā è.-mişler* 117b/12, *binā è.-mişlerdür* 28a/8, 61b/13, *binā è.-mişler idi* 130b/14, 135b/11, *binā è.-miş ol-* 29a/16, *binā è.-üp* 49b/20, 55b/9, 61a/14, 66a/3, 68b/18, 80a/13, 81b/18, 82a/7, 89a/20, 99b/1, 100b/10, 106a/4, 106b/17, 111b/9, 113b/19, 113b/4, 117a/2, 117a/1, 120b/6, 131b/8, 136b/2, 137a/3, 139b/16, 141b/14, 145b/5, *bir è.-üp* 135b/14, *bölük è.-mişdür* 23a/7, *burc è.-üp* 41b/4, *bünyād è.-en* 69a/7, *bünyād e.-mişdür* 69a/9, *bünyād è.-üp* 36a/16, 111a/20, *cem' è.-er* 105b/1, *cem' è.-erler* 58a/3, *cem' è.-erler idi* 36a/6, *cem' è.-mekdür* 123b/14, *cem' è.-mişlerdür* 28a/13, *cem' è.-seler*

123b/15, *cem'* é.-üp 8b/21, *cezîre* é.-erler idi 85b/7, *cidd ü sa'y* é.-di 33b/2, *cimā'* é.-er 101b/4, *delālet* é.-er 72b/20, *defn* é.-mişlerdür 34b/2, *delikler* é.-erler 86a/11, *devr* é.-er 24b/21, 64a/3, 64a/5, *devr* é.-üp 10a/6, 21b/3, 25a/3, 67b/5, 92a/13, *dibāğat* é.-mekde 41b/19, *dilek* é.-miş idi 142a/3, *diri* é.-erdi 46a/14, *dīvār* é.-üp 86a/10, *du'āsın* é.-mişdür 147a/21, 34a/17, 49b/13, 61a/5, *emr* é.-dükde 111a/21, *emr* é.-üp 9a/2, *esir* é.-diler 114b/8, *ev* é.-üp 89a/21, *farz* é.-üp 4a/11, *faşl* é.-en 38a/18, *faşl* é.-miş 113b/12, *fāyda* é.-er 69b/9, *feth* é.-dügi 30b/20, 46b/2, 83a/1, 137a/15, *feth* é.-dükde 142a/4, *feth* é.-dükleri 126b/8, 137a/1, *feth* é.-ince 54b/21, *feth* é.-mege 23a/4, 111a/19, *feth* é.-meyince 117a/19, *feth* é.-mişdür 28a/7, 47a/17, 62b/6, 102b/9, 103a/13, 107a/10, 109a/17, *feth* é.-mişler idi 45b/7, 80b/7, *feth* é.-üp 39a/5, 36a/15, 50a/4, 51b/4, 59a/18, 80b/9, 82a/3, 99b/19, 117b/8, 111a/21, 111b/4, 145a/2, *galağ* é.-mişlerdür 34b/4, *galebe* é.-üp 9a/8, 81b/7, 82a/3, *gāret* é.-erler idi 8b/18, *ğarğ* é.-erler 20b/21, *ğarğ* é.-mişdür 115a/12, *ğarğ* é.-üp 9a/8, *ğazā* é.-en 114b/13, *ğazā* é.-mege 114b/4, *gizlü* é.-erler 81a/6, *göl* é.-en 13a/8, *gözlü* é.-erdi 46a/13, *ğabs* é.-üp 8a/9, 13a/8, *ğacāmet* é.-mek 7b/11, *ğacc* é.-erler 20b/20, *ğacc* é.-mege 55a/7, *ğacc* é.-mekden 139b/18, *ğacc* é.-üp 138a/21, *ğarāb* é.-di 51b/5, *ğarāb* e.-dügi 66a/2, *ğarāb* é.-mişdür 16b/14, 59b/21, 86b/14, 142a/5, 144b/18, 145a/3, *ğarāb* é.-mişlerdür 39a/5, *ğarāb* é.-üp 36a/15, 54b/13, 54b/15, 54b/19, 76b/2, 137a/8, 137a/15, 146a/1, *ğarc* é.-dügi 52b/9, *ğarc* é.-er 92b/3, *ğarc* é.-üp 52b/3, *ğareket* é.-üp 13b/20, *ğarğ* é.-mişdür 109a/3, 112b/11, *ğavf* é.-üp 41b/2, 145b/4, *ğazf* é.-mişlerdür 36a/13, *ğazf* é.-üp 95a/7, 115b/1, *helāk* é.-di 9a/9, *helāk* é.-er 7b/1, *helāk* é.-icek 62a/5, *ğareket* é.-mezler 3b/6, *hibe* é.-üp 142b/4, *hicret* é.-icek 134a/18, *ğikāyet* é.-erler 109b/17, *ğikāyet* é.-üp 64b/5, 66b/15, 67b/14, *ğilāf* é.-mişdür 76a/11, *ğurūc* é.-dükleri 49b/8, *ğübūğ* é.-mişdür 87b/14, *ğükme* é.-dükde 49b/14, *izğurāb* é.-üp 23a/18, *ibādet* é.-erler idi 23a/15, 49b/2, 146b/10, *ibtīda* é.-dügimüz 6a/12, *ibtīdā* é.-mişdi 64a/10, *ibtīdā* é.-mişdük 6b/4, *ibtīdā* é.-üp 9a/13, 10b/4, 11b/7, 23b/11, 24b/16, 64a/2, 131b/1, *ifğrāğ* é.-üp 14b/13, *iftihār* é.-er idi 81b/13, *igğtisāl* é.-mişdür 108a/2, *iğhāğa* é.-dügiğün 63b/14, *iğhāğa* é.-dügiğündür 6a/8, *iğhāğa* é.-memişdür 3a/8, *iğhāğa* é.-mişdür 3a/11, 3a/12, 3a/14, 13a/20, 13b/15, 23a/10, 28a/15, 28a/16, 28a/17, 28a/18, 28a/19, 44a/10, 47a/3, 32a/13, 38a/10, 51a/15, 53a/4, 53a/7, 62b/4, 63a/14, 70b/14, 71b/13, 72b/16, 73b/10, 78a/7, 86a/2, 86a/4, 81a/4, 86a/5, 86a/6, 86a/20, 90b/15, 90b/16, 90b/16, 90b/18, 93b/13, 93b/15, 93b/16, 93b/19, 101a/8, 105a/11, 108b/12, 109b/6, 109b/16, 113b/14, 118a/2,

124b/7, 121b/12, 128b/10, 139a/10, 146a/20, 147b/3, *iḥāta* é.-üp 53a/5, 57a/15, 104a/20, 100b/11, 137a/4, *iḥdās* é.-dügi 137a/11, 137a/12, *iḥdās* é.-en 138a/5, *iḥdās* é.-mişdür 133b/16, *iḥdās* é.-mişlerdür 52a/12, *iḥdās* é.-üp 139b/18, *ihlāk* é.-üp 45b/1, *iḥtilāf* é.-memişlerdür 76a/12, *iḥtilāf* é.-mişlerdür 21b/9, *ihimām* é.-erler 92b/2, *iḥtirāz* é.-dügi 49b/8, *iḥtişār* é.-üp 26a/12, *iḥtiyār* é.-üp 49b/9, 126b/10, *‘ilāc* é.-esin 46a/6, *i‘lām* é.-di 34a/16, *ilticā* é.-mişlerdür 23a/5, *imtişāl* é.-üp 55b/2, *intiḳāl* é.-diler 130b/16, *intiḳāl* é.-mişlerdür 137a/9, 146a/2, *intiḳāl* é.-üp 80a/13, *intiḳām* é.-üp 41b/6, *irsāl* é.-üp 46a/8, 111b/6, *işāl* é.-dükde 46a/7, *isā’et* é.-mekde 73b/3, *işhāl* é.-er 58a/12, *işkāṭ* é.-erler 33a/3, *istiḡrāk* é.-üp 24b/13, 92a/13, *istimā’* é.-icek 135b/18, *işkāṭ* é.-üp 139a/11, *istilā* é.-dükleri 61b/13, *istizān* é.-üp 114b/5, *iṭā’at* é.-icek 134a/13, *iṭā’at* é.-medükleri 61a/6, *i‘tibār* é.-enler 5a/4, 5a/5, *iṭlāk* é.-mişlerdür 99b/5, *ittifāk* é.-üp 25b/7, *iẓhār* é.-üp 81b/17, 117a/8, 120b/10, *‘izzet* é.-er 44a/3, *ḳabūl* é.-mez 82b/3, *ḳapu* é.-mişler idi 135b/11, *ḳarār* é.-dügiçün 102a/3, *ḳarār* é.-mezdür 109b/4, *ḳarār* é.-mişdür 24b/10, *ḳaşd* é.-dügi 86b/18, *ḳaşāḳlar* é.-erler 101a/2, *ḳatl* é.-erler 20b/21, *ḳatl* é.-üp 120b/6, *ḳısmet* é.-üp 40a/20, *ḳıyās* é.-menüj 22a/8, *ḳuvvet-i da‘vā* é.-en 145a/20, *ma‘mūr* é.-ici 43b/20, *ma‘mūr* é.-üp 54b/14, 116b/19, 111a/1, *medīne* é.-mişdür 113b/20, *men’* é.-mişlerdür 67a/9, *mezbele* é.-mişdür 54b/20, *mıẓtırāb* é.-e é.-e 23b/4, *mu‘cemetü’l-ḥāḳ* é.-üp 82b/15, *muḥālefet* é.-en 114a/1, *muḥālefet* é.-enlerden 134/14, *muḥālefet* é.-enleri 134a/12, *muḥārebe* é.-mek 111a/19, *muḥarebe* é.-üp 114b/8, *muḥāşara* é.-erken 117a/14, *murād* é.-üp 111a/21, *muvāfaḳat* é.-meyüp 41b/8, *mübāya‘at* é.-dügi 67a/7, *müfāreḳat* é.-dükdenşonra 63b/9, *müfāreḳat* é.-üp 64a/7, *mürāca‘at* é.-erler 108a/19, *mürūr* é.-er 15b/8, 18a/9, 51a/11, 86a/17, 124b/17, 132b/5, 132b/17, 141a/15, *mürūr* é.-üp 9b/6, 17b/15, 63a/10, 128b/4, *müşāhede* é.-erler 7b/15, *müşāvere* é.-dükde 111b/8, *müzevver* é.-dügiçün 49b/15, *naḳl* é.-er 19b/7, *naḳl* é.-mek 86a/9, *naḳl* é.-üp 111a/2, *naşrānī* é.-üp 81b/17, *nāyib* é.-üp 88a/11, *naẓar* é.-se 145b/9, *nehy* é.-mişdür 66b/20, *nehy* é.-üp 134a/12, *nikāḥ* é.-mişdür 112a/6, *nisbet* é.-erler 49b/21, *nüzül* é.-dükleriçün 113a/11, *nüzül* é.-üp 122a/11, *pādişāh* é.-erler 101a/4, *pādişāhlık* é.-üp 100b/16, *pāk* é.-üp 55a/1, *perākende* é.-üp 114b/6, *peydā* é.-di 33b/6, *raşad* é.-mişdür 131b/11, *raḡbet* é.-üp 114a/1, *raḡbet* é.-üp 51b/3, *redd* é.-üp 57b/11, *recm* é.-erler 140a/1, *rivāyet* é.-erler 55a/5, *rücū’* é.-üp 15a/9, *şabr* é.-dügiçün 40a/3, *şalb* é.-dügiçün 147a/20, *şalb* é.-dükleri 54b/17, *şayd* é.-enler 13b/5, *şayd* é.-mek 12a/19, *şayd* é.-üp 58a/4, *secde* é.-erler 58b/2, *secde* é.-erler idi

100b/15, *secde* é.-*üp* 51b/1, 141b/20, *sevķ* é.-*dügi* 55b/5, *sevķ* é.-*üp* 55b/7, *seyr* é.-*en* 64a/1, *seyr* é.-*üp* 15b/19, 16a/6, 16a/10, 17a/5, 17b/2, 17b/14, 18a/1, 18a/4, 18a/5, 18a/6, 18a/7, 18a/7, 18b/2, 19a/9, 19a/13, 20b/3, 20b/4, 20b/7, 55b/5, 134a/19, *suāl* é.-*üp* 21b/19, *şulh* é.-*üp* 114b/9, 114b/10, *şakķ* é.-*mişdür* 110a/12, 112b/5, *şehr* é.-*diler* 111b/9, *şehr* é.-*mişdür* 123b/10, *şerālar* é.-*üp* 132a/6, *şikāyet* é.-*diler* 8b/20, *şürū* é.-*üp* 41b/4, 49b/10, 110a/9, *ta^ˆbīr* é.-*mişlerdür* 5a/13, *tagallüb* é.-*en* 71a/20, *tagallüb* é.-*üp* 75b/16, *tagyīr* é.-*üp* 65b/8, 107b/11, *tahlīl* é.-*dügiçün* 6b/6, *tahlīl* é.-*üp* 14b/17, *taķdīm* é.-*üp* 142b/14, *tām* é.-*üp* 46a/7, *tamām* é.-*üp* 49b/10, *ta^ˆmīr* é.-*mişdür* 107a/5, *tar* é.-*üp* 117a/20, *ta^ˆrib* é.-*üp* 6a/6, 61b/2, *taşadduķ* é.-*er idi* 68b/16, *taşnīf* é.-*dükdenşoņra* 2a/14, *taşvīr* é.-*dürmiş idi* 113b/6, *taşvīr* é.-*mişdür* 145b/5, *taşvīr* é.-*üp* 100b/13, 100b/15, *taṽāf* é.-*erler idi* 100b/14, *ta^ˆyīn* é.-*diler* 41b/5, *ta^ˆzīm* é.-*erler* 67a/18, *ta^ˆzīm* é.-*erler idi* 75b/16, *ta^ˆzīm* é.-*üp* 138a/21, *te^ˆabbüt* é.-*erdi* 108a/6, *tebdīl* é.-*üp* 138a/17, *tecāvüz* é.-*dükden* 17b/10, 20a/7, *tecāvüz* é.-*dükdenşoņ* 8a/5, *tecāvüz* é.-*dükdenşoņra* 10b/15, 11a/17, 22b/13, 86b/15, *tecāvüz* é.-*er* 9a/16, *tecāvüz* é.-*mesine* 104b/2, *tecāvüz* é.-*mişdür* 7a/9, *tecāvüz* é.-*üp* 6b/1, 6b/2, 6a/21, 8a/1, 8b/7, 9a/17, 15a/12, 16a/7, 17b/12, 17b/16, 18a/1, 18a/9, 24a/20, 24b/2, 24b/4, 25a/2, *tecdīd* é.-*üp* 102b/21, *tecessüs* é.-*üp* 34a/19, *tedāhül* é.-*dügiçün* 28a/13, *tekrīm* é.-*üp* 141b/19, *telbīs* é.-*erler* 48b/9, *telbīs* é.-*üp* 142b/6, *temerruĝ* é.-*üp* 131b/7, *temevvüc* é.-*dügin* 13b/21, *tenaşşur* é.-*mişdür* 117a/8, *tercih* é.-*e* 140a/1, *te^ˆşīr* é.-*mek* 26a/4, *teslīm* é.-*mişdür* 26b/20, *tesmiye* é.-*erler* 120a/16, *tesmiye* é.-*mişdür* 137a/4, *tesmiye* é.-*mişler idi* 141b/17, *tesmiye* é.-*üp* 134b/2, *teşāüm* é.-*diler* 93b/21, *teşbiye* é.-*üp* 32b/1, *teşhīş* é.-*er* 8a/14, *teveccüh* é.-*dükleri* 34a/12, *teveccüh* é.-*en* 34a/6, *teveccüh* é.-*üp* 9b/6, 117b/5, *tevsi^ˆ* é.-*üp* 66a/4, *tezyīn* é.-*mişler idi* 141b/16, *ticāret* é.-*erler* 57b/18, *ṭulū^ˆ* é.-*se* 101a/21, *ṭulū^ˆ* é.-*üp* 50b/15, *urūc* é.-*mişdür* 55a/18, *vaşīyyet* é.-*er* 19a/1, *vaşl* é.-*dügiçün* 138a/5, *vaz^ˆ* é.-*en* 33b/7, *vaz^ˆ* é.-*üp* 141b/15, *vefāt* é.-*di* 26b/15, 46a/16, 100b/16, *vefāt* é.-*dügüm* 55b/3, *vefāt* é.-*mişdür* 26b/16, *vefāt* é.-*üp* 26b/19, 34b/1, 92b/14, 100b/12, 101a/3, 117a/15, *vezn* é.-*dürüp* 9a/1, *yahūdī veyā naşrānī veyā mecūsī* é.-*erler* 29b/15, *yaldır yaldır* é.-*er* 82b/1, *yüksek* é.-*mişler idi* 135b/14, *zabt* é.-*üp* 59a/19, *zarar* é.-*mek* 69b/15, *zerā^ˆat* é.-*erler* 108a/17, *zīkr* é.-*dügi* 20a/15, 22b/1, *zīkr* é.-*elüm* 9a/13, *zīkr* é.-*erüz* 6b/19, *ziyāde* é.-*üp* 110a/19, *zuhūr* é.-*en* 113b/16, *zuhūr* é.-*meden* 23a/15, *zuhūr* é.-*medin* 146b/10, *zuhūr* é.-*mişdür* 46a/12, 48a/9, 133a/15, *zuhūr* é.-*mişlerdür* 70a/13, 105a/4, *zu^ˆm* é.-*erler* 54b/6, 80a/10, 122b/11.

ëtdür-: Yaptırmak. *devr ë.-mişler idi* 100a/10.

etek(g): Dağ, tepe, yığın vb. yamaçlı şeylerin alt bölümü. e.-inde 65a/20, 68a/14, 74a/7, 116b/2, 131a/19, e.-indedür 139a/10, *cebel-i selc e.-inde* 43a/11, *tağ e.-inde* 29a/10, 45a/10, 47a/3, 60a/3, 60b/5, 69a/2, 100a/4, 104b/17, 140a/15, 144a/1.

etmek: Ekmek. 47b/2, e.-leri 102a/17.

eṭrāf: (Ar.) Yanlar, uçlar, kıyılar. 30a/1, e.-ı 14b/3, 58a/10, 147a/3, e.-ına 15a/21, 102a/4, 145a/8, e.-ında 6b/15, 13b/20, 17b/9, 32b/16, 34a/5, 58a/9, 89b/20, 92b/3, e.-ındadır 55a/10, e.-ından 6b/21, e.-ını 13a/19, 12b/1, 89a/20, 91b/20, e.-ı arz 104b/4, e.-ı *gūṭa* 93b/15, e.-ı *ḥavrān* 64a/9, e.-ı *ṣām* 63b/16, e.-ı *yemen* 63b/15.

et-terḥīm: (Ar.) Kısaltma bir isim kısaltma zeynelabidini Zeynel yapmak gibi. 40b/1.

eṭvāl: (Ar.) Boylamalar. 5b/7.

ev: Konut, hane. 55a/12, 65a/21, 97a/12, 111a/20, 126b/18, 141b/14, e.-de 126b/18, ev.-den 126b/19, e.-e 92b/2, 141b/17, e.-i 10a/19, 52b/17, e.-ine 33b/3, e.-ler 66a/3, 66b/17, 67b/7, 111b/9, 120b/6, e.-leri 52b/17, 65a/20, 67b/6, 67b/6, 69a/20, 78a/14, 80a/19, e.-leridür 141b/12, e.-lerinde 38b/12, 38b/20, 75b/10, 83b/9, 93b/5, 110a/11, e.-lerine 47a/7, e.-ünj 141b/17, e.-ler *ët-*. 89a/21, *pādiṣāh e.-lerinden* 67b/7.

evāḥir: (Ar.) Sonlar. e.-inde 7b/6, e.-inden 52a/3, 116b/12.

evāyil: (Ar.) Başlangıçlar. 70a/13, e.-inde 7b/6, e.-i *bilād-ı sūdān* 54a/9, e.-i *ğarb* 86b/13, *aṣār-ı e.-den* 27b/21.

evc: (Ar.) Yüce, bir şeyin en yüksek noktası, doruk. 22a/16, e.-i *ḳāṭūl* 18b/5.

evḳāt: (Ar.) Zamanlar. e.-da 6b/9, 72b/18.

evlād: (Ar.) Bir kimsenin oğulu veya kızı, çocuk. e.-ı 52b/4, e.-ımızdan 55b/4, e.-ına 147b/13, e.-ından 97b/16, 98b/15, e.-ındandır 66b/10, e.-ı *nūḥ* 41b/13, 41b/2, e.-ı *sām bin nūḥ* 131a/8.

evliyā: (Ar.) Keramet sahibi olanlar, erenler. 4b/15, 47a/19.

evṣāf: (Ar.) Sıfatlar, kaliteler. 122a/6, 147a/5, e.-ı 141b/13, e.-ına 82b/2, e.-ı *rahşende* 2a/18, 3a/6.

evṣān: (Ar.) Haçlar, putlar. *‘abede-i e.* 141b/13, *ehl-i e.* 100b/17, *Yahūdilerün ‘abede-i e.-uḥ* ol-. 75b/14,

evsaṭ: (Ar.) Bir şeyin ortası. mülūk-i ‘*Arab-ı e.-dan* 57b/4, *ğarb-ı e.* 108b/17, *ğarb-ı e.-da* 43b/6, *ğarb-ı e.-dan* 88b/1, 117b/21, *ıqlīm-i e.-den* 132a/2, 135a/13, 135a/15, 138b/2, 138b/11, 139a/3, *mağrib-i e.-dan* 57b/2, *şac’id-i e.-da* 72a/14, *şac’id-i e.-dan* 38b/1, 35b/11, 137a/19.

evvel: (Ar.) Birinci, ilk. 5a/17, 6a/6, 8b/13, 23a/11, 30b/20, 33b/7, 42b/8, 50b/15, 52b/8, 75b/12, 76a/2, 81a/14, 81b/8, 83a/1, 91a/19, 91b/16, 98a/8, 100b/16, 114b/12, 114b/13, 141b/16, 143a/10, 145b/6, 145b/13, e.-de 113b/15, e.-dür 34b/4, e.-i 6a/10, 80a/12, 82a/6, e.-idür 91a/5, e.-indeki 36a/12, 36a/13, e.-inden 7b/16, e.-ine 22a/10, 22a/15, 82b/19, 83a/7, e.-i *şayf* 50b/14, 50b/15, *bāb-ı e.* 3a/4, *binā-yı kıbt-ı e.-dendür* 34b/9, *ıqlīm-i e.* 66a/19, 84b/3, 144b/14, *ıqlīm-i e.-de* 4a/18, 74a/1, *ıqlīm-i e.-den* 44a/19, 47b/1, 57a/18, 59a/7, 61b/10, 62b/16, 65a/7, 67a/21, 68a/1, 69a/14, 70b/16, 70b/18, 76b/19, 77a/21, 78a/21, 83b/1, 83b/19, 85a/19, 86b/3, 87b/9, 88a/17, 89a/1, 89a/12, 91a/2, 91a/13, 93a/12, 94a/15, 94a/16, 94b/17, 97b/11, 98a/14, 99b/8, 104a/9, 106b/4, 106b/18, 108a/9, 113b/10, 120a/7, 120b/19, 125b/10, 127a/2, 127a/5, 127b/19, 129a/7, 140b/7, *ıqlīm-i e. -i* 5a/3, *ıqlīm-i e.-ün* 4a/12, 4b/1, 4b/2, 79a/5, *köşe-i e.-den* 38a/15, *köşe-i e.-e* 38a/19, *mevz’i-i e.* 142b/21, *rebī’ü’l-e.-inün* “ilkbahar, Arabi ayların üçüncüsü” 117b/3, *rūm-ı e.* 81a/17, 81a/18, 81b/6, *zamān-ı e.-den* 57b/3.

evvelā: (Ar.) İlk önce, birinci, başlangıç. 3a/7, 3a/12, 11b/5, 14a/18, 22b/6, 46b/3, 106b/16, 117a/10, 131a/7, 135b/9.

evvelī: (Ar.) En önce olan, ilk zamnlarla ilgili. *cemāziye’l-e.-sinün* 117b/6.

evvelki: Önce olan, önceki. 5a/17, 6a/6, 7b/5, 41b/8, 147a/5, e.-nden 64a/20, e.-si 14b/14, 18b/13, 37b/8, 53b/13, 94a/5, 138b/6, e.-sidür 140a/11, e.-sine 20a/8.

evvelün: (Ar.) Önceki insanlar, eski adamlar. 117b/8.

ey-: Söylemek. e.-di 26b/18, 115a/19.

ey(i)t-(d): Söylemek, demek, anlatmak. e.-di 73a/19, 73a/19, 73a/20, 73a/21, 134a/18, e.-diler 33b/5, e.-ür 8b/17, 14b/13, 23b/7, 26b/16, 33a/11, 52b/14, 55a/20, 102a/4, 105a/2, 108b/5, 113a/1, 114b/14, 136b/4, 137a/2, 145a/15, 145a/17, 145b/2, 147b/5, 145b/6, 145b/7, 147b/8, 147b/9.

eyle: Öyle. e. *o/-* 5b/7, 22a/3, 22a/8.

eyle-: Yapmak. e.-mişdür 76a/7, e.-r idüm 114a/6, e.-yüp 75b/21, *baş e.-di* 1b/4, *beyān e.-mişlerdür* 22a/5, 44b/1, 143a/9, *binā e.-diler* 143a/2, *binā e.-mişdür* 59b/6, *binā e.-mişlerdür* 47a/21, *bünyād e.-mişlerdür* 76b/3, *dārü'l-islām e.-mişdür* 50a/5, *emr e.-di* 19a/6, 55a/20, 117a/19, 134a/14, 143a/2, *emr e.-yüp* 73b/1, *faşl e.-mişdür* 23a/10, 147b/5, *feth e.-mişdür* 69b/21, *ḥac̄b e.-mez* 46a/10, *ḥalk̄ e.-di* 1b/6, *ḥarc e.-mişdür* 76a/3, *ḥikāyet e.-di* 145b/12, 145b/9, *i'āde e.-ye* 115a/19, *icāb e.-diler* 114b/13, *ifsād e.-mez* 140a/21, *iḥāta e.-mişdür* 91b/20, *iḥdāş e.-mişdür* 26a/16, 132b/10, *iḥtilāf e.-mişlerdür* 24a/7, *i'tibār e.-mişlerdür* 5b/16, *ma'mūr e.-mişdür* 75b/20, *maymūn ve ḥinzīr e.-mişdür* 40b/15, *men' e.-di* 139b/19, *muḥālif e.-yüp* 41b/6, *münakkaş e.-mişdür* 76a/1, *ref' e.-di* 1b/2, *refāhiyet e.-di* 71b/9, *taqdīr e.-di* 1b/9, *vaşiyet e.-di* 55b/3, *vaz' e.-dügiçün* 88a/12, *zamm e.-mişlerdür* 63a/2, *ziyāde e.-r* 89a/16, *zu'm e.-mişlerdür* 63b/8.

eylik: İyilik. e.-de 76b/16.

eyü: İyi. 106b/6.

eyvān: (Ar.) Kemerli yüksek bina, oturacak yüksek yer, köşk. *e.-ı kistrā ol-*. “Dicle kıyısındaki Medayin şehrinde harabesi bulunan eski bir saray.”130b/17.

eyyām: (Ar.) Günler. e.-ı rabī' 13b/1, e.-da 17a/19, 87a/1.

ezeliyye: (Ar.) Öncesiz, başlangıçsız. *medīne-i e.* 48b/2.

F

fā: (Ar.) Osmanlı alfabesinin yirmi üçüncü harfi. *faşlü'l-f.-da* 54b/9, 54b/9.

fağfūr: (Far.) Çin imparatoruna verilen ad. *f.-ı şīn* 147b/21.

faķīr: (Ar.) Zavallı, biçare, aciz. 22a/4, 26b/16, 108b/5, f.-e 145b/8, f.-ün 22b/2.

farķ: (Ar.) Ayırma, ayrılma, seçilme. 36a/13, 63b/6.

fārsī: (Ar.) 1. Farsça f.-de 47b/12, *lisān-ı f.-de* 56b/5, 98a/21, 98a/12, 146a/4, *lisān-ı f.-e* 141a/6, *luğat-ı f.-de* 36a/4, 2. Farslarla ilgili. *bilād-ı f.* 19b/12, *selmān-ı f.* 79a/2.

fārsīce: Farsça. 42a/6.

farz: (Ar.) 1. Bir sonuç elde etmek için olası veya gerçek olarak kabul edilen bir tahminde bunma, sayma, tutma, bir konuyu asıl kılma. *f. ét-* 4a/11, *f. oln-* 3b/9, 3b/12,

3b/14, 3b/16. 2. Allah'ın işlenmesi kesin olarak gerekli, terki günah olan emirleri [Namaz, oruç, hac, zekat gibi] *f. ol-*. 50b/17, 50b/19.

fāşıl: (Ar.) Ayıran, bölen. 77a/9, *f. ol-*. 86a/15, 128a/17.

fāşıla: (Ar.) Ayıran şey, iki şeyin arasındaki bölme. *f.-dur* 7a/1, 20a/18, *f. ol-*. 10a/4, 20b/16.

fāsīd: (Ar.) Kötü, fena; yanlış, bozuk. *f. ol-*. 118a/6.

faşl: (Ar.) 1. Ayırma, ayrılma. *f. ét-*. 38a/18, 113b/11, *f. eyle-*. 23a/10, 147b/5, *f.-ü'l-^cayn* 104a/13, *f.-ü'l-bā* 40b/20, *f.-ü'l-cīm* 61a/15, *f.-ü'd-dāl* 74a/4, *f.-ü'l-fā* 54b/9, 109b/8, *f.-ü'l-ğayn* 108a/4, *f.-ü'l-hā* 66b/2, *f.-ü'-hā* 70a/21, *f.-ü'l-hā* 144b/3, *f.-ü'l-kāf* 112b/7, *f.-ı kâf* 148a/3, *f.-ü'l-kāf* 122b/5, *f.-ü'l-lām* 127a/20, *f.-ü'l-mīm* 129a/1, *f.-ü'n-nūn* 139b/9, *f.-ü'r-rā* 78b/17, *f.-ü's-ša* 61a/9, *f.-ü's-sīn* 84b/7, *f.-ü's-şād* 97a/21, *f.-ü's-şīn* 93a/20, *f.-ü't-tā* 57a/7, *f.-ü't-tā* 101b/5, *f.-ü'z-zā* 104a/8, *f.-ü'z-zāl* 78a/15, *f.-ü'z-zāy* 83a/10, *f.-ü'l-vāv* 143a/17, *f.-ü'l-yā* 146b/12, *el-bābü'l-hāmis f.-ü'l-elif* 25b/17. 2. Dört mevsimde her biri. *güz f.-ı* 32a/21, *güz f.-ına* 32a/20, 32b/1, *yāy f.-ında* “yaz mevsimi” 75a/19, *yaz f.-ında* 134b/13.

fāyda: (<Ar. fā'ide) Yarar. *f. ét-*. 69b/9.

fāyık: (<Ar. fā'ik) Üstün. *f.-dür* 45a/1.

fāzalāt: (Ar.) Pislikler, murdarlıklar. *f.-ı* 18b/16.

fāzīlet: (Ar.) İnsanda iyilik etmeye ve fenalıktan çekinmeye olan devamlı ve değişmez istidat, güzel vasıf, insanın yaradılışındaki iyilik, iyi huy, erdem. *f.-lerini* 55a/9.

fāzl: (Ar.) Üstünlük. *f.-ına* 49b/14, 139b/19.

fāzlāt: (Ar.) Artık, ziyade, çok. *f.-ından* 14a/13.

fecr: (Ar.) Sabaha karşı, Güneş doğmadan önce, ufkun gün doğusu tarafından görünen aydınlığı, tanyerinin ağarması. 50b/14.

feh̄m: (Ar.) Anlama, anlayış. *f.-ine*. 2a/20, *f. olun-*. 72b/18.

felāt: (Ar.) Susuz çöl. *vāfīretü'l-f*. 63b/3.

felek: (Ar.) Eskilerin inanışına göre, her seyyareye [gezegen, yıldız] mahsus bir gök tabakası alem, dünya. *f.-de* 5b/14, *f.-dedür* 3a/21, *f.-e* 3b/1, *f.-ün* 3b/5, *f.-i a'zam* 3b/3, 3b/5, 3b/10, 3a/14, *f.-i atlas* “3b/3, *f.-ü'l-burūc* 3b/1, *f.-i kamer* 3a/12, 3a/13,

f.-i şevābit 3a/14, 3b/1, 3b/4, *f.-i şems* “Göğün dördüncü katı.” 3a/13, 3a/13, *f.-i ‘uṭārid* “Evvelce, gök bilgisiyle uğraşan alimlere göre göğün ikinci katı.” 3a/13, *f.-i zūḥal* “Göğün yedinci katı.” 3a/14, *f.-i zūhre* “Evvelce, gök bilgisiyle uğraşan alimlere göre göğün üçüncü katı.” 3a/12, *f.-ü’ d-dīn* “yer ismi” 111b/20, *şehen-şāh-ı f.* 2a/18.

fellāḥ: (Ar.) Zenci, siyah Arap. f.-lar 94b/15.

fem: (Ar.) Ağız. *f.-i ḥalīc-i koştāntīne* 131a/21.

feminhā: (Ar.) -den beri. 14a/14.

fenn: (Ar.) Hüner, marifet, ilim, sanat. f.-üñ 21b/9, 28a/12.

ferah: (Ar.) Gönül açıklığı, sevinç, sevinme. 57b/15.

ferc: (Ar.) Dişilerde tenasül yeri, avret, utyeri, edep yeri. f.-inden 81b/12, *ibni f.* 81b/14.

ferce: (Ar.) Aralık, yarık, çatlak. f.-den 128a/6, *f.-i ‘aẓīme* 128a/5.

ferḥunde: (Far.) Mübarek, mesut, meymenetli, kutlu, mutlu, uğurlu. *elḳāb-ı f.-siyle* 2a/16.

fersah: (Ar.) Muhtelif mesafelere tekabül eden değerinde bulunan bir uzunluk ölçüsü. 4b/3, 4b/3, 4b/6, 4b/6, 4b/9, 4b/9, 4b/12, 4b/12, 4b/16, 4b/17, 4b/19, 4b/20, 5a/1, 5a/2, 5a/10, 5b/15, 5b/16, 6b/15, 10a/11, 14a/16, 14a/18, 14a/20, 14b/2, 18a/16, 18b/6, 18b/18, 19a/2, 19a/8, 19a/12, 19a/21, 19b/2, 19b/4, 26b/13, 27a/4, 27a/15, 26b/3, 29a/18, 29a/19, 29b/3, 30b/11, 31b/4, 32a/6, 32b/17, 45a/5, 45a/7, 47b/8, 46a/19, 49a/8, f.-dan 6a/3, f.-dur 11a/8, 11b/11, 11b/11, 14b/6, 27a/10, 27a/11, 27a/15, 29a/18, 29b/19, 31a/21, 31b/10, 32a/7, 30b/12, 35b/1, 35b/21, 40a/8, 43a/5, 43b/18, 43b/19, 46a/20, 46b/15, 46b/19, 51b/9, 56b/9, 56b/18, 61a/8, 62b/5, 64b/20, 65a/16, 65b/10, 67a/14, 68b/5, 70b/9, 74a/3, 77a/1, 78b/1, 79a/3, 82b/7, 83b/13, 84b/12, 85a/16, 87b/12, 89a/13, 89b/9, 90b/2, 91a/4, 91b/11, 91b/12, 93a/1, 94b/1, 95a/3, 95a/13, 95b/11, 96b/18, 97a/14, 98a/7, 98a/14, 101b/8, 104a/11, 104b/19, 106a/6, 116a/20, 127b/6, 143b/1, 143b/20, 144a/3, *f. o/-*. 6a/1, 6a/2, 6a/3, 52a/12, 54b/3, 57a/5, 57b/12, 58a/11, 58b/19, 60b/19, 65a/16, 68b/4, 69a/4, 70a/9, 70b/7, 72a/9, 72a/21, 73b/14, 73b/16, 75a/14, 76b/9, 77a/1, 78a/11, 79a/3, 79b/7, 102b/19, 105b/3, 105b/19, 106b/1, 106b/21, 110a/5, 112a/5, 112b/21, 115b/7, 115b/7, 116a/6, 118b/11, 118b/11, 120b/13, 120b/13, 123b/9, 125a/17, 125b/6, 125b/7, 125b/7, 126a/21, 129b/2, 129b/15, 129b/15, 130b/12, 131b/4, 132b/16, 132b/16,

139b/11, 140b/15, 141a/18, 142a/17, 142b/8, 142b/12, 143b/13, 143b/20, 144a/2, 144a/12, 146a/6, 146b/5, 146b/5, *nısf-ı f.* 13a/18, 51a/14, 73b/5, 93a/16, *nısf-ı f.-dur* 51a/14.

ferş: (Ar.) Döşeme, yayma. f.-i 82a/12, f.-lerini 33a/13.

feth: (Ar.) Kuşatma, zabt etme. f.-i 115a/2, 117b/7, 129a/7, *f. édivér-* 45b/8, *f. ét-* 23a/4, 28a/7, 30b/20, 36a/15, 45b/7, 46b/2, 47a/17, 50a/4, 51b/4, 54b/21, 59a/18, 62b/5, 80b/7, 80b/9, 82a/3, 83a/1, 99b/19, 102b/9, 103a/13, 107a/10, 109a/16, 111a/19, 111a/20, 111b/4, 117a/19, 117b/8, 126b/8, 137a/1, 137a/15, 142a/4, 145a/2, *f. eyle-* . 69b/20, *f. olun-* 51b/2, 75b/17, 99a/14, *f. olun-* 100a/12, 115a/1, 142a/1, 142a/1, 144b/18, *f.-i koştanîne* 117b/8, *f.-i meşhür* 124a/21, *rabâtü'l-f.* 79a/17.

fetha: (Ar.) Arapça kelimelerin üstüne konulan üstün işareti. f.-ları 98b/19, 122a/3.

fevâkih: (Ar.) Meyvalar, yemişler. 54a/17, 70b/18, 101b/21, f.-i 66a/21, f.-ine 66a/21, f.-ini 142a/20, *f.-i keşire* 121b/16, *keşiretü'l-f.* 135a/5.

fevâzıl: (Ar.) Faziletli, erdemli kimseler. *cebhe-i hitâb-ı f.* 2a/17.

fevķ: (Ar.) Üst, üst taraf, yukarı. f.-inde 61a/13, 71a/6, 109b/11, 146a/9, f.-indedür 67a/11, *f.-i irîl* 123b/19.

fevķa'l-âde: (Ar.) Duyulmadık, görülmedik, olağanüstü *bende-i dâ'ı-i f.* 2a/12.

fevķanî: (Ar.) Üstte olan, yukarıda bulunan. f.-dür 18b/13.

fevt: (Ar.) Ölüm. *f. ol-* 81b/10, 141b/21.

fezâ: (Ar.) Ucu bucağı bulunmayan boşluk, dünyanın sonsuz olan genişliği. f.-dadur 55a/11.

fezâ'il: (Ar.) Fazilet, erdem. bkz. fezâyil. *huṭbe-i kitâb-ı f.* 2a/15.

fezâyil: (Ar.) Fazilet, erdem. bkz. fezâ'il. *f.-i keşire* 114a/13.

fınduk: (<Ar. funduk <Yun. pontikos) Fındık. bkz. bınduk. [Corylus Avellana] 120b/12.

furşat: (<Ar. furşat) Fırsat. *f. bul-* 117b/8.

fistuk: (<Ar. fustuk) Fıstık [Pistacia Vera]. 119a/19, 120b/12, *f. ağacı* 134b/12.

fitra: (Ar.) Ramazan bayramında bölünmeden verilmesi şeran vacip olan. *f.-i islâmiyye* 29b/14.

fī: (Ar.) İçinde, -de. 1b/16, 2b/10, 2b/13, 2b/19, 148a/12, 148a/13, 148a/15, *f.-'l-ḥāl* 23b/5, *fī'l-ma' mūret* 1b/17, *f.-'l-yevmi's-şālīs* 148a/4.

fıkr: (Ar.) Fikir, düşünce. *f.-i tāriḥ* 114a/6.

fıl: (Ar.) Fil, bilinen büyük hayvan. 101a/11, *f.-i* 101a/5, 121a/20.

fır'avn: (Ar.) Eski zamanlarda Mısır hükümdarlarına verilen isim. 8a/18, 38b/3, 64b/4, *f.-uḡ* 108a/1, *medīne-i f.-dur* 137a/14, *medīne-i f. idi* 107b/16.

firenc: Hıristiyan Avrupa. *f.-üḡ* 36b/18, *bilād-ı f.-den* 44b/11, 45b/7, 65a/20, *f. vilāyeti* 39a/21.

fireng: (Far.) Avrupalı. 26a/16, 76b/1, 81b/8, 100a/9, 106a/19, *f.-den* 45b/6, 59a/1, *f. lisānı* 87a/7, *f. luḡatı* 81b/9.

fuḫahā: (Ar.) Fıkıh ilminin ustası, fakihler. 5b/16, 49b/4, *mecma'-i f.* 44a/1.

fuḫarā: (Ar.) Fakirler, yoksullar. 68b/16, *f.-ya* 68b/15.

fuṣaḫa: (Ar.) Düzgün ve açık konuşanlar, iyi sözsöyleme kabiliyetinde olan kimseler, uzdillilik *efṣaḫ-ı f.* 126b/17.

fustāt: (Ar.) Kıldan yapılmış ev. 111a/20.

fuṣūl: (Ar.) fasıllar, bölümler. *atyeb-i f.-dur* 32a/21.

fuṣalā: (Ar.) Erdemli kimseler, fazıllar. 61b/2, *ma'den-i f.-dur* 142b/21, *menba'-i f. ol-* 44a/1.

fuṣalāt: (Ar.) Fazıllar, faziletli, erdemli kimseler. *f.-ından* 87a/1.

fūlān: (< Ar. fulān) Falan. 145b/14.

fūlfül: (Ar.) Karabiber. 137b/5, *aḫir-i bilād-ı f.-dür* 127a/6, *bilād-ı f.-dür* 137b/5.

fürs: (Ar.) Farşlılar, Fars milleti, eski İran. *f.-e* 130b/15, *aḫir-i mülük-i f.-dür* 133a/14, *tāyife-i f.-üḡ* 113a/5.

fürü': (Ar.) Şube. 44b/4.

fütüh: (Ar.) 1. Zafer, galibiyet, üstünlük *f.-ı şām* 79b/18. 2. Açma; açılma, ferahlanma, gönül ferahlığı. *rūḫ-ı pür-f.* 2a/4.

G

ġabrā: (Ar.) Yer, yeryüzü. *basīf-i ġ.-ı* 1b/4.

ġāh: (Far.) Zaman bildiren edat. 14a/16, 30b/16, 36b/7, 46a/4, 48b/8, 52b/2, 52b/5, 52b/5, 53a/21, 56a/13, 73a/6, 102a/1, 110a/19, 115b/13, 115b/18, 116b/11, 124a/21, 126a/10, 130b/20, 140b/13, *g. ol-*. 33a/3, 39b/21, 65b/14, 82b/19, 83a/14, 83b/7, 85a/3, 87a/15, 88b/12.

ġalaṭ: (Ar.) Yanlış, yanılma. *ġ. ét-*. 34b/3, *vāfiretü'l-ġ.* 57b/5, 56b/16, 56b/5, 65a/15, 75a/10, *vāfiretü'l-ġ.-dur* 93a/12.

ġalebe: (Ar.) Çokluk. *ġ. ét-*. 9a/8, 81b/7, 82a/3.

ġālib: (Ar.) Üstün gelen yenen. *ġ. ol-*. 45a/21, 136b/2, *ẓann-ı ġ.* 29a/15, 31b/20, 45b/20, 52b/15.

ġālibā: (Ar.) Sağlam bir ihtimale göre, görünüşe göre, belki. 26b/7.

ġālīz: (Ar.) Ağır, hoş olmayan, kaba. 6b/7, *ġ.-i ṭab^c* 58a/21, *ġ.-ü't-ṭab^c* “Nezaket dışı huy” 29a/17, 96b/19.

ġallāt: (Ar.) Zahireler, mahsuller. 103b/3, *vāfireti'l-ġ.* 60b/15, 88b/2, 86b/11.

ġalle: (Ar.) Zahire, mahsül, ekin. *ġ.-lerini* 118b/1.

ġam: (Ar.) Keder, tasa, kaygı, dert. 57b/16.

ġanī: (Ar.) Bol. *ġ.-lerdür* 86a/13, *ġ. ol-*. 52b/4.

ġaraż: (Ar.) Hedef, gaye, maksat, meyil, istek. *ġ.-ı* 55a/6.

ġarāyib: (Ar.) Tuhaf, şaşılacak şeyler. *ġ.-dendür* 136a/18, *ve'l-ġ.-dür* 75b/12.

ġarb: (Ar.) Güneşin battığı taraf, günbatısı, batı. 6a/20, 6b/11, 6b/21, 6b/2, 6b/3, 7a/13, 10b/8, 10b/18, 12a/12, 12a/15, 12b/2, 13a/1, 13b/9, 15a/14, 16a/7, 21a/10, 24b/18, 26a/3, 27a/2, 28a/15, 30b/2, 30b/17, 34b/8, 35a/2, 35a/3 35b/11, 36b/18, 36b/21, 38b/18, 42b/9, 42b/6, 42b/10, 45a/11, 48a/13, 48b/14, 51b/9, 52a/2, 53b/10, 53b/17, 53b/20, 54a/2, 54a/8, 56a/11, 56a/15, 56a/21, 58a/18, 59b/4, 60a/6, 62b/12, 62b/21, 62b/8, 63a/13, 63b/14, 64a/7, 65b/2, 66a/20, 66b/5, 68a/10, 70b/8, 71b/10, 72b/14, 73b/7, 74a/18, 74b/5, 78a/4, 79b/21, 82a/5, 83b/17, 84a/4, 84b/2, 86a/2, 86b/10, 90a/19, 90b/5, 90b/6, 90b/10, 91a/8, 96a/12, 97b/14, 99a/1, 101a/6, 102b/6, 102b/12, 103a/11, 103a/15, 105b/12, 106b/5, 109b/15, 111b/15, 115b/20, 117b/14,

119b/7, 119b/9, 120b/16, 121a/3, 121b/14, 122a/20, 124a/19, 125b/16, 126b/3, 128a/10, 128b/11, 129b/11, 130a/10, 130b/8, 130b/11, 135a/20, 137a/9, 137a/19, 131a/18, 131b/3, 133b/12, 136a/4, 137a/14, 137b/13, 137b/16, 138a/2, 138b/9, 143b/15, 144a/6, 144a/15, 144a/18, 145a/7, 146a/5, 146a/17, 146b/4, 146b/16, 146b/20, ğ.-a 4a/11, 4b/2, 8b/2, 10b/7, 11b/11, 12a/2, 12a/13, 13a/6, 15b/9, 15b/14, 18b/10, 18b/11, 20a/5, 21a/1, 21a/11, 99b/13, 147b/3, 147b/4, ğ.-da 144a/18, ğ.-dan 14a/3, 21a/6, 21b/15, 22b/8, 35a/15, 36b/11, 62a/18, 70b/13, 146b/16, ğ.-uñ 123a/16, ğ.-ı *aķşa* 57a/9, 60a/2, 86a/14, 89a/17, 91b/1, 108b/14, 108b/17, 110a/7, 118b/14, 128b/2, ğ.-ı *cenūbī* 27b/4, ğ.-ı *diyār* 130b/15, ğ.-ı *endelūs* 129a/18, 147b/18, ğ.-ı *evsať* 43b/6, 48a/5, 88b/1, 108b/17, 117b/21, *aķşā-yı* ğ.-da 103b/8, *aķşā-yı* ğ.-dan 32b/7, *baħr-i* ğ.-da 93a/11, 133b/2, *cānib-i* ğ.-a 101b/1, 10b/17, *cānib-i* ğ.-da 5b/8, 11b/6, 89b/10, *cānib-i* ğ.-dan 6a/10, *cihet-i* ğ.-a 18b/15, *cihet-i* ğ.-dan 32a/12, 81b/2, 90b/14, 105a/8, 108b/10, 124b/5, *evāyil-i* ğ.-dan 86b/13.

ġarben: (Ar.) Batı tarafından, batıdan. 8a/1, 8a/10, 9b/14, 10a/2, 10a/7, 10a/9, 10b/11, 10b/15, 11a/2, 15a/8, 15a/10, 20b/12, 41a/4, 85a/10, 108b/13.

ġarbi: (Ar.) Batı ile ilgili. bkz. ġarbiyye. 8a/16, 11b/15, 11b/17, 13a/14, 19a/9, 30a/21, 35a/11, 39a/13, 39a/16, 40a/11, 43a/10, 48a/15, 48b/18, 73b/16, 78a/10, 80b/5, 85a/17, 95b/7, 117b/9, 127a/11, 135b/12, ğ.-dür 13b/11, 38a/12, 38a/14, ğ.-si 7a/8, 15a/12, 15a/14, 89a/18, 131b/18, ğ.-sinde 14a/2, 21b/6, 37b/6, 37a/6, ğ.-sindedür 35a/13, 57a/19, 65b/1, ğ.-sine 24a/18, 21b/5, 86a/17, ğ.-sini 10b/4, 21b/3, *berr-i* ğ. 10b/12, *cānib-i* ğ. 12b/18, 28a/3, 89b/9, *cānib-i* ğ.-si 102a/21, 131b/2, 136a/15, *cānib-i* ğ.-sinde 17a/18, 37a/19, 77a/14, 119b/12, *cānib-i* ğ.-sini 11b/5, *cihet-i* ğ.-den 61b/5, *ħadd-ı* ğ. 63a/3, *ħadd-ı* ğ.-nüñ 63b/16, 63b/16, *ħadd-ı* ğ. ol-. 63a/9, *ħadd-ı* ğ.-si 30a/16, *ħadd-ı* ğ.-sinüñ 30b/10, *sāhil-i* ğ.-sidür 38a/19, ğ.-ı *cenūbī* 42a/18, ğ.-ı *şimālī* 41b/17, *ťaraf-ı* *şimālī* ve ğ.-sinde 48b/17, *cānib-i* ğ.-sine 49b/16, *ťaraf-ı* ğ.-sinde 15b/8, 18b/15, 18b/17, 20b/18, 23a/6, 23b/10, 29a/18, 30b/11, 39b/3, 39b/18, 42b/21, 119b/4, *ťaraf-ı* ğ.-sindedür 13a/11, 21a/19, 28b/5, 30b/12, *ťaraf-ı* ğ.-sine 6b/17, 10a/16, *ťaraf-ı* ğ.-sinedür 26a/12, *ťaraf-ı* ğ.-sinden 21a/20.

ġarbiyye: (Ar.) Batı ile ilgili, Avrupa'ya mensup. bkz. ġarbi. *biħār-ı* ğ.-de 5a/18, *cānib-i* ğ.-sine 6a/13.

ġāret: (Ar.) Yağma. ğ. *ēt-*. 8b/18.

ġarīb: (Ar.) Tuhaf, şaşılacak, bambaşka. bkz. ġarībe. 131b/16.

ğarībe: (Ar.) Daha önce görülmemiş, tuhaf, şaşılacak şey. bkz. ğarīb. 118b/12, *eşyā-yı ğ.-nüñ* 33b/17, *şinā'āt-ı ğ.* 81a/20, 100b/11, *şinā'āt-ı ğ.-de* 101a/2.

ğark: (Ar.) Suya batma, batırma. *ğ. ét-* 9a/8, 20b/20, 115a/12, *ğ. ol-* 8a/18.

ğavta: (Ar.) Sulak yer, ağaçlık yer; düzlük ova *ğ.-sı* 109a/6.

ğäyb: (Ar.) Gizli olan, göze görünmeyen, kayıp. *ğ. ol-* 73a/16.

ğäye: (Ar.) Son. *bī-ğ.-dür* 101a/12, *zевāhir-i tahıyyāt-ı bī-ğ.* 1b/15.

ğäyet: (Ar.) Çok fazla, son derece. 4b/1, 5a/5, 5a/8; 14b/14, 31a/12, 20b/20, 39a/21, 35a/21, 41b/18, 43b/14, 42a/21, 42b/16, 50b/14, 50b/14, 51b/13, 55b/18, 97b/18, 100a/8, 90b/7, 113b/8, 111b/18, 131b/20, 134b/14, *ğ.-de* 6b/7, 8a/13, 11b/14, 14a/6, 14a/17, 18b/12, 18b/21, 19b/8, 21b/19, 22a/19, 25a/9, 26a/5, 27b/3, 29a/19, 33a/13, 33a/14, 34a/13, 36a/7, 39b/13, 39b/20, 40a/1, 42a/12, 42b/9, 43a/20, 46a/2, 46b/11, 47a/12, 47b/20, 49b/14, 50b/12, 50b/15, 62a/16, 65a/21, 65a/9, 67a/18, 68a/7, 70a/12, 70a/20, 68a/14, 76b/9, 77b/19, 78a/7, 85b/8, 84b/5, 86a/8, 89a/2, 101a/15, 101a/2, 102a/18, 101a/4, 103b/10, 119a/15, 118a/14, 118a/5, 111a/10, 120b/11, 138a/21, 141b/19, 142a/20, 147a/3, *ğ.-de* 45a/20, *ğ.-den* 73a/18, *ber-ğ.* 28b/6.

ğayr: (Ar.) 1. Ayrı, başka. bkz. ğayrı. *ğ.-a* 123b/14, *ğ-ı ma'lūmü'l-hāl* 11a/20, *belde-i şağīre-i ğ.-ı müsevvere* 29a/10, *bi-ğ.-ı 'umd* 1b/2. 2. Arapça sıfatların başında olumsuzluk edatı olan “-sız”, “değil” anlamına gelir. *şenā-yı ğ.-ı ma'dūd* 1b/3.

ğayrı: (Ar.) Ayrı, başka. bkz. ğayr. 3b/1, 3b/21, 4a/4, 7a/10, 12a/4, 12b/10, 13a/3, 14b/19, 22b/18, 23a/11, 33a/8, 33b/12, 33b/15, 34b/15, 37a/10, 43a/6, 48b/8, 55a/4, 67b/7, 68a/15, 69b/5, 69b/15, 63a/3, 70a/7, 73a/21, 86a/10, 87a/1, 92a/10, 97a/11, 101a/10, 107b/21, 118a/3, 119a/19, 122b/9, 122b/10, 123b/14, 126a/16, 133a/9, 133a/11, 134a/18, 139b/17, 139b/20, 143a/10, *ğ.-dan* 12b/9, 35b/12, 58b/6, 105b/8, *ğ.-lar* 47a/20, *ğ.-sında* 90b/11, *ğ.-sınıñ* 30a/11.

ğazā: (Ar.) Din uğruna savaş. 117b/4, *ğ.-sında* 138b/16, *ğ.-ya* 114b/16, 117a/14, *ğ. ét-* 114b/4, 114b/13, *mevķān ğ.-sından* 131b/6.

ğazab: (Ar.) Öfke. *ğ. iste-* 77b/3.

ğazāyir: (Ar.) Halis özlü ve yapışkan çamur. *ğ.-i şiniyye* 101a/13.

ğazī: (Ar.) Gaza eden, ordunun başına geçen kumandan. 103a/12.

gêce: 3b/13, 7b/5, 34a/6, 43b/2, 50b/15, 70a/10, 127a/1, 144a/9, g.-de 7b/2, 7b/17, 31b/17, g.-lerde 33a/17, g. *gêce* 33a/16.

gêcelik: Geceye özgü olan. 61a/19.

geç-: 1. Geçmek, bir yerden başka bir yere gitmek. g.-di 55b/8, g.-dükleri 23a/4, g.-ecek (yer) 45b/12, g.-erler 36b/7. 2. Üstünlük sağlamak. g.-icek 111b/19. 3. Yol, araç veya akarsu bir yerin yakınından veya içinden gitmek. g.-icek 110b/11, g.-üp 16a/1, 16b/6, 16b/9, 17a/5, 18a/20, 20a/17, 24b/6, 81b/18, 117a/1, 4. Konu olmak. g.-en 30a/3, 38a/3, g.-er 6a/17, 16b/8, 38b/11, 42b/13, 44a/11, 56a/21, 69a/19, 74b/17, 96b/15, 97a/18, 107a/4, g.-mişdür 30b/7, 60a/20, 88a/9, 118a/10, 5. Bir yeri aşmak öbür yola ulaşmak. g.-üp 100b/9.

geçmek(g): Bir yerden başka bir yere gitmek. g.-e 8b/15.

geçen: Bir önceki. 47a/17.

geçil-: Geçilmek. g.-dügiçün 8b/16, g.-mek 108b/17, 108b/19, 108b/20, g.-ür 62a/17, 142b/9.

geçür-: Geçirmek. g.-dügi 3b/8.

geçüril-: Geçirilmek. g.-mişdür 90a/1, g.-ür idi 33a/18.

gel-: 1. Gelmek, bir yere ulaşmak, varmak. g.-di 114b/10, g.-dügi 3b/11, 24a/14, 24a/20, 24b/2, 69b/8, 85b/1, 111a/19, g.-dügiçün 147b/6, 147b/7, g.-dükleri 81a/8, g.-düklerinde 134a/20, g.-eler 34a/7, g.-enden 87a/1, g.-enler 117b/12, g.-ince 6a/12, 6b/14, 7b/18, 9a/14, 10b/5, 36a/21, g.-inceyedek 81b/16, g.-meñ 117a/19, g.-mişdür 24b/13, 46a/11, g.-miş idi 46a/13, g.-mişlerdür 44a/20, g.-üp 4a/3, 6a/21, 7b/18, 8b/20, 11a/4, 11b/17, 11b/20, 13a/16, 14b/14, 21a/15, 21b/2, 21b/4, 23b/1, 23b/2, 25b/12, 47a/7, 48a/19, 49a/5, 51a/21, 51b/3, 54b/13, 54b/14, 54b/15, 54b/17, 55a/2, 58a/3, 62a/4, 62a/5, 65a/3, 65a/5, 66a/3, 75b/17, 75b/19, 76a/6, 81a/10, 81a/12, 81a/14, 81b/6, 81b/18, 86a/16, 97a/11, 102a/3, 104b/2, 106a/3, 108a/11, 111b/9, 113b/18, 113b/20, 114b/7, 116b/19, 116b/21, 117a/1, 117a/19, 117b/1, 120b/5, 120b/10, 132a/5, 142a/3, g.-ür 6b/2, 6b/4, 6b/13, 9a/18, 11a/4, 11b/10, 11b/21, 12a/1, 12a/2, 16b/16, 23b/12, 24b/5, 33b/8, 34b/15, 43a/7, 65a/2, 76a/16, 89b/21, 90a/2, 92b/4, 94b/10, 99b/14, 104b/4, 104b/20, 114a/8, 127b/12, 135a/16, 144b/15, g.-en 38b/8, 66a/20, 101a/14, 131b/15, 138b/1, g.-ür idi 112b/18, g.-ür iken 34a/20, 131b/6, g.-ürler 23a/21, 127a/7, g.-seler 141b/20, 2. Bir şeye sonradan inanmak,

kabul etmek. g.-düğičün 58b/10. 3. Kadar olmak. g.-e 5a/12. 4. İntikal, etmek, ulaşmak. g.-ince 47a/17, 117a/9, 117a/11, 117a/12. 5. Varmak, ulaşmak. g.-mişlerdür 44a/20, 6. Olmak. g.-se 36b/18, güç g.-üp 134a/15, ihtilâ g.-dügi 41b/13, mukkaddem g.-en 117a/6, rāst g.-ür 52b/6, 52b/7. 7. Oluşmak. g.-üp 7a/21, 8. Bir yerden alınıp bir yere ulaştırmak. g.-ür 33b/13, 119a/20. 9. Kök ve gövdelerinin sonuna –a/-e ve –u/ü eki almış fiillere gelerek süreklilik bildiren birleşik fiiller oluşturur. *çıkag.-di* 33b/1, *déyü g.-üp* 145b/14.

gelecek: Zaman bakımından ileride olması, gerçekleşmesi beklenen. 23b/6, 135b/15.

gemi: Su üstünde yüzen, insan ve yük taşımaya yarayan büyük taşıt, sefine. 7a/20, 7a/21, 10a/20, 64a/14, 100b/8, 114b/6, g.-de 55b/2, g.-den 19b/15, 55b/4, 61a/13, g.-ler 7a/5, 13b/2, 23a/19, 34a/7, 34a/9, 34a/11, 46b/9, 52b/17, 100a/11, 104b/1, 104b/3, 112b/12, 119a/8, 128a/6, 132a/9, g.-lerden 20a/10, g.-lere 114b/7, g.-leri 65a/3, 65a/3, g.-leri 19a/18, g.-lerini 34a/10, g.-lerinüñ 104b/18, 106b/20, g.-si 24b/9, g.-ye 3b/20, 4a/1, 7a/3, 10a/20, 52b/17, 55a/20, 55b/1, 100b/9, 107a/19, *g. seyri*. 89a/14.

gên: Geniş. 8a/6, 117a/20. *g. ol-*. 8a/5, 10b/10, 10b/15, 11a/2.

gênlik(g): Genişlik. g.-i 8b/13, 13a/17.

gerek: Gerek, ihtiyaç. 5b/7, 7b/11, g.-dür 5b/14, 36b/18, 128a/14, 145b/3.

gergedan: (<Far. kefgeden) Gergedan [Rhinoceros Inducus]. 100b/21, 100b/21, 101a/11.

gerü: Geri, arka, bir şeyin sonra gelen bölümü, art, alt taraf. g.-sine 19a/17.

getür-: Getirmek. g.-dükleriçün 122b/9, g.-mişlerdür 129a/20, g.-üp 26b/20, 39b/1, 59a/9, 82a/15, 138b/17, 142a/3, g.-ürler 138a/21.

getürd-: Getirtmek. g.-mişdür 38b/4.

geyik(g): Geyik [Cervus Elaphus]. 57b/19, 58a/1, g.-e 40a/2, g.-ler 57b/19, *misk g.-i* 57b/18.

gez-: Gezmek. g.-erler 13b/3, 52b/20.

ğidâ: (Ar.) Kuvvetli olmaya yardım eden şey. ğ.-sı 31b/20.

ğırbâl: (Ar.) Kalbur, iri delikli elek. ğ.-e 52b/2.

gibi: -e benzer. 3a/7, 3b/4, 5a/16, 5a/16, 8a/17, 8b/9, 8b/13, 15a/21, 15b/11, 19a/9, 19a/13, 20b/14, 21a/1, 21b/21, 22a/16, 23b/5, 24a/12, 25a/13, 26a/16, 26b/11, 32a/1, 35b/18, 43b/3, 43b/20, 44a/3, 57a/15, 55b/8, 57b/20, 60b/2, 62a/17, 63a/3, 63a/14, 65a/4, 66b/17, 69b/8, 74a/13, 77b/11, 77b/15, 79a/10, 92b/12, 93a/11, 93b/1, 94a/5, 96b/2, 99a/8, 100b/8, 101a/18, 101a/18, 101b/2, 108b/18, 111a/5, 114b/2, 115b/19, 118a/5, 127a/1, 130b/12, 130b/17, 134a/21, 137b/6, 139a/10, 143b/16, 144b/11, 145a/13, g.-dür 8b/3, 12b/13, 19a/14, 19a/15, 23b/20, 25b/5, 25b/5, 30a/3, 38a/3, 57b/19, 59b/12, 59b/17, 65a/21, 101b/4, 112b/10, 134b/12, 137b/6, 138b/8, *cezîre g. ol-*. 137a/4.

gider-: Gidermek, ortadan kaldırmak, yok etmek. g.-seler 126b/11, g.-üp 126b/12.

gidil-: Gidilmek. g.-mez 25b/3, g.-ür 25b/4, 39b/14, 42b/14.

gir-: Girmek, g.-dügi 29b/9, 29b/7, 55a/20, g.-e 82a/15, g.-en 8a/17, 46b/5, 77b/18, 138b/8, g.-medür 12a/9, g.-mek 102a/15, g.-mesün 40b/8, g.-meyince 95a/15, g.-mez 43b/4, g.-emezdi 33a/15, g.-miş 38b/16, 91a/3, 91b/2, g.-miş (a.g.z), 103b/19 g.-mişdür 7a/2, 22b/13, 23a/18, 42b/10, 88a/16, 90b/17, 119a/8, 145a/19, g.-üp 7a/3, 9a/18, 9a/21, 11a/18, 13a/16, 13b/13, 14a/11, 14a/11, 15b/19, 16a/14, 16b/2, 18a/8, 28b/15, 36b/6, 43b/4, 86a/11, 100b/9, 107a/19, 114b/7, 128a/7, g.-ür 7a/6, 10a/6, 10b/7, 11a/1, 12a/21, 12b/4, 13b/10, 14b/6, 16b/21, 17a/2, 37b/21, 86b/15, 119a/8, g.-ür idi 100a/11, g.-ürler 101b/1.

giril-: Girilmek. g.-ür 84a/3.

git(d)-: Gitmek. g.-di 55b/8, 65b/7, g.-diler 41b/13, 93b/21, 117b/1, g.-dükçe 75a/17, 145a/13, g.-dükleri 33a/16, g.-en 21a/11, 21a/12, 32a/19, 36a/8, 39a/17, 64b/11, 71a/1, 78b/20, 103b/20, 105a/6, 110b/18, 112a/18, g.-er 16b/8, 36b/14, 48a/6, 48b/8, 75b/10, 77a/21, 78b/1, 98a/3, 98a/15, 99a/19, 102b/9, 125b/1, 128a/2, 133a/9, 134b/12, 147b/16, g.-erek 10b/13, g.-erken 70a/10, g.-erler 7b/18, 13b/19, 23b/2, 47a/9, 46b/9, 49a/4, 74a/15, 80a/8, 81a/10, 133a/11, 142a/20, g.-esiz 55b/6, g.-mek 7a/4, 111a/21, g.-mekde 97a/11, g.-meyüp 55b/9, g.-mişdür 103b/19, g.-miş idi 8a/8, 26b/17, g.-se 65b/7, g.-üp 4a/1, 17a/17, 21a/15, 21a/16, 65a/4, 114b/16. 2. Asıl fiile –Ip/-Up ulacı ve git- yardımcı fiili getirilerek, asıl fiile şimdiki zamandan gelecek zamana doğru sürüp gitme anlamı kazandırılır. *alup g.-erler* 37a/11, 69b/9, 123b/2, *çekilüp g.-mişdür* 88b/17, *koypup g.-diler* 117b/1, *koyup g.-erler* 81a/11, *koypup g.-üp* 81a/13. 81a/11, 81a/13.

gideril-: Ortadan kaldırmak, yok edilmek. g.-se 73a/20.

giy-: Giymek. g.-ecekleri (yer) 78a/19, g.-en 69b/14, g.-meyince 33a/15, g.-üp 43b/4, *g.er ol-*. 6a/10.

giydür-: Giydirmek, giyme işini yaptırmak. g.-üp 2a/15.

gizlen-: Gizlenmek. g.-mişlerdür 108a/7, g.-üp 33a/21.

gizlü: Gizli, görünmez belli olmaz durumda olan. *g. ét-*. 81a/6.

göbek(g): İnsan ve memeli hayvanlarda göbek bağının düşmesinden sonra karnın ortasında bulunan çukurluk. g.-de 58a/5, g.-i 57b/20, g.-inde 57b/21, 58a/1, g.-ine 58a/4, g.-ini 58a/2, 58a/5.

göç-: Göçmek. g.-eler 134a/14, g.-er 108b/4, g.-icek 134a/15, g.-üp 120b/10.

göçür-: Göçürmek, göçmesine sebep olmak. g.-üp 66a/3.

gök: İçinde gök cisimlerinin hareket ettiği sonsuz boşluk, uzay, sema, asuman, feza. g.-de 21b/10.

gök: Yeşile çalan mavi. *g. tağ* 56a/1.

göl: Göl. 11b/13, 11b/15, 11b/19, 12a/5, 12a/7, 12a/18, 12b/8, 12b/13, 12b/19, 13a/1, 13a/2, 13a/4, 13a/9, 13a/10, 13b/3, 13b/8, 13b/20, 14a/1, 14a/15, 14a/17, 14b/4, 29a/1, 35a/4, 43b/13, 81a/4, 81a/4, 112a/2, g.-de 12a/11, 12a/16, 13a/21, 13b/1, 13b/1, g.-den 12a/3, 12b/10, 15a/6, 15b/18, 44b/12, g.-dür 11b/19, 12a/14, 12b/2, 12b/15, 13a/15, 13b/17, g.-e 11b/17, 11b/18, 12a/21, 12b/4, 12b/9, 12b/16, 12b/19, 13b/5, 13b/10, 15a/3, 29b/7, 44b/11, 92a/19, g.-i 12a/6, 29a/12, 110a/20, 112a/2, 140a/19, 140a/20, g.-inün 60b/16, g.-ler 3a/4, 11b/13, 13a/14, 15a/16, g.-lere 13a/16, g.-ün 11b/20, 12a/8, 12a/9, 12a/9, 12a/19, 12b/3, 12b/18, 12b/20, 13a/5, 13a/12, 13a/17, 13a/19, 13a/20, 13b/2, 13b/4, 13b/12, 13b/14, 15a/4, 15b/8, 44b/11, *g. ét-*. 13a/8, *acı g.* 35a/3, *acı g.-i* 12a/8, *bānyās g.-ine* 12b/19, 15b/18, *dimyāt g.-i* 12b/2, *dimyāt ve tinnis g.-lerine* 15a/16, *efāmiyye g.-inde* 13b/16, *feyyūm g.-i* 12a/10, *kūrā g.-ine* 15a/6, *naşārā g.-i* 13b/5, *ṭaberiyye g.-idür* 102b/1, *ṭaberiyye g.-ine* 12b/17, 15b/19, *ṭatlu g.-dür* 12a/10, 14b/1, *tinnis g.-i* 12b/3, *ürmiyye g.-i* 14a/1.

gölcük: Gölet. g.-lerden 17a/20.

gölge: Gölge. g.-sinde 79a/7, 147a/4.

gölgelen-: Gölgelenmek, gölgeli duruma girmek. g.-ür 79a/7.

göm-: Gömmek, bir nesneyi herhangi bir şeyin içine koyup üzerini onunla kapatmak. g.-e *ko-*. 58a/5.

gön: İşlenmiş deri. 98a/15.

gönder-: Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak. g.-dügi 106a/3, g.-düm 46a/5, g.-miş idi. 4a/5, g.-üp 4a/1, 34a/15, 41b/10, 46a/3, 111b/5, 113b/17, 114b/20, 117a/14, 117a/19, 142a/4, g.-ürler 65a/6, g.-ürler idi 141b/20.

gönderil-: Gönderme işine konu olmak. g.-di idi 49b/1.

gör-: 1. Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek. g.-di 73a/17, g.-diler 22b/1, 22b/2, 111b/1, g.-dükleri 22b/3, 23b/5, g.-emez 12b/1, 145b/10, g.-medüm 73a/19, g.-memişdür 76a/3, g.-mişlerdür 21b/17, g.-se 126b/6, g.-üp 134a/20, g.-ür 76a/2, 145b/10, g.-ür idi 147a/19, g.-ürler 81a/16. 2. Sezmek, kavramak, anlamak. g. 49b/12. g.-di 143a/1, g.-ünj 4a/1, 4a/4, g.-üp 49b/13, 3. Saymak, değerlendirmek. *kerih g.-mişlerdür* 49b/4, *kerih g.-üp* 131a/9, 135b/20.

göre: Bir şeye uygun olarak, bir şey uyarınca. 6a/4.

görin-: Görülür duruma gelmek, gözükmek. bkz. görün-. g.-meyüp 81a/7, g.-ür 9a/10, 66b/5, 76b/9, 82b/1, 85b/9, 86a/18, 115b/5, 118a/5, g.-ürdi 34a/9, g.-ür idi 34a/12,

görinmez: Görünmeyen. bkz. görünmez. 22b/9, 23a/5, 23b/7, 95a/15, g.-dür 52a/7, 145a/11,

görün-: Görülür duruma gelmek, gözükmek. bkz. görün-. g.-mesine 13a/21.

görünmez: Görünmeyen. bkz. görünmez. 147a/3.

götür-: Taşımak, ulaştırmak, koymak. g.-üp 33b/3, 81a/9, 142b/5, g.-ürler 47a/15, 85b/10.

göz: Görme organı. 21b/11, 96b/2 g.-leri 138a/20, g.-lerin 147a/19, g.-lerine 33a/14.

göz boncuğu: Nazar boncuğu. g. *ma'deni* 94a/18.

gözle-: Gizlice bakmak, gözetlemek. g.-yüp *tur-* 33a/21.

gözlü: Gözleri görme işlevini yerine getirebilen, görebilen. g. *ét-*. “körü görür hale getirmek” 46a/13.

gür: (Far.) Mezar. g.-uñ 65b/6, *kabir be-g.* 65b/7.

ğurāb: (Ar.) Karga. 57b/11.

güç: Zor, çetin. *g. gel-* “Bir şeyin yapılmasında zorluk ve sıkıntı ile karşılaşmak.”134a/15.

gügercin: Güvercin. *g.-e* 147a/17.

gül-: Mutlu, sevinçli zaman geçirmek, eğlenmek, hoşça vakit geçirmek. *g.-* mekden 57b/16.

gül: (<Far. gul) Güllerin örnek bitkisi [Rosa]. *g.-leri* 65b/9.

gümle-: Güm diye bir ses çıkarmak. *g.-r* 99a/8.

gümüş: Gümüş [Ag]. 39a/20, 52b/1, 57b/17, 87a/8, 99a/3, 111a/6, *g.-e* 52b/3, *g.-ün* 121b/9, *g. ma'* deni 37b/12, 38a/1.

gümüşlü: Gümüşü olan. 82a/18.

gün: 1. Yer yuvarlağının kendi ekseni etrafında bir kez dönmesiyle geçen 24 saatlik süre. 6a/3, 25b/3, 33a/21, 50b/7, 61a/19, 76a/2, 114b/11, 117b/6, *g.-de* 33b/16, 98a/4, 108a/11, *g.-de* “Her gün” 7b/2, *g.-i* 117b/4, 117b/6, *g.-inde* 91b/16, 117b/4, *g.-inden* 33b/15, *g.-ine* 91b/17, *g.-lerinde* 68b/15. 2. Gündüz. 5a/6, *g.-i* 4b/1, 4b/5, 4b/8, 4b/11, 4b/15, 4b/18, 5a/7, 5a/9, 97b/19. 3. Güneş. *g. bat-* 33a/18, 33b/4, *g. toğusu* 147a/2.

gün-ā-gün: (Far.) Renk renk, türlü türlü, alaca. 38a/21, 55a/13, 59b/20.

günbürdü: Birdenbire yankılı ve derinden gelen patlama, yıkılma, çarpma sesi, şiddetli gürültü. *g.-si* 118a/4.

gündüz: Günün sabahtan akşama kadar süren aydınlık bölümü. 3b/13, 34a/6, *g.-de* 31b/17, *g.-in* 43b/2.

günlük(g): Sekiz fersah yol. 5b/16, 5b/18, 6a/3, 7a/2, 12a/12, 12a/13, 12a/15, 12b/20, 13a/10, 13a/11, 13a/2, 13b/10, 13b/15, 14a/7, 14b/2, 15a/19, 16b/3, 16b/7, 22b/7, 23a/13, 28a/4, 24a/1, 26a/17, 26a/17, 27b/5, 29a/11, 30a/2, 30a/13, 30a/15, 30b/18, 34b/6, 35a/14, 39b/5, 36b/12, 37a/6, 37a/1, 37a/14, 37b/5, 37b/13, 38b/18, 39a/11, 39b/6, 41a/7, 41b/15, 43b/8, 45b/13, 45b/19, 46b/14, 48b/15, 49a/2, 50b/11, 54a/3, 54a/4, 59b/4, 59b/14, 66a/8, 68b/11, 70b/4, 70b/13, 71b/18, 75a/9, 77a/15, 78b/2, 78b/19, 80a/6, 80a/6, 82b/20, 84a/4, 86b/7, 87a/8, 87b/5, 88b/8, 88b/17, 88a/18, 88b/10, 89b/5, 90b/6, 91b/21, 92a/5, 94b/9, 95b/8, 96a/15, 97b/4, 99a/2, 99a/2,

99a/6, 102a/19, 103a/11, 103b/6, 104b/20, 105b/10, 106b/11, 109a/2, 110a/14, 110b/17, 112a/1, 112a/1, 112b/4, 115b/2, 115b/20, 116b/7, 116b/7, 118b/19, 120a/4, 120a/9, 125b/13, 126a/18, 127a/15, 127b/17, 131a/18, 132a/11, 132b/15, 133a/13, 133a/13, 133b/3, 136a/4, 136a/5, 137b/19, 138a/11, 138b/3, 138b/3, 144b/20, 146b/17, 147a/18, 147b/12, g.-den 12b/14, 13b/17, 27a/3, 83b/1, 109b/10, g.-dür 32b/12, 37a/4, 39a/12, 39a/13, 60b/7, 86b/8, 89a/14, 89b/7, 114b/2, 133b/11, g.-e 28b/13, 47a/10, 47a/11.

gürçî: (Far.) Gürcistan halkından veya bu halkın soyundan olan kimse. g.-ler 59a/19.

güt(d)-: Hayvan veya sürüsüne önüne katıp otlatarak sürmek. g.-er 33a/20.

güz: Sonbahar. *g. fâşlı* 32a/20, 32a/21, 32b/1.

güzel: İyi, hoş. 37a/5, 40a/4, 41b/19, 50a/21, 55a/13, 59a/5, 73a/19, 118a/14, g.-dür 109a/6, *g. ol-*. 70a/12, *g.-ce* “Güzele yakın, güzel gibi” 39b/10.

H

ḡabāyā: (Ar.) Gizli şeyler. *künūz-ı ḡ.-yı ḡavāṭır* 1b/10.

ḡabbe: (Ar.) Buğday, arpa vb. ufak ve yuvarlak şeyler, taneler. *ḡ.-ü’r-rümmān* 99a/19.

ḡabbü’l-‘aziz: (Ar.) Habbü’z-zelem ya da topalak da denilen bir bitki. [Cyperus Esculentus] 112b/12.

ḡaber: (Ar.) Son ve yeni havadis, bilgi. 145b/15, ḡ.-i 117a/21.

ḡabs: (Ar.) 1. Alıkoma, bir yere kapama, salıvermeme, bir yere kapayıp dışarı çıkarmama.
2. Tutma, zaptetme. *ḡ. ét-*. 8a/9, 13a/8.

ḡacāmet: (Ar.) Boynuz veya şişe ile vücudun bir organına kanı topladıktan sonra neşter ve mengene denilen aletlerle kan alma. *ḡ. ét-*. 7b/11.

ḡacb: (Ar.) Engel olma, menetme, mahrum etme. *ḡ. eyle-*. 46a/10.

ḡacc: (Ar.) Hacca giden, Kabe’yi ziyaret eden, hacı. *ḡ. ét-*. 20b/20, 55a/7, 138a/21, 139b/18.

ḡaccāc: (Ar.) Irak valisi olup, Hz. Muhammed soyuna ve taraftarlarına eziyet eden Yusuf bin Sakafî’nin unvanı. 143a/20, *ḡ. bin yūsuf ḡurdād bin bārs* 106a/2.

ḡāce: (Far.) Hoca, efendi, ağa, çelevi sahip, muallim, profesör, müderris. *ḡ. naşīr-ı ṭūsī* 131b/11.

ḥacer: (Ar.) Taş. *ḥ.-i miḡnātīs* 136a/19.

ḥadd: (Ar.) Sınır, iki devlet toprağının birleştiği yer, kenar. 93b/14, 93b/16, 93b/19, 105a/11, 108b/9, *ḥ.-ı* 63b/15, 63b/17, 63b/20, 64b/1, 81a/21, 81b/1, 81b/2, 81b/3, 109b/2, 121b/10, *ḥ.-ıdur* 25a/12, *ḥ.-ına* 128b/9, *ḥ.-ından* 108b/15, *ḥ.ol-* 63a/7, *ḥ.-ı bilād-ı türk* 102b/16, *ḥ.-ı buḡārā* 88b/17, *ḥ.-ı bütteme* 88b/17, *ḥ.-ı cenūbī* 30a/16, 134b/6, *ḥ.-ı ezrebicān* 61b/5, *ḥ.-ı ġarbi* 30a/16, 30b/10, 63a/3, 63b/16, 63b/16, *ḥ.-ı ġarbi ol-* 63a/9, *ḥ.-ı ġarbiyyesi* 134b/5, *ḥ.-ı hind* 109a/10, *ḥ.-ı ḡorāsān* 109a/10, *ḥ.-ı kıblī* 30a/12, *ḥ.-ı mezkūr* 63a/4, 63a/7, *ḥ.-ı şarḡī* 30a/4, 30a/13, 30a/18, 63b/18, 94a/8, 134b/7, *ḥ.-ı şimālī* 30a/14, 38a/17, 134b/3, *bī-ḥ.* 14b/10, 21b/8, 103b/9, 110a/10, 122b/1.

ḥadeqa: (Ar.) Göz bebeği. *nūr-ı ḥ.-i risālet* 1b/17.

ḥadis: (Ar.) Meydana gelen, ortaya çıkan. *ḥ.-dür* 2 8b/12, *ḥ. ol-* 7b/15, 31b/19, 41b/1, 53b/18, 133a/3, *ḥ.-i şerīf* 138b/15, *ḥ.-ü'l-mavşıl* 67a/14, *ilm-i ḥ.-de* 50a/18.

ḥadīka: (Ar.) Ağaçlı, suyu çok bahçe; bostan; meyve bahçesi; etrafı duvarla çevrilmiş bahçe. *nūr-ı bahār-ı ḥ.-i ḡilāfet* 2a/1.

ḥādım: (Ar.) Hizmet eden yarayan. 49b/2, 49a/21, *ḥ.-e* 49b/1.

ḥazrā: (Ar.) Yeşil. 63b/1, *ḡubbe-i ḥ.-yı.* 1b/2.

ḥāfız: (Ar.) Saklayan, koruyan. 141b/19.

ḥafif: (Ar.) Ağır olmayan yeğni. *ḥ.-dür* 31b/18.

hafta: (Far.) Hafta, yedi gün. *h.-da* 50b/7.

ḥāk: (Ar.) Vasat, orta. *mu'cemetü'l-ḥ. ét-* 82b/15.

ḥāḡān: (Ar.) Türk hükümdarlarına verilen unvan. *ḥ.-ü'l-baḡreyn* 117b/1, *ḥ.-ı ḡavāḡīn-i zamān* 2b/7.

ḡaḡīḡiyye: (Ar.) Hakan ile ilgili, hahana mensup. *eḡalīm-i ḡ.* 5a/14.

ḡaḡīm: (Ar.) Alim, bilgin. *ḡ.-leri* 59a/1, *aşḡāb-ı tevārīḡ-i cālīnūs* 45b/21, *balinyās ḡ.* 33b/19.

ḡaḡında: (Ar.+T.) İlgili olarak, üzerine 119a/2, 119a/16.

ḡāl: (Ar.) Oluş, bulunuş, suret, keyfiyet, durum. 19a/20, 23b/7, 54b/20, *fī'l-ḡ.* 23b/5, *ḡayr-ı ma'lūmü'l-ḡ.* 11a/20.

ḥal: (Far.) Nokta. *ḥ.-i ‘unşul* “Adasoğanı” 119a/20.

ḥālā: (Ar.) Şimdi, henüz. 4a/6, 8b/14, 37b/2, 62a/6, 99a/13, 101b/2, 115a/18, 111b/21, 119b/20, 134a/19.

ḥalās: (Ar.) Kurtulma, kurtuluş. *ḥ. ol-* 69b/14.

ḥalef: (Ar.) 1. Babadan sonra kalan oğul. 2. Memurlukta, birbirinden sonra gelip onun yerine geçen kimse. *ḥ.-i şıdk-ı süleymān -i rüzgār* 2b/6.

ḥālī: (Ar.) Tenha, boş, sahipsiz. 57b/16, 122a/5, *ḥ.-dür* 14b/16, *ḥ. ol-* 6b/10, 44a/1, 131b/16.

ḥālī: (Ar.) Hal’e mensup, şimdiki. *ḥ. ol-* 3b/3, 3b/4.

ḥālīc: (Ar.) Denizin, büyük ırmak şeklinde, iki kara arasında uzayıp gitmiş olan bölümü, doğal liman, boğaz, kanal. 8a/19, 10a/17, 12a/21, 33b/7, 33b/9, 65b/2, 76a/16, 136a/15, 137a/4, 33b/8, *ḥ.-dür* 123a/8, *ḥ.-e* 10a/13, 136a/15, *ḥ.-i* 9b/19, *ḥ.-ün* 10a/17, 10a/19, 11a/7, 33b/8, 52b/16, *ḥ.-i bāsīlīse vilāyeti* 10a/15, *ḥ. berberī* 66b/11, 66b/11, *ḥ.-i daḳīḳ* 117b/14, *ḥ.-i İskenderiyye* 76a/16, *ḥ.-i ḳoştanṭine* 11a/4, 11a/6, 26b/5, 40a/11, 117b/15, 132b/11, 135a/19, 143a/6, *ḥ.-i ḳoştanṭiniyye* 52a/19, 85a/12, 129b/11, 134b/9, *ḥ.-i sind* 77b/18, *benādīḳa ḥ.-inün* 82a/5, *fem-i ḥ.-i ḳoştanṭine* 131a/21, *ḥāric-i ḥ.-i berber* 120b/20.

ḥalife: (Ar.) Birinin yerine geçen kimse. 103a/1, 112a/5, *ḥ.-sine* 56a/17, *ḥ.-i naşārā* 82a/8, *me ’mūn-ı ḥ.* 97a/2, 145a/19, *mu’taşım ḥ.* 107a/10.

ḥālīḳ: (Ar.) Yaratan yoktan var eden, yaratıcı, Allah. *ḥ.-i maḥlūḳāt* 1b/6.

ḥālīş: (Ar.) Hilesiz, katıksız. *ḥ.-leridür* 115a/6, *ḥ. ol-* 14b/15, *misk-i ḥ.* 58a/6.

ḥalk: (Ar.) Yaratma, yaratılma. 4a/7, 107b/11, 114a/1, 130b/16, *ḥ.-ı (b)* 139b/18, *ḥ.-ı* 5a/8, 12b/12, 18b/20, 23a/15, 43b/20, 52b/1, 57b/8, 57b/17, 68a/15, 72b/13, 78a/14, 86a/21, 89a/2, 89a/7, 96b/19, 108a/18, 110a/15, 113a/17, 113b/8, 119a/10, 119a/15, 120b/10, 138a/16, 141b/9, 146b/10, *ḥ.-ından* 44a/20, *ḥ.-inun* 12a/19, *ḥ.-ıyla* 111a/19, *ḥ.-un* 55a/7, *ḥ. eyle-* 1b/6, *maşrıḳ-ı āf-tāb-ı emān-ı ḥ.* 2b/4.

ḥalkān: (Ar.) Yaradılışça. 4b/14.

ḥalledet: (Ar.) Ebediyen, sonsuz olarak muhafaza etsin, korusun!. 47a/13.

ḥamāḳat: (Ar.) Ahmaklık. 57b/8.

ḥamd: (Ar.) Tanrıya olan şükür duygularını bildirme. *ḥ.-i nā-maḥdūd* 1b/2.

hāme: (Far.) Kalem. *h.-i 'arabī* 2a/15.

hāmīs: (Ar.) Beşinci. *bāb-ı h.* 3a/5, *ıklīm-i h.-den* 27b/16, 28b/18, 28b/21, 29b/17, 30a/3, 31b/3, 31b/7, 32a/15, 35a/1, 35a/19, 36b/10, 37a/5, 37a/12, 39a/9, 40b/4, 41a/1, 43b/16, 44b/18, 45b/5, 47a/2, 48b/14, 53a/2, 56b/12, 56b/16, 58a/7, 59a/16, 60a/11, 60b/4, 60b/14, 62b/7, 65a/19, 66a/7, 70b/3, 71a/16, 71b/1, 72a/17, 72b/9, 73a/6, 74b/4, 74b/8, 74b/19, 77a/17, 83a/15, 84a/9, 84b/17, 87a/12, 88a/9, 89b/4, 89b/18, 91b/19, 93b/3, 94a/13, 95a/1, 95a/6, 96a/4, 96a/8, 98b/2, *el-bābü'l-h. faşlü'l-elif* 25b/17, *ıklīm-i h.* 116b/12, *ıklīm-i h.-den* 103a/8, 103b/2, 103b/13, 106b/9, 110b/4, 110b/13, 110b/21, 112b/14, 114a/14, 120a/3, 121b/11, 122a/20, 122b/14, 123a/5, 124a/12, 124b/9, 125a/2, 125a/6, 125b/19, 127b/11, 127b/16, 128b/9, 129a/18, 129b/11, 132a/16, 135a/19, 136a/3, 136a/9, 136b/12, 137b/18, 140b/15, 140b/19, 143a/6, 144a/14, 146a/5, 146b/9, *ıklīm-i h.-den ve sādīs* 82a/4, *ıklīm-i h.-dür* 93a/14, *ıklīm-i h.-ün* 4b/15, 28a/2.

hāmmām: (Ar.) Banyo. 36b/1, 124a/8, *h.-ı* 115a/17, *h.-lar* 35b/5, 34b/10, 37b/8, 102b/1, 112b/6, 137b/14, *h.-larda* 5a/8, *h.-larına* 47a/7, *h.-larında* 75b/11, 110a/11.

hāmmāmāt: (Ar.) Hamamlar, banyolar. *h.-ı kibriyyet-i 'acibet* 58a/9.

hāmır: (Ar.) Şarap. 4b/21, 46b/8, *h.-a* 39b/1, *h.-ı şırā* 119a/3, *keşret-i h.* 133b/20.

hāmse: (Ar.) Beş, dörtten sonra gelen sayı. *aşsām-ı h.-inün* 140b/5, *aşsām-ı h.-sinün* 60b/21.

hān: (Far.) Toplanma bir araya gelme 36a/4.

hān: (Far.) I. Hükümdar, hakan. *h.-ları* 115a/6, *cengiz h.* 97b/6, *es-sultān murād h. bin es-sultān selīm h. bin es-sultān süleymān h.* 2b/8, *sultān meḥmed bin murād h.* 102b/9, *sultān meḥmed h. ibni sultān murād h.* 117b/2, *sultān selīm h. bin sultān bāyezīd h.* 114a/3, *sultān selīm h. bin sultān süleymān h.* 114b/19, *sultān süleymān h.* 50a/3, 80b/9, *tamgāc h.* 147b/21, *sultān meḥmed h.-a* 47a/17.

hān: (Far.) II. Han, kervansaray, otel. 93a/18, *h.-ı* 56b/12, *h.-lar* 47b/17, *h.-ı kerker* 132b/16.

hāndaḳ: (Ar.) Kale etrafına açılan çukur, hendek. 89b/21, 102b/21, *h.-a* 118a/3, *h.-ı* 74a/12, 83b/8, 83b/8, 89b/20, 112b/9, 118a/3, *h.-ında* 118a/5, *h.-ınıñ* 83b/8.

hāndaḳlu: (Ar.+T) Hendekli. 119a/5.

hāne: (Far.) Ev. h.-nünj 111a/1.

hanef: (Ar.) Doğruluk, istikamet. h.-i'l-mezheb 50b/13,

havānīk: (Ar.) Boğmaca, boğaz iltihabı, bademcik. 34a/21.

hān-kāh: (Ar.) Tekke. h.-lar 131b/10.

hannān: (Ar.) Çok acıyan, çok acıyıcı [Allah'ın adlarındandır.] 1b/12.

harāb: (Ar.) Yıkık, viran. 6a/16, 43b/21, 54b/13, 96b/13, 114a/15, 116b/17, h.-dur 3b/1, 19b/5, 19b/7, 30a/8, 41a/20, 44a/9, 56b/13, 59b/7, 66a/6, 68b/3, 79b/18, 80a/16, 82b/10, 100a/13, 103b/14, 105b/20, 107a/5, 107b/17, 111a/9, 119b/20, 134b/21, 138a/3, h. *ét-*.16b/14, 36a/15, 39a/5, 51b/5, 54b/13, 54b/15, 54b/19, 59b/20, 66a/2, 76b/2, 86b/14, 137a/8, 137a/15, 142a/5, 144b/18, 145a/3, 145b/21, h. *kal-*. 106a/19, h. *ol-*. 19b/3, 13a/8, 19a/3, 19b/1, 19b/8, 26a/18, 26b/7, 32b/16, 40a/8, 45a/1, 68b/7, 79b/6, 80a/13, 85a/5, 93a/8, 106b/16, 129a/3.

harābe: (Ar.) Eski binaların yıkıntısı. 11b/12, h.-den 7a/10, h.-dür 83a/20, 85b/2, 88a/3, 93a/12, 115a/11, 122a/17, 129a/9, 120b/21, 143a/15, *medīne-i h.* 20a/13, *medīne-i h.-dür* 12b/18, 131a/3, 140a/18.

harāc: (Ar.) Müslüman olmayan tebaadan alınan vergi. h.-ını 76a/3.

harameyn: (Ar.) İki kutsal, mübarek şey. *h-i şerefeyn* 92a/4.

harāmī: (Ar.) Hırsız, haydut yol esen. h.-lerdür 78a/14, h.-lerini 86a/20.

harāmīlik: (Ar.+T) Haramilik, hırsızlık, haydutluk. h.-dür 110b/18.

harāret: (Ar.) Sıcaklık. h.-i 107a/1, 145b/20, h.-ünj 22a/6, *şiddet-i h.-den* 43b/3.

harb: (Ar.) Cenk, kavga, savaş. *h-i 'azīm* 113a/7.

harc: (Ar.) Sarf, gider, bir iş için kullanılan madde. h.-ı 77b/2, 106b/7, h. *ét-*. 52b/3, 52b/9, 92b/3, h. *eyle-*. 76a/3.

hareket: (Ar.) I. Kimildama. 52b/19, h.-den 46a/2, h.-e 7b/6, h. *ét-*. 3b/6, 13b/20.

hareket: (Ar.) II. gr. Arapça ve Osmanlıca bir harfin nasıl okunacağını gösteren ve “üstün: fetha = e”; “esre: kesre = ı, i”; “ötre: zamme = o, ö, u, ü” denilen işaretlerden herbiri, vokal, hareke. *h.-i lām* 63a/19.

harf: (Ar.) Alfabeyi oluşturan işaretlerden her biri. 17b/7.

hâric: (Ar.) Dış, dışarı, dışarda dışta. 44a/19, 87b/10, 108a/9, h.-den 15a/5, 85b/10, 129a/19, h.-dür 86b/3, h.-inde 53a/6, 60a/4, 131b/10, *h.-i baħr-i aħdar* 138b/12, *h.-i baħr-i hind* 125b/10, 127b/20, *h.-i baħr-i şin* 113b/11, *h.-i bilād-ı sūdān* 127a/2, *h.-i ħalic-i berber* 120b/20, *h.-i yemen* 94a/16, *h.-i zenc* 135a/15.

ħarīr: (Ar.) İpek 133a/21, 145a/20, h.-ler 141b/15, *h.-i keşir* 128a/2.

ħarķ: (Ar.) 1. Yarıp yırtma. 112b/11. 2. Su akacak yarık, ark. *h. ét-* 109a/3.

ħarre: (Ar.) Hararetli, kızgın, sıcak, yakıcı. *‘uyūn-ı h.* 102b/1.

ħaşānet: (Ar.) Sağlık. h.-i 14a/6.

ħaşbā: (Ar.) Çakıl taşı 130b/6.

ħasene: (Ar.) Güzel. *belde-i h.-dür* 107b/2, *cezīre-i h.-dür* 127a/14, *medīne-i h.-dür* 111a/1, 122b/15, 127b/1, 132b/20, 134a/5, 134b/17, 135a/5, 135a/10, 138b/6, 142b/21, 146b/1.

ħaşşeten: (Ar.) Hususi olarak, özellikle, ayrıca, yalnız. 115b/18.

ħaşıl: (Ar.) Husule gelen, husul bulan, peyda olan, çıkan, üreyen, türeyen, biten. *h. ol-* 13a/5, 52b/8, 58a/1, 106b/7, 118a/13, 122b/8, 128a/2, 133a/16.

ħaşīr: (Ar.) İnce sazdan örülmüş, yere sermeye mahsus döşeme. 145a/21.

ħaşīne: (Ar.) Muhkem, kuvvetli, sağlam. h.-dür 95b/18, 120b/11, 123b/6, *ħal‘a-i ‘āliyye-i h.-si* 109a/7, *ħal‘a-i h.* 98b/11, *ħal‘a-i h.-dür* 47b/9, 50b/3, 56a/1, 59b/19, 95b/2, 94b/20, 112a/10, 115b/3, *ħal‘a-i h.-i meşhūre* 106a/11, *ħal‘a-i h.-si* 49a/11, 59b/14, 97a/17, 100a/20, 107a/8, *medīne-i h.-dür* 66a/8, *medīne-i h.-i tayyibetü’l-havādār* 103b/3, *medīne-i şağīre-i h.-dür* 95b/14.

ħaşıyyet: (Ar.) Kuvvet, etki. h.-i 41b/19.

ħaşra: (Ar.) Sıkıştırma, dar bir yerin içine alma, etrafını çevirme. 18b/20.

ħaşeb: (Ar.) Kereste yapılan, kalın, kuru ağaç, odun. 102a/17.

ħaşhāş: (Ar.) bot. Kapsüllerinden afyon, tohumlarından da yağı çıkarılan bir bitki. 27a/4.

ħaşış: (Ar.) Kuru ot. h.-den 77b/13.

ħatīm: (Ar.) Paramparça. 135b/13.

ħatīre: (Ar.) Şan ve şeref sahibi (kimse). *h.-i ħatīre* 2a/4.

ḥaṭīre: (Ar.) Etrafında duvar veya çit bulunan mezarlık. *ḥaṭīre-i ḥ.-sine* 2a/4.

ḥatt: (Ar.) Boyut. 147b/5,” ḥ.-ı (b) 145a/18, ḥ.-lar 145a/17, ḥ.-larına 145a/16, *ḥ.-ı istivā* “ekvator” 3b/12, 4a/10, 4a/13, 5a/3, 6a/16, 6b/21, 7a/9, 8b/5, 15a/1, 15a/3, 15a/6, 11b/15, 11b/19, 21b/14, 21b/20, 21b/21, 25b/15, 64b/17, 66a/19, 84b/3, 87b/12, 89a/6, 144b/14, *ḥ.-ı istivā’dan ol-*. 4a/16, *ḥ.-ı nıṣf-ı nehār* 5b/12, *ḥ.-ı nıṣf-ı nehārī* 5b/9, 5b/10.

ḥattā: (Ar.) Bundan başka, fazla olarak, dahi, bile, hem de, üstelik de. 3b/19, 6b/7, 7b/12, 8a/13, 9a/10, 11a/14, 18b/12, 21b/5, 24a/12, 25b/1, 31a/12, 33a/14, 35b/17, 41a/5, 43b/20, 44b/5, 50b/15, 52b/17, 55a/19, 76a/1, 76b/16, 81b/12, 85b/8, 92b/2, 95a/14, 99b/5, 103b/19, 111a/10, 121a/14, 123b/2, 133a/10, 142a/19.

ḥātūn: (<Far. ḥātūn < T. katun) Kadın. 26b/18.

havā: (Ar.) Dünyayı kaplayan gaz tabakası, hava, atmosfer. 3a/10, 85b/8, h.-sı 32a/21, 50a/16, 52a/6, 54a/12, 58a/8, 60b/6, 60b/19, 65a/9, 69b/4, 77b/2, 77b/19, 84b/5, 85a/5, 87a/12, 101b/21, 131b/20, 133a/20, 143a/3, 146a/13, 147a/4, h.-sını 52a/6, *leṭāfet-i h.-sından* 103b/3, *ṭayyibetü’l-h.* 56b/6, *ṭayyibetü’l-h-yi ve’t-türbet* 68b/20, *ve’l-h.-dur* 123a/2.

havādār: (Ar. hevā+Far.-dār) Havası bol, temiz olan (yer). *medīne-i ḥaṣīne-i ṭayyibetü’l-h.* 103b/3.

ḥavākīn: (Ar.) Hakanlar. *ḥākān-ı ḥ.-i zamān* 2b/7.

ḥavl: (Ar.) Etraf, çevre ḥ.-ini 100a/9, *ḥ.-i arz* 6a/9, *ḥ.-i hemedān* 25a/3.

ḥavāle: (Ar.) Görmeyi önleyen mani, hail. 43a/13, 117b/12, ḥ.-dür 27b/13, 99a/6, *ḥ. ol-* 50a/10, 77b/7.

ḥavālī: (Ar.) Etraf, civar, çevre, yöre ḥ.-si 124b/21, ḥ.-sinde 117a/20, ḥ.-sidür 105b/6.

havālu: (Ar.+T.) Havadar. 36b/4.

ḥavāric: (Ar.) Asiler, zorbalar. ḥ.-dür 120a/7.

ḥavāriyīn: (Ar.) Havariler. 117a/5.

ḥavāriyyūn: (Ar.) Havariler, İsa Peygamberin on iki kişi olan yakın dostları, yardımcıları. [Simun Petrus ve kardeşi Andreas, Yakup (Zebedi’nin oğlu), Yuhanna (Zebedi’nin oğlu), Filipus, Bartolomeus, Tomas, Matta (vergi mültezimi), Yakup

(Alfeus'un oğlu), Taddeus, Simun (gayur-), Yahuda İskariyot (İsa'yı ele veren)] h.-uñ 46a/7, 82a/19.

ḥavātır: (Ar.) Hatıralar, fikirler, düşünceler. *künūz-ı ḥabāyā-yı ḥ.* 1b/11.

ḥavf: (Ar.) Korku, korkma. *ḥ. ét-* 41b/2, 145b/4.

ḥavz: (Ar.) Havuz. 108b/3, ḥ.-larına 133a/9.

ḥayāl: (Ar.) İnsanın kafasında tasarlayıp canlandırdığı. *i' tilā-i maḥz-ı ḥ.-dür.* 2a/21.

ḥayāliyye: (Ar.) Hayalle ilgili, hayale mensup. *nerdbān-ı kuvvet-i ḥ.* 2a/20.

ḥayāt: (Ar.) Dirilik, canlılık. ḥ.-da 47a/17, ḥ.-dadur 80a/9.

ḥayme: (Ar.) Çadır. ḥ.-si 135b/9.

ḥayr: (Ar.) İyi faydalı, hayırlı, yarar. *nāḥiye-i kīretü'l-ḥ.-dur* 48a/9.

ḥayrān: (Ar.) Şaşmış, şaşa kalmış, şaşırılmış. *ḥ. kal-* 66b/18.

ḥayrāt: (Ar.) Sevap için kurulan müessese. *keṣīretü'l-ḥ.* 56b/5, 56b/16, 57b/5, 60b/15, 63b/2, 65a/15, 68b/19, 72a/12, 75a/10, 86a/12, 86b/10, 93a/11, *keṣīretü'l-ḥ.-dur* 136b/21, *vāfīretü'l-ḥ.* 110b/21.

ḥayvān: (Ar.) İnsanı da içine alan bütün canlılar. 40a/3.

ḥayvānāt: (Ar.) Hayvanlar. ḥ.-a 3a/10, ḥ.-dan 6b/7, *ḥ.-ı 'acībe* 101a/11.

ḥayzerān: (Far.) Hazeran ağacı, sıcak memleketlerde yetişen uzun yapraklı kamış. 91a/5, 125b/12, 127b/20.

ḥazā: (Ar.) Bu, ş, o. 115a/2, 134a/20.

ḥazf: (Ar.) Aradan çıkarma, çıkarılma, yok etme, silme, ortadan kaldırma, giderme, düşürme. *ḥ. ét-* 36a/13, 95a/7, 115b/1, *ḥ. olın-* 30b/16, 65b/14, 138a/16.

ḥāzır: (Ar.) Bizzat bulunan. *ḥ. ol-* 9a/1.

ḥazīne: (Ar.) Devlet malının, devlet parasının saklandığı yer. ḥ.-lerin 68a/8, ḥ.-si 34a/16, 45a/16, 68a/2.

ḥazīz: (Ar) Ay'ın veya başka seyyarelerin mahreki üzerinde Dünya'ya en yakın olduğu nokta. *ḥ.-ı şems* "Güneş'in Dünya'ya en yakın bulunduğu nokta" 22a/2, 22a/12.

hediye: (Ar.) Armağan. 21a/1, 49b/1, h.-ler 141b/20.

hekīm: (Ar.) Alim, bilgin, her şeyi bilen; tabiatı inceleyen; felsefeci; tabip, doktor. *h.*-ün 111a/13.

helāk: (Ar.) Mahvolma ölme. *h. ét.* 7b/1, 9a/9, 62a/5, *h. ol-* 23b/4, 24a/5, 64b/2, 64b/4, 69b/8, 116b/17, 114b/17.

helāl: (Ar.) kullanılması şeren caiz olan, dinin hükümleri bakımından kullanılabilen, haram olmayan şey. *h.*-dür 100b/20.

hem: (Far.) 1. Bir kimseyi uyararak, bir şeyi açıklamak veya anlamı güçlendirmek için “özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki” anlamlarında kullanılan bir söz. 8b/3, 2. hem... hem ... biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan söz. 22a/6, 22a/6, 22a/7, 22a/7.

hemān: (Far.) 1. Hemen, derhal, o anda. 33b/1, 2. Öylece, böylece. 12a/3, 40b/13, 62a/6.

hemze: (Ar.) Arapçada elifin adı. *h.*-nün 129a/7, *h.*-yi 115b/1.

hendese: (Ar.) Geometri. *h.*-de 81a/20.

her: (Far.) Hep, bütün. 3a/20, 3b/5, 4a/11, 5a/10, 5a/10, 5a/11, 5a/11, 5a/12, 6a/3, 7a/6, 10a/19, 10a/20, 15a/4, 19a/14, 23a/21, 23b/7, 24a/2, 29b/13, 37a/20, 40b/1, 40b/1, 41b/5, 43b/14, 52b/8, 52b/17, 55a/14, 56b/7, 57b/21, 65a/21, 66b/16, 66b/17, 68b/18, 71a/3, 76a/2, 81a/9, 81a/10, 81b/11, 82a/1, 91b/16, 111a/1, 114b/9, 122a/3, 125b/21, 136b/19, 143b/1, 145a/10, 147a/4.

her-bār: (Far.) Dayıma, her defa. 31b/19.

her biri: (Far.+T.) Ayrı ayrı hepsi. 54b/1.

herem: (Ar.) Piramid. *h.*-ler 145a/9, *h.*-ün 145a/6.

hesāb: (Ar.) Hesap, sayma, aritmetik. *h. olın-* 6a/4.

hey'et: (Ar.) 1. Şekil, suret. *h.*-i 3a/3. 2. Kurul. ‘*ulemā-yı h.* 4a/10.

heykel: (Ar.) Taş, tunç, bakır, kil, alçı vb. maddelerden yontularak, kalıba dökülerek veya yoğrulup pişirilerek biçimlendirilen eser, yontu. *h.*-ü'z-zühre 23a/14, 23a/14.

hıfz: (Ar.) Saklama. *h.*-ı *şihhat* 46a/9, 110b/7.

hıkf: (Ar.) Kum yığını. 27b/10, *h.*-uñ 27b/10.

ḥinnā: (Ar.) Yapraklarından kına yapılan ağaç. 15a/21, 60b/2, 112b/12.

ḥınṭa: (Ar.) Buğday 70b/19.

ḥinzîr: (Ar.) Domuz. *ḥ. azısı* 57b/20, *maymûn ve ḥ. eyle-*. 40b/15.

ḥirâset: (Ar.) Bekleme, koruma. 110b/7.

ḥıṣn: (Ar.) Sağlam, sarp [yer], kale. 61a/4, 67b/11, 67b/17, 67b/21, 68a/3, 73b/20, *ḥ.-dur* 71b/17, *ḥ.-ı* 132b/1, *ḥ. idi* 134b/20, kale. *ḥ.-ı ‘acib* 44a/15, *ḥ.-ı bürzeyeye* 68a/11, *ḥ.-ı dimleve* 67b/21, *ḥ.-ı eblaḳ* 61a/3, *ḥ.-ı ekrâd* 24b/1, 67b/16, *ḥ.-ı ibni ‘amâre* 67b/11, *ḥ.-ı kiyfâ* 68a/17, 77b/8, *ḥ.-ü’l-ma‘den* 35a/4, 35a/5, *ḥ.-ı manşûr* 68a/21, 93b/18, *ḥ.-ü’l-mâyi ‘de* 68a/9, *ḥ.-ı mehdî* 68b/4, 73b/12, *ḥ.-ı mehdîye* 91b/11, *ḥ.-ü’t-tân* 68a/5, *ḥ.-ı ziyâd* 68a/3, 71b/17, *esâme-i ḥ.* 107a/15, *mülk-i mu‘azzam-ı ḥ.-ı şalt* 99b/1, *tevâbi‘-i ḥ.* 89b/12.

hibe: (Ar.) Bağışlama, bağış *h. ét-*. 142b/4.

ḥicâre: (Ar.) Taşlar. *ḥ.-i müsevveme* 77b/15.

hicret: (Ar.) Hz. Peygamber’in Mekke’den Medine’ye göç etmesi ki, İslam takviminde tarih başı sayılır. *h.-i* 117a/9, *h.-ün* 36a/14, 52a/11, 75b/17, 76b/2, 100a/12, 103a/12, 106a/18, 111a/16, 113b/18, 132b/9, 132b/9, 133b/16, 138b/7, 143a/20, *h. ét-*. 134a/18, *h.-i nebeviyye* 28a/6, 47a/16, 49b/9, 50a/3, 69a/8, 80b/8, 102b/9, 114b/3, 114b/21, 117a/13, 117a/17, 117b/3, 120a/20, 122a/8, *zamân-ı h.-e* 117a/11, 117a/12.

hiç: (Far.) Olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştiren bir söz. 23b/9.

hiçbir: (Far.+T.) Bir isimden önce getirilerek o ismin varlıktan bir tanesinin bile olmadığını anlatır. 55a/12.

hidâyet: (Ar.) Hak yoluna, doğru yola kılavuzlama. *h.-i sübhâniyye* 117b/5.

ḥidmet-kâr: (Ar.+Far.) hizmetçi. *ḥ.-lar* 144b/15, *ḥ.-ları* 101a/5.

ḥikâyet: (Ar.) anlatma, olmuş bir olay. *ḥ. ét-*. 64b/5, 66b/15, 67b/14, 109b/16, *ḥ. eyle-*. 145b/12, 145b/8, *ḥ. olun-*. 145a/21, *ḥ. olun-*. 72b/17.

ḥikemiyye: (Ar.) hikmet ve felsefe ile ilgili söz ve düşünce. *‘ulûm-ı ḥ.-de* 101a/2.

ḥikmet: (Ar.) hakimlik. *ḥ.-leri* 40a/12, *ḥ.-ü’l-ḳuddûs* 117a/4.

h̄ilāf: (Ar.) karşı, zıt. *h̄. ét-*. “karşı çıkmak” 76a/11, *h̄.-i kıyās* “kıyaslamaya uymayan” 86a/6, 125b/8.

h̄ilāfet: (Ar.) 1. Birinin yerini tutma, halifelik. *h̄.-i* 41a/13, 117a/13, 122a/9, 2. Halifelik, peygamber vekili olarak İslamı koruma vazifesi. *nūr-ı bahār-ı hadīka-i h̄.* 2a/1.

h̄ilāl: (Ar.) Yeni ay. 63a/14, 67b/4.

h̄ile: (Ar.) Oyun, aldatma, dübara. *h̄.* idi 34a/18.

h̄ill: (Ar.) Şeriatça yapılmasına izin verilmiş. 58b/1.

h̄imār: (Ar.) Erkek eşek. *h̄.-i vahşī* 38a/20.

h̄in: (Ar.) An, zaman, vakit, sıra. *h̄.-de* 69b/13.

hindī: (Ar.) Hintli, Hindistan veya Hintlilerle ilgili olan. *lisān-ı h̄.* 87b/9.

h̄isāb: (Ar.) Hesap sayma, aritmetik. *h̄.-da* 81a/20.

h̄işşe: (Ar.) Pay, nasip. *h̄.-si* 5b/15.

h̄iṣār: (Ar.) Kale. 35a/6, 91a/19, *h̄.-dur* 35b/15, *h̄.-i* 32b/15, 32b/15, 32b/16, 35a/21, 60a/5, 82a/9, 100a/8, 100a/9, *h̄.-ıdur* 91a/19, *h̄.-ını* 117a/14, *h̄.* idi 100a/9, *h̄.-uḡ* 24b/1 *antakiyye h̄.-ına* 16a/10, *aḡzene h̄.-inuḡ* 16b/9, *iç h̄.-i* 53a/3, 53a/4.

h̄itāb: (Ar.) Bir veya birçok kimselere ağızdan veya yazı ile söyleme. *h̄.-i müşgīn-nikāb* 2a/14, *cebhe-i h̄.-i fēvāzil* 2a/17.

h̄izā: (Ar.) Karşı. *h̄.-sında* 54b/1.

h̄öd: (Far.) Özellikle. 22a/2.

h̄ör: (Far.) Güneş, ışık, aydınlık. 71b/7.

h̄üb: (Ar.) Güzel, hoş, iyi. 101b/21, *h̄.-dur* 87a/12.

h̄udāvendiḡār: (Far.) Amir, hükümdar. *h̄.-uḡ* 103a/12.

h̄uddām: (Ar.) Hizmetçiler. *h̄.-ından* 92b/20.

h̄udūd: (Ar.) Sınırlar, uçlar, bucaklar. *h̄.-i* 30b/7, 64a/1, *h̄.-ına* 11a/21, *h̄.-ından* 20b/9, *h̄.-ını* 28a/14, *h̄.-i bedehşān* 20b/2, *h̄.-i belḡ* 20b/3, *h̄.-i bilād-ı cebel* 105a/10, *h̄.-i diyār-ı mışriyye* 108b/15, *h̄.-i bilād-ı rüm* 63a/9, *h̄.-i cezīre* 28a/15, 28a/16, *h̄.-i çīn* 25b/12, *h̄.-i deylem* 77a/4, *h̄.-i ermeniyye* 63a/9, *h̄.-i ezrebicān* 28b/9, *h̄.-i fāris* 29a/5, 73b/8, 73b/9, 124b/5, *h̄.-i fergāna* 25b/12, *h̄.-i ḡaleb* 64a/9, *h̄.-i hind* 21a/1, *h̄.-i*

hūzistān 14a/18, 105a/9, *h.-ı ısfāhān* 73b/9, *h.-ı iskenderiyye* 83a/6, *h.-ı keşş* 32a/13, *h.-ı kūfe* 63b/18, *h.-ı mūkrān* 90b/14, *h.-ı ruḥḥac* 20a/5, *h.-ı şaymār* 73b/10, *h.-ı semerḳand* 32a/12, *h.-ı sind* 146a/18.

ḥudūs: (Ar.) Sonradan peyda olma. *h.-ı* 133a/4.

ḥulefā: (Ar.) Halifeler. *h.* idi 119a/2, *h.-yı‘abbāsiyye* 49b/6, 69b/18, 92b/13, 133a/14, 137a/3, *h.-yı beni ümeyye* 26a/19, 34a/14, 53b/4, 68b/2, 72b/3, 117a/17, 117b/12, 118a/18, 132a/17, *h.-yı fāṭimiyye* 80a/12, *h.-yı fāṭimiyūn* 113b/16, 133b/15, 138b/6, *h.-yı mervāniyye* 59a/4, *h.-yı mısr-ı fāṭimiyūn* 105a/3.

ḥulkan: (Ar.) Huy ve tabiatça. 4b/14.

ḥulḳ: (Ar.) Huy, tabiat. *seyyi’ü’l-h.-dur* “kötü huy” 29a/17.

ḥummā: (Ar.) Ateşli hastalık, sıtma. *h.-dan* 131b/16.

ḥummer: (<Ar. ḥumar) Zift. 12b/10.

ḥurmā: (Ar.) Hurma ağacının yemişi. 27b/6, 48a/6, 94b/10, 119a/11, *h.-ya* 27b/6, 119a/11, *h. ağaçları* 137a/5, *dişi h.-ya* 12b/13, *erkek h.* 12b/13.

ḥurūc: (Ar.) Çıkış, çıkma; dışarı çıkma; ayaklanma. *h. ét-* 49b/8.

ḥurūf: (Ar.) Harfler. *h.-ı* (b)120b/8, *h.-ın* 139a/11, *h.-ı maẓmūme* 122a/3, *h.-ı tehecci* 3a/6.

ḥurūfi: (Ar.) Harflerle ilgili. *keşiret-i h.* 139a/10.

ḥuşūş: (Ar.) Konu. *h.-da* 99b/19.

ḥuşūşā: (Ar.) Başkaca, ayrıca. 70a/20.

ḥuşūşen: (Ar.) Hususi olarak, hele, ayrıca. 103b/9.

ḥuşūmāt: (Ar.) Düşmanlar. *h.-da* 58a/21.

ḥuṭbe: (Ar.) Kitapların başındaki süslü nesir balangıcı. *h.-i kitāb-ı feẓā’il* 2a/15.

ḥuzūr: (Ar.) Rahat. *bī-h. ét-* 76b/1.

ḥübūṭ: (Ar.) 1. Yukarıdan aşağı inme, düşme. *h.-ı ‘Ādem* “Adem peygamberin cennetten yeryüzüne inmesi” 116b/14, 116b/20, 117a/8, 2. Uyuşma. *h. ét-* 87b/14.

ḥüccāc: (Ar.) Hacılar, hac yolculuğunu yapmış olanlar. 49a/5, 112a/18, 135b/19, 136a/1, *h.-ı* 111a/12, *h.-ınuḡ* 49a/2, *h.-uḡ* 97a/9, *h. bin süleymān ḳumrī* 120a/18, *h.-ı ‘ırāk* 59a/12, 112a/17, *ṭariḳ-ı h.-da* 112b/21, *h.-ı ḳūfe* 23b/17, *h.-ı mısr* 105b/15, 107a/18.

hüccet: (Ar.) Senet, vesika, delil. *h.-ü'l-vedā'* 135b/15.

hükemā: (Ar.) Alimler, bilginler. 63b/8, *h.-dur* 4b/15, *h.-yı ümem idi* 81a/19, *h.-yı yūnān* 40a/12, *‘āmmē-i h.-yı yūnān* 100a/8, *medīne-i h.* 37b/12.

hüküm: (Ar.) Emir, komuta. 22b/4, *h. ét-* 49b/14.

hükümet: (Ar.) Hükümet. *taht-ı h.-inde* 81b/20.

hüner: (Far.) Marifet, bilme. 145a/20, 145a/21.

hürmet: (Ar.) Saygı. 44a/3, 58b/1, *h.-i tabīb* 46a/5.

hüsn: (Ar.) Güzel, iyi. *h.-i kāmēt* 118a/14, *h.-i şūret* 118a/14, *h.-i tertīb* 133a/12.

hüzün: (Ar.) Gam, keder, sıkıntı. 57b/16.

I

ıklīm: (Ar.) Memleket, diyar, ülke. 4a/12, 4b/15, 30b/8, 56b/11, 73b/11, 85b/21, 86a/1, 102a/16, 134b/1, 137b/5, 147b/6, 1.-de 4b/3, 109b/16, 1.-den 22b/10, 26b/1, 26b/4, 26b/8, 26b/13, 27a/2, 28a/21, 29a/5, 29b/2, 30a/7, 1.-e 93b/19, 134a/21, 1.-dür 45b/11, 78a/4, 83a/12, 109b/10, 115b/17, 135a/2, 146a/20, 1.-i 73b/7, 1.-ine 62b/21, 1.-ün 5a/14, 40b/4, 44a/14, 94a/3, 102a/14, 1.-i *‘azīm* 73b/7, 1.-i *‘azīme* 85b/20, 1.-i *bābil* 41a/18, 1.-i *bācsirā* 96b/12, 1.-i *evvel* 4a/12, 4a/18, 4a/21, 4b/1, 4b/2, 5a/3, 44a/19, 47b/1, 57a/18, 59a/7, 60b/4, 60b/14, 61b/10, 62b/7, 62b/16, 65a/7, 65a/19, 66a/7, 66a/19, 67a/20, 68a/1, 69a/14, 70b/3, 70b/16, 70b/18, 71a/16, 71b/1, 72a/17, 72b/8, 74a/1, 91a/2, 91a/13, 93a/12, 94a/15, 94a/16, 94b/16, 97b/11, 98a/14, 99b/8, 104a/9, 104b/17, 106b/4, 106b/18, 108a/9, 113b/10, 120a/7, 120b/19, 125b/10, 127a/2, 127a/5, 127b/19, 129a/7, 132a/1, 135a/13, 135a/15, 138b/2, 138b/11, 139a/3, 140b/6, 144b/14, 1.-i *fāris* 87b/2, 1.-i *hāmīs* 4b/15, 27b/16, 28a/2, 28b/18, 28b/21, 29b/17, 30a/3, 31b/3, 31b/7, 32a/15, 35a/1, 35a/19, 36b/10, 37a/5, 37a/12, 39a/8, 40b/4, 41a/1, 43b/16, 44b/18, 45b/5, 47a/2, 48b/14, 53a/2, 56b/15, 58a/7, 59a/16, 60a/11, 73a/6, 74b/4, 74b/8, 74b/18, 77a/17, 83a/15, 84a/9, 84b/17, 87a/12, 88a/9, 89b/4, 89b/18, 91b/19, 93a/14, 93b/3, 94a/13, 95a/1, 95a/6, 96a/4, 96a/8, 98b/2, 103a/8, 103b/2, 103b/13, 106b/9, 110b/4, 110b/13, 110b/21, 112b/14, 114a/14, 116b/12, 120a/3, 121b/11, 122a/20, 122b/14, 123a/5, 124a/12, 124b/9, 125a/2, 125a/6, 125b/19, 127b/11, 127b/16, 128b/9, 129a/18, 129b/11, 132a/16, 135a/19, 136a/3, 136a/9, 136b/12, 137b/17, 140b/15, 140b/18, 143a/6, 144a/14,

146a/5, 146b/9, *ı.-i hāmīs ve sādīs* 82a/4, *ı.-i ‘irāk* 41a/18, *ı.-i ‘örfī* 5a/15, 5a/15,
 93b/4, 93b/12, 100b/6, 102a/12, *ı.-i ‘örfiyye* 28a/12, 105a/8, 108b/7, *ı.-i ma‘rūf*
 134a/11, *ı.-i rābi‘* 4b/11, 25b/19, 26a/2, 26a/7, 26a/14, 27a/8, 27a/14, 27a/18,
 28b/3, 28b/12, 29a/10, 29a/14, 30a/1, 30b/9, 31a/3, 32a/18, 32a/4, 32b/4, 33a/3,
 35a/10, 37b/20, 38b/7, 38b/15, 39b/8, 40a/10, 40b/20, 41a/12, 42a/5, 42a/17,
 42b/20, 43a/3, 43b/6, 44a/8, 44a/13, 45a/6, 45a/9, 45a/15, 46b/18, 47b/6, 47b/20,
 49a/9, 50a/7, 50a/15, 50b/2, 51a/1, 51a/4, 51a/13, 51b/8, 52a/3, 52a/9, 52a/21,
 53a/10, 53a/13, 53a/18, 53b/15, 54a/1, 56a/8, 56b/21, 58b/3, 58b/13, 59b/3, 59b/10,
 59b/18, 60a/2, 61b/15, 62a/11, 62a/21, 62b/18, 63a/12, 63b/1, 66b/3, 67a/10,
 67a/13, 67a/16, 67b/18, 68a/13, 68a/18, 68a/21, 68b/6, 68b/12, 69a/1, 69a/17,
 69b/2, 70a/18, 70b/11, 70b/21, 71a/13, 71b/20, 72a/5, 72a/15, 73a/9, 73b/13,
 73b/16, 74a/6, 74a/18, 74b/1, 74b/11, 74b/14, 75a/1, 75a/8, 75a/12, 76b/8, 76b/14,
 76b/19, 77a/4, 77a/11, 77a/21, 78a/10, 78a/21, 78b/11, 79a/5, 79a/14, 79b/3, 80a/3,
 80a/15, 80b/3, 80b/12, 82b/5, 82b/8, 82b/13, 83a/13, 83b/1, 83b/19, 84a/6, 84a/12,
 84a/15, 84b/3, 84b/15, 84b/20, 85a/3, 85a/14, 85a/19, 85b/4, 86b/3, 86b/20, 87a/6,
 87b/4, 87a/16, 87b/9, 88a/1, 88a/17, 88b/7, 89a/1, 89a/12, 89b/12, 89b/9, 90a/6,
 90a/9, 90a/18, 90b/9, 92a/6, 92b/10, 92b/18, 94a/10, 94a/20, 96a/1, 96b/8, 96b/17,
 97a/1, 97a/16, 100a/15, 100b/3, 101b/7, 101b/11, 101b/14, 102a/7, 102b/18,
 103b/8, 104a/3, 104a/15, 105b/2, 107b/1, 107b/9, 109a/1, 110a/4, 110a/18,
 110b/10, 113a/15, 113b/3, 114a/7, 114a/21, 115a/14, 115b/11, 116a/6, 116a/15,
 116b/1, 118a/21, 118b/3, 118b/10, 118b/13, 119b/11, 119b/15, 120a/19, 121a/12,
 121b/4, 123a/11, 123b/4, 123b/8, 124a/1, 124a/18, 124b/12, 125a/16, 125a/20,
 126a/18, 127a/21, 127b/8, 128a/1, 129b/1, 129b/14, 129b/17, 129b/21, 130a/4,
 131b/3, 132a/20, 132b/14, 132b/20, 133a/6, 133a/19, 133b/19, 134b/17, 135a/5,
 136b/1, 138a/2, 138a/10, 139a/8, 139a/14, 140a/6, 140a/14, 141a/3, 141a/12,
 142a/10, 142a/16, 142b/20, 143a/13, 143b/3, 143b/8, 143b/21, 144a/11, 144a/21,
 144b/8, 144b/17, 145a/1, 146a/11, 146a/13, 146b/15, 147b/11, *ı.-i sābi‘* 5a/4, 31a/8,
 36b/20, 37a/19, 45b/10, 96a/14, 97b/2, 97b/14, 99b/4, 100a/3, 103a/10, 115b/2,
 124a/3, 125a/12, 127a/18, 134a/6, *ı.-i sādīs* 4b/18, 24b/12, 32b/14, 37b/10, 44b/10,
 45b/2, 51b/19, 52a/1, 52b/13, 56a/14, 58a/20, 59a/3, 64b/14, 65a/12, 85a/7, 90a/12,
 91a/7, 92a/9, 92a/12, 95b/9, 102b/11, 102b/15, 107a/7, 113a/19, 116a/12, 116b/6,
 128a/19, 147b/17, *ı.-i sālīs* 4b/7, 31a/18, 32b/7, 33a/7, 35b/4, 35b/11, 35b/16,
 36a/19, 36b/3, 37b/16, 38b/1, 39b/2, 40a/6, 40b/12, 41a/17, 41b/14, 42b/12, 42b/16,

43a/10, 44b/15, 47b/11, 47b/15, 48a/13, 48b/1, 48b/6, 49a/16, 51a/8, 52a/15, 54a/7, 54a/15, 54b/11, 55b/16, 56a/1, 56a/4, 56a/20, 56b/3, 57a/9, 57b/2, 58a/15, 58b/17, 60a/15, 60a/21, 60b/18, 61b/18, 62a/15, 62b/11, 64b/19, 65a/15, 65b/5, 66a/11, 66b/13, 67b/12, 68a/6, 69a/6, 70a/8, 70b/6, 72b/5, 72b/21, 74a/12, 75a/21, 76a/20, 76b/21, 77a/14, 79a/1, 79b/10, 79b/14, 79b/20, 80a/11, 80a/20, 83a/13, 83b/6, 83b/11, 84a/20, 85b/15, 86b/10, 86b/13, 87b/18, 88a/6, 88a/21, 89a/17, 90a/21, 91a/18, 91b/4, 91b/10, 92a/21, 92b/6, 93a/3, 93a/7, 95b/1, 96a/20, 97a/8, 97b/21, 98a/6, 98b/6, 98b/10, 99a/16, 100a/7, 100a/19, 102a/19, 102b/8, 103a/20, 104a/6, 104a/18, 104b/10, 105b/18, 106a/1, 106a/16, 106b/1, 107a/2, 107b/15, 108a/14, 109a/10, 109a/13, 110a/7, 111a/8, 111a/15, 112a/4, 112a/14, 112b/1, 112b/3, 112b/8, 112b/20, 115a/4, 115b/7, 116a/20, 117b/21, 118a/12, 118a/17, 119a/5, 119a/18, 119b/8, 121a/6, 122a/8, 122a/16, 122b/6, 122b/17, 123a/1, 124a/6, 125b/5, 126b/2, 128b/20, 129a/2, 130b/8, 130b/13, 131a/2, 131b/14, 133b/14, 135b/1, 137a/13, 137a/19, 137b/12, 138a/17, 138b/5, 138b/21, 139a/18, 139b/10, 140a/18, 140b/10, 141a/20, 141b/4, 142b/3, 142b/7, 142b/11, 142b/11, 143a/18, 145b/19, 146b/4, 146b/19, 147a/10, 147b/20, *ı.-i salıse* 28a/14, 46b/6, *ı.-i sālīse-i ʿorfīyye* 28b/8, 30b/7, *ı.-i s̄ānī* 4b/4, 27b/2, 27b/20, 30b/2, 34b/8, 34b/13, 34b/17, 36a/13, 37a/8, 39b/4, 39b/16, 42a/11, 42a/14, 48a/5, 49a/1, 53b/20, 61a/2, 62a/7, 63a/16, 67a/1, 73b/18, 75a/5, 77b/17, 78a/17, 86a/14, 91b/1, 99b/17, 101b/20, 105b/14, 107a/17, 110b/16, 112a/17, 118b/19, 119a/21, 120b/15, 121a/17, 121b/1, 125b/15, 127a/14, 127b/4, 128b/2, 131a/11, 133b/12, 135b/6, 136b/21, 140b/10, 147a/15, *ı.-i s̄āniye* 142b/15, *ı.-i šīn* 101a/6, *ı.-i sicistān* 86a/1, *ı.-i sind* 90b/14, 90b/21, *ı.-i šāş* 40b/4, 123a/5, *ı.-i vāsīʿa* 57b/13, *ism-i ı.-dür* 32a/11, 99b/5, 90b/13.

ılgun: İlgingillerden, Akdeniz bölgesinde yetişen bir ağaç veya ağaççık cinsi [Tamarix]. *ı. ağacı* 12a/11.

ılıca: Suyu sıcak olarak yerden çıkan hamam, kaplıca, çermik, kudret hamamı. *ı.-lar* 47a/11, 59a/20.

ılıcağ: ılıkça. 147a/4.

ırak: Uzak 86a/11, *ı.-da* 122b/11, *ı.-dan* 21b/17, 22b/3, *ı.-dur* 26a/11, 121b/13, 122a/1, *ı. ol-.* 64b/3.

ırak: (Ar.<Far.) Kırbanın altındaki iki kat dikiş, deniz kenarı. 105a/11, 105a/13.

ı' rāz: (Ar.) Yüz çevirme. *ı. ét-*. 55a/9, 139b/19.

ı' rıķ: (Ar.) Tel. ı'-a 133a/3, ı'-ı *medīnī* "medine solucanı [Filaria Medinensis]" 133a/2, 133a/2, 133a/4.

ıрмаğ: Irmak. 4b/4, 4b/7, 4b/10, 4b/13, 4b/17, 4b/20, 5a/2, 11b/17, 11b/17, 11b/18, 13b/10, 13b/12, 13b/13, 15a/4, 15a/5, 15b/11, 15b/19, 18a/10, 19a/15, 20b/6, 26a/5, 37a/1, 37a/2, 37a/15, 42b/12, 43a/5, 53a/20, 78b/12, 85a/9, 106a/17, ı.-da 15b/10, ı.-dandur 60a/4, ı.-dur 15a/18, 17a/3, 17a/8, 18b/13, 21a/3, 21a/8, 21a/14, 21a/15, ı.-ı 36b/6, 37b/11, 53b/17, 54a/4, 55b/18, 58a/15, 59b/20, 123b/6, ı.-ınuñ 26b/10, ı.-lar 3a/5, 12b/16, 13a/3, 14b/19, 15b/6, 17a/18, 18b/11, 20b/3, 32b/10, 37b/8, 46b/7, 52a/4, 64a/14, 64b/4, 78b/12, ı.-lardur 15b/18, 16b/4, ı.-ları 14a/12, 35a/21, 39b/9, 50a/8, 72a/19, ı.-laruñ 18b/11, *ı. ol-*. 13a/9, 15b/3, 21b/6, *beredā ı.-ı* 13a/3, *ceyhūn ı.-ı* 14b/5, 20b/2, *delū ı.* 18a/17, *dicle ı.-larından* 14a/9, *herāt ı.-ındandur* 53a/20, *hindmend ı.-ı* 14b/1, *ķara ı.* 13b/11, *sāva ı.-yla* 21a/6, *sicilmāse ı.-ı* 15b/2, *şāş ı.-ı* 14b/6, *şāş ı.-ınuñ* 27b/17, *şerī'a ı.-ı* 12b/17, *ţābeş ı.-ı* 96b/14, *urnut ı.-ına* 13b/14, *ürdün ı.-ı* 12b/9.

ıрмаğlı: İрмаğı olan. 75a/9, 109b/7.

ışmarla-: İsmarlamak, bir şeyin yapılmasını veya getirilmesini, bu işlerle uğraşan birine söylemek, sipariş etmek. ı.-yup 81b/20.

ıssı: Sıcak. 6b/7, 22a/2, 22a/8, 22a/9, 27b/3, 42b/16, 60b/19, 77b/2, 77b/19, 137a/6, ı.-dan 101a/21, ı.-dur 84b/5, 90b/7, 131b/20, ı.-sı 92b/4, 93a/5.

ıtlāk: (Ar.) Salıverme, koyuverme. *ı. ét-*. 99b/5, *olm-*. 98b/3, 110a/20, 115b/18, *ı. olun-*. 129a/11, 136b/5.

ıtır: (Ar.) bot. Sardunyagillerden, yaprakları tırtıklı ve güzel kokulu bir nebat. *envā'ı-ı* ı. 87b/15.

ıtvāl: (Ar.) Uzatma, uzatılma. ı.-ini 63b/12.

ıyāl: (Ar.) Bir kimsenin geçindirmek zorunda olduğu kimseler. ı'-ı 100b/9.

ıztırāb: (Ar.) Acı, elem, azap, sıkıntı. *ı. ét-*. 23a/18, 23b/4.

İ

ı' āde: (Ar.) Geri gönderme, gönderilme. *ı'. eyle-*. 115a/19.

‘**ibâdet**: (Ar.) Allah’ın emirlerini yerine getirme, tapma, tapınma. ‘*i. ét-*. 23a/15, 49b/2, 146b/10, ‘*i. éderler idi* 146b/11.

ibrîk: (Ar.) Su koymaya yarayan kulplu, emzikli kap. i.-ler 37a/10.

ibtâl: (Ar.) 1. Boş, hükümsüz bırakma, bırakılma, bozma, boşa çıkarma 2. Lağvetme, feshetme. *i. olun-*. 40b/14.

ibtidâ: (Ar.) 1. Başlama. 2. Başlangıç. 3. İlk, en önce, başta. i.-sı 4a/13, 8b/11, i.-sından 10a/18, *i. ét-*. 6a/12, 6b/4, 9a/13, 10b/3, 11b/7, 23b/11, 24b/16, 64a/1, 64a/10, 131b/1, *i. olm-* 67b/4, *i. olunmuş idi* 63a/10.

‘**ibrânîce**: (Ar.+T) Bugün İsrail’de kullanılan Sami dili. 54b/9.

icâb: (Ar.) Lazım gelme, gerek. *i. eyle-*. 114b/13.

icâzet: (Ar.) İzin. 111b/5.

icmâl: (Ar.) Öz, özet. ‘*ala-tarîki’l-i*. “kısaca” 28a/14.

icmâlen: (Ar.) Özetleyerek. 6b/12.

ictimâ‘: (Ar.) Toplanma, bir araya gelme. i.-a 36a/5.

ictinâb: (Ar.) Sakınma, çekinme, uzaklaşma *i. olun-*. 131a/13.

iç: Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dahil, dış karşıtı. 32b/15, 32b/16, 35a/21, 49b/15, i.-inde 10a/19, 12b/3, 12b/15, 13a/14, 13a/19, 25a/10, 25b/9, 26a/5, 27b/14, 28b/14, 31b/14, 31b/15, 33b/21, 34a/3, 37a/15, 38b/9, 39b/5, 40b/14, 42b/9, 43b/1, 43b/18, 43b/20, 45b/11, 46b/11, 48b/12, 56a/16, 59a/10, 61b/11, 63b/10, 63b/10, 65a/2, 65a/4, 67b/5, 67b/7, 82a/13, 82b/6, 97a/13, 99b/9, 101a/1, 104b/1, 106a/17, 110a/11, 112a/2, 113b/11, 126a/15, 140b/7, 146a/1, i.-indedür 43b/17, 46b/15, 52b/16, 54a/16, 135b/8, i.-inde idi 135b/13, i.-indeki 116b/17, i.-inden 13b/4, 19a/18, 42b/14, 83b/9, i.-ine 23a/18, 28b/15, 58a/5, 95a/15, 136a/16, i.-lerinden 41b/7, 57a/19, *i. hîşârı* 53a/3, 53a/4.

iç-: İçmek. i.-e 147a/4, i.-erdi 66b/19, i.-erler 31a/12, 40a/2, 51a/11, 87a/2, i.-megi 66b/20, i.-seler 58a/12.

içerü: İç yan, iç bölüm. i.-de 134b/10, i.-dür 63b/11, i.-si 66b/5.

içün: 1. Amacıyla, maksadıyla. 3a/10, 19a/5, 21a/1, 31b/21, 34a/4, 36a/13, 52b/2, 54b/17, 63b/6, 65b/7, 86a/20, 102a/4, 106a/2, 109a/19, 110b/8, 111a/19, 117b/12, 120a/12, 128a/5, 131b/11, 145b/17 2. Özgü, ayrılmış. 41b/4, 93a/18, 97b/18.

idrāk: (Ar.) Anlama, kavrama yetisi. i.-ine 2a/19.

ifrāt: (Ar.) Aşırı gitme, pek ileri varma. *i. ét-*.14b/13.

ifsād: (Ar.) Bozma. *i. ey/e-*. 140a/21.

iftihār: (Ar.) Öğünme, koltuk kabartma. *i. ét-*. 81b/13.

igen: Çok fazla, pek çok. 18b/11, 31a/12, 33b/13, 89a/8, 108b/20.

igne: İğne. i.-ye 33a/17.

iğtisāl: (Ar.) gereğine uygun olarak gusletme, yıkanma. *i. ét-*. 108a/2.

iḥāta: (Ar.) Bir şeyin etrafını çevirme, sarma, kuşatma. i.-sı 6a/10, 6a/12, *i. ét-*. 3a/8, 3a/11, 3a/12, 3a/14, 6a/8, 13a/20, 13b/15, 23a/10, 28a/15, 28a/16, 28a/17, 28a/18, 28a/19, 32a/13, 38a/10, 44a/10, 47a/3, 51a/15, 53a/4, 53a/5, 53a/6, 57a/15, 58a/9, 62b/3, 63a/14, 70b/14, 71b/13, 72b/16, 73b/10, 78a/7, 81a/4, 86a/2, 86a/3, 86a/5, 86a/5, 86a/20, 90b/14, 90b/16, 90b/18, 93b/13, 93b/15, 93b/16, 93b/19, 90b/16, 101a/8, 104a/20, 105a/11, 108b/12, 109b/6, 109b/16, 113b/14, 118a/2, 121b/12, 124b/7, 128b/10, 137a/4, 139a/10, 146a/20, 147b/3, *i. ey/e-*. 91b/20.

iḥbār: (Ar.) Haber verme, bildirme, anlatma. i.-ı 46b/12.

iḥdās: (Ar.) Meydana getirme, ortaya çıkarma. *i. ét-*. 52a/11, 100b/11, 133b/16, 137a/11, 137a/12, 138a/5, 139b/18, *i. ey/e-*. 26a/16, 132b/10, *i. ol-* 26a/19, *i. olun-*. 126b/4, *i. olun-*. 126b/5.

iḥirāf: (Ar.) Sapma. 34a/4, 39a/18.

iḥlāk: (Ar.) Helak etme, öldürme, öldürülme, yok etme. *i. ét-*. 45a/21.

iḥlīlec: (Ar.) Tohumları müşhil olarak kullanılan ve “kara helile” veya “sarı helile” denilen bir çeşit bitki. i.-i 122b/9, i.-i kâbüli 122b/8.

iḥtimām: (Ar.) Dikkatle, gayretle çalışma, özenle iş görme. *i. ét-*. 92b/2.

iḥrāc: (Ar.) Dışarı atma, çıkarma. *i. olun-*. 62a/4.

ih̄rām: (Ar.) Hacıların Kabe'yi tavaf için Mekke haricinde örtünmeğe mecbur oldukları dikişsiz bürgü. 78a/18.

ih̄sān: (Ar.) Verilen, bağışlanan şey. 73b/2, *i.-ı k̄ālī* 113b/6.

ih̄tilāf: (Ar.) Ayrılık, uymayıp, uymama, anlaşmazlık, aykırılık. 49a/17, *i.-ı* 41a/21, *i.-ları* 44b/5, *i. ge/-* 41b/13, *i. ét-* 21b/9, 76a/11, *i. eyle-* 24a/6.

ih̄timāl: (Ar.) Mümkün olma, mümkünlük, bir şeyin olabilmesi. *i.-dür* 22a/19.

ih̄tirāz: (Ar.) Korkma, çekinme. 23a/19, *i. ét-* 49b/8.

ih̄tişār (Ar.) Kısaltma, sözü, yazıyı kısaltma. *i. ét-* 26a/12.

ih̄tiyāc: (Ar.) Gereklilik. 33a/17. 46a/9.

ih̄tiyār: (Ar.) Seçme, seçilme. *i. ét-* 49b/9, 126b/9.

iken: Esnasında, ...-dığı/-diği halde, ... -dığı/-diği zaman. 7b/10, 7b/11, 7b/12, 7b/13, 19b/7, 26b/17, 34a/20, 47a/17, 131b/6, 139b/13.

iki: İki. 3b/5, 3b/6, 3b/8, 3b/9, 3b/15, 3b/17, 3b/17, 3b/17, 4a/6, 4a/11, 5b/17, 8a/15, 9a/4, 9a/5, 9a/5, 9a/6, 9a/8, 11a/5, 11a/21, 11b/15, 11b/20, 12a/6, 12b/1, 12b/4, 12b/14, 12b/20, 13a/10, 13a/14, 13a/17, 13b/4, 13b/10, 14a/18, 14a/19, 15a/3, 15a/4, 15a/4, 15a/12, 15a/14, 15a/19, 16a/13, 17b/11, 18b/6, 19a/8, 19a/14, 20a/16, 20b/1, 20b/10, 22a/18, 22b/10, 23a/7, 23b/8, 23b/16, 24b/6, 24b/18, 25a/5, 25b/8, 26a/17, 26b/10, 27b/4, 27b/20, 28b/13, 29a/11, 29a/19, 30b/3, 31a/5, 31a/15, 31a/19, 31b/16, 33a/2, 33b/8, 36a/11, 38b/17, 39b/6, 41a/5, 41a/21, 42b/2, 42b/7, 44b/16, 46b/7, 46b/9, 47a/7, 47a/17, 50a/11, 50b/2, 53b/13, 54a/3, 54b/3, 55b/18, 56b/8, 57b/2, 57b/19, 58a/19, 59b/1, 59b/14, 60b/7, 61b/11, 62a/8, 64a/18, 66a/6, 66a/13, 66b/6, 67a/10, 69a/4, 71b/18, 72b/2, 72b/12, 73a/16, 75b/4, 76b/15, 78b/2, 81a/17, 82a/6, 83a/19, 83b/17, 86a/16, 87a/8, 87b/19, 88b/2, 88b/21, 89a/14, 91b/1, 91b/8, 92b/7, 95a/13, 95a/19, 96a/11, 96b/1, 96b/2, 98a/18, 98a/18, 100b/15, 101b/7, 101b/8, 102b/19, 104a/2, 104b/14, 104b/18, 106b/11, 107a/19, 108a/12, 109a/12, 109b/1, 109b/21, 110a/12, 112a/2, 112b/10, 113a/13, 114a/11, 116b/11, 118a/8, 119a/9, 119b/9, 120a/11, 123a/9, 128b/3, 123b/5, 124a/13, 124b/3, 124b/20, 125b/6, 125b/6, 125b/20, 126b/21, 127a/2, 127a/2, 129b/2, 132b/1, 132b/15, 135a/3, 135a/17, 135b/4, 135b/11, 136a/10, 136a/21, 137b/18, 137b/19, 138a/10, 138a/20, 139a/15, 139b/8, 139b/11, 141b/7, 141b/11, 142b/8, 142b/15, 143b/20,

145a/7, 147a/19, 147b/20, i.-si 12b/2, 15b/3, 17a/13, 19a/19, 23b/17, 28b/15, 49b/6, 50b/1, 52b/7, 82a/7, 140a/20, 145a/9, i.-side 52b/10, i.-sidür 99a/9, i.-sinden 21a/4, i.-sine 42b/13, i.-sini 78a/4, 113b/14, 116a/16, 128a/17, i.-sinün 11b/13, 13a/15, 13b/11, 28b/4, 37b/13, 41a/3, 47a/10, 45b/19, 50b/4, 54a/3, 57b/8, 71b/18, 94b/6, 101b/8, 111a/11, 133b/10, 136b/14, 143a/20, i.-sinün'de 50b/4.

iki biñ beş yüz: İki bin beş yüz. 121a/20.

iki biñ beş yüz elli yedi: İki bin beş yüz elli yedi. 4b/16.

iki biñ iki yüz elli dört: İki bin iki yüz elli dört. 5a/1.

iki biñ toköz yüz yigirmi dört: İki bin dokuz yüz yirmi dört. 4b/8.

iki biñ üç yüz toksan: İki bin üç yüz doksan. 4b/19.

iki biñ yedi yüz kırk sekiz: İki bin yedi yüz kırk sekiz. 6b/14.

iki biñ yedi yüz yigirmi beş: İki bin yedi yüz yirmi beş. 4b/12.

ikinci: İki sayısının sıra sıfatı. 5a/17, 6a/6, 14b/15, i.-si 18b/17, 64a/11, 94a/6, 137a/3, i.-sine 20a/8.

ikişer: İki sayısının üleştirme sıfatı. 42b/13, 99b/2.

iki yüz: İki yüz. 11b/11, 46a/11, 99b/13, 132b/11, 132b/13.

iki yüz altmış: İki yüz altmış. 11b/11.

iki yüz altmış iki: İki yüz altmış iki. 71a/19.

iki yüz biñ: İki yüz bin. 58b/10.

iki yüz seksen bir: İki yüz seksen bir. 117a/12.

iki yüz yigirmi: İki yüz yirmi. 114b/6.

iklîl: (Ar.) Taç. 6a/10.

ikrām: (Ar.) Hürmet, saygı gösterme. 46a/7.

iktisāb: (Ar.) Kazanma, edinme. i.-ı 2a/16.

ilā: (Ar.) -e kadar. 115a/2, *i.-'l-ʿarż* 1b/17.

ʿilāc: (Ar.) İlaç, derde deva olan şey. *ʿi. ʿt-*. 46a/6.

iʿlām: (Ar.) Bildirme. *i. ʿt-*. 34a/16.

ile: İle. 2a/19, 3a/10, 4b/7, 4b/21, 5a/3, 5a/19, 5b/9, 5b/11, 6a/4, 6a/14, 7a/1, 7a/11, 7b/4, 8a/7, 8a/12, 8b/11, 9a/1, 9a/4, 9b/19, 10a/13, 10a/14, 10a/15, 10b/1, 10b/12, 11a/8, 11b/1, 12a/5, 12a/9, 12a/14, 12a/18, 12b/11, 12b/6, 13a/1, 13a/5, 13b/7, 13b/19, 13b/21, 14a/2, 14a/3, 14a/15, 14a/20, 14b/7, 14b/15, 14b/15, 14b/16, 14b/18, 14b/21, 15a/1, 15b/13, 15b/17, 15b/21, 16a/5, 16a/14, 16a/16, 16a/18, 16a/21, 16b/4, 16b/9, 16b/10, 16b/10, 16b/19, 17a/3, 17a/4, 17a/7, 17a/8, 17a/10, 17a/20, 17a/21, 17b/2, 17b/3, 17b/7, 17b/13, 17b/17, 18a/12, 18a/17, 18a/18, 18a/20, 18b/1, 18b/8, 19a/10, 19a/14, 19b/2, 19b/6, 19b/13, 19b/21, 20a/2, 20a/4, 20a/12, 20a/16, 20a/18, 20b/16, 20b/19, 21a/3, 21a/3, 21a/13, 21a/14, 21a/16, 21a/17, 21a/21, 21a/21, 21b/11, 21b/13, 22a/13, 22a/14, 22a/18, 22a/19, 22a/20, 22b/5, 22b/15, 23a/9, 23a/12, 23a/12, 23a/13, 23b/19, 24a/16, 24a/17, 24a/19, 24b/1, 24b/3, 24b/8, 24b/20, 25a/9, 25a/17, 25b/13, 25b/15, 25b/19, 25b/4, 25b/4, 25b/5, 25b/6, 25b/7, 25b/7, 26a/14, 26a/2, 26a/7, 26b/1, 26b/4, 26b/8, 26b/13, 27a/2, 27a/7, 27a/8, 27a/9, 27a/9, 27a/10, 27a/13, 27a/14, 27a/18, 27a/21, 27b/2, 27b/4, 27b/8, 27b/8, 27b/11, 27b/16, 27b/19, 28a/2, 28a/11, 28a/21, 28b/1, 28b/3, 28b/4, 28b/8, 28b/10, 28b/11, 28b/18, 28b/21, 29a/4, 29a/4, 29a/5, 29a/10, 29a/14, 29b/2, 29b/5, 29b/16, 29b/17, 29b/18, 29b/19, 30a/1, 30a/7, 30a/12, 30a/15, 30a/19, 30a/21, 30b/2, 30b/3, 30b/6, 30b/9, 30b/16, 31a/2, 31a/7, 31a/8, 31a/10, 31a/14, 31a/17, 31a/18, 31a/20, 31b/3, 31b/7, 31b/14, 32a/2, 32a/4, 32a/10, 32a/18, 32b/4, 32b/4, 32b/7, 32b/10, 32b/11, 32b/14, 32b/20, 33a/3, 33a/6, 33a/13, 33a/16, 33b/8, 33b/9, 34b/8, 34b/9, 34b/12, 34b/17, 34b/21, 35a/1, 35a/10, 35a/13, 35a/19, 35b/3, 35b/4, 35b/7, 35b/10, 35b/14, 35b/16, 35b/21, 36a/2, 36a/3, 36a/3, 36a/11, 36a/17, 36b/3, 36b/10, 36b/16, 36b/20, 37a/4, 37a/8, 37a/17, 37a/17, 37a/18, 37a/19, 37b/1, 37b/3, 37b/5, 37b/10, 37b/16, 37b/20, 37b/21, 38a/3, 38a/5, 38a/7, 38a/9, 38a/13, 38a/18, 38b/1, 38b/3, 38b/7, 38b/11, 38b/15, 39a/4, 39a/8, 39a/16, 39a/18, 39b/2, 39b/4, 39b/12, 39b/12, 39b/16, 39b/19, 40a/5, 40a/7, 40a/10, 40a/15, 40a/16, 40a/17, 40b/4, 40b/12, 40b/17, 40b/18, 41a/3, 41a/5, 41a/9, 41a/12, 41a/16, 41b/14, 41b/21, 42a/1, 42a/5, 42a/9, 42a/14, 42a/21, 42b/4, 42b/12, 42b/16, 42a/17, 42b/3, 42b/18, 43a/3, 43a/4, 43a/10, 43a/13, 43a/19, 43a/19, 43b/2, 43b/4, 43b/5, 43b/6, 43b/8, 43b/11, 43b/11, 43b/16, 44a/8, 44a/13, 44a/18, 44a/19, 44b/8, 44b/10, 44b/15, 44b/16, 44b/18, 44b/20, 45a/3, 45a/4, 45a/6, 45a/8, 45a/9, 45a/10, 45a/15, 45a/19, 45b/4, 45b/5, 45b/10, 45b/18, 45b/15, 45b/19, 46a/3, 46a/6, 46b/11, 46b/14, 46b/15, 46b/18, 46a/18, 46a/21, 46a/21, 47a/1, 47b/1, 47b/6, 47b/8, 47b/11, 47b/15, 47b/20, 48a/3,

48a/4, 48a/8, 48a/11, 48a/13, 48a/19, 48b/1, 48b/2, 48b/6, 48b/11, 48b/11, 48b/11, 48b/14, 48b/20, 48b/21, 49a/1, 49a/8, 49a/9, 49a/16, 49b/5, 49b/5, 49b/6, 50a/7, 50a/9, 50a/15, 50a/15, 50a/18, 50a/20, 50b/1, 50b/1, 50b/3, 50b/6, 50b/9, 51a/1, 51a/4, 51a/8, 51a/13, 51b/3, 51b/8, 51b/12, 51b/14, 51b/16, 51b/16, 51b/19, 52a/1, 52a/3, 52a/4, 52a/4, 52a/9, 52a/12, 52a/13, 52a/15, 52a/18, 52a/21, 52b/13, 52b/21, 53a/2, 53a/10, 53a/10, 53a/13, 53a/14, 53a/16, 53a/18, 53b/3, 53b/6, 53b/8, 53b/8, 53b/9, 53b/11, 53b/13, 53b/13, 53b/15, 53b/20, 54a/1, 54a/3, 54a/7, 54a/11, 54a/14, 54a/20, 54b/3, 54b/9, 54b/10, 55a/13, 55a/17, 55b/2, 55b/5, 55b/6, 55b/14, 55b/16, 55b/19, 56a/1, 56a/4, 56a/5, 56a/8, 56a/13, 56a/20, 56b/3, 56b/11, 56b/15, 56b/21, 57a/2, 57a/5, 57a/8, 57a/9, 57a/9, 57a/10, 57a/13, 57a/16, 57a/18, 57b/2, 57b/7, 57b/8, 57b/9, 57b/13, 57b/17, 58a/4, 58a/7, 58a/15, 58a/20, 58b/3, 58b/12, 58b/12, 58b/13, 58b/14, 58b/17, 59a/1, 59a/3, 59a/7, 59a/12, 59a/15, 59a/17, 59b/1, 59b/3, 59b/9, 59b/10, 59b/13, 59b/18, 60a/2, 60a/8, 60a/11, 60a/14, 60a/15, 60a/18, 60a/19, 60a/21, 60b/9, 61a/21, 61b/1, 60b/4, 60b/12, 60b/14, 60b/17, 60b/21, 61a/2, 61a/4, 61a/10, 61a/12, 61a/13, 61a/17, 61a/18, 61b/3, 61b/4, 61b/5, 61b/9, 61b/9, 61b/10, 61b/11, 61b/14, 61b/18, 62a/1, 62a/7, 62a/11, 62a/11, 62a/14, 62a/15, 62a/16, 62a/17, 62a/21, 62a/21, 62b/2, 62b/11, 62b/12, 62b/15, 62b/16, 62b/18, 62b/20, 63a/1, 63a/4, 63a/16, 63a/18, 63b/5, 63b/19, 64a/11, 64a/21, 64a/21, 64b/3, 64b/5, 64b/7, 64b/9, 64b/10, 64b/14, 64b/16, 64b/19, 65a/1, 65a/7, 65a/8, 65a/11, 65a/15, 65a/18, 65a/19, 65b/3, 65b/5, 65b/12, 65b/14, 65b/17, 65b/18, 65b/19, 65b/21, 66a/5, 66a/7, 66a/11, 66a/15, 66a/17, 66a/19, 66a/19, 66b/3, 66b/8, 66b/9, 66b/13, 66b/14, 66b/17, 67a/1, 67a/4, 67a/5, 67a/10, 67a/16, 67a/20, 67b/1, 67b/2, 67b/8, 67b/12, 67b/18, 67b/18, 68a/1, 68a/4, 68a/6, 68a/13, 68a/13, 68a/17, 68a/18, 68b/6, 68b/8, 68b/10, 68b/11, 68b/12, 69a/1, 69a/6, 69a/6, 69a/10, 69a/11, 69a/14, 69a/17, 69b/1, 69b/5, 69b/17, 69b/20, 70a/2, 70a/4, 70a/6, 70a/8, 70a/10, 70a/18, 70a/19, 70b/2, 70b/2, 70b/3, 70b/6, 70b/11, 70b/16, 70b/18, 70b/21, 71a/1, 71a/5, 71a/6, 71a/8, 71a/10, 71a/12, 71a/16, 71a/19, 71a/21, 71b/5, 71b/7, 71b/7, 71b/11, 71b/14, 71b/16, 71b/17, 71b/17, 71b/19, 72a/1, 72a/3, 72a/5, 72a/8, 72a/11, 72a/13, 72a/15, 72a/16, 72a/17, 72a/21, 72b/2, 72b/5, 72b/8, 72b/9, 72b/13, 72b/21, 73a/3, 73a/5, 73a/9, 73a/9, 73a/12, 73a/14, 73b/6, 73b/7, 73b/13, 73b/15, 73b/18, 74a/1, 74a/6, 74a/11, 74a/17, 74a/18, 74a/21, 74b/1, 74b/4, 74b/8, 74b/8, 74b/11, 74b/14, 74b/18, 74b/20, 75a/1, 75a/5, 75a/8, 75a/12, 75a/21, 75b/1, 75b/4, 75b/8, 75b/9, 75b/9, 76a/1, 76a/14, 76a/17, 76a/20, 76b/7, 76b/8, 76b/14, 76b/19, 76b/21, 77a/3,

77a/3, 77a/5, 77a/5, 77a/7, 77a/8, 77a/9, 77a/10, 77a/11, 77a/13, 77a/17, 77a/21, 77b/9, 77b/14, 77b/17, 78a/1, 78a/4, 78a/9, 78a/13, 78a/17, 78a/20, 78a/21, 78b/4, 78b/5, 78b/5, 78b/8, 78b/11, 78b/16, 78b/18, 78b/20, 79a/1, 79a/5, 79a/12, 79a/13, 79a/16, 79a/20, 79b/1, 79b/2, 79b/3, 79b/4, 79b/10, 79b/14, 79b/16, 79b/17, 79b/20, 80a/3, 80a/4, 80a/6, 80a/8, 80a/9, 80a/11, 80a/15, 80a/18, 80a/20, 80b/3, 80b/6, 80b/12, 80b/17, 80b/18, 81a/1, 81a/4, 81b/11, 82a/9, 82b/5, 82b/8, 82b/13, 82b/19, 83a/5, 83a/6, 83a/8, 83a/11, 83a/14, 83a/15, 83b/1, 83b/6, 83b/11, 83b/16, 83b/19, 83b/21, 84a/2, 84a/6, 84a/9, 84a/12, 84a/15, 84a/16, 84a/18, 84a/20, 84b/3, 84b/3, 84b/9, 84b/15, 84b/17, 84b/20, 85a/3, 85a/7, 85a/8, 85a/14, 85a/14, 85a/19, 85b/4, 85b/4, 85b/7, 85b/12, 85b/15, 85b/20, 86a/3, 86a/4, 86a/7, 86a/14, 86a/15, 86b/2, 86b/5, 86b/6, 86b/9, 86b/13, 86b/17, 86b/20, 86b/21, 87a/6, 87a/11, 87a/16, 87a/18, 87a/21, 87a/21, 87b/2, 87b/4, 87b/9, 87b/9, 87b/18, 88a/1, 88a/6, 88a/12, 88a/17, 88a/21, 88b/1, 88b/7, 88b/12, 88b/13, 88b/18, 88b/20, 89a/3, 89a/4, 89a/11, 89a/12, 89a/13, 89a/14, 89a/17, 89a/19, 89b/8, 89b/12, 89b/18, 90a/3, 90a/4, 90a/9, 90a/6, 90a/7, 90a/12, 90a/16, 90a/16, 90a/18, 90a/21, 90b/5, 90b/9, 90b/13, 90b/13, 90b/15, 90b/20, 90b/21, 91a/2, 91a/7, 91a/13, 91a/16, 91a/16, 91a/17, 91b/6, 91b/7, 91b/19, 91b/21, 92a/6, 92a/13, 92a/15, 92a/18, 92a/20, 92b/6, 92b/10, 92b/12, 92b/18, 93a/3, 93a/7, 93a/10, 93a/14, 93a/17, 93b/1, 93b/3, 93b/8, 93b/11, 93b/17, 94a/1, 94a/2, 94a/3, 94a/10, 94a/11, 94a/13, 94a/15, 94a/20, 94b/3, 94b/6, 94b/8, 94b/8, 94b/11, 94b/11, 94b/13, 94b/14, 94b/16, 94b/20, 95a/1, 95a/6, 95a/12, 95a/19, 95a/21, 95b/2, 95b/5, 95b/6, 95b/9, 95b/13, 95b/15, 95b/17, 95b/19, 95b/21, 96a/1, 96a/4, 96a/8, 96a/11, 96a/14, 96a/17, 96a/18, 96a/20, 96b/5, 96b/8, 96b/12, 96b/17, 97a/1, 97a/1, 97a/5, 97a/8, 97a/16, 97b/2, 97b/3, 97b/6, 97b/9, 97b/11, 97b/14, 97b/17, 97b/21, 98a/6, 98a/7, 98a/12, 98a/14, 98a/18, 98a/21, 98b/6, 98b/10, 98b/14, 98b/18, 98b/19, 99a/16, 99b/2, 99b/4, 99b/8, 99b/10, 99b/12, 99b/17, 100a/3, 100a/6, 100a/15, 100a/18, 100a/19, 100b/3, 101a/6, 100b/6, 101b/6, 100b/7, 100b/9, 101b/11, 101b/12, 101b/15, 101b/18, 101b/18, 101b/20, 102a/7, 102a/15, 102a/19, 102b/3, 102b/6, 102b/7, 102b/11, 102b/15, 102b/18, 102b/20, 103a/4, 103a/8, 103a/10, 103a/14, 103a/16, 103a/18, 103b/19, 103a/20, 103b/2, 103b/8, 103b/10, 103b/13, 103b/16, 103b/18, 104a/1, 104a/6, 104a/6, 104a/9, 104a/15, 104a/18, 104b/8, 104b/10, 104b/14, 104b/16, 105a/21, 105a/1, 105a/5, 105a/8, 105a/16, 105a/17, 105a/19, 105a/20, 105a/21, 105a/21, 105b/2, 105b/6, 105b/8, 105b/12, 105b/14, 105b/15, 105b/18, 106a/1, 106a/2,

106a/3, 106a/4, 106a/8, 106a/8, 106a/9, 106a/16, 106b/1, 106b/4, 106b/7, 106b/9, 106b/18, 107a/2, 107a/7, 107a/12, 107a/13, 117a/14, 107a/16, 107a/19, 107b/1, 107b/5, 107b/9, 107b/9, 107b/13, 108a/7, 108a/14, 108a/17, 108a/21, 108a/21, 108a/9, 108b/7, 108b/11, 108b/17, 109a/1, 109a/10, 109a/10, 109a/13, 109a/18, 109a/20, 109a/21, 109b/5, 109b/9, 109b/14, 110a/16, 110a/18, 110a/4, 110a/7, 113a/15, 115a/10, 119a/15, 120a/7, 110b/10, 113a/12, 113a/12, 113a/19, 113a/19, 114a/20, 114a/21, 115a/4, 116b/10, 116b/13, 117b/21, 118a/17, 118a/9, 118b/4, 119a/13, 119a/14, 120a/17, 120a/8, 110b/2, 110b/20, 110b/4, 111a/15, 111a/6, 111a/8, 112a/4, 113a/4, 115a/14, 115a/14, 115b/1, 115b/10, 115b/7, 116a/15, 116a/9, 116b/11, 116b/6, 117a/18, 117b/13, 117b/20, 117b/9, 118a/12, 118b/17, 118b/19, 118b/7, 119a/12, 119a/18, 119a/21, 119a/5, 119b/15, 119b/6, 119b/8, 120a/12, 120a/19, 120a/3, 110b/13, 110b/16, 111b/11, 111b/14, 111b/20, 112a/10, 112a/11, 112a/13, 112a/14, 112a/17, 112b/11, 112b/3, 113a/7, 113b/1, 113b/10, 113b/11, 113b/13, 113b/14, 113b/17, 113b/3, 114a/11, 114a/14, 114a/14, 114a/7, 114a/8, 115b/14, 115b/16, 116a/19, 116a/20, 116a/5, 116b/1, 117a/4, 118b/10, 119a/1, 119a/1, 119b/4, 112b/1, 112b/14, 112b/8, 116a/3, 118a/1, 119b/16, 120a/1, 123a/7, 123a/8, 120b/15, 122a/19, 122a/8, 122b/14, 123a/11, 123a/4, 124a/12, 124a/18, 124a/3, 124a/4, 121a/14, 121a/17, 121a/6, 121a/9, 121b/11, 121b/20, 122a/16, 122a/3, 122a/3, 122b/21, 122b/3, 122b/6, 122b/7, 123a/1, 123a/13, 123a/16, 123a/18, 123a/20, 123b/20, 123b/21, 123b/8, 123b/8, 124a/6, 124b/1, 124b/9, 124b/9, 125a/20, 125a/21, 125a/5, 126a/4, 126a/5, 126a/6, 126a/7, 127a/21, 127b/4, 128b/1, 128b/2, 128b/6, 129a/6, 129a/7, 130a/16, 130a/18, 120b/19, 120b/19, 120b/2, 121a/12, 121a/3, 121b/1, 121b/17, 121b/4, 121b/7, 121b/7, 121b/9, 122a/12, 122b/17, 123a/14, 123b/11, 123b/13, 123b/4, 124a/21, 124b/12, 124b/15, 124b/17, 124b/18, 124b/19, 124b/20, 124b/3, 125a/10, 125a/12, 125a/16, 125a/2, 125b/10, 125b/19, 125b/4, 125b/5, 125b/9, 126a/11, 126a/11, 126a/13, 126a/15, 126a/17, 126a/2, 126b/2, 126b/21, 127a/1, 127a/10, 127a/10, 127a/12, 127a/13, 127a/14, 127a/18, 127a/2, 127a/5, 127b/11, 127b/12, 127b/16, 127b/19, 127b/5, 127b/8, 127b/9, 128a/1, 128a/12, 128a/12, 128a/4, 128a/8, 128b/12, 128b/13, 128b/15, 128b/18, 128b/20, 128b/9, 129a/10, 129a/14, 129a/15, 129a/16, 129a/18, 129a/2, 129a/5, 129b/1, 129b/10, 129b/14, 129b/17, 129b/18, 129b/21, 129b/5, 129b/7, 129b/9, 130a/11, 130a/20, 130a/20, 130a/21, 130a/4, 130a/7, 123b/1125b/15, 128a/19, 136a/8, 136a/8, 130b/1, 130b/11, 130b/2, 130b/20,

130b/4, 130b/4, 130b/8, 131a/2, 131a/7, 132b/4, 133a/19, 134b/20, 135a/19, 135b/10, 136b/13, 137a/19, 137b/12, 138a/11, 130b/7, 131a/11, 131a/21, 131b/14, 131b/3, 132a/1, 132a/10, 132a/16, 132a/4, 132a/7, 132a/9, 132b/11, 132b/17, 132b/20, 132b/7, 132b/8, 133a/20, 133b/12, 133b/13, 133b/14, 133b/19, 133b/2, 133b/20, 133b/3, 133b/5, 133b/8, 134a/10, 134a/17, 134a/2, 134a/4, 134a/5, 134a/6, 134b/16, 134b/16, 134b/4, 134b/5, 135a/10, 135a/13, 135a/14, 135a/8, 135b/1, 135b/12, 135b/4, 135b/5, 135b/6, 135b/6, 136a/3, 136a/5, 136b/1, 136b/12, 136b/18, 136b/18, 136b/20, 136b/8, 136b/9, 137a/11, 137a/13, 137a/2, 137a/2, 137a/4, 137b/1, 137b/16, 137b/17, 137b/21, 137b/4, 137b/8, 137b/9, 138a/10, 138a/16, 138a/18, 138a/2, 138a/4, 138a/4, 138a/4, 138b/11, 138b/17, 138b/19, 138b/2, 138b/5, 139a/14, 139a/18, 139a/3, 139a/8, 139a/8, 139b/10, 139b/14, 140a/1, 140a/12, 140a/14, 140a/15, 140a/17, 140a/5, 132a/20, 132a/20, 135a/1, 135a/3, 136a/13, 138b/15, 138b/21, 139a/14, 139a/20, 139b/5, 132b/14, 141a/1, 141a/12, 140b/10, 140b/13, 140b/13, 140b/15, 140b/17, 140b/18, 140b/3, 140b/4, 140b/6, 140b/7, 141a/2, 141b/2, 141b/7, 141b/7, 142a/3, 141a/17, 141a/20, 141a/20, 141b/4, 141b/10, 141b/15, 142a/10, 142a/14, 142a/16, 142a/5, 142a/6, 142a/9, 142b/11, 142b/14, 142b/15, 142b/18, 142b/3, 142b/4, 142b/9, 143a/11, 143a/11, 143a/13, 143a/18, 143a/21, 143a/6, 143a/8, 143b/12, 143b/14, 143b/15, 143b/18, 143b/19, 143b/19, 143b/21, 143b/3, 143b/5, 143b/8, 144a/11, 144a/14, 144a/18, 144a/21, 144a/21, 144a/3, 144a/5, 144a/6, 144a/9, 144b/11, 144b/13, 144b/14, 144b/17, 144b/2, 144b/6, 144b/7, 144b/8, 145a/1, 145a/20, 145a/21, 145a/6, 145a/9, 145b/19, 145b/2, 146a/11, 146a/13, 146a/16, 146a/17, 146a/19, 146a/2, 146a/2, 146a/21, 146a/4, 146a/8, 146b/13, 146b/15, 146b/17, 146b/19, 146b/2, 146b/4, 146b/6, 147a/10, 147a/11, 147a/13, 147a/15, 147a/17, 147a/2, 147a/20, 147a/7, 147a/8, 147a/9, 147b/11, 147b/15, 147b/17, 147b/2, 147b/20, 147b/3, 148a/1, i.-dür 12a/19, 25a/20, 37a/3, 49a/11, 76b/4, 89a/7, 102a/17, 113a/16, 125b/16, 126a/20, 128a/15, 128b/13, 140a/3, 140a/5, 145a/17.

ilet-: İletmek, götürmek, ulaştırmak, nakletmek, geçirmek. i.-üp 119a/11.

İlik: Kemiklerin iç boşluklarını dolduran yağlı madde. i.-ler 7b/10.

ilīmān: (T.<Yun.) Liman. 100a/10, i.-a 100a/11, i.-uñ 100a/10.

illā: (Ar.) İlle, mutlaka. 38a/10, 47b/3, 52b/18, 57b/19, 133a/2, 134b/1.

‘ilm: (Ar.) Bilme, biliş; bir şeyin doğrusunu bilme. ‘i-leri 40a/12, 42a/12, *ehl-i ‘i* 44a/3, ‘i-i *ḥadīṣ* 50a/18, ‘i-i *nücum* 81a/19, ‘i-i *tefsīr* 50a/17, *levḥ-i ‘i-i ḳadīm* 1b/11.

ilticā: (Ar.) Sığınma, barınma. *i. ét.* 23a/5.

imām: (Ar.) Müslümanlıkta mezhep kuran ve önde bulunan kimse. *i. ‘alī* 142a/12, *i. ‘alī bin mūsā bin ca‘fer* 142a/11, *i. ḡazālī* 50a/18, *i.-ü’l-ḥaremeynū’l-cüveynī* 31a/4, *i. ḥarīrī* 134a/3, *i. ḳāzī nāşired’-dīn ‘abdu’llah* 56b/8, *i. meydānī* 139b/1, *i. māzerī* 129b/5, *i. muḥammed* 82b/15, *i. şāf‘ī* 109a/15, *i. taḥāvī* 102b/4, *i. zahr ile ‘aşrī* 105a/21, *i. zeyla‘* 84b/6, *ḥazret-i i.-i ā‘zam* 126b/16.

‘imāme: (Ar.) Sarık. 2a/15.

‘imārāt: (Ar.) İmareter, yoksullara yiyecek dağıtmak üzere kurulmuş olan hayır evleri, aşevleri. *keşretü’l-‘i* 65b/18.

‘imāre: (Ar.) Bayındır hale getirme. bkz. ‘imāret. *vilāyet-i muttaşilatü’l-‘i.-dür* 72b/12.

‘imāret: (Ar.) Bayındırlık. bkz. ‘imāre. 21b/2, ‘i.-dür 31b/8, ‘i.-i 52b/16, ‘i. *ol-* 5b/8, 23b/15, *aḥir-i i.* 5a/5, *aḥir-i ‘i.-de* 60b/10, *aḥir-i ‘i.-dür* 5a/4, ‘i.-i *ester* 31b/9, ‘i.-i *ḳadīme* 42a/20, ‘i.-i *şimāliyye* 50b/9.

īmān: (Ar.) İslam dinini kabul etme. *ī.-a* 58b/10, *türk-i ī.* 58b/11.

imdi: Şimdi. 46a/5, 73a/21.

imkān: (Ar.) Olabilecek vaziyette bulunma; olabilirlik. 25b/5, 126a/16.

imtişāl: (Ar.) Alınan emre boyun eğme. *e. ét.* 55b/1.

in-: 1. Yüksekten veya yukarıdan aşağıya doğru gelmek. *i.-dükçe* 7b/5, *i.-en* 15b/18, *i.-er* 43a/7, 82a/18, 109a/5, *i.-mesine* 22b/4, *i.-mişdür* 25b/17, *i.-se* 145b/10, *i.-üp* 15a/2, 16b/13, 73b/2. 2. Bir yerden başka bir yere gitmek, varmak. *i.-en* 108b/9.

‘ināyet: (Ar.) Lütuf, ihsan, iyilik. *bi-i.-i rabbāniyye* 117b/5.

ince: Kendi cinsinden olanlara göre, dar ve kalınlığı az olan, kalın karşıtı. 114b/2, *i.-dür* 5a/13, 75a/17, 145a/13.

incit(d)-: İncitmek, incinmesine yol açmak. *i.-üp* 126b/9, *i.-ürler* 111a/12.

incīr: (<Far. encīr) Dutgillerden, asıl yurdu Akdeniz kıyıları olan yaprakları geniş dilimli bir ağaç ve onun yemişi [*ficus carica*]. 54a/17, *e.-dür* 69a/3, *i.-i* 42a/21, 125b/21, 129b/19, *i.-in* 125b/21.

incü: İnci, istiridye gibi bazı kavkılı deniz hayvanlarının içerisinde oluşan, değerli, küçük, sert, sedef renginde süs tanesi. 43b/13, 70b/9, 87a/9, 89a/2, 106b/6, 119a/8, 127a/16, 127b/6, i.-si 43b/14, *envā'-i* 87b/16.

‘ineb: (Ar.) Üzüm. *keşret-i ‘u* 133b/20.

inḥirāf: (Ar.) Dönme, sapma. 14a/3, 136b/13.

inil-: İnilmek, inmek işinin yapılması. i.-ür 55a/17.

insān: (Ar.) İnsanla ilgili. 69b/10, 101a/18, *i. şūreti* 72b/17, *nev'-i i.-ı* 1b/6, *şūret-i i.-dadur* 138a/19.

intihā: (Ar.) Sona erme, son. 2b/9, i.-sına 10a/18, 11a/9.

intiḳāl: (Ar.) Bir yerden başka bir yere geçme, göçme. *i. ét-* 80a/13, 130b/16, 137a/9, 146a/2.

intiḳām: (Ar.) Öc alma. *i. ét-* 41b/6.

intisāb: (Ar.) Bir kimseye mensup olma. i.-ı 2a/17.

iplik: Bir şeyi kendisine ayrılmış olan yere yerleştirmek, takmak. 33a/17.

‘irfān: (Ar.) Bilme, anlama. 137b/10.

irsāl: (Ar.) Gönderme, yollama. *i. ét-* 46a/8, 111b/6, *i. olın-* 138a/8, *i. olun-* 27b/13, 143a/15.

irtifā': (Ar.) Yükseklik i.-ı 129b/2.

irtiḳā: (Ar.) Yukarı çıkma, yükselme. 2a/19.

isā'et: (Ar.) Kötülükte bulunma, kötü iş işleme. *i. ét-* 73b/3.

işāl: (Ar.) Vusul buldurma, buldurulma; vardırılma, ulaştırılma. *i. ét-* 46a/7.

īṣār: (Ar.) Dökme, saçma, serpme. *niṣār u ī. ol-* 2a/5.

ishāb: (Ar.) Fazla tamah etme. i.-dan 131a/13.

ishāl: (Ar.) Mülayim dışarıya çıkma, iç sürme, sürgün. *i. ét-* 58a/12.

iskāt: (Ar.) Sükut ettirme, sükunlu okutma. sükun *i. ét-* 33a/3, 139a/11, *i. olın-* 120b/8.

iskele: (< İt. Scala) Deniz taşıtlarının yanaştığı, çoğu tahta ve betondan yapılmış, denize doğru uzanan yer. i.-dür 84b/5, 91a/9, 97b/18, 103a/20, 103b/18, 118b/20, 132b/13,

133b/5, 133b/9, 137b/2, 142b/16, 146b/21, i.-lerinün 56a/5, i.-si 83b/5, 147b/13, i.-sidür 7a/16, 25b/20, 26a/15, 31a/11, 32b/8, 41a/6, 43a/1, 55b/17, 61a/20, 62a/8, 62b/4, 77b/19, 72b/6, 92a/4, 92b/1, 100a/5, 104b/18, 106b/20, 107a/18, 109a/11, 121b/2, 122b/8, 125a/13, 139a/1, 145b/20, i.-sinden 108b/16.

islām: (Ar.) 1. Hz. Muhammed'in Allah tarafından tebliğine memur olduğu din ve bu dinde olan kimse, müslüman. i.-a 44a/20, 51b/3, *bilād-ı i.-da* 44a/20, *dārü'l-i. eyle-* 50a/5, *ehl-i i.* "İslam dininde olanlar" 48b/16, 75b/17.

islâmiyye: (Ar.) İslam dinine, İslam halkına mensup, bunlarla ilgili olan. *fiṭra-i i.* 29b/14, *medīne-i i.-dür* 48a/14, 126b/4, *medīne-i muḥaddiṣe-i i.-dür* 110a/8.

ism: (Ar.) Ad. 85b/21, 98b/3, 110a/19, 129a/10, i.-dür 12b/6, 15b/21, 17b/13, 21b/13, 24a/2, 24a/8, 24a/9, 24b/1, 26b/3, 28a/12, 30a/11, 33a/11, 37b/7, 37b/18, 36a/11, 36b/17, 38a/4, 38a/7, 40a/6, 40a/16, 40b/4, 40b/11, 40b/18, 43b/12, 44a/14, 44b/2, 44b/9, 45a/20, 49a/20, 51b/17, 53b/11, 54a/10, 57b/3, 57b/10, 60a/19, 61a/18, 66a/1, 66a/16, 66b/14, 67a/10, 68b/8, 69a/5, 69a/6, 70a/1, 71a/3, 70a/5, 70a/7, 71b/15, 72a/10, 76a/9, 76a/17, 76a/18, 83a/9, 84b/1, 85b/20, 88b/21, 91b/1, 92a/12, 92a/17, 93a/4, 95a/19, 95a/21, 95b/8, 96a/12, 97b/9, 98b/3, i.-i 26b/7, 40a/17, 49a/19, 49b/2, 56b/5, 60a/19, 66a/5, 67b/15, 85b/20, 93b/3, 94a/2, 97b/6, 106b/16, 106b/20, 116b/15, 120a/21, 121a/8, 122a/2, 131a/9, 131a/13, 138a/6, 138a/18, 142a/18, 142b/4, 147a/17, 147a/20, i.-i idi 129a/10, 129a/11, 136b/4, i.-idür 101b/16, 100b/6, 104b/16, 105a/7, 106a/13, 118b/9, 122a/4, 123a/6, 123b/16, 124a/13, 129b/8, 130a/7, 130a/8, 132b/9, 135a/4, 136b/20, 138b/20, 139a/21, 138b/15, 141a/3, 144b/2, 144b/11, 147a/5, i.-leriyle 68b/19, i.-ine 14b/9, 63b/3, 63b/4, 87b/11, 90b/19, 107b/19, 113a/5, 117b/11, 126a/8, 147a/18, i.-ini 106b/17, 107b/11, 111a/2, 113b/4, 116b/19, 117b/12, 117a/2, 117a/2, 131a/10, 131b/9, 136b/2, i.-ün 53a/16, i.-inün 36a/12, 36a/12, i.-ydi 8a/7, i.-iyle 36b/18, 49a/19, 69b/3, 67a/7, 85a/21, 131a/4, 131a/8, 134b/2, *i.-i recül* 31b/8, *i.-i iklim* 32a/11, 90b/13, 99b/5.

isra'c: (Ar.) Süratlendirme, hızlandırma, çabuklandırma. 131b/16.

-istān: (Far.) Yer adı yapmaya yarayan ek. 102a/13.

iste-: İstemek, dilemek. i.-di 111a/12, 111b/6, i.-mez idi 55a/8, i.-rse 7a/4, i.-yen 107a/18, i.-seler 77b/3.

istidāret: (Ar.) Daire biçimine girme, değirmi olma. *i.-e* 11b/5.

istiğnā: (Ar.) Yetinme. *i. olun-* 87a/18.

istiğrāk: (Ar.) Dalma, içine gömülme. *i. ét-* 24b/13, 92a/13.

istiḥkāk: (Ar.) Hak kazanılan şey. *maṭla^c-i envār-ı* 2b/4.

istihrāc: (Ar.) Çıkarma, çıkarılma. *i. olun-* 132a/12.

istilā: (Ar.) Bir yeri kuvvet kullanarak ele geçirme. *i. ét-* 61b/13.

istimā^c: (Ar.) Kulak verip dinleme. *i. ét-* 135b/18.

istivā: (Ar.) Denk olma. *ufk-ı i.* 3b/15, *ḥaṭṭ-ı i.* “ekvator” 3b/12, 6b/21, 8b/5, 11b/19, 15a/6, 25b/15, 64b/17, 66a/19, 84b/4, 87b/13, 144b/14, *ḥaṭṭ-ı i.-dan* 4a/13, 5a/3, *ḥaṭṭ-ı i.-nuḡ* 6a/16, 11b/15, 15a/1, 15a/3, 21b/20, 21b/21, 21b/14, 89a/6, *ḥaṭṭ-ı i.-ya* 4a/10, *ḥaṭṭ-ı i.-yı* 7a/9, *ḥaṭṭ-ı i.-dan ol-* 4a/17.

istizān: (Ar.) İzin isteme, danışma. *i. ét-* 114b/5.

işbu: Bu, özellikle bu. 3b/14, 7a/4, 8a/20.

işdil-: Duyulmak. *i.-memişdür* 22a/1, *i.-ür* 32a/1.

işit(d)-: 1. Kendisine söylenilmek. *i.-düm* 23b/8, *i.-üp* 55a/9. 2. Kulakla algılamak, duymak. *i.-irler* 7b/13.

işle-: İşlemek, bir şeye emek vererek onu daha elverişli bir duruma getirmek. *i.-r* idi 126b/18, *i.-mekde* 113b/8.

işlen-: İşleme işi yapılmak. *i.-ene* 48b/8, *i.-mez* 133a/21, *i.-üp* 48b/7, 125b/1, 142b/5, *i.-ür* 102b/9, 113a/16, 133a/21, 140b/9.

işlet(d)-: Çalıştırmak. *i.-eler* 41b/5.

iştihār: (Ar.) Şöhretlenme, şöhret bulma, meşhur olma, ün alma, ünlü olma. *i. bul-* 6a/5, 14b/11, 21b/8.

iṭā^c at: (Ar.) Boyun eğme, dinleme; alınan emre göre davranma. *i.-de* 41b/8, *i. ét-* 61a/6, 134a/13.

it^c āb: (Ar.) Yorma, yorulma, zahmet verme. 131a/13.

i^c tibār: (Ar.) Bir şeyin gerçek değil, kararlaştırılan değeri. *i. ét-* 5a/4, 5a/5, *i. eyle-* 5b/16, *i.-iyle* 6b/15, *i. ol-* 4a/21.

i' tilā: (Ar.) Yükselme yukarı rütbelere ulaşma. *i.-i maḥz-ı ḥayāl* 2a/21.

itmām: (Ar.) Tamamlama, bitirme, tamam etme, edilme. *i.-ı* 141b/16.

ittibā': (Ar.) Tabi olma, uyma, ardı sıra gitme. 2a/9.

ittifāk: (Ar.) Birleşme, uyuşma. 110a/9, 114b/17, 141b/16, *i. ét-* 25b/7.

ittişal: (Ar.) Bitişme, kavuşma, ulaşma. *i.-i* 11b/4.

'ivaz: (Ar.) Bedel, karşılık olarak verilen şey. 'i.-ı 115b/14, 'i.-ı *cīm* 83a/15.

iz: Bir şeyin geçtiği veya önce bulunduğu yerde bıraktığı belirti, nişan, alamet, emare. *i.-i* 55a/19.

izhār: (Ar.) Gösterme, meydana çıkarma. *i. ét-* 81b/17, 117a/8, 120b/10.

izn: (Ar.) Bir şey yapmak için verilen veya alınan özgürlük, müsaade, ruhsat, icazet, mezunuyet. *i. vér-* 114b/5.

'izzet: (Ar.) Hürmet, saygı. 'i. *ét-* 44a/3.

J

jīve: (Far.) Civa. 99a/3, 111a/6.

K

ķabar-: Kabarmak, yağışlardan ya da kaynamaktan taşmaya yüz tutmak. ķ.-duğı 35a/6, ķ.-inca 35a/7, ķ.-masıdur 7b/3, ķ.-ur 7b/4.

ķābil: (Ar.) Ola, olabilen, mümkün. 11b/14, 18b/20, *ķ. ol-* 108b/17, 108b/19, 108b/20.

ķābile: (Ar.) İptidai ve göçebe insanlarda, aynı soydan sayılan ve bir başa itaat eden insan topluluğı, boy. ķ.-dendür 52b/15, ķ.-dür 44b/3, ķ.-nüñ 44b/5, 52b/14.

ķabl: (Ar.) Ön, önce, öndeki, evvel, evvelki. *ķ.-'n-nübüvet* 108a/5.

ķablī: (Ar.) Ön, önce, öndeki, evvel, evvelki. *cānib-i ķ.-sinde* 70a/2, *ķaraf-ı ķ.-sinde* 69b/3.

ķabr: (Ar.) Mezar. 120a/13, ķ.-den 120a/15, ķ.-e 65b/7, ķ.-i 24a/10, 38b/10, 55b/10, 58b/18, 61b/16, 91a/20, 97a/13, 103a/1, 109a/15, 111a/13, 121b/16, 142a/12, 146a/15, ķ.-inüñ 54b/1, ķ.-leri 54a/21, 54b/1, 82b/16, 131a/16, 142a/12, ķ.-üñ 54b/18, *ķ.-i mezbūr* 120a/14.

ķabül: (Ar.) Alma. *ķ. ét-* 82b/3.

kābüli: (Ar.) Kabil şehrinde olan. ihlilec-i k. 122b/8.

kaç: Herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı. 5b/17.

kaç-: 1. Kaçmak, bir yerden hızlıca ayrılıp saklanmak. kaç.-arlar 7b/17, 23b/5, kaç.-up 8a/8, 2. Kaçınmak. kaç.-up 101a/21.

kaçan: Ne zaman, ne zaman ki, her ne zaman, nasıl, ne suretle, ne vakit. 5b/16, 7a/3, 7a/20, 8a/8, 18b/21, 19a/17, 19a/19, 23b/8, 35a/5, 57a/14, 57a/15, 58a/1, 77b/3, 81a/7, 82a/14, 86a/9, 99a/7, 101a/3, 101a/21, 110a/2, 119a/6, 119a/7, 123b/14, 126b/6, 126b/8, 126b/11, 141b/20, 141b/21, 145b/9, 145b/10, 147b/6.

kaçur-: Kaçırarak, kaçmasını sağlamak. kaç.-mışlardır 82a/3.

kaçar: (Ar.) Miktarında, ölçüsünde. 18b/19, 22b/17, 33b/2, 37a/2, 43b/3, 52b/3, 82b/2, 83a/3, 99a/12, 101a/16, 104b/12, kaç.-dur 13a/12, 55a/16.

kaçad: (Ar.) Boy. 148a/12.

kaçademe: (Ar.) Basamak. kaçademe kaç. 145a/10.

kaçadim: (Ar.) Eski. bkz. kaçadime. 35b/17, 58b/19, 65b/21, 108a/16, kaç.-de 143b/16, 147a/16, kaç.-den 86b/14, 101a/13, 107b/7, 111a/17, 131b/4, kaç.-ü'z-zamān 45a/20, aşār-ı kaç. 105b/9, 107b/17, 115a/11, aşār-ı kaç.-i 117b/17, aşār-ı kaç.-i 'azīme 137a/16, belde-i kaç.-dür 115a/11, h̄ ārezm-i kaç. idi 137a/8, levh-i 'ilm-i kaç.-inde 1b/11, mısır-ı kaç. 137a/14, medīne-i kaç.-dür 102a/20, 103b/9, 110a/18, 127b/12, 129a/19, 133a/7, 142a/18, 142b/12, medīne-i kaç. idi 129a/3, 129a/8, medīne-i tayyibe-i kaç.-dür 107a/3, zamān-ı kaç.-de 63b/10, 67b/13.

kaçadime: (Ar.) Eski. bkz. kaçadim. aşār-ı kaç. ü 'azīme 35b/12, 58b/6, 75a/3, belde-i kaç.-i 'azīm 49a/10, ebniye-i kaç.-den 35b/17, 'imāret-i kaç. 42a/20, karye-i kebire-i kaç.-dür 75a/2, kütüb-i kaç.-de 10b/2, medīne-i 'azīme-i kaç.-dür 100a/8, medīne-i celile-i kaç.-ü'l-binā 60b/14, medīne-i kaç. 89a/18, medīne-i kaç.-dür 35a/2, 38b/3, 68b/7, 69a/18, 70a/9, 75b/1, 91a/18, 91b/5, 92b/13, 97a/8, medīne kaç. idi 79b/17, medīne-i kaç.-i meşhūre 69b/2.

kaçadir: (Ar.) Kudret sahibi, kudreli, güçlü. 13a/19, 22b/18.

kaçadr: (Ar.) Eğer, itibar. medīne-i 'azīmetü'l-kaç.-dür 74b/5.

ķāfile: (Ar.) Birlikte yolculuk eden topluluk; zümre, fırka. 37b/21, 122a/11, ķ.-lerinin 79b/8.

ķāfir: (Ar.) Allah'ın varlığına ve birliğine inanmayan. 80b/7, *ķ. ol-* 139b/17.

ķaftan: Çoğu ipekten yapılan, bir çeşit uzun, süslü üst giysisi. ķ.-ı 138a/20.

ķāfūr: (Ar.) Uzak doğu ülkelerinde yetişen, uzunluğu 20-30 metre olabilen, doğal orman oluşturabilen bir ağaç [Cinnamomum]. 79a/7, 79a/8, 79a/8, 101a/12, *ķ. ağacı* 79a/6, 79a/6, *ķ-ı fenşūrī* 112a/8, *eşcār-ı ķ.* 125b/12.

ķāhī: (Far.) Kuru poğaçā türünden üç köşeli çarşı böreği; bir çeşit simit. 47b/3.

ķāh-rīz: (Far.+Far.) Saman ve saman çöpü akıtan. 114a/8, 127b/12, *ķ.-lerdendür* 116b/3, *ķ.-ün* 127b/13.

ķahtlık: (Ar.+T) Kıtlık, kuraklık. *ķ. ol-* 23b/9.

ķā'ide: (Ar.) Esas, temel. ķ.-sidür 44a/19, 45b/16, 60a/5, *ķ.-i 'azīme idi* 121a/13.

ķal-: 1. Kalmak, olduğu yeri ve durumu korumak, sürdürmek. ķ.-mişdur 34a/3, ķ.-up 134a/13, 139b/15, 2. Zaman, uzaklık veya nicelik belirtilen miktarda bulunmak. ķ.-dı 34a/3, ķ.-mişdur 85a/5, ķ.-sa 101a/3, 3. Oturmak, yaşamak, eğleşmek. ķ.-dı 55b/9, ķ.-duqları 61a/6, ķ.-mişdur 146a/3, ķ.-up 64a/2, ķ.-ur 41a/5. 4. Hayatını sürdürmek, yaşamak. ķ.-mişdur 40b/13, 54b/13, 54b/20. 5. Varlığını korumak, sürdürmek. ķ.-dı 116b/17, ķ.-mamışdur 19a/3, 45b/1, ķ.-mayup 40a/1. 6. Yapamamak. ķ.-miş idi 46a/2. 7. “-Up ve -I” ulaç eki almış fiillere gelerek süreklilik bildiren birleşik fiiller oluşturur. *batup ķ.-urlar* 12b/10, *ķurıyık.-* 40a/1. 8. Olmak, herhangi bir durumda bulunmak. *'āciz ķ.-mişlar idi* 8b/19, *az ķ.-mişdur* 19b/8, *az ķ.-ur* 14a/17, *bāķī ķ.-an* 3b/18, 17a/20, *bāķi ķ.-dı* 41b/9, *bāķi ķ.-mişdur* 66a/5, 104a/21, *ķarāb ķ.-mişdur* 106a/19, *ķayrān ķ.-ur* 66b/18, *ķu altında ķ.-mişdur* 9a/9, *ķaşra ķ.-anın* 6a/8, *ķaşra ķ.-mişdur* 3a/9, *maķrūm ķ.-up* 52b/9, *maķrūm ķ.-ur* 52b/5.

ķal'a: (Ar.) Kale, hisar. 14a/5, 26a/16, 37a/14, 59b/7, 65a/21, 99a/8, 118a/2, 122a/5, 132b/9, 142a/12, ķ.-da 68b/15, 142a/12, ķ.-dur 31a/17, 39a/4, 45a/16, 56a/9, 59a/8, 61a/2, 68a/5, 68a/10, 68b/1, 72b/3, 79a/17, 83a/19, 95b/6, 96a/5, 96a/17, 105b/13, 106b/15, 123b/19, 124a/20, 137b/17, ķ.-lar ķ.-lardur 107a/12, 87a/8, ķ.-nuñ 14a/5, 95a/19, 96b/1, 96b/2, 99a/18, ķ.-sı 28b/14, 32a/14, 37b/11, 38b/10, 39a/9, 40b/14,

43a/11, 47a/4, 48b/2, 50a/8, 56b/4, 58b/5, 60b/6, 66b/4, 68b/14, 69a/18, 79b/8, 88b/4, 92b/21, 96b/1, 99a/17, 100a/16, 110a/14, 116b/2, 122a/4, 131b/9, 143b/13, 144a/7, *ķ*.-sındadur 121b/16, *ķ*.-sını 59b/6, *ķ*.-sinuġ 52a/12, 97b/9, 132b/9, *ķ*.-ya 74a/9, 122b/10, *ķ*.-yı 52a/11, *ķ*.-i ‘*āliyye-i ḥaṣīne* 109a/7, *ķ*.-i ‘*āmire* 124b/20, *ķ*.-i *ca‘ber* 119b/14, 119b/19, *ķ*.-i *ḥaṣīne* 47b/9, 49a/10, 50b/2, 56a/1, 59b/14, 59b/19, 94b/20, 95b/2, 97a/17, 98b/11, 100a/20, 107a/8, 112a/10, 115b/3, *ķ*.-i *ḥaṣīne-i meṣhūre* 106a/11, *ķ*.-i *menī‘a* 51a/4, 52a/10, 54a/2, 67b/13, 67b/19, 68a/2, 69b/4, 79a/14, 87a/17, 87a/21, 107b/2, 107b/13, 118b/9, 119b/12, 119b/17, 120a/1, 122a/21, 122b/10, 123b/5, 124a/7, 126a/11, 126a/15, 129b/3, 131a/19, 132a/14, 136b/15, 138b/8, 143b/6, 146a/6, *ķ*.-i *meṣhūre* 96b/6, *ķ*.-i *mezbūre* 117b/13, *ķ*.-i *mūrtefī‘a* 98a/1, *ķ*.-i *necm* 93b/17, 119b/21, *ķ*.-tū‘r-rūm 16b/17, 56a/10, 63a/5, 82b/9, 90a/19, 93b/17, 119b/11, *ķ*.-i *ṣaġīre* 68a/14, 93a/15, 105b/2, 109a/14, *ķ*.-i *ṣaġīre-i ma‘mūre* 117b/11, *ķ*.-i *mustaṭīle-i menī‘a* 45a/11, *ķ*.-i *tulā* 14a/5, *ca‘ber ķ*.-*sina* 16b/17, *ķ*.-sina 48b/3, *ṣehr-i ķ*.-*dur* 104b/12.

ķal‘ alu: (Ar.+T) Kalesi olan. 74b/15, 104b/11.

ķalay: Kalay [Sn]. 25b/7, 99a/3, 125b/11.

ķalb: (Ar.) 1. Yürek. *ķasāvet-i ķ*.-*de* 58a/21. 2. Her şeyin ortası, ehemmiyetli, alıcı noktası. *ķ*.-idür 125a/3.

ķaldur-: Kaldırmak, bulunduğu yerden almak. *ķ*.-dılar 9a/3.

ķalem: (Ar.) Kalem. *ķ*.-leri 58b/2, *ķ*.-i *ṭayr* 145a/17.

ķālī: (Far.) Halı. 113b/7, 113b/8, *iḥsān-ı ķ*. 113b/6.

ķālīl: (Ar.) Az. bkz. *ķalīle*. 125a/21, *ķ*.-dür 39b/10, 87a/3, *berr-i ķ*. 104a/20.

ķalīle: (Ar.) Az, çok olmayan. bkz. *ķālīl*. *ķ*.-dür 93a/16, *besātīn-i ķ*.-*si* 98b/11, 101b/13, 125b/17.

ķalk-: 1. Yukarı doğru yükselmek. *ķ*.-duġça 7b/4. 2. Zıplamak. *ķ*.-ır 101a/20. 3. Gitmek üzere yerinden ayrılmak. *ķ*.-up 127a/6. 4. Kabarmak, şiddetlenmek. *rūzīgār ķ*.-*maķ* 7b/4.

ķamārī: (Ar.) Kumrular. ‘*ūd-ı ķ*.-*den* 120a/10.

ķamaşma: Güçlü bir ışık sebebiyle gözün bakamaz olması. *ķ*.-sından 21b/12.

ķamer: (Ar.) Ay. 3a/17, 21b/11, ķ.-e 21b/10, ķ.-űn 7b/8, 7b/13, ķ.-ű'd-dīn 121b/16, *felek-i ķ.* "evvelce, gűk bilgisiyle uęrařan alimlere gűre gűgűn birinci katı." 3a/12, 3a/13 *nűr-ı ķ.-űn* 7b/9, *cebel-i ķ.* 11b/16, 15a/1, 21b/20, 22a/9, *cebel-i ķ.-de* 22a/3, 22a/18, *cebel-i ķ.-dűr* 21b/10, *cebel-i ķ.-i* 22a/8, *cebel-i ķ.-űn* 22a/14, 22a/15, *zıkr-i cebelű'l-ķ.* 21b/9.

ķāmet: (Ar.) Boy, boybos. *ķűsn-i ķ.* 118a/14.

ķamıř: Buędaygillerden, sulak, nemli yerlerde yetişen, boęumlu, sert gűvdesi olan bitkiler [Phragmites Australis]. 12b/21, ķ.-dandur 78a/14, ķ.-lar 13a/19, 13b/15, ķ.-ları 143a/2, *sűkker ķ.-ı* 15b/1, *sűkker ķ.-ları* 36a/17, *řeker ķ.* 51a/16, *řeker ķ.-ı* 66a/21, *řeker ķ.-ları* 19b/10, *řeker ķ.-larını* 19b/16.

ķamıřlık: Kamıřı gűk olan yer. 12b/15, 13a/4, 13b/4, 13b/4, 14a/1, ķ.- lar 13a/20, ķ.-lardur 13a/1, ķ. idi 143a/1.

ķamıřlu: Kamıřı olan. 14a/10, 14a/11, *sűkker ķ.* 120b/17.

ķāműs: (Ar.) Sűzlűk. *řāķibű'l-ķ.* 33a/10, 57b/11, 83b/18, 105a/2, 108b/2, 113a/1, 139a/17.

ķan: Atardamar ve toplardamarın içinde dolařarak hűcrelerde űzűmleme, yardımlama gűrevini saęlayan plazma ve yuvalardan oluřmuř kırmızı renkli sıvı. 57b/21, 58a/6, ķ.-ı 58a/4, 89a/14, ķ.-ı (b)138b/18, ķ.-uę 57b/14, *ķ. al-* 7b/11, *ķ. dűk-* 58a/21.

ķanatlu: Kanadı olan. 25b/8.

ķanda: Nerede 111b/7, 134a/16.

ķandil: (Ar.) Kandil. 76a/5.

ķānī: (Ar.) Ait (bir yere). k.-dűr 91a/5.

ķankı: Hangi. 86a/18, ķ.-sı 52b/8, 101a/3.

ķap-: Birdenbire yakalayarak, gűekip almak. ķ.-arlar 33b/5, ķ.-arlar idi 33a/19.

ķapıl-: Kapma işine konu olmak. *ķ.-maz ol-* 33b/6.

ķaplan: Kedigillerden, enine siyah gűzgili, koyu sarı postu olan, Asya'da yařayan gűevik ve yirtıcı hayvan [Felis Tigris]. 89a/7, *ķ. derisi* 57b/17.

ķapu: Kapı, bir yere girip gűkarken geçilen ve aılıp kapanma dűzeni olan duvar veya bűlme açıklıęı. 25b/8, 25b/11, 33b/15, 113b/5, ķ.-da 75b/18, ķ.-dan 82a/18, 86a/18, ķ.-lar 7a/5, ķ.-ları 40b/6, 145a/18, ķ.-larında 113b/5, ķ.-larından 49b/15, ķ.-larını

49b/15, .-laruŋ 135b/12, .-sı 10a/20, 33b/14, 35a/15, 38b/17, 60a/3, 83b/3, 86a/17, 104b/18, 118a/2, 131b/20, .-sın 135b/14, .-sına 69b/8, .-sında 20a/3, 52b/17, 75b/16, 93b/1, 133a/8, 147a/20, .-sını 43b/1, .-ya 25b/11, . ... 135b/11.

ar: Havada beyaz ve hafif billur biiminde donarak yaŋan su buharı. 21b/18, 22a/1, 22a/3, 22a/14, 22a/18, 22a/19, 22b/9, 24b/15, 29a/20, 43a/14, 69a/2, 109b/4, .-dan 21b/11, .-ı 47a/13, 47a/14, .-suz 22a/21.

a' r: (Ar.) Dip. .-ı *deryā* 7b/18.

ara: (<Ar. arra) I. Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak. 62a/16, 112b/17, .-dan 10b/7, 10b/21, 23a/11, 38b/16, 42b/9, 46b/4, 77b/18, 86b/7, 86b/15, 100a/9, 106b/10, 138b/7, .-lar 59b/1, .-sı 103b/19, .-sında 97b/6, .-sından 63a/2, 142a/14, .-nuŋ 8a/17, .-ya 104b/3, 'aden .-sıyla 7b/20, 'ayn .-sinuŋ 77b/1, *endelüs .-sı* 8b/11, *endelüs .-sına* 9a/14, 8b/16, *mağrib .-sıdur* 8b/15.

ara: II. En koyu renk, siyah 4b/7, 13a/9, 26a/3, 33a/14, 48b/2, 68b/13, 74a/14, 92a/8, .-dur 4b/4, 4b/10, . *ırmag* 13b/11, . *yağız* "Esmer" 4b/7.

arār: (Ar.) 1. Durma. . ... 24b/10, 102a/3, 109b/4. 2. Durum. .-ına 7b/5.

arın: İnsan ve hayvanlarda gövdenin kaburga kenarlarından kasıklara kadar olan ön bölgesi. .-ı 43b/15, .-ın 81b/10, .-ına 97a/11, .-ında 40a/2.

arındaŋ: Kardeŋ. 89a/14, .-ı 77b/6, 100b/12, 117a/18, . idi 68b/18, 82a/6, .-ları 62a/4.

arış: Parmaklar birbirinden uzak duracak biimde gergin duran elde, başparmak ve serçe parmakların uçları arasındaki açıklık. 145a/14, . *o/*. 56b/8.

arış-: Karışmak. bkz. aruŋ-. .-an 14b/18, .-up 15a/5, 16b/1, 17b/19, 20b/3, 66a/4, .-ur 16a/11, 17a/9, 17a/12.

arīb: (Ar.) Yakın, yakın olan. 8a/18, 16b/14, 20a/12, 21b/5, 23a/17, 24a/4, 24a/7, 26a/16, 26b/1, 28b/13, 30b/10, 34b/9, 35a/11, 35b/8, 38a/15, 41a/13, 44b/19, 45b/5, 51a/1, 62b/15, 67a/13, 69a/13, 69a/16, 69b/18, 76b/3, 78a/2, 82b/9, 83b/17, 84b/9, 88a/10, 88a/18, 92a/19, 95a/2, 95b/2, 95b/5, 96a/4, 96b/7, 102b/3, 102b/16, 105a/3, 105a/20, 109b/11, 112a/13, 112a/18, 112b/1, 113b/16, 114a/15, 117a/16, 118a/17, 118b/4, 120a/21, 122a/1, 123a/20, 130b/5, 139a/18, 139b/4, 144b/9, 145a/2, 147b/12, .-dür 11a/14, 11b/5, 13b/16, 14a/19, 15b/14, 16a/19, 16b/5, 19b/10,

19b/19, 24a/13, 47a/10, 47a/11, 47b/13, 50a/11, 53b/12, 61a/4, 62b/3, 77b/12, 88a/20, *ķ. ol-*. 6b/5, 22a/12, 24b/17, 24b/19, 63a/3, 105a/12.

ķarlu: Kar yağın. 22b/1.

ķarşu: 1. Yol, deniz, ırnak vb.nin öbür kıyısı veya yanı. 108b/16. 2. Bulunan yere göre önde, ileride olan. *ķ.-sında* 17a/16.

ķarye: (Ar.) Köy. 88a/19, 85a/5, 90b/19, 93b/1, 104a/3, 106a/1, 107b/19, 119a/16, 120a/21, 120b/7, 126a/8, 126a/8, 130b/17, 143b/16, *ķ.-de* 12b/7, 58a/12, 107b/20, 109b/19, *ķ.-dür* 30b/18, 38a/5, 41b/21, 48a/11, 54b/4, 59a/12, 65b/12, 67b/1, 69a/11, 69b/18, 71a/11, 74a/21, 77a/4, 79a/12, 79a/20, 82b/21, 84a/1, 84a/19, 84b/1, 84b/2, 86b/5, 87b/1, 95b/16, 97b/6, 102b/3, 104a/5, 105a/3, 105a/17, 107b/6, 110a/16, 119a/13, 125a/11, 126a/3, 132b/4, 136b/18, 139b/6, 140a/8, 142a/14, *ķ. idi* 131b/4, *ķ.-ler* 92a/17, 93a/4, 95a/13, 141a/2, *ķ.-lerdür* 110b/17, 130a/1, *ķ.-leri* 101b/9, *ķ.-lerinden* 72a/11, 84a/10, 84a/18, 110b/1, 112b/19, 139b/6, *ķ.-lerini* 70b/13, *ķ.-lerün* 120b/5, *ķ.-nün* 12b/6, 17b/13, 37b/18, 69a/5, 70a/1, 76a/17, 76a/18, 113a/10, *ķ.-sinden* 79a/20, *ķ.-ye* 12b/7, 15a/12, 15a/13, 41b/17, 54a/20, 61b/21, 73b/5, 78b/6, 80b/14, 80b/15, 80b/16, 98a/10, 110b/1, 112b/19, 119a/3, 119a/15, 130b/10, 140a/9, *ķ. ol-*. 121a/15, 128a/11, 129a/4, 130a/17, *ķ.-i cabbārīn* 51b/17, *ķ.-i cedīde* 148a/2, *ķ.-i kebīre* 49a/8, 62a/2, 69a/13, 72a/11, 72a/15, 84a/10, 95b/10, 113a/9, 113a/12, 114a/11, 128b/18, 130a/16, *ķ.-i kebīre-i ķadīme* 75a/2, *ķ.-i kebīre ķ.-i keşīre* 134a/2, *ķ.-i meşhūre* 119a/2, 125b/6, *ķ.-i şaġīre* 41a/20, 118b/1, 121a/13, *ķ.-tü'l-cabbārīn* 30b/18, 82b/21, *ķ.-tü'l-merāġ* 131b/8, *ķ.-tü's-selām* 54b/11, 'aden *ķ.-sinün* 8a/12, *ehl-i ķ.-nün* 106a/10, *neysābūr ķ.-sinden* 48a/11.

ķaşab: (Ar.) Şeker kamışı. 102a/17, *ķ.-sıdur* 102a/21, 121a/4, 141b/5, 142a/9, 144b/12, *ķ.-i ħ'ārezm* 124a/14, *ķ.-i ķandehār* 144b/2, *ķ.-i ma'mūre* 117b/16, *ķ.-i sūkker* "şeker kamışı" 70b/19, 137a/5.

ķaşaba: (Ar.) Kasaba, köy. 43a/14, *ķ.-dan* 43a/15, *ķ.-dur* 52a/19, 61b/1, 73a/13, *ķ. idi* 34a/2, *ķ.-nuñ* 97b/12, 101b/8, *ķ.-sı* 32a/3, 57a/6, 70a/3, 83a/12, 95a/10, 101b/8, *ķ.-sına* 40b/5, 97a/6, *ķ.-sıdur* 26a/8, 53a/3, 59a/16, 60a/12, 67a/17, 83b/7, 89b/20, 95b/20, 97b/11, *ķ.-sınuñ* 57b/10, 85b/2, 101b/7, 106b/20, 121a/8, *ķ.-ya* 43a/15, *ķ.-i kebīre* 92b/7, *ķ.-i taberistān* 31b/9, *ķ.-i 'ummān* 57b/11, *nefs-i ķ.-ya* 85b/21.

ķasāvet: (Ar.) Üzüntü, tasa, kaygı sıkıntı. *ķ.-i ķalb* 58a/21.

kaşd: (Ar.) Niyet. *ķ.  t-*. 86b/18.

k aşır: (Ar.) Kısa. *ķ.-dur* 1b/13, *ķ. ol-*. 50b/15, *ķ. u ni t k-ı tıby n* 117b/17.

kaşr: (Ar.) K şk, keşane, saray. 40b/18, 49b/20, 73a/17, 73a/19, 73a/20, 111a/17, 113b/19, 118a/15, 118b/16, 126b/21, *ķ.-a* 106a/10, 113a/6, *ķ.-dur* 73a/14, 73a/18, *ķ.-ı* 85b/1, 89a/20, *ķ.-muş* 129a/11, *ķ. idi* 109a/19, *ķ.-lar* 26b/10, 49a/12, 59a/10, *ķ.-ları* 113a/5, *ķ.-uş* 73b/1, 89a/20, *ķ.-ı  ad 'l-ker m* 118b/13, *ķ.-ı a med* 118a/21, *ķ.-ı ibni hubeyre* 118a/15, 125b/7, *ķ.-ı ibni h beyre* 17b/14, 92a/16, *ķ.- 'l-l ş ş* 32a/6, 118b/3, 118b/6, 118b/10, 126a/12, *ķ.-ı m tevekkil* 18b/2, *ķ.-ı Őir n* 71a/1, 118b/9, *ķ.-ı tetebbu'* 111a/18, *ķ.-ı y nnih* 118b/16, 118b/17.

k aŐi: (Far.) İran'da Kaşan Őehrindeyapılan bir  eŐit  ini, fayans. 113a/16.

kat:  n, yan, huzur, makam, nezt. *ķ.-imuzda* 55b/11, *ķ.-ında* 5a/4, 5a/5, 15b/11, 16a/10, 19a/10, 19b/19, 20b/20, 21b/19, 22b/2, 24b/6, 24b/14, 25a/7, 30b/5, 31b/6, 31b/8, 34a/21, 34b/1, 34b/17, 35a/1, 35b/4, 36a/2, 39a/15, 41a/1, 42a/11, 42a/12, 43a/18, 44b/19, 47b/3, 48a/4, 49a/13, 53b/14, 54b/3, 57a/9, 57b/1, 58b/13, 60b/13, 61a/12, 61b/4, 63a/10, 64b/2, 67a/5, 70b/11, 71b/1, 73b/12, 75b/13, 76b/8, 77a/3, 79b/2, 80a/19, 80b/3, 82b/14, 83b/18, 84b/12, 84b/20, 86b/2, 87a/5, 88b/6, 88b/15, 95a/6, 96b/16, 98b/19, 99b/16, 100b/19, 101b/11, 102b/4, 102b/15, 106a/14, 107a/2, 108b/8, 110b/9, 111a/14, 111b/8, 113a/14, 114a/19, 116a/6, 117b/20, 118a/11, 120b/19, 121a/14, 121b/7, 121b/19, 122a/3, 122b/14, 125a/1, 127a/13, 128b/19, 129a/14, 130a/15, 134a/21, 134b/9, 134b/16, 135a/14, 136a/8, 137a/13, 139a/14, 139a/17, 139b/21, *ķ.-ındağı* 20a/17, 43b/13, *ķ.-larında* 140b/3, 142a/6, 142a/9, 142b/10, 143b/19, 145b/18, 146a/8, 146a/9.

k atı': (Ar.) Kat eden, kesen; durduran. 3b/14, 3b/16.

katıl-: Katılmak, katmak işi yapılmak. *ķ.-up* 15b/6.

katır: Atgillerden, kısraak ile erkek eŐeğın  iftleŐmesinden doğan melez hayvan. *ķ.-ı* 44b/21, *ķ.-larından* 44b/21, *ķ. kuyruğı* 5a/13.

k atil: (Ar.)  ld ren, katl eden  a  arib-i *ķ.* 141a/15,  a  arib-i Őiė r-ı *ķ.* 106a/5.

k atile: (Ar.) Katil,  ld ren *a  arib-i Őiė r-ı* *ķ.* 106a/5.

katl: (Ar.)  ld rme. *ķ.  t-*. 20b/21, 120b/6, *ķ. ol-*. 128a/14, *ķ. olun-*. 75b/15, *ķ. olun-*. 53b/4, 133a/14, 143a/16.

kaṭrān: (Ar.) Organik maddelerden kuru damıtma yoluyla elde edilen, sıvı yağ kıvamında, kara renkli, ağır is kokulu, suda erimeyen bir madde. 46b/8.

kaṭtāl: (Ar.) Çok öldürücü. 129b/3.

kaṭvāfil: (Ar.) Kafiler, birlikte yolculuk eden topluluklar, zümreler, firkalar 72b/10, *menzil-i k.-dür* 113a/14.

kaṭvā'id: (Ar.) Alt tarafları. *k.-i māverāü'n-nehr* 43b/16.

kaṭvī: (Ar.) Kuvvetli, güçlü, sağlam. 13b/20, 41b/10, 93a/5, *k.-dür* 57b/15, *k. ol-*6b/9, 81b/21, 121a/14.

kaṭvl: (Ar.) Söz. *k.-ini* 22a/20, *k.-iyle* 20a/15.

kaṭvm: (Ar.) İnsan topluluğu. 14b/13, 31b/20, 81a/14, 93b/20, *'ādd k.-i* 27b/13, *diyār-ı k.-i lūt* 111b/17, *lūt k.-ine* 77b/15.

kaṭvs: (Ar.) Yay. 124b/5, *k.-e* 5b/12, *k. burcı* "yay burcu" 49b/13, *k.-i şark* 71b/12.

kaṭvun: Kabakgillerden, sürüngen gövdeli, iri meyveli bir bitki [Curcum]. *agaç k.-ı* 38b/21.

kaṭvuş: Kavuşmak, katılmak. *k.-ur* 19a/14, *k.-urlar* 19a/10.

kaṭya: Büyük ve sert taş kütlesi. *k.-lara* 9a/4.

kaṭyim: (Ar.) Birinin yerini tutan, birinin yerine geçen. 141b/19, *k. ol-* 120a/15.

kaṭyna: Kaynamak, yerden çıkmak. *k.-yup* 83b/9, 109b/20.

kaṭnat(d): Kaynatmak, bir sıvının sıcaklığının belli bir derecede buhar durumuna geçerek fokurdamasını sağlamak. *k.-up* 58a/12.

kaṭşer: (Ar.) Eski Roma ve Bizans imparatorlarının lakabı. 33b/20, 81b/8, 81b/11, 81b/12, *k.-e* 122a/21, *k.-ün* 81b/8, 81b/21.

kaṭz: Kazmak, herhangi bir araçla toprağı açmak, oymak. *k.-arlar* 52b/7, *k.-dı* 19a/7, *k.-dukları* 110a/9, *k.-mışdur* 9a/12, 108a/1, *k.-up* 52b/3, 100a/9, 142b/4, *k.-a kaza* 52b/2, *k.-ıvêr-*"Kazıvermek" 19a/6.

kaṭzdur: Kazdırmak, kazmak işini yaptırmak. *k.-mışdur* 33b/9, 112b/5, 141a/1, *k.-up* 9a/4, 9a/6.

kebîr: (Ar.) Büyük, ulu. *baḥîre-i k.-dür* 14b/8, *cebel-i k.* 141a/13, *medîne-i k.-i musavver idi* 80a/16, *nehr-i k.* 107b/7, 121b/14, 128b/4, *nehr-i k.-dür* 15b/1, 20a/3, *nehr-i k.-i* 58b/18, 93a/16, *nehr-i k.-ine* 109a/4.

kebirân: (Ar.) Büyükler, ulular. *nehrân-ı k.* 125a/7.

kebîre: (Ar.) Büyük, ulu. 87b/10, *‘arz-ı k.* 108b/18, *arz-ı k.-ye* 98b/21, *‘ayn-ı k.* 93b/10, *belde-i k.-dür* 92b/18, 102a/9, 107a/8, *belde-i k.-i müsavvere* 93a/15, *beriyye-i k.-dür* 30a/14, *bilâd-ı k.-dür* 71b/7, *cezîre-i k.-de* 92a/9, 128a/20, *cezîre-i k.-dür* 87a/7, 114b/1, 120a/17, 127b/5, 134b/10, 138b/12, 146b/16, *cezîre-i k.-i meşhûre* 61b/3, *cezîre-i k.-i müstaṭîle* 136b/12, *el-arzû’l-k.* “büyük yer.” 30a/10, *ḳarye-i k.* 72a/11, *ḳarye-i k.-dür* 49a/8, 62a/2, 69a/13, 72a/15, 84a/10, 95b/10, 113a/13, 114a/11, 128b/18, 130a/16, *ḳarye-i k.-ye* 113a/9, *ḳarye-i k.-i ḳadîme* 75a/2, *ḳasaba-i k.-sidür* 92b/7, *kûre-i k.-dür* 71a/13, *medîne-i k.* 101a/10, 136b/21, *medîne-i k.-dür* 70b/3, 76b/21, 84a/16, 88b/3, 102b/19, 106a/17, 115a/14, 118b/18, 122a/21, 130b/9, 143b/13, 144a/7, 144a/12, 146a/14, *medîne-i k. idi* 130b/18, *medine-i k.-si* 111b/19, *medîne-i k.-i keşîretü’l-‘ulemâ idi* 103b/14, *memleket-i k.-dür* 109b/5, *naḥiye-i k.* 72b/12, *nāḥiye-i k.* 128b/16, *nāḥiye-i k.-dür* 102b/7, 111b/15, 121b/8, 121b/21, *nehr-i k.* 117b/15, *nehr-i k.-dür* 89a/19, *vilâyet-i k.-dür* 128b/9.

keçe: Yapağı ve keçi kılının dokunmadan yalnızca dövülmesiyle elde edilen kaba kumaş. 43b/3, k.-ler 43b/4.

keçi boynuzu: Baklagillerden, kerestesi marangozlukta, kabukları tabaklıkta kullanılan bir ağaç, harnup [Ceratonia]. k. ağaçları 54a/17,

kefere: (Ar.) Kafirler, hakkı tanımayanlar, hak dinini inkar edenler, Müslüman olmayanlar. k.-dür 75a/18, 111a/12, 127a/4.

kehf: (Ar.) İn, mağara. *aşḫâb-ı k.* “Kur’an’da kendilerinden söz edilen ve bir mağarada uzun süre uyuyan kişiler. (Yemliha, Mekselina, Mislina, Mernuş, Debernuş, Şazenuş, Kefeştatayyuş; Kıtımir [köpekleri]) “ 80a/19, *aşḫâb-ı k.-üñ* 145a/4.

kelâm: (Ar.) Söz, lakırdı. 55b/10, k.-ına 21b/19, *k.-ı şerîf* 135b/18.

kelb: (Ar.) Köpek. k.-i 86a/21.

kelimât: (Ar.) Kelimeler. 72b/19.

kelime: (Ar.) Bir fikir anlatan, bir veya birkaç heceden meydana gelen ses, söz. *k.-i nabîyye* “süryanice”123b/13, *k.-i rûmiyye* 118b/17.

kemâ-kân: (Ar.) Eskisi gibi, evvelden olduğu gibi. 64a/4, 64a/6.

kemâl: (Ar.) Olgunluk, yetkinlik, tamlık, eksiksizlik. *k.-dedür* 145b/20, *k.-i* 2a/20, *k. bul-* 58a/1, 58a/2, *k.-i refâhiyet* 110a/15, *k.-i ziyâsı* 33a/16.

kemik: İnsanın ve omurgalı hayvanların çatisını oluşturan türlü biçimdeki sert organların genel adı. *k.-lerde* 7b/10.

kenâr: (Far.) Kenar, kıyı. *k.-ı* 92a/16, *k.-ında* 12a/8, 12b/18, 16b/14, 20b/21, 24b/8, 35a/4, 36a/14, 36a/20, 36b/21, 37b/16, 39a/4, 40a/13, 43b/7, 43b/11, 47b/16, 48b/15, 49a/16, 51b/13, 53b/10, 56a/9, 58b/14, 60b/11, 62a/8, 63a/2, 63b/4, 65a/12, 65a/20, 67a/11, 67b/12, 70b/16, 70b/18, 71b/2, 72b/2, 74b/5, 76a/21, 79b/4, 84b/4, 86b/13, 90a/19, 91b/5, 97b/4, 98b/10, 100a/4, 100a/7, 102b/12, 103b/20, 105a/13, 124a/14, 130a/20, 133a/19, 134b/17, 142b/16, 143b/5, 144a/1, 144a/19, 145a/2, 147b/12, *k.-ındadır* 13b/18, 17b/14, 52a/5, 60b/16, 63b/2, 133b/5, *k.-ından* 64a/1, 98b/6.

kendü: Kendi. 52b/4, 64a/2, 113b/5, *k.-den* 52b/4, 75a/14, 139b/19, *k.-lerindendir* 52b/20, *k.-lerine* 114b/13, *k.-lerini* 20b/20, *k.-nüñ* 81b/20, *k.-si* 8b/21, 81b/17, 138b/1, *k.-ye* 34a/20.

kenîse: (Ar.) Kilise. 54b/4, 75b/17, *k.-de* 54b/5, 120a/13, *k.-dür* 23a/14, 146b/9, *k. idi* 75b/12, *k.-nüñ* 75b/8, 82a/18, 82a/20, 82a/12, *k.-sinde* 51b/14, *k.-yi* 54b/19, *k.-i* ‘*aẓîme* 82a/11, 82b/10, *k.-i nefîse* 117a/5, 117a/2, 120a/13, *mevzî’-i k.* 82b/2.

kerân: (Far.) Kenar, uç, kıyı. *şükr-i bi-k.* 1b/7.

kerânî: (Ar.) Kararsız, uçsuz bucaksız, kıyısız. *şahrâ-yı bi-k.* 139a/4.

kerh: (Ar.<İb.) Toplama. 123b/12, 123b/15, *k.-tü’l-mâ* 123b/14.

kerih: (Ar.) İğren, çirkin. *k. gör-* 49b/4, 131a/9, 135b/20.

kerre: (Ar.) Defa, kez. 7b/2, 7b/2, 7b/2, 7b/2.

kes-: Kesmek, kesici bir aletle bir şeyi ikiye ayırmak, parçalamak, doğramak *k.-erler* 132b/12, *k.-mişdür* 102b/21, *k.-üp* 80a/7, 85b/6, 143a/2, *ķurbân k.-ecek* (yer) 49a/13.

keser: Tahta, ağaç yontmaya ve çivi çakmaya yarayan, kısa saplı, bir yanı keskin ağızlı çelik araç. 25b/4.

kesil-: Kesilmek, kesme işinin yapılması k.-düğü 101a/1, k.-meyince 102a/15, k.-üp 53a/21, k.-ür 38a/21.

keşir: (Ar.) Çok bulunan, bol. bkz. keşire. *k.-ü'l-cinn* 104b/8, *k.-ü'l-emtâr* 102a/16, *k.-ü'l-eşcâr* 87b/2, *k.-ü'n-naḥl* 105a/15, *ḥarîr-i k.* 128a/2.

keşire: (Ar.) Çok bulunan, bol. bkz. keşir. 93a/16, *k.-ü'l-aḍlâ* "Çokgen" 75a/16, *k.-ü'l-enhâr* 75b/2, 78a/10, 88b/2, 99b/9, 132b/15, 136a/10, 136a/5, 140b/19, *k.-ü'l-eşmâr* 123b/1, *k.-ü'l-eşcâr* 80b/18, 80b/17, 87b/5, 87b/19, 88b/9, 123a/20, 130b/12, 140b/8, *k.-ü'l-fevâkih* 135a/5, *k.-i ḥamr* 133b/20, *k.-ü'l-ḥayrât* 56b/5, 56b/16, 57b/5, 60b/15, 63b/2, 65a/15, 68b/19, 72a/12, 75a/10, 86a/12, 86b/10, 93a/11, 136b/21, *k.-i ḥurûfî* 139a/10, *k.-ü'l-îmârât* 65b/18, *k.-i inab* 133b/20, *k.-ü'n-nehâr* 124b/13, *k.-ü's-şemerât* 110b/21, *k.-i zeytûn* 135b/5, *k.-ü'z-zürû* 77a/15, *besâtîn-i k.* 86a/18, 104b/12, 124a/8, *besâtîn-i k.-si* 91a/10, 99a/19, 131a/20, *buldân-ı k.-i müştemil* 102b/6, *büsâteyn-i k.-si* 91b/20, 96b/3, *ebniye-i k.-si* 123a/21, *enhâr-ı k.* 28b/15, *eşcâr-ı k.* 95a/14, *fevâkih-ik.-si* 121b/16, *fezâyil-i k.-si* 114a/13, *ḳarye-i k.-dür* 134a/2, *medîne-i celîle-i k.-ü's-şecâr* 109a/3, *medîne-i kebîre-i k.-ü'l-ulemâ idi* 103b/14, *müdü'n-i k.-i müştemil* 73b/7, *nâhiye-i k.-ü'l-besâtîn* 114a/20, *nâhiye-i k.-ü'l-ḥayr* 48a/8.

keskin: Çok kesici, iyi kesen 44b/13.

keşiş: (Far.) Papaz, karabaş, kilise papazı. k.-ler 82a/14, k.-leri 29b/9, *k. tağı* 47a/12.

ketebe: (Ar.) Katipler. *k.-i tevâriḥ* 26b/16.

kettân: (Ar.) Keten. 60b/2, k.-ı 53b/16.

kevâkib: (Ar.) Yıldızlar. k.-den 3b/3, k.-ünj 3b/1, *k.-i seb'a-i seyyâre* " (yedi gezegen): Utarid (Merkür), Zühre (Venüs), Merih (Mars), Müşteri (Jüpiter), Zühal (Satürn), Neptün, Plüton yıldızları. 3a/15.

kevkeb: (Ar.) Yıldız. 127a/1, *teşniyyetü'l-k.* 126b/20.

kezâlik: (Ar.) Keza, bu; bu da öyle. 7b/5, 22a/7.

kezzāb: (Ar.) Yalancı. *müseylime-i k.* “Arabistan’da, Yemame bölgesinde kendisini peygamber ilan eden Halid bin Velid komutasındaki İslam ordusu ile savaşan kişi.”67a/2.

kışa: Boyu, uzunluğu az olan. 100b/18.

kıssa: (Ar.) Hikaye, rivayet. *ķ.-nuḡ* 4a/5, 4a/9, *ķ.-i meṣhūre* 3b/19.

kıblī: (Ar.) Güneye ait, güneyle ilgili. *ķ.-si* 24a/9, *ḥadd-ı ķ.-si* 30a/12.

kıbtıyye: (Ar.) Çingene ile ilgili. *luḡat-ı ķ.-de* 115a/14.

kıdvat: (Ar) 1. Kendine uyup ardından gidilecek kimse *ķ.-ü’l-meṣāyīḥ* 44a/2, *ķ.-ü’r-rāfiḏiyyīn* 50a/4.

kıl: 1. Bazı hayvanların derisinde, insan vücudunun belli yerlerinde çıkan, üst deri ürünü olan ipliksi uzantı, tüy. *ķ.-ınuḡ* 5a/13. 2. Keçi, koyun vb. hayvanların tüyünden yapılmış veya dokunmuş olan. *ķ.-dan* 111a/20.

kıl-: Kılmak, etmek, yapmak anlamında yardımcı fiil olarak kullanılır. *muḡārın ķ.-up* 116a/17, *müteḥayyir ķ.-ur* 129a/21, *tābi’ ķ.* 34a/20, *tābi’ ķ.-duḡdanṣoḡra* 34a/20, *müreṣṣaḡ u muṭarraz ķ.-dı.* 2a/18.

kılā’: (Ar.) Kaleler, surlar. *ķ.-i ṣāmiyye* 54a/2.

kılıc: Kılıç. *ķ.-ları* 44b/13.

kıllı: Tüyü olan *ķ.-dur* 101a/21.

kılsuz: Tüyü olamayan. *ķ.-dur* 101a/21.

kır-: Kırmak, (sert şeyleri) vurarak veya ezerek parçalamak. *ķ.-dılar* 145b/15,

kırba: (Ar.) [evvelce] Sakaların kullandığı, ince köseleden veya deriden yapılmış su kabı, saka tulumu. *ķ.-larındaḡı* 39b/21, *ķ.-ları* 40a/1, *ķ.-nuḡ* 105a/11, *ķ.-sıyla* 138b/17.

kırıl-: Kırılmak, parçalanmak. *ķ.-duḡdanṣoḡra* 145b/16.

kırk: Kırk sayısının adı. 4a/14, 4a/21, 4b/1, 4b/20, 5a/2, 5a/5, 5b/14, 11a/14, 27a/12, 29a/13, 29b/19, 30b/12, 31b/5, 32a/7, 32a/16, 35a/9, 35a/18, 36a/9, 36a/9, 36b/13, 36b/13, 37a/11, 37a/15, 38a/2, 39a/1, 39a/14, 40b/21, 44a/21, 45b/2, 45b/20, 46b/16, 47a/21, 47b/10, 48a/1, 51a/2, 52b/11, 54a/5, 56a/2, 60a/17, 61a/6, 63a/21, 67b/16, 68a/3, 71b/3, 72a/7, 72a/20, 72b/7, 72b/11, 73a/2, 73a/8, 73a/11, 74b/10, 76b/20, 78a/18, 80b/1, 80b/10, 82b/12, 83a/17, 84a/11, 84b/14, 84b/19, 86a/20,

88a/3, 88a/4, 89b/11, 90a/3, 91a/11, 91a/21, 91b/2, 91b/9, 92a/1, 93a/19, 94b/2, 94b/18, 95b/3, 98b/4, 100a/14, 100b/5, 101b/14, 102a/6, 102b/10, 102b/17, 103a/2, 103a/6, 103b/6, 103b/15, 104a/17, 106b/2, 107a/11, 109a/8, 110b/15, 111a/14, 111b/12, 112b/13, 115a/8, 115a/20, 115b/15, 115b/15, 115b/16, 116a/11, 116b/17, 116b/19, 118a/7, 118b/15, 120b/14, 122b/2, 123b/12, 125b/2, 127b/18, 130b/21, 133a/17, 133b/1, 135a/6, 135a/21, 137a/6, 137a/17, 137a/21, 137b/2, 142a/7, 142a/13, 142b/7, 143b/11, 147b/19.

kırk altı: Kırk altı. 56a/18, 85a/11, 90a/15, 91a/11, 102b/14, 116a/1, 116b/8, 145a/5.

kırkar: Kırk sayısının üleştirme biçimi, her birine kırk, her defasında kırkı bir arada olan. 61a/8, 78a/11.

kırk beş: Kırk beş. 26b/6, 30a/10, 30b/14, 32b/18, 32b/21, 34b/19, 37a/4, 37b/14, 43a/4, 44a/12, 45b/2, 45b/16, 46b/6, 51b/10, 52a/14, 62a/9, 62b/10, 64b/20, 75a/6, 79a/4, 79b/15, 84a/4, 91b/12, 91b/13, 92a/3, 93a/9, 95a/9, 99b/15, 100b/1, 101b/16, 113b/9, 116a/13, 121a/16, 123b/7, 124a/17, 128a/9, 127b/9, 128a/20, 135a/7, 144b/10, 147b/1.

kırk bir: Kırk bir. 5b/20, 30a/5, 35a/8, 56b/18, 51b/7, 60b/8, 65a/19, 65b/2, 70b/5, 82b/3, 84a/11, 94a/14, 95a/9, 96a/6, 117b/18, 121b/18, 122b/16, 129b/12, 135a/6, 135a/11, 146a/7.

kırk dört: Kırk dört. 53a/1, 71a/17, 88a/13, 103a/21, 109b/13, 127a/4.

kırk iki: Kırk iki. 27b/18, 28a/9, 40a/13, 45b/8, 46b/6, 53a/8, 62b/9, 87a/13, 93b/7, 111a/3, 123a/6, 124a/15, 124a/17, 146b/18.

kırk sekiz: Kırk sekiz. 31a/13, 37a/6, 41a/7, 45a/2, 90b/7, 92a/11, 95b/11, 134a/7.

kırk dokuz: Kırk dokuz. 26b/6, 96a/16, 127a/19.

kırk üç: Kırk üç. 29a/2, 40a/13, 40b/9, 59a/6, 59a/20, 60a/13, 84b/18, 98b/4, 103a/9, 114a/18, 116b/8, 126a/1, 128a/20, 134a/7, 146b/11.

kırk yedi: Kırk yedi. 36b/13, 51a/2, 65a/13, 86b/18, 102b/17, 113a/21, 124a/5.

kısm: (Ar.) Bölük, parça. *ķ*.-dur 64a/10, *ķ*.-ı 5a/14, *ķ*.-ıdur 66b/12.

kısmet: (Ar.) Bölme. *ķ*.-i 3a/3, *ķ*. *ét*-.40a/19.

ķış: (Kuzey yarımküre için) aralık ayının 22'sinde başlayıp martın 21'ine kadar süren, yılın en soğuk mevsimi. 14b/21, 36b/7, ķ.-da 43a/14, 47a/13, 99a/5, ķ.-ı 14b/20, 22a/10, 22a/14, 44a/10, 62b/2, 72a/19, 93a/17.

ķıř'a: (Ar.) Parça. 11a/18, 28a/19, 54b/5, 86a/5, ķ.-dur 8b/4, 108b/12, ķ.-sı 90b/18, 135a/16, ķ.-sında 30a/21, 39a/17, ķ.-sından 36b/16, ķ.-sıdur 54b/6, ķ.-nuñ 36b/17, ķ.-ya 5b/11, 8a/19, ķ. ol-. 3b/15, 3b/16, ķ.-i *řimāliyye-i şarkıyye* 36b/16.

ķıyāmet: (Ar.) Hz. isa'nın yattığı yerin kubbesinin adı. 120a/16.

ķıyās: (Ar.) Bir şeyi başka başka bir şeye benzeterek hüküm verme, bir tutma; karşılaştırma, örnekseme. 1b/12, 86a/7, 121b/17, ķ. *ét-*. 22a/8, *ķilāf-ı ķ.* 86a/6, 125b/8, *sitāyiř-i bī-ķ.* 1b/12.

ķız: Kadınların genç ve evlenmemişi. ķ.-ı 44a/16, 59b/5, 112a/6, ķ.-ınıñ 12b/7.

ķızıl: Parlak kırmızı renk. 22b/1, 60b/5, 74a/14, 75a/15, 82b/1, 89b/1, 138a/20, ķ.-dur 21b/16, 22a/4.

ķızkarındař: Kızkardeş. 35b/19, ķ.-ıdur 59b/5, ķ.-ı 35b/20, 46a/3.

ķi: (Far.) Bağlaç. 1b/2, 1b/4, 1b/6, 1b/8, 1b/10, 1b/12, 2a/18, 3a/7, 3a/16, 3b/6, 3b/9, 3b/20, 5a/9, 5a/11, 5a/12, 5a/12, 5a/15, 5a/19, 5b/2, 5b/14, 6a/4, 6a/5, 6a/17, 6b/4, 6b/12, 7a/5, 7a/11, 7a/16, 7a/19, 7a/20, 7b/4, 7b/8, 8a/19, 8b/15, 8b/17, 9a/5, 9a/14, 9b/8, 9b/20, 10a/4, 10a/10, 10a/13, 10b/21, 11a/1, 11a/3, 11a/5, 11a/6, 11a/11, 11a/16, 11b/4, 11b/16, 11b/19, 12a/14, 12a/20, 13a/8, 13a/21, 13b/2, 14a/21, 14b/12, 14b/16, 15a/16, 15a/18, 15a/20, 15b/2, 16a/11, 16a/13, 16a/15, 16a/16, 16b/8, 16b/12, 17a/1, 17a/3, 17a/15, 17b/11, 17b/13, 18b/13, 18b/20, 19b/7, 19b/8, 21b/2, 21b/17, 21b/19, 22a/5, 22a/5, 22a/19, 22b/2, 22b/17, 22b/21, 23a/6, 23a/8, 23a/14, 23a/19, 23b/2, 23b/8, 23b/10, 24a/5, 24b/11, 24b/16, 25a/8, 25a/18, 25b/12, 26a/4, 26b/15, 26b/16, 27b/12, 27b/13, 28b/8, 29a/15, 30a/14, 30a/18, 30b/13, 31b/9, 31b/19, 31b/20, 33a/12, 33b/2, 33b/6, 33b/9, 34a/3, 34a/4, 34a/6, 34a/7, 34a/10, 34a/18, 35a/5, 35b/19, 36b/7, 38a/7, 38a/12, 38a/13, 38b/3, 38b/9, 40a/17, 40b/15, 41a/2, 41a/3, 41b/1, 41b/3, 41b/3, 41b/5, 41b/9, 42a/11, 42b/12, 43a/21, 43b/2, 43b/3, 43b/11, 43b/14, 44b/1, 45b/21, 46a/3, 46a/4, 46a/9, 46a/12, 46a/15, 46b/3, 49a/3, 49a/12, 49a/17, 49a/20, 49a/21, 49b/2, 50a/17, 50b/14, 50b/18, 51a/16, 52b/4, 52b/5, 52b/6, 52b/7, 52b/15, 53b/4, 54b/6, 55a/5, 55a/6, 55a/12, 55a/13, 55a/15, 55a/21, 55b/3, 55b/9, 56b/7, 56b/7, 56b/13, 58a/16, 59b/5, 61a/3, 62b/21,

63a/10, 63b/8, 64a/10, 64a/11, 64a/11, 64a/12, 64a/13, 64a/14, 65a/2, 66b/14, 66b/18, 66b/19, 67a/8, 67b/13, 67b/14, 68a/9, 68b/17, 69b/6, 70a/13, 70a/13, 70b/12, 72b/10, 72b/17, 73a/17, 73a/20, 73a/21, 73b/11, 75b/20, 76a/2, 76a/7, 76a/8, 76a/12, 76b/9, 77b/14, 79a/7, 79a/9, 80a/8, 81a/3, 81a/15, 81a/17, 81b/6, 81b/11, 82a/8, 82a/11, 82a/13, 82a/14, 82a/19, 82b/3, 83a/2, 88a/19, 93b/20, 95a/13, 96a/8, 97a/4, 97a/11, 97a/13, 99a/12, 99a/14, 99a/19, 100b/7, 101a/4, 101a/8, 101a/14, 101a/16, 101a/18, 106a/10, 108a/5, 108a/7, 108b/2, 108b/16, 110a/1, 111a/18, 111b/1, 111b/2, 111b/17, 114b/11, 114b/12, 114b/15, 115a/6, 116a/9, 118a/18, 121b/17, 122b/11, 125b/21, 126a/8, 128a/16, 128a/17, 131b/5, 133a/14, 133a/21, 134a/3, 134a/11, 134a/14, 134b/13, 134b/14, 135b/15, 136a/18, 137a/2, 137b/5, 138a/13, 138b/15, 139b/21, 143a/1, 145a/7, 145a/11, 145a/19, 145a/20, 145a/21, 145a/21, 145b/2, 145b/9, 145b/12, 147a/4, 147b/21, *tā k.* 104b/2, 139b/19.

kibār: (Ar.) Büyükler, ulular. 110a/10, *biḥār-ı k.* 6a/5, *cezâyir-i k.* 143b/10, *enhār-ı k.* 28a/4, *enhār-ı k. ve şîgâr* 14b/10.

kibrît: (Ar.) Kibrit. 99a/8.

kibriyyet: (Ar.) Kükürt. *ḥammāmât-ı k.-i ‘acîbete* 58a/9.

kiçirek: Küçücük, ufacık. 21b/3, 24b/15, 26b/3, 26b/9, 27a/16, 27b/3, 28b/19, 30b/3, 32b/20, 33a/4, 34b/7, 37a/1, 37a/9, 37a/19, 37b/21, 38b/16, 38b/20, 39b/9, 39b/13, 40b/13, 40b/20, 41a/1, 42a/5, 42a/18, 42b/3, 42b/21, 43a/11, 44a/9, 45a/6, 46b/14, 51a/4, 54a/4, 54a/20, 56a/20, 56a/21, 56b/21, 58b/4, 60a/9, 60b/5, 60b/6, 60b/13, 61a/13, 61b/15, 63a/13, 64b/11, 64b/19, 65a/12, 66b/4, 67a/14, 67b/9, 75a/14, 78b/9, 79b/7, 80a/1, 83b/14, 84b/9, 85a/13, 88a/19, 90b/5, 96a/1, 96b/14.

kim: Hangi kişi anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir soru zamiri. 22a/11, 43b/14, 109b/18, 125b/21, k.-i 98b/16, 98b/16, 98b/16, 98b/16, 100b/17, 100b/17, 100b/17, 101a/20, 101a/21, 101a/21, k.-ine 55a/4, 55a/4, 55a/4, 55a/5.

kimse: Herhangi biri. bkz. kimesne. 21b/17.

kimesne: Kimse. bkz. kimse. 7a/3, 8a/8, 12a/21, 19a/1, 19b/7, 22b/3, 22b/18, 23b/15, 25a/14, 31a/7, 33a/15, 33a/18, 33b/6, 36a/8, 43b/4, 45b/1, 46a/15, 50b/18, 52b/3, 61a/13, 62a/6, 64a/1, 68a/15, 69b/12, 72b/1, 73a/15, 73a/21, 73b/1, 76a/11, 78b/9,

81b/11, 103b/20, 108b/4, 108b/5, 111b/3, 139b/20, 141a/4, 145a/20, 145b/8, 145b/9, 145b/14, 146a/3, 147a/4, 147b/6, k. idi 67b/14, k.-lerde 7b/14, k.-lerden 81b/21, k.-lere 81b/20, k.-lerün 118b/5, k.-nün 145b/13, k.-ye 57b/16, 69b/14, 77b/3, 81b/13, k.-yi 33a/19, 33b/5.

kireç: (<Far. gireç) Mermer, tebeşir, kireç taşı, alçı taşı gibi birçok taşın özünü oluşturan kalsiyum oksit [CaO]. k.-den 91b/7.

kiremîd: (Yun.) Çatıları örtmekte kullanılan, yan yana dizilerek suyu aşağıya geçirmeden dışarı akıtacak biçimde yapılmış, kızıl tprağın renginde, pişmiş balçık levha 58b/14, 73a/20, 73a/20, 82a/9, 125b/16, k.-i 73b/1, k.-den 75a/13, k.-i 73a/21.

kisrâ: (Ar.) Eski İnan hükümdarlarından Nuşirevan-ı Adil'in lakabı olup, kendisinden sonra gelenler de bu lakapla anılmıştır. *eyvân-ı k. ol-*. “ Dicle kıyısındaki Medayin şehrinde harabesi bulunan eski bir saray 130b/17.

kişi: İnsan, kimse, şahıs 10a/20, 52b/17, 81a/9, k.-nün 10a/19, 76a/1, k.-ye 50b/19.

kitâb: (Ar.) Kitap. 3a/2, k.-da 5b/6, k.-ı (b) 2a/13, k.-larda 11b/14, *k.-ı müsteṭâb* “güzel kitap” 2a/14, *k.-ü'l-işârât fi ma'rifetü'z-ziyârât* 145a/17, *ḥuṭbe-i k.-ı fezâ'il* 2a/15, *şâhib-i k.-ü'l-tavâli'* 56b/9.

kitâbet: (Ar.) Yazı yazma, bir maddeyi kurallarına uygun şekilde kaleme alma. *k. olun-* 17b/8.

ko-: Koymak, bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek. *ķ.-dı* 55b/3, 111b/2, 116b/20, 117a/2, 117a/3, *ķ.-dılar* 131b/9, *ķ.-duğları* 55b/7, 81a/14, *ķ.-madı* 111a/13, *ķ.-mayup* 45b/1, 111b/2, *ķ.-mazlar* 139b/20, *ķ.-mışdur* 14a/6, 49b/20, 106b/17, 131a/10, *ķ.-miş idi* 111a/2, *ķ.-mişlardur* 36a/16, 117b/13, *ķ.-rlar* 81a/15, 112a/19, *göme ķ.-rlar* 58a/5.

koķ-: Kokmak, koku çıkarmak. kokmak. *ķ.-ar* (göl) 12b/8.

kol: Bir şeyin ayıldığı bölümlerden her biri, dal, kısım. 8a/15, 124b/4, *ķ.-ı* 21a/12, *ķ.-ıyla* 21a/11, *ķ.-uñ* 8a/15, 8a/16, 138b/8.

kon-: 1. Konmak, koymak işine konu olmak. *ķ.-an* 81a/12, *ķ.-miş* 82a/21. 2. Kısa bir süre için bir yere yerleşmek, bir yeri yurt edinmek. *ķ.-up* 70a/10, 131b/6.

kop-: 1. Kopmak, yerinden ayrılmak. *q.*-up 102a/2. 2. (bir yerde) Yetişmek. *q.*-mışdur 31a/8, 46a/1, 61b/2, 78b/9, 84a/7, 97a/3, 97b/8, 129b/12, 135a/20, 133a/16, *q.*-mışlardur 69b/19, 126b/17.

kopar-: Koparmak, kopmasını sağlamak. *q.*-up 58a/5.

koparıl-: Koparılmak, koparmak işi yapılmak. *q.*-up 34a/17.

korın-: Kendini korumak, sakınmak. *q.*-urlar 81a/4.

koy-: 1. Bırakmak. 55b/1, 113b/5, 136b/3, *q.*-ar idi 145b/1, *q.*-up 3b/21, 55a/7, 55b/1, *q.*-up *gıt-*. 81a/11, 81a/13, 117b/1. 2. Bir yeri ya da bir şeyi diğerlerinden ayırmak. *nişān q.*-up 81a/9.

koyul-: Koyulmak, bir şeyin bir yere bırakılması, belli bir yere yerleştirilmesi. *q.*-sa 101a/15.

koyun: Geviş getiren, eti, sütü, yapağısı ve derisi için yetiştirilen evcil hayvan (Ovis Aries). 33a/19, 46b/8, *q.*-ın 33a/21, *q.*-larıçün 131a/4, *q.*-ların 68b/15.

kömür: Kömür. 111a/5.

köpek: Köpek [Canis Familiaris]. 32a/1.

köpri: Köprü. 19b/15, 20a/10, 28b/6, 50b/6, 97a/18, 100a/11, 100a/11, 112b/17, 142b/9, 143a/20, *k.*-ler 33b/20, 33b/21, 82a/10, *k.*-si 136b/7, *k.* başı 72a/12, *demir k.-nüñ* 13b/14.

köprü: Köprü. bkz. köpri. *k.*-de 50b/7, *keşfehān k.-si* 50b/6.

kör: (<Far. kūr) Görme engeli. *k.*-i 46a/13.

köşe: (<Far. gūşe) Birbirini kesen iki çizginin, iki düzlemin oluşturduğu açı, zaviye *k.*-si 38a/11, 38a/13, 38a/14, *k.*-sinde 76a/8, 82a/20, *k.*-ye 38a/15, *k.-i evvel* 38a/19, 38a/15, *k.-i sālīş* 38a/17, 38a/18, *k.-i sānī* 38a/17, *k.-i sāniye* 38a/16.

köşk: (<Far. kuşk) Bahçe içinde yapılmış süslü ev, kasır. 41b/4, 41b/3, *k.*-i 41b/11, *k.-üñ* 41b/4.

köy: (<Far. kūy) Köy. 12a/18, 12a/19, *k.*-de 34a/21, *k.*-dür 16a/6, 31a/7, 35a/20, 72a/4, *k.*-e 18b/3, 27a/12, 31b/11, 32a/9, 92b/16, *k.*-ler 18b/2, 18b/9, 27b/9, 39b/6, 42a/5, 46b/7, 47a/5, 48b/12, 49a/3, 66a/18, 64b/4, 95a/15, 98a/19, *k.*-lerden 101a/10, *k.*-leri 32a/3, 35a/20, 43b/17, 61a/17, 64b/11, 70a/3, 74a/2, 87a/3, 95a/15, *k.*-lerinden

27a/12, 31a/7, 34a/21, 92b/16. k.-lerdür 14b/3, 57a/5, k.-lerin 43b/19, k.-lerine 75b/10, k.-ün 72a/10, *nefs-i k.-lerinden* 72a/3, 72a/9, 92b/16, *yeni k.”yer adı”* 116a/11.

ķubbe: (Ar.) Yarım küre veya kümbetimsi yapılan bina damı. 25a/13, 55a/3, 55a/4, 55a/17, 74a/13, 120a/13, ķ.-dedür 131a/16, ķ.-nüñ 58a/9, 69b/11, 120a/13, ķ.-si 75b/13, ķ.-ye 120a/15, *ķ.-i ‘ālīye* 69b/10, *ķ.-i ħazrā* 1b/2, *ķ.-i maḥşer* 55a/4, *ķ.-i mi‘rāc* 55a/5, *ķ.-i mizān* 55a/4, *ķ.-i silsile* 55a/5.

ķubūr: (Ar.) Mezarlar, sinler. *ķ.-ı şühedā* 142b/1.

ķucaķla-: Kucaklamak, içine almak veya çepçevre sarmak, kuşatmak. ķ.-yup 124b/4.

ķuddūs: (Ar.) Temiz, pak. *ķikmetü’l-ķ.* 117a/4.

ķudemā: (Ar.) Eskiler, eski adamlar. *ķ.-yı müneccimīn* 63b/11.

ķuds: (Ar.) Kutsallık. 54b/8.

ķūh: (Far.) Dağ. *ķebel-i siyāh-ı k.* 24b/11.

ķuḥl: (Ar.) Göze çekilen sürme. *k. ma‘deni* 36a/7, 99a/4.

ķuhünduz: (Ar.< Far. kundüj) İç hisar, eski kale demektir. bkz. ķuhandaz. Bu isim birçok kale özellikle Buhara, Semerkand, Belh ve Nişāpūr şehirlerinin kalelerine de denilir. bkz. ķuhandaz. ķ.-ı 53a/3, 60a/12.

ķuhandaz: (Ar.< Far. kundüj). İç hisar. bkz. ķuhünduz ķ.-ı 35a/21. metinde bu biçimde harekeli

ķul: 1. Tanrı’ya göre insan, abd. 44a/21. 2. Köle. ķ.-ı 113b/17, 119b/18, 139b/13.

ķulak(ğ): Başın her iki yanında bulunan işitme organı. ķ.-ı 145b/15, ķ.-ın 145b/15.

ķulle: (Ar.) Dağ tepesi, kule. 55b/7, 55b/9.

ķulūb: (Ar.) Kalpler, gönüller. ķ.-ında 55a/6.

ķum: Kum. 126b/6, 126b/8, 145b/17, ķ.-a 27b/10, 46b/4, ķ.-dan 31b/19, ķ.-dur 89b/1, ķ.-ı (b) 86a/9, 86a/11, 126b/11, 126b/12, ķ.-lar 27b/13, ķ.-lardur 27b/12, ķ.-uñ 86a/10.

ķumlu: İçinde kum bulunan. 86a/8, ķ.-dur 133a/8.

ķumluķ: Kumsal. 143b/15, ķ.-dur 147a/3.

ķurā: (Ar.) Kōyler, kasabalar. ķ.-dan 110b/7, ķ.-ına 16b/16, ķ.-ında 14b/9, 18a/19, ķ.-ya 18b/4, ķ.-yı 44b/9, *ķ.-i buķarā* 80b/14, *bānyās ķ.-ında* 12b/15, *buķarā ķ.-sından* 87b/1, *mevzi'ü'l-ķ.* 77a/19, *ķeyzer ķ.-ındadır* 13a/13, *vādi'l-ķ.-da* 66b/14.

ķur'ān: (Ar.) Hz. Muhammed'e inen kutsal kitap. *ķ.-ı 'azīm* 34b/3, 34b/4, 141a/14, *ķ.-ı 'azīme* 27b/10.

ķurb: (Ar.) Yakın olma, yakınlık, yakın bulunma. 2a/8, ķ.-ı 22a/6, ķ.-ıdur 22a/6, ķ.-ına 20b/7, ķ.-ında 38a/1, 40a/11, 49b/6, 64b/9, 68b/11, 80a/18, 92a/7, 92b/16, 96b/14, 106a/10, 112a/10, 118b/9, 125a/6, 126a/4, 126a/11, 130a/12, 134a/2, 144b/6, 145b/11.

ķurbān: (Ar.) Allah'ın rızasına vesile olan şey. *ķ. kes-* 49a/13.

ķüre: (Far) Kuyumcu ocağı; demirci ocağı; maden ocağı. 70a/7, 141a/10, k.-dür 31a/4, 43a/19, 141a/9, k.-lerinden 31a/4, 141a/9, k.-nüñ 37b/6, k.-sine 110a/19, *ķ.-i ehvāz* 62b/15, *ķ.-i beyhaķ* 32a/8, *ķ.-i būs* 53b/7, *ķ.-i cüveyn* 31a/3, *ķüre ķ.-i dārābcird* 47b/12, *ķ.-i efāmiye* 110a/20, *ķ.-i erdeşir* 65b/5, *ķ.-i havrān* 48b/1, *ķ.-i ĥorāsān* 65b/15, *ķ.-i iştāķr* 14a/17, 112a/15, 147a/11, *ķ.-i kebīre* 71a/13, *ķ.-i sābūr* 14a/15, 97a/6, 123a/2, 141b/5, *ķ.-i semnūdiyye* 53b/5, *ķaleb ķ.-lerinden* 70a/6.

ķurı: Toprak, kara. bkz ķuru. ķ.-da 3a/9, ķ.-sından 104a/5, *ķ. yer* 45b/13.

ķurı-: Kurumak, akarsu, göl vb.nin suyu kalmanak. bkz. ķuru-. ķ.-yup 14a/16, *ķ.-yıķal-* 40a/1.

ķurit(d)-: Kurutmak, bazı sebze ve meyvelerin buharlaştırılmasıyla kuru bir duruma gelmesini sağlamak. ķ.-up 133a/11.

ķurtar-: Kurtarmak, bir canlıyı bir felaketten, tehlikeden veya zor durumdan uzaklaştırmak. ķ.-urdu 46a/13.

ķurtul-: Tehlikeli veya kötü bir durumu atlatmak. elinden ķ.-amadı “birinden kaçmayı başarmak” 33b/3.

ķuru: Kara bkz. ķurı. ķ.-dan 47a/11, 57a/17.

ķuru-: Kurumak, bir bitkinin suyunun çekilip cansız duruma gelmesi. bkz. ķurı-. ķ.-r 79a/9.

ķuķ: (Ar.) Kıst otu ve bu otun kökünden elde edilen ilaç [Costus]. 91a/5.

ķuşūr: (Ar.) Kasırlar. *ķ.-ı şerīfe* 58a/10.

kuş: Kuş. 23b/3, 23b/6, 23b/8, 23b/9, 110a/2, 111b/1, 111b/2, k.-lar 13b/16, 23a/20, 23b/1, 23b/5, k.-uñ 23b/5.

kuşak: Bele bağlanan nesne. *k.-lar ét-*. 101a/2.

kuşb: (Ar.) Dünya yuvarlağının ekvatorundan en uzak olan ve yer ekseninin geçtiği varsayılan iki noktasından herbiri. k.-ı 3b/5, k.-uñ 3b/9, k.-lar 3b/6, 3b/8, *k.-ı fālī* 110a/17, *k.-ı şimālī* 14b/8, 60b/10.

kuşr: (Ar.) Bölük, taraf. Mat. çap. 19a/15.

kuşvet: (Ar.) Güç, kudret, sağlamlık. *nerdbān-ı k.-i hayāliyye* 2a/20, *k.-i şu'ā* “Güneşten ve başka bir ışık kaynağından uzanan tel tel ışıklar”. 34a/9, *k.-i da'vā ét-*. 145a/20.

kuşy: 1. Derin çukur. bkz. kuşy. 109b/19, 109b/21. 2. Su katmanına varıncaya kadar kazılan, genellikle silindir biçiminde, çevresine duvar örülen, suyundan yararlanan çukur. 66b/18, 108a/1, 126a/9, 131a/5, k.-dan 66b/19, 66b/20.

kuşyruğ(ğ): Hayvanların çoğunda, gövdenin alt yanında bulunan, ourganın uzantısı olan uzun ve esnek organ. 114b/2, *kuşır k.-ı* 5a/13.

kuşy: 1. Derin çukur. bkz. kuşy. k.-dan 110a/1. 2. Su katmanına varıncaya kadar kazılan, genellikle silindir biçiminde, çevresine duvar örülen, suyundan yararlanan çukur. 67a/7, k.-dan 109b/20, k.-lar 64a/14, 123a/9, k.-lardan 87a/2, 116b/3, k.-lardandır 39a/11, 50a/16, 80b/1, 83b/2, 94b/9, 98b/7, 120b/12, 123a/3, 127a/16, k.-ları 36a/21, *yūsuf k.-sina* 43a/16.

kübrā: (Ar.) Daha (en, pek, çok) büyük olan. *gürgāncü'l-k.* 124a/14, *gürgenc-i k.-ya* 62b/8, 124a/16, *rūmiyye-i k. idi* 81b/14.

küçük(g): Boyutları, benzerlerinininkinden daha ufak olan, büyük karşıtı. 17b/11, k.-i 17b/11.

küffār: (Ar.) Kafirler, hak dinini inkar edenler. k.-a 117a/20, k.-dur 57a/19.

kül: Yanan nesnelere arta kalan toz. k.-i 111a/6.

küll: (Ar.) Hep, bütün, çok. 71b/9.

külliyeye: (Ar.) Bütünlük. *bi'l-k.* “bütün, bütüne.” 19a/3, 30a/16, 73a/20, 120a/7, 142a/5, 145b/4.

küllük: Çöplük, kül ve süprüntü atılan yer. 131b/6.

künüz: (Ar.) Hazineler. *k.-ı habāyā-yı havātır* 1b/10.

küre: (Ar.) Yuvarlak, toparlak. 3b/9, *k.-i arz* 3b/14, *k.ü'ş-şekil* 3a/10, *k.-ü'ş-şekl.* 3a/7, 3a/8, *nehr-i k.* 44b/19.

kürsî: (Ar.) 1. Oturulacak yüksekçe yer. 82a/13, 138a/19. 2. Göğün sekizinci katı. bkz. felek-i şevābit. 3b/4, *k.-sidür* 42a/15.

kütüb: (Ar.) Kitaplar. *k-i kadīme* 10b/2.

L

lâceverd: (Ar.) Koyu mavi, değeri bir süs taşı. *l. ma' deni* 23b/14, 44a/15.

laḳab: (Ar.) Bir kimseye kendi adından başka takılan ad. *l.-ı* 137a/4, *l.-ıyla* 81b/8, *l. vér-* 32a/20.

lākin: (Ar.) Ama, fakat, ancak, şu kadar var ki. 3a/8, 11b/14, 14b/11, 17b/7, 18b/12, 21b/8, 23b/14, 30a/3, 32b/16, 40b/1, 45a/21, 54a/13, 56b/13, 59b/7, 59b/20, 68b/3, 70a/14, 77b/7, 78b/5, 80a/16, 83a/19, 85a/5, 85b/21, 86b/14, 88a/3, 88b/16, 93a/11, 99b/5, 96b/19, 100a/12, 106b/6, 107a/1, 108a/18, 122b/9, 121b/13, 124a/21, 125b/20, 128b/16, 129a/3, 130b/5, 131a/9, 140a/21, 133a/8, 138a/12, 140a/11, 143a/10, 143a/15, 144b/18, 145a/12, 145a/15.

lām: (Ar.) Osmanlı alfabesinin yirmi altıncı harfi. *hareket-i l.* 63a/19.

lamaṭ: Geyiğe benzer bir hayvan. “Yazarın verdiği anlam.” 40a/2. (?)

laṭīf: (Ar.) Yumuşak, hoş, güzel, nazik. 58a/8, *l.-dür* 14b/15, 54a/12.

laṭīfe: (Ar.) İncelik. *l.-sini* 6b/6, *‘aḳabe-i l.-dür* 94b/12, 106a/8, *medīne-i l.-dür* 89b/13, 96a/15.

laṭīnî: (Ar.) Latinlerden olan. bkz. laṭīniyye. *l.-lerüñ* 82a/1.

laṭīniyye: (Ar.) Latinlerden olan. bkz. laṭīnî. *bilād-ı rūmiyye-i l.-lerden* 81b/19, *luḡat-ı l.* 81b/5.

lāyık: (Ar.) Yakışan, yaraşır, yakışık. 143a/1.

lāzım: (Ar.) Gerek. *l.-dur* 5b/8.

legz: (Ar.) Kafkasya'nın yerli halklarından lezgiler. bkz. legzî. 128a/16, *l.-e* 128a/15.

legzî: (Ar.) Lezgilerden olan. bkz. legz. 25a/18, 25a/19.

lehv: (Ar.) Oyun, eğlence, faydasız iş *mevâtin-i l. ü lu' b idi* 119a/16.

leţâfet: (Ar.) Güzellik *l.-i havâ* 103b/3.

levh: (Ar.) Yassı, düz, üzerine resim, yazı gibi şeyler yapılabilen nesne. *l.-i 'ilm-i kadîm* 1b/11.

leyl: (Ar.) Gece. *l. ü nehâr* “gece ve gündüz” 3b/11, 4a/19.

levn: (Ar.) Renk, boya; sıfat. *l.-i* 4b/4, 4b/7, 4b/10, 4b/13, 4b/18, 4b/21, 5a/3, 21b/16, 22a/3, 22a/4, *l.-ini* 22b/1, *l.-leri* 100b/19.

libâs: (Ar.) Esvab. 69b/15, *l.-ı* 69b/14, *l.-lar* 33a/15, *l.-ları* 89a/7.

libâslandur-: (Ar.+T) Giyindirmek *l.-a* 145a/21, *l.-dum* 145a/21.

lillâh: (Ar.) Allah için. 134a/18.

lîmân: (Yun.) Gemilerin barınarak yük alıp boşaltmalarına, yolcu indiri bindirmelerine uygun kuruluşları olan doğal veya yapay sığınak. *l.-ı* 46b/9.

lîmânluk(ğ): (Yun.+T) Liman gibi kullanılan yer *l.-ı* 55b/18.

lisân: (Ar.) Konuşulan dil. *l.-ı* 41b/8, 41b/9, 58b/1, *l.-a* 41b/9, *l.-ı fârsî* 56b/5, 98a/21, 98a/12, 141a/6, 146a/4, *l.-ı hindî* 87b/9, *l.-ı 'ibrânî* 41b/9, 41b/9, *l.-ı şer'* “kurallı dil, coğrafya terimi olarak” 3b/4, *l.-ı 'avâm* 7a/18, *fireng l.-ında* 87a/7.

lu' b: (Ar.) Oyun, eğlence. *mevâtin-i lehv ü l. idi* 119a/16.

luğat: (Ar.) 1. Kelime, söz. 145a/16. 2. Her milletin konuştuğu dil ve bu dilin her kelimesi. 3. Sözlük. *l.-da* 46b/2, 105a/11, *l.-larına* 81b/3, 81b/5, *l.-ı 'acemiyye* 53a/16, 132b/21, *l.-ı ağıriyye* “Yunanca” 81b/3, *l.-ı berberiyeye* 131b/16, *l.-ı fârsî* 36a/4, *l.-ı 'ibrâniye* 24a/2, 103b/16, *l.-ı kıbtîyye* 115a/14, *l.-ı laţîniyye* 81b/5, *l.-ı süryâniyye* 134a/16, *fireng l.-ında* 81b/9, *tebelbül-i* 141a/21, *tebelbül-i l.-uñ* 41b/1, *l.-ı yehūd* 73b/20.

luşş: (Ar.) Hırsızlık. *l.-uñ* 118b/3.

lü'lü': (Ar.) İnci. *mağaş-ı l.* 106b/5.

lüşüş: (Ar.) Hırsızlar. *kaşrû'l-l.-a* 32a/6.

M

mā: (Ar.) Su. 3a/8, m.-dan 145b/3, m.-yı 3a/11, *berrü'l-m. ol-*. 56b/7, *kerhatü'l-m.* 123b/14.

mābeyn: (Ar.) İki şeyin arası, ara. 66a/6, m.-i 8a/13, 9a/5, 11a/8, 11a/14, 12a/9, 21a/12, 22b/10, 22b/15, 25b/6, 27a/10, 27a/10, 27a/11, 27b/5, 28b/1, 28b/4, 28b/5, 30a/13, 30a/15, 30b/3, 30b/12, 31a/10, 31a/21, 32b/11, 33b/10, 35a/14, 35b/21, 36a/17, 36a/18, 37a/4, 37b/5, 37b/13, 38b/18, 39a/11, 39a/12, 39a/13, 41a/5, 44b/16, 45a/4, 45b/19, 46b/15, 47a/10, 50a/9, 50a/11, 50a/12, 52a/12, 52a/13, 54a/3, 54a/3, 55b/19, 56b/17, 57b/7, 60b/7, 62a/16, 63b/6, 66a/6, 68b/11, 70a/15, 70b/4, 77b/1, 71b/18, 73a/10, 73b/7, 74a/19, 74b/9, 76a/17, 77b/9, 78b/5, 78b/6, 79b/2, 79b/4, 79b/17, 86b/8, 89a/3, 89a/13, 91b/6, 91b/21, 93a/17, 94b/7, 97b/3, 99b/2, 99b/2, 101b/8, 103b/19, 106b/7, 112b/11, 128b/1, 136b/14, 136b/19, 137b/2, 143b/20, 143b/20, 144a/3, 146b/17, m.-inde 101a/6, m.-inde 3b/9, 4a/11, 5b/10, 5b/12, 6a/4, 7a/1, 7a/5, 7b/21, 8a/16, 9b/19, 10a/4, 12a/14, 13b/4, 13b/8, 14a/2, 14b/11, 16b/10, 16b/19, 17a/8, 17b/2, 17b/3, 19a/15, 20a/18, 20b/16, 21a/16, 21a/21, 21b/8, 22b/10, 27a/9, 27a/14, 27b/9, 27b/11, 28b/13, 29b/18, 29b/19, 32b/4, 34b/9, 37a/18, 37b/21, 39b/13, 39b/19, 41a/3, 41a/4, 41a/9, 43a/4, 43b/8, 43b/12, 44a/9, 46a/21, 48b/11, 48b/21, 50a/15, 51b/16, 52a/4, 53a/10, 53a/14, 56a/5, 57a/10, 57a/16, 59b/10, 61a/17, 61a/21, 61b/9, 61b/11, 62a/12, 62a/14, 62a/21, 62b/12, 63a/1, 65a/8, 66a/19, 66b/14, 67b/6, 67b/18, 68a/18, 68b/8, 69a/11, 69a/12, 70b/2, 71a/1, 71b/10, 71b/11, 72b/9, 84a/16, 84b/4, 85a/15, 85b/5, 85b/8, 86a/3, 86a/4, 86b/17, 86b/21, 87a/21, 88b/1, 90a/7, 90a/16, 90b/6, 90b/15, 91a/16, 94b/8, 94b/11, 95b/2, 96a/1, 96a/17, 97a/2, 98a/7, 98a/18, 101b/12, 101b/15, 101b/18, 102a/11, 103b/18, 104a/3, 104a/7, 105a/18, 105b/15, 106a/8, 107a/12, 107a/19, 107b/10, 108b/11, 109a/16, 109a/21, 108b/1, 109a/10, 109b/1, 111b/6, 113a/7, 113a/12, 113b/11, 118b/4, 117b/13, 118a/1, 118b/10, 119a/1, 119a/14, 119a/15, 119b/16, 121b/8, 121b/21, 123a/8, 123b/9, 124a/4, 124b/2, 124b/7, 124b/10, 124b/17, 124b/20, 125a/21, 125b/10, 127a/10, 127a/14, 127b/5, 127b/9, 128b/16, 129b/18, 130a/20, 130b/1, 130b/4, 132a/21, 133a/20, 133b/3, 133b/10, 135a/15, 135b/7, 136b/9, 136b/18, 137a/12, 138a/4, 140a/15, 140b/7, 141a/3, 141a/20, 142a/6, 143a/12, 143a/20, 143a/21, 143b/15, 144b/1, 144b/14, 147a/11, 146a/19, m.-indedür 4b/7, 4b/21, 5a/3, 5a/19, 8b/11, 12a/5, 13b/11, 15b/21, 37a/20, 38a/13, 50a/10, 50b/3,

57a/11, 61a/7, 64a/11, 69a/7, 69b/5, 71b/18, 80b/6, 86a/1, 94a/11, m.-inden 7a/11, 18a/18, 18a/20, 25b/4, 42b/7, 132b/17, 134b/5, m.-ine 24b/20, 24b/21, 25b/13, 55b/2, 105a/19, 134b/4, m.-ini 9a/4, 23a/9, 38a/18, 77a/9, 90b/21, 111a/11, 138a/4, 138a/5, m.-leri 5b/17, 50b/3, 70b/8, 111a/10, 135b/4, m.-lerinde 40a/19, 65b/3, 93b/2, 115b/6, 118b/7, 122a/1, m.-lerinden 7a/21.

mādde: (Ar) Madde, duyularla algılanabilen, bölünebilen, ağırlığı olan nesne. m.-si 31b/20, *altun ve gümüş ve bakır m.-leri*, 39a/20, *gümüş m.-i* 37b/12, 38a/1, *hışnü'l-m.* 35a/4, 35a/5, *kuhl m.-i* 36a/7.

ma' den: (Ar.) Bir nesnenin çıktığı ve bulunduğu yer. m.-i 87a/8, 94a/17, 94a/18, 106b/6, 141b/9, m.-idür 57b/20, m.-leri 74a/16, 99a/4, 100b/10, 111a/7, 121a/18, 125b/11, 146b/7, m.-leridür 7a/1, *m.-i enbiyā* 4b/15, *m.-i evliyā* 4b/15, *m.-i fuḫalā* 142b/21, *m.-i za'ferān* 59a/2, *billūr m.-i* 44a/15, *demür m.-i* 53b/18, 66b/9, 136a/19, *envā' i m.-i zeheb* 87b/16, *göz boncuğı m.-i* 94a/18, *lāceverd m.-i* 23b/14, 44a/15, *nişādur m.-i* 43a/20.

ma' dūd: (Ar.) Sayılı, sayılmış. m.-dur 128b/16, *senā-yı ğayr-ı m.* 1b/3.

mağāra: (Ar.) İn, mağra. 25a/10, 43a/21, 55a/17, m.-da 25a/10, 43b/2, m.-lar 31b/18, 66b/17, m.-lara 101b/1, m.-larda 31b/19, 31b/21, m.-ları 145a/4, m.-nuş 43a/21, 43b/1, m.-ya 43b/4.

mağaş: (Ar.) İnci çıkarılan yer. *m.-i lülü* 106b/5.

mağfiret: (Ar.) Allah'ın kullarının günahlarını bağışlaması. 2a/3.

mağnāṭis: (<Ar. miḳnāṭis) Demiri çekme özelliği taşıyan veya sonradan bu özelliği kazanan her türlü madde. *ḫacer-i m.* 136a/20.

mağrib: (Ar.) Batı. 9b/4, 23b/19, 93b/12, 108a/10, m.-de 15a/18, 22b/12, 113b/16, m.-den 113b/19, m.-idür 116a/5, m.-e 6b/1, 6b/13, 7b/18, 10a/3, 10a/7, 19a/9, 21a/15, *m.-i aḳşā* 6a/15, 12a/5, 15b/1, 79a/17, *m.-i evsaṭ* 57b/2, *aḳşā-yı m.-de* 22b/6, 123a/14, *bilād-ı m.-de* 22b/5, 119a/18, *bilād-ı m.-den* 108b/16, *ıraq-ı m.* 57b/4, *müdü-i m.-üṭ* 110a/13, *rāst-ı m.-e* 15a/8.

mağriben: (Ar.) Batıda olan, batıdaki. 8b/1, 8b/6, 9b/16, 9b/17, 10a/8, 10a/16, 10b/20, 11b/10, 15a/9, 16a/10, 18a/7, 20a/21, 20b/9, 20b/3, 20b/4, 20b/5, 25b/12, 51a/17, 128b/5.

- māh:** (Far.) Kamer, ay. m.-uñ 130a/12, *m.-ü'l-başra* 130a/14, *m.-ü'l-kūfe* 130a/13.
- maḥāfete:** (Ar.) Korku, korkma. *mevzi'-i m. ol-* 131b/17.
- maḥalle:** (Ar.) Bir şehir veya kasabanın, bölündüğü kısımlardan her biri. 66a/4, m.-dür 91b/14, 129a/15, 125b/4, 139a/21, 139b/2, 139b/3, 140b/10, m.-ler 67b/5, m.-nüñ 84b/1, m.-si 120b/7, m.-ye 80b/16, m.-yi 66a/4, *m.-i 'azīme* 50a/1, 48a/17, 132a/5.
- maḥbūs:** (Ar.) Bir yere kapatılmış. *m. ol-* 61a/6.
- maḥdūd:** (Ar.) Sınırsız. *ḥamd-i nā-m.* 1b/2.
- maḥfūz:** (Ar.) Korunmuş, gözetilmiş. m.-dur 40a/12, m. idi 68a/11.
- māhir:** (Ar.) Maharetli, hünerli, elinden iş gelir, becerikli. m.-lerdür 101a/3, 113b/8, m.-ler idi 81a/21.
- maḥlūḳāt:** (Ar.) Yaratılmış şeyler, canlılar, yaratıklar. *ḥālīk-ı m.-a* 1b/6.
- maḥmiyye:** (Ar.) (muhafazalı) Büyük şehir. *m.-i edrene* 117b/4.
- maḥmūm:** (Ar.) Hümmaya, sıtmaya tutulmuş, sıtmalı olan; ateşli. *m. ol-* 126a/1.
- ma' hūd:** (Ar.) bilinen. *m. ol-* 81a/9.
- maḥrec:** (Ar.) Kaynak. m.-i 17a/16, 17b/8, 18b/8, 19a/11, 19b/4, m.-inden 17b/9, 19a/11, 19b/4, m.-inüñ 19a/21.
- maḥrūm:** (Ar.) İsteddiğini, dilediğini elde edemeyen. *m. ḳal-* 52b/5, 52b/9.
- maḥşūl:** (Ar.) Husul bulan, hasıl olan, meydana gelen şey. m.-i 12a/20.
- maḥşer:** (Ar.) Toplanılacak yer; kıyamette ölülerin dirilip toplanacakları yer. *ḳubbe-i m.* 55a/4.
- maḥz:** (Ar.) Halis, katıksız, sade; tam, aslı. *i' tilā-i m.-ı ḥayāl* 2a/21.
- maḥzen:** (Ar.) İçinde eşya saklanacak yer; yer altı, bodrum. m.-idür 118b/1, m.-lerde 103b/3, m.-lerinde 118a/6.
- mā'ī:** (Ar.) Suya ait, su ile ilgili. *m.-i ma' mūdiye* “vaftiz suyu” 29b/11, *berrü'l-m.-de* 15b/9.
- ma' išet:** (Ar.) Geçinme, geçiniş, dirlik, geçinmek için lüzumlu olan şey. m.-leri 89a/7.
- maḳābir:** (Ar.) Mezarlar. 145b/10, m.-i 47a/18, 67a/2, *m.-i medīne* 106a/14.

maḳām: (Ar.) Durulan, durulacak yer; durak. m.-da 63a/7, m.-dan 134a/15, m.-ı idi 57b/4.

maḳāmāt: (Ar.) Makamlar. 134a/3.

maḳarr: (Ar.) Karargah, paytaht, başkent. m.-dur 51a/9, 82a/8, *m.-ı mülūk-i zenc idi* 120b/21, *m.-ı selāṭīn-i kilān* 53b/12.

maḳbūr: (Ar.) Kabire konulmuş, gömülmüş. m.-dur 120a/15.

maḳhūr: (Ar.) Kahrolmuş, bozguna uğratılmış, yenilmiş. *m. ol-* 114a/1.

maḳşad: (Ar.) Kast olunan, istenilen şey. *m.-ı aḳşā-yı ‘ālim* 126b/15.

maḳşūd: (Ar.) İstenilen şey, istek. *m. olın-* 5b/9.

maḳşūre: (Ar.) Camilerde etrafı armaklıklı yüksek yer. 114a/11, m.-leri 75b/12.

maḳtūl: (Ar.) Katledilmiş, öldürülmüş. 126b/14.

māl: (Ar.) 1. Bir kimsenin tasarrufu altında bulunan değerli ve gerekli şey; varlık, servet. 18b/20, 51b/3, 52b/3, 52b/9, 142a/3, m.-ı 87a/3, m.-ını 14a/6, 19a/1. 2. Tüccar eşyası. *beytü’l-m.* “devlet hazinesi” 76a/6. 3. Büyükbaş hayvan. m.-ı 139a/5, m.-ı 138b/1, *m.-ı ‘azīm* 138a/21.

mālik: (Ar.) Sahip, bir şeye sahip, bir şeyi olan. *m. ol-* 90a/13, 119b/19, 122b/12, 130b/15, *mūṭā-yı m.-i şāriḫī* 129b/5.

ma‘lūm: (Ar.) Bilinen, belli. 7a/8, 145a/16, m.-dur 41a/11, 106a/9, *m. ol-* 3a/7, 5b/8, 5b/14, 5b/17, 5b/18, 82b/2, *ḡayr-ı m.-ü’l-ḫāl* 11a/20.

ma‘mūr: (Ar.) Bayındır. bkz. ma‘mūre. 19b/6, 26a/9, 68b/11, 71a/17, 74a/2, m.-dur 26b/10, 30b/13, 37b/8, 114a/16, *m. ét-* 43b/19, 54b/14, 111a/1, 116b/19, *m. eyle-* 75b/20, *m. idi* 63b/10, 64b/5, *m. ol-* 3b/18, 4a/8, 54b/15, *mevzi’-i m.-dur* 132a/12.

ma‘mūre: (Ar.) Mamur olan yer, insan bulunan, bayındır yer; şehir, kasaba. bkz. ma‘mūr. 3b/21, 4a/4, 4a/7, m.-dür 63b/11, m.-nüḡ 64b/16, m.-ye 11a/17, *m.-i arz* 40a/19, *cezayir-i m.* 5a/7, 7a/10, 11b/12, *fi’l-m.-i* 1b/17. *ḳal‘a-i şaḡīre-i m.* 117b/11, *ḳaşaba-i m.* 117b/16, *medīne-i m.* 131b/4, *medīne-i m.-dür* 89a/2, 116a/7, 124b/10, *nāḫiye-i m.-dür* 124b/2, *nihāyet-i m.-de* 14b/8.

ma‘mūriyye: (Ar.) Mamurluk, bayındırlık. *mā-i m.* 82a/13, 82a/13, *‘uzbetü’l-m.* 56b/6,

ma‘nā: (Ar.) Anlam. m.-ları 31b/16, m.-sı 11b/13, 30a/10, 31b/9, 35a/12, 49a/20, 54b/10, 56a/1, 71b/9, 71b/11, 74a/11, 77a/19, 81b/8, 88a/6, 92a/8, 102a/14, 105a/15,

113b/6, 117a/4, 122a/5, 123b/13, 123b/21, 128b/12, 131b/16, 132b/21, 133a/6, 141b/18, 146a/5, m.-sınadur 132a/14.

māni': (Ar.) Engel. m.-dür 13a/21.

mantar: (Yun.) Mantarlardan, içinde zehirlileri de bulunan, silindir bir gövde ve üst tarafı şapka biçiminde olan ilkel bitkilerin genel adı [Fungi]. 48a/17, 101b/2.

manṭıḳ: (Ar.) Gerçeği ararken yapılan zihinsel muamelelerden hangilerinin doğru ve hangilerinin yanlış yola çıktığını gösteren bilim. m.-da 81a/20.

maraz: (Ar.) Hastalık. m.-ına 34b/1, m.-ından 46a/13.

ma'rifet: (Ar.) Bilme, biliş. *m.-i't-tüccār-i baḥrū'l-Muḥîṭ* 2b/10, *m.-ü'l-ber-baḥîrât* 2b/13.

marîz: (Ar.) Hastalıklı, sayrı 46a/5, *m. ol-* 58a/1.

ma' rûf: (Ar.) Herkesçe bilinen, tanınmış, belli. bkz. ma' rûfe. 13b/7, 13b/19, 71b/17, m.-dur 25a/9, 54a/13, 54a/21, 54b/2, 54b/7, 68a/4, 68b/4, 67b/17, 67b/21, 71a/4, 77b/21, 78b/15, 78b/17, 80a/4, 80a/9, 83a/6, 84b/1, 88a/9, 93a/3, 93b/12, 97b/17, 99b/10, 99b/16, 105b/21, 107b/5, 108a/5, 111b/20, 118b/16, 124b/18, 134a/8, 137a/2, 142b/2, m.-lardur 16b/4, 67b/11, 118a/15, m. ol-. 14a/15, 45a/10, 60a/15, 61b/5, 64a/21, 68a/13, 80a/8, 88a/13, 111b/11, *cebel-i m.-dur* 24a/4, *ıḳlîm-i m.-dur* 134a/11.

ma' rûfe: (Ar.) Herkesçe bilinen, tanınmış, belli. bkz. ma' rûf. m.-dür 97a/5, 123b/11, 144b/7, *'ayn-ı m.-dür* 107b/8, *cezîre-i m.-dür* 63a/16, 63b/1.

maşṭakî: (Ar.) Sakız. 134b/13, *şecer-i m.* 121b/6.

maşrıḳ: (Ar.) Doğu. 21a/10, 21b/2, 23b/20, m.-a 17a/5, 17b/21, 24b/19, m.-dan 7b/17, *m.-ı âf-tâb-ı emân-ı halk* 2b/4.

maşrıḳan: (Ar.) Doğuda, gün doğusu tarafından. 7a/17, 8b/5, 9b/2, 9b/9, 9b/10, 11b/9, 17b/20, 18a/1, 18a/5, 18a/6, 18a/7, 25a/1.

maşrıḳî: (Ar.) Şarka doğuya mensup, doğu ile ilgili. 101a/7.

maṭla': (Ar.) Doğacak yer. *m.-i envâr-ı istiḥkāk* 2b/4.

maṭlab: (Ar.) Talep olunan, meram, maksat, istenilen şey, istek. *m.-ı â'lâ-yı benî âdem* 126b/15,

māverā: (Ar.) Ard, geri, bir şeyin ötesinde, arkasında bulunan. 71a/13, 71b/1, 71b/5, m.-si 88b/19, 88b/19, m.-sında 58b/9, 93b/3, 98b/1, *m.-i nehr* 41a/7, 42a/9, 43a/19, 44a/6, 60a/11, 84b/11, 88b/13, 89b/18, 93b/4, 94b/4, 98b/2, 109b/10, 110b/21, 111a/4, 140b/19, 142a/5, 143b/3, *m.-ü'n-nehr* 43b/16, 60a/19, 132b/7, 143b/12, *m.-i nehr-i ceyhūn* 96b/9, *m.-i seyhūn* 51a/1, *aḡṣā-yı m.-i nehr* 139b/4, *bilād-ı m.-i enhār* 110b/11, *bilād-ı m.-ü'n-nehr* 71b/13, 72b/15.

māyide: (Ar.) Üzerinde yemek bulunan sofrası. m.-si 68a/11.

maymūn: (<Ar. meymūn) Dört ayaklı, iki ayağı üzerinde de yürüyebilen, ormanda toplu olarak yaşayan, kuyruklu hayvan. 101a/18, 101a/18, *m. ve ḡinzīr eyle-* 40b/15, *aḡ m.-lar* 79a/10.

māzmūme: (Ar.) Zamme ile, ötre ile okunan, ötreli. *m. ol-* 116b/12, *ḡurūf-ı m.-nüḡ* 122a/3.

me' āric: (Ar.) Çıkılacak yerler, merdivenler. *m.-i menāḡıb-ı salṡanat* 2a/19.

meclis: (Ar.) Oturulacak yer. 54b/7.

mecma': (Ar.) Toplanılacak yer. m.-idür 66a/13, *m.-i fūḡahā* 44a/1, *m.-ü'l-emṡāl* 139b/1.

mecmu': (Ar.) Toplanmış, bir araya getirilmiş şey, tüm. 60a/19, m.-ı 38b/11, 40a/13, 119a/2, m.-ında 116b/13, *m.-ı bilād-ı ṡāṡ* 40b/11.

mecūs: (Ar.) Zerdüşť dininde bulunan halk; Ateş tapanların baḡlı buldukları din. 98b/16, m.-dur 87b/17, m.-uḡ 30b/13, *dīn-i m.-da* 35b/20.

mecūsī: (Ar.) Ateş tapan kimse. *m. ēt-* 29b/15.

medāric: (Ar.) Yollar. *m.-i meḡāsīn-i menāḡıb-ı 'azamet* 2a/20.

medāris: (Ar.) Medreseler. 58a/10.

medāyin: (Ar.) Şehirler. *m.-i kisrā* 84b/9, *sābāṡü'l-m.* 84b/11.

medd: (Ar.) 1. Kabarma. 7b/2, 7b/2, 7b/3, 19a/17, 57a/14, 119a/6, 119a/8, *m. ü cezr* "gelgit" 15b/10, *m. yevmi* 7b/7. 2. Bir harfi ve özellikle elifi çekme. m.-i 129a/7.

meded: (Ar.) Yardım olmaksızın. *bilā-m.* 1b/4.

medfūn: (Ar.) Gömülmüş. m.-dur 14a/7, 82a/19, 126b/14, *m. ol-* 117a/16.

medḡ: (Ar.) Övme, birinin iyi şeylerini söyleme. m.-inde 14b/13, *esbāb-ı m.-i* 14b/13.

mefāze: (Ar.) Çöl, sahra. m.-de 118b/19, *m.-i ħorāsān* 109b/15, *m.-i ħulzüm* 83a/7, *ṭaraf-ı m.-de* 123b/1.

medīne: (Ar.) Şehir. 14b/9, 36b/12, 51b/12, 70a/15, 99b/14, 101a/13, 113a/6, 118a/4, 120b/11, 122a/11, 123b/11, 127b/13, 129a/10, 129a/12, 130b/17, 131b/8, 138a/18, 139a/9, 140a/21, 141a/9, 143a/2, 143a/15, 146b/18, 147a/20, m.-de 139b/20, 141a/7, 142b/5, 143a/8, 147a/5, m.-dür 56b/16, 57b/12, 71a/5, 72b/6, 72b/9, 74b/15, 76a/15, 78a/11, 78b/17, 79a/18, 80a/1, 80a/21, 85b/16, 82b/6, 83a/1, 83b/20, 84a/13, 84b/4, 84b/21, 85a/20, 85b/2, 85b/5, 85b/13, 86b/13, 86b/21, 87a/9, 87b/10, 88b/9, 88a/15, 88a/16, 89b/10, 90b/5, 91a/16, 91b/2, 93b/3, 94b/4, 95a/7, 98a/14, 98b/14, 99b/4, 100a/16, 100a/18, 101b/12, 101b/19, 102b/8, 102b/13, 102b/16, 103a/4, 103a/8, 103a/11, 103a/15, 103a/20, 104a/4, 104a/10, 104a/19, 104b/14, 104b/18, 105a/2, 108a/10, 109a/13, 109b/11, 110a/5, 110b/14, 112a/2, 112a/5, 112a/8, 112a/12, 112a/13, 112a/15, 112b/4, 112b/9, 113a/15, 113b/2, 113b/4, 114a/8, 114a/15, 115b/12, 115a/5, 115b/8, 116a/13, 116b/2, 116b/7, 118a/1, 118a/17, 118b/4, 118b/14, 118b/20, 119a/6, 119b/4, 120a/4, 120a/7, 120a/9, 120a/18, 120b/17, 122b/7, 122b/18, 122b/21, 123a/11, 123a/13, 123a/14, 123a/16, 123a/18, 123a/21, 123b/2, 124a/1, 124a/11, 124a/16, 125a/3, 125a/6, 125b/16, 125b/20, 127a/3, 127a/6, 127b/9, 128a/2, 128a/8, 128a/20, 128b/3, 128b/14, 129a/12, 129a/17, 129b/11, 129b/14, 129b/5, 130a/12, 130b/1, 130b/3, 130b/12, 132a/14, 132a/18, 132a/21, 132b/16, 133b/9, 133b/12, 133b/21, 134a/7, 135a/13, 135a/20, 135b/4, 136a/14, 136b/1, 136b/10, 137a/7, 137a/10, 137a/10, 137a/11, 137a/12, 138a/11, 138a/17, 138b/3, 139a/3, 139a/8, 139a/15, 139a/18, 139b/4, 139b/12, 140a/13, 140a/15, 140b/11, 140b/15, 140b/20, 141a/4, 141a/8, 141a/13, 142a/11, 142b/3, 142b/8, 142b/16, 142b/19, 143a/7, 143a/12, 143a/14, 143a/19, 143b/4, 143b/19, 144a/2, 144a/15, 144a/19, 144b/6, 144b/9, 145a/2, 145b/19, 146a/9, 146a/12, 146b/5, 146b/14, 146b/21, 147a/11, 147a/13, 147a/16, 147b/18, 147b/21, m. idi 80a/11, 111a/9, 115a/12, 130b/13, 143b/16, m.-ler 99a/9, 100b/10, m.-leri 71a/13, m.-leridür 67a/17, m.-lerinden 130b/1, 136a/14, 146a/11, m.-lerine 127a/18, m.-leri ol-. 113b/15, 143a/1, m.-lerinüj 122a/4, 125a/3, m.-lerüj 115b/17, m.-nüj 71a/3, 85b/6, 91b/1, 95b/8, 96a/12, 98b/3, 101b/15, 113b/21, 116b/15, 120a/20, 120b/7, 121a/7, 121b/14, 122a/1, 122a/3, 122a/12, 122a/13, 123a/5, 124a/13, 128b/4, 130b/13, 131a/14, 133a/1, 135a/3, 136a/20, 136b/20, 147a/5, 147a/20, m.-si 104a/2, 109a/6, 133b/5, m.-sidür 56b/4, 88a/14, 94a/21, m.-

sine 92b/10, m.-sinün 138b/20, m.-ye 84b/12, 113a/3, 113b/15, 129a/11, 136b/5, 138b/7, m.-yi 70a/11, 109a/3, 110a/8, 110a/12, m. *ét-* 113b/20, m. *ol-* 106a/4, m.-i *‘āmire* 95b/19, m.-i *‘azīm* 65a/20, m.-i *‘azīme* 51a/13, 51b/13, 66a/12, 66a/18, 68b/13, 70b/12, 82a/7, 82b/14, 93b/9, 97b/15, 113a/20, 113b/13, 114a/2, 116b/13, 121a/18, 121b/2, 128b/21, 135a/16, m.-i *‘azīme idi* 122a/17, 144b/17, m.-i *‘azīme-i ḳadīme* 100a/7, m.-i *‘azīmetü’l-ḳadr* 74b/5, m.-i *‘azīme-i meşhūre* 82a/5, m.-i *‘azīme ol-* 66a/5, m.-i *‘azīme-i şaḥīhetü’l-türāb* 123a/2, m.-i *bāb* 92a/14, m.-i *bābil* 17b/15, m.-i *bānyās* 97b/9, m.-i *beled* 17b/21, m.-i *benādıḳıyye* 10a/17, m.-i *celīle* 72a/18, 84b/18, 85a/15, m.-i *celīle ü ‘āmire ü āhile* 108a/15, 106b/19, 127b/17, 131a/19, m.-i *celīle-i ḳadīmetü’l-binā* 60b/14, m.-i *celīle-i keşīretü’ş-şecār* 109a/2, m.-i *celīle-i mu‘zzama* 64b/14, m.-i *ezeliyye* 48b/2, m.-i *fās* 110a/12, m.-i *fır‘avn* 137a/14, m.-i *fır‘avn idi* 107b/16, m.-i *ḥamdān* 20b/17, m.-i *ḥarābe* 12b/18, 20a/13, 131a/3, 140a/18, m.-i *ḥükemā* 37b/12, m.-i *ḥasene* 111a/1, 122b/15, 127b/1, 132b/20, 134a/5, 134b/17, 135a/5, 135a/10, 138b/6, 142b/20, 146b/1, m.-i *ḥaşīne* 66a/8, m.-i *ḥaşīne-i tayyibetü’l-havādār* 103b/2, m.-i *işfahān* 97a/4, m.-i *islāmiyye* 48a/14, 126b/4, m.-i *ḳadīm* 97a/8, m.-i *ḳadīme* 35a/2, 38b/2, 68b/6, 69a/18, 70a/9, 75a/21, 89a/18, 91a/18, 91b/5, 92b/12, m.-i *ḳadīme idi* 79b/17, 102a/20, 103b/9, 110a/18, 127b/12, 129a/3, 129a/8, 129a/19, 133a/6, 142a/18, 142b/12, m.-i *ḳadīme-i meşhūre* 69b/2, m.-i *tü’l-ḳahr* 117b/13, m.-i *ḳaytgürā* 20b/18, m.-i *kebīre* 70b/3, 76b/21, 84a/16, 88b/3, 101a/10, 102b/19, 106a/17, 111b/18, 115a/14, 118b/17, 122a/21, 130b/9, 136b/21, 143b/13, 144a/7, 144a/12, 146a/14, m.-i *kebīre idi* 130b/18, m.-i *kebīr-i musavver idi* 80a/16, m.-i *kebīre-i keşīretü’l-‘ulemā idi* 103b/14, m.-i *kilān* 53b/11, m.-i *laṭīfe* 89b/13, 96a/15, m.-i *ma‘müre* 89a/1, 116a/7, 124b/10, 131b/4, m.-i *meşhūre* 77a/18, 83b/12, 90a/7, 97a/2, 99b/18, 100a/4, 112b/1, 121a/6, 121b/12, 122b/3, 124a/7, 125a/13, m.-i *meşhūre-i müsevvere* 60a/3, m.-i *metīne* 117b/6, m.-i *mezbüre* 117b/16, m.-i *muḥdese* 89b/5, 97a/9, 106a/1, 106b/12, 111a/16, 120a/19, 122a/8, 131b/14, 133b/15, m.-i *muḥdese-i islāmiyye* 110a/8, m.-i *mūḳān* 138a/12, m.-i *mutavassıta* 98b/11, m.-i *münbasıt* 35a/12, m.-i *münevvere-i müsevvere* 135b/7, m.-i *müsevvere* 133a/20, 136a/11, 138a/3, m.-i *müsevvere-i münevvere* 131a/11, m.-i *müştemel* 115b/16, m.-i *ü’n-nehreyn* 61b/12, m.-i *nīl* 17b/16, m.-i *nīnevā* 138a/8, m.-i *resül* 106a/13, m.-i *rīderāḳün* 128b/11, m.-i *rūmiyye-i ‘azīme idi* 82b/9, m.-i *şagīre* 68a/6, 71a/7, 71a/8, 74a/19, 74b/9, 75a/6, 77a/15, 77b/17, 78a/2, 80b/18, 83a/16, 84a/3, 84a/6, 87b/19,

90a/10, 90a/17, 96a/20, 96b/17, 97a/17, 97b/3, 98b/7, 100a/20, 100b/3, 103a/16, 104a/16, 105a/1, 106b/2, 107a/17, 110b/5, 112a/18, 112b/21, 116a/9, 119b/1, 119b/10, 124a/4, 124b/13, 125a/18, 126a/14, 126a/18, 126a/21, 128a/13, 129b/9, 130a/5, 130a/20, 136a/6, 137b/19, 140a/6, 132a/2, 137a/20, 139b/8, 133b/8, 139a/1, 140b/8, 141a/18, 141a/20, 142a/6, 143b/5, 144b/1, 144b/4, *m.-i şağire-i haşine* 95b/13, *m.-i sahere* 38b/3, *m.-tü's-selām* 49b/11, *m.-i sicistān* 20a/9, *m.-i sinōp* 97b/4, *m.-i tavile* 123b/9, *m.-i tayyibe-i kadīm* 107a/3, *ehl-i m.* 108a/16, *maḳābir-i m.-dür* 106a/14, *vasaṭ-ı m.-de* 74a/13, 92b/13, 120a/12, *vasaṭ-ı m.-ye* 82a/9, *m.-tü'z-zağar* “Firūz-ābād” 65b/9.

medīnī: (Ar.) Şehre mensup (hayvan) ‘*ırk-ı m.* “Medine solucanı [Filaria Medinensis].”133a/2, 133a/2, 133a/4, 141a/7.

medrese: (Ar.) Ders görülen yer. m.-ler 28a/8, 47a/20, 112b/6, 131b/10, 137b/14, m.-lerdür 58a/10.

meḥāsīn: (Ar.) Güzellikler. *medāric-i m. menāḳıb-ı ‘azamet* 2a/20.

mehdī: (Ar.) Hidayete eren, doğru yolu tutan. ‘*askerü’l-m.* “Yer adı” 49b/18, *hısn-ı m.-ye* 42b/13.

mekān: (Ar.) Yer, mahal. 143a/1, m.-a 141b/20, m.-da 135b/10, m.-ı 71b/8, m.-ıdur 71b/8, m.-ına 29a/4, m.-ında 135b/9.

meksūr: (Ar.) Kesre ile yani “i” sesi ile okunan harf. m.-laruṅ 98b/19.

mekşūf: (Ar.) Açık, belli. m.-dur 109a/7.

mektüb: (Ar.) Mektup. 46a/3, 46a/8, 111b/5, 111b/6, m.-ı (b) 46a/6, m.-lar 114b/6.

melik: (Ar.) Padişah, hakan, hükümdar. 65b/7, m.-iṅ 67b/15, *m.-i anṭiyāḫūs* 38b/8, *m.-i ‘aẓīm idi* 34b/5, ‘*aleyh’ir-raḫmetü’l-m.ü’l-mennān* 117b/2, *deskeretü’l-m.* 75a/2, 96b/14, *rūḫü’l-m.* 133a/6, *sābūrü’l-m.* 143a/1.

mel’ün: (Ar.) Lanetlenmiş. m.-dur 139b/21.

memleket: (Ar.) Ülke, devlet toprağı. 59b/1, 88a/10, 131a/21, m.-dür 41b/19, 42b/5, 48b/16, 119b/7, 129b/19, 131a/21, m.-e 5a/15, 88a/11, m.-i 82a/2, m.-idür 53b/10, 127a/11, m.-inden 82a/2, m.-ine 35a/17, m.-leri 115a/7, 136a/13, m.-üṅ 42a/15, 42b/7, 42b/8, 60a/5, *m.-i afriḳıyye* 85b/16, *m.-i bāsīlise* 42b/6, *m.-i batalyevs* 48b/17, *m.-i benādıḳa* 141b/2, *m.-i būlya* 42b/6, *m.-i fārs* 41a/3, *m.-i ḫazez* 41a/3,

41a/4, *m.-i kebīre* 109b/5, *m.-i kırtuba* 48b/17, *m.-i ŧāmiyye* 30a/16, *m.-i tedmīr* 132a/16, *m.-i tūleytle* 48b/17, *afrikiyye m.-i* 118a/1, *afrikiyye m.-ini* 9a/17, *baťalyevs m.-dūr* 37b/1, *bicāye m.-i* 117b/21, *bicāye m.-ini* 9a/17, *bulgār m.-ine* 11a/18, *būlya m.-idūr* 42b/6, *ġarnāťa m.-i* 129b/18, *iŧbīliyye m.-i* 129b/18, *iŧbīliyye m.-inüŧ* 35a/15, *ķalġarya m.-i* 133b/20, *ķalveriyye m.-ine* 10a/1, *ķirtuba m.-ine* 35a/16, *ķirtuba m.-inüŧ* 35a/13, *lunberde m.-ine* 10a/3, *māliķa m.-i* 133a/20, *selā m.-i* 131b/18, *rey m.-inüŧ* 25a/12.

me'mūl: (Ar.) Emel edinilen, ümit olunan, umulan, beklenen. 99a/14.

men' : (Ar.) Yasak etme, bırakmama durdurma; esirgeme, vermeme, önleme. 86a/20, *m. ét-* 67a/9, *m. eyle-* 139b/19.

menākīb: (Ar.) Menkabeler, övünülecek vasıflar. *me'āric-i m.-ı salťanat* 2a/19, *medāric-i maġāsin-i m.-ı 'azamet* 2a/20.

menāzil: (Ar.) Menziller, duraklar, konak yerleri. 64b/3, *m.-ı 'arab* 123a/9, *m.-ı mülūk* 75a/2.

menba' : (Ar.) Kaynak, pınar. *m.-ı* 16a/5, 16a/18, 16a/21, 16b/7, 19b/11, 19b/18, 21b/15, *m.-ı fuželā ol-* 44a/1, *m.-ı fūrāt* 30a/4, *m.-ı 'ulemā* 142b/21.

menī'a: (Ar.) Sarp, el erizmez, zaptı zor [yer]. *ķal'a-i m.* 51a/5, 122b/10, 123b/5, *ķal'a-i m.-dur* 54a/2, 67b/13, 67b/19, 68a/2, 79a/15, 87a/18, 87b/1, 119b/12, 119b/17, 120a/1, 126a/12, 126a/16, 129b/3, 146a/6, *ķal'a-i m.-sı* 52a/10, 69b/4, 107b/13, 107b/2, 122b/1, 124a/7, 131a/19, 132a/14, 136b/15, 138b/8, 143b/6, *ķal'a-i m.-nuŧ* 118b/9, *ķal'a-i mustaťile-i m.-dur* 45a/11.

mennān: (Ar.) Çok ihsan eden, veren, ihsanı bol. (Allah'ın adlarındanır.) *m.-a* 1b/12, *'aleyhi'r-raġmetü'l-melikü'l-m.* 117b/2.

mensüb: (Ar.) Bir kimseye, bir ŧeye nisetli olan, bir ŧeyle ilgisi bulunan. bkz. mensūbe. 108b/2, 127a/3, *m.-dur* 18b/14, 19a/5, 33a/11, 37b/19, 50a/2, 51b/20, 56a/6, 61a/3, 72b/1, 77a/10, 103a/18, 118a/19, 113b/7, 118a/20, 118b/12, 122a/21, 122b/8, 128a/15, 129b/6, 135a/5, 144b/5, *m.-lardur* 10a/14, 56b/9, 140a/9, 140a/10, *m. ol-* 41b/10.

mensūbe: (Ar.) Bir kimseye, bir ŧeye nisbeti olan, bir ŧeyle ilgisi bulunan. bkz. mensüb. *m.-dūr* 14b/9.

me'nūs: (Ar.) Tanışma, tanış. *m. ol-*. 33b/3.

menzehāt: (Ar.) Gezinti yerleri. *m.-i neysābūr* 48a/11.

menzil: (Ar.) Bir günlük yol. 32a/6, m.-dür 78b/21, 105b/16, 105b/8, 143b/16, m.-i 137a/17, m.-i idi 126a/9, m.-idür 79b/8, m.-ler 85a/16, m.-lerine 81a/10, *m.-i cebel-i şelc* 124b/16, *m.-i kavāfil* 113a/13, *at m.-i* 104b/12.

mer'ā: (Ar.) Çayırılık, otlak. 87a/2, m.-lar 123a/8, m.-lardur 88b/20, m.-ları 138a/14.

merāḥil: (Ar.) Mesafeler, menziller, konaklar, duraklar. m.-i 64b/3.

merā'ī: (Ar.) Çayırılıklar, otlaklar. m.-dür 124b/21.

merākıd: (Ar.) Mezarlar, kabirler. *m.-i aşfiyā* 47a/19.

mercān: (Ar.) Tropik ve ılık denizlerde yaşayan, geniş resifler oluşturan, mercanlar sınıfının örneği olan, kırmızı kalker iskeletli hayvan [Corallium Rubrum]. 53b/18, 87a/8, 132a/12.

merci': (Ar.) Başvurulacak yer, kimse. m.-leri 56a/17.

merḥale: (Ar.) Bir günlük yol. 14b/5, 16a/5, 20a/7, 20b/10, 27b/4, 29a/17, 30b/10, 31b/3, 32a/15, 35a/16, 35b/11, 37a/9, 37b/16, 41a/9, 42a/18, 42b/13, 43a/4, 43a/11, 45a/11, 45a/12, 45a/17, 47b/7, 54a/8, 56a/11, 57a/13, 58b/4, 62a/1, 62a/8, 64a/15, 64a/15, 64a/16, 64b/8, 66a/13, 66b/6, 67a/5, 72b/2, 71b/3, 73a/1, 73b/19, 75a/6, 75b/4, 76a/15, 76b/15, 77a/8, 77a/9, 78b/20, 79b/21, 80a/21, 82b/16, 83a/7, 83a/19, 87b/19, 88a/1, 88a/7, 88b/2, 90b/10, 91a/3, 91a/9, 91a/13, 91b/8, 92b/7, 93b/6, 94a/17, 99a/17, 104b/6, 105b/16, 106b/15, 107b/2, 107b/6, 112a/11, 113a/13, 113a/13, 116a/9, 116a/13, 118b/14, 119a/9, 119a/9, 119a/10, 119b/10, 121a/12, 121b/2, 121b/5, 122a/21, 123a/9, 123a/10, 123b/5, 124a/6, 124a/10, 124b/20, 125b/20, 128b/3, 128b/14, 129a/8, 131a/2, 134b/20, 136a/9, 136a/10, 137a/20, 137b/13, 137b/18, 137b/18, 138a/13, 139a/15, 139b/8, 140b/8, 141b/11, 143a/4, 144a/7, 144a/18, 147a/16, 147b/20, 147b/20, m.-den 50a/12, m.-dür 22b/10, 27b/20, 29a/6, 30b/3, 31a/10, 34b/14, 35a/17, 37a/20, 44b/16, 47b/18, 48b/3, 50b/12, 51a/18, 57b/7, 64a/16, 64a/17, 64a/18, 66a/14, 66b/6, 67b/19, 69a/3, 71b/3, 75b/5, 82b/17, 85a/1, 89a/3, 99b/2, 106b/8, 116a/16, 136b/19, m.-ye 50a/11, 69b/18, *nısf-ı m.* 53a/18, 65a/8, 99b/4, 107b/16, 129a/3, 128a/10, *nısf-ı m.-dür* 33b/10.

merih: (Ar.) Dünya'dan sonra Güneş'e en yakın olan gezegen. 3a/19.

merkad: (Ar.) Mezar, kabir. bkz. merkade. *m.-i muṭahhar* 126b/15, *m.-i münevver* 131a/15.

merkade: (Ar.) Mezar, kabir. bkz. merkad. *nūrullah-ı m.* 117a/16.

merkeb: (Ar.) Binek, eşek m.-inden 114b/17.

mermer: (<Yun. marmaron) Mermer, birleşiminde %75'ten çok kalsiyum karbonat bulunan, genellikle beyaz, renkli ve damarlısı da bulunan, cilalanabilen, billurlaşmış kireç taşı. 33a/13, 35b/12, 38a/21, 55a/13, 58b/6, 75b/21, 82a/21, 132b/12, m.-den 75b/21, m.-dendür 82a/12, m.-ler 125b/16, 145a/11, 145a/9, m.-lerden 105b/8, m.-ün 145a/10.

mersā: (Ar.) Liman, geminin demir attığı yer. 132a/13, m.-sıdur 140a/21, *m.-ü'l-ḥarez* 132a/8, 132a/11, *m.-ü'z- züccāc* 133b/3, 132a/13.

mertebe: (Ar.) 1. Derece, basamak. m.-de 13a/21, m.-dedür 107a/1. 2. Miktar. m.-de 110a/1.

merzūkāt: (Ar.) Rızklanmışlar, rızkı verilmişler. *rāzık-ı m.-a* 1b/8.

mesācid: (Ar.) Mescitler. 58a/10.

mesāfe: (Ar.) Ara, uzaklık. m.-dür 91b/7, 127a/15, *m.-i ba'īd* 70a/15, *m.-i nüfūs* 46a/10.

mescid: (Ar) Secde edilecek, namaz kılınacak yer, küçük cami. 105a/20, 106a/18, 114a/12, 131a/15, m.-de 54a/21, 105b/1, m.-dür 55a/13, m.-e 55a/14, m.-i (b) 55a/1, 55a/2, 75b/19, 115a/17, m.-i 78b/2, 128a/9, m.-ün 114a/13, *m.-i aḳṣā* 54b/19, 54b/21, 55a/2, 55a/12, *m.-i 'azīm* 139b/16, *m.-i ḥarām* 135b/8, *m.-i ibrahīm* 105a/21, *m.-i ibrahīm el-ḥalīl* 54a/20, *m.-i müslimīn ol-* 75b/17, *m.-i resūlu'l-lah* 131a/14, *m.-i üssis* 114a/12, *saḳf-ı m.-e* 131a/15.

meşel: (Ar.) Örnek, benzer, nümune. *m. ol-* 73b/3, 76b/16, 118a/15.

meşelā: (Ar.) Örneğin. 3b/6, 5b/12, 5b/18, 6b/16.

mesīre: (Ar.) Seyir edilecek, gezilecek yer, gezinti yeri. 63b/4.

mesken: (Ar.) Oturulacak yer. 92a/10, *m. ol-* 3a/10.

meskūn: (Ar.) İnsan bulunan yer. *rub'-ı m.* “ Dünyanın kara olan dötte bir kısmı” 3b/18, *nıṣf-ı m.* 4a/8, *rub'-ı m.-da* 4a/10.

mesrūr: (Ar.) Sevinmiş. *m. ol-* 49b/14.

mestūr: (Ar.) Örtülü, kapalı, gizli. *m.-dur* 117b/9.

meşāhid: (Ar.) Şehitler. 47a/19, *m.-i şulehā* 142a/7.

meşāyih: (Ar) Şeyhler. *kıdvetü'l-m.* 44a/2.

meşhed: (Ar.) Bir adamın şehit olduğu veya şehidin gömüldüğü yer. 134a/8, *m.-de* 18b/19, *m.-dür* 134a/10, *m.-e* 19a/1, *m.-i* 18b/19, *m.-i muṭahhar* 131a/14, 131a/16, *m.-i münevver* 126b/14, *m.-ü'r-rudeynī* 134a/8, *ṭayyib-i m.-e* 117a/16.

meşhūr: (Ar.) Şöhretli, ün kazanmış. bkz. meşhūre. 22b/5, 25a/14, 26b/2, 37b/4, 50b/6, 54b/11, 77b/19, 91a/9, 103b/18, 121b/17, 132b/7, 132b/13, 133b/5, 133b/20, 138a/13, 146b/21, *m.-dur* 15b/1, 23a/1, 38b/3, 44b/13, 99a/19, 105a/21, 126b/16, 133b/5, 137b/21, 143a/8, *m.-lardur* 103b/10, 135b/5, *m. ol-* 55a/14, 58b/13, 99a/9, 129a/7, 138a/13, 139b/21, 135a/8, *feth-i m.* 124a/21, *nehr-i 'āzīm-i m.-dur* 14b/12, 17b/17.

meşhūre: (Ar.) Ün kazanmış. bkz. meşhūr. *m.-dür* 103a/18, 116b/13, 131b/4, *m.-leri* 115b/17, *belde-i m.-dür* 78a/21, *cezīre-i m.-dür* 79a/6, 89a/12, 99b/13, 125b/11, *cezīre-i 'azīme-i m.-dür* 36b/11, *cezīre-i kebīre-i m.-dür* 61b/4, *kal'a-i ḥaṣīne-i m.-dür* 106a/11, *kal'a-i m.-dür* 96b/6, *ḳarye-i m.-dür* 119a/2, 125b/6, *ḳıṣṣa-i m.* 3b/19, *medīne-i 'azīme-i m.-dür* 82a/6, *medīne-i ḳadīme-i m.-dür* 69b/2, *medīne-i m.-dür* 77a/18, 83b/12, 90a/7, 97a/2, 99b/18, 100a/5, 112b/1, 124a/7, 121a/6, 122b/3, 121b/12, 125a/13, *medīne-i m.-i müsevvere* 60a/3, *şehir-i m.-dür* 91a/14, *vilāyet-i m.* 124b/2.

meşrūh: (Ar.) Uzun uzadıya anlatılan. *şadr-ı m-ina.* 2a/4.

metā': (Ar.) Satılacak mal, eşya. 81a/12, *m.-ı* 145b/13, *m.- ina* 81a/9, *m.-ları* 81a/12, *m.-larını* 81a/9, 112a/18, *m.-um* 145b/13, *m.-uḡ* 81a/10.

metīne: (Ar.) Metanetli, sağlam, dayanıklı. 123b/6, *medīne-i m.* 117b/7.

mevālī: (Ar.) Mevliyyet payesine ulaşmış olan sarıklı kimseler *m.-i beni ümeyye* 103a/18.

mevāzī': (Ar.) Mevziler, yerler. *m.-uḡ* 69a/6, *m.-ı mürtefi'ada* 109b/1.

mevātın: (Ar.) Yurtlar, yurtlandırılmış, şenlendirilmiş, bayındır yerler. *m.-ı lehv ü lu' b idi* 119a/16.

mevcūd: (Ar.) Var olan bulunan. m. idi 19b/7, *m. ol-* 22a/13, 22a/18.

mevşūf: (Ar.) Vasıflanmış. m.-lardur 57b/8

mevt: (Ar.) Ölüm. m.-i 117a/21, m.-ine 72b/20.

mevz: (Ar.) Muz. 112b/12.

mevzi^c: (Ar.) Bir şey konulacak yer, yer. 9b/8, 78a/18, 89a/21, 91b/16, m.-de 7a/19, 8a/7, 9a/18, 10b/5, 12b/15, 17a/7, 22b/14, 22b/16, 23a/18, 25b/7, 31a/9, 38a/12, 38a/13, 42a/7, 46b/3, 70a/10, 70a/15, 88a/12, 91b/16, 102a/3, 100b/10, 104b/1, 106a/1, 108b/3, 110a/14, 111b/9, 117a/16, 118b/5, 122a/11, 126a/8, 132a/12, m.-dedür 70a/13, m.-den 8b/16, 11b/7, 25a/5, 99a/8, 111a/10, 111a/12, 118a/2, m.-dür 14a/21, 19b/6, 26b/14, 67a/8, 77a/9, 79b/2, 80a/3, 96b/7, 103a/1, 104b/9, 106a/11, 107b/16, 118b/11, 130b/5, 132a/8, 137b/10, 141b/11, m.-e 8b/12, 17a/17, 25b/8, 41a/14, 70a/14, 80a/5, 80b/15, 92b/17, 104b/1, 111a/17, 122a/10, 126a/7, 130a/17, 134a/20, m.-i 55a/6, m.-i (b) 113b/20, m.-inde 113b/19, 120a/21, m.-inden 126b/12, m.-leridür 119a/14, m.-nün 67a/4, 68b/8, 70a/14, m.-ün 33a/11, 112b/15, 139a/21, 141a/3, *m.-i evvel* 142b/21, *m.-i kenise* 82b/2, *m.-ü'l-ķurā* 77a/19, *m.-i ma^cmūr* 132a/12, *m.-i meħāfete ol-* 131b/17.

meyve: (Far.) Meyve, yemiş. m.-den 84b/5, m.-ler 49a/4, 49a/3, 71b/2, m.-leri 35a/3, 38b/5, 59b/20, 119b/13, m.-si 69a/2, 123b/2, m.-sin 147a/4.

meyvelü: Meyvesi olan. 47b/20, 59a/19.

meyyit: (Ar.) Ölü. m.-ini 34b/2.

mezā^c rī: (Ar) Tarlalar. m.-ı 30b/3.

mezbaħ: (Ar.) Hayvan kesilen yer, salhane, kanara. 49a/13.

mezbele: (Ar) Aşağılık, kötü durum. *m. ét-* 54b/20.

mezbūr: (Ar.) Adı geçen, yukarıda söylenmiş olan. 139b/15, 142a/2, 145b/12, *beled-i m.* 117b/9, *ħadd-ı m.* 63a/7, *ķabr-i m.-da* 120a/14, *ķal^ca-i m.* 117b/13, *medine-i m.-de* 117b/16, *mervān-ı m.* 131b/8, *sene-i m.-nün* 117b/5.

mezheb (Ar) Bir dinin şubelerinden her biri. *m.-i ū^ca* 120b/10, *ħanefī^c'l-m.* 50b/13, *ū^cī^c'l-m.-lerdür* 109b/12, *mu^cteziliyyü^c'l-m.-dür* 72b/14.

mezkür: (Ar.) Adı geçmiş, anılmış. bkz. mezkûre. 117a/7, *m. ol-*27b/11, *‘abdu’l-lah-ı m.-uñ* 120b/9, *‘abdu’r-raḥman-ı m.-uñ* 120b/3, *baḥr-i m.* 10b/15, *cebel-i m.-uñ* 25a/3, *ḥadd-ı m.* 63a/4, *koştanṭinūs-ı m.* 117a/7.

mezkûre: (Ar.) Zikr olunmuş, adı geçmiş. bkz. mezkür. *m.-nün* 40b/2, *‘akabe-i m.-den* 108b/9, *rivāyet-i m.* 114b/14, 114b/16.

mezra‘a: (Ar.) Ziraat olunacak, ekilecek tarla, yer. 48a/6, *m.-lar* 46b/7, 88b/19, 88b/19, 93a/4, *m.-lardur* 42a/6, *m.-ları* 19b/16, 43b/17, 70a/3, 74a/2, 109b/11, *m.-larını* 70b/14.

mı/mi: Sonuna getirildiği cümleye veya kelimeye soru, şaşma veya inkar anlamı katar. *bilür m.* 73a/21, *var m.-dur* 3b/21, 4a/4.

mıntıka: (Ar.) Yer yuvarlağının üstündeki bölge. 3b/8, 3b/10, *m.-sı* 3b/5, *m.-sına* 3b/10,

mihr: (Ar) Güneş. 77b/15.

mihrāb: (Ar.) Camilerde, mescitlerde yönelinen taraftaki duvarda bulunan ve imamlık edene ayrılmış olan oyuk, girintili yer. 55a/14, *m.-da* 75b/12.

miḳdār: (Ar.) 1. Parça, kısım, bölüm. 7a/14, 8a/1, 8a/4, 8a/9, 9a/2, 9a/16, 9b/17, 10a/16, 10b/5, 10b/11, 11a/2, 15a/8, 15a/9, 15a/10, 15a/11, 18a/3, 20b/5, 20b/9, 25a/6, 36b/5, 38a/14, 39a/18, 41b/15, 45b/12, 47a/10, 61a/8, 94a/21, 121b/13, 136b/13. 2. Kıymet, değer, ölçü. *m.-ı* 7a/2, 8a/5, 8b/14, 9a/12, 10a/12, 12a/13, 12a/15, 12b/20, 14a/16, 14b/2, 15b/5, 16a/13, 19b/14, 20a/7, 21a/10, 25b/3, 25b/3, 41a/5, 46a/11, 52a/12, 58a/11, 64a/18, 66a/6, 67b/3, 74b/15, 85a/5, 86a/20, 88b/17, 91b/2, 104a/3, 104b/20, 110a/12, 110b/8, 114b/8, 115b/16, 115b/20, 118a/6, 126a/19, 129b/2, 130b/10, 135b/14, 136a/17, 136a/18, 137b/20, *m.-idur* 13a/18, 13b/15, 14a/20, 24a/1, 25b/6, 30a/13, 30a/15, 43b/8, 77b/2, 83a/7, 92a/19, 106b/7, 135b/5.

mīl: (Ar.) Bir kilometreye yakın bir uzaklık. 5a/10, 8a/5, 8b/2, 8b/14, 9a/12, 15b/4, 16a/13, 26a/11, 25b/6, 28b/1, 28b/7, 30a/8, 30a/8, 31a/15, 35a/2, 36a/15, 41a/5, 41a/15, 43a/16, 43a/16, 50a/9, 54a/18, 56b/1, 58b/7, 60a/4, 66a/6, 74b/15, 77b/2, 79a/20, 80a/11, 80b/5, 82b/1, 83a/2, 86a/20, 91b/2, 97a/19, 97a/19, 98b/21, 100a/2, 107b/6, 107b/20, 108a/6, 108b/1, 114a/11, 122a/17, 123a/13, 124a/16, 124b/16, 127b/2, 132b/12, 132b/13, 133b/4, 134a/5, 134b/10, 136a/17, 136a/18, 137b/10, 140a/8, 140a/19, 140a/20, 140a/20, 146b/20, *m.-dür* 5a/10, 10a/18, 11a/10, 11a/7, 11a/9, 11a/14, 12a/9, 12a/10, 14a/3, 22b/15, 27a/11, 28b/4, 28b/5, 30a/9, 36a/17, 36a/18,

36b/12, 38b/10, 39a/18, 52a/13, 55b/19, 58b/8, 61b/17, 62a/18, 62a/19, 62b/9, 63a/20, 73b/17, 77b/1, 78a/18, 80b/5, 82a/9, 83b/5, 85b/18, 93a/18, 97a/19, 99b/14, 100a/12, 100a/21, 105b/3, 111a/10, 112b/11, 112b/16, 122a/18, 127b/2, 128b/1, 128b/1, 131b/20, 134b/11, 136b/7, 136b/13, 136b/14, 137b/3, 146b/17, m. idi 8b/14, 9a/6.

min: (Ar.) -den beri. 115a/1, 148a/5, 148a/5, 148a/6, 148a/12, 148a/12, 148a/13, *m.-'t-ṭūl* 1b/17, *nehr-i işbīlyye m.-e'l-endelūs* 15b/4.

mināre: (Ar) Minare. 33b/20, 34a/1, 34a/3, 34a/3, 34a/17, 75a/16, m.-de 34a/7, m.-i İskenderiyye 33b/17, m.-nüñ 34a/5, 34a/15, 34a/16, m.-si 96a/5, m.-yi 33b/18, *m.-i 'acībe* 75a/15.

minhā: (Ar.) Ondan, bundan. 14a/17.

minnet: (Ar.) Görülen iyiliğe karşı teşekkürde bulunma. *m.-i bī-pāyān* 1b/5.

minvāl: (Ar.) Suret, seki, yol. 14a/11.

mi' rāc: (Ar) 1. Göğe çıkma. m.-a 55a/18. 2. Merdiven. *ḳubbe-i m.* 55a/5.

mīrās: (Ar.) Ölenin hısımlarına veya kanunen verilmesi gereken kimseye bıraktığı mal, mülk, para. m.-ı 100b/20, m.-ından 100b/20.

misāfir: (Ar.) Konuk. m.-ler 31a/12, 39b/20, 93a/18.

mişāl: (Ar.) Örnek. *mecma'ü'l-m.* 139b/1.

misk: (Ar) Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir cins ceylanın erkeğinin karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde. 57b/17, 57b/20, 57b/21, 58a/2, *dābbe-i m.* 101a/11, *envā'-i ḍabbetü'l-m.* 87b/16, *m. geyigi* 57b/18, *m.-i ḥālīş* 58a/6, *m. şıçānı* 58a/3.

mişḳāl: (Ar) Yirmi dört kıratlık bir ağırlık ölçüsü. (on dört kırat bir şer'i dirhemin karşılığıdır.) *m. ol-* 56b/7.

mīşe: (<Far. bişe) Meşe [Quercus]. m.-ler 12a/12.

mīşelik: Meşelik. m.-de 49a/18, m.-dür 108b/1, 108b/3, m. idi 49a/18, m.-ler 78a/8, m.-leri 109b/10, m.-lerinde 101a/18, *ürsūf m.-inüñ* 15b/15.

miyāh: (Ar.) Sular. *m.-i cāriyye* "akarsular" 101b/13, 104b/12.

mīzān: (Ar) Terazı, ölçü aleti, tartı; ölçek. *ḳubbe-i m.* 55a/4.

mu' addil: (Ar.) Düzelten denkleştiren. *m.-ü'n-nehār* “ ekinoks çizgisi olup bir ucu hamel (koç) burcunun başında öteki ucu sümbüle (başak) burcunun sonundadır. 3b/10, 3b/12, 5b/10, 5b/11.

mu' arreb: (Ar.) Arapçalaştırılmış. m.-idür 65b/6,102a/13, 105a/14, 110a/16, 112a/14, 121b/20, 121b/9, 122a/5, 122a/10.

mu' arrefetān: (Ar.) Belli olanlar, bilinenler. m.-dur 107b/15.

mu' āşır: (Ar.) Çağdaş, bir asırda yaşayanlardan her biri. m.-dur 50a/18.

mu' aṭṭar: (Ar.) Itırlı, güzel kokulu. *nefs ü revān-ı m.-larına*. 2a/10.

mu' ayyen: (Ar.) Belli, belirli. bkz. mu' ayyene 93a/4, m.-de 57b/21, *cebel-i m.-dür* 24a/6, *zamān-ı m.-de* 23a/21, *zamān-ı m.-e* 23b/6.

mu' ayyene: (Ar.) Belli, belirli. bkz. mu' ayyen. *cebel-i m.-nün* 24a/3.

mu' azzam: (Ar.) Kocaman, ulu. bkz. mu' azzama. 32a/15, 32b/15, 38b/7, 41b/15, 47b/16, 48b/15, 54b/7, 87a/3, m. dur 20b/20, 42a/12, 49a/13, *mülk-i m.-ı hışn-ı şalt* 99b/1,

mu' zżama: (Ar.) Kocaman, koca; ulu, koskoca. bkz. mu' azzam. *medīne-i celīle-i m.-dur* 64b/15.

mu' ceme: (Ar.) Noktalanmış, noktalı. *m.-tü'l-hāḳ ét-*. 82b/15.

mucib: (Ar.) İcabeden, gereken. m.-ince 86a/7.

muḥaddese: (Ar.) Şükranla bildirilmiş. *medīne-i m.-dür* 122a/8, 131b/14, 133b/15.

muḥaddiṣ: (Ar.) Hadis ile uğraşan, Hz. Muhammed'in sözlerini bildirmiş olan kimse. bkz. muḥaddiṣe. 120a/18, m.-dür 48b/16.

muḥaddiṣe: (Ar.) Hadis ile uğraşan, Hz. Muhammed'in sözlerini bildirmiş olan kimse. bkz. muḥaddiṣ. *medīne-i m.-i islāmiyye* 110a/8.

muḥāl: (Ar.) Mümkün olmayan, olmaz, olmayacak. 2a/19.

muḥālefet: (Ar.) Muhaliflik, uygunsuzluk, aykırılık, düşmanlık. m.-de 134a/13, *m. ét-* 114a/1 134a/12 , 134a/14.

muḥālif: (Ar.) Ayrılık gösteren, uymayan, uygun olmayan. 7a/21, 25a/21, m.-dür 22a/4, 58b/2, 81a/2, *m. eyle-*. 41b/6.

muḥārebe: (Ar.) Harp, savaş. 106a/2, m.-leri 147a/8, *m. ét-*. 111a/19, 114b/7.

muḥāşara: (Ar.) Kuşatma, etrafını çevirme. *m. ét-* 117a/14.

muḥavvil: (Ar.) Değiştiren, başka şekle sokan. 17a/17.

muḥāzāt: (Ar.) Aynı hızada bulunma, karşı durma, karşı olma. m.-ında 58a/15, 80b/4.

muḥāzi: (Ar.) Birbirinin karşısında bulunan, karşı hizada bulunan. 101b/3.

muḥdeşe: (Ar.) Sonradan olmuş, eskiden olmayan. *medine-i m.-dür* 89b/5, 97a/9, 106a/1, 106b/12, 111a/16, 120a/19.

muḥit: (Ar.) Etrafını çeviren, kuşatan. 6a/8, *baḥr-i m.* 9a/1, 9a/6, 22b/6, 57a/10, 85b/4, 89a/18, 89a/20, 94b/13, 96a/15, 98b/17, 101a/7, 108b/10, 112b/15, *baḥr-i m.-den* 108b/13, *baḥr-i m.-e* 108a/12, *baḥr-i m.-i* 9a/7, *baḥr-i m.-i* 9a/1, *baḥr-i m.-i mağribī* 8b/4, 22b/11, 23a/8, 63b/9, *m.-i mağribī* 44b/7, *m.-i şarkī* 6b/11, *zıkr-i baḥr-i m.* 6a/7.

muḥkem: (Ar.) Sağlam kılınmış, sağlam, berk, sağlamlaştırılmış, kuvvetli. 9a/5, 37a/14, 38b/17, 43b/1, 48b/2, 58a/4, 115a/16, m.-dür 92b/4.

muḥtâr: (Ar.) Seçilmiş. 76a/12.

muḥtelif: (Ar.) Çeşitli. bkz. muḥtelife. *m. ol-* 100b/17.

muḥtelife: (Ar.) Çeşitli. bkz. muḥtelif. *şūr-ı m.-i ‘acibe* 101a/1, m.-tü’l-elvân 46b/3.

muḥteliḥ: (Ar.) Karışık, karma *m. ol-* 16a/12, 16a/14, 16a/16, 46b/4.

muḥtere‘: (Ar.) Uydurulmuş, uydurma (şey, söz) *m.-i muḥtere‘āt* 1b/4.

muḥtere‘āt: (Ar.) Yeni çıkarılmış, yoktan meydana getirilmiş (şey, söz). *muḥtere‘-i m.-a* 1b/4.

muḥyî: (Ar.) İhya eden, diriltten, canlandıran, hayat veren. *m.i’s-sünnet* 50a/17.

mu‘în: (Ar.) Yardımcı. 99a/15.

muḥâbil: (Ar.) Karşı karşıya gelen, bir şeyin karşısında bulunan. bkz. muḥâbile. m.-dür 9b/1, 10b/21, 11a/1, 66b/11, m.-sinde 62a/15, *m. ol-* 24a/18.

muḥâbile: (Ar.) Karşı karşıya gelen, bir şeyin karşısında bulunan. bkz. muḥâbil. m.-sidür 10a/10, m.-sinde 6a/15, 6a/21, 6b/4, 6b/17, 9b/16, 10b/8, 22b/16, 31b/14, 31b/15, 35a/4, 36b/11, 38b/2, 43b/7, 46b/11, 48a/5, 56a/16, 63a/17, 65b/4, 68b/6, 72a/14, 73b/2, 80a/4, 81a/12, 83b/16, 97b/4, 98b/19, 99a/16, 103a/15, 108b/18, 112b/15,

114b/1, 117b/10, 117b/15, 119a/18, 121b/5, 133b/20, 143a/14, 146a/1, m.-sindedür 9a/15, 15b/9, 38a/8, 42b/6, 99a/1, m.-sinden 10b/19, 119a/3, 125a/14, 128b/10, 133b/10, 138a/9, m.-sine 11a/4, 24b/5, 81a/10, 63a/5, *manşüre-i m.-sinde* 65b/5,

muḳaddem: (Ar.) Önce gelen önceki. *m. gel-*. 117a/6.

muḳaddes: (Ar.) Takdis edilmiş, mübarek, kutsal; temiz. bkz. muḳaddese. m.-dür 54b/7, *beytü'l-m.* 30a/13, 30a/15, 30b/17, 40b/18, *beytü'l-m.-den* 82b/20.

muḳaddese: (Ar.) Takdis edilmiş, mübarek, kutsal; temiz. bkz. muḳaddes. *arz-ı m.-den* 30a/16, *arz-ı m.-ye* 61a/5, *el-arzü'l-m.* 30a/12.

muḳaddime: (Ar.) Giriş, önsöz. 3a/2, 3a/3, *el-m.* 3a/7.

muḳârn: (Ar.) Bitişik ulaşmış, bir yere gelmiş. *m. kıI-*. 116a/17.

maḳarr: (Ar.) Karargah *m-ı selâḫin* 103b/6.

muḳarrer: (Ar.) Anlatılmış, bildirilmiş. 2a/17.

muḳîm: (Ar.) İkamet eden, oturan. m.-dür 80a/9, m. idi 80a/12, *m. ol-*. 120b/6.

mûm: (Far.) Mum. m.-lar 65a/5, m.-ları 65a/6.

mûmyâ: (Far.) Mumyalama işinde kullanılan bir tür madde. 74a/15.

munfaşıl: (Ar.) İnfisal eden, ayrılan, ayrılmış, ayrı; bitişik olmayan. m.-dur 66b/17, *m. ol-*. 134a/14.

munşabb: (Ar.) Dökülen, kavuşan, karışan (bir denize, bir ırmağa) *m. ol-*. 127b/14.

muntaşîf: (Ar.) Yarılanmış, yarıya varılmış. *m.-ı tariḫde* 125b/11.

murabba^c: (Ar.). Dört köşeli, kare 75a/16, m.-dur 145a/12, 145a/14, *m. otur-*. 138a/19, *‘adesî-yi m.-i ‘amûd* 107b/18.

murâbiṭ: (Ar.) İbadete bağlı kimse, zahit. *m. ol-*. 104a/19.

murâd: (Ar.) 1. Arzu, istek *m. edin-*. 52b/19. 2. Maksat, amaç. 30b/19, 130a/8, m.-ları 134a/17, *m. et-*. 111a/21, *m. edin-*. 85b/6, 86a/9, *m. olın-*. 99b/6.

muraşşâ^c: (Ar.) Kıymetli taşlarla bezenmiş. 76a/1.

muşâhib: (Ar.) Birbiriyle musahabe eden, konuşan, arkadaş. m.-lerinden 46a/14.

muşallâ: (Ar) Namaz kılmaya özel açık yer. 67a/18, m.-ları 67a/18, m.-ları idi 75b/13.

musavver: (Ar) Tasarlanmış, düşünülmüş. *medīne-i kebīr-i m. idi* 80a/16.

muşhaf: (Ar.) Kur'an. m.-ı 39a/6.

mustafile: (Ar.) Dikdörtgen. *kal'a-i m.-i meni'a* 45a/11.

muştucu: Muştı veren, müjdecı. muştı getiren, savacı, müjdecı. m.-lar 65a/6.

muṭahhar: (Ar.) Temiz, temizlenmiş. *merḳad-i m.-ları* 126b/15, *meşhed-i m.* 131a/14, *meşhed-i m.-uḡ* 131a/16.

mu' tak: (Ar.) Azad edilmiş, azatlı köle. m.-ı 18b/14, 50a/1.

muṭarraz: (Ar.) Nakışlı, işlenmiş, süslendirilmiş. *müreşşah u m. kıI-* 2a/18.

mutavassıt: (Ar.) Orta, ortalama. bkz. mutavassıta. *m. ol-* 23b/9.

mutavassıta: (Ar.) Orta, ortalama. bkz. mutavassıt. *medīne-i m.-dur* 98b/11.

mutazarri': (Ar.) Tazarru eden, yalvarıp yakaran. 99a/14.

mu' tedil: (Ar.) Ne az, ne çok, orta halde bulunan. 133a/20, m.-dür 60b/6.

mu' teḳad: (Ar.) İnanılan, itikad edilen şey m.-lardur 18b/21.

mu' teḳadāt: (Ar.) İnanılan hususlar. *m.-ı naşārā* 143a/9.

mu' tekif: (Ar.) Bir ibadethaneye çekilip namaz, niyaz ve ibadetle meşgul olan m.-ler 142a/12.

mu' temed: (Ar.) Kendisine inanılıp güvenilen kimse. *m. ol-* 41b/5, *m.-i 'aliyye* 19b/7, *m.-i'n-aleyh* "kendisine itimad olunan, güvenilen kimse" 81b/19, *mu' temed m.-i ol-* 106a/10.

mu' tezili: (Ar.) Mutezile mezhebinden olan kimse. *m.-yyü'l-mezheb* 72b/14.

muṭi': (Ar.) İtaat eden, boyun eğen. *m. ol-* 99b/1, 107a/15, 134a/13.

muṭlakā: (Ar.) Yalnız, tek, salt. 24a/2, 103b/17, 106a/9.

muṭṭali': (Ar.) Öğrenmiş, haber almış, bilgili, haberli. *m. ol-* 139b/19.

muttaşıl: (Ar.) Kavuşan, bitişen 23a/2, 40b/4, 66a/16, 67b/18, 78a/4, 88a/10, 90a/5, 92a/12, m.-dur 12b/2, 12b/2, 23b/21, 24a/12, 29a/2, 44a/1, 57b/14, 63a/1, 66b/11, 67b/10, 81a/3, 90a/1, 93b/1, 95a/14, 122b/7, m. idi 70a/14, m.-lardur 15a/16, *m. ol-* 6a/19,

7a/5, 7a/17, 8a/1, 8a/2, 8a/4, 8b/1, 8b/6, 10a/10, 13b/14, 17a/13, 16b/20, 19a/10, 22b/14, 22b/20, 23a/9, 25b/14, 26b/11, 30a/18, 64a/12, 85a/11, 92a/14, 117b/15.

muttaşilat: (Ar.) İttisal edenler, ulaşanlar, kavuşanlar, bitişenler. *vilāyet-i m.-ü'l-‘imāre* 72b/12.

muvāfaqat: (Ar.) Uzlaşma, razı olam, peki deme. *m. ét.* 41b/7.

muvaşşah: (Ar.) Süslenmiş, süslü, giyinip kuşanmış. 2a/17.

mużāf: (Ar.) Bağlı. m.-dur 21b/10, 21b/13, 30a/3, 58b/15, 77b/5, 77b/6, 77b/6, 105a/3, *m. ol-* 95b/1, 104b/16.

mużāfātihā: (Ar.) Bir şeyin kolları. 16b/15.

mużmaḥill: (Ar.) Çökmüş darmadağın olmuş yok olmuş. *m. ol-* 81b/7.

mużtar: (Ar.) Çaresiz kalmış. *mużtar ol-* 40a/1.

mu‘zziyye: (Ar.) İkram edici ağırlayıcı; Allah. *ḳāhire-i m.* “yer adı” 113b/20.

mübārek: (Ar.) Kutlu. 55a/19, 138b/17.

mübāya‘at: (Ar.) Satın almalar. *m. ét.* 67a/7.

mübda‘āt: (Ar.) İcatlar, yeni buluşlar. *mübdi‘-i m.-a* 1b/2.

mübdi‘: (Ar.) İbda eden, icat eden, yeni şeyler bulan, söyleyen. *m.-i mübde‘āta* 1b/2.

mübtelā: (Ar.) Yutulmuş, yenilmiş. *m. ol-* 34b/1.

müctemi‘: (Ar.) Toplanan. m.-dür 12a/7, *m. ol-* 12a/11, 13b/12, 43b/3, 48a/19, 57b/21, 68b/20, 73b/12, 75b/10, 78b/13, 98a/2, 122a/13, 126b/8, 126b/10, 132a/5.

müctemi‘at: (Ar.) Toplanan, toplanmış, birikmiş. 28b/9.

müddet: (Ar.) Zaman. 4a/1, 59a/18.

müdevver: (Ar.) Yuvarlak, tekerlek, değirmi. 3a/8, 3b/7, 124a/1.

müdüñ: (Ar.) Şehirler. *m.-i keşire-i müstemil* 73b/7, *m.-i magrib* 110a/12.

mü‘ennes: (Ar.) Dişi. m.-idür 63b/1.

müfarekat: (Ar.) Ayrılma, uzaklaşma. *m. ét.* 63b/8, 64a/7.

müfside: (Ar.) Bozan. *eşyā-yı m.-nüñ* 14b/18.

mühendis: (Ar.) Mühendislik mesleğinde olan kimse. m.-ler 8b/21.

mühendisîn: (Ar.) Mühendisler. 5a/13.

mühimm: (Ar.) Gerekli. m.-leri 36a/5.

mühimmât: (Ar.) Gerekli şeyler. m.-ları 47a/14.

mühimme: (Ar.) Ehemmiyetli, önemli. *koştantiniyye-i m.-nüñ* 5b/13.

mükedder: (Ar.) Bulanık. 6b/9, 52a/7.

mükrem: (Ar.) İkrâm olunmuş, ağırlanmış. 105b/21, *‘asker-i m.* “Yer adı” 105b/20, 106a/4.

mülakḳab: (Ar.) Lakaplanmış. m.-dur 148a/1, *m. ol-*. 81b/8, 81b/11.

mülevven: (Ar.) Türlü türlü 57b/17.

mülhâḳ: (Ar.) İlhak edilmiş, sonradan takılmış, katılmış. 131a/15.

mülk: (Ar.) Ülke 128b/12, m.-inde 145a/20, m.-inüñ 45a/16, *m.-i mu‘azzam-ı hıñn-ı şalt* 99b/1.

mülük: (Ar.) Hükümdarlar. m.-den 38b/8, *m.-i ‘acem* 88a/11, 109b/17, 136b/2, *m.-i ‘arab-ı evsaḳ* 57b/4, *m.-i bâbil* 54b/12, *m.-i beni sāsân* 130b/14, *m.-i beni ümeyye* 55a/1, 75b/19, 77b/2, *m.-i fâris* 36a/5, 54b/13, *m.-i ḥimyer* 34b/5, *m.-i hind* 141b/19, *m.-i mıñr* 145b/6, *m.-i rûm* 33b/19, 34a/13, 54b/15, 82a/6, 113b/4, *m.-i şiniyye* 101a/13, *m.-i tatar* 97b/15, 115a/5, *m.-i tavâyif* 141b/12, *m.-i yemen* 70a/9, 129a/9, 147a/19, *m.-i yünân* 102a/20, *aḫir-i m.-i yünân* 33b/9, *aḫir-i m.-i fûrs* 133a/14, *efzal-i m.-i ticanî’n-nübuvvet* 1b/16, *maḳarr-ı m.-i zenc idi* 120b/21, *menâzil-i m.-den* 75a/2.

mümkin: (Ar.) Mümkün, olabilen. 108b/6, m.-dür 22a/21.

mümtedd: (Ar.) Uzayan, uzanan, süren; sürekli. 104a/10, m.-dür 136a/17, 136a/18, m. ol- 8a/10, 8a/10, 8a/11, 8a/15, 8a/19, 8b/1, 8b/5, 8b/6, 9a/15, 9a/15, 9a/19, 9b/1, 9b/2, 9b/4, 9b/9, 9b/10, 9b/14, 9b/16, 9b/17, 9b/21, 10a/8, 10a/9, 10a/9, 10a/14, 10a/16, 10b/6, 10b/10, 10b/11, 10b/17, 10b/20, 10b/20, 11a/2, 11a/3, 11a/13, 11a/18, 11b/7, 11b/9, 11b/10, 15a/7, 15a/8, 15a/9, 15a/10, 15a/20, 16a/2, 16b/17, 18a/4, 18a/8, 20b/5, 20b/6, 20b/10, 20b/12, 21a/7, 21b/4, 22b/6, 22b/11, 22b/19, 23a/7, 23a/8, 23b/20, 24a/13, 24a/13, 24b/1, 24b/3, 24b/12, 24b/17, 24b/19, 25a/1, 25a/4, 25a/6, 25a/8, 25b/2, 25b/12, 30a/14, 38a/17, 38a/20, 41a/4, 57a/10, 63a/4, 63b/15, 63b/17, 63b/19, 63b/20, 64a/12, 68a/10, 93b/14, 93b/16, 93b/19, 117b/14, 131b/1, 134b/3, 134b/6, 134b/7, 134b/8.

münakkaş: (Ar.) Nakşedilmiş, işlemeli. m.-dur 66b/18, *m. eyle-* 76a/1.

münbasit: (Ar.) Yayılan, genişleyen. *medīne-i m.* 35a/12.

müncerr: (Ar.) Sonuçlanma. *m. ol-* 41b/3.

müneccim: (Ar.) Yıldızların hareket ve durumlarına bakarak çeşitli hükümler veren, yıldız falına bakan kimse, falcı. *m.-e* 49b/12.

müneccimīn: (Ar.) Yıldız falına bakanlar, astroloji ile uğraşanlar. *ḳudemā-yı m.* 63b/11.

münevver: (Ar.) Nurlandırılmış, parlatılmış, ışıklı. bkz. münevvere. *dil ü cān-ı m.-lerine* 2a/9, *merḳad-ı m.-leri* 131a/15, *medīne-i m.-i müsevvere* 135b/7, *medīne-i müsevvere-i m.-dür* 131a/12, *medīne-i m.-nüḳ* 110b/17, *medīne-i m.-ye* 114a/11, *meşhed-i m.* 126b/14, *meşhed-i m.-leri* 126b/14.

münevvere: (Ar.) Nurlandırılmış, parlatılmış, ışıklı. bkz. münevver. *medīne-i m.* 79a/20, *medīne-i m.-nüḳ* 23b/17, 73b/19, *medīne-i m.-ye* 61a/19.

münharif: (Ar.) Sapan m.-dür 89a/13.

münhezim: (Ar.) İnhizam eden, hezimete uğrayan, bozguna uğrayan, uğramış, bozgun. *m. ol-* 120b/3.

münkaṭıf: (Ar.) Ayrılmış. m.-dur 110b/7.

münşe'ib: (Ar.) Kollara ayrılan. *m. ol-* 98a/8.

müntefi': (Ar.) İntifa eden, menfaatlenmiş, yararlanmış. 102a/1, *m. ol-* 101a/17, 101a/17.

müntehī: (Ar.) Nihayet bulan, sona eren, biten. *m. ol-* 11a/14, 11a/19, 24b/4, 41a/5, 65a/3, 65a/4, 67b/5.

mürāca'at: (Ar.) Başvurmalar, danışmalar; yardım istemeler. *m. ét-* 108a/19.

müressil: (Ar.) Tesil eden, güzel, yavaş ve ihtiyatla okuyan. m.-dür 58a/16.

müreşşah: (Ar.) Teşrih olunmuş, damla damla süzdürülmüş. *m. u muṭarraz ḳıl-* 2a/18.

müretteb: (Ar.) Düzenlenmiş, dizilmiş. m.-dür 3a/3.

mürselīn: (Ar.) Peygamberler. *seyyidü'l-m.* 2a/1.

mürtefi': (Ar.) Yükselen, yüksek, yüce. bkz. mürtefi' a. 89b/19, *m. ol-* 145b/4.

mürtefî^c a: (Ar.) Yükselen, yüksek, yüce. bkz. mürtefî^c. *ka^lc a-i m.-sı* 98a/1, *mevâzî^c-i m.-da* 109b/1.

mürûc: (Ar.) Çayırliklar. 124b/21.

mürûr: (Ar.) Geçme, bir yandan girip öte yandan çıkma. *m. ét-* 9b/6, 15b/7, 17b/15, 18a/9, 51a/11, 63a/9, 86a/17, 128b/4, 124b/17, 132b/5, 132b/17, 141a/15.

müşābe: (Ar.) Derece, rütbe, kadar. m.-sinde 81b/20.

müşelleş: (Ar.) Üçgen. 38a/11, 117b/9, *cezāre-i m.* 98b/20.

müselmān: (Ar.) İslam dininde olan. m.-lar 34a/12, 39a/4, 59b/20, m.-lardur 31a/20.

müsemmā: (Ar.) Adlanmış, adlı. m.-dur 36b/19, 69b/3, *m. ol-* 49a/19, 68b/19.

müsevveme: (Ar.) Nişan ile, nişanlı; süslü. *hicāre-i m.-dendür* 77b/15.

müsevver: (Ar.) Etrafına sur, duvar çekilmiş. bkz. müsevvere. 76a/21.

müsevvere: (Ar.) Etrafına sur, duvar çekilmiş. bkz. müsevver. *belde-i kebīre-i m.-dür* 93a/15, *belde-i şağīre-i ğayr-ı m.-dür* 29a/10, *medīne-i m.-dür* 136a/11, 138a/3, 133a/20, *medīne-i m.-i münevvere* 131a/12, *medīne-i münevvere-i m.-dür* 135b/8, *medīne-i meşhūre-i m.-dür* 60a/3.

müslim: (Ar.) İslam dininde olan. m.-dür 138b/1, m.-lerdür 50b/13.

müslimīn: (Ar.) Müslümanlar. 57a/19, m.-e 115a/19, m.-i 76b/1, *‘asākīr-i m.* 114b/7, *bilād-ı m.-e* 34a/11, *mescid-i m. ol-* 75b/17.

müslimūn: (Ar.) Müslümanlar. 23a/4, 36a/15, 45b/7, 52a/11, 59a/18, 66a/4, 76b/2, 80b/6, 80b/9, 82a/2, 87b/17, 90a/13, 99a/12, 99a/14, 106a/19, 111b/6, 113a/7, 115a/18, 126b/8, 130a/9, 132b/10, 136b/21, 141a/4, 147a/8, m.-a 126b/10, m.-dan 118b/5, m.-dur 75a/18, 86b/8, 89a/7, 108a/18, 113a/21, m.-uñ 142a/21, *m. ol-* 83b/21.

müstağnī: (Ar.) Lüzumlu, gerekli bulmayan. *m. ol-* 65a/21.

müstaḥakk: (Ar.) Hak etmiş, hak kazanmış, layık. *m. ol-* 122b/12.

müstaḳırrī: (Ar.) İstikrar bulmuş, karar kılmış; durulmuş; yerleşmiş, sabit olanla ilgili. m.-dür 148a/1.

müstaḳill: (Ar.) Başlı başına, kendi başına; kendi kendine, ayrıca, bağımsız. 11b/3, 45b/11, 86b/3.

- müstakillen:** (Ar.) Ancak, yalnız 28a/18, 44a/14, 45b/11.
- müstakīmen:** (Ar.) Doğru, düz, dik olarak. 136a/18.
- müsta‘mel:** (Ar.) Eski. *m. ol-* 5a/16.
- müsta‘īle:** (Ar.) Uzayan, dikdörtgen. *cezīre-i kebīre-i m.-dür* 136b/12.
- müsteb‘ad:** (Ar.) Uzak görünen, olacağı sanılmayan. *m.-dur* 21b/20, *m. ol-* 22b/2.
- müstedīr:** (Ar.) Daire şeklinde olan, değirmi. 126b/6, *m. ol-* 126b/7.
- müstedāb:** (Ar.) Hoş, güzel bulunan. *kitāb-ı m.-a* “güzel kitap” 2a/14.
- müşābih:** (Ar.) Benzeyen, benzer. 141b/14, *m.-dür* 48b/3, 95b/10, *m.-lerdür* 58b/1.
- müşāhede:** (Ar.) Bir şeyi gözle görme. *m. ét-* 7b/15.
- müşāvere:** (Ar.) Danışma, bir iş üzerinde konuşma. *m. ét-* 111b/8.
- müşerrefe:** (Ar.) Şerefendirilmiş, şerefli. *mekke-i m.* 92b/12, *mekke-i m.-nüñ* 5b/18, 93b/21, *mekke-i m.-ye* 55a/7, 105a/5, 108a/6.
- müşgīn-nikāb:** (Far.+Ar.) Kara örtü. *hiṭāb-ı m.-a* 2a/14.
- müştaḳḳ:** (Ar.) İhtiyak etmiş, türemiş, türeme. *m.-dur* 21b/12.
- müte‘ahḫirīn:** (Ar.) Son zamanlarda gelenler, yetişenler. 63b/12.
- müştemel:** (Ar.) Bir şeyin içinde bulunan, bir şeyin kavrandığı, içine aldığı. *keṣīre-i m.* 102b/7, *medine-i m.* 115b/17.
- müştemil:** (Ar.) İçine alan, kavrayan, saran. 71a/13, 74a/2, *m.-dür* 44b/9, 63a/11, 77b/7, 101a/9, *müdüñ-i keṣīre-i m.* 73b/7, *buldān-ı keṣīre-i m.* 102b/6.
- müşterī:** (Ar.) astr. Sakıt. Erendiz, jübiter, mars. 3a/19, 49b/13, *m. yıldızı* 76a/9.
- müteferrik:** (Ar.) Anlaşmış, birleşmiş. *m.-dür* 123b/10, *m. ol-* 41b/11, 85b/1.
- müteḡayyir:** (Ar.) Bozulmuş *m. ol-* 41b/8, 103b/4.
- müteḡallil:** (Ar.) Çözülmüş, erimiş. *m. ol-* 31b/21.
- müteḡayyir:** (Ar.) Hayrette kalan, şaşmış, şaşırılmış. *m.-dür* 127b/13, *m. kııl-* 129a/20, *m. ol-* 70a/10.
- müteḡaddimīn:** (Ar.) Evvelden gelip geçenler, eskiler, eski insanlar. *‘ulemā-yı m.* 3b/19.
- müteḡarīb:** (Ar.) Tekarüb eden, yaklaşan, yakın, gittikçe birbirine yaklaşan. 77b/14.

mütəkāşır: (Ar.) Kısalık gösteren, kısaltılmış, m.-dur 117b/18.

mütemeyyiz: (Ar.) Temeyyüz eden, seçilen, seçkin. *m. ol-* 82a/2.

müteşâ'ib: (Ar.) Kollara ayrılmak. *m. ol-* 8b/9.

mütevakkı': (Ar.) Tevakkü eden, medet eyleyen, bekleyen, uman. 99a/13.

mütevceccih: (Ar.) Bir tarafa yönelen. *m. ol-* 6a/17, 7a/4, 64a/2, 64a/4, 64a/5, 64a/7, 147b/6.

mütevekkil: (Ar.) Tevekkül eden, işini Allah'a veya olurlarına bırakan, kaderine boyun eğen. m.-lerdür 104b/4.

müttakîn: (Ar.) Allah'tan korkanlar. *senedü'l-m.* 2a/1.

müvekkel: (Ar.) Vekil tayin edilen, vekil edilen kimse. 111b/2.

müverrihîn: (Ar.) Tarih yazan, tarihçi. 44b/1.

müyesser: (Ar.) Kolayını bulunup yapılan; kolay gelen, kolaylıkla olan. *m. ol-* 22a/14, 102a/15, 115a/2.

müzehheb: (Ar.) Tezhip olunmuş, yaldızlanmış. 76a/1.

müzevver: (Ar.) Uydurulmuş, düzme. *m. ét-* 49b/15.

müzeyyen: (Ar.) Süslenmiş, süslü. 52a/4, 134a/5, m.-dür 33b/8.

N

nâ: (Far.) Sözcük başına gelir ve eklendiği sözcüğü olumsuz yapan bir edattır. *hamd-i n-mahdūd* 1b/2.

nabtiyye: (Ar.) Süryanice. *kelime-i n.-dür* 123b/13.

nâdim: (Ar.) Pişman. *n. ol-* 34a/19.

nâ-gâh: (Far.) Ansızın, birdenbire. 33b/1.

nâ-gehân: (Far.) Ansızın, birdenbire. 114a/6.

nahîl: (Ar.) Hurma ağacı. n.-i 66a/12.

nâhiye: (Ar.) Küçük yer, bölge. 112b/4, 143a/15, 146a/9, n.-de 49a/3, n.-dedür 92a/16, 143a/16, n.-dendür 51a/9, n.-dür 30a/19, 32a/3, 47b/6, 49a/2, 59b/14, 70a/3, 70b/2, 73a/3, 73a/7, 79a/2, 79b/11, 79b/14, 88b/13, 90b/1, 92a/16, 92b/10, 94b/13, 98a/12,

98a/19, n.-dür 104a/1, 116a/3, 116a/20, 135a/1, n.-ler 58b/15, n.-nüñ 40a/6, 43b/12, 44b/8, 51a/11, 51b/17, 61a/18, 66a/16, 76b/16, 95b/8, 101b/15, n.-si 141a/9, n.-ye 5a/15, 41b/18, 43b/12, 65b/15, 76b/12, 102a/13, *n.-i acem* 31a/17, *n.-i baġdād* 70b/21, *n.-i dārā-cird* 74a/13, *n.-i dāzīn* 110a/2, *n.-i dunbāvend* 144a/21, *n.-i ercān* 109b/18, *n.-i ħavf* 51a/9, *n.-i hindīcān* 109b/20, *n.-i iştāḥr* 26b/1, *n.-i kebīre* 72b/12, 102b/7, 111b/15, 121b/8, 121b/21, 128b/16, *n.-i kebīre n.-nüñ* 123a/5, *n.-i keşīretü'l-besātin* 114a/20, *n.-i kīşretü'l- ħayr* 48a/8, *n.-i ma' mūre* 124b/2, *n.-i multān* 20b/12, *n.-i nefīse* 65b/18, *n.-i neysābūr* 32b/20, 71a/8, 73a/12, *n.-i sābūr* 109b/17, *n.-i şām* 15b/20, 147a/7, *n.-i şimāl* 14b/7, 60b/9, 101b/2, *n.-i teber* 102a/14, *n.-i fūs* 101b/7, *n.-i vāsı'a* 135b/2, *el-vāḥāt n.-sinde* 54a/10.

naḥl: (Ar.) Hurma ağacı. *keşīrū'n-n.* 105a/15.

naḥle: (Ar.) Hurma. n.-den 54b/5, n.-nüñ 54b/6.

nāḳas: (Ar.) Naka dişi deve, maya. n.-ı 66b/19.

naḳl: (Ar.) Bir şeyi başka bir yere götürme; taşıma, aktarma. *n. ét.* 19b/7, 86a/9, 111a/2, *n. olin-* 3b/20, 4a/9, 11b/14.

naḳş: (Ar.) Suret. n.-da 101a/3, n.-dan 3b/4ç

nām: (Far.) İsim, ad. 2a/13, 109b/19, 116b/21, 120b/9, n.-ina 117a/5.

namāz: (Far.) Namaz. *yatsu ve vitir n.-ı* 50b/16, *yatsu ve vitir n.-inuñ* 50b/15.

nār: (Ar.) Ateş. 43b/2, n.-dan 145b/3, *envā'-i n.-ı cebel* 87b/15.

nārenc: (Ar.) Turunç, portakal. 38b/21.

nārī: (Ar.) Ateş küre. 3a/12.

nās: (Ar.) İnsanlar, halk, herkes 99b/5, n.- uñ 4b/14, *aḫkem-i beyne'n-n.* 2b/4, *'āmmē-i n.* 16b/3, *elsine-i n.-da* 98b/9.

naşārā: (Ar.) Hıristiyanlar. bkz. naşr. 29b/8, 55b/11, 75b/16, 82b/11, 99a/13, 98b/16, 120a/12, 120a/14, 120a/15, 140a/9, 146b/10, n.-dan 45a/20, n.-dur 141b/9, n.-nuñ 40a/13, 56a/17, 82a/14, *n. ol-* 13b/5, *n.-i neşūriyye* 89a/15, *der-n.* 54b/5, *ḫalīfe-i n.* 82a/8, *mu'teḳadāt-ı n.-yı* 143a/9.

naşr: (Ar.) 1. Yardım. n.-a 140a/10, *dārū'n-n.* 117b/4. 2. Üstünlük *'asker-i n.-ı peyker* 117a/14,

naşrānī: (Ar.) Hıristiyan. bkz. naşrāniyye. 29b/15, *n.-i ét-*. 81b/17, *n. ol-*. 29b/11, 82a/15, *dīn-i n.* 81b/16, *dīn-i n.-yi* 117a/8.

naşrāniyye: (Ar.) Hıristiyan. bkz. naşrānī. *dīn-i n.* 23a/15, *diyānet-i n.* 46a/11.

nāşir: (Ar.) Yayan, saçan. *n.-ü'l-^çadl* 2b/7.

nażar: (Ar.) Bakma, göz atma. *n. ét-*. 145b/9.

nāzır: (Ar.) Bakan. 24a/6, 52a/10, *n.-dur* 63b/4, 109a/6, *n. ol-*. 24a/16, *n.-i şarķ* 27a/7.

nāzil: (Ar.) 1. Yukarıdan aşağı inen, inici. *n. ol-*. 112b/10, 121b/14, 124b/16, 128b/4, 141a/15, 145b/3. 2. Bir yere konan, bir yerde konaklayan. 126b/9, 126b/12, 134b/1, *vaşıl u n. ol-*. 2a/10.

nażır: (Ar.) Eş, benzer. *n.-i* 14b/12, 50a/18, 75b/20.

nāyib: (Ar.) Vekil, birin yerine geçen. *n. ét-*. 88a/11.

ne: Ne. *n.... n....* 26a/4, 70a/15, 81a/15, *n. için* 34a/4, *n. idügi* 5b/8, *n. ise* 81a/11, *n. kadar* 33b/2,

nebātāt: (Ar.) Bitkiler. *n.-ı* 32a/21.

nebeviyye: (Ar.) Peygambere ait onunla ilgili. *adāb-ı n.* 46a/6, *hicret-i n.-nüñ* 28a/6, 47a/16, 49b/9, 50a/3, 102b/9, 114b/3, 114b/21, 117a/13, 117a/17, 117b/3, 120a/20, 122a/8.

nebī: (Ar.) Peygamber. 24a/5, 46a/12, *n.-sidür* 30b/13, *n.-yyü'l-lāh* 46a/4.

necm: (Ar.) Yıldız. *ķal'a-i n.* 119b/21, *ķal'a-i n.-e* 93b/17.

nefes: (Ar.) Soluk. āteşüñ *n.-i* “ateş dumanı” 99a/7.

nefis: (Ar.) Pek hoş, çok hoşı giden, en güzel, çok beğenilen. 46b/7, 85a/15, 133a/10.

nefise: (Ar.) Pek hoş, çok hoşı giden, en güzel, çok beğenilen. *kenīse-i n.* 117a/5, 117a/2, *kenīse-i n.-dür* 120a/13, *nāhiye-i n.-dür* 65b/19.

nefs: (Ar.) 1. Ruh, can, hayat. *n. ü revān-ı mu'atţar* 2a/10, *n.-i vahidet* 1b/6. 2. Kendi, şahış. *n.-ine* 46a/6, *n.-lerini* 20b/21, *n.-i ķaşaba* 85b/21. 3. Bir şeyin ta kendisi. *n.-i şehr.* 55a/11.

neft: (Far.) Neft yağı. 111a/7.

nehār: (Ar.) Gündüz. *ḥaṭṭ-ı nıṣf-ı n.-dan* 5b/12, *keṣiretü'n-n.* 124b/13, *leyl ü n.* 3b/11, 4a/19, *mu'addilü'n-n.* 3b/10, 3b/12, 5b/11, *mu'addilü'n n.-dan* 5b/10, *nıṣf-ı n.* 7b/17, *nıṣf-ı n.-dan* 7b/18, *ve'l-n.-dur* 109a/3, *zıkrı'n-n.* 2b/19.

nehārī: (Ar.) Gündüzle ilgili, gündüzcü. *ḥaṭṭ-ı nıṣf-ı n.* 5b/9, 5b/10.

nehr: (Ar.) Akarsu, çay, ırmak. 15b/21, 18a/18, 20b/1, 20b/2, 20b/8, 20b/11, 20b/12, 20b/13, 20b/16, 20b/17, 20b/19, 21a/1, 21a/4, 21b/1, 21b/1, 29b/6, 44b/12, 48b/15, 50b/6, 51a/10, 54a/13, 56a/21, 64a/14, 69b/5, 70b/16, 70b/18, 75b/9, 86a/18, 89a/19, 89b/21, 110a/2, 110a/12, 112b/4, 112b/10, 116a/12, 118a/4, 118a/5, 118b/14, 124b/17, 127a/3, 133a/9, 134a/18, 136a/15, 142b/2, n.-den 51a/11, 130a/8, n.-dür 16a/11, 16a/13, 16a/15, 16b/12, 18b/8, 20a/16, 20b/14, 92a/15, 98a/8, 132b/5, 132b/21, 134a/21, 141a/1, n.-e 16a/3, 16a/11, 63b/4, 134a/16, n.-i (b) 19a/7, 112b/5, 142b/3, n.-i 40b/6, 43b/6, 51a/15, 60a/12, 62b/3, 63b/3, 64b/11, 75a/14, 82a/10, 86a/16, 98a/8, 107b/13, 110b/14, 119b/13, 133a/10, n.-ine 112b/12, n.-inüñ 35a/12, n.-inüz 134a/21, n.-lerüñ 19b/8, n.-üñ 16a/16, 16b/13, 17b/13, 18b/18, 19a/14, 19b/4, 19b/15, 21a/11, 61b/11, 63b/4, 69a/19, 82a/10, 86a/18, 89a/19, 92a/15, 92a/17, 97a/18, 127a/3, 127b/14, 133a/9, 145a/2, n. ol-. 15b/5, 15b/13, 16a/1, 16a/19, 16a/21, 16b/1, 16b/5, 16b/5, 16b/11, 16b/21, 17a/5, 17a/8, 17a/10, 17a/11, 17a/13, 17a/17, 17b/1, 17b/14, 17b/17, 18a/12, 18a/15, 18a/20, 18b/1, 18b/14, 18b/17, 19a/2, 19a/3, 19a/4, 19a/5, 19a/7, 19a/12, 19a/20, 19b/2, 19b/6, 19b/9, 19b/11, 19b/13, 19b/14, 19b/17, 20a/4, 20a/6, 20a/11, 20a/17, 20a/18, 20a/19, 20a/21, 38b/20, 111b/7, n.-i *anḳara* 2b/21, 16b/11, n.-i 'āṣī 16a/4, 37a/2, 38b/11, 69a/19, 79b/16, 92a/1, 97a/17, n.-i *asūd* 38b/11, n.-i 'aḳam 15b/5, n.-i 'aḳīm 19b/14, 47a/7, n.-i 'aḳīm-i meṣhūr 14b/11, 17b/17, n.-i *azrak* 68a/21, n.-ü'l-*balīḥ* 17a/2, n.-i *bāsānfā* 18a/14, n.-i *baṭelyevs* 129a/18, n.-i *batık* 3a/2, n.-i *belḥ* 20b/2, *bilād-ı māverāü'n-n.* 71b/13, 72b/15, n.-i *biṣḳ-i ṣīrīn* 19a/1, 19a/8, n.-i *ceyhān* 2b/21, 16b/2, 58b/9, 60a/19, 98a/21, n.-i *ceyhün* 96b/9, 102b/6, n.-i *cürcān* 20a/20, n.-i *çin* 20b/18, n.-i *deniṣt* 21a/8, n.-ü'd-deyr 18b/16, 18b/17, 19a/2, n.-i *dicle* 3a/1, n.-ü'l-dīrer 3a/2, n.-i *ebi* 15b/12, n.-i *ebi füzrüs* 2b/19, n.-i *ebi'l-ḥaṣīb* 19b/1, n.-ü'l-emīr 19b/3, n.-i *enḳā* 3a/1, n.-i *errecān* 19b/19, n.-i *erzen* 18a/10, n.-i *esved* 16a/16, 16a/19, 16b/1, 74b/16, n.-i *feyyüm* 15a/17, n.-i *fürāt* 3a/1, 21a/3, 30a/14, 30a/15, 17b/4, n.-i *ḥabūr* 17a/13, n.-ü'l-ḥābūr 17a/6, n.-i *ḥābūr ol-* 78b/13, n.-i *ḥamā'* 2b/21, 16a/12, 16a/14, 16a/15, 16b/2, n.-i *ḥamāh* 16a/3, n.-i *ḥamdān*

20b/15, *n.-i ḥamdūn* 110b/2, *n.-i hind* 20b/18, *n.-i hind-mind* 20a/10, 47b/16, *n.ü'l-hind-mind* 20a/3, *n.-i hiraḳle* 2b/21, 16b/12, *n.-i hirmās* 17a/12, 18a/12, *n.-ü'l-hirmās* 3a/1, 17a/9, *n.-i 'ifrīn* 16a/20, *n.-i ilāk* 40b/6, *n.-i 'isā* 17a/15, 17a/19, 17b/1, 98a/10, *n.-i işbīliyye* 2b/20, 30a/19, 40a/4, 54a/11, 103a/15, 112b/15, 116a/3, 132a/17, *n.-i işbīliyye mine'l-endelüs* 15b/4, *n.-ü'l-ıtil* 21a/20, 50b/10, 81a/5, 97b/15, 97b/17, *n.-i itlik* 37a/19, *n.-i kebīr* 15b/1, 20a/3, 58b/18, 93a/16, 107b/7, 109a/4, 117b/15, 121b/14, 128b/4, *n.-i kebīre* 89a/19, *n.-ü'l-ḳundül* 19b/5, *n.-i kūṣā* 17b/6, 17b/10, *n.-ü'l-ḳuṣārīn* 125a/7, 19a/10, 19a/17, 19a/19, 19a/21, *n.-i künek* 20b/19, *n.-i kürr* 20a/12, *n.-ü'l-kürr* 20a/15, 20a/19, *n.-i kürrre* 44b/19, *n.-i ma'ḳıl* 19a/4, 19a/11, 19a/14, 19a/17, 19a/19, *n.-i maḳlūb* 69b/6, *n.-i ma'lā* 91b/14, *n.-i mehrān* 20b/11, 31a/19, 39b/2, 52a/1, 86b/10, 135b/1, 137a/4, *n.-ü'l-melik* 142b/7, *n.-i melviyye* 2b/20, 15b/1, *n.-ü'l-mere* 3a/2, 18b/13, 18b/17, *n.-i merv* 128b/18, *n.-i mihrā* 119b/4, 133b/12, *n.-ü'l-mu'allā* 50a/1, *n.-i mülk* 17b/4, 17b/8, 17b/9, *n.-ü'l-nevḳān* 19b/12, *n.-i naṣībīn* 141a/14, *n.-i ress* 20a/13, 132b/17, *n.-ü'l-ress* 20a/11, *n.-i rūmiyye* 2b/20, 15b/11, *n.-i ṣaḡīr* 105b/2, 144a/9, *n.-i ṣarṣar* 17a/11, 17a/11, 17b/4, 17a/21, 18a/11, 142b/7, *n.-ü's-sebelḥ* 3a/1, *n.-i sekān* 19b/20, *n.-i sereḳuṣṭa* 127b/13, *n.-i seyhān* 2b/21, 16b/7, 20a/8, *n.-i seyhūn* 93b/3, *n.-i simāṭ* 3a/1, *n.-i sind* 20b/11, *n.-i sīrūz* 20a/8, *n.-i sitārūz* 20a/8, 20a/9, *n.-i sūrī* 17b/12, *n.ü's-sūsü'l-aḳsā* 15a/18, *n.-i sümeysāt* 16b/21, *n.-ü's-ṣās* 20b/8, *n.-i ṣeri'a* 12b/19, 15b/17, 15b/20, 16a/1, 16a/1, *n.-i ṣīrīn* 19b/11, *n.-ü'l-ṭa'ām* 20a/8, *n.-i ṭāb* 19b/18, *n.-i ṭan* 21a/17, *n.-i tīrā* 142b/2, *n.-i ṭorlu* 37a/1, *n.-i ṭunā* 21a/2, 118a/10, 118a/10, *n.-i tüster* 19b/16, 42b/13, *n.-i urnuṭ* 13a/5, 13a/15, 16a/3, 69b/6, *n.-i uzuv* 21a/13, *n.-i übülle* 26b/9, 88b/15, 95a/16, *n.-ü'l-ürdün* 2b/20, 15b/16, 83a/1, *n.-i vān* 18b/3, 123b/18, 125b/6, 142b/10, *n.-i yaḡrā* 13b/12, 16a/17, *n.-i yahūdī* 19b/2, *n.ü'l-yahūdī* 19a/20, *n.-ü'l-yermūk* 2b/21, 15b/20, *n.-i yüsr* 22b/21, *n.-i zendeverd* 20a/1, *n.-i zerḳā* 107a/3, *aḳṣā-yı māverā-i n.-de* 139b/4, *māverā-i n.* 42a/9, 43b/16, 109b/10, 122a/4, 130a/7, 130a/9, 133a/1, *māverāü'n-n.* 5b/5, *māverā-i n.-de* 41a/7, 43a/19, 44a/6, 47b/8, 48a/3, 60a/11, 84b/12, 88b/13, 94b/4, 111a/4, 132b/7, 142a/6, *māverāü'n-n.-de* 71a/13, 71b/1, 71b/5, 143b/12, *māverā-i n.-den* 89b/18, 98b/3, 110b/21, 125a/6, 140b/19, 143b/4, *māverā-i n.-üḡ* 93b/5.

nehṙān: (Ar.) Nehirler. *n.-i kebīrān* 125a/7.

nehreyṙn: (Ar.) İki nehir. *medīnetü'n-n.* 61b/12.

nehy: (Ar.) Yasaklama. *n. ét-*. 66b/20, 134a/12.

nerdbān: (Far.) Merdiven. 55a/17, *n.-i kuvvet-i hayāliyye* 2a/20.

nerdbānlu: (Far.+T.) Merdivenli. 75a/15.

nesl: (Ar.) 1. Nesil, soy. *n.-inden* 40b/2, *n.-indendür* 81a/19, 81b/5.

nesne: Belli bir ağırlığı ve hacmi, rengi, maddesi olan her türlü cansız varlık, şey, obje. 6b/8, 12b/11, 12b/9, 23b/3, 29b/10, 33a/20, 34a/18, 52a/7, 70a/7, 77b/13, 77b/16, 82a/14, 84b/6, 81a/14, 104b/3, 110a/3, 113a/16, 145b/10, *n.-den* 86a/10, *n.-dür* 14b/14, 133a/3, *n.-ler* 37a/10, *n.-lere* 81a/12, *n.-lerün* 81a/14, *n.-nün* 3b/7, *n.-ye* 52b/5, 137b/6, *n.-yi* 3b/7, 12b/12, 123b/14, 147a/19.

neşūriyye: (Ar.) Süryani papazlarından Nestorius'un kurduğu mezhepte olan ve onlarla ilgili. *naşārā-i n.-dür* 89a/15.

nev^c: (Ar.) 1. Sınıf. *n.-i insān* 1b/6, 25a/18, 25a/19. 2. Tür, çeşit. 13b/19, 13b/7, 23a/20, 56b/6, *n.-de* 23a/20.

nevāhī: (Ar.) 1. Yanlar, taraflar. *n.-sinde* 27a/16, *n.-sinden* 76b/14, 94b/13, *n.-i afrikiyye* 115a/10, 137a/9, *n.-i bāb* 47b/6, *n.-i baǧdād* 75a/1, 90b/19, *n.-i başra* 65b/17, *n.-i belḡ* 37b/18, 50a/20, 102a/8, 110a/4, 114a/20, 143b/8, *n.-i buḡārā* 40b/10, *n.-i cebel* 135a/10, *n.-i cezīre* 130b/2, *n.-i cibāl* 76b/11, *n.-i ehvāz* 79a/2, 142b/3, *n.-i fāris* 19b/21, *n.-i fergāna* 132b/7, *n.-i hemedān* 65b/12, 80b/18, 80b/17, *n.-i herāt* 42a/5, 132b/4, 124b/12, *n.-i hind* 116a/20, 135a/1, *n.-i hūzistān* 76b/21, 91b/11, *n.-i iṣfahān* 44b/8, 71a/5, 79a/12, 83b/14, 139a/18, *n.-i iṣbehān* 141a/17, *n.-i kāhire* 76a/17, *n.-i kermān* 83b/12, *n.-i kirmān* 129b/9, *n.-i mıṣr* 37b/3, 92a/3, *n.-i naḡseb* 130a/16, *n.-i nehrūvān* 61b/21, *n.-i nesā* 31b/11, *n.-i neysābūr* 32a/18, 32a/2, 40b/10, 48a/8, 61b/1, 73a/3, 126a/2, *n.-i rey* 72b/9, *n.-i rūm* 116b/6, *n.-i semerḡand* 83a/16, 125a/2, 140b/3, *n.-i sicistān* 71b/12, 109b/6, *n.-sind* 87a/2, *n.-i šīrāz* 142b/18, *n.-i tāyf* 105a/17, *n.-i tirmid* 98a/12, *n.-i tūs* 78b/9, *n.-i vāsīṭ* 95b/15, 110a/21, 137a/7, *nisā-yı ulyā n.-sinde* 73a/7, *şerāt n.-sinden* 51b/17. 2. Nahiyeler, bucaklar. *n.-si* 106b/21, *n.-ye* 8a/19, 10a/13.

nevbet: (Ar.) Sıra, sıra ile görülen iş. 108a/17.

n'eyler: Ne geziyor? ne arıyor? ne işi var? 22a/3.

nezle: (Ar.) Burun akması. *n.-ler* 7b/15.

nıf: (Ar.) Yarım, yarı. n.-ı 3b/15, 3b/15, 143a/19, 143a/19, n.-ıdur 14a/4, n.-ı dāyire 19a/14, n.-ı fersaḥ 13a/18, 51a/14, 51a/14, 73b/5, 93a/16, n.-ı merḥale 33b/10, 53a/18, 65a/8, 99b/4, 107b/16, 129a/3, 128a/10, n.-ı meskūn 4a/8, n.-ı nehār 7b/17, 7b/18, n.-ı şimālī 4a/8, n.-ı yevm 92a/19, n.-ı zerence 83b/7, ḥaṭṭ-ı n.-ı nehār 5b/12, ḥaṭṭ-ı n.-ı nehārī 5b/9, 5b/10, n.-ı sūr 44a/10.

nice: 1. Birçok. bkz. niçe. 5a/16, 6b/15, 9a/8, 9a/9, 61b/2, 71a/13, 72b/der-kenar, 72b/derkenar, n.-ler 81b/21. nice n. 72b/der-kenar, 2. Nasıl. 108b/6, 3. Uzun süreden beri. 4a/1.

niçe: 1. Birçok. bkz. nice. 12b/16, 13a/14, 16a/11, 16b/20, 17a/14, 17a/18, 17b/15, 18a/10, 18a/21, 18b/2, 18b/4, 18b/9, 18b/10, 19b/21, 20a/7, 20b/14, 22b/4, 23a/12, 23a/20, 25a/12, 25a/21, 28a/7, 32a/14, 34b/3, 42a/5, 42a/5, 44b/2, 44b/9, 48b/12, 52b/3, 57a/5, 58b/15, 66b/16, 69a/6, 74a/2, 93a/4, 93b/20, 95a/13, 98a/19, 101a/20, 105a/6, 107a/12, 107a/12, 110b/17, 120b/6, 123b/15, 128b/7, 130a/1, 133a/16, 136b/20, 139a/21, 141a/2, 143a/10, n.-si 101b/4, 2. Uzun süreden beri. 23b/4, 59a/18.

niçün: Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye. 33b/4.

ni' am: (Ar.) Nimetler. n.-ı celīle. 1b/13.

nihān: (Far.) Gizli, saklı. n.-a 1b/10.

nihāye: (Ar.) Son, tükenmek. bkz. nihāyet. 142a/2, n.-inde 34b/13, 50b/9, n.-indedür 88a/16, aṣār-ı 'azīme-i bī-n.-dür 38b/4, bī-n. 47a/6, 102a/14, 123a/9, 141a/2, 142a/3, bī-n.-dür 39a/1, 47a/13, 67b/10, 101a/11, 112b/16, 115a/11, 137a/16, 141a/15, cevāhir-i şalavāt-ı bī-n. 1b/15.

nihāyet: (Ar.) 1. Son, tükenmek. bkz. nihāye. 5b/8, 22b/7, n.-idür 8a/12, n.-inde 8a/16, 8a/17, 10b/7, 10b/9, 11a/1, 104a/10, 119b/9, 144a/1, n.-indedür 9a/19, 10a/17, n.-ine 8a/16, n. bul- 24b/5, 66b/11, n.-i ma' mūre 14b/7, n.-i şarḥ 100b/6, 107a/1, n.-i şarḥī 11b/9, 115a/5, n.-i şarḥiyye 29a/1, 64b/16, 76b/8. 2. Son derece. n.-i m ma' mūre 14b/8.

nikāh: (Ar.) Kanuni evlenme töreni. n. ét-. 112a/6.

nikāhlan-: (Ar.+T) Kanuni olarak nikah işlemleri yapılmak. n.-maḥ 35b/20.

nikāhlı: (Ar.+T) Nikahı olan. 101a/4.

nîlüfer: (Far.) Nilüfer [Nymphaea]. 13b/1, 13b/7, n.-ler 13b/2.

nîrân: (Ar.) Ateş. *ehl-i n. ol-*. 100b/18, *nebeviyye hicret-i n.* 69a/8, 80b/8.

nişâr: (Ar.) Saçma, serpme. *n.-u îşâr ol-*. 2a/5.

nisbet: (Ar.) Bağlılık, ilgi. 63b/5, n.-de 47b/11, 47b/12, 50a/17, 57a/20, 63a/12, 63b/5, 68a/19, 71a/14, 82b/14, 86a/6, 90b/18, 90b/20, 98b/1, 110a/5, 114a/13, 114a/17, 115b/13, 125b/8, 133a/1, 135a/6, 135a/11, 139a/11, 144b/18, 147b/10, n.-ün 63b/6, *n. ét-*. 49b/21, *n. ol-*. 112a/8, *n. olun-*. 11b/2, 12a/18, 12b/19, 14a/21, 17a/16, 21b/1, 25b/21, 30b/8, 67a/19, 76a/16, 86b/5, 91b/17, 106a/18, 123b/15, *n. olun-*. 19a/7, 41a/18, 113a/6, 122b/9.

nişân: (Far.) İz, belirti. *n. koy-*. 81a/9.

nişâk: (Ar.) Daire. *n.-i tıbyân* 1b/13, *ķāşır u n.-i tıbyân* 117b/17.

nitekim: Sonuç olarak. 18a/14, 24b/10, 29b/12, 32a/20, 73b/3, 140a/10, 147b/7, 147b/8.

niyet: (Ar.) Meram, kurma. n.-ine 117b/4.

noķta: (Ar.) Yer. n.-lardur 3b/6.

nukûş: (Ar.) Nakışlar, resimler. *n.-i  acibe* 101a/2, *envâ -i n.* 66b/17.

n r: (Ar.) Aydındık, parıltı, parlaklık. n.-i 7b/8, 7b/13, *n.-i bah r-ı ĥadiķa-i ĥil fet* 2a/1, *n.-i ĥadeķa-i ris let* 1b/17, *n.-i ķamer* 7b/9, *cebel-i n.-dadur* 108a/8, *ĥadiķ 'n-n.* 67a/12.

n ş dur: (Far.) Nişadır. 43b/4, 99a/3, 111a/7, *n. ol-*. 43b/3, *n. ma deni* 43a/20.

n b vvet: (Ar.) Nebilik, peygamberlik. *ef al-i m l k-i tic ni'n-n.* 1b/16, *ķable'n-n.* 108a/5.

n c m: (Ar.) Yıldızlar. * ilm-i n.-da* 81a/19.

n f s: (Ar.) Ruhlar, canlar *ķabib 'n-n.* 46a/3, *mes fe-i n.-i* 46a/10, *n.-i ş liķa* 63b/8.

n z l: (Ar.) Aşığı inme. *n. ét-*. 106a/3, 113a/11, 122a/11.

O

o: 3. tekil şahıs zamiri. bkz. *ol. o.-dur* 145a/20, 145a/21.

oĥlan: Erkek çocuk. 29b/13, o.-ları 120b/4, o.-larından 44b/2, 60a/19, 68b/18, *ĥ m o.-ları* 41b/12, *s m o.-ları* 41b/11, *y feş o.-ları* 41b/12.

oĥlancuķ(ĥ): K çük oĥlan çocuk. o.-ı 29b/10, o.-lar 36b/7, o.-ları 29b/8.

oğul: Erkek evlat. o.-ı 18b/14, 40a/18, 46a/3, 49b/18, 55b/3, 84b/9, 97a/9, 101a/3, 116b/18, 117a/13, 120b/9, 139b/13, 141b/21, o-ları 82a/14.

oğ: Yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk. “o. atımı” 50b/3.

oğın-: Okumak işine konu olmak. o.-ur 42a/12.

oku-: Okumak, yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek. o.-rlar 82a/14, 132a/6, o.-yup 29b/10, 48a/20.

ol: 3. tekil şahıs zamiri. bkz. o. 1b/2, 1b/3, 1b/5, 1b/7, 1b/10, 1b/12, 3b/7, 3b/10, 3b/16, 4a/1, 4a/3, 4a/5, 5a/7, 6b/6, 6b/7, 7a/19, 8a/8, 8a/13, 8b/12, 8b/19, 9a/9, 9a/19, 9b/20, 9b/20, 11a/1, 11b/2, 11b/16, 12a/16, 12b/11, 12b/15, 12b/16, 13b/3, 13b/9, 14a/4, 14b/21, 15a/2, 18b/20, 19a/6, 21b/1, 21b/2, 22a/2, 22a/10, 22a/12, 22a/15, 22a/19, 22b/14, 22b/21, 23a/15, 23a/18, 23b/6, 23b/14, 24a/8, 25a/3, 25a/7, 25a/13, 25b/8, 25b/8, 26a/9, 26a/15, 26a/17, 29b/10, 29b/10, 29b/10, 31b/20, 32a/1, 33a/16, 33b/9, 34a/15, 35a/7, 35b/19, 36b/17, 38a/12, 38a/13, 38b/2, 42a/7, 42a/15, 42b/8, 43a/21, 43a/21, 43b/4, 43b/19, 43b/20, 44b/11, 44b/12, 47a/15, 48a/16, 49a/19, 49b/1, 49b/13, 49b/18, 49b/19, 50a/1, 50b/16, 50b/16, 50b/19, 51a/11, 51b/4, 52b/7, 52b/7, 52b/8, 52b/8, 52b/9, 52b/15, 54b/5, 55a/19, 55a/21, 58a/5, 58a/9, 59b/7, 66a/4, 66b/19, 67b/4, 67b/15, 68a/7, 68a/14, 68b/19, 69a/20, 69b/13, 69b/13, 69b/15, 70a/11, 73a/20, 73a/21, 73a/21, 81a/3, 81a/14, 85b/6, 86a/10, 86a/11, 87a/18, 88a/11, 88a/12, 88a/15, 88a/16, 90a/2, 91b/17, 95a/14, 95a/15, 96b/1, 99a/11, 100b/9, 100b/10, 100b/13, 101a/14, 101a/14, 102a/15, 108b/3, 111b/15, 113a/2, 113a/6, 114b/16, 115b/17, 116b/15, 117a/21, 117b/6, 121a/13, 122a/11, 122b/10, 124a/8, 126a/8, 127b/12, 135b/10, 136a/15, 138a/16, 138a/19, 138b/17, 139a/9, 141b/15, 141b/16, 141b/16, 141b/17, 141b/20, 142a/12, 143a/16, 145a/17, 145a/18, 146b/10, o.-dur 34a/3.

ol-: Olmak. 7b/7, 9a/11, o.-a 121b/17, o.-an 3a/10, 3b/6, 5a/18, 8a/13, 8a/13, 8a/15, 8a/16, 9a/3, 9a/8, 9a/10, 11b/17, 11b/18, 13b/3, 13b/16, 13b/20, 14b/4, 15a/3, 16b/19, 17b/3, 17b/5, 17b/9, 18b/16, 19a/16, 21b/10, 21b/18, 27b/11, 27b/12, 29b/19, 33b/17, 34a/9, 38a/7, 36a/13, 36a/19, 36a/21, 38b/2, 40a/2, 40b/2, 43a/15, 47a/3, 57a/16, 57b/10, 57b/16, 58a/6, 58b/9, 61a/11, 62b/21, 63a/1, 63a/2, 63b/5, 70a/5, 71b/10, 71b/12, 75b/13, 76a/21, 76b/1, 76b/12, 77b/10, 77b/8, 77b/9, 78b/6, 85a/10, 86a/3, 86a/4, 86b/16, 86b/16, 86b/17, 90b/15, 97b/11, 100a/9, 101a/6, 101b/2, 101b/18, 103b/18, 105a/10, 105a/11, 108b/12, 111a/4, 112b/10, 112b/17,

113a/7, 113a/10, 117b/17, 118a/2, 121b/13, 122a/4, 124b/7, 128a/15, 131b/11, 132a/21, 133a/11, 134a/19, 134b/2, 135a/2, 135b/21, 136a/19, 136a/19, 138b/18, 145a/15, 146a/19, o.-anına 13a/17, o.-anlara 13b/16, o.-dı 117b/8, o.-duğı 15b/11, 21b/21, o.-duğıçün 6b/17, 14a/6, 22a/2, 22a/12, 22a/17, 41a/21, 42a/7, 43a/6, 43b/13, 56b/4, 61b/12, 94a/4, 94a/5, 99b/1, 105a/14, 109b/2, 118a/5, 130b/6, 133a/4, 139a/11, 143a/21, 146b/6, o.-duğıdur 14b/20, o.-duğça 14b/1, 14b/1, 14b/2, o.-ıcağ 117a/10, o.-madan 50b/14, o.-maduğıçün 12b/9, o.-mağ 7b/11, 14b/18, 14b/21, 15a/1, o.-ması 135b/20, o.-maya 55a/12, 97a/13, o.-maz 50b/12, 50b/14, o.-mişdur 8b/14, 24a/3, 26b/11, 85b/17, 120b/7, 142a/21, 143a/10, 147a/8, o.-mişlardur 40b/2, 40b/3, o.-miş o.-ur 117a/11, 117a/12, o.-sa 22a/3, 22a/8, 36a/5, 76a/2, 101a/5, o.-up 13b/13, 14b/21, 17a/18, 20b/1, 24a/12, 25a/5, 43b/3, 52b/9, 64a/4, 64a/6, 66a/4, 102a/15, 105a/12, 108b/18, 109b/1, o.-ur 4a/20, 13b/19, 14a/16, 14b/2, 15a/1, 21b/11, 30a/16, 30b/6, 30b/16, 33a/3, 36b/7, 39b/21, 42a/11, 42a/21, 46a/4, 46b/20, 48b/8, 50b/13, 52b/3, 52b/5, 52b/6, 53a/21, 56a/13, 56b/7, 56b/7, 57a/15, 58a/1, 58a/6, 60b/2, 60b/2, 66b/1, 73a/6, 78b/13, 89a/14, 99a/10, o.-urlar 11a/16, 79a/9, o.-urlar idi 34a/13, *acı o.-ur* 12b/5, *‘āciz o.-ur* 46a/5, *ağmaz o.-up* 17a/19, *a‘lā o.-duğıçün* 142a/20, *‘alemi o.-mişdur* 103b/17, *‘ārız o.-mayup* 57b/16, *‘ārız o.-ur* 133a/2, *‘āşī o.-duğlarıçün* 107a/14, *‘aşı o.-up* 139b/14, *az o.-duğı* 9a/10, *‘azīm o.-up* 55a/6, *ba‘īd o.-duğı* 22a/16, *ba‘īd o.-ur* 22a/11, 22a/17, *baṭīḥa o.-ıncaya dek* 14a/12, *berāber o.-duğıçün* 3b/11, 3b/14, *berk o.-sa* 31b/19, *bermek o.-ur idi* 142a/1, *bī-ḥuzūr o.-up* 65b/8, *binā* etmiş o.-a 29a/16, *binā o.-mazdan* 91b/15, *bir o.-up* 16b/10, *boğaz o.-ur* 10b/13, *bölük o.-up* 11b/21, 86a/16, 15a/14, *bölük o.-ur* 15a/12, 17b/11, 17b/15, 17b/19, 24b/18, *bölük bölük o.-ur* 21b/5, *cāyız o.-a* 22a/20, *cāyız o.-ur* 22a/18, *cem‘ o.-an* 85b/9, *cem‘ o.-up* 15a/5, 58a/4, 143a/9, *cem‘ o.-dı* 114b/7, *cenūbī o.-an* 6b/20, *cezire gibi o.-mişdur* 137a/4, *cezr o.-duğı* 104b/2, *cezr o.-sa* 19a/19, *dāḥil o.-an* 85b/5, *dāḥil o.-uñ* 61a/5, *dāḥil o.-up* 121b/15, 124b/3, *dāḥil o.-ur* 112b/12, *daḳīka o.-a* 76a/13, *daḳīka o.-ur* 4b/1, *ehl-i nīrān o.-mişlardur* 100b/18, *eksük o.-duğça* 7b/9, *eksük o.-mağ* 22a/14, *eksük o.-ur* 7b/9, *elinde o.-a* 99a/14, *eyle o.-sa* 5b/7, *eyvān-ı kistrā o.-an* 130b/17, *fāşıl o.-an* 86a/15, 128a/17, *fāşıla o.-an* 10a/4, 20b/16, *fāsīd o.-maz* 118a/6, *farz o.-maz* 50b/17, 50b/19, *fersaḥ o.-ur* 6a/1, 6a/2, *fevt o.-up* 6a/3, 81b/10, *fevt o.-sa* 141b/21, *gāh o.-ur* 65b/14, 82b/19, 83a/15, 83b/7, 85a/3, 87a/15, 88b/12, 102a/2, *gālib o.-anların* 136b/2, *gālib o.-up* 45a/21, *gānī o.-urlar* 52b/4, *ğarğ o.-mişdur* 8a/18, *ğāyb*

o.-urdu 73a/16, *gəñ o.-mağa* 10b/10, *gən o.-up* 11a/2, *gəñ o.-ur* 8a/5, 10b/16, *giyer o.-duğıçün.* 6a/10, *güzel o.-duğıçün* 70a/12, *hadd o.-mağdan* 63a/7, *hadd-ı ğarbi o.-up* 63a/9, *hādīs o.-an* 41b/1, *hādīs o.-mışdur* 53b/18, *hādīs o.-ur* 31b/20, *hādīs o.-up* 7b/15, 133a/3, *hālī o.-duğı* 3b/4, *hālī o.-duğıçün* 3b/3, *hālī o.-maduğıçün* 6b/10, *hālī o.-mamışdur* 44a/1, *hālī o.-maz* 131b/16, *hālīs o.-up* 14b/15, *harāb o.-duğdanşonra* 106b/16, *harāb o.-mışdur* 19b/1, 19b/3, 26a/18, 26b/7, 32b/16, 40a/8, 45a/2, 68b/7, 80a/13, 93a/8, *harāb o.-sa* 13a/8, *harāb o.-up* 19a/3, 19b/8, 79b/6, 85a/5, 129a/3, *halāş o.-ur* 69b/14, *hāşıl o.-a* 58a/1, *hāşıl o.-an* 52b/8, *hāşıl o.-anı* 106b/7, *hāşıl o.-madur* 13a/5, *hāşıl o.-maz* 122b/8, *hāşıl o.-mış* 118a/13, *hāşıl o.-up* 128a/2, *hāşıl o.-ur* 133a/17, *havāle o.-an* 50a/10, 77b/7, *hāzır o.-up* 9a/1, *helāk o.-duğıçün* 64b/4, *helāk o.-mağa* 64b/2, *helāk ol.-mışlardur* 24a/5, *helāk o.-up* 23b/4, 116b/17, 114b/17, *helāk o.-ur* 69b/8, *ırak o.-mağ* 64b/3, *ırmağ o.-up* 15b/3, *ırmağ o.-ur* 13a/9, 21b/6, *iḥdās o.-unmışdur* 26a/20, *‘imāret o.-an* 5b/8, *‘imāret o.-maduğıçün* 23b/15, *īsār o.-sun.* 2a/5, *i‘tibār o.-duğı* 4a/21, *ķābil o.-a* 108b/17, *ķābil o.-duğıçün* 108b/20, 105a/13, *ķābil o.-maduğıçün* 108b/19, *kāfir o.-up* 139b/17, *ķahtlık o.-sa* 23b/9, *ķapılmaz o.-dı* 33b/6, *ķariş o.-ur* 56b/8, *ķarib o.-duğıçün* 63a/3, *ķarib o.-mağ* 22a/12, *ķarib o.-up* 6b/5, 24b/17, *ķarib o.-ur* 24b/19, *ķarye o.-mışdur* 121a/15, 129a/4, *ķaşīr o.-ur* 50b/15, *ķatl o.-unsa* 128a/14, *ķavī o.-a* 81b/21, *ķavī o.-mağ* 121a/14, *ķavī o.-up* 6b/9, *ķāyim o.-mışdur* 120a/15, *ķıṭ‘a o.-ur* 3b/15, 3b/17, *mābeyninde o.-an* 146a/19, *maḥbūs o.-up* 61a/6, *maḥmūm o.-ur* 126a/1, *ma‘hūd o.-an* 81a/9, *maḥhūr o.-sun* 114a/1, *mālik o.-duğıçün* 119b/19, *mālik o.-mayınca* 122b/12, *mālik o.-mışlar idi* 90a/14, *mālik o.-up* 130b/15, *ma‘lūm o.-a* 3a/7, *ma‘lūm o.-mağ.* 5b/8, 5b/14, *ma‘lūm o.-sa.* 5b/17, *mā‘lūm o.-ur* 5b/18, 82b/2, *ma‘mūr o.-an* 3b/18, *ma‘mūr o.-up* 4a/8, 54b/16, *manşıb o.-ur* 127b/14, *mariz o.-ur* 58a/2, *ma‘rūf o.-an* 14a/15, 45a/10, 60a/15, 61b/5, 64a/21, 68a/14, 111b/11, *ma‘rūf o.-mışdur* 88a/13, *ma‘rūfe o.-an* 80a/8, *mavşıl o.-duğıçün* 138a/6, *mazmūme o.-ur* 116b/12, *medfūn o.-mışdur* 117a/16, *medīne o.-mağa* 143a/1, *medīne o.-up* 106a/4, *medīne-i ‘azīme o.-up* 66a/5, *medīneleri o.-an* 113b/15, *me‘nūs o.-duğlarından* 33b/4, *mescid-i müslimīn o.-mışdur* 75b/17, *meşel o.-mışdur* 73b/3, 76b/17, *meşel o.-mışlardur* 118a/15, *mesken o.-mağ.* 3a/10, *menba‘-i fuzalā o.-mağdan* 44a/1, *mensüb o.-duğıçün* 41b/10, *mesrūr o.-dı* 49b/14, *meşhūr o.-an* 55a/14, 58b/13, 129a/7, 135a/9, 138a/13, 139b/21, *meşhūr o.-anı* 99a/9, *mevcūd o.-mamış o.-ur* 22a/13, *mevcūd o.-mağ* 22a/18, *mevzi‘-i meḥāfete o.-duğıçün* 131b/17, *mezķūr o.-*

an 27b/11, *miḳdārı o.-mıṣdur* 8b/14, *miṣḳāl o.-ur* 56b/7, *muḫtelif o.-up* 100b/17, *muḫtelif o.-duḡiçün* 46b/4, *muḫtelif o.-ur* 16a/12, 16a/14, 16a/16, *muḳābil o.-an* 24a/18, *muḳīm o.-up* 120b/6, *munfaşıl o.-up* 134a/14, *murābiṭ o.-duḡiçün* 104a/20, *mutavassıṭ o.-sa* 23b/9, *mu^ctemedi o.-a* 106a/10, *muṭi^c o.-anlara* 134a/13, *muṭi^c o.-mıṣdur* 107a/15, *muṭi^c o.-mıṣlardur* 99b/2, *muṭṭali^c o.-up* 139b/19, *muttaşıl o.-mıṣdur* 23a/9, 64a/12, *muttaşıl o.-ur* 85a/11, 92a/14, 117b/15, *muttaşıl o.-up* 16b/20, 17a/13, 19a/10, 26b/11, *muttaşıl o.-ur* 7a/5, 6a/19, 7a/17, 8a/1, 8a/2, 8a/4, 8b/1, 8b/6, 10a/10, 13b/14, 22b/14, 22b/20, 25b/14, 30a/18, *mu^ctemed o.-up* 41b/5, *mużāf o.-mıṣdur* 95b/1, 104b/16, *mużmaḥill o.-mıṣdur* 81b/7, *mużtar o.-duḡlarından* 40a/1, *mübtelā o.-up* 34b/1, *müctemi^c o.-an* 68b/20, *müctemi^c o.-andur* 98a/2, *müctemi^c o.-up* 13b/12, 48a/19, 58a/1, 73b/12, 75b/10, 78b/13, 132a/6, *müctemi^c o.-ur* 12a/11, 43b/3, 122a/14, *müctemi^c o.-sa* 126b/8, *müctemi^c o.-uḡ* 126b/10, *mülaḳḳab o.-an* 81b/8, *mülaḳḳab o.-up* 81b/11, *mümtedd o.-a* 8a/19, *mümtedd o.-an* 10a/14, 93b/14, 93b/19, 93b/16, *mümtedd o.-mıṣdur* 22b/12, 24a/13, 30a/14, 38a/17, 38a/20, 57a/10, 63b/17, 68a/10, *mümtedd o.-up* 8a/10, 8a/10, 8a/15, 8b/1, 8b/5, 8b/6, 9a/15, 9a/15, 9a/19, 9b/1, 9b/2, 9b/4, 9b/9, 9b/10, 9b/14, 9b/16, 9b/17, 9b/21, 10a/8, 10a/9, 10a/9, 10a/16, 10b/6, 10b/10, 10b/11, 10b/17, 10b/20, 10b/21, 11a/2, 11a/4, 11a/13, 11a/18, 11b/9, 11b/10, 11b/8, 15a/7, 15a/9, 15a/11, 15a/20, 16a/2, 16b/17, 18a/4, 18a/8, 15a/8, 20b/5, 20b/6, 20b/10, 20b/12, 21a/7, 21b/4, 22b/6, 22b/19, 23a/7, 23a/8, 23b/21, 24a/14, 24b/1, 24b/3, 24b/12, 24b/17, 24b/19, 25a/1, 25a/4, 25a/6, 25b/2, 25b/12, 41a/4, 63a/4, 63b/15, 63b/19, 63b/20, 64a/12, 117b/14, 134b/3, 134b/6, 134b/7, 134b/8, *mümtedd o.-mıṣdur* 131b/1, *mümtedd o.-ur* 8a/11, 25a/8, *müncerr o.-dı* 41b/3, *münhezim o.-duḡı* 120b/3, *münşe^cib o.-an* 98a/8, *mürtefi^c o.-a* 145b/4, *müntefi^c o.-maz* 101a/17, *müntefi^c o.-ur* 101a/17, *müntehī o.-duḡı* 24b/4, *müntehī o.-mıṣdur* 67b/5, *müntehī o.-ur* 11a/14, 11a/19, 41a/5, 65a/3, 65a/4, *müsem mā o.-dı* 49a/19, *müsem mā o.-mıṣlardur* 68b/19, *müslimūn o.-mıṣdur* 83b/21, *müstaḡnī o.-mıṣlardur* 65a/1, *müsta^cmel o.-a* 5a/16, *müsteb^cād o.-an* 22b/2, *müstedir o.-duḡiçün* 126b/7, *müsteḫaḳ o.-maz* 122b/12, *müteferriḳ o.-up* 85b/2, *müteḡayyir o.-mayup* 41b/8, *müteḡayyir o.-maz* 103b/4, *müteferrik o.-dılar* 41b/11, *müteḫallil o.-anuḡ* 31b/21, *müteḫayyir o.-up* 70a/10, *mütemeyyiz o.-muṣdur* 82a/2, *müteşa^cib o.-ur* 8b/9, *müteveccih o.-sa* 147b/6, *müteveccih o.-up* 6a/17, 7a/4, 64a/2, 64a/4, 64a/5, 64a/7, *müyesser o.-maduḡiçün* 102a/15, *müyesser o.-mamıṣ idi* 115a/2, *müyesser o.-maz*

22a/14, *nādim o.-dılar* 34a/19, *naşārā o.-duğıçün* 13b/6, *naşrānī o.-dı* 29b/11, 82a/15, *nāzır o.-an* 24a/16, *nāzil o.-an* 124b/17, *nāzil o.-duğlarıçün* 126b/12, *nāzil o.-duğlarında* 126b/9, *nāzil o.-up* 112b/10, 141a/15, 121b/14, 128b/4, *nāzil o.-sa* 145b/3, *nehr o.-an* 111b/7, *nehr-i ħābūr o.-ur* 78b/13, *nehr o.-up* 16b/1, 17a/13, *nisbet o.-ur* 112a/9, *nūşādur o.-ur* 43b/3, *pādişāh o.-a* 81b/12, *pādişāh o.-up* 81b/16, 100b/12, 100b/13, *pāre pāre o.-dı* 73b/2, *peydā o.-up* 130b/16, *peydā o.-ur* 43b/2, 101a/1, *pīr o.-up* 46a/2, *rāzī o.-mazlar ise* 81a/13, *rāzī o.-urlar ise* 81a/13, *şaf o.-mışdur* 54b/1, 54b/2, *şāfī o.-duğı* 85b/8, *şağ o.-ursam* 135b/16, *sā'at o.-duğı* 5a/6, 5a/7, 5a/9, *sā'at o.-ur* 4b/1, 97b/19, *şābit o.-duğıçün* 41b/8, *şāfī o.-ur* 14b/17, *şaḫīḫ o.-ur* 22b/4, *sākin o.-a* 43b/14, *sākin o.-acağ (yer)* 132a/10, *sākin o.-alum* 111b/7, 111b/9, *sākin o.-an* 39b/13, 131a/8, *sākin o.-anlar* 39b/17, 104b/4, *sākin o.-duğıçün* 12b/7, 49b/19, 140a/9, *sākin o.-duğlarıçün* 61a/14, *sākin o.-ma* 111b/7, *sākin o.-mağa* 111b/5, *sākin o.-maz* 68a/16, *sākin o.-mışdur* 49b/17, *sākin o.-mışlardur* 44b/6, 146a/10, *sākin o.-up* 62a/5, 81b/19, *sākin o.-ur* 7b/6, *sākin o.-ur idi* 72b/3, 133a/15, *sākin o.-urlar* 5a/8, 46b/9, 63b/9, 94b/15, *sāzlık o.-ur* 121b/15, *sebebi o.-mışdur* 41b/1, *söylemez o.-dı* 145b/16, *şehīd o.-anlaruñ* 67a/2, *şehīd o.-mışdur* 138b/18, *şeklinde o.-mışdur* 124b/5, *şehr o.-up* 89a/21, *şehrileri o.-ur* 7b/7, 7b/8, *şerik o.-urlar* 52b/10, *şī'ī o.-mışlardur* 120b/11, *şūre o.-duğıçün* 33b/12, *ṭabi' o.-mışdur* 90b/2, *tābi' o.-up* 139b/14, *tamām o.-an* 145a/13, *tamām o.-duğı* 11a/13, *tamām o.-duğda* 49b/12, *tamām o.-duğdanşoñra* 73a/17, *tamām o.-mayup* 76a/4, *tamām o.-mışdur* 76a/5, *ṭar o.-duğıçün* 8b/13, *ṭarafında o.-an* 9a/11, *ṭatlu o.-an* 12a/7, *ṭāyifeden o.-ur* 115a/7, *ter ü tāze o.-duğıçün* 32b/1, *ucuzluk o.-sa* 23b/8, *üzere o.-an* 59a/8, *vāfir o.-duğıçün* 131b/15, *vāki' o.-a* 41b/2, *vāki' o.-an* 4a/11, 3b/13, 5b/11, 5b/12, 6b/15, *vāki' o.-duğıçün* 6b/16, 17b/8, 147b/9, *vāki' o.-mağın* 141b/16, *vāki' o.-mışdur* 47a/3, 54b/4, 78b/6, 109a/16, 110a/12, 113a/8, 115b/19, 143a/11, *vāki' o.-sa* 19a/17, 57a/14, 57a/16, 119a/6, 119a/7, *vāki' o.-up* 116b/16, 117b/7, *vāki' o.-ur* 7b/2, 15b/10, 114b/16, *vālī o.-ana* 141b/17, *vālī o.-up* 111b/10, *var o.-mışdur* 57a/6, *vārid o.-mışdur* 138b/15, *vāşıl o.-duğı* 17b/19, *vāşıl o.-duğda* 15a/14, *vāşıl o.-ımaz* 53a/21, *vaşıl o.-mak* 13b/21, *vāşıl o.-mayup* 52b/5, *vāşıl o.-up* 20a/6, *vāşıl o.-ur* 52b/4, 119a/6, *vāşıl o.-urlar* 72b/7, *vaşıl u nāzil o.-sun.* 2a/10, *Yahūdileruñ ve 'Abede-i evşānuñ o.-up* 75b/12, *yağın o.-mağa* 10b/12, *yeşil o.-ur* 110a/3, *yol o.-ur* 6a/4, *yüksek o.-mağ* 22a/19, *zāhir o.-ur* 31b/17, *za'if o.-up* 121a/15, *zāmin o.-dı* 51b/4, *zāyi' o.-mayup* 19b/16, *zāyi' o.-ur* 52b/9, *zıkr o.-*

mışdur 104a/14, *zıyāde o.-dı* 65a/6, *ziyāde o.-duğı* 51a/10, 128a/6, *ziyāde o.-duğça* 7b/8, 12b/4, *ziyāde o.-up* 106a/4, *ziyāde o.-ur* 6a/2, 7b/8, 7b/10, 14b/19, *ziyāde o.-ur iken* 7b/13, *ziyāde o.-mış o.-ur* 5b/21.

olın-: Olunmak. bkz. olun-. *bey^c o.-ur* 119a/3, 121a/19, *beyān o.-duğda* 141b/14, *beyān o.-mışdur* 8b/4, *beyān o.-ur* 61a/1, *binā o.-an* 91a/19, *binā o.-up* 122a/11, *defn o.-up* 26b/19, *farz o.-an* 3b/12, *farz o.-sa* 3b/14, 3b/16, *farz o.-ur* 3b/9, *feth o.-duğda* 142a/1, *feth o.-up* 51b/2, 75b/17, 99a/14, *hağı-ı istivādan o.-duğı* 4a/17, *hađf o.-up* 30b/17, 65b/14, 138a/16, *hesāb o.-a* 6a/4, *hikāyet o.-ur* 145a/21, *ıtlāk o.-up* 110a/20, *ıtlāk o.-ur* 115b/18, *ibtidā o.-up* 67b/4, *iđdāř o.-duğdan* 126b/4, *irsāl o.-duğı* 138a/8, *iskāt o.-up* 120b/8, *istignā o.-duğcün* 87a/19, *istihrāc o.-ur* 132a/12, *ıtlāk o.-ur* 98b/3, *katl o.-up* 75b/15, *kitābet o.-ur* 17b/8, *mađsūd o.-an.* 5b/9, *murād o.-ur* 99b/6, *nađl o.-an* 4a/9, *nakl o.-anları* 11b/14, *nađl o.-ur* 3b/20, *nisbet o.-up* 11b/2, 12a/18, 91b/17, 113a/6, *nisbet o.-ur* 12b/19, 14a/21, 17a/16, 21b/1, 25b/21, 30b/8, 41a/18, 67a/19, 86b/5, 106a/18, 123b/15, *rivāyet o.-ur* 24a/5, 33a/12, 66b/19, 67b/13, 70b/12, 76a/7, 77b/14, 114b/11, *tağayyül o.-duğıcün* 3b/2, *tağfif o.-up* 58b/11 *ta^crib o.-up* 42a/6, 53a/17, 66a/16, 84b/10, 111a/3, 113b/7, 120b/7, 124a/13, 136b/4, 140b/18, 142a/19, *tebdil o.-up* 120b/8, *tebdil o.-ur* 56a/14, 73a/6, 130b/20, *tesmiye o.-mışdur* 71b/7, *zıkr o.-an* 5a/14, 10b/18, 10b/19, 11b/20, 13a/12, 15a/3, 15a/5, 19b/4, 22a/20, 22a/21, 34b/3, 34b/4, 59b/12, 59b/17, 141a/14, *zıkr o.-andan* 112b/20, *zıkr o.-insa* 5b/7, *ziyāde o.-up* 82b/20.

olun-: Olunmak. bkz. olın-. *ağz o.-mışdur* 141b/18, *beyān o.-dı* 132a/13, *beyān o.-mışdur* 15a/17, 46b/12, 105b/7, 140b/5, *binā o.-mış* 13a/10, 59a/5, 132a/18, 136a/5, *binā o.-mışdur* 48a/14, 48b/16, 49a/12, 120a/20, 131b/10, *cem^c o.-sa* 21a/3, *defn o.-duğı* 54b/18, *defn o.-mışdur* 92b/14, 114b/17, *feh^m o.-maz* 72b/18, *feth o.-dı* 115a/1, *feth o.-mışdur* 100a/12, *feth o.-mış idi* 144b/18, *hikāyet o.-ur* 72b/17, *ıtlāk o.-mışdur* 129a/11, 136b/5, *ıbtāl o.-mışdur* 40b/14, *ibtidā o.mış idi* 63a/10, *ictināb o.-mağın* 131a/13, *iđdāř o.-mışdur* 126b/5, *iđrāc o.-duğları* 62a/4, *irsāl o.-mışdur* 27b/13, 143a/15, *katl o.-duğı* 143a/16, *katl o.-mışdur* 53b/4, 133a/14, *nisbet o.-mışdur* 19a/7, 122b/9, *ref^c o.-mışdur* 126b/19, *şalb o.-mışdur* 55b/10, *seriğa o.-duğıcün* 118b/5, *ta^ccim o.-mışdur* 127a/12, *tağyir o.-mışdur* 26b/7, *ta^crib o.-mışdur* 36a/4, *taşvir o.-mışdur* 25a/11, 109b/18, *tesmiye o.-dı* 122a/12, *tesmiye o.-mışdur* 28b/10, 36a/3, 38a/9, 40a/7, 40a/17, 44b/21, 59a/17, 59b/6, 60a/20, 62a/6, 62b/2,

66a/17, 67a/8, 70a/19, 72b/13, 75b/1, 83b/21, 85a/8, 85a/21, 90b/13, 94a/1, 94a/3, 100b/7, 102b/20, 105a/15, 106a/5, 109b/14, 113a/4, 121b/9, 122b/7, 124b/3, 126a/5, 126a/7, 129a/10, 131a/4, 131a/9, 138a/11, 138a/18, 141b/8, 142b/5, 146a/17, 146b/7, 147a/21, *vaşf o.-maz* 55a/13, *vazʿ o.-mış* 8a/7, *zamm o.-mışdur* 111b/17, *zıkr o.-dı* 49a/1, *zıkr o.-madı* 131a/14, *zıkr o.-mışdur* 18a/14, 26b/16, 28b/10, 29b/6, 34b/18, 54b/9, 66b/12, 84a/2, 87b/14, 95a/18, 97b/10, 103b/21, 106b/21, 122a/6, 129a/13, 147a/6, 148a/3.

on: On. 4a/6, 5a/2, 7a/2, 8b/13, 11b/16, 12a/9, 14a/16, 14a/19, 15a/2, 22b/3, 25b/3, 25b/9, 26a/1, 27a/11, 29a/18, 29b/3, 31b/1, 33a/1, 34b/20, 38b/18, 38b/14, 39a/7, 40b/9, 42a/3, 43a/4, 45a/13, 49a/8, 48b/10, 51a/12, 51a/14, 53a/8, 56b/7, 60b/8, 61b/20, 62b/9, 63b/11, 64a/15, 64b/12, 64b/15, 68a/16, 69a/16, 70a/17, 72a/21, 72b/11, 73a/4, 74a/3, 74a/4, 74a/8, 74b/6, 74b/15, 77a/1, 77b/21, 78a/2, 79a/21, 84a/4, 89b/1, 90a/14, 90b/3, 90b/6, 91b/9, 92a/2, 93a/5, 93a/20, 93b/6, 94b/18, 96a/9, 97a/20, 98a/4, 99b/6, 99b/7, 99b/21, 100a/16, 100a/17, 101b/17, 103b/1, 103b/6, 104a/8, 106b/1, 108a/13, 112a/19, 113a/9, 115b/7, 118b/2, 118b/3, 121a/15, 124a/16, 126a/2, 127a/4, 127b/3, 127b/10, 129a/21, 129b/19, 131b/12, 132a/19, 132b/16, 135b/2, 138a/13, 139b/11, 140b/8, 141b/6, 142a/7, 142a/8, 146a/7, o.-ı 139b/14.

on altı: On altı. 5a/1, 5a/6, 11a/9, 27a/10, 30b/11, 33a/11, 65b/10, 74a/3, 78b/1, 82b/7, 91b/12, 98a/16, 114b/2, 120b/13, 121a/7, 124a/15, 127b/10, 139a/5, 140a/20.

on altıncı: On altı sayısının sıra sıfatı. 5a/21.

on altışar: On altı sayısının üleŝirme sıfatı. 147a/15.

on beş: On beş. 4b/5, 4b/16, 4b/17, 4b/18, 5b/14, 21b/15, 26a/1, 27a/15, 28b/2, 31a/5, 31a/10, 31a/21, 35a/14, 35a/8, 36b/12, 37a/1, 37a/4, 37a/20, 37a/21, 37b/18, 39b/11, 39b/18, 40b/21, 42b/14, 45a/7, 48a/1, 49a/6, 50a/12, 51a/6, 51a/6, 59a/6, 62a/19, 64a/16, 69a/10, 69a/21, 69b/1, 70b/4, 71a/2, 74a/4, 74b/9, 75a/7, 83b/4, 83b/4, 83b/5, 84a/4, 84a/17, 84b/13, 85a/18, 87b/7, 91a/4, 97a/4, 98a/5, 98a/9, 100a/1, 100a/13, 110b/15, 111b/13, 104a/12, 105b/4, 117b/19, 112a/7, 112b/21, 116a/18, 118b/13, 122b/16, 127b/3, 128a/3, 133b/21, 134a/1, 134b/18, 134b/19, 136b/10, 139a/12, 140a/7, 140a/7, 141b/5, 142b/6, 142b/10, 142b/13, 143b/17, 144a/13, 144a/19, 144b/1, 146a/16, o.-inde 115a/1.

on beşinci: On beş sayısının sıra sıfatı. 5a/21.

on bin iki yüz elli iki: On bin iki yüz elli iki. 4b/2.

on bir: On bir. 4b/20, 21b/14, 21b/20, 22a/1, 36b/8, 46a/19, 68b/4, 66a/9, 94a/17, 104b/21, 109a/8, 110b/3, 131b/21, 144a/16.

on birer: On bir sayısının üleştirme sıfatı. 144b/19.

on birinci: On bir sayısının sıra sıfatı. 5a/20.

on dört: On dört. Bkz. on dört. 35b/6, 45a/4, 47b/17, 60a/6, 65a/10, 65b/10, 67a/14, 68a/3, 70b/19, 76b/20, 77b/4, 79b/18, 83a/2, 85b/2, 99b/11, 128a/21, 133a/21, 142a/17, o.-inde 75b/17.

on dördüncü: On dört sayısının sıra sıfatı. 5a/21.

on dört: On dört. Bkz.on dört. 4b/8, 4b/11.

on iki: On ki. 4a/14, 4a/20, 4b/1, 5a/4, 9a/11, 22b/11, 27a/15, 28b/5, 30a/9, 33a/8, 35b/21, 38b/10, 41a/15, 43a/16, 44a/21, 50a/9, 52a/13, 57a/12, 60b/18, 61b/16, 73b/16, 78b/20, 82b/1, 85a/16, 94a/18, 100a/12, 105b/3, 112b/16, 120b/21, 121b/2, 124b/16, 127a/8, 127b/2, 127b/6, 132a/3, 132a/18, 133a/13, 135a/11, 139b/14, 144a/16.

on ikinci: On iki sayısının sıra sıfatı. 5a/20, 117b/3.

on ikişer: On iki sayısının üleştirme sıfatı. 4a/19, 8b/14, 13a/7, 28b/4, 29b/3, 30a/8, 43a/15, 43b/18.

on sekiz: On sekiz. 45b/13, 46b/19, 56b/1, 59b/2, 61b/14, 64a/15, 70b/17, 72b/7, 77a/1, 84b/18, 89a/5, 100a/2, 107b/6, 133b/6.

on sekizinci: On sekiz sayısının sıra sıfatı. 5b/1.

on tokuz: On dokuz. 57a/21, 74b/6, 79a/3, 91a/6, 94b/1, 97b/13.

on tokuzuncü: On dokuz sayısının sıra sıfatı. 5b/2.

on üç: On üç. 4b/5, 47b/4, 50a/13, 59a/10, 60a/3, 77a/9, 78b/3, 86a/21, 89b/2, 119b/2, 140a/8, 144a/3,144a/20.

on üçüncü: On üç sayısının sıra sıfatı. 5a/21.

on yedi: On yedi. 32a/7, 46a/20, 62b/17, 77a/8, 91a/15, 95a/8, 99a/2, 97b/19, 131b/20, 138b/4.

on yedinci: On yedi sayısının sıra sıfatı. 5b/1.

onar: On ayısının üleştirme sıfatı. 108a/20, 110a/14, 143a/4, 145a/10.

onuncu: On sayısının sıra sıfatı. 5a/20.

orta: 1. Bir şeyin kenarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer. 112b/12, o.-larında 19a/15, o.-sına 7b/16, o.-sında 10a/15, 12a/21, 13a/9, 13a/20, 14a/4, 32a/19, 37a/14, o.-sından 7b/16, 16a/1, 42b/12, 44a/10, o.-sındadır 25b/10, o.-sıdır 51a/16, o.-sına 72b/10, o.-sında 62b/3, 68b/14, 69b/10, o.-sından 96b/14, o.-sında idi 34a/2, o.-sındağı 60a/16. 2. Ara. o.-sında 139b/11, o.-sındadır 25a/13, 39a/10, o.-sında 55a/11, 66b/18, 75b/2.

ortalık(ğ): Ortalık, çevre. 88b/18, o.-da 38a/8, 38b/19, o.-ına 9a/7.

ot: Toprak üstündeki bölümleri odunlaşmayıp yumuşak kalan, ilkbaharda bitip bir iki mevsim sonra kuruyan küçük bitkilere verilen ortak ad. 101b/2.

otlu: Otu olan. 29b/20, 137b/20.

otsuz: Otu olmayan. 108a/10.

otur-: 1. Oturmak, bir biçimde yerleştiği yerde kalmak. o.-maya 104b/3, *murabba*‘ o.-*mışdur* 138a/19. 2. Bir yerde sürekli olarak kalmak, ikamet etmek. o.-urlar idi 51a/21.

otuz: Otuz. 4b/4, 4b/17, 14b/2, 28b/19, 29a/8, 29a/8, 29a/20, 29b/4, 29b/7, 30b/21, 31a/1, 31a/5, 31a/21, 31b/5, 32a/7, 32b/6, 32b/12, 33a/4, 33a/5, 34b/11, 34b/15, 35a/1, 35b/2, 36a/1, 36a/1, 36b/2, 36b/8, 36b/13, 37b/14, 37b/17, 39a/1, 39a/2, 41a/9, 42a/3, 42a/13, 42a/16, 42b/15, 42b/19, 42b/19, 44a/4, 44a/4, 44a/11, 44b/17, 44b/17, 45b/8, 45b/17, 46b/16, 46b/21, 46b/21, 47b/4, 47b/18, 48a/21, 48b/5, 48b/9, 50b/8, 50b/20, 51a/12, 51a/12, 51a/18, 52a/16, 53a/8, 53a/12, 54a/5, 54a/8, 54a/19, 56b/10, 56b/18, 57a/12, 59a/13, 59a/14, 59b/7, 59b/8, 59b/11, 59b/15, 59b/16, 59b/21, 58b/20, 58b/21, 59a/5, 60a/17, 60a/17, 60b/3, 60b/8, 60b/20, 61b/20, 62a/9, 62b/13, 63a/14, 63a/15, 64b/20, 65a/10, 65a/11, 66b/7, 66b/20, 66b/21, 67a/15, 67b/20, 68b/21, 70b/5, 72b/4, 72b/4, 73a/4, 74a/19, 74b/3, 75a/11, 75a/11, 76a/12, 76b/10, 77a/2, 77b/2, 78a/20, 78b/3, 79a/4, 79a/21, 80b/1, 83a/4,

83b/10, 84a/21, 85b/11, 85b/18, 85b/18, 85b/18, 86b/19, 87a/13, 87a/14, 87b/20, 88a/8, 89a/16, 89b/2, 90b/3, 91b/13, 92a/11, 92b/8, 92b/15, 93a/19, 93b/7, 94a/14, 94b/2, 95a/4, 97a/4, 98b/13, 98b/8, 99b/11, 101b/9, 102a/5, 102a/9, 102b/14, 103b/7, 103b/11, 103b/15, 104a/7, 104a/16, 104b/5, 105b/5, 105b/11, 105b/11, 105b/17, 106a/20, 106b/3, 106b/14, 107b/4, 107b/4, 107b/14, 107b/18, 108a/3, 108a/3, 108a/19, 109a/8, 109b/12, 110b/19, 115a/8, 115b/5, 116a/6, 118a/20, 118b/8, 118b/8, 118b/21, 119a/20, 122a/18, 122a/19, 124a/5, 124a/9, 124a/9, 121b/3, 122b/18, 122b/19, 127b/18, 129a/21, 133b/17, 134a/1, 136a/7, 137b/21, 139a/2, 140b/1, 141b/6, 142b/7, 142b/17, 143b/4, 146b/17.

otuz altı: Otuz altı. 26a/6, 26a/18, 28b/16, 31a/5, 31b/11, 32b/2, 33a/4, 35b/13, 40b/21, 41a/16, 43a/2, 48a/1, 50a/19, 51b/7, 51b/20, 53a/15, 54a/5, 55b/19, 56a/12, 59b/11, 59b/21, 64b/15, 67a/15, 72a/7, 73b/15, 74b/17, 78b/14, 79a/15, 79b/9, 82b/7, 80b/10, 82b/12, 80b/13, 83a/20, 84a/7, 85b/13, 90a/8, 90a/11, 90b/12, 92b/5, 95a/4, 97a/15, 97a/19, 103a/2, 105b/13, 107b/4, 110a/6, 110b/15, 115b/15, 119b/14, 122a/17, 123a/12, 123b/7, 126a/19, 126b/1, 129b/4, 130a/5, 133a/5, 136b/6, 140a/16, 143a/5, 144a/13.

otuz beş: Otuz beş sayısının adı. 4b/6, 26a/10, 27b/1, 31b/10, 32b/18, 38b/13, 42a/8, 42a/19, 44a/17, 45a/13, 50a/13, 50b/8, 51a/2, 51a/6, 53a/11, 57b/5, 58a/19, 58b/8, 59b/8, 61b/20, 62a/19, 63b/6, 66b/7, 68a/16, 68a/20, 68b/7, 69b/16, 69a/3, 70b/14, 71b/21, 72b/4, 72b/11, 73a/4, 75a/20, 78a/12, 82b/17, 82b/17, 85b/11, 87b/6, 89a/5, 92a/3, 92a/8, 95a/4, 96b/20, 96b/20, 98b/7, 98b/12, 100a/17, 101b/10, 103a/6, 103b/7, 103b/11, 109a/12, 110a/21, 112a/12, 115a/3, 116a/7 119b/21, 120b/14, 120b/17, 121a/16, 122b/13, 123a/6, 124a/9, 124b/14, 125b/2, 127b/3, 129b/16, 130a/2, 133b/1, 133b/21, 135a/7, 135a/12, 144b/9, 144b/20, 146a/15.

otuz bin: Otuz bin. 115a/16.

otuz bir: Otuz bir. 26b/12, 26b/2, 28b/2, 31a/1, 33b/16, 35b/6, 36b/1, 41b/16, 48b/5, 56a/3, 56a/18, 58b/20, 60b/3, 65b/2, 65b/11, 66a/14, 69a/10, 76b/5, 77b/20, 80a/1, 80a/14, 82b/4, 83a/4, 87a/9, 88b/5, 96b/4, 98b/8, 103b/11, 104b/5, 105b/11, 106a/6, 107a/5, 113a/9, 119a/20, 126b/20, 128b/21, 129a/5, 130b/9, 138b/9, 138b/10, 143b/17.

otuz birer: Otuz bir sayısının üleştirme sıfatı. 122a/14, 123b/12, 124a/2, 129b/19, 130a/2.

otuz dörd: Otuz dört. 27a/12, 26a/1, 35a/17, 36a/18, 38b/13, 42b/1, 43a/8, 43b/9, 46b/21, 52a/14, 52b/11, 55b/20, 59b/16, 61b/17, 62a/13, 67a/19, 67b/20, 68a/20, 69a/21, 74a/20, 75a/11, 85a/6, 89b/16, 91b/8, 97a/20, 100b/4, 101b/14, 101b/16, 104a/16, 105b/4, 109a/8, 113a/17, 114a/9, 118b/8, 118b/15, 140a/7, 141a/16, 146b/8.

otuz iki: Otuz iki. 29a/8, 30a/9, 36a/9, 40a/9, 41a/20, 42b/15, 46b/6, 47b/18, 52b/21, 54a/19, 56b/2, 60b/16, 68a/9, 70a/16, 74a/16, 77a/2, 79b/11, 83b/10, 91a/21, 93a/9, 95b/3, 96a/10, 98a/5, 98b/12, 99a/20, 100a/13, 102b/2, 103a/9, 104b/13, 105b/20, 109a/17, 110a/15, 111a/14, 112a/7, 112b/13, 112b/13, 116a/10, 122a/18, 122a/19, 123b/3, 128a/10, 128b/17, 138a/1, 139a/19, 140a/2, 143b/2, 145b/21, 147a/12.

otuz sekiz: Otuz sekiz. 27a/16, 29a/21, 43a/18, 44a/12, 46b/16, 49a/14, 52a/7, 62b/6, 77a/20, 83b/15, 84a/14, 85a/12, 87a/10, 92b/15, 93a/6, 94a/12, 110b/12, 115a/20, 133b/4, 139a/12, 141a/8, 142a/13, 143b/4, 146a/12, 146b/18.

otuz dokuz: Otuz dokuz. 28b/19, 29b/20, 30a/2, 31b/10, 35b/2, 37a/7, 42b/19, 44a/4, 45b/20, 56b/14, 58a/13, 72a/20, 74b/6, 74b/10, 84a/21, 89b/7, 103b/15, 106b/13, 110b/8, 112b/18, 118b/2, 124a/20, 124b/10, 125a/4, 125a/8, 132a/19, 136a/6, 136b/16, 137b/21, 140b/16, 140b/20.

otuz üç: Otuz üç. 4b/10, 28b/7, 29b/4, 30b/14, 37b/17, 45a/8, 45a/18, 47b/10, 50a/5, 48b/9, 48b/18, 53b/19, 55a/15, 55b/13, 60a/7, 60b/16, 62a/19, 62b/13, 64b/12, 65a/17, 66a/10, 67a/12, 71a/2, 71a/11, 73a/11, 74b/12, 75a/4, 76a/12, 77a/12, 78a/2, 82b/3, 83b/13, 84a/17, 87b/20, 97a/19, 98a/9, 100b/1, 103b/1, 104a/8, 106a/20, 106b/2, 112a/16, 113b/9, 115b/8, 118a/7, 118a/21, 118b/13, 121a/10, 125b/9, 130b/21, 133b/6, 138a/12, 140b/1, 141a/21, 142b/9, 142b/13, 147a/1.

otuz yedi: Otuz yedi. 26a/10, 27a/20, 32b/21, 36b/1, 38a/2, 39a/6, 39b/11, 45a/18, 53b/1, 57a/1, 58b/16, 62b/19, 63a/15, 68a/20, 68b/3, 70a/20, 71a/15, 74a/8, 74b/3, 76b/11, 76b/17, 77a/6, 79b/15, 80a/17, 80b/13, 84b/16, 85a/2, 87a/4, 87a/19, 88a/3, 88b/11, 90a/20, 91b/9, 93a/2, 96a/2, 96b/10, 102a/9, 102b/9, 104a/4, 107b/14, 115a/8, 116a/18, 116b/4, 122a/18, 125a/14, 125a/14, 125a/19, 127b/14, 128a/3, 131b/12, 132b/3, 132b/18, 133a/17, 134b/19, 136a/11, 138a/7, 139a/16, 142b/1, 143b/7, 143b/9, 144a/4, 144a/16, 144b/10.

ova: Çevresine göre çukur kalmış, çoğunlukla alüvyonlarla örtülü, eğimi az, akar suların derine gömülmemiş olduğu, genellikle geniş veya dar düzlük, yazı. ‘*amiķ o.-sı* 13b/9, *mūş o.-sı* 137b/20.

Ö

‘**ömr:** (Ar.) Ömür, yaşama, yaşayış, hayat. ‘ö.-i 76a/2.

‘**örfî:** (Ar.) Örfle, adaletle ilgili,-gerektiğinde- sivil idare yerine askeri idare. bkz. ‘örfiyye. bkz. ‘*örfiyye. iķlîm-i ‘ö.* 5a/15, 5a/15, 93b/12, *iķlîm-i ‘ö.-dür* 93b/4, 102a/12, *iķlîm-i ‘ö.-nüñ* 100b/6, 105a/8, 108b/7.

‘**örfiyye:** (Ar.) Örfle, adaletle ilgili,-gerektiğinde- sivil idare yerine askeri idare. bkz. ‘örfî. *eķālîm-i ‘ö.-den* 83a/12, *eķālîm-i ‘ö.-nüñ* 5a/16, 109b/13, 146a/17, 147b/2, *iķlîm-i şālîşe-i ‘ö.* 28b/8, *iķlîm-i şālîşe-i ‘ö.-nüñ* 30b/7, *iķlîm-i ‘ö.-nüñ* 28a/12.

öl-: Ölmek, hayatı sona ermek, can vermek. ö.-di 46a/8, ö.-ünce 55b/9, ö.-se 19a/1.

ölü: Hayatı sona ermiş olan, artık yaşamayan. ö.-yi 46a/14.

ön: Bir şetin esas tutulan yüzü. ö.-inde 10a/20, 21a/6, 52b/17, 63b/2, 89a/19, 99a/11, 103a/17, ö.-ine 10a/19, 86a/10, 110a/19.

öp-: Öpmek, sevgi, sağı, bağlılık, teşekkür belirtmek amacıyla dudaklarını bir şeye değirmek. ö.-erler idi 51b/1, 141b/21.

ört-: Örtmek, kapamak. ö.-mişdür 95a/15, ö.-üp 13b/2.

ötürü: Bir şeyden dolayı, bir şey yüzünden. bkz. ötüri. 7b/11, 68b/16, 91a/1, 113a/3, 147b/8, ö.-dür 46a/9.

ötürü: Bir şeyden dolayı, bir şey yüzünden. bkz. ötrü. 82b/1, 147b/8.

P

pādişāh: (Far.) Padişah, hükümdar. 65b/7, 70a/11, 101a/3, 101a/4, 101a/5, 116b/14, 116b/21, 139b/13, 144a/8, p.-ı 45b/11, 56a/17, 92b/19, 114b/9, 138b/1, p.-ımız 4a/4, p.-ından 8a/8, p.-ınıñ 45b/6, 121a/19, 129a/9, 129a/11, p.-ı idi 9b/21, 42b/8, p.-lar 81b/13, 109a/19, p.-lardan 72b/20, p.-ları 34a/11, 47b/3, 52b/20, 68a/7, 117a/6, p.-larından 81b/6, p.-larını 100b/15, p.-larınıñ 34a/14, p.-uñ 76a/9, 138a/5, p. ol- 81b/11, 81b/16, 100b/13, 100b/11, p.-ı ‘*ālem-penāh* 47a/13, p.-ı *cihān-penāh* 2a/16, p. *evleri* 67b/7, *hazaz p.-ı* 25b/6.

pādişāhlik(ğ): (Far.+T) Padişah olma durumu, hükümdarlık, sultanlık. p.-inun 116b/21, 117a/7, *p. ét-*. 100b/16.

pāk: (Far.) Temiz, arık, pak. 14b/15, *p. ét-*. 55a/1.

pāklık: (Far.+T.)Temizlik. 133a/11.

pāre: (Far.) Parça. 69b/12, 93b/4, 101a/10, 114b/6, *p. pāre ol-*. 73b/2.

pārelen-: (Far.+T.) Parçalanmak. p.-mişdür 99b/19.

pāyān: (Far.) Son, nihayet. *minnet-i bī-p.* 1b/5.

penbe: (Far.) Pamuk. 47b/3, 133a/16, p.-si 76b/16, 76b/16.

pencere: (Far.) Yapıları aydınlatmak ve havalandırmak amacıyla yapılan açıklık. p.-lerini 43b/1.

perākende: (Far.) Dağınık, darmadağın. *p. ét-*. 114b/6.

pes: (Far.) 1. Sonuç olarak. 4a/9, 5b/20, 9a/15, 10b/5, 11b/6, 14b/21, 22a/13, 22a/17, 28a/14, 49b/3, 63a/4. 2. Sonra. 33b/5, 41b/4, 43b/2, 143a/2.

peydā: (Far.) Hazır, mevcut. *p. ét-*. 33b/6, *p. ol-*. 43b/1, 101a/1, 130b/16.

peygāmbere: (Far.) Allah tarafından haber getiren, Allah'ın emirlerini insanlara haber veren. p.-lere 139b/17, p.-ün 135b/9, *ādem p.* 25b/16, 87b/14, *ādem p.-ün* 55a/21, 55b/2, 55b/10, *dāniyāl p.-ün* 91a/20, *harūn p.-ün* 24a/10, *hūd p.* 27b/13, *ibrāhīm p.* 34b/4, 41a/18, 68b/15, 113a/1, 113a/2, 135b/16, 135b/19, *ibrāhīm p.-e* 67a/18, *ibrāhīm p.-ün* 54a/21, 113a/2, 128a/8, *idrīs p.* 134a/12, *idrīs p.-e* 145b/2, *īsā p.* 46a/1, 46a/7, 46a/8, 55b/10, 108a/2, 140a/8, *īsā p.-den* 46a/10, *īsā p.-e* 46a/2, 46a/7, *īsā p.-i* 29b/7, 54b/17, 54b/18, *īsā p.-ün* 54b/4, *işhāk p.-ün* 54a/21, *isma'il p.* 135b/11, *lūt p.* 107a/4, *luṭ p.-ün* 12b/6, *mūsā p.-den* 30b/20, *nūḥ p.* 55a/20, 55b/1, 61a/13, 100b/8, 142a/18, *nūḥ p.-ün* 24b/9, *şālih p.-e* 106a/18, *şālih p.-ün* 66b/19, *süleymān p.* 58b/7, 54b/12, *süleymān p.-ün* 68a/11, 85a/21, 139b/13, 139b/12, *şīs p.* 135b/10, *şu'ayb p.* 58a/16, *şu'ayb p.-ün* 131a/4, 131a/3, *yaḥyā p.* 29b/6, 75b/15, *yaḥyā p.-ün* 75b/18, *ya'qūb p.-ün* 54a/21, 126a/9, *yūnus p.* 51b/10, 138a/8, 143a/14, *yūsuf p.* 112b/5, 128a/5, 145b/1, *yūsuf p.-ün* 137a/17, *yūş'a p.-den* 139b/17, *yūş'a p.-ün* 30b/20.

peyker: (Far.) Yüz, surat. *asker-i naşr-ı p.* 117a/14.

peynîr: (Far.) Peynir mayası ile karıştırılarak süttten yapılan ve birçok türü olan besin. 36b/14.

pîr: (Far.) Yaşlı, ihtiyar. p.-lerine 108a/19, *p. ol-*. 46a/2.

pîrlîk: (Far.+ T.) Yaşlılık. p.-den 46a/4.

pîrûze: (Far.) Küpe ve yüzük taşı gibi bezek işlerinde kullanılan, mavi renkli, saydam olmayan hidratlı doğal alüminyum ve fosfattan oluşan değerli bir mineral. 111a/7.

pûçe: (Ar.) Biçimsiz, çirkin , burunları p. “ basık, çökük, güdük burunlu” 100b/19.

pür: (Far.) Dolu. *rûh-ı p.-fütûh* 2a/4.

R

rabbâniyye: (Ar.) Rab’la ilgili. *bi-‘inâyet-i r.* 117b/5.

râbi‘: (Ar.) Dördüncü. *r.-ü’l-ağîr* 114b/21, *bâb-ı r.* 3a/5, *bâb-ı r.-de* 103b/21, 104a/14, 122a/6, *el-bâbü’l-râbi‘* 21b/7, *eyyâm-ı r.-de* 13b/1, *ıklîm-i r.-de* 84a/15, *ıklîm-i r.-den* 25b/19, 26a/2, 26a/7, 26a/14, 27a/8, 27a/14, 27a/18, 28b/3, 29a/10, 29a/14, 30a/1, 30b/9, 31a/3, 32a/5, 32a/18, 32b/4, 33a/3, 35a/10, 36a/14, 37b/20, 38b/7, 38b/15, 39b/8, 40a/10, 40b/20, 41a/12, 42a/5, 42a/18, 42b/20, 43a/3, 44a/8, 45a/13, 43b/6, 45a/6, 45a/9, 45a/15, 46b/18, 47b/6, 47b/20, 49a/10, 50a/7, 50a/15, 50b/2, 51a/1, 51a/4, 51a/13, 51b/8, 52a/9, 52a/21, 53a/10, 53a/13, 53a/18, 53b/15, 54a/1, 56a/8, 56b/21, 58b/3, 58b/14, 59b/4, 59b/10, 59b/18, 60a/2, 61b/15, 62a/11, 62a/21, 62b/18, 63a/12, 63b/1, 64b/10, 66b/3, 67a/10, 67a/13, 67a/16, 67b/18, 68a/13, 68a/18, 68a/21, 68b/6, 68b/12, 69a/1, 69a/17, 69b/2, 70a/18, 70b/11, 70b/21, 71a/13, 71b/20, 72a/5, 72a/16, 73a/9, 73b/13, 73b/16, 74a/6, 74a/18, 74b/2, 74b/11, 74b/14, 75a/1, 75a/9, 75a/12, 76b/8, 76b/14, 77a/4, 77a/11, 78a/10, 78b/11, 79a/14, 79b/3, 80a/3, 80a/15, 80b/3, 80b/12, 82b/5, 82b/8, 82b/13, 84a/6, 84a/12, 84b/15, 84b/20, 85a/3, 85a/14, 85b/4, 86b/20, 87a/6, 87a/16, 87b/4, 88a/1, 88b/7, 89b/9, 89b/12, 90a/6, 90a/9, 90a/18, 90b/9, 92a/6, 92b/10, 92b/18, 94a/10, 94a/20, 96a/1, 96b/8, 96b/17, 97a/1, 97a/16, 100a/15, 100b/3, 101b/7, 101b/11, 101b/15, 102a/7, 102b/18, 103b/8, 104a/3, 104a/15, 105b/2, 107b/1, 107b/9, 109a/1, 110a/4, 110a/18, 110b/10, 113a/15, 113b/3, 114a/7, 115a/14, 115b/11, 116a/6, 116a/15, 116b/2, 118a/21, 118b/3, 118b/10, 118b/13, 119b/11, 119b/15, 120a/19, 121a/12, 121b/4, 123a/11, 123b/4, 123b/8, 124a/1, 124a/19, 124b/12, 125a/17, 125a/21, 126a/18, 127b/1, 127b/8, 128a/1, 129b/2, 129b/14, 129b/17, 129b/21, 130a/4,

131b/3, 132a/20, 132b/14, 132b/20, 133a/6, 133a/19, 133b/19, 135a/5, 136b/1, 138a/2, 138a/10, 139a/8, 139a/14, 140a/14, 140a/6, 141a/12, 142a/3, 142a/10, 142a/16, 142b/20, 143a/13, 143b/3, 143b/8, 144a/1, 144a/11, 144a/21, 144b/8, 144b/17, 145a/1, 146a/11, 146a/13, 146b/15, 147b/11, *ıqlīm-i r.-dendür* 28b/12, 83a/13, *ıqlīm-i r.-üj* 4b/11, 52a/3.

ra' d: (Ar.) Gök gürlemesi. 99a/7, *r. ü berk* 31b/16.

rāfızıyyīn: (Ar.) Rafıza fırkasından olan Hz. Ebu Bekr ve Ömer'in halifeliği kabul etmeyip onlara dil uzatanlar. *kıdvetü'r-r.* 50a/4.

rāfızī: (Ar.) Rafıza fırkasından olan Hz. Ebu Bekr ve Ömer'in halifeliği kabul etmeyip onlara dil uzatan. r.-lerdür 18b/21.

rağbet: (Ar.) İstekle karşılama. *r. ét-* 51b/3, 114a/1.

rahib: (Ar.) Evlenmeyen papaz. 143a/9, r.-lerüj 33a/15, r.-üj 49a/18, 49a/19.

rañile: (Ar.) Bir yük hayvanı ve yük devesinin taşıyabileceği ağırlık. 27b/6, 119a/11.

rañmet: (Ar.) Acıma, esirgeme, koruma. *'aleyhi'r-r.-ü'l-melikü'l-mennān* 117b/2, *deryā-yı r.* 2a/2.

rañsende: (Far.) Parıldayan, parıldayıcı. *evşāf-ı r.-siyle* 2a/18.

ra' iyyet: (Ar.) Bir hükümdar idaresi altında bulunan ve vergi veren halk. r.-i 57a/11.

ra' nā: (Ar.) Güzel, hoş görünen. 12a/8, 85a/16, 87a/12, 123a/8.

raşad: (Ar.) Gözetleme. *r. ét-* 131b/11.

rāst: (Ar.) Doğru. *r. gel-* 52b/6, 52b/7, *r.-ı cānib-i şarķ* 7a/3, *r.-ı mağrib* 15a/8, *r.-ı şarķ* 18a/2.

rāvendiyye: (Ar.) Abbasi Ailesinin reisi ve Keysaniyye imamı Muhammed bin Ali'nin kullarından Abdullah el-Ravendi tarafından kurulan ve Ghulat-i Şia'dan olan bir fırkadır. 49b/7.

ravza: (Ar.) Ağacı, çayırı, çimeni bol olan yer, bahçe. *r.-i rażiyye* 2a/4.

rāy: (Ar.) Rey, fikir. r.-ları 41b/2.

rāyiha: (Ar.) Koku. r.-sı 13b/20.

rāzī: (Ar.) Rıza gösteren, kabul eden, boyun eğen. *r. ol-* 81a/13, 81a/12.

- rāzık:** (Ar.) Rızık veren. *r.-i merzūkāt* 1b/8.
- rāziyye:** (Ar.) Rıza gösteren, kabul eden, boyun eğen. *ravza-i r.* 2a/4.
- re' āyā:** (Ar.) Bütün halk. 67b/6, 67b/6.
- rebaż:** (Ar.) Varoş, banliyö 53a/4, 53a/6, r.-i 53a/5, 53a/6, 60a/12.
- rebī'c:** (Ar.) Bahar. *r.-ü'l-evvel* "İlkbahar, arabi ayların dördüncüsü." 117b/3.
- recm:** (Ar.) Taşa tutma, taşlama. *r. ét-* 140a/1.
- recül:** (Ar.) Ergin, yetişmiş erkek. r.-ün 49a/20, *ism-i r.-dür* 31b/8.
- redd:** (Ar.) Kabul etmeme. *r. ét-* 57b/11.
- rediyе:** (Ar.<redī'e) Kötü, fena, bayağı. *şevāyib-i r.-den* 14b/16, *ebhıre-i r.-sini* 14b/17.
- ref:** (Ar.) 1. Kalkındırma, yüceltme. *r. eyle-* 1b/2. 2. Yukarı kaldırma. *r. olun-* 126b/19.
- refāhiye:** (Ar.) Bolluk, rahatlık, bollukla geçiniş. bkz. refāhiyet. *bi'r-r.* "Bollukla" 71b/9.
- refāhiyet:** (Ar.) Bolluk, rahatlık, bollukta geçiniş. bkz. refāhiye. *kemāl-i r.-dedür* 110a/15, r. eyledi 71b/9.
- reft:** (Far.) Gitme, gidiş. 65b/7.
- reh-ber:** (Far.) Yol gösterici, kılavuz. *asker-i zafer-i r.* 117a/18.
- re'īs:** (Ar.) Baş, başkan. r.-leri 108a/18. r.-lerini 120b/6, *r.-ü'l-mulhidin* 50a/4, *r.-i tāķ* 49b/21.
- reml:** (Ar.) Kum. *r.-i mısr* 30a/17, 64a/21, *kuvvinetü'r-r.* 126b/11, *tekevvefāü'r-r.* 126b/7.
- re's:** (Ar.) Baş. *semt-i r.* "başucu. Fr. zenith" 5b/11, 22a/6, 22a/7, 22a/11, 22a/16.
- resm:** (Ar.) Tören, gelenek. r.-dür 62a/6.
- resül:** (Ar.) Peygamber. 26b/14, 29b/12, 55a/18, 66b/19, 67a/5, 82a/16, 108a/5, 109a/14, 114b/11, 114b/14, 114b/15, 135b/15, 135b/18, 138b/17, r.-ümüz 117a/9, *r.-a'l-lah* 26b/17, 26b/19, 26b/20, 67a/8, *mescid-i r.-a'l-lāh* 131a/14, *aşhab-ı r.-den* 135a/4, *aşhab-ı r.-u'l-lāh* 19a/4, 122a/9, *medīne-i r.* 106a/13, *şāhib-i r.-ü'l-bārī* 117a/15.
- revān:** (Far.) Yürüyen, giden, akan, su gibi akıp giden. *nefs ü r.-ı mu'atṭar* 2a/10.
- revānlu:** (Far.+T.) Akıcı olan. *ab-ı r.* 83a/16.
- reyhān:** (Ar.) Tatlı fesleğen. 2a/8.

- riḍvān:** (Ar.) Cennet'in kapıcısı olan büyük melek. 2a/9.
- rızk:** (Ar.) Azık, yiyecek içecek şey. 104b/4.
- ricāl:** (Ar.) Erkekler. r.-den 141a/4.
- risālet:** (Ar.) Peygamberlik. *ekmel-i selātin-i erā'ikü'r-r.* 1b/17, *nūr-ı ḥadeḳa-i r.* 1b/17.
- risālet-me'āb:** (Ar.) Hz. Muhammed. *cenāb-ı r.* 1b/15.
- rivāyet:** (Ar.) Söylenti, bir haber, söz veya hadisenin hikayesi. r.-inde 60b/18, 114a/10, 128a/19, *r. ét.* 55a/5, *r. olun-* 24a/4, 33a/12, 67b/13, 70b/12, 76a/7, 77b/14, 114b/11, *r. olun-* 66b/19, *r.-i mezkûre* 114b/13, 114b/16.
- riyāset:** (Ar.) Baş olma, başkanlık. *r.-i şinhāca* 39b/17.
- rub':** (Ar.) Dörtte bir, çeyrek. 3b/17, 3b/19, 4a/6, 5a/6, r.-dadur 3b/18, *r.-ı* 3b/17, 3b/17, r.-ına 3b/17, *cenūbī r.-ı meskūn* "Dünyanın kara olan dörtte bir kısmı" 3b/18, 4a/10,
- rūd:** (Far.) Irmak, çay. r.-uᅇ 132b/21, *merve'r-r.* 101b/12, 116a/16, 132b/21.
- rūḥ:** (Ar.) Can, nefes. *r.-ı pūr-fütūḥ* 2a/4, 2a/8, *r.-ü'l-melik* 133a/6.
- ruk'a:** (Ar.) Üzerine yazı yazılan kağıt veya deri parçası. *r.-i şaᅇranç* "Santranç tahtası" 33a/12.
- rumūz:** (Ar.) Remizler, işaretler; manası gizli sözler. *r.-ı serāyir -i zamāyir* 1b/10.
- rūᅇen:** (Far.) Belli, meydanda. 1b/11.
- ruᅇbāt:** (Ar.) Nemler. 7b/9.
- rücū':** (Ar.) Dönme, geri dönme. *r. ét.* 15a/9.
- rūkn:** (Ar.) Bir şeyin en sağlam tarafı. *r.-i şimālīsi* 56a/14.
- rūmmān:** (Ar.) Nargiller familyasından Akdeniz bölgesinden Japonya'ya kadar yabani olarak yetişen canlı kırmızı çiçekli, dört köşe dallı, hafifçe dikenli bir ağaçtır. *ᅇabbü'r-r.* 99a/19, *üşmūnü'r-r.* 35b/8.
- rūzgār:** (Far.) I. Yel. 7b/4, 7b/5, 7b/6, 31b/19, 41b/10, 42a/7, r.-ı 6b/9, r.-lar 7a/21,
- rūzgār:** (Far.) II. Zaman. *ᅇalef-i şidᅇ-ı süleymān-ı r.* 2b/6.

sā'at: (Ar.) Bir günlük sürenin yirmi dörtte birine eşit, altmış dakikalık zaman dilimi. 4a/20, 4b/1, 4b/5, 5a/6, s.-dür 4b/8, 4b/11, 4b/16, 4b/19, 5a/1, s. ol-. 5a/6, 5a/7, 5a/9, 97b/19.

şa'b: (Ar.) Güç, zor, çetin. 45a/16, 56a/9, 68a/7, 94a/16, 100a/8, ş.-dur 68a/14.

sābık: (Ar.) Geçen, geçici, geçmiş. s.-da 85b/16, 122a/12, *zamān-ı s.-da* 62a/3, 70a/14.

sābıkan: (Ar.) Evvelce bundan önce. 8b/4, 15a/2, 15a/5, 15a/16, 45b/7, 66b/12, 90a/13, 99a/12, 90b/1, 115a/18, 119a/2, 119a/16, 119b/17, 120a/20, 130a/9, 140b/5.

sābi': (Ar.) Yedinci *ıklīm-i s.-den* 31a/8, 36b/21, 37a/19, 96a/14, 97b/2, 97b/14, 99b/4, 100a/4, 103a/10, 115b/2, 125a/12, 127a/18, *ıklīm-i s.-i* 24b/12, *ıklīm-i s.-üñ* 5a/4, 45b/10, 92a/13, 134a/6.

şābi': (Ar.) Yıldızlara tapanlardan sebealı. ş.-ler 49a/13, 117a/6, ş.-lerüñ 67a/17, 67a/17.

şābi'in: (Ar.) Yıldız tapanlar. 100b/16.

şābit: (Ar.) İspat edilmiş, anlaşılmiş. s. ol-. 41b/8.

şabr: (Ar.) Sabır, dayanma, katlanma. 89a/14, ş. ét-. 40a/3.

sacayak: Sacayak, üç ayak, 115b/19.

şaç: Saç, baş derisini kaplayan kıllar. ş.-ına 33b/1.

sa'd: (Ar.) Kutluluk, uğur. ş.-i arz-ı kûfe 126b/9.

şādık: (Ar.) Doğru, gerçek. *şubh-ı ş.-da* "tan yerinin ağarması" 117b/6.

sādis: (Ar.) Altıncı. *ıklīm-i s.-den* 37b/10, 32b/14, 44b/10, 52a/1, 52b/13, 56a/14, 59a/3, 85a/7, 90a/12, 91a/7, 92a/9, 95b/9, 102b/11, 102b/15, 107a/7, 113a/19, 116a/12, 116b/6, 128a/19, 147b/17, *ıklīm-i hāmis ve s.-den* 82a/4, *ıklīm-i s.-den* 64b/14, 65a/12, *ıklīm-i s.-dendür* 45b/2, *ıklīm-i s.-i* 24b/12, *ıklīm-i s.-üñ* 4b/18, 58a/20, 92a/13.

şadr: (Ar.) Her şeyin başı, önü, ilerisi. 2a/4, ş.-ında 82a/12, ş.-ü's-selām 46b/1.

şaf: (Ar.) Dizi, sıra. ş. ol-. 54a/21, 54b/2.

şāfi: (Ar.) Temiz, katıksız. 102b/8, 139a/8, ş.-dür 52a/6, ş. ol-. 14b/17, 85b/8.

şağ: I. Vücutta kalbin bulunduğu tarafın karşısında olan, sol karşıtı. 64a/2, 64a/4, 64a/6, 64a/7, 147a/3, ş.-ında 96b/2.

şâğ: II. Sağlam, esen. *ş. ol-*. 135b/16.

şâğ-: Memeyi parmaklar arasında sıkarak sütünü akıtmak. *ş.-dı* 68b/16, *ş.-up* 68b/15.

şâğîr: (Ar.) Küçük, ufak. bkz. şâğîre. *nehr-i ş.* 144a/9, *nehr-i ş.-i* 105b/3.

şâğîre: (Ar.) Küçük, ufak. bkz. şâğîr. *belde-i ş.-dür* 51b/9, 74a/7, 76b/15, 80a/18, 90a/5, 94b/17, 93a/8, 94b/8, 98a/1, 98a/8, 99a/17, 101b/21, 105b/2, 107b/11, 125b/1, 137b/13, 140b/4, 147b/12, *belde-i ş.-i ğayr-ı müsevvere* 29a/10, *belde-i ş.-ye* 95b/10, *cezîre-i ş.* 103a/17, 100b/4, *cezîre-i ş.-dür* 70b/7, *kal'a-i ş.-dür* 68a/14, *kal'a-i ş.-si* 93a/15, 109a/14, 105b/2, *kal'a-i ş.-i ma'cûre* 117b/11, *ķarye-i ş.* 41a/20, *ķarye-i ş.-dür* 118b/1, 121a/13, *medîne-i ş.* 97a/17, *medîne-i ş.-dür* 68a/7, 71a/7, 71a/9, 74a/19, 74b/9, 75a/6, 77a/15, 77b/18, 78a/2, 84a/6, 83a/16, 84a/3, 87b/20, 90a/10, 90a/17, 80b/18, 97b/3, 96b/17, 96a/21, 98b/7, 100a/20, 104a/16, 105a/1, 106b/2, 107a/17, 103a/17, 116a/10, 119b/1, 119b/10, 110b/5, 112a/18, 113a/1, 124a/4, 128a/13, 124b/13, 125a/18, 126a/14, 126a/18, 129b/9, 130a/5, 130a/20, 126a/21, 136a/6, 137a/20, 137b/19, 132a/2, 140a/6, 133b/8, 139a/1, 140b/8, 141a/18, 141a/21, 142a/6, 143b/6, 144b/1, 144b/4, *medîne-i ş.-ye* 139b/8, *medîne-i ş.-i ħaşîne* 95b/14.

şâhib: (Ar.) Sahip, malik. *ş.-i* 8b/17, 67b/13, 101a/16, 139b/1, *ş.-idür* 134a/3, *ş.-ine* 31a/20, 39a/19, *ş.-leri* 81a/12, *ş.-inün* 68a/2, *ş.-i ħamâ* 21b/18, *ş.-i ħımş* 79b/6, *ş.-i kitâbü't-tavâli'* 56b/9, *ş.-ü'l-ķâmûs* 33a/10, 57b/11, 52b/14, 83b/18, 105a/2, 108b/2, 113a/1, 139a/17, *ş.-ü'l-ķeşşâf* 84a/10, *ş.-ü'l-mecis'tî* 120a/4, *ş.-i resûlü'l-bârî* 117a/15, *ş.-ü'ş-şâhib* 44a/2, *ş.-ü's-sünen* 141a/7, *ş.-ü'l-yemen* 59a/9.

şâhib: (Ar.) Gerçek, doğru. bkz. şâhibat. 26b/15, 36b/4, 50a/16, 69b/5, *ş.-dür* 85a/5, 143a/4, *ş.ol-*. 22b/4, *şâhibü'ş-ş.* 44a/2.

şâhibat: (Ar.) Halis, kusursuz, ayıpsız. bkz. şâhib. *medîne-i 'azîme-i ş.-tü't-türâb* 123a/2.

sâhil: (Ar.) Deniz, nehir, göl kenarı, yalı, kıyı. 57b/10, 64a/17, 95b/2, s.-de 95b/5, 103a/8, s.-den 76a/10, 86b/15, s.-inde 6b/16, 11a/16, 30a/7, 41a/13, 42b/5, 61a/18, 64b/7, 64b/19, 67a/21, 85a/8, 91a/8, 92a/4, 92a/21, 105b/8, 106b/10, 119b/7, 135a/16, s.-ün 57a/19, 93a/4, *s.-i afrîķiyye* 53b/16, 132a/11, *s.-i baħr* 33a/19, 55b/17, 63b/11, 63b/12, 64a/19, 85a/10, 88a/18, 103a/11, 103a/20, 104b/17, 109a/13, 125a/12, 126a/13, 137b/8, *s.-i baħr-i fâris* 63b/19, 104a/19, 123a/7, *s.-i baħr-i ħazez* 25b/1, 25b/20, 26a/8, *s.-i baħr-i hind* 57a/18, 77b/17, 89a/1, 94b/17, 95b/7, 96a/14,

99b/18, 125b/15, *s.-i baħr-i ƙulzüm* 40b/12, 91a/13, 107a/17, 131a/2, *s.-i baħr-i rüm* 127b/1, 131a/21, 136a/13, *s.-i baħr-i ŧām* 26a/15, 146b/20, *s.-i baħr-i ŧaberistān* 138a/14, *s.-i baħr-i ‘ummān* 120a/7, *s.-i bilād-ı berƙa* 9b/5, *s.-i cenūbī* 38a/16, *s.-i cezīre-i endelūs* 137b/1, *s.-i ğarbī* 38a/19, *s.-i kermān* 124b/4, *s.-i mükran* 7a/17, *s.-i reŧīd* 134b/4, *s.-i ŧām* 61b/15, 99a/20, 105b/2, 122a/16, *s.-i ŧarƙī* 10b/3, 10b/16, *s.-i ŧimālī* 10b/4, *s.-i ‘ummān* 7a/13, *s.-i yenbu‘a* 8a/2.

sāħir: (Ar.) Büyücü s.-leri 38b/3.

ŧaħrā: (Ar.) Kır, ova, çöl. 39b/19, 74b/16, 86a/3, 86a/4, 90b/16, 101a/6, 112a/15, 124b/7, 144a/1, ŧ.-da 39b/20, 47a/5, 86a/15, 86b/17, 108a/15, 115b/3, ŧ.-dadur 50b/11, 75b/3, ŧ.-dur 64b/8, 81a/3, ŧ.-lar 108b/12, 122a/1, 146a/19, ŧ.-ları 61b/7, ŧ.-sı 137b/20, ŧ.-sına 92a/12, ŧ.-ya 74b/17, ŧ.-yı 81a/4, *ŧ.-yı bī-kerānī* 139a/4, *ŧ.-yı nesr* 39b/20, *ŧ.-yı sicistān* 90b/14, *‘azīm-i ŧ.-dur* 47a/5, *alā-sicistān ŧ.-sına* 14b/4.

ŧaħre: (Ar.) Ƙaya kütle. 55a/15, 55a/3, ŧ.-den 55a/18.

ŧaħrić: (Ar.) Sarnıç. ŧ.-lerde 85b/9, ŧ.-lerdendür 87b/6, ŧ.-leri 127b/1.

ŧaħtiyān: (Far.) Sepilenerek boyanmış ve cilalanmış deri. 41b/19, 98a/15, 140b/8, s.-dan 138a/20.

ŧā‘ibī: (Ar.) Yıldızlara tapanlar. ŧ.-ler 75b/13, 81b/4, 81b/15.

sā‘ir: (Ar.) Diğer, başka, gayrı. bkz. sāyir. 9a/13, 80a/7.

saħf: (Ar.) Tavan, çatı, dam. s.-ı 82a/12, *s.-ı mescid* 131a/15, *s.-ı semā* “Gökkubbe” 41b/3.

sākin: (Ar.) 1. Hareketsiz olan. *s. ol-* 7b/6, 2. (bir yerde) Oturan. 62a/6, s. idi 49b/7, 92b/14, s.-ler idi 25a/18, 25a/19, 27b/14, s.-lerdür 58a/21, 128a/17, s.-ler idi 130b/15, s. ol-. 5a/8, 12b/7, 39b/13, 39b/17, 43b/14, 44b/6, 46b/9, 49b/17, 49b/19, 61a/14, 62a/5, 63b/9, 68a/16, 72b/3, 81b/18, 94b/15, 104b/4, 111b/5, 111b/7, 111b/7, 111b/8, 131a/8, 132a/10, 133a/15, 140a/9, 146a/10, *s. ol-* 3. Harekesiz. s.-dür 53b/14.

ŧaħla-: Elinde bulundurmak, tutmak. ŧ.-rlar 68a/8, 118b/1.

ŧaħlan-: Kendini gizlemek. ŧ.-urlar 68a/8.

ŧalavāt: (Ar.) Hz. Muhammed’e ve Onun soyundan gelenlere dua: [Allahümme salli ala seyyidina Muhammedin ve ala seyyidina Muhammed = Efendimiz Muhammed’e

ve Onun soyuna sopuna salat ve selam olsun.] *cevāhir-i ş.-ı bî-nihāye* 1b/15, *efzali's-ş.* 2a/3.

şalb: (Ar.) Çarmıha germe. *ş. ét.* 54b/17, 147a/20, *ş. olun-* 55b/10.

şal-: Bırakmak. *ş.-ıvêr-* “Bırakmak, koyuvermek, serbest bırakmak.” 8a/9, 9a/7, 101a/19.

şâliha: (Ar.) Elverişli, uygun. *nüfûs-ı ş.* 63b/8.

şâlihiyyûn: (Ar.) Uygun, elverişli olanlar. 61b/12.

şâliş: (Ar.) Üçüncü. bkz. şâlişe. *bâb-ı ş.* 3a/4, *el-bâbü's-ş.* 14b/10, *ıklîm-i ş.* 22b/10, *ıklîm-i ş.-de* 111a/8, 111a/15, 112a/4, 112a/14, 112b/1, 112b/3, 112b/8, 112b/20, 115b/7, 115a/4, 116a/20, 117b/21, 118a/12, 118a/17, 119a/5, 119a/18, 119b/8, 138a/17, *ıklîm-i ş.-den* 26b/1, 26b/8, 26b/13, 27a/2, 28a/21, 29a/5, 29b/2, 30a/7, 31a/18, 32b/7, 33a/7, 35b/4, 35b/11, 35b/16, 36a/19, 36b/3, 37b/16, 38b/1, 39b/2, 40a/6, 40b/12, 41a/17, 41b/14, 42b/12, 42b/16, 43a/10, 44b/15, 47b/11, 47b/16, 48a/13, 48b/1, 48b/6, 49a/16, 51a/8, 52a/15, 54a/7, 54a/15, 54b/11, 55b/16, 56a/1, 56a/4, 56a/20, 56b/3, 57a/9, 57b/2, 58a/15, 58b/17, 60a/15, 60a/21, 60b/18, 61b/18, 62a/15, 62b/12, 64b/19, 65a/15, 65b/5, 66a/11, 66b/13, 67b/12, 68a/6, 69a/6, 70a/8, 70b/6, 72b/5, 72b/21, 74a/12, 75a/21, 76a/20, 76b/21, 77a/14, 79a/1, 79b/10, 79b/14, 79b/20, 80a/11, 80a/20, 83a/13, 83b/7, 83b/12, 84a/20, 85b/15, 86b/10, 86b/13, 87b/18, 88a/6, 88a/21, 89a/17, 90b/1, 91a/18, 91b/4, 91b/10, 92a/21, 92b/6, 93a/3, 93a/8, 95b/1, 96a/20, 97a/8, 97b/21, 98a/6, 99a/16, 98b/6, 98b/10, 100a/7, 100a/20, 102a/19, 102b/8, 103a/20, 104a/6, 104a/18, 104b/10, 105b/18, 106a/16, 106b/1, 107a/3, 107b/15, 108a/14, 109a/13, 109a/10, 110a/7, 121a/6, 122a/8, 122a/16, 122b/6, 122b/17, 123a/1, 124a/6, 125b/5, 126b/2, 128b/20, 129a/2, 130b/8, 130b/13, 131a/2, 131b/14, 133b/14, 135b/1, 137a/13, 137a/19, 137b/12, 138b/6, 139a/18, 139b/11, 138b/21, 140a/18, 141a/20, 141b/4, 142b/11, 142b/3, 142b/7, 143a/19, 145b/19, 146b/4, 146b/19, 147a/10, 147b/20, *ıklîm-i ş.-dendür* 46b/6, *ıklîm-i ş.-üñ* 4b/7, *köşe-i ş.-den* 38a/19, *köşe-i ş.-e* 38a/17.

şalkım: Üzüm gibi, birçoğu bir sap üzerinde bir arada bulunan meyve. *ş.-ları* 137b/5, 137b/6.

salţanat: (Ar.) Sultanlık, padişahlık, hükümdarlık. *me'âric-i menâkıb-ı s.* 2a/19, *ber-darü's-s.* 28a/8, *dârü's-s.* “Saltanat yeri”: Bursa, Edirne, İstanbul gibi Osmanlı İmparatorluğu

başkentlerine verilen ad. 93b/2, *dārū's-s.-a* 5b/13, *dārū's-s.-ya* 28b/15, *dārū's- s-i koştanţine* 5b/19, 47a/9,

sāmerī: (Ar.) Yaptığı bir buzağıya Hz. Musa Tur-ı Sina'da Allah'la konuşurken halkı taptırmaya kalkışan kimse. s.-ler 139b/18, s.-lerden 139b/20, s.-ler 139b/20.

şan'ât: (Ar.) Sanatlar, ustalıklar, hünerler, marfetler. 76a/2, *ş.-i ġarībe* 81a/20.

sancağ: Alay bayrağı. *hışn-ı bürzeyh s.-indandur* 13b/3.

saña: Sen ikinci tekil kişi zamirini yönelme durumu. 46a/4.

şandal: (Ar.) Hindistan'dan getirilen, kuvvetli ve güzel kokulu sert bir ağaç. 101a/12.

şanem: (Ar.) Put. 8a/8, 69b/11, 99b/16, 138a/18, 138a/19, 141b/15, *ş.-e* 49b/2, 138a/21, 141b/19, 141b/20, *ş.-i* (b)141b/15, *ş.-ini* 99b/19, s.-ünj 8a/7, 100a/1, *ş.-i şūmenāt* 99b/16.

şaneverī: (Ar.) Koni biçiminde. *şekl-i ş.* 145a/12.

şānī: (Ar.) İkinci. bkz. şāniye. *bāb-ı ş.* 3a/4, *el-babū's-ş.* 11b/12, *ıklīm-i ş.-den* 27b/2, 27b/20, 30b/2, 34b/8, 34b/13, 34b/18, 37a/8, 39b/16, 39b/5, 42a/11, 42a/14, 48a/5, 49a/1, 53b/20, 61a/2, 62a/7, 63a/17, 67a/1, 73b/19, 75a/5, 77b/17, 78a/17, 86a/14, 91b/1, 99b/18, 101b/20, 105b/14, 107a/17, 110b/16, 112a/17, 118b/19, 119a/21, 120b/15, 121b/1, 127a/14, 121a/17, 125b/15, 127b/4, 128b/2, 131a/11, 133b/12, 135b/7, 136b/21, 140b/10, 142b/15, 147a/15, *ıklīm-i ş.-nüj* 4b/4, *köşe-i ş.-den* 38a/17, *köşe-i ş.-ye* 38a/16.

şāniye: (Ar.) İkinci. bkz. şānī. 113b/13, *ş.-si* 53b/14, *rūm-ı ş.* 81b/4, 81a/18.

şar-: Çevresini çevirmek, çepeçevre, dolanmak, çevrenlemek. *ş.-up* 58a/4.

şarāy: (<Far. serāy) Hükümdarların veya devlet başkanlarının oturduğu büyük yapı. 107a/9, s.-ı 144a/8.

şarı: Sarı renk. bkz. şaru. 13b/1, *ş. ve aķ tūti* 79a/10.

şarıl-: Bir şeyin üzerine bir veya birkaç kez dolanmak *ş.-ur* 137b/7.

şarķı: Sargı, esnek bir maddeden yapılmış uzun, dar ve ince şerit. *ş.-lar* 58a/4.

şarmaşık: Sarmaşık [Araliaceae]. *ş ağacı* 137b/6.

şaru: Sarı renk. bkz. şarı. 74a/14.

şaruşın: Sarışın, sarı saçlı ve ak tenli kimse. 101b/3, ş.-dur 100b/19.

şat-: Satmak, bir değer karşılığında bir malı alıcıya vermek. ş.-arlar 142b/6.

saḥḥ: (Ar.) Yüzey. *s.-ı* 'arz 5b/15.

şatıl-: Satılmak. ş.-ur 12a/20.

savma'a: (Ar.) İbadet yeri, tekke, özel tapınak *s.-sı* 49a/18.

şavur-: Havaya atıp dağıtmak, saçmak. ş.-up 86a/11.

sa'y: (Ar.) Çabalama, gayret, emek. *cidd ü s. ét-* 33b/2.

şayd: (Ar.) Av, Avlama. 65b/6, ş. *ét-* 12a/19, 13b/5, 58a/4.

şayf: (Ar.) Yaz mevsimi. *evvel-i ş.-da* 50b/14, 50b/15.

sāyir: (Ar.) Diğer, başka, gayrı. bkz. *sa'ir*. 23b/5, 28a/7, 37a/11, 44b/21, 49a/4, 49b/14, 52a/6, 54a/16, 54a/17, 57b/19, 58b/2, 69b/8, 74a/15, 81a/2, 81b/13, 98a/15, 99a/19, 101a/12, 109b/1, 134b/11.

sazlık: Sazları çok olan yer. *s.-dur* 48b/12, *s.-lar* 13a/14, *s. ol-* 121b/15.

se: (Far.) Üç. *s. şenbih* "Salı günü" 117b/6.

sebā: (Far.) Asker. "Yazarın verdiği anlam." 36a/4. (?)

seb'a: (Ar.) Yedi. *eḳālīm-i s.-nuḡ* 101a/9, *kevākib-i s.-i seyyāre* 3a/15.

sebeb: (Ar.) Neden. *s.-dendür* 33a/16, *s.-i* 7b/3, 7b/9, 14b/19, 22a/6, 22a/7, 22a/13, 22a/18, *s.-inde* 49a/17, *s.-iyle* 21b/18, 46a/5, *s.-i ol-* 41b/1.

sebt: (Ar.) Cumartesi. *yevmü's-s.-de* "Cumartesi günü" 115a/1.

sebz: (Far.) Yeşil, yeşil renkli. 57a/6.

secde: (Ar.) Namazda alını, el ayalarını, dizleri ve ayak parmaklarını yere dayamaktan ibaret ibadet vaziyeti. *s. ét-* 51b/1, 58b/2, 100b/15, 141b/20.

sedd: (Ar.) Set, tümsek. 9a/5, 9a/10, 13a/6, 13a/8, 23b/12, *s.-dür* 13a/8, 128a/4, *s.-i* (b) 9a/11, *s.-i* 6a/21, *s.-ler* 9a/9, *s.-ün* 9a/6, 13a/6, 13a/9, 13a/12.

sedne: (Ar.) Puthane, tapınak. *s.-i nīrān* 109b/17.

sefine: (Ar.) Gemi, vapur. 134b/16.

segirdim: Koşma, koşuş. *at s.-i* 41b/17, 50b/5, 72a/14, 83a/3, 128a/13, 135b/5, *at s.-idür* 94b/7.

sehl: (Ar.) Engebesiz, yumuşak topraklı *arazi s.-de* 77b/10, *arż-ı s.* 86a/8, 86b/21.

sehlî: (Ar.) Düzlük, ova. 29a/7.

sehüliyye: (Ar.) Sehul şehriyle ilgili. *şiyâb-ı s.* 86b/5.

sekiz: Sekiz sayısının adı. 5b/16, 5b/21, 5b/21, 6a/3, 26b/13, 30a/13, 35a/17, 37a/21, 41a/9, 42a/13, 46b/15, 56b/9, 58b/19, 65a/16, 69a/15, 78b/1, 83a/7, 83b/3, 84b/7, 86a/17, 88b/17, 89b/5, 96a/9, 103b/11, 106a/6, 106b/8, 110a/15, 112b/18, 115a/20, 118b/15, 125b/13, 127b/2, 134a/1, 140a/20, 144a/10, 144b/16, 146b/5.

sekiz bir: Sekiz bin .114b/8.

sekizer: Sekiz sayısının üleştirme sıfatı. 145a/10.

sekizinci: Sekiz sayısının sıra sıfatı. 5a/19, s.-si 19b/3.

sekiz yüz altmış beş: Sekiz yüz altmış beş. s.-inde 102b/9.

sekiz yüz elli yedinci: Sekiz yüz elli yedi sayısının sıra sıfatı. 117b/3.

seksen: Seksen. 28b/19, 31a/5, 32b/21, 40a/8, 57a/3, 61a/13, 62b/6, 67b/16, 73a/10, 74a/16, 77a/19, 77b/1, 89a/13, 101b/9, 110b/8, 116a/20, 127b/6, 142a/13, 143a/20.

seksen altı: Seksen altı. 56b/14.

seksen beş: Seksen beş. 53b/1, 66a/14, 84a/10, 87a/4, 84a/16, 112a/9, 130a/2, 137a/6, 144b/20, 145b/20, 146a/6.

seksen bir: Seksen bir. 32b/2, 85b/13, 136a/20, 143a/5.

seksen dört: Seksen dört. bkz. seksen dört. 27a/19, 42a/7, 52a/16, 53a/14, 57a/21, 62b/9, 114a/9, 122b/15, 124a/14, 124a/17.

seksen dört: Seksen dört. bkz. seksen dört. 71b/21.

seksener: Seksen sayısının üleştirme sıfatı, her birine seksen, her defasında sekseni bir arada olan. 87b/12.

seksen iki: Seksen iki. 4b/17, 42b/16, 44b/16, 63a/20, 83b/13, 104a/4.

seksen sekiz: Seksen sekiz. 74b/9, 92b/8, 101b/13, 109b/12, 125a/4, 140b/20.

seksen tokuz: Seksen dokuz. 32b/5, 32b/17, 40b/9, 47b/9, 50a/19, 53a/7, 56a/2, 83a/17, 84b/13, 90a/3, 93b/6, 102b/16, 110a/6, 125a/8, 124a/1, 142a/7.

seksen üç: Seksen üç. 35b/1, 71a/11, 72a/6, 73a/3, 124b/10, 126b/1, üç s.-inde 120a/20.

seksen yedi: Seksen yedi. 44a/4, 65a/12, 68a/8, 71a/17, 73a/1, 76b/17, 83b/10, 95a/3, 103b/14, 110b/12, 116a/10, 116a/17, 124b/14, 133a/5, 133a/17.

selām: (Ar.) Aşinalık, bildik. *şadrü's-s.-da* 46b/1, *ķaryetü's-* s. 54b/11, *medīnetü's-s.* “bağdat” 49b/11,yer

şelāşe: (Ar.) Üç. *eķālīm-i s.-sinden* 62b/20, 135a/2, 137b/4, *ıķlīm-i s.-nüñ* 28a/14, *ıķlīm-i s.-i 'örfiyye* 28b/8, 30b/7, *yevmü's-s.* 148a/12.

selāñin: (Ar.) Sultanlar s.-dür 103b/6, *s.-i 'oşmāniyye* 28a/5, 28a/7, 47a/15, 47a/18, 47a/20, 50a/2, 114a/2, 114b/18, 117b/1, *s.-i selçuķiyye* 106b/12, *ħazret-i şultān-ı s.-i cihān* 2b/7, *ekmel-i s.-i erā'ikü'r-risālet* 1b/16, *maķarr-ı s.-i kilān* 53b/12, *maķarr-ı s.-dür* 103b/6.

selçuķiyye: (Ar.) Selçuklu. *selāñin-i s.-den* 106b/12.

selihin: (Ar.) Havariler. 117a/5.

semā: (Ar.) Gökyüzü. s.-ya 126b/19, *saķf-ı s.-ya* “gökkubbe” 41b/3.

şemānine: (Ar.) Seksen. 148a/13, 148a/6.

şemār: (Ar.) Meyve. *ve'l-s.* 109a/3.

şemerāt: (Ar.) Meyveler. *keşiretü's-s.* 110b/21.

semāviyye: (Ar.) Semaya mensup, sema ile ilgili. *afet-i s.* 145b/3.

semirt(d)-: Besili, yağlı bir duruma getirmek, semizletmek. s.-üp 86a/21.

semm: (Ar.) Zehir. s.-dür 108b/3.

semmūr: (Ar.) Samur. 81a/11.

semt: (Ar.) Taraf, cihet, yön. s.-inde 3b/12, 26a/11, s.-ine 105b/3, s.-lerine 24b/2, *s.-i re's* “başucu. Fr. zenith ” 5b/11, 22a/6, 22a/7, 22a/11, 22a/16.

sen: 2. tekil kişi zamiri. 114b/15, s.-den 73a/21.

şenā: (Ar.) Övme, övüş. *s.-yı ğayr-ı ma' dūd* 1b/3.

sene: (Ar.) Yıl. 148a/13, s.-sinde 71a/20, *s.-i mezbûre* 117b/5.

sened: (Ar.) Dayanılacak şey. *s.-ü'l-müttaķin* 2a/1.

seng: (Far.) Taş. *s.-i füstâţ* 111b/8.

serâyir: (Ar.) Gizli şeyler. *rumûz-ı s.-i zamâyir* 1b/10.

seretân: (Ar.) Yengeç burcu. 22a/14.

ser-hadd: (Ar.) Sınır. s.-de 132a/21, s.-e 61a/11, s.-idür 9b/9, 43a/1, 89b/10.

serîr: (Ar.) Taht. 88a/12, 88a/9.

serika: (Ar.) Çalınmış. *s. olun-*. 118b/5.

serv: (Far.) Servi, selvi. *şecer-i s.-dür* 47b/14.

şevâbit: (Ar.) Gezegen olmayan ve yerinde durur gibi görünen gök cisimleri, yıldızlar.
felek-i ş. 3a/14, *felek-i ş.-de* 3b/4, *felek-i ş.-dedür* 3b/1.

sevâd: (Ar.) Bir şehrin çevresindeki karartı halinde görünen bağ, bahçe ve bostanlar. s.-i
‘ırâķ 17b/2, 17b/5, *s.-i kûfê* 92a/15, 143a/15.

sevâhil: (Ar.) Kıyılar. s.-e 114b/6, s.-i 64a/4, s.-inde 9a/3, s.-inden 93a/4, s.-indedür 10a/19,
s.-inden 6a/15, *s.-i dimeşķ* 100a/20, 100a/7, *s.-i diyâr-ı mışr* 33a/7, *s.-i diyâr-ı
mışriyye* 76a/20, 111a/9, *s.-i endelüs* 6b/3, 8b/7, *s.-i habeş* 8a/11, *s.-i hımş* 36a/14,
52a/9, *s.-i hind* 91a/2, *s.-i mehre* 64a/5, *s.-i mışr* 79b/20, *s.-i rûmiyye* 10a/1, *s.-i şâm*
106a/16, *s.-i yemen* 7b/21, 63b/21.

sevâkin: (Ar.) Oturanlar. s.-e 8a/10, s.-idür 91a/14.

servilik: (Far.+ T.) Servisi çok olan yer. 88a/6.

sevķ: (Ar.) Yollama, gönderme. *s. ét-* 55b/5, 55b/7, *s.-ü'l-ehvâz* 40a/7, *s.-ü'l-şarf* 52b/18.

sevsin: (Ar.) Susam. *sûsen s.-i* 77b/20.

seyl: (Ar.) Sel. 62a/5. *s.-ü'l-‘arim* “Kur’an’da da adı geçen Sebe Kavmi’ne gönderilen sel
felaketi. 85b/1.

seyr: (Ar.) Gitme, hareket. s.-i 89a/14, *s. ét-* 15b/19, 16a/6, 16a/10, 17a/5, 17b/2, 17b/14,
18a/1, 18a/4, 18a/5, 18a/6, 18a/7, 18a/7, 18b/2, 19a/9, 19a/13, 20b/3, 20b/4, 20b/7,
55b/5, 64a/1, 134a/19, *gemi s.-i* 89a/14.

seyrângâh: (Ar.+Far.) Eğlence ve gezme yeri. 59a/9.

seyyāre: (Ar.) Güneşin etrafında dolaşan gezegen. *kevākib-i seb‘a-i s.* 3a/15.

seyyi’: (Ar.) Fena, kötü. *s.-ü’l-ḥulḳ* “kötü huy” 29a/17.

seyyid: (Ar.) Efendi, bey; ağa; ileri gelen, baş, başkan. *s.-ü’l-mürselin* 2a/1.

sıbt: (Ar.) Torun. *s.-ı yahūza* 139b/15, *s.-ı būnyāmīn* 139b/15.

şıçan: Sıçan. *ş.-ı 58a/3*, *misk ş.-ı 58a/3*.

şidk: (Ar.) Doğruluk, gerçeklik. *ḫalef-i ş.-ı süleymān-ı rūzgār* 2b/6.

şıgm-: Sığınmak, tehlikelerden kaçarak güvenilir bir yere çekilmek. *ş.-urlar* 68a/15.

şıgr: Geviş getirenlerden, boynuzlu büyükbaş evcil hayvanların genel adı. 89a/8, *şu ş.-ı 79a/10*, *şu ş.-ını 79a/9*.

şıḫāḫ: (Ar.) Sahihler, gerçekler. *ş.-ında* 57b/10.

şıḫḫat: (Ar.) Sahihlik, doğruluk, gerçeklik. *bi’ş-ş.-dür* 124a/21, *ḫıfz-ı ş.-den* 46a/9.

şıḫriç: (Ar.) Sahrıç, sarnıç. 55a/12, *ş.-dendür* 68b/20, *ş.-ler* 86b/18, *ş.-lerde* 98a/2.

şıḳ-: Çevresine sarılarak veya bir şey sararak çepeçevre basınç altına almak. *ş.-ar* 23b/3.

şimā‘ āt: (Ar.) Sanatlar, zanaatlar. *ş.-ı ḡarībe* 100b/11, 101a/2.

şimāyi’: (Ar.) Sanatlar, zanaatlar. 145a/15, 145b/4, *ş.-i* 145b/5.

şimf: (Ar.) Bir toplumda, aynı görevi yapan, aynı yararı sağlayan, aynı şartlarda yaşayan büyük insan grubu, klas. *ş.-dur* 123a/15.

şimur: (Yun.) İki komşu devletin, ilin, kasabanın, köyün veya kişilerin topraklarını birbirinden ayıran çizgi. *ş.-dur* 41a/4, 41a/3.

şırça: Cam. *ş.-dan* 33b/20, 102b/8, 132a/13.

şızındı: Sızan şey. *s.-sından* 112b/4.

şibā‘: (Ar.) Yırtıcı hayvanlar. *s.-a* 58a/21.

şidāne: (<Ar. sidānet) Kabe kapıcılığı, perdeciliği. *s.-sine* 141b/17.

şıḡār: (Ar.) Küçükler. *aḳārīb-i ş.-ı ḳātīle* “yer adı” 106a/5, *enhār-ı kibār ve ş.* 14b/10, *enhār-ı ş.* 91b/20, 99a/12, 110a/10, *enhār-ı ş.-ı* 92b/21, 131a/20.

şilsile: (Ar.) Art arda gelen şeylerin meydana getirdiği sıra. *ḳubbe-i s.* 55a/5.

şimsim: (Ar.) Susam. *s.-i (b)* 77b/19.

sinā: (Ar.) Arap Yarımadası'nın Mısır ile birleştiği yerde üçgen oluşturan yarımada *s. taşu* 24a/8.

sincāb: (Far.) Sincapgillerden, ağaçlarda yaşayan, daha çok yemişle beslenen, çok tüylü, uzun kuyruklu, ince gövdeli bir hayvan (Sciurus Vulgaris). 81a/11.

sinn: (Ar.) Ömrün derecesi. *s.-i būluġ* 108b/4, 108b/5.

sipās: (Far.) Şükretme, dua etme. *s.-i bā-esās* 1b/9.

sitāyīş: (Far.) Övme, övüş *s.-i bī-ķiyās* 1b/12.

sivrice: Ucu keskin ve batıcı olanlar gibi. 3b/8.

sivrisinek: Çift kanatlılardan, insan ve memeli hayvanların kanıyla beslenen, bir çok türü bulunan ve bir türü sıtma mikrobi aşıl原因, sulak ve bataklık yerlerde çok üreyen ve bulaşıcı hastalıkları yayan uçucu böcek (Culex pipiens). 126b/9.

şiyāb: (Ar.) Giyecekler. *s.-i baġdādiyye*. 142b/5, *ş.-i demenhūriye* 76a/15, *ş.-i şehūliyye* 86b/5, *ş.-i tāniyye* 57a/20.

siyāh: (Ar.) Kara. 33a/15, 136a/5, s.-lar 33a/15, *s. turb* 50b/13, *cebel-i s.-i kūh* 24b/11.

siz: 2. çoġul kişi zamiri. s.-ün 134a/21.

şoķ-: 1. İçine ve arasına girmesini sağlamak. *ş.-ar* 23b/3, *ş.-up çıkar-*. 23b/1, 2. Böcek, zehirli hayvan iġnesini batırmak veya ısırmak, zehirlenmek. *ş.-duġı* 69b/9, 69b/13, *ş.-miş* 69b/12.

sōķāk: (< Ar. zuķāk) İl, ilçe vb. yerleşim bölgelerinde, iki yanında evler olan, caddeye oranla daha dar veya kısa olabilen yol. 8b/13, s.-dan 14a/10, 14a/11, s.-ları 90a/2, s.-larında 38b/12, 38b/20, 75b/11, 83b/9, 110a/11, s.-larını 52b/2, s.-larının 58b/14.

şol: Vücutta kalbin bulunduğu tarafta olan, sağ karşıtı. 93b/21, 93b/21, *ş.-indadır* 96b/2.

şoņ: Sonra. *tecāvüz étükdens*. 8a/5.

şoņra: Daha ileri bir zamanda, müteakiben, önce karşıtı. 4a/4, 6b/18, 6b/18, 6b/19, 10b/12, 14a/12, 17b/10, 17b/15, 18b/3, 19a/13, 20a/7, 23a/12, 23b/4, 24a/3, 29b/14, 30b/20, 33b/4, 33b/4, 33b/6, 36a/6, 38b/8, 40b/2, 41b/1, 45b/7, 46a/11, 51b/1, 52b/4, 54b/12, 54b/14, 55b/3, 57a/6, 57a/9, 75b/14, 75b/16, 76a/6, 80a/12, 82a/2, 84b/10, 85b/16, 85b/17, 85b/17, 90a/14, 90b/1, 91a/19, 100b/12, 100b/14, 100b/17, 101b/1, 103b/17, 106a/4, 106a/19, 111a/2, 111b/10, 113b/7, 116b/16, 116b/19, 121a/14,

126b/5, 129a/11, 130a/9, 135b/9, 135b/19, 136b/3, 136b/5, 144b/18, *alınduğdan* Ő. 79a/8, *batduđdanŐ*. 33a/18, *çıķduđdanŐ*. 29b/8, *ĥarāb olduđdanŐ*. 106b/16, *ķıldıuđdanŐ*. 34a/20, *ķırıldıuđdanŐ*. 145b/16, *müfāreķat ētdükdēŐ*. 63b/9, *taŐnīf ētdükdēŐ*. 2a/14, *tecāvüz ētdükdēŐ*. 10b/15, 11a/17, 22b/13, 86b/15.

Őonrakı: Sonra olan. 65b/14.

Şovuk: Soğuk. 146a/14, Ő.-dan 5a/8, Ő.-dur 31a/13.

Őovukluk: Soğukluk. Ő.-dan 39a/21.

Őog-: Onur kırıcı, çoğu basmakalıp kaba Őözler Őöylemek, küfretmek. s.-düği 81b/14, s.-erdi 81b/14.

Őögüd: Őögütgillerden, sulak yerlerde yetişen, yaprakları almaŐık ve alt yüzleri havla örtülü büyük bir ağaç (Salix). s. *ağaçları* 13a/19.

Şöyle-: Düşündüğünü veya bildiğini Őözle anlatmak. s.-r idi 145b/14, s.-yüp 72b/19, s.-mez o/- 145b/16.

Őöylen-: Őöyleme işi yapılmak. s.-mişdür 82b/3.

Őöz: Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, lakırtı, kelam, laf, kavil. 21b/19, 82b/2, s.-den 65b/8, s.-lerini 41b/7.

Şu: Su 7b/18, 9a/8, 9a/10, 11b/20, 12b/4, 14b/18, 15a/17, 19a/17, 19a/19, 23a/18, 29b/9, 49a/5, 57a/15, 65a/5, 72b/18, 83b/9, 102a/2, 104b/20, 109b/20, 110a/11, 112b/18, 127b/12, 129a/20, 133a/9, 137a/8, 138b/17, 138b/17, Ő.-dan 3a/9, 6a/8, 138b/17, Ő.-dur 82a/13, Ő.-lar 12b/10, 14b/1, 14b/21, 17b/19, 44a/11, 48b/12, 59a/9, 73b/12, 75b/11, 78a/8, 83b/9, 110a/11, 139a/10, Ő.-ları 11b/20, 12b/5, 32b/11, 38b/19, 39a/10, 39b/21, 40b/6, 45a/1, 50a/16, 53a/7, 55a/11, 57a/16, 59b/15, 74a/2, 78a/15, 80a/21, 83b/2, 87b/6, 88a/2, 89b/13, 94b/9, 98a/2, 98b/7, 106b/11, 107b/3, 114a/8, 114a/16, 116b/3, 120b/12, 122a/13, 123a/2, 125a/21, 138a/14, 139b/12, 146a/14, Ő.-larından 12a/7, 12a/11, Ő.-lardur 95a/13, Ő.-larıdur 105a/6, Ő.-larınuğ 87a/1, Ő.-larınuğ 105a/6, Ő.-nuğ 89b/21, 129a/20, 138b/15, Ő.-ya 29b/10, 29b/11, 72b/19, 82a/15, Ő.-yı 6b/6, 6b/8, 7b/8, 9a/7, 13a/15, 13a/8, 14a/16, 14a/17, 14a/19, 14b/1, 14b/5, 19b/15, 31a/12, 32b/9, 40a/2, 45b/13, 49a/5, 53a/19, 60a/4, 68b/20, 85b/9, 108b/3, 123b/14, 127a/16, Ő.-yındandur 85b/10, Ő.-yıdur 55a/11, Ő.-yın 147a/4, Ő.-yını 20b/21, 58a/12, Ő.-yını 108a/17, Ő.-yınıuğ 6b/5, 7b/3, 14a/13, 41b/19, Ő.-yıyla

69b/14, 69b/15, 110a/2, *şu altında kal-* 9a/9, *ş. al-* 9a/11, *ş. çek-* 131a/5, *ş. şığırı* 79a/10, 79a/9, *cihân ş.-yı* 16b/3, *kāğid-ḥāne ş.-yı* 117b/14, *tān ş.-yınıuḡ* 31a/9, *ten ş.-yı* 21a/18, *ṭunā ş.-yınıuḡ* 11a/3, *zemzem ş.-yı* 20b/21.

sū'āl: (Ar.) Sorma, sorulma, soruşturma, soru. s.-e 22a/5, s. *ét-* 21b/19.

şūf: (Ar.) Sof, yün, yapağı. 102b/8.

şuḡrā: (Ar.) Daha (pek, en, çok) küçük. *gürgenc-i ş.* 62b/8.

şuḡūr: (Ar.) Büyük taşlar; kayalar; maden kütleleri. *ş.-ı 'azīm* 107b/17.

sūk: (Ar.) Çarşı, pazar. s.-uḡ 123b/16.

şuleḥā: (Ar.) Salih, iyi, yarar, salahiyyetli, günah işlemeyen kimseler. *meşāhid-i ş.* 142a/7.

şulḡ: (Ar.) Barış, barışma, barışıklık. 25b/6, *ş. ét-* 114b/10, 114b/9.

sulṭān: (Ar.) Padişah, hükümdar. s.-ı 75a/17, s. *'alāe'd-dīn* 106b/12, s. *maḥmūd* 139b/6, s. *maḥmūd bin sebük-tigīn* 57a/2, 99b/19, s. *maḥmūd bin zengi* 120a/2, s. *meḥmed* 117b/8, s. *meḥmed bin murād ḥān* 102b/9, s. *meḥmed ḥān* 47a/17, s. *'oşmān* 47a/17, s. *selīm* 114a/4, 114a/6, s. *selīm ḥān bin s. bāyezīd ḥān* 114a/3, s. *süleymān* 50a/2, s. *süleymān ḥān* 80b/8, s. *orḡān* 47a/15, s.-ı *ā'zim* 114b/18, s.-ü'l-berreyn 117b/1, s.-ı *muḡammed ḥān bin s. murād ḥān* 117b/2, *ḡazret-i ş.-ı selāṭīn-i cihān* 2b/6, *ma'ber s.-ınıuḡ* 55b/15.

şulu: Suyu olan, içinde su bulunan. 29b/20, 129b/21.

şunḡ: (Ar.) Sabah, sabah vakti. *ş.-ı şādık* “tan yerinin ağarması” 117b/6.

şūr: (Ar.) Boynuzdan yapılmış büyük boru. *ş.-ı muḡtelife-i 'acibe* 101a/1.

sūr: (Ar.) Şehrin etrafına çekilen yüksek duvar, kale, hisar. 28b/13, 43b/17, 43b/18, 53a/4, 53a/5, 53a/6, 65a/21, 67b/4, 67b/6, 70b/13, 87a/18, 102b/21, 113b/14, 117b/9, 135b/8, s.-a 95b/5, 117a/16, s.-dan 53a/4, s.-ı 26a/3, 26a/5, 30b/12, 31a/19, 32b/8, 33b/14, 37b/11, 38b/9, 38b/17, 40b/5, 44a/9, 46a/19, 49a/10, 51b/13, 56b/12, 58b/5, 59a/13, 59b/19, 63b/2, 67b/4, 68b/13, 74a/12, 75a/13, 83b/2, 83b/8, 91b/8, 92b/21, 102b/19, 106b/13, 112b/9, 113a/20, 114a/16, 115a/16, 120b/11, 122a/12, 131b/9, 132b/1, 138a/3, 138b/8, 139a/9, s.-ına 119a/6, 141a/15, s.-ını 81b/18, 117a/1, s.-ınıuḡ 83b/3, 91a/10, 117a/11, s.-larını 39a/5, s.-uḡ 38b/9, 43b/18, 43b/18, 43b/20, 53a/5, 67b/7, 117b/9, 135b/8, *mışf-i s.-ı* 44a/9.

şüret: (Ar.) 1. Biçim, görünüş, kılık. 145b/11, 145b/14, ş.-de 116b/11, ş.-e 145b/14, ş.-i 69b/11, 100b/14, ş.-inde 17b/8, 33a/12, 69b/10, 72b/17, ş.-ini 100b/13, 113b/5, ş.-leri 3a/15, 25a/11, ş.-ün 69b/12, 145b/15, *ş.-i aferid-gâr* 2b/6, 145b/16, *ş.-i insân* 138a/19, *hüsn-i ş.-de* 118a/15.

sūrlu: (Ar.+T) Suru olan. 119a/5.

şuşa-: Susamak. ş.-yup 138b/16.

sustlık: Gevşeklik. 7b/15.

şusuz: Suyu olmayan, içinde su bulunmayan. 108a/10.

şusuzlık(ğ): Susuz olma durumu, kuraklık. ş.-a 40a/3, ş.-dan 39b/20.

şuvar-: Suvarmak, sulamak, su vermek. ş.-duğıçün 16a/5, ş.-mağ 128a/5, ş.-up 16a/5, 16b/12, 17b/3, 17b/5, 17b/9, 18b/16, 20a/1, 20a/20, 121b/15, ş.-ur 19b/16, 26a/20, 69a/20.

şuvarıl-: Suvarılmak, sulanmak. ş.-ur 17a/20, 32b/10.

şuver: (Ar.) Suretler, biçimler. *ş.-i burūc* 3b/2.

sübhāniyye: (Ar.) Allah'a ait, Allah ile ilgili. *a hidāyet-i s.* 117b/5.

sūflā: (Ar.) Daha (en, pek, çok) alçak, aşağı olan. *nesāü's-s.* 141a/10.

şügūr: (Ar.) Sınırlar, düşman ağzı olan yerler. *ş.-i şāmiyye* 81b/1, *ş.-i cezeriyye* 81b/1.

sūkkān: (Ar.) Oturanlar. s.-ı 31a/15, 89b/15, 107a/8, *s.-i arz* 1b/8.

sūkker: (Ar.) Şeker. *s. kāmışı* 15b/1, *s. kāmışları* 36a/16, *s. kāmışlu* 120b/16, *kaşab-ı s.* 70b/19, 137a/5.

şūlaşā: (Ar.) Salı. 91b/16, *sūkü's-ş.* “Salı pazarı” 91b/13, 91b/17.

süllemī: (Ar.) Merdiven. *bürhān-ı süllemī* “Sonsuzluk kavramı tartışılırken kullanılan “kademeli delil “ dir. ” 2a/19.

şülüş: (Ar.) Üçte bir yüksekliğinde ş.-ine 34a/17, *ş.-i a'lā* 34a/15, *ş.-i bağıdād* 67b/3.

sūnbül: (Far.) Sümbül [Hyacinthus Orientalis]. 57b/18, 109a/4.

sūnen: (Ar.) Sünnetler. *şāhibü's-s.* 141a/7.

sūnnet: (Ar.) İyi ahlak, iyi tabiat. *muhyi's-s.-i* 50a/17.

süpründilik: Çöplük. 131b/6.

sür-: 1. Dokundurmak, değdirmek. s.-erler 12b/12, s.-mek 12b/12, s.-üp 58a/2. 2. Bir maddeyi bir yüzey üzerine ince bir tabaka olarak yaymak. s.-erler 69b/9, s.-se 69b/13.

sür' at: (Ar.) Çabukluk, hız. 43b/4, 43b/5.

süril-: Uzatılmak, ileri doğru itilmek. s.-mişdür 65a/4.

sürür: (Ar.) Sevinç. 57b/15.

sütün: (Far.) Direk, kolon. s.-uñ 9a/5.

sü'ül: (Ar.) Etbeni s.-dur. 99a/14.

Ş

şafak: (Ar.) Güneş doğmadan önceki alaca karanlık. 50b/14, 50b/14.

şāfi'î: (Ar.) Sünnet ehlinin salık buldukları dört mezhepten birinin imamı olan zat. *imām ş.-nüñ* 109a/15, *ş.-ü'l-mezheb* 109b/12.

şāhlıq(ğ): Şah olma durumu. ş.-a 122b/11.

şahş: (Ar.) Kimse, kişi, zat. 8a/13, 72b/18, ş.-ı (b) 8a/13, ş.-uñ 72b/19, 95a/21, 104b/16.

şā'ir: (Ar.) Arpa 70b/19.

şā'ir: (Ar.) Ozan. 105a/17.

şākird: (Far.) Çırak, yamak. ş.-i 33b/18.

şakq: (Ar.) Yarma, yarıлма, çatlama; yırtma. *ş. ét-* 110a/12, 112b/5.

şāmiyye: (Ar.) Şamla ilgili. *şügür-ı ş.* 81b/1.

şārih: (Ar.) Bir kitabı şerh eden, bir kitaba açıklama yazan kimse. ş.-i 84b/6.

şark: (Ar.) Doğu. 6a/20, 6a/17, 6b/12, 7a/12, 8b/10, 9b/3, 10a/5, 10b/21, 11a/12, 11a/19, 12b/3, 13b/18, 15a/19, 16a/13, 18a/16, 22b/11, 23a/2, 24a/20, 26b/5, 26b/9, 28a/16, 28a/18, 29a/11, 29a/12, 31a/11, 34b/13, 35a/13, 37a/9, 39a/11, 41b/18, 42a/2, 42b/5, 43a/1, 44b/11, 45a/10, 46b/14, 47a/10, 48a/13, 50a/10, 50b/5, 52a/19, 55a/12, 56a/9, 56a/10, 58b/4, 59a/4, 62a/18, 64a/4, 66a/8, 68a/10, 68b/10, 72b/15, 72b/17, 74b/15, 74b/16, 75a/5, 76a/14, 78a/6, 79b/21, 82b/9, 83a/2, 85a/9, 85a/12, 86a/4, 86a/16, 86b/7, 88b/8, 91a/8, 91b/5, 93a/19, 93b/9, 94b/6, 95a/3, 96a/12,

96b/5, 97b/3, 97b/15, 98b/6, 101a/7, 102a/11, 102a/12, 102b/12, 103a/4, 103a/5, 103b/4, 106b/14, 107b/19, 109a/2, 109b/14, 110b/14, 112a/1, 113b/1, 113b/13, 114b/2, 115a/14, 115b/21, 116b/7, 117b/11, 118a/10, 118a/13, 119b/1, 120a/1, 121a/18, 121b/1, 122b/15, 123a/20, 123b/5, 125a/12, 126a/15, 127a/3, 127a/19, 127b/14, 127b/16, 130a/8, 130b/17, 130b/18, 132a/2, 132a/8, 132b/15, 134b/7, 135a/2, 136a/16, 136b/14, 137a/8, 137a/15, 137b/5, 138a/9, 138b/2, 138b/9, 140a/19, 143a/7, 143a/7, 143a/14, 143b/9, 144a/2, 145a/3, 146a/18, 146b/9, 147a/16, 147b/14, 147b/6, ş.-a 7a/15, 8a/15, 9b/6, 10b/9, 12a/1, 13a/6, 14a/3, 15a/9, 15a/10, 15a/11, 18a/8, 18b/10, 18b/10, 21a/12, 21a/16, 21b/15, 22b/6, 22b/8, 35a/15, 36b/11, 62a/18, 70b/13, 146b/16, ş.-dan 4a/10, 4b/2, 8b/2, 11b/11, 12a/13, 15b/14, 15b/9, 20a/5, 21a/1, 99b/13, 147b/2, 147b/4, ş.-i *endelüs* 103a/4, 127b/12, ş.-i *şimāl* 99b/8, *baħr-i ş.* 73b/9, *baħr-i ş.-da* 38a/4, 93a/10, 99b/12, *cānib-i ş.-a* 7a/3, *cānib-i ş.-dan* 6a/11, *cānib-i ş.-sinde* 90b/17, 91b/14, 98a/3, *cihet-i ş.-dan* 32a/11, 61b/7, 81b/2, 90b/16, 93b/15, 105a/9, 108b/7, 124b/6, *diyār-ı ş.* 49b/2, *diyār-ı ş.-dan* 49a/21, ş.-i *endelüs* 84b/17, *ķavs-i ş.* 71b/12, *nāzır-ı ş.* 27a/7, *nihāyet ş.-da* 100b/6, *rāst-ı ş.-a* 18a/2.

şarķan: (Ar.) Gün doğusu tarafından; doğusunda. 6a/19, 7a/14, 9a/15, 9a/16, 9a/19, 9b/1, 9b/4, 9b/11, 10b/6, 10b/15, 11b/7, 16b/17, 18a/3, 20b/5, 21a/11, 21b/4, 22b/13, 25a/6, 51a/17, 85a/10, 108b/13, 108b/13.

şarķī: (Ar.) Şarkla, doğu ile ilgili. bkz. şarķiyye. 11b/18, 13a/2, 25a/16, 28b/12, 37b/13, 50b/10, 73b/19, 76a/21, 80a/15, 99a/20, 107a/14, 125b/20, 135b/12, ş.-dür 11b/16, 13b/10, 38a/13, 115b/21, ş.-si 10a/6, 15a/13, 15a/15, 131b/19, ş.-sinde 31b/4, 47b/7, 57a/18, 60a/9, 72a/13, 77b/10, 104a/21, ş.-sindedür 14a/2, 21a/14, 48b/4, 36b/5, 39a/12, ş.-sinden 10b/14, ş.-sini 11b/6, ş.-i *cenūbī* 117b/10, ş.-i *geng* 42a/15, ş.-i *şimālī* 27a/9, 117b/10, *berr-i ş.* 10b/12, *berr-i ş.-sinde* 117b/16, *biħār-ı ş.-de* 5a/21, *bilād-ı ş.-dan* 72a/2, *cānib-i ş.* 89b/5, 86b/6, *cānib-i ş.-si* 102b/1, *cānib-i ş.-sinde* 18b/4, 23a/17, 24b/9, 29a/1, 67a/13, 128b/3, 134a/10, 136a/16, *cānib-i ş.-sindedür* 85a/4, *cānib-i ş.-sine* 49b/18, 86a/17, *diyār-ı ş.* 34a/20, *ħadd-ı ş.-den* 94a/8, *ħadd-ı ş.-si* 30a/13, 63b/18, 134b/7, *ħadd-ı ş.-sinüñ* 30a/4, *ħadd-ı ş.-ye* 30a/18, *ķıt‘a-i şimālīyye-i ş.-sinüñ* 36b/17, *muħiṭ-i ş.-den* 6b/11, *nihāyet-i ş.-sidür* 11b/9, *nihāyet-i ş.-sinde* 64b/16, 76b/8, 115a/5, *sāħil-i ş.-sinde* 10b/16, *sāħil-i ş.-sinden* 10b/3, *ķaraf-ı ş.* 30a/5, 69a/19, *ķaraf-ı ş.-i cenūbī* 45b/12, *ķaraf-ı ş.-si* 7a/7,

10a/6, 15b/3, 22b/7, 24b/11, *taraf-ı ş.-sinde* 20b/13, 20b/17, 21a/18, 22b/19, 22b/21, 27b/8, 32a/15, 35b/4, 36a/20, 38b/2, 41b/17, 58a/20, 101b/19, *taraf-ı ş.-sindedür* 23b/17, *taraf-ı ş.-sinden* 23a/6, *taraf-ı ş.-sidür* 16b/16 *taraf-ı ş.-sindedür* 15b/8, 27b/10, *taraf-ı ş.-sinden* 15a/19, 16b/9, *taraf-ı ş.-sine* 6b/8, 6b/16, 21a/2, 21a/5, 25a/8, *taraf-ı ş.-ye* 22b/7, *zirā'-i ş.-si* 132a/17.

şarkıyye: (Ar.) Şarkla, doğu ile ilgili. bkz. şarkī. *biḥār.-ı ş.* 5a/21, *kıṭ'a-i şimaliyye-i ş.-sinüj* 36b/17, *nihāyet-i ş.-sinde* 29a/1, *zāviye-i ş.-sinde* 131a/15.

şatranç: (Ar.) İki kişi arasında altmış dört kareli bir tahta üzerinde değerleri ve adarı değişik olan altışar siyah ve beyaz taşlarla oynanan bir oyun. *ruk'a-i ş.* 33a/12.

şatt: (Ar.) Büyük nehir. *ş.-ı 'arab* 16b/19, *ş.-ı cenūbī* 89a/19, *ş.-ı dicle* 124b/20, *ş.-ı nehr-i mehrān* 135b/1.

şecer: (Ar.) Ağaç. 66b/12, *ş.-e* 67a/7, *ş.-i bunduḡ* 70a/20, *ş.-i belesān* 107b/21, *ş.-i maştakī* 121b/6, *ş.-i serv* 47b/14, *ve'l-ş.* 105a/15.

şedid: (Ar.) Şiddetli, sert, katı, sıkı. *ş.-dür* 109b/7, 109a/11.

şeffaf: (Ar.) Saydam, içinden, bakışın ve ışığın geçmesin mani olmayan cisim. *ş.-dur* 101a/15.

şeft-ālū: (Far.) Semiz erik, şeftali. 66a/21.

şehd: (Ar.) Bal. *demenhūrū'ş-ş.* 76a/18.

şehen-şāh: (Far.) En büyük padişah, padişahlar padişahı, şahlar şahı. *ş.-ı felek* 2a/17.

şehid: (Ar.) Din veya yüksek bir ülkü uğruna ölen kimse, savaşta ölen. *ş. ol-* 67a/2, 138b/18.

şehir: (Far.) Büyük kent, il. 10b/14, 10b/16, 10b/18, 11a/12, 21b/3, 22b/15, 22b/16, 26a/5, 26a/9, 26a/11, 26b/6, 33a/8, 33a/10, 34a/2, 34a/3, 35a/12, 35a/12, 35a/14, 36a/7, 36a/16, 38b/18, 39a/18, 40a/7, 40a/11, 41a/7, 41a/10, 41a/17, 41b/3, 42a/12, 43b/7, 46b/5, 47a/3, 47b/13, 48b/16, 49a/19, 50b/10, 52a/5, 52b/15, 54a/12, 54a/15, 54a/18, 54a/20, 57a/10, 57b/5, 58b/19, 60a/20, 60b/11, 68b/11, 68b/18, 69b/3, 69b/5, 69b/7, 70a/12, 72a/18, 82a/8, 85a/17, 110a/11, 114a/16, 116b/16, 127a/3, *ş.-de* 41a/19, 49b/7, 133a/11, 133a/12, *ş.-den* 33a/18, 46a/1, *ş.-dendür* 30b/13, *ş.-dür* 7b/20, 13a/13, 15b/17, 19a/12, 21a/21, 25b/20, 26a/3, 26a/8, 26a/15, 26a/19, 26b/9, 26b/2, 26b/6, 27a/3, 27a/9, 27a/14, 27a/17, 27a/19, 27b/3, 27b/16, 27b/20, 28a/3,

28b/1, 28b/3, 28b/19, 29a/1, 29a/15, 29a/6, 29b/18, 29b/3, 29b/5, 30a/2, 30a/4, 30b/3, 30b/10, 31a/3, 31a/9, 31a/15, 31a/19, 31b/4, 31b/8, 32a/6, 32a/16, 32a/19, 32b/5, 32b/15, 32b/8, 32b/21, 33a/4, 33a/7, 34b/7, 34b/9, 34b/14, 34b/18, 35a/11, 35a/20, 35b/1, 35b/5, 35b/8, 35b/12, 35b/17, 36a/7, 36a/20, 36b/5, 37a/1, 37a/6, 37a/9, 37a/13, 37a/19, 37b/4, 37b/10, 37b/16, 37b/21, 38b/7, 38b/16, 39a/9, 39b/13, 39b/3, 39b/9, 39b/10, 39b/16, 40a/5, 40a/11, 40b/5, 40b/13, 40b/20, 41a/1, 41a/13, 41a/17, 41b/15, 42a/2, 42a/10, 42a/12, 42a/15, 42a/18, 42b/3, 42b/12, 42b/16, 42b/18, 42b/21, 43a/4, 43a/11, 43b/6, 43b/17, 44a/6, 44a/9, 44a/19, 44b/11, 44b/16, 44b/20, 45a/4, 45a/7, 45b/6, 45b/19, 45b/21, 46b/14, 46a/19, 46b/18, 47a/2, 47b/2, 47b/11, 47b/16, 47b/20, 47b/21, 48a/3, 48a/5, 48b/7, 48b/15, 49a/17, 50a/7, 50a/16, 50a/21, 54b/11, 57a/18, 58b/4, 58b/18, 59a/5, 59a/16, 59a/19, 59b/10, 60a/9, 60a/11, 60a/16, 60b/1, 60b/13, 60b/15, 60b/19, 61a/13, 64b/11, 61a/19, 61b/1, 61b/9, 61b/11, 61b/15, 61b/19, 62a/8, 62a/12, 64b/19, 62b/1, 62b/2, 62b/8, 62b/13, 62b/15, 62b/16, 62b/18, 63a/14, 64b/8, 64b/9, 64b/17, 65a/8, 65a/12, 65a/16, 65a/18, 65b/4, 65b/6, 65b/15, 65b/17, 66a/20, 66b/4, 66b/8, 67a/1, 67a/14, 67a/21, 67b/9, 68a/7, 68a/19, 68b/11, 68b/20, 69a/2, 69a/12, 69a/12, 69a/14, 69b/20, 70a/18, 70b/16, 70b/18, 71a/2, 71a/17, 71b/2, 71b/5, 71b/20, 72a/9, 72a/21, 73a/1, 73a/10, 73b/14, 73b/17, 73b/20, 74a/12, 74b/2, 74b/12, 74b/19, 74b/20, 75a/10, 75a/13, 75b/1, 76b/3, 78b/9, 78b/12, 79b/6, 79b/7, 83a/17, 83b/2, 83b/7, 84b/9, 84b/15, 85a/4, 85a/8, 85a/13, 86a/15, 86b/11, 87a/12, 88a/2, 88a/7, 88a/19, 89a/6, 90a/19, 90b/10, 91a/4, 91a/9, 91b/11, 91b/19, 92a/7, 92a/2, 92a/4, 92a/21, 92b/7, 94a/20, 95a/2, 96a/2, 96a/9, 96b/9, 96b/14, 96b/19, 104b/11, 132b/7, ş.-e 7a/6, 9a/14, 11a/13, 15a/15, 32a/19, 36b/6, 49b/3, 50a/16, 62a/14, 68b/17, 83b/14, 93a/16, 99a/18, 121b/14, ş.-i 49b/1, 53a/4, 56a/21, 57a/14, 61b/12, 117a/20, ş.-i 15a/20, 46b/5, 93b/4, ş.-idür 40a/12, 40b/15, 55b/15, 63b/3, 115b/13, 125b/7, ş. idi 16b/14, 30a/7, 36a/14, 50b/10, 51a/1, 51a/4, 51b/20, 52a/2, 52a/5, 52a/9, 52a/15, 52b/1, 52b/13, 53a/2, 53a/11, 53a/14, 53a/19, 53b/3, 53b/14, 53b/16, 53b/21, 54a/7, 54a/11, 54a/15, 55b/17, 56a/5, 56a/20, 56b/3, 56b/6, 56b/12, 56b/21, 57a/2, 57a/14, 57b/5, 58a/8, 59b/5, 58a/15, 58b/14, 79b/4, 76b/1, ş.-ine 66a/1, ş.-inünj 65b/21, ş.-ler 6b/15, 18b/9, 19b/8, 20a/14, 21a/13, 42a/5, 58b/15, 68b/19, 98a/19, ş.-lerde 36a/21, ş.-lerden 9a/8, ş.-lerinden 65a/18, ş.-lerdendir 33a/8, ş.-lerdür 20a/15, ş.-lere 3b/13, ş.-leri 5a/16, 9a/3, 9a/8, 32a/14, 45b/2, ş.-lerinden 42a/2, 42a/9, 46a/19, 60a/11, ş.-lerinünj 6b/20, 84b/21, ş.-ünj 5b/10, 5b/17, 15a/18, 18a/19, 21a/7, 21b/4,

25b/21, 26b/3, 28b/15, 30b/12, 32a/21, 34a/1, 36a/11, 37a/15, 39b/18, 40b/10, 40b/11, 44a/10, 44a/14, 44b/13, 47a/4, 49b/12, 49b/13, 49b/15, 49b/15, 52a/5, 52b/1, 53a/3, 54a/10, 54a/18, 54a/19, 55a/12, 57b/3, 61a/17, 64b/13, 65b/8, 65b/9, 67a/10, 69b/8, 75b/7, 75b/10, 88b/21, 90a/2, 96b/13, 105a/14, 113b/5, *ş. ét.* 111b/9, 123b/10, *ş. ol-* 89a/21, *ş.-leri ol-* 7b/7, 7b/8, *ş.-i kal'a* 104b/12, *ş.-i koştanṭine* 47a/9, *ş.-i meşhüre* 91a/14, *bāsilise ş.-i* 42b/8, *berber ş.-ine* 8b/1, *bulgār ş.-inüñ* 21b/2, *ciy ş.-idür* 33a/9, *irān ş.-ini* 40a/21, *nefs-i ş.* 55a/11.

şehrî: (Ar.) Aylık, ayla ilgili. *ş.-leri* 7b/7, 7b/7.

şeker: (Far.) Şeker. *ş. kāmıṣı* 51a/16, 66a/21, *ş. kāmıṣları* 19b/10, 19b/16,

şekl: (Ar.) Biçim. *ş.-dür* 98b/20, *ş.-i* 145a/14, *ş.-inde* 67b/4, 117b/9, 145b/11, *ş.-indedür* 38a/11, *ş.-inde ol-* 124b/5, *küreyü'ş-ş.-dür.* 3a/7, 3a/8, 3a/10, *ş.-i şanevberî* 145a/12.

şems: (Ar.) Güneş. 3a/18, 3b/10, 6b/5, 7b/4, 7b/4, 22a/10, 22a/10, 22a/12, 22a/14, 22a/15, 22a/16, 101a/21, 101b/1, 107b/15, *ş.-dür* 71b/8, *ş.-e* 58b/2, *ş.-ün* 22a/6, 22a/7, *felek-i ş.* 3a/13, 3a/13, *ḥazîz-ı ş.* 22a/2, 22a/12, *ism-i ş.-dür* 71b/8.

şemsî: (Ar.) Güneşle ilgili. *abde-i ş.-dür* 98b/16.

şenbih: (Far.) Gün. *se ş.* “Salı günü” 117b/6.

şer': (Ar.) Kural. *lisān-ı ş.-de* 3b/4.

şerāyi': (Ar.) Şeraitler, şeriat hükümleri. *ş.-a* 81a/2.

şerî'at: (Ar.) Allah'ın emirleri, kanun, *ş.-ları* 81a/1, *ş.-i ādem* 134a/12.

şerîf: (Ar.) Şerefli, mübarek, kutsal. 141b/12, *ḥadîs-i ş.-de* 138b/15, *kelām-ı ş.-lerin* 135b/18.

şerîfe: (Ar.) Şerefli, mübarek, kutsal. *kuşūr-ı ş.* 58a/11.

şerîfeyn: (Ar.) İki kutsal *ḥaremeyn-i ş.-ün* 92a/4.

şerîk: (Ar.) Ortak. *ş. ol-* 52b/10.

şevāyib: (<Ar. şevā'ib) Lekeler, kusurlar. *ş.-i rediye* 14b/16.

şevket: (Ar.) Büyüklük. *zū-ş.* 146b/2.

şey: (Ar.) Belirsiz bir anlamda madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb.nin adı yerine kullanılır. ş.-ün 71b/8.

şeyh: (Ar.) Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse. 145b/8, 145b/12, 146a/14, ş. *ebū yezīd-i beşāmī* 47b/21, ş. *şibli* 94b/4, ş. *-ü'l-ḥāt-ı sibeveyh* 97a/13, ş. *-ü'l-islām ebū zekeriyyā yaḥyā bin şeref imām nevāvī* 142a/15.

şirā: (<Far. şire) Henüz mayalanmamış üzüm suyu. *ḥamr-ı ş.* 119a/3.

şī'a: (Ar.) Hz. Ali taraflısı. ş.-dur 65a/10, ş.-nuḡ 108b/1, *mezheb-i ş.-yı* 120b/10.

şibā': (Ar.) Toklar, karnı doymuşlar. ş.-ında 2a/10.

şiddet: (Ar.) Fazlalık. ş.-i *berd* 50b/1, ş.-i *bürūdet* 123b/11, ş.-i *ḥarāret* 43b/3.

şī'ī: (Ar.) Şia mezhebinde olan, Hz. Ali taraflısı. ş.-lerdür 113a/17, 119b/2, ş. *ol-* 120b/11.

şikāyet: (Ar.) Sızlanma, yanıkma, yakınma. ş. *ét-* 8b/20.

şimāl: (Ar.) Kuzey. 4a/15, 4a/21, 6a/11, 6a/20, 7a/12, 8a/15, 8b/8, 9b/14, 11a/11, 11a/17, 11a/18, 12a/12, 12a/15, 13a/16, 13b/3, 13b/12, 15a/7, 15a/20, 15b/12, 16a/6, 16a/16, 16b/6, 17a/5, 21a/8, 21b/21, 22a/16, 22a/16, 24a/13, 24a/14, 25a/2, 25a/4, 25a/4, 26b/13, 28a/17, 30a/11, 35a/3, 36b/4, 36b/6, 39a/11, 40a/4, 44b/10, 45a/11, 45a/17, 45b/10, 46b/4, 47a/4, 47b/2, 51a/8, 52a/20, 54a/25, 60b/7, 62a/17, 63a/13, 63b/17, 64a/5, 65a/8, 68a/1, 68a/21, 71b/13, 72b/15, 73b/9, 74b/15, 78a/6, 81a/2, 81a/6, 82b/9, 85a/13, 86a/5, 88b/8, 91a/8, 91b/19, 92a/14, 94a/11, 93b/16, 97a/18, 97b/14, 97b/15, 98b/20, 101a/7, 102a/12, 103b/4, 104a/11, 104b/6, 105b/12, 105b/16, 106b/14, 107a/4, 107b/1, 107b/10, 107b/19, 109b/15, 111b/11, 113b/13, 115b/2, 115b/20, 117b/11, 117b/14, 119b/16, 121b/13, 123a/18, 125a/3, 127b/17, 129a/2, 132b/15, 134a/6, 135b/4, 136a/4, 136a/4, 136a/16, 138b/2, 139a/9, 140a/14, 141a/13, 141a/13, 143a/7, 144a/18, 146a/19, 146b/9, ş.-e 4b/3, 7a/13, 7b/21, 8a/3, ş.-den 13a/11, 15b/7, 16a/15, 16b/5, 16b/8, 21a/15, 21a/19, 24b/18, 80b/4, 87a/7, 134b/11, 136b/13, ş.-sinde 95b/7, 96a/8, ş.-e 10b/6, 11b/21, 14b/16, 15a/10, 16a/4, 19a/13, 21a/7, 24a/13, 35a/16, 39a/17, 86b/15, 89a/13, 98b/17, ş.-sini 11b/6, ş.-i *tatarī* 41a/2, *aḳşā-yı ş.* 21b/2, *aḳşā-yı ş.-den* 21a/4, *cānīb-i ş.-e* 104a/10, *cānīb-i ş.-ine* 147b/7, *cihet-i ş.-den* 32a/11, 61b/7, 81b/1, 90b/17, 105a/10, 108b/9, 124b/6, *nāḥiye-i ş.-de* 14b/7, 60b/10, 101b/2, *şarḳ-ı ş.* 99b/9.

şimâlen: (Ar.) Sol taraftan olan, kuzey tarafından. 6a/19, 8a/1, 8a/4, 8b/6, 9a/16, 9b/4, 9b/11, 9b/14, 10a/2, 10a/9, 10a/16, 10b/5, 10b/11, 10b/15, 10b/17, 11b/10, 15a/8, 15a/9, 15a/10, 15a/20, 16a/6, 20b/3, 20b/5, 20b/6, 23b/20, 24b/1, 24b/3, 24b/17, 128b/5.

şimâli: (Ar.) Kuzeyle ilgili, kuzeyde bulunan. bkz. şimaliyye. 3b/15, 3b/17, 9a/18, 13a/14, 23a/7, 30a/21, 37a/6, 38a/14, 39a/16, 47b/7, 80a/15, 115b/21, ş.-dür 13a/15, ş.-nüñ 3b/17, 4a/6, ş.-si 7a/8, 117b/10, 131b/18, ş.-sinde 28a/4, 40a/11, 41b/17, 50b/10, 73b/16, 73b/19, 78a/10, 89b/9, 113b/2, ş.-sindedür 13a/3, 30a/5, 80b/5, ş.-sidür 5b/6, ş.-sinden 69a/19, ş.-sine 19a/10, *cānib-i ş.-si* 38a/10, 109a/7, *cānib-i ş.-sinde* 25a/18, *ḥadd-i ş.-si* 30a/14, 134b/3, *ḥadd-i ş.-sidür* 38a/17, *kuṭb-ı ş.* 14b/8, 60b/10, *nıṣf-ı ş.-si* 4a/8, *rükn-i ş.-si* 56a/15, *saḥil-i ş.-sine* 10b/4, *şarḳi-i ş.-si* 117b/10, *şarḳi-i ş.-sinde* 27a/9, *ṭaraf-ı ş.* 16b/16, 21b/3, *ṭaraf-ı ş. ve ğarbī* 48b/17, 21b/6, *ṭaraf-ı ş.-sinde* 7b/20, 13a/5, 13b/6, 18b/16, 21a/7, 27b/17, 38a/7, 70a/5, *ṭaraf-ı ş.-sine* 8b/8, 24b/13, 25a/1.

şimâliyye: (Ar.) Kuzeyle ilgili. bkz. şimâli. *‘imâret-i ş.-nüñ* 50b/9, *kıṭ‘a-i ş.-i şarḳiyye* 36b/17, *zāviyye-i ş.-sinde* 133b/19.

şimâliyyin: (Ar.) Kuzeyde olanlar. *tatar-ı ş.* 128a/16.

şimdi: Bu duruma göre. 11b/19.

şimşâr: (Ar.) Bahçe knarı olarak kullanılan küçük ağaççık. *ş. ağacı* 55a/21.

şî‘r: (Ar.) Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz. 1b/14, 2a/5, 2a/10, 2a/21, 2b/5, 99b/20, 114a/5.

şirâ: (Ar.) Satın alma, satın alınma. *ş.-lar ét-*. 132a/6, *bey‘ ü ş.-çün* 81a/6, 81a/8, *bey‘ ü ş. ét-*. “alım satım yapmak” 48a/20.

şiş-: Vücutun bir yeri içine yabancı bir maddenin girmesiyle veya başka bir etkiyle gerilmek, kabarmak. ş.-er 43b/15.

şol: Şu, o. 3b/8, 3b/19, 5a/15, 5a/15, 10a/13, 18b/19, 19b/7, 22b/17, 40b/14, 43b/3, 46b/3, 50b/18, 52b/3, 55b/9, 67a/8, 67b/14, 79a/9, 82b/2, 99a/11, 101a/16, 106a/10, 108a/5, 108a/7, 108b/16, 134b/13, 134b/14.

şöhret: (Ar.) Ün, ad yapma. ş.-leri 18b/11, 45a/21.

şöyle: Şunun gibi, şuna benzer biçimde. 13a/8, 36b/7, 55b/3, 70b/12, 79a/7, 139b/21, 145a/19, 145b/8, 145b/12.

şu'â': (Ar.) Güneşten veya başka bir ışık kaynağından uzanan tel tel ışıklar. *kuvvat-i ş.-yla* 34a/9.

şu'arâ: (Ar.) Şairler, ozanlar. 99b/20, ş.-dan 73b/3.

şu'be: (Ar.) Bölük, kısım. 126b/3, 142b/8.

şu' belen-: (Ar.+T.) Şubelenmek, bölümlenmek. ş.-dürüp 63a/19, 89a/11.

şukret: (Ar.) Kızılılık. 5a/3.

şuğa: Şu zamirinin yönelme durum eki almış biçimi. 23b/2, 81a/15.

şüre: (Far.) Verimsiz, tuzlu toprak. 133a/8, ş. ol-. 33b/12.

şuveyy: (Ar.) Yavaş. ş. *şuveyy* 114a/5.

şühedâ: (Ar.) Şehitler. *şühedâ-ı ş.* 142b/1.

şühür: (Ar.) Aylar. 148a/6, 148a/13.

şükr: (Ar.) Görülen iyiliğe karşı gösterilen memnunluk, minnettarlık. ş.-i *bî-kerân.* 1b/7.

şümâr: (Far.) Sayı, hesap. *bî-ş.* "hesapsız, sayısı" 27b/3, 47a/5, 98b/1, 100b/3, 102a/8, 130a/12, 143b/10, *bî-ş.-dur* 14b/10, 21b/8, 37b/4, 43a/17, 46b/20, 49a/14, 52a/10, 86a/19, 92a/10, 97a/12, 97b/12, 99a/4, 103b/9, 109b/4, 110a/10, 122b/1, 127a/15, 142a/19, *bî-ş.-ı eşcâr* 27b/3, *eşcâr-ı bî-ş.* 119a/17, 119a/3, *eşcâr-ı bî-ş.-ı* 50b/4, 70a/19, 83b/2.

şūmen: (Ar.) Sol, uğursuz. ş.-den 147b/8.

şūru': (Ar.) Başlama. ş. *ét.* 41b/4, 49b/10, 110a/8.

T

tâ: (Far.) Kadar, dek, değin. 4a/6, 6a/12, 9a/14, 10b/5, 11a/9, 14a/11, 23b/2, 24b/13, 34a/6, 35a/7, 44b/7, 54b/21, 69b/15, 81a/15, 81b/15, 98b/9, 101b/1, 111b/2, 122b/12, *t. ki* 104b/2, 139b/19, *t. tamâm* 58a/1.

ta' abbüt: (Ar.) İbadet etme, kulluk eme, tapma, tapınma. *t. ét-*. 108a/6.

ta' ālā: (Ar.) “Yüksek olsun!” anlamında bir söz olup Allah adıyla birlikte kullanılır. 148a/7.

ta' ām: (Ar.) Yemek, aş. 145b/1, *ṭ.-ı* 97a/10.

ṭā' at: (Ar.) Allah'ın emrini yerine getirme. *ṭ.-ında* 81b/21, *ṭ.-ından* 82a/1.

ṭab' : (Ar.) Huy, tabiat, yaratılış. *ḡalīzū'ṭ-ṭ*. “Nezaket dışı huy” 29a/17, *ḡalīz-i ṭ.-da* 58a/21, *ḡalīzū'ṭ-ṭ.-dur* 96b/19.

ṭaber: (Ar. < Far. teber) Balta. bkz. teber. 102a/13.

tābi' : (Ar.) Boyun eğen, bağlı kalan. *t. idi* 90b/1, *t.-lerdür* 31a/20, *t. kıt-*. 34a/20, *t. ol-*. 90b/2, 139b/14.

ṭabi' at: (Ar.) Yaratılış, huy, mizaç. *ṭ.-ı* 57b/15.

ṭabīb: (Ar.) Hekim, doktor. *ṭ.-ler* 7b/11, *ḡürmet-i ṭ.-den* 46a/5, *ṭ.-ü'n-nüfūs* 46a/3.

ta' bīr: (Ar.) İfade, anlatma. *t. ét-*. 5a/13.

tābūt: (Ar.) Ölü taşıyan sandık. 51b/14, 55a/21, 55b/5, 55b/8, *t.-a* 55b/1, *t.-ı* (b) 55b/7, *t.-ını* 55b/2, 55b/4, *t.-la* 34b/2.

tāc: (Ar.) Hükümdarların başlarına giydikleri değerli taşlarla bezeli başlık. 6a/10.

tācir: (Ar.) Ticaretle uğraşan. *t.-leri* 108a/10.

ta' cīm: (Ar.) Noktalama, noktalamak. *t. olun-*. 127a/12.

ta' dād: (Ar.) Birer birer söyleme, sayıp dökme; sayım. *t.-ına* 22b/18, *t.-ından* 1b/13.

tafşīl: (Ar.) Uzun uzadıya anlatma, açıklama. *t.-i* 103b/21.

ṭağ: Dağ, yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek, eğimli yamaçlarıyla çevresine hakim ve oldukça geniş alana yayılan bölümleri. 4b/4, 4b/10, 4b/13, 4b/17, 4b/20, 5a/2, 7a/19, 9b/6, 10a/4, 12b/16, 14a/5, 15a/2, 21a/5, 22a/19, 22b/6, 24a/12, 21a/9, 21b/14, 22b/9, 23a/5, 23a/9, 23a/17, 23b/12, 24b/9, 24b/12, 24b/15, 24b/21, 25a/12, 25b/1, 25b/3, 25b/5, 25b/9, 25b/16, 29a/19, 31b/15, 32b/17, 34a/5, 38a/1, 38b/9, 40b/7, 42b/9, 42b/10, 43a/6, 45a/15, 47a/12, 49a/11, 52b/1, 50b/2, 50b/11, 54a/8, 60b/5, 65a/4, 66b/16, 68a/1, 69a/2, 74a/13, 79a/14, 85a/10, 87b/13, 87b/14, 88b/3, 88b/9, 88a/10, 90a/1, 92a/8, 92a/12, 92b/20, 99a/5, 99a/11, 99a/21, 100a/4, 101b/12, 106b/15,

109b/21, 111a/5, 115b/4, 116b/2, 118a/1, 118b/17, 120a/1, 124a/1, 128b/3, 135b/4, 136a/16, 139a/9, 139b/11, 142a/6, 142a/17, 143b/6, 145a/3, 146a/9, 147b/15, *ṭ*-a 9b/7, 22b/2, 23a/4, 23a/19, 23a/21, 24a/14, 25a/7, 25a/20, *ṭ*-da 23a/13, 23a/21, 23b/6, 23b/14, 24a/8, 24b/1, 25b/1, 31b/16, 43a/14, 43a/21, 66b/17, 80a/9, 102a/1, 107b/10, *ṭ*-dan 11b/16, 12a/4, 12b/16, 15a/2, 20a/17, 20b/16, 22b/3, 23a/1, 23a/11, 25a/2, 40b/7, 47a/15, 77b/7, 80a/7, 90a/2, 92a/10, 99a/11, 109a/5, 112b/10, 121b/14, 147b/16, *ṭ*-dadur 23a/14, 50a/10, *ṭ*-dur 11b/16, 19b/11, 22b/5, 22b/11, 22b/12, 22b/19, 22b/21, 23a/2, 23a/3, 23a/6, 23a/8, 23a/17, 23b/10, 24a/4, 24a/7, 24a/10, 21b/18, 24b/11, 24b/14, 24b/16, 24b/9, 25a/16, 25a/9, 25b/12, 25b/16, 27a/7, 27b/9, 27b/14, 31b/14, 43a/13, 46b/12, 64a/12, 65a/1, 65a/2, 71a/19, 76b/9, 80a/7, 92a/9, 94a/16, 94b/6, 94b/15, 107a/14, 119a/14, 126b/21, *ṭ*-ı (b) 118a/1, *ṭ*-ı 46b/7, *ṭ*-ında 106b/6, *ṭ*-ından 69a/2, *ṭ*-lar 3a/5, 7a/1, 8b/3, 24a/11, 25a/12, 29a/10, 39a/10, 43a/20, 44a/10, 46b/15, 47a/2, 54a/15, 55a/10, 55a/10, 55a/11, 59a/8, 61b/11, 62b/3, 74a/14, 75b/2, 82b/5, 92b/12, 96b/6, 99b/9, 102a/8, 102b/13, 111b/21, 118a/13, 121b/12, 121b/13, 124b/13, 126a/15, 128b/9, 136a/10, 140b/7, *ṭ*-lara 7a/4, 11a/20, *ṭ*-larda 46b/7, 78a/8, *ṭ*-lardadur 107a/13, *ṭ*-lardan 15b/6, 25a/13, 59a/9, *ṭ*-larından 18a/20, 43a/7, *ṭ*-lardur 6a/18, 23b/16, 28a/20, 66b/16, 109b/7, 113b/12, *ṭ*-ları 9b/16, 78a/7, *ṭ*-larından 71a/19, 119a/14, *ṭ*-larının 54a/16, 129a/8, *ṭ*-laruñ 7a/5, 7a/20, 7a/21, 31b/18, 43a/20, 47a/3, 54a/16, 66b/18, *ṭ*-uñ 15a/19, 21b/16, 22a/3, 22b/8, 23a/13, 23b/19, 24a/1, 24a/2, 24a/10, 24b/6, 25a/9, 25a/18, 25b/4, 25b/10, 43a/14, 45a/10, 68a/14, 88b/4, 92a/12, 94b/6, 98a/18, 99a/6, 109b/1, 115b/3, 129b/2, 139a/9, 136a/17, 136a/18, *ṭ*. *etegi* 60a/3, 104b/17, 140a/15, 144a/1, *ṭ*-ı *berābirī* 38a/18, *‘alāyā ṭ*-ından 145a/1, *‘alāyā ṭ*-larından 16b/13, *beytū’l-maḳdis ṭ*-ına 55b/7, *buhāra ṭ*-ına 25b/13, *cürċān ṭ*-ından 20a/21, *çādır ṭ*. 115b/4, *gīlān ṭ*-larına 89b/7, *ḥalīl ṭ*-inuñ 15b/14, *ḥamīd eli ṭ*-larıdur 38b/19, *hemedān ṭ*-ı 25a/2, *ḥirā ṭ*-ındadur 108a/7, *işfahān ṭ*-larına 19b/19, *ḳalıķalā ṭ*-larından 20a/11, *keşiş ṭ*-ı 47a/12, *mārdīn ṭ*-inuñ 74a/7, *rūm ṭ*-larının 16b/5, *selmā ṭ*-ına 112a/18, *ṭaylemūn ṭ*-inuñ 23b/12, *ṭūr ṭ*-ıdur 8a/17, *ṭuz ṭ*-ı 58a/13, *tübbet ṭ*-ında 57b/18.

tağallüb: (Ar.) Zorbalık, zorla hüküm verme. *t. ét*-. 71a/20, 75b/16.

tağyır: (Ar.) Değıştirmek. *t. ét*-. 65b/8, 65b/8, 107b/11, *t. olun*-. 26b/7.

taḥaşşun: (Ar.) Kale ve hisara kapanma, istihkama çekilme. 102a/4.

taḥayyül: (Ar.) Hayale getirme, canlandırma. *t. ol-*. 3b/2.

taḥfif: (Ar.) Hafifletilme. 85a/3, *t. olın-*. 58b/11.

taḥiyyât: (Ar.) “Allah ömürler versin!” demeler; selamlar, hayır dualar. *ekmeli’t-t.* 2a/3, *zevâhir-i t.-ı bi-ğāye* 1b/15.

taḥkîk: (Ar.) Doğru olup olmadığını araştırma; doğru, gerçek. *t.-i* 40a/17, 60a/20.

taḥlîl: (Ar.) Ekşitme, sirkeleştirme. *t. ét-*. 6b/6, 14b/17.

taḥmînen: (Ar.) Aşağı, yukarı. 11a/8.

taḥt: (Ar.) Alt, aşağı. *t.-ı*dur 28b/12, *t.-ında* 142b/8, *t.-ındadır* 14b/8, *t.-larıdır* 35a/14, *t.-ı başra* 106b/19.

taḥt: (Far.) Hükümdarlık makamı. *t.-ı*dur 52b/14, 66a/20, 76b/19, 80b/12, *t.-ında* 67a/11, 67a/7, *t.-ındadır* 60b/11, *t.-ları* 81b/14, *t.-ı hükümet* 81b/20.

taḥt-gâh: (Far.) Taht yeri, başkent. 48b/16, *t.-ı* 141b/8, *t.-ı*dur 39a/19, 45b/6, 56a/2, 67b/9, 84a/20, 90a/13, *t.-ına* 37b/1, *t. idi* 86b/14, *t.-ı idi* 85a/21, 85b/16, 97b/16, 129a/9, *t.-larıdır* 101a/13, *t.-ları idi* 115a/5, *t.-ı diyâr-ı mışrıyye idi* 111b/10, *t.-ı kayrevân* 85b/17.

taḥdîm: (Ar.) Öne geçirme, öne alma. *t. ét-*. 142b/14.

taḥdîr: (Ar.) Değer biçilme, verilme. *t. eyle-*. 1b/8.

taḥdîrce: (Ar.) Takdir ederek, değerini anlayarak. 4a/7, 4a/18, 4a/21, 21b/10, 22b/3, 30a/15, 62a/3, 108b/5.

taḥrîben: (Ar.) Aşağı yukarı. 5b/15, 6a/3.

taḥvâ: (Ar.) Allah’dan korkma, Allah korkusuyla dinin yasakladığı şeylerden kaçınma. *‘ale’t-* *t.* 114a/12.

ṭalak: Dalak, midenin arkasında, diyaframın altında, sol böbreğin üstünde, yassı, uzunca, akyuvar üreten ve yıpranmış alyuvarları toplayan, damarlı, gevşek bir dokudan oluşmuş organ. *ṭ.-ı* 43b/14.

ṭal-: Dalmak, suyun içine bütün vücuduyla ve hızla girmek. *ṭ.-ar* 72b/19, *ṭ.-up* 23b/2.

ṭaldur-: Daldırmak, dalma işini yaptırmak, dalmasına sebep olmak. *ṭ.-up* 29b/7, 82a/15, *ṭ.-urlar* 29b/10.

ṭālī': (Ar.) Talih, kısmet, kader, baht. ṭ.-in 49b/12.

tām: (Ar.) Eksiksiz, kesintisiz. *t. ét-*. 46a/7.

tāmām: (Ar.) Eksiksiz. 34a/20, 52b/4, 58a/2, 76a/10, 76a/10, 92b/2, t.-ı 63b/16, *t. ét-*. 49b/10, *t. ol-*. 11a/13, 49b/12, 73a/17, 76a/4, 76a/5, 145a/13, *bi't-t.* 13a/21.

ṭamar: Başka türlerden katmanların arasında bulunab maden veya mineral katmanı. 52b/8, ṭ.-a 52b/6, 52b/7, ṭ.-dan 52b/8, ṭ.-ı (b) 52b/8.

ta' mīr: (Ar.) Onarma, düzeltme. *t. ét-*. 107a/5.

tāniyye: (Ar.) Tane şehrine ait. *ṣiyāb-ı t.* 57a/20.

ṭar: Dar, genişliği az veya yetersiz olan, ensiz. 8a/14, 10b/13, 62a/16, ṭ.-dur 8a/13, 85b/8, *ṭ. ét-*. 117a/20, *ṭ. ol-*. 8b/13.

ṭaraf: (Ar.) Bölge, yer, memleket, ülke, kıta ṭ.-a 9a/5, ṭ.-da 8a/13, 8a/13, 14b/21, 14b/21, 15a/1, 16b/9, 38b/2, ṭ.-dadur 115a/7, ṭ.-dağı 42a/15, ṭ.-dan 21b/2, 52b/6, ṭ.-ı 11a/14, 14b/4, 22a/9, 26b/10, 33b/8, 47a/4, ṭ.-ıdur 64a/11, ṭ.-ına 3b/8, 6a/17, 6a/17, 6b/21, 7a/12, 8a/15, 8a/17, 8b/11, 8b/15, 9a/18, 9a/20, 9b/8, 10a/5, 10b/21, 11a/13, 11a/19, 12b/3, 13a/1, 13b/9, 15a/21, 15a/7, 17a/17, 18a/16, 19a/12, 21a/4, 21a/10, 21a/10, 22a/11, 22a/16, 22b/11, 22b/14, 22b/19, 24a/13, 24a/14, 24a/20, 24b/18, 25a/2, 25a/4, 25a/4, 25b/2, 30a/21, 35a/6, 39a/17, 41b/11, 41b/12, 41b/12, 42b/9, 44b/10, 46b/5, 63b/18, 63b/21, 64a/2, 64a/2, 64a/4, 64a/5, 64a/7, 68a/10, 76b/12, 76b/15, 78a/8, 130a/8, 130a/10, 131b/1, 134b/7, ṭ.-ınadur 12b/3, 23b/19, 23b/20, 47a/10, 93a/19, 98b/21, 99a/1, ṭ.-ında 6b/5, 6b/7, 7a/12, 9a/10, 9a/11, 10b/8, 10b/18, 11b/15, 12a/15, 13a/14, 13a/17, 13b/3, 15a/1, 15a/3, 15a/19, 15b/15, 16a/6, 16a/7, 16a/13, 21b/14, 21b/20, 22a/1, 23a/2, 24a/9, 26a/3, 26b/5, 26b/13, 27a/2, 27a/7, 28a/16, 29a/6, 29a/11, 29b/2, 30b/2, 30b/17, 36b/4, 34b/8, 34b/13, 35a/2, 35a/3, 35a/3, 35b/11, 36b/21, 37a/9, 37a/9, 37b/4, 40a/4, 41b/18, 42a/2, 42b/5, 42b/6, 42b/10, 44a/19, 45a/10, 45a/11, 45a/12, 45a/17, 45b/10, 46b/14, 47a/3, 47a/12, 47b/2, 48a/13, 48a/13, 48a/17, 48b/14, 50b/5, 51a/8, 51b/9, 52a/2, 52a/19, 53b/10, 53b/17, 53b/20, 54a/8, 54a/20, 56a/10, 56b/1, 57b/10, 58b/4, 59b/1, 59b/4, 59a/4, 59b/14, 62b/8, 62b/12, 62b/21, 63a/13, 65a/8, 66a/8, 66a/20, 66b/5, 68a/1, 68a/21, 68b/1, 68b/10, 71b/10, 72b/2, 72b/12, 74a/18, 74b/5, 74b/15, 74b/16, 75a/5, 78a/14, 78b/16, 79a/5, 79b/7, 79b/17, 79b/21, 81a/6, 82a/5, 83a/2, 83b/17, 84a/6, 85a/9, 85a/10, 85a/13, 85a/13, 86b/7, 86b/10, 88b/8, 90a/19, 91a/9, 91b/2, 91b/19, 93b/9,

94b/6, 97b/3, 97b/15, 98b/6, 101a/6, 102a/11, 102b/6, 102b/12, 102b/12, 103a/5, 103a/11, 103a/15, 104b/6, 105b/13, 105b/16, 106b/5, 109a/2, 109b/6, 109b/6, 110b/6, 110b/11, 111b/15, 112a/1, 112a/15, 113b/13, 115a/14, 115b/2, 116b/7, 119b/1, 119b/7, 119b/8, 119b/16, 120a/1, 121b/1, 122b/15, 122b/18, 123a/18, 125a/12, 125b/16, 128a/10, 130b/13, 130b/18, 141a/9, 141a/13, 143a/7, 144b/4, 146b/9, *ṭ*.-indadır 7a/13, 9b/4, 12b/14, 13b/18, 21a/8, 23b/13, 23b/14, 26b/9, 29a/12, 31a/11, 34b/19, 35a/13, 38b/18, 39a/11, 43a/1, 44b/11, 50a/12, 50a/11, 52a/20, 52b/16, 55a/12, 56a/11, 56a/15, 56a/21, 58a/18, 60a/6, 60b/7, 62a/17, 65b/2, 70b/8, 70b/8, 72b/17, 81a/2, 104a/11, 107a/4, 127a/3, 127a/19, 127b/14, 137b/5, *ṭ*.-ındağı 62a/18, *ṭ*.-ından 6a/20, 6b/4, 6b/13, 8a/21, 8b/5, 8b/8, 11a/18, 13a/16, 13a/16, 13b/13, 13b/13, 15a/14, 15b/2, 15b/12, 16a/16, 16b/6, 17a/5, 22a/9, 28a/15, 28a/16, 28a/17, 28a/18, 28a/19, 36b/6, 36b/6, 47a/7, 63b/14, 63b/17, 63b/20, 68a/10, 71b/11, 71b/12, 71b/13, 72b/14, 72b/15, 72b/15, 72b/15, 73b/8, 73b/8, 73b/9, 73b/10, 78a/4, 78a/5, 78a/6, 78a/7, 86a/2, 86a/4, 86a/5, 86a/16, 93b/12, 93b/16, 97a/18, 111b/15, 118a/10, *ṭ*.-ınuş 30a/11, 100a/9, 147a/3, *ṭ*.-larıdur 131b/19, *ṭ*.-ı *cenūbī* 5b/6, 7a/8, 13b/6, 15b/3, 22a/2, 23b/21, 24a/13, 25b/4, 29a/1, 83a/6, *ṭ*.-ı *cenūbī* ve *ġarbī* 21b/4, *ṭ*.-ı *ceyhūn* 130a/17, *ṭ*.-ı *ġarbī* 6b/17, 10a/16, 13a/11, 15b/8, 18b/15, 18b/17, 20b/18, 21a/19, 21a/19, 23a/6, 23b/10, 24a/18, 26a/12, 28b/5, 29a/18, 29a/18, 30b/11, 30b/12, 39b/3, 39b/18, 42b/21, 119b/4, *ṭ*.-ı *ġavr* 147a/7, *ṭ*.-ı *ķablī* 69b/3, *ṭ*.-ı *ķarķī* 6b/8, 6b/16, 7a/7, 10a/6, 10b/14, 15a/19, 15b/8, 20b/13, 20b/17, 21a/2, 21a/5, 21a/18, 22b/6, 22b/7, 22b/19, 22b/21, 23a/6, 23b/17, 24b/11, 25a/8, 27b/10, 32a/15, 35b/4, 36a/20, 38b/2, 41b/16, 58a/20, 69a/19, *ṭ*.-ı *mefāze* 123b/1, *ṭ*.-ı *ķarķī* 10a/6, 101b/19, *ṭ*.-ı *ķarķī-i cenūbī* 45b/12, *ṭ*.-ı *ķarķī* ve *ķimālī* 30a/5, *ṭ*.-ı *ķimālī* 7b/20, 8b/8, 13a/5, 13b/6, 18b/15, 21a/7, 24b/13, 25a/1, 27b/17, 38a/7, 70a/5, *ṭ*.-ı *ķimālī* ve *ġarbī* 21b/3, 21b/6, 48b/17, *ṭ*.-ı *ķimālī* ve *ķarķī* 16b/15.

ṭarf: (Ar.) Parlaklık. *ṭ*.-dan 21b/11.

ṭarı: Mısır, buğdatgillerden, kuraklığa dayanıklı bir bitki, aktarı [*Panicum miliaceum*]. 137b/6.

ta' rīb: (Ar.) Arapçalaştırma, Arapçalaştırılma. *t. ét*-. 36a/6, 61b/2, *t. olun*-. 42a/6, 53a/17, 66a/16, 84b/10, 97b/7, 111a/2, 113b/7, 120b/7, 124a/13, 136b/3, 140b/18, 142a/18, *t. olun*-. 36a/4.

tārīḥ: (Ar.) Tarih. 114a/5, 114a/5, 117b/7, *t. düş-*. 117b/7, *t.-i āḥirūn* 117b/8, *aşḥāb-ı t.* 134a/11, *aşḥāb-ı t.-den* 55a/20, *fıkr-i t.* 114a/6.

ṭarīḥ: (Ar.) Yol. ṭ.-inde 59a/12, ‘*ala-ṭ.-i’l-icmāl* “kısaca” 28a/14, *ṭ.-ı ḥüccāc* 112b/21, *ṭ.-i ıṣfāhān* 141b/11, *ṭ.-i mıṣr* 119a/12, *muntaşif-ı ṭ.-de* 125b/11.

ṭarz: (Ar.) Üslup, stil. 135b/16, 135b/21, ṭ.-ında 135b/19.

ṭaşadduk: (Ar.) Sadaka olarak verme, verilme. *t. ét-*. 68b/16.

ṭaşḥih: (Ar.) Düzeltme. *t.-i* 8b/4, 88a/9, 122a/6.

ṭaşnif: (Ar.) Eser ve kitap haline getirme. *t. ét-*. 2a/14.

ṭaşvır: (Ar.) Resmini yapma. *t.-de* 28a/13, *t. ét-*. 100b/13, 100b/15, 113b/6, 145b/5, *t. olun-*. 25a/11, 109b/18.

ṭaş: Taş. 13a/5, 25b/7, 48b/2, 49a/11, 55a/15, 57b/17, 87a/17, 87a/18, 90a/3, 119b/17, 135b/10, 136a/5, 139a/8, 140a/1, ṭ.-da 9a/5, ṭ.-dan 13a/9, 26a/4, 28b/6, 33b/13, 38b/8, 38b/16, 49a/12, 68b/13, 75a/15, 80a/19, 96a/21, 107b/2, 115a/16, 145b/11, ṭ.-dur 23b/20, 55a/15, ṭ.-ını 111a/5, ṭ.-lar 77b/14, 77b/14, 130b/6, ṭ.-lardan 107b/7, ṭ.-ları 46b/3, 46b/4, 80a/7, 90a/2, ṭ.-laruḡ 65a/5, 77b/15, ṭ.-uḡ 55a/19, *bileḡü ṭ.-ı* 147b/16, *sinā ṭ.-ı* 24a/8, *sinā. ṭ.-inuḡ* 24a/8.

ṭaş-: Taşmak, akarsu, yataḡından çıkararak çevresini kaplamak. ṭ.-up 20b/14.

ṭaşlu: Taşı olan. ṭ.-dur 32b/9.

ṭaşra: Dışarı. 33b/4, 49b/15, 53a/4, 57b/20, 83b/19, 86a/18, 101a/16, 133a/3, ṭ.-sında 82a/20, ṭ.-sından 66b/5, *ṭ. kal-*. 3a/9, 6a/8.

ṭatlu: Acı olmayan. 12a/7, 12b/5, 20b/13, 44b/11, 92a/19, 110a/2, 110a/20, 112b/18, 140a/19, ṭ.-dur 14a/16, *ṭ. ol-*. 12a/7, *ṭ. göl* 14a/21, 12a/10.

ṭavāf: (Ar.) Etrafını dolaşma. *ṭ. ét-*. 100b/14.

ṭavāli’: (Ar.) Talihler, bahtlar, kısmetler. *şāḥib-i kitābü’l-ṭ.* 56b/9.

ṭavar: Koyun ve keçiye verilen ortak ad. ṭ.-ları 118b/5, 131b/7.

ṭavāyif: (Ar.) Tayfalar, guruhlar, bölükler. *bilād-ı ṭ.-i etrāk* 146a/19, *mülūk-i ṭ.-den* 141b/12.

ṭavile: (Ar.) Uzun *medīne-i ṭ.* 123b/9.

ṭāvus: (Ar.) Tavus kuşu. ṭ.-uḡ 103b/12.

ṭāyif: (Ar.) Tavaif eden, etrafını dönen, dolaşan. 102a/2.

ṭāyife: (<Ar. ṭā'ife) Kavim, kabile. 25a/21, 39b/13, 39b/17, 43b/20, 49b/7, 64a/20, 80a/8, 81a/6, 81a/10, 101a/20, 101b/3, 146a/10, ṭ.-den 58a/17, ṭ.-dür 10a/14, 11a/16, 31a/16, 58b/10, 66b/10, 81a/17, 98b/15, 106a/12, 118a/14, 127a/18, 128a/16, 136a/13, ṭ. idi 141b/12, 146b/2, ṭ.-si 115a/6, ṭ.-sinden 108a/18, ṭ.-sindendür 39b/17, 57a/11, ṭ.-nüḡ 40b/2, 44b/2, 45a/20, 45b/6, 50b/16, 90a/13, ṭ.-yi 9a/9, ṭ.-den ol- 115a/6, ṭ.-i 'azīme 58a/20, ṭ.-i fūrs 113a/5, ṭ.-i rūm 145a/3, ṭ.-i rūmī 81b/17, ṭ.-i yūnān 81a/18.

ṭayr: (Ar.) Kuş. *ḡalem-i ṭ.*145a/17.

ṭayyib: (Ar.) İyi, güzel, hoş. bkz. ṭayyibe, ṭayyibet. 14b/17, 32a/21, ṭ.-i meşhed 117a/16, *belde-i ṭ.-dür* 63b/2, *medīne-i ḡaşīne-i ṭ.-etü'l-havādār* 103b/3.

ṭayyibe: (Ar.) İyi, güzel, hoş. bkz. ṭayyib, ṭayyibet. *belde-i ṭ.-dür* 89b/19, 99b/9, *belde-i ṭ.-dür* 143b/8, *beldetü't-t.* 117b/7, *medīne-i ṭ.-i ḡadīme* 107a/3.

ṭayyibet: (Ar.) İyi, güzel işler ve hareketler. bkz. ṭayyib, ṭayyibe. *ṭ.-ü'l-havā* 56b/6, *ṭ.-ü'l-havā-yi ve't-türbet* 68b/20.

ta'yīn: (Ar.) Ayırma, belli etme. *t. ét-*. 41b/5.

tāze: (Far.) Taze, körpe; sulu, yaş. *ter ü t. ol-*. 32b/1.

ta'zīm: (Ar.) Büyükleme, ululama, büyük sayma. 141b/19, t.-i 141b/14, *t. ét-*. 67a/18, 75b/16, 138a/21.

tebdīl: (Ar.) Değişirme, değiştirilme, başka bir hale getirme. *t. ét-*. 138a/17, *t. olın-*. 56a/14, 73a/6, 120b/8, 130b/20.

tebelbül: (Ar.) Dilin karışıklığı, anlaşılmaz hale gelmesi *t.-i luḡāt* 41a/21, 41b/1.

teber: (Far.) Balta. bkz. ṭaber. 102a/13, 102a/15, t.-üḡ 102a/13, *nāḡiye-i t.* "Taberistan"102a/14.

tecāvüz: (Ar.) Aşmak. *t. ét-*. 6a/21, 6b/1, 6b/2, 7a/9, 8a/1, 8a/5, 8b/7, 9a/16, 9a/17, 10b/15, 11a/17, 15a/11, 16a/7, 17b/12, 17b/16, 18a/9, 20a/7, 17b/10, 22b/13, 24a/20, 24b/2, 24b/4, 25a/1, 86b/14, 104b/2.

tecdīd: (Ar.) Yenileme, yenilenme, tazelenme. *t. ét-*. 102b/21.

- tecessüs:** (Ar.) Araştırma, araştırılma. *t. ét-*. 34a/19.
- tedāhül:** (Ar.) Birbirinin içine girme. *t. ét-*. 28a/13.
- tedārik:** (Ar.) Hazırlama; araştırıp bulma, ele geçirme. 34a/12.
- tedmîr:** (Ar.) Yok etme, mahvetme, tepeleme. *tevābi^c-i t.-den* 115a/12.
- teferrüç-gāh:** (Ar.+Far.) Eğlence, gezinti yeri. t.-ı 93b/9.
- tefsîr:** (Ar.) Kur'an'ı Kerim'in anlam bakımından izahı. *'ilm-i t.* 50a/18.
- tehecci:** (Ar.) Heceleme. *hurûf-ı t.* "alfabe harfleri, alfabetik sıra" 3a/6.
- tekevvüf:** (Ar.) Toplamak. *t.-ü'r-reml* 126b/7.
- tekrâr:** (Ar.) Bir şeyi iki veya daha çok defa yapma. 41b/2, 55a/2, 106b/17, 135b/11.
- tekrîm:** (Ar.) Saygı gösterme, ululama. *t. ét-*. 141b/19.
- telbîs:** (Ar.) Ayıbını, kusurunu örterek bir şeyi sahtelendirme, hile. *t. ét-*. 48b/9, 142b/6.
- te'lîf:** (Ar.) Kitap, eser yazma. 2a/13.
- tell:** (Ar.) Tepe. 59b/12, 59b/17, *t.-i a^cfer* 59b/8, *t.-i bâşir* 59b/12, *t.-i hamdün* 26a/17, 59b/16.
- temerruğ:** (Ar.) Davar toprakta ağnamak Arapça sözlükte böyle geçiyor bu herhalde otlatmak. *t. ét-*. 131b/7.
- temevvüc:** (Ar.) Dalgalanma. *t. ét-*. 13b/21.
- temrât:** (Ar.) Hurmalar. *vāfiretü't-t.* 86a/12.
- tenaşşur:** (Ar.) Hıristiyan olma. *t. ét-*. 117a/8.
- teneffüs:** (Ar.) Nefes, soluk alma. 31b/21.
- tepe:** Tepe, bir şeyin en üstteki bölümü. bkz. depe. t.-de 13b/2.
- ter:** (Ar.) Yay kirişi. 19a/15.
- ter:** (Far.) Yaş, ıslak, rutubetli. *t. ü taze ol-*. 32b/1.
- terāzî:** (Ar.) Bir kolun iki ucuna asılı iki kefedenden oluşan tartı, mizan. 81a/15.
- tercemân:** (Ar.) Çevirmen. t.-suz 44b/5.
- tercîh:** (Ar.) Üstün tutma, daha çok beğenme. *t. ét-*. 140a/1.

tertīb: (Ar.) Düzene koyma. t.-i 3a/6, *hüsn-i t.* 133a/12.

te'sîr: (Ar.) İz bırakma; işleme, dokunma. t.-i 14b/18, t.-idür 7b/9, *t. ét.* 26a/4.

teslîm: (Ar.) Bir emaneti yerine verme; bir şeyi yeni sahibine verme. *t. ét.* 26b/20.

tesmiye: (Ar.) Ad koyma, adlandırma. *t. ét.* 120a/16, 134b/2, 137a/4, 141b/17, *t. olun.* 28b/10, 36a/3, 38a/9, 40a/7, 40a/17, 44b/20, 59a/17, 59b/6, 60a/20, 62a/5, 62b/2, 66a/17, 67a/7, 70a/19, 71b/7, 72b/13, 75b/1, 83b/21, 85a/8, 85a/21, 90b/13, 94a/1, 94a/3, 100b/7, 102b/20, 105a/15, 106a/5, 109b/14, 113a/4, 121b/9, 122a/12, 122b/7, 124b/3, 126a/5, 126a/7, 129a/10, 131a/4, 131a/8, 138a/11, 138a/18, 141b/8, 142b/5, 147a/21, 146a/17, 146b/7, *vech-i t.-sinde* 126b/5, 147b/5.

teşniye: (Ar.) İkilenen, ikilik çoğulunu gösteren ve kelimenin sonuna “-an” veya “-eyn” getirilerek yapılan kelime. bkz. teşniyet. t.-sidür 35b/10, 43b/11, 100a/2, 116a/9, 130a/13, 145a/6.

teşniyet: (Ar.) İkilenen, ikilik. bkz. teşniye. *t.-ü'l-kevkeb* 126b/20.

teşâüm: (Ar.) Uğursuzluk, sol taraf. *t. ét.* 93b/20.

teşbîh: (Ar.) Benzetme, benzetilme. *t. ét.* 32b/1.

teşhîş: (Ar.) Tanıma. *t. ét.* 8a/14.

tettebbu': (Ar.) Bir şeyi etraflıca tetkik etme, mahiyetini anlamaya çalışma, etraflıca inceleme, bir şey hakkında geniş bilgi edinme. *kaşr-ı t.* 111a/18.

tevâbi': (Ar.) Bir merkeze bağlı olan yerler. t.-inde 38a/5, 49a/10, t.-inden 35b/15, 40a/4, 41b/21, 67b/1, 79a/17, 95b/13, 96a/17, 102b/6, 125a/11, 133b/15, 146b/14, t.-indendür 43a/8, *t.-i başra* 129a/17, *t.-i bîze* 137b/2, *t.-i buhârâ* 103b/13, *t.-i dimeşğ* 95b/1, *t.-i feyyüm* 53b/3, *t.-i haleb* 87b/4, *t.-i herât* 71b/20, 129b/21, *t.-i hımş* 69a/18, 89b/12, 97a/16, *t.-i mavşıl* 96b/6, *t.-i şeyzer* 110a/18, *t.-i tedmîr* 115a/12, *âmul t.-inden* 130a/4, *nesâ t.-inden* 94b/20.

tevârih: (Ar.) Tarihler. *aşhâb-ı t.* 81a/16, *aşhâb-ı t.-i cālînūs* 45b/21, *ketebe-i t.-de* 26b/16.

teveccüh: (Ar.) Bir yere doğru hareket etme. *t. ét.* 9b/6, 17b/21, 34a/6, 34a/11, 117b/5.

tevfîk: (Ar.) Uydurma, uygunlaştırma. 22a/21.

tevsî': (Ar.) Genişletme, genişletilme. *t. ét.* 66a/4.

tezkire: (Ar.) Bazı meslek sahipleri için yazılan biyografi. *naşır-ı tûsi t.-sinde* 21b/17.

tezyīn: (Ar.) Süsleme, süslenme. *t. ét-*. 141b/15.

ṭıbb: (Ar.) Doktorluk. ṭ.-da 81a/20.

tıbyān: (Ar.) Açık anlatma, bildirme. *niṭāḳ-ı t.* 1b/13, *ḳāşır u niṭāḳ-ı t.* 117b/17.

ṭılsım: (Ar.) Sihir, büyü. 33b/6, 34a/17, 34a/18, 145b/16, ṭ. idi 34a/9, 145b/17.

ṭılsımāt: (Ar.) Tılsımlar, büyüler. ṭ.-ı 33b/7.

ṭılsımlan-: Tılsımlanmak, büyülenmek ṭ.-mışdur 69b/7.

ṭış: Dış. 32b/15.

tıbr: (Ar.) Toz halinde altın, altın tozu. *t.-i altunın* “altın tozu, altın külçesi” 35a/6.

tıcān: (Ar.) Taçlar. *efzal-i mülük-ı t.-i'n-nübuvvet* 1b/16.

tıcārāt: (Ar.) Ticaretler. t.-ı 81a/5, 89a/2.

tıcāret: (Ar.) Alım-satım. *t. ét-*. 57b/18, *ehl-i t.-dür* 39b/13.

tıh: (Ar.) Çöl. 30a/12, *t.-i benī isrā'īl* 30a/12, 30a/17, 64b/2, 93/14, 119b/8.

tılāl: (Ar.) Tepeler. 21b/7.

tımsāh: (Ar.) Timsah [Crocodylus]. t.-lar 20b/15, *zenb-i t.* 111a/11.

tın: (Ar.) İncir. *t.-i refenī* 42a/21.

ṭırrıh: Van gölünde yaşayan küçük bir balık türü. “Yazarın verdiği anlam” 13b/18. (?)

tız: (Ar.) Çabuk. 7b/14, 131b/17, *t. tız* 7b/12, 7b/14.

ṭoğ-: Doğmak, dünyaya gelmek. ṭ.-an 29b/13, 108b/4, ṭ.-ar 29b/14.

ṭoğrı: Doğru, bir ucundan öbür ucuna kadar yönü değişmeyen, eğri ve çarpık karşıtı. 34a/7.

ṭoğu: Doğu, güneşin doğduğu ana yön, gün doğusu, şark, maşrık. gün ṭ.-sı 147a/3.

ṭoğur-: Doğurmak, yavru dünyaya getirmek, doğum yapmak. ṭ.-madın 81b/9.

ṭolaşdur-: Dolaştırmak, gezmek ve gezinmek işine konu olmak. ṭ.-up 85b/7.

ṭolu: Dolu, bütün. 7b/10, 7b/11, 7b/12.

ṭonat(d)-: Donatmak, göz alıcı şeyler kullanarak gösterişli bir duruma getirmek, süslemek.

ṭ.-up 34a/11.

toñ-: Donmak, soğğun etkisiyle katı duruma gelmek, buz tutmak. .-a 134b/14, 134b/14, .-ar 36b/7, 102a/1.

top: Yuvarak biçimde olan, toparlak. 3a/7, 82b/1.

toþrak(ğ): Toprak. 135b/10, .-dan 37a/10, 61a/21, .-ı 33b/12, 50a/16, 89b/1, .-ından 69b/8, .-lar 14b/15, .-ları 31b/18.

toþraklu: Toprağı olan. 60b/5.

toþtolu: Dopdolu. .-dur 88b/19.

toþuq: Ayağın yuvarlakça olan bölümü. .-larına 101a/19.

toqsan: Doksan. 31b/4, 32a/16, 33a/4, 36a/18, 38a/2, 71b/3, 73a/7, 87b/20, 94a/14, 94b/1, 95b/11, .-ında 106a/18.

toqsan altı: Doksan altı. 113a/21, 121a/9.

toqsan beş: Doksan beş. 31a/21, 39b/3, 43a/8, 44a/16, 119b/4, 121a/4, 122b/12, 131a/12.

toqsan bir: Doksan bir. 27b/17, 41a/8, 47b/18, 51a/2, 51b/6, 58b/15, 60a/13, 71a/15, 90a/10, 96b/10, 97a/3, 114a/17, 116a/21, 123a/6, 143b/4, 144a/12, 146a/12.

toqsan dört: Doksan dört. 52b/10, 53b/21, 56a/6, 62b/18, 86b/11.

toqsan iki: Doksan iki. 63a/20, 77b/20, 98b/4, 102a/9, 109a/11, 111a/3, 143b/9.

toqsan sekiz: Doksan sekiz. 127a/19, 142b/16, .-inde 117a/18.

toqsan toquz: Doksan dokuz. 4b/12, 84a/7, 125b/17.

toqsan üç: Doksan üç. 79b/11, 135b/2.

toqsan yedi: Doksan yedi. 99b/21.

toquz: Dokuz. 3a/12, 18b/13, 28b/7, 31b/4, 45b/14, 48b/18, 63a/20, 63b/6, 66b/1, 85b/10, 89a/16, 95b/7, 96a/15, 97a/19, 108a/19, 127b/21.

toquz yüz: Dokuz yüz. 115a/17.

toquz yüz kırk: Dokuz yüz kırk. .-ında 50a/3.

toquz yüz yetmiş sekiz: Dokuz yüz yetmiş sekiz. 114b/21.

toquz yüz yigirmi toquz: Dokuz yüz yirmi dokuz. .-ında 80b/8.

toquzuncı: Dokuz sayısının sıra sıfatı. 5a/19, .-sı 19b/5.

tūfān: (Ar.) Hz. Nuh zamanında yağın ve bütün dünyayı su altında bırakan şiddetli yağmur. 41b/2, t.-dan 41b/1, t.-ı nūh 91a/18, 102a/2, 145b/6, budü't-t. 134b/1.

tūl: (Ar.) Boylam. t.-ı 5b/13, 5b/18, 5b/19, 5b/20, 25b/21, 26a/6, 26a/9, 26a/18, 26b/2, 26b/6, 26b/11, 26b/21, 27a/4, 27a/11, 27a/15, 27a/19, 27b/1, 27b/7, 27b/17, 28a/1, 28a/9, 28b/1, 28b/7, 28b/16, 28b/19, 29a/2, 29a/7, 29a/12, 29a/20, 29b/3, 29b/20, 30a/2, 30a/5, 30a/9, 30b/4, 30b/14, 30b/21, 31a/4, 31a/13, 31a/21, 31b/4, 31b/10, 32a/7, 32a/16, 32b/2, 32b/5, 32b/12, 32b/17, 32b/21, 33a/4, 33b/16, 34b/10, 34b/15, 34b/19, 35a/8, 35a/17, 35b/1, 35b/5, 35b/13, 35b/21, 36a/8, 36a/18, 36b/1, 36b/8, 36b/13, 37a/4, 37a/6, 37a/11, 37a/15, 37a/20, 37b/14, 37b/17, 38a/2, 38b/5, 38b/13, 39a/1, 39a/6, 39a/13, 39b/3, 39b/7, 39b/10, 39b/18, 40a/8, 40a/13, 40b/9, 40b/15, 40b/20, 41a/6, 41a/8, 41a/15, 41a/20, 41b/16, 42a/2, 42a/7, 42a/13, 42a/15, 42a/18, 42b/1, 42b/14, 42b/16, 42b/18, 43a/1, 43a/8, 43a/17, 43b/9, 44a/4, 44a/11, 44a/16, 44a/21, 44b/13, 44b/16, 45a/2, 45a/7, 45a/12, 45a/17, 45b/2, 45b/8, 45b/14, 45b/16, 45b/20, 46b/6, 46b/16, 46b/20, 47a/21, 47b/4, 47b/9, 47b/14, 47b/18, 47b/21, 48a/7, 48a/20, 48b/4, 48b/9, 48b/18, 49a/6, 49a/14, 50a/5, 50a/12, 50a/19, 50b/19, 51a/2, 51a/5, 51a/11, 51a/20, 51b/6, 51b/10, 51b/20, 52a/7, 52a/13, 52a/16, 52b/10, 52b/21, 53a/7, 53a/11, 53a/14, 53b/1, 53b/19, 53b/21, 54a/5, 54a/8, 54a/18, 55b/12, 55b/19, 56a/2, 56a/6, 56a/11, 56a/18, 56b/1, 56b/10, 56b/13, 56b/18, 56b/21, 57a/3, 57a/12, 57a/20, 57b/5, 57b/7, 58a/13, 58a/18, 58b/8, 58b/15, 58b/20, 59a/5, 59a/10, 59a/13, 59a/20, 59b/1, 59b/7, 59b/11, 59b/15, 59b/21, 60a/6, 60a/13, 60a/16, 60b/2, 60b/7, 60b/16, 60b/19, 61a/2, 61b/13, 61b/17, 61b/19, 62a/8, 62a/12, 62a/19, 62b/6, 62b/9, 62b/13, 62b/16, 62b/18, 63a/14, 63a/20, 63b/6, 64b/12, 64b/15, 64b/17, 64b/20, 65a/10, 65a/12, 65a/16, 65a/18, 65b/10, 65b/20, 66a/9, 66a/14, 66b/1, 66b/6, 66b/20, 67a/3, 67a/12, 67a/15, 67a/19, 67b/16, 67b/20, 68a/8, 68a/16, 68a/19, 68a/2, 68b/3, 68b/7, 68b/21, 69a/3, 69a/9, 69a/15, 69a/21, 69b/15, 70a/16, 70a/20, 70b/4, 70b/9, 70b/14, 70b/16, 70b/19, 71a/2, 71a/11, 71a/15, 71a/17, 71b/3, 71b/21, 72a/6, 72a/19, 72b/4, 72b/7, 72b/10, 73a/1, 73a/3, 73a/7, 73a/10, 73b/14, 73b/20, 74a/3, 74a/7, 74a/16, 74a/19, 74b/2, 74b/6, 74b/9, 74b/12, 74b/17, 75a/3, 75a/6, 76a/10, 75a/10, 75a/19, 76b/5, 76b/10, 76b/17, 76b/19, 77a/1, 77a/6, 77a/12, 77a/15, 77a/19, 77b/3, 77b/20, 78a/2, 78a/12, 78a/19, 78b/2, 78b/13, 79a/3, 79a/15, 79a/21, 79b/9, 79b/11, 79b/14, 79b/18, 80a/1, 80a/4, 80a/13, 80a/16, 80b/1, 80b/10, 80b/12, 82b/3, 82b/7, 82b/11, 82b/17, 83a/3, 83a/17, 83a/20, 83b/3, 83b/10, 83b/13, 83b/15, 83b/21, 84a/4, 84a/7, 84a/10, 84a/13, 84a/16, 84a/20, 84b/6, 84b/13,

84b/16, 84b/18, 85a/1, 85a/6, 85a/11, 85a/18, 85b/2, 85b/10, 85b/13, 85b/18, 86a/21, 86b/4, 86b/11, 86b/18, 87a/3, 87a/9, 87a/13, 87a/19, 87b/6, 87b/11, 87b/12, 87b/20, 88a/3, 88a/7, 88a/13, 88a/20, 88b/4, 88b/10, 89a/4, 89a/9, 89a/16, 89b/1, 89b/7, 89b/10, 89b/15, 90a/3, 90a/7, 90a/10, 90a/14, 90a/20, 90b/2, 90b/7, 90b/11, 91a/5, 91a/11, 91a/14, 91a/20, 91b/3, 91b/8, 91b/12, 91b/21, 92a/2, 92b/4, 92a/7, 92a/11, 92b/8, 92b/15, 93a/2, 93a/5, 93a/9, 93a/13, 93a/19, 93b/6, 94a/11, 94a/14, 94a/18, 94b/1, 94b/17, 95a/3, 95a/8, 95b/2, 95b/11, 96a/2, 96a/5, 96a/9, 96a/15, 96b/3, 96b/10, 96b/19, 97a/3, 97a/14, 97a/19, 97b/5, 97b/12, 97b/19, 98a/4, 98a/9, 98a/16, 98b/4, 98b/7, 98b/12, 99a/20, 99b/6, 99b/10, 99b/15, 99b/21, 100a/5, 100a/13, 100a/16, 100b/4, 100a/21, 101b/9, 101b/13, 101b/16, 102a/5, 102a/9, 102b/2, 102b/9, 102b/13, 102b/16, 103a/1, 103a/5, 103a/8, 103a/13, 103a/21, 103b/6, 103b/11, 103b/14, 104a/4, 104a/7, 104a/12, 104a/16, 104b/4, 104b/13, 104b/20, 105b/4, 105b/10, 105b/13, 105b/16, 105b/20, 106a/6, 106a/19, 106b/2, 106b/8, 106b/13, 107a/5, 107a/10, 107a/20, 107b/3, 107b/13, 107b/20, 107b/18, 108a/2, 108a/13, 108a/19, 109a/8, 109a/11, 109a/17, 109b/10, 109b/12, 110a/6, 110a/15, 110a/21, 110b/2, 110b/8, 110b/12, 110b/15, 110b/19, 111a/3, 111a/13, 111b/12, 111b/16, 112a/6, 112a/9, 112a/12, 112a/15, 112a/19, 112b/2, 112b/6, 112b/13, 112b/16, 112b/18, 113a/8, 113a/17, 113a/21, 113b/8, 114a/9, 114a/17, 115a/2, 115a/7, 115a/19, 115b/5, 115b/8, 115b/14, 116a/1, 116a/7, 116a/10, 116a/13, 116a/17, 116a/21, 116b/4, 116b/7, 117b/18, 118a/7, 118a/20, 118b/2, 118b/7, 118b/12, 118b/15, 118b/20, 119a/20, 119b/2, 119b/4, 119b/10, 119b/13, 119b/20, 120a/5, 120a/10, 120b/14, 120b/17, 120b/21, 121a/4, 121a/9, 121a/15, 121a/20, 121b/3, 121b/17, 121b/17, 122a/14, 122a/18, 122b/2, 122b/4, 122b/12, 122b/15, 122b/18, 123a/3, 123a/6, 123a/11, 123b/3, 123b/6, 123b/11, 124a/1, 124a/4, 124a/8, 125a/14, 124a/14, 124a/16, 124a/20, 124b/10, 124b/14, 125a/4, 125a/7, 125a/18, 125b/2, 125b/8, 125b/13, 125b/17, 126a/1, 126a/19, 126b/1, 126b/19, 127a/4, 127a/8, 127a/16, 127a/19, 127b/2, 127b/6, 127b/9, 127b/14, 127b/17, 127b/21, 128a/2, 128a/9, 128a/20, 128b/5, 128b/16, 128b/21, 129a/5, 129a/12, 129a/21, 129b/3, 129b/12, 129b/15, 129b/19, 130a/1, 130a/5, 130b/9, 130b/21, 131a/5, 131a/17, 131b/12, 131b/21, 132a/3, 132a/18, 132b/2, 132b/17, 133a/5, 133a/17, 133a/21, 133b/6, 133b/17, 133b/21, 134a/7, 134b/18, 135a/6, 135a/11, 135a/17, 135a/20, 135b/2, 136a/1, 136a/6, 136a/11, 136a/20, 136b/5, 136b/7, 136b/10, 136b/13, 136b/15, 137a/17, 137a/20, 137b/14, 137b/21, 138a/6,

138a/12, 138b/4, 138b/9, 138b/12, 139a/1, 139a/5, 139a/12, 139a/15, 139a/19, 140a/1, 140a/6, 140a/15, 140b/1, 140b/11, 140b/16, 140b/20, 141a/8, 141a/16, 141a/21, 141b/5, 142a/7, 142a/13, 142b/1, 142b/6, 142b/9, 142b/12, 142b/16, 143a/5, 143b/1, 143b/4, 143b/6, 143b/8, 143b/16, 144a/3, 144a/9, 144a/12, 144a/16, 144a/19, 144b/1, 144b/9, 144b/12, 144b/15, 144b/20, 145a/4, 145b/20, 146a/6, 146a/12, 146a/15, 146b/7, 146b/11, 146b/18, 146b/21, 147a/11, 147a/21, 147b/13, 147b/18, 148a/1, *ṭ*.-ından 5b/20, 101a/9, *ṭ*.-ları 5b/17, 50b/7, 143b/10, *ṭ*.-ı beled 5b/7, 5b/8, *mine* *ṭ*.-ı 1b/17.

ṭūlānī: (Ar.) Boyuna, uzunluğuna. *ṭ*.-dür 11b/4.

ṭulūʿ: (Ar.) Doğma, doğuş. *ṭ*. *ét*-. 50b/14, 101a/21.

tunc: Koyu kırmızı renkte olan, bakır, çinko ve kalay alaşımı, bronz. *t*.-dan 76a/7.

tūrān: (Far.) Türkler. 40b/1.

tūrp: (Far.) Turp [*Raphanus Sativus*]. *siyāh t*.-ı 50b/13.

tūrunc: (Far.) Turunç, narenc [Citrus Aurantium Amara]. 38b/21.

ṭūr: (Ar.) Dağ. *ṭ*.-ı *hārūn* 24a/9, *ṭ*.-ı *sinā* 24a/6, 30a/17, *ṭ*.-ı *ṭaberiyye* 24a/6, *ṭ*.-ı *zeytā* 24a/3, 24a/4, 24a/5.

ṭur-: 1. Durmak, var olmak. *ṭ*.-ur 82a/13. 2. Beklemek, dikilmek. *ṭ*.-ur 118a/6, *ṭ*.-sa 12a/21. 3. Yaşamak *ṭ*.-mağa 13a/19. 4. Kalmak *ṭ*.-maduğı 108b/5, *ṭ*.-up 26b/18, 111b/4, *ṭ*.-urlar 81a/8, *ṭ*.-sa 103b/4. 5. Bir yerde olmak, bulunmak. *bāzār ṭ*.-ur 50b/7, *bāzār ṭ*.-ur *idi* 91b/16. 6. –up eki almış fiil kök ve gövdelerinin sonuna gelerek süreklilik bildiren birleşik fiiller oluşturur. *aşılıp ṭ*.-ur 51b/15, 54b/5, *çıkmayup ṭ*.-urun 81b/13, *gözleyüp ṭ*.-urken 33a/21.

ṭut-: 1. Tutmak, başlamak. *ṭ*.-a 147a/5. 2. Başlatmak. *ṭ*.-mışlardur 4a/16, 63b/12, 63b/13, 3. Yakalamak, kavramak, ele geçirmek. *ṭ*.-dı 33b/2, *ṭ*.-up 23b/3.

ṭutıl-: Yakalamak, ele geçirmek, tutulmak. bkz. *ṭutıl*-. *ṭ*.-ur 23b/8, *ṭ*.-maz 23b/9.

ṭūṭī: (Ar.) Duda, papağan cinsinden taklit yapan bir kuş. *şarı ve ak ṭ*.-ler 79a/10.

ṭutul-: Yakalamak, ele geçirmek, tutulmak. bkz. *ṭutıl*-. *ṭ*.-ur 23b/9.

ṭuyūr: (Ar.) Kuşlar. *envā* *ṭ*.-ı 13a/21.

ṭuz: Tuz. *ṭ*.-dan 74a/14, *ṭ*.-lardan 74a/15, *ṭ*. *ṭağı* 58a/13.

tuzlu: Yapısında tuz bulunan. 31a/12, 140a/20, t.-dur 6b/7, 14a/19, 14b/5.

tuzlurak: Çok tuzlu. t.-dur 32b/11.

tüccār: (Ar.) Tacirler, satıcılar. 58a/3, 81a/7, 81a/9, 92b/2, 97b/18, 122b/9, 125a/13, t.-i 72b/6, t.-inun 66a/13, t.-un 31a/11, 81a/8, 91a/14, 100a/5, t.-i *‘aden* 121b/2, t.-i *yemen* 107a/18, *ma‘rifeti’t-t.-i baħrū’l-Muħiṭ* 2b/10.

türāb: (Ar.) Toprak. t.-i 69b/4, 133a/8, *medīne-i ‘azīme-i şahīhetü’t-t* 123a/2.

türbet: (Far.) Mezar. *ṭayyibetü’l-havā-yi ve’t-t* 68b/20.

türkīce: Genel Türk dili. 11b/13.

tüy: İnsan ve hayvan derisi üzerinde bulunan ince kıl. t.-i 101a/18, 101a/18.

U

u 1b/12, 1b/13, 2a/5, 2a/8, 2a/8, 2a/9, 2a/9, 2a/10, 2a/10, 2a/17, 2a/18, 2a/19, 58a/8, 65a/8, 72b/derkenar, 117b/18.

u‘cūbe: (Ar.) Pek acayip şey, garip, şaşılacak şey. u. idi 56b/13.

ucuzluk: Ucuz olma durumu. 26a/5, 33b/13, 35a/21, 36a/7, 36a/20, 39b/10, 44a/11, 102a/8, 110a/14, 111b/18, u.-dur 26b/10, 38b/4, 46b/8, 46b/19, 47b/16, 66a/12, u. ol- 23b/8, 59a/19, 71a/17, 74b/2, 86a/12, 96b/19, 98a/16.

uç: Bir şeyin başı, tepesi. u.-ında 85b/5, 129a/8, 138b/8.

uç-: Uçmak, (kuş, kanatlı böcek vb. için) hareketli kanatları yardımıylahavada düşmeden durmak, havada yol almak. u.-amaz 110a/2, u.-up 23b/2.

uçur-: Uçurmak, uçmak işini yaptırmak. u.-mayınca 111b/3.

‘ūd: (Ar.) 1. Ağaç odun. *‘ū.-ı kāmārī* 120a/10, *‘ū.-ı şanaḫī* 120a/10. 2. Öd ağacı 7a/1, 87b/15, 120a/9, *‘ū.-un* 99b/14, *envā‘-i ‘ū.* 87b/15.

ufak: Boyutları olağandan küçük. 130b/6.

ufk: (Ar.) Ufuk. u.-ı *istivā* 3b/15.

uğra-: Uğramak, bir yerin yanından yakınından, içinden geçmek. u.-duğda 113a/1, u.-duğı 19b/14, u.-maduğları 62a/2, u.-r 7a/5, 15a/11, 21a/2, 36a/8, 82a/10, u.-rlar 23b/18, 72b/10, u.-yup 6a/16, 8b/7, 8a/2, 9b/5, 9b/7, 10a/10, 10b/6, 11a/20, 11b/8, 15a/7, 15a/15, 15a/21, 15b/7, 15b/12, 16a/8, 16a/10, 16a/19, 16b/1, 16b/9, 16b/11, 16b/19,

16b/21, 17a/1, 17a/12, 17b/14, 18a/5, 18a/13, 18b/4, 19b/18, 19b/19, 20a/5, 20a/12, 20b/7, 20b/9, 20b/10, 20b/12, 20b/13, 21a/5, 21b/5, 24a/18, 25a/4, 25b/13, 64a/20, 65a/2, 74b/17, 108a/12.

uğurlan-: Çalınmak. u.-dı 145b/13, u.-sa 145b/13.

‘**ulemā:** (Ar.) Alimler. 6a/5, 14b/11, 21b/8, 22a/5, 34b/3, 48a/9, 61b/2, 84a/7, 97a/3, 97b/7, 133a/16, ‘u.-dan 31a/7, 72a/21, 78b/9, ‘u.-yı müteḳaddimīn 3b/19, ‘u.-yı *hey’et* 4a/10, *medīne-i kebīre-i keṣīretü’l-‘u. idi* 103b/14, *menba‘-i ‘u.* 142b/21.

ulu: Saygı duyulan büyük, yüce. u.-larından 41b/5.

ulu-: (köpek, kurt, çakal vb.) Uzun, iniltili, ağlar gibi bir ses çıkarmak. Ulumak u.-ması 32a/1.

‘**ulūm:** (Ar.) İlimler, bilgiler. 145b/4, 145b/5, ‘u.-ı *ḥikemiyye* 101a/2, *envā‘-i ‘u.* 145a/15.

‘**umd:** (Ar.) Herkesin güvendiği, itimadı olan kimse. *bī-ğayr-ı ‘u.* 1b/2.

‘**ummān:** (Ar.) Ulu, büyük, engin deniz; okyanus. 83b/16, ‘u.-dan 27b/12, *aḥḳāf-ı ‘u.* 27b/11, *baḥr-ı ‘u.-da* 89a/12.

un: Öğütülerek toz durumuna getirilmiş tahıl ve başka besin maddeleri. *birinc u.-ındandır* 102a/17.

unıdıl-: Unutulmak, unutmak işine konu olmak. u.-up 85b/21.

‘**unnāb:** (Ar.) Hünnap. 127a/8.

‘**unşul:** (Ar.) Adasoğanı [Urginea Maritima]. *ḥal-ı ‘u.* 119a/20.

unut-: Unutmak, aklında kalmamak, hatırlamamak. u.-dılar 114a/2.

ur-: 1. Takmak. u.-mayınca 33a/14. 2. Vurmak. u.-up 8b/18.

‘**urūc:** (Ar.) Yukarı çıkma, yükselme, ağma. ‘u. *ét-*. 55a/18.

uşbu‘: (Ar.) Parmak. u.-dur. 5a/11, 5a/11.

ustā: (<Far. ustād) Bir zanaatı gereği gibi öğrenmiş olan ve kendi başına yapabilen kimse. *u. ise* 101a/4.

uşlī: (Ar.) Asıllarıyla, kökleriyle ilgili. 18b/12, 44b/4.

‘**uṭārid:** (Ar.) Arzıtilek, Merkür. 3a/17, *felek-ı ‘u.* 3a/13.

‘**uyūn**: (Ar.) Pınarlar, kaynaklar. ‘*u.-i cāriyye* 51a/5, ‘*u.-i ceyhān* 16b/4, ‘*u.-i hārre* 102b/1.

uza-: Boylu boyunca yatmak, uzanmak. u.-dı 55b/2.

uzak: Gidilmesi çok süren, ötelerde bulunan, ırak, yakın karşıtı. 14b/14.

uzun: İki ucu arasında fazla uzaklık olan, kısa karşıtı. 4b/1, 4b/5, 4b/8, 4b/11, 4b/15, 4b/18, 5a/5, 5a/6, 5a/9, 11a/16, 21a/12, 28b/6, 39b/19, 50b/2, 62b/2, 92b/20, 97b/18, 98a/19, 139b/12, u.-ı 43b/18, 43b/19, 51a/14, 55a/15, 61a/7, 70b/7, 94a/8, 140a/19, 140a/20, 145a/10, 145a/13.

uzunluk(ğ): Bir şeyin bir uçtan öbür uca kadar olan uzaklığı. u.-ı 4b/2, 4b/5, 4b/8, 4b/11, 4b/16, 4b/19, 5a/1, 6b/14, 8b/2, 10a/11, 11a/7, 11a/10, 11b/11, 12a/13, 13a/6, 13a/11, 13a/12, 14a/3, 14a/15, 14a/19, 14b/2, 21b/15, 22b/8, 23a/13, 25b/2, 33b/10, 35a/15, 36b/11, 39a/17, 39b/5, 45b/13, 62a/18, 63a/19, 75b/4, 77b/1, 80b/4, 82a/11, 87a/7, 89a/12, 99a/2, 99b/13, 123b/9, 134b/11, 146b/16.

Ü

ü: (Far.) Ve 1b/11, 2a/2, 2a/9, 2a/10, 2a/20, 3b/11, 19a/8, 31b/16, 32b/1, 33b/2, 48a/20, 81a/6, 81a/8, 92b/1, 108a/15, 108a/15, 108a/15, 115a/19, 119a/16, 145b/2.

üç: Üç. 3b/19, 5a/10, 7a/19, 11b/20, 13a/11, 13b/10, 13b/12, 16a/15, 16a/16, 16b/3, 16b/7, 18b/18, 19a/15, 22b/7, 23b/21, 25b/6, 28a/4, 29b/9, 30a/2, 32b/17, 35b/11, 36b/16, 36b/17, 37a/6, 37b/5, 37b/6, 38a/11, 40a/18, 41a/7, 43b/8, 45b/19, 47a/11, 52a/15, 58b/4, 60b/17, 68b/18, 72b/19, 73a/11, 73a/16, 73b/14, 75a/6, 75a/9, 78b/19, 79a/20, 82a/14, 82b/16, 84a/14, 86b/7, 88a/6, 90b/10, 91a/3, 91b/6, 97b/3, 98a/7, 99a/6, 102a/19, 103a/11, 105b/19, 106b/15, 107b/1, 108a/6, 108b/1, 108b/12, 109b/6, 112b/4, 112b/11, 118b/19, 119b/10, 120a/4, 121a/1, 124a/6, 129a/8, 132a/11, 133a/10, 133b/10, 136a/4, 136a/9, 137b/18, 138b/3, 146a/20, 147a/18, ü.-den 37b/7.

üç bin: Üç bin. 92b/2.

üç bin yüz dört: Üç bin yüz dört. 4b/5.

üçer: Üç sayısının üleştirme sıfatı. 37a/14.

üçünci: Üç sayısının sıra sayı sıfatı. 5a/17, 6a/6, 14b/16, 81b/16, 116b/21, ü.-si 19a/1, 64a/11, 94a/6, ü.-sine 20a/8.

üç yüz: Üç yüz. 25b/1, 34a/1, 100b/11, 101a/10, 106b/21, 121a/19, ü.-den 39b/6, 78b/12, 82b/10.

üç yüz altmış: Üç yüz altmış. 20a/13, 75a/15.

üç yüz elli: Üç yüz elli. 36b/12.

üç yüz elli tokuz: Üç yüz elli dokuz. ü.-ında 113b/18.

üç yüz on: Üç yüz on. 15b/4.

üç yüz on beş: Üç yüz on beş. ü.-inde 133b/16, 138b/7.

üç yüz on sekiz: Üç yüz on sekiz. 143a/9.

ümem: (Ar.) Ümmetler. *ce mi*^c-i ü. 134a/21, *hükemā-yı ü.* 81a/19.

ümerā: (Ar.) Emirler, beyler. 28a/7, ekber-i ü.-sı 104b/11.

ümmet: (Ar.) Bir dilde konuşan insanların hepsi. 44a/3, ü.-ler 22b/17, *ü.-i 'azīme* 11b/1, 81a/1.

üslüb: (Ar.) Yol, biçim, usul. 73a/16,

üst: 1. Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, fevk. ü.-i 59a/8, 69b/6, ü.-inde 13b/14, 17a/1, 18a/15, 18b/8, 44a/14, 65a/2. 2. Öte, arka. ü.-inde 111b/1, 115b/3.

üstād: (Far.) Muallim, öğretmen, usta, sanatkar. 56a/6, ü.-ları 129a/20.

ütrüc: (Ar.) Ağaç kavunu. 38b/21, 51a/15, ü.-i 66a/12.

üzer+: ü.-e 3a/6, 23a/19, 34a/12, 54b/20, 73a/17, 81a/15, 86a/6, 125b/8, 135b/20, 145a/16, ü.-edür 55a/3, 57b/15, 136a/1, ü.-inde 3b/9, 3b/13, 6a/9, 11b/19, 14a/5, 17b/2, 17b/5, 18b/9, 19b/10, 20a/10, 21b/18, 24b/9, 25b/15, 28b/6, 28b/14, 31a/19, 34a/6, 38a/16, 38b/16, 39a/9, 43a/6, 45a/16, 46b/5, 47a/4, 52b/1, 50b/2, 50b/6, 54a/7, 54a/11, 54a/13, 55a/17, 59a/8, 59a/13, 59b/19, 61a/21, 61b/9, 61b/11, 63a/8, 63b/17, 64a/1, 64b/11, 64b/17, 65a/5, 67a/17, 67b/19, 68a/1, 68a/6, 68a/10, 68a/19, 68b/14, 69a/4, 69b/4, 69b/6, 69a/19, 71a/20, 77b/15, 79a/14, 79b/8, 82a/10, 82a/21, 87a/17, 84b/21, 86a/18, 87b/13, 88a/10, 88b/9, 89a/20, 91a/3, 92a/17, 92b/21, 95a/14, 95b/18, 96a/9, 96a/21, 97a/18, 101b/20, 102a/2, 102b/1, 105a/18, 105b/15, 106b/1, 106b/10, 106b/15, 106b/19, 109a/4, 108a/16, 110a/11, 110b/2, 110b/18, 111b/4, 112a/5, 113a/20, 113b/5, 118a/1, 118b/14, 118b/17, 119b/17, 120a/1, 123b/19, 124a/11, 126b/3, 126b/21, 127a/6, 128b/18, 129b/2, 129b/14, 129b/18,

130a/16, 130a/16, 131b/11, 132a/17, 134b/13, 136b/6, 138a/19, 139a/1, 140a/18, 141a/1, 142a/12, 142a/17, 142b/8, 143a/12, 143a/20, 143b/6, 144a/7, 144a/8, 145b/19, ü.-indedür 19b/8, 38a/15, 49a/2, 49a/11, 55a/19, 77b/18, 81a/5, 88b/4, 89a/9, ü.-indeki 15a/6, ü.-inden 6b/9, 6b/21, 7a/13, 14b/15, 22b/9, 24b/14, 29a/20, 32b/7, 36b/7, 38a/19, 63b/19, 64a/17, 86b/16, 90a/1, 98a/10, 103b/20, 110a/1, 112b/17, 147b/4, ü.-indendür 64a/19, ü.-ine 3a/3, 3b/11, 7b/18, 14a/11, 24a/6, 24a/16, 25b/10, 25b/16, 27a/7, 27b/12, 29b/14, 33b/21, 33b/21, 41b/9, 43a/13, 48b/7, 49a/12, 49b/7, 49b/14, 50a/10, 50b/17, 54b/16, 54b/18, 54b/18, 55a/3, 55b/7, 69b/12, 72b/18, 73a/17, 77b/7, 81b/13, 82a/14, 82a/20, 99a/6, 108a/17, 109a/6, 111b/2, 115b/11, 115b/12, 135b/4, 135b/16, 135b/21, 141b/15, 141b/18, 145b/9, ü.-inedür 19a/20, 39b/7, 55a/10, 56a/15, ü.-lerinde 145a/14, 145b/5, ü.-lerine 81a/14, 81b/7, 87b/14, *ü.-e ol-*. 59a/8.

üzüm: Asmanın taze veya kuru olarak yenilen ve salkım durumunda olan meyvesi. 39a/21, 50b/12, 56b/7, 75a/18, 103b/10.

V

vādī: (Ar.) İki dağ arasındaki uzun çukur, dere. 48a/15, 124a/8, v.-de 48a/16, 87a/17, 124a/8, 135b/7, v.-dür 27b/11, 48b/21, 105a/20, 147a/7, v.-lerinde 71a/14, v.-nüñ 15b/21, 71b/14, 106a/13, 137b/19, v.-sinüñ 125a/3, v.-ye 74a/9, v.-i'l-*asl* 63b/3, v.-ü'l-*hicār* 110b/14, v.-i *ken'ān* 43a/15, v.-i'l-*ḡurā* 51b/16, 66b/14, v.-i *merv* 116a/15, v.-i'n-*nesā* 48a/16, v.-i's-*selām* "dicle" 49b/11, v.-i *soğd* 89b/18, v.-i *soğd-ı semerḡand* 88b/16, v.-i *ṣāṣ* 40b/7, v.-i *yemāme* 119a/11.

vāfir: (Ar.) Çok, bol. bkz. vāfiret. 32a/3, 37a/13, 38b/11, 47a/11, 47a/20, 60a/9, 61a/17, 63a/13, 64b/11, 70a/3, 73a/1, 78a/8, 86b/18, 88a/2, 89b/13, 106b/11, 128b/14, 129b/19, 138a/14, 139b/12, v.-dür 38b/5, 48a/6, 66a/9, 103b/10, 127b/1, 146a/14, v. *ol-*. 131b/15.

vāfiret: (Ar.) Çok, bol. bkz. vāfir. v.- *ü'l-felāt* 63b/2, v.-i'l- *ḡallāt* 56b/5, 56b/16, 57b/5, 60b/15, 65a/15, 75a/10, 86b/10, 88b/2, 93a/11, v.-ü'l-*ḡayrāt* 110b/21, v.-ü't-*temrāt* 86a/12, v.-ü'l-*zürū'* 75b/2.

vāhidet: (Ar.) Yalnızlık, teklik, birlik. *nefs-i v.-den*. 1b/6.

vahşī: (Ar.) Yabani, insandan kaçan. *ḡimār-ı v.* 38a/20.

vahy: (Ar.) Bir fikrin veya bir emrin Allah tarafından bir peygambere bildirmesi. 145b/2.

vaka': (Ar.) Olup geçen şey hadise, olay. 148a/12.

vakı' a: (Ar.) Olmuş bir iş, gerçek. 68a/7, 68a/15, *v.-i 'azıme* 142a/21.

vakf: (Ar.) Bağlama. *v.-dur* 147b/13.

vâki': (Ar.) Vuku bulan, olan. *v. ol-*. 3b/13, 4a/11, 5b/11, 5b/12, 6b/15, 6b/17, 7b/2, 15b/10, 17b/8, 19a/17, 41b/2, 47a/3, 54b/4, 57a/14, 57a/15, 78b/6, 109a/16, 110a/12, 111b/10, 113a/8, 114b/16, 115b/19, 116b/16, 117b/7, 119a/6, 119a/7, 141b/16, 143a/10, 147b/9.

vakt: (Ar.) Vakit, zaman. 57b/21, *v.-in* 3b/7, 3b/11, 9a/10, 23a/4, 29b/7, 29b/9, 32a/5, 35a/6, 46b/2, 49a/5, 55a/20, 55b/4, 66a/2, 81b/14, 101a/1, 101a/19, 106a/3, 110a/9, 126b/8, *v.-ini* 50b/18, *v.-leri* 50b/16, *vakti'z-zuhri* 148a/12.

vâli: (Ar.) Bir vilayeti idare eden en büyük memur. *v.-lerinüj* 51a/9, *v. ol-*.141b/17, *v.-i ermeniyye* 131b/5, *v.-i 'irāk idi* 118a/19.

vâlide: (Ar.) Doğuran, ana. *v.-si* 26b/17, 26b/19, 54b/16, 81b/9, *v.-sinüj* 81b/10.

var: Mevcut, evrende veya düşüncede yer alan, yok karşıtı. 12a/16, 35a/21, 109b/18, *v.-dur* 3b/5, 3b/16, 4b/4, 4b/7, 4b/10, 4b/13, 4b/17, 4b/20, 5a/2, 5a/7, 5a/9, 5a/14, 6b/16, 7a/2, 7a/5, 7a/10, 7a/18, 7a/19, 9a/21, 9b/6, 10a/12, 10b/9, 10b/14, 10b/16, 10b/18, 11a/5, 11a/10, 11a/12, 11a/15, 11b/12, 11b/15, 12a/6, 12a/8, 12a/12, 12a/13, 12a/18, 12b/15, 12b/16, 12b/20, 13a/4, 13a/10, 13a/13, 13a/14, 13a/18, 13a/20, 13b/4, 13b/5, 13b/7, 14a/5, 14a/14, 14a/16, 14b/3, 14b/9, 15a/2, 15b/5, 18b/9, 18b/19, 18b/20, 19b/15, 20a/10, 20a/13, 20b/15, 21b/3, 21a/5, 21a/9, 21a/13, 22b/15, 22b/16, 22b/17, 23a/20, 23a/21, 23b/11, 23b/12, 23b/14, 24b/15, 25a/10, 25a/10, 25a/19, 25a/21, 25b/1, 25b/3, 25b/9, 26a/6, 26a/11, 26a/20, 27b/4, 27b/6, 27b/9, 27b/21, 28a/4, 28b/6, 28b/14, 28b/15, 29a/1, 29a/19, 29b/6, 30b/12, 31a/20, 31b/15, 32a/1, 32a/14, 32b/9, 32b/10, 32b/11, 32b/15, 33b/14, 33b/14, 34a/4, 34a/16, 34b/10, 35a/3, 35a/4, 35a/5, 35a/15, 35a/20, 35a/21, 35b/5, 36a/8, 36a/21, 36b/6, 36b/13, 37a/1, 37a/2, 37a/14, 37a/15, 37b/8, 37b/12, 37b/12, 38a/1, 38a/2, 38a/8, 38a/11, 38b/9, 38b/9, 38b/10, 38b/12, 38b/13, 38b/17, 38b/17, 38b/20, 38b/21, 39a/10, 39a/19, 39a/21, 39b/6, 39b/10, 39b/19, 40a/3, 40a/7, 40a/13, 40b/5, 40b/6, 40b/6, 40b/7, 41a/8, 41a/10, 41a/20, 41b/16, 41b/19, 42a/20, 42b/10, 43a/11, 43a/14, 43a/20, 43a/21, 43a/21, 43b/6, 43b/7, 43b/7, 43b/19, 44a/9, 44a/15, 44a/15, 44b/5, 45b/11, 45b/13, 46a/15, 46a/19, 46b/5, 46b/7, 46b/8, 46b/9, 47a/4, 47a/5,

47a/6, 47a/11, 47a/12, 47b/4, 47b/17, 48a/15, 48a/16, 48a/17, 48b/3, 48b/12, 49a/11, 49a/12, 49a/13, 49a/17, 49b/21, 50a/1, 50a/8, 50b/4, 50b/5, 50b/6, 51a/5, 51b/14, 51a/15, 51a/16, 52a/10, 52a/16, 52b/19, 53a/3, 53a/5, 53a/6, 53b/5, 53b/6, 53b/7, 53b/17, 53b/18, 54a/5, 54a/20, 54b/5, 55a/14, 55a/17, 55a/18, 55b/18, 55b/18, 55b/19, 56a/10, 56a/21, 57a/20, 57b/18, 57b/19, 58a/3, 58a/11, 58a/12, 58a/13, 58a/16, 58b/6, 58b/18, 59a/9, 59a/13, 59b/15, 59b/20, 60a/4, 60a/6, 60a/12, 60b/2, 60b/6, 60b/7, 60b/10, 60b/11, 61a/8, 62b/3, 63b/3, 63b/4, 64a/19, 64b/11, 65a/9, 66a/6, 66a/18, 66b/4, 66b/9, 66b/18, 67a/18, 67b/3, 67b/4, 67b/7, 67b/9, 68b/14, 69a/18, 69b/4, 68b/14, 69a/20, 69b/11, 69b/11, 70a/15, 70a/16, 70a/19, 71b/20, 72b/18, 74a/13, 74a/13, 74a/14, 74a/16, 74b/16, 75a/13, 75a/14, 75a/16, 77b/16, 78a/8, 78b/2, 79a/10, 79a/11, 79a/6, 79b/8, 81a/6, 82a/10, 82a/10, 82a/11, 82a/13, 82a/18, 82a/21, 82b/1, 82b/11, 83b/3, 83b/3, 83b/8, 85a/16, 85a/17, 86a/16, 86a/17, 86a/19, 87a/9, 87a/9, 87b/10, 87b/13, 87b/16, 87b/17, 88a/7, 88b/3, 89a/15, 89b/20, 90b/7, 90b/19, 91a/11, 91b/8, 91b/15, 91b/20, 92a/17, 92b/13, 92b/21, 93a/1, 93a/5, 93a/15, 93a/17, 93a/18, 93b/2, 93b/4, 93b/5, 93b/9, 93b/20, 94a/18, 94b/1, 95a/14, 96a/5, 96b/1, 96b/3, 97a/17, 97a/18, 98a/1, 98a/3, 98a/19, 98b/11, 99a/4, 99a/6, 99a/7, 99a/9, 99a/9, 99a/11, 99a/17, 99a/19, 99a/21, 99b/10, 99b/14, 100a/16, 100a/21, 120b/11, 120b/13, 121a/20, 121b/6, 121b/17, 122a/1, 122b/1, 122b/10, 123a/9, 123a/21, 123b/6, 123b/9, 124a/7, 124a/8, 124b/18, 125a/7, 125b/12, 125b/17, 126a/8, 126b/6, 126b/18, 126b/21, 127a/3, 128a/6, 128a/9, 128b/3, 129b/3, 131b/7, 135b/9, 147a/18, v. idi 33a/20, 34a/8, 39a/6, 40a/18, 40b/14, 45a/21, 49a/19, 106a/2, 111a/18, 113a/5, 116b/18, 120a/21, 120b/9, 122a/12, 51a/19, 56b/12, 56b/13, 76a/5, 85b/1, 100a/10, 100a/11, 101a/10, 101a/13, 101a/18, 101a/20, 101b/3, 101b/9, 101b/13, 102b/19, 103a/17, 104a/2, 104a/3, 104b/13, 104b/18, 105a/20, 105b/3, 106a/5, 106a/17, 106a/18, 106b/6, 106b/7, 106b/13, 106b/16, 107a/8, 107a/9, 107a/10, 107b/3, 107b/3, 107b/7, 107b/7, 107b/13, 107b/18, 107b/19, 107b/20, 108a/1, 108a/16, 108a/16, 108b/2, 108b/3, 109a/4, 109a/7, 109a/14, 109b/11, 109b/19, 109b/21, 110a/2, 110a/12, 110a/14, 110a/20, 110b/8, 110b/14, 111a/5, 111a/7, 112a/2, 112a/3, 112b/6, 112b/9, 113a/20, 114a/13, 114a/15, 114a/16, 114b/3, 115a/17, 115a/17, 115b/4, 116b/3, 117b/11, 117b/16, 118a/3, 118a/4, 119a/9, 119a/17, 119b/13, 120a/14, 131a/13, 131a/20, 131b/20, 132a/14, 132b/1, 132b/2, 133a/10, 133a/9, 136a/15, 136a/16, 136a/20, 136b/7, 136b/15, 137a/5, 137b/14, 137b/20, 138a/18, 138a/20, 138b/9,

139a/4, 139a/9, 139a/9, 140a/19, 140a/20, 141a/2, 141a/10, 141a/13, 141b/9, 142a/13, 143a/20, 143b/6, 143b/13, 144a/7, 144a/8, 144a/9, 145a/3, 145a/9, 145a/18, 145b/12, 146b/7, 146b/18, 147a/4, 147b/5, 147b/13, 147b/15, v. mı dur 3b/21, 4a/4, 46a/15, v. *o/-*. 57a/6.

var-: 1. Varmak, erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak. v.-dı 19a/7, v.-dılar 100b/9, v.-duğı 8b/20, 22a/10, 22a/15, v.-duğda 15a/12, 17a/18, 46a/16, v.-duğları 141a/4, v.-ımadum 46a/4, v.-ımaz 110a/1, v.-ınca 4a/7, 7b/16, 7b/17, 7b/18, 9a/4, 10a/18, 11a/7, 11a/9, 11a/10, 23a/6, 27b/12, 28a/17, 35a/16, 35a/17, 38a/16, 38a/17, 38a/19, 40b/8, 43a/15, 43a/16, 44b/7, 51a/18, 63b/18, 63b/21, 68a/10, 73b/8, 77b/8, 83a/7, 88b/17, 93b/13, 98a/19, 101b/1, 105a/10, 108b/9, 108b/10, 108b/12, 111a/4, 128b/9, 136b/10, 147b/3, 147b/4, v.-incadur 64a/13, 98b/17, 108b/14, 108b/15, 109b/3, 111b/3, 111b/16, 111b/17, 121b/10, v.-incaya 109b/3, v.-mağ 86b/18, v.-mamışdur 21b/17, v.-masını 55a/8, v.-mayalar 55a/7, v.-mayup 22b/3, v.-mişdur 63b/15, 63b/20, v.-salar 81a/7, v.-up 6b/3, 7a/16, 8a/3, 8a/11, 9b/14, 10a/2, 10a/20, 10b/21, 15a/13, 16a/2, 16a/12, 23b/15, 53a/20, 64a/3, 64a/20, 64a/5, 111b/3 v.-ur 7a/14, 7a/15, 7a/17, 7b/5, 8a/4, 8a/10, 8a/11, 8b/8, 9b/2, 9b/3, 9b/5, 9b/9, 9b/10, 9b/11, 9b/16, 9b/19, 10a/2, 10a/5, 10a/7, 10a/8, 10a/17, 10b/11, 10b/11, 10b/17, 10b/19, 10b/20, 10b/21, 11a/2, 11a/3, 11a/21, 11b/9, 15a/10, 16a/9, 17b/20, 17b/21, 18a/1, 18a/2, 18a/2, 18a/3, 18a/4, 18a/5, 18a/6, 18a/6, 18a/7, 18b/3, 20b/1, 20b/4, 20b/4, 20b/5, 24b/17, 24b/20, 25a/1, 25a/2, 25a/5, 25a/6, 25b/2, 28b/15, 43a/5, 47a/8, 53a/21, 57a/17, 63a/7, 63a/8, 63a/10, 64a/7, 64a/10, 64b/1, 64b/2, 98a/4, 103b/20, 128a/7, 134b/5, 134b/6, 134b/7, 134b/9. 2. Belli bir duruma veya düzeye gelmek. v.-ınca 108b/5, v.-madın 108b/4.

varıl-: Varılmak, herhangi bir yere ulaşılmak. v.-ur 7a/6.

vārid: (Ar.) Erişen. v.-ini 9a/11, v. *o/-*. 138b/15.

vāriş: (Ar.) Kendine miras düşen, mirasçı. v.-leri 101a/17.

vārōş: (Mac.) Şehrin kenar mahalleleri, kale harici. v.-ı 53a/5.

vasat: (Ar.) Orta iki şeyin arası. 90b/9, v.-ı 13b/6, v.-ıdur 63b/16, v.-ında 77a/5, 108a/15, 110a/12, 122a/4, 132b/1, 136a/10, 136b/15, 143b/16, v.-ındadur 88a/15, 131a/14, 135b/8, v.-ı *furāt* 104a/15, v.-ı *medīne* 74a/13, 82a/9, 92b/13, 120a/12.

vaşf: (Ar.) Nitelik, bir kimsenin veya şeyin durumunu, anlatarak tarif etme. *v. olun-* 55a/13.

vâşıl: (Ar.) Erişen, ulaşan, kavuşan. *v. ol-* 13b/21, 15a/14, 17b/19, 20a/6, 52b/4, 52b/5, 53a/21, 72b/7, 119a/6, *v. u nâzil ol-* 2a/10.

vâsıta: (Ar.) Aracı, arada bulunan, araya giren. *v.-i 'afv* 2a/2.

vâsi': (Ar.) Geniş, açık, enli, bol. 37b/1, 75b/3.

vâsi' a: (Ar.) Geniş. *v.-dur* 88a/11, *ıklîm-i v.-dur* 57b/13, *nâhiye-i v.-dur* 135b/2.

vaşiyet: (Ar.) Bir kimsenin öldükten sonra yapılmasını istediği şey. *v.-i* 55b/6, *v. ét-* 19a/1, *v. ey/e-* 55b/3.

vaşl: (Ar.) Ulaştırma, birleştirme, ulaşma, birleşme. *v. ét-* 138a/5.

vaşak: (<Far. vişāk) Vaşak [Lynx Lynx]. 81a/11.

vaţan: (Ar.) Yurt. *v.-larından* 134a/15.

vaz': (Ar.) Koyma , konulma. *v.-ında* 79a/18, *v. ét-* 33b/7, 141b/15, *v. ey/e-* 88a/12, *v. olun-* 8a/7.

ve: (Ar.) Dahı, de, hem, ile. 1b/3, 1b/5, 1b/7, 1b/9, 1b/10, 1b/12, 1b/15, 1b/15, 1b/16, 2a/1, 2a/1, 2a/2, 2a/3, 2a/4, 2a/4, 2a/8, 2a/8, 2a/8, 2a/9, 2a/9, 2a/12, 2a/14, 2a/14, 2a/20, 2b/4, 2b/7, 3a/3, 3a/6, 3a/6, 3a/15, 3a/17, 3a/17, 3a/18, 3a/19, 3a/19, 3a/20, 3b/3, 3b/5, 3b/5, 3b/13, 3b/17, 3b/17, 4a/3, 4a/14, 4a/21, 4b/2, 4b/3, 4b/3, 4b/4, 4b/4, 4b/6, 4b/7, 4b/9, 4b/10, 4b/11, 4b/13, 4b/13, 4b/14, 4b/14, 4b/15, 4b/15, 4b/17, 4b/17, 4b/20, 5a/2, 5a/2, 5a/2, 5a/2, 5a/6, 5a/6, 5a/9, 5a/10, 5a/11, 5a/11, 5a/12, 5a/12, 5a/15, 5b/1, 5b/1, 5b/2, 5b/4, 5b/7, 5b/7, 5b/16, 5b/17, 5b/19, 6a/1, 6a/11, 6a/11, 6a/13, 6a/13, 6a/14, 6a/14, 6a/14, 6a/14, 6a/16, 6a/19, 6a/19, 6a/20, 6a/21, 6b/1, 6b/6, 6b/7, 6b/7, 6b/8, 6b/9, 6b/18, 6b/20, 7a/1, 7a/2, 7a/5, 7a/5, 7a/6, 7a/8, 7a/8, 7a/10, 7a/13, 7a/14, 7a/15, 7a/15, 7a/16, 7a/17, 7a/18, 7a/19, 7a/20, 7b/1, 7b/1, 7b/1, 7b/2, 7b/2, 7b/2, 7b/4, 7b/5, 7b/5, 7b/7, 7b/11, 7b/12, 7b/13, 7b/14, 7b/15, 8a/1, 8a/2, 8a/2, 8a/4, 8a/6, 8a/6, 8a/7, 8a/7, 8a/9, 8a/11, 8a/14, 8a/14, 8a/16, 8a/21, 8b/2, 8b/3, 8b/6, 8b/12, 9a/9, 9a/13, 9a/15, 9a/15, 9a/16, 9a/17, 9b/2, 9b/2, 9b/3, 9b/3, 9b/4, 9b/9, 9b/10, 9b/11, 9b/14, 9b/15, 9b/17, 9b/18, 9a/18, 10a/1, 10a/1, 10a/2, 10a/7, 10a/8, 10a/9, 10a/9, 10a/10, 10a/11, 10a/11, 10a/13, 10a/15, 10a/16, 10a/19, 10a/20, 10a/21, 10a/21, 10b/1, 10b/2, 10b/2, 10b/3, 10b/5, 10b/6,

10b/7, 10b/10, 10b/11, 10b/14, 10b/15, 10b/15, 10b/19, 10b/20, 10b/21, 11a/2, 11a/6, 11a/8, 11a/8, 11a/10, 11a/14, 11a/15, 11a/20, 11a/21, 11b/2, 11b/3, 11b/3, 11b/3, 11b/4, 11b/7, 11b/8, 11b/8, 11b/10, 11b/12, 11b/13, 11b/16, 11b/18, 12a/1, 12a/1, 12a/2, 12a/8, 12a/8, 12a/9, 12a/11, 12a/12, 12a/12, 12a/13, 12a/15, 12a/16, 12a/17, 12a/17, 12a/17, 12a/19, 12a/21, 12a/21, 12b/1, 12b/2, 12b/3, 12b/4, 12b/5, 12b/6, 12b/9, 12b/10, 12b/10, 12b/11, 12b/11, 12b/12, 12b/13, 12b/14, 12b/15, 12b/17, 12b/18, 12b/20, 12b/20, 12b/21, 13a/1, 13a/1, 13a/3, 13a/3, 13a/3, 13b/4, 13b/5, 13b/6, 13b/6, 13b/7, 13b/8, 13b/8, 13a/9, 13a/10, 13a/10, 13a/12, 13a/14, 13a/15, 13a/18, 13a/19, 13a/19, 13a/20, 13a/21, 13b/1, 13b/10, 13b/11, 13b/11, 13b/15, 13b/15, 13b/16, 13b/17, 13b/18, 13b/20, 13b/21, 14a/1, 14a/4, 14a/4, 14a/5, 14a/8, 14a/8, 14a/9, 14a/16, 14a/17, 14a/19, 14a/19, 14a/20, 14a/20, 14b/1, 14b/2, 14b/3, 14b/5, 14b/5, 14b/6, 14b/6, 14b/7, 14b/7, 14b/7, 14b/8, 14b/10, 14b/10, 15a/4, 15a/8, 15a/9, 15a/10, 15a/10, 15a/16, 15a/19, 15b/1, 15b/1, 15b/3, 15b/8, 15b/10, 15b/13, 15b/13, 15b/16, 15b/16, 15b/16, 16b/1, 16a/2, 16a/3, 16a/4, 16a/10, 16a/11, 16a/14, 16a/17, 16a/17, 16a/17, 16a/18, 16a/18, 16a/20, 16a/20, 16a/20, 16a/21, 16a/21, 16b/4, 16b/7, 16b/15, 16b/16, 16b/17, 16b/17, 16b/18, 16b/18, 16b/18, 16b/18, 16b/18, 16b/18, 16b/20, 17a/2, 17a/2, 17a/2, 17a/3, 17a/4, 17a/4, 17a/4, 17a/4, 17a/4, 17a/6, 17a/6, 17a/6, 17a/7, 17a/7, 17a/9, 17a/9, 17a/10, 17a/10, 17a/21, 17b/2, 17b/4, 17b/6, 17b/7, 17b/7, 17b/11, 17b/17, 17b/18, 17b/21, 18a/3, 18a/4, 18a/5, 18a/6, 18a/8, 18a/11, 18a/12, 18a/12, 18a/12, 18a/14, 18a/16, 18a/17, 18a/17, 18a/19, 18b/1, 18b/1, 18b/1, 18b/1, 18b/4, 18b/5, 18b/7, 18b/7, 18b/7, 18b/8, 18b/9, 18b/9, 18b/10, 18b/15, 19a/10, 19a/15, 19a/15, 19a/16, 19a/18, 19b/1, 19b/2, 19b/2, 19b/6, 19b/6, 19b/6, 19b/7, 19b/10, 19b/10, 19b/13, 19b/13, 19b/13, 19b/13, 19b/14, 19b/16, 19b/16, 19b/20, 19b/20, 19b/20, 20a/2, 20a/2, 20a/2, 20a/3, 20a/4, 20a/4, 20a/4, 20a/4, 20a/5, 20a/14, 20a/14, 20a/16, 20a/16, 20a/21, 20b/3, 20b/3, 20b/4, 20b/4, 20b/5, 20b/5, 20b/5, 20b/6, 20b/9, 20b/10, 20b/12, 20b/14, 20b/15, 20b/17, 20b/17, 20b/18, 20b/18, 20b/20, 20b/21, 21a/2, 21a/2, 21a/4, 21a/11, 21a/12, 21a/13, 21a/13, 21a/17, 21a/17, 21a/18, 21a/21, 21a/21, 21b/2, 21b/3, 21b/4, 21b/5, 21b/6, 21b/6, 21b/7, 21b/8, 21b/11, 21b/12, 21b/12, 21b/14, 22a/3, 22a/6, 22a/7, 22a/9, 22a/20, 22b/5, 22b/5, 22b/5, 22b/7, 22b/9, 22b/9, 22b/10, 22b/12, 22b/17, 23a/5, 23a/7, 23a/12, 23a/12, 23a/17, 23a/21, 23b/12, 23b/14, 23b/16, 23b/18, 23b/18, 23b/19, 23b/19, 23b/20, 23b/20, 23b/21, 24a/1, 24a/1, 24a/1, 24a/4, 24a/6, 24a/8, 24a/8, 24a/11, 24a/11,

24a/15, 24a/15, 24a/15, 24a/16, 24a/17, 24a/17, 24a/17, 24a/17, 24a/17, 24a/19, 24a/19, 24a/19, 24a/19, 24a/21, 24a/21, 24a/21, 24b/2, 24b/2, 24b/2, 24b/3, 24b/3, 24b/3, 24b/4, 24b/4, 24b/4, 24b/7, 24b/7, 24b/8, 24b/12, 24b/18, 24b/20, 25a/2, 25a/6, 25a/10, 25a/10, 25a/11, 25a/12, 25a/13, 25a/13, 25a/14, 25a/16, 25a/17, 25a/17, 25a/20, 25a/20, 25b/3, 25b/5, 25b/7, 25b/7, 25b/9, 25b/10, 25b/13, 25b/14, 25b/14, 25b/14, 25b/15, 25b/18, 25b/18, 25b/19, 25b/19, 25b/19, 25b/19, 25b/20, 26a/2, 26a/2, 26a/10, 26a/12, 26a/13, 26a/13, 26a/14, 26a/14, 26a/14, 26a/14, 26a/15, 26a/17, 26a/17, 26a/20, 26a/21, 26a/21, 26a/21, 26a/21, 26b/1, 26b/4, 26b/4, 26b/4, 26a/4, 26a/5, 26a/5, 26a/7, 26a/7, 26a/9, 26b/8, 26b/8, 26b/8, 26b/10, 26b/10, 26b/10, 26b/12, 26b/12, 26b/13, 27a/1, 27a/1, 27a/1, 27a/1, 27a/2, 27a/3, 27a/4, 27a/5, 27a/5, 27a/6, 27a/6, 27a/6, 27a/6, 27a/8, 27a/8, 27a/8, 27a/10, 27a/11, 27a/13, 27a/13, 27a/13, 27a/15, 27a/16, 27a/17, 27a/17, 27a/18, 27a/18, 27a/18, 27a/19, 27a/21, 27a/21, 27a/21, 27a/21, 27b/2, 27b/2, 27b/2, 27b/3, 27b/3, 27b/8, 27b/9, 27b/12, 27b/15, 27b/15, 27b/15, 27b/16, 27b/19, 27b/19, 27b/19, 27b/19, 27b/21, 28a/2, 28a/2, 28a/2, 28a/2, 28a/4, 28a/5, 28a/5, 28a/7, 28a/8, 28a/8, 28a/10, 28a/10, 28a/11, 28a/11, 28a/11, 28a/11, 28a/11, 28a/12, 28a/12, 28a/13, 28a/15, 28a/16, 28a/17, 28a/18, 28a/19, 28a/19, 28a/19, 28a/20, 28a/21, 28a/21, 28a/21, 28b/2, 28b/3, 28b/3, 28b/3, 28b/5, 28b/8, 28b/8, 28b/8, 28b/9, 28b/9, 28b/11, 28b/11, 28b/11, 28b/12, 28b/12, 28b/13, 28b/14, 28b/15, 28b/17, 28b/17, 28b/17, 28b/18, 28b/18, 28b/20, 28b/20, 28b/21, 28b/21, 28b/21, 29a/3, 29a/3, 29a/3, 29a/4, 29a/4, 29a/6, 29a/7, 29a/7, 29a/7, 29a/9, 29a/9, 29a/9, 29a/10, 29a/11, 29a/13, 29a/13, 29a/14, 29a/14, 29a/14, 29a/17, 29a/18, 29b/1, 29b/1, 29b/1, 29b/1, 29b/2, 29b/2, 29b/4, 29b/5, 29b/6, 29b/10, 29b/14, 29b/15, 29b/16, 29b/16, 29b/16, 29b/16, 29b/16, 29b/17, 29b/18, 29b/20, 29b/21, 30a/1, 30a/1, 30a/5, 30a/6, 30a/6, 30a/7, 30a/7, 30a/17, 30a/17, 30a/17, 30a/18, 30a/20, 30a/20, 30a/20, 30a/20, 30a/21, 30a/21, 30b/1, 30b/1, 30b/1, 30b/2, 30b/4, 30b/5, 30b/5, 30b/5, 30b/5, 30b/6, 30b/6, 30b/8, 30b/9, 30b/9, 30b/9, 30b/9, 30b/9, 30b/9, 30b/9, 30b/9, 30b/9, 30b/11, 30b/12, 30b/13, 30b/15, 30b/15, 30b/15, 30b/16, 30b/16, 30b/21, 31a/1, 31a/2, 31a/2, 31a/2, 31a/2, 31a/2, 31a/6, 31a/6, 31a/6, 31a/6, 31a/6, 31a/6, 31a/8, 31a/8, 31a/11, 31a/11, 31a/11, 31a/12, 31a/12, 31a/14, 31a/14, 31a/14, 31a/14, 31a/16, 31a/17, 31a/17, 31a/17, 31a/17, 31a/18, 31a/18, 31a/18, 31a/19, 31a/20, 31a/20, 31b/1, 31b/2, 31b/2, 31b/2, 31b/2, 31b/3, 31b/5, 31b/6, 31b/6, 31b/6, 31b/7, 31b/7, 31b/7, 31b/7, 31b/8, 31b/12, 31b/13, 31b/13, 31b/13, 31b/13, 31b/13, 31b/14, 31b/16,

31b/17, 31b/18, 31b/18, 31b/20, 31b/21, 31b/21, 32a/2, 32a/2, 32a/2, 32a/2, 32a/4, 32a/4, 32a/4, 32a/4, 32a/4, 32a/5, 32a/6, 32a/9, 32a/10, 32a/10, 32a/10, 32a/10, 32a/10, 32a/11, 32a/12, 32a/12, 32a/12, 32a/13, 32a/13, 32a/14, 32a/17, 32a/17, 32a/17, 32a/18, 32a/18, 32a/18, 32a/21, 32b/3, 32b/3, 32b/3, 32b/3, 32b/3, 32b/6, 32b/6, 32b/6, 32b/6, 32b/6, 32b/6, 32b/7, 32b/8, 32b/8, 32b/8, 32b/9, 32b/9, 32b/9, 32b/10, 33b/11, 32b/13, 32b/13, 32b/13, 32b/13, 32b/14, 32b/14, 32b/15, 32b/15, 32b/16, 32b/16, 32b/19, 32b/19, 32b/19, 32b/19, 32b/19, 32b/20, 32b/20, 33a/1, 33a/2, 33a/2, 33a/2, 33a/5, 33a/6, 33a/6, 33a/6, 33a/6, 33a/9, 33a/9, 33a/9, 33a/10, 33a/10, 33a/13, 33a/15, 33a/17, 33b/9, 33b/11, 33b/11, 33b/13, 33b/14, 33b/14, 33b/15, 33b/15, 33b/17, 33b/21, 33b/19, 34a/1, 34a/1, 34a/2, 34a/3, 34a/3, 34a/5, 34a/6, 34a/7, 34a/10, 34a/19, 34b/1, 34b/7, 34b/7, 34b/8, 34b/9, 34b/9, 34b/10, 34b/10, 34b/10, 34b/10, 34b/12, 34b/12, 34b/12, 34b/12, 34b/12, 34b/14, 34b/16, 34b/16, 34b/17, 34b/17, 34b/20, 34b/21, 34b/21, 34b/21, 34b/21, 34b/21, 35a/2, 35a/3, 35a/3, 35a/4, 35a/9, 35a/9, 35a/10, 35a/10, 35a/10, 35a/10, 35a/12, 35a/14, 35a/14, 35a/16, 35a/18, 35a/19, 35a/19, 35a/19, 35a/20, 35a/21, 35a/21, 35b/3, 35b/3, 35b/3, 35b/3, 35b/3, 35b/5, 35b/5, 35b/5, 35b/7, 35b/7, 35b/7, 35b/7, 35b/8, 35b/9, 35b/9, 35b/10, 35b/10, 35b/10, 35b/10, 35b/12, 35b/14, 35b/14, 35b/14, 35b/15, 35b/15, 35b/16, 35b/16, 35b/18, 36a/1, 36a/2, 36a/2, 36a/2, 36a/2, 36a/4, 36a/7, 36a/8, 36a/10, 36a/10, 36a/10, 36a/10, 36a/11, 36a/11, 36a/11, 36a/12, 36a/15, 36a/16, 36a/17, 36a/17, 36a/18, 36a/21, 36b/2, 36b/2, 36b/3, 36b/3, 36b/4, 36b/4, 36b/4, 36b/4, 36b/5, 36b/5, 36b/5, 36b/9, 36b/9, 36b/9, 36b/10, 36b/10, 36b/12, 36b/14, 36b/14, 36b/15, 36b/15, 36b/15, 36b/15, 36b/16, 36b/16, 36b/19, 36b/19, 36b/19, 36b/20, 36b/20, 36b/20, 36b/20, 36b/20, 36b/20, 37a/3, 37a/3, 37a/3, 37a/5, 37a/6, 37a/7, 37a/8, 37a/8, 37a/9, 37a/10, 37a/10, 37a/10, 37a/13, 37a/13, 37a/13, 37a/14, 37a/15, 37a/16, 37a/16, 37a/16, 37a/17, 37a/17, 37a/18, 37a/18, 37b/1, 37b/1, 37b/1, 37b/2, 37b/3, 37b/3, 37b/3, 37b/3, 37b/4, 37b/5, 37b/5, 37b/6, 37b/6, 37b/7, 37b/7, 37b/8, 37b/8, 37b/8, 37b/9, 37b/9, 37b/9, 37b/9, 37b/10, 37b/10, 37b/11, 37b/11, 37b/11, 37b/11, 37b/12, 37b/12, 37b/13, 37b/15, 37b/15, 37b/15, 37b/15, 37b/18, 37b/19, 37b/20, 37b/20, 37b/20, 37b/20, 38a/1, 38a/4, 38b/4, 38b/4, 38b/5, 38a/5, 38a/5, 38a/5, 38a/5, 38a/5, 38a/6, 38a/6, 38a/6, 38a/6, 38a/9, 38a/10, 38a/12, 38a/12, 38a/13, 38a/13, 38a/14, 38a/14, 38a/14, 38a/17, 38a/18, 38a/20, 38a/21, 38a/21, 38a/21, 38b/1, 38b/1, 38b/6, 38b/6, 38b/6, 38b/6, 38b/7, 38b/8, 38b/10, 38b/11, 38b/12, 38b/12, 38b/14, 38b/14, 38b/15, 38b/15, 38b/15, 38b/15,

45a/9, 45a/11, 45a/11, 45a/12, 45a/12, 45a/14, 45a/14, 45a/14, 45a/14, 45a/15, 45a/16, 45a/18, 45a/19, 45a/19, 45a/19, 45a/19, 45b/2, 45b/3, 45b/3, 45b/4, 45b/4, 45b/4, 45b/4, 45b/9, 45b/9, 45b/9, 45b/10, 45b/10, 45b/10, 45b/12, 45b/13, 45b/13, 45b/15, 45b/15, 45b/15, 45b/15, 45b/15, 45b/15, 45b/17, 45b/18, 45b/18, 45b/18, 45b/18, 45b/18, 46a/1, 46a/10, 46a/11, 46a/12, 46a/13, 46a/14, 46a/17, 46a/17, 46a/18, 46a/18, 46a/18, 46a/19, 46a/19, 46a/20, 46a/20, 46a/21, 46a/21, 46b/4, 46b/5, 46b/7, 46b/7, 46b/7, 46b/7, 46b/8, 46b/8, 46b/8, 46b/9, 46b/9, 46b/10, 46b/10, 46b/11, 46b/11, 46b/13, 46b/13, 46b/13, 46b/13, 46b/15, 46b/17, 46b/17, 46b/17, 46b/18, 46b/18, 46b/19, 46b/19, 46b/19, 46b/20, 46b/20, 47a/1, 47a/1, 47a/1, 47a/1, 47a/4, 47a/5, 47a/5, 47a/6, 47a/6, 47a/6, 47a/6, 47a/7, 47a/7, 47a/8, 47a/8, 47a/9, 47a/10, 47a/11, 47a/11, 47a/11, 47a/11, 47a/13, 47a/13, 47a/14, 47a/19, 47a/20, 47a/20, 47a/20, 47b/1, 47b/1, 47b/1, 47b/1, 47b/3, 47b/5, 47b/5, 47b/5, 47b/5, 47b/7, 47b/7, 47b/8, 47b/8, 47b/10, 47b/11, 47b/15, 47b/15, 47b/17, 47b/17, 47b/17, 47b/19, 47b/19, 47b/20, 47b/21, 47b/21, 48a/2, 48a/2, 48a/2, 48a/4, 48a/4, 48a/4, 48a/4, 48a/5, 48a/6, 48a/6, 48a/6, 48a/7, 48a/7, 48a/8, 48a/10, 48a/10, 48a/10, 48a/10, 48a/11, 48a/11, 48a/12, 48a/12, 48a/13, 48a/13, 48a/15, 48a/15, 48a/17, 48a/18, 48a/18, 48a/19, 48a/21, 48b/1, 48b/1, 48b/2, 48b/4, 48b/5, 48b/6, 48b/6, 48b/7, 48b/10, 48b/10, 48b/11, 48b/11, 48b/12, 48b/13, 48b/13, 48b/13, 48b/13, 48b/14, 48b/16, 48b/16, 48b/17, 48b/17, 48b/18, 48b/19, 48b/20, 48b/20, 48b/20, 48b/20, 49a/1, 49a/2, 49a/3, 49a/3, 49a/3, 49a/3, 49a/4, 49a/4, 49a/5, 49a/7, 49a/7, 49a/7, 49a/7, 49a/8, 49a/9, 49a/9, 49a/9, 49a/9, 49a/10, 49a/11, 49a/12, 49a/13, 49a/14, 49a/14, 49a/15, 49a/15, 49a/16, 49a/16, 49a/18, 49a/20, 49a/21, 49b/4, 49b/5, 49b/5, 49b/8, 49b/15, 49b/16, 49b/17, 49b/19, 49b/20, 50a/1, 50a/2, 50a/4, 50a/6, 50a/6, 50a/7, 50a/7, 50a/8, 50a/8, 50a/8, 50a/10, 50a/11, 50a/14, 50a/14, 50a/14, 50a/14, 50a/14, 50a/16, 50a/18, 50a/18, 50a/20, 50a/20, 50a/20, 50a/21, 50a/21, 50a/21, 50a/21, 50b/1, 50b/1, 50b/1, 50b/3, 50b/4, 50b/4, 50b/5, 50b/5, 50b/7, 50b/9, 50b/9, 50b/9, 50b/10, 50b/10, 50b/11, 50b/12, 50b/12, 50b/13, 50b/13, 50b/14, 50b/15, 50b/16, 50b/18, 50b/19, 50b/20, 50b/21, 50b/21, 50b/21, 50b/21, 50b/21, 50b/21, 50b/21, 51a/3, 51a/3, 51a/3, 51a/4, 51a/4, 51a/4, 51a/5, 51a/5, 51a/7, 51a/8, 51a/9, 51a/13, 51a/13, 51a/14, 51a/14, 51a/15, 51a/15, 51a/16, 51a/16, 51a/17, 51a/17, 51a/17, 51a/18, 51a/18, 51a/18, 51a/19, 51a/20, 51a/20, 51a/21, 51b/5, 51b/6, 51b/6, 51b/8, 51b/8, 51b/12, 51b/12, 51b/12, 51b/15, 51b/15, 51b/16, 51b/17, 51b/18, 51b/18, 51b/19, 51b/19, 51b/19, 51b/21, 51b/21, 52a/1,

52a/1, 52a/2, 52a/2, 52a/3, 52a/3, 52a/3, 52a/4, 52a/5, 52a/5, 52a/6, 52a/8, 52a/8,
52a/8, 52a/8, 52a/9, 52a/9, 52a/10, 52a/13, 52a/15, 52a/15, 52a/17, 52a/17, 52a/18,
52a/18, 52a/18, 52a/18, 52a/20, 52a/21, 52a/21, 52a/21, 52a/21, 52b/4, 52b/5,
52b/6, 52b/8, 52b/10, 52b/12, 52b/12, 52b/12, 52b/13, 52b/13, 52b/15, 52b/18,
52b/20, 52b/21, 52b/21, 53a/1, 53a/2, 53a/2, 53a/3, 53a/4, 53a/6, 53a/7, 53a/7,
53a/9, 53a/9, 53a/9, 53a/9, 53a/10, 53a/12, 53a/13, 53a/13, 53a/13, 53a/13, 53a/15,
53a/16, 53a/16, 53a/16, 53a/19, 53b/2, 53b/2, 53b/2, 53b/2, 53b/6, 53b/7, 53b/7,
53b/8, 53b/9, 53b/9, 53b/9, 53b/9, 53b/11, 53b/11, 53b/11, 53b/12, 53b/12, 53b/13,
53b/14, 53b/15, 53b/15, 53b/15, 53b/16, 53b/16, 53b/17, 53b/17, 53b/18, 53b/20,
53b/20, 53b/20, 54a/1, 54a/1, 54a/1, 54a/1, 54a/2, 54a/3, 54a/4, 54a/4, 54a/4, 54a/4,
54a/6, 54a/6, 54a/6, 54a/7, 54a/10, 54a/11, 54a/11, 54a/11, 54a/12, 54a/12, 54a/12,
54a/14, 54a/14, 54a/14, 54a/17, 54a/17, 54a/18, 54a/19, 54a/21, 54a/21, 54a/21,
54b/2, 54b/3, 54b/3, 54b/8, 54b/8, 54b/10, 54b/10, 54b/10, 54b/10, 54b/10, 54b/19,
55a/3, 55a/3, 55a/4, 55a/4, 55a/5, 55a/10, 55a/12, 55a/14, 55a/15, 55a/16, 55a/16,
55a/17, 55a/17, 55b/13, 55b/14, 55b/14, 55b/14, 55b/14, 55b/14, 55b/15, 55b/16,
55b/16, 55b/16, 55b/17, 55b/18, 55b/18, 55b/18, 55b/21, 55b/21, 55b/21, 55b/21,
55b/21, 56a/1, 56a/3, 56a/4, 56a/4, 56a/5, 56a/7, 56a/8, 56a/8, 56a/9, 56a/9, 56a/11,
56a/11, 56a/13, 56a/13, 56a/13, 56a/16, 56a/16, 56a/19, 56a/19, 56a/19, 56a/19,
56a/20, 56a/21, 56a/21, 56b/1, 56b/2, 56b/3, 56b/3, 56b/3, 56b/6, 56b/6, 56b/6,
56b/7, 56b/8, 56b/9, 56b/11, 56b/11, 56b/11, 56b/11, 56b/12, 56b/13, 56b/15,
56b/15, 56b/15, 56b/15, 56b/15, 56b/19, 56b/20, 56b/20, 56b/20, 56b/20, 56b/20,
56b/20, 57a/1, 57a/2, 57a/2, 57a/2, 57a/4, 57a/5, 57a/5, 57a/8, 57a/8, 57a/8, 57a/10,
57a/11, 57a/13, 57a/13, 57a/13, 57a/13, 57a/17, 57a/17, 57a/17, 57a/19, 57b/1,
57b/1, 57b/2, 57b/2, 57b/2, 57b/3, 57b/9, 57b/9, 57b/9, 57b/6, 57b/6, 57b/13,
57b/13, 57b/14, 57b/14, 57b/15, 57b/15, 57b/16, 57b/17, 57b/17, 57b/17, 57b/17,
57b/17, 57b/18, 57b/18, 58a/2, 58a/3, 58a/6, 58a/7, 58a/7, 58a/7, 58a/9, 58a/10,
58a/10, 58a/10, 58a/10, 58a/11, 58a/13, 58a/14, 58a/14, 58a/14, 58a/16, 58a/19,
58a/21, 58a/21, 58b/1, 58b/1, 58b/1, 58b/2, 58b/2, 58b/2, 58b/3, 58b/3, 58b/3,
58b/5, 58b/5, 58b/5, 58b/5, 58b/5, 58b/6, 58b/6, 58b/7, 58b/12, 58b/12, 58b/12,
58b/13, 58b/13, 58b/13, 58b/15, 58b/15, 58b/16, 58b/17, 58b/17, 58b/21, 59a/1,
59a/1, 59a/1, 59a/3, 59a/3, 59a/3, 59a/3, 59a/7, 59a/7, 59a/7, 59a/11, 59a/11,
59a/12, 59a/12, 59a/12, 59a/15, 59a/15, 59a/15, 59a/15, 59a/19, 59a/20, 59a/21,
59a/21, 59a/21, 59b/1, 59b/2, 59b/3, 59b/3, 59b/3, 59b/9, 59b/9, 59b/9, 59b/9,

59b/9, 59b/13, 59b/13, 59b/13, 59b/15, 59b/15, 59b/17, 59b/17, 59b/18, 59b/18, 59b/19, 59b/19, 59b/20, 59b/20, 60a/1, 60a/1, 60a/2, 60a/2, 60a/2, 60a/3, 60a/5, 60a/5, 60a/5, 60a/6, 60a/7, 60a/8, 60a/8, 60a/8, 60a/8, 60a/10, 60a/10, 60a/10, 60a/12, 60a/12, 60a/14, 60a/14, 60a/14, 60a/18, 60a/18, 60a/18, 60a/18, 60a/21, 60a/21, 60a/21, 60b/1, 60b/1, 60b/2, 60b/2, 60b/2, 60b/4, 60b/4, 60b/4, 60b/4, 60b/6, 60b/6, 60b/6, 60b/6, 60b/7, 60b/9, 60b/9, 60b/9, 60b/12, 60b/12, 60b/13, 60b/14, 60b/14, 60b/15, 60b/17, 60b/17, 60b/20, 60b/20, 60b/20, 60b/21, 61a/1, 61a/2, 61a/2, 61a/4, 61a/4, 61a/7, 61a/7, 61a/7, 61a/8, 61a/8, 61a/10, 61a/10, 61a/11, 61a/11, 61a/11, 61a/12, 61a/12, 61a/12, 61a/16, 61a/16, 61a/16, 61a/16, 61a/17, 61a/17, 61a/17, 61a/18, 61a/18, 61a/19, 61a/20, 61a/20, 61a/20, 61a/20, 61b/1, 61b/1, 61b/2, 61b/3, 61b/3, 61b/3, 61b/4, 61b/4, 61b/6, 61b/6, 61b/6, 61b/7, 61b/7, 61b/8, 61b/8, 61b/8, 61b/8, 61b/9, 61b/10, 61b/10, 61b/10, 61b/14, 61b/14, 61b/14, 61b/16, 61b/18, 62a/1, 62a/1, 62a/1, 62a/2, 62a/7, 62a/7, 62a/10, 62a/10, 62a/10, 62a/10, 62a/11, 62a/11, 62a/11, 62a/14, 62a/15, 62a/15, 62a/18, 62a/18, 62a/20, 62a/20, 62a/21, 62a/21, 62b/2, 62b/3, 62b/3, 62b/4, 62b/5, 62b/10, 62b/11, 62b/11, 62b/11, 62b/11, 62b/14, 62b/14, 62b/14, 62b/14, 62b/16, 62b/16, 62b/18, 61b/18, 62b/19, 62b/20, 62b/20, 62b/20, 62b/21, 63a/3, 63a/4, 63a/4, 63a/8, 63a/9, 63a/11, 63a/11, 63a/16, 63a/16, 63a/16, 63a/16, 63a/18, 63a/18, 63a/20, 63b/2, 63b/4, 63b/4, 63b/11, 63b/13, 63b/17, 63b/18, 63b/18, 63b/21, 64a/3, 64a/5, 64a/6, 64a/6, 64a/6, 64a/8, 64a/8, 64a/8, 64a/8, 64a/8, 64a/9, 64a/9, 64a/9, 64a/9, 64a/10, 64a/13, 64a/14, 64a/14, 64a/15, 64a/15, 64a/16, 64a/16, 64a/16, 64a/17, 64a/18, 64a/19, 64a/19, 64a/20, 64a/21, 64a/21, 64a/21, 64b/3, 64b/4, 64b/5, 64b/6, 64b/6, 64b/7, 64b/7, 64b/8, 64b/9, 64b/9, 64b/9, 64b/10, 64b/10, 64b/10, 64b/11, 64b/11, 64b/13, 64b/13, 64b/13, 64b/14, 64b/14, 64b/16, 64b/16, 64b/16, 64b/16, 64b/18, 64b/18, 64b/18, 64b/18, 64b/21, 64b/21, 64b/21, 65a/1, 65a/1, 65a/1, 65a/1, 65a/3, 65a/7, 65a/7, 65a/9, 65a/11, 65a/11, 65a/13, 65a/14, 65a/14, 65a/14, 65a/14, 65a/14, 65a/15, 65a/15, 65a/15, 65a/16, 65a/17, 65a/18, 65a/19, 65a/19, 65a/19, 65a/20, 65b/1, 65b/3, 65b/3, 65b/4, 65b/5, 65b/5, 65b/5, 65b/9, 65b/10, 65b/11, 65b/12, 65b/12, 65b/12, 65b/12, 65b/13, 65b/13, 65b/13, 65b/13, 65b/13, 65b/13, 65b/14, 65b/14, 65b/16, 65b/16, 65b/16, 65b/17, 65b/17, 65b/18, 65b/18, 65b/19, 65b/19, 65b/19, 65b/21, 66a/6, 66a/7, 66a/7, 66a/7, 66a/9, 66a/9, 66a/10, 66a/11, 66a/11, 66a/11, 66a/12, 66a/12, 66a/13, 66a/14, 66a/15, 66a/15, 66a/16, 66a/17, 66a/18, 66a/19, 66a/19, 66a/20, 66a/21, 66a/21, 66a/21, 66b/3, 66b/3, 66b/3, 66b/4,

66b/4, 66b/4, 66b/5, 66b/6, 66b/8, 66b/8, 66b/8, 66b/8, 66b/9, 66b/9, 66b/10, 66b/11, 66b/11, 66b/11, 66b/13, 66b/13, 66b/15, 66b/16, 66b/18, 67a/1, 67a/1, 67a/4, 67a/3, 67a/4, 67a/5, 67a/5, 67a/5, 67a/5, 67a/9, 67a/9, 67a/10, 67a/10, 67a/13, 67a/16, 67a/16, 67a/16, 67a/17, 67a/17, 67a/20, 67a/20, 67a/20, 67b/1, 67b/2, 67b/2, 67b/2, 67b/3, 67b/5, 67b/6, 67b/8, 67b/8, 67b/8, 67b/8, 67b/9, 67b/10, 67b/10, 67b/10, 67b/11, 67b/12, 67b/12, 67b/12, 67b/12, 67b/14, 67b/15, 67b/15, 67b/17, 67b/17, 67b/17, 67b/17, 67b/19, 67b/21, 67b/21, 67b/21, 67b/21, 68a/1, 68a/1, 68a/1, 68a/4, 68a/4, 68a/4, 68a/5, 68a/6, 68a/7, 68a/8, 68a/12, 68a/12, 68a/12, 68a/13, 68a/14, 68a/15, 68a/17, 68a/17, 68a/17, 68b/1, 68b/4, 68b/5, 68b/5, 68b/9, 68b/9, 68b/9, 68b/10, 68b/10, 68b/12, 68b/12, 68b/13, 68b/14, 68b/15, 68b/17, 68b/17, 68b/17, 68b/20, 69a/1, 69a/1, 69a/1, 69a/1, 69a/3, 69a/5, 69a/5, 69a/10, 69a/11, 69a/12, 69a/14, 69a/14, 69a/14, 69a/17, 69a/17, 69a/17, 69a/18, 69a/19, 69a/19, 69a/20, 69a/21, 69b/1, 69b/1, 69b/4, 69b/5, 69b/5, 69b/7, 69b/7, 69b/8, 69b/9, 69b/10, 69b/11, 69b/12, 69b/13, 69b/14, 69b/14, 69b/17, 69b/17, 69b/17, 69b/17, 69b/19, 69b/19, 69b/19, 69b/20, 69b/20, 70a/1, 70a/2, 70a/2, 70a/2, 70a/2, 70a/3, 70a/4, 70a/4, 70a/4, 70a/4, 70a/6, 70a/6, 70a/8, 70a/8, 70a/8, 70a/12, 70a/12, 70a/17, 70a/17, 70a/18, 70a/18, 70b/1, 70b/1, 70b/1, 70b/2, 70b/3, 70b/3, 70b/3, 70b/6, 70b/6, 70b/6, 70b/7, 70b/8, 70b/9, 70b/10, 70b/10, 70b/10, 70b/11, 70b/11, 70b/11, 70b/13, 70b/13, 70b/15, 70b/15, 70b/15, 70b/16, 70b/17, 70b/17, 70b/17, 70b/18, 70b/18, 70b/19, 70b/19, 70b/19, 70b/19, 70b/20, 70b/20, 70b/20, 70b/20, 70b/21, 71a/3, 71a/4, 71a/4, 71a/5, 71a/5, 71a/6, 71a/6, 71a/6, 71a/7, 71a/7, 71a/8, 71a/8, 71a/8, 71a/10, 71a/10, 71a/10, 71a/12, 71a/12, 71a/12, 71a/16, 71a/16, 71a/17, 71a/18, 71a/18, 71a/18, 71a/19, 71a/19, 71a/21, 71a/21, 71a/21, 71b/1, 71b/2, 71b/3, 71b/4, 71b/4, 71b/4, 71b/5, 71b/6, 71b/6, 71b/6, 71b/6, 71b/6, 71b/7, 71b/11, 71b/12, 71b/13, 71b/14, 71b/14, 71b/15, 71b/15, 71b/16, 71b/16, 71b/16, 71b/18, 71b/19, 71b/19, 71b/19, 71b/19, 71b/20, 71b/20, 71b/21, 72a/1, 72a/1, 72a/1, 72a/1, 72a/2, 72a/2, 72a/3, 72a/3, 72a/3, 72a/4, 72a/4, 72a/5, 72a/5, 72a/5, 72a/5, 72a/8, 72a/8, 72a/8, 72a/8, 72a/8, 72a/8, 72a/8, 72a/9, 72a/10, 72a/10, 72a/11, 72a/11, 72a/11, 72a/13, 72a/13, 72a/13, 72a/15, 72a/15, 72a/16, 72a/16, 72a/17, 72a/17, 72a/18, 72a/18, 72a/19, 72a/19, 72a/21, 72a/21, 72b/1, 72b/1, 72b/1, 72b/2, 72b/2, 72b/5, 72b/5, 72b/5, 72b/5, 72b/8, 72b/8, 72b/8, 72b/13, 72b/14, 72b/14, 72b/15, 72b/15, 72b/16, 72b/17, 72b/21, 72b/21, 72b/21, 73a/1, 73a/2, 73a/2, 73a/3, 73a/5, 73a/5, 73a/5, 73a/5, 73a/5, 73a/8, 73a/8, 73a/9, 73a/10, 73a/12, 73a/12, 73a/12,

73a/12, 73a/13, 73a/13, 73a/14, 73a/14, 73a/18, 73b/4, 73b/6, 73b/6, 73b/9, 73b/9, 73b/10, 73b/10, 73b/10, 73b/11, 73b/13, 73b/13, 73b/13, 73b/15, 73b/15, 73b/16, 73b/18, 73b/18, 73b/18, 73b/19, 74a/1, 74a/1, 74a/1, 74a/1, 74a/2, 74a/3, 74a/6, 74a/6, 74a/6, 74a/9, 74a/10, 74a/10, 74a/10, 74a/10, 74a/11, 74a/11, 74a/11, 74a/12, 74a/13, 74a/13, 74a/14, 74a/14, 74a/14, 74a/14, 74a/15, 74a/16, 74a/17, 74a/17, 74a/17, 74a/17, 74a/20, 74a/20, 74a/21, 74a/21, 74b/1, 74b/1, 74b/1, 74b/1, 74b/1, 74b/4, 74b/4, 74b/4, 74b/4, 74b/4, 74b/7, 74b/7, 74b/8, 74b/8, 74b/11, 74b/11, 74b/11, 74b/13, 74b/13, 74b/13, 74b/14, 74b/14, 74b/15, 74b/16, 74b/16, 74b/18, 74b/18, 74b/18, 74b/18, 74b/19, 74b/20, 74b/20, 74b/20, 74b/21, 74b/21, 74b/21, 74b/21, 75a/1, 75a/3, 75a/4, 75a/5, 75a/5, 75a/8, 75a/8, 75a/8, 75a/8, 75a/9, 75a/12, 75a/12, 75a/13, 75a/14, 75a/14, 75a/16, 75a/17, 75a/17, 75a/18, 75a/18, 75a/20, 75a/21, 75a/21, 75b/2, 75b/3, 75b/4, 75b/4, 75b/4, 75b/5, 75b/6, 75b/6, 75b/7, 75b/8, 75b/8, 75b/9, 75b/9, 75b/9, 75b/10, 75b/11, 75b/11, 75b/13, 75b/14, 75b/21, 76a/1, 76a/1, 76a/1, 76a/5, 76a/7, 76a/10, 76a/13, 76a/13, 76a/13, 76a/14, 76a/14, 76a/16, 76a/16, 76a/17, 76a/19, 76a/19, 76a/19, 76a/20, 76b/4, 76b/4, 76b/4, 76b/6, 76b/6, 76b/7, 76b/7, 76b/7, 76b/7, 76b/13, 76b/13, 76b/13, 76b/13, 76b/13, 76b/14, 76b/14, 76b/16, 76b/18, 76b/18, 76b/19, 76b/19, 76b/20, 76b/21, 76b/21, 77a/1, 77a/3, 77a/3, 77a/3, 77a/3, 77a/4, 77a/5, 77a/5, 77a/7, 77a/7, 77a/7, 77a/7, 77a/7, 77a/7, 77a/7, 77a/8, 77a/8, 77a/8, 77a/8, 77a/8, 77a/9, 77a/10, 77a/10, 77a/11, 77a/11, 77a/13, 77a/13, 77a/13, 77a/13, 77a/16, 77a/16, 77a/17, 77a/17, 77a/17, 77a/20, 77a/20, 77a/21, 77b/1, 77b/1, 77b/2, 77b/2, 77b/4, 77b/4, 77b/8, 77b/11, 77b/11, 77b/11, 77b/12, 77b/13, 77b/15, 77b/16, 77b/16, 77b/17, 77b/18, 77b/19, 77b/19, 77b/19, 78a/1, 78a/1, 78a/1, 78a/1, 78a/3, 78a/3, 78a/3, 78a/5, 78a/5, 78a/6, 78a/6, 78a/6, 78a/6, 78a/7, 78a/8, 78a/8, 78a/9, 78a/9, 78a/9, 78a/9, 78a/9, 78a/10, 78a/11, 78a/11, 78a/13, 78a/13, 78a/14, 78a/15, 78a/16, 78a/16, 78a/16, 78a/16, 78a/17, 78a/18, 78a/20, 78a/20, 78a/21, 78a/21, 78b/1, 78b/4, 78b/4, 78b/4, 78b/4, 78b/8, 78b/8, 78b/8, 78b/8, 78b/8, 78b/10, 78b/10, 78b/10, 78b/11, 78b/11, 78b/15, 78b/15, 78b/16, 78b/16, 78b/18, 78b/18, 78b/18, 78b/19, 78b/20, 78b/20, 78b/21, 78b/21, 78b/21, 79a/1, 79a/1, 79a/1, 79a/3, 79a/5, 79a/5, 79a/5, 79a/9, 79a/9, 79a/10, 79a/10, 79a/10, 79a/11, 79a/11, 79a/11, 79a/12, 79a/12, 79a/13, 79a/13, 79a/13, 79a/13, 79a/16, 79a/16, 79a/16, 79a/19, 79a/19, 79a/19, 79b/1, 79b/1, 79b/1, 79b/2, 79b/3, 79b/3, 79b/3, 79b/8, 79b/10, 79b/10, 79b/12, 79b/12, 79b/13, 79b/13, 79b/13, 79b/13, 79b/13, 79b/13, 79b/16, 79b/16, 79b/16, 79b/19,

79b/19, 79b/20, 80a/2, 80a/2, 80a/2, 80a/2, 80a/3, 80a/3, 80a/3, 80a/5, 80a/6, 80a/6, 80a/6, 80a/9, 80a/10, 80a/10, 80a/10, 80a/10, 80a/11, 80a/14, 80a/14, 80a/15, 80a/15, 80a/17, 80a/17, 80a/18, 80a/20, 80a/20, 80a/20, 80b/2, 80b/2, 80b/3, 80b/3, 80b/5, 80b/5, 80b/6, 80b/11, 80b/11, 80b/11, 80b/11, 80b/12, 80b/14, 80b/15, 80b/15, 80b/17, 80b/17, 80b/17, 80b/17, 80b/18, 80b/18, 81a/1, 81a/2, 81a/2, 81a/3, 81a/3, 81a/3, 81a/5, 81a/11, 81a/11, 81a/11, 81a/11, 81a/11, 81a/16, 81a/17, 81a/20, 81a/20, 81a/20, 81a/20, 81a/20, 81a/20, 81b/1, 81b/1, 81b/2, 81b/2, 81b/3, 81b/4, 81b/4, 81b/13, 81b/15, 81b/17, 82a/5, 82a/6, 82a/8, 82a/9, 82a/9, 82a/10, 83a/11, 83a/11, 83a/11, 83a/11, 83a/12, 82a/12, 82a/12, 82a/13, 82a/18, 82a/21, 82b/1, 82b/4, 82b/5, 82b/5, 82b/5, 82b/6, 82b/8, 82b/8, 82b/9, 82b/10, 82b/10, 82b/11, 82b/13, 82b/15, 82b/16, 82b/16, 82b/18, 82b/18, 82b/19, 82b/19, 82b/19, 83a/2, 83a/5, 83a/5, 83a/8, 83a/8, 83a/8, 83a/8, 83a/13, 83a/13, 83a/14, 83a/14, 83a/14, 83a/14, 83a/14, 83a/14, 83a/16, 83a/18, 83a/18, 83a/18, 83a/19, 83a/19, 83a/21, 83a/21, 83a/21, 83b/2, 83b/2, 83b/6, 83b/6, 83b/6, 83b/8, 83b/8, 83b/9, 83b/9, 83b/11, 83b/11, 83b/11, 83b/16, 83b/16, 83b/16, 83b/19, 83b/19, 83b/19, 83b/19, 84a/2, 84a/2, 84a/3, 84a/4, 84a/5, 84a/8, 84a/8, 84a/9, 84a/9, 84a/12, 84a/12, 84a/12, 84a/12, 84a/15, 84a/15, 84a/15, 84a/18, 84a/18, 84a/19, 84a/19, 84a/20, 84a/20, 84b/1, 84b/3, 84b/3, 84b/3, 84b/5, 84b/5, 84b/8, 84b/8, 84b/8, 84b/8, 84b/8, 84b/11, 84b/14, 84b/14, 84b/15, 84b/15, 84b/17, 84b/17, 84b/17, 84b/19, 84b/19, 84b/20, 84b/20, 85a/5, 85a/2, 85a/2, 85a/3, 85a/3, 85a/7, 85a/7, 85a/7, 85a/7, 85a/7, 85a/10, 85a/10, 85a/14, 85a/14, 85a/14, 85a/15, 85a/16, 85a/16, 85a/17, 85a/19, 85a/19, 85a/21, 85b/3, 85b/3, 85b/4, 85b/9, 85b/10, 85b/12, 85b/12, 85b/12, 85b/12, 85b/12, 85b/14, 85b/14, 85b/15, 85b/15, 85b/15, 85b/19, 85b/19, 85b/19, 85b/19, 85b/20, 85b/20, 86a/1, 86a/1, 86a/1, 86a/1, 86a/2, 86a/2, 86a/3, 86a/4, 86a/4, 86a/5, 86a/7, 86a/7, 86a/8, 86a/8, 86a/8, 86a/10, 86a/12, 86a/12, 86a/13, 86a/13, 86a/14, 86a/14, 86a/14, 86a/14, 86a/14, 86a/15, 86a/16, 86a/17, 86a/17, 86a/18, 86a/19, 86a/19, 86a/19, 86a/21, 86b/1, 86b/2, 86b/2, 86b/2, 86b/2, 86b/4, 86b/5, 86b/5, 86b/6, 86b/6, 86b/6, 86b/6, 86b/6, 86b/9, 86b/9, 86b/9, 86b/9, 86b/9, 86b/10, 86b/12, 86b/12, 86b/19, 86b/20, 86b/20, 86b/21, 87a/1, 87a/2, 87a/3, 87a/3, 87a/5, 87a/5, 87a/5, 87a/5, 87a/6, 87a/6, 87a/8, 87a/8, 87a/8, 87a/9, 87a/9, 87a/10, 87a/11, 87a/11, 87a/11, 87a/11, 87a/12, 87a/13, 87a/14, 87a/15, 87a/15, 87a/15, 87a/15, 87a/16, 87a/16, 87a/16, 87a/20, 87a/20, 87a/20, 87a/21, 87a/21, 87b/1, 87b/1, 87b/2, 87b/2, 87b/3, 87b/3, 87b/4, 87b/4, 87b/7, 87b/8, 87b/8, 87b/8, 87b/8, 87b/12, 87b/12, 87b/15, 87b/15, 87b/15, 87b/15, 87b/15, 87b/15, 87b/16, 87b/16, 87b/16,

87b/17, 87b/18, 87b/18, 87b/18, 87b/18, 87b/21, 88a/1, 88a/1, 88a/2, 88a/2, 88a/2, 88a/2, 88a/4, 88a/5, 88a/5, 88a/5, 88a/5, 88a/5, 88a/5, 88a/7, 88a/17, 88a/17, 88a/17, 88a/18, 88a/21, 88a/21, 88a/21, 88b/3, 88b/5, 88b/5, 88b/6, 88b/6, 88b/7, 88b/7, 88b/7, 88b/8, 88b/9, 88b/12, 88b/12, 88b/14, 88b/15, 88b/15, 88b/18, 88b/18, 88b/18, 88b/18, 88b/19, 88b/20, 88b/20, 88b/20, 88b/20, 88b/21, 89a/2, 89a/2, 89a/3, 89a/4, 89a/4, 89a/4, 89a/4, 89a/4, 89a/4, 89a/7, 89a/10, 89a/10, 89a/10, 89a/11, 89a/13, 89a/14, 89a/14, 89a/15, 89a/15, 89a/17, 89a/18, 89a/18, 89b/1, 89b/3, 89b/3, 89b/3, 89b/4, 89b/4, 89b/4, 89b/5, 89b/6, 89b/6, 89b/8, 89b/8, 89b/8, 89b/9, 89b/11, 89b/11, 89b/12, 89b/12, 89b/13, 89b/13, 89b/13, 89b/14, 89b/15, 89b/17, 89b/17, 89b/17, 89b/17, 89b/18, 89b/19, 89b/20, 89b/20, 89b/21, 89b/21, 90a/2, 90a/4, 90a/4, 90a/4, 90a/5, 90a/6, 90a/6, 90a/6, 90a/9, 90a/9, 90a/9, 90a/9, 90a/9, 90a/12, 90a/12, 90a/12, 90a/12, 90a/15, 90a/15, 90a/16, 90a/16, 90a/17, 90a/17, 90a/18, 90a/18, 90a/18, 90a/21, 90a/21, 90a/21, 90a/21, 90b/4, 90b/4, 90b/4, 90b/4, 90b/5, 90b/6, 90b/6, 90b/7, 90b/8, 90b/8, 90b/9, 90b/9, 90b/9, 90b/12, 90b/12, 90b/14, 90b/15, 90b/16, 90b/17, 90b/20, 90b/20, 91a/1, 91a/1, 91a/2, 91a/2, 91a/2, 91a/2, 91a/5, 91a/5, 91a/7, 91a/7, 91a/7, 91a/8, 91a/8, 91a/9, 91a/9, 91a/10, 91a/12, 91a/12, 91a/12, 91a/13, 91a/15, 91a/15, 91a/16, 91a/17, 91a/17, 91b/5, 91b/7, 91b/7, 91b/8, 91b/11, 91b/14, 91b/18, 91b/18, 91b/18, 91b/18, 91b/20, 91b/20, 92a/5, 92a/5, 92a/6, 92a/6, 92a/6, 92a/13, 92a/15, 92a/15, 92a/18, 92a/18, 92a/18, 92a/20, 92a/20, 92a/20, 92a/20, 92b/1, 92b/1, 92b/3, 92b/3, 92b/4, 92b/5, 92b/6, 92b/6, 92b/6, 92b/6, 92b/9, 92b/9, 92b/9, 92b/9, 92b/9, 92b/9, 92b/9, 92a/10, 92b/11, 92b/11, 92b/11, 92b/12, 92b/12, 92b/13, 92b/14, 92b/16, 92b/17, 92b/18, 92b/19, 92b/20, 92b/21, 92b/21, 92b/21, 93a/1, 93a/3, 93a/3, 93a/4, 93a/6, 93a/7, 93a/7, 93a/7, 93a/10, 93a/10, 93a/10, 93a/10, 93a/11, 93a/12, 93a/13, 93a/14, 93a/14, 93a/14, 93a/15, 93a/16, 93a/16, 93a/17, 93a/18, 93a/21, 93a/21, 93a/21, 93a/21, 93b/1, 93b/2, 93b/2, 93b/3, 93b/4, 93b/5, 93b/8, 93b/8, 93b/8, 93b/8, 93b/9, 93b/10, 93b/10, 93b/11, 93b/11, 93b/11, 93b/11, 93b/11, 93b/11, 93b/13, 93b/14, 93b/14, 93b/14, 93b/15, 93b/15, 93b/16, 93b/16, 93b/16, 93b/16, 93b/17, 93b/17, 93b/17, 93b/18, 93b/18, 93b/18, 93b/18, 93b/19, 94a/4, 94a/4, 94a/9, 94a/9, 94a/9, 94a/12, 94a/12, 94a/13, 94a/13, 94a/15, 94a/15, 94a/15, 94a/17, 94a/18, 94a/19, 94a/19, 94a/19, 94a/20, 94a/20, 94a/20, 94a/21, 94b/3, 94b/3, 94b/3, 94b/3, 94b/5, 94b/5, 94b/5, 94b/7, 94b/7, 94b/10, 94b/10, 94b/11, 94b/11, 94b/11, 94b/12, 94b/12, 94b/12, 94b/13, 94b/14, 94b/14, 94b/14, 94b/16, 94b/16, 94b/16, 94b/19, 94b/19,

94b/19, 94b/20, 94b/20, 94b/21, 94b/21, 95a/1, 95a/1, 95a/1, 95a/2, 95a/3, 95a/5, 95a/5, 95a/5, 95a/6, 95a/11, 95a/11, 95a/11, 95a/11, 95a/12, 95a/12, 95a/13, 95a/14, 95a/16, 95a/16, 95a/17, 95a/18, 95a/18, 95a/19, 95a/20, 95a/20, 95a/21, 95a/21, 95b/3, 95b/4, 95b/5, 95b/5, 95b/5, 95b/6, 95b/6, 95b/7, 95b/8, 95b/9, 95b/9, 95b/10, 95b/12, 95b/12, 95b/12, 95b/13, 95b/14, 95b/15, 95b/15, 95b/15, 95b/15, 95b/16, 95b/16, 95b/16, 95b/17, 95b/17, 95b/19, 95b/19, 95b/19, 95b/19, 95b/20, 95b/21, 95b/21, 95b/21, 95b/21, 96a/3, 96a/3, 96a/3, 96a/4, 96a/7, 96a/7, 96a/7, 96a/7, 96a/8, 96a/10, 96a/11, 96a/11, 96a/11, 96a/11, 96a/11, 96a/13, 96a/13, 96a/13, 96a/14, 96a/14, 96a/14, 96a/14, 96a/18, 96a/18, 96a/18, 96a/18, 96a/19, 96a/19, 96a/20, 96a/21, 96b/1, 96b/2, 96b/3, 96b/3, 96b/3, 96b/5, 96b/5, 96b/7, 96b/8, 96b/8, 96b/8, 96b/8, 96b/11, 96b/11, 96b/12, 96b/12, 96b/12, 96b/12, 96b/15, 96b/15, 96b/16, 96b/16, 96b/16, 96b/21, 96b/21, 96b/21, 97a/1, 97a/1, 97a/1, 97a/3, 97a/5, 97a/7, 97a/7, 97a/7, 97a/7, 97a/7, 97a/12, 97a/12, 97a/13, 97a/14, 97a/15, 97a/16, 97a/16, 97a/17, 97a/17, 97a/17, 97a/17, 97a/18, 97a/18, 97a/19, 97a/19, 97b/1, 97b/1, 97b/1, 97b/2, 97b/2, 97b/2, 97b/2, 97b/2, 97b/2, 97b/4, 97b/5, 97b/6, 97b/6, 97b/6, 97b/8, 97b/8, 97b/9, 97b/9, 97b/10, 97b/10, 97b/11, 97b/12, 97b/13, 97b/14, 97b/14, 97b/14, 97b/15, 97b/18, 97b/20, 97b/21, 97b/21, 98a/1, 98a/1, 98a/2, 98a/2, 98a/6, 98a/6, 98a/8, 98a/10, 98a/11, 98a/11, 98a/11, 98a/12, 98a/12, 98a/12, 98a/13, 98a/13, 98a/14, 98a/15, 98a/15, 98a/17, 98a/17, 98a/18, 98a/19, 98a/20, 98a/20, 98a/20, 98a/20, 98a/21, 98a/21, 98b/1, 98b/2, 98b/3, 98b/5, 98b/5, 98b/5, 98b/5, 98b/9, 98b/9, 98b/11, 98b/11, 98b/13, 98b/13, 98b/14, 98b/16, 98b/16, 98b/16, 98b/16, 98b/17, 98b/18, 98b/18, 98b/18, 98b/18, 98b/18, 98b/20, 99a/1, 99a/2, 99a/3, 99a/3, 99a/3, 99a/3, 99a/3, 99a/3, 99a/3, 99a/4, 99a/4, 99a/4, 99a/4, 99a/4, 99a/5, 99a/5, 99a/8, 99a/8, 99a/9, 99a/10, 99a/10, 99a/11, 99a/14, 99a/14, 99a/15, 99a/15, 99a/17, 99a/18, 99a/18, 99a/21, 99b/2, 99b/3, 99b/3, 99b/3, 99b/3, 99b/7, 99b/8, 99b/8, 99b/9, 99b/10, 99b/12, 99b/12, 99b/14, 99b/16, 99b/17, 99b/17, 99b/17, 99b/17, 100a/3, 100a/3, 100a/3, 100a/3, 100a/5, 100a/6, 100a/6, 100a/8, 100a/10, 100a/10, 100a/14, 100a/14, 100a/15, 100a/15, 100a/16, 100a/17, 100a/18, 100a/19, 100a/19, 100a/19, 100a/20, 100b/2, 100b/2, 100b/2, 100b/2, 100b/3, 100b/5, 100b/6, 100b/9, 100b/11, 100b/11, 100b/17, 100b/17, 100b/18, 100b/18, 100b/19, 100b/19, 100b/19, 100b/20, 100b/20, 101a/1, 101a/2, 101a/2, 101a/5, 101a/6, 101a/7, 101a/7, 101a/7, 101a/8, 101a/8, 101a/9, 101a/10, 101a/11, 101a/11, 101a/11, 101a/11, 101a/11, 101a/12, 101a/12, 101a/12, 101a/12, 101a/12, 101a/14,

101a/15, 101a/16, 101a/17, 101a/18, 101a/19, 101a/19, 101a/20, 101a/21, 101a/21,
101b/1, 101b/2, 101b/2, 101b/2, 101b/6, 101b/6, 101b/6, 101b/6, 101b/6, 101b/8,
101b/10, 101b/10, 101b/11, 101b/11, 101b/11, 101b/11, 101b/13, 101b/15,
101b/17, 101b/17, 101b/18, 101b/18, 101b/19, 101b/19, 101b/20, 101b/21, 102a/1,
102a/6, 102a/7, 102a/7, 102a/7, 102a/7, 102a/7, 102a/8, 102a/10, 102a/11, 102a/11,
102a/11, 102a/11, 102a/12, 102a/13, 102a/16, 102a/16, 102a/17, 102a/17, 102a/17,
102a/18, 102a/18, 102a/19, 102a/19, 102a/21, 102b/1, 102b/2, 102b/3, 102b/5,
102b/5, 102b/5, 102b/5, 102b/6, 102b/6, 102b/7, 102b/7, 102b/8, 102b/10,
102b/11, 102b/11, 102b/11, 102b/11, 102b/11, 102b/12, 102b/15, 102b/15,
102b/15, 102b/17, 102b/18, 102b/18, 102b/18, 103a/1, 103a/1, 103a/3, 103a/3,
103a/3, 103a/3, 103a/4, 103a/7, 103a/7, 103a/7, 103a/7, 103a/8, 103a/10, 103a/10,
103a/10, 103a/14, 103a/14, 103a/14, 103a/14, 103a/14, 103a/16, 103a/16, 103a/16,
103a/17, 103a/19, 103a/19, 103a/19, 103a/19, 103a/19, 103a/20, 103b/1, 103b/1,
103b/2, 103b/2, 103b/2, 103b/4, 103b/4, 103b/5, 103b/5, 103b/5, 103b/6, 103b/7,
103b/8, 103b/8, 103b/9, 103b/9, 103b/10, 103b/10, 103b/12, 103b/12, 103b/12,
103b/13, 103b/13, 103b/16, 103b/16, 103b/20, 104a/1, 104a/1, 104a/2, 104a/2,
104a/3, 104a/5, 104a/5, 104a/6, 104a/9, 104a/9, 104a/9, 104a/15, 104a/15, 104a/15,
104a/17, 104a/18, 104a/18, 104a/18, 104a/18, 104a/21, 104b/1, 104b/3, 104b/3,
104b/3, 104b/7, 104b/8, 104b/8, 104b/9, 104b/9, 104b/10, 104b/10, 104b/10,
104b/10, 104b/12, 104b/12, 104b/14, 104b/14, 104b/15, 104b/15, 104b/16,
104b/18, 104b/19, 104b/19, 104b/21, 104b/21, 105a/1, 105a/1, 105a/4, 105a/5,
105a/5, 105a/6, 105a/7, 105a/7, 105a/7, 105a/8, 105a/9, 105a/9, 105a/12, 105a/13,
105a/16, 105a/16, 105a/17, 105a/19, 105a/20, 105b/1, 105b/1, 105b/2, 105b/2,
105b/3, 105b/5, 105b/5, 105b/6, 105b/6, 105b/6, 105b/7, 105b/7, 105b/8, 105b/8,
105b/8, 105b/12, 105b/12, 105b/12, 105b/12, 105b/14, 105b/14, 105b/14, 105b/14,
105b/15, 105b/18, 105b/18, 105b/18, 105b/18, 105b/21, 105b/21, 105b/21, 106a/5,
106a/5, 106a/7, 106a/7, 106a/7, 106a/8, 106a/12, 106a/12, 106a/13, 106a/14,
106a/15, 106a/16, 106a/16, 106a/17, 106a/17, 106a/21, 106a/21, 106a/21, 106a/21,
106b/3, 106b/4, 106b/4, 106b/4, 106b/5, 106b/6, 106b/7, 106b/9, 106b/9, 106b/9,
106b/9, 106a/9, 106a/9, 106b/11, 106b/13, 106b/14, 106b/15, 106b/18, 106b/18,
106b/18, 106b/19, 106b/19, 106b/20, 106b/20, 106b/21, 106b/21, 107a/2, 107a/2,
107a/2, 107a/4, 107a/6, 107a/6, 107a/7, 107a/7, 107a/7, 107a/8, 107a/9, 107a/9,
107a/9, 107a/10, 107a/12, 107a/13, 107a/13, 107a/14, 107a/16, 107a/16, 107a/16,

107a/16, 107a/18, 107a/18, 107a/21, 107a/21, 107a/21, 107b/1, 107b/2, 107b/3, 107b/3, 107b/5, 107b/6, 107b/6, 107b/7, 107b/7, 107b/8, 107b/9, 107b/9, 107b/12, 107b/12, 107b/12, 107b/12, 107b/12, 107b/13, 107b/13, 107b/15, 107b/17, 107b/18, 107b/19, 107b/19, 107b/20, 107b/21, 108a/1, 108a/8, 108a/9, 108a/9, 108a/10, 108a/11, 108a/14, 108a/14, 108a/14, 108a/14, 108a/15, 108a/16, 108a/17, 108a/18, 108a/19, 108a/20, 108a/20, 108a/21, 108a/21, 108a/21, 108b/3, 108b/6, 108b/7, 108b/8, 108b/9, 108b/10, 108b/11, 108b/12, 108b/13, 108b/13, 108b/14, 108b/14, 108b/18, 108b/21, 109a/1, 109a/1, 109a/1, 109a/1, 109a/2, 109a/4, 109a/5, 109a/7, 109a/7, 109a/9, 109a/9, 109a/9, 109a/11, 109a/12, 109a/13, 109a/13, 109a/15, 109a/18, 109a/18, 109a/18, 109a/18, 109a/18, 109a/20, 109a/20, 109b/3, 109b/3, 109b/3, 109b/3, 109b/4, 109b/4, 109b/5, 109b/5, 109b/6, 109b/7, 109b/7, 109b/7, 109b/9, 109b/9, 109b/9, 109b/9, 109b/10, 109b/11, 109b/11, 109b/17, 109b/18, 109b/20, 109b/20, 110a/1, 110a/2, 110a/3, 110a/3, 110a/3, 110a/4, 110a/4, 110a/6, 110a/7, 110a/7, 110a/10, 110a/10, 110a/10, 110a/10, 110a/11, 110a/11, 110a/11, 110a/12, 110a/12, 110a/12, 110a/12, 110a/12, 110a/14, 110a/14, 110a/14, 110a/15, 110a/16, 110a/16, 110a/17, 110a/17, 110a/17, 110a/18, 110a/19, 110b/1, 110b/1, 110b/1, 110b/2, 110b/3, 110b/4, 110b/4, 110b/4, 110b/4, 110b/6, 110b/7, 110b/7, 110b/7, 110b/9, 110b/10, 110b/10, 110b/13, 110b/13, 110b/14, 110b/16, 110b/16, 110b/20, 110b/20, 110b/20, 110b/20, 110b/21, 111a/1, 111a/6, 111a/6, 111a/6, 111a/6, 111a/6, 111a/6, 111a/7, 111a/7, 111a/7, 111a/7, 111a/7, 111a/7, 111a/8, 111a/8, 111a/8, 111a/14, 111a/15, 111a/15, 111a/15, 111a/15, 111b/7, 111b/11, 111b/13, 111b/13, 111b/14, 111b/14, 111b/14, 111b/16, 111b/18, 111b/18, 111b/20, 111b/20, 111b/21, 112a/1, 112a/2, 112a/2, 112a/3, 112a/3, 112a/3, 112a/4, 112a/4, 112a/4, 112a/4, 112b/4, 112a/9, 112a/10, 112a/11, 112a/11, 112a/11, 112a/11, 112a/13, 112a/13, 112a/14, 112a/14, 112a/14, 112a/16, 112a/17, 112a/20, 112a/20, 112a/20, 112a/21, 112a/21, 112a/21, 112a/21, 112a/21, 112b/2, 112b/3, 112b/3, 112b/4, 112b/5, 112b/6, 112b/6, 112b/6, 112b/6, 112b/8, 112b/8, 112b/8, 112b/9, 112b/11, 112b/11, 112b/12, 112b/12, 112b/12, 112b/14, 112b/14, 112b/14, 112b/16, 112b/16, 112b/17, 112b/20, 113a/5, 113a/12, 113a/12, 113a/12, 113a/13, 113a/13, 113a/14, 113a/14, 113a/14, 113a/15, 113a/15, 113a/16, 113a/17, 113a/18, 113a/18, 113a/18, 113a/19, 113b/1, 113b/1, 113b/1, 113b/2, 113b/2, 113b/2, 113b/2, 113b/3, 113b/3, 113b/10, 113b/10, 113b/10, 113b/10, 113b/10, 113b/12, 113b/12, 113b/12, 113b/12, 113b/21, 114a/7, 114a/7, 114a/7, 114a/8, 114a/10, 114a/10, 114a/16,

114a/18, 114a/18, 114a/18, 114a/19, 114a/19, 114a/19, 114a/21, 114a/21, 114a/21, 114b/18, 114b/20, 115a/3, 115a/4, 115a/4, 115a/4, 115a/4, 115a/6, 115a/7, 115a/9, 115a/9, 115a/9, 115a/10, 115a/10, 115a/10, 115a/11, 115a/13, 115a/13, 115a/13, 115a/14, 115a/16, 115a/17, 115a/17, 115a/21, 115a/21, 115a/21, 115b/6, 115b/6, 115b/6, 115b/9, 115b/9, 115b/10, 115b/10, 115b/10, 115b/11, 115b/13, 115b/13, 115b/16, 115b/16, 115b/17, 115b/18, 115b/19, 115b/19, 115b/20, 115b/21, 116a/2, 116a/2, 116a/2, 116a/2, 116a/3, 116a/4, 116a/4, 116a/4, 116a/5, 116a/5, 116a/5, 116a/8, 116a/8, 116a/8, 116a/9, 116a/14, 116a/14, 116a/14, 116a/15, 116a/15, 116a/18, 116a/19, 116a/19, 116a/19, 116b/1, 116b/1, 116b/1, 116b/1, 116b/2, 116b/3, 116b/3, 116b/3, 116b/5, 116b/5, 116b/5, 116b/5, 116b/5, 116b/5, 116b/6, 116b/7, 116b/9, 116b/9, 116b/9, 116b/9, 116b/10, 116b/10, 116b/10, 116b/10, 116b/11, 116b/13, 117a/2, 117a/3, 117a/3, 117a/3, 117a/3, 117a/4, 117a/4, 117a/4, 117a/5, 117a/6, 117a/11, 117a/16, 117a/21, 117b/1, 117b/5, 117b/7, 117b/9, 117b/10, 117b/10, 117b/10, 117b/10, 117b/11, 117b/12, 117b/14, 117b/16, 117b/17, 117b/19, 117b/19, 117b/20, 117b/20, 117b/20, 117b/21, 118a/1, 118a/3, 118a/3, 118a/4, 118a/4, 118a/6, 118a/8, 118a/8, 118a/9, 118a/9, 118a/9, 118a/9, 118a/11, 118a/11, 118a/12, 118a/12, 118a/13, 118a/13, 118a/14, 118a/15, 118a/16, 118a/16, 118a/16, 118a/17, 118b/1, 118b/6, 118b/7, 118b/7, 118b/7, 118b/11, 118b/12, 118b/12, 118b/16, 118b/16, 118b/17, 118b/18, 118b/18, 118b/18, 118b/20, 118b/20, 118b/21, 118b/21, 119a/1, 119a/1, 119a/3, 119a/4, 119a/4, 119a/5, 119a/5, 119a/7, 119a/8, 119a/8, 119a/9, 119a/9, 119a/10, 119a/10, 119a/12, 119a/12, 119a/13, 119a/13, 119a/15, 119a/15, 119a/17, 119a/17, 119a/18, 119a/19, 119a/19, 119a/21, 119a/21, 119b/3, 119b/3, 119b/3, 119b/5, 119b/6, 119b/6, 119b/6, 119b/6, 119b/7, 119b/8, 119b/8, 119b/12, 119b/13, 119b/13, 119b/15, 119b/15, 119b/15, 119b/21, 119b/21, 120a/2, 120a/3, 120a/3, 120a/3, 120a/3, 120a/6, 120a/6, 120a/6, 120a/6, 120a/8, 120a/8, 120a/8, 120a/11, 120a/11, 120a/12, 120a/12, 120a/13, 120a/13, 120a/15, 120a/16, 120a/17, 120a/19, 120b/1, 120b/1, 120b/1, 120b/1, 120b/2, 120b/5, 120b/5, 120b/5, 120b/5, 120b/7, 120b/8, 120b/11, 120b/11, 120b/12, 120b/12, 120b/12, 120b/12, 120b/13, 120b/13, 120b/15, 120b/15, 120b/15, 120b/15, 120b/16, 120b/18, 120b/18, 120b/19, 120b/19, 120b/21, 121a/1, 121a/2, 121a/2, 121a/2, 121a/2, 121a/3, 121a/5, 121a/5, 121a/5, 121a/5, 121a/6, 121a/8, 121a/9, 121a/9, 121a/9, 121a/11, 121a/11, 121a/11, 121a/11, 121a/12, 121a/17, 121a/17, 121a/17, 121a/19, 121a/19, 121a/21, 121b/1,

121b/2, 121b/4, 121b/4, 121b/4, 121b/4, 121b/6, 121b/7, 121b/7, 121b/9, 121b/10, 121b/11, 121b/11, 121b/11, 121b/13, 121b/15, 121b/16, 121b/16, 121b/18, 121b/18, 121b/19, 121b/19, 121b/19, 121b/19, 121b/20, 121b/20, 121b/20, 121b/20, 122a/2, 122a/2, 122a/2, 122a/3, 122a/4, 122a/6, 122a/6, 122a/7, 122a/7, 122a/7, 122a/7, 122a/13, 122a/14, 122a/15, 122a/15, 122a/15, 122a/15, 122a/15, 122a/16, 122a/18, 122a/19, 122a/21, 122b/1, 122b/1, 122b/1, 122b/1, 122b/2, 122b/2, 122b/3, 122b/3, 122b/3, 122b/3, 122b/6, 122b/6, 122b/6, 122b/8, 122a/8, 122b/10, 122b/11, 122b/13, 122b/13, 122b/16, 122b/17, 122b/17, 122b/17, 122b/17, 122b/20, 122b/20, 122b/20, 122b/20, 122b/20, 122b/21, 123a/1, 123a/1, 123a/1, 123a/1, 123a/1, 123a/2, 123a/4, 123a/4, 123a/4, 123a/4, 123a/4, 123a/5, 123a/7, 123a/7, 123a/7, 123a/7, 123a/8, 123a/9, 123a/9, 123a/9, 123a/10, 123a/10, 123a/10, 123a/11, 123a/12, 123a/12, 123a/13, 123a/13, 123a/14, 123a/14, 123a/15, 123a/15, 123a/16, 123a/17, 123a/17, 123a/17, 123a/17, 123a/17, 123a/18, 123a/18, 123a/19, 123a/19, 123a/19, 123a/20, 123b/1, 123b/1, 123b/4, 123b/4, 123b/4, 123b/6, 123b/6, 123b/6, 123b/8, 123b/8, 123b/9, 123b/11, 123b/13, 123b/13, 123b/14, 123b/14, 123b/16, 123b/17, 123b/17, 123b/17, 123b/18, 123b/18, 123b/19, 123b/20, 123b/20, 123b/20, 123b/21, 123b/21, 123b/21, 123b/21, 123b/21, 124a/3, 124a/3, 124a/5, 124a/6, 124a/7, 124a/7, 124a/8, 124a/8, 124b/8, 124a/11, 124a/12, 124a/12, 124a/12, 124a/12, 124a/15, 124a/18, 124a/19, 124b/1, 124b/1, 124b/7, 124b/7, 124a/21, 124b/1, 124b/1, 124b/1, 124b/1, 124b/5, 124b/6, 124b/6, 124b/6, 124b/8, 124b/8, 124b/9, 124b/11, 124b/12, 124b/12, 124b/15, 124b/15, 124b/15, 124b/16, 124b/17, 124b/19, 124b/19, 124b/19, 124b/2, 124b/21, 125a/1, 125a/1, 125a/1, 125a/1, 125a/2, 125a/5, 125a/7, 125a/9, 125a/10, 125a/10, 125a/10, 125a/10, 125a/11, 125a/11, 125a/13, 125a/15, 125a/15, 125a/16, 125a/16, 125a/16, 125a/16, 125a/18, 125a/19, 125a/20, 125a/20, 125a/20, 125a/20, 125a/20, 125b/1, 125b/1, 125b/3, 125b/3, 125b/3, 125b/3, 125b/4, 125b/5, 125b/5, 125b/5, 125b/5, 125b/7, 125b/7, 125b/9, 125b/9, 125b/11, 125b/12, 125b/14, 125b/14, 125b/14, 125b/15, 125b/15, 125b/16, 125b/17, 125b/19, 125b/19, 125b/19, 125b/20, 125b/21, 125b/21, 126a/2, 126a/3, 126a/3, 126a/4, 126a/5, 126a/6, 126a/6, 126a/6, 126a/6, 126a/10, 126a/10, 126a/10, 126a/11, 126a/11, 126a/12, 126a/13, 126a/13, 126a/14, 126a/14, 126a/15, 126a/15, 126a/17, 126a/17, 126a/17, 126a/20, 126a/20, 126a/20, 126b/2, 126b/2, 126b/2, 126b/3, 126b/13, 126b/14, 126b/15, 126b/15, 126b/16, 126b/16, 126b/17, 126b/17, 126b/17, 126b/19, 127a/2, 127a/3, 127a/4, 127a/5, 127a/5, 127a/5, 127a/5, 127a/6, 127a/6,

127a/7, 127a/8, 127a/9, 127a/9, 127a/10, 127a/10, 127a/10, 127a/11, 127a/12, 127a/12, 127a/13, 127a/13, 127a/13, 127a/13, 127a/15, 127a/15, 127a/15, 127a/16, 127a/17, 127a/17, 127a/17, 127a/17, 127a/21, 127a/21, 127a/21, 127a/21, 127a/21, 127b/2, 127b/2, 127b/4, 127b/4, 127b/4, 127b/4, 127b/6, 127b/7, 127b/7, 127b/8, 127b/8, 127b/8, 127b/11, 127b/11, 127b/11, 127b/11, 127b/12, 127b/13, 127b/15, 127b/15, 127b/15, 127b/16, 127b/16, 127b/17, 127b/18, 127b/19, 127b/19, 127b/19, 127b/20, 128a/1, 128a/1, 128a/1, 128a/1, 128a/1, 128a/2, 128a/4, 128a/4, 128a/4, 128a/4, 128a/5, 128a/7, 128a/7, 128a/8, 128a/11, 128a/11, 128a/12, 128a/14, 128a/14, 128a/16, 128a/18, 128a/18, 128a/18, 128a/18, 128a/21, 128b/1, 128b/2, 128b/2, 128b/2, 128b/5, 128b/6, 128b/6, 128b/6, 128b/7, 128b/8, 128b/8, 128b/8, 128b/8, 128b/8, 128b/8, 128b/10, 128b/11, 128b/12, 128b/12, 128b/12, 128b/12, 128b/13, 128b/13, 128b/13, 128b/13, 128b/14, 128b/15, 128b/15, 128b/15, 128b/17, 128b/18, 128b/18, 128b/19, 128b/19, 128b/19, 128b/20, 129a/2, 129a/2, 129a/4, 129a/5, 129a/6, 129a/6, 129a/6, 129a/7, 129a/9, 129a/12, 129a/13, 129a/13, 129a/13, 129a/13, 129a/14, 129a/14, 129a/14, 129a/15, 129a/16, 129a/16, 129a/16, 129a/16, 129a/16, 129a/17, 129a/17, 129a/18, 129a/18, 129a/19, 129b/1, 129b/1, 129b/1, 129b/1, 129b/1, 129b/1, 129b/3, 129b/4, 129b/4, 129b/4, 129b/6, 129b/6, 129b/6, 129b/7, 129b/7, 129b/7, 129b/7, 129b/7, 129b/7, 129b/8, 129b/8, 129b/8, 129b/8, 129b/8, 129b/9, 129b/10, 129b/10, 129b/10, 129b/10, 129b/10, 129b/10, 129b/13, 129b/13, 129b/13, 129b/13, 129b/13, 129b/14, 129b/15, 129b/16, 129b/16, 129b/17, 129b/17, 129b/17, 129b/17, 129b/19, 129b/20, 129b/20, 129b/20, 129b/21, 129b/21, 130a/1, 130a/3, 130a/3, 130a/3, 130a/3, 130a/4, 130a/4, 130a/6, 130a/6, 130a/7, 130a/7, 130a/10, 130a/11, 130a/11, 130a/11, 130a/11, 130a/11, 130a/11, 130a/12, 130a/13, 130a/14, 130a/14, 130a/15, 130a/15, 130a/16, 130a/17, 130a/17, 130a/18, 130a/18, 130a/18, 130a/19, 130a/19, 130a/20, 130a/21, 130a/21, 130a/21, 130b/2, 130b/2, 130b/2, 130b/3, 130b/4, 130b/4, 130b/4, 130b/8, 130b/7, 130b/7, 130b/7, 130b/7, 130b/11, 130b/11, 130b/11, 130b/11, 130b/11, 130b/16, 130b/16, 130b/18, 130b/19, 130b/19, 130b/19, 130b/20, 130b/20, 130b/20, 130b/20, 131a/1, 131a/1, 131a/2, 131a/7, 131a/7, 131a/7, 131a/10, 131a/10, 131a/11, 131a/12, 131a/13, 131a/14, 131a/15, 131a/16, 131a/16, 131a/19, 131a/20, 131a/20, 131a/20, 131b/1, 131b/2, 131b/2, 131b/2, 131b/3, 131b/4, 131b/5, 131b/6, 131b/6, 131b/6, 131b/9, 131b/10, 131b/10, 131b/10, 131b/13, 131b/13, 131b/13, 131b/13, 131b/14, 131b/18, 131b/18, 131b/18, 131b/19, 131b/19, 131b/19, 131b/20, 131b/20, 132a/1, 132a/1, 132a/1, 132a/1, 132a/2, 132a/4, 132a/4, 132a/4, 132a/4, 132a/6, 132a/7, 132a/7, 132a/7, 132a/7, 132a/7,

132a/9, 132a/9, 132a/9, 132a/10, 132a/10, 132a/12, 132a/14, 132a/15, 132a/15, 132a/15, 132a/16, 132a/19, 132a/20, 132a/20, 132b/1, 132b/1, 132b/3, 132b/4, 132b/4, 132b/4, 132b/8, 132b/8, 132b/8, 132b/5, 132b/5, 132b/6, 132b/6, 132b/6, 132b/6, 132b/6, 132b/10, 132b/11, 132b/12, 132b/14, 132b/14, 132b/14, 132b/15, 132b/16, 132b/19, 132b/19, 132b/19, 132b/19, 132b/19, 132b/19, 132b/19, 132b/20, 133a/1, 133a/7, 133a/8, 133a/8, 133a/10, 133a/11, 133a/12, 133a/12, 133a/13, 133a/13, 133a/13, 133a/13, 133a/14, 133a/15, 133a/16, 133a/16, 133a/16, 133a/18, 133a/18, 133a/19, 133a/21, 133b/1, 133b/2, 133b/2, 133b/2, 133b/2, 133b/3, 133b/5, 133b/5, 133b/7, 133b/7, 133b/7, 133b/8, 133b/8, 133b/9, 133b/11, 133b/11, 133b/11, 133b/11, 133b/11, 133b/13, 133b/13, 133b/13, 133b/14, 133b/16, 133b/18, 133b/19, 133b/19, 133b/20, 134a/1, 134a/2, 134a/2, 134a/12, 134a/4, 134a/4, 134a/4, 134a/4, 134a/5, 134a/6, 134a/6, 134a/6, 134a/9, 134a/9, 134a/9, 134a/9, 134b/3, 134b/4, 134b/4, 134b/4, 134b/4, 134b/6, 134b/8, 134b/8, 134b/8, 134b/14, 134b/15, 134b/15, 134b/15, 134b/16, 134b/16, 134b/19, 134b/20, 134b/20, 134b/21, 134b/21, 135a/1, 135a/1, 135a/1, 135a/3, 135a/3, 135a/3, 135a/6, 135a/8, 135a/8, 135a/8, 135a/8, 135a/9, 135a/9, 135a/9, 135a/10, 135a/12, 135a/12, 135a/13, 135a/14, 135a/14, 135a/15, 135a/18, 135a/18, 135a/18, 135a/18, 135a/19, 135a/19, 135a/21, 135b/1, 135b/1, 135b/1, 135b/3, 135b/3, 135b/3, 135b/3, 135b/4, 135b/5, 135b/6, 135b/6, 135b/8, 135b/10, 135b/11, 135b/11, 135b/12, 135b/12, 135b/13, 135b/14, 136a/2, 136a/2, 136a/2, 136a/3, 136a/3, 136a/3, 136a/4, 136a/7, 136a/7, 136a/8, 136a/8, 136a/8, 136a/9, 136a/10, 136a/12, 136a/12, 136a/12, 136a/12, 136a/13, 136a/16, 136a/16, 136a/17, 136a/19, 136b/1, 136b/1, 136b/3, 136b/6, 136b/7, 136b/8, 136b/8, 136b/8, 136b/8, 136b/11, 136b/11, 136b/11, 136b/12, 136b/13, 136b/15, 136b/16, 136b/17, 136b/17, 136b/17, 136b/17, 136b/19, 136b/19, 136b/20, 136b/20, 136b/20, 137a/5, 137a/5, 137a/5, 137a/7, 137a/7, 137a/9, 137a/10, 137a/10, 137a/11, 137a/13, 137a/13, 137a/13, 137a/14, 137a/17, 137a/18, 137a/18, 137b/18, 137b/19, 137a/19, 137a/19, 137b/1, 137b/1, 137b/1, 137b/3, 137b/3, 137b/3, 137b/4, 137b/4, 137b/5, 137b/6, 137b/7, 137b/7, 137b/7, 137b/8, 137b/8, 137b/9, 137b/9, 137b/11, 137b/11, 137b/11, 137b/11, 137b/11, 137b/11, 137b/12, 137b/12, 137b/13, 137b/14, 137b/14, 137b/14, 137b/15, 137b/16, 137b/16, 137b/16, 137b/17, 137b/17, 137b/20, 138a/1, 138a/2, 138a/2, 138a/8, 138a/9, 138a/10, 138a/10, 138a/10, 138a/15, 138a/15, 138a/15, 138a/15, 138a/15, 138a/16, 138a/19, 138a/20, 138a/21, 138b/2, 138b/2, 138b/2,

138b/2, 138b/3, 138b/3, 138b/5, 138b/5, 138b/5, 138b/5, 138b/7, 138b/8, 138b/8, 138b/9, 138b/11, 138b/11, 138b/11, 138b/11, 138b/13, 138b/14, 138b/14, 138b/14, 138b/14, 138b/18, 138b/19, 138b/19, 138b/19, 138b/19, 138b/19, 138b/20, 138b/20, 138b/21, 138b/21, 138b/21, 138b/21, 139a/2, 139a/3, 139a/3, 139a/4, 139a/4, 139a/4, 139a/6, 139a/6, 139a/7, 139a/7, 139a/7, 139a/7, 139a/7, 139a/7, 139a/9, 139a/13, 139a/13, 139a/13, 139a/13, 139a/13, 139a/16, 139a/17, 139a/18, 139a/20, 139a/20, 139a/20, 139a/20, 139b/2, 139b/2, 139b/3, 139b/5, 139b/5, 139b/5, 139b/10, 139b/10, 139a/10, 139b/10, 139b/12, 139a/14, 139a/14, 139b/15, 139b/17, 139b/17, 139b/18, 139b/20, 140a/2, 140a/3, 140a/3, 140a/3, 140a/4, 140a/4, 140a/4, 140a/5, 140a/5, 140a/5, 140a/5, 140a/12, 140a/12, 140a/12, 140a/12, 140a/13, 140a/13, 140a/13, 140a/14, 140a/17, 140a/17, 140a/17, 140a/17, 140a/19, 140b/2, 140b/2, 140b/2, 140b/3, 140b/3, 140b/4, 140b/4, 140b/6, 140b/6, 140b/6, 140b/6, 140b/8, 140b/9, 140b/9, 140b/9, 140b/9, 140b/10, 140b/12, 140b/12, 140b/12, 140b/13, 140b/13, 140b/13, 140b/14, 140b/14, 140b/14, 140b/14, 140b/17, 140b/17, 140b/17, 140b/18, 140b/18, 140b/21, 140b/21, 141a/2, 141a/2, 141a/6, 141a/7, 141a/8, 141a/8, 141a/9, 141a/11, 141a/11, 141a/11, 141a/12, 141a/12, 141a/14, 141a/15, 141a/15, 141a/17, 141a/17, 141a/17, 141a/19, 141a/19, 141a/19, 141a/19, 141a/19, 141a/20, 141b/1, 141b/1, 141b/1, 141b/1, 141b/2, 141b/3, 141b/3, 141b/3, 141b/4, 141b/4, 141b/4, 141b/4, 141b/6, 141b/6, 141b/7, 141b/8, 141b/8, 141b/9, 141b/9, 141b/10, 141b/10, 141b/10, 141b/10, 141b/11, 141b/13, 141b/13, 141b/14, 141b/14, 141b/15, 141b/15, 141b/17, 141b/19, 141b/19, 141b/19, 141b/19, 141b/20, 142a/5, 142a/5, 142a/8, 142a/8, 142a/8, 142a/9, 142a/9, 142a/10, 142a/10, 142a/10, 142a/10, 142a/11, 142a/12, 142a/14, 142a/14, 142a/16, 142a/16, 142a/16, 142a/16, 142a/18, 142a/19, 142a/19, 142b/2, 142b/2, 142b/3, 142b/5, 142b/8, 142b/10, 142b/11, 142b/11, 142b/11, 142b/11, 142b/13, 142b/14, 142b/14, 142b/14, 142b/14, 142b/14, 142b/15, 142b/16, 142b/17, 142b/18, 142b/18, 142b/18, 142b/19, 142b/19, 142b/19, 142b/20, 142b/20, 142b/20, 142b/21, 142b/21, 143a/3, 143a/3, 143a/4, 143a/4, 143a/4, 143a/4, 143a/5, 143a/6, 143a/6, 143a/6, 143a/7, 143a/11, 143a/11, 143a/12, 143a/13, 143a/13, 143a/13, 143a/15, 143a/18, 143a/18, 143a/18, 143a/21, 143b/1, 143b/2, 143b/2, 143b/3, 143b/3, 143b/3, 143b/5, 143b/5, 143b/6, 143b/7, 143b/8, 143b/10, 143b/12, 143b/12, 143b/12, 143b/13, 143b/14, 143b/14, 143b/14, 143b/14, 143b/15, 143b/18, 143b/18, 143b/18, 143b/18, 143b/18, 143b/20, 143b/21, 143b/21,

143b/21, 143b/21, 144a/1, 144a/2, 144a/2, 144a/3, 144a/4, 144a/5, 144a/5, 144a/5, 144a/6, 144a/6, 144a/7, 144a/7, 144a/8, 144a/8, 144a/9, 144a/10, 144a/10, 144a/11, 144a/11, 144a/11, 144a/15, 144a/17, 144a/17, 144a/17, 144a/18, 144a/18, 144a/20, 144a/21, 144a/21, 144b/2, 144b/2, 144b/2, 144b/2, 144b/5, 144b/5, 144b/5, 144b/6, 144b/6, 144b/7, 144b/7, 144b/7, 144b/8, 144b/8, 144b/10, 144b/10, 144b/11, 144b/13, 144b/13, 144b/13, 144b/16, 144b/16, 144b/16, 144b/17, 144b/18, 144b/19, 144b/19, 144b/19, 144b/21, 144b/21, 144b/21, 144b/21, 145a/3, 145a/6, 145a/6, 145a/6, 145a/6, 145a/8, 145a/9, 145a/10, 145a/10, 145a/11, 145a/12, 145a/12, 145a/12, 145a/13, 145a/14, 145a/15, 145a/16, 145a/18, 145a/19, 145a/20, 145b/1, 145b/3, 145b/4, 145b/5, 145b/5, 145b/6, 145b/7, 145b/8, 145b/9, 145b/10, 145b/10, 145b/11, 145b/18, 145b/18, 145b/18, 145b/18, 145b/20, 145b/20, 146a/2, 146a/2, 146a/2, 146a/3, 146a/3, 146a/3, 146a/4, 146a/4, 146a/8, 146a/8, 146a/8, 146a/9, 146a/10, 146a/10, 146a/10, 146a/11, 146a/13, 146a/13, 146a/13, 146a/13, 146a/14, 146a/16, 146a/16, 146a/18, 146a/18, 146a/18, 146a/19, 146a/20, 146a/20, 146a/20, 146a/21, 146a/21, 146a/21, 146b/1, 146b/1, 146b/1, 146b/2, 146b/2, 146b/3, 146b/4, 146b/4, 146b/5, 146b/7, 146b/7, 146b/9, 146b/13, 146b/13, 146b/13, 146b/13, 146b/14, 146b/14, 146b/15, 146b/15, 146b/15, 146b/17, 146b/19, 146b/19, 146b/19, 146b/21, 147a/1, 147a/2, 147a/2, 147a/2, 147a/3, 147a/4, 147a/4, 147a/6, 147a/6, 147a/7, 147a/9, 147a/9, 147a/10, 147a/10, 147a/10, 147a/12, 147a/13, 147a/13, 147a/14, 147a/14, 147a/14, 147a/15, 147a/17, 147b/2, 147b/2, 147b/2, 147b/3, 147b/5, 147b/8, 147b/9, 147b/10, 147b/11, 147b/11, 147b/11, 147b/12, 147b/13, 147b/14, 147b/15, 147b/16, 147b/17, 147b/17, 147b/17, 147b/17, 147b/19, 147b/19, 147b/20, 147b/20, 148a/4, 148a/6, 148a/8, 148a/13, 148a/13.

vebā: (Ar.) Hasta sıçanlardan insana geçen bir mikrobun oluşturduğu bulaşıcı, öldürücü bir hastalık. 141a/7, v.-sı 125b/20.

vebālu: (Ar.+T) Vebası olan. 140b/20.

vech: (Ar.) Sebep, vesile, münasebet. 93b/20, v.-i 22a/9, v.-le 145a/11, v.-i arz “yeryüzü” 58b/19, v.-i tesmiye 126b/5, 147b/5, ber-v.-le 75b/20.

vedā^c: (Ar.) Ayrılma, ayrılış. *hüccetü'l-v.-larında* 135b/15.

vefāt: (Ar.) Ölüm, ölme. v. *ét-*. 26b/15, 26b/16, 26b/19, 34b/1, 46a/16, 55b/3, 92b/14, 100b/12, 100b/16, 101a/3, 117a/15.

velâdet: (Ar.) Doğurma; doğma. v.-i 54b/4, 109a/15.

veḥâmet: (Ar.) Güçlük. v.-i 131b/15.

vêr- 1. Vermek. v.-di 40a/20, 40a/21, 40a/21, v.-miş idi 49b/1, v.-ür 7b/14, 101a/16, 134a/19, v.-ür idi 145b/15, *ad v.-di* 49b/3, 49b/3, 49b/11, *ad v.-mişdür* 6a/9, 46b/2, 49b/16, 65b/9, 89a/21, 113b/21, 133b/17, *ad v.-mişlerdür* 82a/8, *izn v.-üp* 114b/5, *laḳab v.-mişdür* 32a/20, *yemiş v.-ür* 7b/14. 2. Kök ya da gövdeleri sonuna -I, -U eki almış fiillere gelerek tezlik bildiren birleşik fiiller oluşturur. *feth êdiv.-e* 45b/8, *ḳazıv.* “Kazıvermek”. 19a/6, “Bırakmak, koyuvermek, serbest bırakmak.” 101a/19, *şalıv.- düği* 101a/19, *şalıv.-mez idi* 8a/9, *şalıv.-üp* 9a/7, *yapıv.-mişdür* 73a/15, 73a/15.

verâ: (Ar.) Arka, geri, öte. v.-sında 78b/18, 90a/10, 101a/20, 123a/5, v.-sından 19b/17, v.-i *taberistân* 66a/15.

verem: (Ar.). Şiş, şişlik 58a/1.

vêril-: Verilmek, vermek işine konu olmak. v.-üp 34b/1.

vesâ'yir: (Ar.) Başkaları, ve bunun gibiler, ve benzerleri. bkz. ve sâ'yir. 7b/10.

vesâyir: (Ar.) Başkaları, ve bunun gibiler, ve benzerleri. bkz. ve sâ'yir. 11b/4, 97a/10, *rûmiyye-i v.* 81b/19.

vesme: (Ar.) Sürme olarak kullanılan bir bitki [*İndigofera Tinctoria*, *İsatis Tinctoria*]. 30b/21.

veter: (Ar.) Yay kirişi 19a/15.

veyâ: (Ar.+Far.) Ayrı olmakla birlikte aynı değerde tutulan iki şeyi anlatan kelimelerden ikincisinin önüne getirilen söz, ya da, yahut. 26b/7, 29b/9, 29b/15, 29b/15, 46a/4, 58b/12, 82a/15, 138a/4, 138a/4, 138a/5.

veyâḥūd: (<Ar.+ Far. yâḥöd) Veya, isterseniz, iyisi. 40b/17, 54b/7, 54b/8, 105a/13, 105a/14.

vezîr: (Ar.) Valilik ve vekilli gibi yüksek rütbelerde bulunan “paşa” unvanını taşıyan kimse. v.-i 57a/3, 103a/12, 108a/1, 112a/5, 139b/6, v.-ine 142b/4.

vezn: (Ar.) Tartma, tartılma; tartı. v.-inde 54b/7, 57b/9, 57b/11, 84a/1, 134b/17, v.-indedür 54b/7, v. *êt-*. 9a/1.

vilâyet: (Ar.) İl. 38a/7, 95a/9, 105a/12, 107a/12, 108b/6, 109a/21, v.-de 109b/4, 111a/5, 141b/9, v.-dür 37a/18, 46a/21, 56a/15, 74a/2, 100a/2, 109a/21, 126a/4, v.-e 98b/3, 111a/5, v.-ine 108b/16, v.-inde idi 116b/19, v.-inün 56b/4, v.-leri 115a/7, v.-ün 9b/21, 38a/7, 56a/16, 72b/13, 121a/3, v.-i ‘*aẓīme* 98b/1, 141b/7, v.-i *çīn* 4a/6, 101a/17, v.-i *ķūs* 34b/13, v.-i *ħorāsān* 130a/10, v.-i *kebīre* 128b/9, v.-i *meşhūre* 124b/2, v.-i *muttaşilatü’l-‘imāre* 72b/12, v.-i *nevbe* 76b/19, v.-i *ṭaberistān* 129b/7, *arnavūd* v.-i 37a/17, *arnavud* v.-idür 131b/2, *arnavūd* v.-ine 9b/18, *bāsīlīse* v.-i 37a/17, *berber* v.-ine 6a/16, *berķa* v.-inde 103a/20, *bilād-ı yemen* 7a/8, *bīza* v.-ine 10a/2, *çin* v.-ine 7a/4, *çīn.* v.-inün 6a/20, *endelūs* v.-i 11a/13, *endelūs* v.-ini 8b/18, *endelūs* v.-inün 6b/3, 10a/4, 10a/5, *erdebil* v.-inden 11b/8, *fileştīn* v.-inde 15b/14, *fīreng* v.-ine 39b/1, *fīreng* v.-iyle 10a/3, *ħabeş* v.-inde 12a/1, 44b/6, *ħabeş* v.-indeki 8a/20, *ħabeş* v.-inün 84b/4, *ħalīc-i bāsīlīseye* v.-i 10a/15, *ķalġariyye* v.-inün 82a/5, *kānim* v.-inün 66a/20, *maġrib* v.-inde 44b/6, *maġrib* v.-indeki 8a/20, *mōra* v.-ine 9b/18, *necd* v.-inün 105a/12, *rūmiyye* v.-inün 6b/1, 56a/15, *rūs* v.-in 6b/1, *şakalibe* v.-inün 11a/18, *şūdān* v.-ine 39b/14, *şāş* v.-inün 53a/2, *tosķan* v.-ine 10a/1, *tūrān* v.-inün 130a/8, *türk* v.-inün 11a/19, *zengiler* v.-inün 6a/8.

vitr: (Ar.) Tek, yalnız, تنها. v.-ün 50b/18, v. namāzı 50b/15, 50b/16, 50b/19.

vuhūş: (Ar.) Vahşi (hayvanlar). v.-a 5a/10, v.-dan 70a/7.

vü: (Far.) Ve 1b/10, 30b/3, 35b/12.

Y

yā: (Ar.) ye “ى” harfinin adı. 17b/8.

yā: (Ar.) Ey!, hey!. 46a/3, 99a/15, 99b/20.

yaġ-: Yağmur, kar, dolu gökten düşmek. y.-ar 75a/19, 144a/9, y.-duġı 22a/1, y.-maķ 22a/14, 22a/18, 22a/20.

yaġmur: 12a/7, 55a/11, 60b/2, 75a/19, 85b/10, 144a/9, y.-dan 68b/20, 98a/2, 122a/13, y.-dandur 32b/9, 45b/14, y.-dandur 74a/2, 78a/15, y.-ı 62b/2.

yahūdī: (Ar.) Hz. Musa’nın dinine baġlı olan, Yehuda’ya mensup olan kimse. bkz. yahūdiyye, yahūza. 29b/14, 40b/14, y.-leri 66a/3, y.-lerün 75b/14, y.-lerün ve ‘*Abede-i evşānuġ o.-up* 75b/12.

yahūdiyye: (Ar.) Hz. Musa'nın dinine bağlı olan, Yehuda'ya mensup olan kimse. bkz. yahūdī, yahūza. 66a/2, 66a/5, 66a/5.

yahūza: (Ar.) Yahudi, Hz. Yakub'un oğlu Yahuda soyundan gelenler İsrailoğulları bkz. yahūdī, yahūdiyye. *sıbt-ı y.* 139b/15.

yağ-: Yakmak, yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak. y.-ar idi 34a/10, y.-arlar 65a/5, 111a/5, y.-arlar idi 34a/6.

yağa: Elbise. 145a/20. (?)

yağın: Uzak olmayan. y.-da 122b/11, y.-dur 54a/13, 64a/20, 86b/16, 110b/18, 111a/10, y.-ına 110a/1, *y. ol-*. 10b/12.

yākūt: (Ar.) Pembe veya erguvan tonları ile karışık koyu kırmızı renkte, saydam bir korindon türü olan değerli taş. 87b/15.

yaldır: Yaldır parıl parıl. *y. yaldır ét-*. 82b/1.

yaldıra-: Parlamak. y.-duğıçün 127a/1.

yalım: Yalçın, sarp. 23b/19.

yan: Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü. y.-ında 17a/12, 17a/14, 17b/10, 19a/13, 19b/12, 42b/8, 43a/5, 59a/8, 67a/7, 69b/6, 112a/2, 115b/4, 124a/8, y.-ındadır 131a/16, y.-ından 11a/12, 17b/1, 17b/5, 18b/2, 97b/17, 108b/8.

yan-: Yanmak, birleşiminde karbon bulunan maddeler, ısı ve ışık yayarak kül durumuna geçip yok olmak. y.-ar 31b/17.

yanartağ: Mağmanın yer içinden yüzeye çıktığı veya geçmişte çıkmış olduğu, genellikle koni biçiminde, tepesinde bir püskürtme ağzı bulunan dağ, volkan. 99a/5.

yaña: Taraf, tarafa, tarafta, taraftan, tarafına. 100a/9.

yañıl-: Yanılmak, tanımayarak, niteliğini iyi anlamayarak aldanmak. y.-mayup 34a/7.

ya' nī: (Ar.) Sözüün kıyası. 3a/7, 6a/6, 6a/7, 6a/7, 6a/10, 6b/20, 7a/7, 8b/10, 8b/13, 12b/8, 21a/14, 21a/18, 21b/11, 29a/5, 29b/13, 35a/12, 35a/21, 38b/21, 39a/7, 41a/21, 49a/13, 49b/3, 50b/18, 53a/3, 53a/5, 65b/7, 68b/16, 71b/9, 77b/20, 78a/18, 88a/14, 93b/21, 102a/2, 106b/5, 111a/20, 113b/21, 114b/12, 116a/11, 126b/10, 130b/6, 131b/7, 131b/17, 134a/21, 147a/17.

yap: Yavaş, usul. y. yap "yavaş yavaş, usul usul" 10b/12, 54b/15.

yap-: Yapmak, ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak, meydana getirmek. y.-ardı 73a/16, y.-duğı 55a/2, 55a/3, y.-dum 145a/20, y.-mağdan 65a/21, y.-mışdı 33a/13, y.-mışdur 13a/6, 25b/8, 25b/11, 28b/4, 33a/8, 33b/19, 33b/20, 35b/18, 35b/19, 54b/12, 55a/3, 59a/10, 122a/13, y.-up 25b/7, 54b/19, 55a/2, 55a/4, 107a/15, y.-ıvêr- 73a/15.

yapdur-: Yaptırmak, yapılmasını sağlamak, yapılmasına imkan vermek. y.-dı 9a/5, y.-mişdur 73a/15.

yapıl-: Yapılmak, meydana getirilmek. y.-duğında 34a/4, y.-miş 28b/6, 96a/21, 126b/21, 139a/8, y.-mişdi 34a/1, y.-mişdur 13a/6, 26a/4, 33a/12, 48b/2, 82a/9, 89b/21, 145a/10.

yapış-: Yapışmak, sıkıca yakalamak, tutmak, sarılmak. y.-up 33b/1.

yapraq(ğ): Yaprak. y.-ı 13b/2, y.-ına 127a/8, y.-larını 127a/8.

yar-: 1. Yarmak, uzunlamasına bölüp ayırmak. y.-up 81b/10 2. Ortasında içinden geçmek. y.-up 19b/12, 20a/17, 56a/21.

yaramaz: Uygun ve yararı olmayan y.-dur 65a/9.

yaş: I. Doğumdan beri geçen süre. y.-ına 29b/7, 29b/9, 29b/9, 82a/15, y.-ında 26b/17.

yaş: II. Nemli, ıslak, kuru karşıtı. 43b/4.

yaşa-: Yaşamak, canlılığını, hayatını sürdürmek. y.-maduğcün 89a/8.

yat-: 1. Yatmak, bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak. y.-a 147a/5. 2. geceyi geçirmek üzere bir yerde kalmak. y.-an 7b/14. 3. Dinmek, sakinleşmek. y.-up 7b/5. 4. var olmak, bulunmak. y.-ur 101a/16.

yatsu: Yatsı, güneşin batmasından bir buçuk, iki saat sonraki vakit. 50b/16, 50b/19, y.-nuğ 50b/18, y. *namâzı* 50b/15.

yavru: Ya yeni doğmuş hayvan veya insan. y.-sın 111b/2.

yay: I. Ok atmaya yarayan, iki ucu arasına kiriş gerilmiş, eğri ağaç veya metal çubuk. 19a/9, 19a/13.

yay: II. Yaz, sıcak mevsim. y. *fâşlı* “yaz mevsimi” 75a/19.

yayak: Yaya, yayan. 126a/16.

yaz: İlbahar mevsimi. 15a/1, y.-da 43a/14, 47a/12, 99a/5, y.-ı 14b/20, y. *fâşlı* 134b/12.

yazıl-: Yazılmak, yazma işi yapılmak. y.-miş 76a/8, y.-mişdur 145a/15, 145a/19, y.-up 48b/8.

yê-: 1. Yemek, ağızda çiğneyerek yutmak. y.-diler 117a/21, y.-dügi 54b/6, y.-rler 86a/21, 101b/2, y.-ye 125b/21, 147a/4. 2. Tüketmek, bitirmek. y.-di 34a/2.

yêdi: Yedi. 4a/11, 29a/8, 29a/12, 32a/6, 51b/9, 54b/12, 60b/19, 71b/2, 72a/9, 76a/3, 76b/5, 79a/3, 89b/1, 89b/9, 91a/13, 92a/4, 112a/5, 115b/7, 120a/21, 120b/7, 120b/7, 128b/5, 129b/15, 130b/13, 131b/19, 131b/3, 143b/20, y.-sinde 114b/3.

yêdi biñ: Yedi bin. 114b/10.

yêdinci: Yedi sayısının sıra sıfatı. 5a/19, 19b/1, 33b/19.

yêdişer: Yedi sayısının üleştirme sıfatı. 103b/5.

yêdi yüz: Yedi yüz. 10a/18, 128a/21.

yêdi yüz altmış: Yedi yüz altmış. y.-ında 28a/7.

yêdi yüz toksan bir: Yedi yüz doksan bir. y.-inde 103a/13.

yêdi yüz yigirmi altı: Yedi yüz yirmi altı. y.-sında 47a/16.

yêdi yüz yigirmi bir: Yedi yüz yirmi bir. 54b/14.

yehūd: (Ar.) Yahudi, Hz. Yakub'un oğlu Yahuda soyundan gelenler, İsrailoğulları. *luğat-ı y.-da* 73b/20.

yêl: Havanın yer değiştirmesinden oluşan, esinti, rüzgar. 13b/19, 86a/11, 99a/7, y.-dür 14b/17, y.-i 14b/16, y. *degirmenleri* 86a/9, *cenûb y.-i* 39b/21.

yelken: Rüzgar gücünden yararlanarak geniş bir yüzey oluşturacak biçimde yan yana dikilen ve teknenin direğine uygun bir biçimde takılarak onu hareket ettiren kumaş veya şeritlerin tümü. y. *aç-*. 34a/11.

yêllü: Yeli çok olan, rüzgarlı. 86a/8.

yemîn: (Ar.) Sağ taraf. y.-inde 147b/9, *cānib-i y.-ine* 147b/6.

yemiş: Bitkilerde, döllenme sonunda çiçeği meyve yapraklarından oluşan ve tohumu taşıyan organ, meyve. 7b/14, y.-ler 7b/12, 43a/6, y.-leri 37a/5, 37a/13, 133a/10, y.-lerüñ 7b/12, y.-lerini 47a/8, 133a/10, y. *vêr-*. 7b/14.

yemişlü: Yemişi olan, meyve veren. 26a/5, 36b/4, y.-dür 53b/16.

yemlü: Yemişi olan, meyve veren. 36b/4.

yengeç: Eklem bacaklılardan, kabuklu, birinci ayak çifti iki kıskaç olarak gelişmiş, eti için avlanan, suda yaşayan bir böcek. 33b/21.

yeni dünyā: Malta eriği. 4a/7.

yér: 1. Bulunulan, yaşanılan, oturulan şehir, kasaba, mahalle. 9b/17, 23b/11, 30a/11, 30b/21, 35a/5, 43b/21, 45b/13, 49a/13, y.-de 5a/7, 5a/9, 8a/18, 11a/13, 13a/10, 15a/19, 15b/4, 15b/9, 17b/18, 17b/19, 18a/16, 19b/14, 20a/12, 30b/18, 31a/9, 31a/15, 31b/4, 32a/6, 32a/15, 33a/21, 34b/6, 35a/2, 35b/11, 37a/1, 37a/9, 37b/16, 45a/12, 50b/5, 53a/19, 53b/18, 54a/8, 54b/3, 57a/5, 57a/14, 57b/12, 57b/14, 58a/12, 59b/4, 59b/14, 60a/4, 60b/19, 61a/19, 62a/2, 62a/8, 64b/8, 65a/8, 65b/4, 66a/8, 68b/1, 69b/18, 70a/9, 72a/9, 72a/21, 72b/2, 73a/1, 73b/5, 73b/14, 73b/17, 73b/20, 74b/15, 75a/6, 75a/9, 75a/14, 76a/15, 76a/21, 76b/3, 76b/15, 77a/9, 77a/15, 78b/2, 78b/12, 78b/19, 78b/20, 79a/20, 79b/7, 79b/21, 80a/1, 80a/7, 80a/11, 80a/21, 82b/20, 83a/19, 83b/2, 83b/17, 84b/4, 84b/12, 86b/7, 87b/5, 87b/19, 88a/2, 88a/7, 88a/18, 88b/2, 88b/9, 89b/5, 89b/10, 89b/19, 90b/9, 90b/10, 91a/4, 91a/9, 91a/13, 91b/19, 92a/2, 92a/5, 93a/16, 95a/13, 95b/8, 96a/15, 98a/7, 98b/7, 99a/17, 99b/4, 100a/2, 100a/4, y.-dedür 12a/12, 12a/16, 13a/2, 13b/9, 14a/15, 14b/5, 20b/10, 20b/19, 21b/5, 21b/14, 21b/21, 22a/1, 22b/7, 23a/17, 24a/14, 24a/20, 24b/5, 26b/14, 26a/16, 26b/3, 27a/3, 27b/4, 27b/17, 28a/4, 28b/13, 29a/11, 29a/19, 29b/3, 30a/2, 30b/11, 31b/4, 32b/8, 32b/16, 34a/5, 37a/6, 38a/15, 41a/7, 41a/10, 41b/15, 41b/17, 42a/18, 43a/11, 43b/21, 44b/20, 45a/12, 45a/17, 46b/5, 46b/15, 47b/7, 47b/8, 49a/2, 49a/8, 50b/11, 54a/18, 56a/11, 56b/1, 58b/5, 66b/6, 67a/5, 69b/3, 72a/18, 73b/11, 75a/13, 83a/2, 83a/3, 88b/10, 89b/6, 90b/6, 95a/3, 86b/7, 87b/16, 92a/10, 101b/2, 102a/1, 102a/20, 102b/19, 103a/11, 104b/6, 104b/12, 105a/3, 105b/4, 105b/16, 105b/19, 106a/12, 106b/6, 106b/11, 106b/15, 107b/2, 107b/6, 107b/16, 107b/21, 108a/6, 108b/1, 108b/16, 109a/2, 110a/5, 110a/15, 110b/17, 111b/7, 112a/1, 112a/1, 112a/2, 112a/5, 112a/12, 112b/4, 112b/21, 113a/13, 114a/11, 115b/2, 115b/8, 116a/6, 116a/9, 116a/13, 116b/7, 118a/5, 118b/11, 118b/14, 118b/19, 119a/9, 119a/19, 120a/4, 120a/9, 121a/13, 121b/2, 121b/5, 122a/21, 123a/13, 123b/5, 124a/6, 124a/10, 124a/16, 124b/16, 124b/20, 125a/17, 125b/6, 125b/13, 125b/20, 126a/21, 127b/17, 128a/10, 128a/13, 128b/3, 128b/14, 129a/3, 129a/8,

130b/12, 131a/3, 131a/11, 131a/18, 131b/4, 132a/12, 132b/12, 132b/13, 133b/4, 134a/5, 134b/14, 134b/20, 135b/12, 136a/5, 136a/10, 137a/20, 137b/10, 137b/13, 132b/15, 137b/19, 133a/7, 133a/21, 138a/3, 138a/11, 138a/13, 138b/3, 139a/15, 139b/8, 139b/11, 140a/8, 140b/8, 140b/15, 140b/19, 141a/18, 141b/11, 142a/17, 142b/8, 142b/12, 143a/3, 143b/13, 144a/2, 144a/7, 144a/12, 144a/19, 146a/6, 146b/5, 146b/6, 146b/20, 147a/16, 147b/12, 147b/21, y.-den 14b/14, 15a/2, 16a/13, 16b/3, 18b/18, 19a/21, 19b/3, 22b/4, 33b/12, 34b/15, 43a/7, 55a/16, 76b/9, 82b/1, 86a/9, 104b/20, 118a/3, 122b/9, 126a/16, 147a/19, y.-dür 5a/6, 10b/14, 11a/3, 11a/6, 11a/7, 14a/18, 16b/7, 17a/17, 26a/5, 27a/4, 27b/1, 27b/5, 36a/15, 37a/10, 37b/5, 41a/15, 42b/13, 44a/11, 45a/5, 45a/7, 48b/15, 52a/12, 54a/3, 54a/4, 58b/19, 62a/16, 64a/18, 64b/1, 67b/3, 68b/11, 70b/9, 71b/18, 77b/2, 77b/19, 78a/11, 78a/17, 78a/19, 78b/5, 79b/2, 83b/5, 84a/4, 86a/8, 86a/13, 87a/8, 91b/8, 92b/8, 93a/5, 93b/1, 93b/6, 94a/17, 94b/9, 96b/19, 97a/14, 97b/4, 98a/16, 98b/21, 99a/6, 104b/8, 104b/9, 105b/10, 106b/21, 107a/20, 110b/12, 115b/20, 118b/2, 119a/10, 119b/10, 120b/13, 123a/10, 125b/7, 129b/15, 130b/17, 132b/17, 137a/6, 138a/14, 140b/20, 143a/1, 143a/4, 146b/17, y.-e 3b/18, 4a/12, 6a/12, 8a/6, 8a/14, 9a/12, 11a/4, 13b/9, 28a/13, 32b/17, 54b/19, 55b/6, 55b/8, 69b/9, 69b/13, 72a/14, 81a/9, 86a/9, 97a/11, 109a/21, 123b/14, 132a/10, 134a/14, 145b/10, y.-i 13a/18, 29a/7, 32b/9, 34a/3, 40a/8, 49a/18, 61a/8, 75b/12, 93a/8, 94a/4, 113b/15, 114b/2, y.-idür 111b/18, y.-inde 41a/20, 41b/3, y.-ine 20b/15, 24a/16, 24a/18, 29b/17, 35a/1, 36a/2, 39a/15, 87a/15, 141b/21, 143a/2, y.-ini 49b/9, 54b/20, 54b/21, 57b/1, 75b/20, y.-ler 19b/21, 31b/21, 87a/9, 99a/7, 119a/7, y.-lerde 23b/15, 24b/2, 48b/8, y.-lerden 32a/1, y.-lerdür 29b/20, 128b/7, y.-lere 3b/8, 6a/16, 9a/3, 11a/20, 19a/16, 20b/14, 86a/12, 98a/15, y.-leri 3a/9, 9a/4, 16a/4, 18b/16, 45a/1, 52b/18, 123b/15, 133a/11, y.-lerine 76a/7, y.-lerün 57a/16, 70a/5, 97a/10, y.-ün 5b/9, 14b/20, 17b/1, 44a/20, 145a/13, *ek y.-i* 145a/11, *y. yér* 86a/11. 2. Konum, durum. y.-ine 98b/9.

yér-: Kovmak. y.-mek 111a/12.

yeryüzi: Yer kabuğu, dünya. y.-nde 3b/12, 145a/8, 145b/10.

yeşil: Sarı ile mavinin karışmasından ortaya çıkan, bitki yapraklarının çoğunda görülen renk. 49a/18, 74a/14, *y. ol-*. 110a/3.

yètmiş: Yetmiş. 70. 8a/5, 11a/7, 29a/7, 33a/14, 37a/20, 41a/20, 50a/5, 50b/19, 54b/13, 59a/10, 60b/19, 62b/13, 76a/10, 78a/2, 96b/19, 103b/4, 111a/10, 118a/20, 125b/8, 130b/21, 141a/21, 142b/12.

yètmiş alti: Yetmiş altı. 76. 6a/3, 36a/9, 39b/7, 79b/14, 82b/7, 85a/1, 89b/7, 90b/2, 93a/5, 93a/9, 106a/6, 113a/17, 127b/9, 128a/2, 128b/17, 126a/1, 139a/1.

yètmiş beş: Yetmiş beş. 75. 26b/11, 27a/11, 40a/9, 41a/6, 51b/20, 62a/12, 64b/20, 65a/17, 70b/9, 77a/1, 79a/3, 80b/13, 85a/18, 101b/16, 116b/4, 139a/5, 142b/6, 146a/15.

yètmiş biñ: Yetmi bin. 24a/5.

yètmiş bir: Yetmiş bir. 39b/10, 64b/12, 67a/3, 69a/3, 71a/2, 75a/3, 89b/10, 94a/18, 100b/4, 118b/12, 131b/12, 140b/16, 143b/1, 147a/21.

yètmiş dörd: Yetmiş dört. 27a/15, 42b/19, 42b/14, 48a/20, 48b/9, 56b/21, 58b/20, 61b/20, 89a/16, 91b/12, 97b/12, 104a/7, 104b/5, 115b/8, 116a/7, 118b/7, 132a/3.

yètmiş iki: Yetmiş iki. 4b/20, 29a/20, 41b/4, 41b/13, 74b/12, 77a/6, 77a/12, 97a/14, 112a/6, 139a/15, 142b/1.

yètmiş sekiz: Yetmiş sekiz. 35b/21, 47b/14, 56b/10, 82b/17, 84b/16, 88a/7, 92b/4, 92b/15, 97a/14, 116a/13, 122b/18, 123b/3, 127a/16, 139a/19.

yètmiş tokuz: Yetmiş dokuz. 25b/21, 31b/10, 47b/21, 65b/20, 74b/2, 90a/7, 92a/11, 112a/15, 147a/11.

yètmiş üç: Yetmiş üç. 27b/7, 32a/7, 45a/7, 56b/18, 58a/13, 59a/20, 65a/18, 65b/11, 73b/14, 78a/12, 83b/15, 84a/13, 88a/13, 91a/20, 92a/7, 96a/5, 132b/17, 138a/12, 144b/12.

yètmiş yedi: Yetmiş yedi. 26a/9, 26b/2, 29b/3, 46b/20, 72b/10, 76b/10, 97b/19, 112b/2, 120b/14, 123a/3, 123a/11, 123b/11, 126a/19, 130a/5, 140a/6, 140b/11, 141b/5, 144b/1.

yevm: (Ar.) Gün. *y.-i ‘arife* 105a/21, *y.-ü’s-sebet* “Cumartesi” 115a/1, *y.-’s-selase* 148a/12, *y.-i zi-kâr* 78b/6, *cezr y.-i 7b/7*, *medd y.-i 7b/7*, *nısf-ı y.* 92a/19.

yıl: Sene. 23a/21, 23b/6, 23b/7, 23b/8, 46a/11, 54b/13, 57b/21, 61a/6, 73a/16, 73a/16, 76a/2, 100b/11, 100b/16, 103b/4, 116b/17, 118a/6, 117a/11, 117a/12, 126b/5, 135b/15, *y.-a* 33a/14, *y.-da* 12a/20, 73a/15, 81b/16, 114b/9, *y.-dan* 54b/12, 54b/14,

116b/19, y.-dur 117a/10, y.-ında 116b/15, 116b/20, 116b/21, 117a/7, y.-inun 117b/3.

yılan: Yılan. 56b/6, 69b/7, 69b/9, 69b/12, 69b/13, 69b/14, y.-lar 79a/9, 129b/3.

yıldız: Güneş ve ay dışında gökyüzünde görülen ışıklı gök cisimlerinden her biri. 118a/5, *müşteri y.-ı* “Sakit, Erendiz, Jüpiter, Mars”76a/9.

yıllık: Senelik. 76a/3.

yık-: Yıkmaq, kurulu bir şeyi parçalayarak dağıtmak, bozmak, tahrip etmek. y.-mışdur 109a/19, y.-up 41b/11, 55a/2, 135b/13, 135b/16, 135b/18, 135b/21.

yıkıl-: Yıkılmak. y.-masına 34a/17, y.-up 34a/17, 116b/16, y.-ur 99a/11.

yigirmi: Yirmi. 20. 4b/4, 5a/7, 6a/1, 6a/2, 12a/10, 19b/14, 26a/9, 26b/3, 27a/20, 27b/17, 28b/16, 29a/3, 30a/15, 32b/5, 35b/13, 36b/1, 39b/4, 40b/10, 42b/1, 43a/17, 44a/17, 45a/17, 48b/4, 50b/11, 51b/11, 52a/7, 56b/19, 57a/5, 57a/21, 57a/21, 57b/12, 59a/5, 59b/11, 63a/20, 64a/15, 67a/12, 69b/16, 70a/21, 73a/11, 73b/17, 73b/21, 73b/21, 73b/21, 74b/3, 76b/11, 76b/17, 77a/2, 78a/19, 80b/1, 83a/4, 83a/17, 83b/4, 84b/12, 84b/14, 85a/1, 85a/11, 86b/1, 87a/19, 88a/20, 88b/11, 87a/13, 89b/16, 91a/6, 91b/4, 92a/8, 94b/18, 96b/11, 96b/20, 97b/13, 98a/4, 98a/10, 98a/16, 100a/21, 101b/10, 102b/9, 103a/9, 105b/17, 106b/8, 108a/3, 111a/4, 112a/12, 112a/16, 114b/3, 116a/10, 116a/13, 119b/13, 120b/18, 121a/10, 122b/12, 124a/20, 124b/14, 125b/12, 125b/17, 125b/18, 127b/14, 131a/17, 131b/12, 133b/6, 133b/17, 136b/6, 137a/21, 139a/2, 141a/16, 141a/18, 141a/21, 142b/12, 142b/16, 143b/2, 143b/17, 144a/6, 144a/12, 144a/19, 144b/12, 144b/12, 146a/7, 146b/5, 146b/11, 146b/18, 146b/21.

yigirmi altı: Yirmi altı. 29a/2, 39b/18, 42a/16, 57b/7, 88b/4, 86b/1, 118a/7, 119b/5, 121b/3, 125b/18, 137a/6, 137b/15, 140b/11, 147b/14.

yigirmi altıncı: Yirmi altı sayısının sıra sıfatı. 5b/4.

yigirmi beş: Yirmi beş. 4b/13, 27b/18, 47b/9, 44b/13, 50a/5, 57b/5, 61a/3, 62a/13, 62b/4, 64a/17, 70a/16, 70b/8, 70b/15, 75a/7, 76b/5, 80b/5, 87b/21, 93b/4, 101b/13, 102a/10, 106a/6, 110b/19, 113a/8, 118b/20, 125a/4, 125a/8, 127b/7, 131a/17, 135b/2, 136b/7, 140a/2, 145a/5.

yigirmi beşinci: Yirmi beş sayısının sıra sayı sıfatı. 5b/4.

yigirmi bin: Yirmi bin. 12a/20.

yigirmi bir: Yirmi bir. 49a/6, 62a/9, 74a/4, 80b/10, 80b/14, 102a/6, 107a/20, 120b/13, 130b/9, 136a/2, 147b/1, y.-inde 111a/16.

yigirmi birinci: Yirmi bir sayısının sıra sayı sıfatı. 5b/3.

yigirmi dörd: Yirmi dört. 5a/11, 27a/3, 30b/4, 37a/12, 42a/3, 42a/13, 45b/8, 53b/21, 56a/7, 61b/16, 67b/16, 77b/20, 79a/21, 82a/9, 93a/18, 104a/11, 110a/4, 120b/17, 134a/4, 136b/15.

yigirmi dörder: Yirmi dört sayısının üleştirme sıfatı. 93a/1.

yigirmi dördüncü: Yirmi dört sayısının sıra sayı sıfatı. 5b/4.

yigirmi iki: Yirmi iki. 4b/10, 4b/13, 5b/15, 27b/7, 34b/11, 34b/15, 34b/19, 39b/7, 43b/9, 47b/4, 47b/14, 67a/3, 78a/19, 86a/21, 96b/18, 100a/1, 103a/5, 105b/17, 118a/7, 129b/15, 147b/18, 148a/2.

yigirmi ikinci: Yirmi iki sayısının sıra sayı sıfatı. 5b/3.

yigirminci: Yirmi sayısının sıra sayı sıfatı. 5b/2, 117b/6.

yigirmi sekiz: Yirmi sekiz. 27a/5, 41a/8, 31b/1, 52a/16, 53b/19, 59a/14, 66b/21, 70b/10, 86b/12, 103a/8, 112b/2, 121a/4, 122b/19.

yigirmi sekizinci: Yirmi sekiz. 5b/5.

yigirmişer: Yirmi sayısının üleştirme sıfatı. 64a/17

yigirmi tokuz: Yirmi dokuz. 40b/16, 41b/16, 42b/17, 54a/9, 57a/4, 57b/6, 57b/8, 77a/16, 83b/13, 88a/8, 97a/15, 102b/10, 111b/13, 112b/6, 118b/2, 119b/11, 120a/5, 121a/21, 123a/3, 131a/5, 131b/21, 137a/18, y.-dur 5a/17.

yigirmi tokuzuncu: Yirmi dokuz sayısının sıra sayı sıfatı. 5b/6.

yigirmi üç: Yirmi üç sayısının adı. 5a/9, 26b/21, 36b/8, 38b/5, 65b/20, 70b/13, 119b/2, 133b/17, 142b/17.

yigirmi üçüncü: Yirmi üç sayısının sıra sayı sıfatı. 5b/3.

yigirmi yedi: Yirmi yedi. 4b/6, 27a/10, 28a/1, 29a/18, 39b/3, 55a/16, 63a/21, 84a/5, 90b/7, 91b/3, 112a/19, 116a/21, 128b/6, 127a/16, 137a/21, 143b/11.

yigirmi yedinci: Yirmi yedi sayısının sıra sayı sıfatı. 5b/5.

yigirmi yedişer: Yirmi yedi sayısının üleştirme sıfatı. 48a/7.

yine: Gene. 19a/19, 23b/6, 30a/3, 35b/19, 38a/3, 45b/7, 45b/8, 52b/20, 54b/14, 54b/15, 55a/1, 59a/19, 59b/17, 64a/4, 64b/2, 67b/5, 72b/16, 72b/19, 80b/7, 80b/9, 81a/13, 81a/14, 81b/20, 90a/14, 99a/14, 111b/8, 114b/10, 115a/19, 117a/17, 120a/15, 135b/20.

yogun: Kalın. 75a/17.

yol: Bir yerden bir yere gitmek için aşılın uzaklık, tarik. 5b/16, 7a/2, 12a/15, 13b/5, 13b/15, 21a/10, 23a/11, 23a/11, 24a/1, 25b/9, 25b/10, 50b/11, 64a/19, 64a/20, 86b/16, 98a/3, 105a/18, 110b/18, 126a/19, 133a/13, y.-da 34a/8, 36a/21, 64b/11, 71a/1, 77a/21, 78b/2, 78b/20, 93a/18, 105a/6, y.-dan 86b/16, 98a/3, 122b/10, 122b/10, y.-dur 11b/12, 11b/4, 12b/21, 13a/11, 13b/1, 13b/10, 14a/1, 14b/12, 14b/19, 18b/11, 23a/14, 26a/17, 26a/17, 35a/14, 36b/12, 37a/14, 38b/18, 39a/11, 39b/6, 45b/13, 45b/19, 70b/4, 81a/5, 86b/4, 87a/2, 87a/18, 91b/21, 99a/2, 99a/3, y.-ı 89b/21, 130a/16, 103a/21, 103b/6, 110a/14, 133a/2, 133a/12, 133a/14, 139a/4, 144b/20, y.-ında 75a/1, 96b/13, 112a/18, 137b/10, y.-ının 129a/20, y.-lar aç- 23a/13, y.-ları 49a/2, 105b/15, y.-ların 29b/19, y.-uñ 32a/19, y. *é.-dügi* 5b/18, y. *ol-* . 6a/4.

yok: Bulunmayan (nesne, kimse), var karşıtı 73a/21, y.-dur 4a/5, 4a/9, 4a/9, 6b/8, 21b/2, 22a/9, 23a/11, 25b/5, 26a/4, 26a/9, 26b/7, 32b/17, 34a/5, 36a/20, 39a/10, 39a/21, 36b/1, 38a/20, 41a/17, 43a/6, 43b/20, 43b/21, 44a/3, 44a/21, 47b/13, 50a/18, 52b/18, 55a/12, 56a/17, 56b/6, 58b/1, 58b/19, 59a/1, 64a/14, 64b/18, 66a/18, 66b/5, 66b/12, 67b/7, 69b/5, 69b/8, 69b/15, 70a/7, 73b/11, 75a/18, 75b/20, 77b/13, 90b/11, 92b/1, 92b/3, 93a/13, 97a/12, 102a/1, 104b/3, 107b/17, 107b/21, 108a/19, 119a/19, 119b/20, 126a/16, 145a/8, 145a/18, y. idi 23a/12, 33a/17.

yon-: Yontmak. y.-madur 80a/19.

yonul-: Yontulmak. y.-miş 25b/4, 107b/2, 145b/11, y.-mişdur 66b/17.

yu-: Yıkamak. y.-mişdur 138b/18, y.-yup 113a/2.

yukarı: Yukarı. 7b/4, 65a/4, 106b/1, 120b/16, y.-da 18a/14, 29b/6, 69a/4, 106b/20, y.-dan 65a/3, y.-ları 145a/13, y.-sı 75a/17, y.-sına 76b/10, y.-sında 99a/7, y.-sından 73b/1.

yumurdla-: Yumurtlamak. y.-miş 111b/1.

yun-: Yıkanmak. y.-an 69b/14, y.-mayınca 69b/15, y.-sa 110a/3, y.-up 74a/15.

yut(d)-: Yutmak. y.-ar 79a/10.

yuvarlan-: Yuvarlanmak. y.-duklarıçün 131b/7

yüksek: Altı ile üst arasındaki uzaklık çok olan. 3a/9, 9a/2, 9a/3, 24b/14, 25a/9, 25b/16, 28b/14, 29a/19, 31b/14, 31b/15, 39a/9, 42b/9, 42b/10, 43a/20, 45a/15, 46b/12, 47a/4, 47a/12, 49a/12, 50a/8, 51b/13, 56a/9, 65a/1, 68a/6, 68b/14, 69a/18, 69b/3, 74b/15, 76b/9, 79a/14, 82a/21, 96a/5, 96a/21, 99b/10, 115b/3, 115b/4, 118a/5, 119b/17, 124a/19, 145a/8, y.-dür 25a/13, 78a/7, y. *ét-*. “Yüksek yapmak” 135b/14, y. ol-. 22a/19.

yükseklik(g): Yükselti, irtifa. y.-de 77b/13, y.-i 34a/1, 55a/16, y.-leri 145a/12.

yümnin: (Ar.) Sağ, uğurlu. y.-den 147b/8.

yüri-: Yürümek. 131b/17, y.-(y)ecek 52b/18, y.-mekden 64b/3, y.-ye 64a/14, y.-yüp 52b/17.

yürit(d)-: Yürütmek. y.-ür 51a/14, 109b/20.

yürü-: Yürümek. y.-rler 23a/19.

yüz: I. Yüz sayısı. 10a/11, 14b/6, 22b/15, 32a/14, 58b/8, 76a/2, 79a/7, 100b/16, 101a/4, 118a/6, 128b/21, 130b/10, 136a/17, y.-den 99a/8.

yüz: II. 1. Yüzey. y.-i 23b/19, y.-ini 13b/2, y.-lerini 75b/21, *deñiz y.-ine* 7b/16. 2. surat. y.-deki 96b/2, y.-lerinde 138b/18.

yüz-: Yüzmek, su içerisinde durmak, ilerlemek. y.-üp 102a/3.

yüz altı: Yüz altı. 42a/13.

yüz altmış: Yüz altmış. 70b/19.

yüz altmış altı: Yüz altmış altı. 120a/10.

yüz altmış iki: Yüz altmış iki. 70b/16, 99b/15.

yüz altmış dokuz: Yüz altmış dokuz. 110b/2.

yüz altmış yedi: Yüz altmış yedi. 122b/4.

yüz beş: Yüz beş. 42a/15.

yüz biç: Yüz bin. y.-den 18b/12.

yüz dörd: Yüz dört. 89a/4, 91a/5, 121a/20, 125b/13.

yüz elli: Yüz elli. 134b/10.

yüz elli altı: Yüz elli altı. 115a/7.

yüz elli beş: Yüz elli beş. 72b/7.

yüz elli üç: Yüz elli üç. 70b/5.

yüz elli yedi: Yüz elli yedi. 92a/1.

yüzer: Yüz sıfatının üleştirme biçimi, her birine yüz, her defasında yüzü bir arada olan.
51a/20.

yüz iki: Yüz iki. 141a/8.

yüz on: Yüz on sayısının adı. 127a/8.

yüz on beş: Yüz on beş. 4b/9.

yüz otuz: Yüz otuz. 14a/3.

yüz seksen: Yüz seksen. 64b/17.

yüz kırk: Yüz kırk. 138b/12.

yüz kırk altı: Yüz kırk altı. y.-da 49b/10.

yüz kırk beş: Yüz kırk beş. k.-inde 49b/9.

yüz kırk dört: Yüz kırk dört. 70b/14.

yüz kırk yedi: Yüz kırk yedi. 4b/3.

yüz yetmiş: Yüz yetmiş. 5b/21, 93a/13.

yüz yirmi: Yüz yirmi. 136b/10.

yüz yirmi beş: Yüz yirmi beş. 148a/1.

yüz yirmi dört: Yüz yirmi dört. 87b/11.

yüz yirmi sekiz: Yüz yirmi sekiz. 75a/19.

yüz yirmi yedi: Yüz yirmi yedi. 127b/21.

Z

zabt: (Ar.) 1. Sıkı tutma. *z.*-a 11b/14, 2. Kaydetme. *z.*-ında 21b/9, 3. İdaresi altına alma. *z. ét.* 59a/19.

zâc: (Ar.) kim. Demir sülfat. 99a/4, 111a/7.

zafer: (Ar.) Düşmanı yenme, üstün gelme. *‘asker-i z.-i rehber* 117a/18.

za‘ferân: (Ar.) Safran. 46b/20, 99a/5, *z.*-ı 54a/12, *ma‘den-i z.-dur* 59a/2.

zağferânlık: (< Ar. za‘ferân) Safranlık. 26a/20.

zâhir: (Ar.) Görünen, görünücü, açık, belli, meydanda. *z.*-dür 1b/11, *z.*-ine 5a/12, *z. ol-* 31b/17.

zaḥmet: (Ar.) Sıkıntı, eziyet, rahatsızlık. *z. çek-* 39b/20.

zahr: (Ar.) Arka, sırt. *z.*-ında 25a/10.

za‘îf: (Ar.) Zayıf, güçsüz, kuvvetsiz. *z. ol-* 121a/15.

zamân: (Ar.) Vakit, çağ, devir. *zamân z.*-da 8b/13, 8b/20, 9b/20, 13b/20, 14b/19, 22a/1, 22a/10, 22a/15, 22a/21, 22b/1, 29b/11, 35a/7, 41b/13, 42b/8, 49b/17, 50b/16, 51a/10, 52b/19, 61b/13, 62a/4, 85b/1, 85b/8, 86b/18, 104b/2, 111a/19, 116b/15, 120b/3, 121a/13, 128a/6, 137a/1, 137a/15, 138a/12, 141a/4, 145b/13, *z.*-dadur 22a/10, 22a/15, *z.*-dan 23b/4, *z.*-ı 14b/20, 14b/20, 14b/21, 15a/1, *z.*-ımızda 26b/7, 41a/14, 41a/14, 46a/1, 46a/12, 46b/1, 48a/14, 48b/16, *z.*-ına 117a/9, 130b/14, *z.*-ında 15a/17, 26a/19, 36b/7, 51b/2, 59a/18, 59a/5, 62b/5, 64b/4, 65a/5, 67a/2, 68a/15, 68a/8, 68b/2, 75b/17, 76a/4, 76a/4, 80b/7, 97a/2, 109a/16, 110b/5, 111a/11, 111a/17, 113a/7, 114b/3, 116b/18, 117a/10, 117a/13, 118a/18, 119a/8, 122a/9, 126b/4, 131b/9, 132a/17, 135b/21, 137a/3, 142a/1, 142a/21, 143a/8, 144b/18, 147a/8, *z.*-ındadır 34b/5, *z.*-ından 79b/18, 117a/8, 117a/12, *z.*-larında 71a/14, *z.-i cahiliyye* 102a/4, 135b/13, *z.-i evvel* 57b/3, *z.-i hicret* 117a/11, 117a/12, *z.-i kadîm* 63b/10, 67b/13, *z.-i mu‘ayyen* 23a/21, 23b/6, *z.-i sâbık* 62a/3, 70a/14, *ḥākân-ı havâķîn-i z.* 2b/7, *ḳadîmü’z-z.-da* 45a/20.

zamâyir: (Ar.) Bir ismin yerine kullanılan kelimeler. *rumûz-ı serâyir -i z.* 1b/10.

zamğ: (Ar.) Zamk. *z.*-ıdur 79a/8.

zâmin: (Ar.) Tazmine mecbur olan, kefil. *z. ol-* 51b/3.

zamm: (Ar.) Katma, ekleme. *z. eyle-* 63a/2, *z. olun-* 111b/17.

- ẓann:** (Ar.) Sanma, sanı, sezme: *ẓ.-i ġālīb* “Hakikate en yakın olan sanı” 29a/15, 31b/20, 45b/20, 52b/15.
- ẓarʿ:** (Ar.) Meme, süt veren hayvan memesi. *ẓ.-dan* 77b/12, 104b/3, *zerʿ ü z.* “Tahıl ve süt ürünü.” 92b/1,
- ẓarar:** (Ar.) Eksiklik, kayıp, ziyan. *ẓ. ét.-* “Zarar vermek” 69b/15.
- ẓāt:** (Ar.) -li, -giller gibi sınıflamalar oluşturur. *ẓ.-i eṣcār* 125a/17.
- ẓāviye:** (Ar.) Köşe. *z.-den* 98b/21, *z.-si* 98b/20, 98b/21, 99a/1, *z.-i şarḳiyye* 131a/15, *z.-i şimāliyye* 133b/19.
- ẓayʿ a:** (Ar.) Binasız arsa. 124b/16.
- ẓāyiʿ:** (Ar.) Elden çıkan, kaybolan, yitik, zarar, ziyan. *ẓ. ol.-* 19b/15, 52b/9.
- zeheb:** (Ar.) Altın. *envāʿ-ı maʿden-i z.* 87b/16.
- zehr:** (Far.) Zehir, ağu. 34b/1, 101a/15, *z.-i (b)* 101a/15.
- zelzele:** (Ar.) Yer sarsıntısı. 99a/10, 116b/18, *z.-den* 99a/11, *z.-i ʿaẓīme* 116b/16.
- zemīn:** (Far.) Yer, yeryüzü. *z.-den* 1b/8, *zīr-i z.* 82a/18, *zīr-i z.-de* 82a/19.
- zemzem:** (Ar.) Kabe civarında meşhur kuyu. *z. şuyı* 20b/21.
- zen:** (Far.) Kadın. *z.-leri* 118a/14.
- zerʿ:** (Ar.) Ekilmiş ekin. *z.-den* 77b/12, 104b/3, *z. ü ẓarʿ* 92b/1.
- zerādüş:** (Far.) Nur ve zulmet diye iki ilaha inanma akidesini kuran adam. 30b/13.
- zerdālū:** (Far.) Zerdali. *z.-sı* 121b/17.
- zerḳā:** (Ar.) Uğursuzluğuyla tanınmış bir Arap kadının adından kinaye olarak gök gözlü (kadın) cāriye-i z. 147a/18.
- zewāhir:** (Ar.) Parlak (yıldızlar). *z.-i taḥiyyāt-ı bī-ġāye* 1b/15.
- zevc:** (Ar.) Karı ve kocanın her biri. *z.-iyle* 114b/16.
- zevraḳ:** (Ar.) Kayık, sandal. *z.-lar* 62a/17.
- zeytūn:** (Ar.) Zeytin. 54a/17, *z.-ı* 58b/5, *keşret-i z.* 135b/5.
- zeytūnlu:** (Ar.+T.) Üzerinde ve içinde zeytin olan. 118b/2.
- zībaḳ:** (Ar.) Civa. 74a/16.

zift: (Ar.) Kara sakız, katrandan çıkarılan, kolay kırılan, az sıcakta eriyen katı, siyah, parlak bir madde olup en çok gemi kalafatında kullanılır. 111a/7, 146b/7.

zi-kār: (Ar.) Zift sahibi. *yevm-i z.* 78b/6.

zıkr: (Ar.) Anma, anılma. *z.*-de 28a/13, *z.*-i 81b/7, *z.*-idür 6b/12, *z.*-inde 28b/9, 30b/7, 36b/18, 46b/12, 60a/20, 105b/6, 118a/10, *z.*-inden 117b/17, *z. ét.* 6b/19, 9a/13, 20a/15, *z. ol.* 104a/14, 129a/12, *z. olun.* 5a/14, 5b/7, 10b/18, 10b/19, 11b/19, 13a/12, 15a/3, 15a/5, 18a/14, 19b/4, 22a/20, 22a/21, 34b/3, 34b/4, 59b/12, 59b/17, 112b/19, 141a/14, *z. olun.* 26b/16, 28b/10, 29b/6, 34b/18, 48b/21, 54b/9, 66b/12, 87b/14, 84a/2, 97b/10, 95a/17, 103b/21, 106b/21, 122a/6, 131a/13, 147a/6, 148a/3, *zıkrü'l-baħrü'l- aħzar* 7a/6, *z-i baħr-i bürdil* 11a/11, *z-i baħr-i fāris* 7a/11, *z-i baħr-i muħit* 6a/7, *z-i baħr-i okyānūs* 8b/3, *z-i baħr-i vereng* 11a/15, *z-i baħrü'l-ħazez* 11a/21, *z-i cebelü'l-ķamer* 21b/8, *z-i dicle* 17b/16, *z-i ħavrü'l-benādıķa* 10a/12, *z-i nıl-i mıŗır* 14b/11, *z-i niŗıŗ* 10a/20, *z-i'n-nehār* 2b/19, *z.-ü baħri'l ķulzüm* 7b/19, *z.-ü baħri'r-rüm* 8b/10, *z.-ü baħri'ŗ-ŗın* 6b/20, *z.-ü'l-baħrü'l-ħārici fi'l-muħitü'ŗ-ŗarķi ilā ciheti'l-ġarbi icmālen* 6b/10, *z.-ü'l-fürāt* 16b/15.

zinā: (Ar.) Nikahsız birleşme. 100b/20.

zincir: (< Far. zencir) Zincir. *z.*-ler 76a/7, *z.*-leri 76a/5, 76a/6.

zinet: (Ar.) Süs, bezek. *z.*-leri 100b/21.

zır: (Far.) Alt, aşağı. *z-i zemīn* “yeri altı” 82a/18, 82a/19.

zırā^c: (Ar.) Dirsekten orta parmak ucuna kadar olan bir uzunluk ölçüsü (75-90 santim arasında deĝişen şekilleri vardır.) 5a/11, 55a/16, *z.*-dur 5a/11, 13a/7, 13a/7, 55a/16, 82a/11, 107b/18, 115a/16, 145a/10, 145a/12, *z.* idi 34a/1, 51a/20, *z-i ŗarķi* 132a/17.

zırā: (Ar.) Çünkü, ŗundan dolayı ki. 7a/9, 7b/19, 8b/15, 13a/5, 18b/20, 19a/5, 21b/20, 22a/9, 22a/21, 22b/13, 23a/4, 25a/21, 38a/10, 41a/4, 46b/2, 48a/16, 49b/11, 49b/19, 51a/17, 55a/7, 63b/8, 66a/2, 88b/16, 90b/17, 93b/21, 100b/21, 101a/9, 109a/6, 113b/8, 134b/1.

zırā^c at: (Ar.) Ekincilik, çiftçilik, tarım. *z. ét.* 108a/17.

ziyā: (Ar.) Işık, aydınlık. *z.*-sı 52a/6, *kemāl-i z.-sından* 33a/16.

ziyāde: (Ar.) Artma, çoĝalma. 14a/8, 37b/8, 39b/6, 40a/3, 41b/19, 78b/12, 82b/11, 92b/2, 99a/8, 101b/9, 137a/5, *z.*-dür 12b/14, 13b/17, 52a/6, 100b/20, 101a/9, 131b/15, *z.*-si

15a/17, 65a/5, 116b/11, 145b/19, z.-siyle 42a/11, 71b/1, 112b/20, 115b/13, z.-ye 12a/20, z. *ét-*. 110a/19, z. *eyle-*. 89a/16, z. *ol-*. 5b/21, 6a/2, 7b/8, 7b/8, 7b/10, 7b/13, 12b/4, 14b/19, 51a/10, 65a/6, 106a/4, 128a/6, z. *olın-*. 82b/20,

ziyâret: (Ar.) Görmeye gitme, görüşmeye gitme, gidilme. z.-i *beytu'l-lâh* 67a/8.

ziyûş: Müşteri, Jübiter, Zeus yıldızı 76a/9. (?)

zû: (Ar.) Sahip. z.-*şevket* 146b/2.

zufar: (Ar.) Güçlü adam. 84a/1.

zühr: (Ar.) Öğle, öğle vakti. z.-ında 53b/17.

zühür: (Ar.) Görünme, meydana çıkma, baş gösterme, türeme. z.-ı 72b/19, z. *ét-*. 23a/15, 48a/9, 46a/12, 105a/4, 113b/16, 133a/15, 146b/10.

zulumât: (Ar.) Karanlık. 6b/10.

zu' m: (Ar.) Batıl, sanı, boş inanç. z.-ında 120a/14, z.-ındadır 55b/11, z.-ları 54b/16, z. *ét-*. 54b/6, 63b/8, 70a/13, 80a/10, 122b/11.

zühâl: (Ar) Sekendiz, Satrûn gezegeni. z.-dür 3a/20, *fâlek-i z.* 'Evvelce, gök bilgisiyle uğraşan alimlere göre göğün yedinci katı." 3a/14.

zühhâd: (Ar.) Zahidler, kaba sofular. 103a/1.

zühre: (Ar.) Çobanyıldızı, Venüs. *fâlek-i z.* 3a/12, 3a/18, *heykelü'z-z.* 23a/14, 23a/14.

zürâfa: (Ar) Zürafa [Giraffa Camelopardalis]. 101a/11.

zürü': (Ar.) Ekilmiş, tarlalar. 139a/4, *keşîretü'z-z.* 77a/15, *vâfiretü'l-z.* 75b/2, *ve'z-z.* 123a/20.

YER İSİMLERİ DİZİNİ

A

Ābāverd: Horasan'da bir şehir. bkz. Ebiverd, Bāverd. 27a/19.

‘**Abbādān:** Basra Körfezi'nin kıyısında bir şehir. bkz. Abbadān. 7a/14, 18a/9, 19a/18, 73b/8, 104a/17, 104a/20.

Abbadān: Basra Körfezi'nin kıyısında bir şehir. bkz. ‘Abbādān. 63b/8.

‘**Abbās Ēli:** Hicaz'da bir şehir. bkz. Tāyif. 49a/4, 101b/21.

‘**Abbāsiyye:** Mısır'da Bilbeys'in kuzeyinde bir şehir. 104b/5, 104b/6.

‘**Abkār:** Badiye'de bir yer. 104b/7.

Abüskün: Hazar denizi. 11b/9, 11b/9, 25b/18, 62b/4, *Baḥr-i A.* 11b/3, 5b/21, 20b/1, 20b/1.

Acā: Yemen'in Nejd bölgesindeki Hail şehri sınırındaki Sarma dağlarıyla birlikte Tayy dağları olarak anılan dağdır. 23b/16.

‘**Acem:** İran, Horasan ve Türkistan. 66a/1, 113a/7, ‘*Irāk-ı* ‘A. 5b/2, 25a/9, 29b/2, 61b/5, *mülük-i* ‘A. 88a/11, 109b/17, 136b/2, *nāḥiye-i A.* 31a/17.

Acı Deñiz: Acı Deñiz, Baḥr-i Ğarb, Baḥr-i Rüm, Baḥr-ü'r-Rüm. Akdeniz. 11b/4, 12a/14, 79b/21.

‘**Aclün:** Ürdün'den kaleli bir şehir. 99a/16, 99b/2, 104b/9.

Acye: Berka şehri limanlarından biri. 46b/9.

‘**Aden:** Yemen'de deniz kenarında bir şehir. bkz. ‘Aden-i Ebyen, ‘Aden-i Lā‘a. 21b/21, 22a/1, 22a/8, 22a/9, 22a/10, 22a/11, 22a/13, 61b/11, 64a/3, 64a/18, 64a/18, 68a/1, 68b/10, 89a/13, 94b/8, 99b/8, 104b/14, 104b/16, 104b/16, 105a/2, 105a/3, 121b/2, 127a/7, 138b/3, 140b/7, ‘A. *ķarası* 7b/20, ‘A. *ķaryesi* 8a/12.

‘**Aden-i Ebyen:** Yemen'de deniz kenarında bir şehir. bkz. ‘Aden, ‘Aden-i Lā‘a. 104b/15.

‘**Aden-i Lā‘a:** Yemen'de deniz kenarında bir şehir. bkz. ‘Aden, ‘Aden-i Ebyen. 104b/21.

‘**Adve:** Endülüs ve Tunus. *berr-i* ‘A. 22b/19, 132b/12, *berrü'l-* ‘A. 8b/15, 8b/16, 22b/12, 31a/15, 42a/2, 79a/17, 108b/17, 108b/19, 108b/21, 133b/9, *cānib-i* ‘A. 61a/10.

Afāka: (?) 128a/2.

Afriḳayānis: Magrip'in (Cezayir, Fas, Tunus) kuzey doğu parçasıdır. bkz. Afriḳıyye. 36b/18.

Afriḳıyye: Magrip'in (Cezayir, Fas, Tunus) kuzey doğu parçasıdır. bkz. Afriḳayānis. 36b/14, 36a/19, 41b/14, 46a/21, 60b/1, 60b/14, 62a/15, 64b/12, 85b/15, 91b/4, 98b/6, 98b/19, 102b/8, 108a/15, 108b/15, 108b/18, 108b/19, 112b/9, 112b/9, 118a/21, 119a/18, 121b/5, 122a/8, 133b/3, 138b/6, 140a/18, *A. memleketi* 9a/17, 118a/1, *arż-ı A.* 136b/18, *memleket-i A.* 85b/16, *nevāḫi-i A.* 115a/10, 137a/9, *sāḫil-i A.* 53b/16, 132a/11, *Tūnus-ı A.* 108b/20.

Afriḫ: Akdeniz'de Berka'nın karşısında büyük bir ada. 36b/9, *cezire-i A.* 94a/11, 128b/1.

Aḡmāt: Magrip'te (Cezayir, Fas, Tunus) bir şehir. 36b/2.

Aḡnā: Hint Denizi'ndeki büyük bir adada bulunan şehir. 87b/11.

Aḡaş: Şübays Dağı yakınlarında bir dağ. 94b/6.

Aḡıyyā Sūfiyyā: Ayasofya. 117a/3.

Aḡkāf: Umman ve Mehre arasında bir vadidir. 27b/10, 27b/14, 104a/11, *A.-ı 'Ummān* 27b/11.

Aḡlāt: Bugün Bitlis'in bir ilçesi Ahlat. bkz. Ḥilāt. 17b/18, 72a/17.

Aḡsā: Bahreyn'de Katif ve Yemame'ye yakın küçük bir şehirdir. 27b/1, 27b/4, 27b/5, 43b/13, 119a/9, 119a/10.

Aḡsikeş: Şaş Irmağı'nın kuzeyinde Fergana'dan bir şehirdir. 20b/9, 27b/15.

'**Aḡkabe:** Mısır sınırında bir yer. 9b/8, 124b/17, '*A.-i mezkūre* 108b/9.

'**Aḡkabeü'ş-Şuḫūre:** Şam ve Kūsve arasında bir yer. 106a/7, 124b/18.

Aḡça-Kermān: Karadeniz kıyısında bir yer. bkz. Aḡça-Kirmān, Aḡ-Kermān. 11a/2, 36b/19, 37a/2, 37a/3.

Aḡça-Kirmān: Bugün Karadeniz kıyısında Ukrayna'da Bilhorod-Dnistrovskiyi adlı bir şehir. bkz. Aḡça-Kermān, Aḡ-Kermān. 97b/3.

Aḡdeniz: Akdeniz. bkz. Acı Deñiz, Baḡr-i Ġarb, Baḡr-i Rūm, Baḡrū'r-Rūm. 6a/6, 8b/10, 9b/17, 10a/15, 11a/6, 11a/14, 15a/13, 15a/21, 15b/4, 22b/13, 38b/16, 92a/2.

‘**Aķik**: Medine yakınlarında bir vadi. bkz. ‘Aķik-i Ā‘lā, ‘Aķik-i ‘Ārız, ‘Aķik-i Esfel. 106a/12.

‘**Aķik-i Ā‘lā**: Medine yakınlarında bir vadi. bkz. ‘Aķik, ‘Aķik-i ‘Ārız, ‘Aķik-i Esfel. 106a/14.

‘**Aķik-i ‘Ārız**: Medine yakınlarında bir vadi. bkz. ‘Aķik, ‘Aķik-i Ā‘lā, ‘Aķik-i Esfel. 106a/15.

‘**Aķik-i Esfel**: Medine yakınlarında bir vadi. bkz. ‘Aķik, ‘Aķik-i Ā‘lā, ‘Aķik-i ‘Ārız. 106a/15.

‘**Aķkā**: İsrail’in kuzeyinde Akdeniz kıyısında, Şam yakınlarında büyük bir şehir. 9b/12, 100a/12, 106a/15, 114b/6, 122a/17.

‘**Aķkār**: Amanos dağları. bkz. Cebel-i Lükķām. 24a/21, *Cebel-i ‘A*. 24a/21.

Aķ-Kermān: Karadeniz kıyısında Ukrayna’da Bilhorod-Dnistrovskyi adlı bir şehir. bkz. Aķça-Kirmān, Aķ-Kermān. 21a/16.

‘**Aķr-i Bābil**: Kerbelā’da bir yer. 106a/8, 106a/10.

‘**Aķr-i Hamīdiyye**: Musul’da bir kale. 106a/11.

Aķsarāy: Aksaray. bkz. Aķsarāy. 37a/12.

Aķsarāy: Aksaray. bkz. Aķsarāy. 122a/20.

Aķsur: Mısır’da Nil’in doğusunda, Kus’un ise güneyinde küçük bir şehirdir. 37a/7.

Aķşehir: Akşehir. 37a/5, 39a/12.

‘**Alā’iyye**: Alanya. 106b/8, 106b/13.

‘**Alāfķa**: Zebid şehrinin iskelesidir. 83b/5.

Alā-Sicistān: Yukarı Sicistan. 14b/3.

‘**Alāyā Tağı**: Karaman vilayetinde bir dağ. 145a/1.

‘**Alāyā Tağları**: Toroslar. 16b/12.

‘**Allāķi**: Sudan’da bir belde. 106b/3.

‘**Amādiyye**: Musul yakınlarında bir kale. 106b/14, 106b/17.

A‘māl-i Fās: 57a/11.

A' māl-i Fileštīn: 122a/16.

Amāsiyye: Amasya. 37b/9, 85a/9.

Āmid: Diyarbakır. 17b/19, 26a/2, 46a/19, 63a/8, 77b/8, 88b/9, 96a/1, 119a/3.

‘Amik: Amik ovası. 16b/1, ‘A. *Ovası* 13b/9.

‘Ammān: Bugün Ürdün’ün başkenti. 107a/1.

Āmū: İran’ın Mazenderan eyaletinde bir şehrin adı. bkz. Āmul, Āmul-ı Ceyhūn, Āmul-ı Şaṭṭ, Āmul-ı Zemm. 26a/12.

Āmul: İran’ın Mazenderan eyaletinde bir şehrin adı. bkz. Āmū, Āmul-ı Ceyhūn, Āmul-ı Şaṭṭ, Āmul-ı Zemm. 20b/5, 26a/7, 26a/10, 31b/9, *Ā. tevābi*‘ 130a/4.

Āmul-ı Ceyhūn: İran’ın Mazenderan eyaletinde bir şehrin adı. bkz. Āmū, Āmul-ı Şaṭṭ, Āmul-ı Zemm. 26a/13.

Āmul-ı Şaṭṭ: İran’ın Mazenderan eyaletinde bir şehrin adı. bkz. Āmul, Āmū, Āmul-ı Ceyhūn, Āmul-ı Zemm. 26a/12.

Āmul-ı Zemm: Taberistan’da (şimdiki Mazenderan, Gülistan ve Gilan eyaletlerini içine alan bölge) bir kasaba. bkz. Āmū, Āmul, Āmul-ı Ceyhūn, Āmul-ı Şaṭṭ. 26a/12.

Anbār: Irak’ta bir şehir. 63a/7, 63a/7, 67a/11, 146b/5.

Ankara: Ankara. bkz. Engūriyye. 16b/11, 39a/7.

Anṭābulus: Mısır’da bir yer. bkz. Berqa. 46b/1.

Anṭākiyye: Antakya. 13b/8, 13b/13, 24b/4, 38b/6, 41a/13, 50a/9, 50b/3, 66b/6, 97a/19, 107a/12, 127b/2, *A. hişārı* 16a/10.

Anṭāliyā: Antalya. bkz. Anṭāliya. 38b/14, 38b/19, 106b/10.

Anṭāliya: Antalya. bkz. Anṭāliyā. 112a/1.

Anṭartūs: Suriye’de Akdeniz kıyısında eskiden Humus’un derbendi olan şehir. 9a/2, 52a/13.

Anşinā: Mısır’da Nil’in doğusunda bir şehir. bkz. medīne-i Saḥere. 23a/17, 38a/21.

Arda: Arda Nehri. 28a/5.

Arnavud Vilāyeti: Arnavutluk. 9b/18, 37a/17, 131b/2.

Arz-ı H̄arrān: Harran. bkz. H̄arrān. 17a/3.

‘**Arz-ı Maḳlūbe:** Zahire gölü yakınlarındadır. bkz. Diyār-ı Ḳavm-i Lūt. 77b/12.

Arz-ı Meyyafariḳīn: Bugün Diyarbakırın ilçesi Silvan. bkz. Meyyafariḳīn. 18a/15.

Arz-ı Naṣībīn: Nusaybin. 17a/10.

‘**Ammūriyye:** Anadolu’da bir belde. 107a/6.

‘**Āne:** Bağdat’ta bir yer. 16b/18, 63b/18, 64a/8, 67a/11, 79b/4, 104a/14.

‘**Arafāt:** Mekke yakınlarında bir dağ. 105a/18.

‘**Arc:** Tayif’de bir köy. 105a/16.

‘**Ārız:** Yemen yakınlarında bir yer. 104a/14.

‘**Ariṣ:** Mısır’da Sina Yarımadası’nın kuzeyinde, Akdeniz kıyısında bir şehir. 9b/10, 30a/17, 105b/7, 105b/10, 134b/3, 143b/14.

‘**Arüz:** Mekke, Medine şehirlerine ve bu şehirlerin çevresine denir. Arap Yarımadası’nın beş bölümünden biridir. 64a/13, 105b/5.

‘**Asḳalān:** Filistin’de, Gazze yakınlarında bir yer. 9b/11, 105b/17.

‘**Asker-i Mükrem:** Ahvaz’da bir şehir. 19b/14, 19b/17, 91b/11, 105b/20, 106a/4.

Atrābuls: Biri Şam’da, biri Magrip (Cezayir, Fas, Tunus) ’te olmak üzere iki şehrin ismidir. 36a/10, 99a/1.

‘**Avāşım:** Halep ve Antakya arasında pek çok vilayet ve kalenin adı. 107a/11, 107a/11.

Ave: Save’nin batısı ve güneyinde yer alan bir şehir. 85a/17.

‘**Avf:** Amile Dağı’nın doğu ve güneyinde olan bir dağ. 107a/13.

Āyās: Şam sahilinde büyük bir şehirdir. 9b/15, 16b/10, 26a/13, 26a/16, 26a/16, 26a/17.

‘**Ayn Ḳarası:** Zeyta Dağı yakınlarında, Diyār-ı Rebi’a (el-Cezire’nin yani Yukarı Mezopotomya’nın doğu ve güneydoğusu)’dan bir yer. bkz. Re’s-i ‘Ayn. 77b/1.

‘**Ayn-ı Kebīre:** Şatıbe şehrinin gezinti yerlerinden biri. 93b/10.

‘**Ayn-ı Şems:** Kahire yakınlarında bir yer. 107b/14, 107b/15.

‘**Ayn-ı Zerbe:** Ceyhan’ın kuzeyinde, Sis ile Tell-i Hamdun arasında bir belde. bkz. Nāverzā. 93a/1, 107b/8.

‘**Ayntāb**: Antep. 54a/2, 107a/20.

‘**Aynü’l-Baḳar**: Akka şehri içinden geçen bir ırmak. 106a/17.

‘**Ayn-ü’l-Cerr**: Balebek yakınlarında bir köy. 107b/4.

‘**Aynü’z-Zāhireye**: Res-i ‘Ayn’da bir ırmak. bkz. Nehrü’l-Ḥābūr. 17a/8.

‘**Aynü’z-Zehbāniyye**: Harran’da bir ırmak. bkz. Nehrü’l-Baliḥ. 17a/3.

‘**Ayzāb**: Mısır’da, Kızıldeniz’de bir liman şehiri. 8a/10, 91a/13, 106b/7, 107a/15, 134b/8.

Azak: Ten Nehri’nin (Don nehri) Azak Denizi’ne döküldüğü yerdedir. bkz. Azak Denizi, Baḥr-i Azak. 5b/1, 10b/17, 21a/19, 31a/8, 31a/13, 64b/7, 124a/4, 127a/10.

Azak Denizi: Azak Denizi. bkz. Azak, Baḥr-i Azak. 10b/1, 10b/13, 21a/20, 31a/9, 31a/12, 64b/7, 101b/18.

‘**Azāz**: Halep’in kuzeyinde bir kaledir. 105b/12.

Āzene: Adana. 16b/9, 28b/2, 28b/4, 28b/7, 102b/19, *Ā. ḥiṣārı* 16b/9.

B

Bāb: I. Cünd-i Kinnestrin’den küçük bir şehirdir. 40b/20, *medīne-i B.* 92a/14, *nevāhī-i B.* 47b/6.

Bāb: II. Roma. Bkz. Rumiyye 82a/8.

Bābarsī: Hint’te bir şehirdir. bkz. Bārsī. 42a/11.

Bāb-ı Ceyrūn: Yahya peygamberin öldürülüp başının asıldığı caminin adı. 75b/15.

Bāb-ı Reşid: İskenderiyye’nin kapılarından biridir. 33b/14.

Bāb-ı Sedre: İskenderiyye’nin surlarından birinin kapısı. 33b/15.

Bāb-ı Sekenderūne: İskenderun. bkz. Sekenderūne. 9b/15, 41a/10.

Bābil: Irak’ta, Dicle ile Fırat’ın aktığı bölge. 33a/10, 34a/21, 41a/16, 41a/21, 106a/9, 134a/16, 134a/21, ‘*aḳr-i B.* 106a/8, 106a/10, *ıḳlīm-i B.* 41a/18, *medīne-i B.* 17b/15, *mülūk-i B.* 54b/12.

Bābilyūn: Irak’ta, Dicle ile Fırat’ın aktığı bölge. bkz. Bābil. 134a/16, 134a/20.

Babü’l-Ebvāb: Kafkas sıra dağlarının Hazar denizine yaklaştığı yerdeki geçit bölgesi, Dağıstan’nın ikinci büyük şehri. bkz. Bābü’l-Ḥadid, Bābü’l-Lān, Beyt-i Bereke,

Beyt-i Hulāgü, Bilādü'l-Lân, Demür-Çapu, El-Lân, Serîr-i Elân, Serîrü'l-Lân. 11b/1, 20a/16, 25b/2, 40b/21, 41a/4.

Bâbü'l-Ḥadîd: Kafkas sıra dağlarının Hazar denizine yaklaştığı yerdeki geçit bölgesi. bkz. Babü'l-Ebvâb, Bâbü'l-Lân, Beyt-i Bereke, Beyt-i Hulāgü, Bilādü'l-Lân, Demür-Çapu, El-Lân, Serîr-i Elân Serîrü'l-Lân. 127a/10, 127a/11.

Bâbü'l-Lân: Kafkas sıra dağlarının Hazar denizine yaklaştığı yerdeki geçit bölgesi. bkz. Babü'l-Ebvâb, Bâbü'l-Ḥadîd, Beyt-i Bereke, Beyt-i Hulāgü, Bilādü'l-Lân, Demür-Çapu, El-Lân, Serîr-i Elân, Serîrü'l-Lân. 25b/11.

Bâbü'l-Mendeb: Kızıldeniz'i Aden Körfezi'ne bağlayan boğaz. 8a/14.

Bâce: Afrikıyye (Kuzey Afrika'nın doğusu Tunus ve Bıcaıe)'de bir şehir. 35a/2, 41b/13, 41b/17, 41b/18.

Bâdarâyâ: Vasıt'ta bir köy. 41b/20.

Ba' dâz: Bağdat. bkz. Bağdâd, Bağdâz, Bağdân, Medînetü's-Selâm, Zevvrâ. 49b/3.

Bâd-gîs: Herat'ta pek çok küçük bir şehir, köy ve mezranın adıdır. bkz. Bazâgîs, Bâd-ḥîr. 42a/6.

Bâd-ḥîr: Herat'ta pek çok küçük bir şehir, köy ve mezranın adıdır. bkz. Bâd-gîs, Bazâgîs. 42a/6.

Bâdis: Cebelitarık'ın güney doğusunda bir şehirdir. 22b/14, 22b/15, 22b/16, 41b/21.

Bâfd: Kirman'da bir şehirdir. 42b/15.

Bağavî: Horasan, Merv ve Herat arasında bir şehirdir. bkz. Bağşūrâ. 50a/17.

Bağdâd: Bağgat. bkz. Ba' dâz, Bağdâz, Bağdân, Medînetü's-Selâm, Zevvrâ. 17a/17, 17a/18, 17b/2, 17b/3, 18a/4, 18b/8, 37b/16, 49a/8, 49b/4, 49b/9, 49b/10, 49b/11, 49b/16, 49b/17, 50a/2, 61b/9, 62b/12, 64b/10, 67b/2, 69a/3, 69a/6, 71a/1, 78a/1, 91a/16, 91b/15, 98a/7, 106b/1, 119a/1, 119a/15, 125b/6, 130a/20, 130b/11, 141a/20, 142b/5, 142b/11, 143a/11, *kerḥ-i B.* 123b/16, *ḳurâ-i B.* 80b/14, *nâḥiye-i B.* 70b/21, *nevâḥî-i B.* 75a/1, 90b/19, 91b/14, 98a/4, 98a/7, *şülüs-i B.* 67b/3.

Bağdân: Bağdat. bkz. Ba' dâz, Bağdâd, Bağdâz, Medînetü's-Selâm, Zevvrâ. 49b/5.

Bağdâz: Bağdat. bkz. Ba' dâz, Bağdâd, Bağdân, Medînetü's-Selâm, Zevvrâ. 49a/15, 49a/17, 49a/18, 49a/19, 49b/4.

Bağlān: Belh'de bir şehirdir. 50a/19.

Bağrās: Cünd-i Kinnesrin'de bir şehir. 13b/8, 26a/17, 50a/6, 50a/11, 74b/14.

Bağşūrā: Horasan'da Merv ile Herat arasında bir şehir. bkz. Bağavī. 50a/13.

Bahreyn: Bahreyn. 27b/2, 43b/10, 43b/13, 43b/14, 63b/20, 64a/6, 64a/13, 64a/16, 69b/20, 97b/11, 106b/18, 119a/5, *bilād-ı B.* 144b/11, *hākānū'l-B.* 117b/2, *hecer-i B.* 144b/11.

Baħr-i Aħdar: Yeşil Deniz, Hint Denizi. bkz. Baħr-i Cenūbī. 20b/7, 79a/5, 88a/14, 91a/3, *hāric-i Baħr-i A.* 138b/12.

Baħr-i 'Ayzāb: Kızıldeniz'de bir liman. 77a/21.

Baħr-i Azak: Azak Denizi. bkz. Azak Denizi. 124a/3, 130a/7.

Baħr-i Berber: Habeşistan sınırından başlar ve batıda Sudan'ın batısına kadar uzanır. 6b/18, *hāric-i hālic-i Berber* 120b/20.

Baħr-i Birtāniya: Biskay Körfezi. bkz. Baħr-i Bürdīl. 96a/8.

Baħr-i Bürdīl: Biskay Körfezi. bkz. Baħr-ü'l-Bürdīl. 8b/9, 45b/10, 96a/9, *zıkr-i B.* 11a/11.

Bahric: Sind (Pakistan)'de, Mehran'ın batısında bir şehirdir. 53b/19.

Baħr-i Cenūbī: Yeşil Deniz. Hint Okyanusu. bkz. Baħr-i Aħdar. 104a/10.

Baħr-i Cürcān: Hazar Denizi, batısında Şirvan ve Demir-Kapı'ya uzanır. Doğusunda ise Erdebil, Mugan, Gilan, Deylem ve Abüskun'a uzanır. bkz. Baħr-i Ābüskūn, Baħr-ü'l-Hāzez, Baħr-i Ṭāberistān. 11b/3.

Baħr-i Çin: Çin Denizi. bkz. Çin Denizi. 6a/6, 6b/16, 7a/9, 7b/1.

Baħr-i Ebyāz: İskandinavya Yarımadası'nın doğusundan Novaya Zemliya adasına kadar olan deniz. 116b/12.

Baħr-i Esved: Karadeniz. 116b/13.

Baħr-i Fārs: Basra Körfezi. bkz. Baħr-ü'l-Fārs. 6b/18, 7a/18, 7b/1, 16b/20, 18a/9, 19a/17, 19b/12, 19b/18, 19b/19, 20a/1, 29a/6, 39b/5, 43b/11, 43b/12, 56b/3, 57a/14, 73b/12, 74a/12, 78b/5, 119a/5, 122b/18, 124b/3, 124b/6, 127a/14, 127b/5, 142a/9, 145b/19, 146a/18, *sāhil-i B.* 63b/19, 104a/19, 123a/8.

Baħr-i Feyyūm: Mısır'daki Feyyum şehrine kıyısı olan deniz. 54a/7.

Baħr-i Ğarb: Akdeniz. bkz Acı Deňiz, Ađdeniz, Baħr-i Rũm, Baħrũ'r-Rũm. 93a/11, 133b/2.

Baħr-i Ğazez: Hazar Denizi. bkz. Baħr-i Ābüskũn, Baħr-i Cũrcãn, Baħrũ'l- Ğazez, Baħr-i Ŧaberistãn, Baħrũ'l-Ğazar, Ŧirvãn Denizi, Ŧaberistãn Deňizi. 6a/7, 20a/12, 20a/12, 20a/17, 20b/1, 21b/5, 21b/6, 25a/15, 25b/4, 25b/5, 28a/17, 41b/12, 62b/3, 78a/7, 92a/9, 92a/13, 97b/17, 97b/14, 102a/11, 126a/18, *sãhil-i Baħr-i Ğ.* 25b/1, 25b/20, 26a/8.

Baħr-i Ğırm: Karadeniz. bkz. Baħr-i Ŧarbũn, Ğaradeniz. 10b/2, 81b/2, 86b/6, 125a/12, 126a/13.

Baħr-i Muħit: Atlas Okyanusu. bkz. Baħrũ'l-Muħit, Baħr-i Muħit-i Mağribi, Deryã-yı Muħit, Muħit. 6a/6, 20b/19, 35a/1, 35a/11, 38a/14, 38a/19, 39a/16, 45b/16, 128b/5, 131b/19.

Baħr-i Muħit-i Mağribi: Atlas Okyanusu. bkz. Baħr-i Muħit, Baħrũ'l-Muħit, Deryã-yı Muħit, Muħit. 8b/4, 11a/12, 11a/17, 30a/21, 63b/9.

Baħr-i Muħit-i Mağrib-i Endelũs: Atlas Okyanusu'nun İspanya tarafı. 11a/17.

Baħr-i Rũm: Akdeniz. bkz. Acı Deňiz, Baħr-i Ğarb, Baħrũ'r-Rũm, Ađdeniz. 6a/6, 8b/9, 15b/12, 15b/15, 16a/11, 16b/6, 16b/10, 23a/9, 24b/6, 30a/7, 30a/16, 36b/10, 38a/7, 39a/4, 41a/13, 42b/4, 46b/5, 46b/11, 53b/9, 62a/15, 64b/1, 64b/2, 64b/14, 65b/1, 69a/16, 80b/3, 81b/1, 85b/4, 87a/6, 93b/13, 93b/19, 94a/9, 94a/10, 98b/19, 100a/7, 105b/8, 106b/10, 108b/8, 108b/10, 111a/9, 111a/10, 114b/1, 119b/6, 121b/5, 128a/19, 134b/3, 134b/9, 146b/15, *sãhil-i Baħr-i Rũm* 127b/1, 131a/21, 136a/14.

Baħr-i Ŧin: Çin Denizi. bkz. Baħrũ'Ŧ-Ŧin. 113b/11, *ħãric-i B.* 113b/11.

Baħr-i Ŧãm: Ŧam Denizi. Batıdan Tarsus, Rufah ve Akdeniz'e; güneyden Rufah, Tih-i Beni İsrail, Ŧuyka, Eyle ve Belka'ya; doğudan Belka, Guta, Selemiyye, Halep, Basilise'ye; Kuzeyden Balis, Fırat, Nemce Kalesi, Bire, Kalatũ'r-Rum, Sũmeysat, Hısn-ı Mansur, Behesne, MaraŦ, Bilad-ı Sis, Tarsus ve Akdeniz'e kadar uzanan bir hat ile çevrilidir. 9a/1, 9a/2, 98b/17, *b.-i Ŧ. sevãhili* 9a/3, *sãhil-i b.-i Ŧ.* 146b/20.

Baħr-i Ŧarđ: Pasifik Okyanusu. 38a/4, 73b/9, 93a/10, 99b/12.

Baħr-i Ŧaberistãn: Hazar Denizi. bkz. Baħr-i Ābüskũn, Baħr-i Cũrcãn, Baħrũ'l-Ğazez, Ŧirvãn Denizi, Ŧaberistãn Deňizi. 11b/3, 24b/13, *sãhil-i B.* 138a/14.

- Baħr-i ˆTanca:** Fas'ın Cebelitarık Boğazı'na bakan kuzey tarafındaki deniz. 9a/15.
- Baħr-i ˆTarbūn:** Karadeniz. bkz. Baħr-i ˆQırım, ˆQaradeniz. 10b/2.
- Baħr-i ˆVereng:** Atlas Okyanusu'nun kuzeyinden ıkıp, gūneye giden deniz. 8b/9, 11a/19, *zıkr-i Baħr-i V.11a/15.*
- Baħr-i ˆYemen:** Yemen Denizi. 67a/21, 77a/21, 147b/4.
- Baħr-i ˆZifti:** Atlas Okyanusu. bkz. Baħr-i Muħit, Oqyānūs. 6b/8.
- Baħr-i ˆZūkāk:** Cebelitarık Boğazı. bkz. Zūkāk, Baħrū'z-Zūkāk. 95b/18, 103a/5, 103b/8, 108b/9, 133a/19, 136b/12.
- Baħr-i ˆBurdil:** Biskay kōrfezi. 2b/12.
- Baħrū'l-Derenk:** (?) 2b/12.
- Baħrū'l-Fārs:** Basra Kōrfezi. bkz. Baħr-i Fārs. 2b/11.
- Baħrū'l-Ĥazar:** Hazar Denizi. bkz. Baħr-i Ābüskūn, Baħr-i Cūrcān, Baħr-i Ĥazez, Baħr-i ˆTaberistān, Baħrū'l-Ĥazez, Őirvān Denizi, ˆTaberistān Deęizi. 2b/11.
- Baħrū'l-Ĥazez:** Hazar Denizi. bkz. Baħr-i Ābüskūn, Baħr-i Cūrcān, Baħr-i Ĥazez, Baħr-i ˆTaberistān, Baħrū'l-Ĥazar, Őirvān Denizi, ˆTaberistān Deęizi. 11b/2, 11a/21.
- Baħrū'l-Ĥuvakand:** Hokand Denizi, Aral Gölü. 2b/13.
- Baħrū'l-Muħit:** Atlas Okyanusu. bkz. Baħr-i Muħit, Baħr-i Muħit-i Magribi, Deryā-yı Muħit, Muħit. 2b/11.
- Baħrū'l-NiŐiŐ:** Karadeniz. bkz. NiŐiŐ. 2b/12, 6a/7.
- Baħrū'r-Rūm:** Akdeniz. bkz. Acı Deęiz, Aqdeęiz, Baħr-i Rūm, Aqdeęiz. 2b/12, 134b/9.
- Baħrū'Ő-Őin:** ˆÇin Denizi. bkz. Baħr-i Őin. 2b/11.
- Baħrū'z-Zūkāk:** Cebelitarık Boğazı. bkz. Zūkāk, Baħr-i Zūkāk. 8b/12, 8b/12, 29a/2, 38a/16, 129b/18.
- Bāħsiyye:** İspanya'nın Tortosa Şehri. 103a/4.
- Ba'kūbā:** Baędat yakınlarında büyük bir köydür. 49a/6.
- Bākūy:** Őirvan'da bir Őehirdir. 42b/17.
- Bāl:** İnan'da bir köy. bkz. Fāl. 110a/16.

Balāsāgūn: Türkmenistan’da, Kaşgar’a yakın bir şehir. bkz. Balāsāgūn. 50b/20.

Balāsāgūn: Türkmenistan’da, Kaşgar’a yakın bir şehir. bkz. Balāsāgūn. 109b/11.

Balātūnş: Şam’da küçük bir şehir. 51a/3.

Ba‘lebek: Şam’da eski bir beldedir. 13a/1, 16a/5, 24a/18, 24a/18, 24a/20, 35b/18, 36a/17, 49a/8, 55b/19, 107b/5.

Bālis: Cünd-i Kınnesrīn’de, Fırat’ın batısında küçük bir şehirdir. 42b/20, 63a/6, 63b/17, 64a/8, 93b/16, 93b/17, 119b/16.

Bāmeyīn: Bevn yakınlarında bir şehir. 53b/14.

Bāmīyān: Belh ve Gazne arasında bir şehirdir. 43a/2, 43a/6.

Bāniyās: Suriye’nin kuzeyinde Akdeniz kıyısında bir şehir. 9b/15, 43a/9, 43a/13, 43a/16, 95b/2, 97b/9, 15b/18, *medīne-i B.* 97b/9.

Bāniyās Gölü: Suriye’nin Baniyas şehrindeki göl. bkz. Buḥayret-i Bāniyās. 12b/19.

Bār: Eğridir. bkz. Felek Bār, Felekü’-d-dīn. 111b/20.

Bārā: Hint’te bir şehirdir. 42a/14.

Barğazmā: Hint Denizi’nde Sıklap Adası’ndadır. 45b/14.

Bārīn: Hama’nın güney batısında bir şehir. 42a/16.

Bāriskeş: Şaş (Taşkent)’ta bir şehir. 42a/8.

Bāriyāb: Belh’de bir şehir. bkz. Fārayāb, Fārayābī, Faryābī. 110a/5.

Bārsī: Hint’te bir şehir. bkz. Bābārsī. 42a/10.

Başannī: Ahvaz’da bir yer. 48b/5, *‘amel-i B.* 48b/7.

Bāserūr: Hint’te küçük bir şehir. 42b/2.

Bāsilīse: Akdeniz sahilinde bir şehir. 9b/18, 9b/20, 42b/3, 42b/7, *B. şehri* 42b/8, *B. vilāyeti* 37a/17, *bilād-ı B.* 9b/19, *ḥalīc-i B.-ye vilāyeti* 10a/15, *memleket-i B.* 42b/6.

Başra: Basra. 15b/11, 16b/19, 18a/8, 18b/15, 19a/5, 19a/9, 19a/10, 19a/12, 19a/13, 19b/6, 19b/6, 19b/7, 19a/18, 26b/9, 43b/11, 48a/12, 48a/17, 48a/20, 48b/11, 63b/19, 64a/6, 64a/8, 64a/15, 64a/17, 68b/4, 69a/10, 69a/11, 73b/7, 78b/20, 88b/15, 92a/16, 119a/9, 123a/9, 126b/4, 127a/14, 130b/16, 132a/4, 134a/2, 140b/10, 143a/21,

147a/15, *B. kurbı* 12b/15, *baṭāyih-i B.* 14a/9, *kerḥü'l-B.* 123b/17, *māhü'l-B.* 130a/14, *nevāḥi-i B.* 65b/17, *taḥt-ı B.* 106b/19, *tevābi' -i B.* 129a/17.

Başra Irmağları: Dicle ve Fırat nehirleri. bkz. *enhār-ı Başra.* 14a/12.

Bāsyān: Huzistan'dan bir şehir. 42b/11, 77a/1.

Bāşir: Şam'da, Halep'in kuzeyinde bir nahiye. bkz. *Tell-i Bāşir.* 59b/12.

Baṭalyevs: Endülüs yakınlarında bir şehir. 48b/12, 146b/13, *B. memleketi* 35a/16, *memleket-i B.* 48b/17, 48b/12.

Baṭāyih: Vasıt ile Basra arasında bir bataklık. 17b/12, 18b/10, 48b/10, *B.-i Başra* 14a/9, *B.-i vāsıt* 18a/8, *B.-ü'l-'irāk* 14a/8, *B.-i vāsıt* 14a/9.

Baṭāyih-i 'Irāk: Vasıt ile Basra arasında bir bataklık. bkz. *Baṭāyihü'l-'Irāk.* 137a/7.

Baṭāyihü'l-'Irāk: Vasıt ile Basra arasında bir bataklık. bkz. *Baṭāyih-i 'Irāk.* 14a/8.

Baṭn: Mina ve Müzdelife arasında bir vadidir. bkz. *Baṭn-ı Muḥassī.* 48b/21.

Baṭn-ı Merr: Hicaz'dan bir nahiye. bkz. *Merr.* 48b/21, 49a/1, 105b/15.

Baṭn-ı Muḥassī: Mina ve Müzdelife arasında bir vadidir. bkz. *Baṭn.* 48b/19.

Bāverd: Horasan'da bir şehir. bkz. *Ābāverd, Ebiverd.* 27a/19.

Bazaḡīs: Horasan'da Herat yakınlarında pek çok şehir ve köy. bkz. *Bād-gīs, Bād-ḥīr.* 42a/3, 42a/6, 53b/14.

Bazaḡşān: Toharistan'ın üstünde bir memleket'in ve şehrin ismidir. 44a/12.

Bebn: Bazagis'te bir şehirdir. bkz. *Bevn.* 53b/13.

Bedehe: Kandabil kasabasının bağlı olduğu vilayet. 121a/3.

Bedeḡşān: Pakistan'da bir yer. 5b/4, 62b/18, *ḥudūd-ı B.* 20b/2.

Behesnā: Şam kalelerinden birinin adıdır. 53b/21, 54a/6, 54a/9, 93b/18.

Bekās: Cünd-i Kınnesrīn'de dağ üzerinde bir kaledir. 24b/4, 45a/12, 50a/21, 95a/17.

Bekke: Mekke şehri. bkz. *Mekke.* 135b/6.

Belḡırād: Belgrat. 21a/6.

Belās: Üsruşene (Semerkand) yakınında bir şehir. bkz. *Sābāt.* 84b/10.

Beled: Dicle'nin batısında küçük bir şehir. 51b/7, 138a/4, *medīne-i B.* 17b/21.

Belencer: Hazar'da bir şehirdir. 51b/18.

Belensiye: İspanya'nın Valansiya (Valencia) şehri. 10a/8, 52a/2, 74b/5, 103b/5, 146b/17.

Belezm: Sicilya adasında deniz kenarında bir şehir. 51b/11, 99a/10, 99a/11.

Belğ: Horasan'da büyük bir şehirdir. 37b/21, 43a/4, 43a/4, 51a/12, 51a/16, 51b/3, 51b/6, 65b/15, 72a/21, 73a/9, 73b/5, 90a/10, 94b/1, 101b/12, 102b/6, 110a/4, 133a/13, 141b/11, 141b/12, *ḥudūd-ı B.* 20b/4, *nevāḥi-i B.* 37b/18, 50a/20, 102a/8, 110a/4, 114a/20, 143b/8.

Belkā: Şam ile Vadi'l-Kura arasında Şerat nahiyelerinden birinin adıdır. 51b/15, 64a/9, 67b/9, 80a/18, 93b/14, 93b/15, 94b/14, 107a/3, 124a/6.

Bellerī: Pakistan'da Mehra nehrinin batısında bir şehirdir. 51b/21.

Bemm: Kirman'da bir şehir. 52a/14.

Benādık: Venedik. bkz. Benādıka, Benādıkıyye. 9b/19, 10a/14, 10a/14, *B. Boğazı* 42b/5, 42b/7, 42b/8, *B. Ḥalīci* 82a/5, *bilād-ı B.* 10a/18.

Benādıka: Venedik. bkz. Benādık, Benādıkıyye. 52b/13, *memleket-i B.* 141b/2.

Benādıka Boğazı: Buliya'nın doğusunda bir haliç. 52b/15, 53b/10.

Benādıkıyye: Venedik. bkz. Benādıka, Benādık. *medine-i B.* 10a/17.

Benchir: Zabulistan'da bir şehir. 43a/8, 52a/20, *Cebel-i B.* 38a/1.

Benderekli: Karadeniz Ereğlisi. bkz. Benteraklı. 10b/6, 52a/19.

Bend-i Ḥazez: Legz'de bir belde. bkz. Legz. 128a/15.

Beni Ṭilūn: Kahire'nin kuzeyinde bir yer. bkz. Kaṭāyi'. 113b/15.

Benteraklı: Karadeniz Ereğlisi. bkz. Benderekli. 52a/17.

Bergāma: Bergama. bkz. Bergāmīs. 45b/21.

Bergāmīs: Bergama. bkz. Bergāma. 45b/17, 120a/4.

Berber: Mısır, Libya, Tunus, Cezayir ve Fas'ı içine alan bölge. 8a/19, 8a/20, 8a/20, 108b/10, 108a/18, *B. şehri* 8b/1, *B. vilāyeti* 6a/16, *bilād-ı B.* 144a/18.

Berberā: Habeş vilayetinde bir şehirdir. 44a/17.

Berde'a: Erran'ın başkentidir ve bölge hükümdarlarının yaşadığı yerdir. 4b/17, 44b/17, 45a/4, 68b/17, 96a/4, 125b/19.

Berdesir: Sincan yakınlarında Kirman'da bir şehir. 44b/14.

Berdic: Azerbaycan'da bir şehir. 45a/2.

Bereda: Şam'da bir ırmak. 75b/8, *B. ırmagı* 13a/3.

Bereke: Erran ve Şirvan arasında bir şehir. bkz. Bâbü'l-Ebvâb, Demür-Çapu, Beyt-i Hulâgü. *beyt-i B.* 41a/2, *Tatar-ı B.* 127a/11, 128a/16.

Berekri: Ahlat'ın doğusunda, Erciş yakınlarında bir şehir. 46b/13.

Berisa: Gana'nın kuzeyinde bir şehir. 47a/21.

Berka: Mısır'da bir sahil şehridir. bkz. Anṭābulus. 36b/10, 46a/20, 46b/2, 46b/2, 46b/4, 46b/7, 46b/8, 108b/8, 134b/4, 134b/5, *B. vilāyeti* 103a/20, *sāhil-i bilād-ı B.* 9b/5.

Berka'id: Diyarbakır ve Musul yakınlarında bir şehir. 46a/17.

Bers-Birt: Ermen'de bir kale. 45a/13.

Berşelüne: Barselona. 10a/7, 38a/13, 44b/10, 45b/3, 45b/5.

Berzend: Azerbaycan'da küçük bir şehir. 45a/5.

Besâ: Darabcird'de Şiraz'a yakın bir şehir. bkz. Besâsirî, Fesâ, Fesûy. 47b/10, 47b/12.

Beştâm: Kumis'te bir şehir. 47b/19, 121b/10.

Bevâzic: Tikrit ile Erbil arasında bir şehir. 53a/9.

Bevn: Bazagis'de, Bameyin yakınında bir şehir. bkz. Bebne. 53b/12.

Bevvân-ı Keşşidâd: Nevbizcan yakınlarında bir yer. 95a/12.

Beyâse: İspanya'da Baeza şehiri. 54a/10.

Beyhak: Nişabur yakınlarında bir kasaba. 57a/4, 57a/5, *bilād-ı b.* 72a/6, *kürre-i B.* 32a/8.

Beykend: Buhara'da bir şehir. 56b/10.

Beylekân: Erran'dan bir şehir. 56b/14, 143b/20.

Beyrüt: Şam'da deniz kenarında bir şehirdir, Beyrut. 9b/13, 55b/15.

Beysân: Ürdünde küçük bir şehirdir. 56a/18, 109b/3, 128a/10, *kerh-i B.* 123b/18.

Beyt-i Bereke: Kafkas sıra dağlarının Hazar denizine yaklaştığı yerdeki geçit bölgesi, Dağıstan'nın ikinci büyük şehri. bkz. Babü'l-Ebvâb, Bâbü'l-Ĥadîd, Bâbü'l-Lân, Beyt-i Hulâgü, Bilâdü'l-Lân, Demür-Çapu, El-Lân, Serîr-i Elân, Serîrû'l-Lân.41a/2.

Beyt-i Ĥabrûn: Filistin'de bir şehir. bkz. Ĥabrûn. 54a/13.

Beyt-i Hulâgü: Kafkas sıra dağlarının Hazar denizine yaklaştığı yerdeki geçit bölgesi, Dağıstan'nın ikinci büyük şehri. bkz. Babü'l-Ebvâb, Bâbü'l-Ĥadîd, Bâbü'l-Lân, Beyt-i Bereke, Bilâdü'l-Lân, Demür-Çapu, El-Lân, Serîr-i Elân, Serîrû'l-Lân. 41a/3.

Beytu'llâh: Kabe. 67a/8.

Beytü'l-Laĥm: Kudüs yakınlarında İsa peygamberin doğduğu yer. 54b/2.

Beytü'l-Maĥdis: Kudüs. bkz. İlyâ, Ĥuds. 46a/12, 46a/15, 46a/16, 54a/18, 54b/3, 54b/6, 54b/17, 54b/19, 54b/20, 55a/10, 55b/9, 55b/12, 66a/2, 80a/21, 109a/20, 111b/19, 120a/12, 139b/11, 139b/18, 140a/1. *B. Taġı* 55b/7.

Beyzâ: İstahr'da bir şehridir. 56b/2, 56b/4, *ĥîre-i B.* 70a/12.

Bezde: Maveraünnehr'de Nefese yakınlarında bir şehir. 47b/7.

Bıĥarbaşı: Bursa'daki iki büyük nehirden biri. 47a/8.

Bicâye: Garb-ı Evsat (Cezayir)'tan bir şehirdir. 35b/15, 43b/5, 43b/9, 48a/6, 88b/1, 108b/15, 133b/3, *B. memleketi* 9a/17, 117b/21.

Bidlîs: Bitlis. 44a/7, 136a/4.

Bikre-i Ġurundul: Kızıldeniz'in en geniş olduğu nokta. 8a/6.

Bilâd-ı 'Avâlî: Hicaz ve Yemame yakınlarında bir yer. 147a/15.

Bilâd-ı Bâziye: Cenova'nın doğusundadır. 65b/1.

Bilâd-ı Benî 'Âmir: Yemen'de bir şehir. 74a/9.

Bilâd-ı Cerîd: Afrikiyye (Kuzey Afrika'nın doğusu, Tunus, Bicaye)'de bir şehir. 48a/5, 60b/1.

Bilâd-ı Cibâl: İran'da bir yer. 40a/16.

Bilâd-ı Dicle: Irak'ta bir yer. 146a/11.

Bilād-ı Fezzā: Sudan Çölü kenarındadır. 84a/20.

Bilād-ı Fülful: 137b/5. (?)

Bilād-ı Ğarb: Biri Garb-ı Aksa biri Afrikıyye ve diğeri Berrü'l-Adve olmak üzere üç parçadan oluşur. Endülüs'ü de içine alacak biçimde Kuzey Afrika. bkz. Ğarb. 108b/6, 108b/11, 108b/12.

Bilād-ı Hendek: Horasan yakınlarında bir yer. 71b/12.

Bilād-ı Heyâtila: Ceyhun'un batısındadır. 130a/9.

Bilād-ı Lunberdiyye: Mayorka adasının karşısında bir vilayettir. bkz. el-Lunberdiyye. 128b/10.

Bilād-ı Medyüne: Fas'ta bir yer. 22b/20.

Bilād-ı Menibâr: Hint'te bir nahiyedir. 93b/12.

Bilād-ı Şūdân: Afrika'nın Atlas Okyanusu kıyısındaki Senegal ve Gambia'dan doğuda Habeşistan'ın batısına kadar uzanan ve Büyük Sahra'nın güneyinde kalan bölge. 15a/7.

Bilād-ı Toskân: İtalya'da bir bölge. Toskana. 59a/2.

Bilād-ı Türk: Türkistan. bkz. Türkistan, Türk vilâyeti. 20b/16, 40a/20, 64b/9, 72b/14, 72b/16.

Bilād-ı Yünân: Batı Anadolu. 45b/19.

Bilād-ı Zenc: Doğu Afrika. bkz. Süfâle, Süfâle-i Zenc, Süfâletü'z-Zenc, Zenc. 83b/20, 92b/4, 120a/17.

Bilādü'l-Lân: Kafkas sıra dağlarının Hazar denizine yaklaştığı yerdeki geçit bölgesi, Dağıstan'nın ikinci büyük şehri. bkz. Babü'l-Ebvâb, Bâbü'l-Ĥadîd, Bâbü'l-Lân, Beyt-i Bereke, Beyt-i Hulâgü, Demür-Ķapu, El-Lân, Serîr-i Elân, Serîrü'l-Lân. 81b/1.

Bilbeys: Nil'in kuzeyinde Havf nahiyesindedir. 51a/7, 104b/6.

Bilinyâs: Humus sahilinde bir yer. 52a/8, 52a/12, 61b/16, 132b/8.

Bîmân-Şehr: Kilan'da küçük bir şehir. 56b/19.

Bîmend: Kirman'da bir şehirdir. 57a/1.

Binkeş: Şaş (Taşkent)'da bir şehir. 48a/2, 53a/1.

Binket: İlak'ın kasabasıdır. 40b/5.

Bire: Cünd-i Kınnesrin'de Fırat'ın doğusunda yüksek bir kaledir 16b/17, 56a/7, 63a/5, 93b/17.

Birke-i Ğurundul: Kızıldeniz'de Firavun'un boğulduğu yer. 8a/6.

Birke-i Zeberā: Amman'da bir havuz. 107a/4.

Birtāniyye: Biritanya. 11a/15, 45b/9.

Bīrūn: Pakistan'ın iskelesidir. 56a/3.

Bīrūzkūh: Gurūk Dağları'nın başkentidir. 55b/20.

Biskere: Cerid'de bir şehirdir. 48a/3, 133b/15.

Biyverdāvel: Hind'de Ma'ber sultanının şehridür. 55b/13.

Bize: Endülüs'ün kuzeyinde Roma'nın batısındadır. 56a/12, 56a/12, *B. vilāyeti* 10a/1, *tevābi'-i B.* 137b/2.

Bontrākli: Samasri'nin güneyinde bir şehir. 85a/13.

Budaḥkes: Şaş (Taşkent)'tan bir şehir. 44a/5.

Buğrās: İskenderun'un yakınlarında bir şehir. 41a/15.

Buḥārā: Maverāü'n-Nehr'den bir şehirdir. 26a/11, 41a/9, 41a/9, 43b/15, 43b/20, 43b/21, 44a/1, 44a/3, 56b/12, 72a/3, 74b/8, 84a/18, 87b/1, 104a/5, 124b/9, 125b/4, 130a/16, 133a/13, 142a/6, *ḥadd-ı B.* 88b/17, *nevāḥi'-i B.* 40b/10, *tevābi'-i B.* 103b/14.

Buḥārā Tağı: Buhara'da bir dağ 25b/13.

Buḥayrāt-ı Fārs: Sabur'da bir göl. 2b/17, 14a/14.

Buḥayre-i Anṭākiyye: Antakya, Bağras ve Harem arasında bir göl. bkz. Buḥayret-i Anṭākiyye. 16b/2.

Buḥayre-i Efāmiye: Efamiye şehrindeki göller. bkz. Buḥayret-i Efāmiye, Efāmiye Gölü. 16a/8, 16a/12, 16a/14.

Buḥayre-i Ğāğā: Keymak şehrinin batısında bir göl. 127a/19.

Buḥayre-i Ḥasene: İspanya'nın Valensiya şehrinde bir göl. 52a/5.

Buḥayre-i Ḥ̣̣ārezm: Harezem'de bir göl. bkz. Buḥayret-i Ḥ̣̣ārezm. 72b/16, 72b/17, 116a/12.

Buḥayre-i Ḳudūs: Urnut Nehri'nden oluşmuştur ve Humus'tadır. bkz. Buḥayre-i Ḥımış, Buḥayretü'l-Ḳudūs. 16a/7.

Buḥayre-i Müntine: Ölü Deniz, Lut Gölü. 12b/8, 83a/2, 109b/3.

Buḥayre-i Ṭaberiyye: Taberiyye şehrinde bir göl. bkz. Buḥayret-i Ṭaberiyye, Ṭaberiyye Gölü. 98b/10, 109b/2.

Buḥayre-i Zere: Sicistan'da bir göl. bkz. Buḥayret-i Zere. 2b/18, 20a/6.

Buḥayre-i Zügar: Şam'da bir göl. bkz. Buḥayre-i Müntine. 16a/2, 67b/9, 83a/2, 84a/2.

Buḥayret-i Antākiyye: Antakya, Bağras ve Harem arasında bir göl. bkz. Buḥayre-i Antākiyye. 2b/17, 13b/8.

Buḥayret-i Bāniyās: Suriye'nin Baniyas şehrindeki göl. bkz. Bāniyās gölü. 12b/14.

Buḥayret-i Deşt-i Erzen: Sabur'dadır. 2b/18, 14a/14.

Buḥayret-i Dimaşk: Şam'ın doğusunda bir göl. 2b/16, 13a/2.

Buḥayret-i Dimyāt: Dimyat'ta bir göl. bkz. Dimyāt Gölü. 2b/15.

Buḥayretā-i Dimyāt ve Tinnīs: Mısır'da birbirlerinin yanında iki göl. 12b/1.

Buḥayret-i Efāmiye: Efamiye şehrindeki göller. bkz. Buḥayre-i Efāmiye, Efāmiye Gölü. 2b/16, 13a/13.

Buḥayret-i Ekmekān: (?) 2b/18.

Buḥayret-i Erciş: Van gölü. 2b/17, 13b/16.

Buḥayret-i Ḥ̣̣ārezm: Harezem'de bir göl. bkz. Buḥayre-i Ḥ̣̣ārezm. 2b/18, 14b/4, 20b/6, 20b/11.

Buḥayret-i Ḥımış: Humus'un batısında bir göl. bkz. Buḥayretü'l-Ḳudūs. 13a/4.

Buḥayret-i Kūrā: Ekvatorda bir göl. 2b/14, 11b/19.

Buḥayret-i Nesterū: İskenderiyye ve Reşit arasında bir göldür. 12a/14, 12a/18.

Buḥayret-i Ṭaberiyye: Taberiyye şehrinde bir göl. bkz. Buḥayre-i Ṭaberiyye, Ṭaberiyye Gölü. 2b/16, 12b/17, 15b/19.

Buḥayret-i Telā: Meraga ile Selamas arasındadır. bkz. Ürmiiye Gölü. 2b/17, 14a/1, 30b/10.

- Buḥayret-i Tūliye:** Ahir-i İmaret'te bir göl. 2b/19, 14b/6.
- Buḥayret-i Tūnus:** Tunus'ta bir göl. 2b/14.
- Buḥayret-i Zağre:** Maklube'ye yakın bir göl. 2b/15, 77b/12.
- Buḥayret-i Zere:** Sicistan'da bir göl. bkz. Buḥayre-i Zere. 14a/20.
- Buḥayret-i Zuğar:** Gavr'ın güneyinde bir göl. bkz. Buḥayre-i Müntine. 12b/5.
- Buḥayretü'l-Bezer:** 2b/15. (?)
- Buḥayretü'l-Buḳā':** Ba' lebek yakınlarında bir göl. 2b/16, 12b/21.
- Buḥayretü'l-Cemkân:** Şiraz'a yakın tuzlu bir göl. 14a/17, 20a/20.
- Buḥayretü'l-Feyyūm:** Feyyum'da bir göl. bkz. Feyyūm Gölü. 2b/14, 12a/10.
- Buḥayretü'l-Ḳudūs:** Urnut nehrinden oluşmuştur ve Humus'tadır. bkz. Buḥayre-i Hımış, Buḥayre-i Ḳudūs. 2b/16, 13a/4.
- Buḥayretü's-Sūdân:** Fas'ta bir göl. 2b/14, 12a/4.
- Bulār:** İtil Nehri'nin doğu ve kuzeyinde bir şehir. bkz. Bulğār. 50b/8.
- Bulğār:** İtil Nehri'nin doğu ve kuzeyinde bir şehir. bkz. Bulār. 37a/20, 50b/10, *B. memleketi* 11a/18, *B. şehri* 21b/2, *bilād-ı B.* 81a/2.
- Būliya:** Akdeniz sahilinde Venedik boğazının batısında bir memleket. 9b/18, 9b/19, 10a/15, 53b/8, *B. memleketi* 42b/6, *bilād-ı B.* 119b/7, *memleket-i B.* 42b/6.
- Būmin:** Gilan şehri. bkz. Gilân. 53b/10.
- Būne:** Kuzey Afrika'nın doğu sahilinde bir şehir. 53b/15, 132a/11.
- Burūsa:** Bursa. 46b/21.
- Būşir:** Feyyum'da bir şehir. 53b/1, 53b/5, 53b/6, 53b/7, *B.-i Benā* 53b/6, *B.-i Ḳōrīdeş* 53b/3, *Būşir-i Sidr* 53b/5.
- Buṣrā:** Havran'da bir şehir. 48a/21, 70a/4.
- Būseng:** Horasan ve Herat arasında bir yer. bkz. Būşenc, Fūşenc. 53a/17.
- Būşenc:** Horasan ve Herat arasında bir yer. bkz. Būseng, Fūşenc. 53a/15, 53a/17, 53a/20.
- Buṣtenikân:** Nişabur'un köylerinden biri. 48a/9.
- Buṭahā:** Doğu Endülüs'teki Şatbe şehrinin gezinti yerlerinden biri. 93b/10.

Būzantīyye: İstanbul. bkz. Kōstantīne, Kōstantīniyye. 116b/19.

Būzcān: Horasan'dan, Herat ile Nişabur arasında bir şehir. 53a/12.

Būndukīye: Venedik. 52b/12.

Būrdāl: Baselona'nın kuzeyinde bir şehirdir. 44b/9.

Būrdīl: Biskay Körfezi'nin karşısındaki şehir. 11a/13.

Būrḥavār: Isfahan nahiyelerinden biri. 44b/7.

Būrkān: Roma karşısında yüksek bir dağdır. 31b/15, 31b/16, 46b/10.

Būrūcird: Horasan'ın dağlık bölgesindeki bir şehirdir. 46b/17.

Būrzeyh: Cünd-i Kinnesrin'de Hayt Dağı'nın eteginde küçük bir kaledir. 45a/8, 68a/12.

Büst: Sicistan'da, Nehr-i Hind-Mind kenarında bir şehirdir. 20a/5, 47b/15, 87b/19, 116a/20, Bāb-ı B. 20a/10.

Büş: Nişabur'dadır. 48a/7.

Büttem: Maverai-i Nehr'de bir maden ocağıdır. 43a/18, *ḥadd-ı B.* 88b/17.

Büyük Yēr: Avrupa. 23a/9, 23a/10, 38a/18.

Büzā'ā: Cünd-i Kinnesrin'de, Bab'ın nahiyelerinden biri. 47b/5.

C

Ca'ber Qal'ası: Diyarbakır'dan Raqqa ile Bālis arasında Fırat'ın kuzey tarafında yüksek bir taş üzerinde bir kaledir. bkz. qal' a-i Ca'ber, Devseriye. 16b/17.

Cācerm: Nişabur, Cūveyn ve Cürcan'da bir şehrin ve nahiyenin ismi. 61a/16.

Cāgān: Merv'de bir köy. 97b/7.

Cağāniyān: bkz. Şağānī, Şāgānī, Şağāniyān. Ceyhun Nehri'nin ardında büyük bir vilayettir. 98a/21.

Cālūr: Hind'de, Nakure ile Nehlevare arasında bir şehir. 61a/20.

Cām: Nişabur'da bir kasabadır. bkz. Zām. 61b/1.

Cāmi'-i Tīlūn: bkz. Qatāyi'ī. Mısır'ın kuzeyinde Ahmet bin Tilun tarafından yaptırılan cami. 111b/11.

Cān: Eğridir Gölü içindeki adalardan biri. 112a/3.

Cānibū't-Ṭāḳ: bkz. Ba' dāz, Bağdād, Bağdān, Bağdāz, Bağdān, Medīnetü's-Selām, Zevvrā. Bağdat. 49b/20.

Cānibū't-Ṭāḳ: bkz. Ruşāfe. Bağdat'ta Mehdi'nin oğlu tarafından yaptırılan kasr. 49b/20.

Cār: Kızıldeniz sahilinde bir şehir. 61a/18.

Carmekān: bkz. Şermeḳān. Horasan'da bir şehirdir. 95a/2.

Cav: bkz. Yemāme. Mekke'nin doğusunda bir şehir. 147a/17.

Cāve: Endonezya'nın başkenti Cakarta'nın üzerinde olan ada 61b/2, *Cezire-i c.* 112a/8.

Cebbül: Bağdat ile Vasıt arasında bir şehir. 61b/8.

Cebel: bkz. 'Irāḳ-ı 'Acem. Doğusunda İran ile Horasan'ın bazı sınırları, batısında Irak ve Azerbaycan'ın bazı bölümleri, kuzeyinde Deylem dağı bulunan bölgedir. 24b/16, 27a/14, 61b/4, *bilād-ı C.* 5b/2, 27a/8, 28a/17, 28a/18, 46b/18, 73b/9, 73b/10, 76b/8, 78a/10, 121b/8, 123b/8, 142a/17, 146a/13, *nevāḥi-i C.* 135a/10.

Cebele: Şam sahilinde küçük bir şehir. 9b/13, 61b/14, 61b/16, 127b/2.

Cebel-i 'Amāre: Berrü'l-Adve (Endülüs, Tunus)'de bir dağ. 22b/12, 22b/14, 22b/17.

Cebel-i 'Āmile: Avf şehrinin batısında bir dağ. 107a/14.

Cebel-i Bīsütün: Irak-ı Acem'de yüksek bir dağdır. 25a/8.

Cebel-i Bürt: bkz. Cebelü'l-Bürt, Ṭāḡ-ı Berābirī. Atlas Dağları. 146b/9.

Cebel-i Cālūt: Taylemun dağının güneyindedir. 23b/10, 23b/13.

Cebel-i Cenīr: Bünan, Lütgam, Selc dağlarının Şam'ın kuzey tarafına bu ad verilir. 24a/14.

Cebel-i Demār: Şirin Nehri'nin çıktığı yer. 19b/11.

Cebel-i Deren: Magrip (Cezayir, Fas, Tunus)'te bir şehir. 22b/4, 22b/20, 36b/4, 57a/10, 131b/18.

Cebel-i Dīnāvend: Rey'ın sınırında bir dağ 25a/12.

Cebel-i Elsün: Hazar Denizi civarında bir dağ. 25a/20.

Cebel-i Feth: Endülüs'ün güneyinde bir dağ. bkz. Cebel-i Ṭāriḳ. 23a/3.

Cebel-i Ġāzevān: Hicaz'da bir dağ. 101b/20.

Cebel-i Gürül: Atlas Okyanusu'nda bir dağ. 22b/10.

- Cebel-i Hūlvān:** Zagros Dağı'ndaki Paytak geçidi, Akabe-i Hulvan. 25a/4.
- Cebel-i Kāmer:** Nil Nehri'nin çıktığı dağ. 11b/16, 15a/1, *cibāl-i K.* 6a/17, 136a/15.
- Cebel-i Kāsyūn:** Şam üzerinde bir dağ. 24a/16. bkz. Cebelü'l-Bünān, Cebelü'l-Lütgām, Cebelü's-Selc.
- Cebel-i Kāytaq:** Legzi ve Kaytakların yaşadığı dağ. bkz. Kāytaq. 25a/16, 28a/18, 37b/1, 41a/5, 88a/10.
- Cebel-i Lübnān:** Ba'lebek karşısında bir dağ. 24a/19, 67b/18, 131a/19.
- Cebel-i Lükḳām:** Suriye'de bir dağ. 24b/3, 24b/3, 144b/4.
- Cebel-i Medyūne:** Berrü'l-Adve (Endülüs, Tunus)'de bir dağ. 22b/18.
- Cebel-i Mendeb:** Kızıldeniz etrafında bir dağ. 7b/20, 8a/11, 8a/12, 8a/12, 8a/21.
- Cebel-i Mezḳūr:** Save yakınlarında bir dağ. 24b/21.
- Cebel-i Raḍvā:** Yenbu'nun doğusunda bir dağ. 147b/14.
- Cebel-i Rāhūn:** Ekvator üzerinde büyük bir dağdır. bkz. Cebelü'r-Rāhūn. 87b/13.
- Cebel-i Şibr:** Yemen'de bir dağ. 105a/1, 105a/2.
- Cebel-i Şıḳlab:** Denis Nehri'nin çıktığı dağ. 21a/9.
- Cebel-i Şinhāce:** Fas'ta bir dağ. 57a/9.
- Cebel-i Şāre:** Endülüs'te bir dağ. bkz. Cebelü's-Şāre. 59a/4, 68a/9, 144a/15, 147b/18.
- Cebel-i Ṭaberistān:** Hazar Denizi'nin güney ve doğu tarafındaki dağ. 25a/15.
- Cebel-i Ṭāriḳ:** Endelüs'ün güneyinde bir dağ. bkz. Cebel-i Feth. 23a/2.
- Cebel-i Uḥud:** Medine şehrini kuşatan dağ. 138b/15.
- Cebel-i Veneşriş:** Yüsr'ün doğusunda bir dağ. 23a/1.
- Cebel-i Yüsr:** Medyune'nin doğusunda bir dağ. 22b/20, 23a/2, 23a/2.
- Cebelü'l-ʿArız:** Yemen yakınlarında bir dağ. 23b/18.
- Cebelü'l-Bünān:** Güneyinde Safat şehri bulunan dağ. 24a/11.
- Cebelü'l-Bürt:** Atlas dağları. bkz. Cebel-i Bürt. 10a/4, 23a/8.
- Cebelü'l-Cers:** Erdebil yakınlarında bir dağ. 24b/14.

Cebelü'l-Laziverd: Calut Dağı'nın güneyinde bir dağ. 23b/13.

Cebelü'l-Lütgām: Şam'da bir dağ. 24a/11.

Cebelü'r-Rāhūn: Ekvator üzerinde büyük bir dağdır. bkz. Cebel-i Rāhūn. 25b/14.

Cebelü'ş-Şāre: Endülüs'te bir dağ. bkz. Cebel-i Şāre. 23a/5.

Cebelü'ṭ-Ṭaylemūn: Said-i Mısır (Yukarı Mısır)'ın doğusunda, Ansına yakınlarında bir dağ. bkz. Cebelü'ṭ-Ṭayr, Ṭaylemūn Ṭağı. 23a/16.

Cebelü'ṭ-Ṭayr: Said-i Mısır (Yukarı Mısır)'ın doğusunda, Ansına yakınlarında bir dağ. bkz. Cebelü'ṭ-Ṭaylemūn, Ṭaylemūn Ṭağı. 23a/16, 23a/19, 34b/18.

Cebelüṭ-Ṭayy: Aca ve Selma denilen iki dağın adıdır. 23b/16.

Cebere: Habeş'te bir şehir. bkz. Vefāt. 144a/5.

Cehrem: İran'da bir şehir. 65b/19.

Celūlā: Irak'ta Bağdat'tan Horasan'a giden yolda küçük bir şehirdir. 64b/9, 64b/12.

Cemkūt: Ekvator'da bir şehir. 64b/15.

Cenādel: Esvan yakınlarında bir dağ. 65a/1.

Cenāh: Hint'te yüksek bir dağ. 64b/21.

Cend: Türkistan'da Seyhun kenarında bir dağ. 65a/11.

Cened: Zemar ile Zebid arasında bir şehir. 65a/7.

Ceneve: Cenova. 10a/2, 65a/19, 65a/21, 128b/9.

Cennābe: İran'da Şiraz yakınlarında bir şehir. 7a/15, 19b/12, 60b/18, 64b/18, 70b/7.

Cenz: Azerbaycan'da bir şehir. 65a/17.

Cerbāzkan: Kerh ile Hemedan arasında bir şehir. 62a/10, 62a/13.

Cerbe: Tunus'ta Gabes Körfezi'nde bir ada. 9b/3, *C. ceziresi* 9b/3.

Cercerāyā: Bağdat ile Vasıt arasında bir şehir. 18b/4, 62b/10.

Cevcer: Nil-i Üşmum-ı Tanac ve Nil-i Dimyat'ın ayrıldıkları yerde olan bir şehir. 15a/13, 65b/3.

Cevme: Trablusşam'da bir kaza. 16a/21.

Cevvīs: Basra'da bir şehir. 65b/16.

Ceyhān: Maraş yakınlarından çıkar ve Akdeniz'e dökülür. bkz. 'uyūn-ı Ceyhān, Nehr-i Ceyhān. 16b/7, 16b/10, 87a/17, 107b/10, 134b/17, 140a/14.

Ceyhūn: Bedehşan'dan çıkar ve Harezmi Gölü'ne dökülen nehir ve Turan vilayetidir. bkz. Ceyhūn Irmağı, enhār-ı Ceyhūn, Māverāü'n-Nehr, Māverā-i Nehr, Nehr-i Belḡ, Nehr-i Ceyhūn. 20b/6, 26a/11, 26a/11, 58b/14, 62b/7, 84a/6, 110b/11, 72b/12, 124a/13, 130a/8, 130a/8, 130a/17, 137a/7, 137a/8, 146a/5.

Ceyhūn Irmağı: Bedehşan'dan çıkar ve Harezmi gölüne dökülür. bkz. Ceyhūn, enhār-ı Ceyhūn, Māverāü'n-Nehr, Māverā-i Nehr, Nehr-i Belḡ, Nehr-i Ceyhūn. 14b/5, 20b/2.

Ceyy: İsfahan'da eski bir şehir. 66a/5, 66a/6, 65b/21.

Ceyyān: İspanya'da Jaen şehri. 66a/7.

Cezāyir: Bicye yakınlarında bir şehir. bkz. Mezḡinān. 133b/4.

Cezāyir-i Ḥālidāt: Atlas Okyanusu'nda altı adanın adıdır. bkz. cezāyirü'l-Ḥālidāt, Cezāyirü's-Sü' edā. 76a/10, 93a/11, 93a/12.

Cezāyirü'l-Ḥālidāt: Atlas Okyanusu'nda altı adanın adıdır. bkz. Cezāyir-i Ḥālidāt, Cezāyirü's-Sü' edā. 63b/7.

Cezirī: Dicle ile Fırat arasında bir bölge, Mezopotamya. bkz. Cezire, Ceziret, diyār-ı 'Arab, Şüḡūr-ı Ceziriyye. 63a/12.

Cezire: Dicle ile Fırat arasında bir bölge, Mezopotamya. bkz. Cezirī, Ceziret, diyār-ı 'Arab, Şüḡūr-ı Ceziriyye. 5a/19, 59b/4, 59b/10, 63b/6, 63a/11, 63a/11, 63a/12, 68b/6, 74a/18, *C. derbendi* 50a/9, *bilād-ı C.* 63a/3, 74a/21.

Cezire-i Akritiḡ: Akdeniz'de Rodod adası yakınlarında bir ada. 80b/6.

Cezire-i 'Arab: Arabistan yarımadası. 5a/17, 40b/12, 140b/5, 147b/3.

Cezire-i Cecliyye: Kavsara Adası yakınlarında bir ada. 9b/1.

Cezire-i Ḥazrā: Endülüs'te Cebelitarık önünde bir ada, Algeciras. bkz. el-Ceziretü'l-Ḥazrā, Ḥazrā. 9a/14, 10a/10, 63b/5, 85b/9.

Cezire-i ibni 'Ömer: Cizre. 17b/20, 18a/15, 24b/8, 25a/6, 25a/6, 63a/12, 68a/18, 96b/7, 112a/10, 118b/9, 126a/11.

Cezāire-i Left: Basra Körfezi'nde Kirman karşısında bir ada. bkz. Cezāire-i Benī Kāvān. 63a/18.

Cezāire-i Māyorqa: Cebelitarık Boğazı'nda bir ada, Majorca, Mallorca. bkz. Cezāire-i Minūrqa. 103a/5, 128b/10, 136b/14, 146b/15.

Cezāire-i Minūrqa: Cebelitarık boğazında bir ada, Majorca, Mallorca. bkz. Cezāire-i Māyorqa. 38a/14.

Cezāire-i Serdāniye: Sicilya'nın batısında bir ada, Sardinya. 56a/16.

Cezāire-i Şıqlab: Hint Denizi'nde bir ada. 45b/16.

Cezāire-i Tarif: Tarif şehrinin önündeki adadır. 103a/17.

Cezāire-i 'Uzmā: Übülle, Makıl ve Dicle nehirleri arasında kalan bölge. 19a/16.

Cezāiret: Dicle ile Fırat arasında bir şehir, Mezopotamya. bkz. Cezāire, Cezeri, diyār-ı 'Arab, Şügür-ı Cezeriyye. 63a/1.

Cezāiretü's-Sü'edā: Hint Denizi içinde altı adanın adıdır. bkz. Cezāirü'l-Ḥālidāt. 63b/7.

Cezāiri: Cebelitarık önünde bir ada, Algeciras. bkz. Cezāire-i Ḥazrā. 63b/5.

Cibāl-i Ğürük: Biruzkuh'tadır. 56a/2.

Cibāl-i 'Irāk: Irak dağları. 116a/6.

Cibāl-i Kāmerün: Çin ve Hint arasında sınırdır. 7a/1.

Cibāl-i Lūr: Huzistan'da bir dağ. 73b/10.

Cibāl-i Şeküre: Endülüs'tedir. Segura de la Sierra. 15b/6.

Cibāl-i Şerāt: Şerat dağları. 61a/7, 111b/17.

Cibāl-i Taberistān: Hazar Denizi'nin güney ve doğu tarafındaki dağ. 74a/9.

Cidde: Arabistan'da bir şehir. 8a/1.

Cifār: Akdeniz kıyısında bir şehir. bkz. Reml-i Mısr. 64a/20, 64b/4, 64b/4, 134b/3, 143b/15.

Cifül: Horasan'da Ebiverd ile Serahs arasında, İran ve Kirman'dan pekçok şehrin adıdır. bkz. Nesa. 141a/6.

Cikl: Türkmenistan'da bir şehir. 64b/8.

CİL: Deylem yakınlarında bir nahiye. bkz. CİLÂN. 66a/15, 66a/17.

CİLÂN: Deylem yakınlarında bir nahiye. bkz. CİL. 66a/17, 78a/4.

CİLLİKİYYE: Endülüs'te Galicia bölgesi. 64b/13.

CİMİ: Nil'in batısında bir şehir. 66a/18.

CİRBE: Akdeniz'de bir ada. 62a/14.

CİRM: Bedehşan'da bir şehir. 62b/17.

CİRÜFT: Kirman'da bir şehir. 66a/10, 92b/7, 122a/1.

CİY: Nişabur ve Harezmi arasında meşhur bir şehir. bkz. İŞFAHÂN, ŞEHRESTÂN. 97a/5, C. şehri 33a/9,

CİZE: Füstât yakınlarında bir yer. 145b/17.

CUKRÂK: Azak Denizi sahilinde bir şehir. 64b/6.

CÜDİİ: Cizre yakınlarındaki bir dağ. 25a/7, *Cebel-i C.* 61a/12, 141a/14, *Cebelü'l-C.* 24b/7.

CÜMENGÂN: Tirmid'de bir nahiye. bkz. ŞARMENCÂN. 98a/13.

CÜR: Erdeşir'den bir şehir. 65b/6.

CÜRKÂN: Hemedan'da bir köy. 65b/11.

CÜSİYE: Suriye'de bir belde. 16a/7.

CÜY-REŞ: Erdebil yakınlarında bir dağ. 24b/16.

CÜZCÂN: Belh'de bir şehir. bkz. CÜZCÂNÂN. 37b/18, 65b/14.

CÜZCÂNÂN: Belh'de bir şehir. bkz. CÜZCÂN. 65b/12, 94a/21.

CÜBBİ: Huzistan'da bir şehir. 61b/18, 61b/21.

CÜBBLE: Aden ile San'a arasında bir şehirdir. bkz. MEDİNETÜ'n-NEHREYN. 61b/10.

CÜDDE: Mekke yakınlarında bir şehir. 62a/6, 64a/3, 88a/18, 107a/19, 107a/19.

CÜND: Kuzeyden güneye Fırat'tan Filistin'e, doğudan batıya Şam'dan Akdeniz'e kadar uzanan bölgenin adıdır. 94a/8.

CÜNDEYSÂBÜR: Ahvaz (İran'da Huzistan Eyaleti'nin merkezi)'dan bir şehir. 58b/19, 65a/13.

CÜND-i DIMAŞK: Şam'da asker toplanan beş yerden biri, Şam. 94a/6.

Cünd-i Filestîn: Şam'da asker toplanan beş yerden biri, Filistin. 94a/7.

Cünd-i Havrân: Şam'ın beş cündünden biridir. bkz. Havrân. 94a/7.

Cünd-i Hımş: Kefertab, Şeyzer ve Hamat bölgesindedir ve Şam'ın cüндlerinden biridir. 94a/6, 125a/21, 135a/5.

Cünd-i Kımmesrîn: Humus'un iki askeri bölgesinden birinin adı. 40b/20, 41a/13, 42b/21, 45a/9, 47b/6, 50a/7, 50b/2, 56a/8, 68a/13, 68a/21, 68b/13, 74b/14, 79a/14, 80a/3, 94a/6, 100a/15, 107b/1, 119b/12, 136b/1.

Cühfe: Mekke yakınlarında bir şehir. bkz. Mehye^c a. 26b/13, 61b/21, 62a/1, 62a/5.

Cürcân: Harezmi ile Taberistan arasında bir şehir. 25b/20, 41a/5, 61a/17, 62a/14, 62a/20, 71b/11, 143a/4, *a^c māl-i C.* 32a/3, 32a/5, 32a/19.

Cürcân Tağı: Cürcan'da bir dağ. 20a/21.

Cürcâniyye: Harezmi'de bir şehir. bkz. Gürgânc. 124a/13.

Cürcâniyye-i H^ıârezm: Harezmi'de Ceyhun'un batısında bir şehir. 62b/7.

Cüreş: Yemen'de bir yer. 62b/15, 64a/19.

Cürhân: Ahvaz (İran'da Huzistan Eyaleti'nin merkezi)'da Sus yakınlarında bir şehir. 62b/14.

Cüveyn: Nişabur'da bir şehir. 31a/3, 61a/17, 65b/17, *kürre-i C.* 31a/3.

Cüzerât: Hind'in üç parçasından olan, Kirman yakınlarında bir memleket. 57a/18, 62b/19, 91a/4, 137b/4, 146a/20, *Cüzerât-ı Hind* 142b/15, *bilād-ı C.* 99b/18.

Ç

Çadır Tağ: Sarı-Kirman yakınlarında bir dağ. 115b/4.

Çin: Sınırları Serendip Dağı ve Hint Okyanusu'dur. Batısında Hindistan, Tibet; kuzeyinde Tibet Dokuzoğuz ve Kırgız ülkeleri bulunmaktadır. Çin. 5a/21, 6b/20, 7a/1, 41b/12, 51a/21, 122b/15, *Ç. vilâyeti* 6a/20, 7a/4, *arz-ı Ç.* 11a/20, *bilād-ı Ç.* 6a/19, 6b/12, 6b/13, 6b/16, 7a/6, 7a/7, 20b/16, *hudūd-ı Ç.* 25b/12, *vilâyet-i Ç.* 4a/6, 101a/17.

Çin Denizi: Doğuda Büyük Okyanus, kuzeyde Güney Kore, güneyde Tayvan ve batıda Çin toprakları ile çevrili deniz. bkz. Baħr-i Çin. 6a/19, 6b/20.

D

Dāliya: Rahbe ve Gane arasında bir şehir. 74a/17.

Dāmağān: Kumes'de bir şehir. 74a/21, 90a/7, 143a/4.

Dāmān: Cezire biladı (Yukarı Mezopotamya)'nda bir köy. 74a/20.

Dāniya: Endülüs'de Belensiye (Valensiya)'nin batısında deniz kenarında bir şehirdir, Denia. 10a/9, 74b/3, 133b/10.

Dārā: Mardin Dağı'nın eteğinde bir beldedir. 74a/6, 74a/9, 125a/17.

Dārābcird: İran'ın Fars eyaletinde bir bölge. bkz. Hārīm. 74a/10, *kūre-i D.* 47b/12, *nāhiye-i D.* 74a/13,

Dārū'l-Ḥilāfe: Bağdat'ta bir yer. 67b/3.

Dārū'n-Nābi': Medine'de bir yer. 26b/15.

Daşnā: Sa'id (Yukarı Mısır)'den Nil'in doğu tarafında küçük bir şehirdir. 75a/4.

Debil: Ermenistan'da bir şehir. 20a/11, 20b/13, 56a/5, 74b/10.

Debūsiyye: Buhara ve Sermerkant arasında küçük bir şehir. 74b/7.

Dehlek: Yemen Denizi yakınlarında bir ada. 77a/20, *cezire-i D.* 8a/11.

Dehmā: Küfe karşısında bir yer. 17a/16.

Delü Irmağ: Büyük Zap. bkz. Zāb-ı Ā' lā. 18a/17.

Demāvend: Cebel bilad (Yukarı Mezopotamya)'nda bir dağ. bkz. Dunbāvend. 76b/8.

Demenhūr: İskenderiyye yakınlarında bir şehir. bkz. Demenhūriye, Şiyāb-ı Demenhūriye, Demenhūrü'l-Vaḥş. 76a/13, *D.-ı İskenderiyye* 76a/16.

Demenhūriye: İskenderiyye yakınlarında bir şehir. bkz. Demenhūr, Şiyāb-ı Demenhūriye, Demenhūrü'l-Vaḥş. 76a/15.

Demenhūrü'l-Vaḥş: İskenderiyye yakınlarında bir şehir. bkz. Demenhūr, Demenhūriye, Şiyāb-ı Demenhūriye. 76a/15.

Demenhūrü'ş-Şehd: Kahire'de bir köyün adı. 76a/18.

Demür Köprü: Efamiye yakınlarında bir yer. bkz. Babü'l-Ebvâb, Bâbü'l-Ḥadîd, Bâbü'l-Lân, Beyt-i Bereke, Beyt-i Hulâgü, Bilâdü'l-Lân, El-Lân, Serir-i Elân, Serirü'l-Lân. 13b/14, 16a/9, 16a/15.

Demür-Ḳapu: Kafkas sıra dağlarının Hazar denizine yaklaştığı yerdeki geçit bölgesi, Dağıstan'ın ikinci büyük şehri. 11b/7, 11b/10, 11b/10, 25b/9, 37b/2, 41a/2, 41a/8, 41a/10.

Dendâneḳan: Merv yakınlarında küçük bir belde. 76b/12.

Derbâyḳân: Kerh ile Hemedan arasında bir şehir. bkz. Cerbâzḳân. 62a/12.

Der'ân: Harezmde bir şehir. 74b/18.

Deryâ-yı Muḥîṭ: Atlas Okyanusu. bkz. Baḥr-i Muḥîṭ, Baḥr-i Muḥîṭ-i Mağribî, Baḥrü'l-Muḥîṭ, Muḥîṭ. 11b/4, 15b/10.

Deskere: Bağdat'ta bir köy. bkz. Deskereü'l-Melik Deskeretü'l-Melik. 74b/21.

Deskeretü'l-Melik: Bağdat'ta bir köy. bkz. Deskere, Deskereü'l-Melik. 75a/2, 96b/13.

Destüvâ: Ahvaz'dan bir şehir. 74b/19.

Deḳūḳa: Cezire'(Yukarı Mezopotamya)'de Zayle yakınlarında bir şehir. 18a/20, 75a/7.

Devin: Ermenistan'da bir belde. 77a/10.

Devraḳ: Huzistan'da bir şehir. 42b/13, 76b/20.

Devseriye: Suriye'de Rakka ile Balis arasında Fırat'ın sol tarafında yüksek bir taş üzerinde bir kaledir. bkz. Ca'ber Ḳal'ası, Ḳal'a-i Ca'ber. 119b/17.

Deybül: Hint Denizi sahilinde bir şehir. 77b/16.

Deylem: Hazar Denizi'nin batısındaki dağlık bölgenin adı. 5b/2, 11b/8, 28a/17, 28a/19, 41a/6, 78a/3, 78a/7, 123a/11, 128a/1, *D. derbendi* 116b/2, *bilâd-ı D.* 61b/8, 66a/16, 80b/12, 82b/14, 84b/21, 102a/11, 137a/10, *ḥudūd-ı D.* 77a/4.

Deynever: Cebel biladı (Yukarı Mezopotamya)'ndan Hemedan yakınlarında bir şehir. 24b/20, 24b/20, 24b/21, 32a/6, 78a/8, 116a/6, 130a/13.

Deyrü'l-Āḳül: Bağdat yakınlarında bir şehir. 18a/5, 77b/21.

Dicle: Dicle nehri. bkz. Vādî's-Selâm. 5a/19, 14a/10, 15b/5, 15b/11, 14a/12, 17a/12, 17a/18, 17b/3, 17b/6, 17b/10, 17b/16, 17b/17, 18a/10, 18a/13, 18a/16, 18a/19,

18b/1, 18b/5, 18b/6, 18b/14, 18b/15, 18b/17, 19a/15, 19a/18, 19b/9, 21a/3, 24b/8, 26a/3, 48a/13, 49a/16, 49b/11, 51b/8, 59b/4, 61b/9, 62b/12, 63a/1, 63a/8, 63a/13, 63a/14, 67a/13, 67b/4, 67b/5, 67b/6, 68a/19, 77b/8, 85a/4, 96b/5, 104a/21, 105a/13, 106b/1, 112a/5, 130a/20, 130b/13, 130b/17, 134a/17, 138a/2, 138a/4, 138a/8, 138a/8, 143a/13, 143a/19, 143a/20, *D. ırmagı* 14a/9, 16b/20, 18a/21, 18a/21, 18b/9, *nehri D.* 3a/1, *şattı D.* 124b/20.

Dicletü'l-Ehvâz: Ahvaz'dan çıkan, sonrasında Dicle'ye katılan bir ırmak. 19b/9.

Dihistân: Horasan'da bir şehir. 77a/16, 77a/19.

Dilli: Hint'te bir şehir. 75a/12, 118a/12.

Dimaşk: Şam. 24a/14, 24a/16, 36a/18, 48b/3, 49a/10, 55b/17, 55b/17, 58b/7, 64a/16, 69b/5, 70a/2, 75b/17, 75a/20, 76a/10, 77a/8, 94b/11, 95b/1, 100a/21, 102a/19, 106a/8, 107b/6, 109a/5, 109a/21, 112b/10, 113a/12, 113a/13, 124b/16, 124b/17, *D. kal'ası* 43a/10, 48b/3, *sevâhil-i D.* 100a/7, 100a/20, *tevâbi'-i D.* 95b/1.

Dimleve: Aden'in kuzeyinde dağ üzerinde bir kale. 67b/21.

Dimyât: Mısır'da, Nil'in doğusunda, deniz kenarında bir şehir. 9b/10, 12b/1, 15a/14, 35b/8, 76a/19, 76b/4, 134b/4, 137a/12.

Dimyât: Gölü: Dimyat'ta bir göl. bkz. buhayret-i Dimyât. 12b/2, 15a/16.

Dīv: Hint Denizi'nde bir ada. 78a/12.

Diyâr-ı 'Arab: Dicle ile Fırat arasındaki bölge, Mezopotamya. bkz. Cezîre, Cezerî, Cezîret. 16b/18.

Diyâr-ı Bekr: Diyarbakır, Cezire'(Yukarı Mezopotamya)'nin kuzey bölgesidir. 17b/18, 26a/3, 63a/11, 66b/8, 68a/4, 68a/18, 70a/18, 71b/16, 77b/4, 77b/5, 77b/7, 113b/3, 119b/16, 144b/8.

Diyâr-ı Bey' a: Musul ile Res-i Ayn (Ceylanpınar) arasında bir şehir. 51b/8, 77b/4, 77b/5.

Diyâr-ı Ezd: Umman'ın dağlık tarafında olan bir kasabadır. bkz. Şuhâr. 107a/1.

Diyâr-ı Kavm-i Lût: Zagire gölü yakınlarında bir yer. bkz. 'arz-ı Maqlûbe. 77b/11.

Diyâr-ı Muẓar: Cezire'(Yukarı Mezopotamya)'nin batı tarafı. 67a/17, 63a/11, 77b/4, 77b/6, 82b/8, 96a/1, 115b/11.

Diyār-ı Rebī' a: Cezire'(Yukarı Mezopotamya)'nin doğu ve güneydoğusu. 63a/11, 78b/11, 88b/8, 90b/9, 90b/10, 125a/17, 129b/2, 141a/12.

Diyār-ı Şemūd: Salih peygamberin mensup olduğu kavmin yaşadığı yer. 66b/14.

Dülāb: Deylem'den bir köy. bkz. Kesker. 77a/2.

Dunbāvend: Cebel biladının doğusunda bir dağ. bkz. Demāvend. 76b/6, 76b/12, *nāhiye-i D.* 144a/21.

Düceyl: Bağdat'ta bir nehir. 18b/7, 18b/9.

Dünküle: Nevbe yakınlarındadır. 76b/18, 141b/8.

Dürbesāk: Cünd-i Kınnesrin'den Bagras'ın kuzeyinde ve doğusunda kalesi olan bir şehirdir. 16a/17, 50a/11, 74b/13.

Dūmetü'l-Cendel: Şam ve Medine yakınlarında bir yer. 30a/18, 77a/6.

E

Ebe: Hemedan ve Rey arasında bir şehir. bkz. Eve. 27a/7, 27a/13.

Eberkūh: İstahr'da Yezd'e yakın bir şehir. 26a/20, 26b/2.

Ebher: Cebel (Horasan'ın dağlık bölgesi)'de Kazvin ile Zencan arasında bir şehir. 27a/13, 27a/16, 101b/15.

Ebiverd: Horasan'da bir şehir. 27a/17, 70b/2, 126a/21, 142a/3.

Ebkicān: Satf şehrinde bir dağ. 88b/3.

Ebvā: Hicaz'da Cühfe'nin kuzeyinde bir yer. 26b/12, 26b/19, 26b/21.

Ebūtīc: Nil'in batısında Üsyut yakınlarında bir şehir. 26b/21.

Ebzū: İstanbul Boğazı'nın ağzında doğuda bir şehir. 26b/3.

Edrene: Edirne. 28a/1, *Maḥmiyye-i E.* 117b/4.

Efāmiye: Hama yakınlarında, Suriye'de bir şehir. bkz. Fāmiye. *kūre-i E.* 110a/20, 13a/13, 24b/2, 45a/11, 50b/3, 110a/19.

Efāmiye Göli: Efamiye şehrindeki göl. bkz. Buḥayre-i Efāmiye, Buḥayret-i Efāmiye. 13b/16.

Eğridir: Antalya'nın doğusundadır. bkz. Bār, Felek Bār, Felekü'd-Dīn. 111b/21.

Ehaş: Halep'in doğusunda bir dağ. 27b/7.

Ehvâz: Huzistan'dan bir nahiyenin ismi. 19b/9, 19b/17, 40a/5, 48b/7, 58b/17, 65a/15, 69a/11, 74b/20, 79a/3, 79b/14, 90b/1, 91b/10, 104a/7, 106a/1, 115b/7, 130b/1, *nevâhî-i E.* 79a/2, 142b/3, *Dicletü'l-E.* 19b/9, *küre-i E.* 62b/15, *sevķü'l-E.* 40a/7.

El-Cezîretü'l-Ĥazrâ: İspanya'da bir şehir, Algeciras. bkz. Cezîre-i Ĥazrâ, Ĥazrâ. 63a/21.

El-Ķaryetü'l-Cedîde: Türkistan'da bir şehir. bkz. Yangı Kend, Yeni Köy. 116a/11, *ķarye-i c.* 148a/2.

El-Lân: Kafkas sıra dağlarının Hazar denizine yaklaştığı yerdeki geçit bölgesi, Dağistan'nın ikinci büyük şehri. bkz. Babü'l-Ebvâb, Bâbü'l-Ĥadîd, Bâbü'l-Lân, Beyt-i Bereke, Beyt-i Hulâgü, Bilâdü'l-Lân, Demür-Ķapu, Serîr-i Elân, Serîrü'l-Lân. 37a/21, 88a/9.

El-Lâr: Basra Körfezi'nde bir ada. 127b/4.

El-Lârecân: Rey ile Taberistan arasında bir şehir. 127b/7.

El-Lâzîķiyye: Akdeniz sahilinde, bugün Suriye'de bir şehir. 127a/21.

El-Leccûn: Şam'da bir şehir. 128a/7.

El-Lunberdiyye: Mayorka adasının karşısında bir vilayettir. bkz. bilâd-ı Lunberdiyye. 128b/7.

El-Vâĥât: Mısır'da bir şehir. 37b/2, 39b/12, *E. nâĥiyesi* 54a/9.

Enbâr: Irak'ta Fırat kenarında bir şehir. 37b/15, 37b/18.

Endelüs: Endülüs. 8b/7, 9a/4, 9a/10, 11a/11, 11a/17, 23a/7, 23a/11, 35a/1, 35a/11, 35a/14, 38a/6, 38a/16, 38a/17, 38a/19, 38a/18, 38a/20, 39a/16, 41b/17, 43b/7, 45b/5, 48b/14, 52a/4, 52a/6, 54a/11, 56a/14, 59a/4, 63b/1, 66a/8, 68a/9, 74b/5, 79a/16, 85b/8, 87a/12, 93b/8, 96a/8, 96a/12, 96a/14, 103a/8, 103a/15, 103a/16, 103b/2, 108b/16, 108b/19, 108b/20, 109a/1, 110b/13, 115a/12, 115a/14, 116a/3, 128b/14, 129b/17, 133a/19, 133b/9, 144a/14, 146b/9, 146b/13, 146b/17, *E. ķarası* 8b/16, 8b/11, 9a/14, *E. vilâyeti* 6b/3, 8b/18, 10a/3, 10a/5, 11a/13, *arż-ı E.* 85b/7, *baĥr-i muĥîĥ-i mağrib-i E.* 11a/17, *bilâd-ı E.* 45b/12, 81b/3, *Cezîre-i E.* 5a/18, 22b/15, 23a/3, 23a/4, 23a/6, 23a/9, 23a/10, 26a/19, 29a/1, 30a/11, 30a/21, 38a/9, 38a/11, *ehl-i E.* 8b/18, 15b/5, *ġarb-ı E.* 129a/18, 147b/18, *Nehr-i İşbîliyye mine'l-E.* 15b/4,

sevāh̄il-i E. 6b/3, 8b/6, *sāh̄il-i Cezīre-i E.* 137b/2, *şark-ı E.* 84b/17, 103a/4, 127b/12, 132a/16.

Enderāb: Gazne ile Belh arasında bir şehir. 37b/19, 73a/9.

Enderābī: Pasifik Okyanusu'nda bir adanın ismi. 38a/3.

Enders: İngiltere'de bir şehir. 39a/19.

Endükān: Fergana'da bir köy. 38a/4.

Engūriyye: Ankara. bkz. Anqara. 39a/7, 116b/7.

Enhār-ı Başra: Irmağları Dicle ve Fırat nehirleri. bkz. Başra. 19a/8.

Enhār-ı Ceyhūn: Bedehşan'dan çıkar ve Harezmi gölüne dökülür. bkz. Ceyhūn, ceyhūn Irmağı, Nehr-i Belh, Nehr-i Ceyhūn. 43a/7.

Enhār-ı Çin: Çin'in nehirleri. 20b/17.

Enhār-ı Kūfe: Kūfe nehri. 141a/1.

Ennerī: Pakistan'da Mehran nehrinin batısında bir şehir. 39b/1.

Ergān: Huzistan tarafında bir şehir. bkz. Ercān. 29a/5.

Erbincen: Soğd-ı Semerkant'da küçük bir şehirdir. 28b/17.

Ercān: Huzistan tarafında bir şehir. bkz. Ergān. 29a/3, 77a/1, 90b/2, 139a/1, *nāhiye-i E.* 109b/18.

Erciş: Bugün Van'ın ilçesi. 13b/18, 29a/9, 29a/12, 46b/15, *Buḥayre-i Erciş* 143b/5, 144a/1.

Erdestān: Irak-ı Acem (Irak'ın İran Tarafındaki dağlık bölgesi)'de Isfahan yakınlarında bir şehir. 29a/21.

Erdübīl: Azerbayca'dan bir şehir. Erdebil. 24b/14, 29a/13, 29a/18, *E. vilāyeti* 11b/8.

Eriḥā: Kudüs'ün batısında bir köy. bkz. Qaryetü'l-Cabbārīn, Riḥā. 16a/2, 30b/15, 82b/20, 99a/16, 111b/16,

Ermen: Akdeniz Kenarında, Anadolu'da bir şehir, İskenderun. bkz. Bāb-ı Sekenderūne, Sīs. 92b/19, 134b/17, 140a/14, *bilād-ı E.* 16b/8, 26a/14, 28a/15, 28b/3, 45a/15, 59b/18, 81b/2, 87a/16, 92b/18, 102b/18, 107b/9, *cebel-i E.* 24b/5.

Ermeniyye: Ermenistan. 5b/1, 28a/12, 28b/9, 29a/10, 29b/17, 30a/1, 30a/4, 44a/8, 46b/14, 72a/18, 77a/11, 74b/12, 136a/3, 137b/18, 144a/1, *ḥudūd-ı E.* 63a/9, *vālī-i E.* 131b/5.

Erment: Nil'in batısında küçük bir şehirdir. 30b/1.

Errān: Karabağ bölgesi. 20a/16, 28a/12, 28b/7, 28b/9, 41a/1, 44b/19, 56b/16, 59a/16, 95a/6, 96a/4, 125b/19, 138a/10, 140b/15, *bilād-ı E.* 20a/18, 20a/17.

Er-Rāvendān: Cünd-i Kınnesrin'de bir kale. 79a/12.

Er-Rüşāfe: Cünd-i Kınnesrin'de bir yer. bkz. Rüşāfe-i Hişām. 80a/2.

Erzen: Ermenistan'da bir şehir. 29b/21, 30a/3.

Erzencān: Erzincan. bkz. Erzengān. 29a/17, 29b/15, 29b/19.

Erzengān: Erzincan. bkz. Erzencān. 29b/17.

Erzenü'r-Rūm: Erzurum. 16b/15, 17b/18, 25a/5, 29b/18, 29b/18, 29b/19, 30a/3, 93a/18, 136a/4.

Eşārb: Şam'da bir yer. 27a/20.

Esed-Ābād: Hemedan yakınlarında bir şehir. 32a/3, 32a/9, 118b/4.

Esefi: Merrākeş'in (bugün Fas'da deniz kıyısında bir şehir) iskelesidir. 32b/6, 32b/11.

Eski Yurt: Saray'dan bir şehir. 34b/6.

Esnā: Nil'in batısında Üsvan ve Kus arasında bir şehir. 34b/7.

Ester-Ābād: Horasan'da bir şehir. 31b/5, 31b/12, 62a/13, 62b/4.

Esvān: Nil'in batısında bir şehir. bkz. Üsvān. 30b/3, 65a/2, 134a/10.

Eşir: Bicaye'de bir kale. 35b/13.

Evāl: Basra Körfezi'nde bir ada. 39b/4.

Evcān: Azerbaycan'da küçük bir şehir. 39b/8.

Evcele: Mağrip (Kuzeybatı Afrika) ile El-Vahat arasında bir şehir. 39b/11.

Evc-i Kāṭūl: Dicle'ye karışan nehirlerden biri. 18b/5.

Evdagast: Sudan'ın batısında bir şehir. 39b/14.

Eve: Hemedan ile Reyy arasında bir şehir. bkz. Ebe. 27a/7.

Evine: İşbiliye Nehri'nin kuzeyinde bir Şehir. 40a/4.

Evlāk: Tırnav yakınlarında bir Şehir. 103a/10.

Eyke: Meyden yakınlarında deniz kenarında bir yer. 58a/16.

Eyle: Kızıldeniz'de küçük bir Şehir. 8a/2, 8a/16, 8a/16, 24a/7, 40b/11, 63b/15, 63b/16, 64a/1, 64a/10, 93b/14, 103b/18, 103b/19, 109b/3, *beriyye-i E.* 61a/7.

Ezāzevār: Cüveyn'de bir Şehir. 31a/1, 31a/4.

Ezcāve: Horasan'da bir köy. 31a/6.

Ezemmūr: Berrü'l-Adve (Endülüs, Tunus)'de bir Őehir. 31a/14.

Eznāve: Hemedan'da bir kale. 31a/16.

Ezra' āt: Havran'da bir Şehir. 28a/20, 70a/4, 100a/2.

Ezrebicān: Azerbaycan. 5b/1, 28a/10, 28a/12, 28a/18, 28a/20, 28b/8, 29a/15, 30b/7, 30b/9, 30b/10, 39b/9, 45a/6, 58a/8, 61b/7, 65a/18, 89b/4, 89b/9, 73b/13, 73b/16, 78a/5, 89b/10, 95a/6, 131b/3, 131b/5, 132b/14, 139a/15, 143b/19, *aķřā-yı E.* 44b/19, *bilād-ı E.* 20a/18, 45a/4, 72a/9, 78a/4, 130a/11, *ħadd-ı E.* 61b/5, *ħudūd-ı E.* 28b/9.

Ezūr: Mehran nehri üzerinde bir Őehir. 31a/18.

F

Fāl: İnan'da bir köy. bkz. Bāl. 110a/16.

Fāmiye: Şeyzer'de bir Şehir, Suriye'nin bir vilayeti. bkz. Efāmiye. 110b/1, 110a/17.

Fāntu: Hamdun Nehri üzerinde bir Şehir. 110b/1.

Fārāb: Balasagun'a yakın bir Şehir. 20b/10, 109b/9, 116a/12.

Fārayāb: Belh'e yakın bir Şehir. bkz. Bāriyāb, Fārayābī, Faryābī. 110a/3.

Fāriķi: Silvan'da bir dağ. 139a/11.

Fārs: Doğusunda Kirman, güneyinde Hint Denizi, batısında Tab Nehri ve İsfahan bulunan bölgedir. İnan. 5a/20, 22b/18, 26b/1, 35b/16, 40a/16, 41b/11, 47b/11, 60b/18, 61b/7, 63a/17, 64b/19, 65b/5, 67b/12, 70a/14, 70a/14, 70b/6, 71b/11, 73b/7, 86a/39, 88a/6, 88b/15, 112b/1, 90b/1, 90b/15, 90b/16, 90b/17, 90b/17, 92a/21, 92a/21, 93a/3, 93a/8, 97a/5, 97a/8, 104a/21, 105a/9, 109b/13, 110a/16, 112a/15, 112b/1, 119a/13, 122b/18, 122b/21, 123b/1, 124a/10, 124b/1, 124b/7, 139b/7, 140b/10, 141a/8,

141b/4, 141b/19, *bilād-ı F* 20a/19, 65b/20, 130a/19, *ḥudūd-ı F* 29a/5, 73b/8, 73b/9, 124b/5, *ıkkīm-i F* 87b/2, *memleket-i F* 41a/3, *mülük-i F* 54b/14, 36a/5, *nevāḥi-i F* 19b/21.

Faryābī: Belh'e yakın bir şehir. bkz. Bāriyāb, Fārayāb, Fārayābī. 110a/6.

Farza: Menderi yakınlarında bir şehir. 136b/9.

Fās: Garb-ı Aksa'da (Fas ve Merakeş, Afrika'nın Mısır ötesindeki bölümü) bir yer. 60a/6, 110a/7, 110a/8, 110a/9, 131b/19, 135b/4, *medīne-i F* 110a/13.

Fehre: Istahr'da bir şehir. bkz. Fehrec. 112a/14.

Fehrec: Istahr'da bir şehir. bkz. Fehre. 112a/13.

Felek Fār: Eğridir. bkz. Bār, Egridir, Felekü'd-Dīn. 111b/19.

Felekü'd-Dīn: Eğridir. bkz. Bār, Egridir, Felek Bār. 111b/20.

Femü'ş-Şılḥ: Irak'da Dicle üzerinde bir şehir. 18a/6, 112a/3, 112a/3.

Fenār: Fener. 10b/5, 11a/4, 11a/5, 11a/9, *F. Boğazı* 11a/8.

Fenek: Cizre'de bir kale. 112a/9.

Fenşūr: Cave Adası (Endonezya'nın başkenti Cakarta'nın üzerinde olan ada)'nın güneyinde bir şehir. 112a/7.

Ferāvān: Bamiyan yakınlarında bir yer. 43a/7.

Ferebr: Ceyhun tarafında bir belde. 110b/9.

Ferec: Endülüs'te Tuleytule (Toledo)'nin doğusunda bir şehir. 110b/12.

Feremā: Mısır'da, Akdeniz sahilinde bir yer. 111a/8, 134b/4.

Fergāna: Özbekistan'da bir şehir. bkz. Herḥāne. 32a/11, 32a/12, 38a/5, 51a/17, 73a/6, 110b/20, 111a/3, 111a/4, 114a/14, 141a/9, *bilād-ı F* 27b/16, *ḥudūd-ı F* 25b/12, *nevāḥi-i F* 132b/7.

Fesā: bkz. Besā, Besāsīrī, Fesūy. Darabcird'de Şiraz'a yakın bir şehir. 47b/11.

Fesūy: Besā, Besāsīrī, Fesā. Darabcird'de Şiraz'a yakın bir şehir. 47b/12.

Fevḫ-i İril: (?) 123b/19.

Feyd: Necd'de Selma dağına yakın bir şehir. 112a/16.

Feyyūm: Mısır yakınlarında bir şehir. 12a/11, 12a/12, 41b/16, 86b/16, 86b/17, 90b/5, 112b/2, 112b/5, 128a/4, 128a/7, *tevābi'-i F.* 53b/3.

Feyyūm Gölü: Feyyumdadır. bkz. Buḥaretü'l-Feyyūm. 12a/10.

Fīce: Guta-i Dimeşk'in nehirlerinden biri. 75b/7.

Filestīn: Filistin. 30a/7, 54a/15, 54a/16, 54b/11, 64a/17, 80a/21, 94a/8, 105b/19, 109a/13, 111b/13, 111b/18, 146b/20, *F. vilāyeti* 15b/13.

Fireng vilāyeti: (?) 10a/3.

Firūz-Ābād: İran'da bir şehir. bkz. Cūr. 65b/8, 65b/9, 112a/20.

Fū'a: Halep'in güneyinde bir şehir. 112a/10.

Fur' : Hicaz'da Medine-i Münevvere'nin güneyinde pek çok köyün adıdır. 110b/16.

Fūşenc: Horasan ile Herat arasında bir şehir. bkz. Būşenc, Būseng. 53a/17.

Furāt: Fırat nehri. 5a/19, 16b/5, 16b/15, 16b/15, 16b/20, 17a/2, 17a/5, 7a/9, 17a/14, 17a/19, 17a/14, 17b/1, 17b/10, 37b/16, 42b/21, 56a/9, 63a/1, 63a/2, 63a/4, 63a/4, 63a/7, 63a/10, 63b/17, 63b/19, 64a/7, 67a/11, 68b/1, 71b/18, 74a/18, 75a/14, 77b/10, 79b/4, 79b/7, 80a/15, 82b/9, 90a/19, 93b/17, 94a/6, 94a/8, 105a/13, 115b/11, 118a/17, 119b/12, 119b/16, 120a/1, 123a/20, 124a/19, 126b/3, 126b/3, 134a/17, 136b/6, 138a/4, 142b/8, 143a/12, 145a/7, 146b/4, *F. Şuyı.* 14a/13, *enhār-ı F.* 98a/8, *menba'-ı F.* 30a/4, *Nehr-i F.* 3a/1, 17b/4, 21a/3, 30a/14, 30a/15, *vasa't-ı F.* 104a/15.

Fürāve: Horasan'da Harezmi tarafında küçük bir şehir. bkz. Ribāt-ı Fürāve. 110b/3.

Fustāt: Nil kenarında bir şehir. 69a/4, 70a/5, 76a/17, 83a/5, 92a/4, 98a/18, 111a/14, 111a/21, 111b/2, 111b/10, 111b/12, 113b/13, 113b/14, 113b/18, 114a/2, 121b/2, 137a/16, *seng-i F.* 111b/8.

Füvve: İskenderiyye yakınlarında bir şehir. 112a/13.

G

Ġadāmīs: Libya'nın Cezayir sınırındaki şehri. 143b/9.

Ġadīr: Şatıbe şehrinin gezinti yeri. 93b/10.

Ġadīrḥumm: Mekke ve Medine arasında bir meşelik. 108a/20.

Ġalaṭa Boğazı: İstanbul Boğazı. 62a/16.

Ġār: Hira Dağındaki Hz. Muhammed'in saklandığı mağara. 108a/7, 108a/5, 108a/5.

Ġarb: Doğuda, Zahrü'l-Vahat'dan Akabe yakınında Berka ve İskenderiyye'de Akdeniz'e iner. Kuzeyden Akabe'den Cebelitarık Boğazına ulaşınca Akdeniz ve batıdan Tanca'dan Berber'e varınca Atlas Okyanusu ve güneyden bilad-ı Sudan ile bilad-ı Garb (Endülüs, Tunus) arasında Zahrü'l-Vahat'a ulaşan yerleri kapsar. bkz. bilād-ı Ġarb. 108b/6.

Ġarb-1 Akşā: Batıdan doğuya Atlas Okyanusu'ndan Tilimsan'a; doğudan güneye Cebelitarık Boğazı'ndan Merrakeş ve Sicilmase'ye kadar olan bölgenin adıdır. 8b/17.

Ġarb-1 Evsat: Tilimsan bölgesi dahil olmak üzere Kuzey Afrika. 48a/5.

Ġarnāta: Kurtuba'nın güneyi ve doğusunda yer alan bir şehir. 103b/5, 108b/21, 137b/2, Ġ. *memleketi* 129b/18, 128b/14.

Ġarşistān: Gürcistan. 43a/5.

Ġāne: Sudan şehirlerinden biri. 12a/2, 39b/19, 47b/2, 74a/18, 108a/8, 108a/12, *bilād-ı Ġ.* 108a/12.

Ġavr: Kudüs ile Şam arasında bir vilayettir. 12b/13, 16a/1, 30b/17, 56a/21, 82b/21, 109a/20, 109a/21, 109b/2, *bilād-ı Ġ.* 15b/17, 29b/5, *taraf-ı Ġ.* 147a/7.

Ġazāmis: Afrikiyye (Kuzey Afrika'nın doğusu)'da bir yer. 108a/13.

Ġazne: Hint ve Horasan sınırları arasındadır. Bugün Afganistan sınırları içinde bulunan bir şehirdir. 37b/21, 43a/4, 43a/4, 43a/8, 47b/17, 83a/12, 109a/9, 110b/6, 139b/5, *cibāl-i Ġ.-de* 128b/7.

Ġazze: Filistin'de deniz kenarında bir şehirdir. 9b/11, 105b/19, 109a/12.

Geliböhl Boğazı: Çanakkale Boğazı. 11a/6.

Gence: Erran'da Berde' a'nın doğu ve güneyinde bir şehir. 125b/18.

Geneg: (?) 42a/15.

Germine: Buhara'da bir şehir. 124b/8.

Ġirbāl: Belezm'in önündeki dağdan çıkan nehirlere denir. 99a/12.

Gil: Taberistan'da Deylem yakınlarında bir şehir. bkz. Būmin, Cīl, Gilān. 66a/16.

Gilân: Taberistan'da Deylem yakınlarında bir şehir. bkz. Būmin, Cîl, Gîl. 5b/2, 56b/21, 66a/16, 102a/11, 126a/18, *G. tağları* 89b/7, *bilād-ı G.* 11b/8, *mağarr-ı selâtin-i G.* 53b/12, *medîne-i G.* 53b/11.

Gökdere: Bursa'nın çarşılarından biri. 47a/8.

Ġumdân: San'a'da bir tepenin adı. 99b/10, 109a/17.

Ġür: İran'da bir şehir. bkz. Cūr. 124a/1.

Ġūta: Şam. bkz. Dimaşk 75b/3, 75b/4, 75b/10, *Ġ.-ı Dimaşk* 64a/9, 75b/5, 75b/7, 88b/14, 93b/15, 130b/12, 132a/8.

Ġūta-i Dimaşk: Şam yakınlarında sulak bahçelerin adıdır. Dimeşk Gölü'nün batısı ve güneyindeki bölgedir. 13a/2, 64a/9, 88b/14, 95a/16, 130b/12, 132a/8.

Ġuvr: Horasan ve Sicistan arasında büyük bir şehirdir. 20a/4, 109b/4.

Ġümmedân: Kumm şehrinin köylerinden biridir. 120b/1, 120b/7.

Gürcistân: Gürcistan. 59a/16.

Gürgân: İran'dan Nevbizcan yakınlarında bir şehir. 62b/1, 124a/10.

Gürgānc: Harezmi'nin kasabasıdır. bkz. Gürgānc. 124a/11, *G.-ü'l-kübrā* 124a/14, 124a/15, *G.-ü's-Şuğrā* 124a/16.

Gürgenc: Harezmi'nin kasabasıdır. bkz. Gürgānc. 137a/9, *G.-i Kübrā* 62b/8, *G.-i Ġuğrā* 62b/8, 124a/16.

H

Ĥalic-i Berberî: (?) 66b/11.

Ĥaşekfi: Hasankeyf. bkz. Ĥışn-ı Kiyfā. 68a/19.

Ĥaşūn-ı Ġanāta: Cebelitarık boğazı yakınlarında bir yer. 95b/17.

Ĥāberān: Serahs ve Ebiverd arasında bir nahiyedir. 31a/7, 70b/1.

Ĥabeş Vilāyeti: Doğu Afrika'da Kızıldeniz kıyısında bir eyalet. Habeşistan (Etiyopya). bkz. Ĥabeşe. 8a/20, 12a/1, 44b/6, 84b/4.

Ĥabeşe: Doğu Afrika'da Kızıldeniz kıyısında bir eyalet. Habeşistan (Etiyopya). bkz. Ĥabeş vilāyeti. 8a/11, 135a/15, 144a/6, 144b/14, *berr-i Ĥ.* 66b/11, *bilād-ı Ĥ.* 8a/21, 44a/19, 86b/3, *sevāhil-i Ĥ.* 8a/11.

Ḥabīṣ: Kirman'da bir köy. 71a/9.

Ḥabrūn: Filistin'de bir şehir. bkz. Beyt-i Ḥabrūn. 54a/13.

Ḥābūr: Irak sınırında, Rakka'ya bağlı bir yer. 115b/12, 129b/14, 130b/3.

Ḥācebiye: Ceziretü'l-Hazra (Algeciras.)'da bir mesire yeri. 63b/4.

Ḥacefe: Kızıldeniz kenarında, Cidde yakınlarında bir şehir. 8a/2, 108b/1.

Ḥacr: Yemame yakınlarındadır. 147a/2.

Ḥacū: Sın (Çin)'da bir şehir. 70b/2.

Ḥadīṣe: Cezire (Yukarı Mezopotamya)'daki iki şehrin adıdır. bkz. Ḥadīṣü'l-Mavşıl, Ḥadīṣü'n-Nūr. 67a/9, 138a/5.

Ḥadīṣü'l-Mavşıl: Diclentin doğusunda Zap suyu kıyısında küçük bir şehir. bkz. Ḥadīṣe, Ḥadīṣü'n-Nūr. 67a/9.

Ḥadīṣü'n-Nūr: Cezire (Yukarı Mezopotamya)'da Fırat kenarında bir şehir. bkz. Ḥadīṣe. 67a/11.

Ḥaḍr: Cezire (Yukarı Mezopotamya)'da Mekke ile Medine arasında bir şehir. 68b/5, 68b/8.

Ḥazrā: Endülü's'te Cebelitarık önünde bir ada. bkz. el-Ceziretü'l-Ḥazrā, Cezire-i Ḥazrā. 63b/1.

Ḥaḍramevt: Yemen'de Aden'in doğusunda deniz yakınlarında bir şehir. 27b/12, 68b/9, 94b/9, 94b/10, 126a/4, 129a/8, 140b/7.

Ḥālāt: Ahlat. bkz. Aḥlāt, Ḥilāt. 13b/17, 13b/18, 13b/20, 44a/8, 46b/14, 87a/21.

Ḥaleb: Halep. 13b/9, 27b/8, 27b/8, 47b/6, 59b/13, 59b/14, 66b/5, 68b/12, 68b/16, 68b/17, 68b/17, 68b/19, 69b/5, 72b/2, 93b/16, 105b/12, 107a/12, 107b/1, 112a/11, 121a/12, 121a/14, 121a/14, *diyār-ı Ḥ.* 66b/4, *Ḥ. kûreleri* 70a/6, *ḥudūd-ı Ḥ.* 64a/9, *tevābi'-i Ḥ.* 87b/4, 87b/5.

Ḥalī: Yemen'de bir şehir. bkz. Ḥalī bin Ya'kūb. 69a/13, 71a/15.

Ḥalī bin Ya'kūb: Yemen'de bir şehir. bkz. Ḥalī. 69a/15.

Ḥalīl Tağı: Remle yakınlarında bir dağ. 15b/14.

Ḥamā: Humus yakınlarında bir şehir. 16a/8, 24b/2, 37a/2, 42a/18, 79b/17, 97a/19, 131a/18, *şāhib-i Ḥ.* 21b/18.

Ḥamāh: Şam yakınlarında bir şehirdir. 69a/17.

Ḥamāmāt: Akdeniz’de Tunus yakınlarında bir adadır. 69a/16.

Ḥamāme: Hicaz’da bir şehir. bkz. Yemāme. 147a/17.

Ḥamīd Êli: Karaman. 9b/15, 111b/21.

Ḥamīd Êli Tağları: Toroslar. 38b/19.

Ḥanāşıra: Suriye’de bir yer. 27b/8, 27b/9.

Ḥān-Bālīk: Bugün Çin’in başkenti olan Pekin şehri. 70b/4, 70b/10.

Ḥāncū: Çin’de nehir kenarında bir şehir. 70b/15.

Ḥān-ı Lencān: İsfahan yakınlarında bir şehir 71a/4.

Ḥānī: Diyarbakır’ın ilçesi. 66b/7.

Ḥāniķin: Kasr-ı Şirin ve Hilvan arasında bir şehir. 70b/20, 71a/3.

Ḥansā: Çin’de bir şehirdir. 72b/5, 147b/20.

Ḥānkū: Çin’de bir şehirdir. 70b/17, 91b/21, 92a/19.

Ḥarc: Yemame’de bir dere. 27b/5.

Ḥarc: Yemame’de bir vadinin ismidir. 71b/14.

Ḥarcird: Herat’ta bir şehirdir. bkz. Ḥargird. 71b/18.

Ḥārek: Basra Körfezi’nde bir ada. 70b/5.

Ḥaremeyn-i Şerīfeyn: Mekke’deki Kabe ile Medine’deki “Ravza-i Mutahhara”. 92a/4.

Ḥareşket: Şaş (Taşkent)’da bir beldedir. 71b/21.

Ḥarez: Afrika sahilinde, Bune yakınlarında bir yer. bkz. Mersäu’l-Ḥarez. 132a/10.

Ḥargird: Herat’ta bir şehirdir. bkz. Ḥarcird. 71b/20.

Ḥārim: Halep’ten, Agras’ın batısında küçük bir şehir. 13b/8, 50a/10, 50a/10, 66b/3, 66b/5.

Ḥarīm: Bağdat’ta bir yer. bkz. Dārü’l-Ḥilāfe. 67b/1, 67b/3, 67b/5.

Ḥarmaysan: Buhara köylerinden biridir. 72a/2.

Ḥarrān: Diyar-ı Mudar (Yukarı Mezopotamya’nın batısı)’ın kasabasıdır. bkz. Arz-ı Ḥarrān. 67a/16, 77b/11, 88a/1.

Ḥartabirt: Harput. bkz. Ḥartayırt, Hışn-ı Ziyād. 17a/1, 68a/5, 96a/1.

Ḥartayırt: Harput. bkz. Ḥartabirt, Hışn-ı Ziyād. 71b/15.

Hārūniyye: Maraş'ın çarşılarından biri. 132b/2, 144b/3.

Hāŝimiyye: Kufe yakınlarında bir şehir. 49b/6, 49b/8, 144b/5, *h.-tü'l-Kūfe* 144b/6.

Ḥavāf: Nişabur'da bir nahiyeye. 73a/2.

Ḥavf: Nil'in kuzeyinde, Füstāt'ın aşağısında olan yerler. bkz. nāhiye-i Ḥavf. 51a/9, 70a/4.

Ḥavr: Venedik'in içinde bulunduğu halicin adıdır. bkz. Ḥavrü'l-Benādıka. 10a/12.

Ḥavrān: Şam yakınlarında bir yer. bkz. Cünd-i Ḥavrān. 28a/21, 70a/1, 97b/21, *eṣrāf-ı Ḥavrān* 64a/9, *kūre-i Ḥavrān* 48b/1.

Ḥavrnaq: Kufe'de bir kasrıdır. 73a/13, 73b/5.

Ḥavrü'l-Benādıka: Venedik'in içinde bulunduğu halicin adıdır. bkz. Ḥavr, Ḥavrü'l-Benādıka. 10a/12.

Ḥāvūş: Semerkant'ın üstünde bir şehir. 71a/5.

Ḥayber: Hicaz yakınlarında bir şehir. 73b/17, 73b/20, 79b/2.

Ḥāyıt: Arafat yakınlarındadır. bkz. Ḥāyıt ibni 'Āmmar. 105a/20.

Ḥāyıt ibni 'Āmmar: Arafat yakınlarındadır. bkz. Ḥāyıt. 105a/19.

Ḥayt: Cünd-i Kinesrin'de bir dağ. 45a/10, 68a/13.

Ḥayvān: Yemen'de bir vilayet. 73b/21.

Ḥazez: Babü'l-Ebvab (Derbent) yakınlarında, doğusunda dağlar ve denizler, diğer taraflarında deniz ve İdil Nehri'nin bir bölümü, güneyinde Serir, batısında dağlar olan yer. 21a/21, 25b/6, 41a/1, 41a/6, *Ḥ. derbendi* 51b/19, *bilādü'l-Ḥ.* 11b/2, *memleket-i Ḥ.* 41a/4, 41a/4.

Hecer: Bahreyn. bkz. Hecer-i Bahreyn. 144b/10.

Hecer-i Bahreyn: Bahreyn. bkz. Hecer. 144b/11.

Hediye: Habeş'de Vefat'ın güneyinde bir belde. 144b/13.

Helāverd: Horasan'da Ceyhun Irmağı'nın kuzeyinde dağlık bir bölge. 146a/10.

Hemedân: İran'ın batısında dağlık bir bölgede bulunan eyaleti. 25a/1, 27a/9, 27a/9, 27a/10, 31a/17, 32a/5, 32a/5, 46b/19, 62a/12, 71a/1, 78a/10, 80b/16, 85a/15, 116a/6, 118b/4, 118b/10, 123b/8, 130a/12, 142a/17, *ḥavl-i H.* 25a/3, *nevāḫī-i H.* 65b/12, 80b/17.

Hemedân Tağı: Save şehrinin kuzeyindeki Mezkur Dağı'nın bir parçasıdır. 25a/2.

Hemezân: İran'ın dağlık bölgesinde bir şehir. 146a/12.

Hennevr: Hint Denizi kıyısında Münibar (Malabar) bölgesinde bir şehir. 146a/21.

Herât: Bugün Afganistan sınırları içinde bir şehir. 32b/4, 33a/9, 50a/15, 53a/14, 53a/18, 53a/20, 71a/19, 87a/1, 84a/13, 84a/16, 121b/20, 130a/1, 133a/13, 143a/4, 144b/16, *nevāḫī-i H.* 42a/5, 124b/12, 132b/4, *tevābi'-i H.* 71b/20, 129b/21.

Herât Irmağı: Hindikuş dağlarından doğar, İran'da geçer ve Türkmenistan'da son bulur. 53a/19.

Heremân: Fustat'ın batısında iki binanın adıdır. 145a/5, 145a/6, 145a/15, 145b/9.

Herḫâne: Bugün Özbekistan'da bir şehir. bkz. Fergâna. 111a/2.

Hervî: Bugün Afganistan sınırları içinde bir şehir. bkz. Herât. 144b/19.

Hettâḫ: Diyarbakır'a yakın bir yer. 144b/7.

Heykelü'z-Zühre: Endülüs'ün doğusunda, Bürt Dağı'nda bir kilise. 146b/8.

Heylî: Mencerur'da bir dağ. bkz. Res-i Heylî. 78b/17.

Hezâr-Esb: Harezmi'de bir kaledir. 146a/3, 146a/4.

Ḥısn-ı Kiyfâ: Hasankeyf. bkz. Ḥaşekfî. 68a/17, 77b/8.

Ḥillet Benî Feyle: Basra yakınlarında bir köy. 69a/11.

Ḥillet-i Benî Mezîd: Bağdat ve Küfe arasında bir köy. 69a/7.

Ḥillet-i Beniyyü'l-Merrâk: Musul yakınlarında bir köy. 69a/13.

Ḥillet-i Dübeys bin 'Affü'l-Esedî: Basra ile Ahvaz arasında bir yer. 69a/12.

Hind: Hindistan. 5a/21, 7a/8, 19a/18, 33a/10, 41b/11, 42a/12, 42a/14, 42b/3, 51a/21, 55b/15, 57a/18, 60a/8, 61a/21, 62b/20, 75a/13, 86a/2, 89a/1, 90b/18, 99b/18, 101a/6, 104b/18, 106b/19, 109a/11, 113b/11, 118a/13, 121a/6, 122b/7, 122b/8, 127a/14, 128b/20, 135a/1, 136b/8, 136b/9, 137b/4, 138a/17, 140a/12, 146a/16,

146a/19, 146a/20, H. Denizi 6a/19, 7a/1, 7a/2, 7a/7, 88a/14, *ağşā-yı H.* 121a/17, *bağr-i H.* 6b/17, 7a/10, 7a/11, 7b/1, 7b/21, 8a/21, 20b/13, 63b/21, 64b/21, 78a/13, 83b/16, 87b/10, 120a/8, 120a/17, 127a/6, 135a/15, 146a/18, 147b/4, *bilād-ı H.* 6b/17, 7a/8, 40a/21, 86a/5, *cezāyir-i H.* 57b/14, 61b/3, *cezāyir-i H.* 112a/7, *cezerāt-ı H.* 142b/15, *ehl-i H.* 20b/20, 42a/12, 122b/11, 138a/21, *ğadd-ı H.* 109a/10, *ğāric-i Bağr-i H.* 125b/10, 127b/20, *ğudūd-ı H.* 21a/1, *mülūk-i H.* 141b/19, *Nehr-i H.* 20b/18, *nevāhī-i H.* 116a/20, 135a/1, *sāhil-i Bağr-i H.* 77b/17, 89a/1, 125b/15, *sevāhil-i H.* 91a/3, *süfāletü'l-H.* 88b/21, *süfālet-i H.* 89a/1.

Hind-Mind Irmağı: Sicistan'daki Zere Gölü'ne dökülen bir ırmak. bkz Nehr-i Hind-Mind. 14b/1.

Hiraçle: Karadeniz'e dökülen bir nehir. bkz. Nehr-i Hiraçle. 16b/13, 144b/21.

Hît: Irak'ta bir şehir. 16b/18, 63a/6, 123a/20, 146b/3, 146b/6.

Hubeyre: Irak'da Fırat yakınlarında bir şehir. bkz. Kaşr ibni Hubeyre. 118a/16.

Hükkâr: Musul yakınlarında bir şehir ve nahiyenin adıdır. 146a/7.

Hürmüz: Atlas Okyanusu'nda bir şehir. 7a/16, 66a/14, 83b/17, 145b/17, 145b/18, 145b/21, 146a/3.

Heçr: Yemame (Mekke)'de bir yer. 66b/21.

Humş: Humus. 13a/10, 16a/7, 24b/2, 39a/4, 58b/4, 67b/18, 67b/19, 68b/17, 69b/1, 69b/14, 69b/21, 79b/6, 79b/17, 97a/19, 113a/12, 113a/13, *sevāhil-i H.* 36a/14, 52a/9, *tevābi'-i H.* 69a/18, 97a/16.

Hırille: Mürsiye'de bir köy. 67a90/21.

Hışn-ı Bürzeyh: Şam'da, Cünd-i Kinnesrin (Halep)'den Hayt Dağı'nın eteğinde küçük bir kaledir. 68a/11, *H.-ı B. sancağı* 13b/3.

Hışn-ı Dimleve: Aden'in kuzeyinde dağ üzerinde bir kale. bkz. Dimleve. 67b/21.

Hışn-ı Eblak: Teyme 'de bir kale. 61a/3.

Hışn-ı Ekrād: Humus ile Trablus arasındaki bir kale. 24b/1, 67b/16.

Hışn-ı ibni 'Amāre: İran'da deniz kenarında bir kale. bkz. 'Amāre. 7a/16, 67b/11, 67b/11.

Hışn-ı Kiyfā: Hasankeyf. 68a/17, 77b/8.

Ḥiṣn-ı Manşūr: Adıyaman. 68a/21, 93b/18.

Ḥiṣn-ı Mehdi: Basyan yakınlarında bir yer. 19b/17, 42b/13, 68b/4, 68b/4, 73b/12.

Ḥiṣn-ı Ziyād: Harput. bkz. Ḥartabirt, Ḥartayirt. 17a/1, 68a/3, 71b/17.

Ḥiṣnü'l-Māyi': Endelüs'te Şare Dağı üstünde bir kaledir. 68a/9.

Ḥiṣnü't-Ṭan: Sicistan'da bir şehir. 68a/5.

Ḥiṭā: İklim-i rabi'den bir şehir. bkz. bilād-ı Ḥiṭā. 70b/12, 72a/15, *bilād-ı Ḥ.* 70b/11.

Ḥıyār: Halep kürelerindedir. 70a/5.

Ḥicāz: Arap yarımadasının bir bölümü. 7b/19, 26b/13, 49a/1, 55a/7, 55a/8, 63b/21, 64a/11, 64a/11, 64a/12, 64a/12, 66b/12, 66b/13, 73b/19, 78a/17, 96a/20, 101b/20, 102a/1, 105b/14, 110b/16, 131a/2, 131a/11, 147a/15.

Ḥicr: Hicaz'da Medine ile Şam arasında, Vadi'l-Kura'daki Semud diyarının adıdır. 24a/1, 66b/13.

Ḥilāt: Ahlat. bkz. Aḥlāt, Ḥālaṭ. 29a/11, 29a/12, 30a/1, 72a/16, 137b/18.

Ḥille: Irak'ta bir yer. bkz. Ḥillet Benī Feyle, Ḥillet-i Beniyyü'l-Merrāk Ḥillet-i Benī Mezīd, Ḥillet-i Dübeys bin ' Afifü'l-Esedī. 69a/5.

Ḥimyer: Yemen'de bir şehir. mülük-i Ḥ. 34b/5.

Hind Denizi: Hint Denizi. 6a/19.

Ḥirā Ṭağı: Mekke'nin güneyinde bir dağ. 108a/7.

Ḥirde: Yemen sahilinde bir yer. 67a/20.

Ḥire: Irak'ta Kufe yakınlarında bir şehir. bkz. Necef. 70a/7, 70a/11, *Ḥ.-i Beyzā* 70a/12.

Ḥöy: Urmiye Gölü'nün kuzeybatısında, Çaldıran Ovası'nın güneydoğusundadır. 58a/11, 89b/9.

Ḥizān: Bugün Bitlis'in bir ilçesi. 70a/17.

Ḥ'ārezm: Ceyhun'un iki tarafında büyük bir bölge. bkz. bilād-ı Ḥ'ārezm. 5b/4, 14b/4, 20b/5, 51a/18, 62a/21, 62b/7, 72b/11, 74b/19, 84a/9, 97a/1, 110b/4, 110b/10, 122b/14, 124a/12, 130a/10, 137a/8, 139b/3, 142a/14, 146a/5, *bilād-ı Ḥ.* 72b/16, *kaşaba-i Ḥ.* 124a/14.

Ḥocend: Bugün Tacikistan'ın Soğd vilayetinin merkezi. 71a/21.

Ḥorāsān: İran, Afkanistan, Tacikistan, Türkmenista'nın ve Özbekistan'ın bazı bölümlerini kasayan bölge. 5b/3, 31a/3, 51a/13, 51b/2, 51b/4, 53a/13, 53a/18, 61b/7, 64b/10, 65b/15, 66a/13, 70a/10, 71a/20, 71b/6, 71b/8, 71b/10, 71b/10, 71b/11, 72b/15, 75a/1, 77a/18, 80b/14, 84a/6, 85b/13, 86a/1, 86a/2, 86b/20, 92a/12, 94a/20, 94b/20, 95a/1, 96b/13, 101b/7, 101b/12, 104a/1, 110b/4, 112b/18, 116a/15, 121b/7, 122a/4, 124b/7, 124b/12, 126a/21, 132b/20, 133a/6, 133b/8, 141a/4, 142a/1, 142a/3, 142b/20, 144b/17, *bilād-ı Ḥ.* 27a/18, 31a/7, 31b/8, 31b/11, 32a/18, 32b/4, 32b/20, 33a/9, 40a/16, 42a/5, 50a/15, 51a/16, 109b/6, 110b/11, *kūre-i Ḥ.* 65b/15, *ḥadd-ı Ḥ.* 109a/10, *mefāza-i Ḥ.* 109b/15, *vilāyet-i Ḥ.* 130a/10.

Ḥubūşān: Nişabur'da bir şehir. 71a/7.

Ḥücān: Nişabur'da bir kasaba. 73a/12.

Ḥucend: Siriderya Nehri'nde, Fergana yakınlarında bir yer. bkz. Ḥucende. 141a/9.

Ḥucende: Siriderya Nehri'nde, Fergana yakınlarında bir yer. bkz. Ḥucend. 20b/10, 93b/6, *Ḥ. ḫurbı* 20b/7.

Ḥucr: Yemen'de bir yer. 67a/3.

Ḥucustān: Herat dağlarından biri. 71a/18.

Ḥudeyser: Maveraü'n-Nehir'de bir şehir. 71b/4.

Ḥulm: Belh yakınlarında bir şehir. 72a/20.

Ḥulvān: Irak'ta dağ eteğinde bir şehir. 24b/20, 24b/19, 68b/21, 69a/4, 71a/1, 96b/18, 105a/10, 118b/10, 118b/11.

Ḥumayme: Şevbek yakınlarında bir köy. 69b/16.

Ḥumm: Hacefe yakınlarında bir meşelik. 108b/2.

Ḥunāşara: Halep yakınlarında bir kale. 72b/1.

Ḥūnec: Azerbaycan'da bir şehir. 29a/17, 73b/12.

Ḥusbān: Belka yakınlarındadır. 67b/7.

Ḥusrevcird: Beyhak'ta bir köy. 57a/6, 72a/4.

Ḥusrūṣāh: Azerbaycan'da, Tebriz yakınlarında bir şehir ve Merv'in köylerinden birinin adıdır. 72a/7.

Ḥūst: Belh yakınlarında bir şehir. bkz. Ḥust. 73a/8.

Ḥust: Belh'te bir şehir. bkz. Ḥust. 73a/10.

Ḥuşūṣ: Said-i Evsat (Mısır'ın Akdeniz kıyısı)'ta bir köy. 72a/12.

Ḥuşufağn: Üsrüşune'nın Soğd köylerinden biridir. 72a/10.

Ḥuten: Çin'in Sincan Uygur Özerk Bölgesi'nin güney batısındadır. Hoten. 71a/15.

Ḥuttalān: Ceyhun nehri üzerinde bir bölge. 71a/11, 146a/11.

Ḥūvākand: Hokant. bkz. Ḥūvākend. 73a/4.

Ḥūvākend: Hokant. bkz. Ḥūvākand. 73a/6.

Ḥuvārīn: Bahreyn'de bir şehirdir. 69b/19, 69b/21.

Ḥuvāṣ: Sicistan (İran'ın doğusuyla Afganistan'ın güneybatısını içine alan bölge)'da bir şehir. 72b/20.

Ḥuvayy: Azerbaycan'da bir şehir. 73b/15.

Ḥūz: Doğusundan İran ve İsfahan, güneyinden Basra Körfezi ve Irak, batısında Irak, kuzeyinden Cibal bölgesi ile çevrilidir. bkz. Ḥūzistān. 73b/6.

Ḥūzistān: Doğusundan İran ve İsfahan, güneyinden Basra körfezi ve Irak, batısında Irak, kuzeyinden Cibal bölgesi ile çevrilidir. bkz. Ḥūz. 5a/20, 29a/6, 40a/6, 42b/12, 61b/6, 61b/19, 73b/5, 73b/6, 79a/1, 90b/2, 91a/18, 104a/6, 109b/15, 128b/15, 128b/16, 130b/1, 138b/21, *bilād-ı Ḥ.* 19b/13, *ḥudūd-ı Ḥ.* 14a/19, 105a/9, *kerḥ-i Ḥ.* 123b/18, *nevāḥī-i Ḥ.* 76b/21, 91b/11.

Ḥüdeybiye: Mekke yakınlarında bir yer. 67a/4.

Ḥüvār: Cebel (Horasan'ın dağlık bölgesi)'de Rey ve Simnan arasında bir şehir. bkz. Ḥüvār-ı Rey. 72b/8.

Ḥüvār-ı Rey: Cebel (Horasan'ın dağlık bölgesi)'de Rey ve Simnan arasında bir şehir. bkz. Ḥüvār. 72b/10.

I

İklīm-i Bācsirā: Horasan yakınlarında küçük bir şehirdir. 96b/13.

‘**İrāk**’: Irak. 5a/16, 5a/19, 26b/9, 28a/16, 28a/19, 30a/14, 32a/5, 41a/17, 41a/17, 41b/11, 49a/16, 62b/12, 64a/11, 64b/10, 69a/1, 69a/6, 70a/9, 70b/21, 75a/1, 77a/9, 79b/8, 85a/4, 98a/3, 98a/7, 100a/18, 104a/19, 105a/7, 105a/14, 105a/14, 105a/14, 105a/15, 106b/1, 112a/4, 112b/20, 118a/17, 118a/19, 123b/17, 125b/5, 126b/3, 126b/8, 129a/17, 133b/8, 138a/4, 141a/20, 142a/20, 142b/7, 142b/11, 143a/19, 144b/11, 146b/4, ‘*I.-ı ‘acem* 5b/2, 25a/8, 29b/2, 61b/5, ‘*I.-ı mağrib* 57b/4, *bilād-ı ‘I.* 40a/16, 37b/16, 61b/6, *ehl-i ‘I.* 78a/18, *hüccâc-ı ‘I.* 59a/12, 112a/17, *ıklīm-i ‘I.* 41a/18, *sevād-ı ‘I.* 17b/2, 17b/5, *vālī-i ‘I. idi* 118a/19.

‘**İrka**’: Şam şahilinde bir şehir. 105b/1.

İşbahân: Nişabur ve Harezmi arasında meşhur bir şehir. bkz. Ciy, İşbahân, Şehrestân, Şehristân. 36a/1, 123b/8, 141a/18, *nevâhî-i ‘I.* 141a/18.

İşfahân: Nişabur ve Harezmi arasında meşhur bir şehir. bkz. Ciy, İşbahân, Şehrestân, Şehristân. 20a/2, 27a/12, 27a/16, 26b/3, 29b/2, 33a/9, 36a/5, 36a/8, 40a/8, 65b/21, 66a/1, 66a/3, 90a/16, 97a/14, 121b/20, 123b/2, 128b/15, 139b/2, 147a/11, *I. tağları* 19b/18, *hudūd-ı ‘I.* 73b/9, *medīne-i ‘I.* 97a/4, *nevâhî-i ‘I.* 44b/8, 71a/5, 79a/12, 83b/14, 139a/18 *tariḫ-i ‘I.* 141b/11.

İştahr: İran’da bir şehir. 35b/15, 35b/20, 56b/3, *kūre-i ‘I.* 14a/17, 112a/15, 147a/11, *nāhiye-i ‘I.* 26b/1.

İ

‘**İfrin**’: Afrin ırmağı. 13b/10, *nehr-i ‘I.* 16a/20.

İhmim: Orta Mısır’da Nil kıyısında bir bölge 27a/3, 27b/18.

İklil: Atlas Okyanusu. bkz. baḫr-i Muḫit. 6a/9.

İklirins: Arnavut ve Basilise arasında bir vilayettir. 37a/16.

İlāk: Maveraü’n-Nehr’de büyük bir bölge. 40b/3, 40b/10, 60a/12, *bilād-ı ‘I.* 40b/8.

İlyâ: Kudüs. bkz. Beytü’l-Mağdis, Beytü’l-Muğaddes, Kudüs. 40b/16, 40b/17, 54b/9.

İngiltara: İngiltere. 39a/14.

İrân Şehr: Irak ve İran ve Cibal ve Horasan’ın hepsinin birden ismidir. 40a/14, 40a/21, 60a/20.

İrbil: Musul yakınlarında bir şehir. Erbil. 18a/18, 18a/20, 28b/11, 53a/10, 124b/20.

İrlānda: İrlanda. 30a/19.

İrminiyye: Ermenistan. bkz. Ermeniyye. 30b/4.

İsbīcāb: Seyhun havzasında Kazakistan'ın güney doğusunda bir şehir. bkz. İsfīcāb. 31b/3, 102b/16, 139b/4, *bilād-ı İ.* 31b/3.

İsferāyn: Nişabur'dan Cürcan'a giden yol üzerindeki bir şehir. 32a/17, 95a/1, 138b/19.

İsfīcāb: Seyhun havzasında Kazakistan'ın güney doğusunda bir şehir. bkz. İsbīcāb. 32b/12.

İsfīnkān: Nişabur'da küçük bir şehirdir. 32b/18.

İsfizār: Horasan'da Herat ile Sicistan arasında bir şehir. 32b/2.

İs' irz: Siirt. bkz. Si' irt. 88b/6.

İskelkend: Toharistan (Hindikuş Dağları ve Ceyhun Irmağı arasında, merkezi Belh şehri olan Afkanistan sınırları içindeki bölge)'dan bir şehir. 33a/1.

İskenderiyye: Mısır'ın Akdeniz kıyısındaki İskenderiye şehri. 9b/10, 12a/14, 22b/7, 33a/5, 33a/11, 33a/12, 33b/6, 33b/7, 33b/11, 33b/12, 33b/13, 34a/4, 34a/6, 34a/20, 34b/2, 36a/21, 36b/14, 76a/14, 79a/18, 79b/20, 80b/4, 90b/6, 102b/9, 103a/21, 108b/8, 111a/21, 111b/3, 111b/5, 112a/13, 134b/4, 134b/5, *halīc-i İ* 76a/16, *demenhūr-ı İ.* 76a/17, *hudūd-ı İ.* 83a/7, *mināre-i İ.* 33b/18.

İşniye: İstanbul'da deniz kenarında bir yer. İstinye. 40a/9.

İstanbül Boğazı: İstanbul boğazı. 11a/5.

İstenberi: Anadolu'da yüksek bir dağ. 31b/12, 31b/16, 46b/12.

İşbiliyye: Bugün İspanya'nın Sevilla şehri. 15b/7, 15b/8, 15b/8, 35a/9, 35a/11, 35a/13, 40a/4, 94b/13, 95b/7, 95b/13, 103a/15, 115a/14, *İ. memleketi* 35a/15, 129b/18.

İştīhan: Soğd-ı Semerkant'da bir köy. 35a/18.

İtil: İdil Nehri. 21a/19, 21a/20, *nehri'l-İ.* 21a/20, 37a/19, 50b/10, 81a/5, 97b/15, 97b/17.

İznik: İstanbul'un doğusunda bir şehir. İznik. bkz. Nīkıyye. 143a/8.

K

Ka'be: Hicaz'da Mekke-i Mükerrerme'de Harem-i Şerif'in hemen ortasında bulunan müslümanların hacı olmak için ziyaret ettikleri kutsal bina. 135b/8, 135b/9,

135b/10, 135b/13, 135b/13, 135b/16, 135b/18, 135b/19, 135b/20, 141b/13, 141b/14, 147b/9.

Ḳābes: Tunus'un orta kesiminde bir vilayet. 112b/8.

Ḳābül: Kabil. 37b/21, 43a/7, 83a/12, 122b/6, 122b/12.

Ḳādis: Akdeniz ağzında, Sevilla Nehri'nin Atlas Okyanusu'na karıştığı yerin karşısında bir ada. 112b/14, 112b/19, 113a/6, 113a/10, *Cezîre-i Ḳ.* 38a/12.

Ḳādisiyye: Irak'ın güneyinde küçük eyaletlerinden biridir. 112b/19, 113a/3, 113a/6, 113a/10, 113a/11, 124b/9, 146b/5, *Ḳ.-i Ḳūfe* 105a/5.

Ḳādisiyye-i Ḳūfe: Irak'ın güneyinde küçük eyaletlerinden biridir. 105a/5.

Ḳafşa: Tunus'un orta bölgesinde yer alan bir vilayet. 119a/17.

Ḳāğıd-Ḥāne Şuyı: Kağıthane deresi. 117b/14.

Ḳāhire: Kahire. 84a/21, 107b/15, 107b/19, 113b/12, 113b/14, 113b/19, 113b/21, 119b/10, 137a/11, *Ḳ.-i mu'zziyye* 113b/20, *nevāhi-i Ḳ.* 76a/17.

Ḳākı: Çin'in doğu ve kuzeyinde bir şehir. 113b/1.

Ḳalgarya Vilāyeti: Roma'nın doğusunda bir yer. 82a/4, *Ḳ. memleketi* 133b/20.

Ḳālār: Irak'ta bir şehir. 123a/10.

Ḳālāta: İstanbul'daki Galata. bkz. medīnetü'l-Ḳahr. 117b/11.

Ḳāl'a-i Ca'ber: Suriye sınırları içinde Fırat Nehri'nin solunda kalan kale. bkz. Ca'ber Ḳāl'ası, Devseriye. 119b/14.

Ḳāl'atü'r-Rūm: Cünd-i Kınnesrin'de Fırat'ın batısında bir kaledir. 16b/17, 56a/10, 63a/5, 82b/9, 90a/19, 93b/17, 119b/11.

Ḳāl'a-i Tulā: Tela Gölü'ndeki adanın üzerinde bulunan kale. 14a/5.

Ḳalhāt: Umman Denizi sahilinde bir şehir. 120a/6.

Ḳālīkalā: Erzurum. 25a/7, 113b/2, 113b/5, 113b/6, 113b/7.

Ḳālīkalā Tağları: Bingöl Dağları. 20a/11.

Ḳallafriye: Akdeniz sahilinde bir memleket. 119b/5.

Ḳalleri: Mihra Nehri'nin batısında bir şehir. 119b/3.

Ḳalūziye: Malatya. 45b/19, 120a/2.

Ḳalveriyye Memleketi: Toksan yakınlarındadır. 10a/1.

Ḳamār: Hint Denizi'nde Sanfa Adası yakınlarında bir adanın üzerindeki şehir. 120a/8.

Ḳāmīd: Megara yakınlarında bir şehir. 123a/12.

Ḳamūlā: Nil Nehri'nin batısında, Kus şehrinin üstünde bir şehirdir. 120b/15.

Ḳāmṛūn: Hint ile Çin arasındaki dağlar. 113b/9.

Ḳamū'ş-Şulḥ: Vasıt nevahisindedir. 110a/21.

Ḳanbela: Berber halici dışında bir ada. 120b/18.

Ḳandābil: Pakistan'da Mehran'ın batısında Bedehe vilayetinin kasabasıdır. 121a/1.

Ḳandahār: Afkanistan'da bir şehir. Kandahar. 121a/5, 121a/7, *ḳaṣaba-i Ḳ.* 144b/2.

Ḳānim: Sudan'da bir yer. 123a/13, 123a/15, *K. vilāyeti* 66a/20.

Ḳaradeniz: Karadeniz. bkz. Baḥr-i Ḳırım, Baḥr-i Ṭarbūn. 6a/7, 9b/16, 10b/1, 10b/2, 10b/13, 10b/20, 11a/3, 11a/5, 11a/9, 11a/10, 16b/12, 16b/13, 21a/7, 21a/11, 21a/16, 36b/21, 37a/2, 85a/8, 91a/7, 100a/4, 101b/18, 102b/12, 101b/19, 115b/4.

Ḳarāḳūm: Türkistan'ın doğusunda bir şehir. 115a/3.

Ḳaramān: Karaman. 9b/15.

Ḳāre: Humus ile Şam arasında bir köy. 113a/11.

Ḳārezīn: Basra Körfezi tarafında bir şehir. 122b/16.

Ḳarīnān: Horasan'da Merv Vadisi'nde bir belde. bkz. Ḳarīneyn. 116a/17.

Ḳarīneyn: Horasan'da Merv Vadisi'nde bir belde. bkz. Ḳarīnān. 116a/14.

Ḳariyetü'l-Cedīde: Türkistanda Farab yakınlarında bir şehir. bkz. Yangı Kend, Yeni Köy. 116a/11.

Ḳarḳīsā: Fırat Nehri üzerindeki Habur'a yakın Deyrrü'z-Zor Bölgesi. bkz. Ḳarḳīsyā, Ḳarḳīsyāyī, Ḳarḳīsyānī. 17a/8, 17a/13, 63a/6, 129b/15.

Ḳarḳīsyā: Fırat Nehri üzerindeki Habur'a yakın Deyrrü'z-Zor Bölgesi. bkz. Ḳarḳīsā, Ḳarḳīsyānī, Ḳarḳīsyāyī. 115b/9.

Ḳarḳīsyānī: Fırat Nehri üzerindeki Habur'a yakın Deyrri'z-Zor Bölgesi. bkz. Ḳarḳīsā, Ḳarḳīsyā, Ḳarḳīsyāyī. 115b/13.

Ḳarḳīsyāyī: Fırat Nehri üzerindeki Habur'a yakın Deyrri'z-Zor Bölgesi. bkz. Ḳarḳīsā, Ḳarḳīsyā, Ḳarḳīsyānī. 115b/14.

Ḳarmūniye: İspanya'da bir yer. Carmona. 116a/1.

Ḳarneḳ: Sicistan yakınlarında bir şehir. bkz. Ḳarneyn. 116a/9.

Ḳarneyn: Sicistan yakınlarında bir şehir. bkz. Ḳarneḳ. 72b/21, 116a/8.

Ḳarṭācenne: Tunus'un Akdeniz kıyısında bir kent. 115a/11, 115a/9.

Ḳārvān: Tunus'ta bir şehir. bkz. Ḳayrevān 122a/10.

Ḳarye-i Cabbārīn: Belka'da bir köydür. bkz. Eriḥā, Ḳaryetü'l-Cabbārīn, Riḥā. 51b/17.

Ḳaryetü'l-Cabbārīn: Belka'da bir köydür. bkz. Eriḥā, Ḳarye-i Cabbārīn, Riḥā. 30b/18, 82b/21.

Ḳārziyāt: İran'da bir şehir. 122b/19.

Ḳāḡ: Harezmi'de bir yer. 146a/6.

Ḳāsān: Şaş (Taşkent)'te bir şehrin ve nahiyenin adı. 123a/4.

Ḳaşīr: Ayzap yakınlarında bir yer. 134b/8.

Ḳaşr: Taha yakınlarında bir şehir. 102b/3.

Ḳaşr-ı 'Abdü'l-Kerīm: Cebelitarık yakınlarında bir şehir. 118b/13.

Ḳaşr-ı Aḥmed: Kuzey Afrika'da küçük bir köy. 118a/21.

Ḳaşr-ı ibni Hübeire: Irak'da Fırat yakınlarında, Bağdat ve Küfe arasında, Sib Nehri kenarında bir şehir. bkz. Hubeyre. 92a/16, 118a/15, 118a/15, 118a/16, 125b/7.

Ḳaşr-ı Mütevekkil: Katul-ı A'la Nehri'nin Dicle'den ayrıldığı yer. 18b/2.

Ḳaşr-ı Şīrīn: Hemedan ve Hulvan arasında bir şehir. 118b/9, 71a/1.

Ḳaşr-ı Yānnih: Sıkılıyye (Sicilya)'de bir şehir. 118b/16, 118b/17.

Ḳaşrū'l-'Abdü'l-Kerīm: Magrib-i Aksa (Fas, Merakeş)'te bir yer. 12a/5.

Ḳaşrū'l-Luşūş: Hemedan ve Kırmisin arasında bir şehir. bkz. Kinkiver. 32a/6, 118b/3, 118b/3 118b/6, 118b/10, 126a/12.

Kaştāmōniyye: Kastamonu. 39a/12, 91a/8, 116b/4.

Ķāşān: Cebel (Horasa'nın dağlık bōlgesi)'de bir Şehir. 36a/8, 113a/14, 120b/13.

Ķāşgar: Tűrkistan'da bir Őehir. bkz. Ķāşgar. 113a/18.

Ķāşgar: Tűrkistan'da bir Őehir. bkz. Ķāşgar. 51a/1, 113a/19.

Ķaşķātađ: Tuna Nehri'nin batısında bir Şehirdir. 118a/8.

Ķāt: Harezmi'de Ćin'in dođusunda bir Őehir. 122b/13.

Ķatāyi': Kahire'nin kuzeyinde Beni Tilun Őehirlerinden biri. bkz. Beni Ţilűn. 113b/15.

Ķatāyi'ī: Tilun Camisi. bkz. Cāmi' -i Ţilűn. 111b/11.

Ķatif: Bahreyn'den bir Şehir. 27b/4, 27b/5, 57a/13, 57a/16, 57a/17, 119a/4, 119a/10, 123a/8, 123a/10.

Ķatrabbűl: Bađdat ile Ukbera arasında bir kōy. 119a/4, 118b/21.

Ķatűl: Dicle'den ayrılan bir nehrin adı. 18b/3.

Ķatűl-ı Ā'lā: Dicle'den ayrılan nehrin adı. 18b/1, 18a/21.

Ķatya: Mısır yolunda bir kōy. 119a/12.

Ķavar: Trablusgab'ın gűneyinde bir Őehir. 123a/15.

Ķavşara: Akdeniz'de Sıkılıyye (Sicilya) yakınlarında bir ada. 121b/3, *Cezīre-i Ķ.* 9a/21.

Ķāyın: İnan'ın Horasan bōlgesinin gűneyindeki dađlık bōlgedeki bir Őehir. 60b/12, 114a/7.

Ķayrevān: Tunus'ta bir Şehir. bkz. Ķārvān. 36a/20, 80a/11, 88b/1, 85b/17, 122a/7, 122a/10, 122a/11, *tahtgāh-ı Ķ.* 85b/17.

Ķayşāriyye: Kayseri. bkz. Ķaysāriyye. 37a/13, 93a/17, 122a/19.

Ķaysāriyye: Şam sahilinde, Remle yakınlarında bir Şehir. 9b/12, 30a/8, 122a/14, 122a/19.

Ķaytaķ: Legzi ve Kaytakların yaşadığı dağ. bkz. Cebel-i Ķaytaķ. 122a/6.

Ķaytgűrā: Ćin'de bir Őehir. 122b/2, *medīne-i Ķ.* 20b/18.

Ķāzerűn: İnan'ın Fars eyaletinde bir Őehir. 65b/10, 122b/21, 142a/9.

Ķāzime: Basra ile Katif arasında bir haliĆ. 64a/6, 119a/9, 123a/7.

Ḳazvīn: İran'da bir bölge. 27a/10, 27a/14, 27a/15, 61b/8, 78a/5, 82b/6, 101b/15, 102a/11, 116a/21.

Kebūzencekes: Sogd-ı Semerkant'ın kuzeyinde bir şehir. 123a/16.

Kefā: Kırım sahilinde bir şehir. 10b/21, 115b/18, 115b/19, 115b/20, 115b/21, 115b/21, 124a/4, 125a/11.

Keferlā: Kenan Vadisi'nde bir kasaba. 43a/15, 43a/16.

Kefertāb: Ma'arra ve Şeyzer arasında bir şehir. 125a/19.

Kefertūšā: Dara (Mardin'de bir yer) yakınlarında bir şehir. 125a/15.

Kehf: Belka şehrinde bir yer. 51b/18.

Kehtā: Bugün Adıyaman'ın bir ilçesi olan Kahta. 123b/3, 136a/9.

Kelābaz: Buhara'da bir mahalle. 125b/3.

Kele: Hint Okyanusu'nda bir ada. 125b/9.

Kelvāzā: Bağdat yakınlarında bir köy. bkz. Kelzāniyyā. 18a/4, 125b/4.

Kelzāniyyā: Bağdat yakınlarında bir köy. bkz. Kelvāzā. 125b/8.

Ken'an: Şam. 126a/5, 126a/7, *Vādī-i K.* 43a/15.

Kenbāyt: Hindistan'da bir şehir. 78a/13.

Kenli: Kırım sahilinde Sinop'un güneyinde bir şehir. 126a/12.

Kerbelā: Irak'da İmam Hüseyin'in şehit edildiği ve türbesinin bulunduğu yer. 106a/10, 143a/16.

Kerbī: Karadeniz Ereğlisi yakınlarında bir yer. 52a/20.

Kerec: Hemedan ile İsfahan arasında bir şehir. 86b/8, 123b/7, *K.-i Ebi Dülef* 123b/11.

Kerek: Belka yakınlarında bir şehir. 99b/2, 124a/5, 129a/2.

Kerh: Irak'da pek çok çarşının adıdır. 49b/16, 62a/11, 73b/10, 123b/12, 123b/15, *K.-i baġdād* 123b/15, *K.-i Bā-Ceddān* 123b/16, *K.-ü'l-Başra* 123b/17, *K.-i Beysān* 123b/18, *K.-i Hūzistān* 123b/18, *K.-i İbretā* 123b/18, *K.-ü'r-Raġġa* 123b/17.

Kerhīnī: Kerh şehrinde bir kale. 123b/19.

Kerker: Şam'da Fırat'ın batısında bir şehir. 124a/18, 136a/10, *Hān-ı K.* 132b/16.

Kermân: Kirman. 5a/20, 7a/16, 42b/16, 51a/17, 52a/15, 63a/1, 63a/17, 66a/12, 71a/10, 86a/1, 86a/3, 90b/15, 92a/21, 92b/7, 92b/7, 109b/15, 119a/14, 122a/1, 124a/21, 141a/9, 147a/11, 145b/20, *arż-ı K.* 124b/3, 124b/4, 124b/5, *bilâd-ı K.* 44b/15, *nevâhî-i K.* 83b/12, *sâhil-i K.* 124b/4.

Kermânşâhân: Kırmisin yakınlarındadır. 116a/5.

Kerpe: İstanbul yakınlarında bir yer. 10b/6, 11a/4.

Kerş: Kefe ile Azak arasında bir şehir. 10b/18, 10b/19, 124a/2.

Kerûh: Herat'ta bir yer. 124b/11.

Kervân: Azerbaycan yakınlarında bir yer. 20a/19.

Kesker: Deylem'den bir köy. bkz. *Dülâb.* 77a/4.

Keşfehân Köprüsi: Antakya ve Efamiye arasında yer alan nehirlerden birilerinin üzerinde bulunan köprünü adı. 50b/6.

Keşiş Tağı: Uludağ. 47a/12.

Keşş: Nahşep yakınlarında bir şehir. 25b/13, 125a/5, *hudûd-ı K.* 32a/13.

Kevâşe: Musul'un doğusunda bir kale. 126a/14.

Kevkebân: San'a-yı Yemen'de bir dağ. 126b/20, 127a/1.

Kevlem: Hint Okyanusu'nda bir şehir. 127a/5.

Keymâkiyye: Keymak adlı Türk kabilesinin yaşadığı şehir. 127a/18.

Ûift: Said-i Ala'dan, Nil'in doğusunda bir şehir. 119a/21.

Ûinnevc: Pakistan'ın kuzeyindeki Multan'ın doğusunda bir şehir. 21a/1, 121a/16.

Ûinnesrîn: Şam ile Halep arasında bir köy. 121a/10.

Ûırım: Salfat, Sudak ve Kefa'yı içine alan memleket. Sulgat da denir. 31a/10, 31a/11, 97b/3, 99b/4, 99b/5, 99b/6, 100a/4, 115b/16, 115b/18.

Ûırkar: Sarı-Kirman'ın kuzeyine bir kaledir. bkz. *Ûırkır.* 115b/1.

Ûırkır: Sarı-Kirman'ın kuzeyine bir kaledir. bkz. *Ûırkar.* 115a/21, 115b/1.

Ûırmîsîn: Hemedan yakınlarında bir şehir. 24b/20, 116a/4, 118b/4.

Ûızıldeñiz: Kızıldeniz. bkz. *Ûulzüm.* 7b/19.

Kinde: Yemen’de Hadramevt yakınlarında bir vilayet. 126a/3.

Kinkiver: Cezire-i İbni Ömer (Cizre) yakınlarında bir kale. bkz. *Kaşrû’l-Lüşûş*. 118b/6, 118b/8, 126a/10, 126a/12.

Kirdküh: İran’da Damgan yakınlarındaki bir kale. 123b/20.

Ķiř: Seyraf yakınlarında bir şehir. 127b/5, 127a/12.

Ķiř: Hint ile Basra arasında bir ada. 127a/11, 127a/13, *Cezire-i K.* 70b/8.

Ķõniya: Konya. 37a/6, 37a/13, 38b/18, 39a/11, 112a/1, 121b/10, 127b/16.

Ķořantîne: İstanbul. bkz. Bûzantîyye, Ķořantîniyye. 6a/1, 6a/4, 10b/5, 11a/8, 11a/8, 28a/9, 28a/3, 47a/14, 81b/18, 116b/9, 117a/10, 117a/14, 117a/19, 117a/20, 117b/4, 117b/12, 117b/13, 117b/15, 132b/11, 148a/15, *Ķ.-i mühimme* 5b/13, *bilād-ı Ķ.* 26b/5, *dārü’s-salţana-i Ķ.* 47a/9, *dārü’s-salţanat-ı Ķ.* 5b/19, *fem-i ħalîc-i Ķ.* 131b/1, *feth-i Ķ.* 117b/8, *ħalîc-i Ķ.* 11a/4, 11a/6, 26b/5, 40a/11, 52a/19, 85a/12, 117b/15, 129b/11, 132b/11, 134b/10, 135a/19, 143a/7, *şehr-i Ķ.* 47a/9.

Ķořantîniyye: İstanbul. bkz. Bûzantîyye, Ķořantîne. 5b/20, 116b/11, 117a/1, 117a/2.

Ķubâ: Medine-i Münevvere yakınlarında bir köy ve Fergana’da şaş (Taşkent) yakınlarında bir şehirin adı. bkz. Ķubâyî, Ķubâvî. 114a/10, 114a/14.

Ķubâvî: Fergana’da şaş (Taşkent) yakınlarında bir şehirin adı. bkz. Ķubâ. 114a/10, 114a/14, 114a/17.

Ķubâyî: Medine-i münevvere yakınlarında bir köy. bkz. Ķubâ. 114a/10, 114a/13, 114a/14.

Ķubâziyân: Belh’te bir nahiye. 114a/18.

Ķubrus: Kıbrıs. 80b/5, 114a/20, 114b/20, 114b/7, 114b/8, 114b/17, 115a/2.

Ķudûs: Kudûs. bkz. Beytü’l-MuĶaddes, Beytü’l-MaĶdis, İlyâ. 24a/4, 24a/9, 54b/8, 54b/21, 55a/6, 55a/7.

Ķûfe: Fırat’ın kollarından birinin üzerinde bir şehir. Küfe. bkz. Kuvvinetü’r-Reml, Rû’yet-i Kûfanân 14a/13, 16b/18, 17a/16, 17b/2, 17b/12, 49b/6, 49b/8, 63b/18, 64a/8, 64a/15, 69a/7, 70a/9, 71a/3, 73a/14, 78b/4, 78b/5, 91a/16, 98a/7, 112a/17, 112b/21, 120b/9, 126b/2, 126b/5, 126b/7, 126b/11, 126b/12, 130b/16, 143a/11, 143a/15, 143a/21, *ħaşimiyyetü’l-K.* 144b/6, *ħudûd-ı K.* 63b/18, *mâhü’l-K.* 130a/13, *sa’d-ı arz-ı K.* 126b/9, *sevâd-ı K.* 92a/15, 143a/15.

Kūfen: Horasan'da bir şehir. 126a/20.

Ḳufş: İran ile Kirman arasındaki bir yer ve Bağdat ile Ukbera arasında bir köyün adıdır. 119a/13, 119a/16.

Kūhek: Semerkant yakınlarında bir dağ. 90a/1.

Kūhistān: İran'ın doğusunda, Horasan bölgesinin güneyinde, dağlık bir bölge. 114a/8.

Ḳūhistān: Nişabur ve Herat ve Isfahan ve Yezd arasında bir nahiye ve Kirman'da, bir şehrin adı Cirüft yakınlarındadır. bkz. Ḳūhustān. 60b/12, 84a/15, 121b/18, 122a/2, *bilād-ı Ḳ.* 121b/21.

Ḳuhundur: Şehirlerin ortalarındaki kale. bkz. Ḳuhunduz. 122a/5.

Ḳuhunduz: Şehirlerin ortalarındaki kale. bkz. Ḳuhundur. 122a/2, 122a/5, 122a/5.

Ḳūhustān: Nişabur ve Herat ve Isfahan ve Yezd arasında bir nahiye ve Kirman'da, bir şehrin adı Cirüft yakınlarındadır. bkz. Ḳūhistān. 121b/20.

Kūkū: (?) 127a/1.

Ḳulzüm: Kızıldeniz. 6b/14, 7b/19, 8a/4, 8a/16, 8a/16, 8a/18, 64b/1, 119b/7, 134b/8, *Ḳ. Değizi* 6b/13, *Baḫr-i Ḳ.* 6b/19, 7b/19, 8a/14, 61a/7, 61a/18, 63b/15, 63b/15, 92a/3, 103b/18, 103b/19, 103b/20, 106b/4, 118b/19, 119b/9, 111a/10, 134b/7, 134b/7, *Baḫr-i'l-Ḳ.* 2b/11, *meğāze-i Ḳ.* 83a/7, *sāḫil-i Baḫr-i Ḳ.* 40b/13, 91a/13, 107a/17, 131a/2.

Ḳumame: Bir kilise adı. 54b/18.

Ḳūmāma: Kudüs'te bir kilise. 120a/11.

Ḳūmes: Cebel (Horasan'ın dağlık bölgesi)'de bir nahiye. bkz. Ḳūmis. 74b/2, 90a/6, 102a/10, 121b/6.

Ḳūfe: Küfe. 23b/17.

Ḳūmis: Cebel (Horasan'ın dağlık bölgesi)'de bir nahiye. bkz. Ḳūmes 47b/20, 82b/16.

Ḳumm: Cebel (Horasan'ın dağlık bölgesi)'de bir şehir. 36a/8, 85a/16, 120a/18, 120b/8.

Kūmmācer: Demirkapı ve Azak arasında, Bereke Tatarlarının memleketidir. 127a/9.

Ḳumr: Hint Denizi'nde bir ada ve Mısır'da bir şehir adıdır 21b/12, 120a/16.

Ḳungurlān: Azerbaycan'da Tebriz'in doğu ve güneyinde bir şehirdir. bkz. Sulṭaniyye. 89b/2.

Kūrā Gōli: Ekvator üzerinde bir göl 15a/6.

Kūre-i Būṣ: Mısır'da bir yer. 53b/7.

Kūre-i Erdeṣīr: İran'ın şehirlerinden biridir. 65b/6.

Kūre-i Sābūr: Luristan Eyaleti'nin Hürremabad şehristanında bir köy. 14a/15, 97a/6, 123a/2, 141b/5, *nāḥiye-i S.* 109b/17.

Kūre-i Semnūdiyye: (?) 53b/5.

Ḳurḳūb: Ahvaz'da Tib ve Sus yakınlarında bir şehir. 115b/6, 130b/1.

Ḳurtuba: Endülüs'te bir şehir (Cordova). 15b/6, 35a/13, 48b/15, 66a/8, 93b/8, 95b/7, 103b/4, 103b/5, 109a/2, 115a/13, *Ḳ. memleketi* 35a/13, 35a/16, *memleket-i Ḳ.* 48b/17.

Ḳūs: Sa'id-i Ala (Yukarı Mısır)'da Nil'in doğusunda, Füstāt yakınlarında bir şehir. 34b/9, 34b/9, 34b/14, 37a/9, 75a/5, 118b/19, 119b/1, 120b/16, 121a/21, *vilāyet-i Ḳ.* 34b/14.

Ḳuşayr: Kızıldeniz kenarında, Kus yakınlarında bir şehir. 8a/4, 8a/5, 8a/9, 15b/21, 118b/18.

Ḳuşdār: Hint'te Büst yakınlarında bir nahiye. bkz. Ḳuşdār. 116a/19.

Ḳuşṭīne: Bicaye ve Afrikiyye (Libya, Tunus) memleketleri arasında bir şehir. bkz. Ḳusuntīne. 117b/20.

Ḳusuntīne: Bicaye ve Afrikiyye (Libya, Tunus) memleketleri arasında bir şehir. bkz. Ḳuşṭīne. 117b/19.

Ḳuṭeyfe: Şam yakınlarında bir şehir. 64a/6.

Kūtüm: İran'ın Gilan Eyaleti'nde bir şehir. 126a/17.

Kuvvinetü'r-Reml: Küfe. bkz. Küfe. 126b/11.

Ḳuzdār: Hint'te Büst yakınlarında bir nahiye. bkz. Ḳuşdār. 116a/18.

Kübeyse: Bağdat'ta kum tepeleriyle bilinen bir yer. 123a/19.

Kümhürī: Münibar'da bir şehir. bkz. Re's-i Kümhürī 78b/15.

Künbāyat: Münibar'ın batısında bir şehir. 125b/14.

Kündür: Nişabur'da bir köy. 126a/2.

Küşe: İran'da bir şehir. 123a/21.

Küseyr: Basra Körfezi'nde bir dağ. 7a/19.

Küsve: Şam yakınlarında bir yer. 94b/11, 106a/8, 124b/15.

Küşāf: Musul yakınlarında bir yer. 124b/18.

Küşāniye: Soğd-ı Semerkant Vadisi'nin kuzeyinde bir şehir. 35b/1, 124b/21.

Küşmihen: Merv'de bir yer. 125a/9.

L

Lā'a: Sıbr Dağı'nda Aden yakınlarında bir yer. 105a/2, 105a/3, 105a/4, 'Aden-i l. 104b/21.

Lāfat: Basra Körfezinde, Kirman'ın karşısında bir ada. bkz. Cezire-i Benī Kāvān, Cezire-i Left. 63a/19.

Lāhacān: Deylem'de bir şehir. 127b/21.

Lāhūn: Sa'id-i Mısır (Yukarı Mısır)'da bir yer. 23b/11, 128a/3.

Lahza: Tihame'de bir yer. 128a/11.

Lamgā: Gazne Dağları'nda pek çok yerin ismidir. 128b/6.

Lāmri: İklim-i evvel'den Hint Denizi dışında bir adadır. 127b/18.

Lārende: Bugün Malatya'nın ilçesi. 127b/15.

Lāride: Endülüs'ün doğusunda bir şehir. Lerida. 127b/10.

Lavker: Merv Nehri üzerinde bir köy. 128b/17.

Lāzıkye: Suriye'de bir sahil kenti. 9b/13, 61b/16.

Leccūn: Şam'da bir şehir. bkz. el-Leccūn. 111b/16, 128a/11.

Legz: Hazar bendinin bağlı olduğu yer. 128a/14.

Lemriyā: Akdeniz'de bir ada. 128a/17.

Lemta: Garb-ı Aksa (Fas, Merakeş)'de bir şehirdir. 15a/18, 128b/1.

Levhevr: Hint'ten bir şehir. bkz. Luvhevr. 128b/19.

Leyse-Fihi-Ḥayr: Basra Körfezi ağzında bir dağ. 7a/20.

Levşe: Endülüs'te bir şehir. 128b/13.

Lunberde Memleketi: Ceneviz memleketi 10a/3.bunu kontrol et

Lūr: Huzistan ve İsfahan arasında bir nahiye. 128b/15.

Lüdd: Şam'da Remle yakınlarında bir şehir. 128a/12.

Lüvhevr: Hint'ten bir şehir. bkz. Levhevr. 128b/20.

M

Ma'arnemī: Cünd-i Hıms (Humus Cündü)'da Ma'arra şehirlerinden biridir. bkz. Ma'arra, Ma'arretü'n-Nu' m̄n. 135a/6.

Ma'arra: Cünd-i Hıms (Humus Cündü)'da iki şehrin ismidir. bkz. Ma'arnemī, Ma'arrensī, Ma'arret-i Nesrīn, Ma'arretü'n-Nu' m̄n, Maşrīn. 125a/21, 135a/2.

Ma'arrat-ı Nesrīn: Cebel (Horasan'ın dağlık bölgesi)'de bir şehir. bkz. Maşrīn, Ma'rensī. 135a/7.

Ma'arrensī: Cebel (Horasan'ın dağlık bölgesi)'dendir. bkz. Ma'arrat-ı Nesrīn, Maşrīn. 135a/11.

Ma'arret-i Nesrīn: Ma'arra şehirlerinden biridir. bkz. Ma'arra, Ma'arrensī, Maşrīn. 135a/7.

Ma'arretü'n-Nu' m̄n: Cünd-i Hıms (Humus Cündü)'ta bir şehir. bkz. Ma'arra, Ma'arnemī. 135a/4.

Māb: Kerek'in kuzeyinde bir köy. bkz. Rabbe. 129a/2, 129a/4.

Ma'ber: Münibar'ın doğusunda bir memleket. 55b/15, 134b/21, 136b/9, 146a/21, *bilād-ı M.* 78b/16, 137b/8.

Māderāya: Basra yakınlarında bir şehir. 129a/15.

Mağdān: Bağdat. bkz. Bağdād, Bağdān, Bağdāz. 49b/5.

Mağrib: Kuzeybatı Afrika 31a/15, 35b/14, 36a/11, 36a/12, 36a/19, 39a/16, 39b/16, 41b/12, 85b/5, 131b/1, 133b/3, 133b/9, *M. kararısı* 8b/15, *M. vilāyeti* 8a/20, 44b/6, *M.-i aḳşā* "Fas" 131b/14, *aḳşā-yı M.* "Fas" 36b/3, 85b/4, *bilād-ı M.* 5a/17, 36b/16, 38a/8, 39b/12, 40a/20, 42a/1, 86a/15, *dīyār-ı M.* 132a/14, *muḥīṭ-i M.* 44b/7.

Maḥalle: Nil'in batısında bir şehir. bkz. Maḥalletü'd-Deḳalā. 130b/7, 130b/10,

Maḥalletü'd-Deḳalā: Nil'in batı tarafında bir şehir. bkz. Maḥalle. 130b/7,

Māhān: Deynever ve Küfe 130a/12,

Maḳdıṣū: Kahire'de bir köy. 12a/1, 135a/13.

Mākisīn: Habur'da bir şehir. 129b/13.

Māḳzūniye: Makedonya. 129b/9, 135a/18.

Ma' lā: İklim-i evvelde bir şehir. 135a/12.

Mālān: Herat'ta bir şehir. bkz. Mālīn. 130a/1.

Malatıyye: Malatya. 16b/7, 16b/16, 17a/1, 63a/4, 63a/10, 71b/17, 83a/19, 123b/5, 136a/7.

Malāzcirt: Malazgirt. 136a/2.

Mālīḳa: Endülüs'te bir memleket. Malaga. 10a/9, 22b/16, 96a/17, 129b/16, 137b/16, *M. memleketi* 133a/19.

Mālīn: Herat'ta bir şehir. bkz. Mālān. 129b/20.

Māmetīr: Amul'da bir şehir. 130a/3.

Mā-nītiṣ: Azak denizi. 10b/1, 130a/6, *Baḥr-i M.* 10a/21, *Baḥrū'l-M.* 2b/12.

Manṣūre: Pakistan'da bir şehir. bkz. Nuṣrīnā. 20b/12, 31a/20, 31a/21, 56a/5, 65b/4, 91a/4, 136b/19, 137a/1.

Mānyās: Manyas gölü. 2b/15.

Marāḡa: Deynever yakınlarında bir yer. 78a/11.

Mar' aṣ: Maraş. bkz. Mervānī. 16b/3, 93b/18, 132a/19.

Mārdīn: Mardin. 129a/21.

Mārdīn Taḡı: Dara'da bir dağ. 74a/7.

Mā'rib: San'a yakınlarında bir şehir. 129a/6, 129a/7, 129a/9, 129a/10.

Mārīde: Endelüs'te bir şehir. Merida. 129a/17.

Marmarā: Marmara Adası. 132b/10.

Māsakān: Kirman'da bir şehir. 129b/8.

Māsebezān: Sirvan'ın bağlı bulunduğu şehir. 92b/10.

Maşrīn: Cebel (Horasan'ın dağlık bölgesi)'de bir şehir. bkz. Ma'arra, Ma'arrensī, Ma'arrat-ı Nesrīn. 135a/9.

Maştakī: Akdeniz'deki Sakız adası. 134b/9, 134b/11, 134b/12, *Cezīre-i M.* 80b/6.

Maşariyye: Kahire'de bir köy. 107b/20.

Mātūriyet: Semerkat'ta bir mahalle. 129a/13.

Māverā-i Nehr: Turan vilayeti ve Ceyhun ırmağının ismi. bkz. bilād-ı Heyātıla, Ceyhūn, Ceyhūn Irmağı, enhār-ı Ceyhūn, Māverāü'n-Nehr, Nehr-i Belğ, Nehr-i Ceyhūn. 47b/8, 48a/3, 125a/6.

Māverā-i Nehr-i Ceyhūn: Bedeşan'dan çıkar ve Harezmi gölüne dökülür. bkz. Ceyhūn, Ceyhūn Irmağı, enhār-ı Ceyhūn, Nehr-i Belğ, Nehr-i Ceyhūn. 96b/9.

Māverāü'n-Nehr: Turan vilayeti ve Ceyhun nehrinin ismi. bkz. bilād-ı Heyātıla, Māverā-i Nehr Ceyhūn Irmağı, enhār-ı Ceyhūn, Nehr-i Belğ, Nehr-i Ceyhūn. 5b/5, 122a/4, 130a/7, 130a/9.

Māveşān: Hemedan yakınlarında bir şehir. 130a/10.

Mavşıl: Musul. 18a/1, 18a/18, 28b/12, 30b/11, 46a/20, 51b/9, 59b/4, 59b/10, 61a/12, 63a/13, 67a/14, 69a/13, 77b/9, 78a/11, 88b/8, 90b/10, 106a/11, 106b/14, 124b/19, 126a/15, 138a/1, 138a/6, 138a/6, 138a/7, 138a/9, 143a/14, 146a/8, *ḥadīşü'l-M.* 67a/14, *tevābi'-i M.* 96b/6.

Māyin: İran'da bir beldedir. 130a/18.

Māymarg: Buhara yolu üzererinde bir köy. 130a/14, 130a/17.

Māzenderān: Taberistan vilayeti. 25b/19, 26a/8, 31b/7, 84b/15, 102a/12, 129b/6.

Māzer: Sicilya adasında bir şehir. 129b/4.

Mecdel: Habur'da bir şehir. 130b/2.

Medāyin: Dicle nehrinin iki yakasında yer alan bir şehir. bkz. Ravzatü'l-Medāyin, Ṭaysebūn, Ṭaysefūn. 17b/3, 17b/6, 18a/4, 130b/13, *M.-i Dicle* 130b/16, *M.-i Kısra* 84b/9.

Medīne: Medine. bkz. Ṭayyibe, Yeşrib. 8a/2, 26b/15, 26b/17, 26b/18, 58a/17, 61a/19, 62a/2, 62a/4, 64a/2, 64a/12, 64a/15, 64a/16, 64a/17, 66b/14, 68b/8, 77a/9, 79a/20,

80a/6, 105a/17, 105b/6, 105b/15, 108a/21, 110b/18, 131a/6, 133a/4, 142a/2, 147b/12, *M.-i Münevvere* 23b/17, 61a/19, 73b/19, 79a/20, 110b/17, 114a/11.

Medīne-i Hamedān: İran'da bir vilayet. 20b/18.

Medīne-i Maşāf: Hama'nın güneyinde Lübnan Dağı eteğinde bir şehir. 131a/18.

Medīne-i Nīl: (?) 17b/16.

Medīne-i Rīderākūn: Lunberdiyye'nin batısında bir şehir. bkz. Rākūn, Rīd. 128b/11.

Medīne-i Saḥere: Nil Nehri'nin doğusunda Üşmuneyn karşısında bir şehir. bkz. Anşınā. 38b/3.

Medīnetü'l-Ḳahr: İstanbul'un doğu ve kuzeyinde yer alan kale. bkz. Ḳalāṭa. 117b/13.

Medīnetü'n-Nehreyn: Aden ile San'a arasında bir şehir. bkz. Cübble. 61b/12.

Medīnetü'z-Zağar: İran'da Erdeşir'den bir şehir. bkz. Firūz-Ābād. 65b/9.

Medrec-i 'Oşmān: Mekke ve Medine arasında bir yer. bkz. Üsfan. 105b/16.

Medyen: Hicaz'da Kızıldeniz sahilinde bir şehir. 58a/15, 131a/1.

Meğāze: Horasan'da bir yer. 50a/15.

Mehcem: Yemen'de bir şehir. 138b/1.

Mehdiyye: Sela yakınlarında bir şehir. 9b/2, 80a/12, 85b/17, 89a/21, 91b/8, 136b/18, 138b/4, *ḥısn-ı M.* 91b/11, 98b/6.

Mehrān: Kandabil yakınlarında bir şehir. 53b/20, 121a/3.

Mehre: Yemen'de bir şehir. 27b/11, 139a/2, *sevāḥil-i M.* 64a/5.

Mehrübān: Huzistan'da bir şehir. 7a/14, 138b/20.

Mehye'a: Mekke yakınlarında bir köy. bkz. Cühfe. 62a/3.

Mekke: Mekke. 5b/20, 6a/1, 6a/4, 27a/7, 49a/2, 49a/4, 49a/4, 62a/1, 62a/7, 62a/8, 64a/15, 64a/18, 64a/18, 64a/20, 67a/5, 68b/8, 78a/18, 78b/20, 79b/2, 88a/18, 105a/17, 105b/6, 105b/15, 108a/8, 108a/21, 110b/18, 112a/18, 130b/4, 135b/5, 137b/9, 141b/13, 141b/18, 147a/16, *M.-i Müşerrefe* 5b/18, 55a/7, 92b/12, 93b/21, 105a/5, 108a/6, *baṭḥā-yı M.* 130b/5,

Melinde: Zenc şehirlerinden biridir. 136a/14.

- Memleket-i Tedmîr:** İsbiliyye (Sevilla) yakınlarında bir yer. 132a/16.
- Menbe:** Cünd-i Kınnesrin'de bir şehir. bkz. Menbic. 136b/3, 136b/4.
- Menbic:** Cünd-i Kınnesrin'de bir şehir. bkz. Menbe. 63a/5, 136a/21, 136b/4.
- Mencerür:** Münibar'da bir yer. 78b/18, 136b/7.
- Menderî:** Hint'de Serendip yakınlarında bir şehir. 136b/9.
- Menf:** Mısır'dan Firavun şehridir. 137a/12.
- Menfelût:** Üsyut yakınlarında bir şehir. 137a/18.
- Mennorka:** Cebelitarık'ta bir ada. 136b/11, 146b/16.
- Merâ:** Arnavut vilayetinin batısında, Akdeniz kıyısında bir vilayet. bkz. Mōra. 131a/21, *M. vilâyeti* 131a/20.
- Merâga:** Azerbaycan'da Tebriz yakınlarında bir köy: 14a/1, 14a/2, 73b/14, 131b/2, 131b/9, 139a/15, *ḳaryetü'l-M.* 131b/8.
- Mergâb:** Herat'ta bir köy. 132b/3.
- Merġinân:** Fergana'da bir şehir. 132b/5.
- Merc-i Râhiṭ:** Guta-i Dimeşk (Şam yakınlarındaki sulak alan)'in doğusunda bir yer. 132a/6.
- Merend:** Azerbaycan'da Tebriz yakınlarında bir şehir. 73b/16, 132b/13.
- Merîc:** Meriç Nehri. 28a/5.
- Meriyye:** Endülüs'te Makika ve Mürsiye arasında bir şehir. 133a/18.
- Merḳab:** Bilinyas kalesi. 52a/10, 132b/7.
- Merme:** Sebte (Cebelitarık) yakınlarında bir iskele. 132b/12.
- Merrâkeş:** Magrib-i Aksa (Fas)'dan bir şehir. 22b/9, 32b/8, 32b/11, 36b/5, 57a/10, 108b/13, 110a/12, 131b/13, 131b/16, 131b/17.
- Mersâü'l-Ḥarez:** Afrikiyye (Libya ve Tunus) sahilinde, Bune yakınlarında bir yer. bkz. Ḥarez. 132a/8, 132a/11.
- Mersâü'z-Züccâc:** Magrip'te (Cezayir, Fas, Tunus) bir şehir. 132a/13, 133b/4.
- Merv:** Dandanakan yakınlarında bir şehir. 33a/9, 50a/15, 72a/9, 76b/15, 80b/15, 86b/21, 97b/6, 143a/4, 144b/19.

Mervānī: Maraş. bkz. Mar' aş. 132b/1.

Mervezī: Horasan'da bir yer. bkz. nehr-i Merv, Mervü'n-nehr, Mervü'r-rūd, Mervü'r-rüz. 133a/1.

Mervü'n-Nehr: Horasan'dan bir şehir. bkz. Mervezī, nehr-i Merv, Mervü'r-rūd, Mervü'r-rüz. 133a/1.

Mervü'r-Rūd: Horasan'dan bir şehir. bkz. Mervezī, Nehr-i Merv, Mervü'n-Nehr, Mervü'r-rüz 101b/12, 112b/19, 113a/10, 116a/16, 132b/21.

Mervü'r-Rüz: Horasan'da bir yer. bkz. Mervezī, Nehr-i Merv, Mervü'n-Nehr, Mervü'r-Rūd. 132b/18, 133a/1, 133a/12.

Mervü'ş-Şāhicān: Horasan'da bir şehir. 76b/14, 125a/10, 132b/5, 133a/5.

Mescid-i İbrāhīm: Kudüs'te bulunan Mescid-i Aksa. 105a/21.

Mescid-i Hārām: Mekke'de Kabe'nin bulunduğu en büyük mabet. 135b/8.

Mescid-i İbrāhīmü'l-Ḥalīl: Filistin'de küçük bir şehir. 54a/20.

Mescid-i Üssis: Medine-i Münevvere'deki Kuba köyünde bir mescit. 114a/12.

Mesevāhī: Mihran Nehrinin batısında bir şehir. 133b/11.

Messīne: Kalgarya memleketinin karşısında bir şehir. 99a/10, 133b/18.

Mestegānem: Adve (Endülüs, Tunus)'de bir iskeledir. 133b/9.

Meşğarā: Sayda yakınlarında bir şehir. bkz. Meşğazā. 123a/13.

Meşğazā: Sayda yakınlarında bir şehir. bkz. Meşğarā. 134a/3.

Meşān: Basra yakınlarında bir köy. 134a/1.

Meşhed: Nil'in doğusunda, Esvan'ın güneyinde bir şehitlik. bkz. Meşhedü'r-Rudeynī, Rudeynī. 134a/8.

Meşhedü'r-Rudeynī: Nil'in doğusunda, Esvan'un güneyinde bir şehitlik. bkz. Meşhed, Rudeynī. 134a/8.

Meşka: İklim-i sabi'den bir şehir. 134a/6.

Metūs: Huzistan'da bir şehir. 130a/21.

Mevrūr: Malika'nın batısında bir kale. 137b/15.

Meyâne: Azerbaycan'da Meraga yakınlarında bir şehir. bkz. Meyānic. 139a/14.

Meyānic: Azerbaycan'da Meraga yakınlarında bir şehir. bkz. Meyâne. 139a/13.

Meybüz: İsfahan'da Yezd yakınlarında bir şehir. 139a/16.

Meydān: Riyād bin 'Adu'r-raḥman Nişabur'da bir mahallenin ve pekçok yerin ismidir.
bkz. Meydān. 139a/19.

Meydān-ı İsfārīs: İsfahan'da bir mahallenin adı. bkz. Şāri'ü'l-Meydān. 139b/2.

Meydān-ı Riyād bin 'Adu'r-Raḥman: Nişabur'da bir mahalle. 139b/1.

Meymend: Gazne köylerinden biridir. 139b/4, 139b/7.

Meyyāfāriḳīn: Cezire (Yukarı Mezopotamya)'den bir şehir. bkz. arz-ı Meyyafariḳīn. 44a/8,
68a/18, 77b/8, 137b/18, 139a/6, 144b/8.

Mezḡinān: Bicaye yakınlarında bir şehir. bkz. Cezāyir. 133b/1.

Mezinān: Horasan'da bir şehir. 133b/7.

Mıṣr: Mısır. bkz. Mıṣrıyye. 8a/8, 11b/21, 15a/11, 15a/11, 35b/7, 41b/12, 46b/8, 49a/2,
60b/2, 61a/7, 65a/2, 65a/3, 65a/6, 66a/20, 84b/1, 86b/15, 86b/17, 103b/19, 103b/19,
111a/19, 111a/20, 111b/10, 111b/11, 111b/14, 112b/3, 113b/17, 114a/2, 114a/6,
134a/11, 134b/2, 134a/19, 143b/15, *M.-ı ḳadīm* 137a/14, *M.-ı ḳadīme* 137a/14,
bilād-ı M. 104b/6, 130b/10, *diyār-ı M.* 5a/17, 35b/4, 46a/21, 53b/8, 60a/15,
111a/16, 120a/17, 134b/3, *ehl-i M.* 62a/2, *ḥüccāc-ı M.* 105b/15, 107a/18, *ḥülefā-yı*
M.-ı Fāṭımiyūn 105a/3, *mülūk-i M.* 145b/6, *nevāḥi-i M.* 37b/4, 92a/3, *nīl-i M.*
2b/19, 11b/18, 11b/21, 12a/3, 14b/13, 15a/6, 15a/21, 20b/14, 21b/15, 65a2, 130b/8,
134a/10, 134a/20, 135a/16, 137a/14, 137a/15, 137a/19, 137b/13, *remel-i M.* 30a/17,
64a/21, *şa'īd-i M.* 23a/16, 23b/10, 27a/2, 30b/2, 37b/6, 84b/2, 102b/3, 128a/4,
sevāḥil-i diyār-ı M. 33a/7, *sevāḥil-i M.* 79b/20, *ṭariḳ-i M.* 119a/13, *zıkr-i nīl-i M.*
14b/11.

Mıṣrıyye: Mısır. bkz. Mıṣr. *diyār-ı M.* 9b/8, 33b/17, 107a/17, 107b/15, 137a/13, 145a/6,
ḥudūd-ı diyār-ı M. 108b/15, *sevāḥil-i diyār-ı M.* 76a/20, 111a/9, *taḥṭgāh-ı diyār-ı*
M. 111b/10.

Mihrāc: Bahr-i Ahdar (Hint okyanusu)'da bir ada. 138b/10, *cezīre-i M.* 88a/14, *cezīretü'l-*
M. 138b/10, 138b/13, *cezāyirü'l-M.* 125b/12.

Mihrās: Uhud Dağı'nda bir suyun ismidir. 138b/14.

Mihrecān: İsfereyn şehrinin adıdır. 32a/20, 32a/20, 32b/1, 138b/19.

Miknāse: Fas'ın kuzeyinde dağ üzerinde bir şehir. 135b/3.

Minā: Mekke yakınlarında bir yer. 48b/21, 49a/5, 130b/4, 130b/5, 137b/9.

Mirbāt: Yemen'de Zafar'ın doğu ve güney tarafında bir şehir. 131b/21.

Mirbed: Basra'da kara tarafında bir mahalle. 48a/18, 132a/3.

Mikāt: Mekke yolu üzerinde hacıların ihrama girdikleri yer. 62a/2, 78a/18, 88a/19.

Misilā: Cezire (Yukarı Mezopotamya)'den Biskere'de bir şehir. bkz. Misile, Muḥammediyye 133b/14.

Misile: Cezire (Yukarı Mezopotamya)'den Biskere'de bir şehir. bkz. Misilā, Muḥammediyye 133b/13.

Mişşā: Ermen'de Ceyhan kenarında bir şehir. 16b/6, 16b/9, 28b/5, 93a/1, 134b/14.

Mōra: Arnavut vilayetinin batısında, Akdeniz kıyısında bir vilayet. bkz. Merā. 131a/21, *M. vilāyeti* 9b/18.

Mu'ān: Tebük yakınlarında bir kale. 134b/19.

Muḥammediyye: Cezire (Yukarı Mezopotamya)'den Biskere'de bir şehir. bkz. Misilā,

Misile: (?) 133b/16.

Muḥaşşab: Mekke ile Mina arasında bir yer. 130b/3, 130b/6.

Muḥavvel: Bağdat'ın batı ve güneyinde bir şehir. 130b/10.

Muḥtān: Hint'te bir şehirdir. bkz. Mūltān, Mūltān. 138a/17.

Mūgān: Erdebil'de bir ova. 11b/8.

Muḥīt: Atlas Okyanusu. bkz. baḥr-i Muḥīt, baḥrū'l-Muḥīt, baḥr-i Muḥīt-i Mağribī, deryā-yı Muḥīt. 6a/8.

Mūkān: Erran'dan bir şehir. 138a/9, *M. gāzāsı* 131b/5. arāzī-i M. 138a/13, medīne-i M. 138a/12.

Mūltān: Hint'te bir şehirdir. 51a/18, 138a/15, 138a/18. bkz. Muḥtān, Mūltān.

Mūş: Muş. 137b/17, *M. Ovası* 137b/20.

Mübârek: Bağdat ile Vasıt arasında Dicle kenarında bir şehir. 130a/19.

Mükrân: Pakistan'da bir nahiye. 7a/11, 7a/12, 86a/1, 86a/4, 124b/1, 124b/7, 135a/21, *arż-ı M.* 124b/6, *hudūd-ı M.* 90b/14, *sāhil-i M.* 7a/17.

Mültân: Hint'te bir şehirdir. bkz. Mültân, Mułtân. 138a/16, 138b/1, 121a/18, *bilād-ı M.* 86a/5, *nāhiye-i M.* 20b/12.

Münekkeb: Endülüs'te Bize'ye bağlı bir iskeledir. 137a/21.

Münestîr: Mehdiye ile Susa arasında bir köydür. 136b/16.

Münibâr: Hint'in üç memleketinden biridir. Hint denizindeki adaların doğusundadır. 57a/19, 78b/16, 60a/9, 91a/5, 125b/16, 135a/2, 136b/9, 137b/3, 146a/20, *bilād-ı M.* 96a/18, 146a/21.

Münibetten: Maber'de deniz kenarında bir beldedir. 137b/7.

Münye: Dimyat yakınlarında bir şehir. 76b/3, 76b/3.

Münyet-i ibni'l-Ḥaşîb: Sa'it (Mısır)'ten, Nil Nehri'nin batısında, Üşmuneyne yakınlarında bir şehir. 77a/15, 137b/10.

Mürsiye: Endelüs'te İşbiliyye (Sevilla)'nin doğusunda bir şehir. 52a/4, 67b/1, 103b/5, 132a/15, 133a/20.

Müzdelife: Mekke'de, Arafat ile Mina arasında bir yer. 48b/21.

N

Nābulus: Kudüs yakınlarında bir şehirdir. 139b/10.

Nābulus Tağı: Nābulus şehrinde bir dağ. 139b/15.

Naḥcūvān: Erran'da Tebriz yakınlarında bir şehir. bkz. Naḥcūvān, Neşevā. 140b/12.

Nāhiye-i Dāzîn: İran'da bir nahiye. 110a/2.

Nāhiye-i Ḥavf: Nil'in kuzeyinde, Füstāt'ın aşağısında olan yerler. bkz. Ḥavf. 51a/9.

Nāhiye-i Hindicān: İran'da iki dağ arasında bir yer. 109b/21.

Naḥşeb: Mavera-i nehir'den bir şehir. bkz. Nesef. 140b/16, *N. kurbı* 125a/6, *nevāhî-i N.* 130a/16.

Naḥcūvān: Erran'da Tebriz yakınlarında bir şehir. bkz. Naḥcūvān, Neşevā. 140b/13.

Naḳr̄bent: Benadika'da birkaç adadır. 141b/1.

Nākūre: Hint'te bir şehir. 61a/21, 140a/12.

Nāşara: Taberiyye yakınlarında bir köy. 140a/8.

Nāşara Gölü: Hısn-ı Bürzeyh sancağında bir göl. Halep'te Cabul gölü. 13b/5.

Naşībīn: Diyar-ı Rebi'a'dan, Sincar'ın kuzeyinde bir şehir, Nusaybin. 77b/7, 139a/10, 141a/11.

Naţanz: İsfahan'da bir şehir. 141a/17.

Nātil: Taberistan (İran'ın Mazenderan, Gülistan ve Gilan eyaletlerini içine alan bölge)'dan bir şehir. 85a/1, 140a/5.

Nāverzā: Ceyhan'ın kuzeyinde, Sis ile Tell-i Hamdun arasında bir belde. bkz. 'Ayn-ı Zerbe. 107b/11, 140a/13.

Nebzeret: Afrikiyye (Libya ve Tunus)'den bir şehir. 140a/16.

Necānīkeş: Üsrüşene yakınlarında bir beldedir. 140b/2.

Necd: Arap adasının beş bölümünden biridir. 64a/11, 112a/17, 140b/4, *N. vilāyeti* 105a/12.

Necf: Irak'tan Kure yakınlarında bir şehir. bkz. Hīre, Hīre-i Beyzā. 70a/13.

Necīrem: Basra'da bir mahalledir. 140b/9.

Necrān: Yemen'de Aden ile Hadramevt arasında bir şehir. 140b/6.

Nehlevāre: cezerat-ı Hint'te deniz kenarında bir şehir. bkz. Nehrevāre, Nehrevāle. 61a/21, 142b/13.

Nehrevāle: Cezerat-ı Hint'te deniz kenarında bir şehir. bkz. Nehlevāre, Nehrevāre. 142b/14.

Nehrevāre: Cezerat-ı Hint'te deniz kenarında bir şehir. bkz. Nehrevāle, Nehlevāre. 142b/15.

Nehr-i Anḫā: (?) 3a/1.

Nehr-i Anḫara: Ankara'ya uğrayan, Karadenize dökülen Sakarya Nehri'nin bir kolu. 2b/21, 16b/11.

Nehr-i 'Āṣī: Lübnan'da doğar ve Hatay'da Akdeniz'e dökülür. bkz. Maḳlūb, nehr-i Ḥamā, nehr-i Ḥamāh, nehr-i Maḳlūb, nehr-i Urnuṭ. 16a/4, 24b/6, 37a/2, 38b/11, 69a/19, 79b/16, 92a/1, 97a/17.

Nehr-i Asūd: Antakya'dan geçen bir nehir. 38b/11.

Nehr-i Azrak: Hısn-ı Mansur kalesinin güneyinden akan bir nehir. 68a/21.

Nehr-i Bāsānfa: Dicle'ye dökülen bir nehir. 18a/14.

Nehr-i Baṭalyevs: Endülüs'ün batısından geçen bir nehir. 129a/19.

Nehr-i Batık: (?) 3a/2.

Nehr-i Belḡ: Bedeḫṣan'dan çıkar ve Harezmi gölüne dökülür. bkz. Ceyhūn, Ceyhūn Irmağı, enhār-ı Ceyhūn, Nehr-i Ceyhūn. 20b/2.

Nehr-i Biṣḡ-i Şīrīn: Deyr nehrinin aşağısından çıkan bir nehir. 19a/2, 19a/8.

Nehr-i Ceyḫān: Maraş yakınlarından çıkar ve Akdeniz'e dökülür. bkz. 'Uyūn-ı Ceyḫān, Ceyḫān. 2b/21, 16b/2.

Nehr-i Ceyhūn: Bedeḫṣan'dan çıkar ve Harezmi gölüne dökülür. bkz. Ceyhūn, Ceyhūn Irmağı, enhār-ı Ceyhūn, Nehr-i Belḡ. 58b/9, 98a/21, 102b/6.

Nehr-i Cürcān: Cürcan'dan çıkar ve Hazar Denizi'ne dökülür. 20a/21.

Nehr-i Çīn: Atlas Okyanusu'na dökülen bir nehir. 20b/18.

Nehr-i Deniṣt: Tüne'nin kuzeyindedir. 21a/8.

Nehr-i Ebi Füzrūs: Remle'ye yakın Halil Dağı'ndan çıkan bir nehir. 2b/20, 15b/12.

Nehr-i Ebi'l-Ḥaṣīb: Nehr-i Yahudi'nin altında çıkan bir nehir. 19b/1.

Nehr-i Errecān: İnan'da Şiraz yakınlarında, Baş, Reyşehr, Aslıcan, Mellecan ve Ferzek adında köyleri olan şehir. 19b/19.

Nehr-i Erzen: Dicle'ye dökülen nehirlerden biri. bkz. nehr-i Şarşār. 18a/10.

Nehr-i Esved: Asi Nehri ile karışan üç nehirden biri. 16a/16, 16a/19, 16b/1, 74b/16.

Nehr-i Feyyūm: Feyyum'da bir nehir. 15a/17.

Nehr-i Ḥābūr: Rakka ile Karkisa arasında Fırat'a karışan nehir. bkz. 'Aynü'z-Zāhireye, Nehrü'l-Ḥābūr. 17a/13, 78b/13.

Nehr-i Ḥamā: Asi nehri. bkz. Maḳlūb, Nehr-i Ḥamāh, Nehr-i ‘Āṣī, Nehr-i Maḳlub, Nehr-i Urnuṭ. 2b/21, 16a/12, 16a/14, 16a/15, 16b/2.

Nehr-i Ḥamāh: Asi nehri. bkz. Maḳlūb, Nehr-i ‘Āṣī, Nehr-i Ḥamā, Nehr-i Maḳlub, Nehr-i Urnuṭ. 16a/3.

Nehr-i Ḥamdūn: Fantu şehrinde bir nehir. 110b/2.

Nehr-i Ḥamrān: Çin ile Türkistan arasında bir nehir. 20b/16.

Nehr-i Hind-Mind: Sicistan’daki Zere Gölü’ne dökülen bir ırmak. bkz. Hind-Mind Irmağı. 20a/3, 20a/10, 47b/16.

Nehr-i Hiraḳle: Karadenize dökülen bir nehir. bkz. Hiraḳle. 2b/21, 16b/12.

Nehr-i Hirmās: Nusaybin’den çıkan bir nehir. 3a/1, 17a/9, 17a/12, 18a/12.

Nehr-i ilāk: İlak şehrinin ırmağı. 40b/7.

Nehr-i ‘İsā: Sarsarü’l-Ulya köyünden geçen bir nehir. 17a/15, 17a/19, 17b/1, 98a/10.

Nehr-i İşbīliyye: Endülüs’te bir ırmak. 2b/20, 30a/19, 40a/4, 54a/11, 103a/15, 112b/15, 132a/17, n.-i İ. mine’l-Endelüs 15b/4.

Nehr-i Kūṣā: Dicle’ye akan nehirlerden biridir. 17b/6, 17b/10.

Nehr-i Kūnek: Hint’te bir nehir. 20b/19.

Nehr-i Kürr: Erran’dan bir nehir. bkz. Nehrü’l-Kürr. 20a/12, 44b/19.

Nehr-i Ma’kıl: Basra’da geçen büyük bir nehr. 19a/4, 19a/11, 19a/14, 19a/17, 19a/19.

Nehr-i Maḳlūb: Asi nehri. bkz. Maḳlūb, Nehr-i ‘Āṣī, Nehr-i Ḥamā, Nehr-i Ḥamāh, Nehr-i Urnuṭ. 16a/3, 69b/6.

Nehr-i Ma’lā: Bağdat’ta geçen bir nehir. 91b/14.

Nehr-i Mehrā: Kalleri yakınlarından geçen bir nehir. 39b/2, 119b/4, 133b/12.

Nehr-i Mehrān: Hint Okyanusu’na dökülen, Ezur şehrinden geçen bir nehir. 20b/11, 31a/19, 52a/1, 86b/10, 137a/4, *şāṭṭ-ı nehr-i m.* 135b/1.

Nehr-i Melviyye: Magrib-i Aksa (Fas)’dadır. 2b/20, 15b/1.

Nehr-i Merv: Horasan’da bir nehir. bkz. Mervezī, Mervü’n-Nehr, Mervü’r-Rūd, Mervü’r-Rūz. 128b/18.

Nehr-i Mülk: Medayin'in altından Dicle'ye akan nehir. bkz. Nehrü'l-Mülk. 17b/8, 17b/9.

Nehr-i Naşibîn: Cudi Dağı'ndan çıkan ve Nasibini sulayan nehir. 141a/14.

Nehr-i Ress: Kalikala dağlarından çıkıp Bahr-i Hazez'e dökülen nehir. bkz. Nehrü'l-Ress. 132b/17, 20a/13.

Nehr-i Rūmiyye: Rumiyye'de (Roma) küçük bir nehir. 2b/20.

Nehr-i Şarşar: İsa nehrinin aşağısından çıkar ve Dicle nehrine karışan bir nehirdir. 17a/21, 17b/4, 142b/8.

Nehr-i Sekân: Rūstan ve Ruyecan'dan çıkıp Basra Körfezine dökülen bir nehir. 19b/20.

Nehr-i Serekuştā: Endülüs'te bir nehir. 127b/13.

Nehr-i Sind: Pakistan'da bir nehir. 20b/11.

Nehr-i Sīrūz: Hind-Mind Nehri'nden çıkan iki nehirden biri. 20a/8.

Nehr-i Sitārūz: Hind-Mind Nehri'nden çıkan iki nehirden biri. 20a/8, 20a/9.

Nehr-i Sūrī: Fırat'ın iki kolundan büyük olanın adıdır. 17b/12.

Nehr-i Sūmeysāt: Fırat ile birleşen bir nehir. 3a/1, 16b/21.

Nehr-i Şerī'a: Selc Dağları'ndan inip Baniyas gölüne dökülen nehir. bkz. Nehrü'l-Ürdünn, Şerī'a Irmağı. 12b/19, 15b/17, 15b/20, 16a/1, 16a/1.

Nehr-i Şīrīn: Demar Dağı'ndan çıkıp Basra Körfezi'ne dökülür. 19b/11.

Nehr-i Tāb: İsfahan Dağları'ndan doğup Basra Körfezi'ne dökülen bir nehir. 19b/18.

Nehr-i Tan: Azak denizine dökülür. Don nehri. bkz. Ten şuyı. 21a/17.

Nehr-i Tunā: Sakçı şehrinin kuzeyinden Karadenize dökülen bir nehir. bkz. Nehr-i Tunā, Tunā, Tunā şuyı, Tūne. 21a/2, 118a/10, 118a/10.

Nehr-i Tīrā: Ahvaz'da bir nehir. 142b/2.

Nehr-i Tūster: Basra Körfezi'ne dökülen bir nehir. 19b/17, 42b/13.

Nehr-i Übülle: Übülle'de bir nehir. 19a/10, 95a/16.19a/11, 19a/17, 19a/19, 19a/21, 26b/9, 75b/6, 88b/15.

Nehr-i Yağrā: Demir-Köprü'den geçen bir nehir. 13b/12, 16a/17, 16a/18, 16a/19.

Nehr-i Yahūdī: Übülle Nehri'nin kaynağının altından çıkan nehir. 19b/2, 19a/20.

Nehr-i Yüsr: Yüsr dağından çıkan bir nehir. 22b/21.

Nehr-i Zenderd: İsfahan'da bir nehir. 20a/1.

Nehr-i Zerķā: Amman'ın aşağı tarafından geçen bir nehir. 107a/3.

Nehrü'd-Deyr: Dicle Nehri'nin batısında, Mere aşağısındadır. 18b/16, 18b/17, 19a/2.

Nehrü'd-Dīrer: (?) 3a/2.

Nehrü'l-Balīh: Harran'da bir nehirdir. 17a/2.

Nehrü'l-Emīr: Yahudi nehrinin sağısından çıkan bir nehir. 19b/4.

Nehrü'l-Hābūr: Rakka ile Karkisa arasında Fırat'a karışan nehir. bkz. 'Aynü'z-Zāhireye, Nehr-i Hābūr. 17a/6.

Nehrü'l-Ḳundül: Basra'da bir nehir. 19b/5.

Nehrü'l-Ḳuşārīn: Keşş'te büyük bir nehirdir. 125a/7.

Nehrü'l-Kürr: Erran'da bir nehir. bkz. Nehr-i Kürr. 20a/15, 20a/19.

Nehrü'l-Melik: Irak'ta bir nehir. 142b/7.

Nehrü'l-Mere: Dicle'nin kollarından biri. 3a/2, 18b/13, 18b/17.

Nehrü'l-Mu'allā: Bağdat'ın doğusunda Re's-i Tak'da bir mahallenin adı. 50a/1.

Nehrü'l-Mülk: Medayin'in altından Dicle'ye akan nehir. bkz. nehr-i Mülk. 17b/4.

Nehrü'l-Nevķān: Huzistan'da bir nehir. 19b/12.

Nehrü'l-Ress: Bingöl Dağları'ndan çıkıp Hazar Denizi'ne dökülen nehir. bkz. Nehr-i Ress. 20a/11.

Nehrü's-Sebelh: (?) 3a/1.

Nehrü's-Süsü'l-Aķsā: Lemta şehrinden çıkıp, Sus-ı Aksa şehrini geçerek Akdeniz'e dökülen nehir. 15a/18.

Nehrü'ş-Şāş: Seyhun. bkz. Şāş Irmağı. 20b/8.

Nehrü'l-Ta'am: Hind-Mind Nehri'nin kollarından biri. 20a/8.

Nehrü'l-Ürdünn: Müntine Gölü'ne akan bir ırmak. bkz. Nehr-i Şerī'a, Ürdünn Irmağı. 2b/20, 15b/16, 83a/1.

Nehrü'l-Yermük: Kusayr ile Taberiye arasındadır. 2b/21, 15b/20.

Nehrvān: Bağdat yakınlarında bir şehir. 123b/18, 125b/6, 142b/10, *nevāhi-i N.* 61b/21.

Nehrvān: İran Huzistan'ından doğan Şirvan nehridir. 18b/3.

Ners: Küfe'nin nehirlerinden biridir. 140b/21.

Nesā: Horasan'dan Ebiverd ile Serahs arasında, İran ve Kirman'dan pek çok şehrin adıdır.
bkz. Cifül. 141a/2, 141a/6, *nevāhi-i N.* 31b/11, *N. tevābi'* 94b/20.

Nesāü's-Süflā: Fergana köylerinden biridir. 141a/10.

Nesāü'l-'Ulyā: Fergana köylerinden biridir. bkz. Nesā-yı 'Ulyā 141a/10.

Nesā-yı 'Ulyā Nevāhisi: Fergana köylerinden biri. bkz. Nesāü'l-'Ulyā. 73a/7.

Nesef: Maverā-i nehir'den bir şehir. bkz. Naḥşeb. 47b/8, 92b/16, 140b/18.

Nesterü: Nesteru Gölü'ndeki adanın üzerindeki köy. 12a/16.

Neşevā: Erran'da Tebriz yakınlarında bir şehir. bkz. Naḥcūvān, Naḥcūvān. 132b/16,
132b/17, 140b/14.

Neşāver: Merv ve Herat yakınlarında bir yer. bkz. Neysābūr, Nişābūr. 143a/3.

Nevāhi-i Kermān: İran, Sicistan ve Mükran arasında bir vilayet. 129b/9.

Nevbahār: 1. Rey yakınlarında, İsfahan yolunda bir yer. bkz. Nevnehār. 142a/3, 142a/4,
142a/4, 141b/10. 2. Belh'de bir tapınak. 51a/20.

Nevbendecān: İran'da bir belde. 141b/3.

Nevbīzcān: İran'da bir yer. 95a/13, 124a/10.

Nevi: Harezm'de bir köy. 142a/14.

Nevkān: Tus'un kasabalarından biridir. 101b/8, 104a/2.

Nevnehār: Rey yakınlarında, İsfahan yolunda bir yer. bkz. Nevbahār. 141b/17.

Neyriz: Şiraz'da bir şehir. 142b/17.

Neysābūr: Merv ve Herat yakınlarında bir yer. bkz. Neşāver, Nişābūr. 31a/3, 32a/8, 48a/11,
53a/14, 57a/5, 61a/17, 65b/18, 83a/9, 84a/16, 86b/21, 93b/1, 93b/1, 97a/1, 104a/3,
121b/20, 133a/13, 139a/21, 142b/19, 143a/3, 144b/19, *N. karyesi* 48a/11, *nevāhi-i*
N. 32a/2, 32b/20, 32a/19, 40b/10, 48a/8, 61b/1, 71a/8, 73a/3, 73a/13, 126a/3.

Nıfs-ı Zerenc: Horasan, Mükran, Kirman ve Pakistan arasında bir memlekettir. bkz. Nıfs-ı Zerenc, Sicistān, Sicistānī, Siczī. 83b/7.

Nıkrıyye: İznik. bkz. İznik. 143a/5.

Nikūmāzyā: Bugünkü İzmit'in tarihi eski şehir merkezi. 116b/16.

Nil: Nil Nehri. 6a/17, 11b/16, 12a/21, 12b/4, 12b/4, 14b/19, 15a/2, 15a/17, 22b/3, 23a/17, 23b/2, 27a/2, 30b/2, 33b/7, 34b/8, 34b/13, 35b/4, 35b/11, 37a/8, 38b/1, 51a/8, 51a/10, 51a/10, 54a/8, 59b/1, 65a/2, 65a/4, 69a/4, 65a/5, 65a/6, 66a/20, 70a/5, 72a/13, 75a/5, 76a/20, 77a/14, 79b/21, 79b/21, 83a/6, 84b/2, 98a/18, 108a/11, 108a/12, 111a/16, 112b/4, 113b/13, 119b/1, 120b/16, 121b/1, 128a/6, 141b/7, 143a/11, *N.-i Dimyāt* 65b/4, *N.-i Ğāne* 12a/2, 12a/3, 12a/4, *N.-i Mısr* 2b/19, 11b/18, 11b/21, 12a/3, 14b/13, 15a/6, 15a/21, 20b/14, 21b/15, 65a2, 130b/8, 134a/10, 134a/20, 135a/16, 137a/14, 137a/15, 137a/19, 137b/13, *N.-i Maḳdişū* 12a/1, 12a/3, *N.-i Üşmūm-ı Tanāc* 65b/4, *zıkr-i N.-i Mısr* 14b/11.

Ninevā: Dicle'nin doğusunda, Musul'un karşısında bir şehir. 143a/12, 143a/16, *medīne-i N.* 138a/8.

Nis: Eğridir Gölü'ndeki adalardan biri. 112a/3.

Nistān: Nişabur'da bir kamışlık. 142b/21.

Nişābūr: Merv ve Herat yakınlarında bir yer. bkz. Neşāver, Neysābūr. 143a/3.

Nişānek: Beyaz kalesi olduğu için Arapların Beyza dedikleri yer. 56b/5.

Niṭiṣ: Karadeniz. bkz. Baḫr-i Niṭiṣ. 10a/20, 10a/21.

Nūbe: Mısır'da Nil'in her iki tarafında bir şehir. 15a/7, 65a/3, 134b/6, 134b/6, 141b/6.

Nūḫ-Āvend: Cebel (Horasan'ın dağlık bölgesi)'de Hemedan'ın güneyinde bir şehir. bkz. Nūhāvend. 142a/18.

Nūkān: Tus'ta bir şehir. 142a/10.

Nu' māniye: Irak'ta Bağdat ile Vasıt arasında bir şehir. 18a/6, 141a/18.

Nūr: Buhara ve Semerkant arasında bir şehir. 142a/5.

Nūrd: İran'da Kazerun'un kasabasıdır. 142a/8.

Nuṣrınā: Sind (Pakistan)'de bir şehir. bkz. Maṣṣūre. 137a/1.

Nühāvend: Cebel (Horasan'ın dağlık bölgesi)'den, Hemedan'ın güneyinde bir şehir. bkz. Nüh-Āvend. 130a/13, 142a/15, 142a/19.

O

Okyānūs: Atlas Okyanusu. 6a/13, 8b/3, *Baħr-i O.* 7b/1, 8b/10, *Baħrū'l-O.* 2b/11.

P

Pūrtakāl: Portekiz. *P.-i bed-fi'āl* 4a/6, 115a/18

R

Rabātū'l-Feth: Berrū'l-Adve (Fas)'de bir yer. 79a/17.

Rabaza: Medine yakınlarında bir köy. 79a/19.

Rabbe: Kerek'in kuzeyinde bir köy. bkz. Māb. 129a/4.

Racī': Mekke ile Tayf arasında bir yer. 79b/1.

Raķka: Suriye'de Fırat'ın kuzeyinde ve doğusunda bir şehir. 16b/18, 17a/5, 17a/8, 43a/1, 63a/6, 64a/8, 64a/16, 77b/11, 79b/4, 80a/4, 80a/14, 119b/16, *kerħū'r-R.* 123b/17.

Raķkada: Kayrevan yakınlarında bir şehir. 80a/10, 80a/13.

Raķīm: Şam'da Belka yakınlarında bir belde. 80a/17.

Rākūn: Lunberdiyye biladının batısında bir şehir. bkz. medīne-i Rīderākūn. 128b/12.

Rāme: Basra ile Mekke arasında bir yer. 78b/19.

Rām-Hürmüz: Ahvaz'da bir nahiyedir. 78b/21.

Rānc: Hint Okyanusu'nda bir ada. 79a/4.

Raşif: Sarhad'da Irak'a giden yol üzerinde bir yer. 98a/3.

Rāvend: İsfahan'da bir köy. 79a/11.

Rāvendān: Afrin Nehri'nin geçtiği şehirlerden biridir. 16a/21.

Ravzatū'l-Medāyīn: Dicle yakınlarında bir şehir. bkz. Medāyīn, Ṭaysebūn, Ṭaysefūn. 130b/18.

Rāzī: Cebel (Horasan'ın dağlık bölgesi)'de Save yakınlarında bir şehir. bkz. Rey 82b/15.

Rāzkān: Tus'ta bir şehir. 78b/8.

Rāzvā: Yenbu ve Medine yakınlarında bir dağ. 80a/5.

Rebāh: Endelüs'te Tuleytule (Toledo) yakınlarında bir kale. 79a/15.

Refeniyye: Barin şehrinde bulunan eski bir imaretin adıdır. bkz. Tīn-i Refenī. 42a/19.

Reḥabe: Rakka ile Ane arasında, Fırat kenarında bir şehir. 16b/18, 58b/7, 63a/3, 63a/6, 63b/18, 64a/8, 74a/18, 79b/2.

Remle: Kudüs yakınlarında bir şehir. 15b/14, 30a/8, 80a/20, 111b/19, 122a/18, 128a/13, 146b/20.

Re's: Balebek'in kuzeyinde bir köy. 16a/6, 16a/6, 143b/19.

Re's-i 'Ayn: Zeyta Dağı yakınlarında, Diyar-ı Rebi'a Mezopotamya'nın doğu ve güneydoğusu'dan bir yer. bkz. 'Ayn Karası. 17a/7, 24a/3, 77b/9, 78b/10.

Re's-i Evsān: Deren Dağı'nın doğu bölümünün adı. bkz. Cebel-i Deren. 9b/5, 22b/8.

Re's-i Heylī: Mencerur verasında bir dağ. 60a/9, 78b/17, 78b/17.

Re's-i Kümhürī: Maber'de, Münibar tarafında bir şehir. 78b/14.

Re's-i Tennīn: Re's-i Evsan Dağı'nın doğusunda, Akabe yakınlarında bir dağ. 9b/7.

Resten: Humus ve Hama arasında bir şehir. 79b/15.

Reşīd: Mısır sahilinde, İskenderiyye'nin doğusunda bir şehir. 12a/14, 12a/15, 12a/15, 15a/13, 79b/19, sāhil-i R. 134b/4.

Reyy: Cebel (Horasan'ın dağlık bölgesi)'da Save yakınlarında bir şehir. bkz. Rāzī. 27a/9, 36a/8, 51a/17, 61b/8, 72b/9, 78a/6, 78a/6, 78b/6, 82b/12, 85a/14, 90a/6, 92b/16, 102a/10, 120b/13, 127b/8, 141b/11, 144a/21, *R. memleketi* 25a/12, *a'māl-i R.* 77a/4, *bilād-ı R.* 78a/5, *nevāḥi-i R.* 72b/9.

Rezik: Mervü'ş-Şahican'da bir nehir. 133a/8.

Ribāt-ı Fūrāve: Horasan'dan, Harezmi tarafında bir şehir. bkz. Fūrāve. 110b/5.

Rīd: Lunberdiyye'nin batısında bir şehir. bkz. Rākūn, Medīne-i Rīderākūn. 128b/11.

Rīf: Füstāt'ta Nil'in güneyinde bir yer. bkz. Zif. 83a/5, 83a/6.

Rīḥā: Gavr'da bir köy. bkz. Eriḥā, ḫaryetü'l-Cabbārīn. 30b/17, 82b/18.

Rīvend: Nişabur'un dört bölümünden biridir. 83a/8.

Rudeynî: Nil'in doğusunda, Esvan'un güneyinde bir şehitlik. bkz. Meşhed, Meşhedü'r-Rudeynî. 134a/8.

Rūdis: Rodos Adası. 80b/5, 80b/2.

Rufah: Filistin'in Mısır tarafındaki son şehridir. 64b/1, 64b/2, 93b/13, 93b/14, 105b/10, 111b/16, 134b/3, 134b/9.

Ruhā: Mudar (Mezopotamya'nın Batısı)'dan Fırat'ın doğusu ve kuzeyinde bir şehirdir. 82b/8.

Ruḥḥac: Sicistan'da bir nahiyedir. 79b/9, *ḥudūd-ı r.* 20a/5.

Rūm: Anadolu. 5b/1, 30a/3, 34a/10, 34a/14, 37a/5, 37a/12, 37b/10, 38b/15, 39a/9, 60b/5, 81a/16, 81a/17, 81b/11, 93a/15, 117a/6, 120a/4, 121b/11, 122a/20, 127b/16, 132a/20, 136a/9, 145a/1, 147a/8, *bilād-ı Rūm* 16a/21, 25b/2, 28a/3, 30a/4, 40a/20, 47a/2, 106b/10, 107a/8, 116b/12, *ḥudūd-ı bilād-ı Rūm* 63a/9, *mülūk-i Rūm* 33b/19, 34a/13, 54b/15, 82a/6, 113b/4, *nevāḥi-i Rūm* 116b/6.

Rūm Tağları: Toroslar. 16b/5.

Rūma: Roma. bkz. Bāb, Rūmiyye. 82a/4.

Rūmiyye: Roma. bkz. Bāb, Rūma. 10a/16, 31b/14, 31b/14, 46a/15, 46b/11, 81b/17, 82a/4, 82a/7, 82b/1, 82b/2, 117a/1, *R.-i kübrā idi* 81b/14, *R.-i vesāyir* 81b/19, *bilad-ı R.* 6b/2, 8b/7, *kelime-i R.* 118b/17, *medīne-i R.-i 'azīme idi* 82b/9, *R. vilāyeti* 6b/1, 56a/15, *sevāḥil-i R.* 10a/1.

Rustāk: Bağdat'ın doğusunda Rakka karşısında bir yer. bkz. 'Askerü'l-Mehdî, Cānibü't-Ṭāk, Rüşāfe. 19b/21, 49b/21, 73b/8.

Rustāk-ı Kām-ı Firūz: (?) 20a/20.

Rustāku'z-Zuṭ: Ahvaz'dan bir nahiyedir. 79a/2, 79b/12.

Ruz-Abād: Deylem'in başkentidir. 80b/11, 80b/16.

Rūs: Sakalibe ve Türk biladlarına yakın bir yer. 21a/21, *R. vilāyeti* 6a/21.

Rüyān: Taberistan'da dağlık bir şehir. bkz. Şāristān. 82b/4.

Rüyecān: Sekan Nehri'nin geçtiği yerlerden. 19b/21.

Rüzvar: Hemedan'da bir şehir. 80b/16.

Rüşāfe: Bağdat'ın doğusunda Rakka karşısında bir yer. bkz. 'Askerü'l-Mehdī, Cānibü't-
Tāk, Rüşāk. 49b/19, 49b/20, 80a/5.

Rüşāfe-i Hişām: Cünd-i Kınnesrin'den bir yer. bkz. er-Rüşāfe. 80a/3.

Rü'yet-i Kūfānān: Irak'tan, Fırat'ın güneyinde ve batısında bir şehir. bkz. Kūfe. 126b/6.

S

Sābāt: Medayin yakınlarında bir şehre ve Üsrüşene ve Semerkant yakınlarında bir şehre
daha bu ismi verirler. bkz. Belās-Abād, Medāyin. 84b/8, 84b/10, 84b/13, *S.-ı kīsrā*
84b/11, *S.-ü'l-Medāyin* 84b/11.

Sābelağ: İllak'ta bir dağ. 40b/7.

Şa'b Tağ: Belgırat yakınlarında arasından Tuna Nehri'nin aktığı bir dağdır. 21a/5.

Şa'de: Yemen yakınlarında bir şehirdir. 74a/3, 98a/13.

Şāgān: Merv şehrinde bir köy. 97b/5, 97b/7.

Şāgānī: Ceyhun'un Maveraünnehir tarafında, merkezi Tirmiz olan bölgenin adıdır. bkz.
Cağāniyān, Şāgāniyān. 98b/2, 98b/2.

Şāgāniyān: Ceyhun'un Maveraünnehir tarafında, merkezi Tirmiz olan bölgenin adıdır. bkz.
Cağāniyān, Şāgānī. 32a/13, 96b/9, 98a/20, 98b/2.

Şāgr: Adve (Fas) taraflarında bir derbenddir. 61a/10.

Şahartā: Habeş yakınlarındadır. 86b/1.

Şafā: Sudi Arabistan'da Mekke yakınlarında bir şehir. 64a/19.

Şafāhān: Nişabur ve Harezmi arasında meşhur bir şehir. bkz. İşbahān, İsfahān, Sebāhān.
36a/7.

Şafākus: Afrikıyye (Libya, Tunus)'de Mehdiye'nin doğusunda bir şehir. 9b/2, 9b/3, 98b/5,
138b/9.

Şafat: İsrail'de Taberiye Gölü yakınında bir şehirdir. 24a/13, 98b/9.

Şahle: Ti'iz kalesindeki seyir yeri. 59a/8.

Şahyūn: Cünd-i Kınnesrin'den bir şehirdir. 100a/14.

Şa‘îd: Nil Vadisi’nin iki tarafına uzanan, güney ucunda Nubis ve kuzeye doğru akan Nil’in Akdeniz’e ulaşıyla başlayan Aşağı Mısır bölgesine uzanan bölgedir. 37b/5, 75a/5, 84b/1, 98a/17, 112b/3, Ş.-i â‘lâ 34b/8, 34b/13, 34b/18, 37a/8, 119a/21, 120b/16, 121b/1, 145a/7, Ş.-i *ednâ* 54a/7, 77a/14, Ş.-i *evsať* 27b/20, 35b/11, 38b/1, 72a/14, 137a/19, Ş.-i *mışr* 23a/16, 27a/2, 23b/10, 30b/2, 37b/6, 84b/2, 128a/4.

Şa‘ide: Yemen’de bir şehir. 64a/19.

Şalfât: Kırım’da bir şehir. 115b/17.

Sâlm: Endülüs’te bir şehir. 84b/16.

Sâlûs: Deylem’de bir şehir. 84b/19.

Şalt: Amman yakınlarında bir kent. 99a/15, *Cebelü’ş-Ş.* 99a/21, *mülk-i mu‘azzam-ı hışn-ı Ş.-i* 99b/1.

Sâmaşrî: İstanbul’un doğusunda bir şehir. 85a/12.

Sâmerrâ: Irak’ta bir şehir. 85a/2, 113a/9.

Sâmsûn: Samsun. 10b/10, 85a/6, 91a/8, 102b/12.

Şan‘â: Yemen’de bir şehir. 61b/11, 78b/1, 78b/1, 94a/17, 98a/14, 99b/7, 129a/8, 138b/3, 140b/7, Ş.-yı *Yemen* 109a/18, 104a/11, 104b/19, 126b/21.

Şanemeyn: Ezreat’a yakın bir şehir. 100a/1.

Şanf: Hint Denizi’nde bir ada. 99b/12, *cezîre-i Ş.* 120a/9.

Şanff: Hint Denizi’nde bir ada. ‘ûd-ı Ş. 120a/10.

Şahrâ: İran’da Horasan yakınlarında bir yer. 71b/10, 71b/12.

Şahrâ-yı Nesr: Sicilmase ile Gana arasında bir çöl. 39b/20.

Şakâlîbe: Sicilya’da bir şehirdir. bkz. Şakleb. 98b/15, 134a/7, Ş. *vilâyeti* 11a/18, *bilâd-ı Ş.* 81a/3, *dârü’ş-Ş.* 98b/14.

Şakçı: Tırnova’nın doğusunda deniz kenarında bir yer. 11a/3, 21a/7, 37a/4, 103a/11.

Şakleb: Sicilya’da bir şehirdir. bkz. Şakâlîbe. 98b/13.

Şarây: Hazar Denizi yakınlarında tarihi bir kent. bkz. Şarây-ı Bânû. 21b/4, 34b/6, 37a/19, 50b/11, 97b/13.

Şarāy-ı Bānū: Hazar Denizi yakınlarında tarihi bir kent. bkz. Şarāy. 97b/16.

Şardani: Akdeniz’de bugün İtalya’ya ait büyük bir adadır. bkz. Sürdāniyye. 87a/7.

Şarhad: Havran’da bir beldedir. 48b/4, 93b/15, 97b/20, 98a/4.

Şarı-Kermān: Kırım yakınlarında, Sinop’un karşındadır. bkz. Şarı-Kirmān, Şaru-Kermān. 115b/2.

Şarı-Kirmān: Kırım yakınlarında, Sinop’un karşındadır. bkz. Şarı-Kermān, Şaru-Kermān. 97b/1.

Şarmencān: Tirmid’de bir nahiyeye. bkz. Cūmengān. 98a/11, 98a/13.

Şarşar: Bağdat ile Küfe arasında bir yer. 98a/5.

Şarşār: Samerra’nın kuzeyinde Dicle’ye birleşen nehir. Nehr-i Ş. 18a/11, 17a/11, 17a/11.

Şarşarū’l-‘Ulyā: İsa Nehri üzerinde bir köy. 98a/10.

Şaru-Kermān: Kırım yakınlarında, Sinop’un karşındadır. bkz. Şarı-Kermān, Şarı-Kirmān. 10b/9, 11a/1, 21a/16, 36b/21.

Sārye: Mazenderan’dan bir şehir. 84b/14.

Satīf: Evsat’ın batısından, Teyhert ile Kayrevan arasında bir şehir. 88a/20, 88b/4.

Sāve: Rey ile Hemedan arasında bir şehir. 25a/1, 25a/2, 27a/11, 82b/16, 85a/13, 85a/17.

Sāve Irmağı: Tuna Nehri’nin sağ kollarından biridir. Belgrat’ta Tuna ile buluşur. 21a/6.

Şaydā: Şam sahilinde bir şehirdir. 9b/12, 100a/18, 134a/4.

Şaymār: Mihrican-ı Kazak denilen bölgedir. bkz. Şaymara. *ḥudūd-ı Ş.* 73b/10.

Şaymara: Acem Dağı’nın doğusunda İran’da bir şehirdir. bkz. Şaymār. 100b/1.

Sebā: Yemen’de bir şehir. 85a/18, 129a/12, 129a/12.

Sebāḥān: Nişabur ve Harezmi arasında meşhur bir şehir. bkz. İşbahān, Isfahān, Şafāhān. 36a/3, 36a/6, 36a/7.

Sebte: Cebelitarık Boğazı 6b/4, 8b/11, 8b/15, 9a/13, 9a/14, 9a/15, 10a/10, 15b/3, 15b/3, 22b/13, 22b/15, 23a/5, 42a/2, 63b/1, 85b/3, 108b/13, 110a/12, 118b/14, 132b/13, *S. boğazı* 8b/12, 38a/8, 38a/12, *baḥr-i S.* 6a/14.

Sebzerān: Horasan’da bir şehir. 85b/11.

Sedān: (?) 142a/1.

Sedne-i Nīrān: İran'da bir yer. 109b/18.

Sedūsān: Pakistan'da Mehra Nehri'nin batısında bir şehir. 86b/8.

Şehūl: Yemen'de bir köy. 86b/4.

Sekenderūne: Akdeniz sahilinde, Antakiyye yakınlarında bir şehir, İskenderun. bkz. Bāb-ı Sekenderūne. 41a/11.

Selā: Garb-ı Aksa (Fas)'dan bir şehir. bkz. Mehdiye. 6a/14, 12a/5, 89a/17, 89b/1, S. memleketi 131b/18.

Şelc: Suriye'nin kuzeyinde bir dağ. *Cebel-i Ş.* 15b/18, 43a/13, 109a/5, *Cebel-i Ş. etegi* 43a/11, *Cebelü's-Ş.* 24a/11, *menzil-i Cebel-i Ş.* 124b/16.

Selemās: Azerbaycan'da bir şehir. 14a/2, 14a/2, 89b/8.

Selemiyyeye: Halep yakınlarında bir şehir. 64a/9, 93b/16.

Selmā: Cebelü't-Tay iki dağdan oluşur, bunlardan biridir. 23b/16, *S. tağı* 112a/18.

Selmās: Azerbaycan'da bir şehir. 30b/11, 73b/17, 144a/3.

Selmeyye: Humus'da bir yer. 89b/11.

Semāve Beriyyesi: Irak'ta bir şehir 30a/13,

Semerķand: Soğd Vadisi'nin güney tarafında bir şehir. 25b/13, 32a/15, 33a/10, 71a/6, 71b/2, 74b/8, 84b/12, 89b/16, 90a/1, 90a/2, 129a/15, 130a/17, 142a/6, 143b/12, *ħudūd-ı S.* 32a/12, *nevāhī-i S.* 83a/16, 125a/2, 140b/3, *soğd-ı S.* 28b/18, 35a/20, 44a/1, 75b/5, 88b/13, 88b/14, 88b/16, 88b/16, 95a/17, 123a/18, 125a/2.

Semmūre: Endülüs'te bir şehir. Zamora. 90a/11.

Semnek: Simnan yakınında bir şehir. 90a/4.

Şemānīn: Cudi Dağı eteklerinde bir şehirdir. 61a/11, 61a/14.

Senbīl: Ahvaz'da bir nahiyedir. 90a/20.

Senkādīb: Hint Denizi'nde bir ada, Sri Lanka. bkz. Cerendīb. 87b/9.

Senteriyye: Feyyum'un batısında bir şehir. 90b/3.

Seraḥs: Horasan'da Nişabur ile Merv arasında bir şehir. 53a/21, 53a/21, 70b/2, 76b/15, 86b/19, 141a/3.

Seraḫuşta: Endülüs'te bir şehir, Saragossa. 87a/10.

Serendīb: Hint Denizi'nde bir ada, Sri Lanka. bkz. Senkādīb. 87b/9, 87b/7, 87b/15, *Cezīre-i S.* 25b/15, 87b/12, 136b/10.

Serīre: Hint Denizi'nde bir ada. 7a/3, 88a/14, *Cezīre-i S.* 138b/13.

Serīr-i Elān: Kafkas sıra dağlarının Hazar denizine yaklaştığı yerdeki geçit bölgesi, Dağıstan'nın ikinci büyük şehri. bkz. Babü'l-Ebvāb, Bābü'l-Ḥadīd, Bābü'l-Lān, Beyt-i Bereke, Beyt-i Hulāgü, Bilādü'l-Lān, Demür-Ḳapu, El-Lān, Serīrü'l-Lān. 37b/2, 41a/6, 88a/8, 88a/12.

Serīrü'l-Lān: Kafkas sıra dağlarının Hazar denizine yaklaştığı yerdeki geçit bölgesi, Dağıstan'nın ikinci büyük şehri. bkz. Babü'l-Ebvāb, Bābü'l-Ḥadīd, Bābü'l-Lān, Beyt-i Bereke, Beyt-i Hulāgü, Bilādü'l-Lān, Demür-Ḳapu, El-Lān, Serīr-i Elān, Serīrü'l-Lān. 41a/6, 88a/8, 88a/12.

Sermak: İran'da bir şehir. 87b/1.

Sermīn: Halep'in güneyinde bir şehir. 87b/3.

Serūc: Harran yakınlarında bir şehir, Suruç. 56a/11, 77b/11, 87b/21.

Servān: Sicistan'da Büst yakınlarında bir şehir. 87b/17.

Servistān: İran'da Şiraz yakınlarında bir şehir. 88a/4.

Sevākin: Kızıldeniz'de Ayzap'a yakın bir şehir. 91a/12.

Sevḳü'l-Şarf: Venedik'te bir çarşı. 52b/18.

Seyhān: Adana'dan geçip, Ceyhan Nehri ile birleşip Akdeniz'e dökülen bir nehir. 28b/5, 28b/6, *Nehr-i s.* 2b/21, 16b/7.

Seyhūn: Türkistan'dan geçen bir nehir. bkz. Nehrü'ş-Şās. 20b/8, 65a/12, 71b/1, *māverā-i Nehr-i S.* 109b/10, *māverā-i S.* 51a/1, *Nehr-i S.* 93b/3.

Seylān: Erdebil'in batısında bir dağ. 29a/19.

Seylūn: Kenan'da bir köy. 126a/8.

Seyrāf: Basra Körfezi'nde Kiş yakınlarında bir ada. 7a/16, 127b/5.

Şihyavnı: Lükkam Dağı'nın kuzeyinde bir yer. 24b/4.

Şıķılliye: Akdeniz'de Sicilya adası. 46a/16, 98b/14, 98b/17, 118b/17, 121b/5, *Cezîre-i Ş.* 51b/13, 62a/17, 129b/5, 133b/19.

Şîn: Çin. bkz. Şiniyye. 70b/3, 70b/16, 70b/18, 72b/5, 72b/6, 91b/19, 99b/13, 100b/5, 100b/9, 100b/14, 101a/6, 106b/19, 113b/1, 122b/3, 125b/10, 141b/19, 146a/19, 147b/20, 147b/21, *bilād-ı Ş.* 40a/21, 57b/14, 101a/20, 110b/2, *cezâyir-i Ş.* 99b/12, *fağfūr-ı Ş.* 147b/21 *ıķlīm-i Ş.* 101a/6.

Şiniyye: bkz. Şîn. Çin. 101a/12, *ğazâyir-i Ş.* 101a/13, *mülūk-i Ş.* 101a/13.

Şîb: Sevad-ı Kufe'de ve ayrıca Basra'da bir nehir. 18a/5, 64a/8, 92a/14, 92a/16.

Sicilmāse: Bilad-ı Magrip (Cezayir, Fas, Tunus) ile Bilad-ı Sudan'ı ayıran ovada bir şehir. 15b/2, 39b/19, 86a/13, 108a/10, 108b/14, 110a/12, 131b/19.

Sicilmāse Irmağı: Sicilmase Irmağı. 15b/2.

Sicistān: Horasan, Mükran, Kirman ve Pakistan arasında bir memlekettir. bkz. Nıfs-ı Zerenc, Sicistānī, Siczī, Zerenc. 5a/20, 20a/6, 20a/6, 32b/4, 47b/16, 51a/17, 66a/13, 68a/6, 72b/21, 79b/10, 83b/7, 83b/8, 85b/19, 85b/21, 86a/1, 86a/3, 86a/4, 86a/6, 87b/19, 116a/9, 124b/1, 144b/19, *arż-ı S.* 86a/8, *bilād-ı S.* 14a/21, 86a/12, *ıķlīm-i S.* 86a/1, *medîne-i S.* 20a/9, *nevāhi-i S.* 71b/12, 109b/6, *şahrā-yı S.* 90b/14.

Sicistānī: Horasan, Mükran, Kirman ve Pakistan arasında bir memlekettir. bkz. Nıfs-ı Zerenc, Sicistān, Siczī, Zerenc. 86a/7.

Siczī: Horasan, Mükran, Kirman ve Pakistan arasında bir memlekettir. bkz. Nıfs-ı Zerenc, Sicistān, Sicistānī, Zerenc. 86a/6.

Sifü'l-Bahr: Basra Körfezi sahillerinden bir sahilin adıdır. 7a/15, 93a/2.

Şîhū: Hanku yakınlarında bir göl. 92a/18.

Si'irt: Musul'un doğu ve kuzeyinde, dağ üzerinde bir şehir. bkz. İsr. 88b/5.

Silā: Pasifik Okyanusu'nda bir ada. 93a/10.

Simincān: Toharistan'da Belh'te bir şehir. 90a/8.

Simmān: Kumes'de Reyy ile Damagan arasında bir şehir. 72b/9, 90a/4, 90a/5, 121b/10.

Sinā: Arap Yarımadası'nın Mısır ile birleştiği yerde üçgen oluşturan yarım ada. 24a/8.

Sincār: Musul'un batısında bir şehir. 59b/10, 90b/8, 90b/11, 129b/15, 141a/13, *beriyye-i S.* 17a/11, 18a/13.

Sind: Batıdan Mükran ve Sicistan ovası, güneyden Basra körfezi, doğudan Basra Körfezi'nden bir dil, kuzeyden Hind'in bir parçası ile çevrili bölge, Pakistan. bkz. Sindî. 5a/21, 31a/19, 39b/2, 53b/20, 86a/1, 86b/10, 90b/12, 90b/17, 90b/18, 52a/1, 56a/4, 56a/5, 77b/17, 77b/18, 106b/19, 118a/13, 121a/3, 133b/12, 135b/1, 136b/21, *bilād-ı S.* 62b/21, *halic-i S.* 77b/18, *hudūd-ı S.* 146a/18, *ıklīm-i S.* 90b/14, 90b/21.

Sindābūr: Hint sahillerinden, Tane yakınlarında bir yer. 91a/1.

Sindān: Hint sahillerinde bir yer. 89a/3.

Sindî: Batıdan Mükran ve Sicistan ovası, güneyden Basra körfezi, doğudan Basra Körfezi'nden bir dil, kuzeyden Hind'in bir parçası ile çevrili bölge, Pakistan. bkz. Sind. 90b/18.

Sindiyye: Bağdat yakınlarında bir köy. bkz. Sindūvānî. 90b/19.

Sindūvānî: Bağdat yakınlarında bir köy. bkz. Sindiyye. 90b/21.

Sīnīz: İran'da bir belde. 7a/15, 19b/19, 93a/6.

Sinn: Zab-ı Ala (Büyük Zap)'nın Dicle'ye döküldüğü yer. 18a/18.

Sinōb: Karadeniz sahilinde, Samsun'un batısında bir şehir. 10b/9, 10b/8, 11a/1, 16b/13, 37b/13, 91a/6, 116b/6, 126a/13, 145a/1, *medīne-i S.* 97b/4.

Sīrāf: Basra Körfezi sahilinde, Kirman tarafında bir şehir. 92a/19.

Sīrcān: Kirman'dan bir şehir. 44b/16, 66a/13, 83b/12, 92b/5.

Sīrevān: Cebel (Horasan'ın dağlık bölgesi)'den bir nahiye. 92b/8, 92b/16.

Sirfendekār: Ermen'de Ceyhan'ın güneyinde bir vadide kale. 87a/14.

Sirreyn: Cüdde yakınlarında, deniz kenarında bir şehir. 88a/16.

Sīs: Akdeniz Kenarında, Anadolu'da bir şehir, İskenderun. bkz. Bāb-ı Sekenderūne, Ermen. 92b/17, 107b/9, 140a/14, *derbend-i bilād-ı S.* 41a/15, *bilād-ı S.* 16b/8, 45a/17, 93b/18.

Şīt: Irak'ta bir şehir. 100a/17.

Sīvās: Sivas. 29b/18, 29b/18, 54a/3, 60b/7, 93a/13, 122a/20, 136a/9.

Şiyāb-ı Demenhūriye: İskenderiyye yakınlarında bir şehir. bkz. Demenhūr, Demenhūriye, Demenhūrü'l-Vaḥş. 76a/15.

Şiyāh Kūh: Hazar Denizi'nde bir ada bir dağ. 92a/8, 92a/12.

Soğd-ı Semerkānd: Buhara ve Büttem arası. bkz. Şoğd. 28b/18, 35a/20, 43b/21, 75b/5, 88b/13, 88b/14, 88b/16, 88b/16, 95a/17, 123a/18, 125a/2.

Soğd: Buhara ve Büttem arası. bkz. Soğd-ı Semerkānd. 72a/11, 88b/11, 88b/12, 89b/19, 125a/3.

Soḥūm: Trabzon'un doğusunda bir belde. 10b/11, 86b/5, 102b/12.

Şubeybe: Baniyas şehrinin kalesi. 43a/12, 97b/8.

Şūdāk: Karadeniz kıyısında bir şehir. 10b/21, 100a/2, 115b/17, 115b/19, 115b/21, 115b/21, 125a/12.

Sūdān: Doğu Afrika'da bir yer. 39b/16, 66b/9, 123a/15, *S. vilāyeti* 39b/14, *bilād-ı S.* 12a/2, 84a/3, 86a/15, 106b/5, 108a/9, 108b/11, 123a/14, *evāyil-i bilād-ı S.* 54a/9, *ḥāric-i bilād-ı S.* 127a/2.

Sūfāre: Çin yakınlarında bir şehir. bkz. Sūfāle, Sūfālet-i Hind, Sūfāletü'l-Hind. 89a/3.

Şuḥār: Umman'ın dağlık tarafında olan bir kasabadır. bkz. diyār-ı Ezd. 97b/10, 106b/20.

Sūkcū: Çin'in kuzeyinde bir şehir. 91b/18.

Suḳuṭra: Umman Denizi'nde bir ada. bkz. Suḳūtrī. 89a/10.

Suḳūtrī: Umman Denizi'nde bir ada. bkz. Suḳuṭra. 89a/11.

Sūḳü'l-Erba' ā: Huzistan'da bir şehir. 91b/10.

Sūḳü's-Şūlaṣā: Bağdat'ta bir mahalle. 91b/13, 91b/17.

Şulgāt: Kırım'da Karadeniz'e yakın bir yer. 99b/3, 99b/5, 99b/6, 115b/18, 115b/18, 115b/20.

Şulı: Kasr-ı Mütevekkil yakınlarında bir köy. 18b/2.

Sultaniyye: Azerbaycan'da Tebriz yakınlarında bir şehir. 89b/2.

Sūrā: Bağdat ile Kufe arasında bir şehir. 91a/15.

Sūrī: Suri Nehri'nin kenarında bir şehir. 17b/13.

Surmārī: Tiflis ile Ahlat arasında bir nahiye. 87a/20.

Şūmenāt: Cūzerat (Hind'in üç parçasından biri olan Kirman yakınlarında bir memleket)'tan deniz kenarında bir şehirdir. 99b/16, *şanem-i Ş.* 99b/16.

Şūr: Akdeniz kıyısında, Şam sahilinde eski bir şehirdir. 9b/12, 100a/6.

Sūs: Huzistan'da eski bir şehir. 62b/15, 65a/16, 91a/17, 91a/21, 91b/7, 115b/7, *ehl-i S.* 8b/17.

Sūsa: Garb-ı Aksa (Fas)'dan bir şehir. bkz. Sūs-ı Akşā, Tārūdenet. 9b/1, 136b/18, 138b/9.

Sūs-ı Akşā: Garb-ı Aksa (Fas)'dan bir şehir. bkz. Sūsa, Tārūdenet. 15a/20, 91b/3, 91b/6.

Sūs-ı Ednā: Tunus'un güney ve batısında, deniz kenarında bir şehir. 91b/6.

Sūkü'ş-Şūlaşā: Bağdat'ta bir mahalle. 91b/13, 91b/17.

Sübeytāle: Afrikiyye (Libya ve Tunus)'de bir şehir. 85b/14.

Süfāle: Çin yakınlarında bir şehir. bkz. Sūfāre, Süfāletü'l-Hind, Süfālet-i Hind, Süfāle-i Zenc, Süfāletü'z-Zenc Süfāle-i Hint ve Süfāle-i Zenc, Zenc. 88b/20.

Süfālet-i Hind: Hint Denizi'nde bir şehir. bkz. Sūfāre, Süfāle, Süfāletü'l-Hind. 89a/1.

Süfāle-i Zenc: Zenc'de, Ekvatorun güneyinde bir şehir. bkz. Süfāle, Zenc. 89a/6.

Süfāletü'l-Hind: Hint Denizi'nde bir şehirdir. bkz. Sūfāre, Süfāle, Süfālet-i Hind. 88b/21.

Süfāletü'z-Zenc: Ekvator'un güneyinde bir şehirdir. bkz. Süfāle, Zenc. 88b/21.

Şūgūr-ı Cezeriyye: Dicle ile Fırat arasında bir şehir. bkz. Cezāre, Cezerī, Cezāret, Diyār-ı Arab. 81b/1.

Sühreverd: Cebel (Horasan'ın dağlık bölgesi)'de Zencan yakınlarında bir şehir. 92a/5.

Sümeýrem: İsfahan ile Şiraz arasında bir şehir. 90a/15.

Sümeýsāt: Fırat Nehri kıyısında bir kasaba. 16b/16, 16b/21, 63a/5, 77b/11, 90a/17, 93b/17.

Sürdāniyye: Akdeniz'de bir ada. 87a/4.

Sürre Men Re'ā: Dicle'nin doğu yakasında, Bağdat ile Tikrit arasında bir şehir. 18a/2, 18b/6, 18b/8, 123b/16.

Sürt: Feyyum yakınlarında bir şehir. 86b/12, 86b/16, 86b/16.

Süveydiyye: Şam'da Asi Nehri'nin Akdenize aktığı yerdir. 9b/14, 16a/10, 24b/6, 92a/1.

Süveys: Kızıldeniz sahilinde bir şehir. 92a/3.

Ş

Şakîf: Şam sahilinde bir kale. bkz. Şakîf-ı Ernün, Şakîf-ı Tîrûn. 95a/18, 95b/1.

Şakîf-ı Ernün: Şam sahilinde Baniyas yakınlarında bir kale. bkz. Şakîf, Şakîf-ı Tîrûn. 95a/19.

Şakîf-ı Tîrûn: Akdeniz sahilinde bir kale. bkz. Şakîf, Şakîf-ı Ernün. 95b/4.

Şâliyât: Münibar'da bir belde. 93b/10.

Şaltîş: İşbiliyye (Sevilla)'de bir yer. 95b/12.

Şâm: Şam. bkz. Şâmât, Şâmiyye. 5a/16, 5a/18, 9a/7, 9b/13, 12b/6, 15b/17, 24a/7, 27a/21, 27b/14, 29b/5, 30b/17, 36a/11, 36a/12, 36a/13, 38b/7, 49a/2, 43a/1, 51a/4, 51b/16, 55a/6, 58b/4, 59b/13, 62a/2, 63a/2, 64a/12, 66b/14, 68b/13, 69a/17, 69b/2, 75a/21, 76a/3, 77a/9, 79b/8, 80a/18, 84a/1, 84b/1, 90a/19, 93b/12, 93b/19, 93b/21, 94a/2, 94a/5, 94a/5, 102a/2, 105b/15, 143b/15, 144b/4, 144b/11, 147b/7, 147b/7, 147b/9, 147b/8, 111b/14, 112b/9, 114b/4, 114b/10, 121a/12, 121a/13, 123b/5, 128a/8, 128a/12, 132a/20, Ş. *derbendi* 50a/9, *aķşâ-yı Ş.* 124a/19, *arż-ı Ş.* 30b/20, 126a/6, 126a/7, *bâdiye-i Ş.* 58b/4, 58a/15, 61a/2, 96a/20, *bilâd-ı Ş.* 42b/21, 45a/6, 48a/3, 63b/17, 69b/4, 83a/1, 92a/1, 109b/1, 111b/18, 114b/1, 136b/2, *ecnâd-ı Ş.* 111b/15, *eţrâf-ı Ş.* 63b/16, *fütûh-ı Ş.* 79b/18, *ıķlîm-i Ş.* 40b/4, *mecmû'-ı bilâd-ı Ş.* 40b/11, *nâhiye-i Ş.* 15b/20, *nâhiye-i Ş.* 147a/7, *sâhil-i Ş.* 26a/15, 61b/15, 105b/2, 122a/16, 99a/20, *sevâhil-i Ş.* 106a/16, *Vadî-i Ş.* 40b/7.

Şâmât: Şam. bkz. Şâm, Şâmiyye. 94a/2, 94a/2.

Şâmis: Akdeniz'de bir ada. 94a/9.

Şâmiyye: *memleket-i Ş.* 30a/16, *ķtlâ'-ı Ş.* bkz. Şâm, Şâmât. Şam. 54a/2.

Şâristân: Taberistan'da bir şehir. bkz. Rûyân. 82b/6.

Şâri'ü'l-Meydân: İsfahan'da bir mahallenin adı. bkz. Meydân-ı İsfarîs. 139b/2, 139b/3.

Şâş: Hucendeye yakınlarında 25 şehri olan bir bölge. 32a/11, 60a/11, 71b/3, 80b/15, 93b/2, 93b/4, 109b/11, 114a/15, *bilâd-ı Ş.* 44a/6, 42a/9, 94a/13, Ş. *vilâyeti* 53a/2, *ıķlîm-i Ş.* 123a/5.

Şâş Irmağı: Seyhun. bkz. Nehrü'ş.-Şâş. 14b/6, 27b/16.

Şatıbe: Endülüs'te Kurtuba'nın doğusunda bir şehir, Jativa. 93b/7.

Şatnūf: Mısır'da Nil Nehri'nin ikiye ayrıldığı köy. 15a/12.

Şatt-ı 'Arab: Fırat ve Dicle'nin birleştiği yer. 16b/20.

Şāvkeş: Şaş'ta bir belde. 94a/12.

Şāzyāh: Nişabur yakınlarında bir köy. 93a/21.

Şebürkân: Horasan'da bir şehir. 94a/19.

Şedüne: İşbiliyye(Sevilla) yakınlarında, Hint Okyanusu tarafında bir nahiye. 94b/12.

Şehrābān: Horasan yolunda Deskeretü'l-Melik yakınlarında küçük bir şehir. 96b/11.

Şhrestān: Nişabur ve Harezmi arasında meşhur bir şehir. bkz. Ciy, İşfahān, Şehristān.
66a/1, 96b/21, 97a/5, 97a/6.

Şehrüzör: Bilad-ı Cebel (Horasan'ın dağlık bölgesi)'den bir şehir. 18a/20, 25a/4, 28b/12,
34a/21, 96b/15.

Şelc: Türkistan'da bir köy. 95b/8.

Şelmağān: Vasıt'ta bir köy. 95b/14.

Şelübīne: Garnata'da Akdeniz'de bir yer. 95b/16.

Şemāhī: Şervan'ın kasabasıdır. 95a/10, 95b/18.

Şemkūr: Erran'da Berdea yakınlarında bir kale. 96a/3.

Şeneş: Malika'da bir kale. 96a/16.

Şentemeriye: Endülüs'ün biri doğusunda, diğeri batısında olmak üzere iki şehrinin adıdır.
96a/10.

Şentirīn: Endülüs'ün kuzeyinde bir yer. 96a/6.

Şerāh: Belka'nın güneyinde bir dağ. 94b/14.

Şerāt: Belka yakınlarında bir yer. 64a/9, Ş. *nevāhīsi* 51b/16.

Şerce: Yemen'de deniz kenarında bir belde. 94b/16.

Şeri'a Irmağı: Selc Dağları'ndan inip Baniyas Gölüne dökülen nehir. bkz. Nehr-i Şeri'a,
Nehrü'l-Ürdünn. 12b/17.

Şermağül: Horasan'da bir kale. 94b/19.

Şermekān: Horasan'dan İsfarayn'e yakın bir şehirdir. bkz. Carmekān. 94b/21.

Şervān: Azerbaycan'da bir şehir. 95a/5, 95a/8, 95a/9, 95b/20.

Şevbek: Şam'ın Hicaz tarafında bir şehir. 69b/17, 96a/19, 124a/6.

Şevik: Şam'da bir yer. 93b/14.

Şeyzer: Himus'ta bir yer. 16a/8, 24b/2, 97a/15, 125a/21, *Ş. kurbı* 13a/13, *tevābi'-i Ş.* 110a/18.

Şibām: San'a yakınlarında bir dağ. 94a/15.

Şibliyye: Üsrüşene'de bir yer. 94b/2.

Şi'b-i Bevvān: Nevbizcan'da pek çok köyün ve suyun adıdır. 75b/6, 88b/15, 95a/10, 95a/12, 95a/17, 124a/10.

Şihr: Yemen'de Aden ile Zafar arasında bir beldedir. 94b/7.

Şilb: İşbiliyye (Sevilla) yakınlarında deniz kenarında bir şehir. 95b/6.

Şimāl-i Tatarī: Kuzey Tatarlarının yaşadığı yer. bkz. Beyt-i Bereke. 41a/2.

Şimşāt: Bugün Adıyaman ilinin Samsat ilçesi. 95b/20.

Şinkli: Münibar'da bir belde. 96a/17.

Şintiyākū: Endülüs'te, Atlas Okyanusu yakınlarında bir şehir. 11a/11, 38a/15, 96a/13.

Şirāz: İsfahan yakınlarında bir şehir. 14a/18, 35b/21, 47b/13, 56b/9, 64b/19, 65b/10, 88a/6, 90a/16, 97a/6, 97a/11, 112b/1, 139b/7, *nevāhī-i Ş.* 142b/18.

Şirvān Derbendi: Kür Nehri'nin solundadır. 11b/6, 41a/1, 42b/18.

Şirvān Denizi: Hazar Denizi. bkz. Baħr-i Ābüskūn, Baħr-i Cürcān, Baħr-i Hāzez, Baħr-i Taberistān, Baħrū'l-Hāzar, Baħrū'l-Hāzez, Şirvān Denizi, Taberistān Değizi. 6a/7.

Şuğr: Cünd-i Kinnesrin'de, dağ üzerinde bir kale. 24b/4, 45a/12, 50a/21, 50b/1, 95a/17.

Şuhūre: Kūsve ile Şam arasında bir yokuş. 94b/10, *'aķabetü'ş-Ş.* 106a/7.

Şukrāk: Taman şehri yakınlarında bir şehir. 10b/16.

Şümān: Türkistan'da Saganiyan'dan bir şehir. 96b/7.

Şüş: Dicle'nin doğusunda, Musul'dan dağlar arasında bir kale. 96b/4.

Şübays: Ahas Dağı'nın doğusundabir dağ. 94b/5.

T

Ṭāberān: Tus nahiyesinin iki kasabasından biridir. 101b/6, 104a/2.

Ṭāberistān: İran sınırları içinde, Hazar Denizi kenarında bir bölge. bkz. Māzenderān. 5b/3, 26a/8, 41a/6, 62a/21, 66a/15, 76b/11, 78a/6, 78a/8, 82b/5, 84b/21, 102a/10, 102a/14, 102a/16, 127b/8, 127b/9, 140a/6, 140a/8, 144b/1, *vilāyet-i Ṭ*. 129b/7.

Ṭāberistān Deñizi: Hazar Denizi. bkz. Baḥr-i Ābüskūn, Baḥr-i Cürçān, Baḥr-i Ḥāzez, Baḥrü'l-Ḥāzez, Baḥr-i Ṭāberistān, Baḥrü'l-Ḥāzar, Şirvān Denizi, Ṭāberistān Deñizi 24b/12.

Ṭāberiyān: Ercan nahiyesinde bir köy. 109b/19.

Ṭāberiyye: Şam yakınlarında bir şehir. 12b/18, 15b/21, 56b/1, 102a/18, 102a/21, *kaşaba-i Ṭ*. 31b/9.

Ṭāberiyye Gölü: Taberiyye şehrinde bir göl. bkz. Buḥayre-i Ṭāberiyye, Buḥayret-i Ṭāberiyye. 12b/17, 102b/1.

Ṭābeş Irmağı: Şehreban şehrinin içinden geçen ırmak. 96b/14.

Ṭāğ-ı Berābirī: Berberlerin dağı yani Atlas Dağları. bkz. Cebel-i Bürt, Cebelü'l-Bürt. 38a/18.

Ṭāğlibiye: Irak hacılarının yolunda bir köy. 59a/11.

Ṭādilā: Sınhace ve Deren Dağları arasında bir şehir. 57a/7.

Ṭāḥā: Üsyat yakınlarında bir köy. 102b/2.

Ṭāhart: Magrib-i Evsat (Cezayir)'tan iki şehir. bkz. Ṭāhart-ı 'Abdu'l-Ḥālīk, Ṭāhartü'l-Cedīde, Ṭāhart-ı Süflā, Ṭāhart-ı 'Ulyā. 57b/1.

Ṭāhart-ı 'Abdu'l-Ḥālīk: Magrib-i Evsat (Cezayir)'tan bir şehir. bkz. Ṭāhart, Ṭāhart-ı 'Ulyā. 57b/3.

Ṭāhart-ı 'Ulyā: Magrib-i Evsat (Cezayir)'tan bir şehir. bkz. Ṭāhart, Ṭāhart-ı 'Abdu'l-Ḥālīk. 57b/3, 57b/7.

Ṭāhart-ı Süflā: Magrib-i Evsat (Cezayir)'tan bir şehir. bkz. Ṭāhart, Ṭāhartü'l-Cedīde. 57b/6.

Ṭāhartü'l-Cedīde: Magrib-i Evsat (Cezayir)'tan bir şehir. bkz. Ṭāhart, Ṭāhart-ı Süflā. 57b/6.

Ṭahrü'l-Vāhāt: Berka yakınlarında bir yer. 134b/6.

Ṭālekān: Horasan'da Mervü'r-Rud ile Belh arasında bir şehir ve Cebel (Horasan'ın dağlık bölgesi)'de Kazvin ve Ebher arasında bir şehrin daha ismidir. 101b/10, 101b/14, 144a/11.

Ṭalmeyṣā: Belka vilayetinde, deniz kenarında bir şehir. 46b/10, 103a/18.

Ṭalve: Bürdal şehriden geçen bir nehir. 44b/12.

Ṭāmān: Karadeniz'in doğusunda bir şehir. 10b/14, 10b/15, 10b/19, 101b/17.

Ṭanca: Akdeniz ağzında bir şehir. 8b/6, 9a/4, 9a/11, 9a/13, 10a/10, 103b/7, 108b/10.

Ṭān Şuyı: Ezak Denizi'ne dökülen bir ırmak. 31a/9.

Ṭāne: Münibar'ın batısında, Hint Denizi sahilinde bir şehirdir. bkz. Ṭānetī. 57a/17, 57a/20, 91a/3.

Ṭānetī: Hint'te deniz kenarında bir şehir. bkz. Ṭāne. 57a/20.

Ṭarablus: Biri Şam'da Humus sahilinde biri de Afrikiyye (Libya ve Tunus)'de Kayrevan'ın doğusunda deniz kenarında iki şehrin adıdır. 9b/4, 9b/13, 24a/20, 36a/13, 36a/16, 36a/19, 36a/21, 67b/18, 67b/19, 105b/3, 123a/16.

Ṭarābzōn: Trabzon. 10b/10, 10b/21, 86b/7, 102b/10, 125a/13.

Ṭarāz: Türkistan'da İsbicap yakınlarında bir şehir. 64b/9, 95b/10, 102b/14.

Ṭarrakūne: Endelüs sahilinde bir şehir, Taragon. 38a/13, 103a/6.

Ṭarrayāna: Endelüs'de, İşbiliyye Nehri'nin batısında bir şehir. 15b/8, 103a/14.

Ṭarrīf: Endelüs'de bir şehir. 103a/16, 103a/18.

Ṭarsūs: Ermen'de Adana yakınlarında bir şehir. 16b/10, 28b/3, 93b/18, 93b/13. 102b/17.

Ṭārūdenet: Garb-ı Aksa (Fas)'dan bir şehir. bkz. Sūsa, Sūs-ı Akşā. 15a/20.

Ṭārūt: Basra Körfezi'nde Katif yakınlarında bir şehir. 57a/12.

Ṭāvāvis: Buhara'da bir şehir. 103b/12, 124b/9.

Ṭāyif: Hicaz'da Gazevan Dağı üzerinde bir belde. 49a/3, 79b/2, 101b/19, 102a/3, 102a/5, nevāhī-i Ṭ. 105a/17.

Ṭāykān: Toharistan'da Belh nevahisinden bir belde. 102a/6.

Ṭaylemūn Ṭaġı: Said-i Mısır (Yukarı Mısır)'ın doğusunda, Ansına yakınlarında bir dağ. bkz. Cebelü't-Ṭaylemūn, Cebelü't-Ṭayr. 23b/12.

Ṭaysebūn: Dicle şehirlerinin doğusunda bir köy. bkz. Medāyin, Ravzatü'l-Medāyin, Ṭaysefūn. 130b/20.

Ṭaysefūn: Dicle şehirlerinin doğusunda bir köy. bkz. Medāyin, Ravzatü'l-Medāyin, Ṭaysebūn. 130b/18.

Ṭayyibe: Hicaz'da bir yer. bkz. Medīne, Yeşrib. 131a/10.

Tebūk: Badiye-i Şam'da Medyen hizasında bir şehirdir. 30a/17, 58a/14, 58a/17, 58a/18, 58a/18, 131a/2, 134b/20.

Tedmür: Badiye-i Şam'da bir şehirdir. 35b/18, 58b/2.

Tefā-yı Lān-Ḳāhire: Kahire. bkz. Ḳāhire. 113b/21.

Teflīs: Erran'da bir şehirdir. 59a/14.

Tehāyim: Arap Yarımadası'ndadır. 59a/7.

Tehāyim-i Ḥicāz: Arap Yarımadası'ndadır. 62a/7, 147b/12.

Tehāyim-i Yemen: Arap Yarımadası'ndadır. 83b/1, 104a/9, 104b/17.

Tekrūr: Nil'in iki tarafında yer alan bir yer. 59a/21, *bilād-ı T.* 47b/2.

Tell-i A'fer: Sencar ile Musul arasında bir şehir. 59b/8.

Tell-i Bāşir: Halep yakınlarında bir şehir. 59b/12, 59b/12.

Tell-i Ḥamdūn: Ermen'de tepe üzerinde bir kaledir. bkz. Ḥamdūn. 26a/17, 59b/16, 107b/10, 140a/15.

Ten: Azak Denizi'ne dökülen bir nehir. bkz. Nehr-i Ṭan. 10b/17, *T. şuyı* 21a/18.

Tendyür: Münibar'da bir şehir. 60a/7.

Termid: Ceyhun kenarında bir şehir. 58b/11.

Tev'em: Umman sahilinde bir kasaba. 57b/9.

Teyhert: Kayrevan yakınlarında bir yer. 88b/1.

Teymā: Badiye-i Şam'da bir kale. 61a/1.

Ṭırnāv: Evlak'ta Sakçı yakınlarında bir şehir. 103a/9.

Ṭīb: Huzistan'da Vasıt ile Ahvaz arasında bir beldedir. 104a/5, 115b/7.

Ṭibrīz: Azerbaycan'da bir şehir, Tebriz. 29a/18, 58a/6, 72a/9, 89b/4, 131b/3, 132b/15, 138a/13, 140b/15.

Ṭi'iz: Tehayim ve Zebid arazisi üzerinde bir dağ. 59a/6, 65a/7.

Ṭiflīs: Tiflis. 24b/17, 87a/21.

Ṭih-i Benī İsrā'īl: Eyle ve Mısır arasındadır. 30a/12, 30a/17, 64b/2, 93b/14, 119b/8, 139b/19.

Ṭihāme: Arap Yarımadası'nın beş bölümünden biridir. Mekke-i Mükerrreme'nin diğer adı. 60b/20, 64a/10, 128a/12, 135b/7.

Ṭikrīt: Dicle'nin batısında bir şehirdir. 17a/12, 18a/1, 53a/10, 59b/2, 59b/5, 63a/8, 68b/6.

Ṭilimsān: Garb-ı Aksa (Fas)'da, dağ eteğinde bir şehir. 9a/16, 60a/1, 108b/13, 108b/14, 110a/14, 144a/18.

Ṭin-i Refenī: Barin şehrinde bulunan eski bir imaretin adıdır. bkz. Refeniyye. 42a/21.

Ṭinnīs: Mısır'da bir göl. 12b/1, *T. Göli* 12b/3, *Buḥayre-i T.* 60a/15, 64b/1, *Dimyāt ve T. göllerine* 15a/16.

Ṭinnīs: Tinnis adasında bir şehir. 60a/13.

Ṭinnīs: Tinnis Gölü üzerinde bir ada. 12b/3.

Ṭīrā: Ahvaz'dan bir şehir. 142b/2.

Ṭirmid: Babü'l-Ebvab (Dağıstan'ın ikinci büyük şehri) yakınlarında bir şehir. 20b/4, 41a/7, 41a/9, 95a/2, *nevāḥī-i T.* 98a/12.

Ṭoḥārūstān: Horasan'ın dört vilayetinden biridir. Hindikuş Dağları ve Ceyhun Irmağı arasında yer alan merkezi bugünkü Belh şehri olan, Afkanistan sınırları içinde bulunan antik şehir. 5b/4, 33a/3, 45a/14, 73a/9, 90a/10, 102a/8, 102b/4, 144a/11, 147a/13, *bilād-ı T.* 146b/2.

Ṭökāt: Tokat. 60b/3.

Ṭorlu: Akça-Kirman'da bir ırmak. 37a/3, *Nehr-i T.* 37a/1.

Toskân Vilāyeti: Toskana. 10a/1, *bilād-ı T.* 59a/1.

Tūh: İran'dan bir şehir. 60b/17.

Ṭuleyṭile: Toledo şehiri. 79a/16, 103b/1, 110b/13, 115a/14, 144a/15, *memleket-i Ṭ.* 48b/18.

Ṭūlī: Grönland adası. 5a/7.

Ṭūliye: Ahir-i İmaret'te göl kenarında bir şehir. 14b/9, 60b/8, 60b/11.

Ṭūn: Kuhistan'dan bir şehir. 60b/12.

Ṭūnca: Edirne'de bir nehir. 28a/4.

Ṭunā: Sakçı şehrinin kuzeyinden Karadeniz'e dökülen bir nehir. bkz. Nehr-i Ṭunā, Ṭunā suyu, Ṭūne. 21a/14.

Ṭunā Şuyı: Sakçı şehrinin kuzeyinden Karadeniz'e dökülen bir nehir. bkz. Nehr-i Ṭunā, Ṭunā, Ṭūne. 11a/3.

Ṭūne: Tuna Nehri. bkz. Nehr-i Ṭunā, Ṭunā, Ṭunā Şuyı. 21a/3, 21a/8.

Ṭūnus: Tunus. 9a/17, 9a/18, 12a/6, 12a/9, 48a/6, 60b/13, 69a/16, 85b/17, 91b/4, 108b/20, 108b/21, 140a/21, *T.-ı Afrikiyye* 108b/20, *T.-ü'l 'azbete ve'l-ğayrū'l- 'Azbete* 12a/6.

Ṭūr: Kızıldeniz ile Eyle arasında bir dağ. 8a/3, 24a/2, 103b/16, 103b/20, 103b/20, 103b/21, *Cebel-i Ṭ.* 103b/21, *Cebelü't-Ṭ.* 24a/2, *Ṭ. Ṭağı* 8a/17.

Ṭūrān: Maverāü'n-Nehir. bkz. Māverāü'n-nehr. 60a/17, *T. vilāyeti* 130a/8.

Ṭūr-ı Hārūn: Kudüs'te yüksek bir dağ. 24a/9.

Ṭūr-ı Sinā: Mısır'da Sina Yarımadası'ndaki dağ. 30a/17, 24a/6.

Ṭūr-ı Ṭaberiyye: Taberiye şehrinde bir dağ. 24a/6.

Ṭūr-ı Zeytā: Re's-i Ayn (Ceylanpınar) yakınlarında bir dağ. 24a/3, 24a/4, 24a/5.

Ṭurrā: Afrikiyye (Libya, Tunus)'de bir şehir. 102b/7.

Ṭurtūşa: Endülüs'te bir şehir. 10a/8, 43b/8, 43b/8, 45b/5, 52a/4, 103a/3.

Tuṭile: Endelüs'ün doğusundaki Şare Dağı'nın güneyinde bir şehir. 59a/2.

Ṭūs: Horasan'da bir nahiyeye. 80b/15, 104a/1, 104a/3, 104a/5, 142a/11, *nāhiye-i Ṭ.* 101b/7, *nevāhi-i Ṭ.* 78b/9.

Tuvām: Umman yakınlarında bir şehir. 57b/11.

Tūzer: Tunus'ta bir şehir. 60a/20.

Tübbet Tağı: Tibet Dağı. 57b/12, 57b/18.

Tünket: İlak'ın kasabasıdır. 60a/10.

Türk Vilâyeti: Türkistan. bkz. bilâd-ı Türk, Türkistân. 11a/19.

Tüster: Ahvaz'da bir şehir. 58b/16, 65a/16, 106a/5.

U

Ubeda: Endülüs'te bir şehir. 26a/19, 26a/20.

Uhud: Uhut. 138b/16.

‘**Ukberâ:** Bağdat yakınlarında küçük bir şehir. 18a/3, 106a/20, 119a/1, 119a/15.

‘**Ummân:** Bahreyn'de deniz kenarında bir şehir. 7a/11, 7a/13, 28b/1, 43b/11, 57b/10, 63b/20, 64a/6, 64a/13, 97b/11, 106b/17, 119a/10, 125b/10, 146a/1, *sâhil-i Baḥr-i* ‘U. 120a/7, *kaşaba-i* ‘U. 57b/12, *sâhil-i* ‘U. 7a/13.

‘**Urana:** Arafat yakınlarında bir vadi. 105a/19, 105a/19.

Urmiye: Azerbaycan'da Tela Gölü yakınlarında bir şehirdir. 30b/8, 30b/11.

Urnuḫ Irmağı: Humus'ta bir ırmak. bkz. Maḳlûb, Nehr-i ‘Āṣî, Nehr-i Ḥamâ, Nehr-i Ḥamâh, Nehr-i Maḳlûb, Nehr-i Urnuḫ. 13b/14, *Nehr-i U.* 13a/5, 13a/15, 16a/3, 69b/6.

‘**Uveyr:** Basra Körfezi tarafında bir dağ. 7a/20.

‘**Uyün-ı Ceyḥân:** Maraş yakınlarından çıkar ve Akdeniz'e dökülür. bkz. Ceyḥân, Nehr-i Ceyḥân. 16b/4.

‘**Uzayb:** Mekke yakınlarındaki pek çok suyun adı. 105a/4.

‘**Uzeyb:** Kadisiyye yakınlarında bir yer. 113a/5.

Uzû: Tuna'nın doğusunda Karadeniz'e dökülen bir ırmak. bkz. Uzû. 21a/14.

Uzû: Tuna Nehri'nin doğusunda bir ırmak. bkz. Uzû. 21a/18, *Nehr-i U.* 21a/13.

Ü

Übbede: Endülüs'te, Beyase şehri yakınlarında bir şehir. 54a/12.

Übülle: Irak'ta Basra'nın doğusunda, Übülle nehri ağzında küçük bir şehir. 18a/9, 19a/12, 19a/18, 26b/8, 48a/13, 68b/4, 68b/4.

Ükek: İtil Nehri'nin batısında bir şehir. 21b/3, 34b/6, 37a/18.

Üngürüs: Macaristan. 116b/18.

Ürbüne: Endülüs'ün doğusunda bir şehir. 28b/20.

Ürdünn: Şam'da bir şehir. 29b/4, 56a/20, 98b/10, 99a/16, 102a/21, 104b/10, 139b/11, *beriyye-i Ü.* 94b/15.

Ürdünn Irmağı: Lut Gölü'ne akan bir ırmak. bkz. Nehr-i Şerî' a, Nehrü'l- Ürdünn. 12b/9.

Ürküş: İşbilye Nehri'nin güneyinde bir nahiye. 30a/18.

Ürmiyye Gölü: Meraga ve Selamas arasında bir göl. bkz. buhayret-i Telâ. 14a/1.

Ürsüf: Akdeniz sahilinden bir şehir. 30a/6, *Ü. mişeligi* 15b/15.

Üsbânikeş: İsbicap'ta bir şehir. 31b/1.

Üsfân: Mekke ve Medine arasında bir yer. 105b/13.

Üsküdâr: Üsküdar. 11a/8, 117b/16.

Üsrüşene: Şemerkant'ta bir yer. 25b/13, 31b/4, 32a/9, 32a/13, 32a/14, 84b/12, 140b/3, *a' māl-i Ü.* 71b/5, 83a/15, *bilād-ı Ü.* 94b/4.

Üstevâ: Nişabur'da bir nahiye. 32a/1.

Üsvân: Kus vilayetinden bir şehir. 15a/10, 34b/8, 34b/11, 98a/19.

Üsyüt: Said-i Ala (Yukarı Mısır)'dan bir şehir. 27a/2, 27b/20, 34b/16, 34b/19, 72a/14, 102b/3, 137a/20.

Üşbüne: Endülüs'ten, Bace'nin batısında bir şehir. 34b/20, 35a/8, 41b/18.

Üşmüm: Mısır'da Nil'in doğusunda bir şehir. bkz. Üşmüm-ı Çiriş, Üşmümü'r-Rümmân, Üşmüm-ı Tanâh, Üşmüneyn. 15a/15, 35b/2, 35b/6, 35b/10.

Üşmüm-ı Çiriş: Mısır'da Nil'in doğusunda bir şehir. bkz. Üşmüm, Üşmümü'r-Rümmân, Üşmüm-ı Tanâh, Üşmüneyn. 35b/9.

Üşmümü'r-Rümmân: Mısır'da Nil'in doğusunda bir şehir. bkz. Üşmüm, Üşmüm-ı çiriş, Üşmüm-ı Tanâh, Üşmüneyn. 35b/8.

Üşmüm-ı Tanâh: Mısır'da Nil'in doğusunda bir şehir. bkz. Üşmüm, Üşmüm-ı Çiriş, Üşmümü'r-Rümmân, Üşmüneyn. 35b/8.

Üşmüneyn: Mısır'da Nil'in doğusunda bir şehir. bkz. Üşmüm, Üşmüm-ı Çiriş, Üşmümü'r-Rümmān, Üşmüm-ı Tanāḥ 35b/9, 38b/2, 137b/13.

Üşmün-ı Tanāc: Dimyat yakınlarında bir şehir. bkz. Üşmün, Üşmün-ı Çiriş, Üşmünü'r-Rümmān, Üşmün-ı Tanāḥ. Mısır'da 15a/15, 35b/8.

V

Vādī'l-‘Asl: Endülü's'te Cebelitarık önündeki bir beldedeki mesire yeri. 63b/3.

Vādī'l-Ḥicār: Ferec şehrinin nehridir. 110b/14.

Vādī'l-Ḳurā: Belka ve Şam yakınlarında bir yer. 51b/16.

Vādī-i Merv: Horasan'da bir vadi. 116a/16.

Vādī-i Soğd: Soğd'da bir vadi. 89b/18.

Vādī'n-Nesā: Basra'da bir vadi. 48a/16.

Vaḥaḥ-ı Ḳuşvā: Said-i Mısır (Yukarı Mısır)'da bir küre. bkz. Vāḥ-ı Ūlā, Vaḥaḥ-ı Vüştā. 37b/7.

Vaḥaḥ-ı Vüştā: Said-i Mısır (Yukarı Mısır)'da bir küre. bkz. Vaḥaḥ-ı Ḳuşvā, Vāḥ-ı Ūlā. 37b/7.

Vāḥāt: Said-i Mısır (Yukarı Mısır)'ın batısındaki üç madenin adı. bkz. el-Vāḥāt.23b/11.

Vāḥ-ı Ūlā: Said-i Mısır (Yukarı Mısır)'da bir küre. bkz. Vaḥaḥ-ı Ḳuşvā, Vaḥaḥ-ı Vüştā. 37b/7.

Vahş: Belh'te bir belde. 143b/7.

Vān: Van. 18b/3, 144a/2, 144a/2, 143b/5.

Vāsıṭ: Irak'ta, Dicle nehrinin içinden geçtiği bir şehirdir 14a/9, 14a/10, 16b/19, 18a/7, 41b/21, 48b/11, 48b/11, 61b/9, 62b/12, 69a/10, 78b/5, 73b/8, 92a/17, 104a/6, 112a/5, 130a/20, 130b/16, 141a/20, 143a/18, 143a/21, *baṭāyih-i V.* 14a/9, 18a/8, *nevāḥi-i V.* 95b/15, 110a/21, 137a/7.

Vāşcird: Maverā-i nehir'den bir şehir. 143b/2.

Veddān: Gadamis'in doğusunda bir ada. 143b/9.

Vefāt: Habeşe'de Zeyla'nın batısında bir şehir. bkz. Cebere. 144a/4, 144b/14.

Vehrān: Berber biladında Tilimsan'ın batı ve kuzeyinde bir şehir. 144a/17.

Velīd: Endülüs'te Tuleytule (Toledo)'nin batısında bir şehir. 144a/13, 144a/13, 144a/14, 144a/14.

Velvālic: Toharistan'da Talekan yakınlarında bir şehir. 144a/10.

Verşān: Azerbaycan'da bir şehir. 20a/11, 45a/7, 56b/17, 143b/17.

Verrāde: Mısır ile Şam arasında, Cifar kumluğunun ortasında bir karye. 143b/13.

Vestān: Erciş Gölü kenarında bir yer. 143b/20.

Veyhind: Hint'te bir şehir. 121a/8.

Veżār: Maverāü'n-nehir'de Semerkant yakınlarında bir şehir. 143b/11.

Vīhend: Kandahar kasabasıdır. 144b/2.

Vilāyet-i Nevbe: Dünkule'dedir. 76b/19.

Vime: Denbavend'de Reyy ile Taberistan arasında bir şehir. 144a/20.

Y

Yābire: Endelüs'te Batalyevs yakınlarında bir şehir. 146b/12.

Yābise: Akdeniz'de Mayorka adası ve Mennorka'nın batısında bir ada. 146b/14.

Yabrīn: Yemame'nin doğusunda bir kumluk. 147a/1.

Yāfā: Filistin'de Şam sahilinden Remle'nin batısında bir şehir. 30a/8, 111b/16, 146b/19.

Yangı Kend: Türkistan'dan bir şehir. bkz. el-Ḳaryetü'l-Cedīde, Yangı Kent, Yeni Köy. 116a/11.

Yangı Kent: Türkistan'dan bir şehir. bkz. el-Ḳaryetü'l-Cedīde, Yangı Kend, Yeni Köy. 20b/10, 148a/2.

Yebrīn: Ariz Dağı'nın arkasında bir şehir. 24a/1.

Yeftel: Toharistan'da bir şehir. 147a/12.

Yelemlem: Yemen'de bir köy. 88a/19.

Yemāme: Hicaz'da Mekke'nin doğusunda bir şehir. 24a/1, 27b/4, 27b/5, 64a/13, 67a/1, 104b/9, 71b/14, 106a/15, 147a/2, 147a/14, 147a/17, 147a/18, *ḥacr-ı Y.* 147a/2, *vādī-i Y.* 119a/11.

Yemen: Arap Yarımadası'nın güneyindeki bölge. bkz. Yemānī, Yemenī 59a/7, 61b/10, 61b/12, 62b/16, 64a/3, 64a/5, 64a/12, 64a/14, 65a/7, 67a/4, 68a/1, 68a/2, 68b/10, 69a/14, 70a/10, 74a/2, 78a/21, 83b/17, 84b/5, 85a/20, 86b/5, 88a/18, 94b/17, 98a/14, 99b/8, 105a/1, 126a/4, 129a/7, 132a/2, 137a/11, 138b/2, 139a/3, 147b/1, 147b/7, 147b/8, 147b/10, *baħr-i Y.* 67a/21, 77a/21, 147b/4, *bilād-ı Y.* 23b/21, 66b/10, 94b/8, *cānib-i Y.* 147b/6, *ehl-i Y.* 88a/19, *eṭrāf-ı Y.* 63b/15, *ḥāric-i Y.* 94a/16, *mülük-i Y.* 70a/9, 129a/9, 140b/7, 147a/19, *şāhibü'l-Y.* 59a/9, *Şan'ā-yı Y.* 109a/19, 126b/21, *sevāḥil-i Y.* 8a/1, 63b/21, *Tehāyim-i Y.* 83b/1, 104a/9, 104b/17, *tüccār-ı Y.* 107a/18.

Yemānī: Yemen. bkz. Yemen, Yemenī. 147b/10.

Yemenī: Yemen. bkz. Yemen, Yemānī. 147b/10.

Yenbu': Hicaz'da Medine yakınlarında bir şehir. 8a/2, 64a/3, 80a/6, 147b/10.

Yenbülüne: Endülüs'ün batısında Şare Dağı ardında bir şehir. 147b/16.

Yencü: Çin'de Hansa yakınlarında bir şehir. 147b/19.

Yeni Köy: Türkistan'dan bir şehir. bkz. el-Ḳaryetü'l-Cedīde, Yangı Kend, Yangı Kent. 116a/11.

Yermük: Şam'da, Gavr tarafında bir vadidir. 15b/20, 147a/6.

Yerüşelem: Kudüs. bkz. Eyleyā, Beytü'l-Maḳdis, Ḳuds. 54b/9.

Yeşrib: Medine. bkz. Medīne. 131a/6, 147a/5.

Yeşil Deniz: Hint Denizi. bkz. Baħr-i Aḥḍar, Baħr-i Cenūbī. 7a/7.

Yezd: İsfahan ile Kirman arasında bir şehir. bkz. Yezdeḥavr. 26b/1, 121b/20, 139a/18, 147a/8.

Yezdeḥavr: İsfahan ile Kirman arasında bir şehir. bkz. Yezd. 147a/9.

Yūsuf Ḳuyusu: Keferla yakınlarındadır. 43a/16.

Z

Zāb: Zap suyu. 75a/9, 124b/20.

Zāb-ı Ā'lā: Ermenistan dağlarından doğan iki nehirden büyük olanı. Büyük Zap Irmağı. 18a/16, 67a/13.

Zāb-ı Aşğar: Ermenistan dağlarından doğan iki nehirden küçük olanı. Küçük Zap Irmağı. 18a/19, 138a/7.

Zābül: Kabil ve Gazne kasabalarına sahip bir memleket. bkz. Zābülisṭān. 83a/11.

Zābülisṭān: Kabil ve Gazne kasabalarına sahip bir memleket. bkz. Zābul 5b/3, 43a/3, 52b/1, 83a/11, 109a/10, 122b/6.

Zā‘de: Yemen yakınlarındadır. 23b/21.

Zafār: Tehayim-i Yemen’de bir şehir. 64a/4, 78b/1, 94b/8, 104a/9, 132a/2.

Zahrü’l-Vahāt: Magrip (Cezayir, Fas, Tunus) yakınlarında dağlık bir bölge. 108b/8, 108b/11.

Zām: Nişabur’da bir kasaba. bkz. Cām. 61b/2.

Zāmīn: Semerkant yakınlarında bir şehir. 83a/13.

Zāt-ı ‘Irq: Hicaz’da bir yer. 78a/16.

Zebaṭra: Malatya’nın güneyinde bir kale. 83a/18.

Zebīd: Yemen’de bir şehir. 65a/8, 64a/3, 83a/21, 83b/4, 83b/5, 138b/2, *arāzi-i Z.* 59a/7.

Zeğāve: Doğu Afrika (Somali ve Zengibar)’da bir şehir. 15a/7, 83b/18.

Zelle: Sudan’ın girişindeki şehir. 84a/2.

Zemaḥşer: Harezm’de bir köy. 84a/8.

Zemār: Yemen’de bir beldedir. 65a/8, 78a/20, 78b/1.

Zenb-i Timsāh: Ferema yakınlarında bir yer. 111a/11.

Zemm: Horasan’da Ceyhun tarafında bir şehir. 20b/4, 84a/5.

Zenc: Doğu Afrika (Somali ve Zengibar). bkz. bilād-ı Zenc, Süfāle, Süfāle-i Zenc, Süfāletü’z- Zenc. 12a/1, 106b/20, 136a/14, *ḥāric-i z.* 135a/15, *maḳarr-ı mülūk-i z. idi* 120b/21, 88b/21, 89a/6.

Zencān: Cebel biladı (Horasan’ın dağlık bölgesi)’ndan bir şehir. 24b/16, 27a/14, 27a/15, 84a/11, 92a/7.

Zengiler Vilāyeti: Halep, Humus, Şam, Kudüs ve Musul’u içine alan bölge. 6a/18.

Zerenc: Sicistan’ın kasabasıdır. 83b/6, 85b/21.

Zerend: Kirman'da bir şehir. 83b/11, 83b/14.

Zerūn: Hint Denizi'nde Umman'ın karşısında, Yemen yakınlarında bir ada. 83b/15, 146a/1.

Zevīle: Fezza Biladi'nin başkentidir. 84a/3, 84a/19, 84a/21.

Zevvrā: Irak'ta, Dicle Nehri'nin iki yakasında bir şehir. bkz. Bağdād, Bağdān, Bağdāz, Medīnetü's-Selām. 49b/16.

Zevzen: Kuhistan'da Herat ile Nişabur arasında bir şehir. 84a/14.

Zeyla': Habeş'in Yemen tarafındaki iskelesidir. 84b/2, 144a/6.

Zeytūn: Şam'da bir köy. 84b/1.

Zeytūn Deresi: Bire kalesindeki dere. 56a/10.

Zīf: Füstāt'ın aşağısı, Nil Nehri'nin güneyi. bkz. Rīf. 83a/6.

Zināte: Berber kabilelerinden biridir. 44b/3.

Ziyād-ı Huvārīn: Bahreyn'de bir şehir. bkz. Huvārīn. 69b/21.

Zūgar: Şam'da bir köyün adı. 12b/7, 84a/1, 109b/3, 111b/17.

Zūkāf: Küfe ile Vasıt arasında bir yer. 78b/3.

Zū-Kar: Rey' de bir köy. 78b/7.

Zūş: Buhara köylerindedir. 84a/17.

Zūkāk: bkz. Cebelitarık Boğazı. Baħr-i Zūkāk, Baħrū'z-Zūkāk, Sebte Boğazı. 8b/21.

ÖZEL İSİMLER DİZİNİ

A

‘**Abbādeynü’l-Ḥaṣīn**: Bugünkü İran’ın Huzistan eyalatine bağlı Abbadan şehrine adını veren kişi. 104a/19.

‘**Abbāsiyye binti Aḥmed bin Ṭūlūn**: (835-884) Mısır valisi. bkz. Aḥmed bin Ṭīlūn. 111b/10. 104b/7.

‘**Āber**: Nuh’un torunu, İbranilerin atası. 41b/7, 41b/10.

‘**Abdullāh**: Sa’id bin Malik bin Amirü’ş-Şa’ri’nin oğlu. 120b/4.

‘**Abdullāh**: Hz. Muhammed’in babası. 26b/14.

‘**Abdullāh bin ‘Āmir ‘Āmmete Ḥorāsānī**: Hz. Osman devrinin Basra valisi. 51b/4, 142a/4.

‘**Abdullāh bin el-Zübeyr**: Sahabelerden Zübeyr bin Avvam ile ilk halife Ebu Bekir’in kızı Esmā bint Ebu Bekir’in oğlu ve Hz. Muhammed’in eşlerinden Hz. Ayşe bint Ebu Bekir’in yeğenidir. 135b/17.

‘**Abdullāh bin Şāliḥ bin ‘Abdullāh bin ‘Abbās bin ‘Abdü’l-Muṭṭalib**: Abbasi halifelerinin ilkidir. 89b/14.

‘**Abdullāh bin Ṭāhir**: Abbasi halifesi Memun devrinin Horasan valisi. 77a/18, 97a/3, 110b/6, 126a/21.

‘**Abdu’l-Muṭṭalib**: Hz. Muhammed’in dedesi. 26b/20.

‘**Abdu’r-Raḥman**: Hz. Ebu Bekir’in oğlu. 18b/14, 120b/3.

‘**Abdu’r-Raḥman bin Muḥammed bin Eş-şa‘ş Ḥüccāc bin Yūsuf Şakāfi**: Sahabelerden bir kişi. 120b/2.

‘**Abdü’l-Mü’min**: Bugünkü Kuzey Afrika, İspanya ve Batı Sahra topraklarında hüküm süren Muvahhidler’in ikinci lideridir. 79a/18, 89a/20,

Âdem: İslamiyet'e göre ilk peygamber. *Â. peygâmbet* 25b/16, 55b/9, 87b/14, *hübüt-ı* 'Â. "Adem peygamberin cennetten yeryüzüne inmesi" 116b/14, 116b/20, 117a/8, *şeriat-ı â.* 134a/12.

Ağuşus: Roma imparatoru. 81b/6, 81b/8, 81b/9, 81b/9, 81b/10, 81b/12.

Ahmed bin 'Abdullâh el-Ĥucustânî: İran'ın Sistan bölgesinde hüküm sürmüş Saffari emiridir. 71a/20.

Ahmed bin Tîlûn: (835-884) Mısır valisi. bkz. 'Abbâsiyye binti Ahmed bin Tîlûn. 111b/10.

Ahmedü'n-Nesâyî: Hadis alimidir. Kütüb-i sitte adı verilen altı hadis kitabının beşincisi olan Sünen-i Nesai'nin yazarıdır. Asıl adı Ahmed ibnu Şuayb, lakabı ise Ebu Abdurrahman'dır. 141a/7, 141a/7.

Ahnef: Asıl adı Ebu Bahr Sahr b. Kays b. Muaviye el-Ahnef es-Sadi et-Temimidir. Herat, Merv, Merverruz, Belh ve bu bölgedeki şehirleri feth etti, Toharistan'a kadar ilerledi. Horasan'da da bir süre valilik yaptı. 19a/5.

Ahvaş: Sa'id bin Malik bin Amirü'ş-Şa'ri'nin oğullarından biri. 120b/5.

'Alâe'd-dîn: (1190-1237) Selçuklu sultanı I. Alaeddin Keykubad *Sultân* 'A. 106b/12.

'Alî: Ebu Talib'in oğlu, İslam Devleti'nin 656-661 yılları arasındaki dördüncü halifesi. bkz. İmâm 'Alî. *hâzret-i* 'A. 138b/16, 147b/13.

'Ali bin Ebî Bekr Herevî: Tam adı Ebu'l Hasen Takıyyüddin Ali bin Ebi Bin Ali el-Herevi el-Mevsılı (ö. 1215), Kitabü'l-İşarat ila Marifetü'z-Ziyarat adlı eseriyle tanınan seyyah, Şafi alimi. 145a/16.

'Alî bin Mūsâ bin Ca'fer: (765-818) Caferilik ve Alevilik'te Sekizinci imam olarak kabul edilir. 142a/11.

'Alî bin Üsâme: Selahattin Eyyubi'nin emirlerindedir. 104b/11.

'Alî Pâşâ ibni Ĥayreddîn Pâşâ: I. Murad'ın veziri Çandarlı Ali Paşa. 103a/12.

'Amâde'd-dîn Zengi: (1085-1146) Büyük Selçuklu Devleti'nin Musul ve Halep Atabeyi. Zengi hanedanının kurucusu. 106b/17.

‘**Amru bin ‘Āş:** (583-664) Mısır’ın Müslümanlar tarafından feth edilmesinde büyük yararlılıklar gösteren Arap komutan. bkz. ‘Amru bin el-‘Āş, ‘Amrū bin ‘Āş Mıṣrī. 111a/17.

‘**Amrū bin ‘Āş Mıṣrī:** (583-664) Mısır’ın Müslümanlar tarafından feth edilmesinde büyük yararlılıklar gösteren Arap komutan. bkz. ‘Amru bin ‘Āş, ‘Amru bin el-‘Āş 111a/18, 137a/14.

‘**Amru bin el-‘Āş:** Mısır’ın Müslümanlar tarafından feth edilmesinde büyük yararlılıklar gösteren Arap komutan. bkz. ‘Amru bin ‘Āş, ‘Amrū bin ‘Āş Mıṣrī. 111b/1, 111b/7, 111a/11.

‘**Āmūr:** Hz. Nuh’un oğlu Yafes’in soyundan. bkz. ‘Āmūr bin Yāfeş 100b/11.

‘**Āmūr bin Yāfeş:** Hz. Nuh’un oğlu Yafes’in soyundan. bkz. ‘Āmūr 100b/7.

Anū: Anūşervān sözcüğünün kısaltılmış biçimi. bkz. Anūşervān, Nūşirevān. 95a/7.

Anūşervān: İran’da 531’den 579 yılına kadar hükümdarlık yapmış, doğruluğuyla ün kazanmış Sasani şahı. bkz. Anū, Nūşirevān. 95a/7.

‘**Arcī:** Bir şair. 105a/17.

Aristālis: Aristo. bkz. Aristātālīs, Aristātālīs. 6a/9.

Aristātālīs: Aristo. bkz. Aristālīs, Aristātālīs. 51b/14.

Aristātālīs: Aristo. bkz. Aristālīs, Aristātālīs. 33b/18.

‘**Āşım Billah:** Fatımi halifelerinden. 133b/15.

B

Bağ: Doğuda tapınılan bir put. 49b/2, 49b/3.

Balinyās: Aristo’nun öğrencisi. 33b/19.

Batlamyūs: Klaudos Batlamyus, İskenderiyeli Yunanlı gökbilimci, matematikçi, coğrafyacı ve astronom. 120a/4.

Batris: Havarilerden biri. 82a/19.

Behmen: Fars hükümdarı. 35b/19, 35b/19.

Bekr bin Vā’il: Hz. İbrahim soyundan gelen ve Diyarbakır’a ismini veren kişidir 59b/5.

Bekr bin Vā'ıl bin Qāsta: Adnan kabilesinin önemli kollarından biridir. 77b/5.

Belās: Fars hükümdarlarından Firuz'un oğludur. 84b/9.

Belencer bin Yāfeş: Hz. Nuh'un oğlu Yafes'in soyundan. 51b/20.

Belkīs: İliyaşrah'ın kızı ve Yemen hükümdarıdır. 85a/21, 107a/10.

Benādika: bkz. Benadika bin Maṭa. 52b/15.

Benadika bin Maṭa: bkz. Benādika. 52b/14.

Berā' bin Mālik: Cesaretiyle ünlü bir sahabe. 58b/18.

Berde' a bin Errān bin Yāfiş bin Nūh: Hz. Nuh'un oğlu Yafes'in soyundan. 44b/20.

Bermek Ebi Hālid: Abbasi devletinin ünlü vezirlerini yetiştiren bir aileden gelir. Emeviler zamanında Müslüman oldu. Abbasilerin vezirlerinden biri. 142a/2.

Bermek Ebū Hālid: (ö. 805) Ebu Ali Yahya bin Halid el-Bermeki. Abbasi Devleti'nin ilk halifesi. 142a/2.

Beylākān bin Ermini bin Lafzi bin Yūnān: 56b/16.

Bilālū'l-Ḥabeşī: (d. 581, ö. 641) Bila bin Rebah, İslamiyet'i ilk kabul edenlerden ve bunu açıktan ilan eden ilk yedi kişiden biridir. 141b/8, 141b/8.

Buht-ı Naşr: Kudüs'ü harabeden ve yetmiş bin Yahudiyi öldürdüğü söylenen Babil kralı Nebukadnezar. 54b/13, 66a/2, 66a/2.

Būlis: Calinus'un kızkardeşinin oğlu. 46a/3, 46a/5, 46a/6, 46a/7.

Burāna: Halife Memun'un veziri Ḥasan bin Sehl'in kızı. 112a/6.

Büzāntin: İzmit Körfezi'nde kurulmuş Bitanya'nın kralı Nikumazya'nın (Nikomedia) oğlu. 116b/18.

Bünyāmīn: Hz. Yakub'un oğullarındandır. *sıbt-ı B.* "Bünyamin'in torunu." 139b/15.

C

Ca' fer bin Manşūr: bkz. Ca' fer-i Manşūr İkinci Abbasi halifesi. 44a/15.

Ca' fer-i Manşūr: bkz. Ca' fer bin Manşūr İkinci Abbasi halifesi. 137a/3.

Cālīnūs: Bergamalı Galen (Claude Galen, Yunanca Galenos, Latince Galenus, İslam dünyasındaki adıyla Calinus), tıp doktor, bilim adamı, filozof. Antik Roma'nın en önemli

hekimlerindendir. 46a/2, 46a/8, 46a/10, 46a/11, 46a/12, 46a/14, 46a/15, 111a/13, *aşhâb-ı tevârih-i C.* 45b/21.

Cengiz Hân: (d. 1167-ö. 1227) Moğol kabilelerini buyruğu altında birleştiren Moğol imparatoru. 97b/16.

Cevher: Fatımi halifesi Mu'izz bin Mu'add bin el-Mansur'un adamlarından biri. 113b/17.

Cilân bin Yafes bin Nüh: Hz. Nuh'un oğlu Yafes'in soyundan. 66a/17.

Cülendî: Tam adı Cülende bin Mesud olan Umman meliki. 67b/15.

Cürcân bin Amîm bin Levzân bin Sâam ibni Nüh: Hz. Nuh'un oğlu Sam'ın soyundan. 62b/1.

Cüzimetü'l-Ebreş: İslam öncesi Arap tarihin önemli kişilerinden biri. Tedmür (Palmyra) Krallığı'na saldırarak melikini öldürdü ve kızı Zebba ile evlendi. 115b/12.

D

Dahhâk: İran mitolojisindeki şeytani bir figür. 41a/19.

Dâmaşkıyûş: Şam'da Yahya peygamber ve Hz. Hüseyin'in başlarının asıldığı cami kapısını yaptıran kişi. 76a/8.

Dâniyâl Peygâamber: Kur'an-ı Kerim'de adı geçmez ancak İslami kaynaklarda söz edilir. *D. peygâamber* 91a/20.

Dâz: Bir kişinin adı 49a/20, *büstân-ı D.* 49a/21.

Devser: Numan bin Münzer'in kölesi. 119b/18.

Dimaşk bin Ken'ân: Şam'ın kurucusu. 75b/1.

Dūmete bin Şiş bin Ādem: Adem'den sonraki ikinci peygamber Şit'in oğlu. 77a/10.

E

Ebî Bekr: İslam'ın ilk halifesi Hz. Ebu Bekir. bkz. Ebū Bekr, Ebū Bekr Şiddîk. *hâzret-i E.* 67a/2.

Ebî Eyyüb el-Enşārî Şāhib-i Resūlü'l-Bārî: Asıl adı Halid bin Zeyd bin Kuleyb'dir. Eyüp Sultan olarak anılan sahabelerden biridir. *hâzret-i E.* 117a/15.

Ebū ‘Alī bin Sinā: (980-1037) Tam adı Ebu Ali el-Hüseyn ibn Abdullah ibn el-Hasan ibn Ali ibn Sina’dır. Ünlü tıp, felsefe ve matematik alimi. bkz. İbni Sinā 14b/12.

Ebū ‘Aliyyü’l-Cübba’iyyü’l-Mu‘tezilī: (ö.916) Mutezile’nin lideri. 61b/19.

Ebū Bekr: İslam dininin ilk halifesi. bkz. Ebī Bekr, Ebū Bekr Şıddık, 108a/7, 131a/16, *hazret-i E.* 147a/7.

Ebū Bekr Şıddık: Müslümanların ilk halifesidir. bkz. Ebī Bekr, Ebū Bekr. 18b/13.

Ebū Bekr Şulī: Bağdatlı edip ve alimdir. (ö. 947) 23b/7.

Ebū Ca‘fer: (ö. 775) Abdullah bin Muhammed el-İmam, ikinci Abbasi halifesidir. bkz. Ebū Ca‘fer-i Manşūr. 49b/6, 49b/7.

Ebū Ca‘fer-i Manşūr: bkz. Ebū Ca‘fer 49b/6, 134b/18.

Ebū Dülefü’l-Kāsım bin ‘İsā el-‘İclī: (ö. 839) Dülefi hanedanlığının kurucusu, komutan, musikişinas, şair ve müellif. 123b/10.

Ebū el-‘Abbāsü’l-Kāyyim: İslami bilimlerin pek çoğunda eserleri olan bir alim. 123a/21.

Ebū el-Hāris Muhammed Hübüşānī: 71a/9.

Ebū el-Hasan ‘Alī bin Aḥmedü’l-Meymendī: Gazne hükümdarı Sultan Mahmut’un veziri. 139b/7.

Ebū el-Hasan ‘Aliyyü’l-Enbārī: 37b/19.

Ebū el-Hasan Bīmendī: Gazne Devleti’nin sultanı Sebül Tegin’in veziridir. 57a/3.

Ebū el-Havil: Heremen’da bulunan bir heykelin adı. 145b/12.

Ebū er-Reyhānū’l-Bīrūnī: (973-1048)Ebu Reyhan Muhammed bin Ahmed el-Biruni, gökbilim, matematik, doğa bilimleri, coğrafya ve tarih alanlarındaki çalışmaları ile tanınmıştır. 56a/6.

Ebū eş-Sinā ‘Amr bin Hübeyre: Emevilerin Irak emiri. 118a/20.

Ebū İshāk bin İbrāhīm bin Edhem: (714-779) Sahabelerden biri. 51b/5.

Ebū Naşr bin Ebū el-Feth el-Yeftelī: Horasan’ı feth eden Ahmed Şah Dürrani’nin oğlu. 147a/13.

Ebū eṭ-Ṭayyib Aḥmede'l-Mütebennī: (915-965) Ebu et-Tayyib Ahmed bin el-Hüseyn bin el-Hasan bin Ebu es-Samed el-Cufi el-Kindi el-Kufi, en önemli Arap şairlerinden biridir. 126b/17.

Eflātūn: (MÖ. 427-347) Platon Antik Yunan filozofudur. 121b/15.

Ehvāz bin Sām bin Nūh: Hz. Nuh'un oğlu Sam'ın soyundan. 40a/6.

Endelūs bin Yūnān bin Yāfeş bin Nūh: Hz. Nuh'un oğlu Yafes'in soyundan. 38a/8.

Engetār: İngiltere'deki Enders şehrinin sahibi. 39a/20.

Erdeşīr bīn Behmen: İran hükümdarı Efresyab'ın oğlu. 142b/4.

Erdübīl bin Erdemīnī bin Lafzī bin Yūnān bin 'Āmur bin Yāfiş bin Nūh: Hz. Nuh'un oğlu Yafes'in soyundan. 29a/15.

Errān bin Yāfeş bin Nūh: Hz. Nuh'un oğlu Yafes'in soyundan. 28b/10.

Ester: Bir adamın ismi. 31b/8.

Evzāḥū'l-Mesālik ilā Ma'rifetū'l-Büldān ve'l-Memālik: Sipahizade Muhammed bin Ali'nin coğrafya konusundaki kitabı. 2a/13.

F

Fārs bin Arem bin Sām bin Nūh: Hz. Nuh'un oğlu Sam'ın soyundan. 109b/13.

Ferīdūn: İran'ın ulusal destan kahramanı. 40a/18, 40a/19, 60a/19.

Filvibaṭra: (MÖ. 691-300) Antik Mısır'ın son Helenistik kraliçesi Kleopatra 33b/8.

Fīrūz: İran şahı Yezdecird'in oğlu. 84b/9.

G

Ġurundul: Hz. Musa dönemindeki Firavun'un boğulduğu yer olan Bikre-i Gurundul'da bulunan bir put. 8a/7.

H

Ḥabēşe bin Ḥām bin Nūh: Hz. Nuh'un oğlu Ham'ın soyundan. 66b/10.

Ḥabībū'n-Neccār: Antakya'da Hristiyanlığı ilk kabul eden kimse. 38b/10.

Ḥaccāc bin Yūsuf Hurdād bin Bāris: Emevilerin Irak valisi 106a/2.

Ḥāce Naşīr-ı Ṭūsī: Fizikçi, matematikçi ve astronomdur. bkz. Naşīr. 131b/11.

Hāfız Ebu Bekr Beyhākī: Tam adı Hafız Ebu Bekr Ahmed bin Hüseyin Beyhaki eş-Şafi'dir. Delailü'n-Nübüvve adlı bir eseri bulunmaktadır. 72a/6.

Hālid: (ö.782) Halid bin Bermek, Bermekilerin İslamı kabul eden komutanlarından. 51b/3.

Hām: Nuh peygamberin oğlu. *H. oğlanları* 41b/12.

Hāmān: Hz. Musa zamanındaki Mısır firavununun veziri 108a/1.

Ḥamānī: Fars hükümdarı Behmen'in kızkardeşidir. 35b/19.

Ḥamza: Hz. Muhammed'in en küçük amcası. *ḥazret-i H.* 138b/18.

Ḥarbend ibni Argūn: İlhanlı hükümdarı. 89b/6.

Ḥārezm bin Yāfeş bin Nūḥ: Hz. Nuh'un oğlu Yafes'in soyundan. 72b/13.

Ḥarīdetü'l-ʿAcāyib: Ömer bin Verdi'nin tam adı Haridetü'l-Acaib ve Ceridetü'l-Garaib (Acaipler İncisi ve Gariplikler Örneği) adlı kitabı. 8b/17.

Harūn: Yahudilikte ruhbanlığın kurucusu peygamber. *H. peygamber* 24a/10, 139b/17.

Hārūnū'r-Reşīd: (ö. 809) Ebu Cafer Harun er-Reşid bin Muhammed el-Mehdi-Billah bin Abdullah el-Mansur, Abbasi halifesi. bkz. Reşīd. 16b/14, 28b/4, 79b/5, 102b/20, 102b/21,131b/9, 132a/21, 132a/21, 142a/11, 144b/4, 145a/2.

Ḥasan bin Sehl: Emevi halifesi Memun'un veziri. 112a/6.

Hāşim bin ʿAbdi Menāf: Hz. Muhammedin büyük dedesi. 109a/15.

Hüseyin: İslam dininin dördüncü halifesi. *ḥazret-i H.* 75b/18, 143a/16.

Hezār-Merd Mühellebī: Abbasilerin önemli devlet adamlarından biridir. bkz. ʿÖmer bin Ḥafş. 137a/2.

Ḥıms bin Mükennef-i ʿAmalīkī: 69b/2.

Hilāne: Konstantin'in annesi 54b/16.

Hīt bin es-Süyendi: Irak'ın Hit şehrinin kurucusu. 146b/6.

Ḥizān bin Anūş bin Şiş bin Ādem: Hz. Adem'in oğlu Sis'in soyundan. 70a/19.

Ḥörāsān bin Yafes bin Nūḥ: Hz. Nuh'un oğlu Yafes'in soyundan. 71b/7.

Hüd: Kur'an'da adı geçen peygamberlerden biri. *H. peygâmbere* 27b/13.

Hülâgü: Hülâgü Han (d. 1217 - ö. 8 Şubat 1265), İlhanlılar'ın kurucusudur. Cengiz Han'ın torunu, ve diğer Cengizli Büyük Han'larından Mengü Han ve Kubilay Han'ın da kardeşidir. 14a/6, 131b/11.

Hüccâc bin Süleymân Kûmrî: Kumr şehriden bir muhaddis. 120a/18

Hümâm-ı Ekrem Ebü Hanîfe Nu'mân bin Şâbit: Hanefî mezhebinin kurucusu. 126b/16.

Hüseyn bin Mansûrû'l-Hallâc: (ö.922) Abbasi halifesi Muktedir Billah tarafından idam edilen sufi. 56b/8.

Hüseyn bin Muhammed el-Vârdârî: Sipahizade Muhammed bin Ali'nin Evzahü'l-Mesalik ila Marifeti'l-Büldan ve'l-Memalik adlı eserinin müstensihlerinden biridir. 148a/14.

Hüsrev: İlk olarak Nizami tarafından kaleme alınan Hüsrev ü Şirin adlı eserin erkek kahramanı. 25a/11, 118b/11.

I

İşfâhân bin Yâfeş bin Nüh: Hz. Nuh'un oğlu Yafes'in soyundan. 36a/3.

İ

İbn ez-Zübeyr: Hz. Ebu Bekir'in torunu. 135b/20.

İbni Duvâdü'l-Eyâdî: İskenderun'un kurucusu. 41a/14.

İbni Hanîfiyye: Tam adı Muhammed bin Hanefiyye'dir. Hz. Ali'nin oğlu. bkz. Muhammed bin 'Ali, Muhammed bin Hanefiyye. 80a/9.

İbni Sa'îd: (ö. 1286) Tam adı Ebu'l-Hasan Nureddin Ali bin Musa bin Muhammed bin Abdülmelik bin Said el-Magribi'dir. Edib, şair, tarihçi ve coğrafyacı. 57b/1.

İbni Sînâ: bkz. Ebü 'Alî bin Sînâ (980-1037) Ebu Ali el-Hüseyn ibn Abdullah ibn el-Hasan ibn Ali ibn Sina Tıp adamı, fizikçi, yazar ve filozof. 145a/15.

İbrâhîm: Kabe'yi yapan, Kur'an'da sıklıkla adı geçen peygamberdir. bkz. Medyen-i İbrahim. *İ. peygâmbere* 34b/4, 41a/18, 54a/21, 67a/18, 68b/15, 113a/1, 113a/2, 113a/2, 128a/8, 135b/10, 135b/16, 135b/19.

İbrāhīm bin Edhem: (718-782) Evliya. 61b/15.

İdrīs: Diğer adıyla I. Kenan. Kur'an'da adı geçmektedir. Şit'in torunudur. bkz. İdris peygamber. 134a/17, 134a/20, 145b/3, *İ. peygamber* 134a/11, 145b/2, *hazret-i İ.* 126b/18.

İmām ‘Alī: Ebu Talib'in oğlu, İslam Devleti'nin 656-661 yılları arasındaki dördüncü halifesi. bkz. ‘Alī. 142a/12.

İmām ‘Aşrī: 105b/1.

İmām el-Ḥaremeynü'l-Cüveynī: (ö. 1028) Şafi mezhebinin fıkıh ve hadis alimi. 31a/4.

İmām Ġazālī: (1058-1111) El Gazali ve İmam Gazali isimleriyle tanınan İranlı İslam alimi, filozofu, müderrisi ve mutavvıfıdır. Hücetü'l-İslam ve Zeynüddin lakabları ile de tanınır. 50a/18.

İmām Ḥarīrī: 134a/3.

İmām Ḳāzī Nāşire'd-dīn ‘Abdullāh: Asıl adı Nasıreddin Abdullah bin Ömer'dir. Envaru't-Tenzil ve Esraru't-Te'vil adlı tefsiri bulunmaktadır. 56b/8.

İmām Māzerī: (ö. 536) Sicilyalı muhaddis ve fakihtir. İkmālü'l-Mu'lim bi-Fevaidi Müslim adlı bir şerhi bulunmaktadır. 129b/6.

İmām Meydānī: Mecma'ü'l-Emsāl adlı "Arapça Atasözleri Sözlüğü" kitabının yazarı. 139b/1.

İmām Muḥammed: Asıl adı Muhammed bin Hasan eş-Şeybanidir. Hanefi mezhebinin ünlü bilginlerinden biri. 82b/15.

İmām Zahr: 105a/21.

İmām Zeyla': Osman bin Ali bin Muhammed el-Bari'i ez-Zeyla'i tam adıdır. Fıkıh alimidir. Muhammed Şeybani'nin Camiü'l-Kebir adlı eserini şerh etmiştir. Ayrıca Tebyinü'l-hakaik fi Şerhi Kenzi'd-dekaik kısaca Kenz diye anılan bir eseri daha bulunmaktadır. 84b/6.

İrec: Şehname'de geçen Feridun'un üç oğlundan biridir. bkz. İrec bin Efrīdūn 40a/18, 40a/21, 40b/1.

İrec bin Efrīdūn: bkz. İrec Şehname'de geçen Feridun'un üç oğlundan biridir. 40a/17.

İrmīniyye bin Yāfiş Nūḥ: Hz. Nuh'un oğlu Yafes'in soyundan. 30b/8.

‘**İsā**: Hıristiyanların peygamberi. *İ. peygāmbēr* 29b/6, 46a/1, 46a/2, 46a/6, 46a/7, 46a/8, 46a/10, 54b/4, 54b/16, 54b/18, 55b/10, 108a/1, 140a/8, *hāzret-i İ.* 120a/14.

‘**İsā bin ‘Alī bin ‘Abdullāh bin ‘Abbās**: İkinci Abbasi halifesi Ebu Cafer el-Mansur’un amcası. 17a/15.

İsfīnisiyūs: Makedonya kralı Büyük İskender. bkz. İskender, İskender-i Rūmī 33b/20.

İshāk: Hz. İbrahim’in oğlu. *İ. peygāmbēr* 54a/21.

İshāk: Sahabelerden Said bin Malik bin Amirü’ş-Şari’nin oğullarından biri. 120b/5.

İskender: Makedonya kralı Büyük İskender bkz. İsfīnisiyūs, İskender-i Rūmī 3b/20, 4a/9, 8b/19, 8b/20, 8b/20, 9a/2, 33a/7, 33a/11, 33a/13, 34a/15, 34a/19, 34b/2, 38b/7, 121a/7.

İskender: Kur’an’ın Kehf suresinde geçen bir kişidir. bkz. İskender-i Zü’l-Ḳarneyn 3b/20,

İskender-i Rūmī: Makedonya kralı Büyük İskender bkz. İsfīnisiyūs, İskender 129b/11, 135a/20.

İskender-i Zü’l-Ḳarneyn: Kur’an’ın Kehf suresinde geçen bir kişidir. bkz. İskender 3b/20.

İsmā‘īl: Kur’an’da adı geçen peygamberlerdendir. Hz. Muhammed’in dedelerinden. *İ. peygāmbēr* 135b/11.

K

Kābül bin Mihlā’īl bin Ḳaynān: 122b/7.

Ḳādis bin Herāt: 113a/4.

Ḳālī: Roma hükümdarlarından bir kadın. 113b/4.

Kāmil bin ‘Ādil: (1180-1238) Ebu el-Naali Nasıreddin el-Malik el-Kamil Muhammed bin Seyfeddin Ahmed. Eyyubilerin dördüncü Mısır ve Suriye sultanıdır. 137a/12.

Ḳānūn: İbni Sina’nın eseri. 14b/12.

Ḳaysūn bine’l-Mehīmī: 142a/4.

Kinde bin ‘Ufeyr bin el-Ḥāriş: 126a/4.

Kisā`yi: (ö.805) Asıl adı Ali bin Hamza bin Abdullah bin ^ sman bin Firuz'dur. Kıraat imamlarının yedincisidir. 82b/15.

Kisrā: Eski İnan hükümdarlarından Nuşirevan-ı Adil'in lakabı olup, kendisinden sonra gelenler de bu lakabla anılmışlardır. 49a/21, 49b/1.

Kitāb-ı Resm: 22a/20, 22a/21.

Kitābü'l-İşārāt fî Ma`rifeti'z-Ziyārāt: Suriye, Filistin, Irak, el-Cezire, Yemen, Mısır, Magrip, Habeşistan, Hindistan, Maveraünnehir, Horasan, İnan, Azerbaycan, Hicaz, Anadolu, Akdeniz adaları ve İstanbul gibi ziyaret ettiği şehir ve ülkelerin tarihi hakkında bilgi vermiş, buralarda gördüğü kabir, türbe ve tarihi eserleri tanıtmıştır. 145a/16.

Kitābü Resmî'l-Ma`mūr: 21b/16, 22a/3.

Koşantîn: Bizans imparatoru. bkz. Koşantînüs. 54b/16, 81b/15, 81b/16.

Koşantînüs: Bizans hükümdarı. bkz. Koşantîn. 117a/6, 116b/21, 143a/8, *Ḳ.-ı mezkūr* 117a/7.

Ḳubād: Nuşirvan'ın babası, Pers imparatoru. 32a/19.

Ḳümes bin Mihlā`il bin Ḳaynān: 121b/8.

Kūruş: Yunanlılar eski İnan hükümdarlarından Keyhüsrev'e bu adı verirlerdi. 54b/14.

Ḳuṭb-ı Fālî: 110a/17.

L

Lāvî: Ermen yani bugünkü İskenderun padişahı. 92b/19.

Legz: Lezgilerin yaşadığı Hazar denizinin batısındaki şehrin kurucusu. 128a/15.

Loḳmānū'l-Ḥekîm: Lokman Hekim. Kur'an'da Lokman suresinde adı geçen, ölümsüzlük iksirini bulup kaybeden efsanevi kişilik. 141b/8.

Lūṭ: Hz. İbrahim'in yeğeni olan peygamber. Bkz. Luṭ peygamber. *diyār-ı ḳavm-i L.-dur* 111b/17, *L. Ḳavmi* 77b/14, *L. peygāmbere* 12b/6, 107a/4.

M

Ma`arratü'n-Nu`mān: Sahabelerden Numan bin Beşir'e mensup bir kişi. 135a/4.

Maḥmūd: Gazne hükümdarı. bkz. Maḥmūd Sebük-Tigîn. *Sulṭān M.* 139b/6.

Maḥmūd Sebük-Tigīn: 977-997 yılları arasında hüküm süren Gazne Devleti sultanı. bkz. Maḥmūd. *Sulṭān M.* 99b/19, 139b/6.

Ma'kıl bin Yesār: Asıl adı Makıl bin Yesar bin Abdullah el-Müzeni'dir Sahabelerdendir. 19a/4, 19a/6.

Manşūr: Tam adı Ebu Cafer Mansur Abdullah bin Muhammed el-İmam'dır. İkinci Abbasi halifesi. 17a/15, 49b/12, 49b/14, 49b/15, 49b/17, 49b/18, 50a/1.

Manşūr bin Ca'venetü'l-Āmiri: İkinci Abbasi Halifesi'nin Komutanlarından biridir. 68b/1.

Manşüreyn Kāsımü'l-Fāṭimī: Tam adı Ebu el-Kasım el-Kaim Bi-Emrillah'tır. İlk Abbasi halifesinin oğlu. 137a/10.

Medyen-i İbrāhim: Hz. İbrahim'in oğlu. 131a/3.

Mehdī: 'Ubeydullah Tam adı Ebu Abdullah Muhammed bin Abdullah'dır. Üçüncü Abbasi halifesi. bkz. Mehdī 'Ubeydullah. 49b/18, 80a/12, 92b/14.

Mehdī 'Ubeydullah: Tam adı Ebu Abdullah Muhammed bin Abdullah'dır. Üçüncü Abbasi halifesi. bkz. Mehdī 138b/6.

Mehmed: Fatih Sultan Mehmed. *Sulṭān M.* 117b/8, *Sulṭān M. Hān* 47a/17.

Melegiz dağ: 55b/5, 55b/8.

Melik-i Antīyāhūs: Antakya'nın kurucusu Büyük İskender'in komutanlarından Seleucus Nicator'un babası 38b/8.

Me'mūn: Tam adı Ebu Abbas el-Memun Abdullah bin Harun Reşid'dir. 813-833 yılları arasında Abbasilerin halifesi olmuştur. 103a/1, 110b/5, 112a/5, 133a/15, *M.-ı halife* 97a/2, 145a/18.

Mere bin 'smān: Hz. Ebu Bekir'in oğlunun azatlı kölesi. 18b/14.

Mervān: Emevi halifesi. bkz. Mervān bin Muḥammed bin Mervānū'l-Ḥakem. 131b/8.

Mervān bin Muḥammed bin Mervānū'l-Ḥakem: Emevi halifesi. bkz. Mervān Emevi halifesi. 131b/5.

Mervān el-Ḥimār: Emevilerin sonuncu halifesi II. Mervan. 53b/4, 68b/2, 118a/18, 132b/1.

Meryem: Hz. İsa'nın annesi. *hazret-i M.* 54b/6.

Mesleme bin 'Abdü'l-Melik: (ö. 738-742) Emevi komutanı. 117a/18.

Mısr bin Beyşar bin Hâm bin Nüh: Hz. Nuh'un oğlu Ham'ın soyundan. 134b/2.

Micestî: Batlamyus'un geometri ile ilgili kitabı. *şâhibü'l-m.* 120a/4.

Minūcihr bin İrec bin Efridun: Beşinci Pers hükümdarı Feridun'un torunu. 51a/18.

Mu' allâ bin Tarife: İkinci Abbasi halifesi Mansur'un azatlı kölesi. 50a/2.

Mu' âviye: Muaviye bin Ebu Süffan, ilk Emevi halifesidir. 109a/16, 114b/4, 114b/9, *hazret-i M.* 80b/7, 114b/5, 117a/13, 122a/9.

Mu' âz bin Cebel: Hz. Muhammed'in vahiy katibi ve fıkıh bilgini. 65a/9, 78b/2.

Muhammed: İslam peygamberi. bkz. Muhammedü'l-Muşafa. *hazret-i M.* 117a/9.

Muhammed bin 'Ali: Tam adı Muhammed bin Hanefiyye'dir. Hz. Ali'nin oğlu. bkz. İbni Hanîfiyye, Muhammed bin Hanefiyye. 80a/8.

Muhammed bin 'Ali e's-Şehir Sipâhizâde: Evzahü'l-Mesalik ila Marifeti'l-Büldan ve'l-Memalik adlı coğrafya kitabının yazarı bir ^ smanlı kadısı ve müderrisi. 2a/12.

Muhammed bin el-Kasım ibni 'Akîl: Firdevsi'nin Şehnamesi'nde adı geçen Fars hükümdarı Tahmures'in amcasının oğlu. 97a/10.

Muhammed bin Hanefiyye: Muhammed bin 'Ali. Hz. Ali'nin oğlu. bkz. İbni Hanîfiyye. 18b/19, 18b/21.

Muhammed bin İsmâ'îl el-Buhârâ-yı 'Aliye Rahmetü'l-Bârâ: (ö. 810) Buharalı bir muhaddistir. 44a/2.

Muhammedü'l-Muşafa: İslam peygamberi. bkz. Hazret-i Muhammed. 2a/3.

Muhyi's-sünneti Ebū Muhammed bin Mes'ūd el-Garrā el-Begavî: Gazalinin çağdaşı ve hadis ve tefsir ilmi ile uğraşan bir alim. 50a/17.

Mu' izz: Mu' izz bin Mu' add bin el-Manşūr. Dördüncü Fatımi halifesi. bkz. Mu' izz bin el-Mehdiyyü'l-Fâtımî. 113b/19.

Mu' izz bin el-Mehdiyyü'l-Fâtımî: Dördüncü Fatımi halifesi. bkz. Mu' izz, Mu' izz bin Mu' add bin el-Manşūr. 86b/17.

Mu'izz bin Mu'add bin el-Manşūr: Dördüncü Fatımi halifesi. bkz. Mu'izz, Mu'izz bin el-Mehdiyyü'l-Fatımi. 113b/17.

Mūkân bin Yâfeş bin Nüh: Hz. Nuh'un oğlu Yafes'in soyundan. 138a/11.

Murâd bin Orhân: ^ smanlı Devleti'nin üçüncü padişahı. *Sultân Gâzi M.* 28a/6.

Mūsâ: İsrailoğulları'na gönderilen peygamberlerden biri. 131a/4, 139b/16, *M. peygâmbere* 30b/19.

Mūsâ: Sa'id bin Malik bin Amirü'sh-Şa'ri'nin torunu. 120b/9.

Mu'taşım: Tam adı Ebu İshak Mutasım Abbas bin Harun Reşid'dir. Sekizinci Abbasi halifesi. 85a/4, 107a/10.

Muvattâ-yı Mâlik: Muvatta adlı eserin yazarı İmam Malik. 129b/5.

Muzâr bin Nezâr bin Ma'azz bin 'Adnân: İlk kadın sufi Rabia'nın kardeşidir. 77b/6.

Mükrem bin Fazrî: 106a/2.

Müseylemetü'l-Kezzâb: Arabistan'da, Yemame bölgesinde kendisini peygamber ilan eden Halid bin Velid komutasındaki İslam ordusu ile savaşan kişi. bkz. müseylime-i kezzâb. 147a/21.

Müseylime-i Kezzâb: Arabistan'da, Yemame bölgesinde kendisini peygamber ilan eden Halid bin Velid komutasındaki İslam ordusu ile savaşan kişi. bkz. Müseyleme-i kezzâb. 67a/2.

N

Na'im: Sa'id bin Malik bin Amirü'sh-Şa'ri'nin oğlu. 120b/5.

Naşır: Fizikçi, matematikçi ve astronomdur. bkz. Naşır-ı Tûsi. 21b/19, 22a/4, 22a/20, 22b/1.

Naşır-ı Tûsi Tezkiresi: Fizikçi, matematikçi ve astronom Nasıruddin Tusi'nin astronomi ile ilgili Tezkire fi İlmi'l-Hey'e adlı tezkiredir. 21b/16.

Nemrüdü'l-La'in: Hz. İbrahim'i ateşe atan Keldani kavmi hükümdarı. 41a/18.

Nersâ bin Behrâm: Fars hükümdarlarından. (?) 141a/1.

Nevbahâr: Belh şehrinde bir tapınak. 51a/20.

Nev-baht: Abbasilerin ikinci halifesi Masur'un müneccimi. 49b/12.

Nīkūmāzyā Nicomedia: Bugünkü İzmit'in tarihi eski şehir merkezi. Bu şehri M.Ö. 262 yılında Büyük İskender'in Anadolu'yu feth etmele görevli kralı Nicomedes, M.Ö. 264'te Yunan kolonisi olarak kurduğu Nicomedia şehrine eşinin ismini verir. 116b/13, 116b/17.

Nūbe bin Ḥam bin Nūḥ: Hz. Nuh'un ođlu Ham'ın soyundan. 141b/7.

Nūḥ: İdris peygamberden sonra gönderilen tufan peygamberidir. 55b/3, 55b/6, evlād-ı N. 41b/2, 41b/13, tūfān-ı n.-dan 91a/18, 102a/2, 145b/6, *N. peygāmbēr* 24b/9, 55a/20, 55b/1, 61a/13, 100b/8, 142a/18.

Nu' mān bin Beşir: Sahabelerdendir. 135a/4.

Nu' mān bin el-Münzir: Ebu Kabus lakaplı Irak ve Arap yarımadasında hüküm sürmüş Lahmilerin kralıdır. 73a/14, 119b/18.

Nūşirevān: İran'da 531'den 579 yılına kadar hükümdarlık yapmış, doğruluğuyla ün kazanmış Sasani şahı. bkz. anūşervān. 25b/10, 25b/6, 111a/1.

O

^ rḥān: ^ smanlı Devleti'nin ikinci padişahı. *Sultān* ^ . 47a/15.

^ ^ smān: ^ smanlı padişahlarından I. ^ sman. *Sultān* ^ . 47a/17.

^ ^ smān: Müslümanların üçüncü halifesi. bkz. ^ ^ smān bin ^ Affān. *ḥ.-i* ^ ^ smān. 39a/5, 51b/3, 142a/2, 144b/17.

^ ^ smān bin ^ Affān: Müslümanların üçüncü halifesi. bkz. ^ ^ smān. 51b/1, 109a/19, *ḥazret-i* ^ ^ . 142a/1.

Ö

^ Ömer: Müslümanların ikinci halifesi. 131a/16, *ḥazret-i* ^ Ö. 19a/5, 19a/6, 54b/21, 54b/21, 55a/2, 75b/17, 109a/16, 111a/11, 111a/12, 111a/17, 111b/5, 111b/6, 113a/7, 114b/3, 114b/4, 114b/5, 126b/4, 130b/14, 137a/15, 142a/20.

^ Ömer bin ^ Abdü'l-^ Azīz: Emevi halifelerinden biridir. 72b/3, 76a/6.

^ Ömer bin Ḥafş: Abbasilerin önemli devlet adamlarından biridir. bkz. Hezār-merd Mühellebī. 137a/2.

R

Rabī' a: İlk kadın sufi. 77b/6.

Rābī' a el-Ḥulefāi'r-Rāşidīn Esedallāh el-Ġālib 'Alī bin Ebī Ṭālib: Hz Ali'nin kızı Rabia. 126b/13.

Rabī' ate bin Nezār bin Ma'azz bin 'Adnān: 77b/5.

Raḥbe bin Mālik bin Ṭavḳ: Harun Reşid'in çavuşu. 79b/5,

Raḥub'um: Süleyman peygamberin oğlu. 139b/13, 139b/14, 140a/2.

Reşid: Harunü'r-Reşid. bkz. Hārūnü'r-Reşid. 49b/19, 92b/19.

Reşidü'd-dīn Vaṭvāt: (ö. 1177) Tam adı Reşidüddin Muhammed bin Muhammed bin Abdilcelil el-Ömer el-Faruki olan Fars şairi. 51b/6.

Rūm bin 'İyş bin İşḥaḳ bin İbrāhīm: 81b/4.

Rūm bin Lanṭi bin Yūnān bin Yāfeş bin Nūḥ: Hz. Nuh'un oğlu Yafes'in soyundan. 81a/18.

Rūmānus: Bizans imparatorlarında VII. Kokostantin'den sonra gelen dörd imparatorun adı. kamus-ı alam. Ya da roman. Romanus ismiyle kostantiyye-i rum imparatorluklarından ber-vech zir dört kişi gelmiştir. Cilt 3 sayfa 2365 82a/7,

Rūmelus: Rum imparatorlarından. 82a/6.

Rüstem: Firdevsi'nin Şehname adlı eserinde yer alan kahramandır. Halk dilinde Zaloğlu Rüstem olarak anılır. 57b/4.

S

Sabā' bin Yeşcüb bin Ya'rub bin Ḳaḥṭān: Yemen ülkesinin kurucusu. 85a/20.

Sābıḳu'd-dīn Ca'berü'l-Ḳuşeyri: Caber Kalesini hicri 5. Yüzyılda zapt eden kişi. 119b/18.

Sābūr bin Erdeşir bin Bābek: Fars hükümdarlarından. bkz. Sābūrü'l-Melik. 59b/6.

Sābūrü'l-Melik: Fars hükümdarlarından. bkz. Sābūr bin Erdeşir bin Bābek. 143a/1.

Şāhibü'l-Keşşāf: Zemahşeri, İranlı bir islam alimi. 84a/10.

Sa'id bin Mālik bin 'Āmirü's-Şa'ri: Haccac bin Yusuf'un soyundandır. 120b/4.

Şaklâb bin Yâfeş bin Nüh: Nuh'un üçüncü oğlu Yafes'in sekiz oğlundan biri (Türk, Hazar, Saklap, İrs, Mink, Cin, Kimar ve Tarih). 98b/15.

Şalahe'd-Dîn: Selahaddin Yusuf bin Necmeddin Eyyub, Mısır ve Suriye sultanı, Eyyubi hanedanının kurucusu. 104b/11.

Şâlih: Semud kavmine gönderilen peygamberdir. Nuh'un oğullarından Sam'ın neslinden ve Hz. Adem'in 19. kuşaktan torunudur. *Ş. peygâmbere* 66b/19, 106a/18.

Sâm: Nuh peygamberin oğlu. bkz. Sâmbin Nüh. 55b/3, 55b/8, 94a/2, S. oğlanları 41b/11.

Sâmbin Nüh: Nuh peygamberin oğlu. bkz. Sâmb. 85a/8, 94a/1, evlâd-ı S. 131a/8.

Seffâh: Ebu'l-Abbas Seffah ilk Abbasi halifesidir. 144b/7.

Selem: İran'ın ulusal destan kahramanı Feridun'un oğullarından biri. 40a/18, 40a/20.

Selîm: Dokuzuncu ^ smanlı Padişahı. *Sultân S.* 114a/6.

Selmân-ı Fârsî: Tam adı Ebu Abdullah Selman el-Farsi'dir. İran asıllı ilk sahabelidir. 79a/2.

Sem'ül bin 'Âdyâ el-Yahûdiye: 61a/3.

Seyfü'd-Devlet-i Şadağa bin Dübeys bin 'Ali bin Mezîdü'l-Esedî: Hille şehrini mamur eden kimse. 69a/7.

Şîn bin Yâfeş bin Nuḥ: Hz. Nuh'un oğlu Yafes'in soyundan. 100b/6, 100b/12.

Sinân bin Müşelşel: 145b/7.

Sind bin Ḥâm bin Nüh: Hz. Nuh'un oğlu Ham'ın soyundan. 90b/13.

Sinimmâr: Numan ibni Münzir'in Havernak adıyla yaptırdığı köşkün mimarı 73a/15, 73a/18, 73a/19, 73b/1, 73b/2, *cezâ'-yı S.* 73b/3, 73b/4.

Süreyd bin Sehlük bin Şaryâk: 145b/7.

Sūs bin Sâmbin Nüh: Hz. Nuh'un oğlu Sam'ın soyundan. 91a/19.

Süleymân: ^ nuncu ^ smanlı padişahı Kanuni Sultan Süleyman. *ḥalef-i şıdk-ı S.-i rûzgâr* 2b/6, *ḥazret-i sultân-ı selâṭîn-i cihân ve ḥâkân-ı havâḳîn-i zamân bâsıtü'l-emn ve'l-amân nâşirü'l-âdl ve'l-iḥsân E's-Sultân Murâd Ḥân bine's-Sultân Selîm Ḥân bine's-Sultân S. Ḥân* 2b/8, *Sultân S. Ḥân* 50a/2, 80b/8.

Süleymān: İsrail Krallığı'nın dördüncü kralı ve İsrailoğulları'na gönderilen peygamberlerden biri. *S. peygāmbere* 54b/11, 58b/7, 68a/11,85a/21, 139b/12, 139b/13.

Süleymān bin 'Abdü'l-Melik: Emevi halifelerinden biridir. 62b/5, 76a/4, 117a/17, 117a/21.

Ş

Şeyh Ahmed MıŖri: Mısırlı Şafi mezhebi alemi. Tam ismi Ahmed Şihabüddin bin Ahmed bin Selame el-Mısrı el-Kalyubi'dir. 145b/8.

Şeyh Re's Ebü 'Alı bin Sınā: Tıp, fizik ve felsefe alanlarında alim. bkz. İbni Sina. 146a/14.

Şeyh Şiblī: (ö. 945) Cüneyd-i Bağdadi'nin öğrencisi. 94b/4,

Şeyhü'l-Hāt-ı Sıbeveyh: Nahiv ya'nî dilbilgisi âlimlerinden. İsmi Amr, lakabı Sibeveyh, meşhûr künyesi Ebu BiŖr ve bundan başka Ebu ^ sman, Ebü'l-Hüseyn veya Ebü'l-Hasan'dır. Daha çok Sibeveyh lakabıyla tanınır. Nesebi Ebu BiŖr Amr bin ^ sman el-Kanber'dir. İran'ın Şiraz yakınlarındaki Beyda'da ve bir rivayete göre de Ahvaz'da doğdu. Doğumuna 140, 150 (m. 767), vefatına da 180-188, 194 (m. 809) tarihleri rivayet edilir. Kabri Şiraz'dadır. 97a/13.

Şeyhü'l-İslām Ebü Zekerıyyā Yahyā bin Şeref İmām Nevāvī: Şafi imamlarındandır. 142a/15.

Şis: Adem peygamberin oğullarından biridir. Arapçada Şes, Süryanicede Şas İbranicede ise Şis biçimindedir. 134a/12, *Ş. peygāmbere* 135b/9.

Şifa: İbni Sina'nın kitabı, El-Kanun fi't-Tıb. 145a/15.

Şirāz bin Tahmüres: Pers hükümdarı. 97a/9.

Şirin: İlk olarak Nizami'nin Kaleme aldığı Hüsrev ü Şirin adlı eserdeki kadın kahraman. 25a/11, 118b/11.

Şir-Küh bin Muhammed bin Şir-Küh bin Şādī: Humus'un sahibi. 79b/6.

Şu' ayb: İsrailoğulları'na gönderilen peygamberlerden biri. 58a/17, *Ş. peygāmbere* 58a/16, 131a/3, 131a/4.

T

Taberiyūs: Yunan hükümdarı. 102a/20.

Ṭahāvī: (ö. 321/933) Asıl adı Ebu Cafer Ahmed bin Muhammed bin Selame el-Ezdi el-Hacri el-Mısri et-Tahavi'dir. *i. T.* 102b/4.

Ṭahmāsb: Safavilerin ikinci hükümdarı. *T.-ü'l-La'în* 50a/4.

Ṭahmüreş: Pers hükümdarlarından. 133a/7.

Tamgâc Hân: Karahanlı hükümdarlarından. 147b/21.

Ṭarsüsü'l-binü'r-Rûm bine'l-'Ayš bin Sām bin Nūḥ: Hz. Nuh'un oğlu Sam'ın soyundan. 102b/19.

Teflīs bin Hūzān bin Yāfeş bin Nūḥ: Hz. Nuh'un oğlu Yafes'in soyundan. 59a/16.

Ṭīrā: Behmen'in veziri. 142b/4.

Ṭīṭūş: Roma hükümdarlarından. 54b/15.

Tuğtegin bin Eyüb: (ö. 1180) Eyyubilerin Yemen ve Baalbek emiri. 137a/11.

Tūr: Feridun'un oğullarından biri. 40a/18, 40a/20, 60a/18, 60a/19.

U

'Uḳbete bin 'Āmmar: Keyrevan'ın kurucusu. 122a/10.

Ü

Ümmü Eymen: Hz. Muhammed'i annesi ölünce dedesine teslim eden kişi. 26b/18, 26b/20.

Ümeyye: Emevi Hanedanı'nın atası (VI. yüzyılın sonu), Hz. Muhammed'in büyük dedesi olan Haşin Ümeyye'nin amcası. *mülük-i beni ü.* 55a/1, 75b/19, 77b/3.

Ümmü Ḥarām binti Milḥān: Ümmü Haram bint Milhan bin Halid el-Ensariyye el-Hazreciyye (ö. 648) Türkler tarafından Hala Sultan olarak anılan sahabidir. Hz. Osman'ın halifeliği döneminde Kıbrıs seferine katıldı ve orada şehit oldu. 14b/10.

V

Vāil: Adnanilere mensup Arap kabilesinin reisi. bkz. Bekr bin Vāil 59b/5.

Vāşık-ı Billāh: Tam ismi Ebu Cafer el-Vasık Bi'llah Harun bin Muhammed el-Mutasım'dır. Dokuzuncu Abbasi halifesi. 41a/13.

Velid: Emevi halifesi. bkz. Veliddin ' Abdü'l-Melike. 34a/16, 55a/6, 76a/4.

Velî'd-dîn ' Abdü'l-Melike: Emevi halifesi. bkz. Velid. 34a/14, 55a/1, 75b/19.

Y

Ya'sübü'l-Muvahhidin: Muvahhilerin emiri, Kuzey Afrika ve Endülüs'te hüküm süren Berberi hanedanı. 126b/13.

Yâfes: Hz. Nuh'un oğlu. 41b/12.

Yahyâ: Zekeriyya'nın oğludur. Hristiyanlıkta vaftizci Yahya olarak bilinir. *Y. peygâmbere* 29b/6, 75b/15, 75b/18.

Ya'kûb: Hz. Yusuf'un babası. *Y. peygâmbere* 54a/21, 126a/8.

Yarub'um: Süleyman peygamberin kullarındandır. 139b/13, 139b/15, 140a/4.

Yeşrib bin Fâsa: Sam'ın soyundandır. 131a/8.

Yezd-cird: Sasanilerin 29. Ve son kralı. 133a/14.

Yezid: Emevi Devleti'nin kurucusu Muaviye'nin oğlu. 117a/13.

Yezid bin 'Amr bin Hübeyre: II. Mervan olarak da bilinen son Emevi halifesi zamanında Irak valisi idi. 118a/17.

Yezid bin el-Mühelleb: Emevi halifesi ikinci Yezid'e isyan eden vali ve kumandan. 62b/5.

Yûnus: Musevilik, Hristiyanlık ve İslamiyyet'de peygamber olarak kabul edilir. Ninova ahalisine gönderilmiştir. *Y. peygâmbere* 51b/9, 138a/8, 143a/14.

Yûsuf: İsrailoğulları'na gönderilen peygamberlerdendir. 126a/9, *Y. kıyusu:* 43a/16, *Y. peygâmbere* 112b/5, 128a/5, 137a/17, 145b/1.

Yuş'a: Kur'an'da Kehf suresinde geçen anlatılan peygamber. *Y. peygâmbere* 30b/20, 139b/17.

Yûşâ' bin Nûn: Hz. Musa'nın ölümünden sonra İsrailoğulları'nın lideri. 82b/21.

Z

Zebbâ: Tedmür (Palmyra) Krallığı'nın melikinin kızı, İslam öncesi Arap tarihin önemli kişilerinden biri olan Cüzimetü'l-Ebreş'in eşi. 115b/12.

Zegāve bin Hām bin Nūh: Hz. Nuh'un ođlu Ham'ın soyundan. 83b/20.

Ziyād bin ' Amr: 69b/20.

Ziyādetullāh bin el-Ağleb: Kuzey Afrika'nın bir bölümünde hüküm sürmüş Aglebilerin onbirinci emiri. 122a/13.

Zör bin Daħhāk: Şehr-i Zor şehrinin kurucusu. 96b/18.

Zuğar: Lut peygamberin kızının adı. 12b/6.

Zü'n-Nünü'l-Mışrî: (ö.859) Sufi. bkz. Zü'n-Nün-ı Mışrî 141b/8.

Zübeyde Hātūn: Abbasi halifesi Ebu Cafer el-Mansur'un kızı. 44a/16.

Zü'l-ķarneyn: Kur'an'da Kehf Suresi'nde geçen kişi. 34b/3.

Zü'n-Nün-ı Mışrî: (ö.859) Sevban bin İbrahim adlı bir sufi. bkz. Zü'n-Nünü'l-Mışrî 27b/21.

Zü'ş-Şa'b: İbrahim peygamber zamanında Hiyer'in büyük hükümdarlarından biri. 34b/5.

KAVİMLER DİZİNİ

A

‘**Abbasiyye**: Emevilerden sonra kurulan halifelik. *ḥulefā-yı* ‘A. 49b/6, 69b/18, 92b/13, 133a/15, 137a/3.

‘**Acem**: Arap olmayan, İranlı. bkz. ‘Acemiyye. 62a/12, 62b/1, 95a/2, 102a/12, 110a/5, 143a/3.

‘**Acemiyye**: İranlı. bkz. ‘Acem. *luġat-ı* ‘A. 132b/21, *luġat-ı* ‘A.-de 53a/16.

‘**Aclūnī**: Aclunlu. 107a/15.

‘**Ād**: Çok eskiden Yemen taraflarında bulunan ve Hud peygamber tarafından imana getirilmediği için Allah tarafından yok edildiğine inanılan bir kavimin adı. 62a/3, 103a/1, ‘Ā. Kavmi 27b/13.

Aġrikiyye: Yunanlı. *luġat-i* A. “Yunanca” 81b/3. (?)

Alamān: Alman. 45a/21.

Arnavuṭ: Arnavutluk’ta yaşayan halk. 136a/13.

B

Benādīka: Venedikliler. 10a/14.

Benī İsrā’īl: İsrailoğulları. 61a/5, 139b/19, *enbiyā-yı* B. 139b/16, *tih-i* B. 30a/12, 30a/17, 64b/2, 93b/14, 119b/8, 139b/19.

Benī Emeviyye: Emevioğulları. bkz. Benī Ümeyye. *ḥulefā-yı* B. 132a/17.

Benī Ken’ān: Kenanoğulları. 93b/20.

Benī Ümeyye: Kureyş kabilesine bağlı bir aile, Emeviler. bkz. Benī Emeviyye, Benū Ümeyye 55a/9, *ḥulefā-yı* Benī Ümeyye 53b/4, 68b/2, 117a/17, 117b/12, 118a/18.

Benū ‘Abīd: Ad kavmine kardeş bir kavim. 62a/3.

Benū Ümeyye: Emevi ailesi. bkz. Benī Emeviyye, Benū Ümeyye 118a/19.

Benū Hāşim: Kureyş kabilesinin bir boyu, Hāşimoğulları. 89b/15.

Berāmke: Belh'de bulunan bir kabile. 141b/11, 141b/12.

Ber-‘ Avāṭa: Kabile ismi. 44b/4.

Berber: Kuzey Afrika'nın en eski yerli halkı. 39b/17, 44b/1, 57a/11.

Berberī: Berberilere ait, onlarla ilgili. bkz. Berberiyye. *ḥalīc-i Berberī*. 66b/11.

Berberiyye: Berberilere ait, Berberilerle ilgili, Afrika'nın bütün kuzeyinde -Mısır hariç- oturan halktan olan. bkz. Berberī. 48a/15, *luḡat-ı B*. 131b/16.

Bermekī: Abbasi vezirlerinin mensup olduğu aile. 51a/21, 51b/1, 51b/2.

Būrṣān: Hıristiyan kabilelerden biri. bkz. Būrcān. 45a/18.

Būrcān: Hıristiyan kabilelerden biri. bkz. Būrṣān. 45a/19.

C

Cezāve: Berberlerden bir kabile adı. 57a/11.

Celālīka: Bugünkü İspanya'da yaşayan halk. 90a/13, 90a/14.

Cenūb-ı Tatarī: Güney Tatarları. 41a/2.

Ç

Çerākise: Kafkasya'da yaşayan bir boy veya bu boydan olan kimseler, Çerkesler. 114a/4.

E

Ekrād: Kürtler. 67b/17, 92a/7, 106a/12, 146a/9.

Etrāk: Türkler. 146b/3, *bilād-ı E*. 57b/14, *bilād-ı tevāyif-i E*. 146a/19.

H

Ḥabeş: Sudan'dan bir kabile. 66b/9.

Ḥabeşī: Habeşistan halkından olan kimse. 144b/15.

Ḥalḥ: Bugün büyük bir bölümü Afkanistan'da kalan Toharistan'da yaşayan bir Moğol kabilesi. Halha Moğolları. 146b/3.

Ḥamīdiyye: ‘Akr-i Ḥamīdiyye’de yaşayan bir kabile. 106a/12.

Ḥancīne: Bugün büyük bir bölümü Afkanistan'da kalan Toharistan'da yaşayan bir kabile. 146b/3.

Ḥazez: İtil (İdil) Nehri kıyıları ve Kırım yarımadası arasında imparatorluk kuran bir Türk halkıdır. 11a/21.

Heyâtila: Akhunlar. 146b/1.

Hintâte: Büyük Berberi kavimlerinden bir olan Masmude'nin bir koludur. 44b/4.

Hükkâriyye: Kürtlerden Musul yakınlarında Hükkar denilen yerde yaşayan bir kabile. 146a/9.

İ

‘İbrānī: Yahudi kavminden olan kimse. bkz. ‘İbrāniyye. *lisān-ı ‘İ.* 41b/9, 41b/9.

‘İbrāniyye: Yahudi kavminden olan kimse. bkz. ‘İbrānī. *luġat-ı ‘İ.* 24a/2, 103b/16.

K

Ḳaytaḳ: Kaytak dağında yaşayan bir kabile. 25a/16.

Kelzaniyūn: Keldaniler. 125b/7.

Kenāme: Berberlerden bir kabile. 44b/3.

Keymāk: Keymakiyye’de yaşayan bir Türk kabilesi. 127a/17.

Keyṭalān: İspanya’nın kuzeydoğusu ile Fransa’nın güneyinde yaşayan Latin kökenli bir halk. 45b/6.

Ḳıbt: Mısır’ın eski yerli halkı, Çingene. 34b/9.

Ḳışmīr: Dilli’nin doğusunda, Hintli, Çinli ve Türk’ten oluşmuş bir kabile. 118a/11.

Kisāniyye: Medine’de yaşayan bir kabile. 80a/8.

Ḳureyş: Hz. Muhammed’in mensup olduğu Arap kabilesinin adı olup Kabe’nin korunması bu kabileye aitti. 141b/13.

Kürd: Ön Asya’da yaşayan bir topluluk ve bu topluluktan olan kimse. 119a/14, 119a/14.

L

Lūṭ Ḳavmi: Kızıldeniz’in kuzeyinde Ürdün ve İsrail sınırında Lut Gölü etrafında yaşayan kavim. 77b/14.

M

Mağribî: Magribli, Fas halkından Mısır ötesi Kuzey Afrika halkından olan. *baħr-i muħiṭ.-i m.* 11a/12, 22b/11, 23a/8.

Meşāmide: Berber kabilelerinden biri. 44b/3.

Melfecūṭ: Arnavutlar. 136a/12.

Mecūs: Zerdüş dininde bulunan halk. 100b/17.

Mervāniyye: 10 ve 11.yüzyılda Diyarbakır'da hüküm süren hanedanlığa mensup olanlar. *ḫulefā-yı M.* 59a/4.

Moğol: Moğolistan halkından veya bu halkın soyundan olan kimse. 115a/6.

R

Rūm: (Ar.) Müslüman ülkelerde oturan Yunan asıllı olanlar. *R. dili* 51b/12, *R.-ı evveli* “Rumlar iki kabileye ayrılır. Bunlardan Yunanlılara denir.” 81a/17, 81a/18, 81b/6, *R.-ı şāniye* “Rumlar iki kabileye ayrılır. Bunlardan Latinlere denir.” 81a/17, 81b/4, *ṭāyife-i R.* 145a/3.

Rūmî: Müslüman ülkelerde oturan Yunan asıllı olanlar bkz. Rūm. 46b/1, 82a/2, *eşer-i binā-yı R.* 108a/16, *iskender-i R.* 129b/12, 135a/20, *ṭāyife-i R.* 81b/17.

Rūmiyye: Müslüman ülkelerde oturan Yunan asıllı olanlar bkz. Rūmî 15b/11, 15b/12, *nehr-i R.* 15b/11.

Rūs: Rus, Slav soyundan olan kimse. 80b/21, 81a/6, 98b/16.

S

Şemūd: Salih peygamberin mensup olduğu kavmin adı. *diyār-ı Ş.* 66b/14.

Şinhāce: Bernes bin Berr'in soyundan gelen yedi büyük kabileden biri. 31a/16, 44b/3, *riyāset-i Ş.* 39b/17.

Süryānî: Eski Suriye (Şam) halkından, onların eski dinlerinden olanlar. bkz. Süryāniyye. 94a/2.

Süryāniyye: Eski Suriye (Şam) halkından, onların eski dinlerinden olanlar. bkz. Süryānî. *luğat-ı S.* 134a/16.

T

Tatar: Türk kabilelerinden biri. bkz. Tatarī. 58a/19, 115a/6, 144b/18, 145b/21, *T.-i Bereke* “*Kuzey Tatarları*” 127a/11, 128a/16, *T.-i cenūbiyyin* 128a/16, *T.-i Hülāgū* “Güney Tatarları.” 128a/17, *T.-i şimāliyyin* 128a/16, *mülūk-ı T.* 97b/15, 115a/5.

Tatarī: Tatarla ilgili. bkz. Tatar. *şimāl-i T* “Kuzey Tatarları” 41a/2.

Toskân: Avrupalı bir kabile. 58b/21.

Türk: Dünyanın çeşitli bölgelerinde yaşayan, Türkçenin değişik lehçelerini konuşan soy ve bu soydan olan kimse. bkz. Türki. 40b/1, 40b/8, t.-den 11b/1, 58a/20, 58b/9, 118a/13, 127a/18, 128a/16, *T. derbendi* 32b/14, *T.-i imān* 58b/10, *bilād-ı T.* 20b/8, 25b/3, 51a/1, 81a/3, 109b/9, 111a/4, 115a/5, *ḥadd-ı bilād-ı T.* 102b/16.

Türki: Türk’e mensup, Türk ile ilgili. bkz. Türk. 2a/15.

Türkman: Türk boyu. 58b/9, 58b/11, 107a/9.

U

‘**Uleyk Oğlanları:** (?) 68b/18.

V

Vereng: Vereng Denizi kenarında yaşayan, uzun boylu bir kabile. 11a/16.

Y

Ye’cūc ve Me’cūc: Kıutsal kitaplarda sözü edilen kavimler. *Y. ve M. seddi* “Çin seddi” 6a/21. *arāzī-i Y. ve M.* 101a/8.

Yūnān: Yunanistan halkından olan ve Yunanistan halkına özgü olan. bkz. Yūnāniyyūn. *aḥir-i mülūk-i Y.* 33b/9, *‘amme-i ḥükemā-yı Y.* 100a/8, *ḥükamā-yı Y.* 40a/12, *mülūk-i Y.* 102a/20, *ṭāyife-i Y.* 81a/18.

Yūnāniyyūn: (Ar.) Yunanlılar. bkz. Yūnān. 81b/6, 81b/7.

SONUÇ

Sipahizade Muhammed bin Ali tarafından önce Arapça yazılan *Evzahü'l-Mesâlik ilâ Marifeti'l-Büldân ve'l-Memâlik* Sadrazam Sokullu Mehmed Paşa'nın ısrarıyla Türkçeye çevrilmiştir. III. Murad zamanında yazılan eserde yeryüzünün küre biçiminde olduğu belirtildikten sonra sırasıyla denizler, göller, ırmaklar, dağlar ve şehirleri anlatan beş bölüm yer almaktadır. Şehirler bölümü kitabın kullanılmasını kolaylaştırmak için Arap alfabesine göre alfabetik olarak dizilmiştir. Coğrafi konuları işleyen *Evzahü'l-Mesâlik ilâ Marifeti'l-Büldân ve'l-Memâlik*'in yurt içi ve yurt dışında çok sayıda nüshası bulunmaktadır. Sipahizâde hayatta iken istinsah edilen Süleymaniye Kütüphanesi Halet Efendi Kitaplığı 607 numarada kayıtlı olan nüshası tezimize konu olmuştur.

Çalışma metnimizin başlıca dil özellikleri şöyle özetlenebilir.

Metnimizde İncelik kalınlık uyumu sağlamdır.

Metnimiz harekeli olmadığı için Türkçe sözcüklerde düzlük-yuvarlaklık uyumu olup olmadığı konusu net değildir. Ancak ünlülerin harfle ve hareke ile gösterildiği sözcüklerde düzlük-yuvarlaklık uyumu yoktur. açukdur 13b/6, bilegü taşı 147b/16, eyü 106b/6, oğlancuğı 29b/10, yatsunuğ 50b/18.

Ağ “beyaz” sözcüğü açdur اقدر 22a/4 örneği dışında medli yazılırken aç- fiili ise daima medsiz yazılmıştır.

ağ آق 21a/18, 79a/10, 135b/4.

ağar اقرار 16a/17, 69b/6.

ağup اقوب 134b/10.

Metin boyunca ırmak ve dört sözcüleri uzun ünlü nedeniyle “d” ve “ğ” ötümlü ünsüzleriyle yazılmışlardır. dörd 14b/13, 71b/3, 80a/6, Irmağ 4b/20.

Metnimizde ön seste “d-“ ve “t-“ ile “b-“ ve “p-“ sesleri bazı örneklerde birbirinin yerine yazılmıştır. tepede 13b/2, depe 28b/14.

“k” sesi metnimizdeki bazı örneklerde ötümlüleşmemiştir. kaçkıkı 86a/18, şarkı 58a/4.

Kalın ünlülü sözcüklerde sonda bulunan “k” sesi aylığı 46b/3, durduğu 29b/8 örneklerindeki gibi ünlü ya da ünlüyle başlayan bir ek aldığında ötümlüleşmiştir.

Türkiye Türkçesinde ötümlüleşmiş bazı ön ses "b-“leri Eski Türkçede olduğu gibi metnimizde de “b-“ biçimini sürdürmüştür. bınar 25a/10.

Nice sözcüğü hem cim hem de çim ile yazılmıştır. nice 6b/15, niçe 18a/10.

Ötümlüleşmesi geç dönemlere raslayan +cI ekinin metnimizde de örnekleri bulunmaktadır. çizmeci 77b/10, doğancı 31a/8, tuzcu 45b/15, yağcı 31b/8.

Ettirgen çatı ekinin üzerine ünlü ya da ünlü ile başlayan bir ek geldiğinde günümüzde ötümlüleşme gerçekleşmemektedir. Ancak metnimizde böyle durumlarda ettirgen çatı ekinin ötümlüleştiğini gözlemledik. öded- 15b/6, şulad- 67a/1, yörid- 19b/8, yumuşad- 26b/11, yükled- 8b/2 gibi.

Eski Anadolu Türkçesinde sadece yuvarlak şekilleri bulunan bazı ekler metnimizde hem düz, hem de yuvarlak biçimleriyle kullanılmıştır.

-dUğ Görülen geçmiş zaman I. çoğul kişi eki bir yerde -dık biçiminde harekelenmiştir. Ayrıldıkları 65b/4.

İlgi durum eki tek örnekte -iğ biçiminde harekelenmiştir. mekiğin 67b/15.

III. tekil kişi iyelik eki tek bir örnekte şuyunu 108a/17 biçiminde yuvarlak ünlü ile harekelidir.

-Ilğ ve -IUğ Addan ad yapma eki aynı sözcükte hem -Ilğ hem -IUğ biçiminde yazılmıştır. enlülüğü 63a/20, enlülüğü 13a/12.

Klasik Osmanlı imlasında bazen y (ي) bazen hemze (ء) ile gösterilen sesler metnimizde hem hemze (ء) hem de ye (ي) ile yazılmıştır.

dā'imā دأما 4a/19, dāyimā دأما 19a/20, dā'yimā دأما 8b/18.

dā'ire دأره 4a/11, dāyire دأره 3b/15, dā'yire دأره 3b/13.

Belirtme durum ekinin pek çok yerde hemze (ء) ile işaretlenmiş olması, bir yazım biçimi olarak dikkat çekmektedir. ka'beyi كعبه 135b/10, medineyi مدينة 70a/12.

Metnimizde çok sayıda birleşik fiil bulunmaktadır. Bunların büyük bir bölümü isim ve yardımcı fiilden oluşan birleşik fiillerdir. Fiil ve yardımcı fiil kuruluşundaki birleşik fiillere daha az rastlanmıştır.

Fiil ve yardımcı fiilin arasına ulaçların girmesiyle oluşan tasviri fiillerin sürerlilik, tezlik, yeterlilik biçimleri bulunmaktadır.

Metnimizde sürerlilik fiili -A-, -(y)Up ulaçlarıyla, çıkageldi 33b/1, alup giderler 51b/15. Tezlik fiilleri -I- ulacı ile Kazıvêr 19a/6, yeterlilik fiilleri ise -A-, -I ulaçlarıyla yapılır. çıkamaz 23b/15, göremez 12b/1.

İsim ve yardımcı fiilden oluşan birleşik fiiller genellikle ol-, olın-, olun-, et-, eyle-, kıl- yardımcı fiilleri ile yapılmıştır. Kıl- fiili sadece yabancı kökenli isimlerle birlikte kullanılmıştır. Başla-, bul-, çek-, değiş-, dök-, düş-, gel-, gör-, kal-, kalk-, koy-, tur-, ver- yardımcı fiilleriyle de birleşik fiiller oluşturulmuştur.

Metnimizde fiillerin geniş zaman, görülen geçmiş zaman, anlatılan geçmiş zaman, emir, istek ve gereklilik olmak üzere altı ayrı çekimi yer almaktadır.

Geniş zaman II. tekil kişi dışında bütün kişilerde, görülen geçmiş zaman III. tekil kişi ve III. çoğul kişi, anlatılan geçmiş zaman ise III. tekil ve III. çoğul kişilerde çekimlenmiştir.

Geniş zaman, görülen geçmiş zaman ve anlatılan geçmiş zamanın sadece hikâye ve şart birleşik çekimleri yapılmıştır.

Emir çekimi III. tekil, I çoğul, III. çoğul kişi çekimleri yapılmıştır.

İstek çekiminin I. ve II. tekil kişi ve II. ve III. çoğul kişi çekimleri bulunmaktadır. Bu çekim, yapı olarak istek olsa da anlam bakımından gelecek, geniş ve şart ifade eder.

Gereklilik çekimi -mAk isim fiili ve -sA şart ekine gerek sözcüğü getirilerek yapılmıştır.

Metnimizde üç isim fiil, beş sıfat fiil, on iki de zarf fiil tespit edilmiştir.

Çalışma metnimiz, bilimsel bir coğrafya kitabıdır. Bu nedenle de döneminin coğrafya terimleri bakımından zengindir.

Çalışmamızın söz varlığını gözler önüne seren dizin bölümü gramatikal, yer isimleri ve özel isimler ve kavim isimleri olmak üzere dört ayrı başlık altında düzenlenmiştir.

Gramatikal dizinde 2960 madde başı bulunmaktadır. Bunlardan Türkçe olanların sayısı 1000, Arapça olanların 1725, Farsça olanların sayısı ise 195'tir. Metnimizde Arapça, Farsça ve Türkçe sözcükler dışında 8 Yunanca, 1 Fransızca, 1 İtalyanca ve 1 Macarca sözcük bulunmaktadır. Gramatikal dizinde farklı dillerin sözcüklerinin bir araya gelerek

oluşturduğu 39 birleşik sözcük bulunmaktadır. Metnin bilimsel bir eser olması nedeniyle Arapça sözcüklerin sayısı Türkçe ve Farsça sözcüklere oranla daha fazladır.

Yer isimleri dizisinde 1973, özel isimler dizisinde de 359, kavim isimleri dizisinde ise 77 madde başı bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

- Adivar, A. Adnan. *Osmanlı Türklerinde İlim*, Remzi Kitabevi, İstanbul 1982.
- Ahmed Cemal. *Coğrafya-yi Osmani*, Mekteb-i Fünun-i Harbiye-i Şahane Matbaası, İstanbul 1903.
- Ahteri Mustafa Efendi. *Ahter-i Kebir* (Haz. H. Ahmet Kılıç, Yusuf Sancak), TDK Ankara 2009.
- Ak, Mahmut. "Coğrafya", c.8, s.50-66, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, İstanbul 1993.
- Aşık Mehmed. *Menazırü'l-Avalim I-II-III*, (Haz. Mahmut Ak), Türk Tarih Kurumu, Ankara 2007.
- Ateş, Süleyman. *Kur'an-ı Kerim ve Meali*, Kılıç Kitabevi, Ankara, 1983.
- Banguoğlu, Tahsin. *Türkçenin Grameri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1990.
- Bursalı Mehmed Tahir. *Osmanlı Müellifleri I-II-III ve Ahmed Remzi Akyürek Miftahu'l-Kütüb ve Esami-i Müellifin Fihristi*, Bizim Büro Basımevi ve Dağıtım, Ankara 2000.
- Cureton, W.Rieu. *Catalogus Codicum Manuscriptorum Orientalium qui in Museo Britannico*, London 1846-1871.
- Dankoff, Robert. *Evliya Çelebi Seyahatnamesi Okuma Sözlüğü*, Yapı Kredi Yayınları, 2008.
- Dankoff, Robert; Nurcan Tezcan. *Evliya Çelebi'nin Nil Haritası "Dürr-i bi-misil in ahbar-ı Nil"*, Yapı Kredi Yayınları, 2009.
- Deny, Jean. *Türk Dili Gramerinin Temel Kuralları*, (Çev. Oytun Şahin), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2000.
- DERLEME SÖZLÜĞÜ I-XII*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1974.
- Devellioğlu, Ferit. *Osmanlıca-Türkçe Lugat*, Aydın Kitabevi Yayınları, 21. Baskı, Ankara, 2004.
- Doğan, Şaban. *Ebulfeyz Mustafa Efendi, Risale-i Feyziyye fi Lugati't Müfredati't-Tıbbiyye*. Değişim Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 2011.
- Doğan Şaban. "Eski Oğuz Türkçesinde (Eklenme Harici) Söz Sonu t>d ve k>ğ Ötümlüleşmeleri" *Dil Araştırmaları*, Sayı:12 Bahar 2013.
- Götz, Manfred. *Verzeichnis Der Orientalischen Handschriften in Deutschland, Band XIII/4*, Türkische Handschriften, Wiesbaden 1979.
- Gustav, Flügel. *Die Arabischen, Persischen und Türkischen Handschriften der Kaiserlich-Königlichen Hofbibliothek zu Wien, Zweitter Band, Heracsgegeben und in Corrector Besorgt Durch Die K. K. Orientalische Akademie Wien*, Druc und Verlag der K.K. Hof-Und Staatsdruckerel 1865.

Güllü, Hüseyin Avni. İbnü'l-Fakih Ve Eseri "Kitabü'l-Buldan" (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2007, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.

Gülsevin, Gürer, Erdoğan Boz. *Eski Anadolu Türkçesi*, Gazi Yayınları, Ankara 2004.

Hagen, Gottfried. "*Katib Çelebi and Sipahizade*", Essays in honour of Ekmeleddin İhsanoğlu, IRCICA Yayınları, İstanbul 2006.

İbn Hurdazbih. *Yollar ve Ülkeler Kitabı*, (Çev. Murat Ağarı), Kitabevi, İstanbul 2008.

İlhan, Ayverdi. *Kubbealtı Lugatı, Asırlar Boyu Tarihi Seyri İçinde Büyük Türkçe Sözlük I-III*, İstanbul 2005.

Katib Çelebi. *Keşfü'z-Zünun I-V*, (Çev. Rüştü Balcı), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2008.

Katip Çelebi. *Kitab-ı Cihannüma*, (Haz. O. Koloğlu, M. Kaçar, B. Özükan, M. Öneş), Boyut Yayın Grubu, İstanbul 2008.

Kiremit, Mehmet. *Seydi Ali Reis, Miratü'l-Memalik (İnceleme-Metin-İndeks)*, Türk Dil Kurumu, Ankara 1999.

Kayseri Raşit Efendi. *Eski Eserler Kütüphanesindeki Türkçe-Farsça-Arapça Yazmalar Kataloğu I-II*. (Haz. Ali Rıza Karabulut), Alıç Ofset Matbaacılık, Ankara 1995.

Ali Rıza Karabulut, *Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesindeki Türkçe-Farsça-Arapça Yazmalar Kataloğu*, Mektebe Yayınevi Kayseri 1995.

Michigan Üniversitesi Kütüphanesi Kataloğu
(<http://catalog.hathitrust.org/Record/005231663> 14.09.2015)

Mütercim Asım Efendi. *Burhan-ı Katı*, (Haz. Mürsel Öztürk, Derya Örs), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2000.

Nevizade Atai. *Hadaiku'l- Hakaik fi Tekmileti'ş-Şekaik*, (Haz. Abdülkadir Özcan) cilt II, İstanbul 1989.

Osmanlı Coğrafya Literatürü Tarihi I-II. (Haz. Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, M. Serdar Bekar, Gülcan Gündüz, A. Hamdi Furat), İrcica, İstanbul 2000.

Ouseley, Sir William. *Kitab-ı Mesalik ü Memalik-i Tasnif İbn Havkal, The Oriental Geography of Ebn Haukal An Arabian Traveller of Tenth Century*, Printed, at the Oriental Press, 1800.

Öngör, Sami. *Coğrafya Sözlüğü*, Maarif Basımevi, İstanbul 1953.

Parlatır, İsmail. *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Yargı Yayınevi, Ankara 2006.

Redhouse, Sir James W. *A Turkish and English Lexicon*, 4. Edition, Çağrı Yayınları, İstanbul 2011.

Rieu, Charles. *Catalogue of The Turkish Manuscripts in The British Museum*, London, 1888.

Rossi, Ettore. *Elenco Dei Manoscritti Turchi Della Biblioteca Vaticana (Vaticani-Barberiniani-Borgiani-Rossiani-Chigiani)*, Citta Del Vaticano, Biblioteca Apostolica Vaticana 1953.

Sarı, Mevlut. *El-Mevarid Arapça-Türkçe Sözlük*, Bahar Yayınları, İstanbul 1982.

Senquerdi, Wolferdi; Jacob Gronovi; Johannis Heyman. *Catalogus Librorum Tam Impressorum Quam Manuscriptorum Bibliothecae Publicae Universitatis Lugduno-Batavae Cura & Opera, Lugduni Apud Batavos, Sumtibus Petrivander 1716.*

Steingass, Francis Joseph. *A Comprehensive Persian-English Dictionary, Printed in Lebanon by Typopress, Beirut, Lebanon 1998.*

Mehmed Süreyya. *Sicil-i Osmani*, (Yay. Haz. Nuri Akbakar; Eski Yazıdan Aktaran Seyit Ali Kahraman), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1996.

Şahin, Hatice. *Eski Anadolu Türkçesi*, Akçağ Yayınları, Ankara 2003.

Şemseddin Sami. *Kamsü'l-A'lam*, Kaşkar Neşriyat, Ankara 1996.

Şemseddin Sami. *Kamus-Türki*, Çağrı Yayınları, 13. Baskı, İstanbul, 2004.

Şeyhülislam Mehmet Esat Efendi. *Lehçetü'l-Lügat*, (Haz. Ahmet Kırkkılıç), Ankara 1999.

Taeschner, Franz. "Osmanlılarda Coğrafya" *Türkiyat Mecmuası*, cilt 2, s.270- 314, İstanbul Üniversitesi Türkiyat Enstitüsü, İstanbul 1925.

Tarama Sözlüğü I-VIII. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1963-1977.

Timurtaş, Faruk K. *Eski Türkiye Türkçesi*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1977.

Türkay, Cevdet. *İstanbul Kütüphanelerinde Osmanlılar Devrine Ait Türkçe-Arapça-Farsça Yazma ve Basma Coğrafya Eserleri Bibliyografyası*, Maarif Basımevi, İstanbul 1958.

Türkay, Cevdet. *Osmanlı Türklerinde Coğrafya*, Maarif Basımevi, İstanbul 1959.

Wehr, Hans. *A Dictionary of Modern Written Arabic*, Edited By J Milton Cowan, Third Edition, Spoken Language Services, Inc, Ithaca, New York 1976.